Kiss Sámuel, asztalos

Honderü, 1845.I.446.

A bécsi iparmükiállitásról

Rosztov lángokban áll

A német és szövetséges csapatok északról, nyugatról és keletről összpontosított támadásban vannak a város ellen — Északabbra egy német hadsereg 80 kilométernyire Sztalingradtól nyugatra megközelítette a Don-szakaszt — A szovjetfront közepén megsemmisült egy bekeritett bolsevista erőcsoport, a németek itt elkeseredett közelharcokban 105 harci állást vettek be rohammal

Timosenko üzenete Moszkvához a németek elsöprő fölényéről

Berlin, július 21.

A keleti front harcairól a német távirati iroda kedden délután fél 3 órakor a véderőfőparancsnokságnak *a Führer főhadiszállásáról* kiadott következő *hivatalos jelentését* közölte:

A keleti arcvonal déli szakaszán a német és a szövetséges csapatok északról, nyugatról és keletről összpontosított támadásban vannak Rosztov ellen. A város lángokban áll. A Don feletti hidakat szétrombolták.

Északabbra egy német hadsereg gyors iramban nyomul előre délkelet felé és 80 kilométernyire Sztalingradtól nyugatra megközelítette a Don-szakaszt.

Ellenséges hátvédeket és szétugrasztott ellenséges erőcsoportokat megsemmisítettünk. A légihaderő támadta az ellenség zsúfolt visszavonulási utait és rosztovi térségben tovább folytatta támadásait a folyó átkelési pontjai és vasúti berendezések ellen.

Vorozsenytől északra visszavertük az ellenséges támadásokat. A középső arcvonalszakaszon egy gyalogos hadosztály megsemmisített egy bekerített ellenséges erőcsoportot. Elkeseredett közelharcokban 105 harci állást rohammal bevettünk.

Az Ilmen-tótól délre és a leningrádi bekerítő arcvonalon több ellenséges támadást részben elkeseredett közelharcban meghiusítottunk.

Az elmult éjjel néhány ellenséges repülőgép anélkül, hogy bombát dobott volna le, zavaró repülést végzett Keletporoszország felett.

A voronyezsi helyzetről az angol és a szovjet-sajtóban terjesztett híresztelések merő kitalálások. Az ott küzdő gyalogos hadosztályokat sem el nem vágták, sem ezek a hadosztályok nem menekülnek át a Donon. Mint eddig, most is tartják a voronyezsi hídfőt és magát a várost és valamennyi szovjetorosz támadást véresen visszaverték. A voronyezsi hídfőnél vívott harcok kimeneteléről a német sajtó fog beszámolni.

Katonai helyről még a következőket közölték a német távirati irodával:

A keleti arcvona ldéli szakaszán erős német harci és vadászrepülő-kötelékek hétfőn is igen eredményes támadásokat intéztek bolsevista csapat- és járműgyülekezések ellen. A német repülők *a povorinói pályaudvarra* nagy ürméretű bombákat dobtak, amelyek a pályaudvar berendezéseiben és a pályaudvaron veszteglő szállítóvonatokban nagy tüzeket és rombolásokat okoztak.

Harci repülőgépek *Rosztov térségében* is ismételt támadásaikkal erősen zavarták a szovjet vasúti és utánpótlási forgalmát.

Voronyezstől északra harci és zuhanó harci repülőgépek, valamint romboló kötelékek bolsevista állások, páncélos készenléti állások és járművek ellen intéztek támadásokat és *a bolsevistáknak mind emberben, mind hadianyagban nagy veszteségeket okoztak.*

A német légierők hétfőn eredményesen tovább folytatták támadásaikat *Moszkvától délnyugatra és délkeletre* is bolsevista vasutak ellen. Csapatokkal és hadianyaggal megrakott öt szállítóvonatot szétrombóltak és vasúti csomópontokon, valamint vasúti berendezéseken és sineken telitalálatokat értek el.

Genf, július 21.

Az angol sajtó moszkvai tudósítóinak jelentése szerint *Timosenko üzenetet intézett Moszkvához* és hangsúlyozta, hogy *a német páncélosok és a gépesített tüzérség elsöprő fölénye következtében már nem tudott választani balszárnyának visszavonása, vagy megsemmisítése között.* Ilyen körülmények között *kénytelen volt a visszavonulást elrendelni.*

Már csak csoda mentheti meg a szovjetet, irják Londonban

Stockholm, július 21.

A svéd sajtó londoni tudósítóinak jelentése szerint *Washington és London között lázas tárgyalások folynak a második arcvonal felállításának kérdésében.* A Dagens Nyheter levelezője szerint az angolszász táborban most már tisztában vannak azzal, hogy *Németországot nem lehet legyőzni sem tengeri ostromzárral, sem pedig légi offenzivákkal* és az egyetlen eszköz, amely reményt nyújthat Németország legyőzésére, az európai kontinens elleni offenziva. A svéd hírlapíró azonban megállapítja, hogy *a rendelkezésre álló hajótér pillanatnyilag nem igen kedvez ennek a tervnek.*

A svéd sajtójelentésekből egyöntetűen megállapítható, hogy az angol közvélemény mind hangosabban és sürgetőbben kéri a második arcvonal felállítását. A Manchester Guardian katonai munkatársa azt írja, hogy *minden körülmények között meg kell valósítani egy nyugateurópai offenzivát a szovjet tehermentesítésére. Ezzel szemben azonban számos katonai szakértő azon a nézeten van, hogy egy kudarcba fulladó második arcvonal még nagyobb katasztrófa volna, mintha egyáltalában nem valósítanák azt meg.* A Dagens Nyheter tudósítója végül is arra a következtetésre jut, hogy az illetékesek még nem döntöttek véglegesen, annál is inkább, mert *Roosevelt* és *Churchill* még mindig vonakodnak attól, hogy a második arcvonal mellett szóló politikai meggondolásoknak nagyobb fontosságot tulajdonítsanak, mint az ellene szóló stratégiai meggondolásoknak.

Tokió, július 21.

A Hoshi Shimbun sanghâji értesülés alapján azt írja, hogy *illetékes szovjetkörökben mind nagyobb kedvetlenséget okoz az a tény, hogy Anglia és az Egyesült Államok nem tartják be a második európai arcvonal felállítására vonatkozó igéreteiket.* Egyidejüleg a londoni és washingtoni megbeszélésekkel *Molotov külügyi népbiztos kihallgatáson fogadta Anglia és az USA képviselőit és kérte, hogy haladéktalanul tegyenek eleget az angol-szovjet szerződésben vállalt kötelezettségnek a második arcvonal felállítását illetően.* A lap szerint az angolszász diplomaták *Molotov kérelmére kijelentették, hogy a szovjetunió katasztrófális helyzetére és a vörös hadsereg hadászati hiányaira való tekintettel a második arcvonal sem volna képes a helyzetet kedvezően befolyásolni.*

A szövetségeseknek **ez a magatartása** különösen a vörös hadseregben a legmélyebb elkeseredést váltotta ki és *nincsen kizárva, hogy a nyilvánvaló hűségszegés alapján Anglia és az Egyesült Államok elvesztik legerősebb szövetségesüket.* A szövetséges táborban uralkodó kritikus helyzetet tekintve, *a szovjetunió magatartása Nagybritannia és az Egyesült Államokkal szemben igen figyelemre méltó a japán lap szerint.*

Lisszabon, július 21.

A londoni lapok a legkiemelkedőbb módon foglalkoznak Timosenko vereségével.

A *Times* moszkvai különtudósítója azt írja, hogy *a német offenziva nemcsak az arcvonal főszakaszán, hanem különböző más helyeken is továbbra is teljes lendületben van.*

A *Daily Telegraph* szerint a bolsevistáknak egyáltalán nincs kilátásuk arra, hogy állandó visszavonulásuk során megvessék valahol a lábukat.

A *Daily Mail* kiemeli többek között, hogy a donmenti harcok a szovjet visszavonulásának jegyében állanak.

A *News Chronicle* azt írja: eddig sikertelen maradt Timosenko minden kísérlete, hogy megállítsa a német offenzivát. Nagy általánosságban azt lehet mondani a Szovjetoroszország déli részében folyó harcokról, — közli a lap, — hogy *már csak a csoda mentheti meg a szovjetet.*

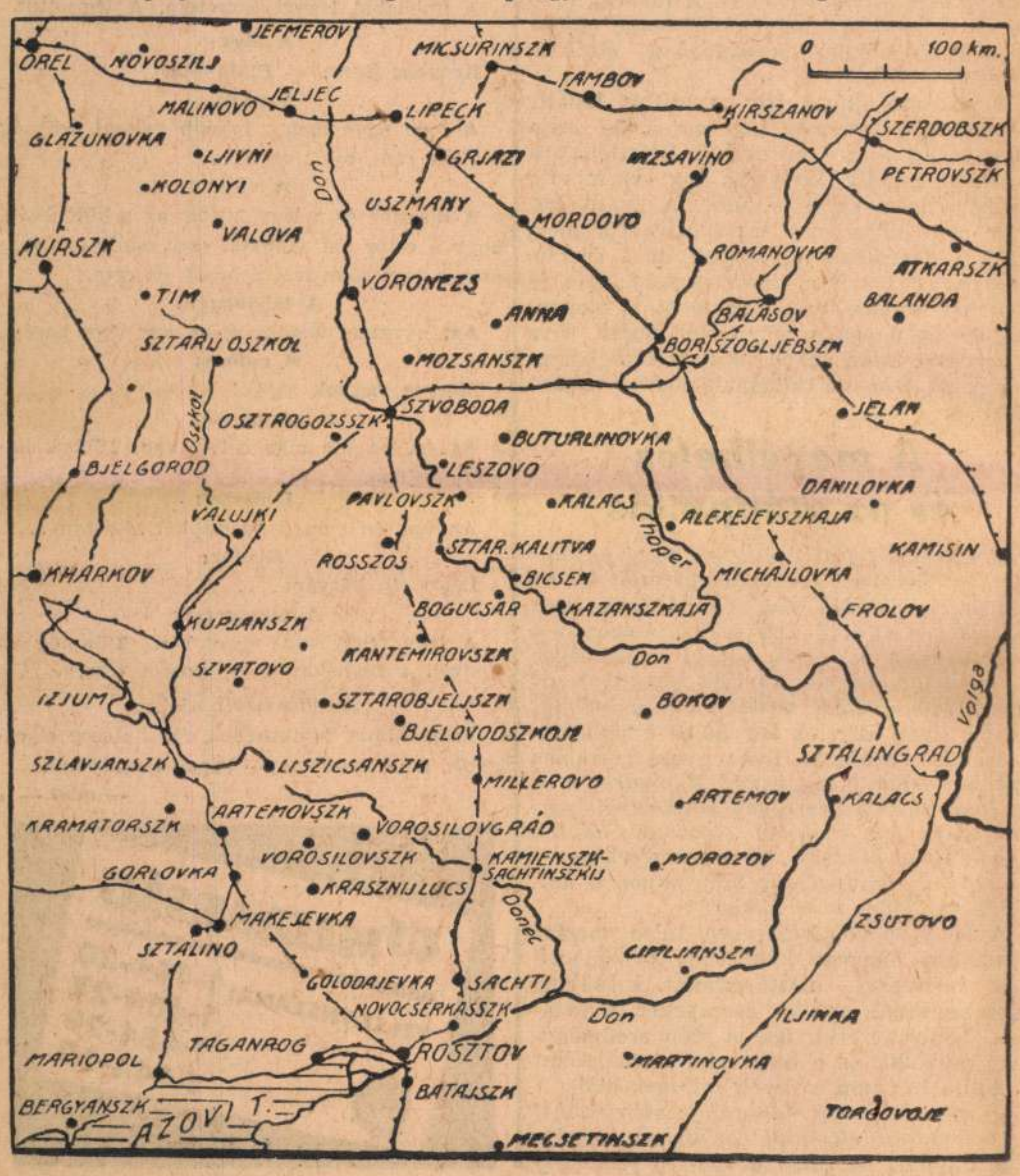

Kapható szaküzletekben.

A *Daily Express* moszkvai tudósítójának jelentése szerint *ellenállhatatlanok az előrenyomuló német csapatok és előrenyomulásukat semmiképpen sem lehet feltartóztatni.*

Isztanbul, július 21.

A török sajtó némely angol lapnak azzal a hadjáratával foglalkozik, hogy nyissák meg a második arcvonalat s ezzel kapcsolatban írnak *Majszki londoni szovjetnagykövetnek az angol kormánynál ebben a kérdésben tett sürgős lépéseiről.*

A Cumhuryetben Nadi képviselő megállapítja, hogy *mindazok, akik ma egy másik európai harctér létesítését kívánják, nem vetnek számot azokkal a mérhetetlen nehézségekkel, amelyek e terv megvalósításának útjában állanak.* A cikkíró megállapítja, hogy ahhoz, hogy megteremtsék ezt a híres-nevezetes „második arcvonalat", *többmillió tonnányi hajótérre volna szükség, már pedig az angolszászokat annyira kimerítette a német tengeralattjárók tevékenysége, hogy elegendő hajótérrel nem rendelkeznek.* Leszögezi végezetül, hogy a partraszállás csak elsöprő légi és tengerészeti fölénnyel volna lehetséges, az angolok és északamerikaiak viszont ugyancsak távol vannak attól a fölénytől.

Finn hadijelentés

Helsinki, július 21.

A kedden kiadott *finn hadijelentés* ezeket mondja:

Karéliai földszoros: Tüzérségünk találatokat ért el egy ellenséges lőszerraktáron, ahol két nagy robbanás történt.

Aunusi földszoros: Az ellenség hatalmas felderítő kísérletet hajtott végre. Tüzérségünk találatokat ért el az ellenséges szállásépületeken, így többek között a törzs szállásán.

Tengeri harci erők: A partvédő tüzérség a keddre virradó éjszaka ellenséges hajóhadkülönítményt vett tűz alá, amely a kronstadti öbölből nyugati irányban végzett mozdulatokat.

Légi harci erők: A keddre virradó éjszaka éjféltájban kilenc ellenséges bombázó *megpróbált berepülni Kotka fölé.* Berepülésüket *a légvédelem zárótüze megakadályozta.* Ledobott bombáik a vízbe estek anélkül, hogy kárt okoztak volna. *Hétfőn három légiharc volt, egy a karéliai földszoros fölött, kettő pedig az aunusi földszoros fölött.* Vadászaink lelőttek két ellenséges Lagg. 3. mintájú vadászgépet és megrongáltak hat másik vadászt. Két saját gépünket találatok érték, azonban mégis le tudtak szállni a mi oldalunkon anélkül, hogy legénységük megsérült volna. Maaselkánál az ellenség légibombákkal próbálta elárasztani első vonalunkat és tűzfegyverekkel lőtte azt. A légvédelem lelőtt egy I/153. mintájú rombolót és egy Hurricanet, három másik Hurricanet pedig megrongált. Az ellenség hétfőn négy gépet vesztett.

SZOVÁTA • TUSNÁD • BORSZÉK

legjobb villáiba: **Dr. Nicora, Dr. Gaál, Astoria, Transsylvánia** stb. szobaelőjegyzés. **Előre foglalt autóbuszhelyek**

RAPID utazási iroda V, Harmincad-u. T. 380-321, 380-374

FERENC JÓZSEF KESERŰVIZ

Illetékes német hely az amerikai hadüzenetről

Berlin, július 21.

Illetékes német helyről közlik:

Az Egyesült Államok, valamint a Magyarország, Románia és Bulgária közötti hadiállapotnak — mint hétfőn a Wilhelmstrassén kijelentették — *a legcsekélyebb jelentősége sincs.* Vannak — jelentették ki — fontosabb megtárgyalni való kérdések ennél. *Legfeljebb az Egyesült Államok politikai tapasztalatlanságáról lehet beszélni,* mert hiányzik mindenféle megtorlásnak az előfeitétele és fenyegetéseikkel csak nevetségessé válnak.

A gloucesteri herceg indiai kiküldetése kudarccal végződött

Bangkok, július 21.

Mint bangkoki illetékes indus körök kijelentik, *a gloucesteri herceg indiai küldetése kudarcot vallott. A herceg keresztülkasul utazta Indiát és Ceylont és most visszatért Angliába.* Az említett körök véleménye szerint indiai megbizatása abban állt, hogy jobb viszonyt teremtsen az angolok és indiaiak között és megszilárditsa az indiaiaknak az angol kormányhoz való hűségét. A herceg azonban *az indusok részéről mindenütt ellenséges érzületet tapasztalt Angliával szemben. Az angolok és indusok kapcsolatai nemcsak hogy nem javultak, hanem lényegesen megromlottak.* Igy az angol hercegnek küldetése vége felé meg kellett érnie, hogy a minden indusok nagytanács-értekezlete wardhai ülésén azt követelte az angoloktól, hogy hagyják el Indiát, különben megkezdik az „engedetlenségi hadjáratot".

Bern, július 21.

Az Exchange Telegraph jelenti Kalkuttából: *Gandhi engesztelhetetlenül készülődik az angolok indiai uralma ellen irányuló úgynevezett „nem erőszakos lázadás" hadjáratára.*

Eközben a „brit-indiai kormány nagy csendben működik" s előkészületeket tesz, hogy *az esetleges zavargásokat még csirájában elfojtsa.* E célból *minden rendőrségen névsort állitanak össze a kongresszusi vezetőkről és párttoborzókról* s azt remélik, hogy mint eddig, most is *könnyen „lecsillapítják" ezt az új háborgó hullámot.*

A kievi parasztok földet kapnak

Kiev, július 21.

A német távirati iroda jelenti: *A kievi körzet területén a napokban 1844 ukrán parasztnak kézbesitették ki a névre szóló okiratot, amely szerint kibővített tanyája czentul adómentes tulajdona.*

A lakásuzsora megszüntetésén dolgozik az erdélyi párt

Kolozsvár, július 21.

Erdély városaiban és nagyobb községeiben állandóan *növekszik a lakáshiány* A bútorozott szobák ára állandóan emelkedik.

Mindezek a körülmények arra késztették az erdélyi pártot, hogy *részletes beadvánnyal forduljon az országos központhoz az erdélyi lakásviszonyokra vonatkozólag.* A beadványban, amely már *Kállay* Miklós miniszterelnökhöz is eljutott, a párt arra hívja fel a miniszterelnök figyelmét, hogy vizsgáltassa felül lakáshivatalok által a lakásokat, *készitsenek ennek alapján lakáskatasztert,* adjanak felhatalmazást a túlságosan nagy lakással rendelkezők *kisebb lakásokba való kényszerítésére s a foglalkozással nem bíró zsidóknak a perifériákra való kiszoritására.*

A beadványban a párt a lakbérrögzitési rendeletnek *a bútorozott szobákra való kiterjesztését* is kéri.

A tiszántuli sárarany derék mivesei

Hódmezővásárhely, július hó.

Ilyenkor, nyár közepén, amikor rekkenő hőségben „ég a napmelegtől a kopár szik sarja", a fonnyadt növények, gazok csak halódnak a megkeményedett talajon és a föld szomjas hasadásokkal várja az ég könnyeit: *egyetlen égő pusztaság a Tiszántúl képe.* Aranysárga termése sovány kalangyákban a tarlókon hever, kukoricájának zöldelését megakasztotta a tűző nap, vidám napraforgóit ujjnyi porréteg fedi, s veteményeinek gyökerét a lefelé törő szárazság fojtogatja.

A nyár megállott Hódmezővásárhely fölött.

A föld felső rétege csontkeményre égett: gyéren, soványan és sápadtan nő rajta a fű és a virág. Tikkadt és kopár, s mégis *ez a föld nemcsak kenyerét termi meg a magyar dolgozónak, hanem méhében is kincset rejteget.* A melegtől elaléit fű s virág alatt kimeríthetetlen mennyiségben rejtezik. Olyan kincs ez, amely a föld emberének keze alatt vált e vidék *aranyává.* Az ember és a föld örökös együttélése tette azzá: az ember hasonult a földhöz és a földből nőtt ki a kenyér, az életforma, a dal, a szokás, a népművészet: az egész népi élet.

...Ki látta már ezt a sarat, mely a vásárhelyi ember keze nyomán arannyá változik? Ki látta a bányát, amikor izmos „bányamunkások" lépkednek az újvárosi rakodókert ingó talaján, s bontják, vájják, szakítják a hűvös agyagréteget? Amikor hangosan cuppog lábuk alatt a latyak és reng a kocsiderék a drága teher alatt. *Sarat bányásznak, sarat cipelnek; nehéz izomszakasztó agyagot, amit ezen a vidéken sáraranynak neveznek a régi jó magyarok.*

Gölöncsérek, vagy ősi magyar nyelven „tálas mesterek" műhelyébe viszik az agyagot az ujvárosi bányából. Évtizedek, s talán már évszázadok óta tart e kitermelés a Hódtó vidékén, hétről-hétre és évről-évre, szakadatlanul. Valamikor kocsikaravánok hordták a vásárhelyi sárarany at, a munkások jóval többen dolgoztak a bányában, nagyon kapós volt ez az agyag. Mert a környékben, például *Szentesen* vagy *Mezőhegyesen* már szikesebb a talaj, nem ilyen termékeny a föld méhe és nem olyan jó az agyag anyaga, mint Vásárhelyen. Törik, omlik: nincs meg a kellő finomsága, míg a vásárhelyi sárarany nemcsak a Tiszántúlon, hanem mondhatni az egész országban az első helyen áll. Hiszen olyan a csengése, mint a porcelláné és olyan szép *magyar edény* formálódik belőle, hogy még a külföldi piacokon is megállja a helyét...

Érsek-utca 7 szám

alá viszi a roskadozó kocsi a nehéz agyagot. *Nem réztáblás nagyüzem* és nem valami nagy gyár, amely cementfalu szépház udvarában dohog, hanem *csak egyszerű alföldi vertfalu ház olyan alacsony kerítéssel, hogy az utcáról is beláthatok az udvarba.* A tető alatt a falon kicsiny cseréptányér áll, népi díszítéssel: ez a cimtábla. Éppen olyan szerényen hirdeti, mint amilyen szerény ember a magyar, aki itt lakik *„Kis Sándor tálas mester".*

Bent az udvaron a maga egyszerűségében már egy nagy műhely fogadja az embert. Agyagáztató, égetőkemencék, dolgozóasztalok, padok és a raktáraknak használt fészerek ezer zuga. Mintha egy csodálatosan szép kertbe lépne az ember: itt is, ott is, mint mezőnek virágai, kellemes színekben pompáznak a tálas mester ornamentikás alkotásai. Cseréptálak, poharak, vázák, fazekak, bögrék, egyszerű köcsögök, tányérok, kancsók és sok, szinte megszámlálhatatlan apró „kerámia dísztárgy". A magyar népi művészet virágai ezek, de egy-egy munka olyan tökéletes, művészi érzékkel készült, hogy *a legszebb herendi váza alakjával is fölveheti a versenyt. A magyaros díszitő-elemeket vásárhelyi leánykezek varázsolták az agyagedényekre: rózsa, tulipán, szegfű, búzavirág, levelek, levélvirág következnek szépen sorjában.* De a virág nemcsak magában szerepel, hanem egyik a másikkal keverve esetleg leegyszerűsített állatformákkal, vagy az alföldi természetet utánzó népi díszítő elemekkel. *Finom, tompa színezésük a rikító török és szláv színezésnek messze fölötte áll.*

Az udvaron és a szobában kicsiny asztalka körül leányok görnyednek a festékes tálak fölött. Egyik kezükben a vázát forgatják, nézik, szemlélik, másik kezükben az *„iróka"* finom tolla rajzolja, alakítja a színes diszítéseket. A műhelyben öt kőkorongot pörgetnek a férfilábak és a zúgó asztali korongon egy marék sárból pár pillanat alatt megszületik a karcsú váza, az öblös kancsó vagy az egyszerű paraszti levesestál. Utána másik marék sárarany cuppan a korongra és máris alakul, formálódik a bátor kéz és ügyes ujjak szabályos irányitása alatt. Künn az udvaron, *a kemencében pattog a tűz, izzik a sárfal,* s a kemence száját nyaldossák a magasbaszökő lángok. Itt *már megkezdődött az égetés, míg a másik kemencénél most tart a berakás.* És az udvar mélyén már ott várnak a hatalmas deszkaládák a koromfekete „törékeny" fölirással.

— *Hova készül ez a rengetek cserépedény?* — kérdezem Kis Sándor bácsit, akinek agyondolgozott tenyeréről el sem tudná képzelni az ember, hogy ilyen finomalakú vázákat és edényeket tud formálni a türelmes agyagból.

— *Nagyobbára Budapestre küldjük,* — mondja, — *de dolgozunk a külföldre is. Németországba ma is nagyon sok edényt szállitunk, inkább ezeket a diszitéses darabokat. A sima edények legnagyobb részét a kecskeméti piacra viszik.*

— *Hány gölöncsér dolgozik ma Vásárhelyen?*

— *Tálas mesterek,* — javítja ki kérdésemet. — Hát bizony már elég kevesen vagyunk. A mesterek száma, valamikor, az első háború előtt majd elérte a kétszázat. Olyan sokan voltunk már, hogy egymás hegyin-hátán dolgoztunk. Azért mindegyik megélt. *A háború után, éppen úgy, mint a többi régi kisipar, ez is visszaesett.* A 60—70 tálasból és cserepesből ma már csak 38 dolgozik nálunk. Ezeknek is nagyrésze öreg, már a hatvanon is felül van...

A tálas mesterek multja

kerül szóba. Kis Sándor most visszanéz a letűnt félszázadra és tekintete olyan messzire révedez, olyan kutatva keres, mintha elvesztett volna valamit a régi emlékek közül. Vagy talán inkább eltemetett volna magában.

Régente nagyon mostoha volt ez az ipar az emberhez. Az alföldi kenyérkereset nehéz útjára léptek azok, akik a nyirkos, hűvös agyag rabjai lettek. Mert a munka nemcsak az embert, hanem az egész családot lekötötte és a mesterség egész életükre rányomta bélyegét. De nem a türelmes, nehéz sár volt az élet megrontója, hanem a földolgozásával járó vegyianyagok. A festékek és az ólmos máz.

A szegéry kisiparos embernek sok esetben még háza sem volt, vagy ha volt is, a sok edény és anyag egyetlen helyiségbe szoritotta a családot. Ott dolgoztak, ott éltek és ott aludtak. S ebben a szobában nevelkedtek a gyermekek is. És amikor kezdték a mázos edényeket készíteni, még nem tudták, sem is sejtették, hogy az ólmos máz milyen gyilkos gőzöket rejteget magában. Nem ismerték az ólmos-kénmérgezés kigőzölgés titkát, csak azt látták és érezték, hogy életük hervad és az émelygős nyálka elönti tüdejüket. Az apró gyermekek megnyomorodnak, elsatnyulnak vagy még csecsemőkorukban megöli őket a förtelmes gőz. *Ám nemcsak a gyermekek egészségét kezdte ki ez a veszedelmes kór, hanem a felnőttekét is. A tálasok 45—50 éves korukban munkaképtelenné váltak és a legszörnyűbb sorvadásban élték le utolsó éveiket.*

A sárarany-kór, bár veszitett halálokozó mérgéből, még ma sem szűnt meg. Mert amíg mázos edényeket készítenek a tálasok, mindig kísérteni fog és mindig próbára teszi majd a tüdőt. A gyermeket már nem ölheti, nem nyomoríthatja meg, mert a gyermekre vigyáznak, de a furcsa, édeskés ízt ma is ott érzik a szájukban és a nehéz munka után még most is idegenkednek a napsugártól. Hogy miért, erre a kérdésre talán ennek az alattomos betegségnk az ismerői tudnának pontos választ adni...

A megélhetés és az utánpótlás

mai helyzete teljes egészében föltárja előttünk az iparágat és annak igéreteit is. Az indusztrializálódás vad rohanásában ezek a kicsiny alföldi iparágak, szorosan a népművészethez kötött ősrégi mesterségek még-eléggé szépen tartják magukat, de *óriási kérdőjelként mered elénk a holnap:* vajjon ilyen hirtelen fogyás és e népi művészeink sorainak ilyen gyors ritkulása mit is hozhat maga után? *Megmarad-e ez az ipar továbbra is a nép kezében kisiparnak, vagy úgy elsorvad, elsatnyul, mint a gombkötők, ötvösök híres mestersége és az idő rohanásával egy szép napon a haldokló iparágak közé zuhan?*

A 30 vásárhelyi cserepes, tálas mester közül ma kilencen készítenek ornamentikás edényeket, dísztárgyakat, a többiek csak egyszerű, szürke cserepeket gyártanak. Szövetkezetük ma is szép eredménnyel működik és a beszerzési akadályokat el tudja hárítani a derék mívesek elől.

— *Most, a nagy háborúban még sokkal többet dolgozunk, mint ezelőtt,* — mondja Kis Sándor, — *talán a vas- és fémhiány miatt nagyobb a kereslet a cserépedényekben.* Beosztással azelőtt is tisztességesen meg lehetett élni és ma, hála Istennek, nem panaszkodhatunk. *Annyi a munka, hogy alig győzzük.* Becslésem szerint legalább másfélszer, ha nem kétszer annyi edényt készitünk, mint a háború előtt. *Különösen a tűzálló edényeknek van nagy keletje: kell a fazék, meg a lábos, meg a cseréptál.*

— Hogy állnak az utánpótlás kérdésével? Van-e sok tanonc?

— A mi mesterségünk nehéz — válaszol elgondolkozva — és ritka ember, aki megtanulja azt. Ügyesség és rátermettség kell hozzá. *Az a nagy baj, hogy nem lehet akárki cserepes.* A munka készítésének elsajátítása sok türelmet és még több szorgalmat kíván. Ezért kevés a tanonc.

Felsorolja a vásárhelyi tálasokat, említi Bán Imre híres, ezüstkoszorús mestert, a díszítésekkel dolgozó mestereket és családtagjaikat.

— *A legtöbb helyen a családtagok segédkeznek: az apa után a fiú tanulja meg a mesterséget.* Igy nálam is két fiam tanulta ki ezt az iparágat, de tanoncom nincsen. És ha jól tudom, *egész Vásárhelyen csak egyetlen cserepes tanoncgyerek van.*

Szótlanul nézzük a szép, színes cserépedényeket, csupa tulipán, csupa buzavirág; egy csokorban éppen úgy hatnak, mint a mezőnek virágai. És mégis... A gazdag sárarany bánya fölött a mívesek száma évről-évre csökken. Fogy és veszik, — ki tudja meddig!?...

A mi világunkban a föld és az ember örökre egybeforrt s úgy érezzük: soha többé nem válhatnak meg egymástól. S ebből a nagy sorsközösségből fakadó szeretet, ragaszkodás mentheti át ezt a szép magyar kisipart is a jövőbe.

Lévay Endre

Közvéleménykutatás

Mit szól a légyhez?

A málna:

Szemtelen, tolakodó aszfaltbetyár.

Az emlékkönyv:

Megelégedett jószág lehet. Mindig ezt irják belém: boldog légy!

Valaki:

Olyan, mint egy operettvicc. Csapnivaló.

Háry János:

Afrikában akkora, hogy hátaslónak használják. De tetszik is a bennszülötteknek; megverdesik a nyakát, oszt csecse légynek szólijják.

A légypapir:

A csuda tudja, de igen ragaszkodnak hozzám.

A hangya:

Olyan az, mint én vagyok, csak két deszka van a hátán, celofánból.

A tenyér:

Unom ezt a sok légyelhárító tevékenységet.

A bakfis:

A távolabbi legyet szeretem. A légyottot.

A légy:

Kedvenc iróm: — Plafontén.

A vádli:

A fene égye meg, inkább valami örökség szállna rám, mint ezek...

A vicc:

A kiscsibe és a légy között az a különbség, hogy a csibe azt mondja: csip-csip, de nem csip, a légy nem szól semmit, de csip.

A labdarugó:

Azt nevezem örgólnak, ha egy légy becsip.

A galóca:

Mérges vagyok rájuk!

A puska:

Az én legyem más célból van. Többek között, acélból.

Brüsszel:

Anyám, én nem ilyen csipkét akartam...

Aladár:

Légy oly bátyám....

A zeneszerző:

A légy feltétlenül muzikális. Zümmög és kedveli a finálékat, mert pontot tesz.

Az illusztrált ujság:

Veszedelmes konkurrens. Ha hatszor elkergetik, hetedszerre is — képes visszajönni.

— undi —

UJ MAGYARSÁG
TELEFONSZÁMAI 1-464-20
1-464-28
1-464-29
1-444-00

Kiss Sándor /Hidaskürt,1939.jún.12./: szobrász.

1952-1956 Pozsonyban végezte az Iparművészeti Középiskolát faszobrászati szakon.

1957-1961 a pozsonyi Képzőművészeti Főiskolán Fraňo Štefunko professzornál szobrászatot, majd

1961-1963 Vincent Hlozník professzor vezetésével grafika szakon folytatta tanulmányait.

1965- től Nyitrán él, ahol a Művészeti Alapiskolán /LŠU/ tanít.

1968- tól foglalkozik monumentális dekorációs megoldásokkal: 1968 - a Nyitrai HnB esketőtermét díszíti fa-relieffel, majd a Čedok nyitrai kirendeltsége számára kombinált technikájú festményt készít, 1969 - Bánovce nad Bebravouban kétoldalas relieffel díszíti az Astra kávéház belső terét, 1971 - Topolcaniban az önkiszolgáló boltba kétoldalas vasrácsot készít, és ebben az évben készült el a kombinált relief a nyitrai Hydromelioráció hivatali épületére. 1972 - készült el az "Örök Nap oltára" és 1976 a "Vérből fakadt remény" fa-kompozíció. 1977 - az "Emberiség irányító tornya" kerámia-szobor /zománcozott samot/, és a "Tavasz"/színezett fa/ a partizánskei Ostrov étterem számára.

Szobrászati alakzatai megformálásánál, a kompozíció elrendezésénél, sőt maga a téma kiválasztásánál új formai megoldásokat keres. Az életet tápláló természeti adottságok a víz, a nap, a belső és külső erők, az emberi gondolkodás, a technika vívmányai - a civilizáció, kultúrhagyományaink - történelmünkre épülő jelenünket meghatározó jelenségek gyökerét keresi. Jelzésekből építi fel a stilizált természeti alapformára épülő szobrait. A jelzések, amelyek a "Gnómok"-

on kaligrafikus jegyek, másuttképzőművészeti ábrázolássá, miniatűr relieffé alakul, mint a "Vérből fakadt remény" fa-kompozíción vagy az "Emberiség irányító tornya" kerámia-plasztikán.

Kiállításai: 1964-től szerepelnek művei a Szlovákiai Képzőművészek Szövetségének kiállításain

1965 - Uherské Hradište

1966 - Kisplasztika kiállítás, Pozsony

1966 - pozsonyi festészet, szobrászat, grafika - Krakkó

1967 - Dunaszerdahelyi művészek tárlata

1968 - a Hložník iskola kiállítása - Pozsony

1970 - I. önálló kiállítása a Cyprián Majerník Galériában - Pozsonyban

1972 - Komárom, Dunamenti Múzeum

1977 - Részt vesz az Agrokomplex 77, Nyitrán megrendezett országos tárlaton.

Irodalom: Tóth Elemér: Filozófia és emberség - fába faragva. Új Ifjúság, 1970 november.

Kopócs Tibor: Impressziók Kiss Sándor szobrairól. Új Ifjúság, 1970 november.

Bárkány Jenőné: 8 faragott szobor; Kopócs Tibor: Impressziók K.S. szobrairól; Sy. bevezető /kiállítási katalógus/ Komárom, Dunamenti Múzeum, 1972.

Andrej Švec: Podoby výtvarnosti - K charakteru súčasnej socialistickej výtvarnej tvorby na výstave k 30. výročiu oslobodenia ČSSR. Vytvarný život, 1976/2.

Klára Kubičková: Kis Galéria. Madách, 1978.

Kiss Sándor, szobrász, sz. 1925.

Apja Erdélyben vasutas volt, igy lakóhelyét gyakran változtatta. Iskoláit Brassóban kezdte, Kolozsvárott érettségizett. Már gyermekkora óta mintázott, minden tanács és irányitás nélkül. Rajztanára hivta fel figyelmét a müvészeti továbbképzés fontosságára. 1945. iratkozott be a bpesti Képzm. Főiskolára. Pátzay és Ferenczy Béni voltak mesterei. A Főiskola elvégzése óta egy dombormüvet mintázott az oroszlányi vájáriskolára, jelenleg a komlói filmszinház dombormüvén dolgozik. A bpesti Hadtörténeti Muzeum szobrász-munkatársa, ahol haladó katonai multunk kiemelkedő alakjait örökiti meg szobormüvekben.

Uj M. Képzm. IV. 1954.

127.1.

kl kép

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss Sándor

VALÓSÁG

1979 7

1021

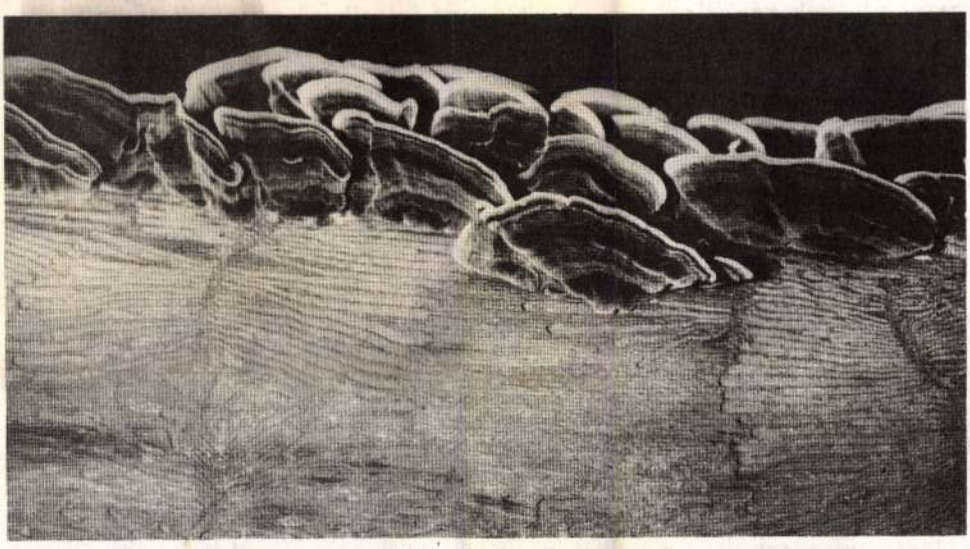

Kiss Sándor: Fotó

állomások várótermeiben, ahol fél napokat, éjsz
kások és mások, még sör sem kapható mindig, n
hogy már ne is említsük a vállalkozó kedvű an
egy szál gitárral éneklőket, akik időnként felbukl
mas aluljáróban, de akik a várótermeket ez idáig
el az állomásokat sem, ott vannak a vonaton is
orvosi rendelők várójában, parkok sétányain, f
esetről is, hogy egy balatoni úttörőtábor tábortüzénél egyszer csak előállt egy fiú, gitárral a nyakában, elénekelt néhány politikai dalt, majd ecsetelni kezdte az armageddoni csata előrelátható részleteit. (A pedagógusok nem őt távolították el, a gyerekeket küldték aludni!)

Az agitációban nemcsak vallásos gondolatok szerepelnek, sőt. Jehova körültekintő tanúja tájékozottságot szerez kiszemelt alanya érdeklődési köréből. Beszéltünk olyan prédikátorral is, aki ha új tudományos felfedezésről olvas az újságban, zsebre teszi a kérdéses lapot és nekivág a falujának, hogy aki még nem olvasta a cikket, annak ő mutassa, aki már olvasta, annak ő magyarázza meg az értelmét. Hol az a népművelő, aki ezt utánacsinálja?

4. *A társadalmi szintű tudatformálás fogyatékosságai.* A négy közül talán ez a legfontosabb kérdés, mert úgy vetődik fel, hogy milyen lehetőséget ad jelenlegi társadalmi gyakorlatunk arra, hogy keretei között egy céljaitól idegen szervezet szaporodásnak indulhasson. Közhelyszámba megy, hogy közművelődési lehetőségeink messze alatta maradnak a velük szemben támasztott társadalmi igényeknek. Léteznek reprezentatív kultúrcentrumok, de különösen a községi művelődési házak rosszul felszereltek, anyagi gondokkal küzdenek, s még a pénznél is jobban hiányzik az ember a képzett népművelő, aki nem átutazó vendég az apró faluban, a tehetséges (és képesített) tanár, aki nem őstermelőnek, nem anyagilag megerősödni megy a legvidékibb iskolába. Ugyanígy közhely, hogy nem jut kiváló adottságokkal bíró ember a párt- és tanácsapparátus minden posztjára, s hogy ebből a szempontból is a kisközségek,

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPÍRÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Kiss Sándor
VALÓSÁG
1979 7.
1021

JEGYZETEK

1 Történelmi Szemle, 1978. 2. sz. 373. l.
2 M. Bloch: A történelem védelmében. Gondolat Kiadó, 1974. 48—49. l.
3 G. Myrdal: Érték a társadalomtudományban. Válogatott módszertani tanulmányok. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1972. 132. l.
4 M. Bloch: i. m. 54. l.
5 Uo. 46. l.
6 Uo. 51. l.
7 W. Leontief és szerzőtársai: A világgazdaság jövője. ENSZ-tanulmány. KSH. 1978.
M. Bloch: i. m. 53. l.

Kiss Sándor: Féltés

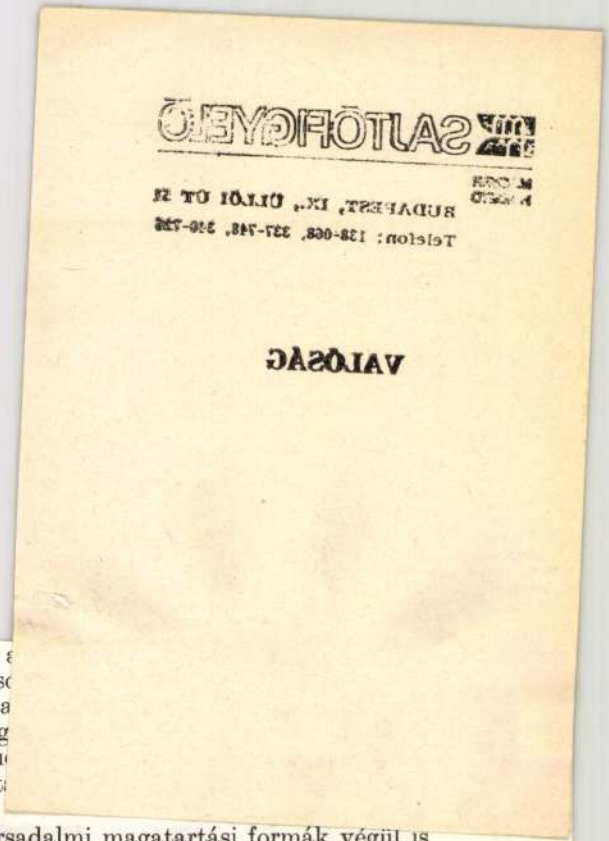

lenebbül befolyásolják a tőkefelhalmozás és a
Elkerülhetetlenül vezetnek a felhalmozás alacsc

Ugyanezen társadalmi-szemléleti hatások a
kozó középrétegeket élesen polarizálják. Hang
tőkés normákat elvető, a születési előjogok feu
nyesítő dzsentri elemeket, a pazarló fogyaszt
több, a nemzeti sajátosság értékére emelik.

Az önmagukban szemlélve irracionális társadalmi magatartási formák végül is nem kis mértékben válnak „anyagi erővé", pontosabban erőtlenséggé, hiszen a tőkés korszak évszázadában a nemzeti jövedelem 5—10%-a közötti rendkívül alacsony szinten konzerválják a tőkefelhalmozás és beruházás mértékét.

A történelmi kontinuitás nagy társadalmi átalakulásokon is átívelő vaspántjai lefejthetetlenül szorítják össze a társadalmi mozgás, gazdasági előrehaladás lehetőségeit.

A különböző gazdasági, társadalmi, eszmei vagy tudományos folyamatok egymásra hatása és történetformáló realitása — mint az előbbi példákból is kiviláglik — nem könnyen érhető tetten egy-egy adott történelmi pillanatban, egy-egy rövidebb történelmi szakaszban. E folyamatok egyik jellemzője éppen hosszú távú érvényesülésükben rejlik. Mondjuk a gazdaság XVI—XVIII. századi fejlődése vezetett olyan társadalmi hatásokra, melyek a XIX. században örök és megváltoztathatatlan adottságként, látszólag irracionális erőként jelentkeztek, hogy kihatásuk azután a XX. század kitörési kísérletére is tehertételként nehezedjen. Mit érthetünk itt meg két-három évtizedes „távlatokból"? Aki ezzel kísérletezik, elkerülhetetlenül Örkény István groteszk hősére emlékeztet, aki zsámolyra állva szédül meg a magaslattól és a távlatoktól, a sámliról lehuppanva éli át a zuhanás és mélység kábulatát.

S mit tehet „érthetővé" — hogy visszautaljak a példaként vett világgazdasági előrejelzésre — a világ elmaradott kétharmadán két-három évtized „történelmi" folyamata? Hadd tegyem hozzá: elegendő-e az a történetinek *tűnő* visszautalás, ami akár a XIX., sőt esetenként a XVI—XVIII. századig, a gyarmati rendszer kialakulásáig és hatásáig vezeti vissza a jelen súlyos gondjait? A frissen felszabadult volt gyarmati népek természetes indulattal, a fehér ember pedig ugyancsak természetes rossz lelkiismerettel hajlamos a mai elmaradottságot a gyarmati rendszer egyszerű

* (Egy arcképrajzolóról.) Az arcképrajzolás iparosai közül messze kiemelkedik egy *Kiss Sándor* nevü igazi művészember. Legujabb, szerkesztőségünkben bemutatott képei gróf Apponyi Albert, néhai báró Podmaniczky Frigyes, nem mindennapi tehetséget árulnak el. Kiss nem elégszik meg a puszta, fotografikus hasonlatossággal, hanem képeiben mindig a művészi alkotásokra törekedett, még pedig sikerrel. Figyelemre méltó munkája volt az a kép is, amely királyunkat Vilmos császárral együtt vadászruhában ábrázolta. A fölötte sikerült kép annyira megtetszett a királynak is, hogy családi hitbizományi könyvtára részére megvásárolta. Szó sincs róla, Kiss Sándor tehetségét parlagon, kiképezetlenül hevertetni valóságos vétek s miután Kiss önmagát tovább képezni mostoha anyagi viszonyai miatt nem tudja, állami segélylyel kellene neki módot nyujtani, hogy kiképezhesse magát.

P. H. 1908. VIII. 2.

1021

Alkotóműhelyben

Vasba mintázott álmok

— Gyakran álmomban születik meg valamelyik, hosszú hónapokon át dédelgetett figurám egy-egy végső, befejező vonala. Ilyenkor kényszerítem magam, hogy villanyt gyújtsak, s bármennyire bánt is, hogy a család pihenését zavarnom kell, vázlatfüzetembe rögzítem a még hiányzó mozdulatot, sokszor csupán a már-már kész alkotás apró, de mindeddig hasztalan keresett töredékét... — vall halkan, szinte bocsánatkérően mosolyogva az alkotás műhelytitkáról a fehéredő hajjal is fiatalosan ható — s évei számát tekintve sem öreg — alkotó: Kiss Sándor.

„Civilben" a MÜM. 607. számú szakmunkásképző intézetének óraadó szaktanárja, s — mint az AKÖV tanműhelyének vezetője — 60 motorszerelő és karosszérialakatos szakmai képzését is irányítja. Most azonban nem a megbecsült nevelőt, oktatót, hanem az iparművészt illeti a látogatás.

Győzelmi emelvényen.

Kerkápoly utcai műhelyében „leptük meg" munka közben. „Játszadozó halak" című falidíszén dolgozik éppen. Vázlataiba pillant, majd visszalép a készülő műhöz. A kalapáccsal, „steklivel", s a többi formálószerszám segítségével féltő gonddal, az arcán elmélyült ihlettel folytatja a satuba fogott vas hajlítását.

— Bizony, a vas nehezebb matéria, mint az agyag. Ennyiben is különbözik a szobrászattól a fémmel bánás munkája — mondotta Kiss Sándor. Műhelyében, amely mi tagadás, több mint egyszerű: szegényes, kezdetleges körülmények közt — így, ősztől kezdve, bizony már bekecsben — kénytelen hódolni szenvedélyének.

Arról azután, hogy miként engedelmeskedik, a művésznek, szakavatott kezében mivé válik a vas, később otthonában volt alkalmunk meggyőződni. Valóságos kis múzeum a szoba, amelynek küszöbén megállva, a látogató hamarjában nem is tudja, hol kezdje a vizsgálódást, a gyönyörködést. Szétnézve — s közben hallgatva Kiss Sándor szerény, szűkszavú kommentárját — végigkísérhető egész művészi fejlődése, sajnos, híjával azoknak az alkotásainak, amelyek azóta hazai és külföldi gyűjtőkhöz, közéleti személyiségekhez kerültek.

Szerencsénkre azért még így is szép számban találhatók a kezdeti évek kovácsoltvas használati tárgyai — az asztalok, a modern könyvespolc, vagy falikar — mellett művészi kisplasztikák, lemezdomborítással készült figurák, s az iparművészt mostanában gyakran foglalkoztató — de a műértők által is olyannyira kedvelt — merészvonalú falidíszek...

Első munkái egyike a naívságában bájos „Fütyörésző inas": ormótlan bakancsban, kócosan, de hetykén zsebre vágott kézzel, kamaszos virgoncsággal... Tavaly júniusi — mindmáig egyetlen — gyűjteményes kiállításán, a művészklubban lemezdomborítású madárfigurái voltak a legnépszerűbbek. S itt vannak sporttémájú kisplasztikái: a lendületes mozgást fémbe rögzítő „Kajakozó", a „Küzdelem" kardvívója, vagy a képünkön is bemutatott „Győzelmi emelvényen". „Olvasó portréján" egyetlen vas-szálból formál ki egy elmélyedt könyvbúvárt...

Ösztönös technikai biztonsággal alkotó művész. Ezt bizonyítják legfrissebb keletű kovácsoltvas falidíszei, -portréi is. Az erjedt must ízét, s vidám danát idéző pincejelenet iszogató, hordót dézsmáló parasztfigurái a méccsel világított, pókhálós pinceszögletben; vagy a csupán a leglényegesebb vonásokra szorítkozó, s mégis kifejező, modern vonalvezetésű „Kubikos pár"...

Több mint két évtized művészi munkája áll a negyven esztendő mezsgyéjére lépett Kiss Sándor mögött. A vasművességgel már ifjú korában eljegyezte magát. S nemcsak szenvedélyesen, kedvvel, fáradhatatlanul alkotó, de folytonosan kísérletező művész is. Anyagban gondolkozik, s a találékony újatkeresés tölti ki perceit. Mostanában vas és színesfém, illetve vas és üveg összedolgozása, a vas és a raffia együttes alkalmazása is mind több sikerrel foglalkoztatja őt.

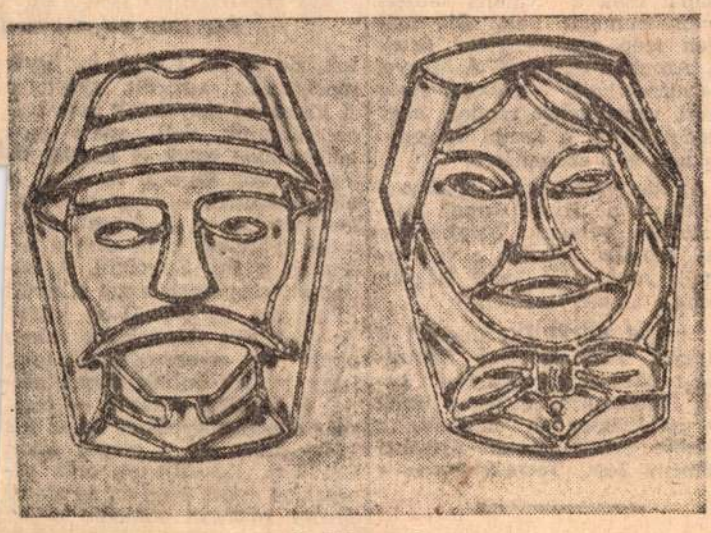

Kubikos pár.

Az országban szinte egy kézen megszámolhatók azok, akiket — mint például Biber Károlyt vagy Percz Jánost — vele együtt a kovácsoltvas elhivatott művészeiként tartanak számon. A szoba egyik falát kitüntetések, oklevelek fedik. A munkásőr-parancsnokság, a szakszervezeti kongresszus, a különböző intézetek megrendelésére készült, vagy ajándékozott műveit nyugtázzák [illegible]rően.

Mindeddig várat azonban magára a megérdemelt elismerés, a korona az életművön. Az, hogy a megyeszékhelyen jól ismerik és becsülik művészetét; hogy messze vidékekről is mind többen keresik fel otthonában, figyelnek fel alakításaira: kevés. Az egyetlen itthoni kiállításnál is jóval többet érdemelne „a vasvirágok mestere".

J. T.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
PETŐFI NÉPE
1965 NOV 11

SPORT

Természetjáró tájékozódási versenyek

Sokan nem is tudják talán, hogy mi az a tájékozódási verseny. Most egy ilyen versenynek a lefolyását szeretnénk lefini, hogy minél többen ismerjék és egy kicsit szeressék is meg ezt a sportágat.

Érdekessége, hogy a versenyző nem tudhatja előre, hogy hol lesz a verseny. A versenybíróság csak a gyülekezőhelyet adja meg, amely még nem valószínű, hogy egyben a színhely is. A verseny időre megy. Van kétszer egyfős csapatverseny, ahol a csapattagok külön-külön indulnak, de kettőjük együttes eredménye számít, és van egyszer kétfős verseny, ahol a két együtt induló versenyző képezi a csapatot. A versenyzőket leültetik egy asztalhoz és adnak nekik két térképet. Az egyiken ki van jelölve bizonyos számú (általában 7—10 pont). Ezeket a pontokat át kell másolni a saját térképére. Itt van még feltüntetve a verseny hossza, a szintkülönbség és a maximális versenyidő is. A versenyző feladata, hogy az indítóból a berajzolt pontokat érintve a lehető legrövidebb idő alatt befusson a célba.

Az érintendő pontokat jól látható zászlóval jelzik. Itt található a bélyegző is, ezt a megjelenés igazolása céljából a versenyző kartotékjára nyomja. A versenyző felszerelése a térképen kívül csak egy tájoló (iránytű) lehet.

A 8—10 km-es nehéz terepen jó eredményt csak 60—70 perc körüli idővel lehet elérni. Természetesen aki nem minden pontot érint, annak hibapontot számítanak fel.

A témán belül szeretnénk megemlíteni a sportág megyei problémáit is. Megyénkben nagyobb versenyeken is részt vevő csapat csak a Katona József Gimnáziumban van. Ők már igen szép eredményeket értek el. Azonban ez kevés. A Megyei Természetjáró Szakszövetség ezért versenyeket rendez, hogy módot adjon a kezdő versenyzőknek is a szereplésre.

Az idei versenynaptárban szerepel pl. a „Hírös Kupa" tájékozódási verseny. Megkérdeztük Winkler Lászlót, a verseny egyik rendezőjét, hogy hogyan állnak a szervezéssel.

— ***A verseny,*** amelyet a Megyei Természetjáró Szövetség rendez, november 14-én kerül lebonyolításra. Az ifjúsági és női számokban nappali, a felnőtt férfiszámban éjszakai verseny lesz. Természetesen a helye titok, azonban annyit elmondhatok, hogy a pontok érintése nem fog nagy nehézségekbe ütközni, mert a lombjukat már elhullatott fák között könnyű meglátni a jelzőszalagot.

Nálunk most rendeznek először ilyen versenyt, melyen megyénken kívüli szakosztályok versenyzői is részt vehetnek. Legnagyobb örömünkre szolgál, hogy a versenyre több megyei szakosztály is nevezett.

A megyei és városi versenybizottság azt a célt tűzte ki maga elé, hogy minél több természetjárót megismertessen a versenyzés szépségeivel és megszerettesse velük ezet a szép sportágat.

Répánszky Attila

Járási összevont labdarúgó-bajnokságok eredményei

Kecskeméti csoport: Tiszakécskei Szabadság—Kecskeméti Egyetértés 1:1. Lakitelek—Szabadszállás 1:0. Ballószög—Orgovány 1:2. Kerekegyháza—Helényegyháza 3:2. A Kunszentmiklós—Felsőlajos mérkőzésen a felsőlajosiak nem jelentek meg, így a mérkőzés két pontját a kunszentmiklósiak kapták.

Kiskunhalasi csoport: Kkfélegyházi Gépjavító—Tompa 2:2. Kkfélegyházi Vasas II.—Kiskunmajsa 4:2. Kelebia—Kkfélegyházi Reménység 2:1. A Jánoshalma—Kisszállás mérkőzés 6:2-s állásnál félbeszakadt. A Fegyelmi Bizottsága pályán elért eredménnyel igazolta a mérkőzést. A Kkfélegyházi Műanyag—Tiszaújfalu és a Kiskunhalasi Spartacus—Alpár mérkőzésen a vendégek nem jelentek meg, így a két pontot a pályaválasztó csapatok kapták.

Egyik kézilabdacsapatunk sem jutott az NB II-be

Vasárnap befejeződött a kézilabda osztályozó mérkőzések háromhetes sorozata. Csapataink a hajrában is jól küzdöttek, majd vasárnap Kecskeméten ismét jó játékkal 30:19 arányban sikerült győzniök, azonban ez nem bizonyult elegendőnek, mert a Szegedi Építők Szegeden és Budapesten is legyőzte a MAFC csapatát és így ők jutottak az NB II-be.

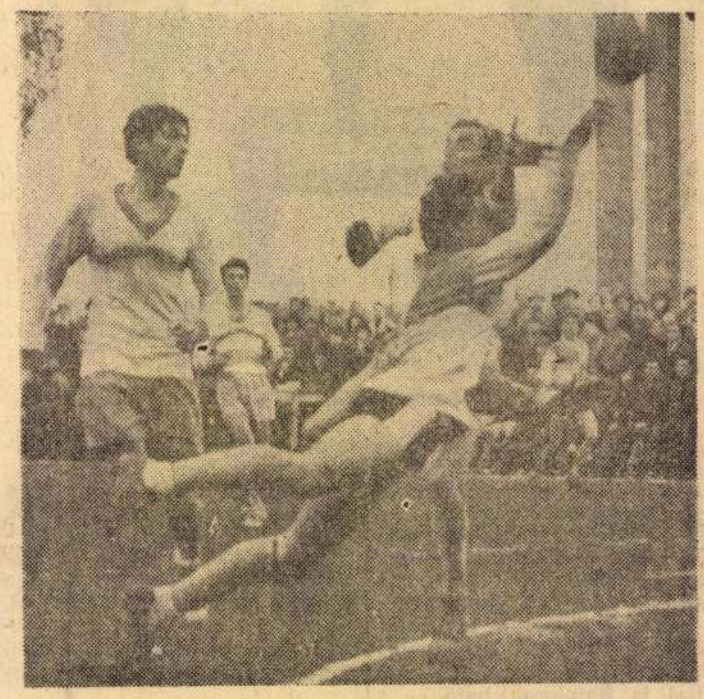

Egy szép gól a harminc közül Kecskeméten.

Szarvasi Óvónőképző—Kiskőrösi VM 7:3 (4:3)

Szarvas, 400 néző.

A kiskőrösiek szerezték meg a vezetést 3:1 arányban, majd kiállítás miatt emberfölénybe került a Szarvas és 4:3 arányú vezetésre tett szert. A szünet után a játékvezető minden látható ok nélkül kiállította a csapat legjobb formában levő játékosát Martinovicsnét. A kiskőrösi lányok hét kapufát lőttek és nem érdemeltek vereséget. A közönség nagyon csúnyán és sportszerűtlenül viselkedett.

Kiskőrösi VM—Szarvasi Óvónőképző 5:2 (2:1)

Kiskőrös, 300 néző.

A taktikailag fegyelmezetten játszó kiskőrösi lányok megérdemelten győztek. Góllövők: Nagy 2, Martinovicsné, Vass, Laukó. A gólarány sajnos, nem volt elég az első hely megszerzéséhez és a Bp. 31. sz. Építő csapata jutott az NB II-be.

Nem volt szerencsésebb Kecskeméti BRG férfi csapat sem. Szombaton Békéscsabán 28:22 (15:12) arányban vesztet-

Kiss Sándor

Világom világa címmel mutatja be fényképeit Kiss Sándor a Belvárosi Művelődési és Ifjúsági Házban február 15-től 27-ig. A szerző a Hallássérültek Országos Szövetsége budapesti fotókörének vezetője.

Magyar Nemzet 1985. 11. 12.

Aki életet önt a hideg vasba

Lámpatartók, virágállványok. Szép vonalú könyvespolcok, telefon- és televízióasztalok, állatfigurák: tele a lakás, akár egy múzeum vagy kiállítási terem. És mindez vasból.

Kiss Sándor iparművész itt él családjával Kecskeméten, távol a város szívétől, a Voelker-telepen.

A múzeumszerű lakásban beélgetünk. Érdekes arc: marnsan férfias, élettől pirosodó. elídséget sugárzó ősz haj és gyon lágy tekintet.

'eljesen ősz. Pedig nincs még vvenéves sem. De küzdelmes ára tekinthet vissza, eleinte megtűzdelve csalódásokkal, kudarcokkal is.

— Az első oklevelet 1952-ben kaptam. Tehát tizenkét évvel ezelőtt, egy bécsi kiállításon szerepeltetett munkámért. Azóta állandóan dolgozom. Igaz, sok idő telt el, amíg odáig értem, hogy elismernek. Sokáig csak a lakatosmestert nézték bennem. Ma azonban már egészen más a helyzet. Tagja vagyok a képzőművész csoportnak, s az elmúlt nyáron kiállítást is rendezett munkáimból a Művészklub.

Mutatja a vendégkönyvet.

A bejegyzések a kiállítás sikeréről tanúskodnak: ügyvédek, orvosok, munkások, diákok egyaránt elismeréssel nyilatkoznak róla.

Nézem az alkotásait.

Emberi alakok vasból, a legkülönfélébb pózban. Állatfigurák, s a már fentebb említett lakberendezési tárgyak, tömegével. Szépek. Egyszerűek, nemes vonalúak.

— Honnan veszi az anyagot?

— A MÉH-telepről. Ócskavasból dolgozom. Az is megfelel.

Ócskavasból? Szinte meghatódom: mi minden lesz ócskavasból! Elgondolom, hány lakásban csúfítja a környezetet a giccs: szentkép, falvédő, silány mázolmányok, nippek és egyebek. Milyen jó volna, ha ezek az itt látott tárgyak díszítenének sok-sok lakást.

— Ahogy ezt a sok munkát nézem, nem nehéz megállapítani, hogy rengeteget dolgozik.

Így érthető meg, hogy ebben a fizikailag is sok erőt, ügyességet és mesterségbeli tudást követelő művészeti ágban képes rendszeres alkotó tevékenységet folytatni.

Olyan ember, olyan alkotó művész, akinek máris híre van. És ahogy a jelek mutatják, az eljövendő években sokat fogunk még hallani róla.

Varga Mihály

labdarúgás oldalánál lapoztuk fel a megyei TS jövő évi versenynaptárát.

Legkorábban az I kezdenek. Március bajnoki mérkőzést já zsa. A tavaszi fordu 13-ig tart. A követk napon pályára lépnek III-as csapataink, és e osztályban is június 13-zik be a tavaszi szeze I-es és NB I/B-s cs ugyan nincsen, de bi mindenkit érdekel, hogy magasabb osztályban is n 14-én kezdenek.

Március 21-én már teljesen működésbe lép a bajnoki gépezet. Ekkor kezdődnek a megyei Északi és Déli, valamint az összevont járási és járási II. osztályú bajnokságok.

Érdekes, hogy az őszi fordu-

egészen novembe

PETŐFI NÉPE
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

valamint sz
csapatok országos ká
náját. E két rendezvény j Sz
és megyei selejtezői s na
március hónapban kezdőd T
serdülőknél június 30-án neg
júságiaknál pedig a pály
15-én fejeződik be az
döntővel.

Bezárultak *a labdarúgó kapui. Befejeződött az 1964. évi ballidény, amelyet indulásakor r vüli várakozás előzött meg. Ki esztendőt zártunk, melynek során vezeti és módszerbeli újításokat sitottunk meg labdarúgósportunk jaitól egészen az élvonaláig. Új szerű bajnokságra tértünk át, egyeztetni igyekezett az élvonal sabb minőségi követelményeit a geknek kedvezőbb játékkörülmé kel, felújítottuk a Magyar Népk ság Kupa (és ezzel kapcsolatba vezettük a Szabad Föld Kupa) k meit, a városokat és falvakat pe ra serkentettük, hogy körzeti ala bajnokságok szervezésével szapo a sportolási alkalmakat, szerezze hiveket a labdarúgásnak.*

Ha most visszapillantunk a le idényre — elégedettek lehetünk. sérleti esztendő beváltotta a ho zött reményeket annak ellenére, szakszövetségeink és egyesületein sokszor nem tudtak megfelelően mazkodni az új helyzethez, s mé vésbé tudták az új bajnoki ren adta lehetőségeket kihasználni. A múlt idény sikeres volt, mert élv beli csapataink határozott feji mutattak, válogatott csapatunk piai aranyéremmel tért haza Tok a Magyar Népköztársasági Kupa delmei új színt, változatosságot h labdarúgásunkba, s lényegesen n rendszeresen mérkőző alapfokú c toknak is a száma.

Az elégedettség azonban korán

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE
1966 OKT 16.

1021

A LAKÁS DÍSZE

Suhanc; Kiss Sándor iparművész munkája.

a hoborgókre. Más pe-
ndta, hogy páran men-
zéjük és próbálják
ni, elterelni őket. A
így tett, tőle tudom,
ok. Úgy döntöttek, hogy
abad vérnek folyni, in-
lhagyják az épületet. Így
tént. A tömeg betódult. A
n égették el az iratokat,
veket, csoda, hogy ki nem
lladt az épület. Behatoltak
párttitkár szobájába is, ki-
rták a holmijait, ruházatát.
zerencse, hogy őt magát nem
lálták ott, talán vele is el-
ántak volna.

Akkor már fegyvereket is osz-
ogattak a tömegben. Egy teher-
utóról adogatták le katonaru-
ás egyének, de civilek is vol-
ak köztük. Sok bámészkodó, kí-
áncsi ember is állt az út két
ldalán.

Egyszer csak lövés dör-
ent valahonnan, senki sem tud-
a megmondani honnan. Vala-
elyik felelőtlen ember elsü-
ötte a puskát. És egy lány a
ázak mellett összeesett. A kí-
áncsiskodó tömeg egy része
dafutott, mások elrohantak on-
an. A lány meghalt. Ismertem,
zép kis fiatal lány volt. És
eghalt. Ártatlanul. Senkinek
em vétett.

— Tudja, én ott hasonlottam
eg, amikor kint voltunk mi is
z utcán, és egy öreg tűzérszá-
ados került közénk. Néhányan
özrekapták, és leütötték a sap-
át a fejéről, csak azért, mert
sillag volt rajta. A vállapját is
étépték. Az öreg csak állt, nem
édekezett. A szájaszéle fehér
olt és reszketett a felindult-
ágtól, valamit mondani is
kart, de lehurrogták, félrelök-
ék az útból. Nagyon megsaj-
áltam a védtelen embert. Oda-
entem és megkerestem a sap-
ját. Levettem róla a csillagot
átnyújtottam neki a sapkát.

fát csinált. Mindig s
dig már nem vagyu
apróbb gyerek nincs
De jól esik neki. Kik
díszeket és apámat k
fácskáért a pincébe.
apám soká jött fel. A
szólt neki, semmi vál
szat sejtett. Lement,
koltozva rohant fel. Apám fel-
akasztotta magát.

— Hát így történt. És az a legborzasztóbb, hogy nem tudtam tiszta szívből sajnálni az apámat. Talán mert mindig elitta a keresetét és az anyám szenvedett miatta. Vagy, mert úgy érzem, hogy gyáva volt, megfutott a saját lelkiismerete, a felelősség elől — nem tudom, nem tudom... Csak azt tudom, hogy magam maradtam férfi a családban, anyám kullancsa és támasza. Ha tanulni akarok, neki kell megkeresni a rávalót, a ruházatomat. A nyáron dolgoztam, hogy kisebb legyen a gondja. A sógor is ígért egy kis segítséget, csak azt mondják, tanuljak, tanuljak, hogy hasznára lehessek majd az anyámnak. Hát tanulok. Azt hiszem, szép szakma a miénk. Járni az erdőt, telepíteni, tervezni, s néha vadászgatni, beszélgetni a csenddel, a nyugalommal. Egészen költői foglalkozás, nemde?

Ismét egy kis csend támadt közöttünk. Nem tudtam szólni. Csak hallgattam a kerekek kattogását, néztem az elsuhanó tájat. Mit is mondhat ilyenkor az ember, ha nem akar nagyképű lenni. E helyett inkább ismét cigarettával kínáltam.

— Nem, köszönöm, nem szívok többet — szabódott és nem is gyújtott rá —, tudja a cselgáncs! Sportszerűen kell élni! — mondta és nevetett. Kivillantak szép, erős, fehér fogai.

F. Tóth Pál

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1913 AFR

TÁRSADALMI SZEMLE

Kiss Roóz Ilona

1021

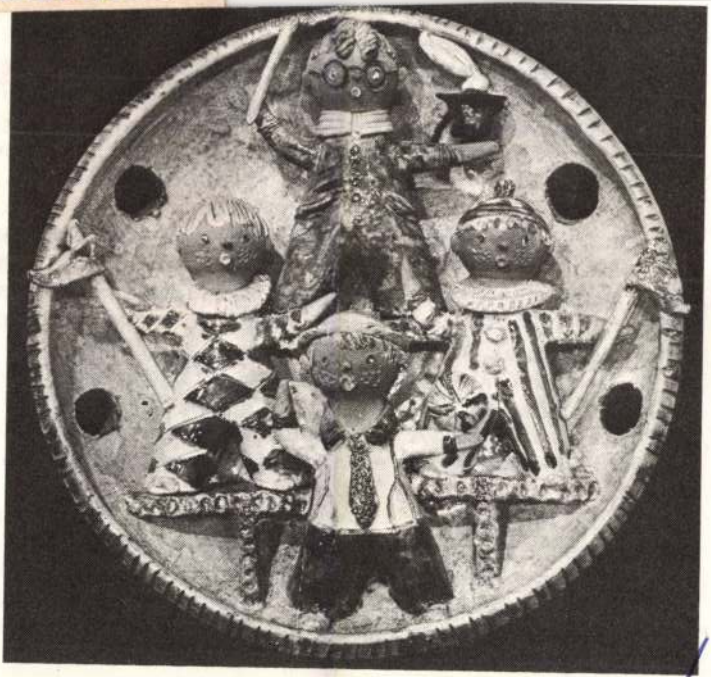

Kiss Roóz Ilona: Cirkusz

általános sztrájk, majd a beépített r
kal megszaporított szélsőbaloldali el
után az „eseményekbe" belefáradt ors
választott nemzetgyűlést, és júniusba
ták és partnereik annakidején jól sz
zatok 53 százalékával megszerezték
A kormánykoalíció pártjai közül a g
is birtokolta az abszolút többséget. E
magukat, hogy tovább folytassák azt
lázadása, majd az általános sztrájk
tért, becsapott tömeg azonban má
szavazáson De Gaulle elnököt elsöpö
zásra jogosultak 34 százaléka választotta elnökké.

A mostani választás március 4-én tartott első fordulója mindenben igazolta az előzetes közvélemény-kutatások jelzéseit: a baloldal hatalmas lendülettel tört előre. A lajstromozott csaknem 30 millió választóból kereken 24 millióan szavaztak, és az érvényes szavazatok száma 23 millió 721 ezer volt.

Az első fordulóban — meglepetésre — csak hatvan mandátum sorsa dőlt el, ami csupán harmadannyi, mint az előző választásokon volt. Ez a szoros eredmény az éles küzdelmet jelezte. Az első fordulóban a győzelemhez abszolút többségre van szükség. Az első menet igazi értéke az volt, hogy a baloldal közös kormányprogramja köré tömörült kommunisták, szocialisták és

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 MÁR 24
FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1021

KÍGYÓS SÁNDOR SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA. A Magyar Nemzeti Galéria műhelysorozatában a napokban kiállítás nyílt Kígyós Sándor szobrászművész alkotásaiból. A művész zenészből, majd népművelőből vált szobrásszá. Jelenleg Pécsváradon él és dolgozik. A képen: próba Kígyós Sándor harangszobrán

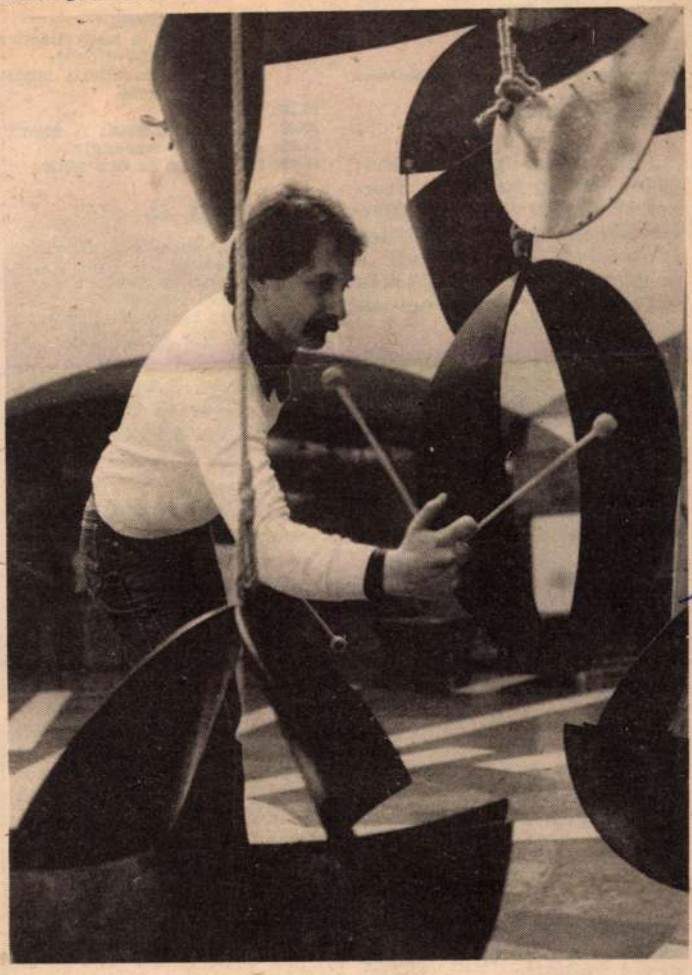

17.30: A 125. elé... osztrák focimúlt
17.50: Magyarország—A Válogatott labda kőzés: Közvetítés dionból. (Sz)
19.45: Tv-torna. (Sz)
19.50: Esti mese. (Sz)
20.00: Tv-híradó. (Sz)
20.30: Televíziós mesé teknek: Bábel tc
21.50: Zene, zene, zene.
22.40: Tv-híradó 2. (Sz)

Műsorajánlat

17.30: A 125. elé. gyar—osztrák focim kesztő: Dobor Dezső. A film- összeállítás archív felvételek segítségével eleveníti fel a magyar—osztrák találkozók történetét és legemlékezetesebb mérkőzéseit.

17.45: Tigris és a cica. Olasz filmvígjáték
20.00: Három kis történet a családi életből
20.35: Nyári emlékek. (Ism.)
21.15: Időszerű események

STRAM BISZTRÓ

NE LÓGJON munkahelyéről, MŰSZAK után is nyitva vagyunk

STRAM BISZTRÓ

A Magyar Hűtőipari Vállalat Székesfehérvári Gyára AZONNALI BELÉPÉSSEL FELVESZ:

LAKATOS SZAKMUNKÁSOKAT, valamint saját kezelésű üzemi konyhájába SZAKÁCSNŐT és konyhai DOLGOZÓKAT.

Jelentkezni lehet: Hűtőház, Munkaügy, Raktár u. 1.

1139

— Vidéki, nyugdíjas özvegyasszony HÁZASTÁRSAT keres, 65 éves korig, rendes, egészséges férfi személyében, aki saját házába jönne. „Rossz egyedül 302 296" jeligére a Hirdetőbe.

302 296

— 34 éves, 170 cm magas, sötétbarna hajú, szakmunkás férfi, kellemes külsejű leány ismeretségét keresi 28—32 éves korig. Kölcsönös szimpátia esetén HÁZASSÁG céljából. „Húsvét" jeligére a Hirdetőbe. 302 471

Fejér megyei Tanács Építőipari Vállalata ÉJJELI ŐRÖKET ALKALMAZ, székesfehérvári munkahelyekre. Jelentkezés a munkaügyi osztályon. Székesfehérvár, Sörház tér 1.

2446

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ROKKA
Budapest

1973 FEB. 5

Kiss Faragó Eduárd
1021

Vietnam 1973. január 28. *(Kiss Faragó Sándor linómetszete)*

Ün[illegible]
a „Turner Kálmán" zászlóaljnál

„Zászlóalj fel! Vigyázz!" — a vezényszavakra katonás fegyelemmel egyemberként mozdult a zsúfolásig telt színházterem. A XX. kerület munkásőrei január közepén tartották ünnepélyes évzáró gyülésüket a pesterzsébeti Vasas Művelődésotthonban.

A gyülésen — amelyen Tolnai István zászlóalj-parancsnok értékelte a 72-ben végzett munkát, s ismertette az idei év legfontosabb feladatait — részt vett Balogh István, az MSZMP XX. kerületi bizottságának első titkára, valamint Beszteri Lajosné, az üzemi pártbizottság titkára.

A zászlóalj-parancsnok elismerően szólt a XX. kerület munkásőreinek múlt évi tevékenységéről, amelynek eredményeként nőtt a politikai és szakmai felkészültségük, műveltségük. A munkásőrök azonban nemcsak a kiképzéseken, gyakorlatokon álltak helyt, hanem a mindennapi életben, a munkahelyükön is az élenjárók, a legjobbak közé tartoznak, s ha kell nemcsak fegyverrel készek megvédeni hazájukat és a dolgozó nép hatalmát, hanem a naponta végzett lelkiismeretes munkájukkal is erősítik azt. Erre példa, hogy a gyárakban a szocialista munkaversenyeknek is aktív résztvevői, sőt az elmúlt évben két munkásőr szocialista brigád is alakult a kerületben.

A kerület fejlesztésében, szebbé tételében a centenáriumi év keretében 600 óra társadalmi munkát vállalt a zászlóalj, amelynek kétszeresét akarja teljesíteni.

A vietnami nép hősies harcát csak a köztünk levő óriási földrajzi távolság miatt néztük távolról. Együttérzésünknek, segítőkészségünknek szinte naponta kézzelfogható jelét adjuk. A Turner Kálmán munkásőr zászlóalj tavaly 40 liter vér adásával segítette a háborúban megsebesült harcosokat, s az ártatlanul szenvedő polgári lakosságot. Ebben az évben pedig csatlakoznak a miskolci munkásőr zászlóalj országos felhívásához, és ismét vért adnak az ezer sebből vérző testvéri népnek. Bár már elnémultak a fegyverek, de segítségre ezután is szükség lesz.

A zászlóalj-parancsnok beszéde után a — 10—15 évet letöltött, leszerelő munkásőrök búcsúztatására, kitüntetésére került sor. Őket és a nyomdokaikba lépő esküt tevő fiatalokat Balogh István, a kerületi pártbizottság titkára köszöntötte. Budapesti gyárunkból ketten szereltek le; Guti József 15. Kiss Ernő 16 évi szolgálat után vonult tartalék állományba.

SZOBRÁSZ-HÁZASPÁR

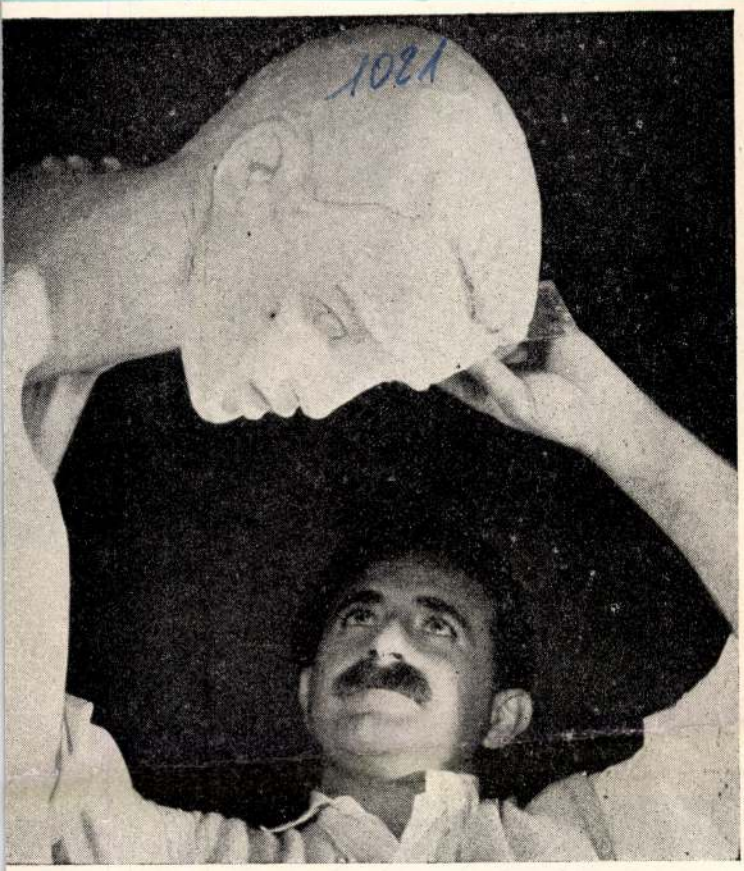

KISS SÁNDOR FEJET MINTÁZ

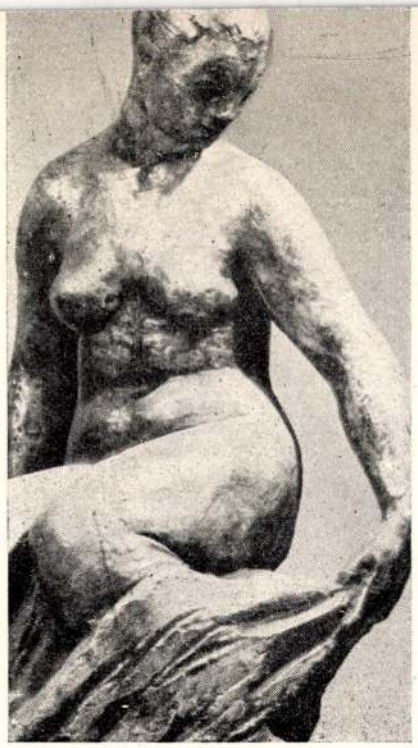

KISS SÁNDOR EGYIK ALKOTÁSA: NŐI ALAK

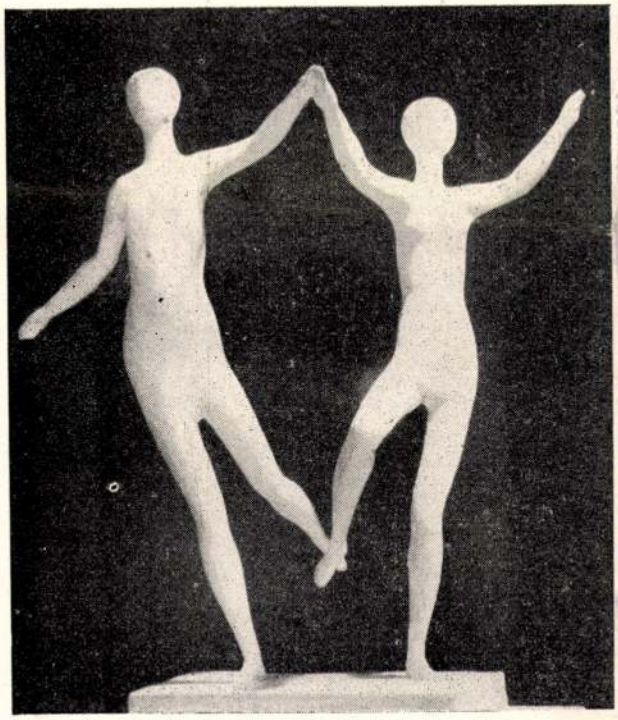

A SZOBRÁSZ SZÖKŐKÚT-FIGURÁI MISKOLCRA

Felidézve a jólismert mondást őket ismerve az ellenkezője igaz: megfér egy családban két szobrász. A férj, Kiss Sándor, Erdélyből származik és a fiatalabb szobrászgeneráció sajátoshangú tagja. Modern művész, akinek alkotásait egyaránt jellemzi a tömör anyagszerűség és könnyed légiesség. O, és felesége, a Munkácsy-díjas Lesenyei Márta, új létesítményeket új gyárakat, iskolákat díszítenek szobraikkal és domborműveikkel. Minden bizonnyal eme létesítmények serkentik a szobrász-házaspárt művészi alkotásokra, ilyenformán diktál nekik az élet, fejlődő szocialista társadalmunk. Ilyen az ő eszmeiségük, amikor Kiss Sándor könnyeden táncoló fiúkat formáz a miskolci új SZOT színházterem elé, figurát egy új győri iskola elé és domborművet a szegedi tanács- és pártház homlokzatára, vagy mint Lesenyei Márta, aki Fürst Sándor emlékét öntötte domborműbe a budapesti Fürst autóbuszgarázs falára. Nagysikerű külföldi kiállításaikkal büszkélkedhetnek: Svájc Szovjetunió Svédország ... de Budapesten is emlékezetes volt a siker.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

IFJÚ KOMMUNISTA

TÉLI AJÁNDÉK

A nyár végén szomorú szívvel vettek búcsút a fiatalok az Ybl Miklós Ifjúsági Park dunaparti kerthelyiségétől. Megint várni kell, amíg eltakarodik a csúnya tél... De jó volna pedig folytatni a vídám esteket...

A KISZ Budapesti Bizottsága méltányolta a fiatalok szórakozó, táncoló kedvét, s előkészített részükre egy kedves téli „ajándékot". Becsomagolni, masnival átkötni nem lehet, ahhoz egy kicsit nagy, de ha az érdeklődők tömegnyi számát nézzük, akkor bizony lehetne „húsz méterrel több!"

A „Dália" eszpresszóban, a Bajcsy-Zsilinszky úton megnyílt az Ifjúsági Park téli helyisége, s ezzel lehetőségük nyílt a fiataloknak, hogy egy új ifjúsági szórakozóhelyen tölthessék el a hosszú téli délutánokat, jó muzsikát hallgatva, folyóiratokat lapozva, málnaszörpöt kortyolgatva, társasjáték izgalmába belemerülve...

S persze, ne felejtsük el a legfontosabb szórakozást: a táncot. A KISZ Budapesti Bizottságának felkérésére az ez évi táncverseny húsz helyezettjéből néhány pár vállalkozott arra, hogy estéről-estére váltva egymást, ügyeletet tartanak, vigyáznak az ízléses táncolás nívójának megtartására, s időnként bemutatják, megtanítják a pároknak a legmodernebb táncokat, a twist-et és társait.

A téli helyiségben minden kedden az ifjúsági öntevékeny együttesek lépnek fel, s minden csütörtökön, zárt körben ülésezik a jazz-klub. A klubnak tagja lehet minden 16 éven felüli jazz iránt érdeklődő fiatal. Körülbelül már ötszáz fiatalnak van zsebében a klubtagsági igazolvány. Csütörtökönként vitákat rendeznek a jazz zene eredetéről, helyéről a XX. század zenei irányzatai között és így tovább. Az Ifjúsági Jazz Klub vezetősége elhatározta, hogy kiépít egy jazzelőadói gárdát, akik majd az egyes alapszervezeti KISZ- együtteseket ismertetik meg a jazz fogalmával, és segítséget nyújtanak nekik művészi fejlődésükhöz.

Amíg be nem köszönt az első meleg tavaszvégi, nyáreleji nap, a fiatalok a téli helyiségben találhatják meg szórakozásukat. Sok sikert a téli helyiség további munkájához!

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227—651, 221—65

Kiss Sándor
1956 MÁJ 31

SZABAD NÉP

610

ÖT SZOBRÁSZMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

Szobrászok műhelytitkai — ezt a címet viselhetné a Nagy Balogh János kollektíva (Szentkirályi u. 1.) öt fiatal művészének kiállítása. Láthatóan nem célja képet adni a részvevők munkásságának mégoly rövid periodusáról sem, inkább a művészi alkotó munka folyamatába nyújt betekintést. Rajzokban, agyagvázlatokban érlelődő gondolatok tárlatának is nevezhetnők ezt a tanulságos kis gyűjteményt, amelynek darabjaiból kiolvashatjuk: hogyan s miképp kutatják alkotóik a plasztikai kifejezés, az emberi test mozdulataival való beszéd lehetőségeit.

Illés Gyula nőalakjaiban, valamint újszerű, levegős hatású domborműveinek lovasábrázolásaiban Medgyessy Ferenc szobrászatának egészséges hatása érzik. *Kiss Sándor* ülő nőt ábrázoló szobrában sajátos módon ötvöződik a gondosan kiegyensúlyozott, enyhe mozgalmasság a leegyszerűsített formák tömbszerű zártságával. Merészlendületű székely favágójának eredeti mozdulatmotívumát gyermekkori élményeiből merítette a művész — innét a megnyújtott testarányokkal is fokozott erőkifejtés meglepő életszerűsége.

Lessenyei Márta alakjait nem a taglejtések, hanem a belső nyugtalanság teszi elevenné. Szép leányaktjának tétova félmozdulatai, s főleg öregasszonyainak a vénség jegyeit hangsúlyozó mintázásmódja sajátos érzelmi telítettséget ad munkáinak. *Kincses Mária* kifejező tusrajzai mellett több értékes kisplasztikával szerepel a tárlaton. Futó leányalakja igen friss, csőbútor-széken ülő figurája eredeti meglátás terméke; — tárgykörében még sok lehetőség rejlik. Az egyik vitrinben *Ötletek* címszó alatt kiállított, nemegyszer bizarr hatású rögtönzései láthatóan a modern nyugati művészet kötelensége jegyében készültek. A mai nyugati művészet nem egy vonatkozásban adhat ösztönzést a mi, stílusában sokrétű realista művészetünknek, de e szobrok láttán az az érzésünk, hogy Kincses Mária inkább a kétes értékű nyugati törekvésekből merít. E szobrainak szellemessége nem vitatható — de hatásuk külsődlegessége sem.

Vigh Tamás alkotó módszere homlokegyenest ellentétes Kincses Mária munkastílusával. Abban, ahogy a rajzlapon lerögzít egy gondolatot, s ahogy ezt agyagba átülteti, ahogy az anyag alaktalan tömbjéből kibontja a mozdulatokat, kikeresi s életrekelti a részformákat, hogy azután zárt egységbe foglalja őket — mindebben elmélyült műgond, a mesterség iránti példás felelősségtudat rejlik. Enélkül Vigh aligha sajátíthatta volna el a formaérzéklésnek és a mintáznitudásnak azt a fejlettségét, amely utat nyit tehetsége kibontakozásának.

Határozott mondanivalóval kezd művei alakításához, s ez a formák világos elrendezéséből kiolvasható céltudatosság teszi, hogy munkái, a fejlesztés bármely fázisában is, teljes értékű alkotásként hatnak. Mint például kiváló tanulmányrajzai. Női akttorzójáról kár volna vitatkozni: tanulmány-e, vagy szándék szerint késszé érlelt szobor — műalkotás. Nemes nyugalom és a holt anyagból kikívánkozó mozgás ütközik ebben a szoborban — ez a kettősség varázsolja olyan elevenné határozottan mintázott formáinak szépségét. Heverő férfialakjának vázlata a Parthenon egyik istenszobrát juttatja eszünkbe. Vigh alkotásainak emelkedett realizmusa rokon Ferenczy Béni művészetével. A közvetlen s a távolabbi példaképek ilyen termékenyítő hatása természetes, sőt szükségszerű az olyan művészeknél, akik, mint Vigh Tamás is, egyetemes érvényű korszerűségre törekszenek.

Artner Tivadar

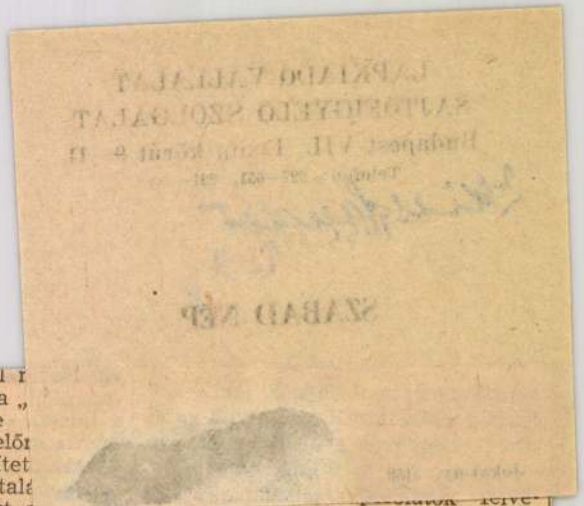

natóságok ebbe beleegyeznek.

A vitát május 30-án tartották meg. A kormány nevében *Kaiser*, az össznémet ügyek kereszténydemokrata párti minisztere beszélt. Egyetlen szóval sem említette az NDK népi kamarájának tegnapi lapunkban ismertetett határozatait — és uszító kijelentéseket tett az NDK-ban végrehajtott amnesztiával kapcsolatban.

Kénytelen volt azonban elismerni, hogy az NDK-ban megvan a készség arra, hogy a két német állam között az összeköttetést megjavítsák.

Megfigyelők hangsúlyozzák, hogy a szövetségi gyűlés vitáját a *tartózkodás* jellemezte. Ennek főként az az oka, hogy az NDK-ban foganatosított legutóbbi intézkedések — amelyek a megértés és a feszültség enyhítése

összehet népszavazással r
el az újraegyesítés ügyét a „
ról". Dehler véleménye
népszavazás eredménye elő
tolni fogja, hogy az egyesítet
ország csatlakozik egy általá
tonsági rendszerhez. Ezért a
solja, hogy a népszavazáson a Német Szövetségi Köztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság minden szavazásra jogosult állampolgára feleljen a következő kérdésre:

„Kívánja-e, hogy az újraegyesített Németország vegyen részt olyan biztonsági egyezményben, amelyhez Németországon kívül legalább a négy nagyhatalom tartozik?"

A DPA jelenti Bonnból, hogy a kereszténydemokrata párt elutasította Dehler javaslatát.

Zárt ajtók mögött tárgyalnak a bonni belpolitikai válság megoldásáról

Berlin, május 30. (MTI)

A Kereszténydemokrata Unió képviselőcsoportja hi

tett *Erhard* gazdaságügyi és *Schäffer* pénzügyminiszterre a leszámítolási kamatláb felemelése miatt. A képviselőcsoport Adenauer kérésére elhatározta, hogy a belpolitikai válság áthidalására irányuló további tárgyalásokat is *zárt ajtók mögött, az „utcai közvélemény" kirekesztésével* folytatja majd.

teléről:

„Figyelembe véve mindkét ország közös óhaját, a Kínai Népköztársaság kormánya és az Egyiptomi Köztársaság kormánya úgy döntött, hogy a két ország között diplomáciai kapcsolatot létesítenek és nagykövetei ranggal diplomáciai képviselőket cserélnek."

Az amerikai légierők vezérkari főnöke Moszkvába utazik

Washington, május 30. (AFP)

Donald Quarles légügyi miniszter szerdán délelőtt a következő nyilatkozatot tette: *„Eisenhower elnök hozzájárulásával Nathan Twining tábornok, az Egyesült Államok légierejének vezérkari főnöke elfogadta a szovjet kormánynak a június 24-én tartandó »szovjet légierők napjára« szóló meghívást. Twining tábornokot több magasrangú tiszt kíséri el Moszkvába".*

rszági választások után

ként elszenvedett szavazatveszteségét. *A két párt közötti akcióegység pedig szilárdabb, mint valaha.*

Egyrészt onnan, hogy az előző választásokhoz képest *növekedett*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kiss Sándor
VAS NÉPE
1963 : 22 4

1021

Kiss Sándor: Emő (bazalt) A „Kilencek" kiállításáról.

A Vas Népe galériája

Németh Mihály: Táncoló

ső és második
jutottak el az o
kig. Az úttörők
sége részére n
véget ért az oli
a legjobbak vet
csak most köve
gyon örülünk ar
előzetes vetélke

a Mu-
n sze-
29-én
t lép-
a dön-
A
Ifjú-
s kis-
Endre
z. A

Jól megérdemelt pihenőjük et töltik a Haladás NB I-es l vérviszály kitörjön", a Nőt lenek után most a Nősök csa inknak. Névsor felesleges, hisz mindannyiukat jó

Nemzetközi asztalitenisz verseny

lesz december 28-án és 29-én Szombathelyen, a Fürst Sándor utcai általános iskola tornatermében. A két héttel ezelőtt Muraszombatban lejátszott SZSE—MURSKA Sobota (férfi) és Pedagógus—Murska Sobota (női) találkozók visszavágójára kerül sor. Az első napon bemutató mérkőzéseket játszanak a négy csapat legjobbjai, majd december 29-én a hivatalos nemzetközi klubtalálkozókra kerül sor. Szombaton délután 4 órakor, vasárnap délelőtt 9 órakor veszi kezdetét a nemzetközi verseny. Szombathelyi tartózkodásuk alatt muraszombati verdégeink megtekintik a város nevezetességeit, köztük a sportlétesítményeket is.

A bronzérem is szépen csillog...

A röplabda Országos Ifjúsági Kupa 1969. évi döntőjét december 20—22. között Tatán rendezték meg. Az elmúlt évekhez hasonlóan a Szombathelyi Spartacus fiú és leány csapata ezúttal is résztvevője volt a hatos döntőnek.

A két szombathelyi csapat közül a fiúk szerepeltek nagyobb sikerrel, csak rosszabb játszmaarány miatt szorultak a harmadik helyre. A szombathelyi csapat Szabó Miklós edző irányítása mellett a következő játékosokkal vett részt a döntőn: Szalóki, Benke, Lenk, Kiss, Nagy II., Wágner, Bodó, Baumgartner II., Papp II., Hámori, Búza, Gárdos és Fukcius. A fiúk csapatából magasságilag főlénye révén messze kimagaslott a Kecskeméti Volán együttese, amely biztosan nyerte a Kupát. A második helyen az a Bp. Honvéd végzett, amelyet a szombathelyi együttes legyőzött. A Spartacus fiúk nagyon szoros küzdelmet vívtak mindegyik ellenfelükkel és szívonalas mérkőzésen mindhárom fővárosi ellenfelüket legyőzték. A csapat egységes, jó csapatmunkával kivívta a szakemberek elismerését is. Az együttesből Szalóki, Benke, Lenk, Kiss, Nagy II., Wágner és Bodó játéka emlékedett ki.

A lányoknál már kevesebb siker kísérte a szombathelyi együttes szereplését. Igaz, a szombathelyi csapat volt a mezőny egyik legfiatalabb együttese. Ha ezt figyelembevesszük, akkor az ötödik hely sem mutat rossz bizonyítványt **Dancs Já**nos edző és az együttes munkájáról.

EREDMÉNYEK:

Fiúk: Kecskemét—Nyíregyház 3:1, Kecskemét—Bp. Honvéd 3: Kecskemét—Szombathely 3: Kecskemét—Bp. 3 Szakközépiskol la 3:0, Bp. 3. Szakközépiskola- Bp. Vasas 3:2, Szombathely- Bp. Honvéd 3:2, Bp. 3. Szak középiskola—Nyíregyháza 3: Szombathely—Bp. Vasas 3:2, B Honvéd—Bp. 3. Szakközépiskol 3:2, Nyíregyháza—Bp. Vasas 3: Bp. Honvéd—Bp. Vasas 3:1, Ny regyháza—Szombathely 3:1, Szom bathely—Bp. 3. Szakközépiskol 3:2. **Végeredmény:** 1. Kecskemé 10 p., 2. Bp. Honvéd 8 p., (13:9) 3. Szombathely 8 p. (10:12), Nyíregyháza 7 p., 5. Bp. 3. Szak középiskola 7 p., 6. Bp. Vasas p.

Leányok: Nyíregyháza—Szeged 3:0, BVSC—Szeged 3:0, Szeged— Kisterenye 3:2, Bp. Díjbeszedő— Szeged 3:0, Szeged—Szombathely 3:1, BVSC—Nyíregyháza 3:2, Nyíregyháza—Kisterenye 3:0, Nyíregyháza—Bp. Díjbeszedő 3:2, Nyíregyháza—Szombáthely 3:0, BVSC—Kisterenye 3:0, Bp. Díjbeszedő—BVSC 3:2, BVSC—Szombathely 3:0, Szombathely—Kisterenye 3:1, BVSC—Kisterenye 3:0, Bp. Díjbeszedő—Szombathely 3:1. **Végeredmény:** 1. Nyíregyháza 9 p., 2. BVSC 9 p., 3. Bp. Díjbeszedő 9 p., 4. Szeged 7 p., 5. Szombathely 6 p., 6. Kisterenye 5. p.

K. A.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1021

EMLÉKKÉP CSERESZNYEFÁBÓL

Budapest egyik új szállodájában, a Déli pályaudvarnál épülő Buda-Penta Hotelbe készül az a nagyméretű dombormű, melyet Kiss Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készít zsennyei alkotóházában. A dombormű a múlt századi kávéház emlékképét idézi, anyaga cseresznyefa, mérete tizenkétszer öt méteres.
(MTI-fotó — Czika László felvétele — KS)

sítot

SOI

s — Jugoszlávia.) A tegnap kost delegál — két válogatott A nyugatnémet Stielike mel- a spanyol csapatban vannak: na, Gallego, Sanchez, Juanito

romnemzetes" csapatok: *FC* zerniatynski — Belgium, Fa- arország, Slivar — Jugoszlá- *n Hotspur* (Clemence, Hoddle chibald — Skócia, Ardiles — *ris St. Germain* (Baratelli, Franciaország, Dhaleb — Al- ak — Jugoszlávia); *Arsenal* — Anglia, Wood — Skócia, zak-Írország).

kesebb név azok közül a klu- lyek két országnak adnak vá- kosokat: *Ipswich Town* ner, Mills — Anglia, Brazil, — Skócia), *Liverpool* (McDer- hompson — Anglia, Souness, sh — Skócia); *Rapid Wien* l, Pregesbauer, Weber, Feuer anenka — Csehszlovákia); *FC* cher, Littbarski, Fischer, En- Woodcock — Anglia); *Inter*- obelli, Oriali, Bordon, Marini, aszország, Prohaska — Auszt- (Schrijver, Verheyen, Mom- um, Lato — Lengyelország).

ajd' a végtelenségig" sorolha- ndebből kitűnik: ezt a világ- yugodtan nevezhetjük az ide- B-jének. Hiszen, mint hallot- VB után tovább növekszik. gyar keretből ki kap majd sokan kérdezték ezt tőlünk a tos névsort természetesen le az biztos, hogy az eddigi gyakorlat értelmében Tóth J. abban a korban, hogy nyugati egyáltalán aláírhasson.

na: Lengyelország—Kamerun (I. csoport); *21.00, Elche:* Belgium —El Salvador (III. csoport); *21.00, Malaga:* Szovjetunió—Új-Zéland (VI. csoport).

Televízió II., 17.45—19.00: Összefoglaló a szerdai Spanyolország—Honduras (V. csoport); a csütörtöki Csehszlovákia—Kuvait (IV. csoport) és a pénteki Brazília—Skócia (VI. csoport) mérkőzésekről. *Televízió I. 20.50:* Belgium—El Salvador.

Rádió, Kossuth. 20.55: Belgium—El Salvador; 5.10, 6.10, 7.10; *Petőfi*, 6.35, 7.35: VB-híradó.

***

Emlékeztetőül közöljük hogy a televízióban ma este látható mérkőzés két szereplője milyen összeállításban lépett pályára az I. fordulóban.

Belgium (Argentína ellen győzött 1—0-ra): *Pfaff — Gerets, I. Millecamps, D. Schrijver, Baecke — Coeck Vercauteren, Vandermissen — Czerniatynski, Vanden bergh, Ceulemans.*

El Salvador (Magyarországtól kikapott 10—1-re) *Mora — Castillo, Jovel, Rodriguez, Recinos — Ventura*

1982 JUN 15
MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
1982 JUN 15

DÉLI HÍRLAP

1021

✶ *Budapest egyik új szállodájába, a Déli pályaudvarnál épülő Buda—Penta Hotelba készül az a nagyméretű dombormű, melyet Kiss Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készít zsenyei alkotóházában. A dombormű a múlt századi kávéház emlékképét idézi, anyaga cseresznyefa, mérete 12×5 méter.*

(Czika László felvétele)

osztalgi

varieté a Tokajban

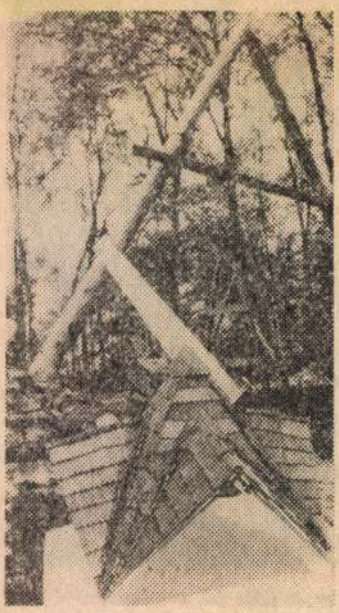

* Épül az andó-kúti centrum

ta színre — a koreográfus: *Majoros István* —, s a műtáncos-zenés revüszámokat, s tréfás sztriptízt is...

A Tokaj vezetőinek szándéka szerint a varieté állandó műsorszám lesz, azaz folyamatosan szerepel a vendéglátóház programjában ezek után, csak elemei, szereplői változnak időnként, meg-megújítva a műsort. A miskolciak számára helyfoglalás a Tokaj telefonján történhet, mivel a csoportok létszámától függ, mennyi szabad hely van egy-egy estére. A nyári szezonban a heti 2—3 előadás este 9-kor kezdődik, a színházi évad kezdete után pedig a színházi előadások végét követő időpontban.

*

Minden nagyváros életéhez hozzátartozik egy — talán több —, színvonalas műsorral vendégeket váró éjszakai mulató, esti szórakozóhely. Ebben a műfajban eddig többnyire csak diszkókat lel-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1981 MÁR 1

/1021

(Kiss Sándor kisplasztikája)

sz — K. Rákóczi 3

ején izzasztották meg

lehetőséget, ben a Rá- nekül tálalt ki elé, s ő lé továbbí-

is először kozott. „Tű- i a bányász

két olyan gólt kapott a csa pat, amelyet óriási védelmi hibák előztek meg, ez valósággal sokkolta a játékosokat és igazából a mérkőzés hátralevő részében már nem tudtak kibontakozni. A rutinos és nagyobb tudású bányászegyüttes azt is hamar

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 JÚN 3 0

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

1021

Budapest egyik új szállodájába, a Déli pályaudvarnál épülő Buda-Penta Hotelbe készül az a nagyméretű dombormű, melyet Kiss Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készít zsennyei alkotóházában. A dombormű a múlt századi kávéház emlékképét idézi, anyaga cseresznyefa, métere tizenkétszer ötméteres

ULAJDONOS

ETKEZET
154. sz. alatt

ket árusító ü
ygépkocsi alkatré

óráig,

5483

A Fejér megyei
Élelmiszerkereskedelmi
és Vendéglátóipari Vállalat
azonnali belépéssel
FELVESZ
villanyszerelőt,
hűtőgépszerelőt,
kőművest,
segédmunkást,
festőt, lakatost.
Jelentkezni lehet a vállalat műszaki osztályán a Szabadság Étterem emeletén, Székesfehérvár, Vörösmarty tér 1.

5747

x A Járási Vegyesipari Szövetkezet Polgárdi azonnali belépéssel felvesz forgácsolóüzemi gépekhez beállítólakatosokat, valamint TMK-lakatosokat. Jelentkezni lehet a szövetkezet központi irodájában, Polgárdi, Kossuth u. 116. 5556

[redacted]

mérkőzésről. 22.50: Szimfonikus zene. 0.15: Melódiakoktél.

Petőfi rádió

4.25: A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. 8.05: Táncdalok. 8.20: Tíz perc külpolitika. 8.35: Operettkettősök. 9.00: Hétvége a Kaláka együttesnél. 10.35: Győztesek klubja. 11.05: Julio Iglesias énekel. 11.35: Térzene. 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. 12.48: Bummbele cirkusz. 14.00: Magunkat ajánljuk. 16.00: Ritmus. 16.39: Offenbach: Szökött szerelmesek. Daljáték. 17.30: Nyitott klub. 18.35: Slágerek mindenkinek. 19.30: Francia sanzonok. 20.00: Cigánydalok. 20.35: Közkívánatra! 22.00: Slágermúzeum. 23.15: Dzsessz.

III. műsor

7.00: Román nyelvű nemzetiségi műsor. 7.30: Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor. 8.11: Mendelssohn-művek. 8.52: Berlioz: Rómeó és Júlia. Dramatikus szimfónia. 10.25: Slágerlista. 11.05: Hangfelvételek felsőfokon. 12.11: Porgy és Bess. Részletek Gershwin operájából. 13.07: Lemezbörze helyett... 14.00: Zenekari muzsika. 15.10: John Mayall 1972-es „Jazz-Blues Fusion" című koncertlemeze. 16.00: Kapcsoljuk a Bartók-emlékház hangversenytermét. 17.05: Zuzana Ruzickova csembalózik. 17.30: Tip-top parádé. 18.00: Kritikusok fóruma. 18.10: Népzene. 18.40: A magyar szépprózа századai. 18.55: Csorba Győző versei. 19.05: Közel a kés. Galgóczi Erzsébet kisregénye rá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 JUN 19

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1021

Emlékkép cseresznyefából

Budapest egyik új szállodájába, a Déli pályaudvarnál épülő Buda-Penta Hotelbe készül az a nagyméretű dombormű, melyet Kiss Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készit zsennyei alkotóházában. A dombormű a múlt századi kávéház emlékképét idézi, anyaga cseresznyefa, mérete tizenkétszer öt méteres.

Czika László felvétele

TÖRŐK

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1982 JUL 18

1021

Emlékkép cseresznyefából

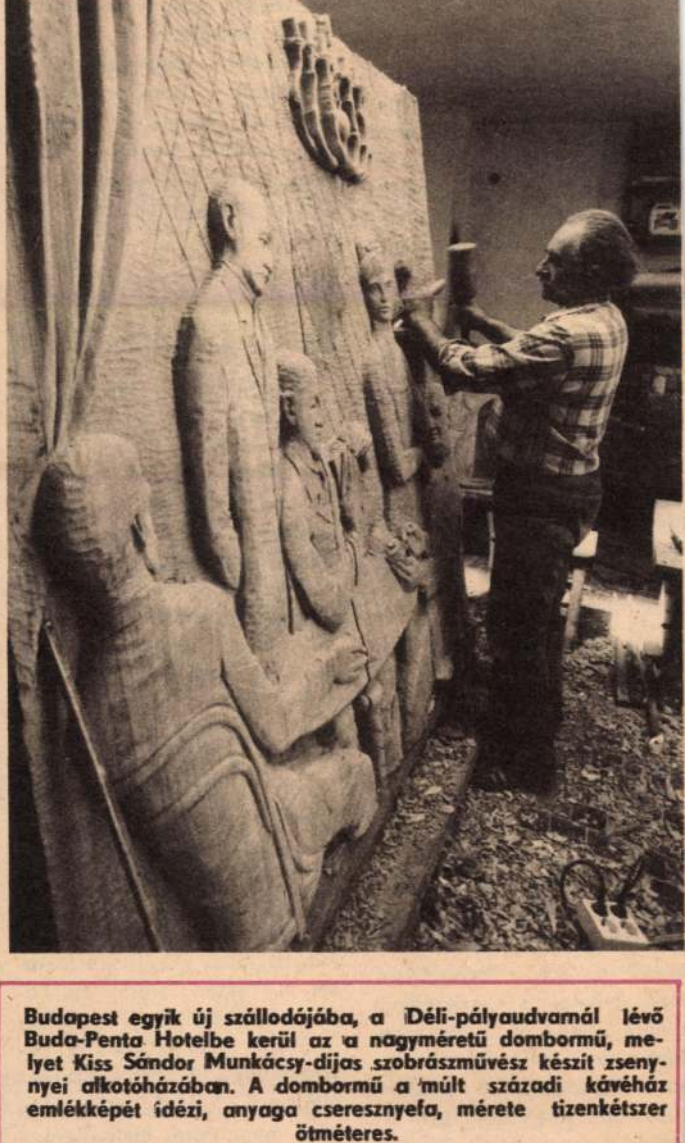

Budapest egyik új szállodájába, a Déli-pályaudvarnál lévő Buda-Penta Hotelbe kerül az a nagyméretű dombormű, melyet Kiss Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készít zsenynyei alkotóházában. A dombormű a múlt századi kávéház emlékképét idézi, anyaga cseresznyefa, mérete tizenkétszer ötméteres.

ap mint
solatban
járokkal.
zerint a
atási szer
onyítványo
epítési eng
dózásig é
illió (!)
zt jelenti,
ek évente
olga a h
em lehet tehát közömbös:
nennyire felkészültek az elő-
dók, milyen benyomásokkal
ávozik az állampolgár a ta-
ácsházáról. Nem túlzás azt
llítani: effajta személyes ta-
asztaltaink politikai közérze-
ünket is befolyásolják.

Bizonyára sokunknak vannak
zemélyes „élményeink" is ar-
ól, hogy milyen bosszantó az,
mikor az ügyintéző pontatlan,
éves felvilágosítást ad, ami-
or az akta éppen a hozzá-
rtés hiánya miatt nem zárul-
at le első fokon, újabb meg
jabb fórumokon kell foglal-
ozni az üggyel.

Természetesen maximaliz-
us lenne azt követelni, hogy
legkisebb tanácsnál is min-
enki mindenhez értsen: az uni-
erzális ügyintézők korszaka
egen lejárt. Számos területen
yan bonyolulttá, összetetté
áltak életviszonyaink, olyan
ókrétű a jogi szabályozás,
ogy lehetetlen megkívánni
éhány embertől valamennyi
őírás ismeretét. Elkerülhetet-
n a szakosodás, a speciali-
ció, ami jelen esetben azt
lenti, hogy bizonyos ügyfaj-
kkal csak a városnál, a já-

államigazgatási főiskolai oklevelet.

EMBER AZ AKTÁK MÖGÖTT

Önmagában persze az a tény, hogy az ügyintéző, a tanácsi előadó zsebében főiskolai oklevél van, még nem feltétlenül jelent gyorsabb, szakszerűbb felvilágosítást, intézkedést. Ahhoz, hogy valóban szocialista közhivatalnokok üljenek az íróasztal másik oldalán, bizony még jócskán szükség van nevelésre, szemléletformálásra is. Hiába tudja ugyanis az előadó kiválóan a gyámügyre vagy a szabálysértések intézésére vonatkozó előírásokat, ha nem érzi, hogy ő egyszersmind politikai munkát is végez. Hivatása, hogy az állampolgárok szolgálatában tevékenykedjen, az akták mögött lássa meg az embereket is. Hiszen hivatali munkáját a választópolgárok megbízásából létrejött tanács nevében végzi. S ezt a bizalmat eljátszani sokkal könnyebb, mint megtartani, elmélyíteni.

DEÁK ANDRÁS

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1982 MÁJ 17.

1021

Sándor Kiss: Alte Frau
(Holz mit Wachseinlagen)

Landesausstellung
Bildender Kunst

...bringt unsere ganze Gesellschaft besonderes Interesse entgegen. Die ausgeglichene, ruhige innenpolitische Lage unseres Landes schafft gute Voraussetzungen für die erfolgreiche Realisierung der Bestrebungen der Ungarischen Akademie der Wissenschaften. Ein ruhiges und ausgeglichenes innenpolitisches Leben ist natürlich nicht gleichbedeutend mit gesellschaftlicher Starre, es bedeutet auch nicht, daß wir keine Sorgen hätten oder es keine Diskussionen gesellschaftlichen Ausmaßes gäbe. Diese Diskussionen sind von schöpferischer, verbessernder Absicht durchdrungen", sagte Havasi.

Vertrauen gegen Vertrauen

Der ZK-Sekretär sprach anschließend darüber, daß die Partei heute in Ungarn eine akzeptierte politische Kraft ist, die ihre Mission erfüllt und die Arbeit der Gesell-

ÁRA: 10,— FT

INDEX: 25 447

LÁTOGATÓBAN KISS SÁNDORNÁL

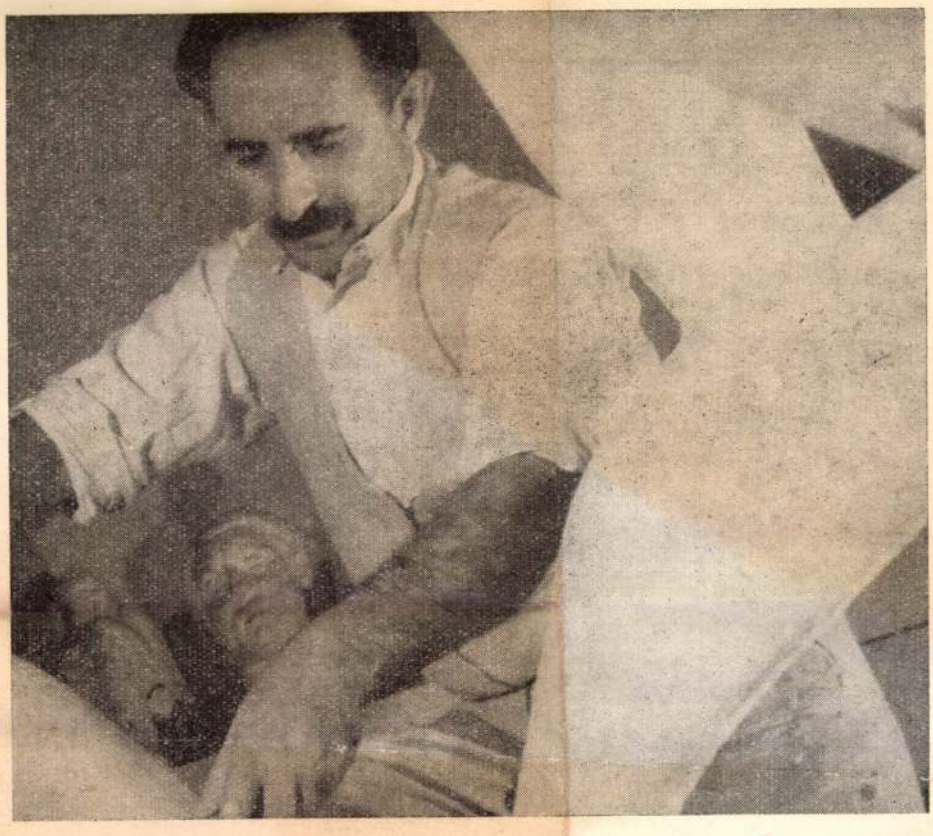

A csendben, visszavonultan élő és dolgozó művészek közül való: ritkán lép a közönség elé, de akkor mindig kvalitásos munkákkal. Legutóbb a Kilencek Műcsarnokbeli tárlatán láthattuk műveit: szobrai, közöttük a Kőműves Kelemen balladát megéneklő remekművű bronzkapuja a kiállítás legszebb darabjai közé tartoztak. Életkorát s munkásságát tekintve a középgenerációhoz sorolható: 1925-ben született a Nagykükülő megyei Sároson. Életútjának fontosabb állomásai Brassóhoz, Kolozsvárhoz, majd Budapesthez kötődnek: itt járja ki a főiskolát Pátzay Pál és Ferenczy Béni növendékeként 1945—59-ben. Neve csakhamar mesterei mellé magasodott: számos szobra, domborműve áll az ország közintézményeiben, kultúrházában.

— Nemcsak indulásomat, de mai törekvéseimet is erőteljesen megszabják származásom körülményei. Erdélyből, a magyar kultúra és művelődés egyik legősibb s legnagyobb hatósugarú centrumából jöttem, olyan tájékról, ahol az ellentétes erők harapófogói szüntelen küzdelemre késztettek a nemzeti létért. A történelmi múlt s a hagyományok mély felelősségérzetet plántáltak belém a nép iránt, s azzal az elhatározással léptem pályámra, hogy a már meglevő kulturális értékeket tehetségem szerint továbbfejlesszem. Vallom, hogy a magyar művészet hivatása sem lehet ettől elütő: csak népünk lelkiségét tolmácsolva lehetünk részei, színfoltjai az egyetemes művészi kultúrának.

Ami témáimat illeti: csak most, közel húsz év után jutottam el oda, hogy világosan látom, mit is szeretnék, mit is akarok csinálni. Az eddigiek csak tanulóévek voltak, kerestem, próbálkoztam. Jószerivel minden érdekel ami felvetül a társadalomban, aminek szociális, emberi vetülete, vonatkozása van. Úgy vélem, lehetőségeink tágak és határtalanok, lehet alkotni, sőt: kényszerülve van rá az ember. Mindig öröm fog el, ha nemzedékemet, a velem egyívásúakat nézem: micsoda széles skálája a törekvéseknek, tehetségeknek! Mi vagyunk az utolsó olyan generáció, amelynek még összehasonlítási alapja van: éltünk a múltban, de férfikorunkat már az új társadalmi rendben kezdtük. Fáj, hogy ezt nem eléggé méltányolja sem a társadalom, sem a művészetpolitika; sokszor kissé légüres térben érzem magamat, holott tudom, hogy sokat, nagyon sokat tehetnék, s remélem, fogok is tenni. Jobban kellene számítani, jobban kellene építeni reánk, komolyabban venni teljesítményeinket, mert hiszen a szocialista szellemi művészet törzsgárdája mi vagyunk.

Vonatkoznak az elmondottak a kritikára is. Aki önmagát adja, aki szűkebb pátriája, a provincia közvetítésével látja a világot, az valahogy kívülesik nálunk a kritika mércéin, ellentétben azokkal, akiknél felismerhető az iskola, a nyugati mesterek hatása. Ezek megdicsőülnek. Egészségtelen dolognak tartom kritikánk e vakságát, mert ha mi nem becsüljük meg saját értékeinket, a világ sem fog sokra tartani bennünket. Pedig, s ezt nem vigasztalásképpen mondom, micsoda magas piedesztált építettek fel elődeink a magyar művészet külföldi tisztelőinek szemében...

T. A.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sán
Telefon: 188-29
KORTÁRS
1969 MÁR

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÚLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

1974 – 5

Népművelés

1021

Az idén tüntették ki Munkácsy-díjjal Kiss Sándor szobrászművészt. Képünkön: a művésznek Marcaliban felállításra kerülő mártír-emlékműve. (Fotó: Bojár Sándor)

44

Művelődés

25 éve kezdődött meg a művelődési otthon-hálózat fejlődése. Az évfordulót április 7-én egész napos programmal ünnepelte az egri megyei

A diákírók, diákköltők III. országos találkozóját április 11—12-én Sárvárott rendezték meg. Értékelték a pályaműveket, kiosztották a díjakat, és a pályaművekből készült irodalmi műsort mutattak be a Tinódi Gimnázium dísztermében.

Nagyszámú közönséget vonz az új épületében kétéves szünet után megnyílt nyíregyházi Jósa András Múzeum. Képünkön: részletek a „Felső-Tisza vidéki szőttesek és hímzések" című állandó kiállításról. (Fotó: dr. Muraközi Ágota)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 SEP 19

Magyar Nemzet

Kiss Sándor szobrászművész

1021

ÉVSZÁZADOS ÓHAJ TELJESÜL

Korszerű művelődési ház épül Gyulán

A hagyomány továbbéltető erejének annyi szép példájával találkozunk Gyulán. Az *Erkel Ferenc Múzeum* kiállító csarnoka, amely tavaly, *Dürer* Albert születésének ötszázadik évfordulója alkalmával a *Dürer Terem* nevet kapta, nemrég új művészi alkotással gazdagodott. A kiállítási csarnok külső falán elhelyezett bronz dombormű *életnagyságban ábrázolja Munkácsy Mihály, Bartók Béla és Dürer Albert alakját;* testüket halványan átfonja a *Cantata Profana* című nagy Bartók-kompozícióból ismert *„Csak tiszta forrásból . . ."* motívumú népballada, a szarvasokká vált fiúk meséjének szövege.

Hogyan került ez a hármas alakú szép dombormű a Dürer Terem falára?

— Itt járt Gyulán *Kiss Sándor* szobrászművész — válaszolja kérdésünkre *Szerdahelyi* István, az Erkel Ferenc Múzeum igazgatója. — Elmondtuk neki, hogy voltak nagy művészek, akik rövidebb-hosszabb ideig tartózkodtak Gyulán, mint például Munkácsy Mihály, akinek sorsa ebben a városban dőlt el. A tizenhat éves *Lieb* Miska asztalosleginy 1860-ban betegen jött nagybátyjához, *Reök* Istvánhoz, és Gyulán kezdett rajzot tanulni. Vagy Bartók Béla, aki 1906-ban Gyuláról indult Békés megyei népdalgyűjtő útjaira. És Gyulához fűződik Dürer Albert, a nagy német festő családi származása, nagyapja gyulai ötvös volt és apja is Gyulán tanulta az ötvösmesterséget. Ezek a kapcsolatok fontosak számukra. Így született meg az a terv, hogy dombormű készüljön e három nagy művészről, a Dürer Terem falára.

Úgy hiszem, ez a dombormű híven kifejezi azt az igényességre való törekvést, amely ennek a városnak kultúraszerető lakosságát, vezetőit már eddig is több kezdeményezésében jellemezte. Elég csak hivatkoznunk a már országos hírű gyulai Várfürdő megépítésére, majd a város társadalmi összefogással történt vízművesítésére.

Gyula lakossága most harmadszor is nagy tettre készül: megépíti új korszerű művelődési központját, amelynek lehetőségét ismét, mint az előbbi két esetben, éppen az erős társadalmi összefogás indította el a megvalósulás útjára.

Több mint tizmillió forint gyűlt össze eddig önkéntes felajánlásokkal a gyulai művelődési ház megépítésére. Az akció korántsem zárult le, folyamatban van továbbra is. De tízmillió forinttal, amelyet letehettek az asztalra, megkezdhették a beruházás előkészítését. A művelődési ház tervezését a *Szegedi Tervező Vállalat* egyik nagyon tehetséges építészmérnöke, *Tarnai* István vállalta. Hozzáláthattak az épület alapozásához is, mert mielőtt építkezhetnek, előbb *a különleges talajadottságok miatt résalapozást kellett végezni.* Alkotmányunk ünnepének előnapján, augusztus 19-én, a Béke sugárúton, az építkezésre kijelölt helyen — a mostani Erkel Ferenc Művelődési Központ szomszédságában — *Jámbor* István, a városi pártbizottság első titkára és dr. *Vidó* István, a városi tanács vb-elnöke jelenlétében megtarthatták az ünnepélyes alapkőletételt. Az új, korszerű művelődési ház azon a helyen épül meg, ahol 1963. évi lebontása előtt az 1901-ben fából épült, elöregedett hajdani *Erkel Ferenc Színkör* állt, amelynek megnyitása évében *Ady* Endre is részt vett még a Krecsányi-társulat egyik előadásán és beszámolót írt róla a *Nagyváradi Naplóba.*

Az egykori megyeháza épületében, amely ma a gyulai városi tanács háza, beszélgetünk arról, hogyan jutottak el az alapkőletételig. Beszélgetésünk során dr. *Bereczky Sándor,* a városi tanács vb-titkára, *Dér* Lajos, a városi tanács elnökhelyettese és *Havasi* István, a városi tanács népművelési felügyelője tájékoztatott bennünket. Mert a tízmillió forint értékű társadalmi felajánlásokkal megkezdődhetett építkezést is már *több éves szervezőmunka előzte meg.* Először a városi pártbizottság tette magáévá a város gyors fejlődésének szükséges igényeként jelentkező korszerű művelődési központ felépítését, majd a városi tanács végrehajtó bizottsága *felhívással fordult a lakossághoz a szép terv megvalósítása érdekében.* „Gyula város nem rendelkezik a sokoldalú igények kielégítésére szolgáló, korszerű művelődési objektummal — olvashatjuk a felhívásban. — *A város lakosságának közel évszázados óhaját fejezi ki az a törekvés, hogy egy ilyen intézmény építésére sor kerüljön.* Minden kor kialakította sajátos építészeti és kulturális arculatát. A századforduló igényeinek a romantikus faszínház felelt meg, amelynek lebontásával az a lehetőség is megszűnt, hogy igényesebb színházi előadásokat fogadjunk A mi igényeink gyökerei korunk, társadalmunk talajából sarjadnak. *A város országosan is elismert színvonalú kulturális élete kóinak sokoldalú érdekl most már halaszthatatlan szi a kor színvonalán álló oldalú igényt kielégíteni a város fejlettségi színvo ba beillő művelődési és sági ház építését.* Olyan l mény megépítésére teszü vaslatot, amely hosszú é dekre képes megoldani a re növekvő igények kiel sét" — olvassuk a felhívá amelyben egyúttal felvá milyen lesz az elkészítet alapján az új művelődés

Helyet kap benne az férőhelyes, korszerű sz dal ellátott színházterem alkalmas lesz igényes sz előadások fogadására, előcsarnoka pedig alk lesz önálló rendezvény irodalmi estek, zenés k tek, vállalati összejövete lebonyolítására. A műv házban négy klubszoba szakköri helyiség, va hírlapolvasó terem is l épülethez tartozó szám szolgáló helyiségen kívü

Ennek a tervnek a me sításához kérte a városi végrehajtó bizottsága a ság segítségét, miután a felsőbb szerveknél, me re talált a terv. „Városu kossága — állapította felhívás — már bebizon az elmúlt negyedszá hogy milyen nagymérvű fogásra képes. Az alkotó tettekben megnyilvánuló városszeretetben a lakosság összefogása olyan nagyszerű eredményeket hozott létre, mint a Várfürdő, a vízművesítés és egész sor új létesítmény megvalósítása. Ezért fordulunk Gyula minden városszerető lakójához, hogy egyéni és csoportos megajánlásaival, anyagi lehetőségeihez mérten, támogassa a művelődés új központjának megépítését."

A felhívás nem talált süket fülekre. Ipari üzemek, vállalatok, mezőgazdasági üzemek részéről történtek meg a csoportos felajánlások, hasonlóan a város lakói közül igen sokan építési hozzájárulási jegyek ellenében munkahelyükön vállaltak bizonyos összegeket a bérfizetések alkalmával. Az Országos Vízügyi Hivatal vízépítő vállalata tavaly ősszel megkezdte a résalapozást, amelynek befejezésével most megtörténhetett az ünnepélyes alapkőletétel. A *Tisza-menti Regionális Vízépítő Vállalat* munkája után a magasépítési munkálatokat a *Békéscsabai Állami Építőipari Vállalat* végzi. Úgy tervezik, hogy a kétemeletes korszerű művelődési ház ünnepélyes felavatására 1974 őszén sor kerül.

— Nagyon örültünk, hogy városunk lakossága a társadalmi összefogásnak újabb, nagyszerű példáját adta a felajánlásokban — mondotta dr. Bereczky Sándor, aki mint a város vezetőinek legtöbbje, maga is gyulai származású. — A társadalmi összefogástól még nagyon sok eredményt várunk.

A felajánlási mozgalom, amelyben a társadalmi szervezetek, így a szakszervezeti bizottságok, a népfrontbizottságok, a nőbizottságok, valamint a KISZ-bizottságok derekasan kiveszik részüket, nem állt meg. A kezdeményezésre felfigyelt a Szakszervezetek Országos Tanácsa, amelynek Gyulán impozáns, kilencszintes gyógyüdülője van, hasonlóan a fővárosi tanács, amely elhatározta, hogy háromszáz ágyas gyógyüdülőt épít Gyulán. Egyformán érdekük, hogy a beutaltak minél több kulturális rendezvényen vehessenek részt az új művelődési központban. Az építkezés anyagi feltételeinek megteremtésében másik erőforrás maga a városi tanács, amely *költségvetéséből több éven át nagyobb összeget fordít erre a célra.* S persze nem kétséges, hogy kezdeményezésüket az állam is felkarolta, és jelentős összegű támogatást biztosít.

Az Erkel Ferenc Színkör szomszédságában átalakított és kibővített épületben kapott 1952-ben otthont az Erkel Ferenc Művelődési Központ. Ez az épület azonban mostani állapotában már évek óta nem felel meg a város megnövekedett kulturális igényeinek. Ennek ellenére sem veszíti el jelentőségét, ha megépül szomszédságában az új művelődési központ: *itt kap majd állandó jellegű kiállítást és elhelyezést az a hatalmas értékű nagy művészi hagyaték, amelynek Gyula város örököse lett, az Alföld zseniális festőjének, a gyulavári születésű Kohán Györgynek végrendelkezése alapján,* aki 1966 őszén, már súlyos betegen teljes művészi hagyatékát — 691 festményt és 2215 grafikát — Gyula városának adományozta azzal a céllal, hogy életének értelmét összegező alkotásai lehetőleg együtt maradjanak, még pedig ott, azon a talajon, amely művészetének gyökereit • táplálta. Kohán György ebben a városban töltötte gyermekéveit és életének utolsó éveiben visszatért Gyula városába idős édesanyjához. Élete egyetlen megfeszített ív volt, a bölcsőtől a sírig az alföldi tájban, ahonnan elindult és ahová végleg megérkezett, hogy most már halhatatlanság őrizze emlékét.

Környei Elek

agyar Nemzet vitafóruma

Magyaros vendéglátás

Utazás az étlap körül

Augusztus 13-i cikkünkhöz számos hozzászólást kaptunk — és kapunk folyamatosan. *A dicséretekkel* e helyütt nem kívánunk foglalkozni; természetes, hogy nem egy olyan éttermünk van, ahol kellemes környezet, figyelmes kiszolgálás, gondosan elkészített ételek elfogadható árban várják a fogyasztókat. *A bírálatokból* néhányat csokorba gyűjtöttünk:

*

Nagyon sokan köszönjük Baróti Gézának azt a cikkét, amely az étlappal foglalkozik. Egyénileg bennem az a vélemény alakult ki, hogy tulajdonképpen inkább rontott a rendelet megjelenése, mint használt volna. Amíg a rendelet nem jelent meg, addig volt II. és III. osztályú üzem, ahol ne lett volna menü. S ezek a menük tisztességes adagok voltak, válogatott, változatos étrenddel, igen méltányos áron 14—15 forint körül, még a Gellért söröző ben is. Ahol viszont nem volt kifejezetten menü, mint például az Arany Fürt II. osztályú étteremben a Schönherz Zoltán utcában, ott kitűnő, olcsó „kímélő" ételek voltak az étlapon, elég bő választékban és fűszermentes, zsírmentes, ecetmentes diétás főzelékek. Mióta megjelent a rendelet, eltűntek a 14—15 forintos jó és kielégítő ételek, s velük együtt a fűszermentes kímélő ételek is.

S. J.

* Budapest

Mivel egyedül vagyok, ebédemet a dombóvári vasútállomás éttermében szoktam megrendelni, vagy onnan elhozni. A menü mennyiségével, ízletességével és az előzékeny kiszolgálással mindenharminc perce ülünk étlen-szomjan. Megrendeljük az ebédet. Hamarosan megjelenik a pincér és mérges hangon — nyilván nem tetszett neki, hogy megzavartuk tévénézés közben — közli, hogy nincs rántott csirke. Mást kérünk. Pincér el, újabb várakozás. Háromnegyed négy elmúlt, mire elénk tette az ebédet, de a két colát elfelejtette. Odamegyek, szóltok neki — s ismét nagy választ elé állítom a pincért, mármint a tévénézés és a kiszolgálás között. De ő inkább a meccset választotta. Majd kis idő múlva szólt egy kollégájának, aki kihozta a colákat.

N. Á.

Budapest

*

Rendszerint vendéglőben étkezem és a November 7. tér környékén végigkóstoltam vagy tíz konyha főztjét. Végül az Opera étteremben kötöttem ki, ahol régóta kétféle menü volt 13,20—14,50 forint közötti változó árban. Adagok 10—20 forint között, ízletesen elkészítve. Augusztus 1. után 12,50 és 14,30 forint a menü: leves és tészta azonos, csak a húsétel különbözik, főzelék mindennap van. Ezzel szemben a Moszkva étteremben, ahova a kerthelyiség miatt mentem néha (szintén II. osztály), most 18 forint a menü. Itt a menüvendéget nem sokra becsülik. Érdekes viszont, hogy az adagételek olcsóbbak, mint az Operában. A menünél jó lenne bevezetni, amit a cikkben is említettek, hogy ne csak egyféle ételből álljon a „választék".

S. Gy.

budapesti nyugdíjas

*

Íme, két elgondolkoztató tapasztalat soproni menüügy-

A Margitsziget és a Városliget

Budapestnek ez a két ékessége sokat foglalkoztatja fővárosunk rajongóit. Ez érthető is, hiszen országos érdek, hogy a BNV kiköltöztetése után a legjobb megoldások érvényesüljenek mind a Margitsziget, mind a Városliget karakterének kialakításában.

Elsősorban el kell döntenünk, hogy fővárosunk belterületének ez a csodálatosan szép két zöldövezete milyen irányban fejlődjék. Valahogy úgy érzem, hogy a Margitszigetet és a Városliget jövőbeni rendezését egyidejűleg kell megoldani, mivel mindkét hely végső rendeltetése jelenlegi stádiumában még kialakulatlan.

Mindkét üdülőövezet rendelkezik gyógyvizekkel, melyek gyógyhatása idegenforgalmilag még távolról sincs kihasználva. Örvendetes, hogy a margitszigeti gyógyvizek jobb kihasználására a közeljövőben felépül a háború idején elpusztult Ybl fürdő és gyógyszálló, amely a Nagyszállóval és a Palatinus strandfürdővel már kialakítja a sziget gyógyüdülő jellegét.

A Palatinus strandfürdő zsúfoltságának enyhítése érdekében helyes volna a strandfürdő megnagyobbítása a régi pólópálya területével. Ez több medence és több vetkőzőhely létesítését tenné lehetővé — a jelenleg kihasználatlan zöldterület felhasználásával. Ennek érdekében még a teniszpályák áthelyezése is elképzelhető.

A sziget közlekedése is sürgősen megoldandó feladat. Helytelen volna ugyanis a járművek kitiltása a Margitszigetről, mivel a mozgásszervi betegek és üdülővendégek igénylik a jó közlekedést is. A lóvasút korszaka elmúlt, tehát az autóközlekedést úgy kell megoldani, hogy az legkevésbé zavarja a gyógyulást keresőket. pihenést

som szerint a szi-dését egyirányúsí-hégpedig úgy, hogy a sziget peremén ssen. Ennek meg-yz lehetőséget nyújt, szűnnek a sziget artján levő sport-sítményei és ezál-vő nyomvonalakon, odern autóút épít-ek szélessége meg-lenleginek.

törforgalmát a kö-en képzelem el: érkező autóbuszok járművek a Mar-s ívben a Szigetre pesti oldalon ha-sziget északi csú-intenék az Árpád-it, majd a sziget n visszakanyarod-lé hagynák el a et.

egoldással elérhető jelenlegi útlété-elhasználásával és tendő Árpád-híd sziget jó megkö-hagyása. — Azál-ogy az autóút a sziget peremén húzódna, a Duna mellett a levegő szennyeződése is mérsékeltebb volna.

Még beszélnünk kell a sziget végtelenül hiányos vendéglátóipari ellátottságáról. A Nagyszállón és az alsószigeti Casinón kívül nincs a szigeten sem egy kisvendéglő, sem egy kávézó, vagy legalább egy tejcsarnok, ahol családiasan ebédelni, uzsonnázni vagy vacsorázni lehetne. — Ezzel szemben olyan talponállókkal és bódékkal oldották meg a vendéglátás problémáit, mely semmiképpen nem illő a Margitsziget környezetéhez és hangulatához. Még azokat a vendéglátóipari létesítményeket is megszüntették, melyeket nagyon kedveltek a sziget látogatói. Megszűnt a rózsaligeti kisvendéglő, a Cuba kávézó és fagylaltozó és a víztoronynál levő tejcsarnok. Mindezek is nagyon hiányoznak és nem tudni, hogy miért szűntek meg.

A sziget szórakozási lehetőségeihez is van mit hozzáfűzni. — Ennél a témánál éppen azokra nem gondolunk, akik fürdés után szeretnének a szigetet hűs fái alatt szórakozni. Igaz, hogy van a szigeten szabadtéri opera és szabadtéri mozi — de a fürdőből este kijövők már aligha élhetnek ezzel a lehetőséggel és talán nem is mindenki igényli — fürdőzéshez öltözve — a szórakozásnak ezeket a formáit. Ellenben nagyon szívesen fogadnák, úgy gondolom, ha a többi külföldi üdülőhelyhez hasonlóan, egy zenepavilon köré ülve élvezhetnék a kitűnő fővárosi zenekarok koncertjeit, vagy könnyűzenei előadásait, csekély ülőhelydíjak mellett. Ha üdülőpark jelleget akarunk adni a Margitszigetnek, akkor a fürdőzés utáni étkezési és szórakozási lehetőségek megoldására is gondolnunk kell. Remek zenekaraink, együtteseink bőséges lehetőséget nyújtanak ennek a kulturális szórakozásnak nívós megvalósítására. — Ezek nem költséges és nagyobb beruházást igénylő megoldások, de a szigetet nagyon sok látogatójának nyújtana kellemes pihenést és szórakozást.

Most pedig térjünk át a Városliget jövőbeni kialakításának problémáira, mely a BNV kiköltözése következtében sokunkat foglalkoztat. A Városliget üdülőpark jellegének kialakításánál még több a tennivaló, mint a Margitsziget esetében. A Városliget fejlődését sok évre visszavetette a vásárok évtizedes jelenléte, most aztán sürgősen pótolnunk kell az elmaradottakat. A baj tulajdonképpen ott van, hogy a Városliget szívében, a Széchenyi fürdő közelében — mivel a vásár területe a tó teljes környékét igénybe vette — nem épülhetett egy *szálloda*, mely étteremmel, cukrászdával, eszpresszóval és a tóra nyíló terasszal megoldaná a Városliget jelenlegi vendéglátóipari hiányosságait. Ez a vendéglátóipari kombinát gyönyörűen beilleszthető volna a Vajdahunyadvára környezetébe. Fővárosunk területén az utóbbi években szebbnél szebb szállodák épültek, de sajnos, a vásár jelenléte miatt egy sem épülhetett a ligetben, pedig a Széchenyi fürdő közelében

ÁLLALAT

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 FEB 17

Somogyi Néplap

Kiss Sándor

1021

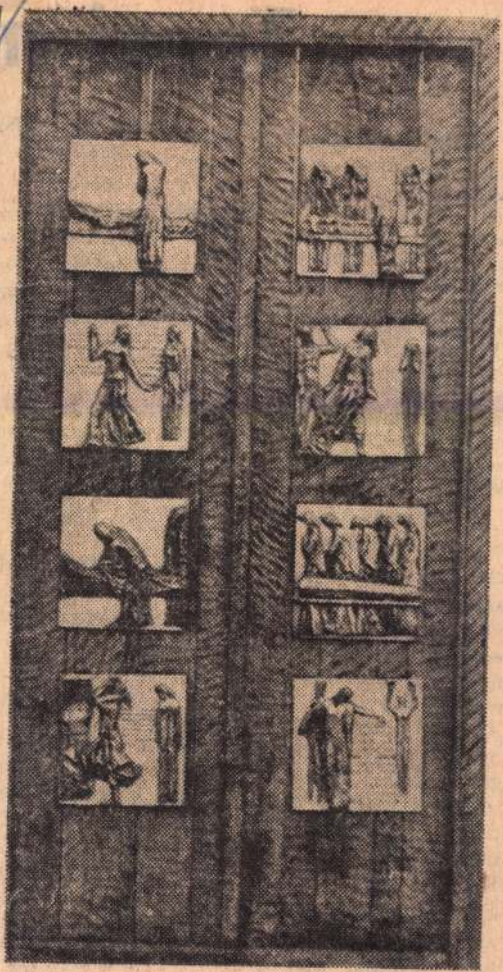

Kiss Sándor: Ballada.

(A Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé anyagából.)

Tenni m

Tulajdonképpen sajnálom, hogy egy emberről nem lehet egyszerre több cikket írni. Különösen akkor, ha azok olyan emberek, akiket a *Gyémántkemények*-sorozatban mutattunk be. Hiszen olyan sok arcuk van! Annyi mindent csinálnak a közjóért! Óhatatlanul is kifelejt ezek közül egyet-mást az újságíró. S óhatatlanul is kifelejtenek egy sereg dolgot ők maguk. Többnyire szerénységből. Ilyenkor a munkatársakat kell »megvallatni«.

A lobogás: állapot. Ők a lobogás állapotában élnek. Nem csitul a láng bennünk egy szemhúnyásnyi ideig sem. Adnak méricskélés nélkül. Ők adják a legtöbbet a közönségnek. De igényeik is vannak a mikrokörnyezettel szemben. Ám, aki a munkahelyével igényes, annak elsősorban önmagával kell szigorúnak lennie, tudják ezt. Ezért tanulnak, képezik magukat szakadatlan. S nemcsak a szakterületükön. Esti egyetemen, ideológiai képzésen, tanfolyamokon. És az önképzés minden elképzelhető formáját kipróbálják.

Bevallom sokat tanultam tőlük a beszélgetések során. Kimeríthetetlen »energiatelepekkel« rendelkeznek. Szinte ért-

magában valami — a sors így hoz ki számomra, tel embereken —, e nes szemlélete. A mények« nem ily tatívan, ha szab maznom: »rámer nak a közért. N nak« Fegyverül kedv, golyóik az megkönnyíteni a tegség elviselé egészségessé ten tet. Nagy külön

Nincs könn

Néha személyes is visszafognák portalanyom eln tonboglárról já Siófokra dolgozr két nincs kire h boglári tanács ridegen elutasít kérelmet. mond illető nem hel (Riportalanyom vállalat igazgat latnak üzlete v azonban ott vették.) Mondo nyű dolguk. M Komfort Ktsz s és felesége is van úgy, hogy órákban találk mindkettő egys

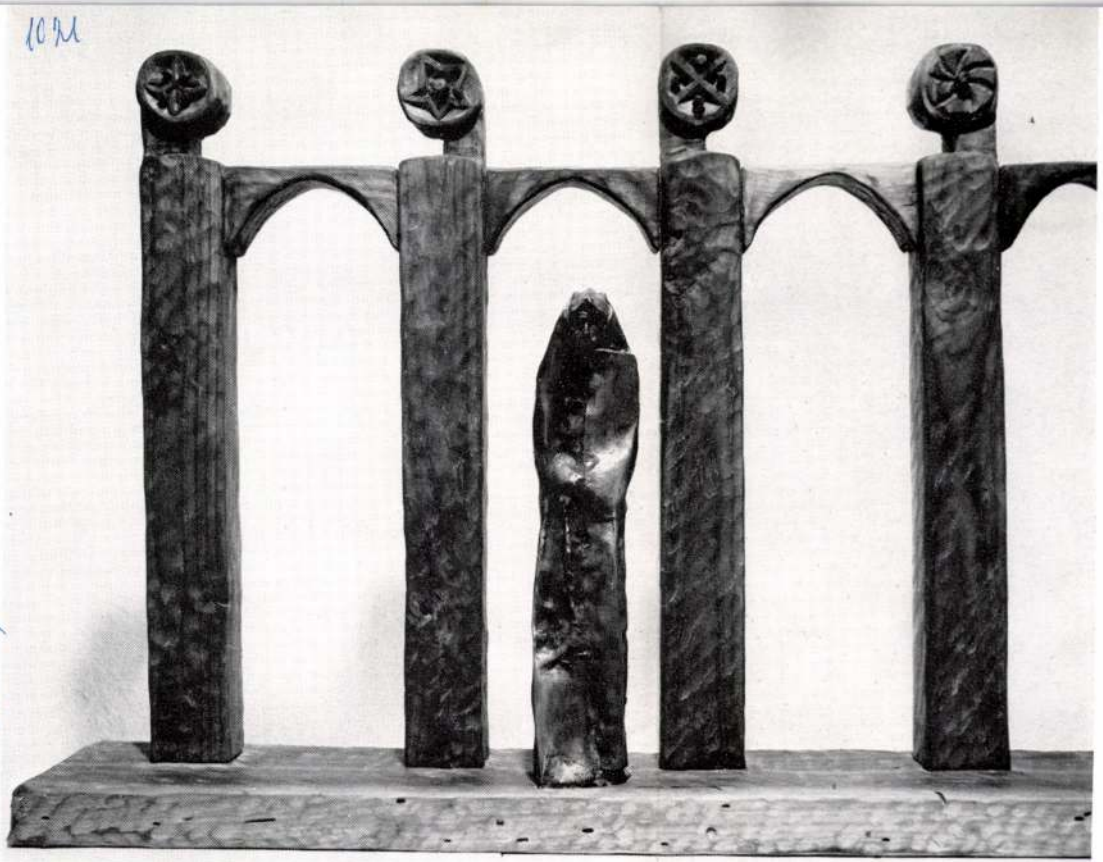

SÁNDOR KISS: OLD VILLAGE (80 CM, WOOD AND BRONZE, 1973)

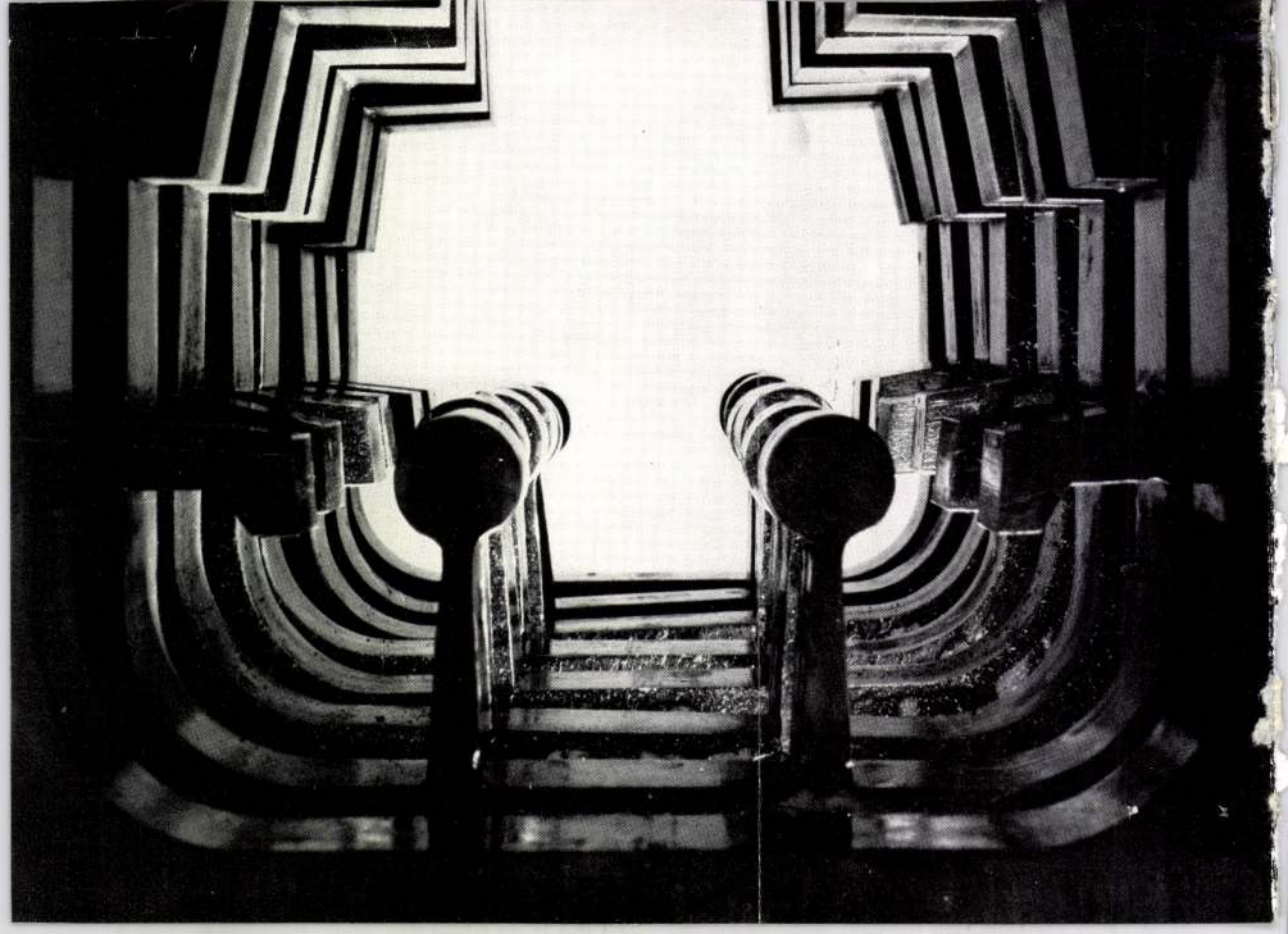

1974. ápr. 1. Kossuth 19.oo /11/ M.

Esti krónika I.

- Átadták az idei irodalmi és művészeti díjakat. Erről Szathmári Ilona tudósít.

- Délben a művész-világ patinás klubjában, a Pészekben az idei irodalmi és művészeti díjakat Dr Orbán László művelődésügyi államtitkár adta át kulturális életünk 73 alkotóegyéniségének. Új József Attila-díjas íróinkat költőinket, műfordítóinkat, Jászai-díjas színészeinket, rendezőinket, idei Balázs Béla-díjas filmművészeinket, Liszt-díjas operaénekeseinket, balett-táncosainkat, szólistáinkat, Erkel-díjas zenetudósainkat, Munkácsy-díjas képzőművészeinket, iparművészeinket köszöntve Orbán László államtitkár kiemelte, hogy szocialista társadalmunk fejlődése olyan szakaszába érkezett, amikor a további előrehaladásnak egyik kulcskérdése a nép műveltségének emelése, a munkásművelődés, a szocialista kultúra további térhódítása. Nem véletlen, hogy a Párt. Közp. Bizottsága a közművelődés kérdését tűzte napirendre. Ezt a párthatározat jelzi a szocialista társadalom, a munkásosztály igényét a műveltség a szocialista kultúra és eszme minél szélesebb terjesztésére. A Közp.Biz. határozata a közművelődésről jelzi társadalmunk igényét, hogy az alkotóművészek az eddiginél is fokozottabban vegyenek részt a népművelésben. Tekintsék nemes hivatásunknak azt a szó igaz, teljes értelmében.
Mint már mondtam, az idén 73-an részesültek irodalmi- illetve különböző művészeti díjakban. Ime néhány díjjal kitüntetett alkotóművész a gazdag névsorból; 13-an vették át a József

Attila-dijat, az első fokozatot Karinthy Ferenc, Szobotka Tibor, Török Sándor író, Zelk Zoltán költő, ill. Képes Géza költő és műfordító kapta meg.

13 Jászai-dijas művész között van Marton Frigyes a Rádió kabaré-műsorainak rendezője és Szymosi Ottó hangjáték-rendező is. Kiemelkedő színészi alakításaiért a Jászai-dij első fokozatát nyerte el többek között Lehoczky Zsuzsa, Zolnay Zsuzsa, Stankay István, Tahi Tóth László.

A 12 új Balázs Béla-dijas arában köszönthettük Szinetár Miklóst a TV főrendezőjét, Jankovic Marcellt, a János vitéz cimü rajzfilm rendezőjét.

Uj Liszt-dijas művészeink között van Kassa Katalin és Sudlik Mária operaénekesnő. Sebestyén János csembalóművész, a Rádió zenei főosztályának munkatársa.

Dr Demény János zenetudóst é Székely Endre zeneszerzőt az Erkel Ferenc-dij első fokozatával tüntették ki.

- A Munkácsy-dijat ezuttal lázen vették át, többek között Kiss Sándor szobrászművész, Mikós Andor belsőépitész, Vasvári Anna karikaturista grafikus-művész Miskolczi László festőművész és Szenes Zsuzsa textiltervező iparművész.

A teljes névsort a reggeli lapk közlik.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-746, 340-726
Kiss Sándor
Alföld
1975 OKT

[illegible] az ismert érzés: újra egyedül van.

1021

Kiss Sándor: Gnómonok

ogy Bahula századparancsnok már me
nolására.
g nem jutott el a kérdés. Egyébként i
nyében kezdi beszédét kérdéssel a poli

talán nem is tudatosítják, milyen erőf
kétéves szolgálat alatt ne távolodjanal.
tekintetét a felsorakozott század fölött egy távoli fa lombjára sze-
endő egy ember életében tulajdonképpen nagyon rövid időszak, ma-
isszatérnek az életbe, a termelésbe. Egyiküknek-másikuknak már
van a kezében, a többiek majd csak ezután döntenek végérvénye-
glalkozás mellett. A katonai szolgálat, a haza védelmére való gya-
s hazafias kötelessége minden fiatalembernek, de ne felejtsék –
át és az ujját –, a polgári foglalkozásban való helytállás is az! Sőt,
zen ma már békés körülmények között élünk. S mi a biztonságunk,
re ragyogóbb távlatokkal kecsegtető jövőnk igazi alapja? Igen, a
letes munka!! Ezért teszünk meg mindent annak érdekében, hogy
küszöbét éppen átlépő fiatalok a katonai szolgálat alatt is érezzék
ársadalomformáló törekvéseit, s a polgári életbe visszatérve tudják,

engve, majd elnéző mosoly jelent meg az arcán. – Őszintén szólva
kat! Ez a Mihályország... Hát mi szükség erre? Ha annyira tip-
ért nem tippelnek nemzeti bajnokságunk mérkőzéseire. Ha, teszem
úgják, s három hétig nem állhat csapata rendelkezésére, akkor ez
valós dolog, olyannyira, hogy esetleg a tévében is láthatják. Emö-
cselekvések és törekvések állanak. Minek ilyesmit kitalálni! Nem-
egy-egy mérkőzésének eredménye, hogy úgy mondjam, hiteles kö-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
1976 MÁJ 25
BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

Kiss Sándor

1021

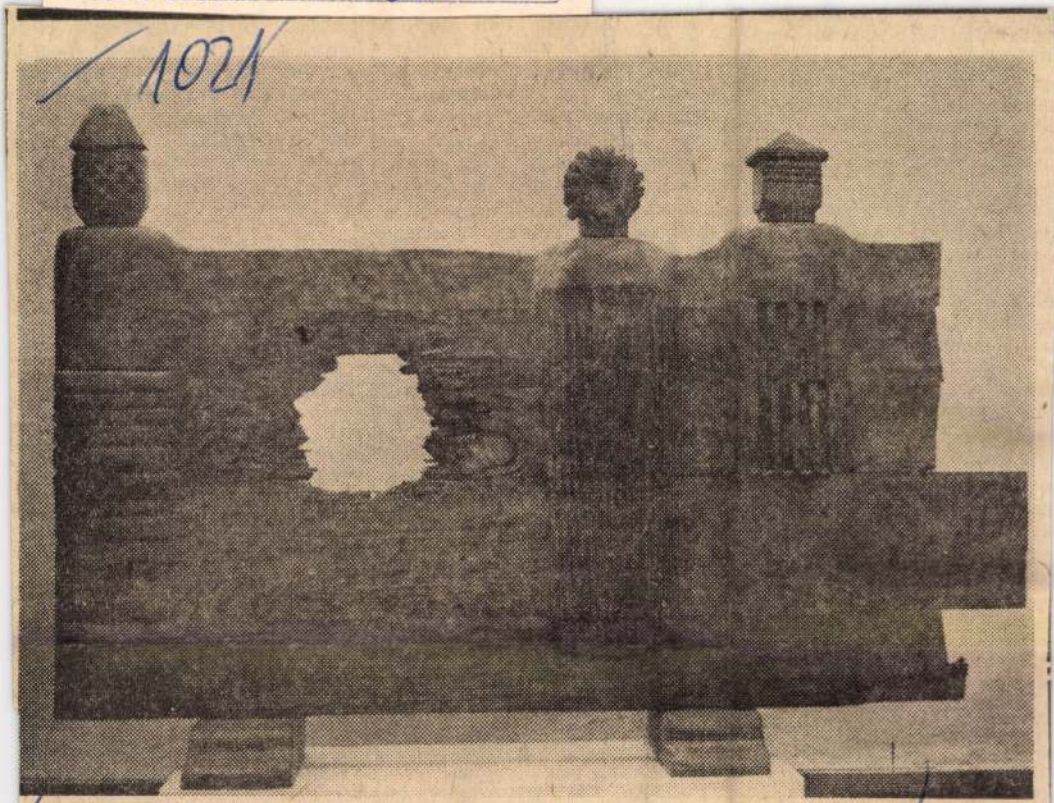

Kiss Sándor: Háború

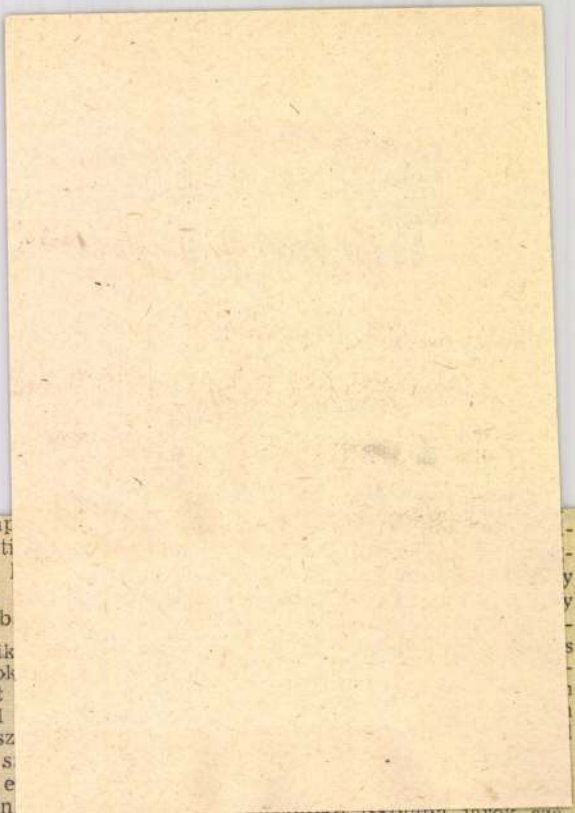

an, eleget téve Vértes György
művelődésiház-igazgató meg-
ívásának. A lényeg nem az,
ogy előadást tartottam egy
gányközösség számára, hi-
zen majdnem két évtizede
bbször tettem ezt már, és
ás helyen is, elmesélve ere-
etük, vándorlásuk körülmé-
veit s méltatva érdekes mű-
észetüket. A közös élményen
lapuló siker sosem maradt el.
z előadás végén együtt éne-
eltünk és táncoltunk, úgy is
ondhatnám: az előadásért
indig valami jó folklorisztiai anyaggal leptek meg —
épköltés és tánc szempontjá-
ól egyaránt.

Legutóbb is hasonló történt,
nikor délutáni érkezésem és
z esti előadás közötti időt ki-
asználva magnóval és film-
lvevővel elmentem a majd-
em 500 fős cigánytelepre. Az
redmény nem maradt el: Er-
i néni és Juliska segítségé-
el sikerült filmre venni a fia-
lok és a legfiatalabbak tán-
t, magnóra rögzíteni több
rdekes cigánydalt és nem
olsósorban kitűnő magyar
lklóranyagot is a farsangi
gölésről. (Ez utóbbit azért
ell hangsúlyosabban említeni,
ert ezt a ma már igen rit-
, középkori anyagot sokkal

hasonló tap
— arra inti
kutatókat,
szélesíteni
más irányb

A másik
alábbiak ok
vel ezelőtt
alkalmával
tanácsok sz
nyokkal s
őszintén e
hogy miben
segítséget. Örvendetesen változott azóta a kép. S bár jelenleg is vannak szegényesen egyszerű lakások, de kivétel nélkül hófehérre meszelt szobácskák tették élvezetessé a gyűjtés körülményeit. Nem ritka a több szobás lakás sem, sőt a televízióantennák sokasága is hirdeti, hogy megszűnőben van az egykori »putriállapot«.

A civilizáció nem törhetett volna be a cigányság társadalmi helyzetének megváltoztatása nélkül, melyet több szempontból is tapasztaltam. Az egyik, hogy alig van olyan család, melynek felnőtt tagjai ne dolgoznának a helyi vagy környékbeli üzemekben, vállalatoknál — néha többen is. A másik lényeges változás —

ma is; ez nemcsak a szakmai igénynek, hanem a folyton erősödő műveltségre való törekvésnek és ami a leglényegesebb: a társadalmi asszimiláció legbiztosabb útjának a folyamatát is jelenti. Mindez együtt alkotja azt az egészséges folyamatot, amit társadalmunk minden intézményének segítenie kell a maga eszközeivel.

A legmeglepőbb volt számomra a cigányklubnak a létrehozása, amelynek közművelődési szempontból van jelentősége. Vértes György — igen okosan — csak részben tette kötötté a programot a babócsaiak számára. Az összejövetel előtt képzett ifjúsági zenekar muzsikájára szórakozhatnak az egybegyűltek, mintegy

Kiss Sándor szobrászművész

Kiss Sándor

vele szemben a duzzadó energiák, a feltétlen optimizmus embere. Népi igazodású formakultúrája és gondolkodásmódja tele van tettvággyal és segítőniaakrással: tudja és vallja, hogy a művészi munkálkodás értelme a példadadás — felmutatása mindazoknak a magatartásformáknak és embertípusoknak, amelyek *hasznosak* a fejlődés, a társadalom számára.

Ebbeli meggyőződését ezúttal az éremművészet nyelvén tolmácsolja, amelynek megújításában évekkel ezelőtt oly jelentős szerepet vállalt. Szelemi őseit, szűkebb pátriájának, Erdélynek jeles személyiségeit, nemzetszolgáló fejedelmeket és művelődéspolitikusokat jelenít meg érmein — a múlt aktualizálásának szándékával. Mind *Bocskai* és *Bethlen*, mind *Misztótfalusi*, *Kós Károly* és *Bartók* érmeinek egy a tanulsága: a történelem csak akkor lesz igazi tanítómesterünk, ha forgatjuk is lapjait, illetve, ha megszívleljük az azokon írottakat.

a [illegible] kiállítása.

Tasnádi Attila: Kiállítási Kalauz

Népszava, 1944. szept. 24.

KISS
SÁNDOR

Kiss Sándor: Gnómonok

Alföld 1975/10/74

Kiss Sándor szobor

Kiss Sándor népies (erdélyi ihletésű) kerítése előtt ülő idős pár tartásából olyan leírhatatlan — már nevetségesbe torkolló — fájdalom sugárzik a nézőre, amivel az nem igen tud mit kezdeni. Mindazonáltal igen tanulságos

e szobor, mivel a „népies", a „folklórisztikus" ábrázolás problémáira hívja föl a figyelmet. A kerítés kialakításában még — úgy ahogy — vállalja a népművészet formavilágát, de a két figura zsánerszerű, szecessziós megoldása nem kapcsolódik — szervesen — a háttérhez, mivel nem egyenértékűek.

Menyhárt László: Az Egervár '75 kiállításáról. Zalai Hírlap, 1975. szept. 7.

1973 SEP 25

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DAILY NEWS

Sándor Kiss

1021

At the Palace of Exhibitions

Small sculpture from four continents

'DESPAIR' by Georgios Georgiadis, Greece. Bronze, 80 centimetres. Georgiadis (b. 1934) studied in Greece and Italy. First Prize, 1st Panhellenic Show, 1961. Paris Biennale; Lingen, West Germany; Geneva, Bucharest, Paris. Permanent show at Athens Hilton. Lecturer, Athens Institute of Technology

'KING GARUDI' (MAGIC BIRD) by Radnadzhavin Lhamsueren, Mongolia. Embossed brass, 56x53 centimetres. Lhamsueren (b. 1948) has contributed works to shows in Mongolia and in Poland and Leningrad

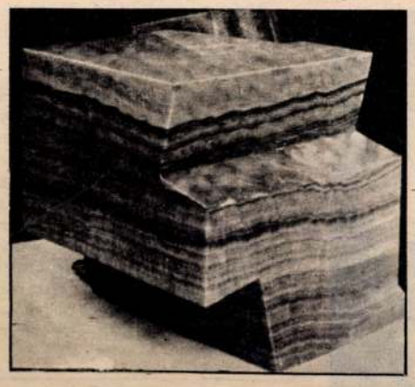

'DISPLACEMENT OF A PARALLELEPIPED IN A CUBE' by Rodriguez Amador, Spain. Agate, 51x34x30 centimetres. Amador (b. 1923) contributed works to Biennale shows in Venice (1968, 1972), Sao Paulo (1971) and Florence (1972). Works in collections of museums in Spain

'BALLAD' part of an eight-piece series by Sándor Kiss, Hungary. Bronze plaque, 30x30 centimetres. S. Kiss, born 1925, in Transylvania, Rumania, studied at the Budapest Academy of Visual Arts, 1945-50. Contributions to shows in Stockholm, Moscow, Warsaw, Tokyo. Sculptures in towns of Hungary. Munkácsy Prize 1970

Sculptors of 33 nations have contributed close on 600 works to the 2nd International Biennale of Small Sculpture that was opened on Saturday at the Palace of Exhibitions. This is gratifying growth compared with the first Biennale in 1971, where only 22 countries were represented.

In the case of this impressive show, quantitative increase is also combined with greater diversity and high standards—which are strikingly evident to the visitor even in a lightning visit to the exhibitions. A tour of the rooms in the ornate building in Városliget, as well as the list of contributors, will convince anyone of the truth of the sponsors' claim that this "young forum of universal art" has by now achieved its intended aim, viz. "to inform the public and to be a spur to plastic art while being a congenial instrument of furthering livelier cultural relations among the nations".

The Biennale is jointly sponsored by the Hungarian Ministry of Culture, the Budapest Council, the Association of Hungarian Painters, Sculptors and Graphic Artists, the Institute for Cultural Relations with Other Countries, and the Palace of Exhibitions.

The Hungarian contribution—little over one-sixth of the items of the exhibit—is pivoted round a selection from the work of the great Ferenc Medgyessy (1881-1958), whose honours include the Grand Prix of the 1937 World Exposition in Paris.

Special mention must be made of the finely produced, bilingual (Hungarian and French) catalogue of the exhibition. This attractive publication, designed by Mr. Gábor Papp and printed by Kossuth Nyomda, Budapest, was compiled and edited by Miss Judit Baranyi, art historian, who displays in it the same thoroughness and preceptive approach with which she has arranged the vast exhibit itself, in which work cooperation of Mr. György Fekete, interior designer, was enlisted.

I. F.

Yugoslavia, will also tour the country and meet Yugoslav President Tito at the North-Adriatic island of Brioni.

... was a constant readiness to act, and whose death occurred as a result of a factory visit where he wanted to see for himself facts of everyday work and achievements. His whole life and career were part of the development of a Socialist society in Hungary, he pointed out.

Kissinger on UN's peacekeeping role

No specific proposals

United Nations, Sept. 24 (AP) — US Secretary of State Henry A. Kissinger Monday told the UN General Assembly there can be no further delay "in strengthening the organization's peacekeeping operations".

In his first major appearance since becoming the American Secretary of State, Kissinger heavily stressed philosophy, and downplayed specific proposals for dealing with the world's problems.

He made only scattered and general references to the Mideast conflict, and no direct reference to fears of an impending oil shortage.

However, Kissinger gave credit to past UN efforts. The organization, he said, "has shown its ability for effective fact-finding, mediation and peace-keeping missions. "This central aspect of the United Nations' work must be strengthened." As in most of the 35-minute speech, he made on specific proposals for reaching that goal.

Kissinger had made it clear even before his speech that he would not break new ground, or announce major policy departures. He felt to do so would be a "phony gesture," US delegation officials reported.

Waldheim on UN's role

New York — Secretary General Kurt Waldheim said Monday he did not feel power bilateral efforts harmed United Nations efforts as long as the world organization is also used in a complementary multilateral way.

"My impression is Dr. Kissinger is willing to use the US machinery," Waldheim said. Summit diplomacy was necessary and is necessary," rus, South Africa, the Middle East and the Indian subcontinent.

On the Middle East, Waldheim said, "We welcome any initiative from any state, or a group of states on any side. The important thing is that we get out of the deadlock. The situation there is very serious and very dangerous."

US Secretary in Hungary

Budapest (DN) — US Commerce Secretary Frederick B. Dent Sunday arrived in Budapest on a two-day visit at the invitation of the Hungarian Government.

In an arrival statement, Mr. Dent expressed the wish of the US Administration to intensify relations with Hungary, particularly in the field of trade.

Monday, the high-ranking US visitor—the second member of the US government to visit Hungary since the last war (the first was former Secretary of State William P. Rogers in July

Monday afternoon, Mr. Dent and US Ambassador Richard Pedersen laid a wreath at the catafalque of the late Vice-Premier Péter Vályi, who had visited the United States earlier this year for talks. Péter Vályi died recently after an industrial accident suffered while visiting a steel foundry.

Monday afternoon, Mr Dent and his suite visited Budapest's United Lamp Works. The Secretary of Commerce and his group are scheduled to fly on to Warsaw Tuesday afternoon.

PHOTO MTI — A. T.

● Budapest (MTI) — Houshang Moghadam, the new Iranian Ambassador to Hungary, Monday presented his credentials to Hungarian President Pál Losonczi. President Pál Losonczi then received Samuel Partich Ofei Kumi, the new ambassador of the Republic of Ghana to Hungary, who presented his credentials.

Santia

The jun

off 10 b

Santiago Monday as it pressed a search for arms and supporters of the late President Salvador Allende.

The two most wanted men were the General Secretaries of the Marxist parties: Luis Corvalan of the Communist Party and Carlos Altamirano of Allende's Socialist Party. They disappeared on Sept. 11 when the military overthrew Allende, and the junta outlawed their parties on Friday.

Miami (AP) — An American couple, held captive for a week in Chile, stated Sunday they had seen 400 to 500 prisoners assassinated since the military took over the country.

Research workers Patricia and Adam Garrett Schesch, who returned to the United States by air Sunday, said the junta was conducting a

...s

...e

shooting of 400 to 500 prisoners, in groups of 30 to 40, at the National Stadium where we were being held," said Schesch.

Neruda dies

PABLO NERUDA, one of the leading literary personalities of the Spanish speaking world in the 20th century, whose death has been announced

Santiago — Pablo Neruda, Communist poet who in 1971 won Chile's second Nobel prize for literature, and the International Lenin Peace Prize, has died of cancer at 69.

Neruda resigned last November as Chile's ambassador to France because of illness, and in July was operated on for cancer. He was hospitalized again five days ago, amid as yet unclear circumstances.

Neruda was one of the most influential literary figures in the Spanish language. He was an active member of the Chilean Communist Party for a quarter of a century, and a personal friend of the late President Allende.

1971.X.29. 5,44 N.

Falurádió

- Müsorunk utolsó négy perce az emlékezésé. Sipos Gyula olvassa fel irását.

- Egy éve, hogy ott álltunk Biharugrán a sir körül, amelybe Szabó Pál testét temették. Most, október 31-én vasárnap fölavatják emlékmüvét. A család állitatta. A budai termelőszövetkezet kőbányájából vitték a sziklát, az ember magasságu vörös homokkő darabot ugy nyersen, ahogy a hgy sok százezeréves nyugalmából az ember kirobbantotta. Véső nem ért hozzá, csak egy bronztábla áll a közepén Kiss Sándor szobrászmüvész betüivel. Emléktábla egy névvel, Szabó Pál. Vasárnap ujra ott leszünk az ugrai temetőben. Ha szólni tudnék ott, talán ezt mondanám: szép ez a siremlék Pali bátyám, de te ennél százszor szebb, maradandóbb emlékmüvet állitottál magadnak. Nem kőből, aminek tartósságában pedig annyira hisz a világ. Betükből, könyvekből, abból ami a legmulandóbbnak látszik, pedig a legörökebb, lélekből. A te igazi emlékmüvedhez ezrek zarándokolnak naponta. Azok az ezrek, akik ez édes hazánban és ennek határain kivül is magyarul olvassák könyveidet és nemcsak a magyar szó szépségének zengését találják meg bennük, hanem egy nép létezésének történelmi folytonosságát is. Az ugrai parasztokét, akiknek magyar léte olyan természetes és nem mások ellen irányuló, mint ahogy egyik virág pirosat virágzik, a másik kéket. A szegényekét, akiknek mindig hü szószólója voltál s akik tudhatják, hogy sosem a gazdagok könyürülete segit rajtuk, hanem csak a maguk ereje, az ahogy lehet okossága. A forradalmárokét, akik nem elégszenek meg avval, hogy átfessék a régi cégtáblákat, hanem azt nézik boldogabb- lett-e az ember. A te emlékmüved életmüved. Könyveid 21 nyelven a világ minden táján többet mondtak és mondanak el a magyarságról, az ugrai népről, emberségről és forradalmról tucatnyi nagykövetnél és kulturattasénál. Életmüved, az életed. Mi, akik közelebbről ismertünk azt is jól tudjuk mindig nyitva volt házad kapuja és szived minden jószándéku ember előtt. Nehéz napokban is, amikor mindenki kulcsra zárta kapuját és szivét, a te otthonod nyitva volt előttünk, biztonságunk, biztatónk és nemegyszer táplálónk.

- Hogyan köszönhetjük meg amit tőled kaptunk? Nem azért járunk temetőbe, hogy lassan megbarátkozzunk avval, ami talán nem is sokára ránk vár. Nem azért járunk temetőbe, hogy tisztelegjünk, bizakodást szeretnénk vinni a sirokról, hogy érdemes. Hiszen te is Pali bátyám ime Biharugráról indultál vékony kis tarisznyával, de nagy magyar és forradalmár hittel éltél, elégtél, de lelkeket gyujtottál föl, müved része irodalomnak, kulturának, köztudatnak mig emberek beszélnek magyarul. Ha szólni tudnék, talán ezt mondanám vasárnap a biharugrai siremlék avatáson. De nem tudok szólni, mert ime már most is könnycsepp gördült a papirra.

- Szabó Pálra emlékezett vasárnapi sirkőavatása alkalmából Sipos Gyula iró.

- A Falurádió müsorát Bán Béla szerkesztette.

1972 ÁPR 1

Kiss Sándor

1021

Kiss Sándor: Primavera

(Plakett)

SZÖVETKEZETI HÍRLAP

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

sok, *összel*
a társulásh
gyűlés már
létében zajlo
mális 500 ez
termelési ér
be.

1953—1954-ben a szövetkezet építőipari tevékenysége a közületi munkák felé tolódott el. A faipari részleg, amely eddig a lakosság részére bútorgyártással és szolgáltatással foglalkozott, megkezdte tömegárutermelését. Megrendelői közé lépett a VASÉRT, amelynek

A ruhafo

Még ebben

1973 JUL 8
1021 Sándor Kiss

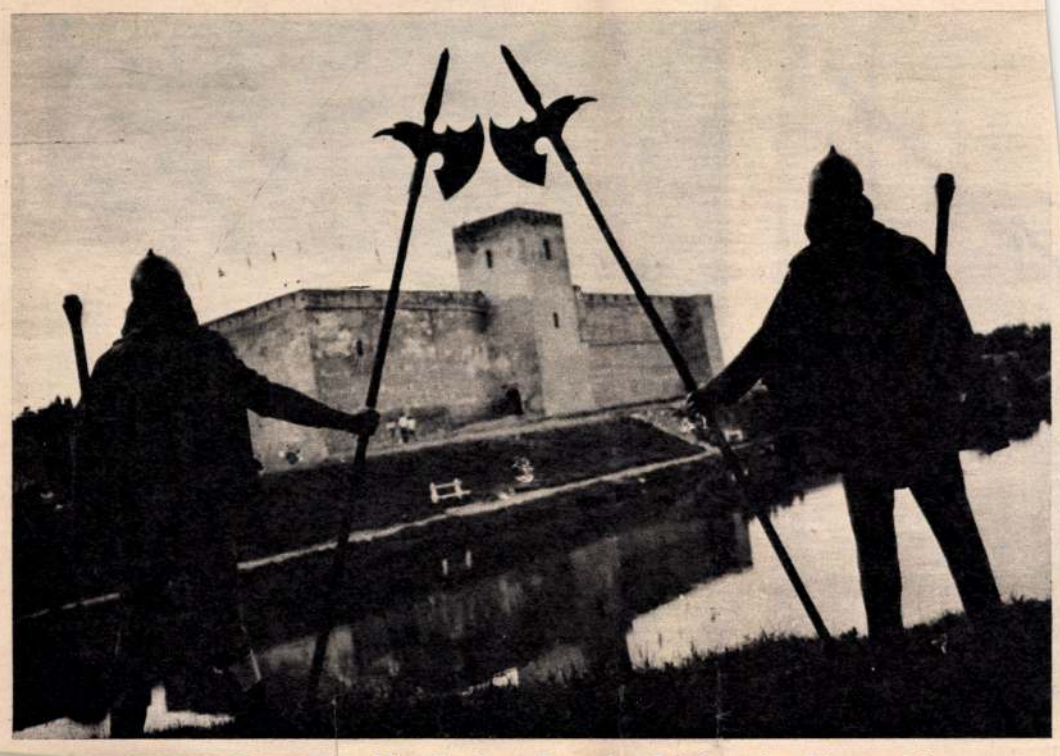

Die Gyulaer Burg im Zeichen der Ritterspiele.

„GYULAER SOMMER 73" — IM BLICKPUNKT DES FREMDENVERKEHRS

Gyula, die an Kunstdenkmälern reiche Kleinstadt der Ungarischen Tiefebene, ließ in den letzten Jahren in erster Linie als Badeort von sich hören. Das Burgbad, inmitten eines wunderbaren Schloßparks gelegen, ist heute im Lande als eines der berühmtesten Heilbäder bekannt. Seitdem auch einige Hotels zum Bad hinkamen, ist der Fremdenverkehr der Stadt beachtlich angestiegen.

In den letzten Jahren haben die örtlichen Organe viel unternommen, um den Gästen der Stadt auch entsprechende kulturelle Programme zu bieten.

Die Stadt verfügt über Jahrhunderte alte kulturelle Traditionen. Zahlreiche Künstlerpersönlichkeiten unseres Landes stammen aus Gyula. So wurde zum Beispiel Ferenc Erkel, der berühmte Komponist, Schöpfer ungarischer Opern und der Nationalhymne, hier geboren. Auch der vor einigen Jahren verstorbene geniale Maler der Ungarischen Tiefebene, György Kohán, bekannte sich als Sohn dieser Stadt. Aus seinem reichen Nachlaß veranstaltet die Stadt auch in diesem Jahr im Dürer-Saal eine Gedenkausstellung.

Im Dürer-Saal ist auch das meisterhafte Relief des Bildhauers Sándor Kiss ausgestellt, das die Gestalten von Mihály Munkácsy, Béla Bartók und Albrecht Dürer in Lebensgröße darstellt. Das Schicksal dieser drei Künstler ist eng mit der Stadt verbunden: der 16jährige Tischlerlehrling Miska Leib (der berühmte Maler Mihály Munkácsy) hat hier den ersten Zeichenunterricht erhalten, auch Béla Bartók trat von hier aus seine Wanderung an, um die ersten Volkslieder im Komitat Békés zu sammeln. Ebenso hat der Großvater Albrecht Dürers in Gyula das Goldschmiedehandwerk erlernt und dort gearbeitet, bevor er später nach Deutschland auswanderte.

In der Stadt werden von Jahr zu Jahr eine Reihe kultureller Programme veranstaltet, darunter Freilichtvorstellungen im Gyulaer Burgtheater. Die einzige in der Tiefebene erhaltengebliebene mittelalterliche Burg des 14. Jahrhunderts bietet vorzügliche Möglichkeiten, ähnlich wie bei den Burgspielen in Dubrovnik, historische Dramen aufzuführen. In diesem Jahr feiern die Festspiele ihr 10jähriges Bestehen. Das Gyulaer Burgtheater zeigt aus diesem Anlaß die Uraufführung des Dramas „Der Türkenbezwinger" von József Darvas. Ferner steht die Komödie des unbekannten französischen Autors aus dem Mittelalter, „Maitre Pathelin", auf dem Programm, zu der Miklós Hubay ein Vorspiel schrieb. Auf dem Burghof werden auch Konzerte alter ungarischer Musik veranstaltet.

Das Programm des „Gyulaer Sommers '73" ist sehr vielseitig. Aus 10-12 Ländern nehmen ca. 200 Hörer an den Akademischen Esperanto-Sommerkursen teil.

Zur Erinnerung an den in Gyula geborenen Foto-Künstler Aladár Székely wird hier die größte Fotoausstellung des Landes eröffnet. Auf der zweitausend Gästen Platz bietenden Freilichtbühne wird zum 25. Mal, unter Teilnahme ungarischer und ausländischer Tanzgruppen ein Jubiläums-Volkstanzfestival stattfinden.

Elek Környei

Munkácsy—Bartók—Dürer: Denkmal von Sándor Kiss.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Ülloi út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ndat-Khadaffy schluß

al Khadaffy, der sich seit zwei Wochen in Ägypten aufhält, sind nach Meldung der ägyptischen Zeitung „Al Ahram" am Freitagabend in Kairo erneut zu einer Unterredung zusammengetroffen. Dabei sei das Ergebnis der ausführlichen Erörterungen Khadaffys mit der ägyptischen Führung über die für den 1. September geplante Fusion beider Staaten besprochen worden.

An der Aussprache nahmen auch der libysche Ministerpräsident Abdel Salam Dschallud und das Mitglied des libyschen Revolutionsrats Hauptmann Omar Meheischi teil. Laut „Al Ahram" wird erwartet, daß Khadaffy am Wochenende die Heimreise antritt. Wie das Blatt weiter meldete, reiste der zu dem Treffen hinzugezogene ägyptische Informationsminister Aschraf Marwan anschließend „in dringlicher Mission" nach Saudi-Arabien. Es ist die zweite Reise Marwans nach Saudi-Arabien in zwei Wochen. Einzelheiten über die Mission wurden nicht genannt.

Damaskus (ADN) — Der Präsident der Syrischen Arabischen Republik, Hafez Assad, empfing am Samstag in Damaskus Andrei Kirilenko, Mitglied des Politbüros und Sekretär des ZK der KPdSU, zu einem Gespräch. Kirilenko und die ihn begleitenden Persönlichkeiten hatten am Donnerstag an den Feierlichkeiten anläßlich der Schließung des Euphratstaudamms teilgenommen.

Keine Reduzierung der NATO-Truppen

Washington, 7. Juli (Reuter) — Die Vereinigten Staaten beabsichtigen keine Verringerung ihrer NATO-Truppen in Europa, erklärte der neuernannte amerikanische Verteidigungsminister James Schlesinger in Washington.

Auf der ersten Pressekonferenz seit seiner Ernennung bekräftigte Schlesinger, er werde den Kongreß „von der Notwendigkeit der Stationierung von 300 000 amerikanischen Soldaten in Europa zu überzeugen versuchen".

ster besucht Kuba

Pena, er werde dem kubanischen Präsidenten Oswaldo Dorticos Grüße des mexikanischen Staatschefs Luis Echeverria Alvarez überbringen sowie die Versicherung, daß „Mexiko und Kuba beide die gleiche Politik verfolgen, nicht ihre Revolutionen zu exportieren".

SPO

MILBURN LIEF WELTREKORD

Zürich — Drei Weltrekorde waren am Freitagabend beim internationalen Leichtathletik-Sportfest im Zürcher Letzi-Grund geplant, aber nur einer wurde Wirklichkeit. Der Amerikaner Rod Milburn löschte mit 13,1 Sekunden über 110 Meter Hürden den seit 1959 bestehenden alten Weltrekord (13,2) Martin Lauers (BRD) aus. Dem Südafrikaner Danie Malan gelang es nicht, den 800-m-Weltrekord des Italieners Marcello Fiascanaro (1:43,7 Minuten) zu brechen. Auch der Belgier Emiel Puttemans hatte mit dem Versuch kein Glück, seine eigene Weltbestleistung über 5000 Meter von 13:13,0 Minuten, am 20. September des vergangenen Jahres gelaufen, zu unterbieten. Die 13:16,0 Minuten als Siegerzeit stellen wenigstens eine neue Jahresweltbestzeit dar.

Budapest — Seit dem Wochenende sind die Paarungen für die Zwischenrunden im Leichtathletik-Europa-Cup komplett.

Ungarns Gegner in Oslo (Männern) sind Großbritannien, Italien, UdSSR, Norwegen, Belgien und in Bukarest (Frauen) die DDR, Rumänien, Italien, die Schweiz und Norwegen.

Göteborg — Die Sowjetunion hatte beim Florett-Mannschaftsturnier der Fechtweltmeisterschaften in Göteborg hart zu kämpfen, um die überraschend starke BRD mit 9:7 niederzukämpfen. Die Entscheidung fiel erst im letzten Gefecht zwischen Wassilij Stankowitsch und Klaus Reichert, das der sowjetische Weltmeister 1971 schließlich mit 5:3 für sich entschied.

Hamburg — Zwei Monate vor den Belgrader Schwimm-Weltmeisterschaften (1.—9. September) brauchen Europas Asse — allen voran die DDR-Vertreter — den Kampf gegen die Konkurrenz aus Übersee nicht

GROSSER DER FRIEDE

„Prawda" zur Siche

Moskau (TASS) — Die Konferenz in Helsinki sei ein „großer Erfolg der Friedenskräfte, des beharrlichen Kampfes der Sowjetunion und der anderen sozialistischen Staaten für die Lösung eines in unseren Tagen herangereiften Problems — des Problems der europäischen Sicherheit und Zusammenarbeit", schrieb die Moskauer „Prawda" am Sonnabend in ihrem Leitartikel.

Weiter hieß es: Die Anhänger der brüchigen Dogmen des „kalten Krieges", die militaristischen und revanchistischen Kreise griffen zu verschiedenen Methoden, zunächst um die Bemühungen um die gesamteuropäische Konferenz in Mißkredit zu bringen, und später, da das Fiasko dieser Spekulationen offensichtlich war, suchten sie die Regierungen Westeuropas mit der nichtexistierenden Drohung eines „sowjetischen Diktats" einzuschüchtern. Doch die Rechnungen der Reaktion gingen nicht auf. „Die provokatorischen Erfindungen der imperialistischen Reaktion und der mit ihnen liierten Pekinger Führer über

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

197_ NOV _ 5.

Békés m. Népújság

Kiss Sándor szobrász-művész

1021

Dózsa emlékezet

November 3-án, pénteken délután ünnepélyes keretek között nyitotta meg Gácser József, a megyei tanács művelődésügyi osztályának vezetője Gyulán, a Dürer teremben a Dózsa emlékezet tárlatot. Ezen a legjobb magyar grafikusok 70-nél több alkotása szerepel. Ekkor került ünnepélyes átadásra a Dürer terem falán korábban elhelyezett „Csak tiszta forrásból" című dombormű Kiss Sándor budapesti szobrászművész alkotása.

Az ünnepélyes megnyitón — amelyet a helyi zeneiskola tanárainak hangversenye tett hangulatosabbá — megjelent Enyedi G. Sándor, az MSZMP megyei Bizottságának titkára, Török Károly, az MSZMP városi bizottságának csztályvezetője, Dér Lajos, a városi tanács elnökhelyettese, valamint Gyula kulturális és képzőművészeti életének számos képviselője.

Kisméretű h
hajtású Sihj szivattyu eladó Bekes-
csaba, Gyulai út 27 3775

1200-as Volkswagen, sürgősen el-
adó. Békéscsaba, III. Czuczor u. 13.
Megtekinthető: szombat, vasárnap.
229308

6 m.es vasgerendák építkezéshez el-
adók. Békéscsaba, I., Felsőkörös sor
35. 229364

Város központjában házrész beköl-
tözhetően eladó. (Két családnak is
alkalmas). Békéscsaba, Garai u. 24.
229355

Törzskönyvezett, 15 hónapos boxer
hím sürgősen eladó. Békés, III.,
Jantyik Mátyás u. 23. 229352

Város központjában 3 szobás ház
beköltözhetően eladó. Békéscsaba,
Sebes György u. 5. 229356

350.es NSU KONSUL oldalkocsival,
jó állapotban eladó. Mezőberény,
Áchim u. 19. 229369

Rövidesen átadásra kerülő Wartburg
de Luxe vagy Zsiguli kiutalást át-
vennék. „Zsiguli" jeligére a bé-
késcsabai hirdetőbe. 229360

Gyula város Tanácsa nyilvános ár-
verésen értékesíti a Gyula, Rózsa
F. u-i Tüdőgondozó Intézet terüle-
tén levő lebontásra kerülő melléké-
pületét és kerítést. Az árverés
kezdete 1972. november hó 9-én de.
10 órakor lesz a helyszínen. Az
árverésnél építési engedéllyel ren-
delkezők előnyben részesülnek.
Gyula, 1972. november 2. 366898

Békéscsaba, Gyöngyösi u. 81. szá-
mú telek, azon levő házzal lebon-
tásra eladó. Érdeklődni: I., Damja-
nich u. 8/1., vagy Gyöngyösi u. 88.
alatt, bármikor. 229363

6 részes konyhabútor sürgősen el-
adó. Békéscsaba, VI., Alkotmány
u. 4. 229370

Fél ház eladó. Békéscsaba, Berényi
u. 34. Érdeklődni Zrínyi u. 5. sz.
alatt. x

Eladó szoba, konyha, speiz, fás-
kamrából álló öröklakás. Békéscsa-
ba, Szemere u. 14. Beköltözhető.

Békéscsaba, V., Franklin u. 2/1.
számú ház eladó. Érdeklődni: 6-án
9—13 óráig. 229366

Tigriscsikós, törzskönyvezett hím
boxer, másfél éves, elfogadható
áron sürgősen eladó. Érdeklődni:
nagy kerítés ház eladó, Békéscsaba,
Hajnal 4. 3782

Simca személygépkocsi olcsón el-
adó. Orosháza, Vajda utca 21.
445677

R 16-os CX 22 000 km-rel, 120 000
Ft-ért, kifogástalan állapotban el-
adó. Békéscsaba, Botyánszki Pálné
u. 27. 229353

Kétszobás, utcai fél ház, több mel-
lékhelyiséggel, beköltözhetően el-
adó. Békéscsaba, IV., Hajnal u. 17.
Érdeklődni: Tanya 29/2. Sipiczki
Mihály. 229303

Modern NDK-konyhaszekrény,
ugyanott TESLA B—54-es magnó
eladó. Békéscsaba, Trefort u. 61.
229381

Békéscsabán, az AKÖV mellett ta-
nya eladó, 1 kh. földdel. Villany
van. 229287

Egy tűágyas kézi sikkötőgép eladó.
Békéscsaba, Felsőkörös sor 12. I. 7.
229312

Csabaszabadiban 1 kh föld eladó.
Érdeklődni: Mezőmegyer, Tanya 63.
229317

Békéscsabán bérházi egyszobás
komfortos lakásom elcserélném 1
szoba-konyhásra. „Megegyezés 2"
jeligére a békéscsabai hirdetőbe.
229374

Ház és házhely eladó. Békéscsaba,
V., Asztalos u. 62. 229323

Békéscsaba, Horváth u. 6. számú
ház eladó, fele beköltözhető. Ér-
deklődni: VI., Hámán Kató u. 15.
229372

Halálozás miatt Mezőberény, Gu-
temberg u. 36. számú ház, azonnali
beköltözéssel eladó. 229371

Azonnal beköltözhető kétszobás,
összkomfortos lakás OTP-átválla-
lással eladó. Békéscsaba, Ör u. D—7
E. 1h. fsz. 1. Érdeklődni: novem-
ber 7-én 13—16 óra között. 229368

Gáztűzhely palackkal eladó. Bé-
késcsaba, Áchim L. András lt. M/16.
fsz. 2. 229362

Költözködés miatt sürgősen eladó
1 hegesztő-transzformátor, teljes fel-
szereléssel, 1 125-ös satu, 1 kézi
amerikáner, 1 220/6 12 V-os trafó,
1 200 W-os villanymotor, 1 gyári
szabású hegesztő-trafó lemez-
csévével, 1 állólámpa, 1 kétajtós
szekrény. Békéscsaba, VI., Irsziny

Kiss Sándor

1021

Méltó emlék történelmi nagyjainknak

Elkészült Kiss Sándor fadombormüve a megyei pártbizottság nagytermében

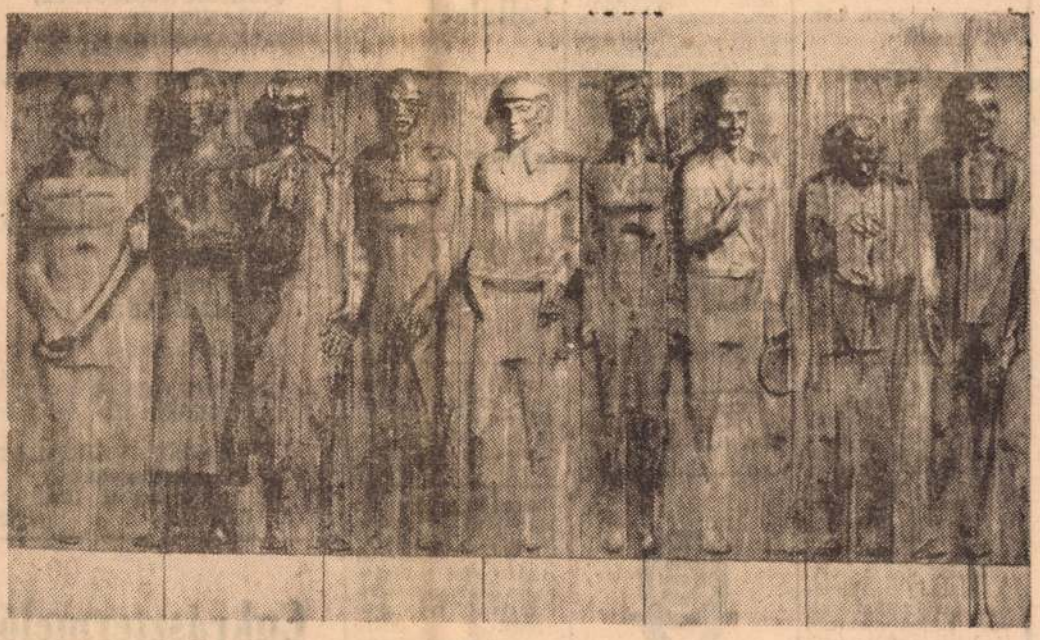

Mindig öröm a megyében élő embereknek, ha arról hallanak, hogy Szabolcs-Szatmár nemcsak az iparosításban, a város- és faluépítésben, a művelődésben tesz meg újabb lépéseket, hanem a haladó történelmi hagyományok ápolásában is. Megyénkhez nem fűződnek ugyan nagy történelmi események, de sok kiemelkedő zászlóvivőt adott az országnak, akik a történelem különböző korszakaiban a haladás, a forradalmi mozgalmak élvonalában küzdöttek. Van köztük költő, internacionalista forradalmár, író, akiket magáénak vall az ország, sőt közülük nem egyet a nemzetközi munkásság is.

Méltó emlékük ápolása nem kötődik évfordulókhoz, nem a külsőségekben jut kifejezésre, hanem alkotó szellemük, példás életük és munkásságuk megismertetésében, az igaz hazafiságra nevelésben. Emlékünknek azonban a szűkebb szülőföld, az utókor tartozik annyival, hogy magas színvonalú művészi alkotásokban is megörökítsék alakjukat. Ez a nemes szándék vezette a megyei pártbizottság vezetőit, amikor az új székház nagytermében elhatározták és megbízást adtak Kiss Sándor képzőművésznek a megye kiemelkedő alakjainak megmintázására, egy dombormű-kompozícióban egymás mellé állítja azokat a történelmi nagyságokat, akik más-más korszakban, más-más körülmények, életutak és sorsfordulók után kötötték össze életüket, munkásságukat a nép felemelkedéséért vívott haladó és forradalmi küzdelmekkel.

Az alkotás a közelmúlt napokban elkészült, méltó emléket állítva nagyjainknak, akiknek sorát a tarpai kurucok vezére Esze Tamás nyitja meg, s a közeli években elhunyt nagy költőfia, Váci Mihály zárja. A dombormű fából készült, az egyik legtermészetesebb anyagból, amely ezer és ezer gyökérrel táplálkozott az anyaföldből. Kiss Sándor, a dombormű alkotója jól választotta meg művének anyagát. Ez illik a modernségében is egyszerű és fából kialakított háttérfalhoz, de még inkább a kompozíción szereplő alakok karakteréhez, életútjuk, munkásságuk szimbolikus ábrázolásához is.

A nemes szilfa, amely Dél-Magyarország egyik mocsárerdejéből került a művész alkotóműhelyébe, nem kis utánajárással, a különféle kezelési munkák után 1970. nyarán kezdte kibontani belső szépségét, árnyalatokban gazdag arculatát. De, amíg a fára vésett vázlatból kész alkotás lett, a művész nemcsak a szilfa anyagtermészetével küzdött meg, hanem a maga nemében ritkaságszámba menő szoborcsoport megformálásának sok emberi és művészi próbát jelentő gondjaival is.

Egy alkotás létrehozása, amely különböző testi és szellemi alkatú embereket foglal egységes műbe, ügyelve a köztudatban élő, egyuttal a hiteles dokumentumokban is elfogadott képre, kemény feladat elé állítja a művészt. Külön-külön kellett megalkotni az alakokat, de a kompozíció egységét is állandóan szem előtt tartva végezni a művészi megformálást. Az alkotó munka közben Kiss Sándor több ízben is megfordult a megyében, amolyan ihletgyűjtő utak voltak ezek és a művész elképzeléseinek egyeztetése a megyei pártbizottság vezetőivel, akik egyébként a művésznek teljes bizalmat, művészi szabadságot adtak, csupán az volt a kérésük: a haladó és a forradalmi mozgalmak és törekvések nagy alakjai, akik a megyéből indultak el, s fegyverrel, vagy tollal harcoltak, kapjanak helyet az alkotásban.

A fadomborműről, amely Esze Tamás, Bessenyei György, Kölcsey Ferenc, Vasvári Pál, Szamuely Tibor, Mosolygó Antal, Zalka Máté, Móricz Zsigmond és Váci Mihály életnagyságú alakjait ábrázolja, elismeréssel és köszönettel szóltak a „megrendelők". Hasonlóan nyilatkozott, az alkotás elfogadását javasolta a lektorátusnak az április második felében Nyíregyházán ez ügyben járt szakzsüri is.

Az alkotó az alakok belső karakterének megformálásában a domborítás műfaji lehetőségeinek és jellegének megfelelően arra törekedett, hogy egy-egy kifejező vonással érzékeltesse az egyéniség külső és belső jegyeit. Hogy ez mennyire sikerült, azt a közönség, az alkotást naponta szemlélők dönthetik el.

A vélemények bizonyára megoszlanak, hiszen a hiteles ábrázolásra való törekvés nem zárja ki, hogy a művész az egyéni látásmódját is belevigye az alkotásba. Ezt véljük felfedezni, különösen az Esze Tamást megjelenítő domborításban. Még markánsabban érezzük Szamuely Tibor alakjánál a művész egyéniségteremtő erejét. Kiss Sándor — beszélgetésünk során — elmondta, hogy Szamuely alakjának megformálása jelentette számára a legizzóbb, legellentmondásosabb periódust az alkotásban. Ugy érzi, sikerült forradalmi és emberi egyéniségének legjellemzőbb vonásait, belső energiáját, dinamikáját kifejezésre juttatni.

Elkészült hát a megye nagy alakjait megörökítő fadombormű, ismét gazdagabb lett megyénk egy rangos alkotással, amely hosszú ideig megőrzi az utókor megbecsülését, tovább nemesíti, szépíti a szabolcsi patrióták, a haladó forradalmi érzelmű emberek érzésvilágát.

(P. G.)

1972 APR 30

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

APRÓHIRDETÉSEK

A KENDER-JUTA ÉS TEXTILIPAR

Budapest, XIII. ker, Váci u. 189.

pályázatot hirdet

nagyhalászi új, modern gyáregységébe az alábbi munkakörökre: fonodavezető, szövődevezető, művezetők. Jelentkezés a Kender-Juta és Textilipar személyzeti osztályán, Bpest, XIII. ker, Váci u. 189. (Bp. 868)

FIATALOK! Tanuljatok szakmát a Szellőző Művek Gyáregységénél, Hajdúnánáson. Beiskolázunk vas- és fémszerkezeti lakatosokat (képzési idő 3 év), gépi forgácsolókat (képzési idő 3 év), hegesztőket (képzési idő 2 év). A tanulók tanulmányi ösztöndíjon kívül pénzjutalomban is részesülhetnek. Szükség szerint diákszálláson is elhelyezünk tanulókat. A vállalat a szakmunkásvizsga után segíti a fiatalok továbbtanulását. A kezdő szakmunkások bére a vizsga eredményétől függően 7 Ft/ó, és 8,60 Ft/ó között változik. Jelentkezéseket levélben is elfogadunk. Felvételi vizsga nincs. **Címünk:** Szellőző Művek Gyáregysége, Hajdúnánás, személyzeti és oktatási osztály. (365)

Nyaraló Hajdúszoboszlón telekkel együtt eladó. Háromszoba, hall összkomfort. Vállalatnak is alkalmas. „Gyógyfürdő mellett" jeligére, a debreceni Hirdetőben. (D. 416077)

A gabonafelvásárló és feldolgozó vállalat néhány éves gyakorlattal rendelkező, anyagkönyvelésben jártas munkaerőt keres felvételre. Jelentkezés a vállalat központjában, Nyíregyháza, Szabadság tér 9. sz. (9424)

A Gyulatanyai Kísérleti Gazdaság nyíregyházi üzemegységébe 1 fő takarítónőt felvesz. Jelentkezés: Nyíregyháza, Acél u. 1. sz. alatt (munkanapokon). (9328)

Jogosítvánnyal rendelkező, 26 évesnél fiatalabb, katonaviselt gépjárműv[illegible]

Most műszaki vizsgázott Moszkvics 403-as sürgősen eladó. Érdeklődni: mindennap. Vadon József, Nyírbátor, Bajcsy-Zsilinszky út 90. Telefon: 7. (9374)

350-es jó állapotban lévő Velorex kocsi eladó. Mátészalka, Petőfi köz 3. (9422)

350-es Welorex bárkinek eladó. Nyírbátor, Kossuth utca 3. (382673)

Üzemképes állapotban lévő kertitraktor eladó. Simai Árpád, Cégénydányád, Rákóczi u. 91. (9359)

Mély gyermekkocsi jó állapotban eladó. Báthori u. 4. (382683)

Figyelem!

Az Országos Gumiipari Vállalat Cordatic Gumigyára (Budapest, VIII., Kerepesi u. 17. Keleti pályaudvar mellett) vállalaton belül oktatást szervez 18. életévüket betöltött férfiak részére. Az oktatás időtartama: kb. 40 munkanap. Az oktatás idejére 9—10,50 Ft-ig terjedő órabért biztosítunk. Betanulás esetén a kereseti lehetőség 2500—3500 Ft. Nős férfiak esetén a feleséget is alkalmazzuk. Vidéki lakosok részére szállást, házaspárok részére külön kétágyas szobát adunk szállás céljára. Üzemi étkezés biztosítva! Jelentkezni lehet: a Cordatic munkaügyi főosztályán. (Bp. 830)

FELVESZÜNK! Tiszavasvári ÁFÉSZ 5 személyes vasszaküzlete szakképzett boltvezetőt keres. Feltételek: működési és erkölcsi bizonyítvány, szak-

Papíripari Vállalat

Budafoki Papírgyára kartongyártó gépi munkára

felvesz

és betanít 18 éven felüli dolgozókat. Bővebb felvilágosítást nyújt a Papíripari Vállalat nyíregyházi gyára, Tünde ". 2. Munkaügyi osztály. (Bp. 771/Sz.)

Felvételre keresünk 45—50 éves kortól dolgozót. Ecetüzem, Nyíregyháza, Zrínyi Ilona u. 10. (9420)

Rákóczi u. 18. sz. alatt lévő egyszobás konyha, fáskamrából álló lakásomat elcserélném kétszoba összkomfortért. Fizetés megegyezéssel. (9421)

Szikla u. 8. sz. kétszobás ház azonnal beköltözhetően eladó. (Baromfikeltetőnél). (9433)

Budapest mellett beköltözhető családi ház 400 öl gyümölcsössel 160 ezer forintért eladó. Érdeklődni lehet: Sárközi László, Törökbálint, Erzsébet u. 2. (9348)

Kétszobás családi ház azonnali beköltözéssel eladó. Mátészalka, Petőfi köz 1. sz. (419)

Jó állapotban CB-s Wartburg eladó. Család utca 72. (382744)

GÁZNYOMÁS-CSÖKKENTŐ új német rezsóval eladó. Kert köz 7. (382742)

KÉT darab szobai teli ajtó, szovjet központi fűtéses kazán eladó. Malom utca 12. (382748)

BÁRKI nevére átírható vizsgázott VELOREX eladó. Irinyi János u. 39. (382740)

22 kg-os PB gázpalackot (boyler-üzemeléshez) átvennék. Papp János, Nyírbátor, Sport utca 13. (9332)

Oroson, főútvonalhoz közel, 1200 négyszögöl beépíthető, gyümölcsösnek kiválóan alkalmas belterület — részletfizetésre is — elköltözés miatt sürgősen eladó. Cím a Kiadóban. Tele-

Felvét

nagy kező

— **ESZTI**
— **HEGE SZAK**
— **BETA LAKA**

érettsé

— **MŰHELY-ADMINISZTRÁTORT,**
— **GYORS-GÉPÍRÓT,**

közgazdasági technikumi végzettséggel rendelkező munkaerőt

— **KÖNYVELŐI MUNKAKÖRBE,**

gépésztechnikust

— **TECHNOLÓGUSI MUNKAKÖRBE.**

VAGÉP VÁLLALAT
Nyíregyháza,
Rákóczi u. 100.
(426)

Cukrásztermelő

üzemünkbe szakképzett üzletvezetőt felveszünk.

Szabolcs-Szatmár megyei Szálloda és Vendéglátó Vállalat, Nyíregyháza, Rákóczi utca 4. sz. (440)

KÉRJÜK T. PROPÁN-BUTÁNGÁZ (PÉBÉGÁZ) IGÉNYLŐINKET,

hogy

KÉSZÜLÉKVÁSÁRLÁST CSAK A BEKAPCSOLÁSI VISSZAIGAZOLÁSUNK UTÁN ESZKÖZÖLJÉK.

A pébégáz-bekapcsolásokat

SZIGORÚAN A JELENTKEZÉSEK SORRENDJÉBEN ELÉGÍTJÜK KI.

Az előre megvásárolt fogyasztókészülékek sorrendi elsőbbséget nem biztosítanak.

TISZÁNTÚLI GÁZSZOLGÁLTATÓ ÉS SZERELŐ VÁLLALAT. (D. 416082)

kis és nagy tételekben

Hidegen, ill. melegen tű szögacélok, U-ac durvalemezek, elekt legen vont csövek, l sima betonacélok, va Különleges ajánlatu készülő kerítéseleme sékelt áron.

FELVILÁGOSI
Debrecen, Külsővásá

LAKÁSÉPITŐK, KÜ

MOST ÜVEG

Kislakások üveg belül négyzetm

Képkeretezés —

GÉPKOCSIK, rövid határidőv a Nyíregyházi Kárpit Dózsa György u. 11.

A NYIREGYHÁ ÉS PARKÉPITŐ A L K A L M

SEGÉDMUNKÁSOK PARKFENNTARTÁ PARKŐRÖKET főál Jelentkezni: Nyíregy

VOLÁN

5. SZ. VÁLLALAT AZONNALI BELÉPÉSSEL

felvesz

„D" kategóriás vizsgával rendelkező

GÉPKOCSIVEZETŐKET, AUTÓBUSZ-KALAUZOKAT,

akik 18. életévüket betöltötték,

NYIREGYHÁZA, MÁTÉSZALKA

Kiss Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁR 23.

MAGYAR NEMZET

Kiss Sándor szobrászművész
másfélszeres életnagyságú
»Kútfigura« kompozícióját
Győrben helyezik el.

4024

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1965 JAN 11
Kiss Sándor
JÖVŐ MÉRNÖKE

KISS SÁNDOR

1021 SZOBRÁSZMŰVÉSZ

A Kmetty utcai műteremben csönd van, a kályha körül langyos áramlatok hadakoznak az éjszaka bennrekedt fagyossággal. Kiss Sándor szobrászművész egy, erre az esztendőre szóló megrendelés vázlatán dolgozgat a langyos csöndben. Az alacsony asztalka felett úgy száll lidérclibegéssel a cigaretta fehér füstje, mint az emlékezet.

PILLANTÁS A TÁVOLABBI MÚLTBA

1950-ben végeztem a főiskolán, s így ahhoz a „4 ikszes" generációhoz tartozom, amelyik már az épülő szocialista társadalomban és társadalom számára kezdett alkotni. Akkor is és azóta is állami megrendelésre dolgozom. Munkámat alkalmazott szobrászatnak nevezik, miután kizárólag építészeti alkotással kapcsolatos. Véleményem szerint a képzőművészet korszerű hangja kialakításának egyetlen lehetősége az építészettel való kollaborálás. Ez társadalmi igény is. Mi annak idején sem felkészítve, sem felkészülve nem voltunk ennek az igénynek a kielégítésére és igen keményen kellett megtanulnunk például azt, hogy miképpen lehet egy mérnöki rajzon elindulni, s hogyan lehet hozzáhangolni egy művészi munkát.

— Manapság jobb a helyzet?

— Nem mondhatnám. Mind a Képzőművészeti Főiskolán, mind a Műszaki Egyetemen hiányos még a képzés ilyen szempontból. A mi korosztályunk, a „négy ikszes", már tisztán látja, hogy a kor művészetének kialakítása nem egyes műtermekben vagy szerkesztői asztaloknál dől el, hanem csak ezeknek szoros együttműködéséből jöhet létre. Azért harcolunk, hogy az együttműködés már az épület embrionális állapotában teljes legyen. Az alkalmazott képzőművészetnek már a kezdet kezdetén együtt kell lélegzenie az épülettel. Ezért fontos, hogy mind a Műegyetem rakparton, mind a Népköztársaság útján több szó essék erről, nemcsak megemlítve a kérdés fontosságát, hanem ismertetve a jó példákat és azok körülményeit. Úgy látom, hogy a főiskoláról és a Műegyetemről kikerülő hallgatók éppen a hiányos képzésből adódó tájékozatlanság miatt szokatlan és nehéz problémák előtt állnak. A két felsőoktatási intézmény növendékei jóformán nem is ismerik egymást, egymás problémáit, holott évekig együtt fognak dolgozni. Régebben voltak kísérletek a közeledésre: a főiskola végzős építészhallgatókat hívott meg, akik megtekintették a főiskolások diplomamunkáit, közös terveket készítettek velük, s ebből igen sok jó dolog született. Fel kellene frissíteni a kapcsolatot, hiszen az építész és a képzőművész hallatlanul termékenyen hathat egymásra.

MUNKA, 1964

Pillantsunk a közelebbi múltba is. Kiss Sándor saját művészetében, igazi fejlődésének egyenes vonalán mérheti le a kapcsolat és együttműködés termékenyítő hatását.

— Milyen alkotásai születtek tavaly a „kollaborálás" alapján?

— A Budakeszi úti Filmlaboratórium bejáratával szemközti belső falra csináltam egy domborművet. Úgy érzem; elég jól sikerült, mégpedig azért, mert megpróbáltam „együtt lélegzeni" az épület formai és tartalmi részével, sajátosságával. Egy másik munkám a miskolci SZOT-székház színházrésze elé került körplasztika. Vass Antal építésszel hosszú hónapokig folytattunk megbeszéléseket, míg létrejött a vázlat, de megérte. Ezzel kapcsolatban elmondanám azt is, hogy egyetlen munkámat sem viszem zsüri elé, anélkül, hogy az építésszel megelőzően többször ne beszéltem volna.

ÚJABB FELADATOK

Az asztalkán készül a vázlat. A gyermekek játékos gyúrmázása jut eszembe, ahogyan nézem, mint alakul, simul és válik el a művész ujjai alatt a vörös plasztik.

— Ennek a vázlatnak az alapján készítek majd domborművet a Budán épülő Optikai és Finommechanikai Laboratórium belső terébe. Még bizonytalan, hogy bronz, vagy terrakotta lesz-e. A másik munka, amelynek vázlata már készen van, a kisteleki új gimnázium végfalára kerülő lemezdomborítás. Az ózd—bolyogi lakótelep főterének sarkára ugyancsak ebben az évben készítek majd körplasztikát. Egyelőre még csak a tárgyalások folynak erről.

— Körplasztika, dombormű, ezen belül is lemezdomborítás, bronz, terrakotta... a megoldások tehát igen változatosak. Mitől függ, hogy a művész melyik megoldást választja?

— A formát, tartalmat, anyagot illetően csakugyan mindig más és más a művész feladata, hiszen az adott épület karaktere is minden esetben más és más. Ennek megfelelően kell mindig újat teremteni. Az új feladat új megoldást követel és ez hozzájárul a művész fejlődéséhez is. Munkámban egymást váltja a terrakotta, a kő, a lemez, a körplasztikától a domborműig. Szép és érdekes munka mindegyik, számomra legalábbis az, s őszintén mondhatom — annyira szeretem, hogy soha nem is kívánnék mást csinálni... Végezetül még annyit mondanék, hogy például a gótika, a barokk, a reneszánsz korában teljes volt az egység az építészet és képzőművészet között, ezért van e korok alkotásainak mind a mai napig olyan nagy hatásuk. Arra kell törekedni, hogy a mi korunkban is ilyen egységes szellem alakuljon ki.

Bíró Teréz

könnyítik meg. A
adását az állam e
gatja és igen olcs
hallgatók rendelke

Diplomázás után
irányának megfele
zett hallgatók ter
latoknál, főhatóság
nak állást, ezenkívül persze egyéb munkahelyek is vannak: minden városi tanácsban és egyes megyei tanácsok mellett működő tervező vállalatoknál is szükség van mérnökre. Megemlítek néhány fontos munkahelyet, ahová

Végzett mérnökeinkre tehát sok és jó munkahely vár. És ami még fontosabb: sok és jó mérnöki feladat, lehetőség arra, hogy az egyetemen tanultakat a gyakorlatban hasznosíthassák és kibonthassák legjobb képességeiket.

FIZIKA

A fizika valamennyi mérnöki szak alapja. Ezért egyetemünkön fontos felvételi vizsgatárgy a fizika. A gimnáziumi tananyag alapos ismerete és alkalmazása nélkül igen nehezen boldogulnak hallgatóink az egyetemi fizika tananyag megértésében, elsajátításában.

A mérnöki karon a

II. félévben kezdődik a fizika oktatása.

Az I. félévben is tartunk nem kötelező jeleggel fizikaórákat azok számára, akik nem gimnáziumból jöttek, vagy akik gimnáziumból kerültek ugyan az egyetemre, de nem érzik magukat elég erősnek az alapfogalmakban. Így akarjuk előkészíteni hallgatóinkat az egyetemi fizikaanyag befogadására, illetve ébren tartani a középiskolában szerzett ismereteiket.

Szeretnénk néhány szóval tanácsot adni a mérnöki karra készülőknek a felvételi vizsgára való felkészüléshez. A jelentkezők meg fogják kapni az elméleti anyag részletes felsorolását. Ezt a tananyagot a jelöltek a gimnáziumi tankönyvben megtalálják. A felsorolt tananyag gondos átismétlése, illetve megtanulása az első teendő. Elkészítettünk

közel 300 feladatot tartalmazó példatárat hozzánk jelentkező középiskolások számára;

ez jelenleg a nyomdában van. Reméljük, hogy idejében elkészül és a jelöltek kézhez kapják. Ez a példatár feladatokon keresztül vezeti végig a jelölteket a felvételi vizsga anyagán, lépésről lépésre haladva a fogalmak és összefüggések felhasználásában. Természetesen ez a feladatgyűjtemény nem mentesíti a jelöltet további feladatok megoldásától, hanem inkább előkészíti különböző példatárak minél több és komolyabb feladatának megoldására.

A helyes feladatmegoldás egyik feltétele a fizikai egységek ismerete, azok átszámítása.

Ezért feladatgyűjteményünkben szinte minden feladatot teljes részletességgel megoldottunk; így a jelölt nemcsak saját gondolatmenetét ellenőrizheti, hanem számolását is.

Az egyetemen a már itt szerzett magasabb matematikai ismeretekkel rendelkező hallgatókat a II. és III. félévben fizikaelőadásokon ismertetjük meg az elsajátítandó anyaggal;

a megértést kísérletekkel segítjük elő.

Az előadott tananyagot részben a hallgatók számolási gyakorlati órákon, részben mérőgyakorlatokon kisebb csoportokban mélyítik el.

Mérőgyakorlatainkon elsősorban a mérnöki szakmában fontos anyagállandók értékeit méretjük meg, hibaszámítást, hibabecslést végeztetünk. A mellékelt 1. kép az acél torziómodulusát mérő hallgatókat mutatja be, a mérési eszköz mellett.

Gyakorlatainkon a mérnöki munkában használt komplikált műszerek alkatrészeinek vizsgálatával is foglalkozunk. A 2. kép elektroncső erősítésvizsgálatot végző földmérő szakos hallgatót ábrázolja.

A fizika mérnöki gyakorlata iránt különösebben érdeklődő hallgatók a tudományos diákkörökben mélyítik el tudásukat.

Soltész István
adjunktus,
fizika tanszék

Az acél torzió modulusának mérése statikai úton

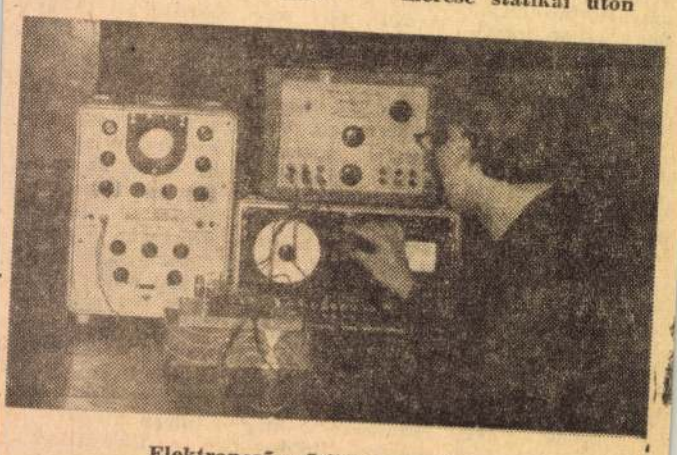

Elektroncső-erősítés vizsgálata

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Kiss Sándor

1021

A mű és alkotója

Új dombormű a megyei tanács épületében

HÁROM férfi vonja magára az érdeklődést Szegeden, a megyei tanács előcsarnokában. Ketten a könyvárusító pultok szomszédságában elhelyezett állványzaton dolgoznak. A harmadik néhány lépés távolságból figyeli, irányítja a munkát.

Körülöttük a földön, mint a kirakós gyermekjátékok óriási mása: négyszögletű terakottalapok, rajtuk arcok, kezek, szoknyák redői. Egy készülő dombormű kiégetett részletei.

Néhány ember mindig megáll itt. Találgatják, mit fog ábrázolni a mű?

Most már ahogy befejezéshez közeledik a munka — még néhány lapot kell a falhoz rögzíteni — tisztán kivehető a dombormű mondanivalója.

A baloldalon muzsikáló fiúk, lányok, jobboldalt pedig egy énekkar lelkesen daloló fiatal tagjai. A zenészek kezében hegedű, cselló, citera, furulya és cintányér. A magyar nép ősi hangszerei vegyülnek a klasszikus muzsikálás eszközei közé. A tizenöt négyzetméteres, homorú falrészre tervezett dombormű jobb alsó sarkában ez olvasható:

Kényes büszke pávák
Napszédítő tollak
Hírrel hirdessétek
Másképpen lesz holnap

Ady

AZ ALKOTÓ, Kiss Sándor szobrászművész ezt mondja:

— A pályázatot kiíró (Csongrád Megyei Tanács VB) valami olyan tematikát kért, ami itt, a könyvek társaságában kulturális életünket jellemzi. Hangsúlyozták, hogy nem dekoratív, hanem ábrázoló jellegű művet szeretnének. Én mindjárt erre az Ady-idézetre gondoltam, hiszen a »Felszállott a páva« Kodály Zoltán nevével is összeforrt, és alkalmas a gazdag hagyományokon alapuló magyar irodalmi és zenei újjászületés jellemzésére, előremutatásra is. Alakjaim mind fiatalok, s a kezükbe adott népi hangszerekkel a nép művészetének ihlető erejét, a mai zenei és irodalmi alkotásokba való ötvöződését igyekeztem kifejezni.

KÖZBEN előkerül a pályamű fényképfelvétele is, amely egészben mutatja a pirográfit domborművet, és jobban érzékelteti az ábrázolt csoportok — részletekből még kivehetetlen — érdekes tagoltságát, amely dinamikát ad az egész alkotásnak.

— Az elmúlt két évben sokat dolgoztam: Kétfigurás bronz diszkutat készítettem a miskolci SZOT-székház elé, egyfigurásat pedig a győri Bem téri iskola parkjába. Most mégis nagyon örülök, hogy megnyertem a pályázatot, hiszen nem kis megtiszteltetés ebben az impozáns épületben (amelyet egy jó barátom tervezett) munkámmal helyet kapni. Remélem, a megye dolgozóinak tetszeni fog alkotásom, amelyet nagyon nagy szeretettel, a hely, tér és fény hatásainak figyelembevételével készítettem. Egy évig dolgoztam rajta, és igyekeztem olyan halk hangú témát megpendíteni, ami ennek az intimebb térnek az emberközelségébe illik.

Lassan egymás mellé ülleszkednek az utolsó kockák is. Kiss Sándor életerőt sugárzó, bajuszos arca a megmegálló emberek felé fordul.

Örülök, hogy ide, az Alföldre került ez a művem. Figyeltem az emberek érdeklődését, beszélgetését. Láttam, szeretik és értik a képzőművészetet. Ez pedig erőt ad az új alkotásokhoz, s már az itteni tapasztalatokat is felhasználom jelenlegi munkámnál, a KGST részére épülő filmlaboratóriumot díszítő, hasonló méretű domborműnél.

VARGA ÁKOS

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP, a Magyar Szocialista Munkáspárt Csongrád megyei

épp most változik a világ. Amint a gazdák mondják:

— A szőlő lesz majd a főprofil. Sőt, talán a legfőbb.

Négyszáz hold szőlőt telepítenek rövid pár év alatt. Az első száz hold idén meglesz. Szemtanúja voltam, miként serénykednek a gazdák a telepítésen.

Csakhogy a szőlőnek trágya kell.

Ezért olyan fontos az állattenyésztés. Ezért politizál úgy a vezetőség, hogy a jószágállomány gyorsan fejlődjék. A régi majorban átalakítanak egy épületet 120 férőhelyes szarvasmarha-istállónak, amely korszerű lesz, artézi vízzel, villannyal és fejőgéppel. Most vásároltak 160 borjút, így jelenleg 100-zal több a szarvasmarha-létszám a tavalyinál.

— Legkevesebb ezerötszáz

5. Csak neked mondom

— Hol történt az eset? — kérdezte Csányi Barna, az ügyeletes mentőorvos. Becsületes képű srác volt. Nézze — mondom —, tüntettünk, munkanélküliek vagyunk ... — Bekötözött. — Kapcsot nem tehetek bele — mondta —, az nem jár az első segélyhez. De minek tüntetnek? Tudhatnák, milyen vadállatok ezek. Menjen holnap az OTI-ba.

— Ott mit mondjak?

— Várjon csak — gondolkozott az orvos. — Megcsúszott az utcán, üvegcserépre esett, annak az éle vágta be a karját. De másik kabátban menjen ...

Ha lett volna nálam só, elkerülhettem volna az egészet — morfondírozott Cigi. — Most már vigyázni kell, éppen csak kihevertem a kardvágást. Két hónapig jártam az OTI-ba ... Ez még múlt télen volt.

Szóval, megyünk a Körúton, befordulunk a Falk Miksa utcába. Elénk áll egy detektív. Hová, hová? Tüntetni készülünk, mii? — Dehogy — felelem — dehogy, munkába ajánlkozunk, sorra nézzük a műhelyeket. No, akkor én sorra nézem a zsebeteket — dörmögi a hekus. — Ez mi? — emeli ki a sót. — Ez? Só — felelem ártatlanul. — Mihez? — Hagymához ebédre. — Hol a hagyma? — Itt — mutatom — a nadrágzsebemben.

— Hagymát is vettünk — nevet Kurimszky Sanyi és hozzáteszi: — fel kell készülni mindenre.

— Ez lesz az ebéd — kételkedett a detektív. Felvágtunk: — Hogyisne! Még jön hozzá szalonna is. Erre ő: Jó lesz, ha elkotródtok. Minél messzebbre — morogta. De tovább engedett bennünket. Azért csak leadtuk szavazatunkat az újságra. Hullott az üveg.

Feri ilyen és hasonló történeteket hallott Cigitől. »Csak

mozdulatai, Kaszásné nyugta
solya, a kis Kati kíváncsi te
termének hintázó lampionja
szerpentin, és az egész áloms
Cigi történetei, a tavalyelőtt
munkások utcai csatáiról.

Az ilyen dolgokról csak
az ember — mondta Cigi. E
gel töltötte el.

Int Badantinak, aki kala
solyog, visszaint. Tréfásan
csot.

Akarsz valamit? — kérdi a tekintete.

Feri a fejét rázza: Semmit.

Visszamegy a helyére, újra elborítja a lárma, a gépek, a reszelők, a kalapácsok zaja.

Arra gondol: ha Ilonka apja nincs kórházban, talán el se mentek volna szilveszterezni. De hamarosan elhessegeti ezt a gondolatot. Kellemesebb, ha arra emlékszik, milyen jó volt Ilonkával táncolni. Ahogy átfogta a derekát, elgyönyörködött világoskék szemében.

»Szeret-e még, csak annyit mondjon
Szeret-e még, úgy sincs más gondom ...«

Aranyozott, nagy képkeretben tükör függött a falon. Alsó széle térdmagasságban megtámaszkodott a falban, fölül hosszabb zsinór kötötte a szeghez, ferdén előredőlt. Amikor közvetlenül előtte táncoltak, különös, olykor groteszk szögben látták magukat. Ilonka nem vette észre. Ő úgy vezette, hogy a tükörben jól lássa vállának, nyakának ívét, fénylő haját. Féloldalt fordult vele és figyelmeztette:

1963 NOV 27
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss Sándor szobrász

a képzőművészi Főiskola növendék kiáchítása.

Szabad Nép 1947 dec. 24.-40.-

Kiss Cándor szobrász

a képzőművészeti Főiskola
ifjúságának kiállítása

Szabad Nép 1948 nov. 4. -4.-

Kiss Sándor szobrász

Két kiállítás

Szabad Nép 1948 máj. 20.-60.-

Körplinzerka Kiss Sándor alkotása.

A képzőművészeti Főiskola növendék kiállítása.

Szabad Nép 1947 dec. 24 - 4.-

Plasztika Kiss Sándor: Portré

Két kiállítás

Szabad Nép 1948 máj. 20.-án.

Rörplasztika. „Ipari szakoktatás", Kiss

Szabad Művészet. 1950 IV. 9. 330-335

Németh Lajos: Fiatalok a kiállitason

ADATLAP

Közterületi alkotások nyilvántartása

Müvész neve: Kiss Sándor szm	Társ-közremüködő /tervezés, kivitelezés fázisában/ Gondos József egyedi
Müfaji besorolás: dombormű	
A mü helye: /megye, helység, utca, szám; objektum megnevezése/ EMKE Kávéház Bp.	
A mü cime; megnevezése: pillérburkolat+fig. dombormű	mérete: 2o m^2 + 5 m^2 / anyaga: pirogránit
A megbizás kiadásának dátuma: 1959	A mü elhelyezésének dátuma: 1961
A megbizás kiadásának formája: egyenes	
A megrendelő, üzemeltető megnevezése: Bp. VII Ker Házkezelőségi Igazgatóság	

A mü költsége:	pályázat:	tervezés:	kivitelezés:
ebből lektorátusi támogatás:	Ft / Ft	Ft / 57.5oo Ft	Ft / Ft

Aktiválás adatai: /dátum, összeg/

SKV -86-5339-09

Egyéb adatok: /dijak, kitüntetések, bibliográfia stb./

A mü fotója:

Kiss Sándor szobrászművész.
Gyárfás Tibor: Zsigmond király
(Kiss Sándor szobra)

Művészet, 1982. március, 16-old.

ZSIGMOND KIRÁLY

KISS SÁNDOR

SZOBRA

PÁSZTÓN

Kiss Sándor

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 MÁR 2 21

szobrász művész

NÉPSZAVA

~~2 2.~~

1021

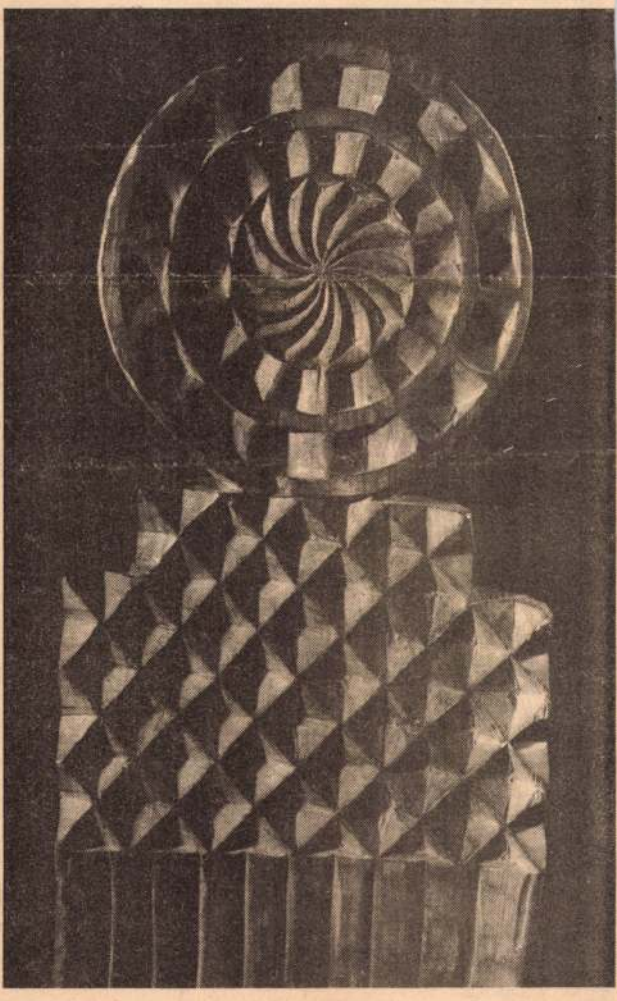

Kiss Sándor BARTÓK EMLÉKÉRE

ozaik

31. MÁRCIUS 22., ASÁRNAP

Nap kel 5 óra
perckor,
ugszik 17 óra
perckor

eretettel köszöntjük vnapjukon

Beáta, Izolda

vű olvasóinkat

Már mától üzemel a Vi- Parkban a hurrikán, a nekálom, az Ámor-exp- a gokart és a viharvas- hullámvasutat és a vízi iveket azonban csak s 4-től, a teljes üzem- t napjától indítják el.

Különleges gyűjteményt k létre Pécsett: a XIX— századi iskolai évkönyárát. Hajdan volt, ma is dő baranyai iskolák kiyait gyűjtötték össze, a rábbi a pécsi alreáltahároмlapos értesítője ből.

Orchideakiállítás nyílt llatkert Pálmaházában baton. A bemutatón a százszorszépei közül gy 300-at tekinthetnek az érdeklődők.

Szántó Rezsőről, a komsta és munkásmozganagykanizsai születésű, elkedő harcosáról ne- el szombaton Zala-

— **Hazaérkezett Szíriából** szombaton a munkásőrség küldöttsége, amelyet Borbély Sándor, az MSZMP KB tagja, a munkásőrség országos parancsnoka vezetett. A delegációt az Arab Újjászületés Pártja (Baath) országos vezetősége és a szíriai népi hadsereg főparancsnoka hívta meg.

— **Nemzetközi tanácskozást rendez** a Művelődési Minisztérium március 24—26. között Dunaújvárosban az üzemmérnökképzésről, az ENSZ kulturális szervezete, az UNESCO közreműködésével. A háromnapos konferencián nyolc ország szakemberei az úgynevezett kooperatív mérnökképzés nemzetközi tapasztalatait és új módszereit vitatják meg.

— **A Neue Zeitung napja** volt szombaton a Magyar Optikai Művek művelődési házában. A Lapkiadó Vállalat nemzetiségi lapok olvasószolgálatának rendezvénysorozatában a Magyarországi Németek Demokratikus Szövetségének hetilapja mutatkozott be, miként két héttel ezelőtt, ugyanitt a Foaia Noastra, a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetségének hetilapja.

— **Zsiguli-, Moszkvics-, és Dácia- gumiszőnyeggel** gazdagodik az ÁFOR üzemanyagtöltő állomások autósboltjainak áruválasztéka. A Taurus-

KISS SÁNDOR

GÁBOR ÁRON SZOBRA

Gábor Áron szobrot avattak a II. kerületi Gábor Áron út és a Szilágyi Erzsébet fasor találkozásánál. Az 1848-as szabadságharc nagy erdélyi alakjának szobra Kiss Sándor szobrászművész és Vadász György építész közös alkotása.

49. sz. 43. o.

Kiss Sándor

szobra

ZICHY MIHÁLY festőművész szobrát avatták fel tegnap a grúz fővárosban. Kiss Sándor bronz alkotását a magyar kormány ajándékozta Grúziának. Zichy nevét jól ismerik Grúziában, festészete, alkotóművészete rengeteg szállal kötődik a grúzokhoz.

Népszabadság, 1988. nov. 17.

KISS SÁNDOR

KÁLMÁN IMRE EMLÉKTÁBLÁJA

Kálmán Imre születésének 100. évfordulóján emlékünnepségeket rendeztek Siófokon, a zeneszerző szülővárosában. Az évforduló alkalmából Kálmán Imre szülőházán emléktáblát avattak, Kiss Sándor szobrászművész alkotását.

UJ TÜKÖR 1982. XIX. évf. 44. sz. 43. o.

ZŐDÉS
véb jogviszony létesitéséhez

zettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

sorolás

KISS SÁNDOR

AZ ÚJ SZÁLLODÁNAK

Budapest egyik új szállodájába, a Déli pályaudvarnál épülő Penta Hotelbe készíti legújabb munkáját a zsennyei alkotóházban Kiss Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész. A tizenkétszer ötméteres dombormű a múlt századi kávéház emlékképét idézi. Anyaga cseresznyefa.

ÚJ TÜKÖR 1982. XIX. évf. 25. sz. 43.o.

s:

megfelelő szem. alapbér: Ft.

munkaidő: hónap.

-tól -ig.

s engedély kelte, száma:

iv jöv. adó és községfejl. hozzájár. kerül

....

.....

megbizó

Emléktábla „a szegények orvosának”

Körmend tele van a hírrel: a Szentatya, ha Magyarországra jön, itt avatja boldoggá *Batthyány-Strattmann Lászlót*, a „szegények orvosát.” Nagyszerű lenne, tettem hozzá az egyik lelkes polgár szavaihoz, s néhány perc múlva jómagam is elképzeltem az ünnepi perceket, s olyanok, amilyennek a római San Pietro előtt éltem át — boldoggá — és szenttéavatáskor. Mi, magyarok is, egyszer... szóba jöhetünk így. Néhány éve, Burgenlandban Kismarton püspökét hallgatva ugyanerről, még messzinek tűnt, jóllehet ő többször megismételte: „Jól állunk, higgye el, jól állunk...”

Most, október 23-án egészen közel jött mindez, érezve a hívősereg együtt-vágyát, érzékelve azt a hangulatot, amit egy nagy lehetőség „előre varázsol.” No de röviden a nap krónikájából. Arra kaptam meghívót *Gyürki László* körmendi tudós-kanonok plébánostól, hogy a csodaszép, egyszerűségében nemes helyi barokk templom külső falán elhelyezett *Batthyány-Strattmann-emléktábla* leleplezésére-megáldására, s az azt követő bérmálási szentmisére menjek le. Oda, ahol nem messze a határ Ausztriába, Itáliába; szóval itt, a végeken, Nyugat-Európába, amellyel ez a 12 ezer lakosú kisváros is történetével összefonódott... Persze „akkor” még Burgenland, a Batthyányak: Magyarország; Güssing, helyesebben *Németújvár* a temetkezési hely,a ferencesek kriptájában, ahol — de már fent a templom előterében a 13 gyerekes orvos, családapa márvány-szarkofágja egy kicsit zarándokhely, gyógyulást keresők imádság-helye, akik közül sokan ma is azt keresik, amit a herceg műtét után betegei lelkére kötött: a test egészsége mellett a lélek egészsége legalább annyira fontos.

Szombathely püspöke: *Konkoly István* érkezésére vártunk — nagyon sokan a templomkertben. Hátam mögött: a kastély, némán, éveket őrizve; az első világháború utáni esztendőket, egészen 1931-ig, amikor a jótevő, gyógyító-gazda végleg hazaköltözött. Megindult a gondolatom, mindenekelőtt a kérdés: melyik génjét örökölte ő, az orvosláshoz? Boldizsár, — a 16. században — szerette a tudományokat. Lehet, ő az ok. De ehhez a modellhez, a Lászlóéhoz, aligha elég a „földi magyarázat. Boldog — mondom magamban, azoknak már régen az, akik így emlékeznek rá — öregek, akiket gyógyított, szeretett, mint a gyermekeit. Valamelyik író azt mondta: negyven után rájön az ember, hogy az élet roppant egyszerű. A „szegények orvosa” korábban rájött. A kiválasztottak egyszerűségére.

A püspök megszentelte a bronztáblát, *Kiss Sándor* szobrászművész alkotását, amelynek arc-domborműve, s az aláírt hosszabb szöveg tömör jellemzése a testi-lelki gyógyítónak, imádságos családapának, s gondolkodásra bírhatja azokat a nem hívőket is, akik *Körmenden* — az Őrség és a Hegyhát központjában — járva csupán az emberbarát Batthyány-Strattmann László emlékét kutatják, vagy mert itthon, esetleg külhonban szemtanú öregektől hallottak róla, vagy mert korunk zajában a szeretet hangját keresik; igazi eszményképeket keresnek családi és munkáséletükhöz.

Megkapott, hogy a főpásztor, s a Batthyány-tisztelet példás ápolója: a kanonok-plébános mellett ott volt a kórház főorvosa, a Városi Tanács elnöke, és a művész. Sajnos, Batthyány-Strattmann László *élő gyermekei* közül senki sem jelent meg, de a templom oratóriumában (itt imádkozott sokszor a család) berendezett kis múzeum Vendégkönyvében nem egy fia, lánya neve olvasható. *József* az idén szeptemberben jegyezte be: *„Meghatódottsággal jöttem ide, hogy meglátogassam boldog fiatalságom helyeit. Kérem édesapám közbenjárását édes hazám jövőjéért.”*

Mindkét szót „édes” jelzővel illetett.

Azzal kellett volna folytatnom magán-elmélkedésemet, hogy vannak-e még szülők (?) —, de bizalmat keltett a *175 fiatal* — jórészt gyerek, akik az

apostolutód által a bérmálás szentségét kapták. Talán nem hullott köves talajra a homilia-szó: *„Isten hol kinyilatkoztatja magát, hol meg elrejtőzik előlünk. A hit tehát nem lezárt ügy. Életünkben folyton keresnünk kell az Istent, hogy találkozhassunk Vele. Újra meg újra...”*

Ez volt az ő élete is. Batthyány-Strattmann Lászlóé. Találkozások sorozata 61 esztendőn át. Amíg élt.

A körmendi oltárképen *Árpádházi Szent Erzsébet* nyújtja alamizsnáját szegényeinek.

Sokféle szegénység van ma, s a találkozások is sokfélék.

Tóth Sándor

Hölgyeim és uraim!

a gyermeknevelési
ő küzdelemben. Ám
eg, hogy a magyar-
életet elutasítja.
de az egykéző or-
éb példák megvilá-
ódásnak az életszín-
anyagi létkilátások-
i. Borzalmas is len-
nak! Undorító volna
z élet áldott kocká-
takarmányozási és
ből a nemzetből én

lam méltó bért ad-e
negélhetés ügyét szo-
hogy a személyi jö-
fenntartásához való
hogy a társadalom-
ben milliárdos hasz-
árható életkor egyre
zázezrei koplalnak;
ők önmaguk számá-
eri fizetéssel azonos
neg.
most nem kívánok
rből fölemelkedhes-
nk a nőkérdést, a
ekeink helyzetét, és
merre tartunk, éle-
uk.
ipari civilizációhoz
ilizáció nekünk most
k álma, a reforme-
alán még sose gon-
le járó szakadatlan
iona telhetetlen dé-
álja a saját képére
nényei: az újdonság,
ztás, az ember esz-
művészet, a nemzet,
nényei, az anyáé, az
az embert közösség-
melővé, fogyasztóvá,
vá alázták, miköz-
s illúziójában ringa-
tárgyakért küzdő és

ún. értelmiségiként mások parancsait végrehajtani. Csoda-e, hogy a magyar nők a gazdaság niggerei lettek, az összes mocskos, megalázó és alulfizetett munka kizsákmányoltjai?

DE NEMCSAK A NŐK. Mi mindannyian elhittük, hogy a családot lehet tervezni, mintha az valami hétvégi ház volna és nem élő, eleven organizmus, amelynek kötőanyaga a szeretet. Az elemiben megbukik az, aki számtanpéldájában a belépő új ismeretlent figyelmen kívül hagyja. Ám aki az élete egyenletéből hagyja ki, a számításaiból, hogy egy új gyerek mennyit módosít a jövendő lehetőségein, balszerencséin és szerencséin és örömein, az okos családtervezőnek számít.

Hogy millió és millió magyar anya és apa nem védte, hanem vádolta magzatát annak vésztörvényszéki tárgyalásán, azt az anyanyelv számontartja.

Nézzünk néhány tanú-szót.

Egybekelni.

Ki meri használni? Holott a házasság lényegét fejezi ki. Azt, hogy a két félből, a kettétörtből, a két nem-emberből, a nőből és a férfiből egy lesz a nászban. Hogy ez a lényege a házasságnak. Ettől *misztérium*, és ezért *fölbonthatatlan*.

Ki meri megtanítani gyermekeit erre a szóra?

Erre a gondolatra? Hogy a házasságban ne önmegvalósítani akarjanak, ne a világ közepére állni, a másikat meghódítani, leigázni, hanem vele egyesülni.

Jó, az állam nem, de mi igen? Mi tán nem arra törekszünk, hogy személy helyett egyének legyünk, független versenyzők, győztesek, és így családunk eleve, válás nélkül is csonka legyen? Neveljük-e gyermekeinket arra, hogy majd édesanyák és édesapák lesznek?

A statisztika mondja, hogy gyermekeink harminc százaléka egyke. Éspedig nem a szegények, a lakástalanok egykéznek, hanem a módosabbak.

Márpedig az egykéző társadalom a második nemzedékben széthull, mielőtt kivesznei Ugyanis megszűnnek benne a rokoni kapcso-

gyikája,
ől élet-
gítséget

ke szel-
sult vi-
nem a
iek kell
Néme-
inálták,
obodjék.
rukban,
is nem
nséggel

csinált
zet. Az
alulról
i.
semmi
idok jö-
ádoknak
legföl-
en, mint
e fenye-
:
ozó, ter-
k gond,
z mind

200 éve született Rudnyánszky József

A magyar egyházfőknek az 1848—49-es polgári forradalom és szabadságharc alatt tanúsított magatartásáról meglehetősen sematikus kép él a köztudatban, mindenekelőtt az 1945 utáni magyar történetírás egyoldalú beállításának köszönhetően.

A hivatalos magyar történetírás reprezentatív alkotásának, a tízkötetes Magyarország történetének 6. kötetében is úgy emlékezik meg a szerző a magyar püspöki kar tagjairól, mint „akik vitába még részletkérdésekben sem szálltak soha vélük (ti. a császáriakkal). Mert a magyar püspökök közül — folytatja a könyv — jóllehet tisztségüknél fogva mind a felsőház tagjai voltak, 1849 januárjában mindössze ketten érezték kötelességüknek, hogy az országgyűlést Debrecenbe is elkísérjék, a többiek ellenben bevárták az ellenséget, s azután mindent meg is tettek, amit a császáriak csak kívánhattak tőlük..."

A fenti állítás (és a főpapok elítélése általában) az Andics Erzsébet által szerkesztett: *A nagybirtokos arisztokácia ellenforradalmi szerepe 1848—49-ben* című „forráskiadványra" (Benda Kálmán szerint inkább „harci feladatot" teljesítő propaganda kiadvány, lásd: A magyar történettudomány kézikönyve, Bp. 1987. 17. o.) támaszkodik. Pedig a tények mást mutatnak. 1849-ben, a szabadságharc leverése után több püspök is konfliktusba került az udvarral. *Horváth Mihály* kinevezett csanádi püspök elmenekült, *Kemény János* fogarasi görög katolikus pöspököt Puchner a hivatalából elmozdította, *Jekelfalussy Vince* szepesi püspököt vizsgálati fogságba vetették, *Lonovics József* kinevezett egri érseket (a későbbi kalocsai érseket) az Újépületbe zárták, majd Melkbe internálták. A legtöbbet azonban két idős főpap, *Bémer László* váradi és *Rudnyánszky József* besztercebányai püspök szenvedett: mindkettőt elhurcolták, várfogságra ítélték (Bémert először halálra!), s csak később változtatták a büntetést osztrák kolostorba való internálásra.

Ha még azt is hozzátesszük, hogy 1848 teléig, a császári támadásig több püspöki szék (Győr, Kassa, Székesfehérvár, Vác) megürült, s ezekre a helyekre csak 1849 végén neveztek ki új püspököket, tehát itt nem „várhatták be az ellenséget" a magyar főpapok, akkor mindjárt felmerül bennünk az igény a magyar püspökök 1848—49-es szerepének árnyaltabb, a tényeket jobban szem előtt tartó megítélésére.

Ezért is kötelességünk születésének 200. évfordulója alkalmából röviden megemlékeznünk *Rudnyánszky József* besztercebányai püspökről.

Rudnyánszky 1788. október 28-án született Nagyszombatban, régi felvidéki nemes családból. A teológiát Pesten és a bécsi Pázmáneumban hallgatta. 1812-ben szentelték pappá, majd káplánként működik Léván és Budán. 1817-től érseki helynöki levéltárnok, 1820-ban szentszéki jegyző, 2 év múlva helynöki titkár lett.

Pályájának további állomásai: esztergomi kanonok (1832), nógrádi főesperes (1841), végül érseki helynök (1844), 1844 végén besztercebányai püspöknek nevezték ki, Kopácsy József esztergomi érsek, hercegprímás szentelte püspökké 1845. június 8-án. Püspökségének 5 éve alatt főleg az idős papok segélyezésének terén tett sokat.

KISS Sándor

új Ember XLIV. 45. /1988. XI. 6./ 3. p.

KISS SÁNDOR

Mindszenty szobra

EGYHÁZI MÉLTÓSÁGOK által koncelebrált szentmisét követően tegnap megáldották Zalaegerszeg jelképét, a felújított főtéri Mária Magdolna-templomot, s annak kertjében leleplezték Mindszenty József bíboros szobrát. Az életnagyságú bronz Mindszenty-emlékszobornál – a Munkácsy-díjas Kiss Sándor posztumusz művénél – Nemeskürty István millenniumi kormánybiztos mondott avatóbeszédet. (MTI)

MAGYAR NEMZET, 2000. OKT. 16. 2.o.

Nem tudom, létezik-e olyan, hogy referenciakor, megelőző minta-korszak, a korszellem szempontjából releváns vonatkoztatási időszak. Ha van ilyen, és miért ne lenne, akkor a kőkemény yuppie-éra után – az inga visszaleng alapon – ma megint a hippi-korszak számít etalonnak; legalábbis egy kicsit, legalábbis bizonyos körben. Segít ebben, hogy kerek évfordulók mindig vannak, tavaly hatvannyolcnak, idén az 1969-es woodstocki fesztiválnak huszonöt éve múlik el. Amerikában, és tudjuk, hogy minden ilyen korszellemdolog Amerikában kezdődik a második világháború óta; szóval Amerikában a reagani konjunktúra gazdasági fellendülést hozott, a neokonzervatív gazdaságpolitika okán a kor tipikus embere a *Young Urban Professional* lett. De a neomonetáris gazdasági csodák sem tartanak örökké, már a Reagan-évek vége felé érződött a hanyatlás, Bush idején pedig elhatalmasodott, nem is választották meg másodszor. Clintont ez a hullám vitte a csúcsra, igaz, azóta sokan próbálják kitörni a nyakát, és nagyot esett a népszerűsége, cserébe viszont a recesszió is megállt, sőt.

A nyakkendős-nadrágtartós, öltönyös-kiskosztümös fiatal egzekutívok helyett megint a kósza, szemlélődő, trapéznadrágos bölcsészdivat hódít, és *cult* lett a hippizmus.

*

Ken Kesey-nek sikerült. Sikerült hajdani kultikus figurából ma, öregkorában is eszménnyé válnia. Aztán sikerült más is: feloldani egy dilemmát; márminthogy regényíró vagy inkább regényhős legyen. Vagy-vagy helyett is-is. Írt egy jó, ismert és elismert könyvet – Száll a kakukk fészkére (1962) –, aztán a kilencvenes évekig keveset, nagyjából semmit, semmi nagyobb lélegzetűt, *semmi irodalmilag sokkolót,* közben pedig mítosz lett, élő rocklegenda. Hippikirály, hipster-Krisztus, LSD-láma, alternatív guru, szabadságszimbólum és törvényen kívüli isten. (Állítólag a *cult*-ra nagyon hajtó mai amerikai rendező, Gus Van Sant újabb filmjében – Even Cowgirls Get The Blues, magyar blikkfanggal: Néha a csajok is *úgy* vannak vele – is megjelenik, én figyeltem, de nem láttam, csak William S. Bourroughs-t, de ő egy korábbi etalon; szóval Kesey-nek állítólag visszatérése van. Duplán Zeitgeist-lovag. Az ilyen Gus Van Sant-féle filmekben szereplő hippicsaládokban felnőtt ivadékok ma már több mint húszévesek, nekik Kesey családi legenda.) Egyes számú közellenség volt anno, valaminek a karizmatikus vezére – csak a valamit volna nagyon nehézséges dolog meghatározni, talán a Pszichedelikus Mozgalom illik még rá a leginkább; a Timothy Leary-féle csapatot a Spirituális Megismerés Ligájának hívták, de a Mozgalom szélesebb volt. A hatvanas évek végén Kesey visszavonult oregoni farmjára, kisebb írások, de főleg a meditáció. A *szatori,* a megvilágosodás hajszolása. A hatvanas évek közepén Tom Wolfe megkérdezi tőle, hogy azt hallja, fel akar hagyni az írással, mi az igazság. Ken Kesey azt válaszolja, inkább lesz ő a dörgés, a villámlás, minthogy szar szeizmográf legyen a társadalmi tudat peremén. Gyerekkönyvek, kisebb írások, szövegek, interjúk, nyilatkozatok, ilyesmi. Harminc év után, 1992-ben jelentkezett ismét regénnyel. Tavaly karácsonyra megjelent magyarul is, igaz, visszhangtalan maradt.

The Electric Kool-Aid Acid Test

Abban az időben volt Tom Wolfe is az igazi. Szarva közt a tőgyét, meg minden. A státus-szféra legjelentékenyebb manhattan–újlipótvárosi expertje az amerikai létezés mintaértékű helyzeteit, emblematikus alakjait választotta dolgozatai tárgyául. Olyanokat, mint a Johnson Öcsi, Baby Jane Holzer, Cassius Clay, a playboyos Hugh Hefner meg a Pumpa utcai hullámlovas galeri. Leonard Bernstein és a San Franciscó-i narkó-szubkultúra. Meg Ken Kesey. Tom Wolfe 1968-ban megjelent második, talán legjobb könyvének ő a hőse. Tom Wolfe az amerikai újságírást, pontosabban a riport műfaját kezdte el szép sikerrel újraformázni a hatvanas évek elején; első, és igen korán magyarul is kiadott könyve, a Kandírozott mandarinzselészínű áramvonal formát bontott, de teremtett is. Számos téma, sajátos, sőt egyedülálló stílus, határozott világszemlélet, amerikaias, tehát visszafogott irónia. Az Electric Kool-Aid Acid Test a hallucinogén stílus és a hallucinogén tárgy egysége. Magyarul akkor is hiány, ha tárgya már csak szubkultúra-történelem.

(„Hashbury") Ha kijövünk az óceánparti Golden Gate Parkból, San Franciscóban, és megindulunk mondjuk a Buena Vista Park irányába, akkor egyrészt bal kéz felől a távolból integetnek az igazi dombok (Nob Hill, Russian Hill, Telegraph Hill) a hegymászó villamosokkal, melyek néhány televíziós detektívsorozat segítségével kiválóan beírták a várost a világ agykérgébe, másrészt meg – és témánk szempontjából ez a fontosabb – egy olyan utcán kell bandukolni, amit Haight Streetnek hívnak. A Haight utcát – kiindulópontunktól mindössze néhány blokknyira – kilencvenfokos szögben metszi egy másik utca, amit Ashbury Streetnek hívnak. Az amerikai fantáziátlanságot jól jelzi, hogy a két utca találkozásáról nevezték el az egész környéket, még csak meg sem próbálkoztak azzal, hogy Habsburg-uralkodók és pereputtyaik keresztnevét (például Lipót, Teréz, Erzsébet, József, Ferenc, miegyéb) aggassák a városnegyedekre, mint rendes helyeken (például Bécsben). De a fantáziátlanság kell ahhoz, hogy Haight-Ashburyt, pusztán azért, mert a kábítószeres szubkultúra központja, az acid-forradalom epicentruma volt, egy bornírt szóvicc keretében „Hashbury"-nek csúfolják, pedig az még a középnyugati cserkészvezetők számára is köztudott volt már akkor is, hogy a hasis a ritkább kábítószerek közé tartozott az Egyesült Államokban.

A kaliforniai szansájn-gyerekek azt állítják, hogy a hatvanas évek itt kezdődött, ebben a bizonyos Haight-Ashburyben – nem a Párizs melletti Nanterre kollégiumaiban, vagy a prágai Smychov és Bubenec olcsó diákalbérleteiben, ahogy mi tudtuk –, és nem is a manhattani Lower East Sideon, ahogy a keleti parti nagyokosok szeretik állítani. Red Dog Saloon-nak, meg Fillmore Auditoriumnak hívták a helyeket; a Jefferson Airplane, a Grateful Dead, meg Frank Zappa Mothers of Invention-je zenélt; Stanley Owsley volt annak a derék iparosembernek a neve, aki a legjobb LSD-t gyártotta; Ralph J. Gleasonnak hívták az újságírót, aki 1961–62-től kezdve kaserolta ezt az egészet a helyi sikolyban, a San Francisco Chronicle-ben, és Rolling Stone-nak hívják azóta is a lapot, ami kinőtt az akkori *Weltschmerz*-ből. A Nagy Kormányos, Mao Ce-tung még semmit nem tudott arról, hogy milyen is egy virtigli kulturális forradalom, igaz, maximum 1963-at írtunk, de Amerikában minden korábban van, mint mondtuk. (A Wired magazin 1993 július–augusztusi száma tudósít egy Tony Bové nevű ifjú kaliforniai harcosról, aki CD-ROM-ra applikált egy Haight-Ashbury című digitális-multimédia varázst, de máshonnan is lehet arról harangozni hallani, hogy ennek az érának van keletje ebben a cyberpunkos, techno-s, Information Super Highway-es világban.)

(Hippivilág) Tom Wolfe Electric Kool-Aid Acid Test-je Haight-Ashbury-ben indít, ahol a Perry Lane nevű utcában él Ken Kesey egykötetes amerikai író és szűkebb baráti köre, a Merry Pranksters. Ők nem egy beatzenekar, hanem névvel bíró életforma-forradalmi előbrigád. (Kesey-n kívül névtelen harcosai ennek a forradalomnak:

Page Browning, a cowboy; Ken Babbs, kiugrott vietnami helikopterpilóta; Chuck Kesey, Ken bátyja; meg a nők, a szőke Gretchen, Hegyi Punci meg a Fekete Maca.) Kesey pénzt kap első, majd második könyvéért, majd vesz egy farmot La Hondaban, ami még mindig Kalifornia, és az őrület kezdetét veszi. Szereznek egy autóbuszt, kifestik a pszichedélia Day-Glo neonszíneivel, cannabis-motívumokkal gazdagon, öndokumentumfilmbe kezdenek, forgatás az életmód; beszereznek egy havert, aki az előző törvényen kívüli generációval, a beatnemzedékkel biztosítja a történeti kontinuitást. Neal Cassady ő – Jack Kerouac Úton című, meglehetős hírnévre vergődött dolgozatában róla mintázódott a főszereplő Dean Moriarty figurája –, negyvenéves, sokat látott, sokat tapasztalt ember, ki más is vezethetné a buszt, mint Neal. Tripek busszal, busz nélkül, betépve, mint az atom; Ginsberghez, Kerouachoz New Yorkba, az LSD-vallás főpapjához, Timothy Learyhez Millbrookba. Unalmas a keleti part, vissza Kaliforniába, La Honda, Kesey tovább főzi saját kedvenc receptjét, a Venison chilit (őzragut LSD-vel) a folyamatos házibulikra. Kesey rurális hős, nem nagyvárosi cowboy. Sivatag, farm, természet. Wolfe megkérdezte egyszer Kesey véleményét Andy Warholról, a nagyváros mitikus alakjáról. Kesey megértően bólogatott, de megjegyezte, hogy New York mindig két évvel el van maradva Kaliforniához, Oregonhoz képest. Nagy dolgokat nem lehet a városi csehókból mozgatni.

ÚJABB PESTI SZOBROK

8.

A kilencvenes évek budapesti köztéri szobrait bemutató sorozatunk nyolcadik útja egy vadonatúj szoborhoz vezet: a Bocskai, a Nagyszőlős és a Karolina út által határolt parkban június 30-án, a szovjet csapatok kivonulásának harmadik évfordulóján avatták fel Kiss Sándor és Vadász György alkotását, a Függetlenségi emlékművet.

Az emlékmű története 1991. június 6-ra nyúlik vissza, amikor a XI. kerületi önkormányzat képviselő-testülete *Vereckei János* MDF-es képviselő javaslatára úgy döntött, hogy az utolsó idegen katona Magyarországról történő végleges távozása után emlékművet állít fel. A Magyar Függetlenség Emlékművének felállítása nem új gondolat – 1989 februárjában a Kossuth Lajos Tudományegyetem Tanácsa azzal a javaslattal fordult Debrecen Városi Tanácsához, hogy az hozzon határozatot a magyar szabadság és függetlenség emlékművének *„a magyar szabadság őrvárosában"* (Kossuth), Debrecenben történő felállításáról. Az ezt követően kiírt és lebonyolított országos tervpályázaton azonban nem akadt olyan pályamunka, mely megvalósításra minden szempontból elfogadható lett volna, így egy második fordulót képzeltek el, melyre azonban részben a város vezetésének az önkormányzati választásokkal való kicserélődése, részben a kiszemelt helyszínnel kapcsolatos városrendezési elképzelések időközbeni megváltozása miatt mindmáig nem került sor.

A debreceni pályázat eredménytelensége ismeretében a budapesti pályázat szakmai fogadtatását némi szkepticizmus övezte, mely a beérkezett harminckilenc jeligés pályamunka megismerése után igazolódni látszott, végső soron azt a kérdést is felvetve, hogy egy emlékmű-állítási kényszertől terhes korszaktól végre megszabadulva szükség van-e egyáltalán efféle újabb politikai tartalmak köztéri megjelenítésére? (A két pályázatról részletesebben: Wehner Tibor–Boros Géza: Függő I–II, Új Művészet 1992/10.)

A bírálóbizottság 1992. március 10-i üléséről kiadott állásfoglalás szerint *„a pályaművek többsége a posztulált jelentéstartalmat megkerülve a hagyományos emlékműszobrászat ikonográfiai eszköztárának emblematikus jeleit sorakoztatta fel, esetenként narratív, didaktikus igénnyel kompozícióba rendezve. A figurális munkák között néhány – a tartalmi banalitások mellett – mintázásbeli bizonytalanságról, a megvalósíthatóságot kérdésessé tevő megoldatlanságról árulkodott. Több mű alkotója sikertelenül kísérletezett figurális és architektonikus elemek értelmes összekapcsolásával, öncélú, geometrikus közhelyek adaptálásával"*. A zsűrorok egyetértettek abban, hogy a függetlenség mint fogalom igen nehezen tárgyiasítható, jelképi erejű szobrászi megragadása igen nehéz, komoly művészi invenciót igénylő feladat. Többen – kötött adottsága miatt – a kiválasztott helyszínt kifogásolták, azzal érvelve, hogy egy országos jelentőségű emlékmű eszméje nagyobb szabású, térigényű művet sugall, s ennek ellentmond a kijelölt hely félreeső, intim, pihenőpark jellege, míg mások a pályaművek túlméretezett voltát helytelenítették.

A Függetlenségi parkra átkeresztelt tér egyébként korábban is emlékhely volt – 1968 és 1991 között a Hanoi park nevet viselte. 1970-ben itt állították fel *Farkas Aladár* Ho Si Minh-portréját, melyet a művész Ho Si Minh vendégeként Vietnamban tett útja alapján mintázott meg. A mellszobor lebontás után a Vietnami Nagykövetség kertjébe került. A korábbi rendeltetés egyéb tartozékait – rozsdás zászlótartó oszlopok, hatalmas, rusztikus kőtömb magyar és vietnami felirattal – sajnos mindmáig nem távolították el. (A Budapest Galéria tervei szerint az elszállítandó kőtömbből faragnák Rudolf trónörökös újrafelállításra váró szobrának talapzatát.)

Az első forduló eredményeként végül is hat díjazott pályamű alkotói kaptak meghívást a következő pályázati fordulóra, melynek résztvevői – *Berhidi Mária, Friedrich Ferenc, Józsa Bálint, Seres János* és *Szórádi Zsigmond,* valamint *Kiss Sándor* és *Vadász György* – közül utóbbi szobrász-építész alkotópáros átdolgozott tervét ajánlotta a bírálóbizottság megvalósításra.

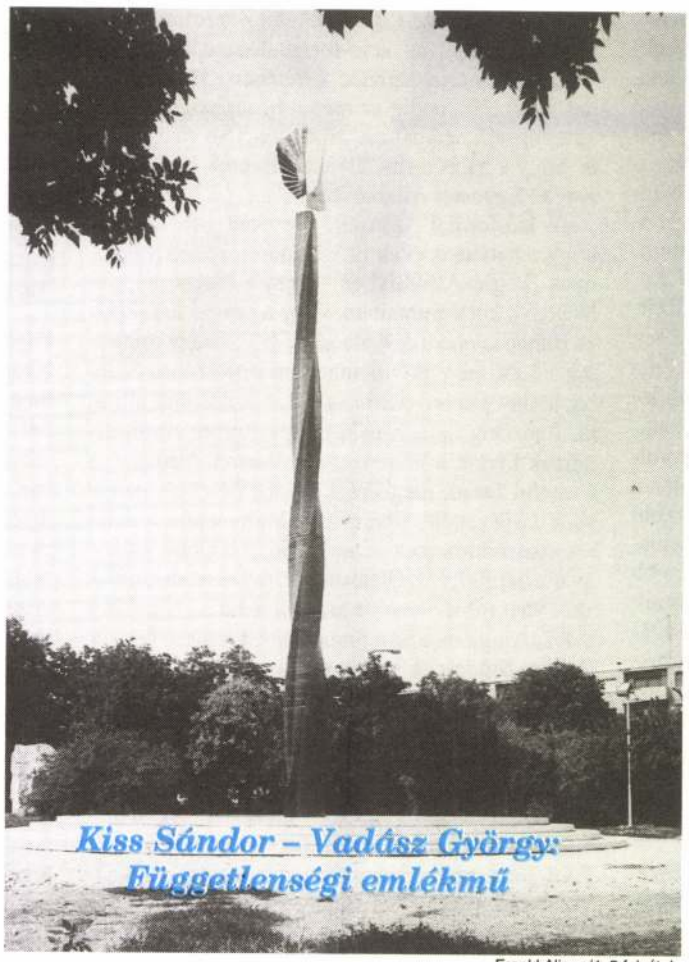

Kiss Sándor – Vadász György: Függetlenségi emlékmű

Frankl Aljona/4x5 felvétele

A példaértékűen lebonyolított pályázat sajátos – az újfajta fővárosi emlékmű-állítási procedúra bejáratlanságára rávilágító – mellékkörülménye, hogy az emlékműállításról tulajdonképpen dönteni jogosult Fővárosi Közgyűlés csak 1993. április 29-én határozott a felállításról, addigra a kerületi önkormányzat az előkészületekkel és a lebonyolított pályázattal lényegében már kész helyzetet teremtett. (A probléma más szavakkal: hogyan tervezzen egy kerület fővárosi döntés nélkül, és hogyan döntsön a főváros konkrét terv ismerete hiányában?)

Az elkészült mű központi eleme egy tizenhárom méter magas, zöldes színű, üveghatású műanyag elemekből felépülő, finoman sudarasodó, csavart oszlop, a tetején – a szerzők szavaival – *„látomásszerű arany-bronz szárnyalással"*. Az oszlop (a korábban is meglévő szökőkútra alapozva) egy hat méter átmérőjű vízmedence közepén áll, melyet egy lépcsőzetesen megemelt, fehér márványborítású keretépítmény vesz körül. A karcsú oszlopot övező, felszökkenő vízsugárkoszorú a fölfelé csavarodó oszloptest vonalán a magasba, a napfényben megcsillanó, fellibbenő szárnyra irányítja a néző figyelmét, a prizmaoszlop és a víztükör fényjátékával dinamizálva a látványt.

A szerzőpáros sikeresen ötvözte a hagyományos győzelmi és szabadságemlékművek ikonográfiai kelléktárából (Niké, obeliszk) absztrahált elemeket, a formanyelvi stilizáció terén eleget téve a korszerűség követelményének. Az emlékmű jól illeszkedik a természetes környezetbe, pozitívan befolyásolja a térélményt, a szökőkút üdíti a térbelsőt, a könnyed, vertikális architektúra ellenpontozza a körbezáródó lombkoronák tömegét. Ugyanakkor a megrendelő által igényelt megemlékezési funkció – legalábbis az avatáson ez így történt – sajátos módon érvényesül: a megemlékezők a *szökőkút vizét* koszorúzták meg, ahogy a közlekedési miniszter szokta megkoszorúzni idénynyitáskor a Balatont.

A medence peremén körbefutó felirat olvasható: *A MAGYAR FÜGGETLENSÉGÉRT. PRO INDEPENDENTIA HUNGARICA 1956. október 23.–1991. június 30.* – A feliratozás a mű politikai üzenete, közösségi rendeltetése és interpretációja szempontjából ez esetben is alapvető jelentőségű – gondoljunk csak például egy másik, hasonlóképp elvont eszmét megjelenítő budapesti köztéri mű, a Szabó Ervin Könyvtár központi épülete előtt álló *Magyar Igazság kútja* (1929) sorsára, mely felirat nélkül eredeti jelentését teljesen elveszítve ma szimpla városi díszkútként funkcionál. Narratív kommentár nélkül egy idő múlva itt sem lehetne tudni, hogy eredetileg mi célból is került ide az alkotás. Előbb-utóbb azonban vélhetően így is elkerülhetetlen, hogy az emlékművi funkció oldódjon, s inkább egy jó összhatású, városdíszítő, modern szökőkútplasztikaként éljen tovább a mű a köztudatban.

Szomorúan tapasztaltuk, hogy az avatóünnepség után az emlékmű rohamos lepusztulásnak indult. Anyagiak hiányában a közvetlen környezet rendezésére nem került sor, a szükséges és tervbe vett parkfelújításról nem is beszélve. A szökőkút elromlott, lapzártakor nem működik – zöld, poshadt víz áll a medencében. A márványtalpazat a sár- és kavicsfelhordódás következtében szennyezett, szemetes. Mindez a polgármesteri hivataltól pár lépésre. Megértjük, hogy a kerületi önkormányzat, mely jelentős szellemi és erkölcsi tőkét fektetett az emlékműbe, és a tizenötmillió forintos költségteher jelentős részét is viselte, mandátuma vége felé közeledve igyekezett lehetőség szerint minél előbb feltenni a koronát a művére, de a jelenlegi – remélhetőleg átmeneti – „félkész" állapot az ügy eddigi profi menedzseléséhez és az emlékmű eszméjéhez méltatlan. Egy köztéri alkotáshoz a környezet ugyanúgy hozzátartozik, mint egy hagyományos színpadi előadáshoz a díszlet. Díszlet nélkül nincs bemutató, csak próba. Egy emlékműnek pedig nincs próbaüzeme. A felavatással önálló életre kel.

BOROS GÉZA

KRITIKA
1994

KISS Sándor drámái

tudják azt, nem az igazi, dobjunk még egyszer ott, még fényesebbet, még fehérebbet, még magasabbról szikrázó tűzkövet, kezedbe adom, te hajítsd, szélesebb kör nyíljon, mélyebbre csobbanjon, ha felugrom, elérem a nyárfa-csúcsot, onnan hajítom, onnan hajítod, a vizet ketté hasítod – és hasítottuk

mire négykézláb a túloldalra kúsztunk lángban állt a Lyukas híd. A városban több embert gyanúsítottak a gyújtogatással, legelsőnek a patak mentén lakó rakoncátlan Barabás-fiúkat, még Balázs urat is, aki nem viselte a bárságot, de akit ekkoriban és főképpen ezen, a város tekintélyét csorbító mulasztása miatt már bolondnak tartottak, de Rózsi babám még a kislánynak, akinek tíz esztendő múltán örökbe adtam, még neki sem árulta el, hogy a feneketlen mélybe hajított tűzkő lobbantotta fel a vizet, s nem is tűzvész volt az a vízlobogás, hanem áradás – áradás.

Életünk 1995/5-6 /=□=/=□=/

(Folytatjuk)

KISS SÁNDOR 70 ÉVES

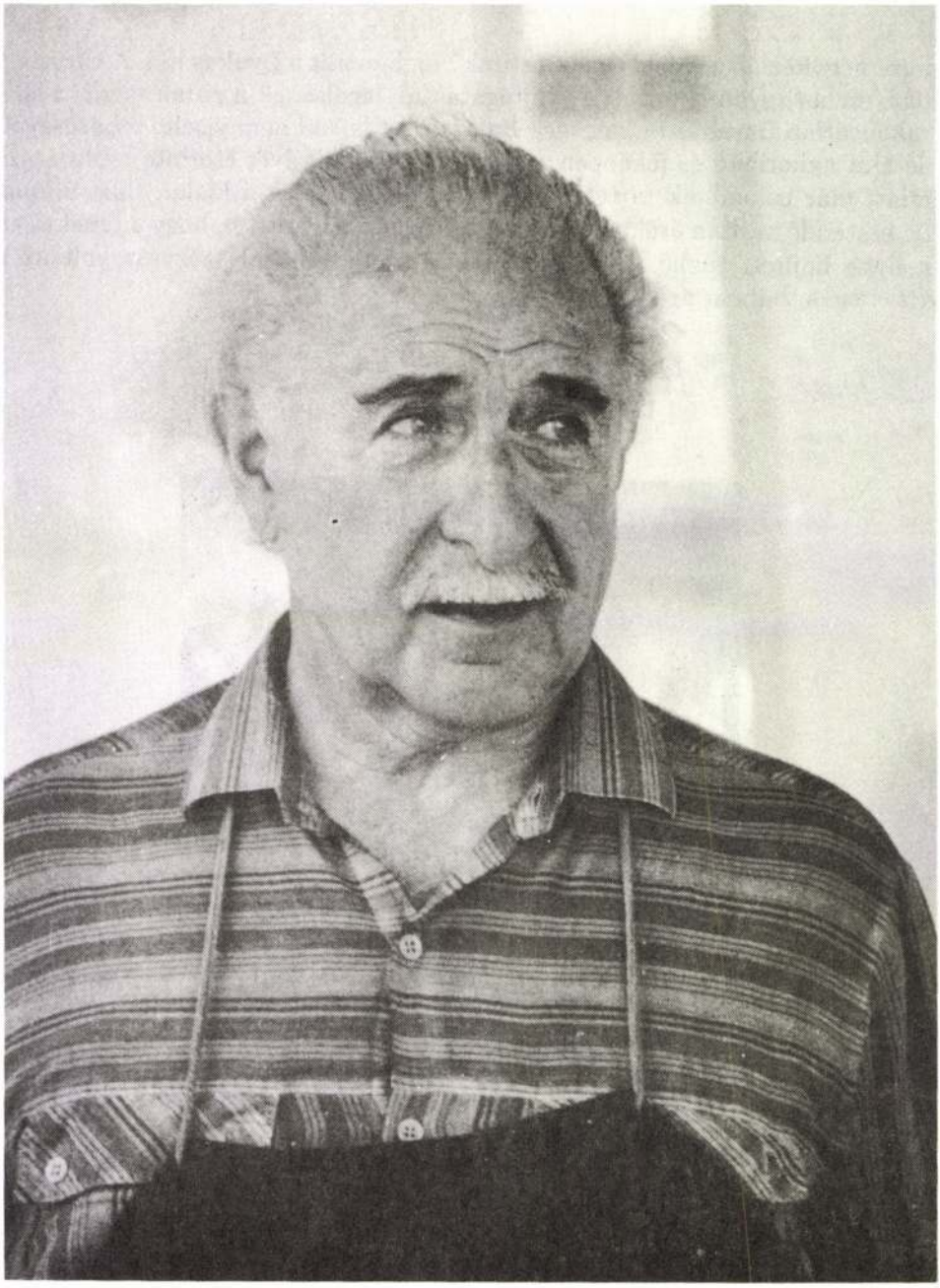

KŐ PÁL

Kiss Sándor szobrászművész köszöntése

Mottó: Rózsafa-vonóként nagy zöngésű húrhoz
Súrlódjék ez írás Móricz Zsigmond úrhoz"
Ady Endre: Levél-féle
Móricz Zsigmondhoz

Drága Sanyikám!

Mi az, hogy 70 éves lettél?
Ezt én nem is hiszem!

Persze ha hiszem, ha nem, a tények makacs dolgok. Nagyon bele kellene gondolnom, mikor és hol ismertelek meg?, de mintha mindig is ismertelek volna. 1973-ban költöztünk ide a közeletekbe, a Munkácsyba.

Azóta életünk együtt fut, és egymást becsülve, szeretve élünk, dolgozunk. A Ti műtermetek volt a bázis! Sok-sok fiatalember, szobrászpalánta itt tanulta az életet, a szakmát, a tisztességet. Egyféle mesteriskola volt ez. S ha megszorult valamelyikünk, a mennyezetről leengedted a köcsögkalapot egy vékony zsinóron, s vettünk belőle egy marék pénzt – kölcsön – villanyszámlára, gipszre, kenyérre.

Munkát szereztél és adtál, mi több, igazi barátokat, barátaidat.

A névsor is fantasztikus, ha emlékezetből idefirkálom azt a pár nevet: – a hatalmasan gyöngéd embergrafikus Csohány Kálmán „CSOHI", az akkor még fiatalnak számító Melocco Csíkszentmihályi, Asszonyi, Rácz Edit a szépséges szobrásznő. Itt tanyázott Bolba Henrik, Ludmány Ottó, Ridovics László, Konfár Gyula, Koffán Károly a fotós, grafikus, botfaragó, madárportrettista, Paizs Laci a kémiásszobrászfestő, Fót Ernő a földből festéket keverő, és az ő nagy barna szemű grafikus felesége Ferdinándy Juditka, Pásztor Gabi, Parizán Misi, Kozsohurov Oginján, de gyakran jött tanácsért Varga Imre, Kiss Pista. Kiss-Kovács Gyula a barátod volt, és pár évvel öregebb, de autós ügyekben sokszor kapott jó tanácsot tőled. De jártak ide komédiások is Horváth Gyula, Horváth Terike, Dajka Margitka, a felejthetetlen Majmonka, Babits Laci, aki egy országot tanított versmondásra, többek között Józsikát a fiadat is. Szeretett itt elüldögélni, megpihenni Jóska mesterem, Somogyi József.

Vagy a hatalmas erejű Kótun Károlyt – volt katonaszökevény, pankrátor, modell, vezérigazgató, műgyűjtő – itt ismertem meg. Vadász Gyuri a tünemény, építész és fenomén, erőművész szintén rajongott és rajong érted, értetek ma is.

Mert Te, nemcsak Te voltál, hanem Márti is, Annácska és Józsi. Egy erős család. Tehetségben és megtartásban, tisztességben és munkabírásban példa.

A CSALÁD a nemzet legkisebb sejtje. Az az erő, amely egy országot képes

felépíteni a romjaiból és megtartani a nehéz emberpróbáló időkben is. A Család amire építhetne minden idők kormánya.

Biztosan sokakat kifelejtettem a műtermedben gyakran megfordultak közül: a bronzöntőket, kőfaragókat, újságírókat, filmeseket. De száguldó gondolataim most körülötted járnak. Neked akarok most ünnepi levelet írni. Emlékeimből összegereblyézni egy boglyára valót.

Na és a meséid Sanyikám, azok a történetek amik szájról-szájra terjednek a szakma ajakán vándorolva. Mi úgy szerettük volna elmondani, ahogyan azt Tőled hallottuk.... nem sikerült.

Nem is sikerülhetett, mert ebben is nagy mester vagy. Ízesen, fordulatosan és színesen mondtad a történeteket, diákcsínyekről, az „igen tisztelt püspök úr kegyelmes Atyánk...-ról. Mi meg csak hallgattuk és dőltünk a röhögéstől.

Aztán Zsennyére költöztetek. Legendás kivonulás a fővárosból. Mi ittmaradott új, kényszerű városlakók árván maradtunk nélkületek. Csak az adott gyógyírt, hogy Vadász Gyuri ideköltözött a Kmety 29-be. Csak azért, hogy Téged, Titeket emlegethessünk.

Téged és Mártit.

Mártát és Sándort.

A jó Istenke éltessen születésed napja alkalmából erőben, egészségben. Kívánom, hogy szép és jó munkák szülessenek műhelyedben Zsennyén. Te „Nagy Fekete Farkas".

Szeretettel és öleléssel

Lujos

Ui.: Képzeld a Melóca is most lett hatvanéves a napokban. Téboly, hogy megy az idő. Csók

Lujos

Budapest, 1995. április 14. Epreskert

KISS SÁNDOR

Egy szobrász emlékezései

1.

Az emlékezés részemre általában az előbbre jutás, haladás végét jelenti. Ezért nem szívesen, legalábbis nem különös örömmel teszem, na meg azért is, mert magyarnak születtem, itt Közép-Európában, és oly sok igazságtalanság történik népemmel, és ezért velem is, hogy erre emlékezni fájdalom. Nagy szomorúság tölti meg szívemet, nem csak azért, mert elmúlt az életem, hanem azért is, mert pusztul népem, s ebben a kilátástalanságban többé semmi vigasz nincs.

Erdélyben születtem, s ki ott született, egész életében hordja a hely emlékkeresztjét, bárhol legyen a világon, bárhová sodorja élete jó vagy rossz sorsa. Cipelnie kell e nehéz keresztet, mi összenőtt testével, és nincs „Cirenei Simonos" állapot lehetősége sem többé. Bár már úgy érzem néha, ha valami csoda folytán a sors úgy adná is, sem tudnék élni többé nélküle, és a szétválasztás nehéz operációját kiállani sem tudnám. Így kell élnem és meghalnom.

Amikor születtem harmadik, egyben legkisebb fiúként, 1925-öt írtak a naptárak, a királyi Romániában. Erzsébet város állomásépületében volt közvetlen a világrajövésem első fényerős döbbenete. Apám vasutas volt, így semmi magyarázni való nincs a helyet illetően, ha csak az nem, hogy az állomás épülete Szászsáros szomszéd nagyfalu határában volt, így keresztlevelemet e helyiség jegyzője állította ki, pecsételte le, s ezzel egész életemre meghatározva a kérdésre a választ, hogy hol született. Tett rá még egy okmánybélyeget is, amin a román Ferdinánd király képe van, hogy később innen is tudjam számolni, hány királynak, kormányzónak, diktátornak voltam alattvalója, „legtöbbnyire akaratomon kívül".

Szülőfalumban soha nem voltam, ha csak a távoli állomást annak nem tekintem. Ők sem kerestek engem, én sem őket, mégis egész életemben hozzájuk voltam kapcsolva. Még tetézi a bajt, ha annak lehet nevezni, hogy kéthetes koromban apámat áthelyezték Csíkszentsimonba, így onnan vannak első képeim a világról, ami nem is nagy baj, sőt...

Sokáig úgy volt, ha kérdezték hol születtem, azt válaszoltam rá, nem érdekes, ott senki sem született és ismeretlen a hely is. Addig, míg Zsennyére egyszer rövid időre egy új gondnoknő nem került. Egy téli havazós napon bevittem Szombathelyre, és kiderült, hogy ő is erdélyi. Kérdezte persze, hol születtem? A megszokott válaszom... de ő erősködött tovább. Mondom Erzsébetváros és Sáros szerepét életem e nagy pillanatában. Egy darabig hallgatott, majd azt válaszolta, egy szobában születtünk. Majdnem ároklátogatás lett belőle az amúgy is csúszós útról, úgy meglepett itt Zsennyén a nagy találkozás. Az ő édesapja is vasutas volt, csak másfél évtizeddel előtte teljesített szolgá-

latot az állomáson, azóta megnyugodtam. Ott is lehetett születni, ahol én, és van is olyan helyiség a térképen.

Megkeresztelésem is az erdélyi helyzet szerint alakult. A környéken katolikus templom nem volt, csak evangélikus vagy örmény katolikus. Ez utóbbi eltér valamelyest liturgiában a mienktől, de lényege ugyanaz, így semmi akadálya nem volt, hogy az örmény pap megkeresztelje Erzsébetvároson. Azt elfelejtettem mondani, hogy Erzsébetváros örmény település volt, legalábbis abban az időben, mikor első kiáltozásommal felvertem a nagy csendet, mely akkor még többnyire uralta az állomás épületét is, tekintettel a ritka forgalomra.

Miért írom le mindezt ilyen részletesen, talán azért, mert indulásom körülményei később egész életemre kihatóan meghatározóak voltak, egyszóval kerek volt ülepem alatt egész életemben. Az, hogy kéthetes koromban Csíkba, azaz Csíkszentsimonba költöztünk, egész életemre altatódallá nemesítette a vagonkerekek kemény, fémes kattogását. Sokat utaztunk később, számos kiterjedésű rokonságunk látogatására, na, nem utolsósorban az ingyenes lehetőségek miatt is. Valahányszor elindult a vonat velünk, és Jóanyám megetetett, rögtön elaludtam a kattogó, „simogató" hangoktól. Ezt a jó szokásomat azóta is megtartottam, bár ma nagyon ritkán utazom vonaton.

Tulajdonképpen háromszékiek vagyunk, egy kedves és szép faluból, magyar neve Sepsikőröspatak. Nem messze Sepsiszentgyörgytől, körülbelül 6 km-re. De igazán Kálnokról származunk, mert Kissek nem élnek Kőröspatakon. Kálnok nem messze van Kőröspataktól, körülbelül 2 km-re.

A múlt század közepén onnan indult el egy kis parasztlány, Rozália, valószínű szép volt, és állt be Kőröspatakon a Kálnoki grófékhoz cselédlánynak, vagy mindenesnek, hogy később, de akkor már nagyapámmal a karján távozzon onnan egy kis ajándékvagyonkával, miért is a falu szegény csizmadiája elvette feleségül.

Ez a Dédnagyanyám Kiss volt, így lett nagyapám is Kiss, és mi is később. Hogy mi történt a kastélyban, nem tudom, erről később a család soha nem beszélt, olyan titok volt, hogy mi gyermekek még sejteni sem tudtunk semmit. Abban az időben, ha valaki úgynevezett törvénytelen volt, mint nagyapám, oly nagy szégyen volt, melyről beszélni még akkor sem lehetett, ha forró vassal sütögették volna nagynénéim testét a titokért. Négy nagynéném nagyon vallásos katolikus volt, és ez a tény még nagyobb zárt jelentett sebhelyes lelkükön. Még apámat is befolyásolták, ki sokkal szabadabban gondolkodott és nyitott volt minden szépre és újra.

A kastély különben később Nagyapámat, ki kovácsmesterséget tanult, alkalmazta és gyerekei neveltetését is támogatta anyagilag, míg a Grófné is élt, sőt a Grófné, ahogy nevezték a családunkban, apámat a vasúthoz helyezte el, ami akkor oly nagy dolog volt, amit ma még meghatározni sem lehet hasonlatokkal. Tudniillik nyugdíjas állás akkor csak az államvasutaknál létezett, és így még a főnyereménynél is nagyobb szerencse volt.

Mindezt később Édesanyámtól tudtam meg, ki a dologhoz borsos megjegyzéseket fűzött, és részben apámtól értesültem nagy szégyenünkről. De, hogy igaz legyen a dolog teljesen, jó pár évvel ezelőtt, az otthoni régi, még őrzött anyakönyvekből meg is nézettem, s a dolog igaz volt.

Ennyi. Sokat tudnék még mesélni, de inkább ugorjunk nagyokat időben és térben, mert volt bőven mozgás az elmúlt hetven év alatt e területen.

Brassóba kerültünk, azaz költöztünk, hogy a három fiú tanulni tudjon. Brassóban volt magyar gimnázium és apám mindhármunkat taníttatni akart, ezért nem tudom eléggé áldani.

Brassó abban az időben Nagy-Románia szíve lett az új területek bekebelezésével. Akkor még három nemzetiség lakta, szászok, magyarok és románok. Ez körülbelül olyan egyharmad részt jelentett nemzetiségek szerint. A szászok a régi, gyönyörű, középkori telepítésű városközpontot lakták, mereven elzárkózva minden idegentől, betolakodótól, lenézettől. Szigorúan őrizték életük százados szokásait, nyelvüket és nem keveredtek. Gimnáziumukba, a Honterusba szász gyerekeket vettek fel csak, és az utcán is fegyelmezettebben viselkedtek, mint a másik két náció fiai. Sok-sok gyerekkel jártunk, játszottunk együtt, már úgy értem románok és magyarok, de szász gyereket nem is ismertem. Ők érdekfegyelmezetten éltek a belvárosban, a hatalmas Fekete-templom körül, mint csirkék a kotló alatt, mellett. Ezt a Fekete-templomot nevezik az európai kultúra legkeletibb bástyájának, melynek tövében Honterus, idevezetőjük mutatja az utat azóta is.

Ha vita volt, bármilyen jellegű a városban, csak románok és magyarok között zajlott, ők távoltartották magukat minden politikai és más jellegű torzsalkodástól, teljesítve a legszükségesebb gazdasági és politikai kívánalmát az idegen hatalomnak. Így tették ezt előtte is, most is, gyakorlatuk volt benne.

Mi, magyarok és románok, zömével az újonnan épülő külvárosokban laktunk, melyeknek képe és mozgása hasonlított a vadnyugati filmekéhez. Sokan jöttek az ország minden területéről dolgozni, főleg a kétkezi, képzetlen munkások. Munka volt bőven, kereset is. A viszonyított pénzbőség a kocsmába csalogatta a család nélkül élő férfiakat, kik egyszerre a szokatlanul sok alkoholtól olyat is tettek, amit otthon szerény, csendes, szegény falujukban elképzelni sem tudtak.

Nyáron, ha mi gyerekek untuk magunkat, csak ki kellett menjünk a harmadik ház elé, mely kocsma volt, és leülni az árok szélére, mely hivatott volt akkor még a csatorna tisztének a betöltésére, és egy kicsit várni. Olyan szívet-lelket gyönyörködtető dolgok történtek, melyek még ebédre való hazamenetelünket is feledtették olykor. A repertoár rafináltan bő volt. Mondjuk, egy cigánytulajdonban lévő ló eladása másik cigánynak, mert ez nagyon gyakori volt, és nem is olyan egyszerű dolog. Nem írom le, hogyan történt, mert hosszú volna, reggeltől délutánba nyúló alku, próbatétel, amikor az egész cigányközösség ül a szekéren, és a ló úgy húzza el a szekeret, hogy négy kemény férfi fogja a kerekeket, megakadályozva azok forgását. És utána az áldomás, mely ritkán ért csendes véget, inkább vértől pirosra festett arcok, dühtől torzított vonásai maradtak emlékezetemben.

Micsoda életszagú színház, nap-nap után az utcán, bő táplálékot adván amúgy is jó képzelőerejű fejecskék belső feszítésére, a későbbi kialakulásig. Micsoda nagy küzdelem a jó és rossz gyermeki megítéléséhez, szétválasztásához, hogy elég erő maradjon később is a külső és belső világ egyensúlyához, hogy befogadó épület kerüljön a tetejére, az érték igen kicsiszolt megőrzésére.

Drága Brassó, alapja, egyben helye és meghatározója volt későbbi teljes emberi kialakulásomnak. Három és fél kilométerre laktunk az iskolától, ami

naponta hét kilométer, kivéve ha délután nem kellett volna különböző okok miatt visszamenni. Így gyakran tizennégy kilométerre rúgott a megtett út, s ez hétéves koromtól tartott tizenöt éves koromig. Őszi, tavaszi időben eltelt remekül a gyaloglóidő, sok-sok felfedező úttal a Csigahegyen, Fellegváron, Cenken és más, Brassót körülvevő dombokon, mely utak hossza pontosan a duplái voltak a szülők által előírt két pont közötti legrövidebb távolságnak. De télen is gyakran tettük meg az utat imígyen, úgyhogy mire hazaértünk, kopogóra fagyott térdnadrágunk. Ezért nem szeretek sétálni. Nekem a séta sem gyógyító, sem szórakoztató, sem jó étvágyat csináló, sem alvásra előkészítő dolog. Én egy életre kisétáltam magam nap nap után, én egy életre kirándultam magam nap nap után, én egy életre kirosszalkodtam magam, én egy életre kirohantam magam.

A brassói római katolikus elemi iskola a Kolostor utcában volt. Nyújtott iskola, egyszerű építészeti megoldással, azaz egy hosszú földszintű folyosóra volt ráfűzve az alsó négy osztály. A folyosó végén nyílt egy ajtó, ahonnan az egész rálátás biztosítva, így a fegyelmi felügyelet is. Minden félórában az igazgató úr „életem legjobb magyar embere" kinézett, s az ajtó előtt állókat, kiket a tanító néni rossz magatartásuk miatt küldött ki, magához kérte olyan hangon, hogy az osztályban bent lévők is megremegtek. Pár perc múlva szipogva jelentkeztek az osztályban a kezeltek, és abban az évben aligha lehetett kiküldeni őket. Így a tanító nénik nyugodtan taníthattak, az állandó fegyelmezés terhe nélkül. Állítom, hogy abban a korosztályban, elöl-hátul egyetlen dislexiás sem volt. Hála a drága Meizer igazgató úrnak, a legjobb magyarnak, mindenki folyékonyan olvasott az első elemi végén.

Te drága igazgató úr, ha nem fogsz minket olyan kemény kézzel, hányan nem lettünk volna azok, akik lettünk, hányan elsüllyedtünk volna az akkori szedett-vedett új társadalom ingoványos sötét sarában.

Csak az én osztályomból hány kiváló ember lett, tanár, orvos, mérnök, jogász, zenész, a gyulafehérvári papnevelde rektora stb. Ez mind a nehéz kis szegény sorsú gyerekek közül való volt, kiknek pszichológusa, politikusa, erkölcsi tanítója, identitástudat kialakítója, politológusa, szellemi vezére és magyar példaképe ő volt, Meizer igazgató úr. Az Isten áldja meg haló poraiban is.

Magyarrá neveltek, nem mások ellen, nem mások fölé, nem lenézőnek, nem megvetőnek, csak egyszerűen magyarnak. Minden, amink volt, minden, amink van és abban való hitet, érte való küzdést a megtartásban, érte való tevést a magasabb érték elérésében. Ez viszont kemény hitet tételez, tisztázást magaddal, a tieiddel szemben, tisztánlátást a lehetőségekben, és tisztánlátást a téged támadókkal szemben. Úgy neveltek magyarnak, mint ahogyan természetes a légzés az élethez, de nélküle nincs élet, különösen nincs ma sem Európa ezen részén.

Volt egy térkép, Románia nagy térképe elemiben, minden osztályban a falon. Mennyit néztem rajta Magyarország feliratú részét, azt a zöld kis foltot, mit Románia foltja engedélyezett a papíron. Istenem, mennyi szép álom alkotója volt ez a kis zöld rész, mennyi szép tett elindítója, mennyi hősies kiállás talaja, mennyi igazság kérése Istentől, mennyi és mennyi remény rózsaszínűvé festője. Mennyi erő adója a tanuláshoz, mennyi sebtapasz a megalázás elviseléséhez és mennyi útmutatás az igaz és tisztességes út megtalálásához az

életben. Soha nem nyomták volna ki azt a térképet, ha tudták volna, hogy a kis zöld folt töredék, melyre kénytelenek voltak ráírni, hogy Magyarország, milyen sok-sok hitet ad az új, első világháború után született nemzedék kialakulásában.

Persze bennünk még közvetlen fiatal apáink, kik megjárták a muszka földek és Doberdo szikláit, nevelték otthon a hitet a felemelkedés lehetőségében. Érdekes volt, ahogyan az apám leült beszélgetni férfi vendégeivel. Az első pohár után remegett a föld, úgy lőttek muszka földön a negyvenkettes és harmincas és feles, akkora tölcséreket vágott a magyar vonalak előtt, hogy az orosz roham nem tudta kikerülni, és így meg is szakadt a támadás. Vagy – egy hétig nem váltottak le, mert nem volt kivel, ketten maradtunk a géppuskánál, mikor hátra mentünk, már hullahalmokon tapostunk, felpuffadt hasakon mentünk a kenyérért hátra, de akkor is kitartottunk. Mikor egy hét után leváltottak, én megúsztam, a társam sajnos megőrült, az idegei nem bírták tovább. Én álltam apám széke mögött és csendben hallgattam a csodálatosabbnál csodálatosabb történeteket, szívem megtelt ezen emberek iránti mély nagy fájdalommal, hiába helytállásuk, az eredmény vesztés és megalázás lett.

Közben a római katolikus gimnázium tanulója lettem, két gimnazista sapkánk, rajta elöl az osztályjelzés, kitűnő tanári kar, persze mind férfi, és a hittanár. Igazgató Szemlér Ferenc, a költő édesapja, nagyon jó szívű, igaz magyar ember, kitűnő tollú, de erélytelen, alatta a gimnázium gazdaságilag megingott. Halála mély fájdalmat okozott egész Erdélyben, egy nagyon nagy fiát vesztette el a magyarság. Helyette egy kemény ember vette át a vezetést, a gimnáziumot gazdaságilag helyrehozta.

Ebbe a gimnáziumba jártam az alsó négy osztályba, és tettem le a „kisérettségit", a felsőbb osztályokba való kerülés belépőjét. Csendes négy év volt, tanultunk, fejlődtünk és tanáraink kezében, mind csiszoltabb alakot vettünk fel szellemileg. Azt mondom, innen mikor elkerültünk, már kész világlátásom volt, kész hitem, kész erő tulajdonában, mely végig alapot jelentett. Már csak tudásban raktam hozzá, gyarapítottam magam máig.

Ezek a kisgimnazista évek 1936-tól 1940-ig tartottak, s ha addig a nagypolitika nem szólt bele kicsiny életem menetébe, köszönöm neki, mert szellemi kialakulásom, a szobrász szakmához való vonzódásom e csendes években szökött virágba. A többi, mi ezután jött, csak az elhatározás megvalósulása volt, talán ezért mondhatom magam boldog embernek. Sem az idegen politikai hatalom, sem Erdély kettévágása, menekülésünk az új területre, Kolozsvárra, sem a világégést jelentő, minden eddigit fölülmúló emberi háború pusztítása, sem Pestre menekülésünk, a román nemszeretem miatt, sem Erdély elhagyása nem tudott változtatni gyerekkori elhatározásomon. Mindent úgy cselekedtem, ahogyan elképzeltem, mint 14-15 éves kisfiú. Igen. Ezért élsz, ezért fogsz élni, hogy egész életedet odaadd annak a közösségnek, melytől nyelvedet, szívedet, életedet kaptad, mely közösség sorsát örökölted, és ez akár jó, akár rossz, vállald azon a szinten, mely részedről a legmagasabban megvalósítható. Azóta valóban nem tudtam, nem is akartam mást cselekedni, ezt teszem, és ezt Brassónak és az ott eltöltött gyerekéveimnek köszönhetem.

1938-ban egy szép napsütötte napon, hazafelé menvén olyan dolgokat láttam, mint még soha, kivéve a nagyobb román nemzeti ünnepeken, akkor is másként. Nagy, poros tankokat láttunk az utcán, rajta nagyon poros, piszkos

katonákkal, gyűrött ruhákban, mi szintén szokatlan volt. Otthon tudtuk meg, hogy ezek lengyelek, kiket a német hadsereg kényszerített hazájuk elhagyására. Édesapám nem beszélt, de arcán valami olyan „csak szerető gyermeke által" felismerhető kifejezés volt, ami nagy bajt, nagy tragédiát és kétségbeesést jelentett. Ő tudta, hogy a háború vihara, első, még szelecskének mondott fuvallata által jelez már, és ismerte a következő évek minden szépet, nemeset, életet elpusztító nyomorát is. Én még aznap egy kis Szent Józsefet faragtam száraz agyagból, és elfelejtettem a készülő vihar előjeleit.

Brassóból 1940-ben kerültünk el, a bécsi döntés után Kolozsvárra, ahol a felső négy gimnáziumot végeztem és érettségiztem. A bécsi döntés a brassói magyarság életében a felszín alatt olyan zsongást okozott, mint a méhraj mikor kirepül és helyet keres magának a bizonytalan világban. Senki sem sejtette, hogy mi lesz a döntés eredménye, csak latolgatták, és mindig az jött ki a végén, hogy Brassó természetesen visszakerül, hiszen ott volt egész életük eredménye a kisembereknek, egy házacska képében, és azt elhagyni bizony egyenlő volt, „legalábbis abban a pillanatban" a kilátástalansággal, a talajt vesztéssel, az elnyomorodással, egyszóval a halállal. Azt még akkor nem tudtuk, hogy bizony az a kis házacska ára, kenyérre váltva, az életet jelenti távol Brassótól, egészen más világban.

A magas politika hatása a kis emberre, már kisgyerek koromban itt úgy jelent meg, hogy később semmit nem tudott tragikusabbat hozzátenni, mint piros vért, de a halálban már úgyis minden mindegy. Itt még nem volt vér, mikor 1940-ben egy délután a budapesti rádió beolvasta a bécsi döntést, Erdélyt kettéosztó határvonalát. Ott Brassóban senki nem akarta elhinni. Egymáshoz szaladtak a magyarok, egymást kérdezték, várták egymástól a „nem igaz megnyugtatást", de tudták már, hogy igaz és hogy el kell adni a kérges tenyerük okozóját, házukat, és menni kell máshová idegenbe, ha nem akarnak megalázó, másodrendű helyzetükben tovább élni.

Ezekbe a dolgokba, mi kis gyermekek nem tudtunk beleszólni, véleményünket Édesanyám bőven omló könnyei alakították ki bennünk, és az a kérdés, amit szintén anyánk tett fel apánknak azokban a napokban, elég gyakran, el-elcsukló hangon, – mondd fiam, most velünk mi lesz? Apám válasza több nap után alakult ki, – eladjuk a házat és elmegyünk. Addig is a gyerekeket átküldjük az új határ lezárása előtt Észak-Erdélybe, hogy ősszel elkezdhessék a tanulmányaikat, és így ne veszítsenek évet. – A két nagyobbik testvér Kolozsvárra került, jómagam a sepsziszentgyörgyi Székely Mikó.s kollégiumba, ahol egy fél évet jártam az ötödik gimnáziumba, hogy átjövő szüleimmel én is Kolozsvárra menjek, ahol újra egyesült a kis család.

Még valamit a bécsi döntésről. Mikor a határozat megjelent, és a rádió beolvasta az új határvonalat, a brassói magyarok nem tudták, hiszen különösen nem is hozták értésükre, hogy bizony Bécsbe meghívták az erdélyi szászok képviselőit, kiknek akarata döntötte el Erdély ilyenszerű kettéosztását. Nem hívők nézzék meg a térképet, különösen olyan szempontból, hogy hol laktak szászok annak idején. Így derék brassói szomszédunk hangos, sírós átkozódása nem az égiek ellen fordult volna, két öklével a homlokán.

Kolozsvár az már más város volt, mint Brassó. Először is döntően még akkor magyar város. Persze volt ipara is, de nem ez volt a döntő. Egyetemi város volt, nagyon sok középiskolával, és akkor ez adta meg igazi arculatát.

Igazi diákváros, maga ez a tény, na meg az épületei, úgy is mondanám, az egyetlen magyar telepítésű, igazi város. Legalábbis az én ismereteim szerint, melyek lehetnek elfogultak, ez természetes, de ahol a magyar szellem és város együtt volt, az Kolozsvár. Tiszta kívül-belül, csendes, csak a diákok és diáklányok csilingelő nevetése oldotta csendjét. Erdély és a magyar történelem múltja szellemi nagyjainak lakhelye, éppen ezért szellemi előzménye is, és abban az időben jelene, mindez együtt Kolozsvár. Nem véletlen, hogy a jelenkori román nacionalizmus még a fizikai és szellemi romjain is tajtékzik ennek a városnak, hogy minél mélyebbre rombolja régi tudatfalait és vele együtt az élőt is. Addig míg meg nem szünteti a sírokat, és ezt keményen is csinálja, nincs nyugta. Ne is legyen soha.

Ma visszamenni Kolozsvárra, nagyon lehangoló, koszos, rendezetlen, valami olyan népséggel a régi falak között, kikről messze leolvasod, hogy nem tartoznak és soha nem is tartoztak oda. Szomorú.

Na, szóval Magyarország és Észak-Erdély eggyé vált. Mi ott éltünk volna boldogan, ha az úgynevezett anyaországi betelepültek vagy hazatérők nem keserítették volna életünket néha. Nagyon nehéz volt a romániai uram megszólítás helyett újra a tekintetes, vagy nagyságos, vagy méltóságos uram megszólítást használni. Ez Erdélyben nem is tudott igazán újra gyökeresedni, visszacsinálni az elmúlt társadalmi rendet nem lehetett, ami akkor még az Anyaországban bőven virágzott.

Gyerekek voltunk még a kolozsvári tartózkodás kezdetén. Sok olyan dolog ért az első önkívületi öröm állapotán kívül, amit még fiatal diákként is nehéz volt megemészteni, elfogadni. Olyan kiélezettek voltunk az elnyomásnak rafináltan adagolt, romboló hatása ellen a lelkünkben, ezért harcoltunk ettől kezdve, hogy ne alakuljon ki az új felsősök között sem most már fordított előjellel a megkülönböztetés e szomorú formája.

A felső négy gimnáziumot egy új, azaz akkor indított gimnáziumban a Farkas utcában végeztem. Itt is érettségiztem 1944-ben, az odaérő háború előtt közvetlen. Ez a gimnázium az egyetem mellé rendelt, gyakorló iskola volt, mit mi diákok nagyon élveztünk, fiatal, induló tanárok órabemutatóival együtt. Akit megkedveltünk közülük, olyan gyakorló órát produkáltunk vele, hogy az egyetemi professzorok álla leesett. Mi jobban ismertük a tanítás gyakorló fortélyait, mint bárki, mert évekig ezt tették velünk, s mi is ezt nyújtani és átadni is tudtuk a megkedvelt, fiatal tanároknak.

Visszatérve az elnyomás kérdésére: az Anyaországból is érkezett hozzánk néhány tanár. Nem mind voltak kitűnőek, köztük egypár eltanácsolt is volt az ottani iskolából. Megnyilvánulásaikkal minket, magyar gyerekeket, gyakran hoztak zavarba a román osztálytársaikra tett megjegyzéseikkel. Mi ezt soha nem tettük és ugyanúgy éreztük, mintha minket is ért volna az arculcsapás nemzeti érzéseinkben. Ezért nem tudott közöttünk soha a nemzeti szocializmus, más néven fasizmus semmilyen formában befurakodni, sem megosztani minket. Mi tudtuk, mi az, ha egy kis embernek kutyabőrt adnak a másik kis emberrel szemben, tudtuk mi az, másodosztályú honpolgárnak lenni, és azt is tudtuk, mit eredményez az, ha ez a forma meghonosodik: pusztulást.

Közben ismereteink nőttek, így már fiatalon igen kritikusan olvastuk és

tanultuk a történelmet is, na meg élesen láttuk a napi politika különböző megnyilvánulásaiban a rákos kinövéseket.

Nagy életiskola volt a kolozsvári osztályom. Románia minden területéről gyűltünk össze, Moldvától az Ó-Regáttól, mindenhonnan jöttek akkor Észak-Erdélybe, elcsángált magyarok, hozva magukkal fiukat, kit ugyanoda írattak be, ahová én is jártam. Óriási előnyben voltunk mi, kik magyar iskolába jártunk, azokkal szemben, kik tanulásként sohasem használták anyanyelvüket. Sokat kellett nekünk segíteni, sok türelemre volt szükség, hogy megvárjuk míg lassan felzárkóznak hozzánk. Kik az Anyaországból érkeztek, nehezen értették meg, hogyan lehet, hogy valaki remekül beszél magyarul és írni nem tud, ugyanakkor olvasni is nehezen ezen a nyelven. Mit édesanyjától, apjától tanult meg tökéletesen, mint ők. Emberi társadalmi tanulmányaimat ez az osztály adta a gyakorlatban.

Osztályunk társadalmi helyzete is a menekültek zsebe tartalma szintjéhez tartozott: szegény volt. Igazán jómódú szülőnek egy-egy tisztviselő gyerek szülei számítottak, mint jómagam is, kiknek családjuk anyagi feltételei nem biztos, hogy jobbak voltak mint az iparosszint, csak talán a szellemi indulás és igény más. Később ezekért az előzményekért is erőszakos megoldás az élet bármely területén, bennem mindig fájdalmas élveboncolás, önzés, harácsolás, kirekesztés, megalázás, pusztítás borzalmát is jelentette. Korán megtanultam mindezt, azért is idéztem ennél a világnál tovább. Persze korántsem annyit, mit le tudtam volna írni, netán érzékeltetni, mit jelentett ott felnőni, onnan jönni azokban az eléggé zavaros időkben.

A katonáskodást némi ügyeskedéssel megúsztam. Persze az akkori viszonyok között ez igen nehéz volt az eldurvult, kemény, számonkéréses ingoványban. Csak jóindulatú és bátor orvosok segíthettek, de őket is gyakran semmibe vették a fegyvert csörgetők, német gazdájukat szolgaian kiszolgálók, és lecsukták a doktorokat parancsmegszegések kijátszása miatt.

1945 őszén úgy határoztunk szüleimmel, hogy nem akarunk másodrangú honpolgári életet többé. Már csak én voltam velük, nagyobbik bátyám megnősült, ott maradt Erdélyben mint tanár. Középső bátyám valahol nyugaton volt hadifogságban, így mi csak hárman új életet kezdtünk Kismagyarországon. Később megérkezett nyugatról Jenő bátyám, így már négyre nőtt újra a családi létszám. Apám, anyám boldog volt, mondván megnyertük a háborút, mindnyájan megvagyunk, élünk. És ez akkor nagyon nagy dolog volt. Semmink sem maradt, de életünk volt és akarásunk is az élethez.

Ehhez az új élethez persze az kellett, hogy elhagyjuk végleg Erdélyt. Itt meg kell állni egy pillanatra. Ez nem volt olyan egyszerű, mármint belülről, érzelmi síkon. Bizony olyan tüskés érzelmi ösvényen kellett magunkban áthaladni, amit csak az érez, aki valaha is elhagyta Erdélyt. Akkor tudtam meg, és tudtuk meg, hogy egy zárt világ ez a Kárpátokkal körülzárt terület, és a Királyhágón végleg áthaladva eljönni, soha-soha nem múló fájó, égő sebet süt szívünkbe és homlokunkra is. Senki sem mentes ez alól, vagy ha igen, az soha nem élte őszintén életét ott, és nem is fogja értékvonzódását kifejleszteni magában semmi iránt többé.

Ahogy a marhavagonból ki tudam szállni, egyenesen az Andrássy útra mentem, és jelentkeztem a Képzőművészeti Főiskolán. Már ment az oktatás, de a háborús időkre, az összevisszaságra való tekintettel egypárunknak még

engedélyezték a pótfelvételit. Hála Szopos Sándor festőtanáromnak, ki Kolozsváron tanítgatott rajzolni, felvettek, s így beteljesedhetett, amit kisgyerek korom óta szerettem volna, akartam, kívántam csinálni, szobrászatot tanultam egy olyan főiskolán, mely akkor módszere, na meg kiváló tanárai miatt a világ legjobb főiskolái közé tartozott, de csak akkor, és úgy még 5-6 évig. Az úgynevezett fordulat éve után a tanári kart kezdték lassan lecserélni, és olyanokkal pótolni, kik sem tudásban, sem szemléletben meg sem tudták közelíteni elődjeiket. Valami leningrádi rendszerű tanítást vezettek be, mely sem módszerében, sem világlátásban nem akart szabadságot az alkotó munkának, hanem kommunista napi politikai esztétika szerinti, meghatározó előírást követni kényszerített. Nekem két nagyszerű mesterem volt, Pátzai Pál és Ferenczy Béni. Béni bácsi, ahogy hívtuk magunk között tanítványai, egy csodás, nagy műveltségű ember, ki úgy élt közöttünk velünk, hogy soha nem éreztük bántónak a felettünklévőségét. Korrektúráira úgy emlékszem, mint szelíd, lágy, biztos kézenvezetésre, de soha nem befolyásoló, irányító, kemény szorításra.

Erről és főiskolai éveimről egy másik alkalommal írnék.

(Folytatjuk)

KISS SÁNDOR MUNKÁIBÓL

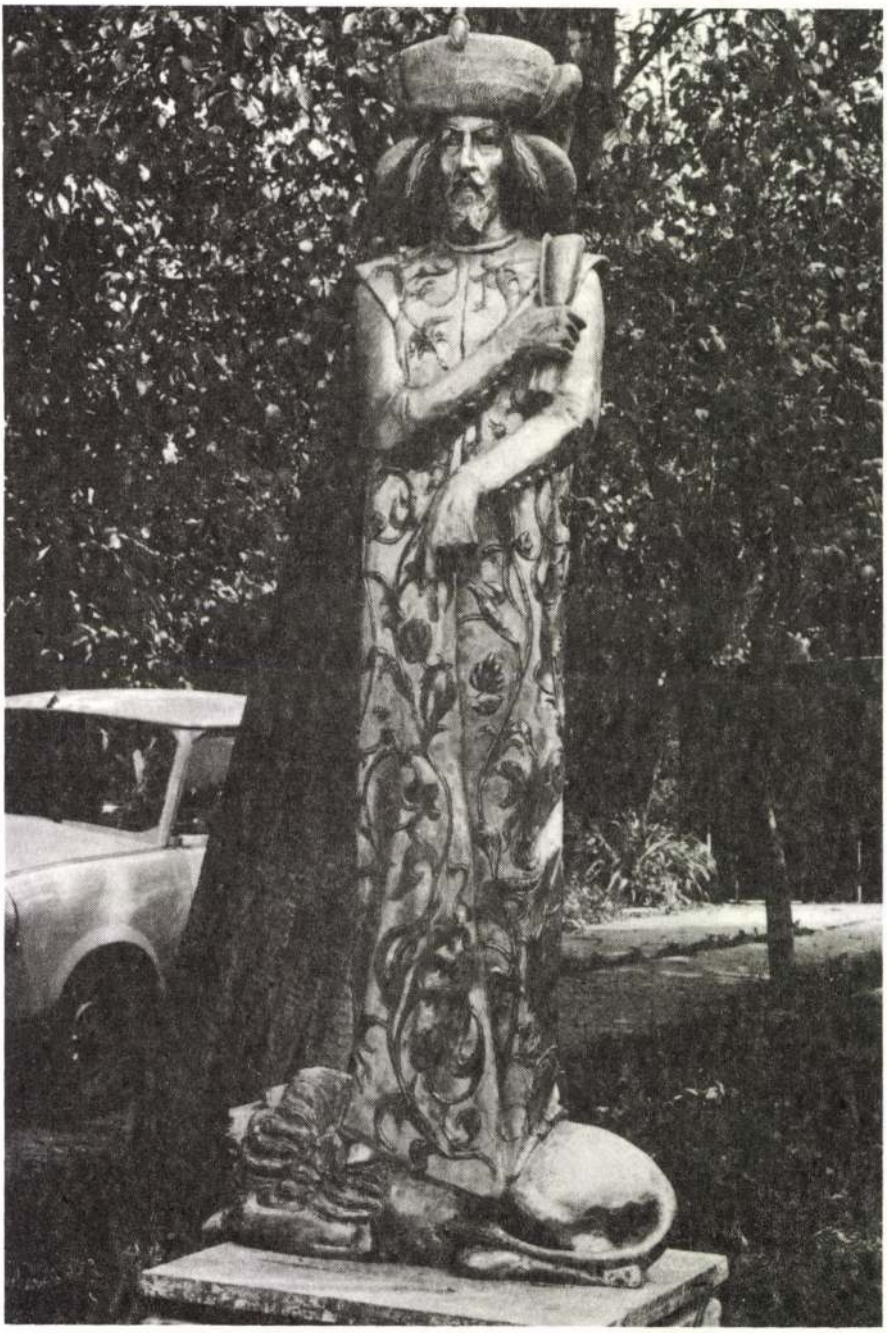

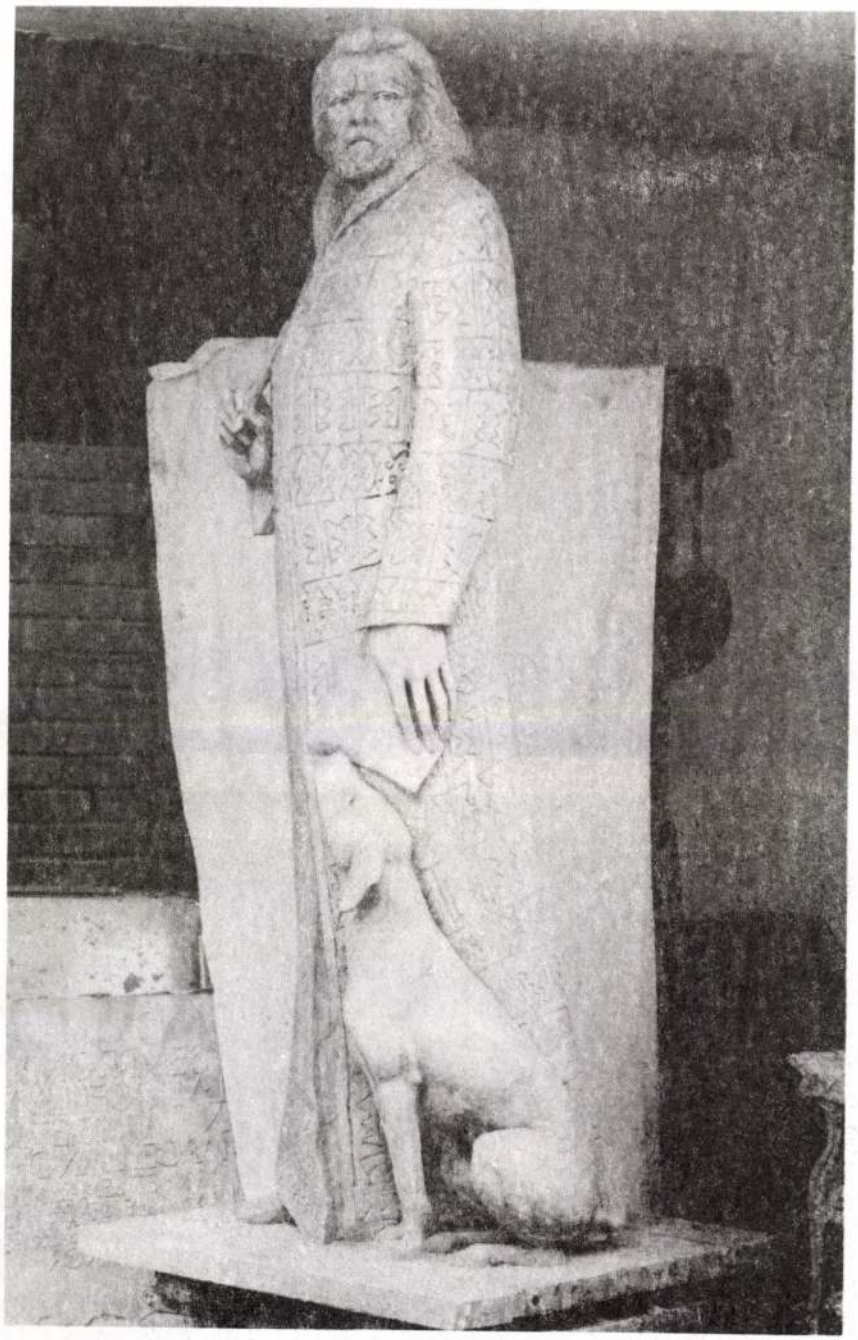

NAZIANZI
GERCELY

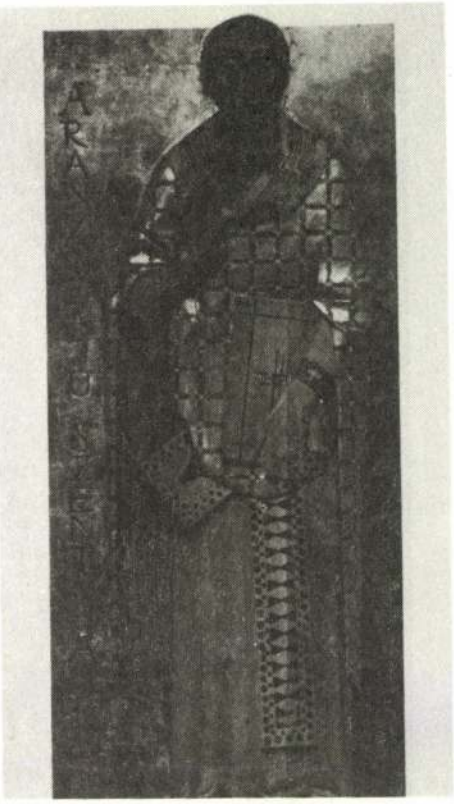
ARA

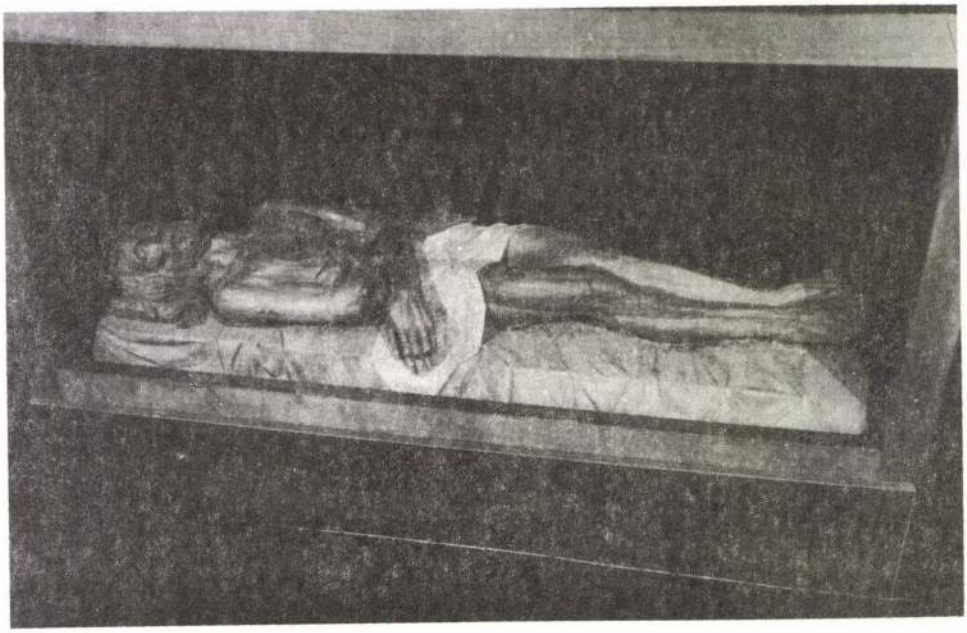

Régiesen

Jó lenne ráérősen hosszan
ahogy a régiek beszéltek
tücsköt-bogarat összehordva
bogozgatni a kiboncolhatatlant
hogy májusban nyílik az orgona bokra
a szomszédban is bár ott ez sem biztos
kifecsegve fűt fát s azt is ami titkos
jóhiszeműn trágár vicceket mesélve
új hordókat kell beszerezni télre
s bár gondízű felhő borul ősszel a tájra
szerencséjét lesz ki így is megtalálja
ismét marad számos megoldhatatlan
István fia nyulat látott a bokorban
a honnal meg hajaj akár az élet
mászkál benne áldás ijesztő kísértet
kísértés is mivel esendő az ember
alszik angyalokkal harcol istenekkel
csakhogy ez se segít végigmondhatatlan
tovább lapul nyüszít a kifejezhetetlen
minden gondolatban

Eltékozolhatatlanul?

Tékozló türelmetlenségedet
ki dicsérheti?
szétfoszlott görögtűz fénye füstje
legfeljebb eszmei
földönlakót a lángja
aligha melegít
angyallá vált nők bokáját tán

utazik, jó lenne, ha segítene az átszálláskor a Keleti és a Nyugati között, csak hát Attila Győrig megy, vagy menjen Pestre? És ha nem indul már Zalába vonat? Az osztrák határőrök leszállították a szegény asszonyt, Attila megkönnyebbül és másik útitársra vált, átül a magyar lány fülkéjébe. „Mindennél fontosabb a családi környezet. – Tudhassuk..." Inkább a tájat nézem. Karintiában elolvadt a hó két hét után, csak az ormok fehérek elágazó pántlikásan, eltűnt a fenyvesek szikrázó fönsége az alul sűrűbb, fölül ritkásabb ködben, lenyomják a magasságot a felhők. A Semmering is kezdi ridegen zölddé újulását az örök hóhatár alatt. Gyerekkoromban, a vihar utáni tiszta időben elláttunk eddig, Fehér hegynek neveztük ezt a ritka jelenséget. Most itt vagyok, s tovább a síkon a varjas szántások, rétek fölött, a római meleg fényből, szélből, esőből olyan hangulatba, melyet a november hagyott ránk, de már nem a tél a következő évszak, kétszer élhetjük át a tavaszt.

Az országhatár most észrevétlen. A Burgenland és a Kisalföld folyamatos ridegség. Attila Győrben leszáll. Csao! – köszön egy férfinak, s eltűnnek végképp. Közeledve lassul az idő.

A Keleti pályaudvaron motorizált, sárga targoncák egymás után, mellettük a taxisok félelmet keltő csapata vár, magasak, magabiztosak. Öten kísérnek bennünket, mint a letartóztatottakat, az érkezési oldal túlfelén szétválnak kocsijukhoz, a hordár elégedetlen, ha a pénzt meg sem köszöni. Úgy tűnik a taxiórán, két hét alatt háromszorosára nőtt az infláció. Itthon vagyunk!

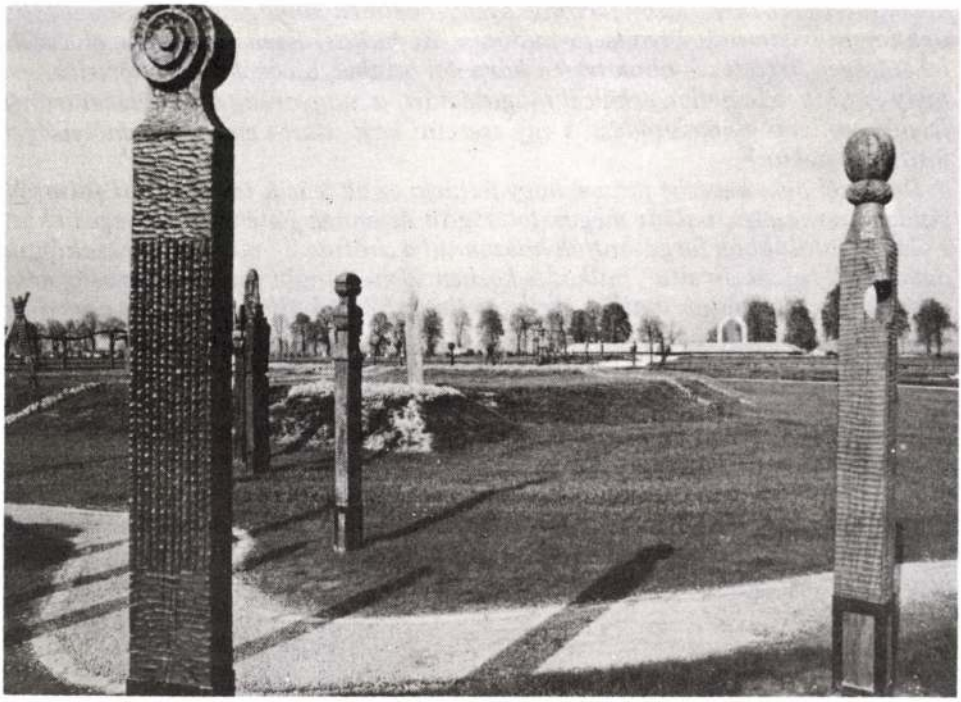

Kiss Ferenc Naplója elé

Az Életünk jelen számában kezdjük el közzétenni Kiss Ferenc, a jeles irodalomtörténész, esztéta, kritikus naplójegyzeteit. Nem közlésre szánt szöveg ez, ahogy a legelső bejegyzésekből már kiviláglik, inkább emlékeztető, olvasónapló, fontos, vagy annak gondolt tények, események lejegyzése. Sőt, méginkább egy sajátos szellemi éberség, készenlét dokumentuma ez a karcsú kötetnyi anyag, hiszen a feljegyzések legtöbbje inkább reagáló jellegű. A hatvanas évek közepétől-végétől egészen a nyolcvanas évek derekáig terjedő időszak irodalmi, művészeti és kultúrpolitikai tendenciáinak, nemegyszer harcainak tükre ez a kötet egy markáns szellemi irányzat reprezentánsának tudatán átszűrve.

Az Illyés Gyula – Nagy László – Csoóri Sándor – Sánta Ferenc és mások neveivel jellemezhető népi-nemzeti irányzat gondolkodásmódjáról, viszonyulásairól, napi küzdelmeiről, vélt, vagy valóságos győzelmeiről-vereségeiről szólnak ezek a hol kurta, hol esszészerűen meglóduló feljegyzések.

Ezért e naplójegyzetek sokkal fontosabbak, jelentőségteljesebbek, mintha – más pályatársaihoz hasonlóan – Kiss Ferenc is „szabályos" naplót írt volna. Persze az esetlegességnek így tág teret engedett, de hiányzik a „szűrés" utólagos manipulációja is! A pillanat szellemi fűtöttsége csapódik le ezekben a feljegyzésekben magzatvizesen, ezért ***abszolút hitelesen****, mert meg sem fordult a lejegyző fejében, hogy* ***mást****, netán* ***másként*** *írjon, mint ahogy érezte, gondolta. Lehet, ha szerencsésebb sorsú, s tragikus betegsége meg nem gátolja ebben, hogy e „nyersanyagból" igényesebben megformálva fontos kor-és eszmetörténeti művet írt volna. Lehet, hogy ha kiegészülhetett volna e napló a rendszerváltást előző-és követő szellemi-társadalmi forrongás tény- és élményanyagával, monumentális dokumentarista művé transzformálódik. Ki tudja?! Ezen – sajnos – elveszett lehetőségek helyett azonban bőven kárpótol minket, olvasókat ez a töredék is – mely egy kikezdhetetlen erkölcsi magatartást, a magyarság örök értékei iránti felelős szellemi elköteleződést, s egy szeretni való, tiszta emberi személyiséget mutat fel nekünk.*

De ennél nem kevésbé fontos, hogy feltárja ez az írás ***a történelmi félmúlt*** *valódi szerkezetét, valódi megosztottságait és ennek jónéhány lényeges okát. Főleg a fiatalabbak forgathatják haszonnal a „három T" mitizált korszakának demitizált rajzát „in situ", működés közben. E mementón éppen manapság nem okszerűtlen eltűnődni, amikor szellemi életünk belső állapota súlyos aggodalmakat kelthet sokakban.*

*

A Napló jellegének megőrzése érdekében – a szerző szándékait tiszteletben tartva – a szövegen nem változtattunk. A közlés befejeztével azonban visszatérnénk a mű értelmezésére szakavatott kollégák segítségével.

Megjegyezzük, hogy a Napló egy-egy rövidebb részlete megjelent a Hitel 1994/12. és a Kortárs 1994/11. számában. Az összes többi anyagot az Életünk közli folyamatosan.

(Pete György)

– Ha erdélyi születésű, mondja már meg nekem, hogy Erdély mikor tartozott Magyarországhoz?

Úgy meglep a kérdés, hogy csak kellő gyanakvással felelek:

– Mikor? A kezdetektől 1918-ig. Meg a negyvenes évek elején, a fele, négy esztendőn át.

– Biztos abban az „elejében", a „kezdetektől fogván"?

– Talán hallott Ön is Szent István királyról. Az ő édesanyja, Sarolt Gyulafehérváron született. Az akkor Erdély első városa volt.

A határőrtiszt számára valami még homályos. Ő csak az önálló Erdélyről tanult az iskolában, amely „román ország" volt.

Erre már bele kell mennem a történelmi leckébe. A szlovák határőrtiszt érdeklődéssel hallgat, tekintetében semmi elutasítás. Inkább kíváncsiság. Mindezekről tanult ő az iskolában, csak éppen másként. Ha pedig most összeakadt egy erdélyivel, hát „első kézből" megérdeklődi a dolgokat. Magyar lehet? Kíváncsi szlovák? Ekkor még érdekesebb. Kérdezném ezt tőle, de már feltorlódtak a kocsik mögöttünk. Félbe kellett szakítanom szokatlan, talán egyenesen hihetetlen történelmi leckémet.

Miért lenne hihetetlen? Ötven esztendő óta hány magyar fiatal öltötte magára – kényszerűségből vagy a pálya vonzására – a csehszlovák, a román vagy a jugoszláv hadsereg tiszti egyenruháját, netán éppenséggel szovjet uniformist. Sokan közülük az idegen nyelvű vezényszavak ellenére megmaradtak magyaroknak. Miként hajdanán, 1848 őszén igen sokan váltották fel az osztrák császári mundért honvédtiszti egyenruhára. Köztük későbbi vértanú tábornokok...

„Látod, barátom – mondaná Nagy János, mert »mondja« a szobraival – ezeknek állítom én bronzba öntött történelmünk emlékeztetőit."

LŐRINCZY HUBA

„Ne szidjad az öregséget! Még vissza fogod sírni"

MÁRAI SÁNDOR: *NAPLÓ 1976–1983*

Polner Zoltánnak

Megfáradt, elfásult, kedveszegett, kiábrándult ember diáriuma ez a könyv, de olyan emberé, aki többnyire elszántan, néha azonban csak gépiesen küzd önnön megfáradása, fásultsága, kedvszegettsége, kiábrándultsága ellen. A szerző bevallja: kezdi már megérteni azokat az öregeket, kik „felhagynak" a „mindennapos" fürdéssel és beretválkozással – ő azonban továbbra is naponta tusol és borotválkozik (169.), elárulja: „... már nem érzem tartósan a könyvéhséget" – hogy így folytassa: „Mégis, még mindig olvasok" (108.), keserűen jegyzi föl (reflektálván a „dolgozni utolsó pillanatig..." „monoton tanács"-ára): „... más a kényszermunka, és más az alkotás" (122.) – ám továbbra is dolgozik s hirdeti: „Valóságos nemesség csak egy van: a vállalt munka minősége" (196.), s noha tudván tudja: „A szellemi alkotóerő, mint a szexuális energia idős korban, kiég...", nagyobb kompozíciókra így nemigen futja tőle (198.) – regényírás helyett legalább naplóját vezeti. A kötet tanúsága szerint Márai nem áltatta, nem is áltathatta magát; tisztában volt vele, hogy a jóvátehetetlen leépülés életszakaszába érkezett, ámde bárhogy iparkodtak is leteperni, önfeladásra bírni az öregség és a betegség nyűgei és démonai, daccal, makacsul ellenállt nekik. Ismerte a fegyelem, a formák, a szokások megkötő és megtartó erejét, változatlanul vallotta – régi, kedves szava! – a „dignitas" értékét, az „emberi rang" őrzésének fontosságát (22.). Épp ezért, ha úgy találta is: a vénség „...nem annyira halál-közelség, mint inkább élet-távolság" (171.), ha visszatérően hangoztatta is: „...az élet állandósult reménytelenség" (18. – lásd még: 23., 32., 61., 98., 128., 138.), ha panaszolta is: „A közeli halál perspektívájában a napokat nem könnyű megtölteni »feladattal«. »Lenni« több, mint csinálni valamit..." (113.) – nem volt hajlandó beszűkülni, teljes szenvtelenségbe, semmittevésbe süppedni. E *Napló* – egyebek között – egy bízvást heroikusnak nevezhető küzdelem dokumentuma. Megörökíti azt a harcot, amelyet Márai vívott a közöny mind tolakvóbb kísértései ellenében, megörökíti, mint késztette magát, hogy újra s újra kinyíljék és reagáljon a legtöbbnyire idegennek érzett világ dolgaira, megörökíti, mint próbált az egyetemes értelmetlenség tudatában is értelmet adni egy-egy pillanatnak. Bemutatja e könyv, miképp kerekedik fölül a szellem a romló anyagon, miképp lesz különb egy aggastyán esendő

LESENYEI MÁRTA, A FELESÉG, A KÉSZÜLŐ FÜRST DOMBORMŰ ELŐTT

Kiss Jánosné
Lesenyei Mária

Ifjú kommunista 1962 12.

1021

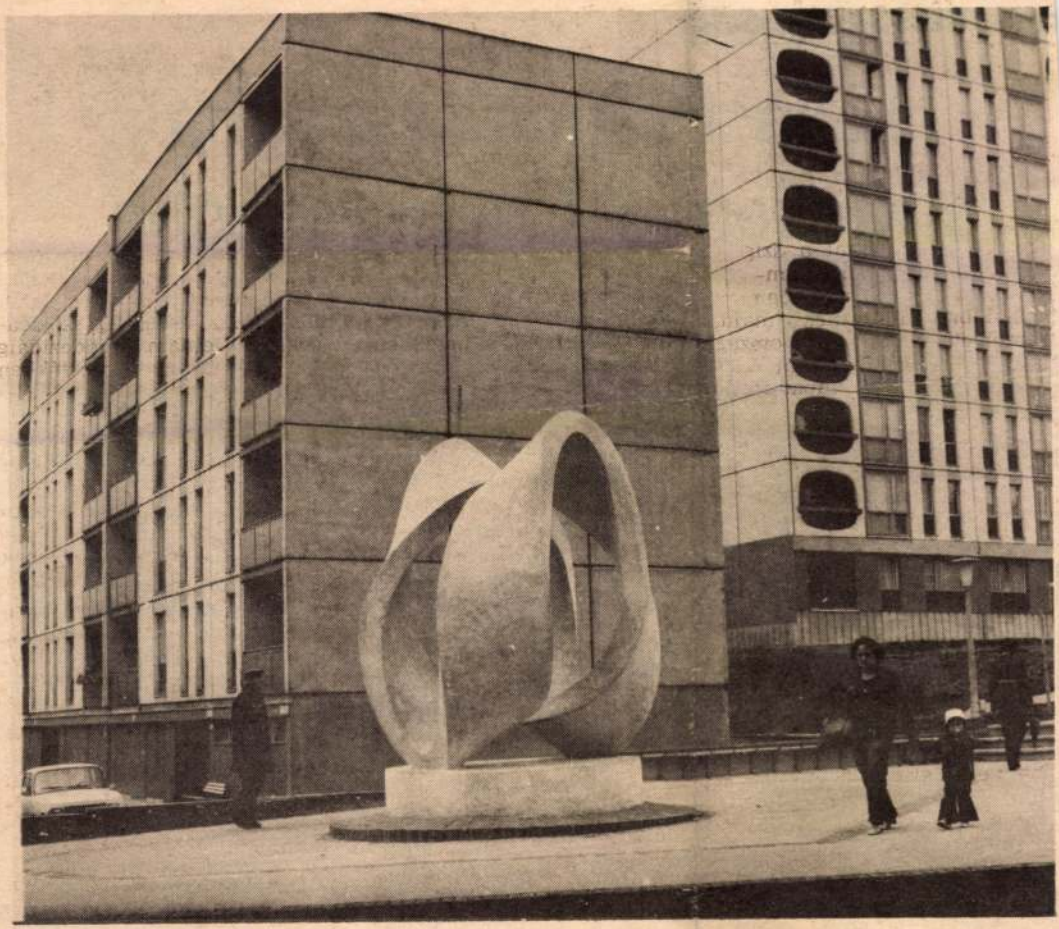

Térplasztika a lakótelepen

Pécsett, a Szigeti úti lakótelepen állították fel Kígyós Sándor szobrászművész térplasztikáját

YEI NÉPLAP

1978 OKT 2 9.
SZOLNOK MEGYEI HÍRLAP
Kiegyös Sándor, Szobrászművek
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPÍTÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

KÖNTÖS-SZABÓ ZOLTÁN:

Tova Francia
s átellenbe Cse

Sz. J. háza akkora, hogy tizenkét lépéssel körüljárod. Ha egy ötvennél nem több a magasságod, beléphetsz délcegen; ha egy centivel magasabb vagy, hajtsd le a fejedet. Kopogtass, s gyorsan lépj be, különben rád szólnak csöppet sem gügyögve:

– Bújjék már be kend, ne eressze ki ezt a csepp meleget!

Sz. J. a legöregebb kubikos messze vidéken. Pontosabban csak volt kubikos. Hetven és három esztendős.

— Mi a véleménye a mai kubikosokról?

— Mi hogy legyen? Forgatják ők is a lapátot meg a csákányt, de attól még nem igazi kubikosok, higgye meg nekem.

— Az egész országban jó hírnek örvendenek. Akkor miért nem igazi kubikosok?

— Mert nem tudják, milyen volt az igazi kubikosélet. Nyitott sáncban dol-

riába, ahol akkor mé
renc Jóska viselte a
nát, s Ferdinánd herce
nem is sejtette, mi v
Szarajevóban... Ausztriából átmentünk Olaszországba, aztán tova Franciaországba, s aztán átellenbe Csehországba...

— Hol volt a legjobb?

— Attól függ... Ausztriában jobban fizettek, Olaszországban még macskát is ettem meg csigát, Franciaországban szépek voltak a fehérszemélyek, Csehországban olcsó volt a serital, s olyan csákányt vettem, hogy az nem is igaz... Aztán kitört a háború. Bátyám odalett, s a bandagazda is igen. A többi megmaradt... A háború után többet nem csavarogtunk szerteszét... Most jut eszembe, hogy a legjobb azért R. uraságnál volt, a balatoni út mentén. Na, ezt hallgassa meg. Egy szép napon, ahogy ott kubikolunk, odaállít egy takaros hóka hátán egy icipici termetű uraság. Azt kérdezte: — A cugahúst szeretik, emberek? — Azt mondtuk: Szeretjük mi, de még mennyire. — Azt

... igenytelenül... De nem az a fő, hogy a fazékban mi fő, hanem az, hogy békesség van a lélekben.

— És van békesség?

— Van hát, miért ne lenne. Egészséges vagyok. Más palotában él, dunyhák alatt aluszik, s mégis feszt nyög: jaj a hátam, a vállam... Jól mondta Détigyuri cimborám, hogy... Különben ezt nem mondhatom, mert leírni úgysem lehet. Csak azt mondhatom megint: egészség legyen, s egy kicsi pálinka. Gondoltam, hogy azt is hoztak magukkal...

Könyveket szed elő a három arasznyi ablak alól.

— Ezeket mind olvasta?

— S még mennyit...

A könyvek címei: A felvilágosodás kora és a vallás, Arkangyalok bukása, A boldog ember, Az Ezeregyéjszaka meséi...

— Mire gondol olvasás közben?

— Olvasás közben ...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1987 JUL 7
PESTMEGYEI HÍRLAP

Kiss Sunyi Zoltán

1021

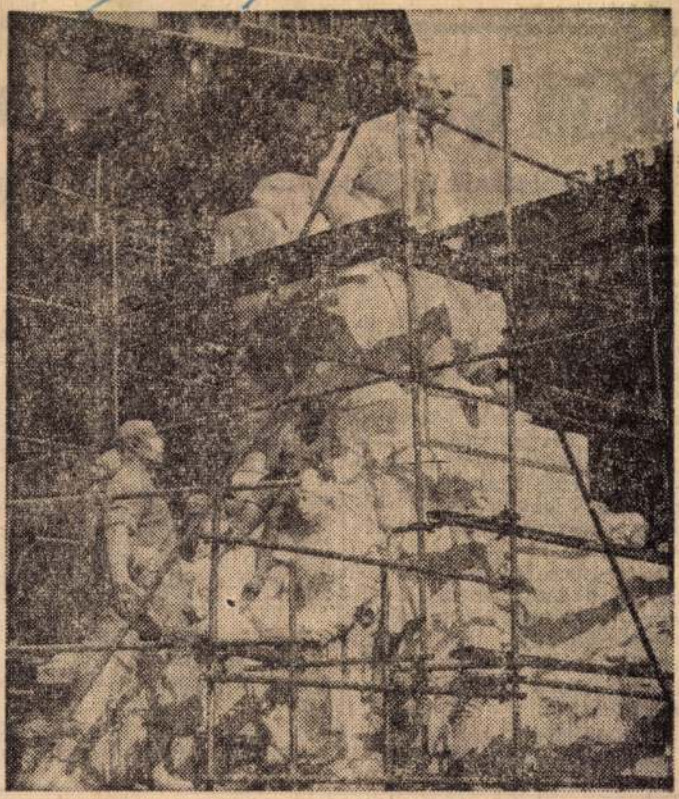

Injektálják...

Tóth Endre és Kiss Sunyi István szobrászművész restaurálják a Vörösmarty-szobrot. Az idők folyamán megrongálódott szoborkompozíciót megtisztítják, majd injektálással tartósítják, s a repedéseket, illesztéseket kijavítják.

Kis

Miniat

Parányi bőrkötésű könyvecskék jelentek meg a napokban a könyvesboltokban és a reprodukciókat árusító múzeumokban. A Képzőművészeti Alap Kiadóvállalatának gondozásában láttak napvilágot a 3x3,8 centiméter nagyságú könyvek, amelyek két híres múzeumunk: a Magyar Nemzeti Galéria és a Szépművészeti Múzeum 28—28 legszebb festményének kicsiny reprodukcióit tartalmazzák.

A Kossuth Nyomdában készültek a kiadványok. A bevezető szövegek és a képek adatai hasznos útbaigazítást nyújtanak. Akik már ismerik a kicsi képek eredetijét, természetesen

nem kapják vissza hiánytalanul a világhírű festmények minden részletszépségét, de az emlékeztető visszaidézi az eredeti élményt.

A miniatűr kiadványoknak már népes gyűjtőtábora él a világon: rájuk is gondoltak, mikor elhatározták az új képzőművészeti könyvecskék megjelentetését. A kiadványok ugyanis négy nyelven: — magyar, német, angol és francia — kísérőszöveggel kerültek forgalomba, és az idén folyamatosan jelenik meg belőlük 64 ezer példány. Közöttük 22—22 ezer a magyar,

5—5 ezer a német, 3—3 ezer az angol, és 2—2 ezer a francia nyelvű kiadvány.

A bibliofil könyvecskék rendkívül tetszetősen, kicsi

SZEGED

DÍSZLETEK

1021

Kiss Sándor nohánúnyi

1980. XI. 27.

Tv-hiradó 1

- A néhány táktus is az 1848-49-es szabadságharc egyik legendás alakját, a harangot, ágyut öntő Gábor Áront idézi. Gábor Áron szobrának felállitását a nevét viselő Vasöntöde Vállalat dolgozói kezdeményezték és megvalósitásában is jelentős részt vállaltak. Gábor Áron székely családból származott. 1848-ban Kézdivásárhelyen élt, mint nyugalmazott tüzértiszt. Az erdélyi ellenforradalom fegyveres támadása idején megszervezte a háromszéki székelyeket, aki az általa önött két ágyuval november 28-án a hídvégi csatában ~~megütték~~ meglepték a császári csapatokat. 1849-ben a környező falvak népe által felajánlott több mint 300 templomi harangból annyi ágyut önött, hogy azokkal egész tüzértizedeket lehetett felszerelni. A szabadságharc tüzérségének megteremtésében, harci sikereiben, szerzett érdemeiért Bem tábornok őrnaggyá nevezte ki. 1849. juniusában hősi halált halt. Az emlékére állitott szobrot, Kis Sándor alkotását, Bohunka Gyula vezérőrnagy avatóbeszéde után megkoszoruzták a Hazafias Népfront, a Néphadsereg, a Fővárosi Tanács képviselői. Elhelyezték virágaikat a Gábor Áron Vasöntőde dolgozói, a nevét viselő laktanyák, iskolák, szocialista brigádok is.

Kiss Sándor

1021 nok. ánmű. ré

1980. XI. 27. 18.30. Kossuth S.J.né.

Esti Magazin

- Gábor Áron szobrát ma avatták fel a második kerületben. Az ünnepségről Krassó László készitett hangképes tudósitást.

- Dús, göndör haj, kackiás magyar bajusz. Bizakodó tekintet. Korabeli rajzokról igy tekint rá a kézdi vásárhelyi varázsló, a székelyföld nagy fia, Gábor Áron. Alakja, több mint egy évszázadon át, a mesék közében bujt meg, nevét népdal őrizte, sokáig még azt sem tudták pontosan, hogy mikor született, asztalos mester, vagy lakatos volt-e. A szabadságharc fegyverkovácsáról, Kossuth Hirlapja, igy irt. Jegyezzétek föl e nevet, Ti megörökitői a szabadságharc csillagainak. Jegyezzétek föl emlékül, követendő például az utókor ivadékainak. Budapest II. kerületében, a Szilágyi Erzsébet fasor, és a Gábor Áron utca kereszteződésében, néhány percre, állitsuk meg az időt, nem halljuk az Ikarusok hangját, nem szivjuk be Wartburgok füstjét, nem látjuk a környék OTP házait. A messzibe tekintünk, ahol székely föld településeit követi a szem. A háromszék megyei Berecket, a szülőfalut, Erdőfülét, ahol az első hat ágyut öntötte, Sepsiszentgyörgyöt, ahol a nagy vállalkozásra tett igéretet, Kököst, a tragikus csata faluját, Uzont, ahol a helyiek szerint az utolsó pohár vizet nyujtották neki, és végül Eresztevényt, a sirhelyet. De épp igy köze van Gábor Áronhoz minden olyan falunak, ahonnan tüzérei kikerültek, ahol municiót készitették, amelynek szabadságáért harcra kel.t. Ő az, akivel legjobban összeforrt a néphüség, a forradalmi következetesség és a székely ember, ezer -mesteri ügyessége. Őt formálja az emlékmü, Kiss Sándor szobrászmüvész és Vadász Göyrgy épitész alkotása. A harangot olvasztó Hámor tetején kettérobbant óriás ágyugolyó, alatta, az aprólékos gonddal formált férfiarc. Az emlékmü avatáson Bohunka Gyula, honvéd vezérőrnagy mondott beszédet. Felidézta Gábor Áron rövid, de a haza számára tartalmas életét. Katonai szolgálatának állomásait és azokat a helyiségeket, ahol a harangokat ágyuvá varázsolta az ezermester keze és népét szerető szive. Hallhattunk az avatáson a szabadságharc eseményeiről is, amolyan eső áztatta történelemórán. Nem hiábavalóan, hiszen a jelenlévők zöme iskolás fiatal volt. A magyarok legendás ágyuöntője, 1849. július 2.-án esett el a csatatéren. Katonái szekéren vitték hátra, a tüzvonal mögé és ott temették el. A szertartás közben székely templomok harangjaiból öntött hatfontos ágyui, a szokott távolságra, 800 lépésre szórták nagy robajjal golyóikat. Ugy is mondhatnánk, harangjainak szava kisérte Eresztevényben az utolsó útra. Most idézzük fel a szónok, Bohunka Gyula avató beszédének befejező részét.

- Az eltelt 130 év távlatából vonhatunk le olyan következtetést is, hogy egy kis nemzet, akarata, ereje és elszántsága, legyen az bármilyen hatalmas, nem elégséges a végső győzelem kivivásához. Hiába volt az 1848-49-es szabadságharcnak olyan kimagasló, mozgósitó, szervező személyisége, mint Kossuth Lajos. Olyan lánglelkü költője, mint Petőfi Sándor és olyan ezermester ágyuöntője, tüzér ütegek létrehozója, mint Gábor Áron, miután Európa csendessé lett, nem koronázhatta siker, a hősies erőfeszitéseket sem. Ebből fakad népünk és hadseregünk számára, ez a legfontosabb politikai és katonai tanulság. Hogy a hazaszeretethez a haladás ügye melletti szilárd elkötelezettséghez, szorosan hozzátartozik a nemzetköziségünk is.

- Az avatóbeszéd után a Hazafias Népfront, a Honvédelmi Minisztérium a fővárosi és a II. kerületi Tanács, valamint Gábor Áron nevét viselő laktanyák, üzemek, és iskolák képviselői helyzetek el koszorukat, virágokat, az emlékmünél.

KISS SÁNDOR SZOBRÁSZ

1021

Aktív pihenés Zsennyén

A volt kastély ott fekszik a Rába partján, hatalmas fák övezte környezetben. A hajdani uraságok helyett most másféle emberek lakják. Szobrászok, festők, grafikusok. Szinte valamennyien a fővárosból jöttek, — jónéhányan családjukkal együtt —, hogy a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapjának zsennyei művésztelepén búcsúztassák el az óévet, s köszöntsék az újat.

A házigazda, a művésztelep egyik alapító tagja, — *Majthényi Károly* kalauzol végig a művészet meghitt hangulatát árasztó szobákon, s tájékoztat a telep életéről.

— Tizennégy éve már, hogy először fogadtunk más tájról, többnyire Budapestről érkezett jónevű művészeket. Úgy érzem minden dicsekvés nélkül elmondhatom, a vendégek megszokták és megszerették a telepet, a vasi környezetet, sőt nem egy közülük évente rendszeresen ellátogat Zsennyére, második otthonának tekinti. Ez érthető is. Aki csakugyan pihenni, elmélkedni akar, rendszerezni az élményeit, esetleg újabb motívumokkal gyarapítani azt, — keresve sem találhatott volna erre alkalmasabb helyet. Távol a város zajától, a sok fa, a környezet meghitt csendje valóban kitűnő alkalmat kínál a felfrissülésre. Művészeink ki is használják ezeket a lehetőségeket. Jónéhányan a művésztelep alkotásra ösztönző hangulatában készítik el valamely morális feladat vázlatát, vagy a kisplasztikák befejező stádiumának utolsó simítását.

Ilyenkor télen inkább csak erőt gyűjteni jönnek hozzánk, a többi évszakban élénkebb a művészi tevékenység.

— Kik szilveszterezznek az idén a telepen?

— Most is több neves művészt látunk vendégül. Eljött például Kiss István és Kis Kovács Gyula szobrászművész, vagy az ugyancsak szobrász Kiss Sándor és felesége, Lessenyei Márta. A festők közül Solcz Erik és Bolba Henrik. Ugyancsak körünkben üdvözölhetjük Macskássy János, Mollüder Vilmos és Gál Mátyás grafikusokat.

— Bekopoghatnánk valamelyik művészhez?

— Természetesen. Menjünk talán a Kiss-házaspárhoz. Ők minden bizonnyal itthon vannak. A többiek közül többen a környéket járják, szeretik a természetet.

A kopogásra kapott szíves „tessék" után beléptünk a barátságos szobába. Egy csipetnyi a műtermek világából, afféle fregoli: nappal műterem, éjjel hálószoba. Ezzel együtt az otthonosságról, lakóinak mester égbeli szeretetéről árulkodik. Az asztalon két bronzkompozíció. Az egyik a feleségé, Lessenyei Mártáé, a másik a férjé, Kiss Sándoré. Mindketten országos kiállításra készülnek. A Tükrös lányon és a Kati című megkapóan szép és finom vonalvezetésű portrén dolgoznak. A bronzot cizellálják.

— Sok munka van-e még hátra, míg elkészül a mű?

Szinte mindketten egyszerre válaszolnak:

— Napi négy-öt órai munkával, mire visszamegyünk Budapestre, talán sikerül befejezni. A cizellálás még fizikailag sem tartozik a könnyű munkák közé.

— Hogyan érzik magukat a telepen?

— Kitűnően. Mi általában évente kétszer jövünk Zsennyére. Ez üdülést jelent számunkra. Már a gyerekek is úgy beszélnek a zsennyei telepről, mint saját otthonukról. Szép a környezet, no és az sem hagyható figyelmen kívül, hogy kitűnő az ellátás. Mintha csak a saját mamánk főztjét ennénk.

— No és hogyan töltik a szilvesztert?

—Hasonlóan mint tavaly. Feldíszítjük a társalgót, mindenféle, az erdőben található természetadta dekorációval, aztán a közös vacsora után televíziót nézünk, beszélgetünk. Úgy érzem, a zsennyei telepen eltöltött szilveszter többet ér minden más vigalomnál. Az itt töltött órák, napok hangulata talán a legmaradandóbb emlékként őrződik meg életünkben.

Zentai Pál

Az utolsó simítások a Tükrös lányon. Előtérben a férj, Kiss Sándor „Kati"-ja.

1967 DEC 31
VAS NÉPE
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Sikeresen zárják üz… az 1967. évet

Több év alapos, körültekintő munkájának eredményeként megkezdődik gazdaságirányításunk új mechanizmusának gyakorlati megvalósítása. Ennek legfontosabb alapja, hogy minden korábbinál nagyobb figyelmet szentelünk a gazdasági munkának, a termelés hatékonyságának. Az 1968-as termelési feladatokban a valóságos népgazdasági igény, a várható fogyasztói, felhasználói szükséglet jut kifejezésre.

E szempontból nem közömbös azonban, hogy megyénk vállalatai és üzemei az idei feladatok teljesítésében miként raktak alapot az újnak. Tekintélyesebb és kisebb üzemek és vállalatok munkáját vizsgálva megállapíthatjuk, hogy kevés kivétellel nincs aggodalomra ok. Az új kísérleti évének is nevezhető 1967, továbbra is zöld útat biztosított a termelési lehetőségeknek, mind mennyiségben, mind minőségben megfelel a társadalmi szükségletet képviselő vásárlók érdekeinek.

Megyénk minden számottevő vállalata, üzeme általában szerencsés helyzetben van: a túlsúlyban levő textilipari üzemeink termelésének csak a kapacitás szabott határt. Mindenütt kívánatis volt az előirányzatok túlteljesítése. Az itt közreadott számok, melyek az év végi mérlegek elkészítésében csupán tizedekkel változhatnak, azt bizonyítják, hogy az új, hatékony közgazdasági szemléletnek megfelelően a vezetők, a termelés irányítói szinte percről percre figyelemmel kísérték a munka eredményét.

A Szombathelyi Lakástextil Vállalat például az idei igények szerint, mintegy 200 ezer négyzetméterrel teljesíti túl közel 9 millió négyzetméteres éves tervfeladatát, 1966-hoz viszonyítva 10,6 százalékkal emelték termelésüket. Termelési értékben terven felül mintegy 20—30 millió forint lesz a várható eredmény. A vállalati nyereségben több mint 20 millió forint túlteljesítés várható. A számok igen beszédesek és hű tükörképei szemben a várható teljesítés közel 300 tonna lesz. Egyéb gyártmányaikkal is kitűnően alapozták meg jövőjüket: számos változatban került a piacra a műszőrme, sok új szőnyeg, közöttük az olcsó tűzött szőnyeg aratott nagy sikert a piacon. Maradéktalanul teljesítették export-kötelezettségeiket is, amely összes termelésük mintegy 35 százaléka volt, s ezzel megalapozták azt is, hogy továbbra is biztos partnernek tekintik őket a külkereskedelemben is. A széles körű piackutatás, közvetlen tárgyalások a kül- és belkereskedelmi partnerekkel, ez jellemezte az 1968-as év megalapozását a LATEX-ben: az eredmény, hogy a jövő évre is teljes mértékben lekötötték a vállalat kapacitását.

Hasonló helyzetben

találtuk másik önálló vállalatunkat is, a Pamutipart: éves tervfeladatuk 18 millió négyzetméter készáru volt. E hatalmas mennyiségű áru december 8-ig elhagyta a gyárat. Itt is a piaci szükségletek szerint nemcsak kívánatos, hanem fontos is, hogy minél többet gyártsanak: az év végéig egymillió 200 ezer négyzetméter terven felüli áru fémjelzi a vállalat kitűnő, jól szervezett munkáját. November végéig a termelékenység mutatója 3,33 százalékkal volt magasabb, mint a tervezett. A vállalat gazdaságossági munkájának eredményességére mi sem jellemző jobban, mint hogy az elmúlt évi 15 napos nyereséggel szemben 20—24 napot tudnak majd fizetni. A kormány ez évi árintézkedései nyomán különösen megnövekedet a kereslet termékeik iránt. A fonodai kapacitás már nem bírná a szövőde kiszolgálását, s éppen ezért, helyesen, kihasználva az új gazdasági mechanizmus adta lehetőségeket, tranzakciós megállapodást kötöttek a külkereskedelemmel, amely szerint 5,5 milliós hitelből új gépeket vásárolnak. Ezért há… rommillió négyzetméter áru exportkötelezettséget vállaltak, megosztva 1968—69 …

idei, … gyobb mennyiségű áruban ez a szám már 91,3 százalékra emelkedett.

Ezek után különösebb kommentár nem is kell ahhoz, hogy miként készült fel a vállalat 1968-ra. Ebben az évben is eladtak minden négyzetméter árut, s jövőre is lekötött a teljes kapacitás. A számok egyébként itt is magukért beszélnek.

Általában az önálló

vállalatoknál nehezebb helyzetben vannak a vidéki gyáregységek. Ennek ellenére azonban az egyik legnagyobb gyáregységben a REMIX-ben mégsem lehet panaszra ok: A központi vállalat jelentős önállóságot biztosít a nagy szombathelyi üzemnek. Kitűnő vezető, szervező és szakgárda áll az üzem rendelkezésére: az éves tervfeladatukat, amely csak 100 milliókban számolható, 5 százalékkal túlteljesítik. A nagyszámú munkáskollektíva a vezetés szervező és gazdasági munkájával itt is meg lesz elégedve: a várható nyereség eléri a 20 napot. Biztatóan lehet beszélni a jövőről is: a központi szervek együtt a szombathelyi üzemmel nagyarányú piackutatáshoz kezdtek, a Szovjetuniótól kezdve egészen Indiáig elindultak a szakemberek, hogy egyébként is jó hírű gyártmányaiknak piacot szerezzenek.

Sok megyei üzemről

és vállalatról lehetne még hasonló értékelést adni. Általában megállapítható, hogy valamennyien igyekeztek a legalaposabban felkészülni az új feladatra. Jellemző volt, hogy a dolgozók — a pártszervezetek, a szakszervezet és a KISZ irányító munkájával — észrevételeikkel, javaslataikkal intenzíven vettek részt az új feladatok kidolgozásában. Nyilvánvaló azonban, hogy az 1967-es tervfeladatok teljesítése még nem oldja meg az új gazdasági mechanizmus szabta követelményeket. A következő év termelésének különös jelentőséget kölcsönöz a gazdasági és minőségi munka magasabb előirányzata. Minden eddiginél igényesebben kell dolgozni. Ez alapjaiban teszi újjá a vállalatok, üzemek helyzetét. Az újban azonban feltétlenül biztos útmutatónak igérkezik az ez évi eredmény, azért is érdemes helyileg mindenütt körültekintően megvizsgálni az idei munkát, javítani hibáin, s tovább vinni sikereit.

Csengeri Ervin

---

tált díjazás, a saját tejcsarnok, a takarmánykeverő, a fűtött sertésszállás a „részvény" és mindaz, ami elhangzik. Most látják és érzik közelebbről, mennyire gátolta fejlődésüket a korábbi ezer, másfélezer holdas „kisüzem". Így kezdődik hát a mai nappal új életük... A vezetőknek is, a tagoknak is.

Bár szabályok rögzítik a díjazást, a munkarendet, a követelményeket, a vezetőség nem merev ezek véghezvitelében. A kezdéssel

kísérleti év is lesz az idei.

S ha úgy látják: a feladatok terén igazítani, csiszolni közös és egyéni érdeket kell egyeztetni, ebben ők lesznek a kezdeményezők.

Ezeket hallják a küldöttek a vezetőktől, akiket a nyáron új posztra állítottak, s akik most azt mondják: ezt és ezt akarjuk megvalósítani, ilyen és ilyen feltételekkel, elképzelésekkel. Mondjátok el ti is véleményeteket...

Aztán kezdődik a vita, amiben a három falu most már egy érdeket képviselő küldöttei mondanak okos, megfontolt véleményt új életük alakulásáról, szebbé, gondtalanabbá tételéről. Amiben ezért a vezetőknek elég gondot hagynak... **Udvardi Gyula**

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748, 340-726

Kiss Sándor

PEST MEGYEI HÍRLAP

1971 JÚN 1 2

1021

— **Ünnepélyes tanévzáró, jutalommal.** Holnap délután, mint szerte a megyében, Budakeszin is sor kerül az ünnepélyes tanévzáróra. Ekkor osztják ki először azt az emlékplakettet a gimnázium, illetve az általános iskola legjobb tanulójának, amelyet Kiss Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész készített az iskola számára. A plakett mellé 500—500 forint pénzjutalom is jár.

tos beruházással épít új üzemet. Öt év múlva már a ktsz termelésének 80 százalékát adja az új telep.

Korszerűsödik az őrbottyáni

Előkészületek Győr 700. születésnapjára

Győr 1271-ben királyi kiváltságként kapta meg a városi rangot. Ez év február 19-én az Elnöki Tanács a megyei városok kategóriájába sorolta. *Dr. Csernitzki Gyula*, a városi tanács vb-elnöke a tegnap tartott sajtókonferencián elmondotta, hogy *több mint száz rangos esemény megrendezésével* kívánják maradandó emlékűvé tenni a 700 éves jubileumot. A program szerint az ünnepségek *három periódusban* zajlanak le. Az első periódus januárban kezdődött és március 27-ig tart. Az ünnepségek második periódusa március 27-én, *Győr felszabadulásának évfordulóján kezdődik.* A felszabadulást méltató ünnepi tanácsülés után a városi tanács épületének előcsarnokában felavatják *Kiss Sándor* szobrászművész alkotását.

Az augusztus 19-ig terjedő második periódusban *több kiállítás, várostörténeti konferencia megrendezésére kerül sor.* Április 16-tól 18-ig irodalomtörténeti vándorgyűlés színhelye lesz Győr.

Május elején a KISZ központi bizottsága Ifjúság és a békemozgalom címmel *országos konferenciát* rendez Győrött.

Augusztus 19-én kezdődik az ünnepségsorozat harmadik periódusa, amikor *a jubileumi program központi ünnepségére*, illetve ünnepi tanácsülésre kerül sor. Ezt követi az alkotmánynapi nagygyűlés, *az új városközpont felavatása* és a jubileumi emlékmű leleplezése.

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

AZ „UNDERINVOLVEMENT
kellő mértékű beavatkozás, a
mértékű kötelezettségvállalás
kockázatának" elvetése minden
Nixon fő mondanivalója idei ü
Az elnök óva int a „válogatás
mondástól", a „fejvesztett viss
tól", a „vezető szerepről való
tól". Amit szerinte vállalni k
rántsem a múltbelinél kisebb
vezető szerep, hanem a vezető
egy *új, kifinomultabb* formája

A Nixon-doktrína lényege
fogalmazás szerint három po
lalható össze: az Egyesült Ál
tos nemzetközi szerepe továb
külözhetetlen; más nemzetel
javukra és a mi érdekünkb
felelősséget kell vállalniuk ma
gül pedig ki kell használni „a kommu-
nista világban jelentkező policentrizmus"
szolgáltatta új alkalmakat. Mindezek alap-
ján a Nixon-doktrína olyan elkötelezett-
ségeket jelent, amelyeket „fenn is tudunk
majd tartani".

A világpolitika konkrét kérdéseiben ez
azt jelenti, hogy valamennyi válságterü-
leten az Egyesült Államok „nélkülözhe-

pusú örökös ottmaradásának elfogadtatá-
eg-
nél
et-
vot
él-
bb
e-
az
ai
be
ilt
e-
a-

Kiss Sándor

Újságcikk

Rideg Gábor: Mitterem az Epres-kerttel szemben

Népszava, Tp. 1970. nov. 15.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 DEC 16.

MAGYAR NEMZET

Kiss Sándor

dách Színházban.

∞

Elkészült Kiss Sándor »Fiú tállal« című kútfigurája a győri Bem téri új általános iskola elé. Az új háromméteres szoborkompozíciót bronzba öntve a közeljövőben állítják fel.

∞

Bencsik István »Fiú szarvason« című, nemrégiben elkészült rézdomborítását Dunaújváros egyik új parkjában állítják fel. Kútfigurája, amely szintén lemezdomborítás, a debreceni Új Élet sétányt díszíti majd.

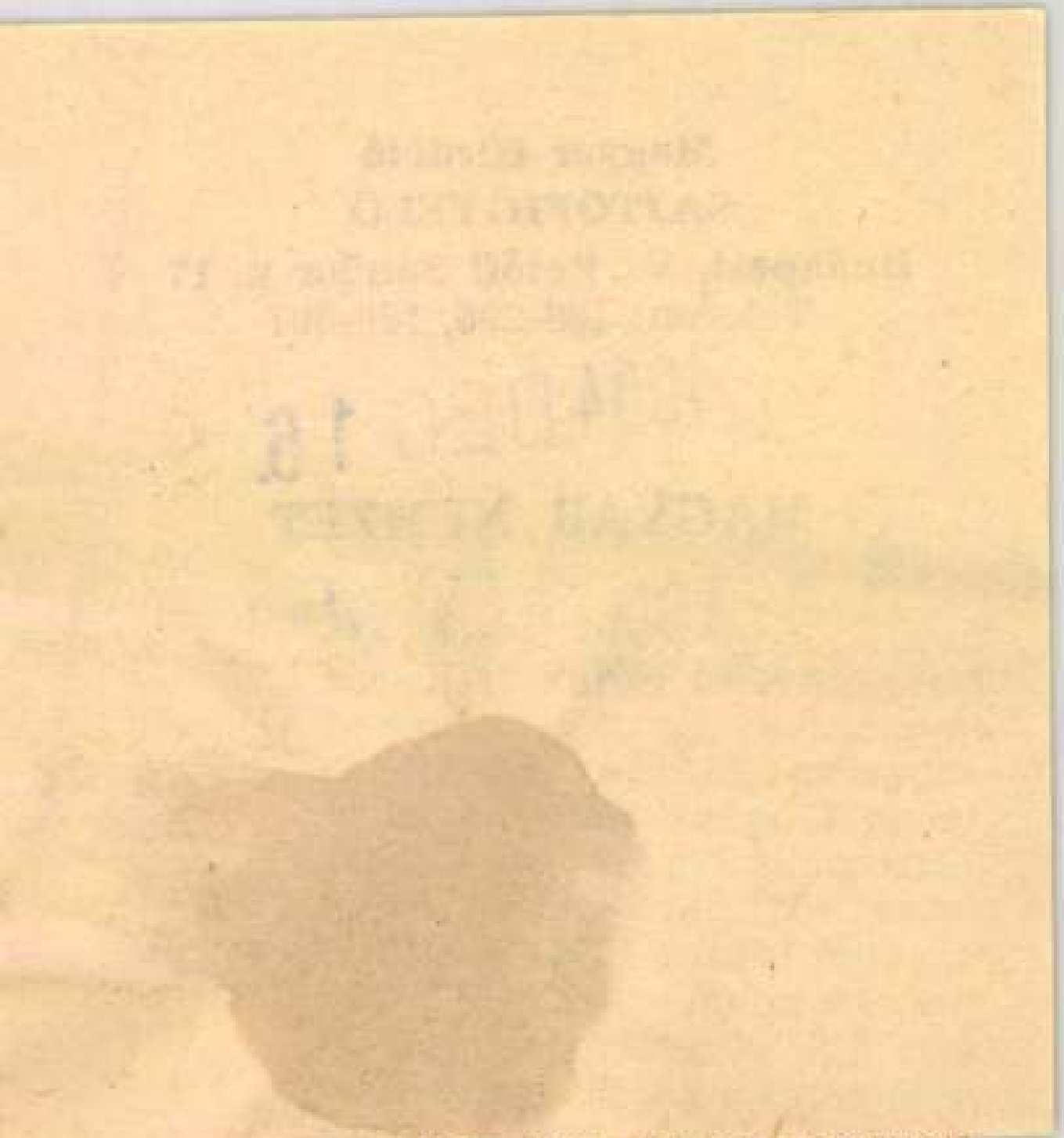

...gép, ezenkívül nagykonyha berendezés és autószifon.

A MOTOKOV Magyarországnak jelentős mennyiségű Skoda 1000 MB személyautót, 150 darab Skoda 706 típusú tehergépkocsit, 26 darab Tatra 141 típusú vontatót, spe...

Kiss Sándor
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 NOV 20
Szabad Föld

Új szobrok, emlékművek Győrben, Sopronban, Mosonmagyaróvárott

1021

Győr-Sopron megye városaiba, községeibe mostanáig kevés modern képzőművészeti alkotás került. Ezt pótlandó, most egymillió forintot meghaladó összegben készítenek különféle képzőművészeti alkotásokat a megye városai, községei részére.

Győrött elsőnek *Kiss Sándor* „Tálat tartó fiú" című szobrát helyezik el a Bem József téren. Új alkotásokkal szépülnek a nem régen épült lakótelepek. A Kígyó utcai lakótelepre *Vilt Tibor* készíti el Radnóti Miklós szobrát. Bartók Béla szobrát a nagy zeneszerzőről elnevezett utcába helyezik el. Ugyanitt — az új ABC-áruház terasz-szerűen kialakított folyosóját — *Lőrincz József* és *Marosán László* közös alkotású díszkerítését helyezik el. A Dimitrov sétányon lebontják a régi szökőkutat, s helyére nyolcméteres átmérőjű kivilágítható medencét építenek, amit *Kerényi Jenő* négy szobrával díszítenek.

Gyönyörű felszabadulási emlékművet állítanak *Sopronban*. Felavatását felszabadulásunk negyedszázados évfordulójára tervezik.

Mosonmagyaróvárott, a pályaudvar előtti téren, a közeljövőben *Marton László* „Női figura" című alkotása fogadja a városba érkezőket. *R. Kiss Lenke* „Anya gyermekével" című kőszobrát az új bölcsőde udvarán helyezik el.

K. Z.

uti pálya mellett fu
bi sínpárokat is a l
lom lebonyolítására.

Vannak tervezők,
párokat magas állvá
lyezni és így maga
vasút módjára kívá
a szerelvényeket. Ez
is a sebességért fol
ben születtek. Kiküs
növelés akadályát k
váltókat, keresztezés
stb. Nagy hátrányuk azonban, hogy csak a személyszállítás problémáin könnyíthetnének, teherszállítás vonatkozásában nem jöhetnek számításba.

A másik végletbe esnek a föld alatti csőhálózatban száguldó vasúti szerelvények tervezői. Céljukat ugyan elérhetik, mert gyors és zavartalan lehet a közlekedés, de kérdés, hogy milyen áron? Mindenesetre a *Washington—New York—Boston* útvonalon megépítenek egy ilyen több száz kilométer hosszú vasutat.

Nagyvárosokat, nagy forgalmú közlekedési csomópontokat összeköthetnek ugyan az említett különleges megoldású vasutak is, de a hagyományos, talajra fektetett sínpárok mégiscsak uralkodók maradnak.

**A légpárnás, repülőgé
még el, a franciák te
kn**

1021

Kiss Sándor

1971. III.27. Tv. 19.3o. Ka.

Tv-Hiradó.

- Kiss Sándor szobrász művész, V-ik Istvánt ábrázoló márvány emlékművének ünnepélyes leleplezésével kezdődtek meg ma dél elött 11 órakor, Győr városának 700 éves jubileumi ünnepségei. A városi Tanács előcsarnokában rendezett ünnepségen dr. Csernicz ky Gyula, a győri városi tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke mondott beszédet. Az V-ik Istvánt ábrázoló szobor alatt, egyik kezében a várossá nyilvánitás okmányát, a másikban pedig egy várbástyát tart.

- Az ünnepségek másik kiemelkedő eseménye, a Xantus János mú zeumban holnap megnyiló nagyszabásu kiállitás, amely az őskortól napjainkig vezeti végig a látogatót Győr és környékének törté netén. A kiállitott tárgyak tanusága szerint az ember már az időszámitásunk elötti 4-ik évezredben megjelent a mai Győr kör nyékén.

- A török elleni végvári harcokat ábrázoló ma kiadott bélyeggel a Magyar Posta is megemlékezik az évfordulóról. A kék-zöld-vörös szinü

1971. III.27. Tv. 19.30. Ka.

Tv-Híradó.

- Kiss Sándor szobrász művész, V-ik Istvánt ábrázoló márvány emlékművének ünnepélyes leleplezésével kezdődtek meg ma dél előtt 11 órakor, Győr városának 700 éves jubileumi ünnepségei. A városi Tanács előcsarnokában rendezett ünnepségen dr. Cserniczky Gyula, a győri városi tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke mondott beszédet. Az V-ik Istvánt ábrázoló szobor alatt, egyik kezében a várossá nyilvánítás okmányát, a másikban pedig egy várbástyát tart.

- Az ünnepségek másik kiemelkedő eseménye, a Xantus János mú zeumban holnap megnyíló nagyszabásu kiállítás, amely az őskortól napjainkig vezeti végig a látogatót Győr és környékének törté netén. A kiállított tárgyak tanusága szerint az ember már az időszámításunk előtti 4-ik évezredben megjelent a mai Győr kör nyékén.

- A török elleni végvári harcokat ábrázoló ma kiadott bélyeggel a Magyar Posta is megemlékezik az évfordulóról. A kék-zöld-vörös szinü

két-forintos címletü bélyegek, Bagyóczky Tibor grafikus müvész alkotása. Akárcsak Budapesten, a győri 2-es Postahivatalban is a lelkes gyüjtők tucatjával vásárolták ma a Győr címerével és a városháza képével ellátott levélboritékokat, rajtuk az uj bélyeggel és az elsőnapi, jubileumi bélyegzésekkel.

két-forintos cimletü bélyegek, Bagyóczky Tibor grafikus művész alkotása. Akárcsak Budapesten, a győri 2-es Postahivatalban is a lelkes gyüjtők tucatjával vásárolták ma a Győr cimerével és a városháza képével ellátott levélboritékokat, rajtuk az uj bélyeggel és az el sőnapi, jubileumi bélyegzésekkel.

Kéry László

bb 46. tizennégy képzőművész kollketiv tárlata

1021

t fe/gg-ju zs hk

1968. október 5.

jelenti a legfrisebb létványosságot a műcsarnokban, ahol a budapesti művészeti hetek programjához kapcsolódva szombaton nyitotta meg a ,, kilencek,, nevü alkotócsoport bemutatóját hantos jános, a fővárosi tanács végrehajtó bizottságának elnökhelyettese. az évekkel ezelőtt alakult kollektiva nevét ugyan megtartotta, de időközben uj tagokkal, festő- és szobrászmüvészekkel bővült. minden évben rendeznek tárlatot, kétévenként a fővárosban. egyuttal többszáz alkotást sorakoztattak fel a műcsarnok nyolc termében. a szereplő művészek tar istván, illés gyula, iván szilárd, kiss istván, kiss sándor, konfár gyula, plesnivy károly, raszler károly, ridovics lászló, sarkantyu simon, stettner béla, szabó zoltán, vati józsef és zala tibor, közülük tar istván retrospektiv jellegü anyaggal vesz részt az október 27-ig nyitvatartó tárlaton. /mti/

-.-

bb 49. halált okozó sulyos testi sértésért két évi szabadságvesz-
tés

a vid-fm/mné-ju ká hk 1968. október 5.

a bicskei járásbiróság halált okozó sulyos testi sérté-
sért két évi szabadságvesztésre itélte tánczos gyuláné 20 éves
vértesacsai lakost, aki julius 14-én este olyan sulyosan bántal-
mazta a másféléves - állami gondozott - kellner gyöngyikét, hogy
a kislány a verés okozta idegrendszeri megrázkodtatás és kopo-
nyabevérzés következtében meghalt.

ezen az estén , - mint a biróság megállapitotta, - a gyen-
ge idegzetü tánczos gyuláné - saját kisfia és a nála levő két
állami gondozott kisgyerek rosszalkodása miatt olyan hisztériás,
ideges állapotba került, amely lehetetlenné tette, hogy felis-
merje cselekményének sulyosságát. a bicskei járásbiróság ezt a
körülményt figyelembe az itélet meghozatalakor. /mti/

1 Sándor Kiss · Plakette «Primavera» · 1959
Bronze

Sándor Kiss

Rezsö Szij

Er gehört zu jenen Künstlern, die in aller Stille und ohne viel Aufhebens wirken, von denen man nur selten spricht, meistens nur, wenn er gerade ein neues, schönes Werk vollendet hat, und auch dann nicht mit überschwenglicher Begeisterung, sondern mit um so mehr Anerkennung.

Sándor Kiss wurde 1925 in Sáros Komitat Nagy-Küküllö geboren. Sein Weg führte ihn über Cskszentsimon, Brassó und Kolozsvár (Cluj) an die Budapester Hochschule für Bildende Kunst, wo er 1945 das Studium aufnahm. Er lernte dort bei Pál Pátzay und in den letzten beiden Studienjahren bei Béni Ferenczy, obwohl er sein Studium nicht bei ihm abschloß. Ferenczy berief sich bei den Korrekturen nicht auf Schemen, sondern verwies stets auf konkrete Beispiele; auf diese Weise führte er Auge und schaffende Hand seiner Schüler an immer größere Aufgaben heran und machte sie anspruchsvoller. Er zwang keinem seinen eigenen Stil auf, sondern war vielmehr bestrebt, zur künstlerischen Sorgfalt zu erziehen. Diese Sorgfalt ist es, die man den Statuen, aber auch den Kleinplastiken und sogar den Münzen Sándor Kiss' anmerkt und der sich Kiss immer verpflichtet fühlt.

Sein preisgekröntes Werk, die «Sportler», stellt zwei Jungen beim Gespräch dar. Die Komposition der sitzenden Figur gelang besser, während bei der anderen Figur, die einen Speer in der Hand hält, der Oberkörper, besonders der Hals, die linke Schulterpartie und der rechte Arm verzeichnet zu sein scheinen. Die Köpfe der beiden Figuren strahlen Besonnenheit und Verstand aus, so daß bereits diese frühe Arbeit jene Art Schönheit andeutet, die später die Statuengesichter von Sándor Kiss unter anderem auszeichnen wird.

Die in den Jahren 1954/1955 entstandene zweifigurige Rundplastik «Kinder beim Angeln» leitet bereits hinüber in die Epoche des Künstlers, die seine Persönlichkeit immer unabhängiger zur Geltung bringt. «Der Junge mit dem Ball» (1957), der für eine Schule geschaffen wurde, ist bereits ein Ergebnis des zunehmenden Durchsetzens seiner Bestrebungen. Es gelang ihm dabei sehr gut, durch das Zusammenspiel der Hände und Beine den Raum plastisch zu durchdringen. Die Statue berührt mit einem Bein gerade noch die Erde. Sie ist voll beschwingter Anmut, die verkörperte Leichtigkeit selbst.

An dieses Werk knüpft die Brunnenkomposition von Kiss an, die vor dem Gewerkschaftshaus in Miskolc steht. Einer der «Wasserschöpfenden Knaben» schickt sich an, mit gestreckter Hand Wasser zu schöpfen und stützt sich dabei mit der anderen auf den waagerecht ausgestreckten Arm seines Freundes; die beiden Aktfiguren halten sich auf diese Weise das Gleichgewicht.

Der in Stein gehauene «Frauenkopf» entstand 1958. Dieses Gesicht beweist, daß Sándor Kiss auch über Mittel verfügt, um die tragischen Empfindungen des Lebens zum Ausdruck zu bringen. Von solchen Schöpfungen pflegt man als höchste Anerkennung zu sagen, sie seien fachmännisch ausgezeichnet gemacht und künstlerisch schön.

«Mutter mit Kind» (1961, im Krankenhaus Heim Pál in Budapest) heißt eine seiner weiteren Arbeiten. Wir erleben, räumlich voneinander getrennt und trotzdem zu einer festen Einheit zusammengefügt, die Mutter mit ihrem Kind in einem aufmerksamen Zwiegespräch. Der Aufbau der Figuren, ihr Verhältnis zueinander, die Proportionen der Körperglieder und ihre kompositorische Verknüpfung lassen

2

3

eine hochgradige Empfindsamkeit erkennen.

1964 vollendete Sándor Kiss das großformatige Terrakotta-Relief «Szenen» (Die Welt des Films) für die Eingangshalle des Filmlaboratoriums. Die reiche thematische Konzeption und die Raumaufteilung sind gleichermaßen gut gelungen; das Relief ist sehr klar aufgebaut und macht die Bestimmung des Gebäudes anschaulich. Doch nach unserem Eindruck bedeutet die in der unteren linken Ecke modellierte Gestalt einen naturalistischen Stilbruch, auch wenn sie einen großen Filmkünstler symbolisiert. Es bleibt fraglich, ob es zweckmäßig gewesen ist, den wirklichen Menschen angesichts der maskierten, buntschillernden und abwechslungsreichen Welt des Films auf diese Weise zu gestalten. Doch gemessen an den Qualitäten des Werks ist dieser Einwand vielleicht ohne besondere Bedeutung. Es galt, das wechselhafte Wesen des Zelluloidstreifens festzuhalten, der die unendliche Vielfalt des Lebens mit Hilfe der Bewegung auf die Leinwand bringt. Das Relief zeigt marschierende, die Bewegung veranschaulichende Figuren, Masken, Künstlerköpfe, fliegende Vögel, schreitende Pferde, Männer, die eine Totenbahre tragen. Das mittlere quadratische Feld erinnert an die felsige griechische Landschaft, während die beiden in antike Gewänder gekleideten Gestalten gleichzeitig die Atmosphäre der griechischen Tragödien und die Möglichkeiten der heutigen Filmkunst andeuten.

Eng an dieses Werk lehnt sich der im gleichen Jahr geschaffene «Sturm auf Syrakus» an. Das im Institut für Optik und Feinmechanik angebrachte Terrakotta-Relief überrascht durch die einfallsreiche Anordnung und durch die vielschichtige geistige Aussage. Die Gestaltung der Oberfläche läßt das Land und das Meer plastisch hervortreten. Die antike Form der Schiffe, die mit modernen Mitteln angedeuteten Kämpfer erwecken zugleich eine besondere und fein stilisierte archaische und eine «gegenwärtige» Stimmung. An Archimedes wird nur durch seine Werkzeuge erinnert, sie rufen uns den berühmten Spruch ins Gedächtnis: «Noli tangere circulos meos!» (Stört nicht meine Kreise!).

Unter seinen mehrfigurigen Kompositionen soll hier noch das Freiheitskampfdenkmal «Die Totenträger» (1965) erwähnt werden. Vier Kämpfer tragen ihren toten Kameraden. Ihr Trauermarsch schließt sich thematisch der Welt des «Frauenkopfes» an.

Sándor Kiss schmückte 1958 auch die Torrahmen von zwei Häusern einer

Wohnsiedlung, teils mit arabesken artigen Ornamenten, teils mit stilisierten Frauenköpfen aus Terrakotta. Es ist zu bedauern, daß an Wohnhausschmuck dieser Art nur wenige Architekten denken, obgleich er eine berechtigte und gelungene Initiative auf dem Gebiet der Architektur und der Bildhauerei darstellt.

Sándor Kiss befaßt sich intensiv auch mit Kleinplastiken. Unter seinen Kleinplastiken und Münzen möchte ich nur wenige anführen, obwohl doch auch dieser Zweig seines Schaffens selbständig behandelt werden müßte. Der «Székler Holzarbeiter» entstand als Huldigung an seine engere Heimat und an den werktätigen Menschen. Kiss' literarisches Interesse kennzeichnen Namen wie Andersen oder Hemingway. Die ungarischen Staatsmänner aus Siebenbürgen Bocskay und Thököly bilden für ihn die Brücke zwischen Vergangenheit und Gegenwart und sind Zeugen dafür, daß man die Lehren der Geschichte in der Gegenwart anwenden kann.

(Aus Müvészet 1967/3, Budapest – Teilabdruck)

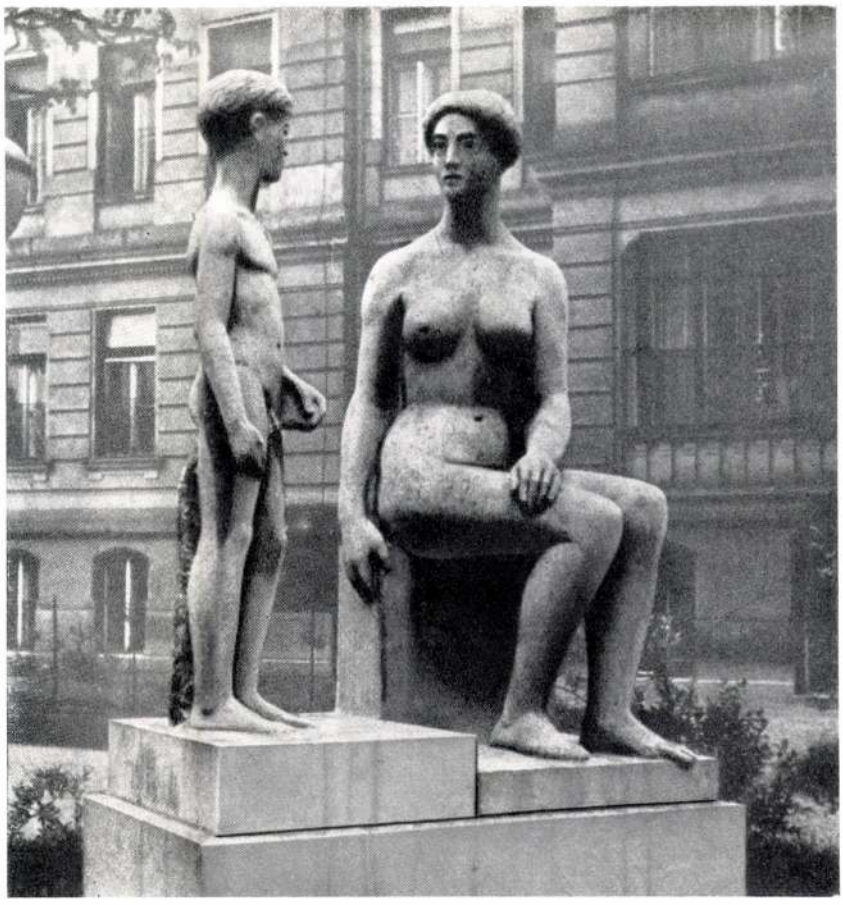

5

4

2 Sitzende Frau · Kleinplastik · 1962
Gips für Bronze

3 Relief «Sturm auf Syrakus» im Institut für Optik und Feinmechanik · 1964 · Terrakotta

4 Plakette «Hemingway» · 1962 · Bronze

5 Mutter und Kind · 1961 · Stein
überlebensgroß

6 Relief «Szenen» (Die Welt des Films)
in der Eingangshalle des Filmlaboratoriums
1964 · Terrakotta

6

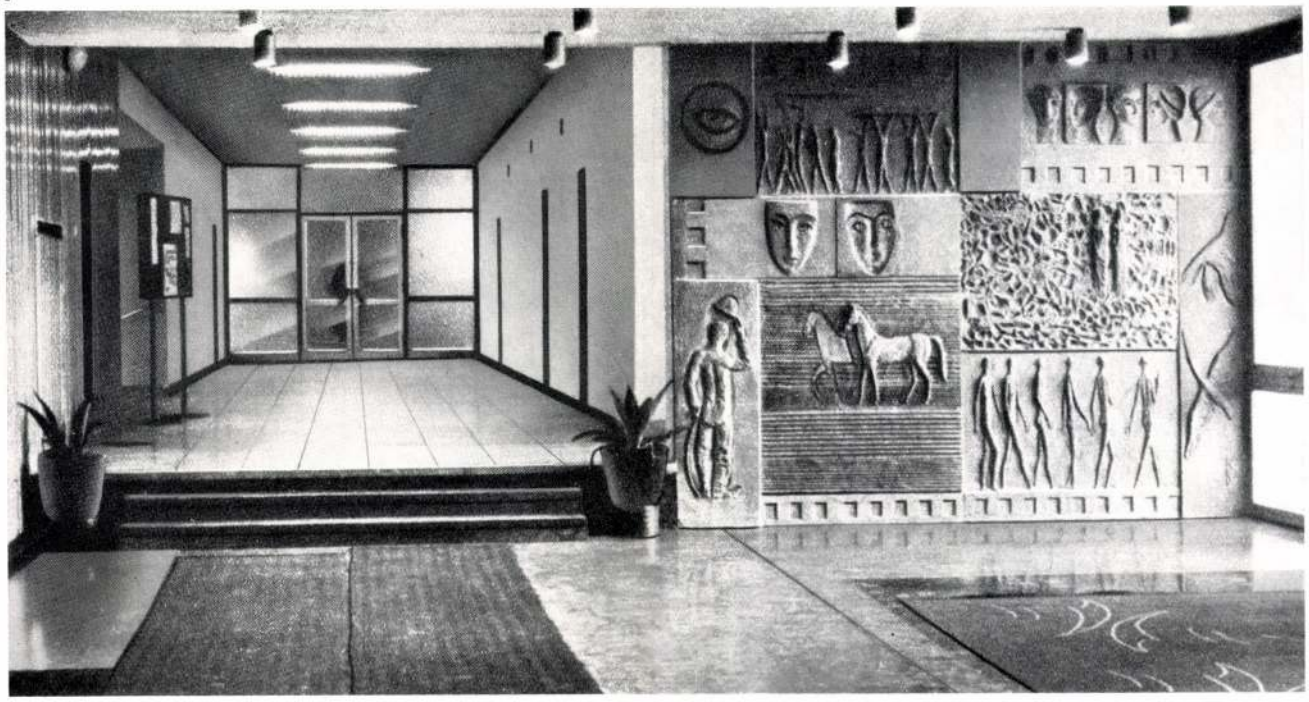

7

7 Frauenkopf · 1958 · Stein

8 Plakette «Hera» · 1963 · Bronze

8

Kiss Sándor

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAIUS 18

PESTMEGYEI HÍRLAP

Budapest

1021

ESZTERGOM

Export levelesládák

Nyolcszáz levelesládát készít egy osztrák cégnek Czuczai József esztergomi műkovács. A megrendelő Svédországba szállítja a díszes kovácsoltvas-ládákat. Az esztergomi kisiparos gyártmányait már számos országban ismerik; évente mintegy 400 ezer forint értékű export megrendelést teljesít. Remekbeszabott munkái több hazai vadászházat is díszítenek. Egyedülálló módon készíti a mester szobrászművészek gipszmintái után a fémszobrokat; 6 milliméteres kovácslemezből hegesztőpisztollyal mintázza meg az alkotásokat. Így öntötte vasba például Kiss Sándor szobrászművésznek az ózdi művelődési ház előtt álló szobrát is.

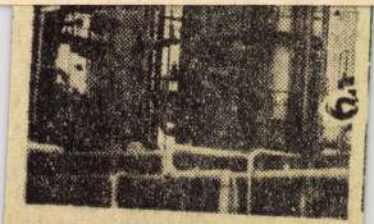

ül – golyóstoll

Korunk 1964 IV. szám

gával ritkán találkozhatunk hazai folyóirataink hasábjain. Előttük példának ott munkál a régi nemzedék, a korelnök a nyolcvanöt éves Kós Károly, vagy a nagy öregek közül Endre Károly, Molter Károly, Franyó Zoltán, akiknek személyében, életpélda, küzdelem, olykor nehéz harc jelentette és jelenti a tegnapokhoz kötött szakíthatatlan szálakat, a folytonosságot, s a folytatást, amely a mai írót éppúgy mint a tegnapit, egyként kötelezi az emberség példájának adására, az igazság keresésének és kifejtésének írói tettekbe, kötetekbe foglalására. Középen a Balogh Edgár, Méliusz József neveihez fűződő új sorskeresők megpróbáltatásai, az ő nyomaikban Kányádi Sándor, Páskándi Géza már meglelt mondanivalóinak szabad kiteljesedése, őszintén, korhűn, huszadik századhoz s egyben néphez kötötten.

Velük együtt a legifjabb nemzedék, Kenéz Ferenc, Cseke Gábor és mások, sorolhatnánk egymásután a neveket, akik az Utunk hasábjain jelentek meg először, avatódtak írástudókká, váltak költőkké. Még friss volt a kötet, amikor személyesen ottjárhattatam, még Kolozsvárott néztem át először az évkönyvet, még új az élmény, a beszélgetés élménye, melyet szerkesztőkkel, írókkal folytathattam a legfontosabb kérdésről: hogyan, milyen körülmények között él, munkál Kolozsvár s ezzel együtt egész Erdély legnépszerűbb irodalmi hetilapja, hogy az új kifejezéseket, az új formákat valóban úgy adja tudtul az irodalmat óhajtó és áhító embernek, ahogyan azt a régi irodalmi műhelyek hagyománya kötelezi. Megtett utakról vallottak s adtak számot, a lap munkatársai Európa különböző országaiban fordultak s fordulnak meg, az egykori elzártság tehát kinyílott számukra, s ma ugyanolyan utazói a nyugati városoknak, a romániai magyar írók és költők, legyenek kolozsváriak vagy marosvásárhelyiek, mint a Bukarestben élők.

Külön, szinte kiemelten kell emlékeznünk a művészeti illusztrációkról, amelyek színesebbé, felmérőbbé teszik az évkönyvet, itt is a régi nagy nemzedék képviselőitől a legfiatalabbak próbálkozásáig nyerünk bepillantást az erdélyi művészeti és társadalmi életbe. Gy. Szabó Béla, Benczédi Sándor, Nagy Albert, Vida Géza, a két Szervátiusz rangos műveitől a karikatúráig ível ez a képanyag, s még egy képzőművészeti kislexikon is segíti az olvasót az eligazodásban.

A legkedvesebb költőd? Hatan válaszolnak a feltett kérdésre, s ezzel a kritikus „külön" véleménye is tükröződik, mit tartanak az „avatottak" erről az irodalmi folyóiratról, hogyan értékelik és érzékelik a mai líra törekvéseit?

A kötet közel egynegyedét szenteli a régi irodalmi hagyományok felelevenítésére, író-, költő-találkozásokra, visszaidéz egy-egy felejthetetlen pillanatot azoknak életéből, akik már nincsenek, de akiknek örökségét kötelezőn folytatják a ma élők.

És nemcsak magyar költők alkotásai kerültek az Utunk évkönyvébe, de azok az Erdélyben élő román költők is, akik állandó munkatársai a folyóiratnak. A szerkesztők törekvését példázza ez a válogatás, hogy az együtt élő s egymásra ható két irodalom közös gondjai, törekvései és problémái ilyenformán még erőteljesebb kifejezést nyerjenek.

Sajnálatos, hogy az évkönyvből alig néhány példány került át a magyar olvasók elé, hiszen az igény és a vágy él itthon is ez iránt az irodalom iránt, mely közvetlen mellettünk támad, él és törekszik új tartalmi és kifejezési formákra, nemes versenytársaként hazai magyar irodalmunknak.

FÁBIÁN GYULA

képzőművészet

1021

A Kilencek és a Stúdió

egymást követő műcsarnoki tárlatai sajátos összetételük révén ritkán adódó alkalmat nyújtottak közönség és kritika számára egyaránt képzőművészetünk jelenének, aktuális problémáinak és potenciális lehetőségeinek felmérésére. Mindkét kiállítás kereteit ugyanis — bár eltérő célzattal — a felszabadulás után indult generáció munkái töltötték ki, azé a generációé, amely éppen kortársi jellegénél fogva úgyszólván normatív súllyal befolyásolja vizuális kultúránkat. Ami a közönséget illeti, igen nagy érdeklődéssel viseltetett a

SÁNDOR 5517

csak a hiányok jelzésére. És ez amilyen jó, olyan rossz is.

Csukás tehetségét elsősorban költői személyisége főranggá emelésére mozgósítja. Ez ahogy belső gazdagságot és pszichológiai gyarapodást mutat, úgy szegényes tematikusan, a környező világgal kapcsolatban.

Csukás poézise többnyire csupa grácia, virtuóz könnyedség. De amiképp invenciózus lírikusi fordulatokban, formai eszközökben, oly módon szürkíti el tartalmi izgalmait, válik mondandója eléggé eklektikussá.

Igaz, összeadni, kivonni – nem kritikusi feladat. Ez egyszer mégis végezzük el a fentebb quasi kijelölt műveleteket: mínusz jelentkezik az eredményben. És ez fölöttébb sajnálatos! A fiatal költőt ugyanis fölforrósult szenvedélyvilága, megnövekedett színtartománya, megérett verselő fegyelme többre jogosítja.

Csukás költészete ma, saját szavaival, „a harmincéves férfi éneke". Jellegzetesen önnön életének idején méri a történések és a történelem kronológiáját. Az emberi, pontosabban a személyes életvitel az, ami szinte kizárólagosan érdekli. Talán mi sem természetesebb ennél, hiszen líráról van szó. Mégis! Egysíkúvá válik az általa föl-rajzolt individuum, mert az egyén sorsának és jellemének alakulásában a társadalmi hatótényezőket nem elégségesen vetíti ki. Inkább csak elvont lélektani folyamatok lesznek láthatóvá, sajátos egyedi arculata helyett. Van rá eset, hogy szubjektív élményhalmazát helytelenül azonosítja az objektív valóság egészével, megérzése kizárólagos és perdöntő jogot vindikál magának. Ez meglehetősen zavarja még szép szerelmi líráját is, és nem engedi ezt a „föl-nyüszítő" gerjedelmekből, hangulatpillanatokból, gondolatszilánkokból, élményforgácsokból, tájfelvételekből boldogtalanságokkal összemontírozódó költészetet ténylegesen súlyossá válni.

A költőt „felpúposodó csönd" veszi körül. Kedélye „Ide-oda lengő ajtó", és a versek racionális gondolatvezetése kevésbé lumineszkál, inkább lágyan belesüpped és eltűnik a vágyakban és a csodálatos érzelmekben. Jobbára befelé fordulva, lelkesen, de már csak „elnyújtózva" lesi az álmokat, az éjt. Sokszor „a magány muzsikája" bódítja, és nincs benne energia a hadrakelésre. Úgy látja: „Éjszakám amit felépít, lebontja buzgón nappalom". Néhányszor azonban olyanformán is tűnik: újra helyreáll valamiképp megrendültnek hihető bizalma, és képesnek hiszi az embert a valóság igazi meghódítására, el-elismeri az emberi tevékenység hatóerejét, valamint saját élményeit megkísérli egy tágabb világ objektív rendjében netán értékeltetni. Esetenként meg kívánja érteni az impressziókat kiváltó okokat is, és igyekszik feltárni a valóságnak és önnön szubjektumának kölcsönhatásait. Az ő megfogalmazását használva: „az eszmélkedés ablakába" ül ki.

Láthatóan minden sokkal egyszerűbb, világosabb lett számára. Ilyen értelemben ökonomikusabb formakezelése is. A szellemes ötletek javarészt nincsenek túlhajtva; a mondóka-forma, a nyelvi leleményesség, a bravúros képi tömöttség nem csak a lelki érzékenységet, szenzibilitást, hanem az értő zeneiséget, a jó ritmusérzéket, a játékos kedvet is bizonyítja, kellő tartózkodással. A megkapó felsorolások, a lassan kiteljesedő, fölizzó fokozások, a váratlan, néha groteszk képzettársítások, víziók, a jó zengések azonban nemegyszer csak verbális mutatványok, gondolati üresjáratok. Versértelmezésében ilyeténképp van egy adag öncélúság is. Nem egy alkalommal magamagát teszi ennek folytán hatástalanná, a „magány világnyi légszomja" alkalmasint lírikusi megszokásból „üvölt" utána, rajta múlik, hogy alig van dolga a világgal. És így ugyan vágya „csillagokkal méri magát", de a „Hogy lesz tovább?"-probléma megoldatlan marad. Következésképp lírikusunknak föltétlen szélesebb körben kell megtalálnia a kontaktusokat, hogy alapjában véve érdemes költészetének további távlatai is legyenek. *(Szépirodalmi Könyvkiadó)*

BORBÉLY SÁNDOR

Utunk-évkönyv, 1969

Háromszázhatvan oldalas könyv, kilencvenöt költő, író, kritikus arcképe, aláírása, szemelvénye fémjelzi a romániai magyar irodalmat, mintegy bemutatkozásként valamennyiünknek. Az Utunk; a Kolozsvárott megjelenő terjedelmes irodalmi újság olyan irodalmi műhely ma, amelynek munkáját, hatását, erejét ez az évkönyv csupán felvillantja, de teljes értéke igazán azok számára bontakozik ki, akik egy kicsit rendszeresebben olvassák a legtágasabb erdélyi irodalmi műhely számait, akik több figyelmet fordítanak a más körülmények között bontakozó modern magyar irodalmi próbálkozásokra.

Az első jóleső döbbenet az évkönyv átlapozása nyomán azzal fogja meg az embert, hogy felnőtt, kiteljesedett és új nyomokat keres egy olyan fiatal tehetséges nemzedék – költők, prózaírók – akiknek munkássá-

kiállítások iránt (a Stúdiót meg is kellett hosszabbítani!), a kritika azonban – csekély kivételtől eltekintve – sajnos ismét bizonyságát adta, hogy értékkategóriáit nem a művész inditékainak és a mű belső világának megértéséből, illetve ezeknek a valósággal való szembesítéséből vonja le, hanem szubjektív elképzeléseket tükröző, a fenti kritériumokat negligáló koncepciók szerint ítélkezik. Így történhetett meg, hogy egyes bírálók a harmadízben jelentkező Kilenceket hol egyszerű kiállítási társulásnak, hol véd- és dacszövetségnek aposztrofálták akkor, amikor laikusok is észrevették, hogy *eszmei jellemzők*: a magatartás művészi és emberi vetületének azonossága alapján összekovácsolódott, határozott arcélű közösségről van itt szó, s dicsőültek meg a Stúdióban azok, akiknek eszmei és formai karaktere hasonlóságot mutatott a nyugati iskolák valamelyikével, szemben a „képcsarnoki festőnek" elkönyvelt, több-kevesebb önállóságot felmutató többséggel. Sok más mellett *ezek* a momentumok is jelzik, hogy alaposan megérett az idő kritikai mércéink revideálására, mert ha nem történik változás, még megérjük, hogy a szűkebb haza dolgaival bíbelődő, s a világot ennek a prizmáján át szemlélő habitus egyre inkább kuriózum-számba fog menni művészetünkben, amely belemerítkezvén az üdvözítőnek kikiáltott új-avantgarde tengerébe, hovatovább elveszíti nemzeti vonásait is. Vakság tehát lekezelni a Kilencek esztétikai problémáktól terhes, de figyelemreméltó gondolati töltéssel rendelkező kiállítását, s vakság nem észrevenni a fiataljaink körében lábrakapó vonzódásokat a groteszk, a misztikum, a naiv – a józan racionalitástól mindenképpen elütő felé. Félreértés ne essék, jól tudom, hogy vannak időszakok és helyzetek, amikor a valóság efajta megközelítési módja a legcélravezetőbb, mégis: az ilyen nézőpontok benyomásom szerint sohasem helyettesíthetik az esztétikai volumenükben talán töredékesebb, de igényeikben a valóság egészével, komplexivitásával számoló törekvéseket. Ez utóbbiak kvalitásbeli értékei feltétlenül magasabbrendűek.

Visszakanyarodva a Kilencekhez, ebből a szempontból éreztem tanulságosnak és meggondolkoztatónak új kiállításukat. A résztvevő tizennégy festő, szobrász és grafikus azért lépett szövetségre egymással, hogy az ízlést és lelket mérgező antiracionális irányzatokkal polemizálva közös erővel bizonyítsák: *csak a reálitásokra figyelő, a társadalmi valóság kérdéseit feltáró és kifejező művészet lehet adekvát korunkkal és emberségünkkel.* Nem akartak többet, mint emberi érzékenységük őszinteségéről, humánus szolidaritásuk tisztességéről meggyőzni a publikumot, arról az érzésbeli és gondolati többletről, amely nélkül nemhogy a közösség, de a maga nevében sem beszélhet nagyon a művész. Ez a nyílt an kimondott esztétikai meggyőződés, program, természetesen egyénenként más és más előadásmódban jutott kifejezésre a tárlaton, a közös élményanyag festői, szobrászi vagy grafikai láttatása nincsen azonos stílusjegyekhez kötve. Még azt sem lehet mondani, hogy hasonló témákkal dolgoznának, hisz a zárkózottabb alkat, a hűvösebb temperamentum egészen mást tart lényegesnek és kifejezésre méltónak, mint a szenvedélyesebb, a mozgékonyabb; van, aki a tárgyi világban otthonos, s van, aki átírja, önmagához hasonítja a valóságot, hogy aztán az a szubjektum energiáival is fölerősítve egyetemes mondanivalók hordozója legyen.

Tudom, sokan azt mondhatják erre, hogy az ilyenfajta tájékozódás a hazai művészet más csoportjainak is sajátossága, a közösségi igény, az elkötelezettség szándéka általában is jellemző képzőművészetünkre. Hadd mutassak rá ezért a Kilencek néhány *megkülönböztető* karakterisztikumára. Mindenekelőtt művészetértelmezésükre. A művészet szá-mukra *vizualitás* útján való tevékenység, úgy vélik, hogy a valóság ábrázolásához nincs szükség vagy csak nagyon kevéssé az elvont megoldásokra, a gondolati tartalomnak *első-sorban* az érzékelés, a vonal, a szín, a folthatás, ill. a plasztikai gesztusokon keresztül kell megnyilatkoznia, s ha jelképekkel él a művész, akkor is *az* a döntő, miképpen rögzíti értelmes mondanivalóvá ezeket formaeszközeivel, s maradandónak bizonyul-e majd az így létrejövő komplexum az idő rostáján. További specifikumuk – szerves következménye egyébként az előbbieknek – az öncélú művészieskedés *elutasítása*. A művészetet társadalmi szolgálatként fogják fel, amely nem elégedhet meg csak érzelmi reagációval, velleitásának az intellektus síkján is transzponálódnia kell. Igyekszenek mindent észrevenni az életben, anélkül, hogy bármely mozzanatát abszolutizálnák, ellentétes benyomásaikat azonban aktív életigenléssel fogják egységbe – művészi konklúziójuk mindig a *humánum* szolgálja. Szándékaikat persze nem tudják minden esetben a legmagasabb színvonalon kifejezni, velleitásukból gyakorta csak az érzelmi elem hangsúlyozódik, de hát nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy munkásságuk még forrásban, alakulóban van: pályájuk felét, kétharmadát még maguk előtt tudják.

Leginkább a szobrászoknál érvényesül az értelmi összetevők primátusa. Kiss Sándor, Kiss István, Illés Gyula és a retrospektív anyaggal felvonuló Tar István művei intellektuális szempontból is elmélyült alkotások. Kiss Sándor komoly hangütése imponáló adekvációban van plasztikai metódusaival, téma és formáció messzemenően fedi egymást

szobraiban. Robusztus és intim gesztusokra egyaránt kép[illegible] tükrözik felületei, amelyek ugyanakkor összhangban vannak az [illegible]játszerűségeivel is *(Torzó, Asszonyok, Kőműves Kelemenné)*. Mint portréista is elsőrangú, mozgalmasan megoldott *Partizántemetése* pedig arról tanúskodik, hogy a térben is szerencsés természetességgel mozog. A térbeli elrendezés Illés Gyulának is erőssége, bemutatott öt szobra közül különösen az *Atléta-torzó* tetszett. Határozott vonalvezetésű, markáns szobrászegyéniség Kiss István, plasztikai tudása főként az egyéni figura és a csoport kapcsolatának térbeli megszervezésében érvényesül *(Nővérek, Lovak)*. Néhány játékosabb, könnyebb, absztrakt felé hajló alkotását *(Galambok, Szúnyogok)* sokan megkérdőjelezték – köztük kezdetben magam is – mint az életmű egészétől idegen kísérleteket, figyelembe kell azonban vennünk, hogy ezek a szobrok csakis környezetükben – ha jól tudom, a Balaton-partra vannak szánva – érvényesülhetnek egyértelműen, itt, úgy hiszem, szellemességük nem tetszik fölényeskedésnek. Mindazonáltal *Repülő emberét* nem tartom igazán szerencsésnek, van valami groteszk ellentét a figura nehéz fémteste és üveggel áttört „pillangó-szárnya" között. Tar István életműve szépen példázza, miképpen juthat el a művész eredeti elgondolásai megtagadása nélkül a napjaink lelkiségét visszaadó modern vonalú formakultúrához.

A festők közül Szabó Zoltánra jellemző hasonló alapállás, az ereje teljében levő művész a szigorú gondolati fegyelem jegyében munkálja ki sajátos festői világát. Mellette Iván Szilárd rendelkezik a legegységesebb oeuvre-vel, felfogása, ábrázolásmódja eredendően lírai, melyet csak ritkán színez át, de mindig sikeresen a drámaiság súlyosabb alakzataival és tónusaival. Konfár Gyula, Ridovics László, Sarkantyú Simon, és Vati József bár sok tekintetben előbbre léptek, *még nem állnak képességeik magaslatán.* Konfár a képszerkesztés újszerű, színekben, foltokban megnyilatkozó módja felé tesz biztató kísérleteket, Ridovics a festői hatások elmélyítésén fáradozik. Vati teljesen átalakulóban van, korábbi meditatív világát próbálja átfejleszteni indulatosabbá, mozgalmasabbá, nem invenciótlanul. Sarkantyú is, Konfárhoz hasonlóan, szerkezeti kérdésekkel bajlódik, ő a hagyományos vonal-szerkezet és a nagyobb nézői intelligenciát igénylő színkonstrukció egyensúlyára törekszik. A grafikusok, Stettner Béla, Raszler Károly és Zala Tibor mozgalmasabb anyaga jó kiegészítője a kiállítás összképének, Stettner a szikárabb racionalitás, Zala a népművészet szemléleti és formagazdagsága felől motiválja a tárlat karakterét. Raszler Károlytól itáliai útijegyzeteket láttunk, könnyed s elegáns grafikákat és rézmetszeteket, amelyek – mert hellyel-közzel *többek* a puszta lokális látvány visszaadásánál – jó stílusgyakorlatok egy nagyobblélegzetű feladatvállalás előtt. Plesnivy Károly szokásos színvonalán, ízléses szőnyegekkel és grafikának is elmenő szőnyegtervekkel jelentkezett. Filc-gobelinje sikerült kísérlet a hasznossági és esztétikai meggondolások összeegyeztetésére.

A fentiek szellemében *másként* jelölném ki a Stúdió jubileumi kiállításának csomópontjait is, mint azt az eddigi kritikák tették. Az értékelések egy részével persze én is egyetértek: nem vitatom például Németh József, Szalay Ferenc, Kondor Béla, Csohány Kálmán, Feledy Gyula és mások mesteri rangját, de feltétlenül *lejjebb* helyezem a skálán látott művei alapján Gerzson és Mizser művészetét, lejjebb a modorossá váló Berki Violát és Galambos Tamást, s nem értek egyet az absztrakt törekvések (Karátson, Lakner, Nádler stb.) és a szentendrei iskola (Deim, Balogh László) ilyen mérvű piedesztálra emelésével. Számomra többet mondott ezeknél Lóránt János puritán és tömör *Gyárudvara* ill., *Bányászsorsa*, többet Magos Gyula lendületes *Kenderkötőnőkje*, sok egyénit és hiteleset érzetem a szinte észre sem vett Benedek György, Klimó Károly, Ircsik József, Koszta Rozália Michnay Andrea, Szabados János és Szekeres Emil műveiben. Ezek a fiatal művészek valamiképpen *sorskérdésekhez* szólnak hozzá, konfliktus-oldásra törekszenek, s vállalják az ezzel járó látványtalanabb, nehézkesebb utat. Ezért méltányolnám Szurcsik János mindenkitől elmarasztalt pannóját is, van ebben egy egész csomó olyan plebejusi íz és erő, amely feledteti a szerkesztés bizonyos aránytalanságát.

De legyen elég is ennyi észrevételeimből, hiszem, ezek is mutatják: több érték került a felszínre ezen a tárlaton, mint az néhány elparentáló írásból kitetszett. Meg tudom érteni az érdekeltek televízió-beli tiltakozását: keservesen érzik, hogy tárgyiatlan, fölényeskedő, értetlen teljesítményeikkel szemben a kritika. Mert ha másutt talán nem is, itt valóban lett volna alkalom a kritikusi mesterségnek a „művész elé menő" beállítottságú gyakorlására, a problémákkal viaskodó alkotó megértésére, akiből az előlegezett bizalom *bizonnyal* egészségesebb tendenciákat vált ki, mint az igaztalanul elmarasztaló.

TASNÁDI ATTILA

Kiss Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 ÁPR 22

MAGYAR NEMZET

Kiss Sándor 16 négyzetméteres terrakotta domborműve az Optikai és Finommechanikai Új Laboratórium részére elkészült. Témája Szirakuza ostroma, a város Archimedes-alkotta tükrével védekezik a támadó római hajóhad ellen.

költséges iparfejlesztés és a

Kiss Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Társadalmi Szemle

1021

Kiss Sándor:
Felszabadulási plakett

meg a
7. szám
hogy h
alapjai
ne. De
az, hog
kevesel
Mére
reform
az ors
átszer
S a r
lege,
nem
ménnyel az eltelt időszakban
még nem teljesítjük következetesen és
összehangoltan a szeptemberi plénum
minden útmutatását. Az új munkafeltételek között ma még kevesebb új vonás
érvényesül, mint ahogyan előirányoztuk.
Így például elhúzódott a termelési egyesülések létrehozása, lassan megy végbe
a gazdasági önelszámolás bevezetése az
igazgatási szerveknél, s nem örvendetes
a gyáron belüli gazdasági önelszámolás
helyzete sem.

1 Megjelent a lap ez évi 15. számában.
2 Magyarul megjelent a Népszabadság február 25-i számában.

Kiss Sándor

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 FEB 28

NÉPSZAVA
Budapest

1024

Kiss Sándor: Vízköpő

1970 FEB 28

1021

Kiss Sándor: Középkor (Szürke márvány)

NÉPSZAVA
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Ülői út 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss Sándor: Vízköpő

„EMBER VIGYÁZZ, FIGYELD MEG JÓL VILÁGOD...“

1944. február 25-én halt meg *Dési Huber István*, a magyar munkásosztály fia és életsorsának egyik leghitelesebb, legművészibb festőábrázolója.

Két nappal a barát temetése után, február 29-én írja le *Radnóti Miklós* az immár irodalomtörténeti értékűvé lett, oly megragadóan szépséges versét, a „Nem bírta hát...“-ot.

A fiatal barát, az „ifjabb testvér“ keserve, magárahagyottsága szól itt ebből az alig huszonkilenc soros költői reminiszcenciából. Az 1944-es év ugyanezért él és kötelez a ma élők számára is ez a festői hit és ez „a felmért tág világ“.

Már 1928-ban, visszatérve Itáliából, elkészíti a „Negyedik Rend“-ről komponált linóalbumát, amelynek egy részlete a „100%“-ban is megjelenik. Ugyanez az elkötelezett hit fogalmaztatja meg oly híressé lett tanulmányát, éppen a „Népszava“ 1941. november 7-i számában, a negyedik rendről és annak művészetéről.

Ez a tudatos emberi elkötelezettsége íratta le Désivel az oly mélyen

Kiss Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
Szolnok

1970 FEB 1

Esztergomi levelesládák Svédországba

Nyolcszáz levelesládát készít egy osztrák cégnek Czuczai József esztergomi műkovács. A megrendelő Svédországba szállítja a díszes kovácsoltvas ládákat. Az esztergomi kisiparos gyártmányait már számos országban ismerik; évente mintegy 400 000 forint értékű export megrendelést teljesít. Remekbeszabott munkái több hazai vadászházat is díszítenek. Egyedülálló módon készíti a mester a szobrászművészek gipszmintái után a fém szobrokat; 6 milliméteres kovácslemezből hegesztőpisztollyal mintázza meg az alkotásokat. Így öntötte vasba például Kiss Sándor szobrászművésznek, az ózdi művelődési ház előtt álló szobrát is.

tig: nehéz zamatú rajnai borokat idézve emlékezetünkbe. A hegytetőkön itt is, amott is várak, várromok, némelyiken zászlót is lenget a szél. Lovagkor, vérfagyasztó drámák, máglyaként lobogó szerelmek korszaka; gyorsan ölő méreg, hamis pénz, gyilok, gyöngyökkel ékesített párták, fájdalmas sóhajok... Csak a színtér dacolt az idővel, sokhelyütt még a második világháború pusztító korszakát is átvészelve.

Takaros nyugatnémet városokon robogunk át. Tiszta utcák, új vagy újjá tatarozott házak, magasfeszültségű vezetékek pókháló-szö-

Kiss Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

KELETMAGYARORSZÁG
Nyíregyháza

1970 FEB 1

Esztergomi levelesládák Svédországba

1971

Nyolcszáz levelesládát készít egy osztrák cégnek Czuczai József esztergomi műkovács. A megrendelő Svédországba szállítja a díszes kovácsoltvas ládákat. Az esztergomi kisiparos gyártmányait már számos országban ismerik; évente mintegy 400 000 forint értékű exportmegrendelést teljesít. Remekbe szabott munkái több hazai vadászházat is díszítenek. Egyedülálló módon készíti a mester a szobrászművészek gipszmintái után a fém szobrokat; 6 milliméteres kovácslemezből hegesztőpisztollyal mintázza meg az alkotásokat. Igy öntötte vasba például Kiss Sándor szobrászművésznek az ózdi művelődési ház előtt álló szobrát is.

3	Magyarország	2	1	—	1	9:4	2

Kedden szünnap lesz, szerdán kerül sor a feljutás szempontjából döntő jelentőségűnek látszó Magyarország—Olaszország mérkőzésre.

---

en—

itrov SE 12:10

1021

Kiss Sándor

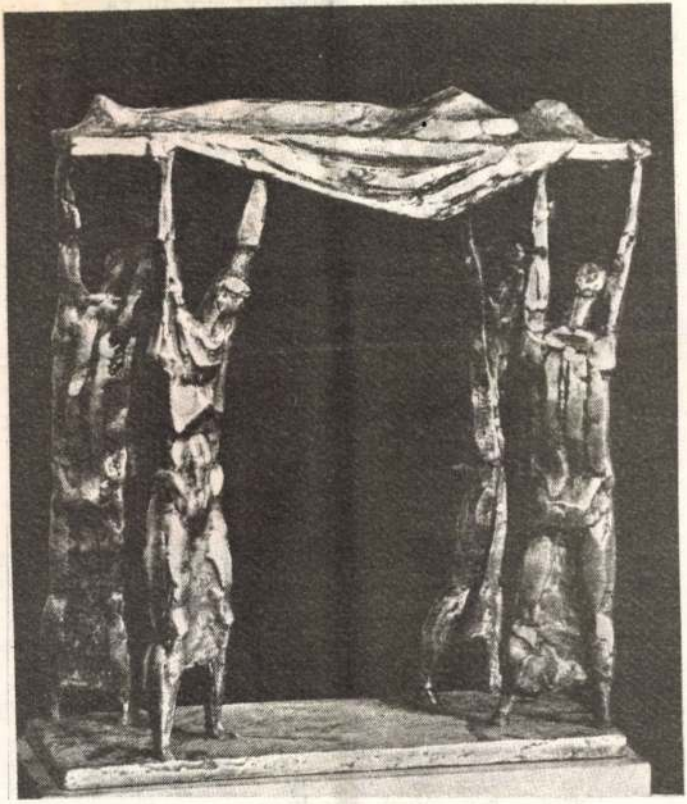

KISS SÁNDOR szobra

Érzéketlen alkatrészt mé
és nem számított annyit
ráhagyás, mint egy rossz
most, ha kedvetlen vag

Bár hittel térek vissza,
volt társaim s vezetőim
Érzem, fényes subler-sz
és felszökken bennem a
keresni indít azt a közö
mely felold minden san
világunkban, s majd hi

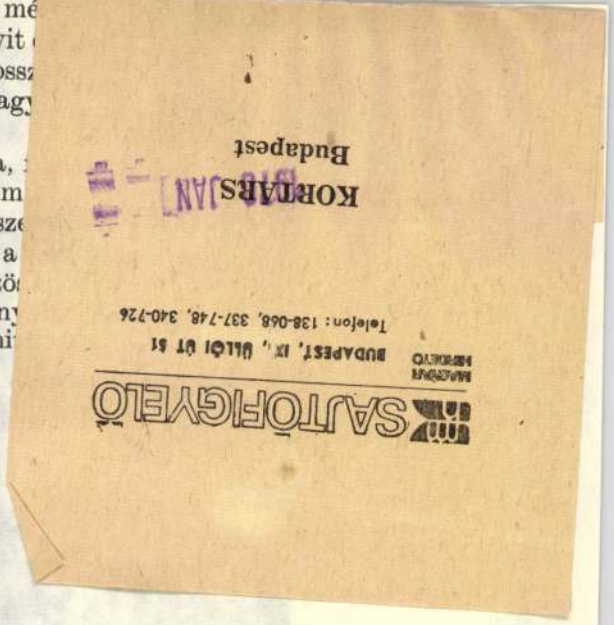

A hegedű

Az ég kúpjába sudár egyenest
szalaszt föl egy roppant merőleges.
Csúcsán ragyog egy fényes hegedű;
de cincog csak, mint rémült egerek,
mert háromszögek, gömbök, hengerek
szoros rendjében macskaszem a nap.
És alant habzó vizek ringanak.

Kiss Sándor

SZOBROT EMELT Pásztó városa Zsigmond királynak, annak az uralkodónak, aki 1407-ben városi előjogokkal ruházta fel az ősi települést. A szobor Kiss Sándor Munkácsy-díjas érdemes művész alkotása.

Népszabadság, 1987. X. 2

Kiss Sándor, nobrán

h: Kós Károly

Rőser Norbert - Akiket Kós Károly megihletett - 58

Magyar

Építőművészet Bp.1983

83/6

Kiss Sándor szobrász

A Művészeti Alap díjai

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának 1985. évi nagydíjait, valamint nívódíjait tegnap átadták a Pesti Vigadóban. *Mocsár Gábor* író, *Somogyi József* szobrászművész, és *Demény János* zeneesztéta vette át az idei nagydíjakat, Kiss Sándor szobrászművész munkáját.

A képzőművészeti szakosztály 1980 óta adja ki jelentős kiállítások elismeréseként a képzőművészeti és kiállítási nívódíjat. Az idén *Áron Nagy Lajos* festőművész, *Banga Ferenc* grafikus és *Kő Pál* szobrászművész, *Sarkantyú Judit* keramikus, *Sarkantyú Mihály* fotóművész és *Sarkantyú Simon*, valamint *Sigmond Géza* üvegtervező művész tárlatát jutalmazták.

A művészetszervezői nívódíjakat *Dusza Árpádné* művészettörténész, *Cserny József* iparművész, *Lelkes Péter* formatervező és *Lissák György* formatervező, valamint *Welsch Jánosné*, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége munkatársa kapta.

A Művészeti Alap zenei szakosztályának díját, Péterfi István-emlékplakettjét az idén *Pándi Marianne* zenekritikus kapta.

Népszabadság, 1985. XII. 10

ÉLETÜNK

MŰMELLÉKLETE

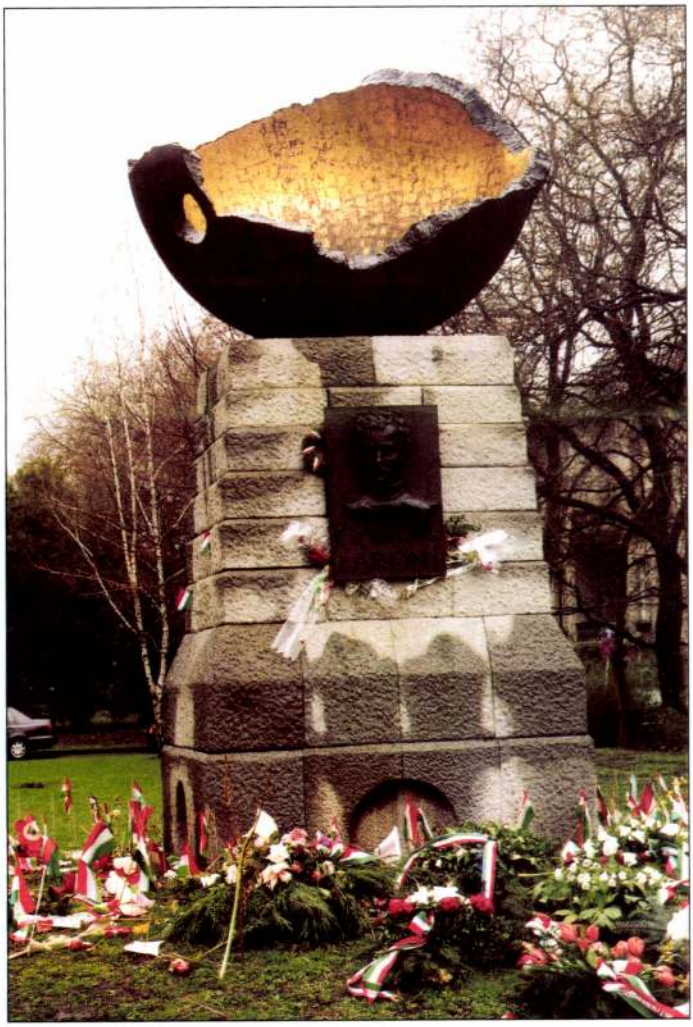

KISS SÁNDOR

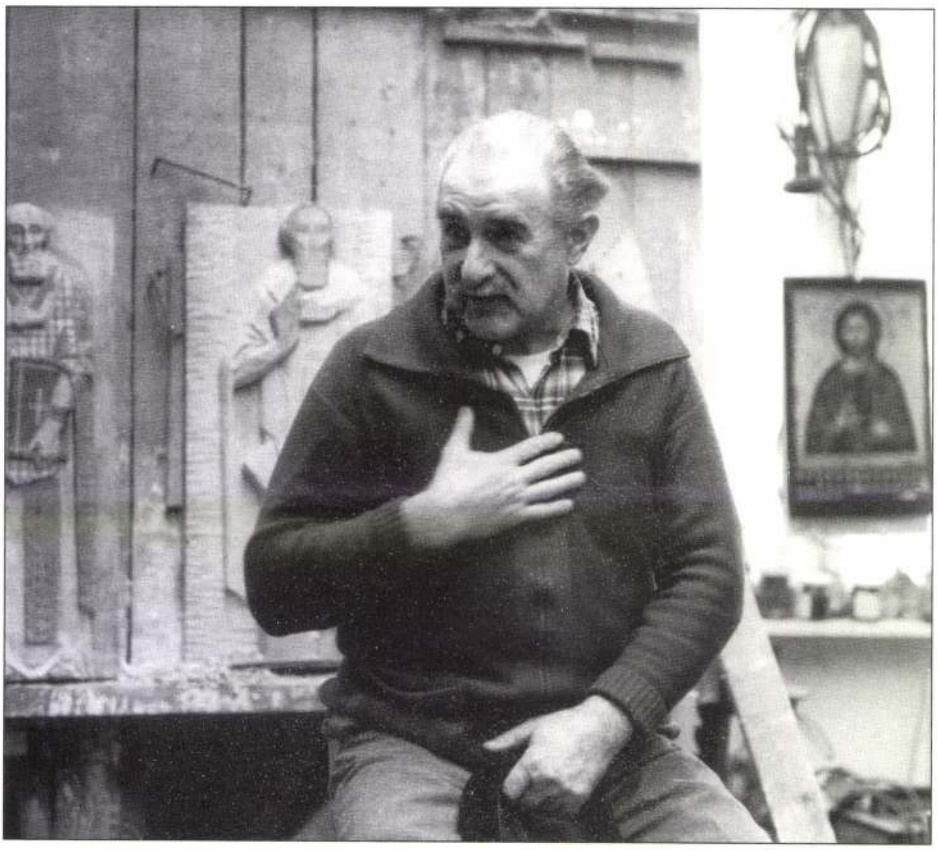

Potréfotó: Garas Kálmán

Címlapon: Gábor Áron emlékmű

Királyszobrok műhelyében

Kiss Sándor özvegye, a kitűnő szobrász emlékezik az együtt töltött alkotóévekre

Műtermünkben, műhelyünkben sok vázlat, terv és gondolat született, ebből nem minden valósult meg, pályázatot sem nyert mind. A pártállam idején sem vallási, sem nemzeti nagyjaink megörökítése nem szerepelt az első rendű szobrászati feladatok között, akadtak azonban agilis tanácselnökök, akik sikerrel próbálkoztak ezen a területen is. Így 1969-ben Győr bízta meg Kiss Sándort V. István királyunk szobrának elkészítésével – IV. Béla fia volt, jó hadvezér –, tőle kapta Győr a városi rangot. Mivel azonban az akkori tanács szép épülete előtt már ott álltak a tanácsköztársaság, valamint egyéb mozgalmi emlékművek, az ő munkáját az előcsarnokban helyezték el. Vörös márványdombormű, a király kezében az oklevél. Remekül sikerült, noha igen rövid idő állt rendelkezésre. Télen kellett kifaragni műteremben, zárt helyen; gondolható: márványporban gázoltunk.

1973-74-hez a mohácsi sírkert létrehozása kapcsolódik. Királyszobrot nem engedtek, csak sírfákat, kopjafákat.

1981-ben szentelte fel a pápa a római Szent Péter bazilika altemplomába készült domborműveket, amelyek magyar szenteket ábrázolnak. Hat szobrász kolléga faragta fehér magyar mészkőbe. Sándor Szent Margitot, Szent Erzsébetet és Boldog Gizellát mintázhatta meg.

Az első, igazán Kiss Sándorra jellemző királyszobor 1985-ben készült Pásztóra, az ottani gótikus Szent Lőrinc templom tövébe. Kis dombon helyezkedik el a négyoszlopos kőtalapzat, azon pedig a király: Zsigmond, aki hatalma jelképén, az oroszlánon vetve meg lábát mutat maga elé – mintegy a hely jelentőségét hangsúlyozandó.

Szeretném megjegyezni, hogy Sándor csaknem minden munkáját Vadász György Kossuth-díjas építőművésszel együtt tervezte. Vadász György harminc éven át volt hű barátja és tervezőtársa, aki csodálatos munkabírásával, jó ízlésével és a munka iránti alázatával együtt szárnyalt mindig Sándorral. Emlékszem, kimentünk Bécsbe a Kunsthistorisches Museumba, hogy megnézzük a festményt, az egyedül hiteles Zsigmond ábrázolást, aki még német-római császár is volt. Ezután a kép után mintázta meg Sándor a ravasz, okos és gazdag király egészalakos szobrát. Amikor a bronz-öntvényt az öntődéből hazahozták, a kertben tették le, Sándor hónapokig dolgozott még rajta, cizellálta, szinte újra faragta.

A rumi – románkori alapokra épült – Szent László templomba nagyméretű Szent Lászlót faragott cseresznyefából az oltárra; jó részét aranyozta, a pajzsot pedig spanyolozta. Ő tervezte az egész oltárt, nekem a domborművek kifaragása jutott. 1991-ben szenteltük föl.

A zanati Szent László az új lakóházak előtti téren nem nagy méretű, de mivel a szentet kőoszlopra helyezte, a kardos-pajzsos bronzalak szépen uralja a teret, bensőséges, intim kapcsolatot alakít maga köré. Végül is nem a méret határozza meg egy szobor monumentalitását, nagyvonalúságát, hanem a gondolat nemessége, egyszerűsége. Sándor ebben csodákat művelt, itt érezte otthon magát, ízlése, szeretete ehhez kötötte. Mestere, tanára, Ferenczy Béni itatta át növendékeit ezzel a mindenkor biztos ízléssel, szerénységgel és alázattal a megoldandó feladatok iránt.

Sándor hosszú ideig őrzött egy gyönyörű vörös márvány domborművet, amelyet végül a veszprémi Hittudományi Főiskola kápolnájának ajándékozott 1998-ban. Szent István palástjával ábrázolja Boldog Gizella királynét, a hagyomány szerint ezt a palástot a veszprémi görög apácákkal készíttette.

A legszebb, a legszomorúbb emlékű királyszobor a Somlóhegyen áll. Gyönyörű helyen; a fennsíkon, annak is a szélén, hogy a nyolcas útról is látni lehessen. Egy tizenhat méteres tölgyfából készült fakereszt tövéből a négyméter magas öreg Szent István úgy mutatja föl nekünk a keresztet, hogy szinte két kézzel kapaszkodik belé. Hatalmas palástja súlyosan omlik alá, a király már-már repül a kereszttel. Elkínzott arcáról fájdalmat, kétségbeesést a nemzetéért és a kereszténységért olvashatunk le. Az építészeti megoldás, a kereszt is Vadász Gyuri álma volt. Az akkor már beteg Sándor ereje teljes megfeszítésével dolgozott a szobron, csodálni való szorgalommal, erővel és hittel. Avatása 1998-ban történt; ő a kórházból telefonon asszisztálta végig.

A Szent István szobor után jöttek a drága kis falvak polgármesterei, Vashosszúfalu, Borgáta és megint Pásztó, kérték Sándort, készítene nekik a millenniumra emlékművet. Sándor boldogan ígérte; hitte és hittük, meg fogja csinálni. Sajnos, nem így lett. 1999 augusztusában távozott közülünk hetvennégy évesen.

1999 és 2000 vége közt már én fejeztem be Vashosszúfalunak a százhúsz centiméteres bronz Szent Istvánt. Két méter harmincas karcsú talapzatra helyeztük. A hasonló méretű IV. Béla Borgátára ugyancsak Sándor tervei alapján készült bronzból. IV. Béla menekülése közben érintette a falut, a legenda szerint megpihent itt. Pásztón szinte ugyanarra térre került a Szent István felajánlja a koronát, az országot Szűz Máriának című bronzkompozició, ahol a Zsigmond szobor is áll.

2001 augusztusa óta látható Körmenden a katolikus plébánia templom kertjében Szent István és Gizella királyné bronzszobra, amit ugyancsak én készítettem.

Boldog vagyok, hogy részese lehettem a királyszobrok létrejöttének, igyekeztem nívósan és szeretettel dolgozni mellette és vele.

Lessenyei Márta

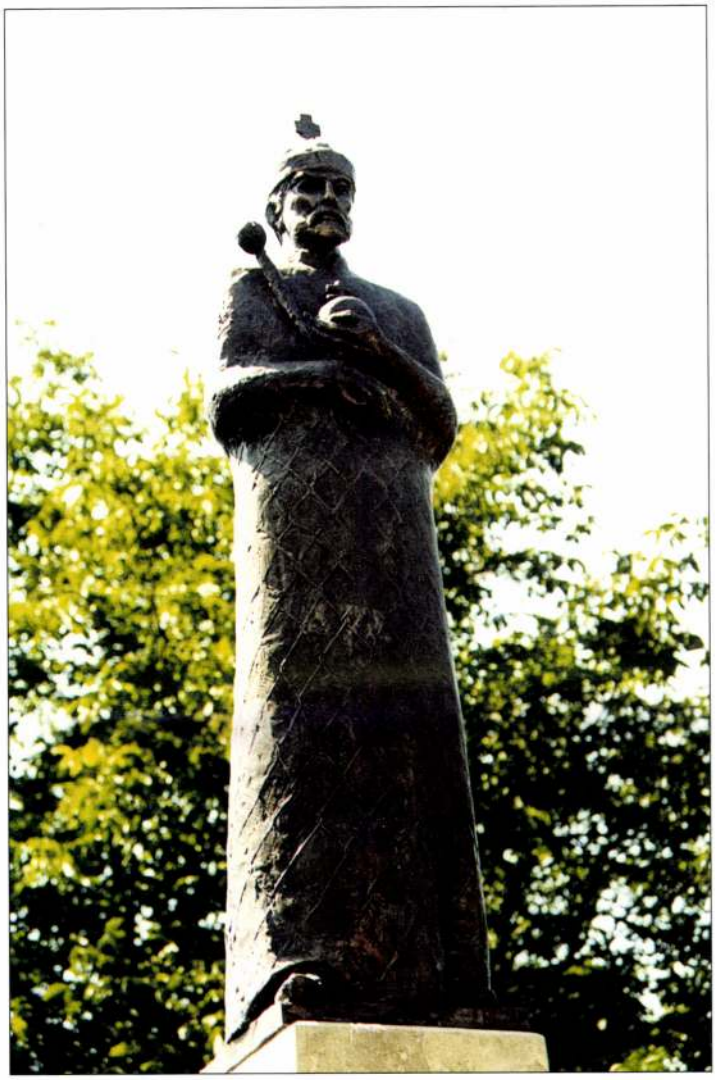

V. István

Szt. Erzsébet

Gizella a palásttal

Szt. István, Somlóhegy

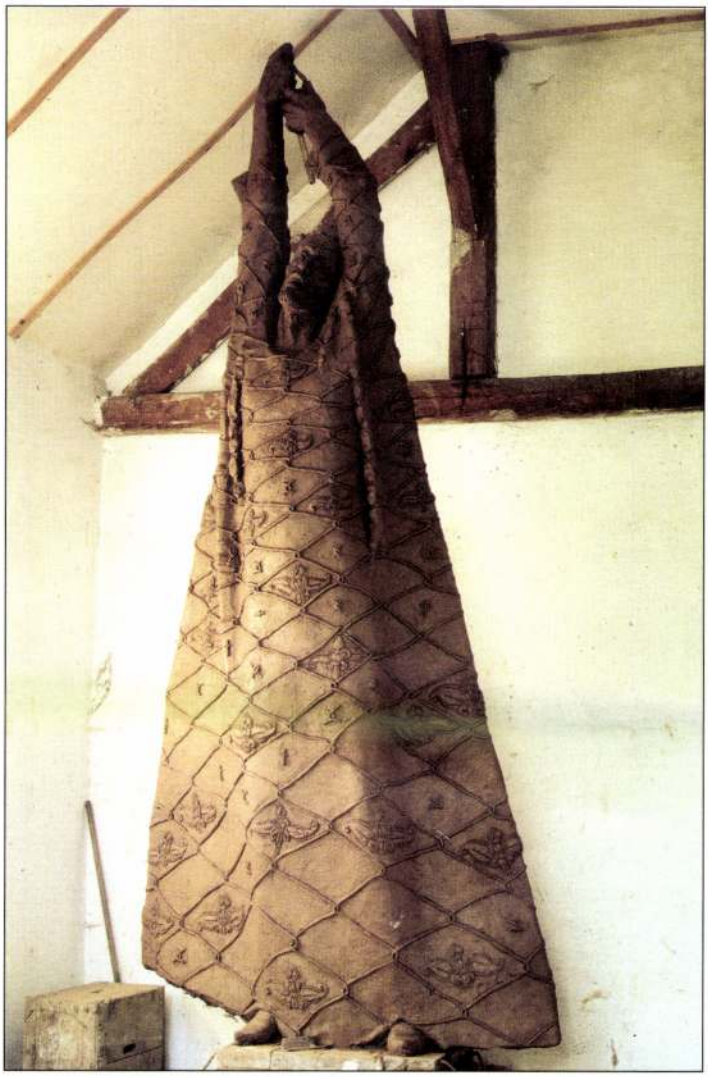

Szt. István, műterem, gipsz

Szt. István feje

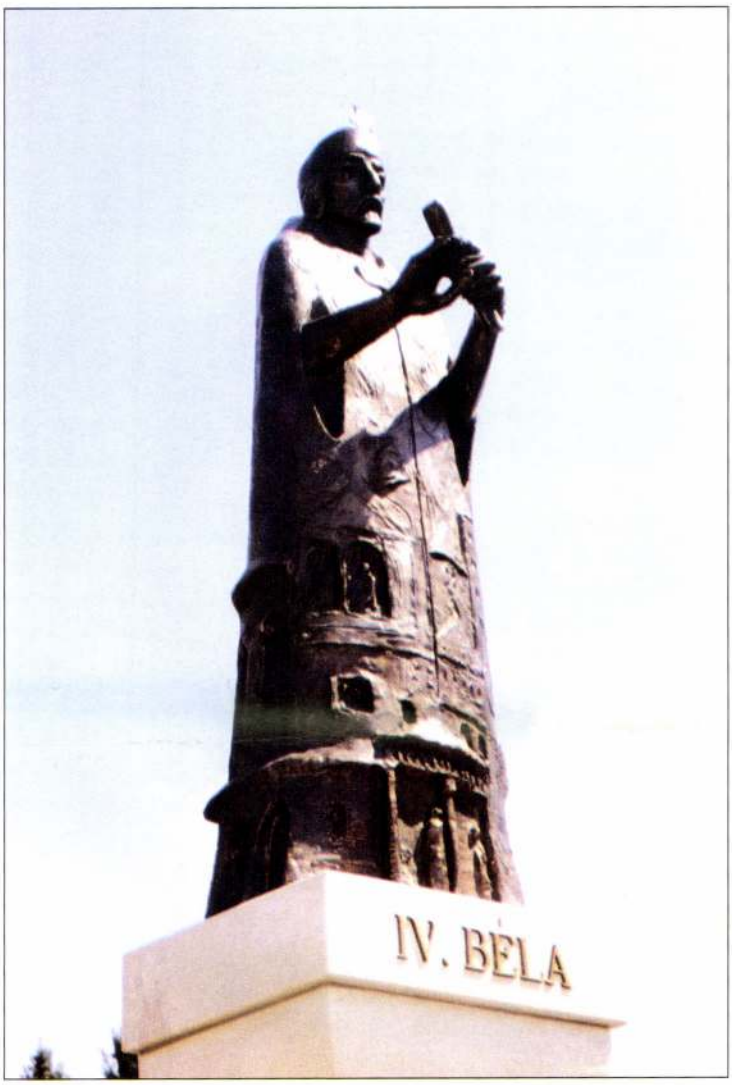

IV. Béla

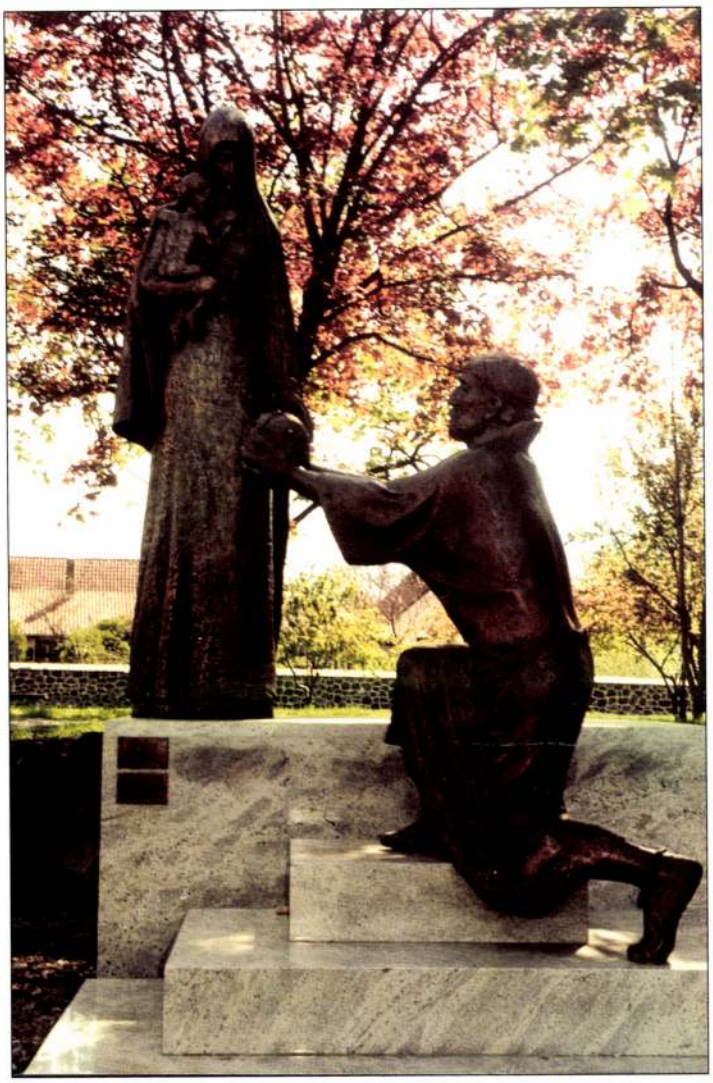

Szt. István felajánlja a koronát

Szt. István és Gizella

Budapesti emlékmű

ez **csak** egy papír...

ha többet akar

riss

vizuális kommunikációs iroda

06 1 218 1298

A műmellékletet a Brizzo Kft. készítette

KISS SÁNDOR

Egy szobrász feljegyzései II.

Életünk
1995/7.

Ott hagytam abba, hogy Pestre kerültem és beiratkoztam a Képzőművészeti Főiskolára. De addig bizony, az erdélyi politikai változásokon kívül vagy belül fejlődött bennem az emberi szellem, hogy elérje kitűzött célját és megvalósítsa álmait. Nem tudom elmondani, vagy kifejteni azt, hogy a sok külső hatásra, vagy génjeimben öröklött hagyaték alapján, vagy mindkettő eredményeként, de soha soha nem akartam más lenni, mást csinálni, mint amit teszek, amit tettem egész alkotó életemben. Úgy vélem, hogy most már nem is akarok másra figyelni vagy nem is tudnék, mint a formában megjelenő világra, melynek egyetlen központja az ember. A szobrászatnak mindég az ember volt a döntő formai megjelenítő akarása, minden más igyekvés, ami eltér ettől éppen ezért nem nevezhető szobrászatnak. Már csak azért sem, mert a szobrászatfogalom az emberközpontú plasztikát jelentette ezer éveken át. Minden más törekvésnek más fogalmat, nevet kell adni, hogy tiszta legyen e művészet fogalmi megértése. Ez nem tiltakozás más célú akarásoknak a léte ellen, e szakmában inkább fogalmi elhatárolásnak szántam. Az én meghatározásom szerinti szobrászat megszűnőben van, és nincs messze, talán egészen közel az az idő amikor e művészeti ténykedés a műtörténet múlttal foglalkozó ágához fog tartozni.

Elnézést ezért a kitérőért, de azokról a szellemi hatásokról kezdtem volt szólani, melyek gyerekkoromban értek, és melyek lelkemn mágnespólusait kiformálták.

Első képeim a világról Csíkszentsimonba visznek vissza. Kutya, ló, darócba öltözött emberek, testmeleg tej a sajtárból, Mikulás, postás bácsi, nagynagy hó, kiszáradt tavak alján sütött félnyers krumpli csodás íze, ugyanott rák sülve, úrficska megszólítás, vonatdübörgés. Mindezek leginkább öt évvel idősebb bátyám kezét fogva értek, így a biztonságos szép örömök emlékeiként rögződtek. Talán, hogy ne legyek bőbeszédű, ebből az időből csak néhány embert meghatározó élményet említenék meg bővebben.

Az egyik Édesanyámhoz rögződik, ki nagyon szeretett szőni, volt is szövőszéke, ezen szebbnél szebb holmikat álmodott és alkotott. Különösen akkor tudta ilyen jellegű munkáit végezni, ha három rossz fia már lefeküdt vagy még nem ébredt fel, vagy ha felébredt is, a reggeli meleg takaró alatt tovább szövögette gyerekálmait a mesékről, a csodákról, és a felvirradó nap nagy kincsű lehetőségeiről.

Édesanyám szőtt és én szenderegve álmodtam, igen jó képzelőerővel megáldva. Szőtt és melléje énekelt, de mindég énekelt, ha jó kedve volt, ha rossz, mindég énekelt szövés közben. Ezeknek a daloknak szomorú, nagyon szomorú hangzásuk volt, azokat szerette, és közben az egyszerű, ügyes székely ember

alkotta szövőszék ütemesen zakatolt, kopogott, a váltások, az orsó szaladása, a nyüst húzogatásának hangjia altattak. Álmodozásaim köré ez olyan csodás puha világot teremtett, amit elmondani soha nem lehet, csak gyerekkorban érezni, és általa meghatározódni magatartásban, emberi viszonyok eligazodásaiban egy egész életen át, az ilyen emberi kőzeg nevelte emberré az emberfiát, s nem kipufogógázok torkot eldugó, tüdőt eldugó, agyat ólmozó hatása. Mert a cinkemadár is csak úgy tudja nevelni cinkévé porontyát puha testéből tépett tollakkal bélelt fészekben. Valahogy így van az embernél is, vagy legalábbis így kellene lennie. Nem a gazdagság, nem „én többet akarok nyújtani a gyerekemnek, mint én kaptam", szüli a szeretetet. A szeretet, a féltő gondoskodó, – szegénységben születik újra és újra, és teremti a jobbra, szebbre, a békére és csodákra éhes lelkű embert.

Köszönöm Anyám, úgy alapoztad meg életemet az emberi, szerető, körültekintő magatartásoddal, munkaszereteteddel, féltő gondoskodásoddal, önfeláldozó életeddel, hogy míg élek meríthetek belőle. Sőt a gyerekeimnek is bőven adhattam belőle, ha Te már nem is tudtad őket öledbe venni, amire pedig egész életedben vágytál.

Apámat a háromszéki emberek mesealkotó, remek előadó természetével áldotta meg az Úr. Víg természete, történetei számtalan száma a társaság középpontjává tették. Elvezte is, és ha tehette, megteremtette maga részére mindég a hallgatóságot.

Esténként a három kis fia köréje ült az ágyban. Ő mesélt – leginkább egy szegény kis fiúról – hosszú, hosszú történetet. Olyan színes volt fantáziája, hogy a kis fiú szenvedésének se vége, se hossza nem volt heteken át. Mi hol mosolyogva, hol sírva hallgattuk attól függően, mi volt a kisfiú sorsa. Anyám szegény, ha látta könnyeinket, sajnált és azt mondta – Ne figyeljetek Apátokra, mert hazug mesét mond. Apám adta a sértődöttet és – ha hazug a mesém, tovább nem folytatom – mondván úgy tett, hogy abbahagyja. Mi sírva kértük a folytatást, igazolva Anyám számára a mese igaz és valódi voltát.

Apám közben-közben elfelejtette, hogy hol tartott a kisfiú számtalan szenvedéssel járó története közben. Csak akkor folytatta, ha mi megjegyeztük a történet múlt alkalommal véget érő epizódját, és az új fonalat fel tudta venni. Mi természetesen a legnagyobb készséggel álltunk rendelkezésére a remekbeszabott történet folytatásához.

Később a Toldit olvasta nekünk ugyanilyen körülmények között, persze időnként úgy magyarázva a történteket, hogy a sírásunk visszatért. Erre aztán igazán nem mondhatta Édesanyám, hogy „nem igaz történet" és mi boldogan kisírhattuk magunkat Miklós nehéz helyzetén. Még emlékszem jól, hogy Király, ha nem nézném vitézi voltomat... – résznél hangosan zokogtunk az öreg ősz bajnokon. Tudom Apám, hogy sokan hallgatnak odaát a véget nem érő történeteid közben, és boldog lehet szíved, mert ott kibonthatod írói erényeidet, melyet itt a földön nem engedett meg neked a sorsod.

Sok minden között talán a legnagyobb élményem ebben az ötéves időmben Szentsimonban talán az volt, hogy a Hargitán átrepült egy valódi, igazi repülőgép. Magasan repült, kicsi volt, de mindenki kiszaladt az utcára, hogy láthassa a csodát, ami addig elkerülte e tájat, mivel ritka is volt, másrészt mit keresett volna e zord, erdőborította vidéken.

Megindult a gyermeki fantázia. A nagyobb fiúk megmagyarázták egymás-

nak, hogy hogyan repül a repülő, annak ellenére, hogy soha életükben nem hallottak a gépi repülés technikájáról, legfennebb egy-egy kimustrált, öreg, első világháborús katona mesélhetett poharazás közben arról, hogy van repülőgép. Ezt aztán vagy elhitték vagy nem, mindenesetre most valóban láthatták és hallhatták is. És ebben a kis faluban most éjszakákon át azon gondolkozott sok okos kis csíki székely gyerek, hogyan lehetne repülőt csinálni. Mert elődeik ügyes kézművesek voltak, az adott körülmények között sohasem volt részükre lehetetlen, ha faszerkezetről van szó. Utódaik sem voltak rosszabbak, és így történt, hogy bátyáim hozták haza a hírt, Gyárfásék gyerekei elkészítik a repülőt – már félig készen is van, ők már látták.

No, én sem akartam úgy élni tovább, hogy ezt a csodát ne láthassam és tapinthassam. Napokat sírtam míg Édesanyám elengedett, és rávette bátyáimat, hogy magukkal vigyenek. A repülőkészítés tulajdonképpen titok volt. Alkotóik nem akarták dobra verni már előre az elkészítését, robbantani akartak a közösség csodákra igen hajlamos tudatában a felszállással.

Mi kivételek voltunk ezek szerint, és hátul az udvaron a csirkeól mögött, a titkok titka helyén, végre megláthattam a repülőt. Igen, csodáltam még ott lent is, bár alakja nagyon hasonlított egy egyszerű ládához, aminek a két oldalán szárnynak nevezett deszkák úgy voltak kapusarokvassal erősítve, hogy középen egy léc taposásával mozgatni lehetett őket. Ezt az alkotók meg is tették, és homályos előadást tartottak majd a későbbi felszállás lehetőségeiről, na meg a távolságokról, amit ezzel a szerkentyűvel megtesznek.

Én teljesen átadtam magam a csodának, mindent hittem és egy pillanatig sem gondoltam, hogy a gyalulatlan deszkák sikere kétséges lehet. Ma is minden kis mozzanatra pontosan emlékszem, a repülő alakjára, a környezetre, az égi távolságra, s szívem megtellt kívánsággal, hogy én is repülhessek valaha.

Később ez is megtörtént, de addig is soha nem féltem a mozgástól, a helyváltoztatástól, az életre való vállalkozástól, mert repülni lehet, csak nagyonnagyon akarni kell. Még a gyalulatlan deszkák is repülőalkatrészek lehetnek a lélek idő és tér végtelenjében, célhoz lehet velük érni.

Csíkszentsimonból Brassóba költöztünk. Ez nem volt olyan egyszerű, mert Apám hiába kérte magát, mint már írtam, a gyerekek taníttatása miatt nem helyezték át. Gondban volt, s ez hangulatán is meglátszott. Román nemzetiségű kollégája, miután megtudta helyzetét és ismervén az ortodox Románia ilyen ügyei intézésének formáit, azt tanácsolta, tegyen kétezer lejt egy borítékba és vigye el Brassóba a C.F.R. azaz /Román Államvasutak Üzletigazgatójának. Azt hiszem, így hívták a nagy Főnököt. Apám ki K.U.K. Államvasútnál kezdte pályafutását, és ahol egy korona visszaélés olyan rést jelentett volna a szinte katonai fegyelmen, hogy érte felmondás, kirúgás járt volna most mit tegyen? Nem, a kétezer lej nem volt sok, de a szégyen, még a gondolata is, hogy egy ilyen nagy úrnak ő az asztalára tegyen kétezer lejt? Pirulni kezdett és tartott ez mindaddig, míg meg nem értette, hogy másképpen nincs áthelyezés. Betette a kétezer lejt a borítékba.

Megvárta a kapujában a Főigazgatót, bemutatkozott, és miután az kedvesen invitálta, bement vele. Ott előadta, hogy mi járatban van, de még mindég nem merte az asztalra tenni a borítékot, bár égette a mellét a zsebéből. Az igazgató meghallgatta és közölte Apámmal, hogy most nem tudja áthelyezni, de ahogy lehet megteszi, mert megérti teljesen a helyzetét. A kihallgatást ezzel

befejezettnek tekintette, és kezdte kibontani az aznapi újságot. Apám, kínjában mint a halálraítélt ezt a pillanatot használta ki és csempészte az asztalra a 2000 lejes feliratú borítékot. Újságja felett a Nagy Úr ránézett a borítékra, felállott, kikísérte Apámat, és megismételte ugyanazt az ígéretet: – hogy most nem tudja áthelyezni, de legközelebb ő lesz az első.

Szegény Apám! Szédelegve ment az utcán és szidta önmagát, hogy oda a pénze és mégsem történt semmi. Még volt egy nap dolga Brassóban a rokonoknál és másnap utazott csak haza Szentsimonba. Mikor leszállt a vonatról, a román kollégája fogadta, röhögve, – Na látod, mondtam mit tégy, táviratilag Brassóba helyeztek.

Ez volt akkor az első találkozásunk a baksis-rendszerű állammal, ezért is írom le. Magyarországon ez annak idején a K.U.K. alatt ismeretlen volt. A Balkánról keleti ortodox viselkedés és államberendezés formájaként tört előre a baksis. Egészen Vladivosztokig terjed és onnan lassan minket is meghódított. Ma már nem ismeretlen itt sem. Valaha Bizánc hozta létre, ahol a tisztesség nem volt sohasem aranyvaluta, ma már itt sem.

Brassóban még óvodába jártam másfél évet. Vízcsap nélküli házban laktunk és petróleumlámpa fényénél vacsoráztunk, később a betűvetést is annál tanultam.

Nem azért volt minden, mert azon a részen már jóval előtte nem laktak, nem voltak házak, hanem azért, mert a civilizáció ezen áldásai még nem értek oda a háború után.

Ezen a részen, ahol Apám épített egy házacskát, bizony nem volt még vízvezeték. Mivel a város nagyon hamar fejlődött, feszítette az igény, na meg a tőke is. Úgy 7-8 éves koromban sor került a vízvezeték lefektetésére az utcánkban. Innen tudom számítani első találkozásomat az agyaggal, a feltörő vágyat a birtoklásra, hogy belőle valamit, főleg embert faragjak. Napokat néztem, ahogy ásták a hosszú gödröt, árkot, s mikor úgy gondoltam, hogy elég szép sárga agyaghoz értek, suttyomban loptam egy darab rögöt és beszaladtam vele. Azt az örömöt nem lehet leírni, amit éreztem azután, hogy alakot nyert kezem alatt. Ez az öröm, végigkísért életemben.

Miért volt öröm, s honnan eredtek gyökerei a lelket gyönyörködtető faragásnak, nem tudom. Csak azt tudom, hogy a gyermekjáték csodája nem föltétlen szülői pénz kérdése, hanem a teremtés vágya, a létrehozás nemes fáradalma és a beletemetkezés mindent feledtető lebegése.

Mit faragtam az elején?

Ha visszagondolok nagyon fáj, hogy egy sem maradt meg ezen emlékek közül. Hányatott sorsunk mindent elhagyott, ami akadályozta volna menekülséses, továbbjutásos életmentő mozgásait. Na meg szüleim számára nem volt túlzottan fontos, az amúgy is rendetlenséget okozó száraz agyag jelenléte.

Milyenek voltak ezek a figurák?! Nehezen, de megpróbálom megmagyarázni. Ültek, és karjukat behajlítva combjukra fektetve, kézfejüket térdükön lefele fordítva tartották. Sokáig ezt csináltam már csak azért is, mert a száraz agyag így nem törött olyan könnyen, na meg valami ősi ösztönből fakadóan, mely azt súghatta nekem, hogy az ember így jelenik meg a környezetének a legméltóságosabban.

Van is ebben valami. Mint kis elemista a brassói sétatéren keresztül jöttünk gyakran haza, hol állandóan jelen volt egy fényképész. Ennek a fényké-

pésznek a tényked ését órákig tudtam bámulni mozdulatlanságban fogva, hogy jeles művészünk ne küldjön el.

Olyan nagy ládaféle volt ez az apparátus amivel dolgozott – egyben az előhívó a kép elkészítésének fénytől elzárt vegyi műhelye. És ezen a ládaoldalon, a fotóművész előbbi munkáiból a sikeresebb portré felvételei csalogatóként a rábámuló közönség részére. Volt külön egy kis ládikó: lábakon egy nagy fekete lepellel leborítva, mely alá bújva a nagy bűvész megörökítette az előtte leülő emberkét.

Gyorsan dolgozott. Nem sokat beszélt, a felsőbbrendűség kifejezése ült az arcán. Miután a lemezt kiemelte, a fotót a ládából a hátsó nagy ládába helyezte egy résen keresztül, mely ravaszul egy textillel volt védve a fény behatolásától. Látni nem látta mit csinál, de úgylátszik kezei pontosan vezérelték és órája mutatta az időt. Ezen működése közben arca kifejezése jelen nem lévő emberé volt, ki messzire tekintett elgondolkozva a nehéz és csodás alkotás közepette. Senki sem szólt hozzá, nem is merte sürgetni, nehogy a csoda folyamatát megszakítsa botor, oda nem való, durva kérdéssel, vagy megjegyzéssel. A nagy alkotó kezei egy idő után megjelentek magukkal hozva egy vagy két papírdarabot a láda méhéből, kissé a megrendelő felé fordítva az erdményt hordozó oldalukat, csak úgy futólag nem kérve, várva véleményt, mert őt az nagyon sértené, hiszen nem közénk való. Csak a csodálkozás illette őt, az elismerés moraja és a tudomásulvétel *ahá*-jának elnyújtott sóhaja.

A napon szárítás után körbe is vágta különös recés ollójával, és úgy nyújtotta át, mint ki nem szívesen teszi pénzzé alkotását, de hát az élet kegyetlen, és neki is meg kell élnie.

Leginkább ősszel a bevonuló katonákat fotózta, egy-két héttel a bevonulásuk után. Nem kell különösebben ecsetelnem, egyik olyan kopasz volt, mint a másik. Szinte karakter nélküliek voltak, az esettségben, egyszerűségben az otthonukból kitépett, hegyi parasztfiúk.

Na ezeket az egyforma kopaszra nyírt fiúkat fényképezte igen nagy odaadással művészünk, és ezek a fiúk is úgy ültek mind a lencse elé, mint az én első kis szobraim. Egyenesen előre nézve, karjukat hajlítva, tenyerüket térdükre téve. Később, mikor már egy kicsit tágultak a szellemi távolságaim, találkoztam ezzel a magatartással egyes ókori kultúrákban. Így ült bizony a fáraó is a „fényképésze" elé, aki örök időkre alkotta egyszerű pózának a képét gránitba vagy diorítba.

Én pedig attól kezdve csinálgattam kis figuráimat, kis állataimat, Anyám rosszalló tekintetétől követve. Nem volt szabad bemennem a házba, mert az agyag bizony koszos, így kint legtöbbnyire a lépcsőn álmodtam a vizes agyagba most már mindazt, mit gyermeki örömöm diktált ujjaimnak.

Persze ahogyan beköltöztünk Brassóba, engem beírattak a legközelebbi óvodába. Nem tudnám elmondani, hogy az ott eltöltött másfél év általában milyen volt, mert folyamatos emlékeim nincsenek róla. Csak egy pár élesebb kép maradt meg bennem, melynek érzelmi része egész életemre rögződött.

Velem járt az óvodába egy kis magyar lány. Azért írom így, mert akkor óvoda ott csak román volt, annak ellenére, hogy az oda járó kisgyerekek nyolcvan százaléka magyar volt. Szóval egy kis szőke leányka, Babika. Szerelemre gyulladtam iránta, oly mélyen és nagy örömmel, hogy ma is átvilágít fénye ezen a végtelenül sötét századon itt Közép-Európában. Azt hiszem, valós a kisgyermekek tiszta érzelmi világa – mentesen minden érdektől, pénztől, politikától, kapzsiságtól, a birtoklásnak ördögi örömétől – menti meg újra és újra

a világot a pusztulástól. Azért, mert e szép világnak fénye bevilágít később a sötét felnőtt életbe is, és a gyermekire jobban emlékezők, cselekedetei lerombolják a gonoszság minden jól megépített erődjét. Míg meg nem rontjuk teljesen a gyermeki világot és ostoba tudatlanságunkkal nem hatolunk be tündérkertjükbe, addig talán lehet bízni a jó újra és újra való győzelmében.

Volt egy barátom is az óvodában akivel, együtt játszottunk gyakran, ha engedte az óvó néni. Már nem emlékszem a nevére, de jó pajtás volt jóban rosszban. Történt egyszer, hogy sok eső esett Brassóban, ami megtörténik más városban is, igen ám, de olyan városrészben, ahol az utak nincsenek burkolva, csak úgy vannak, ahogyan a talaj megmaradt a kijelölés után, bizony ilyenkor a közlekedésben nehézségek adódnak. A járdák sem jobbak, csak egy kis árokkal válnak el az úttesttől, ami ilyenkor bő égi áldás után a szekérkerekektől feltúrva szomorú, áthatolhatatlan akadályt jelentettek. Csak járástól kialakított, szerény, keskeny ösvények kígyóztak járdáról úttestre és vissza, hogy biztosítsák az ottlakók valamelyes cipőtisztaságát a hazaérésig. Hogy miért emlékszem ma is olyan jól erre az esős esetre? Bizony azért, mert életem egyik igen gonosz cselekedete akkor történt. Az óvodába jövő kislányok is az ösvényen keltek át a sártengeren, én a barátommal széttárt karral fogadtuk őket, jól előremenve, és ők ha útjukat egyáltalán folytatni akarták, bele kellett lépjenek a sárba. Nagy öröm volt nekünk mindez, s miután minden kis cipellő elsüllyedt a fekete latyakban, véget ért a játék. Megszeppentünk. Mi lesz, ha az óvó néni megtudja, erre nem is gondoltunk addig. A barátom felismerte a helyzetet és azt tanácsolta, menjünk hozzájuk és mondjuk azt az Édesanyjának, hogy elmaradt az aznapi óvodai foglalkozás és hazaküldtek. Akkor még az Édesanyák általában otthon tartózkodtak, és hiszékenyebbek voltak, mint manapság. Mi egész délelőtt hintáztunk én délben hazamentem ebédelmi, mert még 1931-ben nem volt az óvodában ebéd. Ebéd után viszont nem akartam óvodába menni. Szüleim egy darabig küldtek, majd Apám ölbe vett és azt mondta, – ha nem mész, viszlek. És valóban vitt az ölében, én meg az óvoda utcája fordulója előtt féltem, hogy meglát valaki és azt szégyelltem volna. Kértem Apámat tegyen le, megyek tovább magamtól. Kénytelen kelletlen bementem az óvodába. Az óvoda egyetlen termében, mely mindennek otthona volt, állt egy nagy cserépkályha kissé elemelve a faltól. Barátom már ott térdelt mellette, és ahogyan engem is meglátott az óvó néni, csak intett a szemével a kályha másik oldala felé. Én szó nélkül odatérdeltem, kissé szégyellve a helyzetet, de a bűnhődés utáni feloldozás reményében megnyugodva.

Ahogy ott térdelek, a kályha túlsó oldaláról pisszegést hallottam. A fal és a kályha közötti részen intett nekem a barátom, és egy gyönyörű színes üveggolyót mutatott a kezében. Nekem még akkor ilyen szép üveggolyóm nem volt, de lelkemben ott volt a kínja a vágyódásnak egy ilyen játék után.

Hogy miért volt ez olyan nagy kincs? Mert vezérjátékos volt a színes üveggolyó abban a játékban, ami akkor nagyon nagy divat volt a gyerekek körében. Főleg tavasszal, mikor már a nap valamennyire felszárította a földes járdákat, ment a golyózás életre-halálra.

Úgy kezdődött, hogy egyik gyerek kint ácsorogva nézegette a többi golyózót, megkérdezte a másik ácsorgótól, akár ismerte akár nem – akarsz golyózni?

Ha igenlő választ kapott, akkor jött az egyezkedés, mely formáját választják a játéknak. A játék általában egy vonalról indult, és innen számítva

két-három méteren belül játszódott le. A színes üveggolyó vezérjátékos volt. A vonaltól indult, és a többi golyót, melyek égetett agyagból voltak színezve különböző színűekre, érintve nyerte el. Lehetett úgy, hogy egymás után leraktuk a színes golyókat és hüvelykujjunkkal pattintottuk az üveggolyót, melynek általános neve a játékban icsu volt. Volt ennek egy hazárd formája is, mit a nagymenők játszottak. Egy kis körbe, mit a földre rajzoltak, egy-egy marék kis golyót helyeztek, és icsuval dobták. Ahány golyó kigurult a körön kívül, az icsu érintésével, az nyereség volt. A művészi koronája a játéknak pedig egymás icsujának elnyerése volt.

Egy ilyen mérkőzést akár egy egész délután is játszottak a nagymenők. Mi, kis megtűrt gyerekek néztük e nagy mérkőzéseket sötétedésig, még az iskolai leckét is felejtve, mert e játék izgalma csodálatosan szép volt.

Így történt, hogy két játékos felmérve egymás icsujának az értékét, megegyeztek bizonyos számú érintésben a másik icsuja által, dobásból. Egy játékon belül lehetett tíz érintés az egyik és tizenöt a másik elnyerésére. Persze üveggolyón kívül volt már akkor, golyóscsapágyból származó acél icsu is, melynek értéke vetekedett minden gazdagság aranyával. Én láttam egyszer egy nagymenőt acélicsuval és egy vászonzacskó színes golyóval, melyhez hasonló gazdagságot azóta sem álmodtam soha életemben.

Elnézést kérek ezért a kitérőért, de ha tehetném, komoly tanulmányt tudnék írni erről a golyó játékról, melynek szenvedélye akkor vetekedett minden mással, a csodát és ismeretlent kereső gyermeki lelkünkben. A golyók birtoklása teljes boldogság volt, és egy színes üveggolyóval megtoldva minden világot átfogó érzés, még a szürkét is színessé világítva teremtett körülöttünk csoda mesevilágot.

Szóval a barátom mutatta a színes üveggolyót – térdelve a kályha mellett büntetésből, mit jogosan és igazságosan rótt ránk román óvónőnk. Intettem neki, hogy gurítsa át nekem, hogy nézhessem meg közelebbről is a csodát, mit ő szívesen meg is tett.

Én miután kigyönyörködtem magam a golyó színeiben, visszagurítottam, mire ő, hogy térdeplő unalmunkat elűzzünk megint vissza. S már el is felejtettük büntetésünk, már a színes öröm ide-oda gurítgatásával, kitágult a világ, s a kályha mögötti, szűk lehetőség a végtelen tért jelentette nekünk. Persze észrevette óvónőnk és helyünkre kergetett, nagy szomorúságunkra, az öröm hasadékától megfosztva, amelyen által egymást egyetlen és szorosan összefüggő üveggolyó színei villogtak csak. Kár.

Már kívántam nagyon az iskolát. Romániában 7 éves korban mentünk iskolába. Valóban akkor igazán iskolaérett a gyermek. Bátyáink élményei, meséi, mind iskolaterepről valóak voltak, valahogy már én is vágytam a megismerésére a tudományt terjesztő épületeknek és közösségeknek.

Egy nap Édesanyám megfogta a kezemet, elvitt a város közepéig, és ott beíratott a Római Katolikus Elemibe. Ez volt a neve, így hívták. Messze volt, mint már említettem, de a város ipari és személyforgalma, kivéve egy-egy buszt, szekéren, szekérrel történt. Így nem volt oly nagy veszély, mint később, a gyerekek biztonságos mozgására. Anyám csak egyszer vitt fel az iskolába, másnap már egyedül mentem és jöttem. Soha nem mentünk együtt a testvéreimmel, ez nem volt szokás, mindenki a saját korosztályával közlekedett.

LŐRINCZY HUBA

Negyvenöt szerep talál egy szerzőt – avagy az imitátor önarcképe

SZAUER ÁGOSTON: ELFELEJTETT KÖLTŐK

Egy-egy líratörténeti korszak, egy-egy nagy formátumú, szuverén költőegyéniség többek közt a maga sajátos témavilágától és létszemléletétől, kedvelt műfajaitól és versformáitól, jellegzetes kép- és motívumkincsétől, nyelvhasználatától és hanghordozásától válik összetéveszthetetlenül egyedivé. Példával élvén: a múlt századi népiesség és a századfordulós szecesszió, Petőfi és Ady merőben más gondolkodásmód és költészeteszmény, gyökeresen különböző ontológia és stílusideál hordozója s megszólaltatója.

Bármely líratörténeti korszakot vagy irányzatot legnagyobb formátumú költőire tekintve szokás jellemezni s megítélni, végtére is az ő teljesítményüktől függ leginkább az adott periódus avagy áramlat rangja, súlya, minősége, egyszóval: jelentősége. Ilyképp csakis Petőfi és Arany lehet a népies-nemzeti iskola jelleg- és mértékadó személyisége, a *Nyugat*-mozgalomé pedig Ady, Babits és Kosztolányi. Ámde nem feledhetjük: ha a legkimagaslóbb alkotók szabják is meg egy-egy korszak vagy irányzat karakterét s szavatolják értékét, a periódus avagy az áramlat arculatának, összképének kiformálása mégsem mindenestül az ő művük. A vezéregyéniségek mögött rendre feltűnnek a szerényebb tehetségek és a kismesterek, Petőfi és Arany mögött Tompa Mihály, Sárosi Gyula, Kerényi Frigyes, Ady, Babits, Kosztolányi mögött Tóth Árpád és Juhász Gyula, Kemény Simon és Nagy Zoltán. Velük és tőlük lesz teljessé és árnyalatossá a kép, ők alkotják a derékhadat, az ő lírájuk testesíti meg a korszak vagy az irányzat értékeinek átlagát. Ők azok, akiknek akadnak nagy – olykor a legkiemelkedőbbekéivel vetekedő – verseik, ámde nincs nagy költészetük. Némelyikük neve-műve – ha fakultan is – fönnmarad, másoké viszont – tán méltatlanul – a feledésbe hull. Pedig reájuk is szükség volt egykoron, bennük is föl-fölszikrázott a tehetség, ők is többet reprezentáltak puszta önmaguknál.

Látszatra nekik, a könnyen, gyorsan, méltatlanul feledett lírikusoknak akar némi elégtételt szolgáltatni Szauer Ágoston, közreadván negyvenöt „elhunyt" költő negyvenöt verséből összeállított antológiáját. Harmadfél évezred anyagából „válogatta" gyűjteményének darabjait a szerző, az ókortól a közelmúltig, s meglehet, hogy elméjén csakugyan átrebbent a gondolat: érdemtelen sors elfelejtett alkotóvá lenni. Jelet, nyomot szeretne maga után hagyni min-

Kiss Sándor

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

1982 JUN 20

1021

EMLÉKKÉP CSERESZNYEFÁBÓL

● Budapest egyik új szállodájában, a Déli pályaudvarnál épülő Buda-Penta Hotelbe készül az a nagyméretű dombormű, amelyet Kiss Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készít zsennyei alkotóházában. A dombormű a múlt századi kávéház emlékképét idézi: anyaga cseresznyefa, mérete tizenkétszer öt méteres.

ott jócskán akad formalitás is a munkájukban, sőt bürokratikus jelenségek is még fel-felütik a fejüket. Több helyen nem történt meg a központi rendelkezések végrehajtása, különösen az építéshatósági munkában és a környezetvédelemben.

— Az eredmények tehát biztatóak a fejlődés szempontjából. Az előrelépésnek, a változó körülményekhez igazodva, milyen következményei vannak?

— A tanácsoknak fokozniuk kell a változó követelményekhez igazodó, az új iránti igényességüket, következetesebben kell vállalniuk a kezdeményező szerepet is. Mindehhez pedig az szükséges, hogy öntevékenyebben éljenek az önállósággal, szélesítsék tömegkapcsolataikat. A helyi adottságok pedig ne maradjanak csupán az erőforrások lehetőségei, hanem a mindennapok során hasznosítsák azokat. Igyekezzenek a központi célkitűzése-

lakosság erősödő
resztül valósítha
szeressé kell ten
a társadalmi sze
a hazafias népfr
szel és a szaksz
Nem azért, hogy
legyen, hanem a
lyi gondokra mi
sen kialakított r
sen találni. A t
cia fejlesztése el
jó tanácstagi m
tanácstagok rend
nak tájékoztatá
gondok orvoslás
tisztségviselőknek
legyen kapcsolat
gokkal. A tanác
megbízatást, vonj
nácsi feladatok
végrehajtás ellen
nácsi bizottságok
mi megbízatást
lönösen a testüle
rehajtásának szán

— Hallhat
szót a köz
Mi az irán
ségek és a

Kiss Sándor

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JUN

KORTÁRS
Budapest

Fakithat az idő a Sztravinszkij-zene veretén, de Ramuz szavai érvényben maradnak: „ösztönösen mindig a lényeges, a hitelesen valódi felé fordult". Mi meg hozzátesszük, hogy ami lényeges, az meg fog maradni Sztravinszkij sokféle zenéjéből.

1021

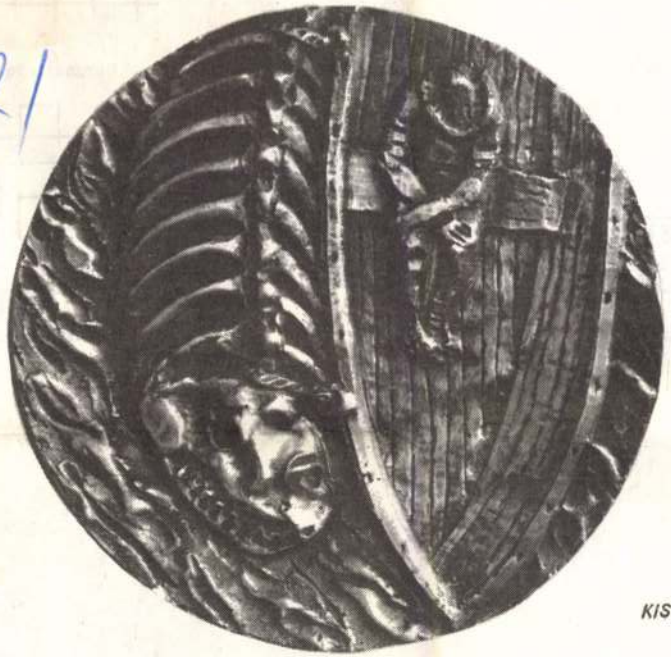

KISS SÁNDOR érme

plain Chant

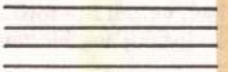

Polyphony

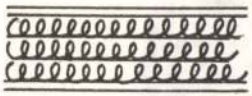

Harmony /WAGNER/

WEBERN

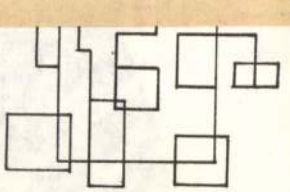

NEW SERIALISTS

Dies ist meine Musik:

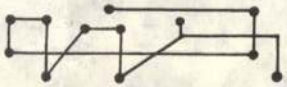

1021

Kiss Sándor

KISS SÁNDOR szobra

A felfedezés erejével hat rájuk, hogy egysz
alusznak el, és ébrednek reggel, az összegabalyo
végeredményben boldogan, hogy szeretik egymás
lehet. Ez a sok zűr majd elmúlik. Hajózni kell: i
lem kérdése az egész, az idegeké.

C. Horváth természetesnek tartja, hogy Dulajra
fel magát, zsíroskenyeret ken, tiszta zsebkendőt kér. Dina
A „Kis kece lányom"-nál kezet nyújt C. Horváthnak, sereg, forog k
a jókedvével. Egy váltás tiszta fehérneműt is rá akar erőszakolni a férjére,
torsága netalán a test alsó részébe hanyatlana. És gézt, ragtapaszt, mert ha a du
asszony olyan harcias, mint amilyen csalafinta, a beszélgetés után a „szerkesztő elv-
társnak" elsősegélyre lesz szüksége. Az emberek nem szoktak örülni annak, ha kiteregetik a szennyesüket.

C. Horváth morog, „nem jó az ördögöt a falra festeni", de nem ideges. Hite feltöltődött, harci kedve visszatért. Tudja, hogy a csúfolódást biztatásnak kell érteni: „Csináld végig, ha belekezdtél!"

(Folytatjuk)

KORTÁRS
Budapest V., Petőfi
Telefon: 188-296, 1
SAJTÓ
1969 APR

SIMONYI IMRE

Jókedvem van

Mért mondjátok hogy nincs jókedvem?
De hiszen jókedvem van.
Ugyan mitől ne lenne jókedvem?
Hiszen nektek is jókedvetek van
– mivel a rosszkedvem egyáltalán
nem befolyásolta a jókedveteket.
A jókedvetek viszont mélységesen
befolyásolta a rosszkedvemet
– tehát jókedvem van.
Persze ha matematikusok volnátok
akkor most hitetlenkedve csóválnátok
fejeteket: hogy ez pedig lehetetlen
mivel plusszor mínusz – az mínusz.
De ti nem vagytok matematikusok –
és egyébként is az örömnek és a bánatnak
csupán annyi köze van a matematikához
hogy egyszerűen kiszámíthatatlan.
Ezért tehát érjétek be a szavammal
amellyel állítom hogy nekem
mindennek ellenére jókedvem van.
Ha tudnátok milyen jókedvem van!

Csupán annyit lássatok be végre
hogy sírva azért mégsem lehet
egész napon át fütyürészni...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kiss Sándor
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1964 DEC 19.

Új szobrok Csongrád megyében

Az 1965-ös szobortelepítési terv adataiból

Elemző látvány, ha egy frissen elkészült épület falán vagy az új házak között szobrokkal, freskókkal, rézdomborításokkal találkozik az ember. Ezek az alkotások gyönyörködtetnek, de művészi formában közölt mondanivalójukkal tanítanak is. Amíg azonban a freskók az épületek falára, a szobrok a parkokba, terekre kerülnek, hosszú idő telik el. A „szobortelepítés" útjáról, módjáról, Csongrád megye most készülő új szobrairól Forgó Pál elvtárstól, a megyei tanács vb művelődésügyi osztályának főelőadójától érdeklődtünk.

Amíg az alkotás helyére kerül

— A szobor vagy más képzőművészeti alkotás felállításának legelső feltétele, hogy egy község, egy város, vagy valamely vállalat igényelje, kérje a kérdéses képzőművészeti alkotást. Az ilyen irányú tervek megvalósítását nagyban megkönnyíti az úgynevezett „ezrelékes alap", amely korábban az egy megyére vonatkozó beruházások összegének két ezrelékét jelentette, jelenleg pedig 1,4 ezrelékét teszi ki. Ez a pénzösszeg minden esetben a Képzőművészeti Alap rendelkezése alá kerül, akár felhasználják, akár nem.

Ha a tanácsok, vagy a vállalatok az „ezrelékes alap" vagy saját költségvetésük terhére szobrot akarnak felállítani, akkor a megyei tanács vb művelődésügyi osztályán keresztül a Képző- és Iparművészeti Lektorátus munkaelosztó bizottságához kell, hogy forduljanak. Ez a szerv előbb megvizsgálja a kérdéses képzőművészeti alkotás felállításának körülményeit, s ha ezeket megfelelőnek találja, megbízást ad valamelyik művésznek. A megbízott művész több vázlatot készít, s ezekből a vázlatokból választják majd ki a legmegfelelőbbet.

Erre a bizonyos „ezrelékes alapra" kő- és bronzszobrokat, rézdomborításokat, majolikaképeket, terrakottákat, mozaikokat, faintarziákat, továbbá freskókat és gobelineket lehet kérni. Meg kell azonban jegyezni, hogy nem minden tanács, illetve vállalat él az „ezrelékes alap" adta lehetőségekkel. Különösen az új lakótelepeknél érezhető a szobrok, épületdíszek hiánya.

— *Milyen új képzőművészeti alkotásokkal gazdagodott és gazdagodik a közeljövőben Csongrád megye?*

— A *szentesi* és a *csongrádi* fürdőben több új kerámia és szobor is látható. A *deszki* szanatórium és a *nagymágocsi* szociális otthon ugyancsak több új szobrot kapott. Az 1964. évi megrendelések alapján a *kistelepi* gimnázium számára *Kiss Sándor* szobrászművész egy rézdomborítást készít, a *forráskúti* óvoda számára *Szabó Gábor* mintáz egy fekvő szarvast ábrázoló szobrot. *Samu* Katalin medvebocsát a *tiszaszigeti* óvodánál állítják fel, a *móra-halmi* gimnáziumba *Móra Ferenc*, a *fábiánsebestyéni* művelődési otthon elé *Arany János* portréja kerül. Az új *szentesi* szakgimnázium számára *Végvári* Gyula készített majolika képet. *Konyorcsik* János szobrászművészt a Csongrád megyei Gépjavító Állomás bízta meg egy szobor elkészítésével. Felállítását várja *Hódmezővásárhelyen Somogyi* János *Szántó Kovács* Jánost ábrázoló szobra és *Kisfaludi-Stróbl* Zsigmond *Libás lány* című alkotása.

Az új épületek alkotói azonban többnyire nem tartják be a szobrok, épületdíszek felállításához szükséges konstrukciós feltételeket. Tervezési okok miatt nem kapott képzőművészeti alkotást a *csongrádi mozi* és a *hódmezővásárhelyi Vörös Lobogó utcai iskola.*

Csongrád megye városai közül a felszabadulás óta kétségkívül Hódmezővásárhely gazdagodott a legtöbb szoborral, feskóval, gobelinnel. A város eddig mintegy 18 új képzőművészeti alkotást kapott. Csongrád, Szentes és főleg Makó jóval kevesebb ilyen értékkel dicsekedhet. A most készülő úgynevezett szobortelepítési terv — amely 1965-re és a harmadik ötéves terv időszakára méri fel az igényeket — ezekben a városokban is több új alkotás felállítására tesz javaslatot.

AKÁCZ LÁSZLÓ

KIÁLLÍTÁS

A vásárhelyi Tornyai Múzeumban az Iparművészeti Tanács, a Múzeum, a Divat-Kötöttárugyár és a Majolikagyár rendezésében nyílik meg december 20-án, vasárnap 12 órakor a „Művészet az iparban" című kötöttáru és kerámia kiállítás. A jól elrendezett anyag kitűnően szemlélteti, hogy miként érvényesülhet a művészet ipari árukban is. A kiállítást Juhász László, az Iparművészeti Tanács titkára nyitja meg.

Ideiglenes autóbuszváró helyiség Csongrádon

A csongrádi utazóközönség már évek óta kifogásolja — és joggal —, hogy a városnak nincs autóbusz váróhelyisége. A napi többszáz főnyi utas így mindig a szabad ég alatt volt kénytelen várakozni minden időben.

Ezen az áldatlan állapoton próbál most segíteni a városi tanács vb építés- és közlekedésügyi csoportja, amikor egy vaslemezből készült ideiglenes autóbuszváró helyiséget helyez üzembe a posta előtti központi megállónál.

Ez természetesen csak átmeneti megoldás addig, míg az AKÖV meg nem építi a tervezett, korszerű autóbuszvárót a Dózsa György téren.

Osszuk meg ...dalmi terheket

Hogy valami nincs egészen rendben a közéleti megbízatások, feladatok vállalásánál, az abból is kitűnik, hogy sokan a politikai megbízatást, a társadalmi-közéleti tevékenységet, a társadalmi munkát kedvetlenül végzik és tehernek érzik. Pedig, *ha van feladat, amit nem lehet úgy sikeresen teljesíteni, ha tehernek érezzük, az éppen a politikai, közéleti munka.* Hiszen ennek éppen az a jellemzője, hogy nem anyagi ellenszolgáltatás reményében végzi az ember, hanem másokért, a közösség ügyéért érzett felelősségtudattól vezéreltetve, ami örömöt, belső megelégedettséget ad.

Hogyan lehetne tehát segíteni azon, hogy egyesek ne érezzék tehernek a közéleti megbízatást, a társadalmi munkát, hogy tehermentesítsük azokat, akik az elmúlt években szinte minden idejüket a politikai tevékenységnek áldozták? Az utóbbi évek fejlődése, a politikailag passzív rétegek megmozdulása, bekerülése a politikai életbe, önként kínálja a megoldást. Ma már eljött az ideje annak, hogy *valóban tehermentesítsük azokat, akiknek tehert jelent az öt-hatféle politikai társadalmi megbízatás.* Hiszen ők is sokkal jobban teljesíteni tudják feladataikat, ha erejüket, energiájukat nem kell annyira szétaprózniok. Ezzel nemcsak rajtuk segítünk, hanem az ügy is nyer. Nemcsak úgy, egyet, amelyeknek még jelentős fenntartásaik vannak, elsősorban azzal tudjuk elősegíteni, hogy *bevonjuk őket a közös munkába, hogy helyet adunk nekik a politikai közéletben.* Ezáltal nemcsak a közös bizalom erősödik, hanem azt is elősegítjük, hogy ezek a rétegek jobban magukénak érezzék a népi hatalmat, az új társadalom felépítésének ügyét. Ezáltal a demokratizmus is erősödik, mert az feltételezi a társadalmi feladatok, a közéleti teendők legszélesebb körű megosztását, a tömegek önálló kezdeményezését, hasznos öntevékenységét.

Ennél a problémánál is kitűnik, hogy a közéletünkben, fejlődésünkben jelentkező gondok enyhítésének útja csak az lehet, ha tovább erősítjük a szocialista demokráciát, fokozzuk a nyíltságot és őszinteséget a politikai életben. Ez azért is fontos, mert a munkások, a dolgozó emberek határozottan követelik, hogy *erőteljesebben szabjunk gátat azoknak az elemeknek, amelyek nem éppen tisztességes szándékkal akarják meglovagolni a mostani helyzetet,* akiket önző célok vezetnek és figyelmen kívül hagyják a társadalom érdekeit, sőt bizonyos esetekben még törvényeinket is.

EZEK VISSZASZORÍTÁSÁHOZ elsősorban az kell, hogy méginkább érvényt szerezzünk törvényeinknek. De ez önmagában nem elegendő, hiszen ezek

Szobrok, emlékművek kerülnek a megyébe

A nyári üdülés befejeztével gyakran tárgyalják az emberek társaságában, hogy merre jártak, mit láttak. Regéket mesélnek más városok, más országok szépségéről, rendezettségéről és a parkokban, tereken látott műalkotásokról. A beszélgetés rendszerint ezzel a kérdéssel ér véget:

Miért nem szorgalmazzák Győrött és a megye többi városában a képzőművészeti alkotások felállítását?

A kérdés jogos. Megyénk három városa közül egyik sem dicsekedhet modern műalkotásokkal. A három győri szobor: a Petőfi, az Orsós és a Tejfölös kofa csak csepp tengerben. Ez utóbbinak az elhelyezése, művészi megoldása sem a legszerencsésebb.

Mi várható a jövőtől? A Győr-Sopron megyei Tanács Beruházási Irodája évek óta szorgalmazza az egyre nyugtató elindítását, befejezését. Több mint két hozzávetőleges megkötötték, vita után a szerződésre megkezdődik a soksok munkálatok készítése. A portalpzatok rendelt képzőművészeti alkotások kerülnek.

Az alkotások egy része már készen van és a felállításra vár. Az első lesz Kiss Sándor: *Tálat tartó fiú* című bronzszobra. A Bem József téren, közvetlenül a technikum mellett helyezik el.

A Kígyó utcai lakótelepülés két műalkotást kap. Kucs Béla *„Ülő nő”* című körplasztikája a Köztelek utcai lakótelepen kap helyet. A Radnóti Miklós utcában a költőnek állít méltó emléket Vilt Tibor szobrászművész. Az emlékmű lesz, rajta a költő egyik versének néhány sora és egy szikából kialakított kéz — szimbólumként.

A Bartók Béla út hatalmas platánfája alá, az új lakótelepen, a nemrég szépen rendbehozott parkba kerül Bartók Béla fejszobra. Melocco Miklós kőből készült műve méltó talpazatot kap.

A Bartók Béla útra különleges műalkotás is kerül. A Csaba utca és a Buda utca közötti szakaszon épülő étterem, ABC áruházat terasz köti majd össze. A terasz a Bartók Béla út felől nyitva lesz, belül művészi kerítés zárja le. Az áttört geometrikus idomokból készülő vasbeton kerítés a két épület tervező mérnökének, Lőrincz Józsefnek és Marosán László szobrászművésznek közös terve alapján készül.

Az egyik legtekintélyesebb műalkotás Győrött a Dimitrov sétányon kap helyet. A régi szökőkút helyére egy nyolcméteres átmérőjű medence, szökőkúttal, megvilágított vízsugárral. A medencében és a medencen kívül négy szobor áll majd; Kerényi Jenő alkotásai.

Sopron városi felszabadulásunk 25. évfordulójának tiszteletére 700 000 forint költséggel szabadság-emlékművet készíttet.

Mosonmagyaróvárott a városi tanács kezdeményezésére az új bölcsőde udvarán állítják fel R. Kiss Lenke alkotását, az *Anya gyermekével* című kőszobrot. A vasútállomás előtti térre Marton László *Női figura* című szobra kerül.

A képzőművészeti alkotások megrendelői között a megyében egyetlen községi tanács van: a mosonszentjánosi. A nemrég elkészült községi művelődési ház homlokzatára Áron Nagy Lajos székesfehérvári festőművész alkotása kerül.

(sindulás)

kombinát építésének kezdetekor egy fiatal exkavátoros, amikor gépével az első „kapavágást" megtette, lehajolt a földre és zsebkendőjébe szórt belőle: ezt vette emlékbe a születő óriásról... Látam a tengerparti szállodasorokat, Bukarest új lakóte-

Románia nemzeti ünn

A Román Szocialista Köztársaság népe a felszabadulásának 22. évfordulóját ünnepli. Az elmúlt két évtized a többi szocialista országhoz hasonlóan Románia számára is a felemelkedés időszakát jelentette. Különösen a tavalyelmúlt gazdasági eredményei hoztak nagy sikereket a román népgazdaság számára.

A 237 500 km² kiterjedésű ország szerencsés földrajzi fekvésénél fogva ásványi kincsekben igen gazdag. Mangánérc- és aranytermelése pl. a Szovjetunió után a második helyen áll Európában. Emellett jelentős kőolaj-, földgáz-, feketé- és barnaszén-készletekkel is rendelkezik. Vízienergia-tartalékát közel 6 millió kW-ra becsülik.

Iparvidékei a legfontosabb nyersanyag-lelőhelyek közelében épültek ki. Így a nehézipar Bukarest, Ploiesti, Galati, Bacau, Brosov (Brassó), Baia Mare (Nagybánya) és Timisoara (Temesvár) körzetében a könnyűipar Bukarest, Galac, Bacau, Iasi, Suceava, Brasov, Oradea (Nagyvárad) és Timisoara területére összpontosult.

A nagy vízienergia-tartalékok ellenére Romániában az energiatermelésben a vezető helyet a kőolaj és a földgáz foglalja el. A kőolaj fő lelőhelyei a Prahova-völgyében Ploiesti ipari körzetében vannak, újabban Moldvában, továbbá Pitestiben és a Craiova tartományban is gazdag lelőhelyeket tártak fel. Földgázt főleg a Küköllők mellett találnak.

A nehézipar elsődleges fejlesztése keretében nagy figyelmet fordítanak a gépiparra, amely ma az ország szükségletének mintegy kétharmadát fedezi. A gépipar nagyará-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD
1966 AUG 23

1021

Gáborjáni Szabó Kálmán: Lófürösztés

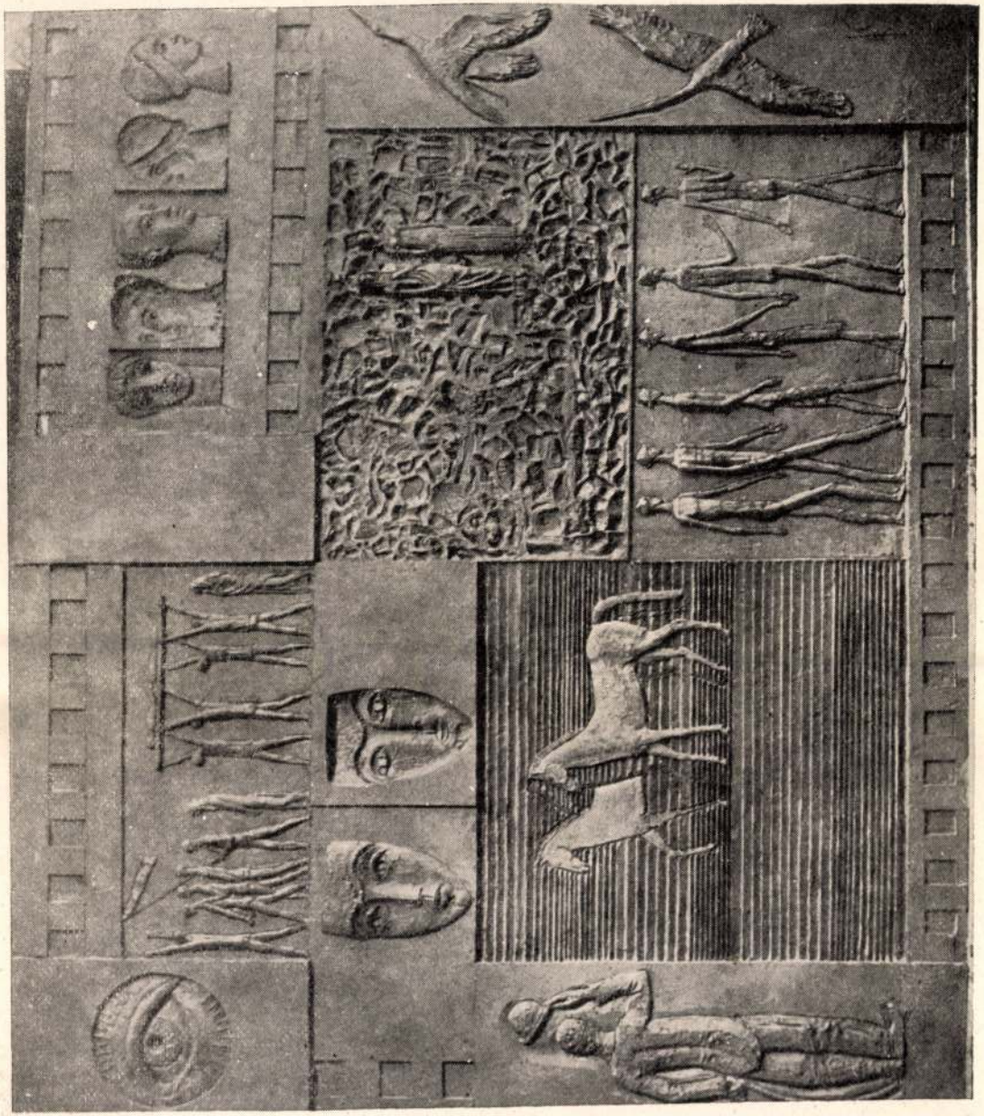

Kiss Sándor: Domborímű

Anya, vagy a lánya?

G. Gézáné levelet írt a *Film Színház Muzsika* szerkesztőségéhez. Kifogásolta a *Fügefalevél* c. film szobrának a meztelenségét s néhány mondatos megjegyzése napvilágot is látott a közismerten népszerű képes hetilapunkban. A közreadók – tapintatból, pedagógiából? – eltekintettek a kétségtelenül naiv vélemény kommentálásától s nagyon helyesen az olvasókra bízták a következtetések megfogalmazását. Nem így viszont az Élet és Irodalom. Egyik glosszaírója (ab.) azonnal kardot rántott s kioktatta G. Gézánét úgy és olyan hangnemben, ami enyhén szólva legalább olyan korszerűtlenül hangzik, mint az a felháborodás, amely a szobrok meztelenségét kifogásolja. Mert kérdem én tisztelettel: miért nincs joga G. Gézánénak ahhoz, hogy megírja valamiről: nekem ez meg ez, ezért és ezért nem tetszik. Ti, ha elfogadom ab. tételét: „semmisem ízléstelen és erkölcstelen a műalkotásban, aminek eszmei-művészi feladata van", akkor az sem lehet sértő a kritikus fül számára, ha G. Gézáné álláspontját hangsúlyozza. Naiv és vitatható ez az álláspont? Csak ez lenne már a mi művészeti életünkben, szemléletünkben a legnagyobb hiba. Szerintem sokkal nagyobb vétség, ha valaki az íráshoz is, a művészethez is hozzáértését fitogtatván, ilyenféleképpen pocskondiáz jóhiszemű olvasókat: „Mind G. Gézáné, mind gimnazista lánya születésének kellett, hogy legyen valamelyes áttételes köze a meztelenséghez, az emberi testhez."
„Tartunk tőle, hogy G. Gézáné lánya idővel és meglepetésszerűen fel fog lázadni édesanyja pedagógiai elvei és gyakorlata ellen. S félő, hogy nem egy műalkotás meztelensége kapcsán."
Szellemesen és fölényesen hangzik? Sajnos, látszatra igen. Csak félő, hogy az ilyen tetszetősen puffanó vaktöltések, azok előtt is bekormozzák a kilátást, akik nem a G. Gézáné szemüvegén keresztül nézik és látják a művészetet. És az még inkább félő, hogy az ilyen bántó és tapintatlan célozgatások gyanakvóvá tesznek bennünket a glossza igazsága iránt. A túllicitálás ugyanis sohasem téveszthető össze a szenvedélyességgel. Mint ahogy a fölényesség sem egyenlő a szellemességgel, s a glosszaíró névjegye (ab.) sem azonos az abortuszbizottsággal. Ott még ajtó mögött, négy fal között talán jól is hangzanának az előbb idézett figyelmeztetések. De a művészet csatamezején? Ágyúszó! S megint csak egy szürke, fiktív verebecskére . . .

Kísérletezünk?

A tv az új művészeti díjasokat mutatta be a nézőknek. A jó és igényesen szerkesztett műsort igazán élvezet volt nézni. A kórus-vezetők, a költő, a színész egymás után nyilatkoztak, helyénvalóan és okosan beszéltek, bár, hogy mit mondtak – bizony isten már elfeledtem. Valami azonban megmaradt. Az, amit a színész mondott. Többek között. Ti, ezt a divatos szentenciát ismételte: szeretek ebben a színházban dolgozni. Kísérletező színház. S én is szeretek kísérletezni.
Igaz, ő előtte egy testő mondta ugyanezt. A testő előtt egy író, az író előtt egy cipész, a cipész előtt egy nőgyógyász, a nőgyógyász előtt a válogatott csapat edzője, az edző előtt ezek meg azok. És most már én is úgy vagyok, hogy kísérletezem. Többek közt ilyenekkel: járjak-e színházba vagy se, dolgozzam-e vagy ne, súlyemelő legyek vagy korcsolya-bajnok? Hát persze, még nem döntöttem, de üsse kő: a végén majd kijön valami . . .

(a. n.)

Ára: 6, —Ft.

Az Alföld Képcsarnoka

KISS SÁNDOR

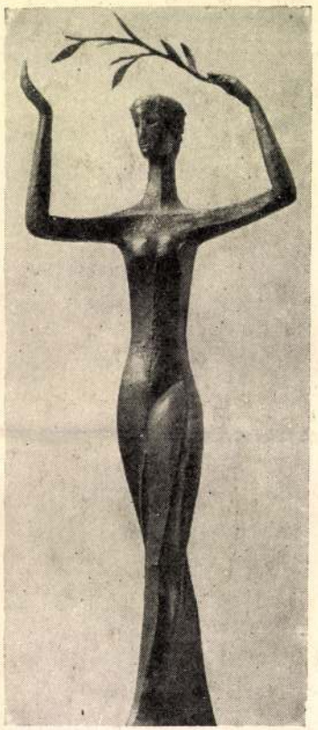

Azok közé tartozik, akik bár keveset hallatnak magukról, mégis lépten-nyomon jobbnál-jobb munkákkal lepnek meg bennünket. Noha mindössze 41 éves, mégis egész sor köztéri alkotás hirdeti nevét szerte az országban.
A Nagy-Küküllő megyei *Sároson* született, 1925-ben s útja Csíkszentsimonon, Brassón és Kolozsváron át vezetett a budapesti Képzőművészeti Főiskolára. Itt 1945-től tanult Pátzay Pál és Ferenczy Béni keze alatt. Tőlük szerezte meg azokat a szilárd alapokat, amelyeken megállva, a külföldi mesterek, mint H. Moore, Giacometti, Greco, Marini tanulságait is egyénisége kára nélkül olvasztotta magába.
1954-ben a hatvani vasútállomáson állították föl *Martinász* c. domborművét. Ezen még érződik azon évek erőltetett művészetpolitikájának hatása, akárcsak az oroszlányi kétalakos *Sportolók*-on, vagy a fővárosi Gubacsi úti *Gyümölcsszedők* c. domborművén. A *Horgászó gyerekek* c. körplasztikája (1954–1955) azonban már mutatja azt a nagy lépést, amelyet megtett saját egyénisége fölszabadítására. A *Labdázó fiú* Kispesten (1957), a miskolci *Vízmerítő fiú*, a szegedi Tanácsháza falán az *Éneklő-zenélő ifjúság* c. domborműve Ady szép soraival: „Kényes büszke pávák / Napszédítő tollak / Hírrel hírdessétek / Másképpen lesz holnap" (1961–62), az *Anya gyermekével* a budapesti Heim Pál kórházban (1961), a győri *Kútfigura* (1964) már a közül a kisteleki iskolába 1965-ben készült művére hiteljesen kiforrott művészt mutatja. Lemezdomborításai vom föl a figyelmet, dekorativ jellegű munkásságából pedig a pesti EMKE kávéház oszlop- és faldíszeire.
Az 1965. évi X. Magyar Képzőművészeti Kiállításon szerepelt *Halottvivők* c. kompozíciója méltán keltett figyelmet. Négy harcos viszi vállán meghalt társát. Tiszteletadás ez, a görög tragédiák komorságával, a magyar szabadságért elesettek emléke előtt.
Kiss Sándor a kisplasztikát is kedveli. Érméi egyik oldalán rendszerint az ünnepelt portréja látható, a másikon valamely vele kapcsolatos szimbolikus jelenet. A *Breughel, Rembrandt*-érem szellemi őseit jelzi, Andersen, Hemingway, Steinbeck egyetemes irodalmi érdeklődésére vall. *Székely Iamunkás*-a emlékezés szülőföldje dolgozó népére. A magyarság története is ihleti, főleg a múltnak jelenben is hasznosítható kapcsolatát hangsúlyozza szívesen. (Bocskai, Thököly). A fővárosban a Kmety utcai műteremben dolgozik feleségével, *Lessenyei Mártával* együtt.

SZÍJ REZSŐ

Kiss Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

1957 JÚN 2

NÉPAKARAT

610

A VIT-re készülnek fiatal képzőművészeink

Országszerte megindult a készülődés a moszkvai VI. Világifjúsági Találkozóra. A tegnap megnyílt ifjúsági kiállítással a fiatal magyar képzőművészek is a VIT-re készült munkáikat mutatják be a Nemzeti Szalonban.

A Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége és a KISZ felhívására több mint 300 fiatal festő, szobrász, grafikus, ipar- és népművész küldte be alkotásait. A KISZ a készülő fiatalokat részvételi díjjal támogatta. A bíráló bizottság 600-nál több mű közül válogatta ki a kiállítás anyagát.

A fiataloknak, sajnos, csak néhány hetük volt a felkészülésre, amellett műveik javát már korábban beküldték a Műcsarnokban még most is nyitva álló Tavaszi Tárlatra. Érthető, ha az anyag nem mutatja a művészfiatalság alkotásainak legmagasabb színvonalát. Kevés a kifejezetten erre az alkalomra készült mű is. Annál figyelemre méltóbb, hogy mégis meglehetősen sok — főleg a grafikák között — a tematikus vállalkozás. Formailag azonban távolról sem ilyen biztató a kép. A művek — elsősorban a festmények — csaknem kivétel nélkül a stílusbeli egyhangúság, fáradtság jegyeit viselik magukon.

Nem volt könnyű dolga a KISZ pályadíjainak odaítéléséről döntő bizottságnak (30 000 forintot osztanak ki), hogy a meglehetősen egy színvonalon mozgó művek közül kiválogassa a díjazásra érdemeseket.

A festészeti nagydíjat (3000 forintot és részvételt a VIT-en) megérdemelten nyerte el *Kokas Ignác* »*Gépállomáson*« című, szép festői részletekben bővelkedő képével. A grafikai művek első díját *Csohány Kálmán* »*Főpapok*« című szellemes kis tollrajzai kapták. A szobroknál az első díjat nem adták ki. *Kiss Sándor* »*Székely famunkás*«-*ának* eleven mozgású alakjával nyerte el a két második díj egyikét. *Somogyi Árpád* harmadik díjnyertes »*Arató fiú*«-*ja* mint a kiállítás egyetlen nagyméretű szobra érdemel figyelmet. Az iparművészek és népművészek között szintén nem osztották ki az első díjakat. A művek közül kiemeljük a második díjjal jutalmazott *Bognár István* és *Jancsikity János* faragásait, *Pécsi László* textíliáit.

A bíráló bizottság ítéleteivel nagyjából egyetérthetünk. Felmerül mégis a kérdés: miért maradtak ki például *Tury Mária* képei, *Gross Arnold* grafikái, vagy *Segesdi György* szobra, amelyek nem maradtak a díjazottak színvonala alatt.

A kiállítás bezárása után az anyag legjava — a Tavaszi Tárlat egyes műveivel kiegészítve — körülbelül 16 festmény, 12 szobor, 10 grafika, valamint több iparművészeti és népművészeti alkotás — képviseli majd a magyar képzőművészeket a világ ifjúságának seregszemléjén.

(havas)

Az „ultrahang“ a

Ismerik az ultrahangot? Arról a rendkívül magas rezgésszámú hanghullámról van szó, amelyet az emberi fül már nem tud érzékelni. S ha most megkérdeznék, miért kerül egy üzemi riport elejére ez a fizikai meghatározás, csak egygyel felelhetnék. Azzal, hogy nagyon sokak szerint »*a munkások nem politizálnak*«, »*az üzemben politikai véleményt nem hallani*« — nem mond erről a kérdésről egyebet Sas elvtárs, a Landler járóműjavító üb-elnökhelyettese sem —, és az első szakszervezeti munkás, akivel összeakadtam, *Stumm* műhelybizottsági elnök ugyanezen a véleményen van.

Így hát »*nem hallani véleményt*«. S ha valami mégis hallatszik, az nyilván az átlagos fül számára: érzékelhetetlen. Afféle »*politikai ultrahang*«. Lehet, hogy van ilyen?

A VII. osztályon három fiatal alvázlakatossal beszéltem. Távirati stílusban szólva: elégedettek a bérezés alakulásával. Nem több munkával, 3—4—500 forinttal emelkedett tavaly óta a keresetük. A szám éppen vág a hi
amely szerint 1
negyedévében 1
az átlagkeresel
1957 első negyed
órabér 6,79-ről
ugrott. A mo
Mundi Mihály
csoportjánál ez
érvényesül, hogy
helyett 6,50-et
ként, s idén túlc
dobnak« havonta
Amihez tavaly
óra kellett. Vagy
got adnak és jol
resni — megy
Azoknál a csop
ban, ahol vita v
megállapításánál
a hangulat. *S*
feje például nag
a burkolatjavít
hogy nézik is, v
hiányzik ahhoz,
hessék a havi t
a kereset is
nagy darab, szó
portvezető megál
kos, vitatkozik
kozik: nagyon s
sítást elérni az
kon. És szidja a

Vasutas-hűség — „Landler“-büsz

Ez a keret-dolog merőben szakmai, sőt pénzügyi gondnak látszik. Arról van szó, hogy egy beteg mozdony hasába nem lehet belelátni. S hiába irányoznak elő egy összeget, hogy ez a javítás csak ennyibe kerülhet: szétszedés közben itt is, ott is kibúvik valami rejtett hiba, ami megnöveli a javítás költségeit. Ki kell javítani mégis? Persze, hogy ki... *Hát csak nem engednek ki a Landlerből hibás mozdonyt!* Innen, ahol például a Mundi-csoportból egyetlen ember sem »hőzöngött« az őszszel, ahonnan alig mentek el Nyugatra, ahol az emberek — *hűségesek a vasúthoz*...

Mert *hűségesek*. S akármilyen bér-problémát és keretbürokráciát hoznak fel, nem úgy beszélnek róla, mint valami felettük álló magasságos szerv hibájáról, amit ha ki nem javítanak, hát ők veszik a kalapjukat. Éppen ebben van az a bizonyos »ultrahang...« Abban, ahogy *testvérek egymást a gyárba hozzák*... (hogy itt nevelődjön Istvántelken az öcsém is, mert belőlem is *itt* lett ember. Abban, hogy Kiss szaktárs idehozta egy ismerősét, aki az őszi nagy zivatar-

azzal a tanulság
még mindig azt
odakint minden
azt engedjék ki,
sen vissza egy é
zajövetele óta a
lyen van — de a
marad.

Ez a *hűség a*
a vasúthoz: na
alaptőke! Az
haza iránti hűsé

Panaszok —

Pedig sok tám
gatás rombolgat
dául a kohó- és
meiben dolgozó
nem is egy- vag
rinttal keres töb
járműjavítóiban
társánál. Hanen
meg nyolcszázzal
ják a sérelmeke
persze lehet hall
inkább örülök n
mondják. (Me
együtt is marad
ják őket éveik, s
retete.) Sérelme
hogy évek óta
egyenruha-ügy.
megbecsülik a té
dőruhát (a »pufa
részt a szabad é
zó kocsi- és moz

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad. K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Práca, Bratislava

17. května 1968

1021 Kiss Sándor

Výstava maďarských výtvarníkov

Bratislava (Práca) — Dnes o 14. hod. otvoria vo vstupnej hale Parku kultúry a oddychu v Bratislave výstavu z diel maďarských výtvarníkov s vojenskou a partizánskou tematikou pod názvom „Boj za slobodu". Návštevníci výstavy zhliadnu plastiky, maľby a grafiky, ktoré sú prierezom tvorby jednak umelcov, pracujúcich v Armádnom výtvarnom štúdiu Maďarskej ľudovej armády, a jednak civilných umelcov. Škoda len, že z vystavujúcich výtvarníkov (sú medzi nimi Lajos Gyimesi, Gábor Bükösi, József Legéndi, István Kurucz, Iván Szabó, Sándor Kiss, Lajos Mészáros atď.) nepríde na vernisáž nikto. Na snímke: Cintorín partizánov, bronz od Sándora Kissa. (fl)

Prečo máme 8-miliardový schodok v štátnom rozpočte, l prostriedkov ▲ Nedostatky terajšieho systému podniko ňovú sústavu po roku 1970 ▲ Volanie po návrate ku kla ▲ Dane ako nástroj pre podporu socialistic

Chudobný štát-boha

Podľa správy, uverejnenej nedávno v našej tlači, priznal minister financií, že v štátnom rozpočte ČSSR na rok 1968 je nekrytých 8 mld Kčs. Určité náznaky tejto situácie sa ukazovali už v minulom roku a pre dosiahnutie formálnej vyrovnanosti plánovaných príjmov a výdavkov pre rok 1968 muselo Ministerstvo financií postaviť progresívny variant príjmovej časti štátneho rozpočtu.

Je pritom paradoxné, že k týmto ťažkostiam dochádza v situácii, charakterizovanej globálnym prebytkom prostriedkov v podnikovej sfére. Dnes sa všeobecne konštatuje, že jedna z príčin tohto rozdielneho vývoja zdrojov štátneho rozpočtu a podnikovej sféry spočíva v **samotnej konštrukcii odvodov.** Finančná teória a prax sa preto stále intenzívnejšie venuje hľadaniu takých foriem, ktoré by účinnejšie a komplexnejšie plnili všetky

POSTULÁTY DÔCHODKOVEJ POLITIKY

Dôchodkovú politiku tvorí súhrn zásad, upravujúcich proces tvorby, rozdeľovania a použitia všetkých zdrojov, vytvorených v rámci národného hospodárstva. Umenie využívať dôchodkovú politiku možno posudzovať podľa toho, do akej miery sa darí jej prostredníctvom napomáhať **vytváraniu globálnej a štrukturálnej rovnováhy** a presadzovať plánované ciele vo vývoji osobnej a spo-

neho rozpočtu na
ní nasledovne:

Zisk
Mzdy
Hrubý dôchodok
Odvod z hrubého
(18 %)

Ak teraz skúma
dukovanom zisku,
60 % na 56,18 %
latívne teda pokle
v podniku B len

DVE

Z uvedeného s
dve tendencie, kt
plnenie fiškálnej
ná tendencia k
zisku, vyprodukov

tenzívny pokles ú
vyprodukovaných

Kiss Sándor

A Városligeti szoborgalériában szerepel Partizán temetés c. alkotása

Merőben más a témaválasztása és -kivitelezése a fővárosban maradó másik szoborcsoportnak. *Kiss Sándor* frissen sárgálló bronzból öntött *Partizántemetése* elégikusan nyújtott vonalvezetésű. Négy álló alakja halotti szarkofágat tart magasra vádlón-fájdalmasan.

Magyar Hirlap 1976-134-6

Wagner:Szoborgaléria a Ligetben

1021

1977. márc. 24. Kossuth 18.3o M.

Esti magazin.

A Szombathelyi Képtárépitő Egyesület mai első közgyülésének ürügyén Forgács Sándor küldte a következő hangszalagot.

- Derkovits, Dési és a szocialisták.ért müvészettörténeti fogalom, alkotásaik összegyüjtése és bemutatása a magyar müvészettörténet nagy adóssága.

- Ezt az adósságot próbálja törleszteni Szombathely városa és Vas megye akkor, amikor létrehoztak a Képtárépitő Egyesületet Szombathelyen. A tárlatvezetőnk ezuttal Dr Bándi Gábor a múzeum igazgatója volt, aki egyben ennek a Képtárépitő Egyesületnek is a tisztségviselője.

- Közel egy éve alakult a Szombathelyi Képtárépitő Egyesület azzal a céllal, hogy ennek a rendkivüli szellemi örökségnek végső, korszerü modern otthont teremtsen Szombathelyen. 1756 tagja van az egyesületnek, gerincét az a 2o4 szocialista brigád alkotja, akik jelentős hozzájárulással segitik törekvéseinket. De emlithetnék személyeket pl. Kiss Sándor szobrászmüvészt, Percz János ötvöst, Vas megyéből elszármazott müvészek közül Keres Emil, Sinkovics Imre

Simándy József és még sorolhatnám.

- Ez a Képtárépitő Egyesület ma jelentős állomáshoz érkezett, hiszen az első közgyülését tartják ma.

- Az első összegezés, hiszen az elmúlt 7- 8 hónapban tudtuk a tagszervezést és elképzeléseink terjesztését is nagyobb sállyal elinditani. Természetesen ennek bővitése volt a napirenden és amik a Képtáregyesület jövőjét meghatározzák. Szó került pl. a Magyar Épitőművész Szövetség segitségéről is a jövendő képtár helyének kijelöléséről is és arról a tervpályázatról, amelyet a közeljövőben fognak útjára inditani a Magyar Épitőművészet Körében. Hiszünk abban, hogy ez az adósság hamar törlesztésre kerül és terveinknek megfelelően 1980/81-re szép, méltó művészeti múzeumba tudjuk teljesiteni Derkovits Gyula Dési Huber István és a szocialista képzőművészek óhaját, álmát, vagyis azt, hogy alkotásaik mindörökre a közönség birtokába kerüljenek.

KISS SÁNDOR szobrász és éremmüvész, Munkácsy-dijas
Sáros, 1925

1945-50 között Pátzay Pál és Ferenczy Béni növendékeként végezte főiskolai tanulmányait. 1952 óta szerepel a hazai tárlatokon és a magyar müvészet külföldi bemutatóin (Tokió, Amszterdam, Stockholm, Moszkva, Varsó, Szófia stb.). 1968-ban a Kilencek mücsarnoki tárlatán, 1973-ban a budapesti Nemzetközi Kisplasztikai Biennálén, 1974-ben a nyirbátori Báthory Muzeumban mutatott be nagyobb kollekciót. Munkássága elismeréseként 1969-ben és 1974-ben Munkácsy-dijat kapott. - Tartalmilag és formailag egyaránt sokrétü szobrászatát a kifejezés és a mondanivaló intellektualizmusa, humanista szellemisége jellemzi. Előadásmódja a klasszikus hagyományok korszerü értelmezésén alapszik; gondosan elemzett formáiban a népmüvészeti hatások csakugy fellehetőek, mint a szoborépités modern vivmányai. Drámai erejü érmészete a történelmi multnak a jelenben is hasznositható tanulságait hangsulyozza. Számos portréemlékmüvet, parkszobrot, dekorativ épületplasztikát készitett állami megrendelésre.

Művészéletrajzok 1975

Kiss Sándor: „Öreg Pálvándyak" szilfa, 1965.
Művészet, 1974. 4. 35. old.

Peter Ludwig, a néhány évvel ezelőtt egy csapásra világhíressé lett műgyűjtő újra az érdeklődés középpontjába került Nyugat-Németországban. Jóformán minden sajtóorgánum hírül adja: Peter Ludwig, aacheni csokoládégyáros modern művészeti gyűjteménye kinőtte azt a *két* múzeumot, amelyben eddig otthonra talált – az aacheni Neue Galerie im Alten Kurhaus-ot és a kölni Wallraf–Richartz Muzeumot –, s most Köln városa, állami támogatással, új múzeumot épít az Európában több szempontból egyedülálló kollekció számára. A Ludwig házaspár ugyanis kezdettől fogva azzal a szándékkal vásárolt műalkotásokat, hogy azokat a városi vagy állami intézmények rendelkezésére bocsássa, közkinccsé tegye; a vásárolt műveket csakis *együtt* és csakis *múzeumban* tudták elképzelni. Ez az egyik mozzanat, amely kiemeli Ludwigékat a magángyűjtők – melyet az aacheni Neue Galerie fogadott be – olyan mértékben alkotja „kortárs" anyag, hogy az szinte példa nélkül áll. „A művészettörténész először kicsit szkeptikusan figyelte a kísérletet – mondja Wolfgang Becker művészettörténész, az aacheni Neue Galerie igazgatója, aki szinte a kezdetektől fogva Ludwig bizalmasa, tanácsadója – hiszen egy múzeum létjogosultságát ma is a közönség igénye határozza meg, s az, hogy ez a múzeum mindössze négy-öt év termését kínálta, a szokásos múzeum-jelleget annyira megváltoztatta, hogy a Neue Galerie már alig nevezhető múzeumnak." Ráadásul olyan anyaggal kerül itt szembe a múzeumlátogató, amelynek megítéléséhez hiányzik a viszonyítási-értékelési alapja, nincsenek, nem is lehetnek a művekkel kapcsolatban előzetes ismeretei, így a friss alkotások „agresszivitásának" kikerüléséhez

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JUL 20

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

Kiss Sándor, szobrász-művész
1021

Kedd, 1976. július 20.

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

A XIII. Pedagógiai Nyári Egyetem előadásai a Biológiai Kutatóközpontban, délelőtt 9 órától.

Kiss Sándor szobrászművész kiállítása a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában, augusztus 29-ig.

Kass János grafikusművész kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, július 25-ig.

Hegyi Flórián népi fafaragó kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központban, július 25-ig.

Száz év Szeged zenei életéből. Kiállítás a Somogyi-könyvtárban, augusztus 20-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai.

Be
a né

Legjobbak

A szakszervezeti néptáncegyüttesek II. Országos Minősítő Bemutatója vasárnap befejeződött. A versenyen résztvevő tánccsoportok arany, ezüst és bronz fokozatú minősítéseket szerezhettek — a zsüri meghatározott követelményrendszerén alapuló értékelése révén. A szakemberek elsősorban a színházban megtartott bemutatók, az együttesek versenyprogramjai alapján hozták meg döntésüket, de a szakmai követelményeken túl a minősítés fontos szempontja volt az is, milyen a csoport belső élete, egész éves munkája.

Vasárnap délelőtt *Vásárhelyi László*, a Népművelési Intézet főelőadója ismertette a verseny eredményeit és átadta az okleveleket. Az indulók közül egyetlen táncscsoport érdemelte ki az el-

Kiss Sándor szobrai

Téves információkat szerez *Kiss Sándor* szobrászművész alkotói világáról, aki csak a Közművelődési Palota lépcsősora mellett felállított *Partizántemetésről* próbál képet alkotni. Kiss Sándor igazi plasztikai világa a kupolában rendezett kamaratárlaton teljesedik ki. Itt derül ki, milyen forrásból táplálkozik művészete, s milyen erősen, néha túlságosan is erősen kötődik tápláló gyökereihez. Nem csupán felszíni elemeket, öncélú motívumokat ültet át a századokkal korábbi fafaragások motívumvilágából saját szobraiba, hanem a magyar népművészet ősi szellemiséget, jelképi tisztaságát, stilizáló, tömörítő sajátosságait teremti újjá korszerű szobraiban.

Legfontosabb ihletői a hajdani temetők kopjafái, s anyagában is kötődik gyökereihez; szobrainak jelentős része fafaragás. A kopjafák jelképiségéről, emberi jellemeket megfogalmazni kész gondolati gazdagságáról, érzelmi rezzenéseiről sokszor és sokat írtak, különösen az utóbbi években. Kiss Sándor kopjafa-szobraival bizonyítja, hogy a modern plasztika egyszerűsítő törekvései milyen harmóniában találkozhatnak a századokkal ezelőtti, jórészt pogány temetkezési szokások kultikus erőkkel föl-ruházott emlékeivel. Bizonyítja, hogy a népművészet szellemisége és motívumkincse a tehetség és a teremtő akarat kohójában korszerű módon megújulhat. Tárlatának legszebb darabjai — Holdlelkű férfi, Harcos, Aszszony, Háború — mutatják e szemléletnek legtisztább megnyilvánulásait. Nagyon érti a faanyag nyelvét. Vésője nyomán természetes lendülettel bontakoznak ki a stilizált virág- és növényi motívumok, teljes szépségükben feltárva a fa erezetét, a törések, szakadások különös vonalplasztikáinak nyomát.

Néhány, karakterét vesztett, s így jelképinek szánt márvány- és bronzszobor, egy reliefvázlat, valamint egy kaputerv teszi teljessé a tárlatot. Az Orvostudományi Egyetem (melyik a négy közül?!) részére készített farelief terve mintha őserőknek engedne teret, ám A rossz asszony balladáját idéző narratív, kaput díszítő bronzreliefsor felvillantja Kiss Sándor másfajta plasztikai vénáját is, a térformálás, a figuralitás, a részletezés mesterét. Ha néhány szobor előtt fel is merül a nézőben az önismétlés, a szűkös világlátás kétkedő gondolata, a kiállítás legjobb darabjai sajátosan eredeti, tehetséges művészt mutatnak be.

Tandi Lajos

zovjetunió nyerte ● A magyar öttusázókkal gólos veresége Romániától ○ Világcsúcsok ellen ● Gyenge színvonalú labdarúgó- on

zős versenyek hétfőn a nők selejtező futamaival folytatódnak, amelyek során magyar egységek is rajtolnak.

Kerékpár

Montreali idő szerint délelőtt 10 órakor szállt nyeregbe a 100 km-es országúti csapatverseny mezőnye, hogy eldöntse az első olimpiai bajnokság sorsát. Az erős mezőnyben a Szovjetunió csapata szerezte meg a győzelmet Lengyelország előtt, így megvédte bajnoki címét. Várakozáson alul szerepeltek a hollandok (17.) és a franciák (20.) is.

Kerékpár. 100 km-es országúti csapatverseny. Olimpiai bajnok: Szovjetunió (A. Csukanov, V. Csapligin, V. Kaminszki, A. Pikkuus) 2:08:53.4. 2. Lengyelország (Mytnik, Nowicki, Szozda, Szurkowski) 2:09:13.0. 3. Dánia (Blaudzun, Frank, E. Hansen, Lund) 2:12:20.0. 4. NSZK. 5. Csehszlovákia. 6. Nagy-Britannia.

Nagy meglepetés, hogy az 1974-ben világbajnokságot nyert svéd csapat, csak a hetedik helyen végzett. Egyébként a győztes szovjet csapat nem volt esélyese a versenynek, hiszen müncheni elsőséges óta az elmúlt olimpiász alatt megrendezett három világbajnokságon két lengyel és egy svéd siker született.

Kosárlabda

A férfi kosárlabdázók két hatos csoportban kezdték meg a körmérkőzéseket a döntőbe jutást jelentő első két-két helyért. A nyitómérkőzést Kanada játszotta Japán ellen. A hazaiak bemutatkozása kitűnően sikerült, hiszen a „bűvös" száz pont

Az A-csoport állása:

1. India	1	1	-	-	4:0	2
2. Ausztrália	1	1	-	-	2:0	2
3. Malaysia	1	-	-	1	0:2	-
4. Argentína	1	-	-	1	0:4	-

Öttusa

Bromont igazi lovasparadicsom. Szép a pálya is. Sajnos a magyar öttusázók nemigen gyönyörködhettek a pálya szépségében, hiszen elég gondjuk akadt a lovak megzabolázásával. Mondhatni úgy is, szinte „szétverték" az egész pályát. Az első fordulóban nyolcadiknak induló Maracskó a kettes számú Fekete herceget húzta. Mindjárt a második akadályt leverte, majd a továbbiakban is feltűnően idegesen lovagolt. Végigszáguldotta a pályát és még három verőhibát vétett. Végül mindössze 972 pontot szerzett. Aztán Sasics következett. Ő még gyengébb teljesítményt produkált és csak 934 pontot teljesített. A magyar csapat már csak Kancsalban bízhatott. A magyar versenyző az utolsó 15. akadályig két hibával állt, amikor teljesen érthetetlenül nekirohant a lóval a 110 cm-es akadálynak. Így aztán 866 pontos nagyon gyenge teljesítménnyel a 43. helyen végzett. Úgy tűnik, a magyar remények a csapatversenyt illetően, a lovaglás után elszálltak.

Lovaglás egyéni: Tizenhárman teljesítették a maximális 1100 pontot, köztük az angol Fox, a svéd Jacobsson, a finn Hurme. Onyoscsenkó 1068, Lednyev 1032 pontot teljesített. A magyarok közül Maracskó 38., Sasics 42., Kancsal 43. Csapatban a lovaglást Svédország nyerte Franciaország előtt, 3. Nagy-Britannia.

Labda-

1021

Kiss Sándor, szobrászmüvész

1976.VII.22. 19.3o /8/Z.

TV-hiradó

- - - - - -

- A Szegedi Móra parkban sétálgató turisták észrevétlen utjelzők kalauzolják a müvészet birodalmába.Az egykori közmüvelődési palotában a Móra Ferenc Muzeumban az Ünnepi Hetek látogatóinak tartalmas, müvészi élményt nyujtó kiállitásokat rendeznek.A kupolacsarnokban az egykori temetők kopjafái,az ősi népmüvészet ~~xxxx~~ motivumait láthatjukátfogalmazva Kiss Sándor szobrászmüvész modern plasztikáiba.A kupolacsarnok mellett könyvtár olvasótermében Szeged zenei életének loo éves krónikájátbemutató kiállitás tekinthető meg.A jelenkor magyar képzőmüvészetének rprezentativ keresztmetszetét adja a XVII.Országos Nyári Tárlat,amelynek anyagát most rendezik a vasárnapi megnyitóra. Szamosi Ferenc müvészettörténész irányitásával kerülnek helyükre a festmények,szobrok,grafikák összesen 29o müalkotás.A rendezők célja,hogy a tárlat betekintést nyujtson a képzőmüvészet hétköznapjaiba.Lantos Ferenc zománc térplasztikái uj utat mutatnak az egyhangu lakótelepek diszitésére,mindennapi életünk és a müvészet nagyobb összhangjának megteremtésére.A kiállitások augusztus végéig tekinthetők meg a Szegedi Ünnapi Hetek programjában.

1021

1976.VII.22. 19.30 /8/Z.

TV-híradó

- - - - - -

- A Szegedi Móra parkban sétálgató turisták észrevétlen utjelzők kalauzolják a művészet birodalmába.Az egykori közmüvelődési palotában a Móra Ferenc Muzeumban az Ünnepi Hetek látogatóinak tartalmas, művészi élményt nyujtó kiállításokat rendeznek.A kupolacsarnokban az egykori temetők kopjafái,az ősi népmüvészet ~~mtt~~ motivumait láthatjukátfogalmazva Kiss Sándor szobrászmüvész modern plasztikáiba.A kupolacsarnok mellett könyvtár olvasótermében Szeged zenei életének 100 éves krónikájátbemutató kiállítás tekinthető meg.A jelenkor magyar képzőmüvészetének rprezentatív keresztmetszetét adja a XVII.Országos Nyári Tárlat,amelynek anyagát most rendezik a vasárnapi megnyitóra. Szamosi Ferenc művészettörténész irányításával kerülnek helyükre a festmények,szobrok,grafikák összesen 290 müalkotás.A rendezők célja,hogy a tárlat betekintést nyujtson a képzőmüvészet hétköznapjaiba.Lantos Ferenc zománc térplasztikái uj utat mutatnak az egyhangu lakótelepek diszitésére,mindennapi életünk és a művészet nagyobb összhangjának megteremtésére.A kiállitások augusztus végéig tekinthetők meg a Szegedi Ünnapi Hetek programjában.

Kiss Sándor, szobrászművész

Kiss Sándor szobrászművész kiállítása a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában, augusztus 20-ig.

Szegedi Ünnepi Hetek.

Dél-Magyarország (Szeged), 1976. aug. 12.

Kiss Sándor

Öregbálványok

Papp Gábor: Élmények és tanulságok.
Művészet, 1977. április - 32. oldal.

1021

SZEGED MÁSIK FESZTIVÁLJA

A nyári Szegedet a szabadtéri játékok városaként tartjuk számon. De a Dóm előtti színház előadásain kívül sok más művészeti esemény is ezrével, tízezrével vonzza a látogatókat a Tiszaparti városba. Mindenekelőtt a sok évi erőfeszítésekkel egyre jelentékenyebbé fejlesztett kiállítások. Szegeden, az ünnepi hetek egy hónapja alatt, a szabadtéri játékokon kívül – mint a beavatottak régóta tudják – egy másik fesztivál is lezajlik: a képzőművészeté. A hagyományos nyári tárlat és Kiss Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész kiállítása képviseli az idén elsősorban Szegednek ezt a másik fesztiválját.

Nyári tárlat

Szerényen nyári tárlatnak nevezik a szegediek évente ismétlődő, immár tizenhetedik bemutatójukat, holott nyugodtan mondhatnák országos kiállításnak is. Az idén kiválasztott és kiállított háromszáz képet, szobrot, grafikát sem csak a város vonzáskörében élő művészek küldték el a Móra Ferenc Múzeumnak. Az ország valamennyi jelentős művészközössége képviselteti magát ezen a szemlén. S ha ehhez hozzátesszük, hogy a nyári tárlat legjelentősebb munkái ezúttal a fiatalok műhelyeiből érkeztek — hiszen nem ok és érdem nélkül jutottak a díjak Duschanek Jánosnak, Kovács Péternek, Lapis Andrásnak, Mayer Bertának, Tulipán Lászlónak és Váró Mártonnak —, akkor könnyen belátható, miért érdemes megnézni a Horváth Mihály utcai képtárban ezt a szegediek szervezte izgalmas bemutatót.

Takács Győző Ornamentika (részlet)

HEGYI GÁBOR FELVÉTELEI

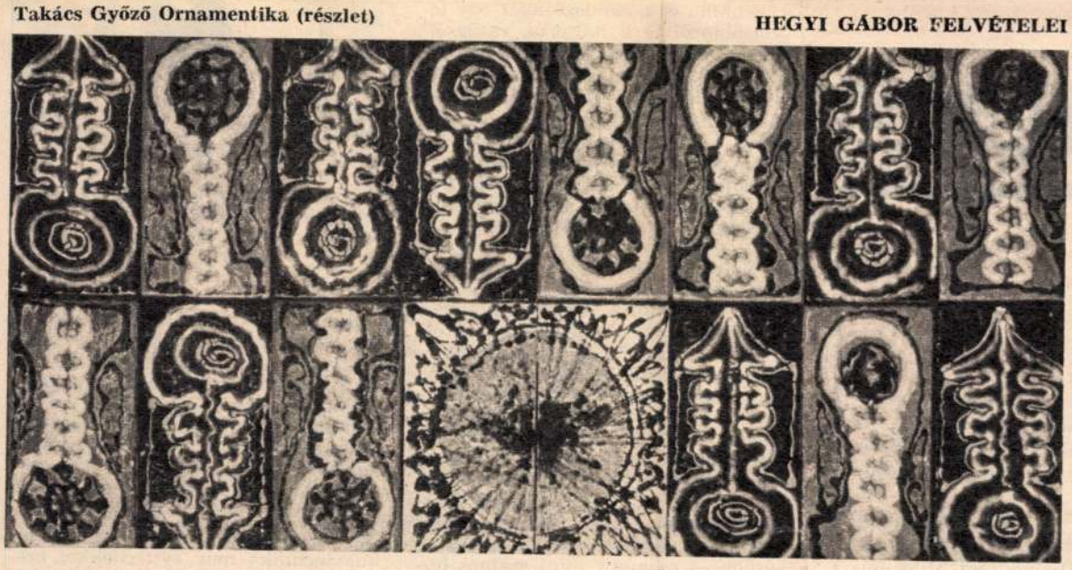

Maróti János Kompozíció

Kiss Sándor kopjafái

Téves információkat szerez Kiss Sándor szobrászművész alkotói világáról, aki pusztán a szegedi közművelődési palota lépcsősora mellett felállított Partizántemetés súlyos, görög tragédiákat idéző szoborcsoportjáról próbál képet alkotni. Kiss Sándor igazi plasztikai világa a palota kupolacsarnokában rendezett kamarakiállításon mutatkozik be. Itt válik világossá, milyen forrásokból táplálkozik művészete, s milyen erősen gyökerezik a népművészetben. Nem csupán dekoratív motívumokat ültet át az évszázadokkal ezelőtti fafaragásokból modern szobraira, hanem mai műveket alkot a magyar népművészet szellemiségéhez kapcsolódva, jelképi tisztasággal, stilizáló és tömörítő erővel.

Legfontosabb ihletői a hajdani pogány temetők kopjafái. Anyagban is kötődik ehhez a világhoz: a kiállítás jelentős hányada faszobor. Kiss Sándor kopjafaszobraival bizonyítja, milyen harmóniában találkozhat a századokkal ezelőtti, jórészt pogány eredetű temetkezési szokások, kultikus erőkkel felruházott, emberjellegű totemoszlopa a korszerű plasztika egyszerűsítő törekvéseivel és a népművészet iránt napjainkban megnyilvánuló érdeklődéssel.

A művész kitűnően ért a fa nyelvén. Vésője nyomán természetes lendülettel bontakoznak ki a stilizált természeti motívumok, feltárva a fa eredeti szépségét, a törések, szakadások különös játékát.

TANDI LAJOS

Bálványok (részlet)

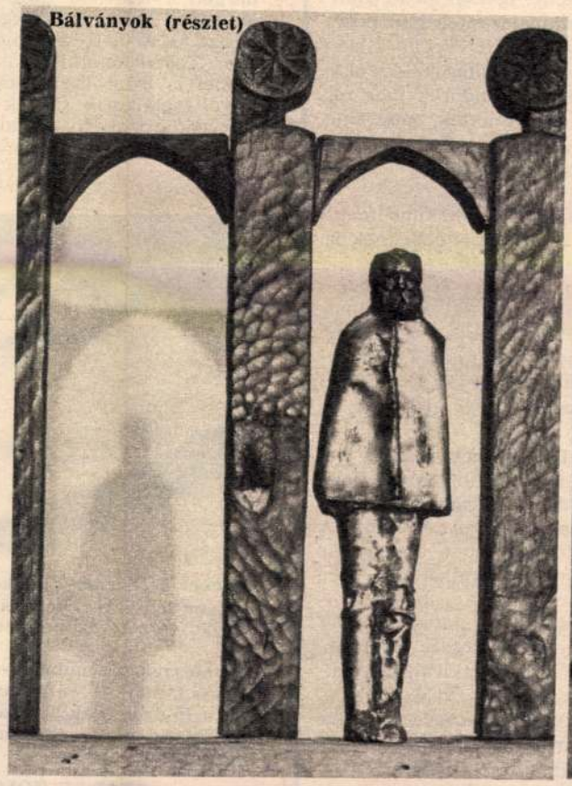

Öreg falu (részlet)

A TÉVÉ ÚJ TECHNIKAI LEHETŐSÉGEI

Magyar találmány 1929-ből

1976 AUG 10.
TÜKÖR
Budapest
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., Üllői út 81
Telefon: (138-068, 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

Néhány hónapja Salzburgban UNESCO tanácskozást tartottak a televíziózásról. A konferencián hangsúlyosan beszéltek a tévé úgynevezett harmadik modelljéről, amely az Egyesült Államokban és Angliában kidolgozott hagyományos eljárásokkal szemben — mint megállapították — új technikai lehetőségeket teremtett meg. A módszert — mint a salzburgi tanácskozás is rámutatott — először magyar szakember dolgozta ki, s a magyarok ma is nagyon eredményesen dolgoznak továbbfejlesztésén.

Hagyjuk most az elnevezés — a televízió harmadik modellje — túlságosan messzire vezető elemzését. A technikai eljárás lényegére figyeljünk inkább. Ebben az az új, hogy a televízió rendezője — a hagyományos és nehézkes filmtrükköktől eltérően — az eseményeket másképpen fényképezi. Erre a felvevőberendezés elektronikus rendszere ad lehetőséget.

Az új eljárás alapjait a világ először a magyar Vrabély Theodot ismerte fel. Találmányának lényege, hogy a televíziós stúdióban ugyanabban az időben két külön géppel veszik fel a szereplő színészek játékát és a díszleteket, s a két képet elektromos úton egymásra helyezik.

A televízió közönsége ilyen filmeket látva nem is sejti, hogy a színészek üres szobában játszanak és a csodálatosan szép festői tájat, a történelmi várromot, vagy bármi mást a technika és a rendező akár egy levelezőlapról is a háttérbe varázsolhatja. Ennek az elektronikus díszletezésnek a tervét Vrabély már 1929-ben kidolgozta. Találmányának szabadalmaztatására azonban nem volt pénze, ezért a megoldást — Vrabélytől teljesen függetlenül — a Radio Corporation of America 1932-ben szabadalmaztatta. Ezt tanulmányozva azonban Vrabély rájött, hogy az eljárás javításra szorul. Kidolgozta a tökéletesítés módját, s azután arra kért szabadalmat. Meg is kapta. De csak Angliában. A többi országban — pénz hiányában — nem tudta az eljárást végigvinni. Sőt, az angol Marconi-cég is csak hosszas huzavona után kapott a találmányra szabadalmat. Kikötés volt ugyan, hogy az új eljárás Vrabély Theodot szabadalmán alapszik, ez azonban mindössze erkölcsi elismerést jelentett a magyar feltalálónak. Azt sem teljeset. Vrabély Toeodot nevét csak a legszűkebb szakmai körökben ismerték. S később — csakúgy, mint számos feltaláló-elődjét — őt is elfelejtették, és szinte a teljes ismeretlenségben élt Budapesten, a Bizományi Áruház Vállalat tisztviselőjeként, hat esztendővel ezelőtt bekövetkezett haláláig. Napjainkban, amikor e magyar találmányt világszerte naponta felhasználják, a televízió közönsége saját személyével győződhet meg az eljárás hasznáról és életrevalóságáról. A Magyar Televíziónál Rajnai András és csoportja kizárólag ezzel a technikával foglalkozik. Céljuk egy sajátos televízió-esztétika kialakítása. Azt vizsgálják, mi történik akkor, ha két vagy három kamera képe kombinációként találkozik, s hogyan építhető az így kapott összetételekből valamiféle új dramatikus rendszer. Az így kialakult képi nyelv jellegében eltér a hagyományostól. Az elektronikus képkombinációk olyan látvány formálását teszik lehetővé, amely a nézőt további asszociációkra ösztönzi.

Bár az eljárás alapjait az elektronikus technika már évtizedekkel ezelőtt ismerte, napjaink műszaki fejlődésével párhuzamosan újabb és újabb lehetőségek nyílnak mind szélesebb körű alkalmazására.

Az elfelejtett magyar találmány egyre nagyobb érdeklődésre tart számot az egész világon. Vrabély Theodot közel félévszázados találmányán alapuló technika elindult hódító útjára. A magyar televíziós szakemberek pedig folytatják kutatásaikat, kísérletezéseiket az újabb lehetőségek feltárására.

VAJDA PÁL

Így lesz két különböző helyről felvett jelenetből egyetlen kép. Vrabély Theodot eredeti montázsa

HULLÁMHOSSZ

BOR AMBRUS RÁDIÓJEGYZETE

Ténykrimi

A Rádiószínház dokumentumot mutatott be, *72 óra* címmel. Egy kettős gyilkosság földerítését. Négy gonosztevő megölt két apróka, félénk nénikét, otthon gubbasztó nyolcvanéveseket, 1974-ben, karácsony hetében.

Sajtónk akkor csak szűkösen tudósított az ügyről. Sajtónk súlyos bűncselekményekről mindig szűkszavúan tudósít. (Újabban a Kék fény is átért a szelíd kis csalókra, sikkasztókra.) Kár.

Öröklött baj is kísért ebben a tartózkodásban. Néhány őskori évben úgy szólt a bölcsesség, hogy amiről nem beszélünk, az nincsen. És mert egy máris tökéletesen szocialista népben még 3—4 milliomodrész aljas bűnöző sem lehet, hát egyszerűen ne beszéljünk róla, ha van. És érvényesül a tartózkodásban az a nézet, amely szerint a bűnténytudósítások eldurvítják a tudósítottakat, továbbá ötletket meg recepteket kínálnak a bűncselekményekre készülőknek.

Gyermegeteg tévedések. Az első (a bölcsesség) nem is igaz, hiszen az lakozás volt, az ötvenes évek elején. A durvításnézettel szemben mindenki tudja, hogy a jó krimi hasznos: izgalmas, érdekes, az igazság pedig mindig diadalmaskodik benne. A krimi mindig optimista; pesszimizmusra inkább nem-krimik nevelik vagy szoktatják az embert. Végül ötletet csak buta gonosztevőnek adnak krimik és bűnténytudósítások. Az okosabbja tudja, hogy a kriminológusok meg a bűnügyi rendőrök már rég beleírták módszerkartotékjaikba, amit a krimiírók kiötlöttek, meg amit a bűnügyek újat produkáltak.

De ez a jegyzet nem krimidicséret, hanem ténykrimi-, dokumentumdicséret.

Világszerte fogynak a szép történetkitalációk, és egyre jobbaknak tartja az ember a kor érdes tényeit. Hasznosabbaknak is, olykor szebbeknek is. A *Rádiószínházba* újabban benyomul a tényirodalom. Ez jó.

Továbbá: Poirot mester vagy Maigret bravúrjánál többet ér egy hazai rendőr-nyomozócsoport bravúrja. Valóság, munkasiker ez. Nem simenoni, hanem hazai rendőri figyelem fedezte föl a bemutatott esetben, hogy az áldozatok lakásában van egy jótállási cédula, de nincs hozzá való zsebrádió. Van egy firka, tejjegyekről, de nincsenek tejjegyek. Aztán a cédulához meg a firkához órák alatt hozzávarrtak négy gyilkost. Ez is jó.

Aztán megbirkóztak azzal, hogy Gyuri, Pista, László meg Cucuné hol azon voltak, hogy csak egy „vigye el a balhét" közülük, hol azon, hogy mindenki, csak az nem, aki éppen vall. Az érdes valóságban tisztázni kell, ki miért felel (csak fojtogatásért-e, vagy megfojtásért, s a többi). A krimiben elég a tettest bilincsben elvezetni. A ténykrimiben bíróság elé kell vezetni, annak pedig igazságos ítélethez pontos tényállás kell, még Gyuri- és Cucuné-szinten is. Ez szintén jó.

Az ügy krimibb lett volna, ha a színhelye kastély vagy státusvilla. Tényebb volt a ténykrimi az Üllői úton, meg a tettesek koszos tanyáján. Valóságosabb is, amellett megnyugtatóbb, azzal a szuggesztióval, hogy alas bűncselekményt legtöbbnyire biztosan a társadalom zavaros üledékében lappangó aljaemberek követnek el. Cucuné is csak gonosztevő volt, tompaagyú tettestárs, szajrés („a két gyűrűt, azt mondtam, nem ránnám"), nem bukott angyal, nem szexbomba filmsztár. Szintén jó.

A bűnügyek bemutatásától egyáltalán nem kell riadozni.

Jelenet az Ezeregyéjszakából. A néző a képernyőn azt látja, hogy a színésznő — Sáfár Anikó — a levegőbe emelkedik és repül

A valóságban azonban — ahogyan ezen a képen is látható — Sáfár Anikó nem emelkedik fel a földről, csak a lábát emeli fel; a repülés látványát az elektronikus összedolgozás hozza létre

SZALAY ZOLTÁN FELVÉTELEI

Kiss Sándor:

„Mártélyafalusi Kis Miklós"

Mai magyar grafika és kisplasztika, 1976. (kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában.)

Nagyvárad, 1976. 12.

Kiss Sándor, szobrászművész

Szegedi Ünnepi Hetek

Dél-Magyarország | Szeged, 1946. aug. 18.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR KIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 SEP 2

NŐK LAPJA

Kiss Sándor, szobrászművész

FOGJUK MEG ÉS VIGYÉTEK!

— készül Kiss Sándor „Siratók" című szobra

(Soós Lajos felv.)

1021

László:
közb. 21

SZEP
9.05: A
sor. 6.
(ism.) 1
Hírek. 16.30: Női röplabda VB. 18.10: Versenyben a világpiacon. 18.40: Szépen, jól magyarul. 19.05: Mese. 19.20: Tévétorna. 19.30: Tv-híradó. 20.00: Örkény István: Tóték. Közv. a Thália Színházból. (14 éf!) közb.: 20.55: Dr. Váradi György műsora. 22.15: Tv-híradó. 22.25: Női röplabda VB. közv. **2. műsor:** 20.00: Kisfilmek a nagyvilágból — Az élet körforgása. Kanadai ismeretterjesztő rövidfilm. — 20.30: Kamerával hetedhét országon át. Fr. filmsor. — 20.55: A Rák köd. Ang. ismeretterjesztő rövidfilm. 21.25: Tv-híradó. 21.50: Juharlevél. A teve kincse. Fr. filmsor. 10.

SZEPTEMBER 7. CSÜTÖRTÖK: 16.23: Körhinta. Magy. film. 17.55: Hírek. 18.00: A Finn TV estje: — 18.05: Rénszarvas pásztorok naplója. Dok film. 18.40: Finnország hétköznapjai. Dok. film. 19.10: Mese. 19.20: Tévétorna. 19.30: Tv-

Kiss Sándor

Szokatlan ünnepség színhelye volt a napokban a Semmelweis Orvostudományi Egyetem dísztermé. Pár közvetlen mondat kíséretében *Kiss Sándor* Munkácsy-díjas szobrászművész adta át a jelenlevőknek új domborművét, amit három évi munkával készített. A 30 méter hosszú, öt tonna súlyú, amerikai dióból készült friz a sejtet ábrázolja, s a maga *reális elvontságában* tulajdonképpen az élő anyagot szimbolizálja.

Magyar Hirlap 1977/5[illegible]4

Vinkó: Kiss műhelyében

Kiss Sándor 2

Akik látták a Kmetty utcai műteremben az előzetes terveket, maketteket, végig a vállalkozás merészségén tűnődtek: vajon él-e majd a kompozíció ekkora méretben a rideg díszteremben?

Magyar Hirlap 1977/53/4

Vinkó:Kiss műhelyében

Kiss Sándor]

Nos, a kétség alaptalannak bizonyult. Kiss Sándor domborműve nemcsak mindent elmond a sejtről, amit az orvostudomány ez idáig felfedezett. Élő, lüktető *molekulává* változik, tankönyvi ábrából feszes ritmusú szerves anyaggá, amelynek játékos plasztikitása, sötét erezete, fény-árnyék játéka különféle képzeteket sugall — megadva mindezzel a fantáziátlanul megtervezett dísztérem sajátos hangulatát.

Magyar Hirlap 1977/53/4

Vinkó: Kiss műhelyében

KISS Sándor

A *helyszín* – mint a közösségi élet egy fóruma – megválasztása, kialakítása ilyetén körültekintést igényel, mert közrejátszik abban, miként érvényesül maga a műalkotás, milyen a viszonya a környezetéhez, s az segíti vagy akadályozza-e a vállalt eszme kisugárzásában. A szobor – természetesen – nem passzív közreműködő, hanem maga is rendelkezik térszervező, a hely szellemét megtestesítő erővel. A pannonhalmi „szoborhármas", például, a millenniumi emlékpark, esetleg szoborkert lehetőségét teremtette meg.

A szobrok helyének megválasztásában számos változat figyelhető meg, a pusztán ötletszerű kijelöléstől a tudatos, szakmailag átgondolt tervezésig. A tradíciónak, a legendáknak és a történelmileg igazolt tényeknek egyaránt jutott szerep. A legizgalmasabb példaként Kiss Sándor természeti környezetben elhelyezett Somló hegyi művét hozhatjuk fel. A lankás tájból kimagasló, jellegzetes formájú bazaltkúp tömegével uralja a vidéket. Ennek szirtfokán a mégoly monumentális figura is eltörpülhet. Látványos minta persze akad a világon. Legismertebb talán a Rio de Janeiro fölé tornyosuló Krisztus, de hivatkozhatunk a gellérthegyi Szabadság-szoborra is. Az építész és a szobrász azonban megtalálta az üdvözítő megoldást: a toronyméretű, éjjel megvilágított fakereszt messze hirdeti az új kultikus hely létét, magához vonzza a tekintetet, de a komplex műalkotás csak a meredély leküzdése után (nehéz volt a múltból vezető utunk is!) bontakozik ki a maga szépségében, teljében. A „jelben" búcsúzó király szemsugarát követve tárul elénk „a haza" kis szegmense, a pannon táj.

Németh Mihály gércei büsztje

István és a kereszténység hitszövetségéből következik, hogy a szoborállítás hagyományához igazodva, több településen az egyház szentjének képmását a templom előterébe, közelébe, külön kialakított térre helyezték. Mosonban az elhatározást nagyban befolyásolta, hogy a közelben állt az ispáni földvár, s első királyunk nevéhez kapcsolódik Moson vármegye alapítása. A szűk tér, a földhalom, a barokk templom és az ifjú uralkodó bronzalakja gondolati áthatások sorát hívta elő a múltból. Hasonló térformálás előzte meg a lendvai és a vashosszúfalui díszparkban a szobrok elhelyezését. A győri Boldogasszony-kő a dómmal átellenben, a püspöki épületeket összekötő, vakolt kőkerítés mellé került. Itt adott a hatásos téri környezet, a távolabbról több irányból feltűnő dombormű mintegy hívogat, s a templom bejárata felé orientálja az emberek mozgását. A kondorfai domborműveket meg egyenesen a templom falába építették.

Részben új, parkosított terek építésére is találunk példákat. Kapuváron – a főútvonal mellett – a millecentenáriumi kopjafás emlékhellyel átellenben jött létre intim tér. Szombathelyen – a templom itt is a közelben van! – a „felvezető" Kálvária út és a körút

metszése jelölte ki Tornay szobrának a helyét. A döntést befolyásolta a már idézett régi elképzelés: Szent István így, messziről láthatóan, a róla elnevezett park szegélyén áll s vált környezetéből kiemelkedve a város felemelő hangulatú kulmináns pontjává. Szentgotthárdon a „fehér" emlékmű környezetében ugyancsak emlékpark körvonalai bontakoznak ki. Történelmileg indokolt emlékhelyet alakítottak ki a zarkaházi kastély szomszédságában. Egyházasrádócon mesterséges „műrom" alkotja Marosits szobrának környezetét, a majdani park nyomai is felfedezhetők. Őriszentpéteren maga a természet kínált ismét csak a szentegyház közelében hangulatos környezetet Gömbös László „királyfej"-ének. Gércén a falu központjában, Káldon ugyancsak központi helyen van Németh Mihály műve. Lesenyei Márta királyi párja a körmendi plébánia kertjében nyeri el végső állomását. Már meglévő emlékparkban kanyarintottak árnyas rétet Kő Pál képoszlopának, míg Lakatos József Mária-emlékére még a tér „megszervezésének" feladata vár.

A plasztikai alkotások térbeli megjelenésének fontos eleme a *talapzat*. Készülhet kőből, fából, falazhatják téglából. Léte vagy hiánya elkülönítheti vagy éppen közel hozza a művet az emberekhez. Arányaival, méretével jelentősen hozzájárul a hatások közvetítéséhez. Nem közömbös anyagának, formájának megválasztása sem. Szobraink többsége talapzatra emelve szolgálja hivatását. Formai megjelenésükre a szabályos geometriai alakzatok jellemzőek: henger, hasáb, csonka kúp és gúla, valamint ezek variációi egyaránt előfordulnak, de az eltérő, rendhagyó megoldásokra is akad példa. Király Ferenc lendvai posztamense forgástestek – kúpok – kombinációja, csak kis mértékben emeli meg a szobrot. A bajánsenyei portré kúp-henger szerkesztmény, néhol síkokkal megcsonkolva, de biztosítja a körbejárást. Sima vonalú obeliszken áll a vashosszúfalui Szent István, amely mérete okán emberfelettivé avatja alakját. Rusztikus felületű, ívelt élű csonka gúlákat alkalmazott Lebó Ferenc Mosonban, míg Kligl Sándor királyi párját tagolt hasáb emeli az út forgataga fölé. Lukácsházán formás építmény védi a kis lovast, Őriszentpéteren fa esőtető szolgálja e célt Gömbös kockára állított portréjánál. Medgyessy lovasszobra azt példázza, amikor az aránytalanra növelt, burkolt kőhasáb kedvezőtlenül hat tömegével a feles méretűre csökkentett figurára. Somló hegyén kerek, sziklás platón, valójában a „földön jár" az égbe vágyó ember. A koronázó dombra emlékeztető halom, földből, kőből több helyen is megtalálható (Zarkaháza). Szervátiusz domborműves „köve" kis zöld mezőben a mögöttes falhoz támaszkodik, Tornay szombathelyi szobra lépcsőzetesen szélesedő, a háttér homorú pilléréhez épített posztamens-konzol kombináció tetejéről kémleli a messzeséget, míg szentgotthárdi „márvány műve" gyepes talajon áll. Pannonhalmán vörös téglából rakott, eltúlzott méretű, túlszabott henger szolgál talapzatként.

Szemlézett szobormüveink „*anyag*vizsgálatán" könnyen túl tehetjük magunkat. Az ősi bronz és kemény kő tulajdonságai, időtállósága, nemessége nagy mértékben befolyásolja a mai megrendelő, a mai alkotó döntéseit. Márpedig a Szent István emlékét őrizni hivatott művek ezer év történéseit magukba sűrítve, a jövő számára kódolt üzenetek hordozói, így hosszú „életkorra" számítanak. Különösen népszerű a bronz, mert alig korlátozza teremtő munkájában a szobrászt. Már bonyolultabb s komoly ellenállás leküzdésére kényszeríti a márvány, a gránit, általában a kövek megmunkálása. A portrék (Gérce, Bajánsenye), az egész alakos kompozíciók többsége (Kapuvár, Moson, Körmend, Káld stb.) e fémötvözetből készült. A kondorfai, magyarnádaljai domborművek ugyancsak. Szervátiusz Tibor carrarai márvánnyal dolgozott, míg a szentgotthárdi „szimbólum" szlovéniai márványból épült fel. Nem hiányoznak a fából faragott emlékművek

KISS SÁNDOR 6

Mielőtt hozzákezdhettem volna, odajött a megrendelő, félrehúzott, s a fülembe súgta: „De aztán a körmét is kifaragja ám, mert én nem tartom a hátamat!" Képzelheti! Alig ejthettük ki Derkovits nevét, de ha Szőnyit vagy Ferenczyt védtük, már forradalminak számítottunk!

Magyar Hirlap 1977/53/4

Vinkó:Kiss műhelyében

KISS SÁNDOR

között hányódott, de belül, *legbelül*, azt hiszem, sosem adtuk fel.

— Hogy milyen volt ez a korszak? Mondok egy példát. Valamelyik mozi homlokzatára kétalakos kompozíciót terveztem.

Magyar Hirlap 1977/53/4

Vinkó:Kiss mühelyében

KISS SÁNDOR 7

— *Úgy tudom, éppen Ferenczy Béni és Pátzay Pál volt a mestere.*

— Igen. Ferenczy és Pátzay. Soká tartott, míg felismertem, hogy a Ferenczy-féle út számomra járhatatlan, az ötvenes évek szobrászata meg zsákutcába vezet. Valami újat, valami *mást*

Magyar Hirlap 1977/53/4

Vinkó: Kiss műhelyében

KISS SÁNDOR 8

kellett kitalálni. 1961-ben az
öszödi minisztertanácsi üdülőtől
kaptam két megrendelést fából
készült dekorációra. Azt kérték,
valami magyaros jellegűt csinál-
jak. Ez volt a vízválasztó! Kétsze-
resen is. Egyrészt újra felfedez-
tem a fát, másrészt hazautaztam
Erdélybe; vissza a szülőfalumba,
Sárosra, iskoláim színhelyére,
Brassóba és Kolozsvárra. A „tisz-

Magyar Hirlap 1977/53/4

Vinkó:Kiss műhelyében

ta forrás" közelébe. S itt megértettem valami nagyon fontosat. Azt, hogy elérkezett az utolsó perc, ha az ősi plasztikát, a nemzeti formakincset meg akarjuk menteni. A szobrászatban ugyanis nem zajlott le az, ami a zenében, holott a magyar figurális szobrászatnak ugyanolyan tárháza van, mint a népzenének. Bartók és Kodály teljes programot adott; eszményt tudtak kitűzni, a közösségi művészet önzetlen eszményét. S ha mi már nem is tudunk teljes programot adni, legalább keltsük fel az érdeklődést, változtassunk a szemléleten.

10

— *Arra gondol, amit Fülep Lajos mond, hogy a mai „népi szobrászat" követői csupán „megmaradnak az etnikai és néppszichológiai dolgok hánytorgatásánál", a fölösleges és külsődleges elemeknél, amelyeknek semmi lényeges közük a valódi nemzeti művészethez?*

— *Nézze, ez a formakincs eredeti, hagyományos, aktuális, s ha tőlünk várnak valamit, akkor nem a napi divatot várják, nem az utánzatot, hanem azt, ami a mi sajátunk,* amit csak mi tudunk. Az én kopjafákhoz vagy fejfákhoz hasonló szobraim azt a vágyat próbálják meg kifejezni, hogy a szobrászat szükséglet legyen, hogy aki látja, magára ismerjen, jól érezze magát benne, a *részévé* váljon, mint a bölcsőnek az oldalára faragott virág.

Vinkó József

Kiss Sándor

Szerepelt a Budavári Palotában Magyar Képző-
művészek Bulgáriáról c. tárlat n.

akárcsak *Misch Ádám* azonos cí-
mű színes ceruzarajzai. És ebbe
az áttételesebb kategóriába sorol-
ható *Ágotha Margit Bolgár háza*,
valamint *Kiss Sándor* négyalakos
— fából és kötélből komponált —
térplasztikája, *Közös múltunk* el-
nevezéssel.

Magyar Hirlap 1978-8[illegible]
Wagner: Jubiláris tárlat a Várban

Kiss Sándor 4

Magyar Hirlap 1977/53

Vinkó: Kiss műhelyében

— On ahhoz a generációhoz tartozik, amely még alapvetően polgári szemléletű, nagyon karakteres nevelést kapott, aztán az ötvenes években váratlanul belekerült az „állam igényű" szobrászatba. Mikorra küzdötte le ezt az ellentmondást?

— Bennünk belül tulajdonképpen nem volt ellentmondás. Belül mi pontosan sejtettük, hogy mit akarunk, csak épp stagnáltunk. Amit belső változásnak gondol, az nem más, mint a *külső* nyomás felszabadulása. Az én generációm, a *Vigh, Csohány, Martsa*-féle generáció — és még sorolhatnám a neveket — valóban a polgári szemlélet és a hamisan értelmezett „szocreál" római iskolán nevelkedett naturalizmusa

Kiss Sándor
Esti Hírlap, 1976. jún. 1.

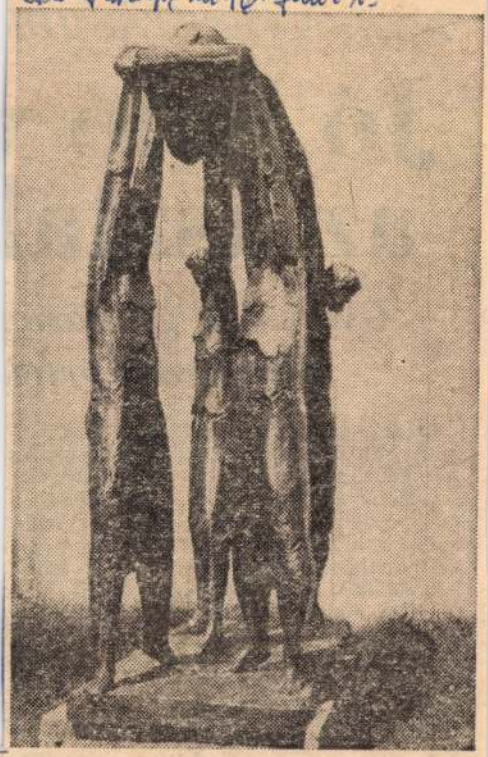

A Városligetben, a Képzőművészeti Kivitelező Vállalat területén ismét megnyitották a szoborparkot. Az állandóan cserélődő szabadtéri tárlaton a frissen elkészült és hamarosan felállításra kerülő szobrokat láthatja a közönség.

ELSŐ KÉP:

Kiss Kovács Gyula: Dózsa.

MÁSODIK KÉP:

Kiss Sándor: Partizántemetés.

KARBANTARTÁS

Jó háló v
az asztal

Gyorsabb, gazdaság
Milliárdos érték

Megvizsgálták a Nehézipari Minisztérium 145 vállalatának szervező munkáját. Megállapították: a múlt öt évben a karbantartás szinte kiesett a szervezés figyelemköréből, pedig ebben az időszakban *a nehéziparban megduplázódott az állóeszközérték.*

Milliárdok megőrzéséről van szó. Az üzemfenntartás, a drága berendezések gondozása több figyelmet érdemelne. Jelenleg a karbantartást többnyire csak rutinból végzik, nincsenek olyan adatok, amelyek alapján egyértelmű képet kaphatnának a karbantartás eszköz- és időszükségletéről, a várható anyagi ráfordításról.

Ez a gond *elsősorban azokat a vállalatokat terhelte, amelyek különösen*

új eljárás
nagyjavítás
feltétlenül
zátehető: a
ipari Vállal
mében a n
ként több
forint terv
okozhat. A
20 százalék
ték a nagyja

N
érdeklődés

A tervet számítógéppe
készítik. *Pontosan kidol*
gozzák a több ezer tevé
kenységet magába foglal
nagyjavítás legkisebb rész
leteit is. A gép munkala
pokat készít: *mindenki elő*
re tudja, milyen felada
vár rá. A terv végrehajtá
sát háromnaponként el

1978. III. 28. Televízió 1. műsor, 21.45 /Áné/.
Művészeti Magazin.

Kiss Sándor szobrászművész

- A kongresszusi terem (SOTE) ünnepélyességét kivánja fokozni a karzat mellvédjének szinte teljes felületét boritó csaknem 70 nm-es hatalmas fa dombormü, ami Kiss Sándor szobrászmüvész alkotása.
Kiss Sándor a fa meleg anyagával oldja az épitész által teremtett szabályos geometrikus teret, ezen belül is a szabálytalan, lekerekitett negativ formákkal a természet, a szél, és az eső eróziós hatását lopja a mesterséges környezetbe.
Elhelyezése az erkély mellvédjén a bentülőknek ad látványt, és egyben lehetőséget a természethez kapcsolódás összefüggéseinek végiggondolására.
Mégis az első ilyen nagyméretü fadombormü és annak igényes alkotója, méltán érdemelt volna egy épitészetileg értékesebb, hangsulyosabb térrészletet, felületet. Olyan méltó helyet, ahol az épitészet teljes értékü társaként mindenki számára élvezhető lenne. És nemcsak az előadással remélhetőleg amugy is lekötött hallgatóságnak.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 NOV 1

PESTI MŰSOR

Kiss Sándor
1021 Szobrászművész.

Abt Judit

„...mély humánum, tiszta emberi érzés..."

Egy szobrász házaspár és egy grafikus tárja a közönség elé műveit a *Csók István Galériában.*

Kiss Sándor fából faragott szoborcsoportja uralja a teret. Több századnyi magyar sorsot sűrít magába a kompozíció. A *Sorsunk Európában* főalakja egy Dózsa-figura, ezt veszik körül a népi ihletésű, elvont megfogalmazású mellékalakok. A zárt, tömör formák a magyarság ősi kultúráját, formakincsét őrzik új, eredeti megjelenítésben. A pogány kori kapubálványokat idézik, akárcsak a *mohácsi emlékhelyre* készített kopjafái. Lenyűgöző a hatása kerítésként összeálló *Siratóasszonyainak.* Lapos deszka testükön spanyolozás (beégetett pecsétviasz) a ruha, illetve a palánk lécei. Csak a fejek és a kezek élethűek. A különálló alakokat — mindegyik egy-egy jajkiáltás — vastag kötél szorítja egymáshoz.

Lesenyei Márta portréi, fülkékbe zárt alakjai méretre sokkal kisebbek a férj munkáinál, de nem kevésbé figyelemre méltóak. Legszívesebben intim hangulatú udvarokat és kisebb tereket díszít. Nemrég elkészült kútjának kávájára véste ajánlását. „*Készítette Lesenyei Márta 1978-ban a kert díszére, mindenki örömére.*" Művei ugyanakkor nem vidámak. Visszatérő témája az *elidegenedés.* Emberei fülkékbe szorítva párosan is magányosak. *Anya gyermekével, Fiú a lánnyal* egybesimulva (testük ívbe hajlik) bezárkóznak a maguk külön világába, másokkal mit sem törődve, vagy kitörni készülnek, szabadulni szeretnének a kényszerű elszigeteltségből.

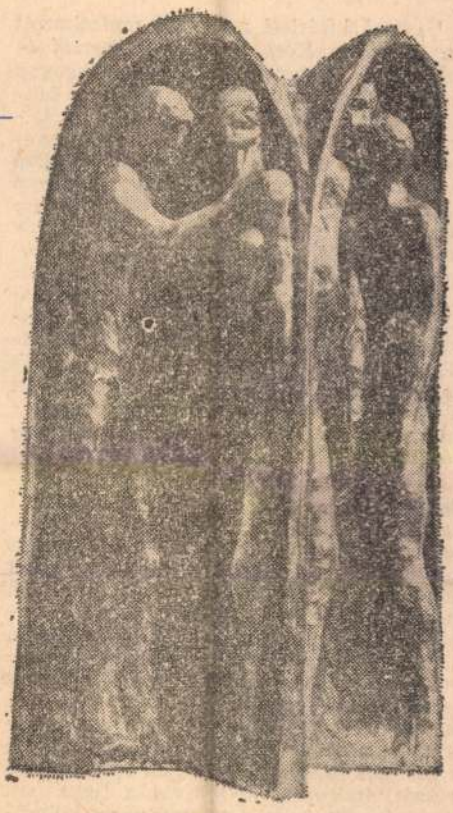

Lesenyei Márta plasztikája

(Előtte) Kiss Sándor: Férfi

Építészet és falikárpit

Újszerű kísérleti anyaggal mutatkozott be Szegeden *Korzim Erika* Építészet és falikárpit címmel. A fotómontázsokon hatásos belső terekben jelentkező falikárpitok érdekes elképzeléseket tartalmaznak. A kísérletek arra keresnek választ, hogy *a szövött falikárpit hol kap helyet, mennyire fogadja be a modern építészet.* A falikárpit általában négyhat négyzetméternyi színes textília, amely műhelyrajz alapján gyapjú fonalból, szövőgépen készül. Szerencsére Korzim Erika nem különc, nem egyedül próbálkozik azzal, hogy az építőművészet érdeklődéssel tekintsen a falikárpitra. Szegeden a közönség gyönyörű szép színes textíliákat is láthatott és így szaporodott a támogatók, barátok tábora. A nagyarányú érdeklődés miatt is kérdeztem: *valójában mi az, amit csinál?*

— Eddigi munkámhoz kerestem megfelelő belső tereket. Ezekhez falikárpit terveket készítettem. *Kutatom az építészet és falikárpit összefüggéseit,* ugyanis az építészet alig ismeri alkalmazásának lehetőségeit. Általában utólag derül ki, hová kívánkozik egy szép textília, intarzia vagy mozaik. Még az is probléma, hogy tervezés közben nemigen gondolnak a társművészetek alkalmazásának lehetőségeire. Pedig már kezdetben el kellene dönteni a helyét, ugyanis a falikárpit, ahol szükséges, *hangsúlyozza* az építészeti jelleget, *kiemeli az* épület olyan részét, amire fel kell hívni a figyelmet. Az építészet és ez a társművészet kölcsönösen kiegészítik egymást.

— *Mióta foglalkozik ezzel a kérdéssel?*

— Hosszú történet. Két évig jártam az Iparművészeti Főiskolára, textil szakra, majd a Színház- és Filmművészeti Főiskolán tanultam, operatőr akartam lenni. Három évvel ezelőtt Budapesten volt az első önálló kiállításom, ahol szövött falikárpitokat és terveket mutattam be. Körülbelül egy évtized telt el, míg megfogalmazódott bennem, hogy miért kell ezt csinálni.

— *Éspedig?*

— A modern építészek nem alkalmaz-

Fotó: Somogyi Károlyné

séget fel kell oldani. Érzem, ez egyre inkább *társadalmi igény.* Tudom, egyedül képtelen vagyok felhívni a figyelmet arra, hogy a jó építészethez hozzátartozik a jó társművészet. Hasonló felfogású textiles kollégákat toboroztam. Tavaly Pesten az Építőművész Szövetségben nyolcan állítottunk ki. Közös anyagunkat vidéken is bemutattuk.

— *Szakmai berkekben milyen az érdeklődés?*

— Szerencsére az érdeklődés egyre fokozódik. Hiszen az igényjogosultságot felismerik a szociológusok, pszichológusok, várostervezők... Tudom, hogy sokkal szorosabb kapcsolatot kell létrehozni a tervezőkkel és a beruházókkal is, hogy a falikárpit meghonosodjon a mai építészetben. Egyelőre nekünk kell keresnünk a partnereket. Remélem, hogy a kísérlet, mint gondolatébresztő, talán segítségére lehet a társművészet iránt érdeklődőknek, építészeknek és kollégáknak egyaránt.

Halász Miklós

PM 55

KISS SÁNDOR

1925. május 24-én Sároson született. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán Pátzay Pál és Ferenczy Béni növendékeként tanult. Számos kiállítást rendeztek műveiből, legutóbb a szegedi Móra Ferenc Múzeumban (1976). Kétszer tüntették ki Munkácsy-djjal. Sok szobrát állították fel köztereinken.

Lakcíme: Budapest VI., Dózsa György út 104.

Európában, 1973, fa, 300 cm

Rész az egészből, 1975, bronz, 45 cm

Magyar gobelinek kiállítása Bp. Műcsarnok 1978. V.5-28.

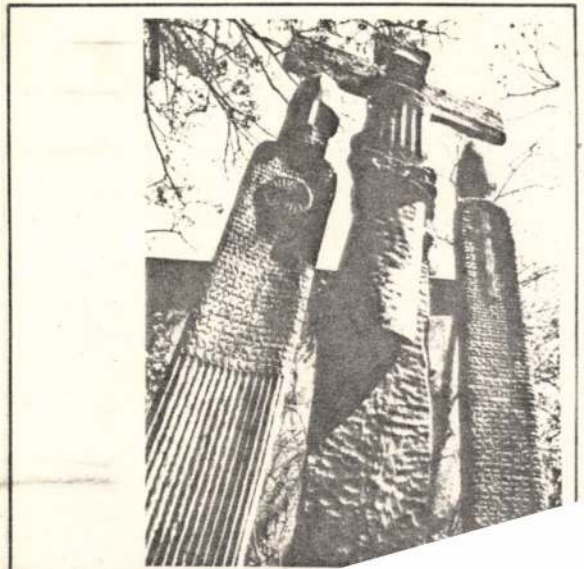

Kiss Sándor, szobrászművész

Tulcsár János: Távlatról távlatra.

Vas Népe, 1978. aug. 27.

Kiss Sándor
szobrászművész

Kulcsár János:
Társtól társtalra.

Vas Népe, 1978.
aug. 27.

Kiss Sándor: Siratóasszony (fa, részlet)

A MÁV dolgozója vagyok, ombathelyen dolgozom. Saj-s, betegállományba kerültem. gtelenül jól esett, hogy egyik ap meglátogatott lakásomon a ÁV üzemorvosa és hasznos ta-ácsokkal látott el. Úgy érzem, tablettáknál is kedvezőbben atott hangulatomra, állapotom-a. (Horváth Miklós, Vasvár).

Kisunyomban minden harmadik héten összejövetelt tartanak z öregeknek, nyugdíjasoknak. Jem érünk rá unatkozni, a nép-ront titkár és a tanács vala-ielyik dolgozója mindig velünk an. Legutóbb a körzeti nővér dott tanácsokat a betegség egelőzésére. A tanács támogat ennünket, a téesztől pedig mozijegyet kapunk. Így hát, nem vagyunk egyedül. (Zsámár Jánosné, Kisunyom).

Több ízben írtak Sárvár fejlődéséről. Most a jubileum kapcsán is. Mint ráérő nyugdíjas, végignéztem és gyönyörködtem a vár felújításában. Unalomból készítettem egy kis statisztikát a bejárat fakockáiról. 35 ezer darab 8x8x8 centiméteres tölgyfa kockát raktak le, átlagosan 42 dekagrammosokat. Tehát 150 mázsa és 15—20 kilogramm, vagyis 18,2—18,3 köbméter a beépített fa. Ha egyesével kiraknák, a hossza 2860 méter (csaknem 3 kilométer) lenne. (Rozmann István, Sárvár).

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss Sándor szobrász-művész

TÜKÖR
Budapest

1978 OKT 15

1021

HÁROM MŰVÉSZ TÁRLATA

A Váci utcai Csók galériában október 19-én délután fél hatkor nyílik meg Csohány Kálmán grafikusművész és Letenyei Márta, Kiss Sándor szobrászművész kiállítása. A tárlatot Varga Imre szobrászművész nyitja meg. Képünkön Kiss Sándor szobrának részlete.

olvassuk, tehát azonos ismeret-anyagra támaszkodva szervezhetjük a programokat.

Erre egy — a gyakorlatban már megvalósult — példát szeretnék elmondani. Olvastuk R. Székely Julianna cikkét, a giccs újratermeléséről. Beszélgettünk, vitatkoztunk a cikkről, és ebből kiindulva megrendeztük *Giccsparádé* című estünket. A tagság segítségével kiállítási anyagot gyűjtöttünk. Az előzetes, gyűjtögető, válogató munka közben ki-ki rákényszerült arra, hogy elgondolkozzon, véleményt alkosson: mi giccs, mi nem. Természetesen voltak tévedéseink

TÜKÖR SZABADI

Kiss Sándor, szobrász

□ ÉREMMŰVÉSZET 1977. címmel nyílik kiállítás szeptember 5-én, hétfőn délután 5-kor a Vörösmarty téri Csontváry-teremben. Megnyitja: Kiss Sándor szobrászművész.

□-: Éremművészet.

Esti Hírlap, Bp. 1977. szept. 2.

2

Kiss Sándor, szobrász

Ugyancsak megrendezik a fal- és tértextil-biennálét, valamint a Vas megyei Zsennye községben működő művésztelep három művészének — *Kiss Sándor*, *K. Lessenyei Márta* és *Kiss Kovács Gyula* — érem- és plasztikai kiállítását. (MTI)

–: Savaria-játékok

Esti Hírlap, Bp. 1977 szept. 14

8.

Kiss Sándor

„Részlet az egészből",
bronz, 7:1 cm. 1976.

Művészet, 1977. 9. 34. old.

Sándor Kiss, szobrászművész

Tamás Fényes: Wooden sculptures at the Csontváry Gallery.

Daily News, 1979. aug. 12.

"Dancers" by Sándor Kiss. Pier-
wood

INTERFOTO MTI/UPI

ing chassis of a 1936 Cord at an

n Windsor

Windsor when the incident occurred.

Police said Miss Alexander, who often boasted she was a friend of royalty, had no permanent address. She spent the last years of her life in hotels, registering under her imagined title.

k forces
k robbery

Two young Romans camping near Naples were killed and two others were injured when lightning struck their tent during the night.

A customs post near the Austrian border burnt down when it too was struck by lightning, but without causing injury.

Road and rail links to Austria across the Brenner Pass were cut for much of Thursday by rubble loosened by rain.

Further south, cables supplying the Rome-Naples railway were brought down by hail, causing delays in rail services all over the country. Hail caused damage to vines and fruit trees in several areas. Only Sicily and Sardinia reported no abnormal conditions but later Thursday summer weather had returned to most of Italy.

Kiss Sándor szobrászmüvész

- Zsennyén mostmár megismerkedtünk egy alkotó házzal, a müvészteleppel, de lassan már előttem egy olyan kép kezd kibontakozni, hogy ez egy müvész falu lesz.

- Már vásárolt itt a Borbásék pl. a felesége Vali az textiltervező. Akkor egy másik egy iparmüvész aki ilyen belsőépitész is vásárolt telket, amit ugy hallottam szintén akar épitkezni.
Na most szó van arrúl, hogy talán még Kis Pistáék is idejönnek, aki szintén szobrász. Szóval kialakult egy ilyen kis kolónia.
Először Kiss Sándorék vették itt meg Lessenyei Márta tőlünk két portával arrébb levő házat. Ők kezdték meg tulajdonképpen ezt a letelepülést. Szóval majdnem hogy egészébe lehetne itt tanyázni, ahogy a munka megengedi.

- Lejövünk végleg, nagyon szép és jó itt. Olyan nagy csönd van, Pesten nem lehet élni.
Saját pálinkánkkal kináljuk a vendégeket

- Saját pálinkával ? Hogyhogy ?

- Nagy a gyümölcsös, rengeteg szilva fa van és alma és a szilvából ha jó termés van, az almából meg minden évbe csinálunk pálinkát. Ugyhogy itt a faluba sose csináltak ilyet hogy almát kifőztek volna, mondták az nem is jó, csak a szilva jó. Azóta mióta itt vagyunk megváltozott a véleményük és ők is csinálják az almapálinkát.

- Ezek szerint Kiss Sándornak és Bessenyei Mártának Zsennyé házat kellett venni, itt letelepedni, hogy ezt a módit [illegible] ismertesse a zsennyeiekkel.

1979. VIII. 16. Petőfi 12.54 (Kisné).
Kapcsolás a győri stúdiába.

- Amióta a gyerekeink meg vannak azóta minden évben lent vagyunk. A gyerekek itt nőttek fel szinte. Nagymamax helyettx ez volt a zsennyei alkotó otthon volt a nagymama. Itt szerették meg az állatokat, növényeket, a vidéki életet. Ugyhogy a lányom mostmár elsőéves állatorvos hallgató, lehet hogy ő még itt is fog dolgozni, praktizálni. Még az is lehet.

Ez egy elhatározott tény volt, vagy akarat volt, hogy mi itt fogunk élni, vagy itt akarunk élni.

- És sikerült ezt a házat megtalálni. Egyébként olyan hangulatos kivülről is, olyan aranyos kék kockás függönnyel. Ez a hatalmas nagy szoba

- Ez most a vendégszoba. Ezt épitettük magunknak müteremnek. Csak a négy ablak kicsinynek bizonyult és sötétnek és akkor épitettünk külön egy mütermet.
Semmihez nem nyultunk végülis. Sem a kertben a fákhoz, sem a kis épületekhez, a gazdasági épületekhez, ha annak lehet nevezni kemence, füstölő, a pince éppen ugy van, ahogy megvettük. Mindent ugy is hagytunk. Épitettük a mütermet meg a fás szint, mertx a párom nagy fás, rengeteget dolgozik fával, szeret faragni.

- Annyit beszéltünk mostmár a mküteremről, a fás szinről, megkérhetem hogy nézzük meg ?!

- Persze.

- Milyen szép müterem,

- Sokkal szebbx mint Budapesten. Ezzel a napsütéssel, ezzel a tiszta levegővel. Ez az igazi.

Kiss Sándor, szobrászművész

15. érme

A művész készítette azt a kétoldalas öntött bronz érmét, melyet „Nyírbátor Díszpolgárának" adományoznak. Előlapján a gótikus templom ablakrácsszerkezetének részlete, középen a Báthori-család lófejpajzsos, sárkányfogas címerével. Hátlapján a város új címere van. |15. érme|.

|említve| – A Nyírbátor-emlékplakett"-et Kirschmayer Károly alkotta, az oda illő sárkánymotívumos városkulcsát Kiss Sándor műve. |7 érmén| |említve és repr.|

Bóna Endre: Nyírbátor Város Érmei a Zenei Napok Tükrében

Szabolcs Szatmári Szemle, 1979. 3. 44. old. és 70 old.

Kiss Sándor, szobrász

Felavatták Gábor Áron emlékművét

Szombaton lesz *Gábor Áron*, az 1848—1849-es szabadságharc egyik jelentős alakja születésének 170. évfordulója. Ez alkalomból csütörtökön Budapesten a Szilágyi Erzsébet fasorban felavatták emlékművét, *Kiss Sándor* szobrászművész és *Vadász György* építész alkotását. Az emlékmű talapzata régi vashámorra emlékeztet, amelyben egykor Gábor Áron híres rézágyúit öntötték. A talapzat oldalán a szabadságharc hősének domborműve látható.

Az avatóünnepségen a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a Honvédelmi Minisztérium, a fővárosi és a II. kerületi tanács, valamint a Gábor Áron nevét viselő intézmények, laktanyák képviselői megkoszorúzták az emlékművet.

– Felavatták Gábor Áron emlékművét 9.

Népszabadság, Bp. 1980 nov. 28.

Kiss Sándor

Budapest, XI., Farkasréti temető
Kiss Sándor: Máriássy Félix-síremlék, feliratos emlékkő; megbízás: 1979. V.

— Köstári műhely
Művészet, 1980. augusztus – 47. lap.

Kiss Sándor, szobrász

KISS SÁNDOR
Munkácsy Mihály-díjas
szobrászművésznek,

–:
A Magyar Népköztársaság Érdemes ~~Kiváló~~ Művésze 3

Esti Hírlap, Bp. 1980 ápr. 2

Kiss Sándor

KISS SÁNDOR kétszeres Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílt kiállítás tegnap Decsen, a Sárköz legnagyobb falujában. A művész fából alkotja, s gyakran bronz dombormű-verettel is ékesíti szobrait: munkái megtalálhatók Budapest és tucatnyi városunk közterén.

Magyar Hirlap 1981/7/26/3

Kiss Sándor, szobrász

KISS SÁNDOR Munkácsy Mihály-díjas szobrászművész;

-: Az 1980. évi Érdemes művések 5.

Népszabadság, Bp. 1980 ápr. 3.

Kiss Sándor, Decs

KISS SÁNDOR kétszeres Munkácsy-díjas szobrászművész alkotásaiból nyílt meg kiállítás szombaton Decsen, a Sárköz legnagyobb falujában.

20

Népszabadság, Bp. 1981. júl. 26.

Kiss Sándor,
szobrászművész

1021

1979. ápr. 17. Petőfi 11.3o M.

Náhány szó zene közben.

- Kiss Sándor szobrászművész részére szintén választott haza Vas megye.

- Nagyon- nagyon messziről jöttem én tulajdonképpen Erdély sarkából Háromszékről származom és hosszú, hosszú úton keresztül kerültem Pestre és Pes/ten később aztán a Művészeti Alap Alkotó Házát látogattuk Zsennyén, ez Vas megyében van és úgy lettem aztán véglegesen Vas megyei, legalább is én annak számitom magamat. A gyerekeink ahogy nőttek, feleségem szintén szobrász, ebbe az Alkotó Házba jártunk 15 éven keresztül és a gyerekeket ott próbáltuk nevelni, természetes környezetben, csodálatos park közepén, egy nagyon szép kis kastélyban és ott nőttek föl tulajdonképpen mind a nagymamánál a gyerekek. A kis falu Zsennye, amely tulajdonképpen nem bővül, nem települnek újabb házak bele, az igy merürült házak köz/ül az egyiket megvettük, úgy hogy egy csodálatos otthont, már legalább is a részünkre egy csodálatos szép otthont rendeztünk be, épitettünk egy kis műtermet mellé és ahányszor tehetjük, ha egy napunk is van, akkor is mindig lemegyünk Zsennyére. Innen van az, hogy nagyon a szivünkhöz nőtt Zsennye és Zsennyén keresztül a környezet, amit úgy hivunk, hogy Vas megye és elmondhatom azt, hogy olyan sok jóbarátot szereztünk ebben a megyében, olyan sok kedves emberrel ismerkedtünk meg, nemcsak a faluban lakók közül, hanem azon túlmenően Vas megyéből, hogy második hazánknak tekinthetjük.

Kis Sándor
[illegible]

1021

- És amikor elért Önhöz is annak a kétszázadik mozgalomnak a hire, akkor mi is történt?

- Tulajdonképpen a képtár épitő gondolatban már akkor résztvettünk, az épitő gondolat kifejezésében akkor résztveszünk amikor még embrionális állapotában van. Tehát az első pillanattól kezdve. Nemcsak az volt részünkről, hogy adtunk müvet az új képtár részére, hanem próbáltuk szervezni a képzőmüvészeket, hogy adjanak egy-egy müvet akár anyagi támogatásra, akár a belső tartalmi részét kitölteni.

- És most milyen muzsikát kiván Kiss Sándor?

- Bach: É moll fuvola szonátáját szeretném hallani.

..-.-.-.-.-.-.-.-.-..

Kiss Sándor ?

Kiss Sándor kizárólag fából faragott szobrait szemlélve a rendszeres tárlatlátogató eltűnődhet azon, mennyivel részletgazdagabb, ugyanakkor összhatásában mennyivel monumentálisabb az *Európa* ebben a környezetben és megvilágításban, mint nem is

1/6

iák

Kiss Sándor

olyan rég a műcsarnokbéli országos seregszemlén. Méltó társa ennek a körbejárható *Dózsa* „szoborcsoport" — szintén kopjafaformákból. Tömbszerű nőalakjai pedig — többféle méretben és variációban — egyformán meggyőzőek. Ebben a szobortársaságban kissé egyedülálló, de vitathatatlanul hatásos a *Jákob és az angyal* felkiáltójelhez hasonló oszlopa.

8/261/6

Wagner: Fővárosi kisgalériák

Kiss Sándor

Érdemes

A Magyar Népköztársaság ~~Kiváló~~ Művésze
cimet kapta.

KISS SÁNDOR Munkácsy Mi-
hály-díjas szobrászművésznek.

Magyar Hirlap 1980/4/3/5

Kiss Sándor, szobrász

Átadták a Művészeti Alap emlékplakettjeit, jutalmait

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja az idén is emlékplakettel ismerte el és jutalomban részesítette az irodalomban, a képzőművészetekben és a zeneművészetben kiemelkedőt alkotó művészeket.

Az 1979. évi emlékplakettet — Kiss Sándor szobrászművész alkotását — Hubay Miklós írónak, Redő Ferenc festőművésznek, valamint Domokos Pál Péter népzenekutatónak ítélték oda. A műfordítói jutalmat Buda Ferenc költő, az irodalomkritikusi jutalmat Illés Lajos kritikus kapta. Jutalmat kapott Mezei András költő, Petrolay Margit író, Zám Tibor író. A Művészeti Alap képzőművészeti szakcsoportja az idén először ítél oda tagjainak nívójutalmakat. Jutalmat kapott Dienes Gábor festőművész, Németh János Munkácsy-díjas, érdemes művész, Németh József Munkácsy-díjas festőművész. A zenei szakcsoport Szabolcsi Bence emlékére alapított jutalmát Bónis Ferenc zeneesztéta, Tóth Anna és Malina János, a Zeneművészeti Főiskola hallgatói kapták.

9.

— Átadták a Művészeti Alap . . . —

Népszabadság, Bp. 1979. dec. 15.

Kiss Sándor

Bolgár Kulturális Központban rendezett tárlaton részt vett.

A szobrászok közül Kiss Sándor: *Öreg falu* elnevezésű — fémből és fából készült — plasztikáját említhetjük, mint a folklór ihlette, hagyománytisztelő ábrázolásmód képviselőjét

Magyar Hirlap 1980/6/20/6

Wagner: Művészeink Bulgáriáról

1021

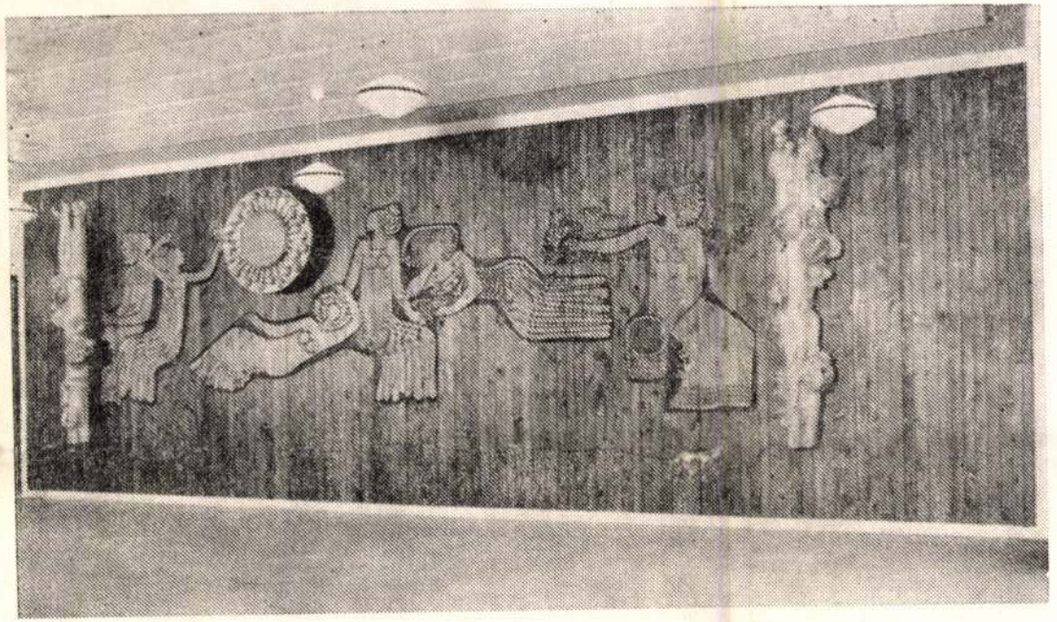

Kiss Sándor: Kompozíció, fa

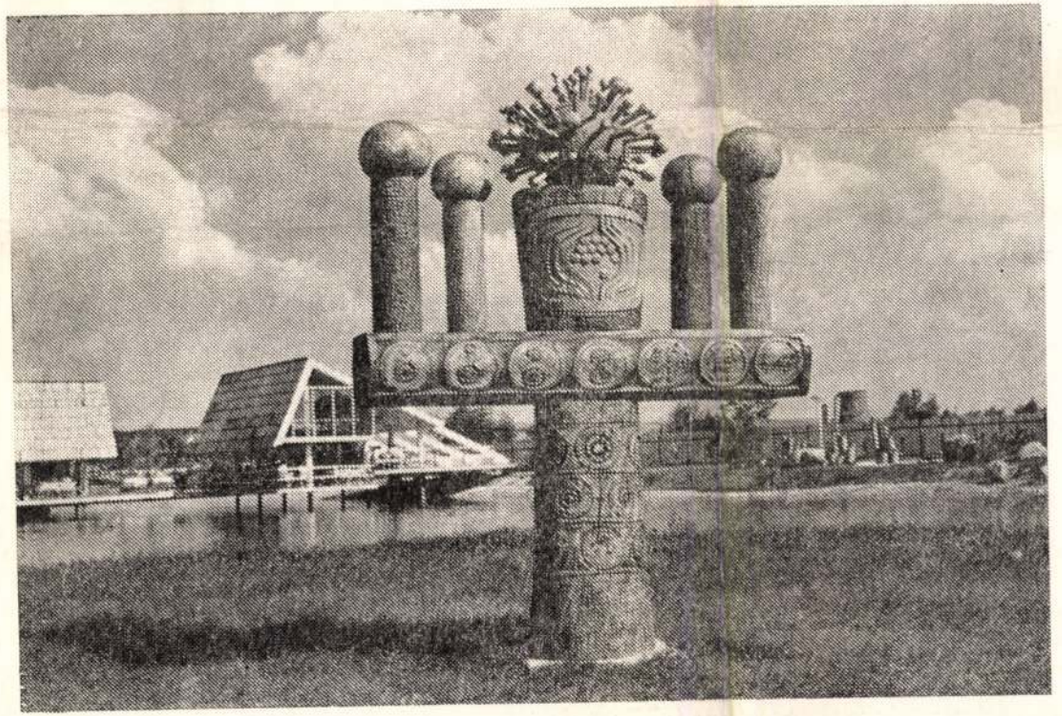

Kiss Sándor: Örök napok oltára, 1967—1970, fa

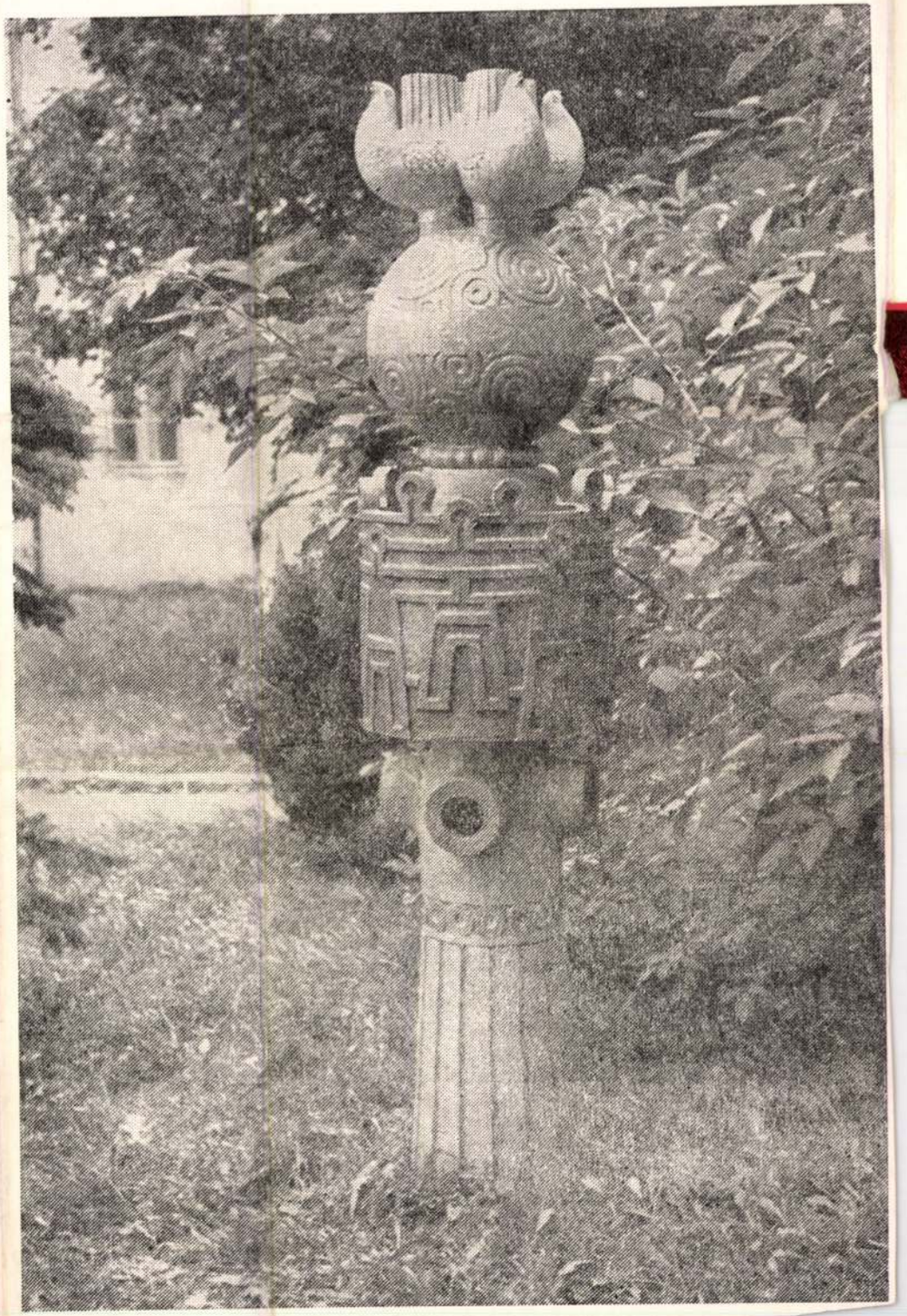

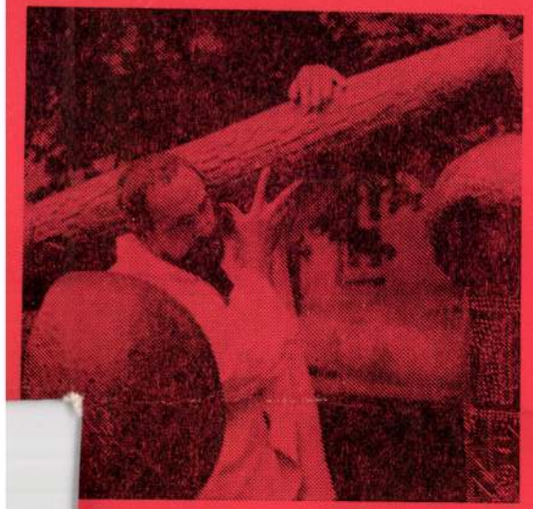

IRODALMI SZEMLE KISGALÉRIA

KISS SÁNDOR

Ha van valakinek önálló mondanivalója a csehszlovákiai magyar képzőművészek közül, akkor Kiss Sándor szobrászművész ezek közül való, de nem úgy, hogy felületesen kötődne a népihez, s csak a saját kis néptöredékének sorsát hirdetné. Nem. A művelődéstörténetből vagy saját sorsából is csak azt emeli ki, ami általánosabb érvényű és ami ennél fogva tágabb horizontok felé mutat.

Az időmérő gnomonok (*Gnomonok*, fa, 1967—70) nemcsak a múltban, az emberi művelődéstörténet gyermekkorában mérték az időt, de jelképesen ma is az idő-állás mutatói lehetnek azzal a különbséggel, vagy többlettel, hogy ma már megvan a történelmi távlatuk: nemcsak jelzik, nemcsak jelezni tudják az időt, hanem át is fogják, összegezik és szimbolizálják is a maga múltjával, jelenével és jövőjével együtt.

Alkotásai akkor is történelmi példazatokká nőnek és ugyanakkor befelé, saját népe felé is többet mutatnak, ha témájukat történetesen valamely más nemzet múltjából — mint a *Svätopluk végrendelete* (fa, 1967—70) esetében a szláv régmúlt történetéből, vagy saját tapasztalataiból (*Halálos fogantatás*, fa, 1967—70; *Örök napok oltára*, fa, 1967—70) emeli ki.

Szokatlanul szűkszavú művész. Éveken keresztül dolgozik (néha csak gondolkodik, gyűjti az anyagot) egy-egy alkotásán, de amikor elkészül velük és kiállítja, a klasszikus tökéletesség benyomását keltik és sem formájuk, sem pedig tartalmuk nem vitatható. Ennek elsősorban az a magyarázata, hogy nem tartozik az ösztönös alkotók közé. Már gondolatban kidolgozza, tökéletesen megalkotja a szobrait, s csak miután így „elkészült" velük, akkor lát hozzá az anyagból való kibontásukhoz.

Megértésükhöz nem elég a ráérzés. Ha érteni akarjuk a szobrait, szükséges, hogy igénybe vegyük az ember valamennyi emberi és társadalmi tapasztalatát. Alkotásai ugyanis nemcsak szobrok, de akárcsak a mezopotámiai agyagtáblák, az egyiptomi piramisok és az indiai templomok kőtömbjei, a magyar rovásírás emlékei vagy az ősi magyar temetők kopjafái, fába vésett, égetett, rajzolt szimbólumok sokasága is, csak azok számára érthetők, akik elejétől végéig átgondolják és összefüggéseikben is követni tudják a művész gondolatmenetét.

Németh István

A MADÁCH KÖNYV- ÉS L

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 3
IRODALMI SZEMLE
Kiss Sándor
nehán művész

Juhász Ferenc
VERSEK ÉS ÉPOSZOK • É

A kiváló kortárs mag
fordulójára összegyű
záns kötet.

Vörösmarty Mihály
ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI I. II.

A nagy klasszikus magyar költő lírai életműve átfogja a felvilágosodás és magyar nemzeti ébredés korának, a forradalmi negyvennyolcas idő és a Bach-korszak időszakának érzelmi és gondolati összetevőit egy nagy költői egyéniség tükrében.

Alois Jirásek
SÖTÉTSÉG

A klasszikus cseh író regénye a cseh nemzeti történelem fontos időszakát, a fehérhegyi csatát követő kort tükrözi.

Krúdy Gyula
ARANYIDŐ

Regényeket és kisregényeket — Mit látott vak Béla szerelemben és bánatban, Őszi versenyek, Ál-Petőfi, Hét bagoly, Aranyidő — tartalmaz a Krúdy-életmű sorozat új kötete.

Kaffka Margit
SÜPPEDŐ TALAJON

A Kiskönyvtár sorozat új kötete a kiváló magyar írónő novelláiból fog össze egy csokornyi válogatást.

Zilahy Lajos
A FEGYVEREK VISSZANÉZNEK

A pacifista-humanista író ebben a regényében egy fegyvergyáros életének drámai alakulásában mutatja fel és fogalmazza meg háborúellenességét.

Mihail Solohov
CSENDES DON I.—IV.

A szovjet irodalom klasszikus alkotását négy kötetben

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 237-748, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)

Kiss Sándor szobrászművész

1021

„A világ nem utánzást vár tőlünk..."

Sós Éva

Látogatóban Kiss Sándornál és Lesenyei Mártánál

A műtermeket általában napfényes boszorkánykonyhának képzelik az emberek. Amelyek természetesen hatalmas bérházak legfelső emeletén találhatók meg, művészi rendetlenség uralja őket, s csupán a legszükségesebb kellékeket lehet fellelni bennük, úgymint néhány üveg rumot, whiskyt.

Kiss Sándor és *Lesenyei Márta* Kmetty utcai műterme annak a háznak természetesen a földszintjén található meg, ahol egykor *Kernstok Károly* élt. A rendetlenség nem túl művészi és a legszükségesebb kellék sem feltétlenül az üres üveg.

A szobrok porosan bújnak a sarokban; a kiállításokon büszkélkedő alkotások itt elhagyatva zsufolódnak össze. Valamikor a kék szalonból nyílt az ebédlő, ahová néhány lépcsőfokon lehetett feljutni. Most pár lépés után falba ütközünk, előtte a polcokat Lesenyei Márta gipszfigurái foglalják el, a fal felé rejtve egy sokat emlegetett fülkés szobra áll. A terem másik végében parasztláda, Kiss Sándor faragta kopjafa, félig takart csodaszép szecessziós kandalló és egy plafonról lógó kalap teszi ellentmondássá a képet.

Furcsa, különös hangulatú terem. Talán éppen azért ilyen, mert két különböző egyéniségű, művészi törekvésű ember otthona.

Kiss Sándor erdélyi. Olyan földről származik, ahol évszázadok óta él a nép művészete. Ahol még ma is népviseletben járnak az emberek, házaikat ugyanúgy építik, mint nagyapáink. Ettől a világtól, emlékétől nem lehet megszabadulni. Még akkor — ugyanúgy, mint Kiss Sándor — tizennyolcévesen messze kerül Erdélytől.

— 1945-ben jöttünk át a szüleimmel Magyarországra. Felvettek a budapesti Képzőművészeti Főiskolára. Idegen, szokatlan volt ez a környezet és erős a hatása. *Ferenczy Béni* lett a mesterem. Magával ragadott vonzó művészi egyénisége, emberi magatartása.

Kiss Sándor foltos, kék köpenyében a készülő lány szobor mellett áll. Egyre lelkesebben kezd mesélni a nép művészetének jelentőségéről:

— Ugyanazt mondom, mint *Bartók, Kodály* annak idején. Meg kell menteni a magyar nép formakincsét. Mártával újra és újra visszamegyünk Erdélybe. Járjuk a múzeumokat, a templomokat. Azzal a látvánnyal betelni nem lehet. A régi erdélyi madonnákat egyetlenegy deszkából faragták ki. Ugyanúgy, mint ezt a lányszobrot. Később raktak hozzá a kezet, a fejet, a lábat. Újra fel kellett fedezni a nép szín és formavilágát. Ebből építeni fel egy új sajátosan magyar művészetet. Nem, *a világ nem utánzást vár tőlünk. Mást. Egyénit. Sajátosan magyar művészetet.*

Kiss Sándor: Táncolók

— Új utat próbálgat a magyar éremművészet is...

— Az éremkészítés eddig sohasem látott reneszánszát éli. És ebben nagy szerepe van a fiataloknak. Nincs is olyan főiskolás, aki ne készített volna érmet. Tanulmányozni kellene a magyar pénzverés történetét. Ez is óriási terület.

— Önök megrendelésre készítik az emlékérmeket, éppenúgy mint a szobrokat. Ez részben biztos megélhetést nyújt, de kötöttség is.

— *Csak a tehetségtelenek tiltakoznak ellene. Az igazi nagy szobrászat mindig olyan időszakban alakult ki, amikor megrendelésre dolgoztak a művészek.* Elég a görög szobrászatra vagy a reneszánsz itáliai alkotásaira gondolni. Magyarországon soha ekkora szabadság nem adatott a szobrászoknak, mint ma.

Tájak, k

A szocialista br

Húsz éve is elmúlt már, hogy kezdtünk megismerkedni egy új fogalommal: szocialista brigádmozgalom. A gyárakban, üzemekben akkortájt már egymásután alakultak a brigádok, de a gyárfalakon kívül még nem sokat tudtunk róluk. Ma, a tizenévestől a nyugdíjasig, bárkit megkérdezhetünk: ismeri a szocialista brigádmozgalmat.

Hazánkban ma már csaknem kétmillió tagja van a brigádmozgalomnak, amely lényegében a legfontosabb társadalmi s gazdasági célkitűzéseket valósítja meg. A mozgalom kiterjed a népgazdaság minden ágazatára, társadalmunk minden területére. A mozgalom hármas jelszava: szocialista módon élni, dolgozni, tanulni — ma már széles körben megvalósul, s ez formálója a munkahelyi, emberi közösségeknek.

A szocialista brigádok tömegbázisává váltak a szocialista tudat kialakításának, a közösségi magatartás formálásának. Segítőkészségük, áldozatvállalásuk megnyilvánul a közösség érdekeit szolgáló különféle akciókban, az egyéni sorsok formálásában, az emberi problémák megoldásában. Az átlagosnál erősebb, hatékonyabb a brigádok közéleti érdeklődése, aktivitása. Jelentős a brigádok nevelő hatása a közösségi szellem erősítésében, a munkássá válás elősegítésében, a tulajdonosi gondolkodásmód elmélyítésében, az üzemi demokrácia tartalmi gazdagításában.

A munkavégzésben, a tervek teljesítésében a szocialista brigádmozgalom ma már valóban élenjáró, meghatározó tényező. A brigádok kezdeményezései jó célokat szolgálnak; a gazdálkodás hatékonyságát, a minőség javítását, a termelékenység növelését, az anyag- és energiatakarékosságot.

A brigádmozgalom a dolgozók százezreiben keltette

A „Zrínyi Ilona" brigád

A negyvennégy tagú, többségében nőkből álló brigád a Balatonkenesei Egyetértés MGTSZ baromfigondozó és tojás kezelő munkaközössége. Gondozzák, nevelik a tsz 60 ezer baromfiját, a tojásokat összegyűjtik, válogatják — osztályozzák, raktározzák, ládákba- konténerekbe rakják, szállításra előkészítik.

A felsorolás alapján egyszerű átlagmunkának tűnik mindez, olyannak, ami más-

— Talán ezért is van, hogy a brigád 44 tagjával kevesebb a gond mint másutt, egytucat emberrel. Egyébként azért vagyunk ennyien, mert területileg és munkakörülményekben is szerteágazó a brigád. Kenesén, Litéren, Papkeszin dolgozunk, van közöttünk gépkocsivezető, gépkezelő, állatgondozó és brigádunk tagja a főállatorkahelyen búcsúztattuk. Persze azt is tudni kell, hogy jókedélyű brigád vagyunk, szeretünk kirándulni, évvégeken pedig szinte már kötelező a brigádbuli.

— Jut idő másra is a sok munka mellett?

— Muszály, hogy jusson. Én például Székesfehérvárra, a mezőgazdasági technikum harmadik osztályába járok, de a többi ágazatok kampány munkáinál mindannyian besegítünk.

A Magyar Népköztársaság Kiváló Brigádja címet megszerezni tiszteletreméltó teljesítmény. A Zrínyi brigád viszont azóta sem pihen babérjain, azóta is a legjobbak között emlegetik. Mi a titkuk?

— Nincs titok, pontosabban nincs lehetetlen — ez a titok. Mindent elvégzünk, ami a közösséget szolgálja. Szeretjük a munkánkat, szeretjük a szövetkezetet. Mi valamennyien szeretünk nevetni, szeretünk vidáman dolgozni. Ezt ajánljuk minden brigádnak.

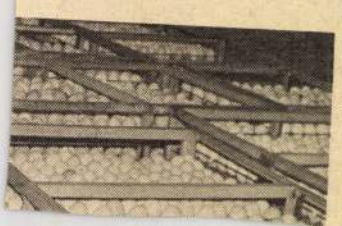

Kis Sándor, szobrán

● MÁRIÁSSY FÉLIX síremlékét ma délután 2 órakor avatják fel a Farkasréti temetőben, a 26/1-es parcellában. Emlékbeszédet mond Kardos Ferenc filmrendező, Máriássy Félix tanítványa. A síremlék Kis Sándor szobrászművész alkotása.

— :o Máriássy félix 8.

Esti Hirlap, Bn. 1979. jún. 4.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 AUG 20

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Sándor Kiss
szobrászművész

1021

In der vorliegenden Ausgabe wird die im Budapester Csontváry-Saal eröffnete Ausstellung „Holzplastik '79" präsentiert. Dazu s. Beitrag S. 10. Unser Bild: Sándor Kiss: Tänzerinnen
Aus „Holzplastik '79"

ich außer der Erweiterung meiner fachlichen Kenntnisse auch persönliche Beziehungen anknüpfen konnte."

Publikationen im In- und Ausland

„Wie können Sie Ihre Forschungsergebnisse publizieren?"

„Wir können in ungarischen und in ausländischen Zeitschriften publizieren. Leider ist die Durchlaufzeit ziemlich lang, bei europäischen Zeitungen im allgemeinen ein Jahr. Bei der ungarischen Zeitschrift Experimentielle Medizin dauert es noch länger. Außer Veröffentlichungen ist auch die Teilnahme an Kongressen ein Zeichen der Anerkennung. Das Ersuchen, einen

Sándor Kiss

i. F.: Oratorium Magnae Domiane Hungaricae
The Chapel of Our Lady of Hungary beneath St Peter's in Rome

Daily News, 1980. okt. 5.

PHOTOS KÁROLY SZELÉNYI AND ATTILA MUDRÁK

ST. MARGARET OF HUNGARY. Stone relief sculpted by Sándor Kiss. Margaret (d. 1276), was the youngest daughter of Béla IV. (r. 1235—70). She lived as a nun in a Dominican convent on the Danube Island which is named after her. Béla was defeated by invading Mongols (1241), who devastated the country. He invited foreigners to settle the depopulated country after the Mongols withdrew. His last years were disturbed by a rebellion by his son, later King Stephen V. This relief represents the scene when Margaret effects reconciliation of her father (centre) and her brother, thereby saving the unity of the nation, the purpose to which she devoted her life

ir — the spec

umer goods in

ámia-

k

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1980 OKT 13

HÉTFŐI HÍREK

Kiss Sándor szobrász-művész

1021

Várhatóan novemberben avatják Kiss Sándor szobrászművész Gábor Áron emlékének tisztelgő alkotását a budapesti Szilágyi Erzsébet fasorban

(Fotó: Sugár)

kapcsolatban
már több íz
ték: ez

csak az im
nek haszn
a beavatk
A Szovjet
ja magát

de éberen
azt *ne h*
ürügyül a beavatkozásra, a katonai intervencióra. Brezsnyev ezúttal is aláhúzta: a

adatok kapnak nagy hangsúlyt.

Kis Csaba

KEDVEZMÉNY

SKÁLA-COOP

AZ ÖN

keddje a Skálánál!

A Skála Budapest Nagyáruház kedvezményes ajánlatai október 14-től 20-ig, amíg a készlet tart:

Sötétkék alj bakfisoknak	233—359 Ft helyett 186—287 Ft-ig
Szövetalj bakfisoknak	415 Ft helyett 332 Ft
Alj kordból, bakfisoknak	259—565 Ft helyett 207—452 Ft
Kockás alj bakfisoknak	227 Ft helyett 182 Ft
Sevró női csizma	1750 és 1850 Ft helyett 1225 és 1295 Ft
Sevró női körömcipő	925 Ft helyett 648 Ft

Keddtől keddig mindig más kedvezményes árú cikkekkel várjuk kedves vásárlóinkat!

Kiss Sándor, szobrászművész

Bruegel, 9.9 cm, 1951.

Művészet, Budapest, 1980. Aug. 19. old.

7 Kiss Kovács Gyula: Nyár, 7 cm, 1950
8 Csikszentmihályi Róbert: Ősi hangok VIII. (Az utolsó szarvas), 9,7 cm, 1970
9 Csikszentmihályi Róbert: Lenin I. (Csillagosok, katonák), 7 cm, 1969
10 Ligeti Erika: Minitextil, 11 cm, 1978
11 Kiss Nagy András: Poljuska II., 9,5 cm, 1967
12 Vigh Tamás: Régi és modern építészet (Hidak), 8 cm,
(fotók Szabó M.)

nizál az éremcsinálás mikéntjével. Én arra vagyo
mében tudok megoldani egy feladatot. A megn
vagy a cizellálás lehetőségének ismerete az együ
dásban. Az az érem, amit éppen most csináltam,
érme, az operatőri munkának a megfogalmazása.
már számoltam azzal, hogy a cizellálásban fogor
lönbözőséget, ami a való világ s a való világból k
tatott kép között van. Ha a cizellálást nem ilyen e
ha az eszköz tárggyá válik, akkor nem művészet
hogy érmészetünkben előtérbe került a cizellálás,
aki gyakorlatilag nyers öntvényben adja elő az érn
Miklós már jó ideje egyáltalán nem cizellál. *Ligeti*

Kiss Sándor szobrászművész három témát dolgozott fel. Kik azok a szentek, akikkel foglalkozott?

- Én Szent Márgittal, a Nyulag-szigeti Margittal, aztán a Magyarországi Szent Erzsébet és Boldog Gizellával.

- Tudom, hogy megszabták a jeleneteket is, vagylegalábbis adtak segitséget hozzá.

- Szent Erzsébetnél nem a rózsacsodát, hanem az életéből azt a szép jelenetet ábrázoljuk, amikor a férje elment a keresztes hadakkal a szent földet védeni, ő elkisérte lovon, egészen a határig, és csókkal bucsuzott tőle. Szent Margit életéből azt a jelenetet kellett ábrázolni, vagy legalábbis ezt tartottuk helyesnek, amikor atyja, IV.Béla és testvére, István között próbált békét létrehozni, ahogy volt is egy ütközet, ahol az apját megverte. jó hadvezér volt, később V.István néven került a trónra, és nem sokáig uralkodott, korán meghalt. pár évig.

- És Boldog Gizella életéből?

- Boldog Gizella életéből azt a jelenetet ábrázolom, amikor a koronázó palástot átnyujtja a fiatal magyarságnak, és megmutatja azt a nagy csodát, ami erre rá van himezve.

- voltak-e valamilyen ikonográfiai kötöttségek, szigoru szabályok? Hiszen történelmet ábrázol.

- voltak, voltak. Nemcsak abban, hogy az egyház bizonyos fokig azt is ellenőrizte és megtárgyalta a művészekkel, tanácsot adott a legmesszebbmenőkig, segitett ebben, hogy a ruházattól elkezdve, a környezetet, mindent, pontosan és hüen ábrázoljunk.

- Ugy láton, hogy nagyon sok részletet nagy szeretettel és a jeleneteket is nagyon dinamikusan fogta meg.

...levízió 1. 21.50 /VGné/.
...gyar kápolna a Vatikánban.

- szóval én talán ugy mondanám, hogy magyar szobrásznak nemigen jutott az a megtisztelő feladat, hogy a szent péter Bazilika Altemplomába valamit csináljon. Ez csak a sors véletlenje juttatta nekünk, nekem, hogy odakerült egypár munkánk. Ezt nagy megtiszteltetésnek vesszük egyrészt, másrészt a meséje ezeknek a dombormüveknek, ami , amely mesék követték egész gyerekkorunkat és történelmi tanulmányainkat, végülis mi már nem vagyunk olyan nagyon fiatalok már, tehát ezt mi tanultuk, csináltuk, és ezt a szeretetet, ezt a gyerekkori szeretetet, mesélőkedvet, nagy örömmel visszaadni.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Sándor Kiss

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1981 DEC 21

1021

Relief der heiligen Gizella von Sándor Kiss in der Ungarischen Kapelle im Petersdom zu Rom. In dieser Nummer bringen wir eine Zusammenstellung über den Kirchenbau in Ungarn. Abbildungen finden Sie auf den Seiten 2, 4, 7, 11, 12

Drahtanschrift:

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Redaktionsschluß:

15. Dezember 1981

Verlag:
Lapkiadó Vállalat
Lenin körút 9—11. 1380
Anschrift:
H-Budapest, Pf. 223. 1906
Telefon:
221—285

Verantwortlich für den Verlag:

NORBERT SIKLÓSI

Druckerei:

61—5663

Szikra Lapnyomda
Budapest

Generaldirektor:

ZOLTÁN CSÖNDES

Vertrieb durch die Ungarische Post. Zu abonnieren bei Postämtern, Zeitungszzustellern und den Zentralen Zeitungspostamt (Briefadresse: Budapest V., József nádor tér 1 — H-1900) direkt, mittels Postüberweisung oder Scheck: KHI 215-96162.

Verkaufspreis pro Exemplar 6,— Ft
Abonnement für ein Vierteljahr 72,— Ft
ein halbes Jahr 144,— Ft
ein Jahr 288,— Ft
Jahresabonnement im Ausland:
DDR: 20,80 M
BRD: 30,— M
ÖSch.: 180,—
Sfr.: 23,—

INDEXNR.: 25 153

BESTELLUNGEN IM AUSLAND
Direktbestellungen über KULTÚRA Ungarisches Außenhandelsunternehmen
H-1389-Budapest
Postfach 149
Bankkonto:

MAGYAR NEMZETI BANK

H-Budapest, 54, 1354
Konto-Nr.: KULTÚRA/027-7
Deutsche Demokratische Republik; Bestellungsannahme bei allen Postämtern

Bundesrepublik Deutschland:
KUBON UND SAGNER
Hess-Straß 39—41
D-8 München 34
BRÜCKEN
VERLAG GmbH
Ackerstraße 3
D-4 Düsseldorf
Harty Münchberg
3394 Langelsheim
D-6 Frankfurt am Main
W. E. SAARBRACH GmbH.
Froschaugasse 7
D-5 Köln

Österreich:

GLOBUS
Vertrieb ausländischer Zeitschriften

reits eine Monopolst
inne und verkündete a
les Ziel die Gewährle
und ständige Stärkung
Hegemonie, der führ
Rolle des wissenschaft
Sozialismus. Im Apri

der Unternehmertätigkeit charakteristisch.

Minister Váncsa ging auch auf die Lage der schwachen Genossenschaften ein und erklärte: Diese Genossenschaften bewirtschaften 1,5 Millionen Hektar, und ihre Erzeugnisse sind für die Inlandversorgung und den Export unentbehrlich. Deshalb kümmert sich die Leitung der Landwirtschaft ständig um ihre Unterstützung.

Anschließend ging Jenő Váncsa auf die Lage und die diesjährigen Ergebnisse in der Landwirtschaft ein. Die Erträge blieben hinter den Planziffern zurück, übertrafen aber die ausgezeichneten Erträge des Vorjahres.

Insgesamt gesehen kann das Jahr als günstig bezeichnet werden, die störungsfreie Inlandsversorgung ist gesichert, und im Vergleich zu 1980 stieg der Export der landwirtschaftlichen Produkte und verarbeiteten Lebensmittel um 17 Prozent. Der Gewinn der Genossenschaften deckt sich mit dem des Vorjahres, wobei aber weniger Betriebe mit Verlusten arbeiteten und letztere selbst auf die Hälfte zurückgingen.

Die landwirtschaftlichen Genossenschaften kurbelten die Investitionstätigkeit dynamisch an. Die für diese Zwecke verwendeten Mittel überstiegen die Planziffern um zehn Prozent und erreichten in diesem Jahr eine Gesamtsumme von 20 Milliarden Forint.

Im kommenden Jahr muß die Landwirtschaft ihren Beitrag zum Nationaleinkommen um 4—4,5 Prozent erhöhen.

Baptistenkirche, Budapest, XI. Bezirk, 1963—1965
Ungarische Kirchen

Fünf Jahre — 50 Millionen Ausländer

GASTGEBER BUDAPEST

Die Zahl der Ausländer, die Ungarn besuchen, hat sich innerhalb von zehn Jahren verdoppelt. 1970 suchten 6 300 000 Touristen das Land auf, 1980 bereits 14 Millionen. Demzufolge stieg natürlich auch die Zahl der Budapest-Besucher.

Anziehungskraft

Die Entwicklung des Fremdenverkehrs nahm starken Einfluß auf die Gestaltung der außenwirtschaftlichen Beziehungen, vor allem der Zahlungsbilanz. Sie ermöglichte auch, daß immer mehr ungarische Staatsbürger ins Ausland reisen können. Und was nicht in Geld ausgedrückt werden kann: Diese Entwicklung hatte eine Festigung der Freundschaft zwischen den Völkern, ein besseres gegenseitiges Kennenlernen zur Folge. Eine vielsagende Angabe: Vorsichtigsten Schätzungen zufolge besuchten in fünf Jahren 50 Millionen Ausländer Budapest.

Warum kommen auch von weit her immer mehr Touristen nach Budapest? Was ist die stärkste Anziehungskraft? In Ungarn ist die Hauptstadt der einzige Ort, der fast das ganze Jahr der internationalen Konkurrenz standhält. Die Großstadt mit ihren zwei Millionen Einwohnern verfügt über besondere natürliche Reize, ihre schöne Lage, ihre Heilquellen und Bäder locken die Gäste ebenso an wie die Denkmäler der Vergangenheit. Sie können doch nicht nur wohnen, sondern sich auch amüsieren — und Geld ausgeben.

Mit Einführung der Fünftagewoche nimmt auch der inländische Tourismus zu. Deshalb werden mehr *billige Quartiere* benötigt. Doch auch für den Fremdenverkehr sind zahlreiche Unterkünfte für Touristen mit schmalerer Brieftasche vonnöten. Durch Einbeziehung des Privatsektors sollen mehr Wochenendhäuser und Zeltplätze zur Verfügung gestellt werden. Viele Gäste können auch über den Zimmernachweis ein Quartier finden. Es ist vorgesehen, mehr stimmungsvolle kleine Restaurants und Sportplätze zu schaffen, um das Niveau Budapests als Gastgeber zu erhöhen.

Péter Rényi:

Bündnispolitik — Diskussionen

Worin unterscheidet sich die Auffassung der Bündnispolitik des Zentralkomitees der Ungarischen Sozialistischen Arbeiterpartei von der früheren Konzeption? Auf welchen Prinzipien beruhte jener Prozeß, durch den sich bei uns in diesem Vierteljahrhundert der sozialistische Zusammenschluß der verschiedenen Klassen und Schichten so entschieden

parteilichen Demokratie hatten zur Folge, daß selbstherrliche Funktionäre die ihnen übertragene Macht nicht wieder mißbrauchen konnten.

Für die ideologische Hegemonie

Die USAP setzte dem Personenkult des Ersten Sekretärs der Partei ein Ende und machte auch mit den Kul-

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1983 MÁR 30

PETŐFI NÉPE

Kiss Sándor

1021

Kallódó tehetség

A CSENGETÉSRE a házigazda, a hosszúkás arcú, ősz hajkoronájú Kiss Sándor, a 607-es Gáspár András helyiipari iskola szakoktatója nyitott ajtót. Szíves szóval invitált a barátságos meleg, vendégmarasztaló szobába, ahol elsőnek a vasvirágok és állatfigurák művészi, ízléses feldolgozása kiáltott állt a belépőnek.

Az egyik állványon a korhadó fa méltóan fejezi ki az elmúlást. Az egyik heverő felett levő kőszáli sas az erőt dokumentálja. A vasból készült tollászkodó kócsag és sok más egyéb állatfigura mind egy-egy mestermű. Alkotója, kivitelezője a házigazda, Kiss Sándor.

Művészi hajlama már gyermekkorában jelentkezett, amikor iskolából jövet megcsodálta a hideg vas formálóinak ügyességét, találékonyságát, s eldöntötte, követi azok példáját: műlakatos lesz.

AZ AKKORI gyermek álmai ma már megvalósultak, neve túlnőtt a megye határán. Sőt Budapesten jobban ismerik, mint szűkebb hazájában, Kecskeméten. A Malomgépfejlesztő és Tervező Iroda emblémájának tervezése és kivitelezése is az ő ügyességét dicséri. A tihanyi Hidrobiológiai és Kísérleti Intézetben is szíves szóval emlékeznek róla. Alkotása még Bécsbe is eljutott egy kiállításra. Az Országos Munkásőrség Parancsnokságának készített TV-asztal jól példázza gazdag fantáziáját, művészi igényességét és a választékosságra való törekvést. Tehetséges. Egyik helybeli kiállítása után a megyei tanács művelődési osztályától kapott egy levelet, melyben többek között ez állt: „Mivel tehetséget árul el az iparművészet ezen ágának művelésében, keresse fel a Képző- és Iparművész Szövetség Bács-Kiskun megyei titkárát."

EZT MEG is tette. Ennek nyomán a megyei titkár ellátogatott Kiss Sándor otthonába, ahol baráti és művészi eszmecsere folytán megismerkedett terveivel, elképzeléseivel. Segítséget azonban nem kapott Kiss Sándor. Nagy kár. Éspedig azért, mert a művészi kovácsoltvas tárgyak ismét divatba jöttek, hódítanak. Nemcsak reprezentatív szórakozó és egyéb más helyeken találjuk meg, hanem egyre több magánlakásban válik kedvelt díszítő elemmé.

Emellett kitűnő exportlehetőséget is rejt magában tekintettel arra, hogy a művészi kivitelű kovácsolt vas iránt külföldön is egyre nagyobb az érdeklődés.

A csendes, halkszavú, a legkisebb elismerést is nagyra értékelő, művészi ambícióval fűtött házigazda több segítséget érdemelne. Nem ártana kiállításokon propagálni tevékenységét, de érdemes lenne az eddiginél jobban foglalkoztatni alkotásra kész kezét is.

AZZAL a gondolattal léptem át a kis ház kapuját, hogy ennek a csupaszív embernek törekvése támogatásra méltó, mert az emberi alkotótevékenység iránti szeretetből, lelkesedésből fakad.

V. K.

folyt. Az ékszerkészlet többi részét Jaksa Jánosné tiszakécskei lakosnál találták meg. Innen a nyomok egy bűnszövetkezethez vezettek és fény derült a bűncselekmény elkövetésének körülményeire.

Sztojkáné az elébe tárt bizonyítékok súlya alatt beismerte, hogy már többször járt Sz. Tóth Lászlóné lakásán, ahol a ház körüli dologban segített. Egy alkalommal meglátta az ékszereket, elhatározta, hogy megszerzi azokat. A lopás elkövetésébe Kolompár Dezső nevű élettársát is beszervezte. Kilesték, mi-

László, aki szintén büntetett előéletű és Kolompár Dezső pedig szabadlábon várják a bíróság ítéletét. A megtalált ékszereket visszaadták jogos tulajdonosának.

O. F.

Alekszandr Naszibov regénye

51.

Krebs, a raktáros harmadik évtizede dolgozott a Gans-Behmer gyárban. Negyvenegyben behívták a Wermachtba, hat hónap múlva pedig visszajött Ostburgba. De csak féllábbal. Valahol Szmolenszk alatt hagyta ott a másikat.

Ötven év körüli, lármás, hangoskodó, életvidám, szenvedélyes vitatkozó volt az öreg, a lóversenyek szinte megszállott rajongója. Krebs, ahol csak megjelent, nyomban trétálkozott, élcelődött, sziporkázott a szellemességtől. Ha ment az utcán, vagy csinált valamit, mindig dúdolgatott hozzá. Sohasem látták szomorúnak.

Még a rokkantsága sem befolyásolta a jellemét, eredeti egyéniségét. Egy-kettőre megszokta a falábat, s olyan ügyesen lépegetett vele, mintha örök életében azzal járt volna.

Munka után rendszerint betért a gyár szomszédságában levő „Nibelung" mulatóba, ahol sok ismerőssel lehetett találkozni, elbeszélgetni, kicserélni a legújabb híreket. Egyszóval: kibeszélni a világ dolgait. Krebs a „Nibelung"-ban ebédelt is: szalvétában hozta az elemózsiát, s egy korsó sört rendelt hozzá.

K I S S Á N D O R L A J O S

Festői munkásságom több, a Főiskolán kiírt iskolai pályázaton való sikeres szereplés után, a Herman Lipót Alapítvány 1981. évi díjának elnyerésével kezdődött. Még ebben az évben vettek fel a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjába. A Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége 1988-ban fogadott tagjai sorába.

Az alábbi fontosabb csoportos kiállításokon vettem részt:

1982. Bartók '32 Galéria, Budapest

1983. Fiatal Képzőművészek Kiállítása, Budapest

Őszi Tárlat, Hódmezővásárhely

Fiatal Művészek Fesztiválja, Budapest

Fiatal Festők Museo de Bellas Artes, Havanna

1984. Vándorkiállítás, Csehszlovákia

TUNGSRAM, Budapest

Fondazione Sinaide Ghi, Róma

Fiatal Képzőművészek Stúdiójának éves kiállítása, Hadtörténeti Múzeum, Budapest

Tájképfestészeti Biennálé, Hatvan

VIII. Debreceni Országos Tárlat,

1985. Fiatal Művészek Fesztiválja, Budapest

Ujjlenyomat. VIT Kiállítás, Moszkva

Szegedi Festészeti Biennálé,

Alföldi Tárlat, Békéscsaba

Mezőgazdaság a Képzőművészetben, Budapest

1986. IX. Debreceni Országos Tárlat,

XXV. Szegedi Nyári Tárlat,

Akvarell Biennálé Eger, - Finnország, Lahti

Stúdió Kiállítás, Balatonszéplak

Fiatal Képzőművészek Stúdiójának éves kiállítása, Budapest

1987. Fiatalok a Békéért, Vigadó Galéria, Budapest
az Országos Béketanács díja,

V. Szolnoki Képzőművészeti Triennálé,

Portré Biennálé Hatvan, Hódmezővásárhely

Magyar Néphadsereg pályázata, Szentendre

Kassák Emlékkiállítás, Salgótarján

Pest Megyei PB. Budapest,

Magyar Vöröskereszt pályázata, Budapest

1988. Nagykőrösi Művésztelep zárókiállítása,

Fiatal Képzőművészek Stúdiójának éves kiállítása, Budapest

Magyar Néphadsereg pályázata, Szentendre

Veszprémi murális pályázat, munkajutalom

Önálló kiállításaim:

1983. Megyei Művelődési és Ifjúsági Ház, Zalaegerszeg

1985. Városi Kiállítási Csarnok, Mezőtúr

Szolnoki Művésztelep kollektív műterme

1986. DATE Mezőtúri Gépészeti Főiskolai Kar

1987. Rákospalotai Növényolajgyár, Budapest

1988. Stúdió Galéria, Budapest

Művelődési Központ Kisgaléria, Szentes

Bástya Galéria, Budapest

1991 Vanhan Ylioppilastalon Galleriassa

A Mezőtúri Alkotótelep munkájában 1985-ben és 1986-ban vettem részt.

1987-ben a Nagykőrösi Művésztelep vendége voltam. Derkovits-ösztöndíjban részesültem 1985. és 1988. között. Képzőművészeti tevékenységem részeként, mezőtúri tartózkodásom alatt a Városi Művelődési Központ Képzőművészeti Körét vezettem, és a DATE Művészeti Öntevékeny Csoportjának vitavezetőjeként dolgoztam.

Csoportos kiállítások - kiegészítés:

1989. Téli Tárlat, Budapest, Műcsarnok

Tavaszi Tárlat, Salgótarján

1990. "Víz és Élet", Gödöllő

Akvarell Biennálé, Eger, Esslingen

Fondazione Sinaide Ghi, Róma

Szövetségi Kiállítás, Finnország

"Kép '90"; Budapest, Műcsarnok

1991. Ferenczy Centenáriumi Kiállítás,

(Gobelin), Budapest, Vigadó.

Fény, víz, szín, Nagyvárad

x. Debreceni Országos Tárlat

Három Kerde's Képzőművészeti Társaság kiállítása, Árkád Galéria (Budapest)

B i b l i o g r á f i a

Magyar Hajnalka: Kis Sándor Lajos tárlata, = Zalai Hírlap, 39. évf. 9. sz. 1983. január 12.

Árokszállási Éva: Szemtől szemben a közönséggel, = Képes Újság, 24. évf. 10. sz., 1983. március 5.

Takács Erzsébet : Nem átutazóban, = Szolnok Megyei Néplap, 36.évf. 22. sz. 1985. január 28.

Tiszai Lajos: Váncsa Ildikó és Kis Sándor Lajos kiállítása Mezőtúron, = Szolnok Megyei Néplap, 36. évf. 174. sz. 1985. július 26.

Egri Mária: Váncsa Ildikó és Kis Sándor Lajos képei, = Új Tükör, 22. évf. 33. sz., 1985. augusztus 18.

bjn.: Képzőművészeti Világhét. Új kiállítások a megyében, = Szolnok Megyei Hírlap, 36. évf. 1985. szeptember 26.

Iván Kornél: A festő békéje. "A béke bármilyen színű lehet", = Békemozgalmi Körkép, 5. évf. 1987. március.

Acsay Judit: Derkovits Ösztöndíjasok. = Új Tükör, 25. évf. 9. sz., 1988. február 28.

Molnár Márta: Kis Sándor Lajos festőművész tárlata, = Szentesi Élet, 19. évf. 2. sz., 1988. február.

Balázsi Irén: "Beszélnek" a képei. = Csongrád Megyei Hírlap, 45. évf. 34. sz., 1988. február 10.

Szatmári Gizella: Kis Sándor Lajos festészetéről. = Népszava, 116. évf. 30. sz., 1988. február 5.

KISS Sánda Laja

KIS SÁNDOR LAJOS **Festőművész**

1953	március 27-én Budapesten született
1977–1982	művészeti tanulmányok a budapesti Képzőművészeti Főiskolán, mestere Sarkantyú Simon és Sváby Lajos volt

KIÁLLÍTÁSOK:

1983 Zalaegerszeg • 1985 Mezőtúr • 1985 Szolnok • 1988 Budapest • 1988 Szentes

MURÁLIS MŰVEK:

1985 Tél, béke, olajpannók, 150x130 cm, Mezőtúr, Főiskolai Gépészeti Kar

VÁLOGATOTT IRODALOM:

Árokszállási Éva: Szemtől szemben a közönséggel, Képes Újság, 1985. január 28. • Acsay Judit: Derkovits ösztöndíjasok, Új Tükör, 1988. február 28. • Szatmári Gizella: Kis Sándor Lajos festészetéről, Népszava, 1988. február 5.

KISS Sándor Lajos

Lakcím: **1015 BUDAPEST, HATTYÚ UTCA 8/b.**

KIS SÁNDOR LAJOS

Metamorfózis III., gobelinterv , 1990, gouache, 70x50 cm

lz idén tizennégy előadás

Nyitány a szegedi szabadtéri játékokon

Ma újra benépesül a szegedi szabadtéri játékok több mint 6000 nézőt befogadó nézőtere: hazánk egyik legnagyobb nyári színházában megkezdődnek az előadások.

Az idei nyitóelőadás a X. Nemzetközi Szakszervezeti Néptáncfesztivál gálaestje lesz Tavaszköszöntő címmel. A műsorban 9 külföldi és 7 magyar együttes 750 népzenésze és népzenésze a különböző országok tavaszi népszokásait eleveníti fel. A délbúcsúztató, a tavaszköszöntő, a maszkos játékok, a gyerektáncok, a tűzugratás. A tavaszi munkák színpadi megjelenítésének rendezője Novák Ferenc, aki Nagy László verseit felhasználva a szöveg és az énekes részek összeállítója is. A társszerző koreográfusok Foltin János, Erdélyi Tibor, Stoller Antal és Vargha Zoltán. Az ist zenei szerkesztője ifjabb Csoóri Sándor. A díszleteket Vastagh Attila tervezte. A keretjátékban a háziasszonyi tisztet Sebestyén Márta nekes, a házigazda szerepét O. Szabó István színművész tölti be.

A szabadtéri játékon az idei nyáron összesen 14 előadást tartanak. A néptáncok három előadása mellett háromszor kerül színre Mozart: A varázsfuvola című operája, hat alkalommal Bacsóh Pongrác–Victor Máté: János vitéz című popzenés játéka és kétszer a Szarvassá változott fiak című táncdráma a Győri Balett és a Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének közös produkciójaként.

Félidőben a tanszervásár

Félidejéhez érkezett az idei kedvezményes füzet- és tanszervásár.

Az ÁPISZ-tól kapott tájékoztatás szerint a vállalat 70 fővárosi üzletében, valamint a vidéki — a megyei papíráru-kereskedelmi vállalatokkal, áfészekkel kötött — boltokban ezúttal a tavasz első felében kevesebb cikket és tanszert adtak el, mint a korábbi években. Az elkövetkezendő napokban, hetekben számítanak nagyobb forgalomra, hiszen — figyelembe véve a tanulók számát — 400 ezer füzetet kell nagynak kell vevőre talália.

Váncsa Ildikó és Kis Sándor Lajos kiállítása Mezőtúron

Két fiatal festőművész, Váncsa Ildikó és Kis Sándor Lajos képeit láttam — pontosabban: sokáig nézegettem — a mezőtúri városi kiállítási csarnokban. Úgy is meghatározhatom talán, hogy a két művész eddigi életműve legjavát. Az időhatározót jól hangsúlyozom, hiszen a bemutatott képek mindegyike ez évtizedben készült. Nem titkolom, hogy számomra több dolog nagyon szimpatikus. A vendéglátó Mezőtúr gesztusát említem elsőnek: két évvel ezelőtt „telepítették" le a diplomás művészházaspárt a városban. Rögtön hozzáteszem: művészi tudatosságra vall, hogy Váncsa Ildikó és Kis Sándor Lajos felismerték a lehetőséget, egyrészt a képzőművészeti hagyományokkal rendelkező város alkotó légkörét, másrészt a — Csabai Wágner halálával megszűnt — festői tradíciók hiányát. Ez utóbbi a „tiszta lappal" indulás lehetőségét is jelenti. S ami még a rokonszenv kérdéséhez tartozik: a város festőként is fiatal művészei — bár ezt nem róffel mérik — közel száz képpel bizonyítják, hogy műtermes lakásuk nem vikendház, hanem alkotóműhely.

A városi kiállítócsarnok ideális hely a szép számú, s közöttük jónéhány nagyméretű olajkép elhelyezésére. A látvány nem mindennapos. Váncsa Ildikó és Kis Sándor Lajos képeit a rendező — jó érzékkel — nem elkülönítve mutatja meg, hanem a gondolati, esztétikai ritmus logikájával. Egy-egy kép párosítása vitatható az első impresszók hatása alatt, de a gondolati íveken belül, a tárlat egészében a módszer tökéletes, a hatás teljes.

Váncsa Ildikót — Veress Sándor László és Kokas Ignác voltak a mesterei a főiskolán — az emberi lélek rejtelmei érdeklik elsősorban, a jellemet, a viszonylatokat, a társaskapcsolatokat az emberi archoz fűződő asszociációkkal fejezi ki. Már-már ecsettel, színekkel formált karikatúrákig merészkedik alkotó módszerében, de a látvány egésze mégsem a mosolyra inspirál, hanem önmagunk belső torzulásaival való szembenézésre. Meglepő, hogy a huszonéves festő — a művésznek nincs kora? — milyen életismerettel rendelkezik, festői technikájával menynyire „áttette" tudja tenni képei világát. A *Fürdő* lila és piros tónusú képe maga a pokol tornáca is lehetne, ahol a mezítelen emberi testek inkább gondolati tisztulásra várnak, sem mint fizikaira. A szükséges valóság láttatása a művész célja, a látvány mechanikus elfogadását szinte minden képen megtagadja. Példa erre a *Fénykép* című festménye is. A megjelenített figura belső világát adja vissza groteszkbe hajlóan „Viselet".

Váncsa Ildikó: Egyedül

Hasonló szándék határozza meg a *Kollégák* című kompozícióját is. Jól érződik, — *Bohóc* sorozat! — hogy az őszinte emberi gesztusokét Váncsa Ildikó rokonszenve, az álarc nélkül síró, nevető embert szereti — *Zuhanás, Egyedül, Férfiportré*, stb. — a helyzethez igazodó manírt mennyire elveti.

Kis Sándor Lajost — Sarkantyú Simon és Sváby Lajos voltak a főiskolán mesterei — még összetettebb ábrázolás jellemzi. Nonfiguratív — többnyire nagyméretű — képein figuratív elemekkel is építkezik, amelyben az emberi alak, testrészek különös hangsúlyt kapnak. A való világ megjelenítését így többnyire az elvont formák alkalmazásával éri el. Mondanivalóját, célját úgy is felfoghatjuk, hogy minden, mindennel összefügg kemény racionalizmusával fejezi ki az emberi lét cselekvéseit, a mozgásban rejlő erőt, annak szépségét máshol pusztító hatalmát is. A *Sor* című (160x130 cm-es) munkáját véljük szándéka szerint a legkiforrottabbnak, de a remek színdinamizmussal alkotott Vörös zászló című kompozíciójának talányát és sugallatát is óhatatlanul magunkénak érezzük. Még egyetemlegesebb az *Ur*, a *Barátság* című képek gondolatvilága, ezekhez képest a *Nyár*, a *Tavasz* könnyebb festői játéknak tűnik, de csak első látszatra, mert mindkét kép szigorú és következetes filozófia hordozója.

Tiszai Lajos

Kis Sándor Lajos: Vörös zászló

Hétvé

Orvosi ügyelet

Az ügyelet i július 27-én szombaton — órától július — hétfőn óráig tart.

Szolnokon szombaton alábbi szakrendelések fo nak betegeket 08—12 ó belgyógyászat, nőgyógyá sebészet, fül-orr-gége, kotherápia, röntgen, lab tórium. Központi kö ügyelet: Hősök tere 2 tel.: 11-732. **Ellátási terü** Szolnok város, Tószeg, Ti várkony, Várkonyi-szőlő, szajenő, Zagyvarékas, Sz berek, Szajol, Rákóczifa Rákóczújfalu, Vezs Ügyelet ideje: szombaton órától hétfőn 07 óráig. G mekorvosi ügyelet: Mór u. 9., tel.: 15-312. Fogoü ügyelet: Hubay úti ren szombaton és vasárnap 17 óráig; 17 órától más 08 óráig a kórház szájs szeti osztályán (Vörös sereg u. 39—41.) történik betegek ellátása sürgős tekben. **Szolnoki ter** Martfű: Tisza Cipő üzemorvosi rendelő, Leni 1. Tiszaföldvár: dr. Ki Ferenc, Árvai u. 24. Bes szög: dr. Bekker Sán Damjanich u. 4. Nagyk Kötelek, Tiszasüly: dr. N nár András Tiszasüly, Ki u. Újszász: dr. Ördög La Damjanich u. 14. **Jászber ben** szombaton 07—13 ó a kórház-rendelőintézet a sebészeten, fogásza röntgenen és a laboratóri ban fogadnak betege Központi körzeti ügye Thököly u. 13., tel.: 12- **Ellátási területe:** Jászber Jásztelek, Jászjákóhal Jászfényszaru, Jászfe szentgyörgy, Pusztamon tor, Jászárokszállás. Gy mekgyógyászati ügye szombaton és vasárnap 0 12, illetve 15—18 ór **Jászberényi terület:** Jászá dr. Paulai Gyula, Kokai 3. **Jánoshida:** központi k zeti ügyelet: Fő u. 41. **Ellá si területe:** Jánoshi Alattyán, Jászboldogh Jászladány, Jászalsósze györgy. **Jászapáti** közpo körzeti ügyelet: Árvai u. tel.: 33. **Ellátási terüle** Jászapáti, Jászivány, Jász sér, Jászdózsa, Jászszer andrás. **Karcagon** szombat 08—13 óráig a rendelőin zetben: belgyógyászat. K zeti ügyelet: Vörös Hadser u. 27., tel.: 222. **Ellátási ter lete:** Karcag, Berekfür Kunmadaras, Bucsa. **Kisu szállás** központi körzeti ügy let: Nyár u. 7., tel.: 105. **látási területe:** Kisújszáll Kenderes, Bánhalma, Cs bai Állami Gazdaság, Már

KISS Sándor Lajos fotó

UNKARILAISTA TAIDETTA

Grafiikkaa - Róbert Swierkiewicz
Maalauksia - Lajos Sándor Kis
VANHAN YLIOPPPILASTALON GALLERIASSA

20. 8 - 5. 9. 91

AVAJAISET 19. 8. 91 KLO 15- 17

Näyttelyn avaa klo 15.15 lähetystöneuvos István Nyirkos
Unkarin Kulttuuri- ja tiedekeskuksesta.
Taiteilijat ovat läsnä avajaisissa.
Tervetuloa!
osoite: Mannerheimintie 3, II krs. 00100 Helsinki
näyttely avoinna: päivittäin klo 12-19

MEGHÍVÓ

A kiállítást megnyitja:

VECSEY CSABA

festőművész

Megtekinthető április 10-ig naponta

13 órától 17 óráig

A Rákospalotai Növényolajgyár
Közművelődési Bizottsága
szeretettel meghívja Önt

KIS SÁNDOR LAJOS

festőművész

kiállításának megnyitójára
1987. március 27-én 14 órára

a Rp. Növényolajgyár Művelődési Házába
Bp. XV., Horváth M. u. 2.

A Szentesi Művelődési Központ
KISGALÉRIÁJÁBAN
(Kossuth tér 5. I. emelet)
bemutatja

KIS SÁNDOR LAJOS

festőművész

TÁRLATÁT

1988. február 5-étől 28-áig.

A kiállítást 1988. február 5-én 15–18 óráig
lehet megtekinteni, a továbbiakban
hétfő kivételével naponta 10–13 és 15–18 óráig

Felelős kiadó: Kruzslicz Pál — 88—10238 szsz-h

meghívó

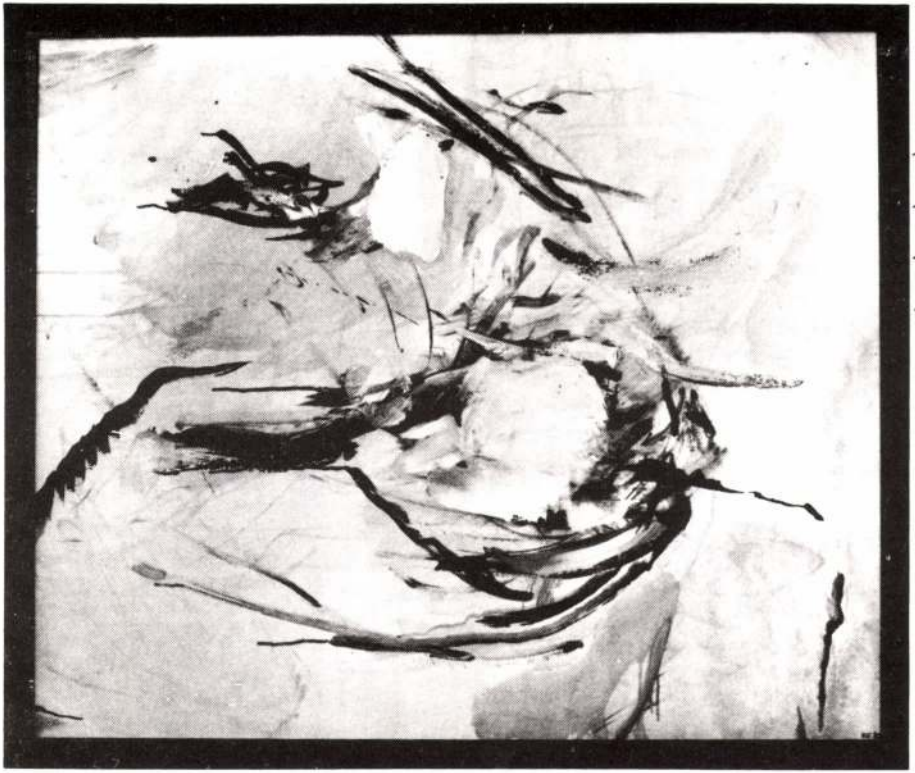

Kis Sándor Lajos: „Fészek”

BÁSTYA GALÉRIA 88

Az I. Ker. Művelődési Ház tisztelettel

meghívja:

KIS SÁNDOR LAJOS

festőművész

vásárlással egybekötött

KIÁLLÍTÁSÁRA

Megtekinthető: 1988. augusztus 14-én

10–18 óráig a Halászbástyán

műterem:
1015 Budapest, I. Hattyú u. 8/b. telefon: 169-558

Békemozgalmi Körkép
1987. május

A festő békéje

„A béke bármilyen színű lehet"

Hír: Az Országos Béketanács, a Szakszervezetek Budapesti Tanácsa és a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja által „Együtt a békéért" címmel meghirdetett képzőművészeti pályázaton az OBT különdíját Kis Sándor Lajos festőművész nyerte el „Zászlók" című, mozgást, életerőt sugárzó alkotásával.

Budai, 1,5 szobás, épphogy berendezett lakásán találkozunk a szerény, 34 éves fiatalemberrel. 1982-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán, így szakmájában – mint mondja – még nem fiatal, csak pályakezdő művész.

A nagyobbik szoba egyben a műterme is. A fehér falak előtt vásznak, félig kész és már bekeretezett festményei állnak. Örömmel tart rögtönzött képbemutatót.

Dolgozik, keresi saját kifejezésmódját és közben elmélkedik. Van ideje rá. Derkovits ösztöndíjas. Viszonylag kötetlen körülmények között azt csinálja, amit szeret. Készül negyedik önálló kiállítására. Beszélgetünk. Először a képein tükröződő optimizmusáról kérdezem:

– Nincs más lehetőség csak bízni és amennyire lehet cselekedni is. Mindig van valamilyen mozgástér. Csak nem szabad kétségbe esni. Észre kell venni a meglévő jó és előrevivő dolgokat is. Én megpróbálok így tenni. Tudom, nem mindenkinek ez a felfogása. Technokraták lettünk egy kicsit. Bedőlünk a technikának s a tárgyak bűvöletében élünk. Büszkék vagyunk technikai vívmányainkra és közben nem vesszük észre a természetet, a természetest. Ez sokakban befeléfordulást, agressziót is okoz. Szerintem rohanó élet nincs. Mindenki alakíthatja a saját életét, értékrendjét. Kár, hogy ennyire elanyagiasodtunk, s a boldogságot és a jó közérzetet is ebben mérik nagyon sokan. Más fiatal művészek mintha sötétebben látnák az életüket.

– Sok értelmiségi fiatal borúlátó, nem talál kapcsolatot a környezetével, közönségével. Nem jött gyorsan az eredmény, a siker, nem úgy lett, ahogy elképzelte. Az embernek folyamatosan értékelni kell a helyzetét, felmérni a lehetőségeit. A fiatalok sokszor pillanatnyi, vélt érdekeik alapján cselekszenek, nem alakítják ki felvállalt, személyes ügyüket. Így aztán nem csoda, ha egyszercsak elvesztik irányításukat az életük felett. Sokszor csak későn jönnek rá erre, amikor már gyökeres és ezért fájdalmas változtatások kellenek a megújuláshoz. Úgy gondolom, a békemozgalom is csak akkor érhet el eredményeket, ha a béke minél többek tudatosan meggondolt és vállalt személyes ügye lesz.

És Te hol tartasz ebben, Neked mit jelent a béke?

– Számomra a béke mindenekelőtt eredményes munka, tevékenység. Ez felszabadultságot, megelégedettséget, örömöt jelent, amikor nyugodtan aludhat az ember. Aztán nagyon fontosak az őszinte emberi kapcsolatok. Tehát nem az állandó felhőtlen harmónia. Ebben nem hiszek. Inkább az eredményes konfliktus megoldás adja a békességet. És persze a megértés, a tolerancia, a másság elfogadása is idetartozik. A világpolitikában, már csak a mögöttük álló néptömegek miatt is a nagyhatalmaknak van alapvető szerepük, de a kis országok is sokat tehetnek, jó meglátásaik, javaslataik lehetnek. Sok magyar kezdeményezés vezetett már eredményre.

Szerinted mit tehetnek az egyének?

– A béke mindenki érdeke. Az állampolgári részvételre lehetőséget adnak a különböző szervezetek, mozgalmak, munkahelyi közösségek, ahol a közös érdekek alapján a közös véleményformálás és közös cselekvés is megvalósulhat. Fontos hozzájárulás, ha valaki a saját munkáját tisztességgel elvégzi, azaz teszi a dolgát, de úgy, hogy közben tudja mit miért csinál, mert így alakítani is képes sorsát és környezetét. Aki szeret dolgozni, szereti, amit csinál: az személyes békét is teremt és másokét is építi úgy gondolom.

Mit jelent egy festő hozzájárulása ehhez?

KISS Sándor Lajos fel

– Fessen jó képeket, mert ezzel teljesebbé teheti az emberek életét. Hiszen az ember természeti lény is: észlelései, érzékelései hatnak rá. Egy kellemes erdei séta, vagy éppen egy festmény befolyásolják érzelmeit, hangulatát. Persze az ember társadalmi lény is, így a kép értelemre ható tartalma is számít, de mindenesetre igaz, hogy a festőnek eszköze van hozzá, hogy színeivel, formáival érzelmileg jobb közérzetet alkosson az emberekben.

Szó volt a színek hatásáról, mondd Neked milyen színű a béke?

– A béke bármilyen színű lehet, mert minden szín viszonylagos, csak másokkal együtt értelmezhető igazán. Ez lehet a színek elfogadott harmóniája, de díszharmónia is, ahol a benne lévő feszültség süti ki az összhangot. Persze szimbólumokra szükség van. A kék az égbolt színe, s ez, ha éppen így látszik akkor nagyon légies, a szabadság, a határtalan távolság és tér érzetét kelti, s ha ezt nem zavarja semmi meg, akkor ez a béke meglétét is jelenti.

Köszönöm a beszélgetést.

Iván Kornél

...ér mennyi lesz?"

...felén Zalaegerszegen

Vannak városok, ahol területi övezetek szerint is differenciálnak. Mint megtudtuk, Zalaegerszegen nem lesz ilyen. Mégpedig azért nem, mert az idevonatkozó helyi tanácsrendelet szerint a lakótelepi és a belvárosi lakásoknak egyaránt vannak előnyei és hátrányai, s a kettő kiegyenlíti egymást. Az egyiknek a javára irandó például a csend, a tiszta levegő, a másiknak pedig a kedvező fekvés, az üzletek közelsége.

Amit beszámíthatnak, s amit nem

— Az egyik kilencedik emeleti lakó arra kért minket, ne számítsuk be az alapterületbe az erkélyt, amit ő nem használ — kapcsolódik a beszélgetésbe a főkönyvelő. — Másik helyen az első emeleti lakás földszintjén levő zajos vendéglátó egységre hivatkozva kértek lakbércsökkentést. Volt ahol a forgalmas út motorzaja miatt kértek hasonlót. Ezeket sajnos nem vehetjük figyelembe, annál inkább a lakás műszaki állapotát. Azt, hogy alagsori-e, netán aláducolt, esetleg gombafertőzött, vizes. Csökkentő tényező az is, ha a felvonó nélküli épületben a negyedik emeleten vagy annál magasabban van a kérdéses lakás.

— Bizonyára gyakran föltesszik önöknek a kérdést: „mennyi is lesz a lakbér?" Erre mit tudnak válaszolni?

— Konkrétumot senkinek sem mondunk, ugyanis a lakbérek pontos megállapítására az adatok összesítése után kerül sor — mondja Bizsók Györgyné. — Természetesen a helyszíni felmérés alapján megközelítőleg már tudjuk, kinek, mennyivel kell többet fizetnie július elsejétől. Ezt közöljük is az érdeklődőkkel.

Az emelés mértékének érzékeltetésére példaként hoznánk fel egy átlagos méretű — kétszobás, 54 négyzetméteres —, komfortos lakást. Nos, ennek a régi lakbére 302 forint, az új pedig 648 forint lesz. Július elsejétől a kettő közötti különbség 30 százalékát — azaz 104 forintot — plusz a régit kell fizetni, vagyis 406 forintot. A végső összeg úgy alakul ki, hogy a maradék 242 forinttal öt év alatt, 1988 júliusáig arányosan emelkedik a lakbér, vagyis évenként megközelítőleg 50 forinttal.

Szombaton és vasárnap is dolgoznak

Az ingatlankezelő vezetőivel beszélgetve egy saját észrevételünket is szóba hozzuk: volt úgy, hogy egy helyre estére előre bejelentették érkezésüket az IKV emberei, ám a lakók hiába várták őket. Másutt pedig minden bejelentés nélkül kopogtattak.

— Azt hiszem az előbbi a nagyobb hiba — reagál a felvetésre Bertók József igazgató. — Olyasminek ugyanis nem lenne szabad előfordulnia, hogy valahol, ahol már bejelentkeztünk, hiába várjanak minket. Ennek talán az lehetett az oka, hogy sok lakást ütemeztek be maguknak a felmérők, s este fél nyolcig, nyolcig nem jutottak el mindenhova.

Miért éppen fél nyolcig, nyolcig? Azért, mert később már nem akarjuk megzavarni a családok nyugalmát. A felmérők többsége egyébként nem küld előre értesítést. Délutánonként három órakor indulnak a körzetükbe, oda, ahol valakit otthon találnak. Egy-egy helyen 20—30 perc alatt végeznek. Akiknél még nem voltak, azok arra is számíthatnak, hogy az ő otthonuk esetleg éppen szombaton, vagy vasárnap délelőtt kerül sorra. A felmérők ugyanis ekkor is dolgoznak.

Mihovics József

...szúrta apját

...te innét kirakni"? — támadt rám. A bátyám el akarta húzni. Vele összekaptak és az ajtó felé mentek. Láttam az apám hátát és újra jött az az érzés. Lehúztam a cipzárat és szúrtam. A kisöcsém elkapta a kezemet, de kirántottam és újra szúrtam. Baloldalt, felülről lefelé való mozgással . . .

— *Honnét vetted ezt a kifejezést? Mármint a késhasználat leírását?*

— Megtudtam, hogy ez a szabályos leírása a szúrásnak, és nekem tetszik.

— *Vagyis szúrtál. Kétszer. Kinek használtál vele?*

Könnyeivel küzködve mondja:

— Senkinek. Egyik felem azt mondta, ne tedd. A másik, szúrj! Borzasztó, ez

Kiállítás

Kis Sándor Lajos tárlata

A Kalapban című kép

Mindazok, akik látták a megnyitó óta eltelt egy hét alatt Kis Sándor Lajos, a zalaegerszegi Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban megrendezett kiállítását, egy dologban bízvást egyetérthetnek. Mégpedig abban, hogy az élmény, amiben részünk volt, több festői irányból táplálkozik. S ez a viszonylagos sokféleség tolmácsolja talán legszembetűnőbben számunkra, hogy pályakezdő, még a keresgélés, önmaga kipróbálásának időszakát élő festő műveit látjuk.

Hiszen például a Portré című festmény fegyelmezett szerkesztése, a leányarc lírai megfestése merőben más festői, lelki világot sejtet, mint például a Légideszert című kép csernyőn lógó patkánya. Az előbbinek érezhető funkciója a kellemes, kiegyensúlyozott vizuális összhangra való törekvés, az utóbbin azonban az abszurditásé a fő szerep. A meghökkentésre való hajlam több képén is kiütközik. Visszatérő motívumként használja ugyanis a lófej, a madár és a patkány figuráját, akár női kalapot, akár egy szín-hangulatot akar megfesteni. Az enyészet nem túl derűs, hideglelős hangulatát ébresztő állatfigurák jelenlétét roppant élénk festőiséggel, s szinte kirobbanó, kontrasztoktól, dinamikától feszített színvilággal ellensúlyozza több művén. Nagyvonalúan bánik az ecsettel, festékkel egyaránt, s ettől a friss, eleven festőiségtől válnak igazán hatásossá képei.

Kompozícióit tekintve több változatosság talán még izgalmasabbá tehette volna, az anyagot. Mintha túl gyakran választaná rendezői elvként a mellérendelést. A Vetés, a Csoportkép, vagy a Csirke, csirke, csirke című képek felépítése egyaránt kissé lineárisnak, egy síkban elrendezettnek hat, s ezt néhol még a kép egyenletes színhatása is erősíti. Mintha a tér, a ritmus nem izgatná igazán, vagy talán a szokatlanul nagy képméretek kitöltése, kézben tartása jelenthetett gondot számára.

Friss, szép felületeket eredményező ecsetkezeléssel, karakterteremtő készséggel, festői érzékenységgel tehát alaposan felvértezett Kis Sándor Lajos. S hogy a letisztult mondandó, a művészi üzenet terén még nem egészen kiforrott? Néhány év múlva talán már ezt sem vethetjük a szemére.

Magyar Hajnalka

A nővédőjás operatőr

lakóinak „mesterségéről”

Váncsa Ildikó és Kiss Sándor Lajos műtermében

tanúskodik. A ház úgy látszik megfelelő feltételeket biztosít a zavartalan alkotómunkához.

— Ennek nagy szerepe van a döntésünkben. — mondja Váncsa Ildikó. Budapesten nem jutottunk műteremhez, olyan helyiséghez, ahol nyugodtan dolgozhattunk volna.

— Én egyébként is úgy gondolom — veszi át a szót Kiss Sándor Lajos, —, hogy nem a lakóhely minősíti a művészt. Jó festő lehet valaki kisvárosban, falun is, mint ahogy rossz is lehet, éljen bárhol a nagyvilágban. A pályázati kiírásból is kitűnt és a Mezőtúron töltött néhány hónap is igazolta: itt lehet dolgozni és számítanak is a munkánkra. A művelődési központban például képzőművészeti szakköröket vezetünk gyerekeknek és felnőtteknek. Nagy az érdeklődés, hiszen effajta tevékenységre sokáig nem volt lehetőség a városban. Természetesen ugyanakkor nyugodtan dolgozhatunk saját képeinken is.

A Képzőművészeti Főiskolát 1982-ben végezték el. Gyakorlatilag még a pályakezdés, az „útkeresés” időszakát élik. Az első „megmérettetéseken” azonban már túl vannak. Váncsa Ildikó Makón és Kiskunhalason mutatta be munkáit, Kiss Sándor Lajos képeiből Zalaegerszegen rendeztek önálló kiállítást.

Váncsa Ildikó és Kiss Sándor Lajos a nyáron kiállításon is bemutatkozik a mezőtúri közönségnek. A fiatal művészek munkái között absztrakt és figurális alkotásokat egyaránt láthatnak majd a nézők. Kísérleteznek, többféle — és egymástól teljesen eltérő — stílusban dolgoznak. Pályájuk eddigi sikerei igazolják; tehetséggel.

T. E.

Fotó: N. ZS.

A riporterek nemcsak a felelős vezetőkkel, szakemberekkel beszélgetnek, hanem a gyárakból, az üzemekből, az utcáról, a boltból, azaz „az élet sűrűjéből” is hoznak példákat, sőt bárki telefonálhat az adás idején. Ha érdemleges hívás érkezik a műsorvezető visszatér a témára.

Macskák és dömpingárak

Kiállítások a vásárcsarnokban

Szakosított kiállításokat és vásárokat rendez a Pécsi Vásárcsarnok.

Új típusú szolgáltatásról van szó, amely bizonnyal hasznos lesz az eladóknak és a vásárlóknak egyaránt. Az ötletet az adta, hogy vasárnaponként kihasználatlan az épület, holott a város egyik legforgalmasabb pontján áll. A hétvégi kiállítások hozzájárulnak a vásárcsarnok fenntartási költségeinek fedezéséhez is.

Márciusban például országos kézműves kirakodóvásárt tartanak. Áprilisban nemzetközi macskakiállítást láthat a közönség.

Az országban először „dömpingvasárnapokat” szerveznek a zöldség- és gyümölcsérés időszakában.

ként jut el oda. Tö
országos versenyek
ben is tartja maga
szerint értendő –
— mert nem csa
senyből, a zsüriből
het esni.

— Mit jelent ez?

— Azt, hogy n
tünk szubjektívek,
nek általában egy
arra, hogy dönts
mint nyolcvan „n
fölött. Nagyon ne
lasztani a legjob
abból a legjobb ha
a legjobb hármat
vább. Szigorúan ke
ni a saját verseny
lött is. Ha ugyanis
lyik zsüritag véle
pontnál nagyobb
mutat a többiekét
ják a versenyből.
még nem fordult

— Voltak „meleg” a zsüriben?

— Adódtak. Legu
dául a női fodrász
nyén senki sem ir
a saját modelljével.
megláttam, hogy a
szolnoki versenyzőnk
dikónak (bár nem az
nítványom”, de
milyen modellt
már-már elvesztette
ményt. De Ildikó f
eredményt ért el.

*— Korábban ver
szerepelt. Miért tért
menedzselésére?*

— Bár a verse
életkorhoz kötve,
nyos idő után le
az emberre: ki
Egyébként sokszor
országos versenyel
nem értem el előke
zéseket. Persze a
sokkal nagyobb vol
kurrencia, mint mos
nem kellett noszo
gyerekeket, hogy ne
be. Most már nehez
mozgatni őket. Ped
a versenyekre val
illik a mondás: a
a fontos, nem a gy

— Hogyhogy?

— A legújabb

Budapest-napok

Hazaérkezett a Barátságvonat

Tegnap reggel hazaérkezett a Barátságvonat, amelyet a Budapest-napok Moszkvában rendezvénysorozat alkalmából indítottak a szovjet fővárosba. A vonat utasai — üzemek, intézmények, egyetemek, iskolák küldöttei, előadók, amatőr művészeti csoportok — a hét folyamán nagy sikerű baráti találkozók, eszmecserék, bemutatók sorozatán vettek részt. A Barátságvonatot vasárnap a Keleti pályaudvaron fogadták.

A hét filmjeiből

Szirmok, virágok koszorúk

Mély tüzű dráma Lugossy László rendező és Ragályi Elemér operatőr új filmje, a Szirmok, virágok, koszorúk. Mindössze hat főszereplője van, őket akár így is jelölhetjük: a Politikus, a Hivatalnok, az Áruló, az Ezredes, a Hitves, a Forradalmár. Útköznek a hazafiságról és a hűségről; az önérdekről és a nemzeti érdekről; a túlélésről és az ügyeskedésről vallott nézeteik. De nehogy tételdrámának véljük ezek után ezt a nagyszerű filmalkotást. Szereplői egytől egyig hús, vér emberek, azok is tévednek amelyek a „barikád” számunkra megszentelt oldalán állnak. A szabadságharc bukása után játszódik a történet — s azoknak is „van igazuk”, akik „átálltak”, vagy éppen mindig is a másik oldalon voltak. Az emberi jellemek kiteljesedésében sem fekete-fehér film

tiszta Júdás, inkább gyenge ember, aki a túlélés lehetőségét abban látja, hogy felcsap cenzornak.

Az egyik legellentmondásosabb figura az Ezredes. Látszólag ő a legforradalmibb alakja a történetnek, pedig csupán önmaga korlátait hordozó demagóg, aki felelőtlen álhazafiúi szólamaival vesztőhelyre vinné a nemzetet. Az Ezredest alakító Őze Lajos nagyszerűen kelti életre a kalandorságra kész álforradalmárt.

A hitves, aki „nem politizál”. Majláth felesége, annak tragikus példázata, hogy a kívülállás kiélezett helyzetben hová vezethet...

Majláth politikai örököse, Miklós, aki képes megújítani a forradalom gondolatát, hideg fejjel vállalja a „nehezebb élni, mint meghalni” elvét, s érezhetően cselekvőkészen áll majd a nemzet

A hegedűk doktora

Könyvről — kö

A „hár

Szűcs Sán

„Kis diák volta
amikor már tudatos
ismeretséget kötötte
rét, a Nagykunsá
Hajdúság, vagyis az
élők nyelvén együtt
a „három föld” népé
séges sárréti pákász
számadók a H
„mellyéki” karámok
társzülötte nagy id
sági tanyások még a
gyományuk örökébe
tak.” Egy, a '40-es
megjelent könyve
ben vallott így a hí
1982 nov. elején

Szalnak megyei nepilag
1985. jan. 28

Szerdán este 20 órai kezdettel a Hipofízis-ügy szerepel a Botrányklub műsorán. Az est vendége László Ferenc, a SZOTE volt professzora, házigazda: Dlusztus Imre és Balogh Tamás újságírók. Február 11-én este 20 órai kezdettel Nagy Bandó András humorista estjére kerül sor. Február 15-én este 20 a közönségnek. Február 23-án este 20 órakor pedig Domonkos László újságíró beszélget Raffai Ernő történésszel a nemrég megjelent Erdély története 1918—1919-ben című könyvéről. Február 29-én, hétfőn este pedig Növényi Norbert világbajnokot látják vendégül. Házigazda: Balogh Tamás újságíró.

„Beszélnek" is a képei

KIS SÁNDOR LAJOS TÁRLATA SZENTESEN

Különös világ tárul a szentesi Kisgaléria látogatói elé. Kis Sándor Lajos festői világában mindenekelőtt a színek orgiája ragadja meg az embert. Az itt kiállított képek többsége pasztell színeivel gyönyörködteti a nézőt. Egy-két régebbi alkotáson még feltűnik a fekete is, mintegy sugallva a szomorúságot. Ám az újabb munkákon ez már egyáltalán nem jellemző: vidámságot, optimizmust sugároznak Kis Sándor Lajos festményei.

Bizonyára értetlenül állnak majd jó néhányan a fiatal művész alkotásai előtt. Mivel képeit szinte lehetetlen besorolni valamely művészeti irányzatba, ezért megítélésükről sok a bizonytalanság. Pedig festészetének a titka csupán ennyi: nem idomul divatokhoz, nem ápol hagyományokat. Kis Sándor Lajos tudatosan vállalja függetlenségét, különállóságát. Ő úgy vélekedik erről, hogy senkihez sem szeret hasonlítani. Főiskolai mestereit — köztük Sarkantyú Simont és Sváby Lajost — nagyon tiszteli, becsüli, sokat is köszönhet nekik, de ő mégis új utakon indult el.

A nagyméretű, gazdag színvilágú képek nehezen megfejthetők. Ám alkotójuk hisz abban, hogy nem kell mindent agyonmagyarázni, mivel a színek és a formák önmagukért szólnak. Azt vallja Kis Sándor Lajos: a képek halkan „beszélnek", s ha jók, akkor sokáig. De meghalljuk-e az emberek a festményei „beszédét"? A művész azért is megy szívesen vidéki kiállításokra, mert ott elmondják a nézők véleményüket a művekről. Az sem baj, ha nem értik meg azokat, ha nem jön létre a „találkozás" az alkotással. Ám ha ez a találkozás elmarad, annak csak kisebb részben a szemlélő az oka, Kis Sándor Lajos szerint.

A napokban megnyílt kiállításon látható olajfestmények témája nem elvont, inkább nagyon is hétköznapi. A kisebb csoportok, rétegek és az egyes emberek közötti kapcsolatok foglalkoztatják a művészt, ezeket viszi a vászonra. Újabban a többrétegű piktúra vonzza. Tavasz című munkája részint az absztrakt kompozíciók kedvelőinek szerez örömet, részint, pedig azoknak, akiket az ábrázolt személy is érdekel. Ugyancsak több rétegű a Tíz nevet viselő mű is. Mint Kis Sándor Lajos elmondta, ez egy év alatt készült, s alatta jó pár kép van. A Hegy című festménnyel a mindenáron való érvényesülési vágyat karikírozza ki az alkotó, aki nem hisz igazán a rohanó életben. De optimista lévén bízik a jövőben, s ezt juttatja kifejezésre a „Gyerek" című kompozícióval is. Ez arról szól, hogy a gyermek a jövő letéteményese, belőle nő ki az idő.

Kis Sándor Lajos alkotásai gondolkodásra, elmélyedésre késztetik a nézőt, ám akik hajlandók erre, azoknak „beszélnek" is majd a képek. (A szentesi Kisgalériában nyílt tárlat február 28-ig látható, hétfő kivételével naponta 10—13 óráig és 15—18 óra között.)

(balázsi)

kezdettel Szegeden, a Technika Házában kibővített szakmai konferenciára kerül sor, Az egyéni védőeszközök ellátásának, forgalmazásának és fejlesztésének időszerű kérdései címmel. A vitaindító előadást Hanyecz István, az OMMF főosztályvezetője tartja.

NYUGDÍJASKLUB

A Textilipari Műszaki és Tudományos Egyesület kenderipari szakosztályának nyugdíjasklubja ma, szerdán délután 5 órai kezdettel Szegeden, a Technika Házában tartja soron következő foglalkozását. Ezen farsangi találkozóra kerül sor, Rátz József közreműködésével.

[illegible] február 12-én, pénteken [illegible] után 3 órakor Sántha Sándor nyitja meg. A kiállítás február végéig látható az előcsarnokban.

ÍGÉRETES A DUGHAGYMA MINŐSÉGE

A Csongrád Megyei Zöldért makói telepén levő [illegible] rolókban mintegy 2 ezer 400 tonna dughagyma szakszerű hőkezelését végzik. A kamrákban műszerekkel [illegible] lenőrzik a hőmérsékletet és a páratartalmat. A hőkezelt dughagyma állapotát [illegible] mintavétel útján — a Szegedi József Attila Tudományegyetem mikrobiológiai tanszékén és a megyei növényvédő állomáson rendszeresen ellenőrzik. Az eddigi vizsgálatok eredmények teljes mértékben megnyugtatóak.

Kerítésléc a redőnygyárból

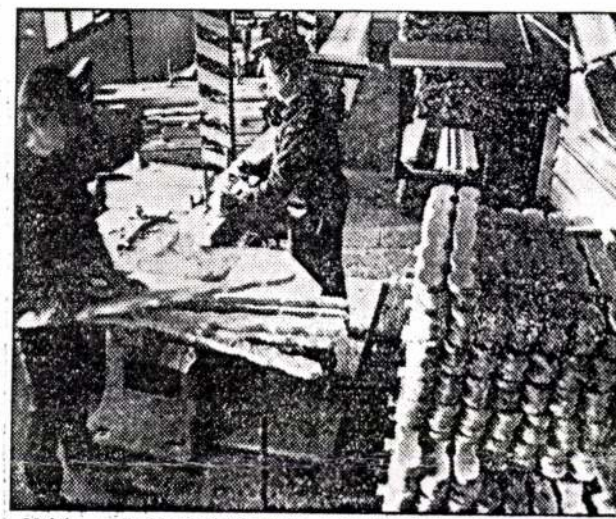

Makón, a Redőnygyártó Vállalat asztalosrészlegében díszkerítésléceket is készítenek. Tavaly a BNV-n kiállított, és azóta keresetté vált Arnyika napellenző erkély imitációja sugallta az ötletet. Sok látogató kereste fel a standot, s érdeklődtek, hol kaphatók ezek a díszlécek. A sorozatgyártás még múlt év végén megkezdődött. A egyenes és kerekített végű 90 től 150 cm hosszú díszkerítéslé iránt igen nagy a kereslet. Ha vonta több ezret gyártanak le értékesítenek mintaboltháló tukon keresztül. Tervezik mennyiség növelését új gépe beállításával együttműkö partnerek bevonásával. (Fotó Pinter József)

Felmentő ítélet

A múlt év október 6-án rendőrségi tudósítás jelent meg lapunkban Tolvajlások címmel, amelyben közöltük, hogy „a Szentesi Rendőrkapitányság lopás bűntette miatt folytatott nyomozást Kiss Lajosné szentesi (Ady Endre u. 35.) lakos ellen". Időközben az ügyészség vádat emelt az ügyben és azóta a bírósági eljárás is lezárult. A vád alól Kiss Lajosnét előbb a Szentesi Városi Bíróság majd az ügyészi fellebbezést követően a Csongrád Megyei Bíróság is felmentette — az utóbbi már jogerősen

A klinika

Több egymást követő kedd este után kezd bennem megfogalmazódni a vélemény: nem nekünk, magyaroknak való ez a klinikáról szóló NSZK-filmsorozat. Úgy bámuljuk az épületet, a berendezéseket, figyeljük az orvosok és az asszisztencia munkáját, mint az a bizonyos borjú az új kaput.

Azt hiszem, bátran leírhatom, nagyon kevés kivétellel, szinte valamennyien megfordultunk már kórházban, klinikán, látogatóban egészen biztos, de sajnos, betegként is. Isten őrizz, hogy szegény hazai egészségügyünkbe még egy nagyot belerúgjak, ráadásul mindössze olyan apropóból, hogy minden kedd este odaülök a tévé elé. Nemcsak megértő, de úgy ahogy, tájékozott állampolgárnak is tartom magam. Szorgalmasan elolvasom a sajtóban megjelenő összes közleményt arról, hogy az egészségügynek milyen kevés pénz jut, s ezek az összegek is évről évre csökkennek. Jómagam denkinek jut egy mosoly, néhány kedves szó, törődés, vigasz. Rend és tisztaság, korszerűség és technika. A betegek hatalmas virágcsokrokat kapnak látogatóiktól (érdekes, ott a frissen vágott növény nem terjeszti a bacilusokat). Mellesleg, ezek a látogatók sem sáros lábbal érkeznek, és hagynak maguk után olyan szemetet a kórteremben, mint egy stadionban a tömeg, rockkoncertek után.

De miket beszélek! Már megint a hazai viszonyok jutnak eszembe, holott én csak kizárólag a Schwarzwaldklinikről kívánok írni. Szóval, ebben a filmben jön a gazdasági igazgató, és folyton számításokat készít, mennyire gazdaságosan használják ki az ágyakat. Hogy egy-egy beteg hirtelen távozása árt a klinitek, hanem bizony megmondták szemtől szembe, vastagon, kinek mi a véleménye a másikról. A kórház legtehetségtelenebb orvosa a minisztériumba került, felelős beosztásba, ahonnan aztán igyekezett is a lehető legkevesebb segítséget nyújtani a régi kollégáknak. A betegek ordibáltak az orvosokkal, és följelentették őket. Ha nem fütöttek a rendelőben, s a fiatal doktornő felelősségre vonta a fűtőt, bizony, megkapta a magáét...! Mármint a doktornő. És neki kellett bocsánatot kérnie.

Hát nem volt sokkal jobb a Kórház a város szélén, mint ez a Klinika? Még valami eszembe jutott, ha már ilyen témánál tartunk. Az Ötletben olvastam a minap, hogy a főváros egyik kórházának vezetői előterjesztették dolgozóiknak, hogy a belgyógyásznak öt-, a nőgyógyásznak nyolc-, a sebésznek pedig tízezer forint hálapénzt lenne praktikus beírni az adóív megfelelő rova-

KISS Sainda Laja fah

SZOLNOKI GALÉRIA

Képzőművészeti világhét
Szolnok megyében

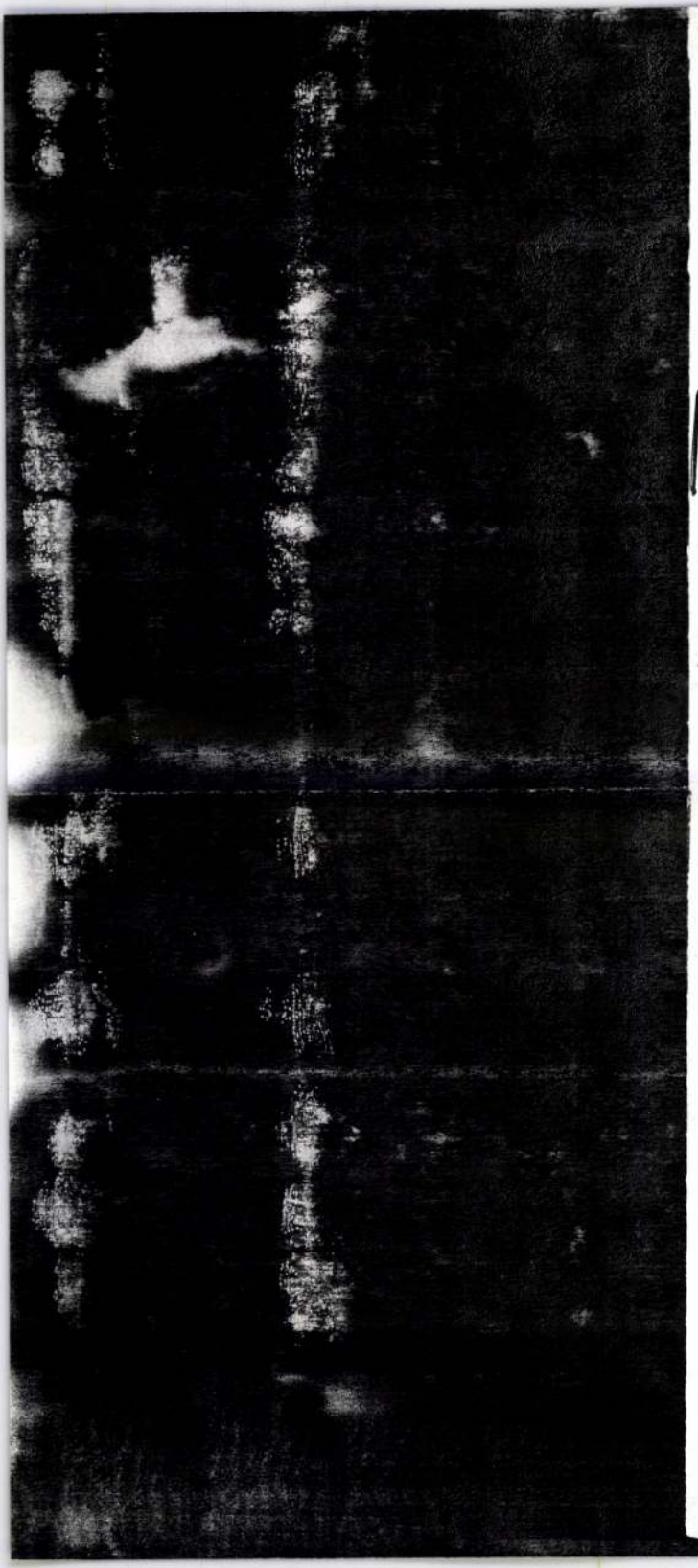

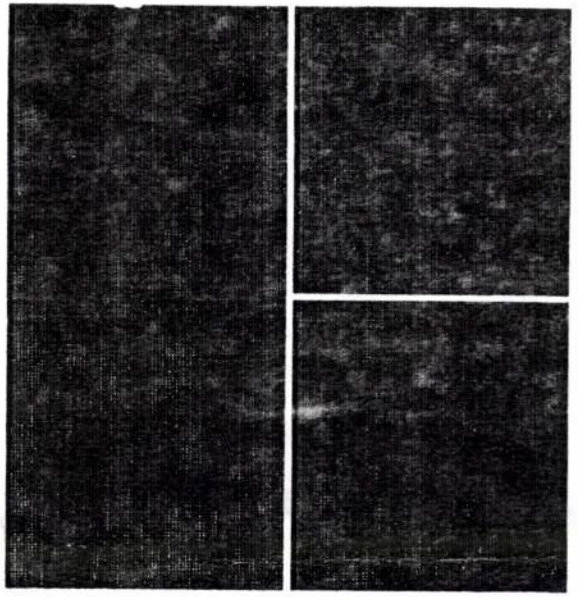

A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA VÉGZŐS NÖVENDÉKEINEK KIÁLLÍTÁSA

1982.

BARTÓK 32 GALÉRIA

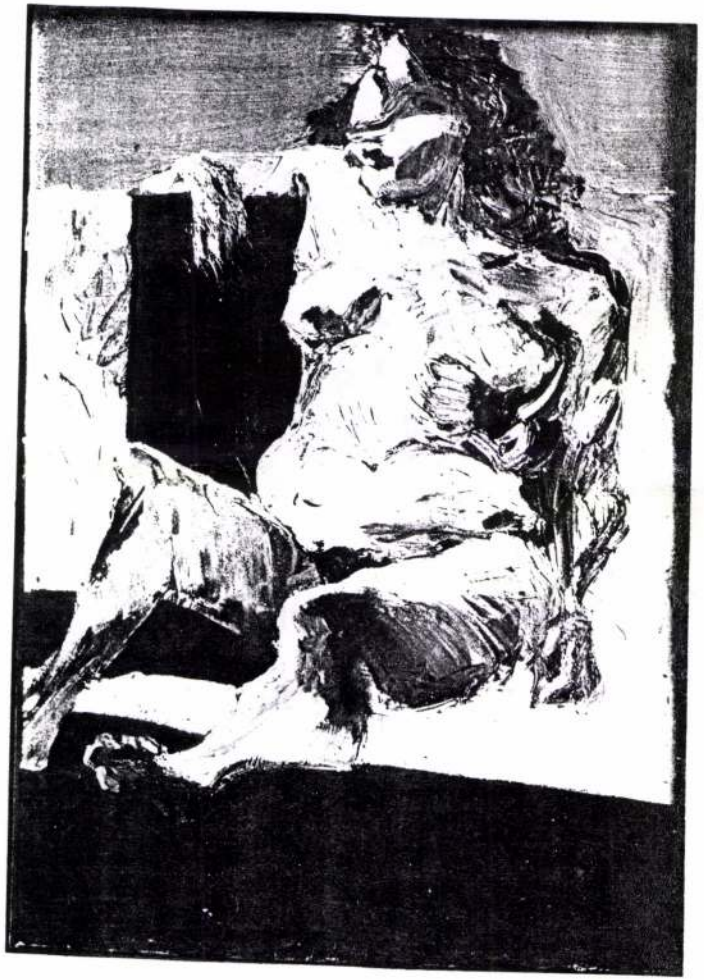

HANKÓ BÉLA

KIS SÁNDOR

KIS SÁNDOR LAJOS

festőművész kiállitása

A Szolnoki Müvésztelep kollektiv

Mütermében

Megnyitó: 1985. szeptember 25. 17 óra

1953-ban született. 1977 és 82 között végzett a Képzőművészeti Főiskolán. Mesterei Sarkantyú Simon és Sváby Lajos voltak. 1985-ben Derkovits ösztöndijat nyert.

Csoportos kiállításai:

- 1982. Budapest, Bartók Galéria
- 1983. Budapest, Fiatal képzőművészek kiállitása
- 1983. Hódmezővásárhely
- 1983. Budapest, Fiatal képzőművészek találkozója
- 1983. Kuba
- 1984. Csehszlovákia, vándorkiállitás
- 1984. Budapest, TUNGSRAM
- 1984. Róma, Nemzetközi Akvarell Kiállitás
- 1984. Budapest
- 1984. Budapest, Hadtörténeti Muzeum
- 1984. Hatvan, Tájképfestészeti Biennálé
- 1985. Debreceni Országos Tárlat
- 1985. Budapest, Fiatal Müvészek Fesztiválja
- 1985. Moszkva VIT
- 1985. Szegedi Festészeti Kiállitás
- 1985. Békéscsaba, Alföldi Tárlat
- 1985. Budapest, Mezőgazdaság a képzőművészetben

Önálló kiállitások:

- 1983. Zalaegerszeg
- 1985. Mezőtúr

Kis Sándor Lajos: Vörös zászló

KISS Sándor Lajos fehér

XXIV. ÉVFOLYAM

10

1983. MÁRCIUS 5.

ÁRA: 6,– FT

HABSELYEMBEN

(Riportunk a 16–17. oldalon)

KÉPES ÚJSÁG

(Fotó: MTI — Varga László)

Tiéd a gyár...

Sok szó esik mostanában nálunk a tulajdonról — de egyre inkább csak a magántulajdonról. Most már a vita ott tart, hogy a közgazdászok egy része azt is kétségbe vonja: szét lehet-e választani a magántulajdont és a személyi tulajdont. Az emberek többsége persze nem az elveken vitatkozik, hanem azon, hogy kinek mekkora telke, nyaralója, milyen háza és milyen gépkocsija van.

Arról sajnos kevés szó esik a vitákban, beszélgetésekben, hogy a munkásember a gyár tulajdonosa, a tsz-tag a föld tulajdonosa. Márpedig ez a lényeg és ezen áll vagy bukik a jövőnk. Mindaddig, amíg a közvéleményben olyan szemlélet uralkodik, hogy az emberek csak a személyes tulajdont tekintik a sajátjuknak, addig a köztulajdon becsülése, gondozása és a köztulajdonnal való gazdálkodás hátrányt szenved. Az egyoldalú tulajdonosi szemlélet tükröződik a terméseredményekben, a termékek minőségében, korszerűségében, önköltségében; mindazokban a fontos tényezőkben amelyek javíthatják vagy ronthatják gazdálkodásunkat — végső fokon az életszínvonalunkat.

Mostanában túlságosan is előtérbe került az „enyém" fogalma a „miénk" fogalmával szemben. Sokat beszélünk az egyéni, a csoport és a társadalmi érdekről, e három érdek egységéről, de mintha megfeledkeztünk volna a tulajdon és az érdek egységéről, illetve fontos összhangjáról.

A munkás a gyárban — és most már a tsztag is a szövetkezetben — bért kap. Havonta látja, mennyi van a borítékban. Az év végi nyereségrészesedés — ami vagy van vagy nincs — nem meghatározó a jövedelem szempontjából. Az üzemi demokrácia különböző formáin a dolgozókat sok mindenről tájékoztatják, sok dologban kikérik a véleményét, de bérügyi kérdésekbe nem nagyon szólhatnak bele. Az alapbért az arra hivatott, kinevezett személyek állapítják meg. A munkás még mindig inkább érzi magát bérmunkásnak, mint tulajdonosnak.

Jó volna valahogy ezen a helyzeten változtatni, mégpedig úgy, hogy a gyakorlat megváltoztassa a bérmunkás szemléletét és mielőbb kialakuljon az üzemekben, termelőszövetkezetekben a szocialista tulajdonosi szemlélet. Ha ez megtörténik, óriási lökőerőt jelent majd a termelésben.

Most amikor a népgazdaság hatékonyabb működése érdekében rugalmasabban kezeljük a tulajdonosi viszonyokat is és nagyobb lehetőséget adunk az egyéni kezdeményezéseknek, nagyobb hangsúlyt kell adni — gyakorlati tényekben is — a szocialista tulajdonosi érzületeknek.

Nálunk a szocialista tulajdon az uralkodó; ebből nem engedhetünk és nem is akarunk engedni. Éppen ezért úgy kell gazdálkodnunk, hogy minden más tulajdon alá legyen rendelve a szocialista tulajdon hegemóniájának. Meg kell találnunk mindenütt a módját, hogy a jól dolgozó, jó képességű emberek ne csak a magánszektorokban gyümölcsöztethessék alkotóerejüket. Mert ha a több pénz, a nagyobb jövedelem a gyáron, a tsz-en, vagy az állami gazdaságon kívül realizálódhat, akkor a tehetséges emberek a közösségi célok helyett egyéni célok felé indulnak. A legjobb dolgozók hagyják el az üzemeket, akkor, amikor igazán nagy szükség volna rájuk, amikor minden vállalattól jobb munkát kíván az élet.

Nem ártana ismét elővenni a régi jelszót és kissé módosítva valóra váltani: „Tiéd a gyár, magadnak dolgozol."

Szemtől szemben

Köztudott, hogy a gyermekeket érdemes megkérdezni, ha valamiről őszinte véleményt akarunk hallani. Nos, én láttam a gyerekeket — vagy két tucatnyi nyolc-tíz évest —, akiket napközis unatkozás helyett hoztak el egy képzőművészeti kiállításra. Láttam, amint önfeledten az egyik képtől a másikig futottak — mert ezúttal nem libasorban és nem néma csöndben kellett a kiállítást megtekinteniük. Láttam, hogy vissza-visszatérnek egy-egy képhez, ha hasonlóságot véltek a két alkotás között felfedezni és önfeledten találgatták, vajon mire gondolt a festő, amikor a képen dolgozott, és mit gondolnak ők a képről. Mert véleményt is mondtak a maguk módján, őszinte, gyermeki egyszerűséggel: „Ez a legszebb kép." „Nekem meg az tetszik". A gyerekek tehát nem csak értették, hanem láthatóan élvezték is a kiállítást, amelyet idén januárban Kis Sándor Lajos festőművész alkotásaiból rendeztek a Zala megyei Művelődési és Ifjúsági Központban.

A felnőtt közönség azonban nem ilyen egyértelmű lelkesedéssel fogadta a fiatal művész kiállítását. Legalábbis a vendégkönyv erről árulkodik. A legtöbb bejegyzésből arra következtethetünk, hogy nagyon sokan álltak értetlenül Kis Sándor Lajos megfestett világa előtt. Pedig a művésznek — saját bevallása szerint is — nincs hőbb vágya, mint hogy az emberek megértsék képeit. Mindig azért fest, mert szeretne valamit elmondani a világról: megörökíteni egy hangulatot, egy érzelmet, vagy egy gondolatot, ami nyugtalanítja, izgatja. Éppen ezért képeinek témája sem elvont, hanem nagyon is hétköznapi. Nem egyszer modell után dolgozik, számos portréja készült így. És minden képnek konkrét mondanivalója és története van. Az egyik portrén repülőszerencsétlenség következtében elhunyt fiatal barátját festette meg, egy másikon idős barátját, Náci bácsit, akinek színes történetei és egyénisége ragadta meg a fiatal művészt

A másik nagy témakör amely foglalkoztatja Kis Sándor Lajost, az a természet; a tavaszi újjáéledéstől az őszi elmúlásig. Az egyik legsikerültebb képe a „Vetés" címet viseli, amely paszteli színeivel gyönyörködteti a nézőt. Hasonlóan figyelemreméltó a „Csoportkép" című alkotás is, amely azonban nem embereket, hanem szépséges paripák mozgalmas csoportját ábrázolja.

A zalaegerszegi kiállítás első önálló bemutatkozása volt a művésznek. A harmincnál több alkotásból összeállt tárlat alapján elmondhatjuk: sokoldalú művészt ismerhettünk meg, akinek változatos témájú, és hangulatú képei kísérletező kedvről is árulkodnak. És ez így van rendjén, hiszen Kis Sándor Lajos pályakezdő művész: Még egy esztendeje sincs, hogy befejezte tanulmányait Sváby Lajos tanítványaként a Képzőművészeti Főiskolán.

Árokszállási Éva

(Fotó: Stefka Éva)

Tanulnak

A világ minden pontján, amerre csak jártak és hangversenyt adtak, sikert arattak. Washingtontól Tokióig, Helsinkitől Moszkváig tapsoltak már nekik.

A Zeneakadémián évente sajnos csak egy-két hangversenyt rendeznek számukra, pedig biztosan telt ház fogadná őket. Nagy tiszteletnek örvendő vezetőik, *Botka Valéria* és *Csányi László* kiváló pedagógusok és nagyszerű zenészek. Már sok zeneszerető és értő fiatalt neveltek, akik vagy zenei pályára adták fejüket és az Opera színpadán, vagy koncertpódiumon nap mint nap látjuk őket, vagy csak megszerezték azt a pluszt, amit a zene jelenthet az ember számára.

Megtiszteltetés és nagyon nagy öröm egy kisdiák számára, ha tagja lehet a Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusának.

Botka Valéria karnagy nemcsak pedagógus, de bátran mondhatjuk, a gyerekek második anyukája is.

— Valóban, a kicsik hosszú évek során hozzánk nőnek és ez

a közönséggel

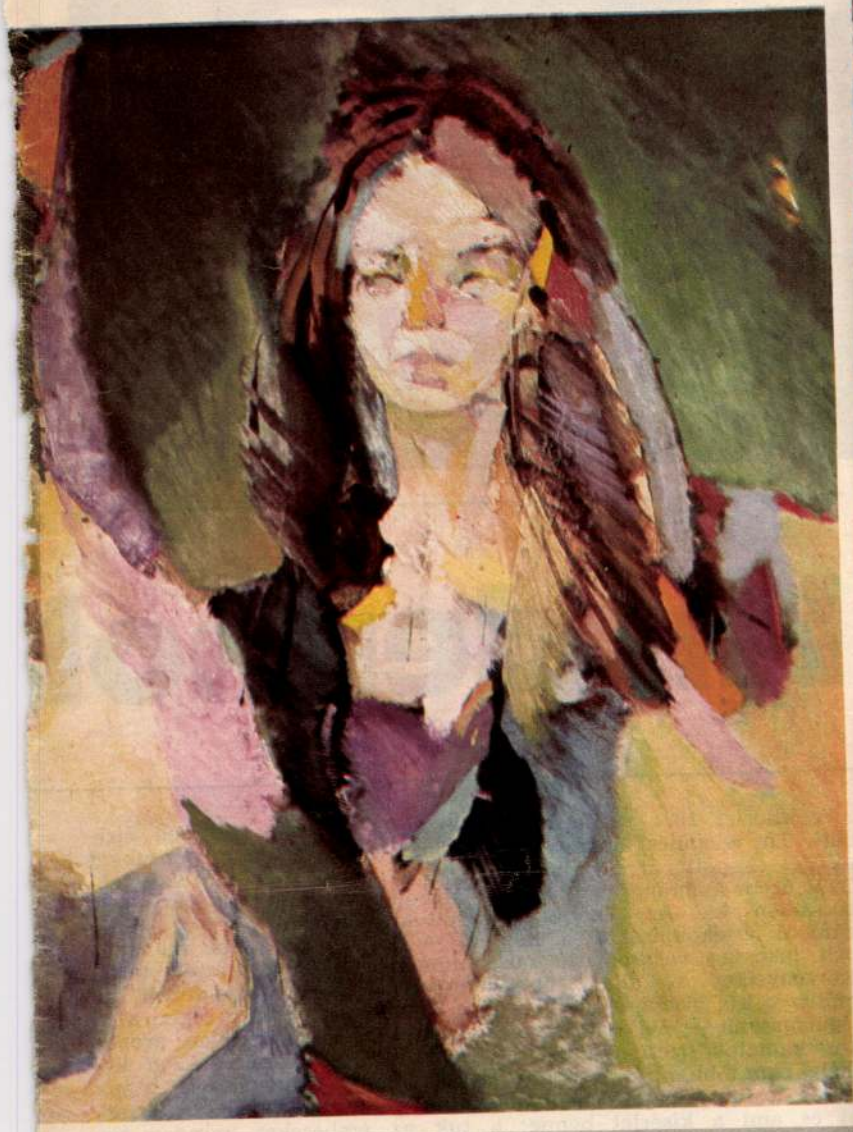

Portré

Bartók II. vonósnégyes

Kalapban

és énekelnek

természetes. Hiszen harmadik osztályos koruktól együtt dolgozunk velük. Kilencéves koruktól néhányan a „kiskórusban" énekelnek, s szerepelhetnek a Zeneakadémián azokkal a kis dalocskákkal, amelyeket a Somogyi Béla általános iskolában és a mi foglalkozásaink alkalmával sajátítanak el. Ez az az iskola, ahol a Magyar Rádió külön osztályt biztosít gyerekeinknek a tanulásra. Mindemellett hangszeres oktatásban is részesülhetnek gyerekeink, kitűnő zenepedagógusok irányítása alatt. A legtehetségesebbje tagja lehet kamarazenekarunknak.

Tavaly a Belga—Magyar Társaság meghívására tíznapos koncertsorozaton vettek részt Belgium különböző városaiban a Kodály-évforduló tiszteletére rendezett eseményeken.

— A megjelenő kritikák után bízvást mondhatom, sikeres körút volt számunkra.

A gyermekkórus tavaly ünnepelte fennállásának 25. évfordulóját. Két vezetőjét méltán ünnepelték a szakmában és mindenütt. Hivatásukat tehetségükkel, szellemükkel szolgálják. Tanítványaik, a gyerekek mindezért nagy-nagy hálával fizetnek nekik.

Bodor Éva

Lentiben a városi strand és a fedett uszoda a városlakók közös szívügye. Az uszodához új termálvízű kutat is fúrtak *(Fotó: Karff István)*

A bólyi öregek napközi és hétközi otthonának a felújításához maguk az idős emberek is jelentős értékű kötvényvásárlással járultak hozzá

Mindenhol

A kísérlet 1981 végén kezdődött. Tíz település tanácsa lehetőséget kapott arra, hogy az OTP útján kommunális kötvényt bocsásson ki. Az ezerforintos címletű értékpapírokat a helybeli lakosság vásárolhatta meg. Kötvényeiket az állam öt év múlva váltja vissza, s addig — a legmagasabb — évi hat százalékos kamatot fizeti utánuk. Ez, idáig, nem több, mint egy újfajta, tartós lekötésű betétforma. Ami új és ami a kísérlet benne: a megvásárolt kötvények értékének 90 százalékára, a tanács öt évre szóló hitelt vehet fel az OTP-től, s ebből a pénzből iskolát, óvodát, utat, csatornát, orvosi rendelőt stb. építhet, illetve bővíthet. Magától értetődik: minél több kötvényt vesz meg a lakosság, annál nagyobb lélegzetű fejlesztésbe vághat bele a tanács. Arra voltunk kíváncsiak, hogyan váltotta be a hozzáfűzött reményeket ez az új településfejlesztési forma. Első benyomásunk: ahány hely, szinte annyi megoldás született.

*

— Bóly? Ó, az egy jómódú falu, ott könnyen összegyűlhetett pár millió forint. Talán valami nehezebb terepen kellene körülnézned...

Végül is nem fogadtam meg a tanácsot. Először: mert Bólyban már elkészült, amire vállalkoztak: egy év alatt teljesen felújították az öregek napközi otthonát. Másrészt — s ezt a tapasztalataim be is bizonyították — a kísérlet sikere, vagy közönybe fulladása nem azon múlt, mennyire tehetős az egyik vagy a másik település népe, hanem mindenekelőtt azon, hogy a takarékban pihenő pénzüket hajlandók-e kicsit „megbolygatni", megforgatni a felvázolt célokért, avagy sem. Röviden: kötődnek-e annyira a falujukhoz, városukhoz, hogy a fejlesztésébe, mégha teljesen rizikómentesen is, de a pénzükkel beszálljanak, vagy rajtuk kívül álló ügynek érzik, mit épít körülöttük a tanács.

— Ezt így gondoltuk mi is — mondta Bóly nagyközség tanácsának elnöke, Bősze József, de a jó bornak is kell a cégér, a jó ügynek is szüksége van propagandára, szervezésére. Azon kívül, hogy falugyűlésen, népfront rendezvényeken tájékoztattuk az embereket, minden tanácstag házról házra járta a választókerületét és elmondta, miről van szó. Mert két dolog: egyet érteni azzal, hogy bővíteni kell az öregek napközijét, és leírni egy számot, hogy ennyit és ennyit hajlandó vagyok öt évig lekötni rá.

— Világos, hogy a választókerületem én is végigjártam, és tízezer forinttal nyitottam meg a listát. Tízezer forint sehol nem okozott problémát, voltak családok, amelyek ötvenezret jegyeztek és megkérdezték, miért csak most jutott ez a módszer az eszünkbe? Hiszen olyan sok idős ember él a faluban, szinte minden családnak van öregje, a napközi pedig már régen szűk volt. És meglepődtünk, pedig nem is olyan különös; a napközibe, s az öregek klubjába járó nénik, bácsik, szinte mindnyájan vettek kötvényt. Úgyhogy a tervezett 1,1 millió forint helyett 2,4 millió forint értékű kötvény kelt el a jegyzés három napja alatt. A napközit 55 személyesre bővítettük, teljesen felújítottuk, most teljes az összkomfort. Új berendezést vásároltunk és tíz ember részére hétközi otthont is kialakítottunk a házban. Ez új gondozási formánk, a magányosan élők itt laknak egész héten át, de megtartják a házukat és hétvégére hazamehetnek. Főleg rossz időben, télen választják ezt az életformát az időseink.

1021

Kiállítás

Kis Sándor Lajos tárlata

A Kalapban című kép

Mindazok, akik látták a megnyitó óta eltelt egy hét alatt Kis Sándor Lajos, a zalaegerszegi Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban megrendezett kiállítását, egy dologban bizvást egyetérthetnek. Mégpedig abban, hogy az élmény, amiben részünk volt, több festői irányból táplálkozik. S ez a viszonylagos sokféleség tolmácsolja talán legszembetűnőbben számunkra, hogy pályakezdő, még a keresgélés, önmaga kipróbálásának időszakát élő festő műveit látjuk.

Hiszen például a Portré című festmény fegyelmezett szerkesztése, a leányarc lírai megfestése merőben más festői, lelki világot sejtet, mint például a Légidesszert című kép esernyőn lógó patkánya. Az előbbinek érezhető funkciója a kellemes, kiegyensúlyozott vizuális összhangra való törekvés, az utóbbin azonban az abszurditásé a fő szerep. A meghökkentésre való hajlam több képén is kiütközik. Visszatérő motívumként használja ugyanis a lófej, a madár és a patkány figuráját, akár női kalapot, akár egy szín-hangulatot akar megfesteni. Az enyészet nem túl derűs, hideglelős hangulatát ébresztő állatfigurák jelenlétét roppant élénk festőiséggel, s szinte kirobbanó, kontrasztoktól, dinamikától feszített színvilággal ellensúlyozza több művén. Nagyvonalúan bánik az ecsettel, festékkel egyaránt, s ettől a friss, eleven festőiségtől válnak igazán hatásossá képei.

Kompozícióit tekintve több változatosság talán még izgalmasabbá tehette volna az anyagot. Mintha túl gyakran választaná rendezői elvként a mellérendelést. A Vetés, a Csoportkép, vagy a Csirke, csirke, csirke című képek felépítése egyaránt kissé lineárisnak, egy síkban elrendezettnek hat, s ezt néhol még a kép egyenletes színhatása is erősíti. Mintha a tér, a ritmus nem izgatná igazán, vagy talán a szokatlanul nagy képméretek kitöltése, kézben tartása jelenthetett gondot számára.

Friss, szép felületeket eredményező ecsetkezeléssel, karakterteremtő készséggel, festői érzékenységgel tehát alaposan felvértezett Kis Sándor Lajos. S hogy a letisztult mondandó, a művészi üzenet terén még nem egészen kiforrott? Néhány év múlva talán már ezt sem vethetjük a szemére.

Magyar Hajnalka

1983 JAN 12
ZALAI HÍRLAP
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
SAJTÓFIGYELŐ

spo

A magyarok már e
a sportcsarnokb

Jónyer és Molnár játssza a fé

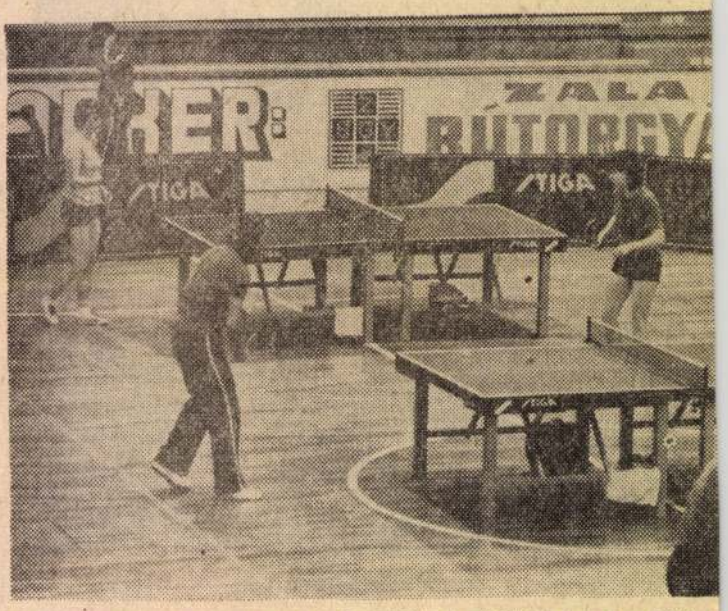

Jónyer és Gergely, Szabó és Oláh (a háttérben) egyelőre

A zalaegerszegi Városi Sportcsarnok ma asztaliteniszben is bekapcsolódik a nemzetközi vérkeringésbe: 17 órai kezdettel itt rendezik meg a Magyarország—NSZK Szuper Liga mérkőzést.

A magyar válogatott kedden kora délután érkezett meg Zalaegerszegre. Ebéd és rövid pihenő után már edzés következett a mérkőzés színhelyén.

Bérczik Zoltán edzőtől első sorban az összeállítás iránt érdeklődtünk.

— *Minden valószínűség szerint Jónyer és Molnár játssza a férfi egyeseket, a női egyesben Szabó áll asztalhoz. A férfi párost a Jónyer—Gergely kettős játssza, a vegyespáros összetétele a Szabó—Molnár pár lesz, bár a párosoknál lehet változtatni közvetlenül a mérkőzésig is — mondta a válogatott edzője.*

— Hogyan értékeli a magyar csapat idei szereplését a Szuper Ligában?

— *Kétségtelen, nem a legjobb az eddigi mérlegünk. A csehszlovákoktól és a svédektől elszenvedett 7-0-as vereséget senki sem várta, azonban tudni kell, hogy hozzákezdtünk a fiatalításhoz. A svédek ellen egészen új játékosokból állt csapatunk, ennek ellenére négy olyan mérkőzés is volt, melynek eredménye*

— *Természetesen magyar győzelmet. Persze egyáltalán nem lesz könnyű dolgunk, hiszen az NSZK férfi játékosai az EB-n legyőzték Jónyert és Gergelyt is, csapatuk női tagja Kristen Krüger pedig — aki az európai ranglista 14. helyén áll — olyan képességű versenyző, aki bárkit képes legyőzni Európában. Ebből következik, hogy meg kell dolgoznunk a győzelemért.*

Tegnap délután a Kanizsa Bútorgyár asztalitenisz szakosztályánál tett látogatása után megérkezett Zalaegerszegre a magyar Asztalitenisz Szövetség szűkebb vezérkara is. Horváth Frigyes főtitkártól arra kértünk választ, miért Zalaegerszegen rendezik ezt a jelentős mérkőzést.

— *A sportág népszerűsítése érdekében ellátogatunk olyan vidéki városokba, ahol ilyen mérkőzések lebonyolítására a feltételek biztosítottak. Zalaegerszeg jelenleg fehér folt sportágunkban, hiszen csak egyetlen NB III-as csapata van a városnak, így azt reméljük, hogy talán a válogatott szereplése hozzájárul majd az asztalitenisz élet felfrissítéséhez. Egyébként Jónyer egy bemutató alkalmával járt már az egerszegi csarnokban, s véleménye szerint a parkettázása kiváló ehhez a sportághoz. Ez*

Kiss Sándor

Kiváló parasztfarekas
Hodmezövásárhelyen
1939-ben Kb 50 évi
népies cserép használati és disztárgyakat
készít.

Saját értesülés -

BUDAPEST
939 JUN. -9 21
LFh

Kiss Severin

ötvös

1715 Eperjes

Kapmagyarországi ötvösök 21 l.

Hadsereg:

Ruházati s ~~felszerelési~~ élelmezési.

Az előtérben középü
ledik, mig társa jobbról
megrakott kocsi van, m
nek, melyekkel a legény
tollal a tisztnél s mina
rózsával a legénységnél
féle hajtókával s passe
ja fehér vagy fekete. F

Montours-Oeco

a jobb sarokban: „Str.
legalól középütt: „Dru
handlung Alois Le
Könyvnak, vonalkeret
Die österreich'sche
net und lithographirt
gschwandtner.

Ltpa 3607 feke
4097 szn

Kis Severin

Obr.

lásd.

Arch. Ert

1910. 451

Kis Solymosi Sinio

Caid

Ehrenreich

Kiss Sarolta

festő Budapesten

1904. graf.

kiáll. Nemzeti szalonban

Rózsák, vízf. 150 k.

Komaromi

Cz Kacz Endré

né, ha jól

Andom

Ugyvan!

Lenkei Jenő" Párisi séta Rocsizás és Cha-
ventoni láj cr. Képei V. 183.

Kiss Sarolta
festő

1902/3. téli kiáll.
Nemzeti szalon
Violák, 250 kor.
Rózsák, 250 kor.

1903. graf. kiáll. n. o.
Violák, akvarell. 50 kor.
Sárga tulipán, akv.
80 kor.
Fehér nefelejts, akvarell
80 kor.

24090 Közs

200 Vi 3. 6664.
20

Kiss Sarolta

szül. Bpest 1883. Rh-

1898/99 I-II. vendéglat.

1899/900 I-II. " "

Tóry Gusztáv V. 219

Kés.

K. 19. *Sarolta, Komáromi-Kacz Endréné,* festő. • Budapest 1883. Budapesten tanult és a Műcsarnokban szélés ecsetjárású virág- és interiőrakvarellekkel keltett feltűnést.

Eg. I. 567 l

nisse. — 1844: III. 51. *H. van Steenwyck:* Befreiung des heil. Petrus aus dem Gefängnisse. — 1865, 1866, 1867, 1869: V. 28. *H. van Steenwyck:* Péter megszabadulása a börtönből.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: V. 28. *H. van Steenwyck:* Péter megszabadulása a börtönből. — 1873: V. 28. *H. van Steenwyck:* Befreiung des Heiligen Petrus. — 1876, 1878, 1879: XI. 380. *H. van Steenwyck:* Szent Péter kiszabadulása. — 1881: 482. *H. van Steenwyck:* Szent Péter megszabadítása a börtönből. — 1888: XVII. 581. *H. van Steenwyck:* Szent Péter megszabadulása a börtönből. — 1896, 1897: XVII. 581. *H. van Steenwyck II.:* Péter megszabadulása a börtönből. — 1897: XVII. 581. *H. van Steenwyck II.:* Die Befreiung Petrus aus dem Gefängniss. — 1898: XVII. 581. *H. van Steenwyck II.:* La délivrance de saint Pierre. — 1901, 1904: XVII. 581. *H. van Steenwyck II.:* Péter megszabadulása a börtönből.

Kiss Sarolta,
Komarómi Kacz
Endréné

Műveszeti lexikon
402-l.

~~Agyagedény, öslov VIII. 172~~

Kiss Sarolta

1898/99 – 1901/2

Ferkèpzomfoiskèvk

901. l.

Kiss Sarolta

Thieme Becker

XX. 388. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kiss Sarolta

Kiss Sarolta született 1883.
10. VIRÁGCSENDÉLET. Jelzés lent jobbra: Kiss S.
Lemezpapír. 66×52.

Ernst Muzeum aukcioi

XXXIII

Jászai Mari-hagyatékából

47. TEÁSKANNA FEDŐVEL,
virágdisz, fent kengyeles fo

48. OVÁLIS KOSÁR, porcellán
1812.

9. TÁNYÉR, porcellán, pikkel

FÖDELES KANNA, porce
remén zöld szőlőlevél-kos

ÉSKANNA FEDŐVEL
csök. Bécs, 1822.

52 KÁVÉSKANNA,
sz. k.

53. KA A FEDŐVEL
A pe ése F & M
XIX.

54. TEÁSKA VEL,
csokor. Cseh

55. KÁVÉSKANN L
Jegye F & M (es

56. TYUK-SZOBROCSKA, szin

57. KIS NÉGYZETES TÁLCA,

kinai modoru diszitéssel. Oldalán két jelenet, két nő-

a. Bécs, 1841.

nes porcellán. Höchsti jegygyel. Német, XIX. sz.

zetben, vörös alapu, szines virágos kimonóban, nagy arat tart. Japán, XIX. sz.

s peremmel, kobaltkék máz alatti rózsadisszel. Bécs,

oldalán szines virágcsokor. Festése jelezve: *Fischer*

ép, tojásdad testén fekete alapon fehér jelenetek az en felirat: *Emlékül Jászai Marinak Ditróiné E. M.* k-Kiss János festészetéből, Seszták János.

pon stilizált virágos disz. Jelezve FISCHER J. BU-

ta piros-kék-arany szinben perzsa virágdisz. Jelezve: IX. sz.

csésze aljjal. Keménycserép, felületét zöld levéldisz RETI. Angol, 1860 k.

KISS SÁNDOR

emlitve ld.Benesik István

Koczogh Ákos: Szobrok a nagyatádi réte

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.35.sz.24-25.o.

Kiss Sándor

festő

l.

Szabad Művészet

1948. 226. l.

Kis Sándor
szobrászsegéd
5 elemi 1 ipariskola
1 iparr.
3 hónap, jeles eredm.
Tanár Vasadi Ferenc
Iparrajziskola 1900

Magyar Királyi
ZAGYVAPÁLFALVA

Kiss Sándor

kisplasztikus

1920–24

Ennisk 1930. 85. h

Kiss Sándor

grafikus

illusztrálta az

alábbi könyvet.

Zolyáné Racz Etus

Házi állatok, vad-

állatok. Gyula, [1940].

Kiss Sándor

festő

1896.

Élmisk 1930. 85. l.

Kiss Sándor

Pesto

1860. Posoj.

Müegyl. Katalogus.

1860. jul. aug.

Kiss Sándor Pozsonyban

1860. jul. – aug. kiáll. Müegylet.
Gróf Széchenyi István életéből,
olajf., 250 frt.

Kisz Sándor, Pozsonyban.
1860. aug. – szept. kiáll. ugyanaz
kiállítva.

Ernst boglárok VII. 244.

Kiss Sandor

festo Porsony

l. 1860. jul. 24

Umgylet-

Szócsó bádogból, derecskei ref. egyházé

VIII. 124.

Kis Sándor Lajos

Studió Galéria
1988. január 6-31.

CSALÁD

GYŰRŰ

2

ÚR

HEGY

4

KIÁLLÍTÁSOK:

1983 ZALAEGERSZEG
MEGYEI IFJÚSÁGI ÉS MŰVELŐDÉSI HÁZ
1985 MEZŐTÚR
VÁROSI KIÁLLÍTÁSI CSARNOK
SZOLNOK
MŰVÉSZTELEPI GALÉRIA
1987 BUDAPEST
RÁKOSPALOTA

KÜLFÖLDI CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK:

1983 KUBA
STÚDIÓKIÁLLÍTÁS
1984 CSEHSZLOVÁKIA VÁNDORKIÁLLÍTÁS
FONDAZIONE SINAIDE GHI
AKVARELLKIÁLLÍTÁS
1985 UJJLENYOMAT
MOSZKVA VIT.

1953-BAN SZÜLETTEM
A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLÁN 1982-BEN VÉGEZTEM
1985 ÉS 1988 KÖZÖTT DERKOVITS ÖSZTÖNDÍJ
AZ ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁSOKON RENDSZERESEN RÉSZT VESZEK

KISS SÁNDOR

KÖPÁL: KISS SÁNDOR SZOBRÁSZ-
MŰVÉSZ KÖSZÖNTÉSE

ÉLETÜNK 1995, 429-430

TANÉV B
az 1998/9

I. félév (1998. szeptember 14- december 18-ig

Tanévnyitó	1998. szep
Beiratkozás	szep
Utolsó tanítási nap	dec
Szakmai értékelés	dec
Diplomafeladat kiadás	nov
Vizsgaidőszak	1999. jan
Utóvizsga időszak	jan

II. félév (1999. február 1-május 28-ig)

Beiratkozás	1999. feb
Felvételi I. forduló	ápr
Utolsó tanítási nap	má
Szakmai értékelés	má
Vizsgaidőszak	má
Utóvizsga időszak	jún
Felvételi II. forduló	jún

Kiss Sándor szobrászművész

A Fórum Hotel éttermében Kiss Sándor ötlettel komponált fafaragásai bontják meg a teret. Ezek, talán reformkori figurákat idéző festett, stilizált, az életnagyságúnál kisebb, ablak- és tükörkeretből kitekintő férfi- és, női alakok rafinált technikával készültek. A hely természetéből következően körbejárhatók, ám igazán mégsem körplasztikák, inkább domborművek. Kiss Sándor különös, lényeivel, e kedvesen enervált emberekkel elsősorban térformálásra, törekedett és arra, hogy a modern falak között tolakodás, túldiszített ünnepélyes fémköltség nélkül, megtelepedjék a múlt. (említve).

Harangozó Márta: A Fórum Hotelben.
Esti Hírlap, 1982. jan. 22.

Kiss Sándor szobrász

a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja 1984. évi nagydíjának alkotója

Népszabadság, 1984. XII. 18.

Kiss Sándor, szobrászművész

Szij Rezsővel, a Budapesti Műgyűjtők és Műbarátok Egyesületének főtitkárával beszélget Erdei Grünwald Mihály.

Van néhány művész, akitől már sikerült elég tekintélyes érem anyagot gyűjtenie, itt vannak a fiatalabbak közül Csontos László – Kiss Sándornak érmeiből.

Nemcsak hobby!

Közérdekű magángyűjtemények, 2. rész.

1980. IX. 8. Kossuth 11. 22 |S. J.-né|,

Kiss Sándor, szobrászművész

Ma felavatták a Magyar Kápolnát Rómában, a Szent Péter Bazilika altemplomában. – A 11 méter hosszú és 4.5 méter széles szép dongaboltozatú kápolnát Varga Imre, Amerigo Tot, Kiss Nagy András, Marton László, Kiss Sándor, Kiss Korács Gyula, Csikszentmihályi Róbert és Kő Pál alkotásai díszítik.

Esti Magazin

1980. okt. 8. Kossuth 18.30 (V Gré).

Kiss Sándor, szobrász

L.: Kosta Rozália

— Szegedi szabadtéri ... 7.

Nérszabadság Bp. 1976. jún. 23.

Sándor Kiss

Papst Johannes II. weihte ungarische Kapelle. Die 14 Meter lange, 4.5 Meter breite, tonnengewölbige Kapelle zieren Schöpfungen von Imre Varga, Amerigo Tot, András Kiss Nagy, László Marton, Sándor Kiss, Gyula Kiss Kovács, Robert Csikszentmihályi, Pál Kő.

Daily News, 1980, okt. 9.

Kiss Sándor

A Csók Galériában november 2.-ig tart nyitva Csohány Kálmán grafikusművész, Kiss Sándor és Lesenyei Márta szobrászművészek kiállítása.

A Mednyánszky Teremben november 9.-ig Drégely László festőművész, diszlettervező,
a szegedi Gulácsy Teremben Kóka Ferenc festőművész november 2.-ig,
a Nemzeti Galéria Mühely-sorozatában Nádler István festőművész október 31.-től,
a Szegedi Bartók Művelődési Központban Szabó Vladimir grafikai kiállítása november 5.-ig tekinthető meg, - közli a lap, a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. okt. 28. XXII. évf. 43. sz. 8. lap.

Kiss Sándor

budapesti vonatkozású érmét közli

G. Héri Vera: Budapest érmeken.
Budapest, 1974. 6.sz. 2o-21.1.

Kiss Sándor, hobrón

L: Fóth Ernő

–: Fóth Ernő

2.

Esti Hirlap Bp. 1979. máj. 19.

Kiss Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

A Fényes Adolf Teremben nyitja meg Kiss Sándor Borbála Tibor szobrászművész portréiból rendezett kiállítását, 1980. szept. 26-án. A kiállítás okt. 19-ig látható.

Meghívó

1980. szept. 26.

Kiss Sándor szobrászművész

A budapesti Csók Galériában két másik művészel közös kiállítása nyílt meg és ezzel kapcsolatban nyilatkoznak a TV riportérének

Riport szövege: Csohány Kálmán "grafikus művész" címszó alatt

TV Hiradó 2., 1978 X.19

Kiss Sándor szobrászművész

Közös kiállítása van Lesenyei Márta szobrászművésszel és Csohány Kálman grafikus művésszel a budapesti Csók István galériában. (cirk Lesenyei Márta szobrászművész címszó alatt.) Emlitve Dózsa kompozíció és Tyászolók

Pest-Megyei Hirlap, 1978.X.25

Mj Törekvések néprajzi elemekkel

Kiss Sándor szobrászművész

Kiss kiállítása nyílt meg Lesenyei Márta szobrászművésszel és Csohány Kálmán grafikusművésszel a CISK Galériában.
(CISK Lesenyei Márta szobrászművész címszó alatt.)

Daily News, 1978. X. 19

Kiss Sándor 1

A Csók István Galériában állitott ki Lesenyei Márta, Kiss Sándor és Csohány Kálmán

Magyar Hirlap 1978/261/6

Wagner:Fővárosi kisgaléria

Kiss Sándor

1948-ban Ferenczy Bém főiskolai osztályának 3 növendékével Kiss Sándorral, Martha Istvánnal és Vigh Tamással a nyári hónapokban Esztergomban dolgozott

Weltner Tibor: Visszhangtalanul.
Művészet, 1979. május - 36. lap.

Kiss Sándor

Müve szerepelt a Csontváry Teremben rendezett Faszobor-kiállitáson, emlitve /Acikket lásd: Bencsik Istvánnál/

Magyar Nemzet, 1979. augusztus 24.

KISS SÁNDOR

XV FIDEM 1973 Helsinki.

/Exhibition catalogue. Ed. by Kaarina Rissanen, Juoko Voionmaa./

Katalogus 1567-1571.sz. 87.old.

H.én. 97 old, képek.

Kiss Sándor, szobrászművész

Magyar kápolna is lesz Rómában, a Szent Péter Bazilikában. Ezt jelentette be ma sajtótájékoztatóján az esztergomi érsek. – A Rómába kerülő kemény mészkőből faragott dombormű-sort, magyar és magyar származású szenteket ábrázol, hat művész alkotta meg, köztük van Kiss Sándor, Kiss Kovács Gyula is.

Esti Magazin

1980. júl. 25. Kossuth 18.30 (M.)

Kiss Sándor

A müvészt megbizták, hogy a bajai temető főbejárata előtt a "Halottvivők" bronzszobor-kompozicióját helyezze el.

------Köztéri munkák:
MŰVÉSZET, 1980. május - 47. lap

Kiss Sándor

1980ban a baseli nemzetközi művészeti vásáron szerepelt a művész alkotásával.

Magyar Hirlap 1981/4/12/9

Borbély:Basel előtt Budapesten

Kiss Sándor, szobrász

1: Varga Imre

-: Magyar kápolna Rómában 2.

Esti Hírlap, Br. 1980 júl. 25

Kiss Sándor, szobrok

L. Kő Pál

—. Nyolc szobrász művei a nómai...

Népszabadság, Bp. 1980 júl 26.

6

Kiss Sándor, rézbrón

d: Bajnok Béla

Tóth Lajos: „Akkor is rézbrón lenek!" 59-63.
Új Auróra, Békéscsaba, 1981. ápr. 1981/1.

Kiss Sándor

Kölesden, Tolna megye egyik legrégebbi településén a művész kiállítást rendezett.

Fertőrigi Béláné: Művészetre nevelés Kölesden. Művészet, 1980. augusztus – 45. lap.

Kiss Sándor, szobrász

L: Varga Imre

Hamamgozó M: Felanatták u Magyar Képzőmű 2

Esti Hirlap, 8 p. 1980 okt. 8.

Kiss Sándor, Csobrán

L. Kő Pál

– Telszentelték a római magyar hápolnat 3.

Népszabadság Bp. 1980 okt. 9.

Kiss Sándor, szobrán

L. Gerő Lánló

Haromgozó M. Kiállítóterem a Wápolnában 2.

Esti Hírlap, Bp. 1980 okt. 21.

Kiss Sándor, szobrászművész

a Kőbányai Szóboröntödében a felállításra kerülő művekről szól az adás: Baján állítják fel még ebben az évben a művész „Siratók" c. ~~csopor~~ szobor csoportját. /említve/.

TV-Híradó

1979. febr. 5. TV. 19.30 /Vörné/

Kiss Sándor, szobrászművész

A Zsennyei művésztelep tavaly ünnepelte fennállásának 25. évfordulóját. – A művészek közül Kiss Sándor, Lesseneyi Márta és Kiss Kovács Gyula annyira megszerették ezt a tájat, hogy házat vásároltak a faluban és szabadidejüket ott töltik.

Zentai Pál: Zsennye.
Vas Népe, Szombathely, 1979. ápr. 8.

Kiss Sándor, szobrászművész

a „Faszobrászat '79" c. kiállítás ma nyílik a Csontváry-teremben, melyen szerepel a művész egészalakos „Öreg parasztasszony"-a (említve). Szoknyája és pruszklikja és mindkét szeme is festett, ezért hat ránk úgy, mintha eleven lenne tekintete.

Jó reggelt!

1979. VIII. 9. Kossuth 5.20

Kiss Sándor, szobrászművész

Új szobrokkal gazdagodik Budapest. A Szilágyi Erzsébet fasorban helyezik el Kiss Sándor és Vadász György alkotását: Gábor Áron emlékművét. (említve).

(sebes): Új alkotások a fővárosban. Hétfői Hírek, 1979. júl. 23.

Kiss Sándor, szobrászművész

a Csontváry Teremben aug. 9.-én megnyílt a mai magyar szobrászat kiállítása, melyen húsz művész alkotása – köztük a művésznő is, – szerepel. A kiállítás aug. 23.-án zárul.

P. V.: Szobrászat 1979.

Pesti Műsor, 1979. aug. 15. 49. old.

Kiss Sándor, szobrász

l. Kő Pál

Szluka Emil: A Mohácsi Történelmi Emlékhely

Népszabadság, Bp. 1978 jan. 15.

8.

Kiss Sándor, Szobrász

1.:Marton László

-:Nivójutalmak-köztéri alkotásokért 7.

Népszabadság Bp. 1977 szept. 2o.

Kiss Sándor

A művész „Partizántemetés" cí-
mű kompozíciója, mint az 1976-
os év egyik legjobb közéri alko-
tása jutalomban részesült.

— Hírek
Művészet, 1977 december 48. lap.

Kiss Sándor

Munkácsy-díjas

Betű szeletése

Négyi szekés

Kőrösi Csoma Sándor

Dózsa György

Dózsa György (hátlap)

c. ésmai szerepelnek

az Évenmüvészet 1977.

Viállitáson

Csontváry Terem 1977 szeptember

Kiss Sándor

„Gnomonok" (fa - 1967-70)
„Hidromelioráció" (domborítmány, 1971)

Irodalmi Szemle 1976/5

Kiss Sándor vyobrázy

Lesenyei Marta, Csokány Kálmán és Kiss Sándor

kiállítása a Csók István Galériában

Bp. 1978. ~~[illegible]~~ okt. 19 – nov. 2.

– Katalógus a Könyvtárban –

Kiss Sándor szobrászművész
a Csók István Galériában ma nyílt
meg Bessenyei Márta és Kiss Sándor, valamint Csahány Kálmán kiállítása, melyet Varga Imre nyit meg.

Jó reggelt!

1978. okt. 19. 4.25 /N./

Kiss Sándor, szobrász

L: Varga Imre.

2.

–: Prométheusz krómacélból

Esti Hírlap Bp. 1978. jan. 31

Kiss Sándor

„Részlet az egiszből"
(repro)

Kovács Gyula: Érem művészetünk ma
Művészet, 1977. szeptember – 37. lap.

Kiss Sándor, szobrászművész

a mohácsi emlékparkban lévő kopjafakat négy művész alkotta, Király József, Kiss Sándor, Kő Pál, ifj. Szabó István. (emlitve)

Mohács szobrai

1977. jul. 10. Petőfi 20.48 / 7.

Kiss Sándor szobrászművész

Szentendrén látható a 30 év magyar érem művészetének kiállítása. – A művész érmei szerepelnek: „Hemingway"-érem (repr.), „Steinbeck"-je (említve), egyaltságájában szinte szélveti a ~~format~~ szobrászok formákat.

Horváth Teréz: Új magyar érem művészet.
Népszava, 1977. aug. 28.

Kiss Sándor

A Csóka Galériában október 19-én nyílik meg Csokány Kálmán grafikus, Szemenyei Márta, Kiss Sándor szobrász kiállítása.

— : Harom művész tárlata.
Új Tükör, 1978. október 15-43 lap.

Kiss Sándor

Szobrának részlete.

(repro)

— : Szárom művész tárlata.

Új Tükör, 1978. október 15-43. lap.

Miss Sándor

„Csángó lány"
(repro)

Székely András: Új utak
Új Tükör, 1978. november 12-28. lap.

Kiss Sándor

Orbán István fafaragó a kecskeméti Naiv Művészek Muzeumában szept. 3.-tól, Scholz Erik festőművész a Csontváry Teremben szept. 7.-től, Lesenyei Márta, Kiss Sándor és Kiss Kovács Gyula szoborkiállitása a szombathelyi Berzsenyi Könyvtárban szept. 9.-ig, Tóth István "Pillanatok" c. kiállitása szept. 10.-ig, Stein Anna /Franciaország/ kiállitása a pécsi Janus Pannonius Muzeumban szept. 17.-ig, Somogyi Gábor festőművész kiállitása a Helikon Galériában szept. 18.-ig, Banga Ferenc grafikai kiállitása a hódmezővásárhelyi Tornyai János Muzeumban szept. 27.-ig, Szabady Veronika kerámiakiállitása a székesfehérvári Béka ligetben okt. 2.-ig, Bokros Birman Dezső emlékkiállitása a székesfehérvári István Király Muzeumban szept. 2.-től tekinthető meg.
Élet és Irodalom, Bp. 1978. szept. 2. XXII.évf. 35. sz. 8. lap.

Kiss Sándor

Kiss Sándor a szobrászat klasszikus hagyományai felől indult el. Útját sehez elfogadott-felállított köztéri művek kísérik.

Szekely András: Új utak
Új Tükör, 1978. november 12 - 28. lap.

Kiss Sándor

Kiss Sándor i gen láto anyas
szobrokat készít. A művészt a
fa csábító szépsége megihlette
ezt bizonyítja a „Csángó lány"
ciminü műve.

Székely András: Új utak
Új Tükör, 1978. november 12 – 28. lap.

Kiss Sándor

Kiss Sándor és Lessenyei Márta szobrászok, valamint Csokány Kálmán grafikus művész kiállítást rendezett a Csók Galériában.

Szekely András: Új utak
Új Tiekor, 1978. november 12–28. lap.

Kiss Sándor

„Siratóka"
(negyed)

Székely András: Új utak.
Új Tükör, 1978. november 12. – 8. lap.

Kiss Sándor, szobrász

L. Goldmann György

borics. Új bejzőművészeti albolások 1.

Esti Hírlap Bn. 1979. jan. 22.

Kiss Sándor, [ ]

l. Lesenyei Márta

–: Lesenyei Márta

-2.

Esti Hirlap, Bp. 1978. okt. 16.

Kiss Sándor, munkácsy-díjas szobrászművész

a Képcsarnok pályázatot hirdetett, amely-
nek célja a magyar ércemművészet bemutatá-
sa, az Ermeszek Világszövetség kongresszus-
alkalmából, - amely hazánkban lesz, szept.
ben. A pályázaton elfogadott alkotásakból
kiállítás nyílt szept. 5.-én, melyet a mű-
vész nyitott meg.

Kul: Ermek a Csontváry-teremben.

Pesti Műsz, 1977. szept. 21.

Kissx Sándor a Marcaliban elhelyezett

Partizántemetésért

A Kulturális Minisztérium az 1976/ban készült köztéri alkotásáért nivó dijjal jutalmazta.

Magyar Hirlap 1977/221/1o

Kiss Sándor festőművész

aug. 20-ig látható a művész kiállítása a Móra Ferenc Múzeum lenpalotájában.

Szegedi Ünnepi Hetek.

Dél-Magyarország (Szeged), 1946. aug. 19.

Kiss Sándor, szobrászművész

a XVII. Szegedi Nyári Tárlat szept. közepéig volt látható. – Önálló kamarakiállításon szerepelt Kiss Sándor és Kalmár Márton alkotásai. — a Közművelődési Palota kupojlájában rendezett tárlatán elsősorban olyan fdszobrokat láthattunk, melyek a századokkal ezelőtti temetkezési szokások kopjafáinak motívumvilágából táplálkoznak.

Tandi Lajos: Nyári tárlatok Szegeden.

Tiszatáj, 1976. okt. 93 old.

Kiss Sándor

Kiállítás nyílt okt. 26 én Mai Magyar Kisplasztikai Kiállítás címmel Debrecenben. Láthatunk művet a II. biennálén is kiállító művésztől.

Hajdú-Bihari Napló, 1976. okt. 22.

Kiss Sándor, szobrász

Az egyéni kiállítások az idén a szobrászat térnyerése jegyében születtek: Kiss Sándor szoborkiállítása, Lintos Ferenc térdekorációi. Kiss Sándor műveit a Közművelődési Palota kupolájában lattuk.

Tandi Lajos: Üzenhat kiállítás.
Dél-Magyarország (Szeged), 1976. aug. 18.

Kiss Sándor, szobrász

L: Kass J.

Tandi L: Nyári Tárlatok ... 93-96.

TISZATÁJ, Szeged, 1976. okt. XXX/10.

Kiss Sándor szobrászművész

a Mohácsi Történelmi Emlékhelyen Kiss Sándor, Király József és ifj. Szabó István szobrászművészek alkotásait Kő Pál 30 ~~fasz~~ fasszobrával együtt aug. 29.- én avatják fel.

(-es-): Harminc szobor Mohácsra tart. Hétfői Hírek, 1976. aug. 16.

Kiss Sándor

A Mohács melletti sátorhelyi mezőn az 1526-os csata tömegsírjai fölött a közeli múltban emlékhely létesült. Fából mintázták meg Tomori, Lajos király és Szolimán alakját is. Az alkotók: Kő Pál, Király József, ifj. Szabó István és Kiss Sándor.

Déli Hírlap (Miskolc), 1946. dec. 23-

Kiss Sándor szobrászművész

Már elkészült Gábor Áron szobra, a művész alkotása, melyet a Gábor Áron és Endrődi Sándor utca kereszteződésénél állítanak fel. (említve).

Csapó György: Új szobrok, emlékművek a fővárosban.
Budapest, 1976. szept.

Kiss Sándor szobrászművész

„Partizántemetés" c. alkotásának öntésével illetve összeállításával foglalkozik a Képzőművészeti Kivitelező Vall. Ipesti, Barabás u.-i szobaröntődéje. (említve).

Petőfi Népe, 1976. jan. 16

Kiss Sándor szobrászművész

A Képzőművészeti Kivitelező Váll. szoborön-
tödéjében két új szobor összeállításával
foglalkoznak. Kiss Sándor „Partizántemetés" c. alkatását (emlétve) és Fekete Tamás
Devecseri Gábor síremlékét az idén helyezik
el.

Nógrád, 1976. jan. 20.

Kiss Sándor

Megbízást kapott Kiss Sándor, hogy a munkácsi Történelmi Emlékhely részére 90 db. faragott fa kopjafát készítsen.

------:Köztéri munkák.

Művészet, 1976.december - 48.oldal.

Kiss Sándor

Kiss Sándor szobrászművész
kiállítása megnyílt a szegedi
nyári ünnepi hetek keretében.

—: Tizenkét kiállítás
Népszava, 1976. május 27 - 5. oldal.

Kiss Sándor

Szegeden a Móra Ferenc Múzeum-
ban július 24-én nyílt meg
Kiss Sándor szobrász művész ki-
állítása.

------:Kiállítási naptár.
Művészet, 1976. július - 48. oldal.

Kiss Sándor

Madarában a Helytörténeti és
Munkásmozgalmi Múzeumban
van Kiss Sándor „Partizanterme-
tés" című műve.

-----: Köztéri munkák.
Művészet, 1976. julius - 45.oldal.

Kiss Sándor szobrászművész.

„Partizántemetés" c. alkotásának öntésével, illetve összeállításával foglalkozik a Képzőművészeti ~~Alap~~ Kivitelező Vállalat budapesti szoboröntődéje.

Déli Hírlap / Miskolc /, 1976. jan. 20.

Kiss Sándor, szobrászművész

Júl. 24.– aug. 21.-ig tart a szegedi nyári fesztivál, melynek keretében Kozma Rozália festő,- és Kiss Sándor szobrászművészek egyéni kiállításon mutatkoznak be.

Népszabadság, 1946. június 23.

Kiss Sándor

Méltatás.

Tandi Rajas: Szeged másik fesztiválja
Tiszatáj, 1976. aug. 10–31 oldal.

Kiss Sándor

Kiss Sándor legfőbb-ihletői a hajdani pogány temetők kopja fái. Anyagban kölödik a fához.

Tandi Lajos: Szeged másik fesztiválja
Tiekör, 1976. jang. 10-31. oldal.

Kiss Sándor

Kiss Sándor nem csupán dekorativ motivumokat ültettiat faparagásokból modern szobrára, hanem mai műveket alkot a népművészet szellemiségéhez kapcsolódva.

Szurdi Kajos: Szeged másik fesztiválja
Tiekor, 1976. jang. 10-31. oldal.

Kiss Sándor

Kiss Sándor igazi plasztika
világát a palota kupola-
csarnokában rendezett kozma-
va kiállításán mutatta be.

Tandi Lajos: Szeged másik fesztiválja.
Tükör, 1976. aug. 10–31. oldal.

Kiss Sándor

Szegeden a közművelődési
palota lépcsősoza mellett áll
Kiss Sándor „Partizántemetés"
című görög tragédiákat idéző
szoborcsoportja

Tandi Lajos: Szeged másik fesztiválja.
Tiltör, 1976. aug. 10 - 31. oldal.

Kiss Sándor

Megbízták Kiss Sándort, hogy a Semmelweis Orvostudományi Egyetem részére dekorátiv faburkolatot készítsen

--------:Köztéri munkák.

Művészet, 1977. junius - 48.oldal.

Kiss Sándor, szobrászművész

A Mohács melletti sátorhelyi mezőn az 1526-os csata tömegsírjai fölött a közel múltban emlékhely létesült. Fából mintázták meg Tomori, Lajos király és Szolimán alakját amelyek Kő Pál, Király József, ifj. Szabó István és Kiss Sándor alkotásai. (említve).

Kisalföld, 1977. ápr. 16.

Kiss Sándor, szobrászművész

A mohácsi történelmi emlékhely a visszahaztalt sírokat fogja körül. A tervező a temetőknek analógiájára képzelte el a kialakítandó létesítményt. – Az egész koncepciót régi falusi temetőkből Mohácsra áhnadott kapjafaerdő koronázza, négy szobrász: Kő Pál, Király József, Kiss Sándor és ifj. Szabó István műve. (említve)

Nagy Zoltán: Történelmi emlékhely Mohácson. Kritika, Budapest, 1976, 12. 23–24. old.

Kiss Sándor, szobrász

L: Lesenyei Márta

8.

–: Hú

Ninszabadság Bp. 1978 aug. 19.

Kis Sándor

Szegedere Kis Sándor Munkácsy díjas szobászművész kiállítása képviseli a város fesztiváljat.

Tandi Lajos: Szeged mások fesztiválja
Tiszatáj, 1976. aug. 10 - 31 oldal.

Kiss Sándor

„Bábányok" (részlet)
„Öregfalu" (részlet) } repro

— : Kis Sándor hopjafái

Tükör, 1976. aug. 10 – 31 oldal

Kiss Sándor szobrász

Gogolák L.: Az V.M.Képzm. kiáll. kisplasztikai müvei
Sz.M. 1955. 173.l.

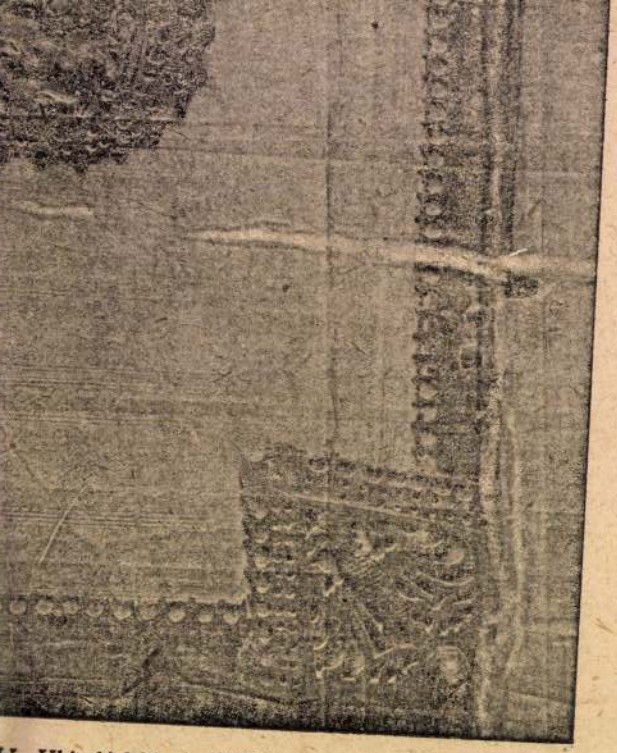

I. Uldszló-kódex). XVI. sz. Felső kötéstábla.

Kiss Sándor

(1925) „Férfi kakassal" 1960, Emke dombormű,

Halász, 1960, Emke dombormű. –

A felszabadult Budapest művészete.

Budapest, 1960 20 l.

Kiállítás-katalógus.

MDK

Kiss Sándor

Kovács É: Fiatalok kiállításai. Szabad Művészet 1956. 6.sz. 292, 293 l, kép

MDK

Kiss Sándor

Artner T: Öt szobrászművész kiállitása. SzN.
1956. máj.31.

MDK

Kiss Sándor looo ft munkajutalom

A főv. diszkut- és szökőkut-pályázat eredménye.
Magyar Nemzet 1955. szept. 30.

MDK

Kiss Sándor

Solange, terrakotta
Olge, terrakotta
Maroka, agyag
Akt, terrakotta

Kossuth L. Kollégium kiáll. Bp. 1948. máj.

MNK

Kiss Sándor szobrász

FAB: Két kiáll. Szabad Nép, 1948. máj. 2o.

MDK

Kossuth L. kollégium kiáll. Bp. 1948.

- MDK

Kiss Sándor szobrász

A hét kiállításai. Világ, 1948. máj. 16. 4 l.

MDK

Kiss Sándor

Nagy Tibor: A Kossuth Lg.-kollégium. Kis Ujság.
1948. máj. 19.

Kiss Sándor

Szobája

Szerepel a kiállításon

NN: Fiatalok kiállításáról (Nagy-Balogh cs. mat.)

Népszava 1956 július 8, 84 évf. 160 sz. 4 l.

MDK

Kiss Sándor [szobrász]

Székely favágók tárgyu szobrával szerepelt a VI. VIT tiszteletére a Nemzeti Szalonban rendezett kiállitáson.

Artner Tivadar: Az ifjusági kiállitásról.

Esti Hirlap, II.évf.135.sz. 1957.jun.12.szer.
2.oldal

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K.

Műve a kiállitáson részt vesz.

Dutka Mária: A VII. Magyar Képző művészeti kiállitás szobrairól.
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 4.

12 l.

MDK

Kis Sándor

Sós E: Munkaverseny-kiáll. a Képzőmüv. Főiskolán.
Népszava, 1948. okt. 4.

ati toronnyal és félköríves szentéllyel.
születése. Barokk kehely és cibórium.
ben.

ükincsek Dermándon. Egri Egyházmegyei

KDK

Kiss Sándor

Parasztlány, gipsz

Munkásfej, "

Képzőműv. Főisk. ... Munkaversenykiáll. 1948. okt.

Eger (Heves)

Kováts János-utca 2. Ház, földsz
Itt született Lenkey szabadságha
Széchenyi-utcában 4 tengellyel.

/Eger V és MV. Bp. 1951, 11 1/

Kiss Sándor szobrász

MDK

Artner T: Fiatal képzőm. és iparművészek kiáll.
Szabad Nép, 1955. jun. 29. 4 l.

MDK

Kiss Sándor

Márta-érem

Dutka M: IV.M. Képzőműv. kiáll. Magy. Nemz.
1954. jan. 29. 5 l.

Kiss Sándor, szobrász

Fiatal Képző- és Iparművészek kiáll. Ernst Múz. 1955. jun.

Kiss Sándor
Leány virággal, xxxxxxx
Magda, terrac.
Tavasz, Ősz, br. érmek

Tavaszi Tárlat, 1937. Műcs. 1.

672

338

...mná vitka

...-ben az országgyülés a szécsényi vár
...át határozta el és egyszersmind 3oo
...ndelt annak védelmére. Köprili Ahmed
...a azonban Szécsényt ujra török kézre
...glalása után Koháry István szécsényi
...ntállni nem tud, felgyujtatta a várat.
...ieszky lengyel király csapatai tisz-
...rgách Ádám özvegyének hivására a lengyel
...a várat elfoglalta. A hadizsákmány közt
...o mozsár, 8o bomba és egy mázsa pus-
...ezére. E tény bizonyitja, hogy Szécsény
...yi várral ellentétben a XVII. században
...es vár volt. A kuruc háborukban Szé-

KISS Sándor szobrász

Hírek : Síremlékavatás

Népszabadság 1983. II. 1.

MDK

Kiss Sándor

Székely famunkás c. szobrával
II. díjat nyert a Nemzeti Szalonban
rendezett Ifjúsági Kiállításon. (repr.)

300 művész több mint 600 alkotásából
válogatták az Ifjúsági Kiállítás anyagát.

Magyar Ifjúság, Bp. 1957. 22. sz. [4. l.]

Kiss Sándor Szobrász

Szerepel a VI. képzőm. kiállitáson

Nonloni: A VI. m. képzőm. kiáll. szobrai

Nepszava 1956 jan. 7. 84 évf. 6 n. 6 l.

Kiss Sándor

Fonó, bronz

Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása

Ernst Muzeum, 1955. junius, 27 l.

MS mester művészete. Magyar S
XXXIII. kötet, Bpest 1938., 142—
(3. kép, I. tábla.) — Leopold—L
54. l. (2. kép, XIV. táblán.) — H
Enrico: Il rinaiscimento in Ungheria.
1939., 98., 102—103. l., 162. kép.)

GARAMSZENTBENEDEKI FESTŐ 15
Oltárszárnyak:

1. *Vir dolorum és donátor* (51. kép)
(Belső kép.)

Kiss Sándor

Székely famunkás, vázl.I-II. gipsz

Ifjusági Kiállitás. Nemz. Szal. 1957.

Kiss Sándor

Szobrász

Noszlopi: 3 kiállítás; Nagy-Balogh csoport

Népszava 1955 nov. 23. 83 évf. 275 n. 2 l.

KISS Sándor

„Fonó", nobor

P.I. Kiállítások, Nagy-Balogh-kollektíva kiállítása

Művelt Nép 1955 VI. évf. 19 n. május 8, 2 old

MDK

Kiss Sándor

egy művével szerepelt Párizsban a Nemzetközi Éremkiállitáson.

Müterem 1958 I. évf. 3. sz. 46. o.

NDK

Kiss Sándor érmész

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliografiája Művért 1957.VI.évf.4.sz. 343.l.

MDK

Kiss Sándor

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliografiája Művért 1957.VI.évf.4.sz.346.l

Thiss László

szobrász

M.D.K.

Az Emke kávéház terakotta burkolatait tervezte.

Szabó Julia: Az Emke kávéház.
Művészet, 1961. december. – 20 l.

MDK

Kiss Sándor

Gogolák L: Az V. M.képzm. kiáll. kisplasztikai müvei.
Sz.M. 1955. 173 l.

Kiss Sándor Szobrász

Munkácsy díjat (II. fokozat) kapott

N.N.: Átadták az idei művészeti díjakat

Magyar Hírlap 1969 IV. 3

Kiss Sándor nobrász

Munkácsy díj II. fokozatot kapott

Kiosztották az 1969. évi irodalmi
és művészeti díjakat

Nógrád 1969 IV. 3

Kiss Sándor Szobrász

Munkány díjak (II. fokozat) kapott

N.N.: Művészeti díjak és címek

Esti Hiskap 1969 IV. 2.

Kiss Sándor nobrász

Munkány díj II. fokozatot kapott

N.N.: Új Kiváló és Érdemes művészek, új művészeti díjasok

Magyar Nemzet

1969 IV. 3

Kiss Sándor szobrász

munkány díjai (II. fokozat) kapott

N.N.: Irodalmi & Művészeti díjasok

Somogy ~~Komárom~~ Megyei Néplap 1969 IV. 3

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kiss Sándor

Született 1926-ban Erdélyben.

Szobrász, éremész. Tanulmányai:
a budapesti Képzőművészeti Főiskolán (: Pátzay P., Ferenczy B.:)

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 160 l.

Kiss Sándor

Jól ismert épmész (: Breughel, Rembrandt stb. :)

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 160 $

M.D.K.

Kiss Sándor
szobrász.

Szürke mázvány szobor fejei szerepel-
nek a tárlaton.

Rideg Gábor: Második országos kisplasztikai
biennále
Vejszarva 1969. szt 12

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Kiss Sándor

MDK

Lány virággal, terrakotta

Magda, terrakotta

Tavasz, Ősz, bronzérmék

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

MDK

Kiss Sándor

Fiu kakassal, ker.

Halász, ker.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. pótlás. Mucs. 1962.

MDK.

Kiss Sándor

Zsürizö munkásságáról

Északmagyarország 1966 okt.8.

Kiss Sándor szobrász

M.D..K.

Dombormüvet mintáz az Optikai és Finommechanikai Közp. Kutat ólaboratórium előcsarnokába

Napló

"agyar Nemzet 1966. ápr. 8. 4.l.

Kiss Sándor szobrász

Dombormüvet mintás az Optikai és Finommechani-
kai Közp. Kutató Laboratórium előcsarnokába

Napló

8. A.J.

Kiss Sándor, szobrász MDK

herepel az aug. 20-án nyíló tárlaton.

Rajz- és ércmkiállítás a Nemzeti Galériában

Népszabadság, Bp. 1959. aug. 18. 10.l

Kiss Sándor
szobrász

MDK

Asinotai művelődési ház
domborművén dolgozott.

Kontha Sándor: Képzőművészeti alkotások Szolnán.
Művészet, 1960. október – 15 lap.

MDK

Kiss Sándor, szobrász

Lány virággal.	Terrakotta.
Magda.	"
Tavasz. Ösz.	Bronzérmék.

—

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat.18.1.

MDK

Kiss Sándor

Médaille de Brueghel, br.

Médaille de Rembrandt /I-II. deux faces/, br.

Exposition de Peinture Sculpture et Arts Graphiques Hongrois D'aujourd'hui. Antwerpen, 1958.

MDK.

Kiss Sándor

Kiállitási hiradás

Magyar Ifjuság 1966 aug.27.

.

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K.

A „Leányfej", a „Középkor", az „Anyag és értelem" című műve figyelmet érdemel.

Érine Takács Margit: Tizenmegy művész Veszprémben
Művészet, 1968 február – 36 kep.

Kiss Sándor, nívó-díjas szobrászművesz

Menyhárt László: Beszélgetés Kő Pállal.

„Visszatérve a műkereskedelemre, az indulásom talán túl szabályosnak is tekinthető. Nagyon sokat köszönhetek Kiss Sándornak, aki akkor a Képcsarnok lektora volt: az addigiaktól eltérő, színvonalas és olcsó kisplasztikákat szorgalmazott a széles vásárlóréteg számára." mondja Kő Pál.

Művészet, 1989., január, 23-old.

Kiss Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

Fürst Sándor, a magyar munkásmozgalom kiemelkedő alakjára emlékeztek meg Rumban, szülőhelyén, az 50 éve kivégzett mártírra. – Az ünepség után az erre az alkalomra készült emlékplatetkákat, – Kiss Sándor szobrászművész munkáit – a helyi művelődési házban kiosztották az erre méltó szervezeteknek. /emlitve/.

–szy–: Fürst-emlékünnepség Rumban.
Vas Népe, 1982. júl. 24.

Kiss Sándor

M.D.K.

1929-ben Nagybányán a Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954 3391.

MDK

Kiss Sándor

Férfi kakassal, terr.

Halász, terr.

Felszabadult Bp művészete 5.Szal. 1960

MDK

Kiss Sándor

Partizántemetés, br.

Háborus érem, br.

M. képzőművészek a fasizmus ellen.

M.Gal. 1965.

Iliss Sándor
nobrasz

M.D.V.

Tölb munkájával vett részt
a tárlatos, így bemutatta a
„Leányfej"-et, a „Középkort"
is.

Leitler László: 14 művész kiállítása Veszprémben.
Művészet, 1968. február - 37 lap

Kiss Sándor

Pos Drénoborral

szerepel a X. Nagy. Kép.

Mus. Kiállításon

Kortárs 1965 XII. n. 200 old.

Kiss Sándor

Szerepel a X. nagy. Kép. mův. kiállításon

Népművelés 1965 11 sz. 31 old.

KISS Sándor

Bólyai-érem, 1980

VSz. 2002. 497.

KISS Sándor

Eötvös Lóránd emlértabla, dombormű
Heidelberg, egyetem, 1993

VSZ 2002. 492. ill

M.D.K.

Kiss Sándor, szobrán

1925-ben sz. a Nagy-Kukulló megyei Sároson, majd Brasión c. Kolozsváron keresztül a budapesti Képrőművészeti Főiskolára került, melyen Pátzay Pál és Ferenczy Béni vezetése mellett 1945-től tanult. 1954-ben a hatvani vasutállomáson állitottár fel „Martinász" c. dombornüvét, melyen, akárcsak az oroszlányi kétalakos „Sportolók"-on, vagy a bpesti Gubacsi uti „Gyümölcsszedők" c. dombornüvén ./.

ALFÖLD. Debrecen, 1966.XVII.évf. 7.sz. old.

hátsó borítólap külsején, u.o. egy nőalakos szobra, a borítólap egyik belső lapján egy dombornüve.

Kiss Sándor, szobrász -2- M.D.K.

...„még érződik azon évek erőltetett művészetpolitikája" - írja Szij Rezső. Ettől kezdve minden évben nagyobb lépést tett saját egyénisége felszabadítására. Hosszú felsorolás munkáiról: „Horgászó gyerek" c. kőrplasztika (1954-55); „Labdázó fiu" Kispesten (1957); „Vízmerítő fiú" Miskolcon; „Energiő-zenélő ifjuság" c. dombormüve a szegedi Tanácsház felán (1961-1962); „Anya gyermekével" a Bpesti Heim Pál kórházban (1961); „Kútfigura" Győrben (1964); dekorativ jellegű munkák az Emke, kávéház oszlop és feldiszeire; „Halottvivők" c. kompozíciója a X. Nagy Képző művészeti Kiállításon

ALFÖLD, Debrecen, 1966.XVII.évf. 7.sz. - old.

hátsó borítólapon mivel.

Kiss Sándor

Blétly Attónál Kérnilt nobre
Felsőjárva kérnil

- tanúsa - Hogyan sinletnek a nebnek?
Pestmegyei Hirlap, Pp 1970. feb. 13.

Kiss Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

a Műcsarnokban rendezték meg az országos tárlatot, melyen Kiss Sándor erőteljesen drámai „Öregasszony"-át látjuk (fa, spanyolozással).

(említve)

Wagner István: Élményre várva.
Magyar Hírlap, 1982. máj. 1. 7.-old.

Kiss Sándor, Munkácsy-díjas szobrászművész

A Kiss Sándor szobrászművész által készített Kós ésem 1976-ban a Magyar Nemzeti Galériában, a Mai Magyar Grafikai és Kisplasztika kiállításon került bemutatásra. (említve).

Röser Norbert: akiket Kós Károly megihletett...
Magyar Építőművészet, Budapest, 1983. jún.
58.-old.

M.D.K.

Kiss Sándor szobrászmüvész

A Munkácsy Mihály-dij II. fokozatát kapta a "Müvészeti dijasok" között 1969. április 4.-e alkalmából.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. ápr. 5.
XIII. évf. 14. sz. cimlap

Kiss Sándor, nobrán

MDK

Az egyik érme kérítője.

– : Budapesti emlékérmek a felszabadulás 25. évfordulójára . 12.

ESTI HIRLAP, Br. 1970. febr. 6.

Kiss Sándor

notrán

„Lenin" (repro)

Csap Erzsébet: Lisinló-Lenin nótrok

Művészet, 1970. április – 9 lap.

Kiss Sándor

Szij Rezső: Kiss Sándor. Az Alföld Képcsarnoka. - Alföld, 1966. 17. évf. 7. sz.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./ 257. l.

Kiss Sándor
szobrász

1967-ből való Lenin mell-
szobra.

Csap Erzsébet: Készülő Lenin szobrok
Művészet, 1970. ápriliis – 9 kap

Kiss Sándor
szobrász

M.D.Y.

Plasztikai munkássága
figyelemre méltó

Pernecsky Géza: Csoportok és művészek
Élet és Irodalom, 1968. okt. 12-8 lap

Kiss Sándor

Női torzó c. alabástrom szobra (eml.) szerepel az I. Orsz. Kisplasztikai Biennálén

Szelesi Zoltán: Az I. Orsz. Kisplasztikai Biennáléról

Tiszatáj 1968 I.n. 54 old.

Kiss Sándor

jellegzetesen mai, fiatal nőtipusa.
Megvásárolta az állam.

Dutka Mária: Szobrok, kisplasztikák az állami vásárlási kiállitáson.

Magyar Nemzet, 1967. VII. 20. 4. 0.

Kiss Sándor

— váth: Tizenhárom művész tárlata Veszprémben.

Magyar Nemzet, 1967. IX. 15. 4. o.

Kiss Sándor szobrász

Szerepel a „Kilencek" tárlatán

Székely András: A „Kilencek"
Szimbolizmusa a műszaknak-ban

Nagyvaradság 1968 X. 11

MDK.

Kiss Sándor

Kiállitási kritika

Népszava 1967 szept.3.

Kiss Sándor szobrász

„Körégkor" c műve nekejnel a
13-ak kiállításán Veszprémben

/szepró/

Nagyvaza 1967 IX. 3 7 old.

MDK

Kiss Sándor

H.J. portréja, márv.

Szegedi O. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

Müve az uj szerzemények között

Pieter Brueghel -érem

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A MNG az 1959-es évben 200.1

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

Müvével gyarapodott a Galéria állománya

Rembrandt-érem

Tavasz "

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A M. Nemzeti Galéria az 1957-58-as évben 198.l.

A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI II. Bp. 1960.

Kiss Sándor, nobrán

MDK

Kiállít.

Tamás István: Tizennégy festő, nobrán és grafikus kiállítása Veszprémben 7

Népszabadság. Bp, 1967. szep. 6.

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

Dijazva a pályázaton

Kiosztották a felszabulási képzőművészeti pályázat
dijait
Esti Hirlap 1965. márc. 10.

MDK.

Kiss Sándor

Kiállitási kritika

Magyar "emzet 1967 szept.15.

Kiss Sándor, szobrász

MDK

Kiállít.

— : Veszprémi tárlat ?

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. szep. 6

MDK

Kiss Sándor, nobrán

Kiállít.

–: Gyűjteménnyes Kiállítás Veszprémben 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. aug. 12.

M.D.

Kiss Sándor
nobrás

Fiúk' anni kompozicióját
" állitotta ke a tárlalon

Vinnyal Endre: A Zsennyei Művésztelep...
Művészet, 1967. augusztus – 49 lap

Kiss Sándor

Csoportkiállításon szerepelt Veszprémben.

Esti Hírlap 1967. aug. 12.

Kiss Sándor

MDK

érmek

Háborus érem, bronz

Demeter, bronz

Hera, bronz

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kiss Sándor

Csoportkiállításon szerepelt Veszprémben.

Hétfői Hírek 1967. aug. 14.

Kiss Sándor, szobrász

Kiállít.

— : Tizennégy művész Kiállítása
Veszprémben 12

Népszabadság Bp. 1967. aug. 12 [Vidéki]

MDK

Kiss Sándor

II. ker. Magyar Filmlaboratorium, Budaleni ut 51.
Földminti elöcsarnok.
„Figurális dombormű" terrakotta, 12 m².

Tájékoztató 67/65, képző és Ipar-
műténeti Lektorátus

26 l.

Kiss Sándor MDK

érmek

Hemingway, előlap, bronz

Hemingway, hátlap, bronz

Műcsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kiss Sándor

Csoportkiállításon részelt Veszprémben.

Napló 1967. aug 13.

Kiss Sándor

Csoportkiállításon szerepelt Veszprémben.

Napló 1967. aug. 12.

Kiss Sándor MDK

Vasszüz, gipsz

Lenke, bronz

Partizántemetés, bronz

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kiss Sándor

csoportkiállításon szerepelt Veszprémben.

Napló 1967. aug. 8.

MDK.

Kiss Sándor

Kiállitási meghivó

Veszprémi Egyetem 1967 aug.11.

M.D.K.

Kiss Sándor, szobrász

„Rembrandt", „Béhét" és „Brueghel" bronz-érmeit állította ki a Vásárhelyi Őszi Tárlaton.

Nirolin Klára

Vásárhelyi Szó, Hódmezővásárhely, 1955. nov. hó, 4. sz.

31. old.

Kiss Sándor

Szemborművet készített a Csongrád megyei tanács megyei épületébe.

Csongrád megyei Hírlap 1965. nov. 18.

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

A felszabduláai pályázaton díjazva

Érmek

Dél -Magyarország 1965. márc. 2.

MDK.

Kiss Sándor

Érmeiről

Müvészet 1966 jan.

Kiss Sándor szobrász M.D.Y.

Dijat nyert a felszabadulás 20 é fordulójára hirdetett pályázaton

Felszabadulás c. érmei

Az uj tanév előkészitéséről, a budapesti épitőipar gépesitéséről tárgyalt a fővárosi tanács vb

Magyar Nemzet 1965. febr. 18.

Kiss Sándor
Nobrasz

M.D.K

A tárlaton bemutatta
„Vasszűr" ét.

Tibely Gábor: A X. kiállítás nobrai
Művészet, 1966. február – 18 kep.

Kiss Sándor MDK

érmek:

Pieter Brueghel, br.

" " " hátlap

Hans Christian Andersen, br.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960. 46-47 l.

Kiss Sándor MDK

érmek:

Primavera, br.

Rembrandt, br.

" " hátlap

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG 1960. 46-47 l.

Kiss Sándor

MDK

Andersen, plakett, bronz

Andersen plakett, hátlap, bronz

Horgászó gyermekek, bronz

Táncoló leány, bronz

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK,

Kiss Sándor

Syracusa ostroma c. szobráról

Magyar Nemzet 1967 ápr.9.p.9.

MDK.

Kiss Sándor

Szij Rezső irása

Müvészet 1967 márc.p.26-28.

Kiss Sándor

MDK

H. Julia színésznő portréja, vörösmárvány

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kiss Sándor

Sorozám „Partizántemetése"

Németh Lajos: Gondolatok a X.
Magy. Képzőm. Kiállításról

Kritika 1965 11sz. 49-l.

Kreis Schwelm

Schwelm, Parkstraße 7

Ruf: Schwelm 1 [illegible]

Verw. Bezirk: Düsseldorf

Kreis: Schwelm

Verw. Bezirk: Düsseldorf

Kreis Schwelm 1905 Alm. Nr. 1.

Kiss Sándor szobrász

Szerepel az alábbi táslaton a szombathelyi Savaria Múzeumban

N.N.: Megnyílt a Kilencek kiállítása

Vas Népe 1969 XI. 29

KISS SÁNDOR

Farkaskút

2003.

207.0.

felhivtam telefonon Péter Andrá
a fejezeten lényeges változtatá
kerül, hát akár el se olvassák.
hogy ott idegen bérlők uzsorá

Kiss Sándor.

Szabra emlitve

Jelmacher Anna: Leim alakja a magyar szabrászatban
Magyar Nemzet, Jgp. 1970. máj. 5.

Kiss Sándor szobrász

A munkásy díj II. fokozatát kapta

N.N.: Átadták az idei művészeti díjakat

Heves megyei Megyjsög 1969 IV. 3

MDK

Kiss Sándor, nobrán

A Munkácsy M.-díj II. p.-t kapta.

–: Művészeti díjak és címek 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. ápr. 2.

Kiss Sándor

Kobrokkal szerepel a
„Kilemek" kiáhításán

Kabó Mösgy: A Kilemek új
kiáhítása a Műcsarnokban

Társadalmi Szemle 1968 XII. n.

MDK

Kiss Sándor, festőművész

A Munkácsy M.-díj II. f.-t kapta.

–: A művészeti és irodalmi élet kitün-
tetettjei 4.

Népszabadság, Bp. 1969. ápr. 3.

MDK

Kiss Sándor szobrász

Asszonyok, fek.márv.

Anya gyermekkel, bazalt

Kati port ré, br.

Kilencek kiáll. Műcs. 1968. okt.

MDK

Kiss Sándor szobrász

Dombormüvázlat, gipsz

Vizköpő, br.

Kilencek kiáll. Műcs. 1963. okt.

MDK

Kiss Sándor

Kati, br.

11. M. Képzőm. kiáll. Mücs. 1968.

Kiss Sándor

Ferenczy Béni hovadé le vett a Képi. Fotó 1.-n.

Művészet, 1968. szept. Mai Magyar Eremművészet, Kovács Gyula. 24 l.

Kiss Sándor

Szerepelt a Kilencek kiállításán a Műcsarnokban.
Megyilő 968, ott. 5,

Meglicsó

Kiss Sándor

Lezepelt a „Kilencet" nevű
altotónoprot bemutatójáró.

Nepszabadság, 1968, okt 6.
„Terenney altotónüvén tárlata
a Műcsarnokban.

Kiss Sándor

Lány virággal, terr., 30 cm
Magda " 45 "
Javan, Ön, bronzérmék

Budapest Műcsarnok kiállítása.
1957. kat. nesk. Kisdéginé,
Kirimi Irén.

18

Kiss Sandor
Nohan

M.D.Y

Öffigurás „Partizán temetés"
című kompozíciója is szerepel
a tárlaton.

Petényi Katalin: Anya és gyermekábrázolás...
Műhészet, 1968. október - 20 kep.

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K.

~~Akt~~, Torzó" (1970)

A borító hátlapján
Művészet, 1968. október.

KISS SÁNDOR

„Család" c. szobra III. díjat nyert a SZOT Felszabadulási Képzőművészeti pályázatán. (eml.).

Munka, 1970. jan. 10.

Kiss Sándor, [ ] MDK

Programon szerepel tárlata.

–: A Bolgár Kulturális Központ
1971-es tervei

Népszabadság, Bp. 1971. jan. 27.

Kiss Sándor

Szerepel a VI. kér. művészet

táslatán (1970 XI.)

Naplóvó

Kiss Gándor

Közölt reprodukció:

27 sz.) „Középkor" (márvány, 40 cm) a művész tulajdona,

28 sz.) „Torzó" (márvány, 30 cm) Bpest, Kiscelli Muzeum.

Sculptura Hungarica a mai magyar szobrászat, Budapest 1191. Ev és lapszám nélkül.

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K.

„Kati" című szolor portréja
gondosan elemzett Kőműves
Kelemen balladajattak válto
zatát mintázta meg hapa
díszítésként.

Petényi Katalin: Anya és gyermekábrázolás...
Művészet, 1968. október - 19 lap.

Kiss Sándor

„Háboru" és „Kőnüves Kelemenné" c. bronz dombosmüvel (emb.) szerepel a Kilencek kiállításán

ujvári: A „Kilencek" Veszprémben

Magyar Ifjuság 1968 XII. 13

Kiss Sándor
szobrász

MDK

Plasztikus effektusokat érvényesít
érmeiben.

Kovács Gyula: Mai magyar éremművészetünkről
Művészet, 1968. szeptember - 22 lap

Kiss Sándor

Partizántemetés i kisplasztikája szerepel a nápolyi magyar kép. mű. táslaton

Kompozíció 71

TU

1971 VII. 16

Kiss Sándor mobrász

Lenke i portréja (eml.)

Szerepel az alábbi tanulmán

Pérely Gabriella: A Kilencek Dabason

Pest megyei Hirlap 1971 IX.5

Kiss Sándor

neve emlitve

Megnyitották a Kilenak Ziállitását

Magyar Nemzet 1968 okt. 6.

Kiss Sándor

1. Középhor 1967 szürke márvány 49 cm
2. Lányfej 1967 repr. — " — 47 cm
3. Kőmíves Kelemenné bronz és fa
1968 220x100

II. Országos Kisplasztikai Biennálé
Pécs, 1969

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K

Pályadíjnyertes műve, az oroszlányi „Spartolók"-ja. A Gubacsi úti lakótelepre a „Gyümölcsszedők" című domborműve készült.

Szij Rezső: Kiss Sándor
Művészet, 1967. március - 26 kep.

Kiss Sándor

szobrász

M.D.K.

Kisplasztikái az „Évszakok" székely famunkás" érmeje, valamint Andersen, Steinbeck, Hemingway, Bocskay és Thöhöly érmei dicsérik alkotópehat.

Szy Rezső: Kiss Sándor

Művészet, 1967. március - 26 lap

M.D.Y.

Kiss Sándor
szobrász

1958-ban díszttette a hagymá-
nyosi lakóklep két kávanák aj-
tóherdeit műhőhevellen, terakotta-
ból.

Szy Rezső: Kiss Sándor
Művészet, 1967. március - 26 lap.

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K.

Erdély egyik nagy fejedelmet
Bocskayt portréti rozta.

Szy Rezső: Kiss Sándor
Művészet, 1967. március - 26 lap.

MDK.

Kiss Sándor

Kiállitási kritika

Kisalföld 1966 dec.18.

Kiss Sándor MDK

Női portré, gipsz

5 db. bronzplakett

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kiss Sándor

Ivók, bronzérem

Brueghel, bronzérem

Thököly, bronzérem

Műcsarnok 1955. Képzőművészetünk tíz éve

Kiss Sándor MDK

érmék
Vörösilov, bronz

Tolbuchin, bronz

Mücsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

Kiss Sándor MDK

Női portré, mészkő

Érmék /9 db./ bronz

Mücsarnok 1954.V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Kiss Sándor MDK

érmék
Rembrandt, bronz

Zsuzsanna, bronz

Bocskay, bronz

Műcsarnok 1955. Képzőművészetünk tiz éve

Kiss Sándor szobrász

Munkásy díjat (II. fokozat) kapott

N. N.: Átadták az idei
művészeti díjakat

Zalai Hírlap 1969 IV. 3

Kiss Sándor szobrász

Munkány díjat (II. fokozat) kapott

N. N.: Átadták az idei
művészeti díjakat

Petőfi Népe 1969 IV. 3

Kiss Sándor, képrőművész

– a Tizennégyek tagja, készül a körös kiállításra

„Tizennégyek"
Magyar Ifjúság, 1967. XII. 1. 15. l.

Kiss Sándor, szobrász.

- Háboru c. kompozíciója és a Kemű-
ves Kelemenné c. bronz kapudíszítő
dombormüve a Kilencek veszprémi
kiállításán

(ujvári): A „Kilencek" - Veszprémben
Magyar Ifjúság, 1968. XII. 13. 9.l.

Kiss Sándor

műve szerepel a Alemseti Galéria

Kiállításán: „Lenin alakja a magyar

szobrászatban"

Magyar Alemset 1970 május 5

4. old.

Kiss Sándor

Lenin szobor (Dunaújváros)
1970 bronz 40 cm

Lenin alakja a magyar
szobrászatban

Kiss Sándor szobrász

Szerepel a „Bulgária barátiszemmel" c. tárlaton a Bolgár Kulturális Központban

Magyar Nemzet 1971 III. 3

Kiss Sándor szobrász

szobrot készít levelek részére

a művelődési ház elé

N.N.: Képzőművészet a szépülő

szabolcsért

Kelet-magyarország 1971 VIII. 10

Kiss Sándor
nobrán

Szóbrainal szerepel a tárlaton.

Kovács Gyula: Az Első Salgótarjáni Tavaszi Tárlatról
Művészet, 1971 - junius - 45 lap.

Kiss Sándor

Hornáth Gyula műgyűjtő Velencei-tó menti nyári lakjának kertjében formálódó szoborkiállítás számára felajánlotta egyik darabját.

Vázlatok, régiségek; Műgyűjtő, 1970. 4. sz. 22. p.

Kiss Sándor kitüntetése

a Munkácsy Mihály-díj

II. fokozatát kapta

Pestmegyei Hírlap 1969 április 3
4. old.

Kiss Sándor

Született 1925, Sáros. Tanulmányai: a bp-i Képzőművészeti Főiskolán. Kiállításai: Veszprém 1967, Budapest, 1968. Stockholm. Munkácsy díj: 1969.

Sculptura Hungarica a mai magyar szobrászat, Budapest (é. n.)

1171.

Kiss Sándor

Ernie, repr.

Kortárs, 1970/6. 976. l.

Kiss Sándor

Emlitve

Tasnádi Attila: A „Kilencek" kiállítása elé.

Kortárs, 1968./89. 1498. l.

Kiss Sándor

Szobánál foto.

Kortárs, 1969/4. 605. l.

Kiss Sándor

Említve

Tasnádi Attila: A Kilencel és a Studió
Korfáns 1969/4. 667–668.

Kiss Sándor

„Víz Zöpö" c. szobrának

fotója a 8. oldalon

Népszava 1970 február 28

Kiss Sándor

„Középlor" c. szobrának

fotója a 7. oldalon

Népszava 1970 február 28

Kiss Sándor Szobrász

A Munkácsy díj II. fokozatát kapta

Nápszava 1969 április 3
2. old.

Kiss Sándor szobász

Művei szerepelnek a
pécsi Tisplastikai Biennálén
– emlitve

Népszava 1969 október 12
7. old.

Kiss Sándor

tizenegy társával együtt budapesti tónájú emlékérmet alkotott a Fővárosi Tanács megbízásából, a fel
szabadulás 25. évfordulója alkalmából. - Az érmek
képével:

Tóth Antal: Budapest új emlékérmei.
Budapest, 1970. 2.sz. 18-19. l.

Kiss Sándor

„Partizán temetés" c. műve
említve - szerepel az „Ly művek"
kiállításán a Műcsarnokban

Magyar Nemzet 1971 március 9
4. old.

Kiss Sándor 40 brány 1

a Kmetty utcában van

műterme, az Eprer Zettel szemben

Nápszava 1970 november 15

8. old.

Kiss Sándor szobrász 2

Munkácsy Mihályról

Tiszit dombormüvet Gyula

városa számára

Nápszava 1970 november 15

8. old.

Kiss Sándor vyobrány 3

Bartók Béláról Zsigmond

domborumíve emlétve

Mápyava 1970 november 15

8. old.

Kiss Sándor szobrász 4

Dúzer domborművet

Szerzit Gyula városa számára

Nápszava 1970 november 15

8. old.

Kiss Sándor

Szerepel a VI. kat. művészek
táblatán

Nephivó 1970 XI. 27

Kiss Sándor

Fantázia fejcit; kapjelit és apró víri szobrait a Palatinus strandon

áhitják fel

N.N.: Elkészült a Marx-Engels emlékmű

Magyar Hírlap 1971 I. 21

MDK

Kiss Sándor, szobrász

Kiállít.

—: Magyar művének kiállítása a Bolgár Kulturális Központban 8.

Népszabadság, Bp. 1971. március 3.

MDK

Kiss Sándor, Szobrai

A kisplasztika megfelelő méretei.

Németh Lajos: A modern magyar kisplasztikáról
21—23.

KRITIKA, BP. 1969. augusztus VII/8

Kiss Sándor

szül.: 1925. Sároson (Nagykükülő m.) Hosszabb ideig élt Brassó, Kolozsvár, Bp-en. 1945-50-ig a Képzőműv. Főiskolán Pátzay Pál és Ferenczy Béni tanítványa. Több hazai és külföldi kiállításon részt vett. Több nobrát felállítottak. 1969. Munkácsy-díj.
1967-től kiállít a „Kilencek"-kel.

Kiállított művei:

Asszonyok	bazalt	1968	50cm (repr.)
Család	mórvány	1969	80cm
Vas megye	— " —	— " —	— " —
Kőmíves Kelemenné	bronzkapu	1967.	200 x 100 cm

„9"-Szombathely 69. Kiáll. kat. Bev.: Tasnádi Attila (Savaria Múzeumban) Bp. 1969.

Kiss Sándor vzobrázt

a Munkácsy díj II. fokozatát

Kapta.

Magyar Nemzet
1969 ápr. 3

Kiss Sándor

szobrász

A Szot felszabadulási képzőművészeti és iparművészeti pályázaton a III. díjat nyerte el a „Család" anyi szobrával

—·—

Művészet, 1970. szeptember - 24 lap

Kiss Sándor, szobrász

1967-ben az I. Orsz Kisplasztikai Biennale anyagából 13 darabot a Baranyamegyei Tanács, 6-ot a Müv. Min. vett meg a Pécsi Modern Magyar Képtár számára. Kiss egy művét a Baranyamegyei Tanács vette meg. 225. old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Kiss Sándor

1) Anyaság és értelem, 1967.
2) Női fej, 1966

Magyar Műveriet 1945-1969
Műcsarnok sept-okt.

Kiss Sándor szobrász

Szerepel az alábbi tanulmán

Ridey Gábor: Magyarult a Szot
képzőművészeti kiállítása

Nepszava 1970 VIII. 19

Kiss Sándor szobrási

Család c. műve (emb.)
III. díjat (5000 ft) kapott az
alábbi pályázatok

(v. g.): ha nyílik a szot
felszabadulási kép. műv.
pályázatánál) kiáhítása

Nagyszava 1970 VIII. 18

KISS SÁNDOR

„CSALÁD" C. SZOBRA (EML.) ELNYERTE A FELSZABADULÁSI PÁLYÁZATOT (SZOT) 5000 Ft-OS III. DÍJÁT.

MŰVÉSZET, 1970. SZEPT.

Kiss Sándor

1. Bruggel, br. 10 cm
2. Hóború, br. 16,5 cm
3. Tanasz, br. 8 cm

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok 1969. sep-okt

Kiss Sándor

4. Hemingway, bv. 11,5 cm

5. Hera, bv. 10,5 cm

Magyar Művészet 1945-1969

Műcsarnok 1969. szept-okt

Kiss Sándor szobrász

Bartók plakettjét a zsenyei művésztelepen készítette (eml.)

Vekess Erzsébet: A Rába-völgy gyöngyszeme: Zsennye

Békés megyei Mégnyság 1970 VIII. 12

Kiss Sándor

Díjat nyert a SZOT-pályázaton
(5000 Ft)

Láng Éva: Művészet vállalat
Építésügyi Dolgozó, Pk. 1970. sep. 5.

~~Felszabadulás~~ M.D.K.

Kiss Sándor szobrász

Dijazva a pályázaton

Felszabadulás / érempályázat II. dij 6000 Ft /

A felszab dulás évfordulójára kiirt képzőművészeti pályázat eredménye
magyar Nemzet 1965 . márc. 20

M.J.K.

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K

Hemingway-ennéjét mu-
tatta be a kiállitáson.
„Hiéra" (repro) + „Hemingway erem" hátlapja

Soós Gyula: Ermek és plakettek a X. Magyar Képzőművészeti Kiállitáson

Művészet, 1966. január - 8 kap

M.D.K.

Kiss Sándor szobrász

A felszabdulási képzőművészeti pályázaton dijazva

Népszava 1965. márc. 20.

Kiss Sándor [ ] Mon

Kiállít.

D. Tehér Imre: Magyar Képzőművések
a fasizmus ellen 8.
NÉPSZABADSÁG, bp. 1965. dec. 19.

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

A felszabadulási képzőművészeti pályázaton
díjazva

Népszabadság 1955. márc. 20.

M.D.K.

Kiss Sándor szobrász

A felszabdulási képzőművészeti pályázaton
díjazva

Népszava 1965. márc. 20.

Kiss Sándor

Nobán

M.D4

„Hemingway"

(repro)

Mivesit, 1965. december – 25 lap

Kiss Sándor, szobrász MDK

Partizántemetés c. hisplasztikáján
érvényesíti érmeinek eleven erejét.

AX.M.Képzőműv.Kiáll.

Rózsa Gyula: Szobrászat, Éremművészet 9
NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. okt. 17.

Kiss Sándor

nohán

M.D.K

„Leuke" (negro)

Miércoles, 1965. december - 31 lap

MDK.

Kiss Sándor

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 32.

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K

„Vasszűz" c. szobra szerepel
a tailaton.

D. Fehér Zsuzsa: A X. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
kiüvészet, 1965. november - 28 lap.

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

A felszabadulási képzőművészeti pályázaton
díjazva

Népszabadság 1965. márc. 20.

Kiss Sándor
nobrász

M.D.K.

Méltatás.

Tölgyesi János: A stúdió-nobrászati anyagáról
Művészet, 1969. január - 18 kep.

Kiss Sándor szobrász

Szerepel a Kilenek tárlatán a Műcsarnokban

Kolosi Tamás: Idősek és fiatalok

Ifjú Kommunista 1968 X.

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K

A Dési Huber alkotóhózósság
tagja volt -

Bolgár Kálmán: Tíréves a Fiatal Képzőművészek Szerdája
Művészet, 1969 január - 14 lap.

MDK

Kiss Sándor

Kiállitási kritika

Esti hirlap 1968 okt.14.

MDK

Kiss Sándor

Kiállitási kritika

Esti hirlap 968 okt.14.

MDK

Kiss Sándor

Kiállitási kritika

Esti hirlap 1968 szept.25.

MDK

Kiss Sándor szobrász

Partizán temetés, gipsz

Ernő, bazalt

Torzó, alabástrom

Kilencek kiáll. Műcs. 1968. okt.

MDK

Kiss Sándor szobrász

Torzó, v.márv.

Középkor, márv.

Leányfej, "

Kilencek kiáll. Miss. 1968. okt.

MDK

Kiss Sándor szobrász

Leányfej, fek.márv.

Juli, v.márv.

Agnes, br.

[illegible] kiáll. Műcs. 1968. okt.

MDK

Kiss Sándor szobrász

Anyag és szellem, fek.márv.

Lenke, br.

Márványfej, feh.márv.

Kilencek kiáll. Mücs. 1968. okt.

MDK

Kiss Sándor szobrász

Leányfej, v.márv.

Kőmüves Kelemenné, diófa

Háboru, br.

Kilencek kiáll. Mücs. 1968. okt.

Kiss Sándor
nobrán

M.D.K.

„Kati" (repro)

A borisón
Művészet, 1969 április

Kiss Sándor

MDK

nohrán

A Munkácsy díj II fokozatát kapta.

Kitüntetések

Művészet, 1969. április – 31 lap

Kiss Sándor szobrász

szekepel a

„Kilencek" tárlatán

Lavas: A „Kilencek" kiállítása

Nagyvaja 1968 X. 24.

Kiss Sándor szobrász

Szerepel az alábbi tárlaton

Iván Bojár: Alle „Neune"

Budapesti Rundschau 1968 X. 18

M.D.K.

Kiss Sándor szobrász

Anyag és éretelem, kő

müve bemutatva az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán. A Képzőművészeti Alap vásárlása.

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról, lo. l.

MDK

Kiss Sándor

repr.:

Torzó

1. Orsz. kisplasztikai biennálé, Pécs 1967.

Kiss Sándor

Lenke c. műve (eml.)

szerepel a X. hagy. kéz. műv.

Liáhitásban

Körnek Éva: A XI. hagy. kéz. műv.

Liáh.

Tiszatáj 1965 XII n. 925 old.

Kiss Sándor

kiállított munka:

Táncoló leány. Bronz.

Pécs-baranyai Országos képzőművészeti kiállitás 1956. Kat. irta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 2o t.

30.l.

MDK

Kiss Sándor

Torzó, alab.

Parasz lány, bazalt

Leányfej, márv.

1. Orsz. Kisplasztikai biennálé, Pécs 1967.

Kiss Sándor

Dombormüve: Bp. Müszaki Egyetem.

Magyar Nemzet, 1967. II. 5.

Kiss Sándor szobrász

Szerepel a Veszprémi Egyetem
„14 művész" c. kiállításán (eml.)

Tasnádi Attila: Kiállítási jegyzetek
Kortárs 1967 X. 168 old.

Kiss Sándor

Ésmékkel szerzel a

X. hagy. kép. mův. kiállításon

Bolgár Kálmán: X. hagy. kép. mův. kiáll.

1914

Magyar Nyúlság 1965 XI. 6.

Kiss Sándor

1529. Démétér, platett, bronz 95 mm.
1530. Steinbeck, " , " , 120 "
1531. Hemingway, " , " 112 "

— · —

Szij Rezső, Gyűjteméjem (katalógus) olaj lemp, akv. gouache. Bp. 1966.

71. l.

M.D.K

Kiss Sándor
nobrán

Sölét hajú, bronz női portréja
szerepel a tárlaton.

Csap Erzsébet: Kisplasztikák a VI Képzőművészeti...
Művészet, 1968. május – 16 lap

Kiss Sándor

Szerepel az állami tép. műv. vásárlások kiállítása.

Ujvári Béla: Az állami tép. műv. vásárlások kiállítása

Magyar Ifjúság 1966 VIII. 27

MDK

Kiss Sándor

Budapest, 19

Kiállitási hir

Dunántuli napló 1967 nov.2.

Kiss Sándor, Nobrás

M.D.K.

tervei alapján most készülnek a Palatinus Strand-fürdő nagy uszómedencéjének vízkőfő fejei.

BUDAPEST, 1968. VI.évf. 5. sz. 9. old.

Kiss Sándor

Szerepel az I. Orsz. Kisplasztikai Biennálén Pécsett

Romváry Ferenc: Az I. Orsz. Kisplasztikai Biennálé

Jelenkor 1967 XI. 1149 old.

M.D.K.

Kiss Sándor
szobrász

Terakotta dombormű
Női fej
Terakotta dombormű a
Filmlaboratorium entoriőrjeben } repro.

Szíj Rezső: Kiss Sándor
Művészet, 1967. március - 27 lap

M.D.L.

Kiss Sándor

Szolvár

1925-ben született Nagy-Kükülló megyeben Sárosor. A budapesti képzőművészeti Főiskolára 1945-ben irathozott be.

Szíj Rezső: Kiss Sándor

Művészet, 1967. március - 26 lap

Iliss Sándor

M.D.K.

szobrász

Az Emke kávéhár részére
készített belső dekorációt.
1965-ben alkotta a „Szabott
vivők" című emlékművet.

Szy Rezső: Iliss Sándor
Művészet, 1967. március - 26 lap -

Iliss Sándor

M.D.K.

szobrász

1964-ben készült „Syrakusa ostroma", dombornú „az Optikai és Finommechanikai Intézetben elhelyezve.

Szíj Rezső: Iliss Sándor
Művészet, 1967. március – 26 lap.

Iliss Sándor

Szobrász

M.D.K

1964-ben készült a győri „Shutfigurá"-ja. Ugyanesak 1964 eiz termés a Filmlaboratorium enteriőrjebe készült „Jelenetek" dombormű.

Szy Rezső: Iliss Sándor

Művészet, 1967. március - 26 lap

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K

1961-ben a budapesti Heim Pál
kórházban állítottak fel az „Anya
gyermekével" című művet.

Szíj Rezső: Kiss Sándor
Művészet, 1967. március - 26 lap.

Kiss Sándor
szobrász

M.D.V.

1958-ban született a „Fekrő akt"-ja. Ebben az évben faragta hőbe „Női fej"-et.

Szíj Rezső: Kiss Sándor
Művészet, 1967. március - 26 lap

Kiss Sándor

Nobrási

M.DK

A miskolci SZOT sukhaia előtt van elhelyezve a „Visnuntó fiú" c. műve. 1961-62 es mű a sugedi tanácskára falára az „Erichlő-zerélő ifjuság".

Szíj Rezső: Kiss Sándor
Művészet, 1967. március - 26 lap

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K.

1957-ben mintázta a hisperli
Vécsei utcai iskolába a „Labdá-
zó-fiú" cimű szobrat.

Szig Rezső: Kiss Sándor
Művészet, 1967. március - 26 lap

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K.

1954-ben a hatvani vasút állomás-
ra készítette a „Martinász"-at
1954-55-ben készült a „Szorgasó
gyerekek" c. köplasztikája.

Szíj Rezső: Kiss Sándor
Művészet, 1967. Miarans – 26 kap.

Kiss Sándor
szobrán

műveire erősen hatott Ferenczy Béni

művénete

T. Kihe Margit: Ferenczy Béni
Élet és Tud. XXIII. 1968. II. 2. 5. n. 217.

Kiss Sándor

Horváth György: Tizenhárom új szobor Budapesten. /Mikus Sándor: Rózsa F. emlékkútja, Kerényi Jenő: Csontváry, Vigh Tamás: Madarász Viktor siremléke, Konyorcsik János: Hopp Ferenc siremléke, Kiss István: Apászai Csere János, Kisfaludi Stróbl Zsigmond: [illegible] L Lengyel Gyula, Borics Pál: Clark Ádám, Grantner Jenő: Tormay Béla, Kametsay István, Kiss Sándor, Szabó Iván, Olcsay Kiss Zoltán, Horczeg Klára, Farkas Aladár./ - Magyar Nemzet, 1967. á pr. 9.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1970. 1.sz. 68-107. 1./ 78. 1.

Kiss Sándor

Nobrán

Esztergomi művésztelepen való
részvételekor az u.n. Kapu is-
kola egyik tantermében kapott
szállást

Kaposi Endre: Ferenczy Béni müvésztelepe Esztergomban.

Müvészet, 1970.augusztus 10.lap

Kiss Sándor, szobrász

MDK

A junior ökölvívó európabajnokság (ED) bajnoki érmeit tervezte. (Miskolc.

Ökölvívás

— . Máris csatát nyert a junior ΣB 16.

Népszabadság, Bp. 1970. okt./29.

Kiss Sándor
nobrasz

Ferenczy Béni az osztályával
magával vitte az esztergomi
művésztelepre.

Kaposi Endre: Ferenczy Béni művésztelepe Esztergomban.
Művészet, 1970. augusztus 10. lap

Kiss Sándor

is szerepel a „kilencek" csoportjának a Műcsarnokban megrendezett kiállításán. A cikk ötletgazdag sobrait dicséri.

A „kilencek" már tizennégyen (Szabó György)
(Kultura - Művészet)

Magyar Hírlap, 1968 október 8. 9. l.

MDK

Kiss Sándor, mohán

Szerepel.

– : Tizennégy képzőművész tárlata a Műcsarnokban 9

Népszabadság, Bp. 1963 szept. 6.

MDK

Kis Sándor, nobván

Szerepel majd a
Kilencek körös tárlatán.

(f.f.): A Kilencek.... 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. szept. 25

Kiss Sándor, szobrász

MDK

Lirikus alkatnak mutatják
művei.

Székely András: A „Kilencek" kiállítása a
Műcsarnokban 7.

Népszabadság, Bp. 1968. o. 11.

MDK

Kiss Sándor, kobrán

A kilencek kiállításán új műveitől mutat be erőteljes, kitűnő alkotásokat. (Kati, Emő, Középkor, Partizántemetés) [Műcsarnok)

Harangozó Márta: Vezet a grafika 2

ST[illegible]HIRLAP, Bp. 1968. okt. 14.

MDK

Kiss Sándor, szobrász

Partizántemetés c. műve

fénykép — Repr.

(A Műcsarnok kiállítása)

Harangozó Márta: Vezet a grafika 2

EST[illegible]LAP, Bp. 1968. okt. 14.

Kiss Sándor

kiállított művei:

Lány virággal, terrakotta, 30 cm.
Magda, — " —, 45 cm.
Tavasz, Ön, bronzérmek

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. -at.
szerk.: -isdiginé -irimi -rén. Bp. 1957. 19 l.

18.l.

Kiss Sándor

„Syracusa ostroma" c. alkotása.

Horváth György: Tizenhárom új szobor Budapesten.

Magyar Nemzet, 1967. IV. 9. 9. o.

KISS SÁNDOR

Fokó bronz

Fiatal képzőművészek és parművészek kiáll 1955

Kiss Sándor

nobránmúrén

Az 1988-as Tüzterületi alkotásából

Szovjetúnió, Tbilisi:

Zicky Mihály-portészokos,

bronz

Művészet 89/6

Kiss Sándor

nohrámcsíró,

A Budai Penta Hotel épületének legnagyobb terészet, a tiltakozás falait díszítik.

Stúdió '82

1982 VII. 27. TV T. 20[illegible]

KISS Sándor szobrász

Szombathely, Ferences kolostor oratóriumában elhelyezett szobráról

SILL Ferenc: A kiengesztelődés emlékművének felavatása. = Vasi Szemle. 1990.3.sz. 455-457.p. és ill.

esett gabonamag kalászba szök-
nyér vált, - ám ahhoz, hogy a
lvezhető kenyér váljék, a magoknak
ell válniok. Igy ~~xxx~~ sokasodik
y válik élő kenyérré a testek,
táplálni és igy előkészitèni az

-1734 / Sopronban őrzött fiatal-
őjegy látható. Aranyozott ezüst
szerü alakok magaslanak. Szőlő-
körülvett három reliefje mind
degyik Krisztus áldozatára utal,
nik az urvacsoravétel.
ványoktól körülvett Krisztus
relief a Getsemáné-kertet ábrá-
zzussal, akit gyötrődésében
osit. A harmadik jelenetén
ét Cyrénei Simon segiti fel-

KISS SÁNDOR szobrász

Salamon Nándor: Kiss Sándor és Lesenyei Márta szobrai : Müvelődési Otthon, Kéld. = Uj Tükör, XXII. évf. 24.sz. 1987 3.p.

on belüli számozással - több kötet

"Koll." jelzéssel közöljük.

lyamok mellett részév folyamokat
n teljes évfolyam hiányában a rész-
a körülményt jelezzék.

e álló évfolyamokból elégitjük ki.

SSZAKÜLDÉSÉT! A könyvtár részére
KÁZÁSSAL KELL JELÖLNI, és a jegyzék
LYEGEZNI;

1

1985

Kiss Sándor

Művészeti Alap nagydíjának alkotója

Magyar Nemzet 1984. XII. 18.

KISS Sándor szobrász

müveinek reprodukciói

Vasi Szemle 1990.2.sz,

Egységár: 100.-Ft

129/295
KISS Lajos: Régi rétköz. Bp. 1961, Akad. K. 481 p. 1 térk. 24 cm.

Egységár: 100.-Ft

130/227
KLANICZAY Tibor: A mult nagy korszakai. Bp. (1973), Szépirod. K. 528 p. 18 cm.

Egységár: 50.-Ft

131/230
KLANICZAY Tibor: Reneszánsz és barokk. Tanulmányok a régi magyar irodalomról. Bp. 1961, Szépirod. K. 595 p. 20 cm.
Egységár: 30.-Ft

Kiss Sándor, rabrán

L: Kő Pál

Harangozó Márta: Bem apó a griffmadáron 2.

Esti Hírlap Bp. 1982 jan. 22.

Kiss Sándor, nívó-díjas szobrászművész

a Képező- és Iparművészeti Lektorátus kijelölései (1989. III. negyedév)

Összeállította: Hollósi Éva.

Megbízást kapott:

Kiss Sándor: Bolyai János mellszobrának elkészítésére.

Költségvállaló: a szombathelyi Bolyai János Általános Iskola.

Művészet, 1989., okt., 64-old.

Kiss Sándor, Nivó-díjas szobrászművész

Közterületi alkotások. Összeállította: Hollósi Éva.

1988. szeptember.

Szentgotthárd, Magtártemplom:

„Szentgotthárdi csata," kapubejárati dombormű,

bronz, 270 x 200 cm. (említve).

Művészet, 1989., január, 64-old.

Kiss Sándorné

a B M G Radúrti Miklós klubjában szept. 6-án megnyílt üzemi tárlatot műni szerepeltek.

Hajdu-Bihari Napló, 1971. szept. 7.

Kiss Sándorné (Debrecen)

Batik kép I. batik

Batik kép II. "

Magyar képzőművészek szövetsége
keletmagyarországi területi szervezetének
tavaszi tárlata 1965.
Kat. bev. Kádár Zoltán Debrecen.

mdk

Kiss Sándorné tipografus

munkája: Hirdetés

Steinelvények a tipografus továbbkepző munkásból 1962-63

Magyar Grafika 1963, 3. sz 149. l

MDK.

Kiss Sándorné

Debrecenben kiállitott 1965-ben

Hajdubiharmegyei Népujság 1965 ápr.1.
lap -

Kiss Sarolta, —: meghalt 1954-ben

Komáromi Kacz Endre
műtermében: Fónay Tibor

Veszprém megyei
Képújság, Veszprém
1956. júl. 1.

Kiss Sarolta ütörő

Vásárhelyen immár nyolcadszor rendezték meg az ütörők rajzversenyét – színes krétával, az aszfalton. A téma: „Együtt, egymásért" c. viselte. A 7–8 oszt. ütörők harmadik helyezését Koncz Sándor és Kiss Sarolta megosztva nyerte.

Gongrád Megyei Hírlap, 1946. okt. 13.

Kiss Sarolta, festőművész

amikor Komáromi Kacz Endre első feleségével: Kiss Saroltával, a kitűnő akvarellistával elköltöztek Komáromból, Budapesten, a Kelenhegyi úton béreltek kétműtermes lakást. Jól ment soruk, képeiket leginkább a Műcsarnok vásárolta meg.

Szuchy M. Emil: Száz éve született Komáromi Kacz Endre.
Irodalmi Szemle, 1980. 6. 569. old.

mdk

Kiss Sándorné typografus

Hirdetés: Szabó Lőrinc, Örök barátaink

/. Szemelvények az 1962-63-e Typografus Tovább képző munkáiból

Magyar Grafika 1963, 3. sz 149. l

KISS Sándor festő

P.SZÜCS Julianna: Boa constroctor : Ki ne maradjon: december. [Népszabadság, XLIX.évf. 3o4.sz.1991 dec.30. 13.p. ill.

Bp.,Csók István Galéria, Tallián Zsóka iparm.,1991

Bp.,Csontváry Terem, Tzortzoglou Georgios festő, 1991
Bp.,Koller Galéria, Kiss Sándor festő, 1991
Bp.Dorottya Galéria, 12 fiatal iparművész kiáll,1991

tői-múzeumszervezői tevékenységi
első felében még kritikusi, műve
latismertetők és könyvrecenziók
tette munkásságát. /Ezen cikkei
meg 1941 márciusa és 1944 februá
Oltványi művészeti írói életmüve
tet alkot a Magyar Nemzet hasáb
kritikusi tevékenysége. Azt lehe
tárlatok és művészeti könyvek is
let sürűjébe érkezett. Korábban
elvrendszere, a művészetről val
olvasmányos, napi újságkritikák
persze nem adta föl, alapvonása

KISS Sándor szobrász

(m.d.)[MEGYERI Dávid]: A függetlenségemlékműve.=
Uj Magyarország, 1992. okt.24. 9.p.

KISS SÁNDOR
SZOBRÁSZ

MAGYAR PUSZTAI EMLÉKDOMBJÁRÓL

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET
1995, 6, 40-41

... jobban

rövid átmeneti álla-
másik két felé, mely-
ál. Az igazi élet a
r" kezdődik. (jellem-
lt jó sorsnak hiv-
én illatához hason-
pedig az élők szel-
Az egyiptomiak hite
a lelek továbbo él,
ik az enyészettől.
ifikálással a lehető
gőrizni a test eredeti.

1 ——

KISS Sándor szobrász

és Vadász György épitész

M.T.: Jövőre elkészül Budán a függetlenség emlékműve.
= Magyar Nemzet, 1993. junius 3o. 4.

Korlátozott számban még elfo
Káptalanfüredi Zenei Táborunkra

1993. június 12-17.

---

között lesz.

Részvételi díj: 2.500.- Ft, me
tást, szállást, szakmai prog
Jelenkezni a Zeneiskola irod
Akácvirág úti iskolában Kovács
részvételi díj befizetése mellet

Meghívó!

Szeretettel meghívjuk a III. Pü
ben megrendezésre kerülő hangve

1993. május 30. vasárnap 11.00

---

a Rákosligeti Közösségi Házba
(1172. Budapest, Hősök tere 9.)
Közreműködnek: Liszt Ferenc Veg
Volksliedsingkre
(Salzburg-Ausztr
Francavilla al M
(Olaszország)

KISSZEBEN, PLÉBÁNIATEMPLOM

Struhár, Alojz: Prinzipien des geometrischen Systems und der Konstruktion gotischer Masswerke
Ars 9-1o. 1975-1976, 259-328

PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, ANNA:
BRATISLAVSKÍ VÝTVARNÍ UMELCI
A UMELECKÍ REMESELNÍCI 18.
STOROCIA
ABS 4. 1970, 1-2. DR

KISS Tibor alkotásaiból

Bp.Cukor u.bérház	T.és F.1936. 34.o.
Felten-gyár pavilon,BNV 1939.	T.és F.1939. 92.o.
Családi ház Sashegy lejtőjén	M.ép.müv. 1942. 68.o.
Dreher Sörgyár,Kőbánya	Ép. 1942.1.füz.25.o
	és M.Ép.müv.1942. 128.o.

KISS Sándor festő, rajzoló

Debrecen látkép 1816- westerlevelen

MÉA 1997/1-2. 99,100 és ill

1987. október 2-11., Budap
21. = Városépítés 24. 198
Péter::

~~466.~~ Fazekas Péter: Vas me

466 FELD István: Konferencia a
kérdéseiről [1989. szeptem
(1990) 57-61. ill. .i.Felc

467. FELD István - SZABÓ J
konferencia Mátrafüreden [
Egri Vár Hiradója, 21-22 (
István::.i.Szabó J. József

468. FRODL, Walter: Sopron
(1976) 43-45. .i.zzzSopron

469. GERŐ László: IBI Tudo
Lille 1981. = Műemlékvédel
László::

470. GERŐ László: Internat
Műemlékvédelem, 33 (1989)

471. GERŐ László: [Interna
évi aranyérmének kitüntete
(1976) 50. ill. .i.Gerő Lá

472. GERŐ László: Internat
Tudományos Tanácsa. Rövid

KISS Sándor szobrász

Balázs Deiner: Zichy Mihály szobra Tbiliszében. = Földrajzi Múzeumi Tanulmányok, 9. (1991) 47. ill

ből és az adatokból, ahány olvasó, sze
munkára.

A legnehezebb a kezdetek elképzelé
vány képet kapunk, célszerű és erős, vi
amelyek sorából a püspöki székhely sz
val és gazdagságával emelkedik ki. Eb
tása, a védelem célszerűsége az irány
nasztikus rendek kolostoraiban is, ame
művészi élmény színhelyei is a középk
kerci ciszterci apátság: hatása a fenná
lentős városi település első plébániaten
szet története Erdélyben így összefonó
első kiindulópontjai a koldulórendek m
a ferencesek egészítik ki a hitélet és az
inte meglehetősen laza szövésű hálóza
népszerű rendek, a pálosok és a 15. szá
be.

A korábbi szakasz civilizációjának
város. Mindenekelőtt Nagyszeben írot
forrásai és a közelmúltban feltárt eml
századi képéről, lakóinak életformájáró

KISS Sándor szobrán

(r.t.) A megszabadulás harmadik évfordulóján. [Vadász György és Kiss Sándor Függetlenségi emlékműve] = M. Nemzet, 1994. július 1. 11.

CIO DI BIANCO, Bartolommeo 46, 67, 75, 99, 100
EHMANN, Erich 33, 38, 118, 121, 132, 155
LBÍN, Bohuslav 13, 71
LZER, Johann 226
MBERG 117, 222
NZ, Klosterkirche 34, 117
ROCCI, Federigo 66
RTHEL, Melchior 165
RTOLOTTI VON PARTENFELD, Josef 112
RTONĚK, Vojtěch 256
SSANO, Francesco 236
Jacopo 236
Leandro 208
TONI, Pompeo 144
UGUT, Franz 156

BERNINI, Gian Lorenzo 30, 54, 103, 153, 154, 156, 166, 170, 171, 176, 185, 191, 196
BIAŁOSTOCKI, Jan 21
BIANCO, Peter 116
BIBIENA, Antonio 253
BIEDERLE, Johann Michael 59, 102, 120, 189
BIELANY bei Krakau, Kirche 27
BIERMANN, Georg 227
BINNERT, Johann Franz 58, 116
BIRNBAUM, Vojtěch 19, 107
BIRNBAUMOVÁ, Alžběta 220
BISSINGEN, Karl Gottlieb von 141
BLAKE, William 262
BLAŽEJ, Jiří 218
BLAŽÍČEK, Oldřich J. 59, 116, 124, 143, 151, 152, 153, 154, 161, 167, 170, 183, 186, 187, 191, 192, 196, 197, 198, 208, 211, 223, 253, 259
BLEHA, Josef 128

KISS SÁNDOR

KISS SÁNDOR: EGY SZOBRÁSZ EMLÉKEZÉSEI.

ÉLET ÉS IRODALOM 1995/5-6, 431-439,
1995/7, 653-659.

AUGUST, GEORG

FESTŐ

PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, ANNA:

BRATISLAVSKÍ VÝTVARNÍ

UMĚLCI A UMĚLECKÍ REMESELNÍCI

18. STOROČIA

ABS 4. 1970, 1-2. 92., 212

KISS Sándor szobrai

emlékkiállítása. 10. 79. p. ill.

Új Művészet 1992

Kiss Sándor, szobrász

Szobrot rendelt neki Borsod megye.

— : Htr

1 p.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. nov. 29.

Kiss Sándor
rovása

M.D.4

„Anya gyermekkel" c. kompozíciója
a kórház kertjében van elhelyezve.

Lauer Sándor: Új műalkotások a Heim Pál kórházban
Művészet, 1964. október - 22 lap.

Negatív

Zilahy Károly Hegedűsné

Kiss Sándor: (Ülő nő)

Kobor

Negatív

Lilahy Szabó Hegedüsné

Kiss Sándor: „1957 Október Emlékére"
„Bronz-plakett"

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Kiss Sándor: Brueghel plakett

Bronz

Negatív

Lilaky István Hegedüsné

Kiss Sándor: „Anya 1952"

Bronzplakett

Negatív

Zilahy István Hegedűné

Kiss Sándor: Andersen plakett

Bronz

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Kiss Sándor: Tököly Imre plakett

Bronz

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Kiss Sándor: Bocskay István plakett

Bronz

Negatív

Lilahy Tiborné Hegedűsnek

Kiss Sándor: Rembrandt plakett

Bronz

Negatív

Zilahy István Hegedűsné

Kiss Sándor: (Almaszüret)

Relief

Kiss Sándor nobrász.

Vizmező fink (emlitve)

Nagyvaros. 1964, jun. 20., 4 old.

MDK

Kiss Sándor szobrász

A II.dijat nyerte.

Cikk: Ifjusági kiállitási nyilt a Nemzeti Szalonban.

Esti Hirlap, 1957.Jun.2. 2.l.

Kiss Sándor, [szobrász]

MDK

K

Szobrászművészek közül

a második dijat: Kiss Sándor és
Deák László

a harmadik dijat: Somogyi Árpád és
ifj.Szabó István

nyertek.

: Ifjusági kiállitás nyilt a Nemzeti Szalonban.

Esti Hirlap, II.évf.127.sz. 1957.jun.2.vas.
2.oldal

Kiss Sándor M.D.K.

16 négy zetméteres terrakotta dombormüve az Optikai és Finommechanikai uj laboratórium részére elkészült. Témája óSzirakuza ostroma, a város Archimedes alkotta tükréval védékezik

Napló
Magyar Nemzet 1965. április 22. 4.1.

Kiss Sándor

l.

Szabad Művészet

1948. 268. l.

is'

Vagy amikor Thonuzoba hi

Et dum beatus rex Stepha

baptizaret,- tunc Thonuzoba in f

Megtaláljuk a Gestában a

is,mégpedig azonos formában, nem

is: Regna et reges (56) SSRH.I.32,1

A porta speciosa felirat

gikus szövegekből származnak- te

lattal és irodalmi stilussal- am

a legszorosabb kapcsolatban álla

előtt jól ismert az a körülmény,

kancelláriában a francia oklevél

kap lábra és elég gyakoriak irot

mikus mondatok ennek az elegáns

tosság sok más francia eredetü k

fogalma az oklevél adó nevének s

(57)

az előbb idézett

1183-as esztergomi oklevélbe

az Esztergomban müködő királyi k

Kiss Sándor, keramikus MDK

Az EMKE kávéház eszpresszórészének falait díszítik figurális domborművei.

Rózsa Gyula: Ízlések és kávéházak

8-9

NÉPSZABADSÁG, 1965. júl. 10.

Kiss Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JUN 20.

NÉPSZAVA

1021

— A KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAP kérésére közöljük, hogy a szakszervezetek miskolci székházát ábrázoló Corvox-lapon látható »Vízmerő fiúk« című szobor Kiss Sándor szobrászművész alkotása.

— Meghalt Giorgio Morandi, korunk egyik leg

ZIHVOLIBRARY.ORG

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

Részt vett a pályázaton

Érempályázat / Felszabulás / II. dij , 6ooo Ft

A felszabdulás évfordulójára kiirt képzőművészeti pályázat eredménye

Magyar Nemzet 1965. március 20. 7. l.

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

"Kutfigura" kompozicióját Győrött helyezik el

Magyar Nemzet 1965. március 23. 4.1.

Kiss Sándor M.D.K.

"Újszva a fővárosi tanács felszabadulási képző-
művészeti pályázatán

Napló

Magyar Nemzet 1965. március 16. 4.l.

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

A Budakeszi uton épült Magyar Filmlaboratorium elő-csarnokának dombormüve / film története/

G.J.: Milyen megbizásokon dolgoznak képzőmüvészeink Magyar Nemzet 1964. julius 5. 13.1.

Kiss Sándor, szobrász MDK

Befejezi a szegedi párt- és tanácsház előcsarnokába kerülő szobrát.
Utána egy kétalakos kompozicióba kezd.
Ez a szobor Miskolcra kerül egy új lakóház elé.

— : Ma hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. febr. 21.

Kiss Sándor

a múlt év tavaszán a Bolgár Kulturális Központ kiállítási termében volt tárlata.

Juhász Péter: a Bolgár Kulturális Központ.

Élet és Irodalom, 1942. máj. 6.

Kiss Sándor

Részt vett a Műcsarnokban rendezett II. nemzetközi kisplasztikai biennálén.

Benedek Miklós: Ünnepi tárlatok a fővárosban

Észak-Magyarország 1973/241 4old.

Kiss Sándor:

„Bulgária baráti nemmel" címmel rendezett kiállítást a bolgár kulturális központ, melyen a szobrászművén is részt vett. Jó szobrokat hozott a kiállításra, de ezekből nehezen művelyerhetődik ki Bulgária ihletését. Munkái közül legjobban Család c., különféle kőből mintázott kőnemű fejes kompozíciója tetszett; érmei közül pedig Bartók III és a Liéda II - amelyek bepillantást engednek a szobrászi gondolat kialakulásába.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1971/75. 6. old

Kiss Sándor

Részt vett 1973-ban a Műcsarnokban rendezett II. nemzetközi kisplasztikai biennáléh.

Népszava, 1973. szept. 30. 101. évf. 229 sz. 8 p.

Kiss Sándor, szobrász

Kisplasztikai tárlatát

aug. 20-án nyitják meg

↓

–: Kiállítások Nyírbátorban

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. aug. 12.

Kiss Sándor

Tegnap a városi tanácsháza aulájában Dr. Csernitzki Gyula, a városi tanács vérgrehajtó bizottságának elnöke ünnepélyesen leleplezte Kiss Sándor szobrászmüvész nagyméretü dombormüvét, amely azt a jelenetet ábrázolja, amikor 700 évvel ezelőtt V. István király átadta a Győr várossa nyilvánitásáról szóló okmány levelet.

A 700 éves Győr ünnepe.

Magyar Hirlap 1971/87 13 old

Kiss Sándor

Éremanyaggal szerepel Szij Rezső gyüjteményében.

Losonci Miklós - Látogatás Szij Rezsőnél; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 32. l.

Kiss Sándor

Torzó 1966; vörös márvány, 56 cm

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o

Kiss Sándor, nobrász

Marcali körségben felavatták
nobor kompozíció ját. (Mártír temetés)

– : Megemlékezések a Tanácsköztársaság évfordulójáról 3.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. márc. 23.

Kiss Sándor, nobrán

L.: Koszta Rozália

—: Nyári ... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976 máj. 28.

NÉPSZABADSÁG Br. 1976. jan. 9.

7.

— Új szobrok

...ű filmjét a Chilei Kommunista ...árt 28 hónapja börtönben sínyődő főtitkáráról készítette.

A filmben *Alberto Corvalán*, a ...ilei kommunista vezető nemré...ben elhunyt fia vezeti végig a ...ézőt Luis Corvalán harcos élet...ján, majd *volt fogolytársai* — ...ilei kommunista művészek — ...okumentálják filmfelvételekkel, ...ajzokkal, fényképekkel a junta ...örtöneinek és koncentrációs tá...oraínak szörnyűségeit.

— ÜDVÖZLŐ TÁVIRAT. Loson...czi Pál, az Elnöki Tanács elnöke ...áviratban üdvözölte Didier Rat...irakát, a Madagaszkári Demok...ratikus Köztársaság elnökét, ...isztségében népszavazás útján ...örtént megerősítése alkalmából.

— **Több mint 60 ezer vagon répát** ...olgoznak fel az ország legna-

...tőben. — Az MSZMP ... rületi Bizottsága; Magyar Partizán Szövetség.

— **Akadémiai küldöttség** tett látogatást Svájcban dr. Bognár Géza, a Magyar Tudományos Akadémia alelnökének vezetésével. A delegáció — többek közt — megbeszéléseket folytatott dr. Hans Aebivel, a Svájci Tudományos Tanács elnökével, s felkeresett — Zürichben, Bernben, Lausanne-ban, Genfben — több egyetemet és tudományos intézményt is.

— ÚJ KÖZPONTI TELEPET épít Szombathelyen a Vas megyei Tanácsi Epítőipari Vállalat. A telep a tervek szerint 1980-ig készül el, s létesítésével lehetővé válik a szétszórt termelőegységek egyesítése, s így a termelés növelése.

A
déj
nak

Sándor Partizántemetés című alkotását állítják össze.

Kiss Sándor

Kiss Sándor, Budapest I. Fortuna utcában az „Fortuna" emlékt ablat fogja bronzból elkészíteni.

------: Köztéri munkák.
Művészet, 1976. január - 42.oldal.

Kiss Sándor

Lány

Népmüvelés 1975/3/29

Kiss Sándor, szobrász

L.: Kass János

— : Iron beton ....

2.

EESTI HIRLAP, Bp. 1976. júl. 19.

Jó nagy az asztal

Gyorsabb, gazdaság

Milliárdos érték

Megvizsgálták a Nehéz-
pari Minisztérium 145 vál-
alatának szervező munká-
át. Megállapították: a múlt
évben a karbantartás
szinte kiesett a szervezés
igyelemköréből, pedig eb-
ben az időszakban a nehéz-
parban megduplázódott az
illóeszközérték.
Milliárdok megőrzéséről
an szó. Az üzemfenntar-
ás, a drága berendezések
ondozása több figyelmet
ndemelne

új eljárás –
nagyjavítás
feltétlenül
zátehető: a I
ipari Vállala
mében a me
ként több n
forint term
okozhat. A h
20 százalékk
ték a nagyja

N

2

Partizán temetés

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. jún. 1.

Kiss Sándor, nobrán

L.: Varga Mátyás

—: Meghendődtek a negedi ... 13

Nénszabadság, Bp. 1976. júl. 25.

Miss Sándor

Bajára a Türr István Múzeumban nyílt meg Miss Sándor retrospektív kiállítása március 28-án.

----:Kiállitási naptár.
Müvészet, 1976. május - 48.oldal.

KISS SÁNDOR, szobrász,éremművész

1973.november 8-án a Magyar Képzőművészek Szövetsége Szobrász Szakosztályán belül megalakult az Éremművész Csoport.Elnöke Borsos Miklós,ügyvezető titkára Csikszentmihályi Róbert,vezetőségi tagjai Kiss Sándor és Lisztes István.

----- A fedőlap hátsó belső oldalán

AZ ÉREM, XXX.évf. 1974. 1.szam. Bp

KISS SANDOR, szobrász, éremművész

1973-ban Helsinkiben a FIDEM XV.Biennáléja.13 magyar ki állitó.Néhány kitünő fiatal magyar müvész nem vehetett részt,mert a finnek a müvészek egyéni fejlődését is be akartak mutatni,és kértek,hogy a müvész 10 évi termését mutassa be.-Az éremkialliók között volt:
KISS SANDOR is . 37.old

KUNVÁRI LILLA: A FIDEM Biennáléja Helsinkiben 37.old

AZ ÉREMB XXX.évf. 1974. 1.szám, Bp.

M.É.K.

Kálnoki Kiss Sándor épitész

A Nemzeti Szinház elhelyezésére és közvetlen környékének elrendezésére kiirt pályázaton dijazva.

10ooo Ft-os dijazás
Társtervezők Weichinger Károly és Krizka György

Magyar Építőművészet 1964 /6. 4-8.l.

Kiss Sándor szobrász

Szöveg említi, hogy a kisteleki gimnázium részére dolgozik.

Említett mü: vérdomborítás

Népszabadság, 1964 dec. 25

Magyar Nemzet — " —

MDK.

Kiss Sándor

Hadarassy Valterrel közösen készitett,
Felszabadulás c. érme pályadijat kapott.

Délmagyarország 1965.márc.23.lap -

M.D.K

Kiss Sándor
szobrán

Primavera (repro)

A belső címlapon
Művészet, 1965. junius.

KISS SÁNDOR, szobrász

1955. júl. 9-én nyilt meg Miskolcon az első vidéki orsz. képzőművészeti kiállítás képzőmüv. kiállitás a Herman Ottó Múz-ban a bpesti Műcsarnok rendezésében. Ezen Kiss is szerepelt müvével. 60. old.

HAJDU BÉLA: Két országos képzőművészeti kiállitás Miskolcon 88. old

A MISKOLCI HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1956. dec. MISKOLC

Kiss Sándor szobrászművész

A „Munkácsy Mihály-dij I. fokozatával" tüntették ki, - közli a lap: "Dijak, kitüntetések - 1974" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 6.
XVIII. évf. 14. sz. 2. lap.

Kiss Sándor, művész

Munkácsy M. – díj I. f.

– : Az új művészeti díjazók névsora

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. ápr. 1.

Kiss Sándor, szobrász

Munkácsy M.-díj I. f.

—: Kiontották az idei irodalmi és művészeti díjakat Sz.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 1.

Kiss Sándor

A csoport uj tagjaként szerepelt az 1967-es veszprémi tárlaton.

Székely András; A Kilencekről Kiállitás a Mücsarnokban; Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 197o; 17.1.

Kiss Sándor.

Szobrát a Munkácsy-díj II. fokozatával tüntették ki.

Átadták az idei művészeti díjakat.

Magyar Hírlap, 1969. április 3. 7. l.

Kiss Sándor MDK

szerepelt a kiállitáson.

"Fiuk"

-te-: Magyar művészek alkotásai. Kisplasztika-grafika kiállitás Nagykanizsán.
ZALAI HIRLAP 1964 jun 25.

Kiss Sándor MDK

szobrász

Szerepelt a kiállitáson

"Fiuk"

Borbáth Sándor: Kisplasztikai és grafikai kiállitás a győri műcsarnokban.

KISALFÖLD. 1963 nov. 13.

MDK

Kiss Sándor

a Magyar Filmlaboratorium előcsarnokát
a film történetét ábrázoló dombormüvel
diszíti.

G.J.:Milyen megbizásokon dolgoznak képzőművészeink?
Magyar Nemzet 1964 jul. 5.

KISS SÁNDOR, éremmüvész

Ferenczy Béni hatása érezhető müvein. Tlaán Rembrandt érme mutat legközelebbi rokonságot Fernczyvel. V. tábla. 5. kép. fekete repr. .45. old.

SOÓS GYULA: Az utóbbi évtized magyar éremmüvészete /1945-1955/ 44. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII. évf. 1957-1958. Akad. Kiadó, Bpest. 1958

KISS SÁNDOR, éremművész

Hazánkab ma körülbelül ötven művész foglalkozik hivatásszerüen érmek és plakettek készitésével. Kiss Sándor is szerepel közöttük müveivel. 44.old. 1.jegyz

SOÓS GYULA: Az utóbbi évtized magyar éremművészete / 1945-1955 / 44.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII.évf. 1957-1958. Akad.Kiadó, Bpest, 1958.

KISS SÁNDOR, éremművész, 1925

Ferenczy Béni hatása érezhető müvein. Talán Rembrandt /V. tábla 5. kép/ és Brueghel érmei mutatnak leginkább rokonságot Ferenczy Béni müveivel. 45. old.

SOÓS GYULA: Az utóbbi évtized magyar éremművészete /1945-1955/ 44. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVI-LVII. évf. 1957-1958. Akad. Kiadó, Budapest. 1958

Kiss Sándor

Misztótfalusi Kis Miklós és Bethlen Gábor érmejének

repróját közli a Cap.

Műgyűjtő, 1971. 2. sz. 61. l.

Kiss Sándor

„Partizántemetés" a szobrának

fotója a 26. oldalon

Tűlér 1965 október 5.

Kiss Sándor

13 társdual (eredetileg „Kilencek") a veszprémi Vegyipari Egyetem aulájában kiállítása után (1968. VIII. 11 – IX. 10.).

Kiállítási krónika 1967-68; Képzőmű. Almanach 1, Corvina 1969, 68. l.

25.

Magyar Iparmüvészeti Főiskola
rtási ideje alatt látogathassa
ályok betartása mellett igénybe

.nap.

Farkas Domonkos sk.
főigazgatóhelyettes

Kiss Sándor

Salgótarján várossá nyilvánításának 50. évfordulójának ünneplésére képzőművészeti pályázattal és ennek kapcsán tavaszi tárlattal is készül, melyen részt fog venni. A városjubileumi emlékplakettjét készítette

(tóth): Jubileumi tavaszi tárlat.

Nagrád, Salgótarján, 1972. jan. 25.

Kiss Sándor
szobrász

Kiss Sándor első megbízatását 1951-ben kapta pályázat útján. 1958-ban tagja lett a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MÜVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor

Nobran

Kiss Sándor külföldi és belföldi kiállításokon egyaránt részt vett. Több műve áll különböző városokban.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor

Nobrász

Kiss Sándor művészi pályafutása az ötvenes évek elején az oroszlányi iskola tornaterem falát díszítő dombormüvel veszi kezdetét.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MÜVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
arcképén

1958-ban a Fiatalok Stúdiójának
kiállításán két művével szerepelt az
"M.I. arcképe" és a "Nyár előtt" című
művét mutatja be

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
szobrász

1959-ben mintaterta a Heim Pál
Gyermekkorhár és Poliklinika elő-
hertjében álló „Anyaság" című két-
alakos kompozíciója.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
szobrász

Kiss Sándor az egyik szegedi iskolába tervezte az „Ébredő ifjúság" című domborművet.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
festmény

Kiss Sándor a hatvanas évek
folyamán több megbízást kap.
A megbízások témája, műfaja,
technika tekintetében külön-
böző feladatok elé állítják a
művészt.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor

szobrász

Kiss Sándor 1966-ban készíti a „Szirakúzai csata" című kompozíciójat. A Debreceni Tudományegyetem Vegyészeti kazának új épületére tervezett egy kompozíciót

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.

MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
szobrász

Kiss Sándor nevéhez fűződik a Lágy mangosi-lakótelep lakóházi kapubejárata, az Emke presso díszítése, a Palatinus strand fürdő bronz vízkápái 1968-ból.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
szobrász

„Könnüves Kelemenné"
„Palatinus Strand - vízkopó"
„Alkimista"
„A nyíregyházi megyei Párt-
ház kongresszusi termének
dombormive"

repro

Kiss Sándor
szobrász

Kiss Sándor emberi és művészi magatartásának alapvető vonásai a realista szemlélet és az egészséges életörömre.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MÜVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
szobrász

A miskolci SZOT Székhán melletti
kisparkban van felállítva betala-
hos „Vízmesítők" című szobra.
A mű 1962-ben készült és a harmas
kort tükrözi.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MÜVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor

Szobrász

Kiss Sándor női archipein a formákat nagy egységekbe foglalja össze. 1964-ben készült „Lenke" 1966-ban „Leányfej"-e, 1967-ben „Emő" és „Kati" c. női portrén.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
szobrász

A „Kilencek" kiállítás án szerepelt
először a tölt figurás „Partizán
temetés" gipsz várlata és „Kőműves
Kelemenie" 9 lapból álló domborműve.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
nobrász

Kiss Sándor 1971-ben hirdette
a nyíregyháza Pártbizottság
tanácsterében elhelyezett nagy-
méretű domborművet.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor

Nobrán

Békésgyulán a Pártbizottság tanácskermében van domkor-műve elhelyezve

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
MŰVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
grafikus

Miután Ferenczy Béni megvált a
főiskolától, Kiss Sándor is abba-
hagyta tanulmányait. Műszaki rajz-
irói állást vállalt, majd a Iparmű-
vészeti Múzeumban dolgozott.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkássága.
MŰVÉSZET, 1973. február - 23. oldal

Kiss Sándor

szobrász

Kiss Sándor Erdélyben, Szász-Sárosdon
született. Csekszentmihályon töltötte
gyermekévet, középiskolai tanulmányait
Brassóban kezdte meg, Kolozsvaron érettsé-
gizett.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkásságáról.
Művészet, 1973. február – 23 oldal

Kiss Sándor

szobrász

Kiss Sándort 1945-ben felvették a Képzőművészeti Főiskolára. Az első két évben Pátray Pál, a második két évben Ferenczy Béni volt a mestere.

Ujvári Béla: Kiss Sándor munkássága.

MÜVÉSZET, 1973.február - 23.oldal

Kiss Sándor
festőművész

1974-ben a Munkácsy díj
I. fokozatát nyerte el Kiss
Sándor festőművészművész

•

-----:1974. év művészeti díjas lépzőművészei.
Művészet, 1974. április - 48.oldal

Kiss Sándor

Bemutatott reprodukció:

„Öreg fák" 80 cm, fa és bronz, 1973.

Nemzetközi kiállítás: The Second International

Biennale of Small Sculpture. The New

Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 54. p.

1831

Kiss Sándor

A Budapesten 1973. őszén megtartott Kisplasztikai Alkotások 2-ik nemzetközi Biennaléján mutatta be müveit.

Németh Lajos: The Second International Biennale of Small Sculpture. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 54. p.

172 l

Kiss Sándor

Művein a népművészet stilusának hatása
észlelhető".

Németh Lajos: The Second International
Biennale of Small Sculpture. The New Hun-
garian Quarterly, Budapest 1974. 54.

1721

Kiss Sándor

Női portréja az impresszionista festőiséghez áll közel. Torzója is említésre kerül.

Székely András; A Kilencekről Kiállitás a Műcsarnokban; Képzőművészeti Almanach 2; Corvina 197o, 17.1.

Kiss Sándor

a Műcsarnokban szept. 22.- én nyílik meg a II. nemzetközi kiplasztikai biennálé, melyen művei szerepelnek.

Magyar Hírlap, 1973. szept. 12.

Kiss Sándor szobrász

Galád c. kőszobra, Bartók III. és Kéda II. c. plakettje (ezek) szerepel a „Bulgária baráti szemmel" c. tásslaton a bolgár kult. központban

Bojás Iván: Kiállítással
Kiállításra

Magyar Hírlap 1971 III. 16

Kiss Sándor

Partizán temetés c. műve (eml.)
szerepel az „Új művek" c.
háslaton a „Műsaznalban

Horváth György: Elkötelezett
alkotások az „Új művek" között

Magyar Nemzet 1971 III. 9

Kiss Sándor szobrák

Munkány díjas

A Bolgár Kulturális Központban szerepel 3 magyar művész kiállításán

Magyar Hírlap 1971 III. 3

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1971 MÁR 2 8

Kiss Sándor

A 700 éves Győr ünnepe

1021

Tegnap a városi tanácsháza aulájában dr. *Csernitzki Gyula*, a városi tanács végrehajtó bizottságának elnöke ünnepélyesen leleplezte *Kiss Sándor* szobrászművész nagyméretű domborművét, amely azt a jelenetet ábrázolja, amikor 700 évvel ezelőtt V. István király átadta a Győr várossá nyilvánításáról szóló okmányleveleet.

Az ünnepségsorozat délután a győri Műcsarnokban folytatódott, ahol kiállítás nyílt *Szántó Piroska* festőművész alkotásaiból. Este a Rába Városi Művelődési Központban bemutatták *Nagy Miklós—Kulcsár János* Csodaforrás című gyermekoperáját.

főszakácsot,
szakácsot,
tálalókat,
kézilányokat
és
irodatakarító nőket.
17—18 éves kortól

lemen köz 3. alatt. — Érdekl. naponta 18—20 óra között.

Érd. IV., Papsgráj u. 24. alatt 260 n.-öl bekerített gyümölcsös víkendházra való

Kiss Sándor

Kiállítása lesz a Bolyai Kulturális Központban

N.N: A Bolyai Kulturális Központ 1971-es tervei

Népszabadság 1971 I. 27

Kiss Sándor

szobrai

Győrben helyeztek el a 700 éves
évforduló tiszteletére Kiss Sándor
V. István alakját ábrázoló
domborművét.

Hamar Imre: A győri városközpont.
Művészet, 1971.november - 21.oldal

Kiss Sándor
szobász

V. Sztoćin (repro)

Hamar Imre: A győri városközpont.
Művészet, 1971.november - 21.oldal

Kiss Sándor

Mezőturon a Dózsa-szabor pályázatra meghívást kapott.

Szolnok Megyei Hírlap, 1971. nov. 7.

Kiss Sándor

„Lenke" c. portréja szerepel

a „Kilencek" dabasi tárlatán

Pestmegyei Hírlap 1971 szeptember 5

4. old.

Kiss Sándor szobrász

a Szegedi Ünnepi Játék keretében megnyílt a Képcsarnokban kisplasztikák, érmek kiállítása, melyen szerepelnek érmei.

T. L.: Három kiállítás.

Délmagyarország (Szeged) 1974. aug. 6.

Kiss Sándor

Szobrászművész

Ebvonttémával dolgozik, az
ujután kutató szobrász áhítatával.

Dej Symposion 1975 120

Kiss Sándor szobrász

a Műcsarnokban rendezett jubileumi kiállításon szerepel műve.

Tasvádi Attila: Képzőművésze-
tünk jubiláris szeregszemléje.

Népszava, 1975, máj. 4.

Kiss Sándor szobrászművész

„Köztulajdon... 1945–1975" címmel nyílt meg a Műcsarnokban az a kiállítás, melyen ma élő művészek jobbára fényképeken összegyűjtött alkatásai láthatók. Marcaliban felállított „Mártírtemetés"-e szerepel e tárlaton. (említve)

K.M.: Közös kincseink.

Chinoin, 1975. ápr. 16.

Kiss Sándor szobrászművész

a Műbarátok Köre a Benczur u.-i Pástás Művelődési Központban működik. Műveszekkel, műveikkel ismerkednek meg a tagok. A művész alkotásait is a kör tagjai hozzák bemutatásra.

Szalay Károly: Mügyűjtők egy művelődési házban.
Magyar Hírlap, 1975. máj. 15.

Kiss Sándor (születés)

A Műcsarnokban 1975. május-ban rendezett jubileumi kiállításon részt vett.

Nógrád, 1975. május 4. 103. cf. 103 m. 8 p.

Kiss Sándor

A Nyírbátori Zenei Napok keretében 1974-ben a Báthory Múzeumban Lessenyei Mártával és Kőhegyi Gyulával közös kiállításuk volt.

Népszava, 1974. szept. 27. 102 evf. 226 sz. 4p.

Kiss Sándor

Szegeden a Kárász utcai képcsarnok-fiókban 1974-ben műtárgyaiból vásárolhatták.

Népszava, 1974. aug. 14. 102-ef. 189 m. 5 p.

Kiss Sándor szobrára

— A MAGYAR ELEKTROTECHNIKAI EGYESÜLET alapításának 75. évfordulója alkalmából csütörtökön Gödön, az Országos Villamos Távvezeték Vállalat 400 kilovoltos transzformátorállomásán ünnepélyesen felavatták Bláthy Ottónak, a transzformátor világhírű magyar feltalálójának mellszobrát, Kiss Sándor művészi alkotását.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jún. 13.

Kiss Sándor

Ennei közül a Bethlen, a Misztótfalusi, Kós Károly és Bartók c. említve.

Népszava, 1974. szept. 27. 102. évf. 226 sz. 4 p.

Kiss Sándor

A népművészet formakincset használja fel írja J. Szvetlov az Isztuszlovóban.

Szilágyi Péter: Szovjetkörkép a magyar .....
Müvészet, 1975. október - 40. oldal

Kiss Sándor, szobrász

Szerepel a Műcsarnokban.

↓

– : Kisplasztikai biennálé

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973 aug. 15.

Kiss Sándor, szobrász

Részt vesz a biennálén.

–: Szeptember 22-én nyílik a II. nemzetközi kisplasztikai biennálé 7.

Népszabadság, Bp 1973 aug. 22.

Kiss Sándor
szobrán

Kiss Sándor „Alkimisták" c.
szoborcsoportját mutatták be
a tárlaton.

I.Szvetlov: Mai magyar szobrászati kiállitás Moszkvában.
Müvészet, 1973. május - 11.oldal

Kiss Sándor
rajzai

A Képzőművészeti Szövetség
határozata alapján a raj-
zok válogatmány ának
a tárgya.

---: Határozat.
Művészet, 1973.május - 44.oldal

Kiss Sándor
Nobab

Részt vett a Nemzetközi Építész-
szövetség kongresszusán és kiál-
lításán Helsinkiben.

-----:FIDEM Nemzetközi éremkiállítás és .....
Művészet, 1973.június - 43.oldal

Kiss Sándor

Székely András kiállitásismertetésének /"Kilencek"/
a fenti művészre vonatkozó megjegyzéseit birálja

Ujvári Béla recenziója /Képzőmüv.Almanach 2., 197o/
Művtört.Ért.1972.2.sz.156-16o.l.
157-158.l.

Kiss Sándor

Az 1970-ben létesített városligeti szoborbemutató tárlaton látható Bláthy Ottó Titusz, a transzformátort feltaláló gépészmérnök szobormása. Művének végleges helye az Országos Villamosvezeték Vállalat gödi oddalomását lesz. (említve).

Dalgozók Lapja, 1972. szept. 9.

Kiss Sándor szobrászművész

Bpesten, a Műcsarnokban szept. 22-én nyílik meg a Második Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé, melyen alkotása szerepel.

Téka

1973. IX. 13. 18.40 | 11 | - Hné -

Kiss Sándor szobrász
Marcalon állítják fel
mártíremlékművét. (repr.)

Szocialista művészetért, 1974. ápr.

Kiss Sándor szobrászművészt

a Minisztertanács a Munkácsy Mihály-díj

I. fokozatával tüntette ki.

Pest Megyei Hírlap, 1974. ápr. 2.

Kiss Sándor szobrász

Részt vesz a "Kilencek" Műcsarnokban rendezett kiállitásán 1968-ban.

Kortárs 1968/9 1498. old.

Kiss Sándor szobrász

A Képzőművészeti Főiskolát 1945-5o között végzi Pátzay Pál és Ferenczy Béni tanitvágyaként. Számos szobra áll az ország közintézményeiben, kulturházaiban.

Kortárs 1969/3 hátlap

Kiss Sándor szobrász

Tasnádi Attila " A Kilencek és a Studió" c.
cikkében elemzi.

Kortárs 1969/4 666. old.

Kiss Sándor szobra

Kortárs 1969/4 606. old.

Kiss Sándor szobrs

Kortárs 197o/1 8o. old.

Kiss Sándor szobra

Testvérek

Kortárs 1970/4 588. old.

Kiss Sándor

Részt vett a Kilencek szombathelyi tárlatán a Savária Muzeumban.

Kortárs 1970/5 837. oldal.

Kiss Sándor, szobrász

Szerepel a Vienná lén.

Harangozó Márta: Kisplasztikák
szeregszemléje 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. okt. 1.

Kiss Sándor, szobrász

Szerepel

↓

— Nemzetközi kisplasztikai biennálé
a Műcsarnokban 7.

Népszabadság, Bp 1973. szept. 12.

Kiss Sándor, szobrai

Kiállítás a Műcsarnokban.

↓

— : Ma nyílik a nemzetközi képzőművészeti biennálé 7.

Népszabadság, Bp. 1973. szept. 22.

Kiss Sándor, szobrász

szerepel.
↓

— : Kisplasztikai biennálé

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. szept. 18.

Kiss Sándor

Erdélyben született 1925-ben. Tanulmányait a bp-i képzőművészeti Főiskolán folytatta 1945-50 között. {1974-ben Munkácsy díjas. 1969

I.F. Small sculpture from four continents.

Daily News, Budapest, 1973. szept. 25.

Kiss Sándor

Szónos tárlaton szerepelt műveivel: Stockholm, Moszkva, Varsó, Tokió. Szobrai magyarországi városokban vannak felállítva. Közölt műve „Ballada" 30 x 30 cm bronz érem.

I.F. Small sculpture from four continents
Daily News, Budapest 1973. szept. 25.

21

Kiss Sándor érme

Kortárs 1970/6 976. old.

Kiss Sándor

83. Család márvány 80 cm

84. Magyar középkor v. márvány 70 cm

II. Nemzetkö zi kisplasztikai Biennálé Pap. 1973.

Kiss Sándor

85. Öreg falu fa + bronz 80 cm

86. Régi emlék fa + márv. 80 cm

II. Nemzetközi szobrászati
Biennálé Pécs 1973.

Kiss Sándor

87. Balladai I – VIII.
bronz-plakett 30×30cm/db

II. Nemzetközi Kisplasztikai
Biennálé Pécs 1973.

Kiss Sándor

Ballada rep.

II. Nemzetközi kisplasztikai Biennálé Bp. 1973.

Kiss Sándor

Régi emlék repr.

II. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé Bp. 1973.

Kiss Sándor

1974-ben a Munkácsy-díj I. fokozatával tüntették ki.

Népsport. 1974. ápr. 2. 102 elf. 77 sz. 3 p.

Kiss Sándor

Kiss Sándor szobrászmüvész,Mikó Sándor iparmüvész,belsőépitész,Szandai Sándor szobrászmüvész a Munkácsy dij első fokozatát kapta 1974.ápr.4ééén.

Magyar Hirlap 1974/91 4.old.

Kiss Sándor és Lesenyei Márta szobrásművészek

Rendeztek kiállitást a Nyirbátori Muzeumban, melyet augusztus 2o.-án nyitnak meg,-közli a lap, a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. aug. 17.
XVIII. évf. 33. sz. 8. lap.

Kiss Sándor szobrászművész

Aug. 20.-án nyílik meg a Nyírbátori Múzeumban a művész kiállítása.

Esti Hírlap, 1974. aug. 12.

Kiss Sándor szobrászművész

Ma nyílik a budapesti nemzetközi kisplasztikai biennálé, melyen alkotása szerepel.

Népszabadság, 1973. szept. 22.

Kiss Sándor szobrász

A Nyárbátoron rendezett hangversenyek keretében képzőművészeti kiállítás nyílt. Aug. 20.-án két szobrász műveit mutatták be, Lescnyer Márta és Kiss Sándor szobrászokét.

Á. Sz. J.: Zenei napok.

Keletmagyarország, 1974. aug. 22.

Kiss Sándor szobrászművész

A Bpesti Műcsarnakban rendezték meg a II. Nemzetközi Kisplasztikai Biemálét, melyen művei szerepelnek. „Ballada" – „Régi emlék" (említve) „Öreg falu" (repr.)

Leskó László: Stílusirányzatok „kézfogása".
Somogyi Néplap, 1973. okt. 14.

Kiss Sándor

Munkácsy dijas / 1969/ . Sáros 1925. május 24. Képzőművészeti Főiskolán végzett. Résztvevője az országos-, a 9-ek és a studió kiállitásoknak. Szerepelt az I. kisplasztikai biennálén.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Kiss Sándor

Tanulmányuton járt Francia-, Olaszországban, Csehszlovákiában, Bulgáriában és Romániában. A Nemzeti Galéria és a Modern Magyar Képtár több művét őrzi.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Kiss Sándor

Bemutatott müvei: Középkor , 1967. szürke márvány 49 cm: Leányrej, 1967. szürke márvány, 47 cm , Kőmüves Kelemenné, / Kapu/ 1968. bronz és fa, 22o x 100 cm. 10 db bronzbetét 30 x 20

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs, 1969.

Kiss Sándor

Munkái szerepelnek a szeptember 22-én megnyíló II. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálén a Műcsarnokban.

Magyar Nemzet 1973 szeptember 12.

4. old.

Kiss Sándor

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

303. old.

Kiss Sándor

szobrász

„Régi emlék" (repro)

A lovitón.

Műveszet, 1973. október.

Kiss Sándor

Az Értelmiségiek Nemzetközi Szövetségének (F.I.D.E.M.) első kongresszusáról és kiállításáról (Helsinki) az ő címeit is szeretnék.

Műgyűjtő, 1973/2-ből. 64. l.

KISS Sándor szobrász

mennyi a vatikáni magyar kápolnában

Vigilia 1984. 2. 104-105.

49. GOFFINE, C.O.-PRAEM; Kresťansk
láwajúca kniha, obsahujúca kra
swiatočných epistol a ewanjeli
720 s.
50. GREGOROVA, H.: Slovenka pri kr
251 s.
51. Cithara Sanctorum, jeji histor
pracovníci. Sestawil Ludewit H
52. HAMALIAR, J.I.: Kritické torzo
referáty. Bratislava, Slov. sp
53. HANUŠUV sborník. Soubor st. tí
ná společnost Šafaříková 1932.
54. HALLA, J.: T.G.Masaryk na Slov
narodeninám. Bratislava, Eos
55. HLAVNÍ dokumenty ze sjezdů čes
Praha, Panoráma 1979. 154 s.
56. HLOHOVSKÝ, B.Š.: Taká si Európ
246 s.

MDK

Kiss Sándor

Brueghel	bronz érem
Thököly	" "
Vorosilov	" "
Tolbuchin	" "

Képzőművészetünk tiz éve. Műcsarnok. 13,14.1.
Kiállított művek jegyzéke.

MDK

Kiss Sándor

Rembrandt	bronz érem
Zsuzsánna	" "
Bocskay	" "
Ivók	" "

Képzőművészetünk tiz éve.Műcsarnok.
Kiállitott művek Jegyzéke. 13.1.

Kiss Sándor
nobrás

M.D.K

Plakettjeit állította ki a
kiállításon.

D. Fehér Lajosa: A Miskolci VII. Országos Kiállítás
Művészet, 1963. március -34 lap

MDK

Kiss Sándor 1925--

plakettek:

Rembrandt, br.

" "

Ernst Muz. M.Kisplaszt.és Graf. kiáll.1954.
szept. 22. l.

MDK

Kiss Sándor 1925--

plakettek:

Brueghel, br.

" hátlap, "

Törülköző nő, br.

Ernst Muz. M.Kisplaszt.és Graf. kiáll.1954.
szept. 22. 1.

Kiss Sándor, szobrász

MDK

A Heim Pál gyermekkórház kertjében állítják fel kétalakos: anyját s betegségből felgyógyult kislányt ábrázoló szobrát. (Termékéből fényképe.)

(pesold): Szobrászok 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 4.

Kiss Sándor, szobrász MDh

Hazaérkezett egyhónapos romániai tanulmányútjáról.

—: Ma hallottuk 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. okt. 28.

Kiss Sándor MDK

~~Kass János~~

Rembrandt, br.érem

" " "

Miskolci kiáll.I. Herman O.Muz. 1955.

23. 1.

Kiss Sándor MDK

~~Kiss János~~

Bocskay, br.érem

Brueghel, " "

" " "

Miskolci kiáll.I. Herman O.Muz. 1955.

23. 1.

Kiss Sándor

MDK

~~scscscsesc Kiss János~~

Thököly Imre, br.érem

Tolbuchin marsall, br.

Vorosilov " "

Miskolci kiáll.I. Herman O.Muz. 1955.

23. 1.

MDK

Kiss Sándor, szobrász
Képzömüv.Föisk.

24o. Leány.

Magy.Ifj.Képzömüv. Kiáll. /VIT/
Föv. Képtár. 1949.aug.16.-szept. 1o. Kat.

MDK.

Kiss Sándor szobrosz

"Andersen plakett" /bronz/
"Andersen plakett /hátlap/" /bronz/
mindkettő a Népművelési Minisztérium megbízása

"Horgászó gyermekek" /bronz/
"Táncoló leány" "

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1955. 45.l.

Kiss Sándor
szobrász

M.D.K.

H. S. szinművésznőről készített
portré.

Artner Tivadar: Fiatal szobrászok a hűcsarnokban II.
Magyar Ifjúság, 1959. ápr. 18.

M.D.K.

Kiss Sándor

Szobrászmüvész kiállitott a Mücsarnokban rendezett VI.képzőmüvészeti kiállitáson.

Noszlopi Gy:A VI.képzőmüvészeti kiállitás szobrairól.
Népszava 1956. I.7. 6.szám. 6.old.

M.D.K.

Kiss Sándor

Festőművész kiállitott a Fiatal képzőművészek Nagy Balog János csoportja által rendezett kiállitáson.

Fiatalok kiállitásából.

Népszava 1956. VII.8. 160.szám. 5.old.

MDK.

Kiss Sándor

Részt vett az 1965 évi debreceni tavaszi tárlaton

Hajdubiharmegyei Napló 1965 ápr.6. lap -

Kiss Sándor, szobrász MDh

Felszabadulás c. érméért 6000 ft-s

II. díjat kapott.

– : Kihirdették a felszabadulási évfordulós alkalmából kiírt képzőművészeti pályázat eredményét

?

NÉPSZABADSÁG Sp. 1965. márc. 20.

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

Elkészült "Fiu Tállal " cimü kutfigurája a győri Bem téri uj általános iskola elé

Npaló

Magyar Nemzet 1964. december 16. 4.1.

Kiss Sándor

Cs. Imola-i Művelődési Ház homlokzatára allegórikus rajzokat készített.

említve.

Jelenkor, 1965 2. szám, 157. l.

Kiss Sándor szobrász M.N.K.

A kisteleki gimnázium részére mintáz rézdomborítást

Uj szobrák Csongrádban

Szabad Föld 1965. jan. 10.

M.-K.

Kiss Sándor szobrász M.D.K.

Művét felállitják Csongrád megye területén

Uj müalkotásokkal gyarapodtak.....

Napló

Magyar Nemzet 1964. december 15. 4.l.

M.D.K.

Kiss Sándor, szobrász

MDG

A Kistelcki gimnázium részére
rézdomborítást mintáz.

– : Új műalkotások díszítik
Csongrád megye városait s' falvait 15

NÉPSZABADSÁG Bu. 1964. dec. 25.

Kiss Sándor

Szerepelt a Magyar Képzőművészet a fasizmus
ellen c. kiállításon.

Népszabadság 1965. dec. 19.

Magyar Képzőművészet a fasizmus ellen. D. Tolnai Ilona

MDK.

Kiss Sándor

Fővárosi vásárlás a művésztől

Esti Hirlap 1960.XII.31.

MDK.

Kiss Sándor

Fővárosi vásárlások a művésztől

Esti Hirlap 1961.I.11.

Kiss Sándor szobrász

Szövegben említett mű. Vasszűz – a $\bar{x}$.

Magyar Képzőművészeti Kiállítás anyagából

1966. feb. Művészet

Iliss Gándor
Nobás

M.D.V.

Művein az ellenállást és
a partisan harcokat elemeni-
ti meg.

D. Fehér Zsuzsa: Soha többé fasizmust!

Művészet, 1966. április – 7 kap.

Kiss Sándor, szobrász

MDK

Díjat nyert.

—: Kiosztották a felszabadulási képző-
művészeti pályázat díjait 6.

ESTI HIRLAP Bp. 1965. márc. 19.

MDK.

Kiss Sándor

Kiállitási kritika

Tükör 1965 okt.5.

MDK.

Kiss Sándor

Partizántemetés

Tükör 1965 okt.5.

MDK.

Kiss Sándor

Kiállitási kritika

Magyar Ifjuság 1965 nov.6.

M.D.K.

Kiss Sándor szobrász

Diszkut a miskolci Szakszervezeti Ház elövsarnoka elött. repr.
Épitész: Vass Antal

Magyar Épitömüvészet 1964 / 4. 24- 29. l.

Kiss Sándor

A veszprémi egyetem aulájában rendezett „Kilencek" kiállításán – amely 14 főre szaporodott művészcsoport lett, – szerepelnek alkotásai. „Kőműves Kelemenné" – „Háború" c. művek. „Vízköpő" c. vázlata (említve).

Gerhát József: A „Kilencek" második kiállítása Veszprémben.
Napló (Veszprém), 1968. dec. 3.

Riss Sándor
szobrász

A II. Nemzethözi kisplasztikai
Biennalen a művész a ma-
gyar kisplasztikát képviselte

------: Kiállitási naptár.

Müvészet, 1973. november - 46.oldal

Kiss Sándor

A magyar plasztika egyik képviselője lesz a II. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálén.

Arck; Műgyűjtő, 1973/3-22. 61. l.

Kiss Sándor

A „Kilencek" nevű képzőművészeti csoport kiállításán – Veszprémben, – művei szerepelnek.

Napló /Veszprém/, 1964. dec. 1.

Kiss Sándor

T.A.: Látogatóban Kiss Sándornál. Kortárs. 1969. 3.sz. hátsó borító.

Az 1969.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtör t.Ért. 1972.4.sz. 295-328.l.

303. l.

Kiss Sándor

Drobiasz

Kiss Sándor a Biennalen bemutatta a „Család" és a „Magyar hőséphor" című fülkeszobrait.

Rideg Gábor: Biennálék előtt.

Müvészet, 1974.január - 1.oldal

Kiss Sándor
szobrász

A Biennalen bemutatta a mű-
vész a „Régi emlék" című művét,
a „Ballada" című domborműsoro-
zatot, az „Öreg falu" című művét

Rideg Gábor: Biennálék előtt.
Müvészet, 1974.január - 1.oldal

Kiss Sándor [?]

A bpesti bolgár kult. központban volt tárlata.

K. F.: Minden harmadik napon 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973. febr. 27.

Kiss Sándor

A városligeti szoborbemutató parkban van jelenleg műve: Bláthy Ottó Titusz, a transzformátor feltaláló gépészmérnök szobra. A szobor végleges helye az Orsz. Villamostávvezeték Vállalat gödi állomása lesz. (említve).

É. H.: Országos szobortalálkozó a Városligetben. Magyar Hírlap, 1972. szept 3.

Kiss Sándor, szobrász

Alkimistája figyelmet keltett.

S.P.: Szobrászművészetünk sikere Moszkvában 7.

Népszabadság, Bp. 1973. márc. 13.

Kiss Sándor, nobrán

Tekéző c. nobra Ozdon áll.

Havas Ervin: Város a Hangony völgyében 7.

Népszabadság, Bp. 1973. jan. 30.

Kiss Sándor

Bemutatott mű:

„Kati", bronz, 40 cm.

Zala Tibor: XI. magyar képző művész pesti kiállítás, Budapest, 1968

121

Kiss Sándor
szobrász

Kiss Sándor nagyon sokat merí-
-tett a népművészetből, elsősorban
az erdélyi fafaragó művészetből.

Rideg Gábor: Biennálék előtt.
Művészet, 1974.január - 1.oldal

Kiss Sándor

A budapesti Semmelweis Orvostudomány Egyetem elméleti-tömb bejáratánál elhelyezett fadombornbormüre meghirdetett pályázaton vett részt.

—: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974. március – 48 oldal

Kiss Sándor
grafikus

neve szerepel "A magyar képzőművészet Csehszlovákiában" c.cikkben a 7-8.oldalon

Kritika 1973 december

MDK

Kiss Sándor, Pándi

l.: Pándi Kiss Sándor

Alföld, Debrecen, 1958. nov.-dec.
17. l.

M.D.K.

Kiss Sándor (gyergyószentmiklósi) építés

Tölgyes körségben templomot épít, melynek 44.000 korona építési költségét Török Antal tölgyesi kereskedő fedezi.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1900. XXI évf.

jun. 6. sz. 6. old.

Kiss Sándor, elecktrotechnikus MDK

Pötyike, pasztell

Pécs Képzőm.és Műbarátok Társ. 1933. máj.
Első tehetségkutató kiáll.

Kiss Sándor

Csohány Kálmán, Ridovics László, Kiss Kovács Gyula és Kiss Sándor bírálta Samu Katalin kiállitási anyagát.

Samu Katalin szobrászmüvész kiállitása. Kat. Hódmezővásárhely, 1964. 23 l., ill. 2.l.

Kiss Sándor szobrász
munkáját díjat (II. fokozat) kapott

N.N.: Irodalmi és művészeti díjasok

Élet és Irodalom 1969 IV. 4.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

MDK

Kiss Sándor, szobrász

Női portré.	Mészkő.
Emék /9 db/	Bronz.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll.1954.dec.-1955.jan.Kat. 29.1.

MDK

Kiss Sándor, szobrász.

Női portré Gipsz.

2 Bronzplakett.

Műcs.-IV.M.Képzm.Kiáll.1954.jan.-febr. Kat. 19.1.

Kiss Sándor

Kiss Sándor: Emlékérem

Művelt Nép 1956 III. 25

M. D. K.

Kiss Sándor szobrász

Anyaság c. szobra a Heim Pál Gyermekkórház parkjában

Csaknem száz műalkotást helyez-tek el a főváros lakóleleplein, középületeiben

Magyar Nemzet 1961. (XVII.) jan. 1. 5. h

Kiss ~~Gabor~~ Sandor
szobrász

M.D.K.

Metopa sorozata. —
Épületplasztika (repro)

Rozványi Márta: Képzőművészet a lágymányosi lakótelepen.
Művészet, 1961. március — 19 l.

M.D.K.

Kiss Sándor, szobrász

Rembrandtot ábrázoló emlékérmét említi

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1957-58-as években,

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960.II.sz. 121.old.

M.D.K.

Kiss Sándor, szobrász

Primavera c. plakettjének reprodukciója

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1957-58-as években

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 123.old.

Kiss Sándor

MDK

szobrász

a Fiatal Művészek Studiójának első kiállításán (Ernst Muzeum) szerepelt.

Szinésznő portréja.

Péter Imre: Fiatal művészek kiállitása az Ernst Muzeumban.
Népszabadság. 1958. szept. 28.

MDK.

Kiss Sándor szobrász,

"Leány virággal" /~~bronzérme~~/ /terracotta/
"Magda" / "
"Tavasz" /bronzérme /
"Ősz" "

Tavaszi tárlat, Mücsarnok ,1957.
/jegyzékről/

Kiss Sándor, szobrász MDG

Anyát gyermekével ábrázoló szobrát a Heim Pál Gyermekkórház parkjában állították fel.

–: Csaknem száz műalkotást helyeztek el az idén a fővárosban 2. l.

ESTI HIRLAP, Bp. 1960. dec. 31.

MDK

Kiss Sándor

Andersen plakett	bronz	10 cm	N.M.
Andersen plakett /hátlap/	"	10 "	N.M.
Horgászó gyermekek	"	37 "	
Táncoló leány	"	40 "	

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat.43.1.

MDk

Kiss Sándor, [Keramikus]
[szobrász]

A felszabadult budapest művészete "c. kiállításon láthatók az ÉMKÉ-cukrászda télikertjét díszítő Kerámia-domborművei.

–: Dózsa – emlékmű, Ifjúság kútja, freskók, mozaiktervek 2.l.

ESTI HIRLAP Bp. 1960. nov. 19.

MDK

Kiss Sándor

épitész

magánépitési eng.

Épitő Ipar-Épitő Müvészet, 1922. okt. 15.
152 l.

M.D.K.

Kiss Sándor szobrászmüvész 1. sz. cédula

Az Iparmüvészeti Főiskolán tanult kiváló eredménnyel. Több müvét állitotta kis a fővárosban és vidéken. Nagy sikerrel szerepelt az Iparmüvészeti Főiskola jubiláris kiállitásán Rómeó és Julia c. szobrával.

/Helybeli müvész/

Gyulai Müvésztelep IV. kiállitásának katalógusa Gyula. 1931.

M.D.K.

Kiss Sándor szobrászmüvész. 2. sz. cédula

A Gyulai Müvésztelep IV. kiállitásán szereplő müvei:

84. Rómeó és Julia gipsz m.t.

Gyulai Müvésztelep IV. kiállitásának katalógus Gyula. 1931.

Kiss Sándor Lajos.

Szobrász alk. tábor mezőtúron.

M. Hirlap

1986. IX. 19.

Kiss Sándor

Dr. Kiss Sándor és Grád Gusztávné rövid cikkben ismertetik az Építésügyi Műszaki és Gazdasági Tájékoztató Iskola-célszámát /1968.évi 4.szám/, és felhívják a figyelmet Szrogh György, Jeney Lajos és Kiss István cikkeire.

Magyar Építőművészet, 1968.5.sz. 60. l.

KISS SÁNDOR,festő

Munkácsy Mihályl 1890-ben Aradon egy képkiállitáson ismerkedett meg vele,amikor Kiss bemutatta neki festményeit. 205.old

SZELESI ZOLTÁN: Munkácsy Honfoglalasa Szegeden
205.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

Kiss Sándor

Rajzok (repr.)

Irodalmi Szemle 1963/2: 117, 122. l.

Kiss Sándor

Metszetek (repr.)

Irodalmi Szemle 1964/6. 500, 556, 564, 574. l.

Kiss Sándor

Metszeter (repr)

Irodalmi Szemle 1962/2. 135, 136. l.

Kiss Sándor

Metszetek (repr.)

Irodalmi Szemle 1862/5. 468, 477. l.

MDK

Kiss Sándor épitész

/Épitkezések/ Épitő Ipar Épitő Művészet, 1931, Jun. 15. 95-96 l.

es, 5 ujabb nyilás + egykoru
XVIII.sz.

Kiss Sándor

M.D.K.

Az állványozási munkákhal bizták meg.

Bachó László: A gyöngyösi templomok története. 86 l.
A Ferencrendiek templomának története.

Kiss Sándor

Illusztrálta a Vadludtermő, ritka fa c. gyermekvers gyűjteményt.

Magyar Nemzet, 1967. VI. 25. 13. o.
Vasárnapi könyvszemle

KISS Sándor szobrász

SZABÓ Lilla: Első közös bemutatkozás : A cseh-szlovákiai magyar képzőművészek kiállítása. = Magyar Nemzet, LIV. évf. 41.sz.1991 6.p.

Bp., Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság Kulturális és Tájékoztató Központja, 1991

Kiss Sándor
nyitrai vonatkozású

neve szerepel "A magyar képzőművészet Csehszlovákiában" c. cikkben a 7-8.oldalon.

Kritika 1973 december

B KISS SANDOR, csizmadiamester

Püspökladányi mester.-1843-ban kihallgattak Kiss Balás atyját,a fia bankóhamisitási perében.Ok értesult arról,hogy fia pénzt talalt. 400.old

KAHLER FRIGYES: Adatok a magyarországi papirpénz hamisitás történetéhez 387.old

A Debreceni Déri Múzeum Évkönyve, 1974.
Debrecen, 1975

KISS SÁMUEL

Új MŰVÉSZET

1996/jan - febr

56.o.

sikerül majd személyesen beszé
két órai eszmecserével többet
tartó levelezéssel. Annyit még
tően, hogy Ön főképen a sorren
azt, ami részünkről csak válas
ügyét, szociális és g|azdasági
mi kezdtük a "népi" irodalmi s
lünk szembenállók, s ők voltak
politikai ranggá és jogtöbblet
A Németh Imre[4] féle emberekkel
"jóhiszemüeket" - vagyis az ir
mert Ön bizonyára ezekre gondo
még magam számára sem igen mer
non judico - ellankezőleg, én

DATE MGFK 571950/141

VÁNCSA ILDIKÓ
és
KIS SÁNDOR LAJOS
festőművészek kiállítása

Mezőtúr, 1985

Meghívó

Váncsa Ildikó és **Kis Sándor Lajos**
festőművészek

tárlatára, amelyet

Sváby Lajos
Munkácsy-díjas festőművész
a Magyar Népköztársaság „Érdemes Művésze"

nyit meg

július 19-én délután 4 órakor a Városi Kiállítási Csarnokban
/Mezőtúr, Múzeum tér 3./

A kiállítás megtekinthető: július 19. és augusztus 11. között
hétfőtől péntekig: 15-18 óráig
szombaton és vasárnap: 10-12 óráig és
15-18 óráig

1958-ban születtem.

1982-ben fejeztem be tanulmányaimat a Magyar Képzőművészeti Főiskolán. Mestereim Veress Sandor Laszlo és Kokas Ignac voltak.

Kollektív bemutatkozásaim:

-1983. Hódmezővásárhely, Fiatal Képzőművészek Stúdiója

-1983. Budapest, Fiatal Művészek találkozója

-1984. Balatonszemes, Fiatal Képzőművészek Stúdiója

-1984. Hódmezővásárhely, 31. őszi tárlat

-1984. Budapest, Hadtörténeti Múzeum, Magyar Néphadsereg pályázata

-1985. Budapest, Fiatal Művészek Fesztiválja, VIT művészeti pályázat

Önálló kiállításaim:

-1982. Makó

-1983. Kiskunhalas

Váncsa Ildikó

1953-ban születtem.

1977 és 82 között végeztem a Magyar Képzőművészeti Főiskolán. Mestereim Sarkantyú Simon és Sváby Lajos voltak.

1985-ben Derkovits ösztöndíjat nyertem.

Csoportos kiállításaim:

-1982. Budapest, Bartók '32 Galéria

-1983. Budapest, Fiatal Képzőművészek Kiállítása

-1983. Hódmezővásárhely

-1983. Budapest, Fiatal Művészek Találkozója

-1983 Kuba

-1984. Csehszlovákia, vándorkiállítás

-1984. Budapest, TUNGSRÁM

-1984. Róma, Nemzetközi Aquarell Kiállítás

-1984. Budapest

-1984. Budapest, Hadtörténeti Múzeum

-1984. Hatvan, Tájképfestészeti Biennálé

-1985. Debreceni Országos Tárlat

-1985. Budapest, Fiatal Művészek Fesztiválja

Önálló kiállításom:

-1983. Zalaegerszeg

Kis Sándor Lajos

Kis Sándor Lajos: Vörös zászló

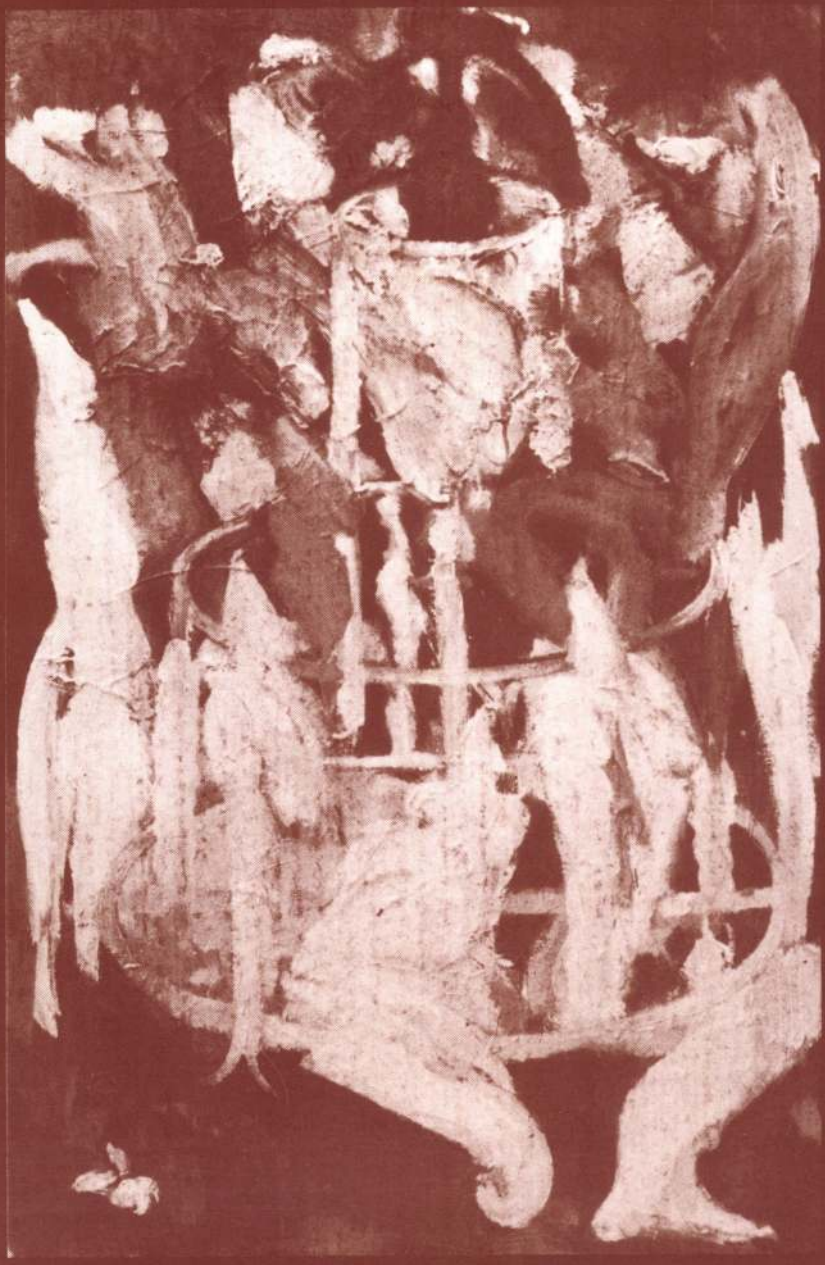

Kis Sándor Lajos: Torta

Kis Sándor Lajos: Nyár

Kis Sándor Lajos: Artisták

Váncsa Ildikó: Fiú

Váncsa Ildikó: Viselet

Váncsa Ildikó: „Hölgyek 1982"

Váncsa Ildikó : Férfiportré

1021 Kiss Sunyi István

Negyed század a közoktatás szolgálatában

JUBILEUMI ÜNNEPSEGEK A JOZSEF ATTILA GIMNAZIUM FENNALLASANAK 25. EVFORDULOJAN

Mozgalmas és történelmében szép napja volt az Ózdi József Attila Gimnázium tanári karának, diákjainak, nem kevésbé a város lakosságának 1970. november 21-e.

Megnyitó beszédében Tokár Géza igazgató mondta el a díszünnepség célját. Meghatottan beszélt arról a negyedszázadról, amelyet ez a közoktatási intézmény átélt. Üdvözölte az elnökség tagjait, valamint az ünnepi megemlékezésre összegyűlt szülőket, diákokat, az iskola régi növendékeit, akik emlékeiket felelevenítve jöttek ünnepelni. Örömének adott kifejezést, hogy a párt X. kongresszusának előestéjén kerülhetett sor a jubileumra. A munkásosztály nagy diadalát jelképezi ez az ózdi intézmény, hiszen a felszabadulás utáni első közoktatási diadalt jelenti városunkban.

Ezután Varga Gáborné emelkedett szólásra, hogy megtartsa ünnepi beszédét. „A József Attila Gimnázium történetét nem lehet olyan szépen megírni, mint amilyen az életben volt" — mondotta. Ezután arról beszélt, hogy az ózdi munkásosztály kulturális harcának első győzelmét jelenti ez a gimnázium, amely a felszabadulás után az országban elsőként létesült. Majd a nehézségekről beszélt, arról, hogy az indulás évében a város több szétszórt helyiségében tanítottak szemléltető eszközök nélkül, szertárak hiányával, zsúfolt termekben, amelyekben a felszerelés is a nullával volt egyenlő.

A Liszt Ferenc Művelődési Központ színháztermében az elnökségben helyet foglalt Varga Gáborné, a megyei tanács vb-elnökhelyettese, országgyűlési képviselő, Madarász György, a megyei tanács vb művelődési osztályának vezetője, Ribánszki Róbert, a Budapest XXI. kerületi pártbizottság első titkára, Kiss Sunyi István szobrászművész, a gimnázium számára készült József Attila szobor alkotója, dr. Peja Győző, Kossuth-díjas nyugalmazott iskolaigazgató, a pártbizottságok és a tanácsok vezetői, az iskolák küldöttei és a gimnáziumok régi diákjai.

Dr. Peja Győző érdemeit méltatta. Elmondotta az összegyűlt, s ma már talán keveseknek emlékezetes első szülői értekezleten tartott közvetlen, mégis szívbemarkoló szavait: „Bányászok leszünk, a szellemi termékek kibányászói, az Önök gyermekeinek oktatói."

Nagy diadalútról emlékezett meg, amikor „József Attila gyermekeinek átköltözését" említette az újonnan épült gimnáziumba. Emlékezetes nap volt. A lelkes diákokat még lelkesebb szülők követték vörös zászló alatt a laboratórium ideiglenes tantermeiből az új otthonba. Újszerű honfoglalók voltak az akkori diákok. A szülők áldozatkészségét példázta, akik szertárakat teremtettek, felszerelésre gyűjtöttek fillérekből, igyekeztek a legtöbbet nyújtani Ózd kultúrájáért.

Dr. Peja Győző, az iskola alapító igazgatója.

A gimnázium így indult, s nem csoda, ha azóta is azon fáradozik, hogy a szocializmus építéséhez szilárd, öntudatos embereket neveljen. Azóta a megye egyik legjobb tanintézetévé fejlődött. Több mint 3000 érett diákot adott a társadalomnak. Ózd társadalmát sem felejtette ki Varga Gáborné ünnepi beszédéből. Azokról emlékezett, akik a kis rimai gyártelepből az ország jelentős ipari bázisát teremtették, akik a mindinkább gazdagodó város egyik legjelentősebb intézményét ünnepelték. Szeressék és becsüljék is ezt a várost, amely elsőként harcolta ki kultúrájának egyik alapját. „Nem kell mondani most sem, hogy a József Attila Gimnázium tanárai, diákjai mit tegyenek szocialista fejlődésünk érdekében. Ezt a leckét a 25 év alatt megtanulták" — jelentette ki, majd a megyei tanács végrehajtó bizottsága nevében átadta jókívánságait a Kormány Elnöki Tanácsa megbízásából pedig a kitüntetéseket.

A Munka Érdemrend ezüst fokozatát kapta Tokár Géza, az iskola igazgatója, az Oktatásügy Kiváló Dolgozója miniszteri kitüntetést Takács István igazgatóhelyettes és miniszteri dicséretben részesítették Varga József tanárt. Mindketten 25 éve tanítanak a gimnáziumban.

(Folytatás a 3. oldalon)

ismerője: az a munkatárs, akiben bíznak a társai. A bizalom pedig olyan tulajdonságokat kíván, mint szakmai tudás, politikai felkészültség, állhatatosság, őszinteség, hajlam a mások ügyei mellett kiállni. Nem is kis követelmény!

A finomhengermű mechanikai karbantartás II-es műszakjának dolgozói is kifejezték ilyen irányú igényüket bizalmijukkal, Varga B. Árpáddal szemben. Ugyanakkor valamennyien egyöntetűen el is mondták, hogy az eddigi (8 éves) bizalmi tevékenysége alapján bíznak továbbra is munkájában. Segítségüket ajánlották!

Ezen a bizalmiválasztáson azonban nem csupán ennyi történt. A művezető (Bárdos József), a szakszervezeti bizottság képviselője (Tóth Gyula), a bizalmi és a dolgozók szavai nyomán egy sajátos helyzetben dolgozó kollektíva érdekei — vagy inkább kívánságai, kérései — bontakoztak ki.

A legutóbbi bizalmiválasztás óta két év telt el.

— Igyekeztünk! Számíthatnak is ránk mindenkor! — mondották többen is, de...

A gépészeti karbantartók bizalmijai nem mindig kapnak választ a problémákra, nem mondhatják el, hogy „ezt és ezt elértük". A helyben megoldható kérdéseken túl nem léphetnek tovább.

Konkrét problémáik: 11 fős létszámhiány, közöttük a gépkenő fiatalok kis létszáma. Nagy értékű gépek kezelése van rájuk bízva, alapbérük 4 forint, esetleg 4,50. A katonaévek után tovább állnak. Most 9 fiatal helyett négy dolgozik. A felügyeletüket a nyugdíj előtt álló gépkezelő látja el. Nyugdíjas korára talán eléri a 9 forintot... Utódja nem igen akad.

— Rossz az elnevezés! Üzemfenntartók vagyunk. Mindig ott kell lennünk a [illegible] kötelességérzettel, ugyanakkor igényeikkel jelentkeztek a szervezett dolgozók demokratikus vitafórumán. Bizalmijuké is és az ő elvük is: „szívemen — számon".

A problémák, amelyeket a dolgozók felvetettek, nem aznap születtek és nem is ismeretlenek a gazdasági és szakszervezeti vezetők előtt. A dolgozók az ő gondos kezeikbe tették érdekeiket.

— tila —

Az áruházban

A Centrum Áruházban nagy napra készültek az elmúlt héten a dolgozók. „Olyan szakszervezeti bizalmikat kell választanunk, akik az önálló áruház, önálló szakszervezeti bizottságának méltó támogatói, a szakszervezeti tagok méltó képviselői lesznek." — mondták. A 98 szakszervezeti tagból 85-en gyűltek össze, hogy összesen 7 bizalmit válasszanak meg.

Egy-két órás viták fejlődtek ki, amelyeken két irányban fogalmazódtak meg a gondolatok: gazdasági, valamint érdekvédelmi vonatkozásban.

A gazdasági munka elősegítése érdekében a konfekció osztály dolgozói hangsúlyozták, hogy számukra gondot okoz az új divatra való áttérés, a figyelemkeltés. Ózdra az új divat jóval később érkezik, mint a fővárosba, időbe telik, amíg a vásárlók leküzdik idegenkedésüket. Különösen a középkorúak ragaszkodnak a hagyományos divathoz, amelyet viszont az ipar már fővárosi szinten mérve nem elég változatosan gyárt. Mások az extra méretű árucikkek hiányát vetették fel és kérték a szakszervezeti tisztségviselők segítségét, hogy ezek se legyenek a jövőben hiányzó tételek. Általános véleményként [illegible] bármelyikén történő tartózkodási időt. Mások arra figyelmeztették a szakszervezeti és a gazdasági vezetőket hogy mind több vevő ostromolja őket a szolgáltatások bővítéséért. Elsősorban a használt készülékek cseréjének a bevezetését kérik. Elmondották, hogy az új szakszervezeti bizottságtól — amelynek választására december 7-én kerül sor — több segítséget várnak, mint amit az eddigi osztálybizottságtól kaptak.

A válaszadásban megnyugtatták a szakszervezeti tagokat, hogy a felvetett sok irányú kérést megvizsgálják, azokat igyekeznek megoldani. Mindössze a munkaidőbeosztás marad gond továbbra is, mert egyelőre abból kiutat nem látnak.

Őszinte, baráti beszélgetés, vita volt a Centrum Áruház szakszervezeti bizalmijainak választása.

V. Z.

Találkoztak, beszélgettek e[illegible] vel? Mivel? Miért? Ezeknek — nincs jelentőségük.

Éppen szünet volt egy me[illegible] a hosszú folyosón. A fiú cig[illegible] pektust olvasgatott. Aztán a [illegible] szélgetni kezdtek...

— Szerinted, jó volt az el[illegible] gyelmesen várta a választ. [illegible] majd mosolyogva felelt.

— Azt még csak kibírtam [illegible] utoljára hozzászólt, az teljese[illegible] net következett.

A fiú nem hagyta annyib[illegible] sággal bizonygatta, hogy iger[illegible] szimpatikusabb. Egyéb sem k[illegible]

— Ott ül a harmadik széke[illegible] te a prospektust. A fiú még [illegible] egy lépést tett a nő felé. V[illegible] összeszorított szájjal figyelte [illegible] volna, de nem mert. Nem [illegible] guggolt a lány elé és összecs[illegible]

— No, tessék! — mondta

Kiállítás után

A Posta Központi Hírlapiroda, a Miskolci Postaigazgatóság és a Borsod megyei Lapkiadó Vállalat közreműködésével került sor 1970. november 18-tól 23-ig a Liszt Ferenc Művelődési Központban megrendezett hírlap és szakfolyóirat kiállításra. Közvetlenül zárás előtt, vasárnap este érdeklődtem a helyszínen a sajtókiállítás sikeréről. A rendező szerv képviselője inkább panaszkodott, semmint dicsekedett. Panaszának egyetlen oka volt: nem sikerült a város lakosságát, különösen nem az ÓKÜ dolgozóit eléggé mozgósítani a jelentős eseményre. Ez tükröződik a látogatók létszámából. A 2200 főnyi létszám valóban nem nagy. Igaz, az idő is rövid volt, ezen túl, néhány rendezvény is zavarta a vendégek fogadását. Ennyit a panaszról.

A sajtókiállítás naplójába beírt sok-sok vélemény viszont mást mond. Szocialista brigádok, ipari tanulók, közép- és általános iskolások csoportos, ezeken túl pedig egyéni látogatók szép számmal jegyezték be elismerő véleményüket. Dicsérték a kiállítás gazdagságát, ízléses elrendezését. Hadd idézzük többek között a lapunkban is gyakran jelentkező Riporter őrs tagjainak véleményét: „Csodálattal látjuk, hogy mennyi lap jelenik meg hazánkban. Reméljük, egyszer a mi munkánk is eljut egy ilyen vagy ehhez hasonló kiállításra."

A széles körű előkészítő propaganda tehát — a látogatók létszáma után ítélve — nem volt eléggé eredményes, akik viszont megnézték a kiállítást, azok nem csalódtak.

(d)

Negyed század a közoktatás szolgálatában

(Folytatás az 1. oldalról)

Ezt követően dr. Peja Győző, az iskola első igazgatója emlékezett a háború utáni kezdeti időszak nehéz körülményeire. Emlékei gazdagok, meghatóak voltak 25 év távlatában. A gigászi küzdelem, amelyet az első ózdi középiskoláért folytattak abban az időben, fantasztikus erőket követelt. Elmondotta, hogy a jelen jubileumi ünnepség dátuma egybeesik a gimnázium első szülői értekezletével. „Torkon ragadó visszaemlékezés ez" — jelentette ki —, de szívesörömest teszem". Az 1945-ös rügyfakadásról beszélt és a mai virágzó életről, amelyet ez az intézmény is példáz. Nagy tapssal köszönték az alig ismert emlékek felsorakoztatását az egybegyűlt ünneplők.

Fenyves István az öreg diákok nevében köszöntötte a jubiláló iskola tanárait, diákjait, majd a testvériskolák, az ország legöregebb, sárospataki gimnáziuma és a helybeli iskolák küldöttei meleg felköszöntésének percei következtek.

Az ünnepség második felében a gimnázium irodalmi színpada 45 perces, jól sikerült előadást mutatott be, amelyet Takács József tanár állított össze és rendezett. Emlékezés volt ez József Attilára, a tanulásra, a diákok régi életére. A színes előadást még inkább elmélyítette több magyar író megfogalmazásában a múlt rendszer iskolapolitikáját bemutató írásának előadása. A szavalók többsége szép beszéddel tűnt ki, s előadásmódjuk is érettségre vall. Egyesek azonban nem alkalmazkodtak a színpadhoz, halkan beszéltek. A műsorba jól illeszkedett be a kórus, ügyesen választott számaival.

A gimnázium irodalmi színpada és az énekkar.

A jubileumi ünnepség másik két programját a gimnáziumban rendezték. Először Kiss Sunyi István szobrászművész József Attiláról készült mellszobrát leplezték le. Szrogh Károly, a városi tanács vb-elnökhelyettese méltatta az eseményt.

— Kaphat-e értékesebb születésnapi ajándékot Ózd város legnépesebb középiskolája, mint a XX. század kimagasló költőjének, az iskola névadójának mellszobrát? — fogalmazta meg.

Ünnepi beszédében Szrogh elvtárs méltatta a költő egyetemességét, világirodalmi nagyságát. Érzelmi telítettségű és gondolati gazdagságú, tömör beszéde méltó hangulatot teremtett az eseményhez.

A szobor leleplezésének ünnepélyes pillanata.

Az ózdi származású szobrászművész hagyományos stílusban, ihletetten örökítette meg József Attilát. A piszkei vörösmárványból készült mellszobor hű kép „a művelhető csillagokig" hatoló költőről. Szelleme, amely 25 éven át vezérelte az iskola nevelőinek és tanulóinak szavait és tetteit, most folytonosan jelen levővé teszi hatását, új sikerek elérésére serkenti az utódokat. József Attilát idézni, szellemében élni és dolgozni a mai nemzedéknek is méltó cél — bizonyítja Kiss Sunyi István alkotása. A maradandó mű egyben azt is jelképezi — márványba vésve a nagy névadót —, hogy a holnap fiataljai is mindig megtalálhatják, kell, hogy megtalálják benne egyik eszményüket.

A kis műsorral színezett szoborleleplezés után Mihalik László, a városi-üzemi KISZ-bizottság titkára adta át az ez évben felépült KISZ-otthont az iskola tanulóinak. Rövid beszédéből megismerhettük ennek a nagyszerű vállalkozásnak a gazdag történetét. A múlt év decemberében megrendezett diákparlamenten született a gondolat, s íme egy éven belül megvalósult az álom. Széles körű összefogás, társadalmi segítség, az iskola tanárainak és diákjainak önfeláldozó munkája eredményezte a sikert. Ennek elismeréseként adta át Mihalik László elvtárs a KISZ Központi Bizottságának elismerő oklevelét Kovács Zoltán és Csuzda János tanároknak, Szoboszlai Józsefnek, az energiaszolgáltató gyárrészleg KISZ-csúcstitkárának, Bolyki Dezsőnek, a gyárrészleg párt alapszervezeti titkárának, Kovács Máriának, az iskola KISZ vb-titkárának, valamint Szabó Jácint, Serostán Gizella, Szabó Lívia és Csapó Zoltán tanulóknak.

Az épület felavatása után a vendégek megtekintették a József Attila emlékkiállítást. A gazdag és tartalmas dokumentumanyag megismertet a költő életútjával, küzdelmeinek, harcainak minden fontosabb állomásával. A sok-sok fotókópián túl is hagyták a kiállítás készítői a költőt beszélni egy-egy jól kiválasztott idézettel. Megtalálhatjuk ezen túl megjelent műveinek, a róla szóló tanulmányoknak nagy számát. A dokumentumok között talán legértékesebb Juhász Gyulának a Szépség koldusa című kötethez írt eredeti kézirata. Az ízléses és szép kiállítás megint csak méltó indítékokat adhat az új KISZ-otthon tulajdonosai, a fiatalok számára.

Az új KISZ-otthon, a szép környezetben.

ÓZDI VASAS
SAJTÓIGAZGATÓSÁG
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A tömegsport helyzete üz

A szakszervezeti munka egyik fontos területe a dolgozók testi és szellemi nevelése. Üzemünk dolgozói a korábbi években is értek el jó eredményeket a tömegsport terén. A vállalati szb — a SZOT XXI. kongresszusa határozatának megfelelően — ez évben is továbbfejlesztette a munkássportmozgalmat. Vállalatunk tömegsportját az szb irányításával működő tömegsport bizottság fogja össze. E bizottságban képviselteti magát a KISZ-bizottság, valamint az üzemrészek műhelybizottságai és az osztálybizottságok megbízott sportfelelősei. A sportfelelősök szervezik az üzemrészenkénti brigád-, műhelybajnokságokat, összehangolva a vállalati sportbizottság által rendezett versenyekkel. A tömegsportmunka jelentősége és feladata évről évre növekszik, hiszen az országosan bevezetett szabad szombatok következtében egyre több azon dolgozók száma, akik szabad idejüket sportolással, túrázással, esetleg kirándulással kívánják eltölteni.

Megszervezték a kispályás labdarúgó-bajnokságot, sakk, asztalitenisz-versenyeket és a természetjárást. Ugyanakkor igyekeztek kihasználni azokat a lehetőségeket is, amelyeket a sportkör biztosított. Ilyenek voltak a kézilabda, a teke és a nagypályás labdarúgó-bajnokságok, amelyeknek nemcsak aktív résztvevői, hanem szurkolói is szép számmal voltak. Az 1969. évtől különösen nagy gondot fordítottak női dolgozóink sportolására. Ennek célja, hogy a férfiakhoz hasonlóan, minél nagyobb számban vegyék igénybe a tömegsport lehetőségeit. A viszonylag rövid sporttevékenységi múlttal rendelkező női sportolóink már értek el nagyszerű eredményeket.

Ez évben a vasas megyei spartakiádon az ÓKÜ női teke- és kézilabdacsapata az első helyen végzett.

Ugyancsak női asztaliteniszezőink 7 üzem csapata közül a második helyen végzett.

Ez évben ismét megrendezték a felszabadulási sportvetélkedőket és az Alkotmány kupa nagypályás labdarúgó villámtornát. Az utóbbit a nagyolvasztómű labdarúgói nyerték, a központi karbantartók és a szolgáltató gyárrészleg csapatai előtt. Nagy népszerűségnek örvend az asztalitenisz-bajnokság is. Az 1970-es évben 10 benevezett csapat közül az energia diadalmaskodott, a Békeszálló és a bér- és munkaügy együttesei előtt. Az első helyezett elnyerte a Felszabadulási kupát, míg a második és a harmadik helyen végzett csapatok oklevelet kaptak.

Az 1970. évi üzemek közötti sportvetélkedőt a tömegsport bizottság az év elején meghirdetett felszabadulási versenyeken elért emléklapok és jelvények arányában értékelte, és figyelembe vette a szervezett, illetve mozgósított sportolói létszámot. Dolgozóink közül a különböző sportteljesítményükért felszabadulási fehér emléklapot 620-an, zöldet an értek el.

A nagyüzemi, valamint a megyei spartakiádon való eredményes szerepléséért 130 fő kapta meg a felszabadulási emlékjelvényt.

Az elért eredmények után járó pontok alapján az üzemek között a következő sorrend alakult ki: 1. Durvahengermű, 2. Finomhengermű, 3. Energia, 4. Igazgatás, 5. Nagyolvasztómű, 6. Karbantartás, 7. Acélmű, 8. Közlekedés, 9. Tűzálló.

A különböző sportvetélkedőkön — a rendszeresen sportolók létszáma 2374 fő volt — a legjobb eredményt elérő egyéni versenyzők és csapatok megyei és országos versenyeken képviselték üzemünket, ahol számos győzelmet arattak, illetve dobogós helyezéseket értek el.

Az 1971-es évben újabb feladatok előtt áll a tömegsport bizottság, hiszen a követelmények országos szinten egyre növekednek, és a megrendezésre kerülő magasabb szintű versenyeken az Ózdi Kohászati Üzemek munkássportolói további jó eredményeket akarnak elérni.

— lidák —

ban

u

volából az emberi ellentmondások, a tévedések, a törvénytelenségek mélyről jövő okait vizsgálja. 1945 novellairodalmának reprezentánsai, azok alkotásai a felszabadult tavaszról — ez a *Fergeteg* című válogatás alapja. *Fejes Endre: Rozsdatemető* című műve újabb kiadásban jelenik meg, hasonlóan *Darvas József: Elindult szeptemberben* és *Októberi köd — Állomás* című köteteihez valamint *Berkesi András: Októberi vihar — Vihar után* című regényeihez. *Hidas Antal* legújabb versei, a *Villanások és villongások* és *Karinthy Ferenc* furcsa *Epepe* címet viselő kötete is érdeklődésre tarthatnak számot. *Sánta Ferenc* kötete, az *Isten a szekéren* a paraszti világot ábrázoló novelláinak gyűjteménye. Irodalmi problémákat, hétköznapi kérdéseket feszeget útiélményei kapcsán *Simon István: Gyalogútról a világba* című kötete. A magyar elbeszélők sorozat három újabb kiadványa (*Füst Milán*: A feleségem története; *Gárdonyi Géza: Isten rabjai, Tersánszky J. Jenő: Viszontlátásra drága* és *A margarétás dal*), valamint *Petőfi Sándor összes verseinek* kiadása is mindenkori „csemege".

Csak döntetlenre futotta

Ozdi Kohász—Kecskeméti Dózsa 1:1 (0:1)

Labdarúgóink az őszi forduló utolsó hazai mérkőzését játszották. Sajnos, a sportág kevés számú hívét az időjárás nem fogadta kegyeibe. A sáros, csúszós, mély talajú pályán, zuhogó esőben lejátszott találkozón eleve nem alakulhatott ki színvonalas küzdelem.

Az első percekben felváltva kerültek a kapuk veszélybe, de az első igazi gólhelyzetet a vendégek dolgozták ki az 5. percben, amikor Lódi közeli lövése alig kerülte el Csank kapujának bal felső sarkát. Öt perccel később azonban nem volt a Kohásznak hasonló szerencséje. A hazai kaputól 25 méterre szabadrúgáshoz jutott a Dózsa. Amint az várható volt, a büntető elvégzésére az egykori ózdi játékos, Lutz vállalkozott. A jól eltalált labda a sorfal mellett zúgott el, és vágódott a bal alsó sarokba. 0:1. A gól után taktikát változtatott a Kecskemét. Soós Gábor játékvezető előnyszabályt alkalmazva tovább engedte az akciót. Az egyensúlyából kibillentett csatár az 5-ösről botladozva Goór kapusba lőtt. Játékosaink akaratával nem volt baj, annál inkább a szerencsével és nem utolsósorban a lövőtechnikával.

A 28., majd a 30. percben ismét Fükő került gólhelyzetbe, de mindkét esetben a 16-oson belül hibázott.

Szünet után nem változott a játék képe: az Ózd támadott, az ellenfél pedig mindent elkövetett előnyének megtartása érdekében. Különösen a második félidőben került a labda egyre gyakrabban játékon kívülre. Hogy milyen nyomás nehezedett a vendégek [illegible] ban kitámadott. Az ellenfél az első félidőben egy, Kálnai edző pedig a második játékrészben küldött két pihent játékost a pályára. Szendrei helyett Széles, míg Egri helyett Mahai állt be. A győzelem megszerzéséhez ez sem volt elegendő, pedig helyzetek most is adódtak. A 77. percben Váradi lövése már Goór kapuson is túljutott, de a hálóba tartó labdát a hátvéd Kreidlinek sikerült a gólvonalról a mezőnybe rúgnia. Befejezés előtt 3 perccel még megcsillant a két pont megszerzésének reménye. Sajnos Széles az 5-ös magasságából mindössze az oldalhálót találta el.

Jók: Várkonyi, Fükő és

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Sunyi István

DÉLI HÍRLAP

szolnok 1984 JUN 22

1021

★ Kiss Sunyi István ózdi szobrászművész egyik munkája a Miskolci Galéria Felszabadulási pályázatára beérkezett művekből rendezett kiállításon. (A művész az ÉMÁSZ Vállalat Igazgatóságának 5 ezer forintos díját kapta.)

(Kiss József felvétele)

uval

on

N)

Mennyib

a te

(TUDÓSÍTÁS A

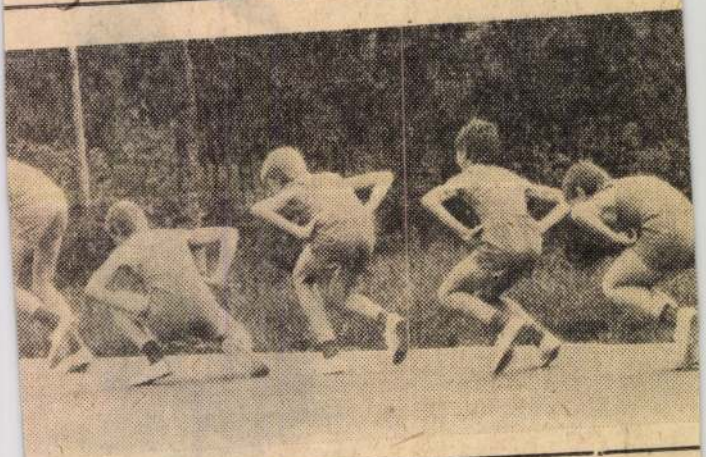

Maróthy László lá

Kiss Sunyi István

1021

Kiss Sunyi István: Kohász-kompozíció (Tervezet)

ÓZDI VASAS
Ózd

1970 JUL 24

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPÍRÓK SZÖVETSÉGE
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

tat a st

at 1970. első félév

csaknem azonos. 55 ilyen baleset fordult elő fél év alatt a vállalatnál. A 4—8 napig gyógyuló balesetek száma 64. A 9—30 napig gyógyuló balesetek száma 100-ról 107-re növekedett. A 30 napon túl gyógyuló, tehát súlyos balesetek száma csökkent (45-ről 41-re). A csonkulásos balesetek aránya még mindig jelentős, ebben az évben 5 alkalommal fordult elő, ebből kettő a durvahengerműben, egy-egy a nagyolvasztóműben, az acélműben és a közlekedési gyárrészlegnél. Az utóbbinál történt az egyetlen halálos baleset is.

A gyárrészlegekben a nagyolvasztómű dolgozói közül 1969 hasonló időszakához viszonyított adatok alapján ugyanannyi, 23 fő szenvedett balesetet. Az acélműben hárommal (24 baleset), a durvahengerműben néggyel (44 baleset), az igazgatásnál eggyel (21 baleset)

vezessel meg ezen a számon is csökkenteni lehetne, kellene.

A gyárrészlegek vezetői a munkavégzés folyamán mind a gépek, berendezések üzemeltetésével kapcsolatos, mind a helytelen munkaszervezéssel, a figyelmetlen munkavégzéssel előidézett szabálysértéseket igyekezzenek megszüntetni. A dolgozók észrevételei, a munkavédelmi aktívákat a baleseti források feltárására irányuló törekvése, meghallgatásuk és a megfelelő, szabályszerű intézkedés, a baleseti veszélyforrások megszüntetése eredményeket hozhat.

A balesetek számának csökkenése az ember legfontosabb érdeke. Az egészségben keletkezett kár semmilyen mértékegységben nem

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLI HÍRLAP

Jubileum Ózdon

Az ózd-farkaslyuki oktatási intézmények tegnap délelőtt ünnepélyesen emlékeztek meg a telepen működő általános iskola 50. évfordulójáról, az óvodai nevelés 25 esztendejéről és jubilált a Jurij Gagarin nevét immár 10 esztendeje viselő iskola és napközi otthon is. A hármas évforduló alkalmából gazdag kiállítást rendezett az iskola, mely dokumentálja az elmúlt évek oktatási-nevelési eredményeit. Délelőtt 9 órakor került sor Jurij Gagarin mellszobrának leleplezésére. (A szobor alkotója *Kiss-Sunyi István.*)

Ez alkalommal *Patkó Imre*, az ózdi városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője mondott beszédet. A szobor leleplezését díszünnepség követte, melyen *dr. Hetényi György*, a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács művelődésügyi osztályának vezetője méltatta a farkaslyuki oktatási intézmények eddigi tevékenységét.

Kedves eseménye volt az ünnepségnek, hogy a következő tanév leendő első osztályosait egy 50 évvel ezelőtti elsős üdvözölte.

Kiss Lunyi Istvánu

Vi

69

Elkészült a jelentés arról a v
kereskedelmi felügyelőség foyta
zati egységnél és tíz vállalatná
kek értékesítési körülményeiről
lőségi és vállalati szakemberel
őrök tevékenysége állami nagy
tokra, áfész-egységekre és mag
vizsgálat célja az volt, hogy
szélesebb körű áttekintést kapj
forgalomba kerülő importáruc
delmi és áralakítási helyzetéről.

A hatszáz gépelt sornyi terjedelmű vizsgálati jelentés nemcsak a tapasztalatok és észrevételek összegezését, hanem a hiányosságok megszüntetése érdekében hozott intézkedéseket is ismerteti.

1971 APR 16

1021

Meghívják Gagarin özvegyét is...

Kiss Sunyi István

Ózd egyik legrégebbi bányásztelepülésén, Farkaslyukon jubileumra készülnek. Fél évszázada, hogy a rendszeres iskolai oktatás megkezdődött az egykori kis bányásztelepülésen, s tizedik éve, hogy a tanulók birtokukba vették jelenlegi általános iskolájukat. A kettős jubileumot június 20-án ünneplik meg Farkaslyukon, s családias ünnepségükre meghívják úttörőcsapatuk névadójának, Gagarinnak özvegyét is. A jubileum alkalmából ugyanis a világ első űrhajósának mellszobrát avatják fel az iskolában. A vörös márványból készülő Gagarin-portré „megfaragására" Kiss Sunyi István, fiatal ózdi szobrászművész kapott megbízást.

változatlanul — vagyis minden nevet meghagyva — adja le a szavazólapot, ez érvénytelen szavazatnak számít.

A választásokkal kapcsolatos tv-fórum részvevőihez több olyan kérdés érkezett, hogy lehet-e mására is szavazni, mint arra — illetve azokra —, akiknek a neve a szavazólapon szerepel. A válasz egyértelmű: nem lehet. Ugyanis választójogi törvényünk úgy intézkedik, hogy országgyűlési képviselő, vagy helyi tanácstagjelölt csak az lehet, akit a jelölőgyűlések során a szava-

SAJTÓHIRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
ESZAKMAGYARORSZAG

Kiss Sunyi István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISALFÖLD
Győr

NOV 22.

1021

Szoboravatás Ózdon

Az ózdi József Attila Gimnázium szombaton ünnepelte fennállásának 25. évfordulóját. Ebből az alkalomból a gimnázium aulájában felavatták Kiss Sunyi István szobrászművész alkotását: József Attila kőbe vésett mellszobrát.

(MTI)

Tartot
bajnol

Kiss Sunyi István
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG
1970 NOV 15

Jubileumra készülnek az ózdi gimnáziumban

1021

Az ózdi József Attila Gimnázium november 21-én ünnepli fennállásának 25. évfordulóját. 1945 őszén, néhány szükségtanteremben, a mai laboratórium épületében kezdte meg a működését Ózd első középiskolája, amely néhány évvel később átköltözött a mai gimnázium épületébe. A negyedszázados jubileumot méltóképpen tervezik megünnepelni Ózdon. Az iskola „pedellusának" nevelt fia, Kiss Sunyi István szobrászművész által alkotott József Attila mellszobrot is ezen a napon leplezik le.

A jubileum napján vágják át a selyemszalagot a zömmel fiatalok társadalmi munkájával készült több szobás, tágas, új KISZ-klub ajtajánál. Ez egyben a József Attiláról készült kiállítás megnyitását is jelenti, melynek anyagát az iskola fiataljai már korábban elhelyezik az új klubban. Az iskola negyedszázados jubileuma alkalmából évkönyvet is készítenek a gimnázium 25 éves történelméről.

A gazdag programot tartogató ünnepségre meghívják hazánk József Attila nevét viselő, összes gimnáziumának képviselőit is.

Újdonságokat a tudományos ülésszak más vonatkozásokban is. Azokkal az új tudományos eljárásokkal ismertetett meg bennünket, a legilletékesebb és a leghitelesebb tudományos fórumon, a szekcióüléseken, amelyek a világon másutt már alkalmazásba kerültek, s hazánk is felkészült alkalmazásukra. Ilyen például a mélybányászat elmélete és gyakorlata, amellyel a föld kincseiben jelenleg szegénynek vehető országunkat olyan kincsekkel gazdagíthatjuk, amelyek a mélyebbre hatoló bányászkodás új módszereivel felszínre hozhatók és hasznosíthatók. Közelről érint bennünket, fogyasztókat, a hazai élelmiszertudományi kutatás helyzete és új arányai. Az a kérdés például, hogyan lehet a már megtermelt élelmiszer-anyagkészleteket a lehető legkisebb veszteséggel a leghosszabb ideig megőrizni; vagy az a kérdés, hogy miként lehet az említett készleteket új módszerekkel jelentősen növelni és az alapanyagokból a táplálkozástani szempontból legmegfelelőbb élelmiszereket előteremteni.

S ha sorra vennénk mindazt, amit az Akadémián hallottunk az automatizálás hazai és nemzetközi helyzetéről, a mechanikai kutatásokról, és feladatairól, a számí-

Kiss Sunyi István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1970 NOV 22.

József Attila-szobor Ózdon

Az ózdi József Attila Gimnázium szombaton ünnepélyes felavatásának 25. évfordulóját. A kohászváros első középiskolája közvetlenül a felszabadulás után, 1945 őszén ideiglenes tantermekben kezdte meg működését, s csak később költözött át mai épületébe. A jubileumi ünnepségen a város vezetőin, az iskola tanárain, öregdiákjain és mai tanulóin kívül részt vettek a testvériskolák küldöttei is.

Az évforduló alkalmából a gimnázium aulájában felavatták Kiss Sunyi István szobrászművész alkotását: József Attila kőbe vésett mellszobrát, az iskolakertben pedig átadták a fiatalok új otthonát — a kohászati üzemek segítségével felépült — KISZ-klubot.

működési és kölcsönös segítségnyújtási szerződését.

A tárgyalásokról kiadott közös közlemény méltatja a most aláírt szerződést és megállapítja, hogy a mostani szófiai tárgyalások a barátság és a kölcsönös megértés szellemében zajlottak le. A felek tájékoztatták egymást országaiknak a szocializmus építésében elért eredményeiről

Kiss Sunyi István

Kultúra SPORT Kult

1021

Szonáta

Kiss Sunyi István rajza

ÓZDI VASAS
1973 SEP 2 N
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

atalok találkozója

éd a s

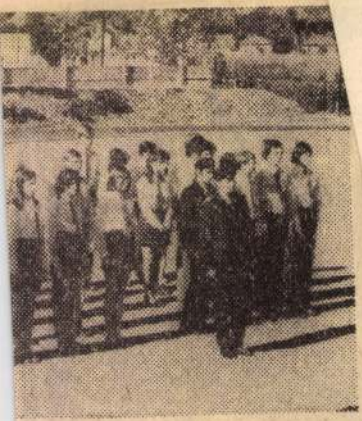

léje

„Az ózdi városi KISZ-bizottság aktivistái a munkás- és tanulófiatalok találkozóján kifejezésre juttatták véleményüket a chilei ellenforradalmi tevékenységgel kapcsolatban. Mélységesen elítélik a terrort, a haladó erők üldözését, a forradalmi vívmányok megsemmisítését. Szabadságot a chilei népnek!

Ózd, 1973. szeptember 15. Ózd Városi KISZ-bizottság a Munkás- és tanulófiatalok találkozójának résztvevői"

Délután a szakmunkásképző intézet sporttelepén folytatódott a program. A műsor az Ifjú Gárda zászlóaljszemléjével kezdődött. A gárda legkiválóbb tagjainak Köteles György tárgyjutalmakat és oklevelet osztott ki. A gárdisták fegyelmezett felvonulása után „Tiéd a szó" címmel kulturális műsor következett. A műsor első felében fellépett a BM

Ház ifjúsági klubjának Titán tánczenekara és az Izzó Acél szolgáltatott.

A műsor hivatalos része után bárki mikrofon elé léphetett, aki mert és tudott énekelni, szavalni, parodizálni. Dicséretre méltó a sok jelentkező, akiknek nagy része már nem is jutott a mikrofonhoz az idő rövidsége miatt. Közös játékra és éneklésre is sor került a Kun Béla Művelődési Ház ifjúsági klubjának és az Úttörőház Kokas ifiklubjának irányításával. Majd a Centrum Áruház divatbemutatója következett, s az ÓNI népitánccsoportja is szórakoztatta a fiatalokat. A Kohász táncegyüttes szokás szerint nagy sikert aratott, a nézőközönség többször visszatapsolta őket.

A délutáni belépőjegy egyben tombolajegyként is szolgált. A műsor záróprogramja tombolasorsolás volt, a Centrum Áruház ajándékait kapták a szerencsés nyertesek.

Városunkban eddig hasonló rendezvény még nem volt. Talán ez az oka annak, hogy a vártnál kevesebben vettek részt rajta. Mindenesetre a kezdet sikerült, a fiatalok olcsón és jól szórakozhattak, a város ifjúsági vezetői előtt hallathatták hangjukat. Várjuk a folytatást.

Kiss Sunyi István

1972 DEC 22

1972. december 22.

1021

Kiss Sunyi István rajza

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A nagyolv
kohászati k
jelentős mun
nek el a IV
építése sorá
zetőjével, bri
gettünk tenn
Beszélgetési
vánkozott, ho
rét tennivalói
lveket elvége
kell végezni

Farkas Lajos, a Nógrádi Sándor nevét viselő szocialista brigád vezetője. Brigádja végezte a gépészeti bontási munkák egy részét.

— Már az is izgalmat jelentett, hogy üzemelés közben is végeztünk előkészületi munkákat. A bontás 21 nap alatt befejeződött — a KGYV és a többi vállalkozó érdeme. A miénk is. Most a nagyobb adagoló berendezést készítjük elő, amely a korábbi 22 tonnával szemben 34 tonnás lesz. Ehhez — a beemeléséhez — egy 25 tonnás darut alakítunk át 50 tonna teherbírásúra. Mindezzel párhuzamosan pedig a kiszolgáló gépek felújítását végezzük.

— Brigádunk tagjai, de a másik két brigád is valamennyi kohóátépítésnél részt vettek már — veszi át a szót *Pólik Zoltán*, az acélszerkezeti műhely brigadvezetője. — Végeztünk a bontással, szereljük az új gázvezetéket, javítjuk a fogadó tölcsért. Az érctárolóba és a kokszbunkerba 13 db új védőbélést kell tennünk — hogy csak néhányat említsek munkáink közül.

— A legizgalmasabb rész talán a villamos karbantartóknak jutott a feladatból — mondja *Medve Géza*, a Szőszek forgácsolási munkáit — sorrendben, ahogyan a többiek kérik. Tulajdonképpen egy láncolat részei vagyunk mi is. Ha valamelyik munkát korábban befejezik és hozzákezdenek egy másikhoz, akkor nekünk is biztosítani kell korábban a megfelelő alkatrészeket.

— Ez már a munka tervezésének, megszervezésének a kérdése — vetem közbe.

— Hát, van úgy, hogy szervezetlennek tűnik. De, ha egy korábbi befejezés lehetővé teszi egy másik munkafolyamat elkezdését, akkor természetszerűen hozzá kell látnunk ahhoz. Bűn lenne, ha nem ezt tennénk. Átcsoportosítunk, s kezdjük azt a munkafolyamatot, amely következik, következhet.

— Persze a jó szervezéshez az is hozzátartozik, hogy akkor abban a pillanatban tudjuk is: mit kell csinálni. S akkor nem ellenkezés van.

Széljegyzet

A vállalatnál az ötvenes é
intézkedéseket hajtottak vé

Kiss Sunyi István

1021

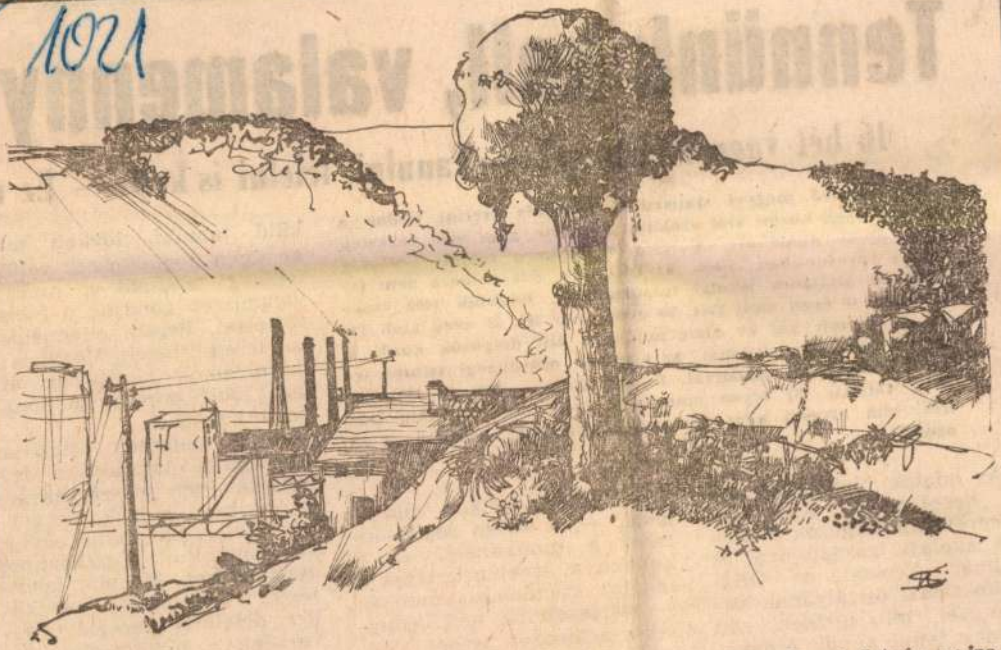

MAGÁNYOS FA

Kiss Sunyi István rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 JUL 13
ÓZDI VASAS

Kultúra SPORT

Tennünk kell,

16 hét vagy 10 hónap? — T

Egy Borsod megyei statisztikai felmérés szerint Ózdon a 16—40 évesek között 6700 azoknak a száma, akik nem végezték el a nyolc általánost. A hasonló életkorú felnőtt lakosság száma városunkban 15 400. Az ÓKÜ-ben 4926 dolgozó nem fejezte be általános iskolai tanulmányait. Közülük 1000 szakmunkás, 40 éven aluli 1744, 30 éven aluli 381, 21 éven aluli 311 fő. Az elmúlt két év alatt munkába állt dolgozók közül is 1445-en nem rendelkeznek az alapvető műveltségi szintet jelentő 8 általános osztállyal. Ez idő alatt — 1971 és 1972-ben — a vállalat 157 olyan embernek adott munkát, akik sem írni, sem olvasni nem tudnak. Analfabéták. Közülük 95-an ózdiak.

Az adatok birtokában arról beszélgetünk Kiss Pap Vilmossal, a dolgozók általános iskolája igazgatójával és Kalmár Ákossal, az ÓKÜ szakoktatási osztályának vezetőjével, mit tesznek, mit tudnak tenni annak érdekében, hogy mind többen tanuljanak, befejezzék az általános iskolát. Kiktől vár-

— Akkor, amikor választanak —, s ebben segítőtárs lehet a munkahely, az a kollektíva, amelynek tagja a tanulni szándékozó munkás — mérlegelniük kell: elbírják-e a fokozott terhet, vagy inkább vállalják a lassúbb ütemet. Tapasztalataink szerint feltétlenül indokolt, hogy

küld tanulni, tovább már nemigen foglalkozott velük: tényleg tanulnak-e, nincs-e valamilyen gondjuk a felkészüléssel. Persze ellenpéldákat is említhetek. Végül is a tanfolyamok vizsgáinak átlaga jobb, mint a 10 hónapos osztályoké.

— A dolgozók általános iskolájának tanulóit, a felnőtteket igen sokszor zavarja az, hogy a túlkoros gyerekekkel, a fiatalokkal együtt kell tanulniuk a tízhónapos osztályokban. Ma már lehetséges, ajánlatos is, hogy külön délelőtti képzést szervezzünk a túlkorosoknak, s külön osztályokba járjon az idősebb dolgozók csoportja.

Az igazság az, hogy

Kiss Sunyi István

6 1021

Újgazdagék sétája

A rajz csípős, találó. Újgazdagék délutáni sétáját mutatja, pontosabban Újgazdag kartárs és kutyája — garantáltan törzskönyvezett, okos, szobatiszta jószág — délutáni sétáját. A kispolgáriság tipikus képviselője. A túlméretezett pocak a kevés munkával szerzett, indokolatlanul magas jövedelmet, az eb Újgazdag úr vitatható pozícióját, státuszát szimbolizálja. A rajzot Kiss Sunyi István készítette.

ÓZDI VASAS
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1943 AUG 3

alatai és a tov

a tényleges teljesítmé
rugaszkodtak attól,
ténylegesen elvégzett

E témával kapcsolatban ... márciusi bérintézkedések megfeleltek a párthatá... lemének, *a végrehajtás azonban az üzemek, műhelyek, tehát e legkisebb vállalati gazdasági egységek szintjén nem érte el a vállalati színvonalat!* A következő években éppen ezért igen nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a bérpolitika bármely szinten összhangban álljon a szocialista társadalmi igazsággal, az egyenlő munkáért egyenlő bért elvével.

Eltekintve a márciusi központi bérintézkedésektől, ki kell jelenteni, hogy a helyi bérpolitika kialakítása és alkalmazása nem központi, hanem helyi, vállalati feladat. *A központi szabályzók, intézkedések elsődlegesen irányelvek, nem arra hivatottak, hogy bárhol megoldják a helyi feladatokat.* Vállalti szinten kell még átgondoltabban, valósághűbben megtervezni az igazságos bérezés hosszabb időre érvényes tervét és létrehozni a korszerű, a dolgozó és a társadalom igényeinek, a tényleges munka értékeinek és az érték létrehozásához szükséges tudásnak, energiának megfelelő bérpolitikai koncepciót. Mint azt a Munka cikkírója is megállapítja, *a helyes elvek adottak, megfelelő alkalmazásuk kötelező érvényű a vállalatok, de a vállalatokon belüli kisebb-nagyobb termelési egységek számára is.*

A helyi tapasztalatok alapján megállapítható, hogy az Ózdi Kohászati Üzemekben nagy figyelmet fordítottak a helyes bérpolitika kialakítására, s néhány melléfogástól eltekintve általában közelebb került a bér a tényleges teljesítményhez.

A következő években — de már mától kezdve! — *nagy figyelmet kell fordítani Ózdon a vállalaton belüli gazdasági egységekben még lappangó aránytalanságok, feszültségek és a párthatározatokkal nem mindenben egyező módszerek megszüntetésére.* Az egyenlősdi káros hatását, módszerét sürgősen fel kell számolni azokon a munkahelyeken, ahol ez még nem történt meg, ugyanakkor pedig törekedni kell az egyenlősdi helyére lépő differenciálás szocialista értelemben vett igazságosságának a kialakítására és következetes ellenőrzésére.

Magyar Tibor

dás

akik próbálkoznak, akik szesz-
án is munkába állnak. Kima-
unkából, gondot okozva ezzel
k a beosztást végzik, azoknak,
ettük is el kell végezni a mun-

Hiányzik a munka

Nem szerette a tétlenséget, már gyerekkorában sem. Előbb egy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JAN 17

ÓZDI VASAS

Kiss Sunyi István

1021

DISZNÓÖLÉS

Kiss Sunyi István rajza

Vi

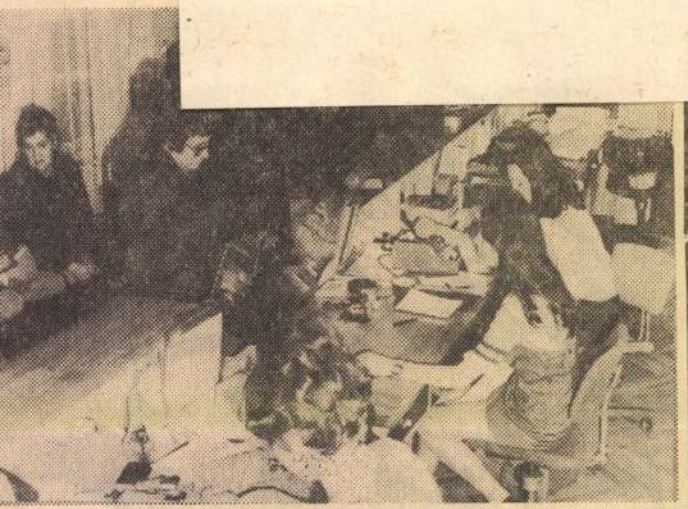

Az IBUSZ ózdi irodájának dolgozói nem panaszkodhatnak, hogy tétlenül töltik a napokat. Nagyon megnövekedett az ózdiak utazási kedve. 1974-ben 150 százalék felett teljesítették tervüket. A korábbi években Csehszlovákia volt a kurrens ország, tavaly valamennyi szocialista államba kértek útlevelet — egyéni és társasutazásra egyaránt. Különösen az Ungvár—Munkács 2—3 napos utaknak nagy a kelete.

Kiss Sunyi István
1021

ÓZDI VASAS 1975. február 7.

MERENGŐ

Kiss Sunyi István rajza

Már a kilencedik

Meglepődtem, amikor *Csobod László* üzemvezetőnek, e tevékenység egyik lelkes pártfogójának a megnyitójából megtudtam, hogy immár kilencedik alkalommal kerül sor a műhelytárlat megrendezésére. A *Kiss Sunyi István* vezette Derkovits Gyula képzőművész kör és a finomhengermű karbantartás „Pattantyús" szocialista brigádja között korábban létrejött szocialista szerződés eredményeként január 31-én a kilencedik tárlatot nézhettük meg a villamos karbantartó műhelyben.

Ezúttal *Ádám Júla* festményei és grafikái, valamint *Strohmayer László* néhány rézdomborítása és érdekes technikai megoldású tűzzománca kerültek a falra és a vitrinbe. Az üzemvezető szakavatott előadása mindjárt segítséget is adott a kiállított — különben minden raffináltságtól mentes, szép és könnyen érthető — alkotások szemléléséhez.

1975. február 7.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 FEB 7
Ózdi Vasas

Egy elégedett ember, aki nincs megelégedve

„Még van mit tennem"

Ahhoz a korosztályhoz tartozik, amelynek a tagjaira az ötvenévesek még kicsit irigyen mondják: „Milyen fiatal!", ugyanakkor a tizenévesek közül már többen így köszöntik: kezit csókolom.

Németh Ferenc 1944-ben született, egy 11 gyermekes borsodszentgyörgyi család utolsó előtti sarjaként. Az általános iskolában kitűnően tanult, a nyolcadik osztály elvégzése után azonban nem volt lehetősége — a nagy család miatt — a továbbtanulásra, bármennyire szerette volna. Ma viszont a finomhengermű hengerészterga műhelyének a művezetője, a dunaújvárosi főiskola levelező hallgatója, szakmunkásbizonyítvány, érettségi bizonyítvány és technikusi oklevél birtokosa.

Hogyan ért el idáig, hogyan emelkedett önerejéből a ranglétrán, hogyan folytatja tovább a megkezdett utat — minderre hadd vála-

tam és gondoltam, mire az öt év gyakorlatom meglesz, akorra érettségi bizonyítványt is szerezhetek.

— 1970-ben végeztem a technikumban. Ez az esztendő egyébként számomra jó év volt: ekkor nősültem, és ekkor kaptam meg először a KISZ KB dicsérő oklevelét — ugyanis a tanulás

ammal is kell foglakoznom. Előbb-utóbb egyik feladatom a másik rovására ment volna, és ezt nem akartam.

— Térjünk vissza a mozgalomtól a munkádra. Hogyan lettél művezető?

— Nem akarok nagy szavakat használni, de így kell fogalmaznom: elsősorban gyárrészlegi érdekből neveztek ki a hengeresztergába művezetőnek. A kollektív szellemmel voltak problémák ebben a műhelyben. Bizony, kezdetben nehéz volt eligazodnom, ám azóta a munkatársaim nagy része befogadott, és ha mindent nem is, de a gondok többségét sikerült megoldanunk. Ehhez nagyon sok segítséget nyújtott a főművezető és a melegüzem többi vezetője. Hogy a munkatársaim befogadtak, azt elsősorban talán annak köszönhetem, hogy nem úgy érkeztem: itt én tudok mindent, hanem

nagyolvasztója

A Leninről elnevezett krivoj-rog-i fémkombinátban befejezéshez közelednek a 9-es számú nagyolvasztó munkái. Segítségével évente 4 millió tonna vasat termelnek.

Az új kemence teljesen automatizált, elektronikus berendezését és számítógépes felszereltségét tekintve a világon nincs párja. A tervezők a legkorszerűbb mérő és ellenőrző, valamint irányító berendezésekkel látták el a nagyolvasztót. A hagyományos billenővedres adagolót egy 6 méteres átmérőjű csőben elhelyezett futószalag helyettesíti. A rakodó berendezéseket hidraulika segítségével irányítják. A nagyolvasztó egynapi „táplálásához" 25 vagon mészporral kevert agglomerátumra, vasércpelletre és kokszra van szükség.

Az új nagyolvasztó öntőterét 2 darab, egyenként 20 tonna teherbírású daru szolgálja ki. A vasat négy öntőnyíláson keresztül csapolják a 140 tonna űrtartalmú öntőüstökbe. A vasolvasztó dúsított oxigén-befúvással ma-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JUN 14
KÉPES ÚJSÁG
Budapest

Kiss Sunyi István

1021

Tárlat az üzemcsarnokban

Egy kis ízelítő: Anya, gyermekével
(Fotó: Dolezsál László)

Ez a különös tárlat nem akárhol van: az Ózdi Kohászati Üzemek finomhengerművének villamos-műhelyében! Ahol munkaidő alatt az utcán, egész évben, állandóan cserélődő alkotások gyönyörködtetnek, vagy éppen gondolkodtatnak el...

Mindez köszönhető a műhelyben dolgozó Pattantyús-brigádnak. A tizenkilenc tagból álló, szocialista címet már többször is elnyert kollektívának. Vannak köztük ácsok, lakatosok, villanyszerelők; akik végzik az üzem villamos-karbantartását, példamutatóan. Elvégzik a munkájukat, elvégzik a társadalmi munkákat, elvégzik a vállalt kulturális-közművelődési feladatokat.

Igaz, ez utóbbi vállalásukat éveken keresztül — mint annyi más szocialista brigád — ők is csak formálisnak tekintették. Megelégedtek annyival, hogy a helyi Derkovits képzőművészeti körnek javítási munkákat végeztek, munkaeszközöket készítettek, s cserébe azok „besegítettek" a brigádnapló elkészítésébe... Azonban egy véletlen alkalom — amelyet okosan kihasználtak! — lehetőséget nyújtott a valódi, tartalmas, öntevékeny művelődésre. A különleges tárlat megnyitására.

Történt ugyanis...

De ezt már Kiss Mihály brigádvezető mondja el:

— Apró műhelyünk hátsó fala csúnya, salétromfoltos volt. Sikerült modern falburkolattal lefednünk, s akkor gondolkozni kezdtünk: kellene valamit csinálni ezzel a szép faburkolattal. A Derkovits-kör sietett segítségünkre: állandó képzőművészeti tárlatot javasoltak ide!

A javaslat végül is szocialista szerződéssel valósult meg, 1973-ban. Eszerint a harminc-öt tagot számláló képzőművészeti kör most már nemcsak a kulturális tájékozódásban segít, hanem a közös programok mellett állandó műhelytárlatot is létesít. Amelyeken a kör tagjainak — munkásembereknek — az alkotásait mutatják be. Így az amatőrfestők is szinte kényszerülnek állandóan újat alkotni. Hiszen nem kis dolog évente öt-hat kiállítást megrendezni!

A terv azonban sikerült! A kulturális vállalás már nem formalitás többé.

Nem volt nehéz. Annál is inkább, mert a brigádvezető, Kiss Mihály villanyszerelő és a Derkovits-kör vezetője, Kiss Sunyi István — testvérek; s a többiek között is ilyen igaz, testvéri-baráti viszony alakult ki. Ahogyan ezt Kiss Sunyi István fogalmazza:

— Bizony ez több, mint szocialista szerződés. Szinte családi kapcsolat már. Együtt kirándulunk, együtt vitázunk, s még az üzem nyugdíjasait is együtt búcsúztatjuk el. (Mi készítünk a távozóknak emlékplaketteket.) Őszinte barátokra, s a szó szoros értelmében alkotótársakra leltem itt.

A környező gyárakból is felkeresik az itteni állandó kiállítást. A kezdetben berzenkedők is megnyugodtak: a munkahelyen jól megférhet a „képtár". Sőt: az esztétikus környezet növelheti a munkakedvet. És sok munkás pedig éppen ennek hatására kezdett el komolyabban művelődni!

Igazuk volt azoknak a látogatóknak, akik a vendégkönyvbe ezt írták: „országosan követendő példa!"

Járai Judit

A tárlat látogatói: ózdi munkásemberek

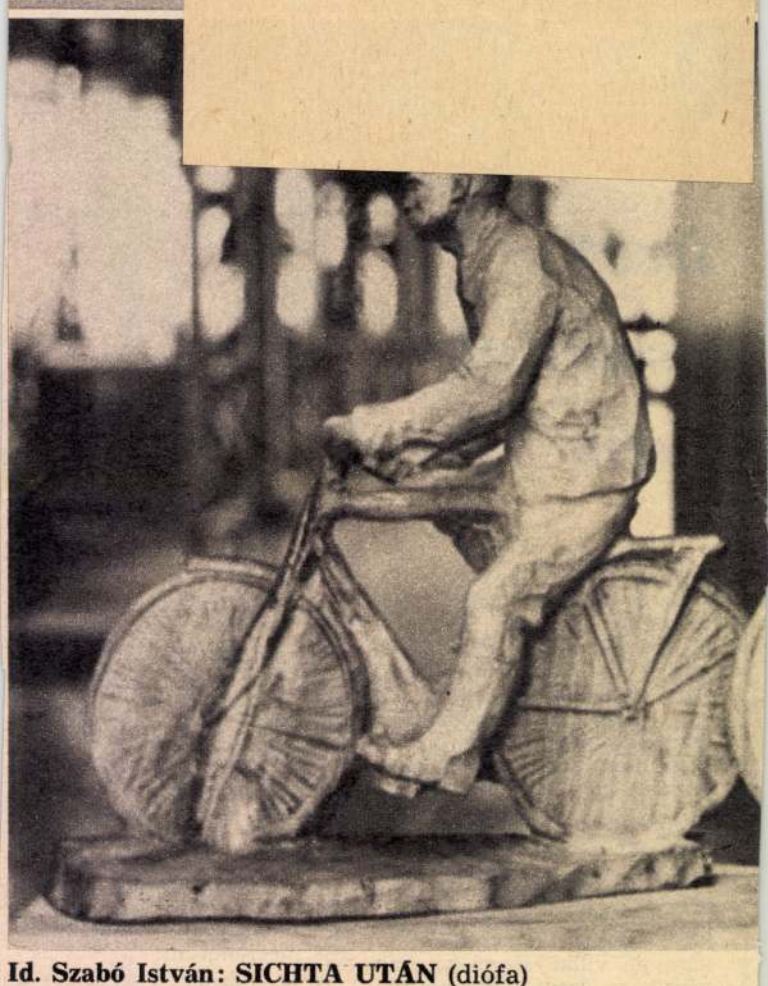

Id. Szabó István: SICHTA UTÁN (diófa)

szi szél

a Nap alatt...

— Ha nem hiszi, amit mondtam, és addig hallgat, meggyőződhet róla — folytatta Sulyákné. — Ha egyetért velem, hogy tetten érjük őket, holnap délután találkozzunk. A többit bízza rám!...

Kutrucz beleegyezően bólintott. Sulyákné még megmondta a találkozásuk helyét és idejét, aztán elváltak.

Mire Kutrucz hazaért, a felesége már aludt. Félig gombolt pizsamájából kilátszott a lányosan feszes melle. Kutrucznak megcsikordult a foga, mert arra gondolt, vajon Sulyák mióta osztozik vele az asszonyon?... Csak hajnalban aludt el, kimerítő töprengések után.

Másnap délután elkéredzkedett a művezetőtől. A megadott helyen Sulyákné várta a kolléganőjével és egy nagyobb, spárgával átkötözött dobozzal: a kolléganő majd becsenget, hogy csomagot hozott Gyönki úrnak. Addig ők úgy állnak félre a lépcsőházban, ne legyenek megláthatók a kémlelőn. A „csomag" átvételére ki kell majd nyitni az ajtót; ezt használják ki, benyomulni a lakásba.

Még fél órát sem ácsorogtak a szemközti ház kapuja alatt, amikor Sulyákot látták befordulni a sarkon. Sietett.

— A feleségem nincs vele — suttogta Kutrucz megkönnyebbülten.

— Mindig külön jönnek és mennek. Megfigyeltem... Pár perc múlva jön a felesége is. Mérget vehet rá — mondta Sulyákné.

Igaza is lett. Kutruczné jobban sietett, mint előzőleg Sulyák. Mielőtt a ház elé ért volna, előbb körülnézett, majd szinte komikus hirtelenséggel bevágott a kapu alá.

Kutrucz sápadtan bámult a felesége után. Hát mégis igaz?...

— Mi még várjunk — tanácsolta Sulyákné. — Nem kell elsietni. Legutóbb is majdnem két órát voltak együtt, igaz? — fordult a kolléganőjéhez. — S azelőtt még később mentek el. Már arra gyanakodtam, két kijárata van a háznak. De nincs. Meggyőződtem róla.

— Hányadik emeletre megyünk? — idegeskedett Kutrucz.

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÓZDI VASAS

1972 MÁR 9.
1021

Kiss Sunyi István

1973. március 9.

Forradalmak kora

Kiss Sunyi István rajza

A városközpontban az épületek környéke ugyan még rendezetlen, de a legfontosabb, a több mint másfélezer embernek otthont adó lakások, az üzletház, a bölcsöde és az óvoda már elkészült. Képünkön: az I/C jelű lakóház, előtérben az ABC-áruház bejáratával.

39. Vöröshadsereg úti szövetkezeti ház (sávház) — Járási hivatal, 17 órakor.

56. Lehel vezér út 18, 27. szám, Bolyki főút 35. szám, Szőnyi Márton út 1, 3, 5. szám — Kun Béla Műv. Ház, 18 órakor.

62. Bolyki főút 110-től végig, Debreceni út — Bolyki falusi iskola, 18 órakor.

1973. március 21.

58. Münnich Ferenc út 1, 3, 5. szám, Latinka Sándor út 2, 4, 6, 8. szám — Kun Béla Műv. Ház, 18 órakor.

1973. március 22.

60. Bolyki főút 6—60-ig, 45—57-ig, Kölcsey út — Bolyki falusi iskola, 18 órakor.

1021

A miskolciakon kívül Ózdon, a Liszt Ferenc Művelődési Központban működik a Derkovits Gyula Kör, valamint a Dési-Huber István Kör; a kettő mintegy 35—40 taggal. Előbbit Kis-Sunyi István szobrász vezeti, utóbbinak jelenleg nincs szakvezetője. Kazincbarcikán Szerdahelyi Sándor irányítja az Egressy Béni Művelődési Központ Izsó Miklós Körét; itt különösen a művészettörténeti-esztétikai nevelés példamutató. Sajóbábonyban Mezey István vezetésével alakult a közelmúltban képzőművész kör, 15 részvevővel. Leninváros amatőr képzőművész körének a Derkovits Gyula Művelődési Központ adott helyet; a körnek batikoló csoportja is van, zömmel iskolás tagokkal. Mezőkövesden a gimnáziumban működik képzőművész kör, Zsignár István vezetésével, Mezőcsáton pedig a művelődési házban Pataki János vezet képzőművész kört. Végül igen életképesen működik évek óta Sárospatakon a fafaragók köre, amelyet Mezey Tamás amatőr fafaragó irányít, s amely évente országos találkozóra, táborozásra hívja össze az ország amatőr fafaragóit. Az Észak-magyarországi Képzőművészek Területi Szervezete kezdeményezésére, amely külön instruktort — Barczi Pál grafikusművészt — bízott meg az amatőr művészeti körök tevékenységének támogatásával, évente két alkalommal 2—3 amatőr szakköri tag kiállításokon is bemutatja munkáit. A kiállításoknak Miskolcon a Kossuth Művelődési Ház ad helyet.

bővelkedő a

A költésze
12-én a m
Könyvtár K
mon költői
ten Kabdeb
mondott be
Zoltán Sára
kolci Nemze
13-án, a Herr
termében a
Somlyó Gyö
meg, amelyer
dött közre.
városokban,
költő—olvasó
pe alkalmábó

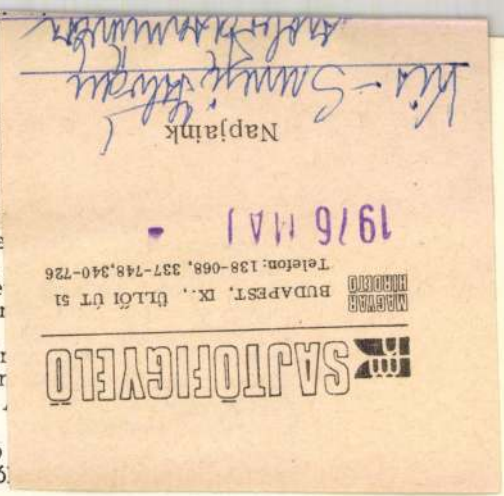

*

Kassán, április 21—23-án ismét megrendezték a hagyományos Fábry-emléknapokat szlovák és magyar írók, irodalmárok, tudományos kutatók részvételével. A tudományos ülés programján kívül irodalmi esteket, író—olvasó találkozókat rendeztek. A Fábry-emléknapokon a Napjaink szerkesztősége képviseletében Zimonyi Zoltán főszerkesztő-helyettes vett részt.

Kiss Sunyi István festőművész.

Az Elnöki Tanács Szabó Sándor festőmű-
vészt 80 születésnapja alkalmából a Munka
Érdemrend arany fokozatát adományozta.
A Derkovits Gyula képzőművészeti kör
nevében a művész köszöntötte az idős pe-
dagógust, művészt.

Ózdi Vasas, 1975. febr. 7.

Kiss Sunyi István szobrászművész.

Hazatért Ózdra, ahol megalakította a felnőtt képzőművészeti kört.

Tóth István: Saját művészeink megbecsülése.

Vasas, Budapest, 1972. febr. 11.

Kiss Sunyi István, szobrászművész
a Képző- és Iparművészeti Lektorátus kijelölései (1989. II. negyedév)
összeállította: Hollósi Éva.

Megbízást kapott:

Kiss Sunyi István: Az aggteleki I. világháborús emlékmű turulmadarának rekonstrukciójára.

Költségvállaló: Aggtelek Község Tanácsa.

Művészet, 1989., okt., 64-old.

Kiss Sunyi István

József Attila nobrát

Ózdon avattál fel

Ersekmagyarossy 1970 december 22

4. old.

Kiss Sempi István szobrászművész

Gagarin szobrát mintázza
cikk + fotó a 4. oldalon

Esztergomapparonszág 1971 jaunius 18

Kiss Lunyi István

tanára Szabó Sándor ózdi festőművész volt.

Toth István: Szabó Sándor festőművész kiállítása.

Észak-Magyarország 1972/232 11 old.

Kiss Sanyi István

Résztvett a Vörösmarty-szobor restaurá-
lásában.

Nyíregyháza 1967. jul. 5.

Kiss Sanyi István szobrász

Részlet a Városmajsky mobil
restaurálásából

Kiss Tanyi István, szobrán

MDK

A debi gimnázium aulájában állították fel művét: József Attila köbe vésett mellszobrát.

—: József Attila - szobrot avattak Gárdon 6.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 22.

Kiss Sunyi István: Szobrászművész

A Miskolci Galériában tizenöt művész munkái láthatók. A tematikus tárlat Miskole felszabadulásának évfordulója előtt tisztelög. – A békés építőmedek hétköznapjairól szól a művek többsége. – Szerepel a tárlaton Kiss Sunyi István alkotása.

M–: A mindennapok a művészetben.
Déli Hírlap, 1984. jún. 20.

Kiss Sungi István

Sörsef Attila nobrát

Ózdon öllétöttál fel.

Nápszava 1970 november 22

f. old.

1021

és ha kell:
kölcsönadjátok szíveteket társaitok

Kiss Szabolcs rajzai

Pályakezdő, de úgy tűnik, tehetséges fiatalember két rajzát adjuk közre. Kiss Szabolcs idén fejezte be középiskolai tanulmányait a szombathelyi Rudasban. Főiskolára jelentkezett, rajztanár szeretne lenni. Munkáival első ízben keresett fel bennünket. Rajzait azzal közöljük, hogy további sikereket kívánunk neki.

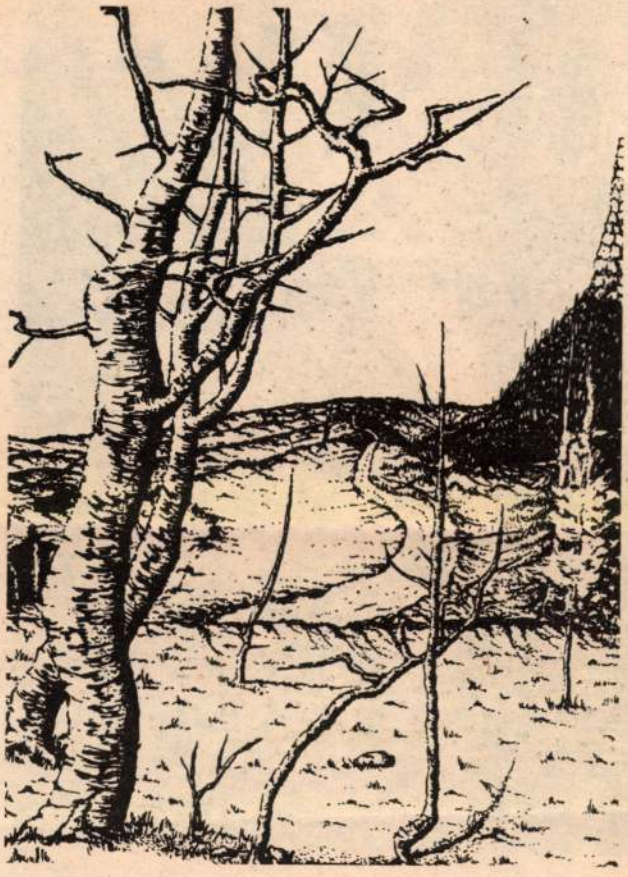

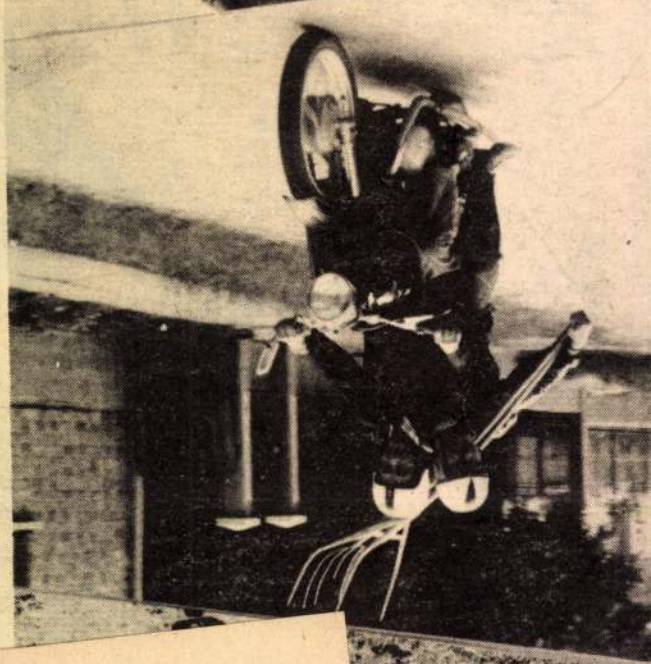

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Kiss Szabolcs
VAS NÉPE
1980 JUL 20

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR SAJTÓMEGFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Szabolcs
grafikus

VAS NÉPE

1981 MÁR 22

mint a hó e faluvégi freskón, nézem a tavaszi.

1021

Kiss Szabolcs rajza.

ágyat vetette
, megszabadít
majdnem minc
ük, vagy ha i
ül.

ersze tudnunk
zó nélkül —,
késik a magy
ni.

rrefelé van n
tány (vagy li
zt a szép hang
vakolt, düled

városban, de valóságuk ilyen. Félreértés ne essék: itt ikség van a kétbetűs házikóra, de nem ilyen viharvert otban.

B. L.
Szombathely

znek szánta

erősöm egyik kedden olt a piacon a celldö- kereskedőtől két kord- ny sapkát. Apa és fia ák a jófazonú sapkákat, színben és használati n volt eltérő különbség tő között. Mégis az apa károsult, aki kevesebb hordta, viszont egyszer zott benne. Az anyag an megszáradt kifolto-

legközelebbi kedden nkodva megmutatta a kedőnek a csupa-folt t. Ő megismerte áru- ppen ezért érthetetlen, a következő párbeszéd- rült sor.

— Ez már használt. — Hiszen azért vettem, hogy hordjam. — Nem az én hibám, ha rossz az anyag minősége, nem én gyártom. — Elviszem a KISOSZ megyei szervezetéhez megmutatni. — Viheti ahová akarja, nem cserélem ki, mert használt — így tett pontot a vitára a kereskedő.

Nem vitte végül sehová, csupán a tanulságot vonta le a maga számára: ezentúl inkább az állami kereskedelmet támogatja vásárlásával...

(takács)

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Szabolcs, grafikus

VAS NÉPE

1981 MÁJ 17

nemulnak el, s visszaszolnak.

1021

Kiss Szabolcs rajza.

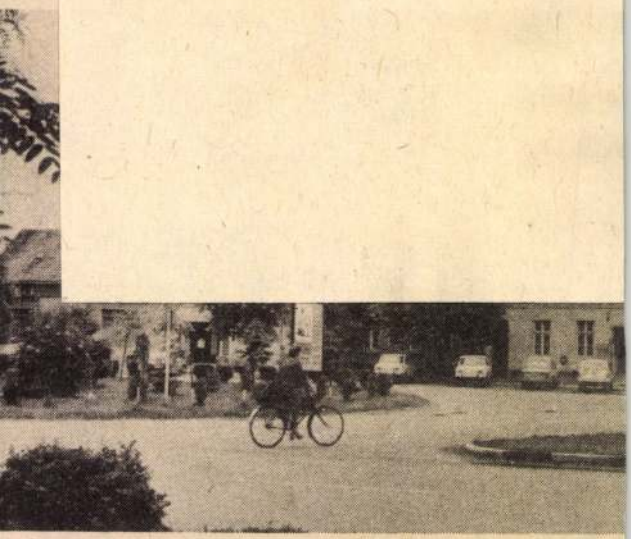

A nagyközség gazdag parkokban, szépen gondozott sétár
kis utak szelik keresztül. A képen a jánosházi központi

SAJTOFIGYELO
MAKIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Kiss Szabolcs
1980 AUG 31.
grafikus

VAS NÉPE

... az advarionn, piros- mit a nyakán.

1021

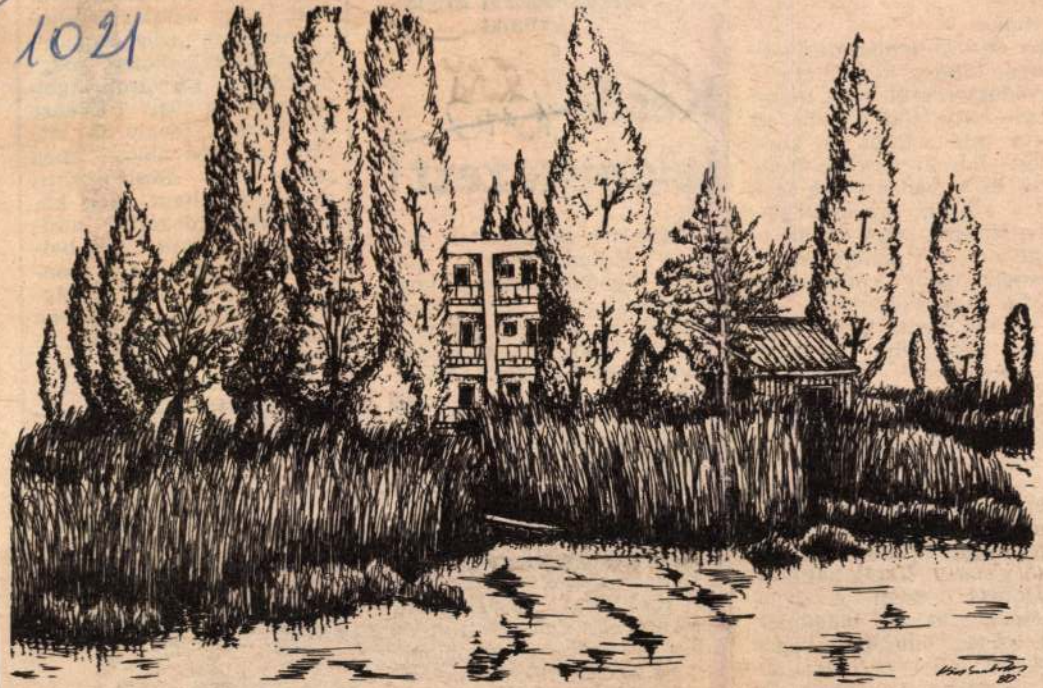

Kiss Szabolcs: Balaton-part.

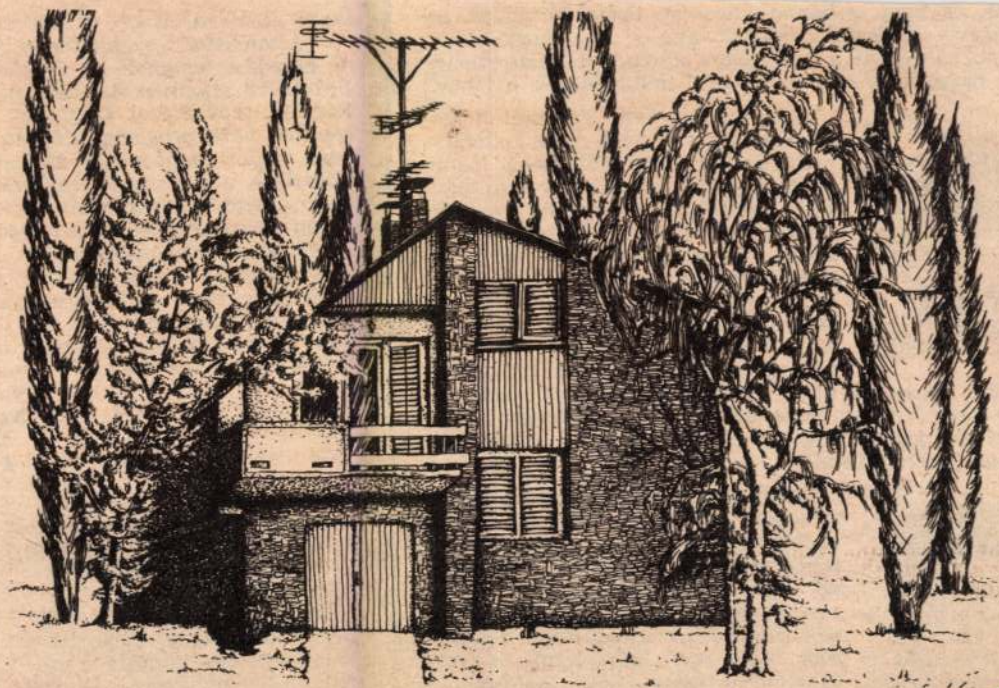

Kiss Szabolcs: Nyaraló.

munk és hogy a hónap közepére üzemi brigádok segítségével elkészül a játékudvar, no meg, hogy három új tanerő erősíti a pedagógus állományt. Nem mondható ugye, hogy eseménytelenül indul nálunk a tanév?

Reményi Istvánné konyhai dolgozó: Számunkra bizony elég kellemetlenül kezdődik. Itt Velemben eddig helyben jártak iskolába az alsó tagozatos gyerekek, ez viszont mostantól kezdve végleg a múlté. Körzetesítették az egész hegyaljai részt, így tőlünk éppúgy, mint Bozsokról, Cákról, ezután majd Szerdahelyre buszoznak a gyerekek. Bizony aggódom, hogy a pici lányom ilyen jövés-menéssel kezdi az iskolát. Kivált a téltől félek, a nagy hótól. Egyedül ami vigasztal, hogy nem vonják össze ezentúl az osztályokat és ez a tanulás javát szolgálja. Szóval: kísérleti tanév lesz az idei, erre mifelénk.

Slankovits Istvánné tanítónő: Már nyugodt szívvel leírhatja a nevem mellé, hisz mostantól fogva a szó teljes értelmében az vagyok: tanítónő. Egy kicsit szorongva, lámpalázasan indulok el ezen a pályán, annak ellenére, hogy egészen kis korom óta erre készültem, ez volt egyetlen kitűzött célom. Boldog vagyok, hogy teljesült. A második osztályt kapom a Bersek iskolában. A

című glosszánkra két választ is kaptunk:

Állomásunk szakemberei évente 80—90 ismeretterjesztő előadást tartanak az érdeklődőknek, többek között a védekezésre alkalmas kapható növényvédőszerekről is. A munkáskert szövetkezet tagjainak három—négy alkalommal az általuk kért program alapján adunk tájékoztatót. A községi, városi tanácsokat általában két—három hetente tájékoztatjuk a növényvédelmi helyzetről és a védekezésre felhasználható, beszerezhető szerekről. A községi tanácsok helyileg szokásos módon (hirdető tábla, dobszó, stb.) közlik a lakossággal információnkat. A községekből, városokból, kertszövetkezetektől előadásokra kért minden igényt eddig is és a jövőben is ki tudunk elégíteni. Csak a közelmúltból egy példával: augusztus 9-én és 10-én Szőcén egész napos növényvédelmi szaktanácsadási ügyeletet tartottunk. Ugyanezt tettük augusztus 23-án és 24-én Körmenden.

Vas megyei Növényvédelmi és Agrokémiai Állomás, Tanakajd
Dr. Sipos Endre igazgató

★

A Szőlő-Kombi az idei évben országosan olyan keresett volt, hogy folyamatosan az igényeket nem lehetett kielégíteni. A hiány oka egyrészt a külföldről késve érkezett alapanyag, másrészt a kereskedelem számára a csomagolási nehézség. A megyében eddig forgalomba hozott hétezer csomag Szőlő-

Ebben az évben a Szőlő-Kombin kívül, illetve helyette még 12 féle kiskiszerelésű gombaölőszert tudtunk forgalomba hozni. A szőlő védelméhez tehát megítélésünk szerint elegendő gombaölőszer állt a vásárlók rendelkezésére. Február 1-től hetente túrajáratot indítottunk, amivel a megrendelé-

Mezőgazd
Vá

Későn jelentk

„Milyen sze
rint?" címmel
Boros Jenőné
gyerekeit „még
küldték a válla

Mint mindenütt, természetesen a Volán 17. sz. Vállalatánál is rendje van az üdültetésnek. Karácsony körül hirdeti meg az szb a következő év lehetőségeit, melyre írásban kell jelentkezni. A bizalmiak és főbizalmiak javaslata alapján általában március közepén történik az elosztás. A levélíró májusban érdeklődött, amikor már szétosztottuk az üdülőjegyeket. Késői jelentkezése miatt senkitől sem vehettük vissza az üdülés lehetőségét. Amikor az üdülési tervet elkészítettük, azon

összeállított, érdekes kiállítás. Furcsállom, hogy a várról csak fekete-fehér képeslapot lehet kapni, holott szép, színes freskók vannak benne.

Tapolczay Miklós
tanár
Nagykanizsa

Segítségre várva!

Barátnőm, Szanyi Piroska

1021
1983 MÁJ 07.

Kiss Szabolcs Zoltán: Anya és gyermeke.

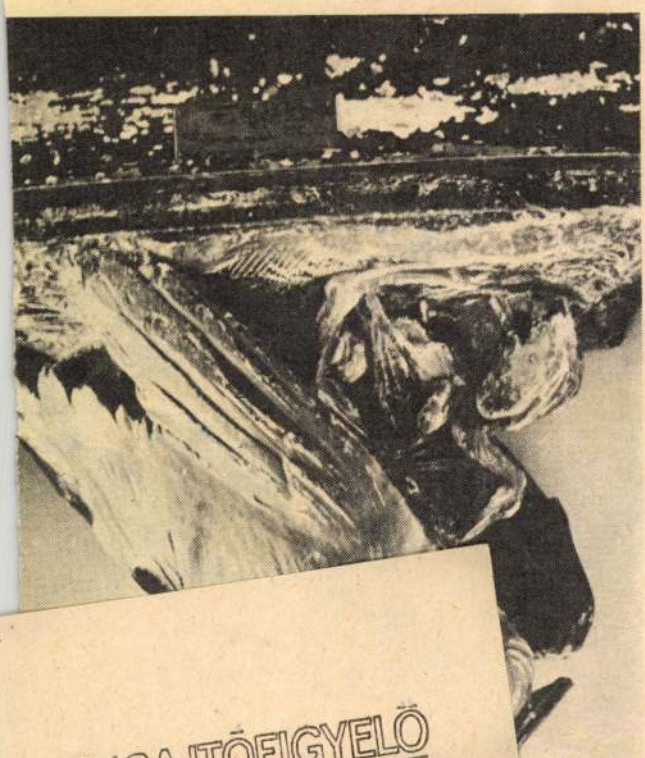

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

VAS NÉRE

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748/340-726

Kiss Szabolcs Zoltán,
- grafikus

VAS NÉPE

1983. FEB. 5

1021

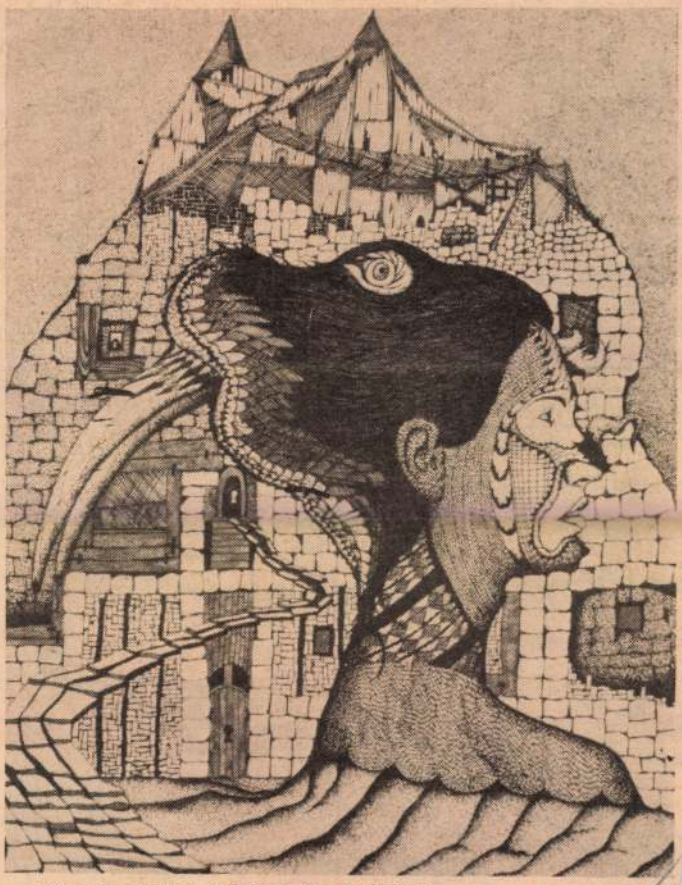

Kiss Szabolcs Zoltán: Az istennő

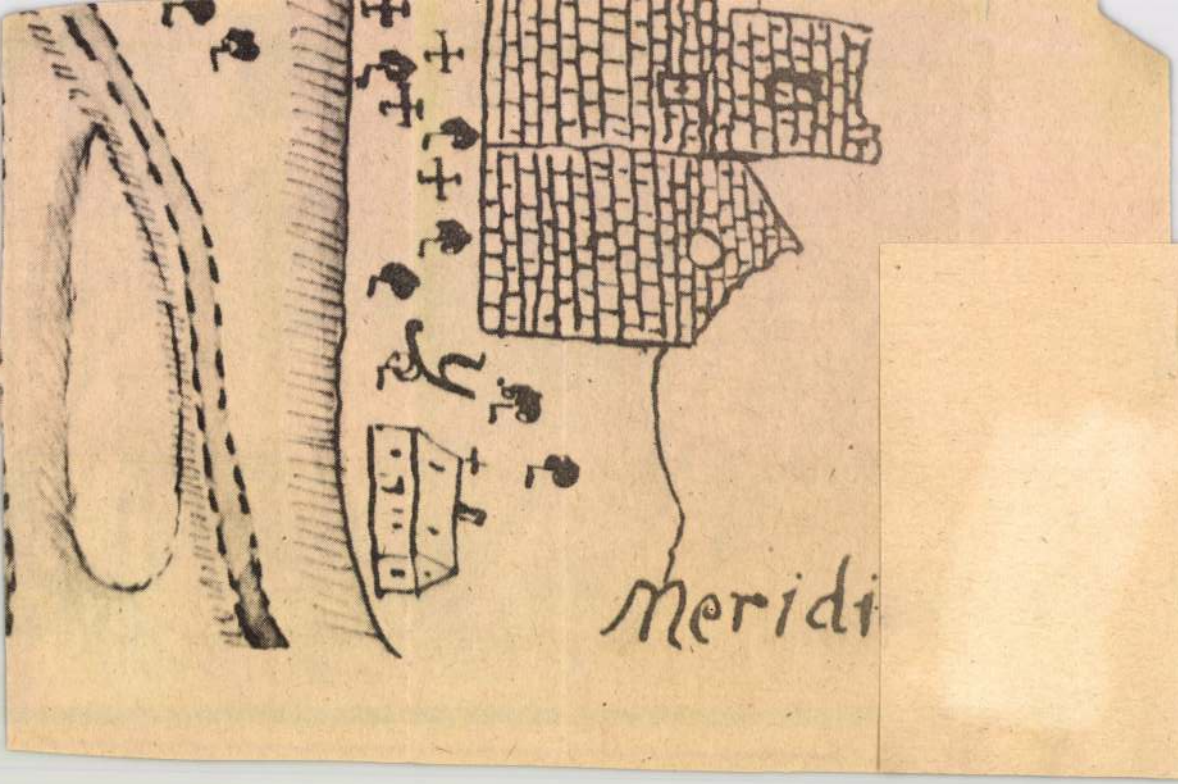
Meridi

Kiss Szerén

ötvös.

1715 ben ~~[illegible]~~ Eperjesen elég jó módban

Dr. Illésy János: Magyarországi ötvösök 1732-ben. Arch. Ert. 1904 évf. 392. l.

Kis Szilárd

MN 1989. T. 28

; a szemüveges,
ozott asszony
ös, díszzsebken-
ılmakrumplival;
ett képű fiatal-
én magam pedig

tetlen — dörmö-
é is?
gy szót sem. De
e különb: az ol-
ökték a tányér-
csak a köretet

k disznóság! —
bb, most már
e kéne írni a pa-

sszót mondtam
fejű kivételével
egélénkülnek. A
visszakotorja a
yérja közepére,
sorát, aztán rám

e hiszen ez fi-

nogramos zseb-
a táskája külső
tani kezdi vele
en kis darabok-
i magába. Meg

redeznek, mint a sündisznó tüskéi. Termetre alacsony, de olyan a felsőteste, akár egy súlyemelőnek. Egymásra vigyorgunk.

— Gyerünk! — mondom, és megnyalom a szám szélét.

Kis Szilárd rajza

Feltápászkodunk, egy tányérba szedjük a rághatatlan húsdarabokat. Megyünk megkeresni a főnököt.

Homályos, kivilágítatlan folyosókon botladozunk végestelen vé-

ez az ajtó? — bököm oldalba a társamat.

Ő megrándítja a vállát.

— Nem fért be rajta a főnök.

Kinyithattak egy kemenceajtót, vagy mifene, hogy egyszeriben dögmeleg lesz körülöttünk a levegő.

— Húzzunk innen! — lesek először jobbra, aztán balra. — Letesszük a hamit az asztalára, bal-

magyar kultúra emlékeinek megsemmisítése ellen.

— **Erdélyi hétvége** címmel háromnapos kulturális rendezvénysorozat kezdődött pénteken Százhalombattán. A másodízben megrendezett eseménysorozat nyitányaként pénteken a Barátság Művelődési Központban Erdélyből áttelepült képzőművészek alkotásaiból nyílt kiállítás.

— **Vegyes vállalatok** létesítését kezdi meg a Royal Dutch/Shell vállalatcsoport és magyar partnere, az Interag Rt. Az idén 16—17 millió dollár értékű tőkét fektetnek be. Tegnap H. de Ruiter, a Shell vezérigazgatója a magyarországi beruházási programokról adott tájékoztatást Budapesten, bejelentve, hogy létrehozták a Shell és Interag Kft.-t, mely a meglévő töltőállomás-hálózat üzemeltetése, fejlesztése, szolgáltatásainak bővítése érdekében négymillió dollárt fektet be.

— **Vasárnap,** január 29-én, délelőtt 11 órakor, az Iparművészeti Múzeumban Shakespeare Otello című drámájának 1951-ben készült filmváltozatát vetítik. A film rendezője és főszereplője, a nemes amerikai színész-ren-

Rock színházi körkép 23.20: Híradó 3.

TV2

14.15: Tv2 Nyelvlecke Movi-krónika Riportok — Időjárás — Zene 15.00: A lány és a Grand. Szovjet film 16.29: Tv2 Házi-barát 17.00: Kölyökidő 17.25: Tv2 18.00: Telesport 18.25: Tv2 18.30: Gyerekeknek 18.48: Tv2 19.00: Marconi. Kanadai dokumentumfilm 19.55: Tv2 Vers mindenkinek: Garai Gábor: Hazám 20.10: Rockstúdió 20.50: Tv2 21.00: Híradó 2. 21.20: Tv2 21.30: Charles Bronson-sorozat: A hét mesterlövész 23.32: Tv2 Napzárta.

SZLOVÁK/1.

9.30: Úttörők magazinja 10.00: Kaleidoszkóp 10.48: Honvédelmi magazin 10.55: Mesefilm 12.05: Publicisztikai magazin (Ism.) 12.45: Találkozás szovjet művészekkel 13.35: Katonákról 14.15: Dokumentumfilm 15.00: Nemzetközi atlétikai verseny 16.40: Stranica, 1988 (folklórfesztivál) 17.00: A nap percei 17.10: A nagynéni (tévésorozat) 18.05: Válasz a nézők leveleire 18.20: Esti mese 18.30—19.10: Tévémagazin 19.30: Híradó 20.00: Vendégünk karosszéke 20.30: Gandhi (angol—indiai film, befejező része) 21.00: Zenés szórakoztató műsor 22.25: Sporthíradó 22.50: Az okos apa (tévéjáték) 23.20: Bámulatos est a kisasszonyokkal (tévéjáték) 23.50: Zenés szórakoztató műsor

Műsorajánlat 18.
Hét 20.00: Híradó
22.00: Telesport.

9.00—12.00: Tévé
Nyelvlecke Ripor
Zene 15.00: A cha
Francia tévéfil
(Ism.) 15.55: Tv2
lógiája. NSZK isr
filmsorozat XIII/4
ben 16.28: Tv2 Wu
zetközi folkfesztiv
szóra! 18.30: Gye
19.00: T. J. Hooke
tévéfilmsorozat. I
ket! 19.27: Tv2 R
si: Manon Lesca

SZLO

8.30: Gyerekekr
kocsi (tévésoroza
(magazin) 12.15:
sok, motorosok
aranykapu 14.40:
lásról (film) 16.20
lága 17.00: Szem
18.20: Esti mese
szórakoztató mús
A Humberto cirk
zös útján 21.45: S
lálkozás Krista
Karpov gondolat

SZL

M.D.K

KISS Tamás építészhallgató

Siatok, új városrizsont ne építése

nez terve diplomatérv)

G.Y.: Erőteres „élő témáz" a Siatok mér-

nökök diplomatérveiten

Magyar Nemzet 1961. aug. 2. 3. l.

Kiss tábornok

kartogr.

l.

Eperjessy 1928

33. l.

BUDAPEST
19 XII. 12
62

Kiss Richard, [ ]

h.: Sziute Gábor

(f.a.): Intarzia .... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. febr. 16.

Kiss Szilárd

A Stúdió tagja

A budapesti pedagógusok lépiőművén stúdiója 1953-1963
Sev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
Zs..

Kiss Szilárd

Részt vett a Borsod- Miskolci Képzőművészek Szabadszervezetének kiállitásán, amely 1945 jun.17-én nyilt meg Miskolcon.

Megnyilt a Képzőművészek Szabadszervezetének kiállitása
Szabad Magyarország 1945. jun. 20. 2.1.

Kiss Tamás
NAPI MAGYARORSZÁG

Omega-dalok képekben

■ Fatima 2000. IV. 15

A legendás Omega együttes dalai ihlették *Kiss Tamást* képek festésére, mely alkotásokból a Benczúr Házban nyílt kiállítás.

Kiss Tamás végzettségét és hivatását tekintve biológus, ám a festészetben is otthonos. Számos neves műhelyben sajátította el a festőművészet fortélyait, tanárai között szerepel *Krieg Ferenc* és *Marosfalvi Antal*, mesterének pedig *Gulyás Dénest*, valamint *Joseph Kadar* magyar származású képzőművészt tartja. Utóbbival 1955-ben megalapította az Ethic Cards elnevezésű nemzetközi mail-art folyóiratot. Két évvel később Párizsba hívták vendégkiállítónak a Hommage Bartók nemzetközi Mail Art nagyszabású kiállításra, melyen több alkotásával is szerepelhetett. Munkáit a hazai közönség is több ízben láthatta. Kiss vonzódik a minószi művészethez is, e témában való jártasságának köszönhetően alakította ki az úgynevezett tűzfestő porcelán és az afrokrétai kerámia művészetét. 1999-ben nyitotta meg Kréta Galéria és Katedra című bemutatótermét is. A festőművész, Kiss Tamás régi barátja *Benkő Lászlónak*, a kezdetektől rajongója az Omegának, pályafutása során több alkalommal festett zenére. Így tett most is, mikor a Gyöngyhajú lányt vagy a Petróleumlámpa Omega-slágereket hallgatta. A dalok ihlette festményeken nemcsak a művészben megpendült érzések kaptak vizuális formát, hanem a képek a dalok hangulatát is ábrázolják.

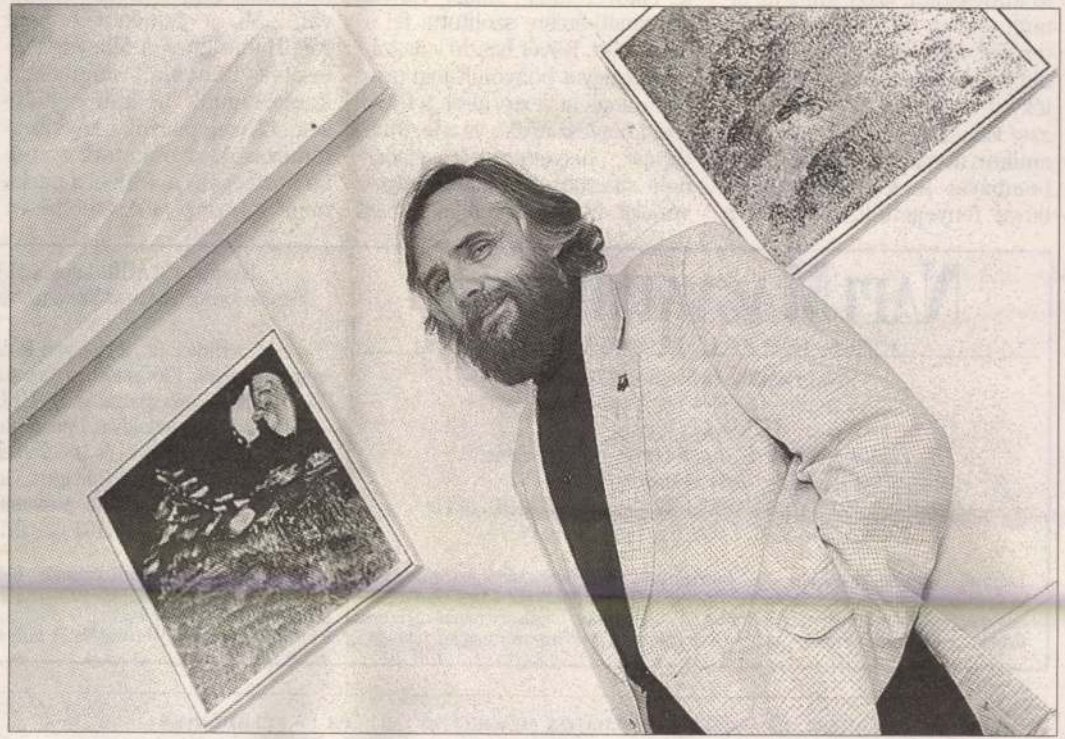

A képek a dalok hangulatát „ábrázolják"

Fotó: Kegyes András

ról szónokoltak. *Lamperth Mónika* MSZP-s képviselő szerint amikor baj van, félre kell tenni azokat a kérdéseket, amelyek bennünket elválasztanak.

Tehát egy időre a bal békejobb létrejött árvízügyben, de ez sem tartott sokáig. *Kis Zoltán* szabad demokrata képviselő kifogásolta, hogy amíg az elmúlt évben a bruttó nemzeti termék 4,9 százalékkal nőtt, addig a mezőgazdaságé 1,5 százalékkal csökkent. *Torgyán József* válaszában kifejtette, hogy amikor átvette a tárcát, búzabombával meg kukoricabombával fenyegették, és mind a kimeríti a büntető törvénykönyv 221. paragrafusa (2) bekezdésének b. pontja alapján minősülő cselekmény elkövetését, másrészt megvádolta Kövér László azokat, akik kétségbe vonták az újságíróval szembeni rendőri fellépés jogszerűségét, azzal vádolva őket: „cinkosságot vállalnak az elkövetőkkel". Bauer Tamás bocsánatkérésre szólította fel a minisztert. Kövér László válaszában az ügyet bonyolult jogi procedúrának nevezte, ahol „a fővárosi főügyész úrnak és a legfőbb ügyész helyettesének elsőre nem sikerült eltalálnia a helyes vonalat, hogy megtalálják, mivel dekeinek védelmére, önök pedig minden eszközzel – legyen szó honvédségről, rendőrségről, bármi másról – ennek az államnak a szétverésén dolgoznak immáron legalább tíz éve."

A kemény és egyértelmű szavak nem lankasztották Bauer Tamás kedvét, mert interpellált régi kedves témájával, „Mi a feladata a volt APEH-elnöknek a Magyar Fejlesztési Banknál?" címmel. A konkrétumok nélküli sejtetések, összemosások, kayaibrahimozások, a bújtatott gyanúba hozás nem nyerte el a parlament többségének a tetszését. Párt országgyűlési képviselőcsoportja elemi kötelességének érzi a határozott fellépést minden olyan rosszízű híresztelés ellen, amely már nem csupán belpolitikai kihatású, hanem a külföld figyelmét is felkelti.

Közben az árvízveszély nem szűnt meg, a balbéke, az összefogás az árral szemben küzdőkkel foszladozóban, maradnak a szavak, a vádaskodások. *Szanyi Tibor* MSZP-s képviselő feljelentette Torgyán József földművelésügyi minisztert. Torgyán József hamis vád bűntette miatt feljelentette Szanyi Tibort.

NAPI MAGYARORSZÁG

POLGÁRI NAPILAP

Főszerkesztő: D. HORVÁTH GÁBOR
Főszerkesztő-helyettes: TARR PÉTER,
O. KOVÁCS ATTILA
Lapszerkesztők: GAJDICS OTTÓ, LUDWIG EMIL
Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 51.
Telefon: 216-1274, 06-30-916-3843, -44, -45, 06-30-916-3847
Telefax: 215-3197. Levélcím: 1450 Bp. 9. Pf. 74.

Kiadja a MAHIR Lapkiadó Korlátolt Felelősségű Társaság
Felelős kiadó: DR. GYŐRI TIBOR ügyvezető igazgató. Lapigazgató: LOVAS LAJOS

Terjeszti a Hírker Rt., a Nemzeti Hírlap-kereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok. Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap-előfizetési és Elektronikus Posta Igazgatósága (HELP). Előfizethető a hírlapkézbesítőknél, vidéken a postahivatalokban, Budapesten a HELP ügyfélszolgálati irodáinál, valamint a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál (1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.). Levélcím: Helir, 1900 Budapest, Orczy tér 1. Telefon: 303-3441, 303-3442. Telefax: 303-3440, közvetlenül, postautalványon vagy átutalással a Postabank és Takarékpénztár Rt. 11991102–02102799 pénzforgalmi jelzőszámon.

Lapunk on-line kiadása az interneten: http://www.napimagyarorszag.hu/. **A rovatok e-mail címei:** Belpolitika rovat: belpol@napimagyarorszag.hu, velemeny@napimagyarorszag.hu, Külpolitikai rovat: kulpol@napimagyarorszag.hu, Kultúra rovat: kultura@napimagyarorszag.hu, Sport rovat: sport@napimagyarorszag.hu, F életi magazin): mag@napimagyarorszag.hu, Műsorújság: tvmusor@napimagyarorszag.hu, Nézet (hét végi melléklet): nezet@napimagyarorszag.hu, Sportfogadás: tuti@napima **szerkesztők e-mail címei:** Gajdics Ottó: gajdics@napimagyarorszag.hu, Ludwig Emil: ludwig@napimagyarorszag.hu. **A művészeti vezető e-mail címe:** Gremsperger Péte

KEDVES OLVASÓINK! AZ OLDALON MEGJELENŐ LEVELEK ÉS VÉLEMÉNYEK TARTALMA NEM FELTÉTLENÜL AZONOS A SZERKESZTŐSÉG ÁLLÁSPONTJÁVAL.

Lapunkat rendszeresen szemle
OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGY

Kiss Tamás

"Minósz és Hellász"

9 Kt '97

Szeretettel meghívjuk

Dr. Kiss Tamás festő és természetfilozófus

kiállításának

megnyitójára.

Helyszín: ***Budapest, Andrássy út 112.***
Fiatal Művészek Klubja

Időpont: ***1997. január 15.***
este 18 óra

Megnyitja: ***Moldován Gyula esztéta és blues-muzsikus***

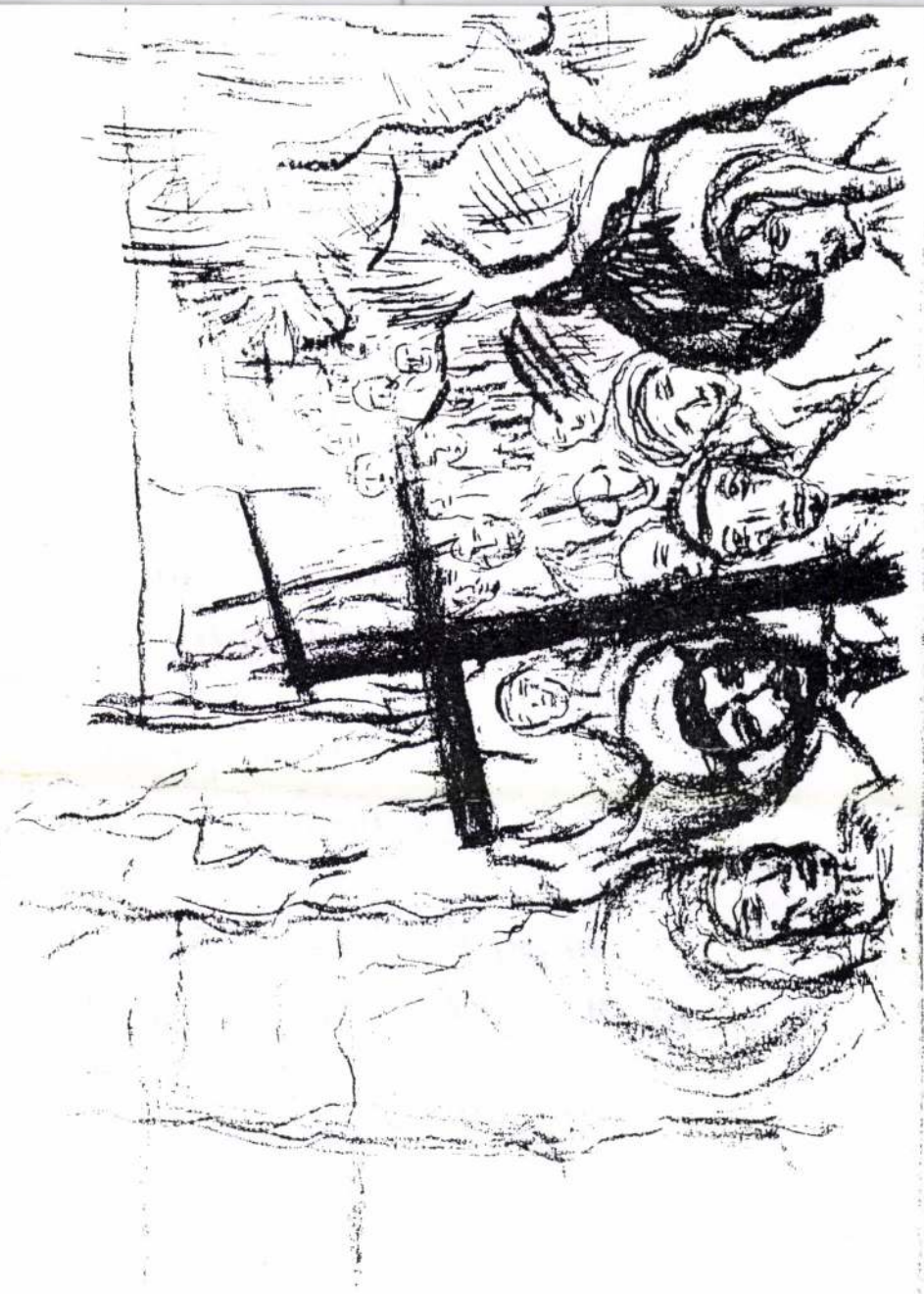

MEGHÍVÓ

1021

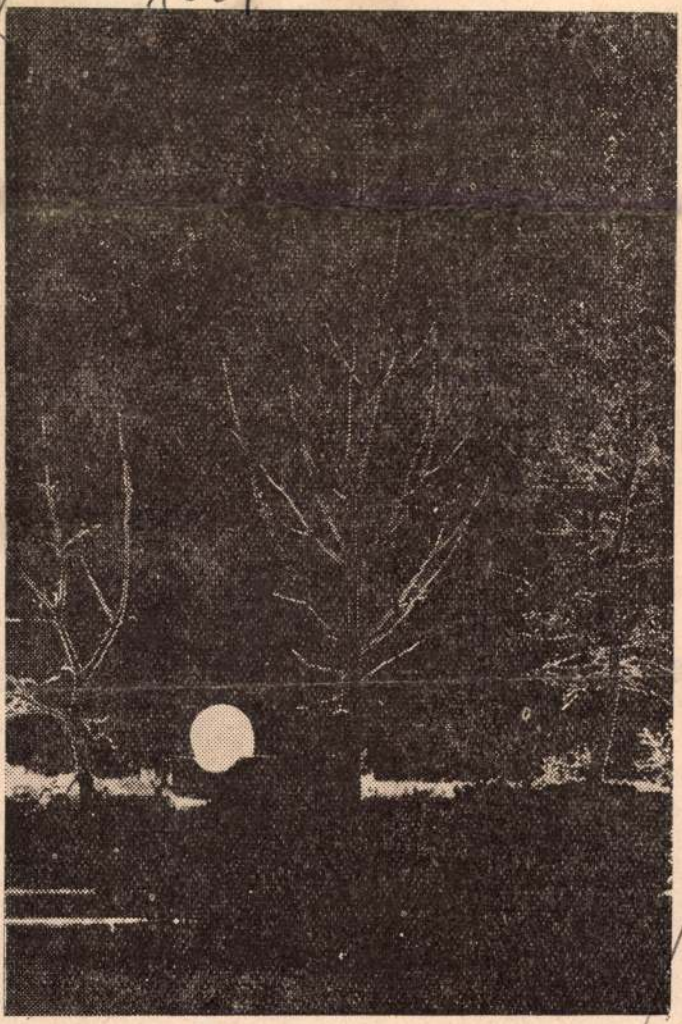

Kiss Tamás: LÁTOMÁS

Kiss Tamás

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

EGYETEMI ÉLET

1971 MÁJ 27

Szabó Pál Nádudvaron, 1960

lapirodánál (1900 Budapest, V., József nádor tér
– Évi előfizetés 72,– Ft, félévi 36,– Ft, negyedé
MNB-egyszámlára – Befizetéskor minden esetben
művelődési folyói
Index 25.90
76.3852.66-21 Alföldi Nyo

Szabó Pál az egyetem előtt Debrecen, 1963

Szabó Pál Sárrétudvariban és Debrecenben, 1962

Debrecenben Szabó Lőrinccel, 1954-ben

Kiss Terézia

Békéscsabán a Képcsarnok Vállalat karácsonyi vásárán forgalomba hozta a művész rézkarcait.

Békésmegyei Népújság, 1968. dec. 12.

Kiss Terézia

Tertvérek C5 103 x 80 mm

Ex libris Rochlitz Nicolaus
C5 100 x 70 mm

Második Balatoni Kisgrafikai Biennálé
1973 Balatoni Múzeum, Keszthely

Kiss Terézia

Ex libris X3 80×50 mm

Ex libris Kiss Terézia C5
100 × 59 mm

Második Balatoni Kisgrafikai Biennálé
1973. Balatoni Múzeum, Keszthely

MDK

Kiss Teréz, iparmüv.

Aranyhimzés.
Mezökövesdi himzés.
Somogyi terítö.

Nagy Balogh János Egy. és a Tesz ált. rend. 1937. évi karácsonyi Képzőmüv. Kiáll. Kat.
Kispest. Városháza.

MDK

Kiss Teréz, iparmüv.

Párna. Kunsági hímzés
" "

Nagy Balogh János Egy. és a Tesz által rend. 1937.év
Karácsonyi Képzőmüv. Kiáll. Kat.
Kispest. Városháza.

KISS TERÉZIA /

1.) Csendélet, 1960. linóleum 30 x 35

2.) Duna —"— 24.5 x 29

I. Miskolci országos grafikai biennálé Kat. bev. D. Fehér Zsuzsa. Miskolc, 1961.

Kiss Terézia

Tengeri Csiga - rézkarc Bp.1962.
246x295 mm. 80.-Ft.

Az 1961. és 62. évi grafikai plakátok és metszetek / összeállitotta Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp.1965.

228.l.

2.

Kiss Terézia

Ibolyák - rézkarc Bp. 1961.
245x290 mm 87.-Ft.

Őszi barackok - rézkarc Bp.1961.
300x380 mm. 100.-Ft.

Őszibarackok - rézkarc Bp.1961.
240x290 mm 87.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 234.1.

Kiss Terézia

Primula - rézkarc Bp. 1962.
245x290 mm. ~~1962. Bp. 80.- Ft.~~

Tulipánok - rézkarc Bp. 1962.
245x293.mm. 87.- Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 234.1.

Kiss Terézia

Banán- rézkarc Bp.1961.
295x350 mm 110.-Ft.

Barackvirág - rézkarc Bp. 1961.
290x248 mm. 87.-Ft.

Eper - rézkarc Bp. 1961.
245x290 mm 80.-Ft.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek /összeállitotta: Munkácsi Piroska/
O.Sz.K. kiadványai Bp. 1965. 234.l.

Fénykép

Mitlegné

Képzőművészeti Főiskola: 410 ltr.

Kiss Teréz: Dekoráló úttörők.

Jelz: l. b. Kiss Teréz 1953

Diplomamunka: 1952/53

Festmény

Negatív nincs.

Kiss Teréz

1910/11 - 1913/14

Ferkèpzomfoiskèvk

101. e.

mialatt a Kelet, különösen Egyiptom természeti szépségei, főleg a világítás ragadták magukkal. Decampsnal rokon keleti tájképeket festett. Karaván Baalbeknél (1840). Későbbi képei: Emlékezés a Nilus partjára, Egyiptomi város szürkületben, Sziriai arabok úton.

MARINI, *Michele*, * Fiesole 1459, római szobrász, akinek érzelmes Szt. Sebestyén-szobra a S. Maria sopra Minervában Perugino vagy Ant. Rossellino művészetére emlékeztet. Személyét és működését jelenleg még homály fedi.

MARIS, holland festőcsalád, Hágában a tájképfestészet vezetői. 1. *Jakob*, * Hága 1837, † Karlsbad 1899, a legidősebb fivér. Előbb Hágában, majd Antwerpenben tanult, elhatározó fontossággal Párizs (1866) volt reá, hol Hébert műtermében a barbizoni festők hatása alá került. Ezeknek köszönheti széles, erőteljes ecsetkezelését, a fény és árnyékok biztos elosztását. Tárgya a fehér felhők alatt álmodó holland városok, a halászoktól nyüzsgő tengerpart, a hidaktól megszakított kanális, a nedves mezőkön legelésző marhák, gyengéd színekkel, hangulatos beállítással. Vízfestményeket és karcokat is készített. — Irodalom: *Bock de*, The life and work of Jakob M. (London, 1904). — 2. *Matthyus*, előbbi öccse, * Hága 1839, † 1917. Londonba költözött, megelőzőleg Párizsban (1892) inkább genrefestővé képezte magát. Finomszínezésű, poétikus genreképek (Leány galambokkal, A lepke, Négy malom). — Irodalom: *Friedländer*, Matthew M. (London, 1922). — 3. *Willem*, a harmadik fivér, * Hága 1844, † 1910. Tájképfestő, ki Jacobhoz csatlakozott erősebben, főleg a hollandi mezőket, állatokkal, aranyos napsütésben festette.

Kiss Teréz

Falusi táj, rézk.

Nyári Tárlat. Ernst Múz. 1954.jul. 8 l.

Kiss Tamás

Kiállításon vesz részt, Szegeden

A.L. Két kiállítás nyílt Szegeden

Délmagyarország, Szeged, 1970. máj. 1.

MDK.

Kiss Tamás

Kiállitási kritika

Napló/Veszprém/ 1966 juli.31.

Miss Tamás

Kiállítási kritika

Napló/Veszprém/ 1966 július 31.

Kiss Tamás, grafikus

Lázd: Déz István.

Tandi L.: Kiállítási ... 89-92.

XXIX
8.

TISZATÁJ, Szeged, 1975. augusztus

Kitrimi

Kiss Teréz grafitmo

Lüvect Nép, 1954. jul. 25. 4. old.

Kiss Teréz

1914.

Ki tud róla?

16,000 koronát a óra
munkálatára ég
fölvetten.

Bont, 1922. április

MDK

Kiss Terézia

Csendélet, hidegtü

Duna, "

1. Miskolci O. Grafikai Biennale 1961.

Kiss Terézia

Művei szerepelnek a Balatoni Kisgrafikai
Biennálén a keszthelyi Balatoni Muzeumban, 1975-ben.

-katalógus a könyvtárban-

Kiss Ferér

a Nemzeti Galériában rendezték meg a volt népi kollégista képzőművésnek kiállítását, melyen szerepelnek a művész művei.

Orikán Bálint: Fényes szelek nemzedéke.
Közgazdász, 1976. dec. 16.

/1021

Kiss Terézia: Csónakosok (Rézkarc)

...velik azt, akiről nem tudják, kicsoda, mit ...ar, mi után szaglászik itt? Elég gyorsan ... az öklük s kinyílik a bicskájuk. Hm... ... meggondolom, rosszabbul is végződhetett ...na a kegyed dolga. Persze, kár lett volna ...egészért... főleg kegyedért. Egy idő múl... kiszállt volna a rendőrség, nyilván éppen ...rátom, a híres *delegado*... felügyelő, ...ogy magyarul mondják, a *Pé de Chumbo*, ... „Ólomlábú", ahogy nevezik nehéz, súlyos

kegyed.

Elh...

Ne...

—

hívor...

ség u...

„senl...

lefelé...

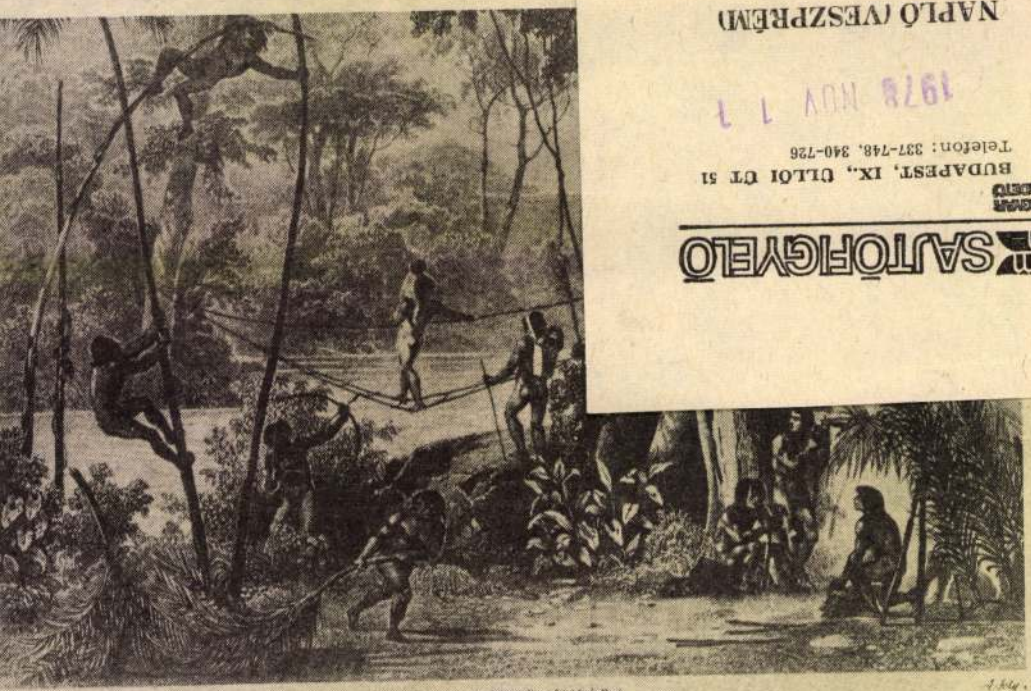

PONTE DE CIPÓ

Fekete indiánok

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 NOV 11
NAPLÓ (VESZPRÉM)

Kisa Teréza

KISS TERÉZIA festő, grafikus
Vecsés, 1928

1948-53-ban végzett a Főiskolán Berény Róbert és Domanovszky Endre növendékeként. Tanulmányuton Olaszországban, Franciaországban és Spanyolországban járt. Számos csoportos kiállitás mellett 1966-ban önálló kollekcióval is bemutatkozott. - Lirai hangvételü, természetelvü müvész, kedvelt müfaja a tájkép és a figurális kompozició. Akvarellel, kisgrafikával is foglalkozik.

Művészéletrajzok 1975

KISS Teréz grafikus

Szj - 1990 79,

A történelmet nem

Beszélgetés Kosár

Kosáry Domokos történész, a Magyar Tudományos Akadémia Szekfű Gyula tanítványaként indult el pályáján; bár tehetsége és lelkesültsége korán magasra lendítette, a háborút követő tört átrendeződés, a Rákosi-rendszer, majd az 1956-os forradalmat és s ságharcot átminősítő „önkényuralmi konszolidáció" hosszú évtiz át akadályokat emelt elébe. A tudományos élet előterébe csak a venas években kerülhetett.

— Először a szülői házról kérdezn nem. Édesanyja író volt, kedvelt és népszerű könyvek szerzője. Kosáryne Rez Lola könyveit ma újból kiadják.

— Minket az első világháború vetett ki a szülőhelyemről. Selmecbányán születtem, ahol a nagyapám a Bányászati Akadémiának volt a rektora. Úgyhogy ha nincs az első világháború, ma talán nyugdíjas akadémiai tanár vagyok Selmecbányán. Persze, számunkra sem ért meg az első világháború annyit, hogy én most itt legyek. Ezzel csak azt akarom mondani, hogy a mi családunk olyan felvidéki értelmiségi család volt, amelyben orvosok, tanárok, mérnökök, művészek evangélikus lelkészek működtek. Apai részről a Szepességből, anyai részről Selmecbányáról. A felvidéki régi polgári értelmiségi családokban elég magas kultúrában éltek, mind nyelveket, mind általában a műveltséget, zenét, irodalmat értve. Nem egészen véletlen, hogy anyám

— Nem protekció volt. A vös Kollégium messzemenő mokratikus intézmény volt szóba se jöhetett. Számos e egyszerűen az történt, hogy egy szegény falusi gyerek menetelt tanúsított a gimn ban, az Eötvös-kollégiumba zett tanár addig gyötörte nem csinált belőle valakit.

— Barta János, az irodal így került a kollégiumba.

— Említhetnék másokat telenében most Németh Gy az eszembe. A kollégiumot mussal, meg arisztokratiz meg elefántcsonttoronnyal nem tudom, mikkel vádol olyan értelemben igaz vol

az első a szakmai m tanulás. De azt sem teni, hogy a harm egyetem közélet dali, kis részben

1021

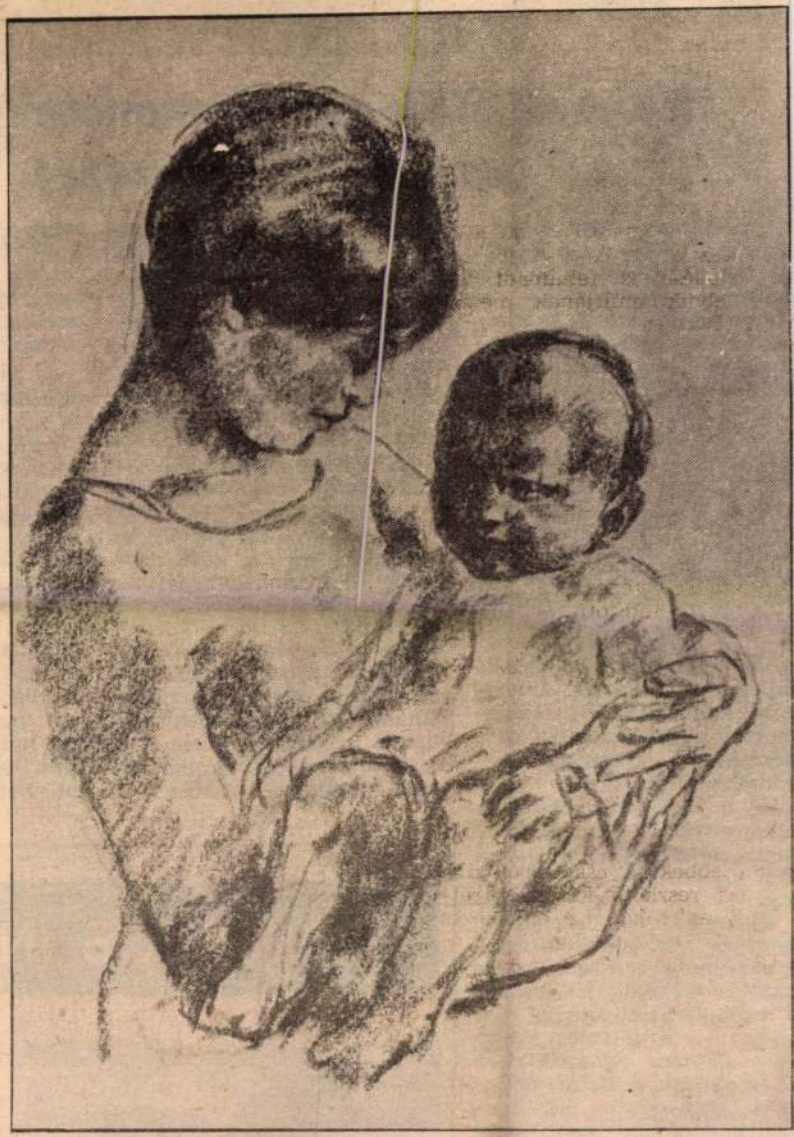

Kiss Terézia:

Anyaság

(szénrajz)

kettőbe gyakorlatilag csak jó

ményeiből va

korábbi ered-

Korszerűsítik a sz
szakmai s

Ismert tény, hogy a nép-
gazdaság fejlődése, a terme-
és korszerűsítése és az élő-
munka hatékonyságának ja-
vítása egyaránt a változá-
okhoz rugalmasan alkalmaz-
odni tudó, magasszínvonalon
képzett szakmunkásokat kí-
ván. Ebből kiindulva vizs-
gálta és elemezte a közel-
múltban — több minisztéri-
um, vállalat és iskola szá-
mos szakemberének bevoná-
ával — a Munkaügyi Mi-
nisztérium az 1969. évi tör-
vény alapján 1970. óta ok-
atott szakmák követelmény-
endszerét, s a tapasztalatok
lapján kidolgozta az igé-
nyek változásaihoz igazodó
ejlesztési javaslatát. A vizs-
gálat tapasztalatairól, a szak-
munkásképzés szakmai szer-
kezetének korszerűsítésére
vonatkozó tervekről, vala-
mint a felnőtt továbbképzés
eredményeiről *Nagy Imre*
miniszterhelyettes csütörtö-
kön tájékoztatta az újságíró-
kat.

Elmondotta többek között,
hogy a szakmunkásképzés
követelményrendszere, az
oktatás tartalma jól követte
a technikai-technológiai fej-
lődést — a jelenlegi hely-
zet alapján és az 1980-as
évek várható műszaki-gazda-
sági igényeihez alkalmaz-
kodva azonban szükségessé

tervezik. Ezel
az illetékes
iparági-ágaza
tel és a mu
terrel egyeté
za meg, me
gára bocsát
Az eredmén
a tervek sz
olyan bizo
amelynek a
vállalatnál
foglalkoztatható.

A szakközépiskolai szakmunkásképzés az 1976. évi MüM—OM rendeletben felsorolt szakközépiskolák első évfolyamán az 1978—79. tanévben általánossá válik. Az újabb oktatási anyagokról megfelelő időben gondoskodnak. Az újabb szakmákban a képzést a hároméves szakmunkásképző iskolákban 1980. szeptember 1-től, a 4

n
ól
ti
e-
9-
l-
ok
el
ek
se
i-
l-

nisztérium kor
veihez. A vállalatok közép-
távú terveiben erre az idő-
szakra összesen 1.3 millió
munkás és 172 ezer közép-
fokú végzettségű szakember
szakmai továbbképzését irá-
nyozták elő. Ez a szám
azonban némileg túlméretezett: már csak azért is, mert
sok munkás vesz részt más-
fajta iskolai tanfolyami ok-
tatásban.

Kiss Terézia

NAPLÓ /VESZPRÉM/

1978 JAN 7

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ODYSSEUS IN DOMINO

GRAZI
MŰVÉSZE
KIÁLLÍTÁS
VESZPRÉ

1021

HU IS

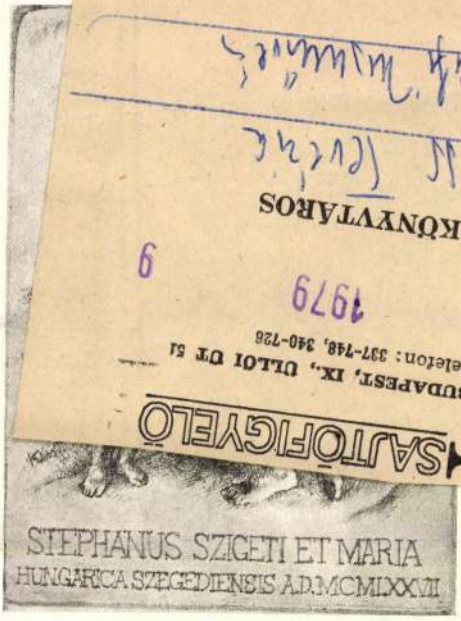

SZÁMÍTÓGÉPELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-148, 340-726
1979
9
KÖNYVTÁROS

grafikáiból
az 559. oldalon)

1021

KISS TERÉZIA grafikáiból

(Cikkünket lásd az 559. oldalon)

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
KÖNYVTÁROS
1979
9

Ára: 8,– Ft
HU ISSN 0450-7886

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Vass Terézia

KÖNYVTÁROS

grafi Inscenüvész

1979 9

1021

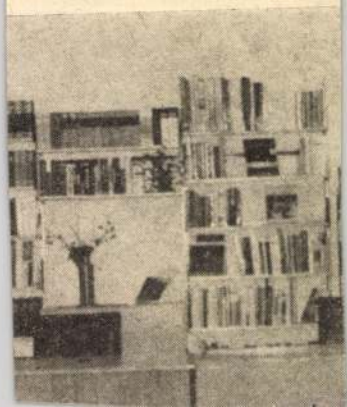

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Vass Terézia

KÖNYVTÁROS

9

1979

grafikusművész

1021

nyitott számára, és alkotásai igen kapósak. Művészetének fokozatos fejlődését, elmélyülését az önmagával szemben támasztott — néha már túlzott — igényessége szavatolja.

Kiss Terézia férjével, *Kórusz József* grafikusművésszel nem annyira látványosan, mint eredményesen vesz részt a magyar művészet felvirágoztatásában. *Szőnyi Istvánhoz* és családjához fűződő meleg, baráti kapcsolatuk, a zebegényi Szőnyi-otthonban eltöltött órák és napok igen gyümölcsözőnek bizonyultak, és sokban hozzájárultak Kiss Terézia művészetének gazdagításához. Szőnyi nemcsak kitűnő festő, de nagyszerű rézkarcoló művész is volt. A varázsos környezet mellett személyes példája is a fény s a plein-air problémái felé terelték Kiss Terézia

szeretet
Ezeket
szerű a
Kiss Te
erősség

Ex li
amik szabadgrafikáit jellemzik, azzal a különbséggel, hogy ügyel a műfaj sajátos törvényszerűségeire is. Ez nemcsak a lap tulajdonosának személyiségéhez való kötődésben nyilvánul meg, hanem azokban a kompozíciós és technikai megoldásokban is, amelyeket az ex librisek közeli szemlélése megkövetel. Számos kiállítása között ott szerepel az 1973. és 1975. évi keszthelyi kisgrafikai biennálé, valamint az 1977. évi szegedi kisgrafikai kiállítás is. Hisszük, ha több időt szentel az ex libriseknek, tematikája is gazdagodni fog.

Galambos Ferenc

1021

Kiss Terézia: Anya gyermekével (Hidegtű)

rémben, Pápá
egy-egy iskola
ként kereste f
tást hordozó
Most már csa
szükség, hogy
tottakat a
közlekedésben
mazzák.

Vörös Tevékig
SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1979 SEP 15

Tanulók érkeztek a vándorkiállítás megtekintésére.

labda

bálytalanul közlekedtek. Egyszerűen érthetetlen ma is előttem a dolog.

A mentőket már hiába hívták

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Vissi Terézia

KÖNYVTÁROS

1979 9

grafikusművész

nem olyan „tudományos és szakszerű”:

1021

zálha
on k
lgált

LOM

22 l.
ık, 1972. 11—12. sz.
eport for the Club of Rome ... N. Y. 1972. —

). 132 l.

etés

agógusnap alkalmából, eredményes mun-
énak, a Hajdú-Bihar megyei Pedagógus
IVÁLÓ MUNKÁÉRT kitüntetést adomá-

1021

AGROINFORM automatizált nemzetközi re
knak nyújtott információk teljességének
átfutási idejének csökkentése, a kompatibi
ágazati tudományos-műszaki információs
artozó megfelelő szervei között, az autor
át szavatoló együttműködés megteremtés
ereivel stb.

zer kiépítése

AGROINFORM NR kidolgozása és beve
kasz *a műszaki feladat* kidolgozásával ke
l végződik. A rendszer jelenleg az első
második szakaszt az *üzemeltetési terv* é
se jellemzi, ennek határideje 1981. Ebb
ófeldolgozás kísérleti jellegű, és a rends
át célozza. A különböző műszaki eszkö
csere kezdetben címleírások, a további
A kísérleti szakaszban a következők
ciók kicserélése géppel olvasható hordo
szakirodalmáról géppel olvasható ho
bocsátása, amely tartalmazza a bibliog

...gozásának célja a fel-

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1979 9
KÖNYVTÁROS

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Terézia

1980 AUG 23

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1021

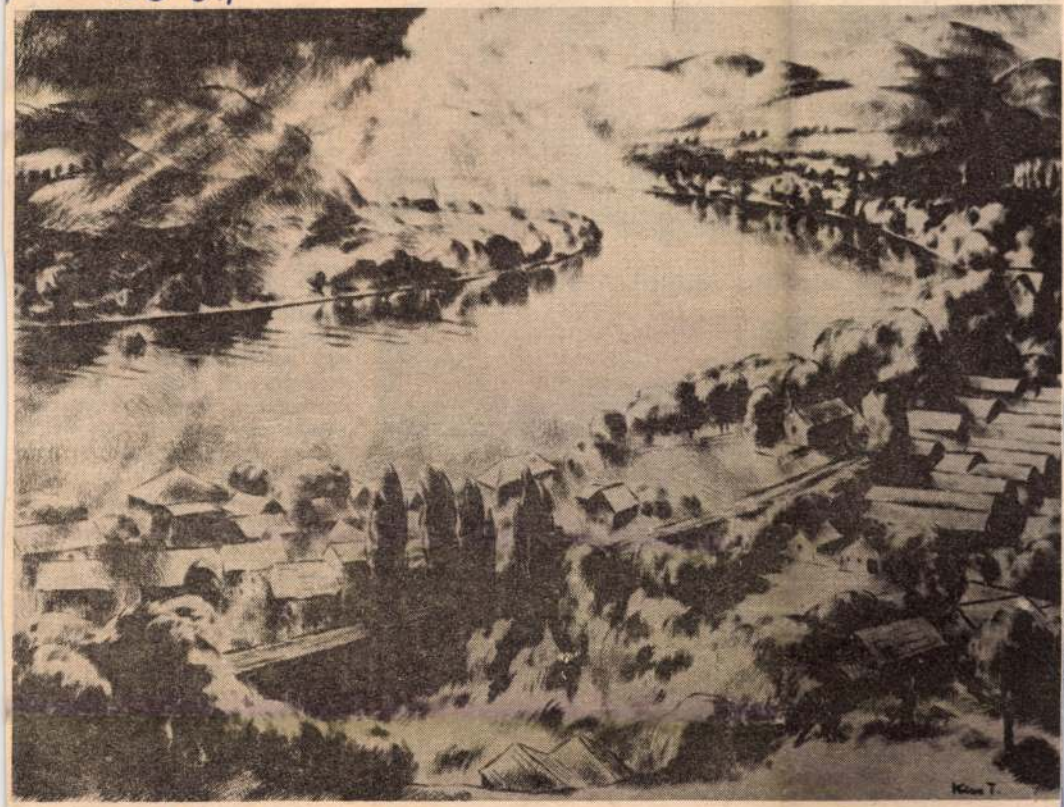

Kiss Terézia: Duna-kanyar Zebegénynél

Akadály felett – ha megbillen, segítenek a fiúk

Örülnek a győzelemnek a mauszoltéi lányok

volt. Ő is most végezte el a második osztályt. Szereti és szívesen is tanulja a nyelvet, tehát méltán kapott ötöst. Andreával már a tábor előtt beszélgettem, kérdeztem mit vár. Akkor azt válaszolta egy kicsit fél, s talán megbánta, hogy jelentkezett.

Most ismét felkerestem.

– Rengeteg a mesélnivalóm – fogadott. – A tábor a város egyik lakótelepének központjában volt. Amikor megérkeztem, már akkor megütötte egy-egy idegen szó a fülemet. A bejáratnál vártak bennünket a nevelők, s egy papírkártyát adtak, amelyre a szobánk címét írták. Tanácstalanul, tétován álldogáltam a lépcső előtt, mikor egy fiú lépett hozzám. Kivette kezemből a lapot és a bőröndömet, s már kísért is

Kiss Terez, festő

L: Ék Sándor

Székely A: Az „ötvenes évek" művénetéhez 23-38

Mozgó Világ, Bp. 1984. máj. X/3.

fővárosi szabó ervin könyvtár

GALÉRIA

KISS TERÉZIA
kiállítása

BUDAPEST, X. PATAKY ISTVÁN TÉR 7-14

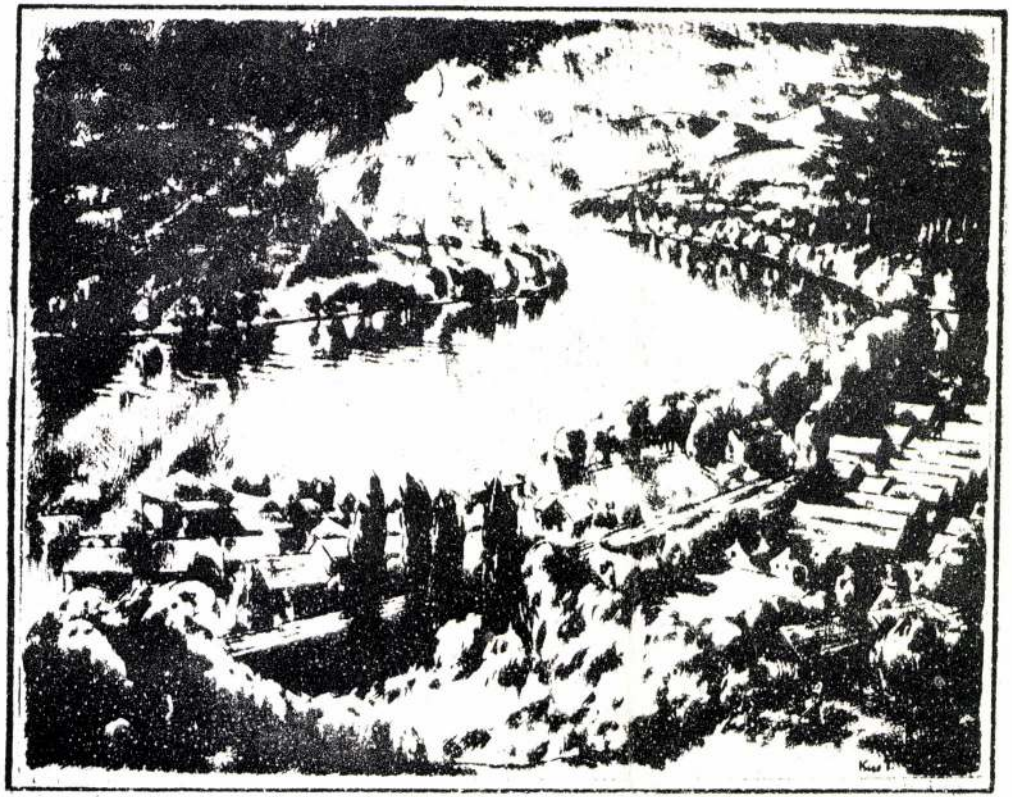

KISS TERÉZIA
kiállítása

BUDAPEST, X. PATAKY ISTVÁN TÉR 7-14

1978

FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR
1904
BUDAPEST

A kiállítást rendezte
és a katalógust tervezte:
M. Kiss József

Felelős kiadó a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár főigazgatója
Készült a FSZEK sokszorosítójában
Terjedelem: 0,75 A/5 iv Táskaszám: 78/566 Példánysz.: 500

Kiss Terézia festő- és grafikusművész 1928. október 8-án született Vecsésen. Esztergomban végzett középiskolai tanulmányai után 1947-ben Budapestre a Derkovits Kollégiumba került. 1948-ban felvételt nyert a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Pór Bertalannál, Kmetty Jánosnál, a legtöbbet Berény Róbertnél, szeretett mestere betegsége után pedig rövid ideig Domanovszky Endrénél tanult. 1953-ban végezte el a főiskolát. Egy évig a Kiadói Főigazgatóságon dolgozott, azóta kizárólag önálló müvészi tevékenységet folytat.
1953-ban tagja lett a Képzőművészeti Alapnak, 1955-ben pedig a Munkácsy Mihály Rézkarcoló Mühelynek. 1961 tavaszától Szőnyi István özvegyének

meghivására férjével, Kórusz József festő- és grafikusmüvésszel együtt hat éven át, 1967. április 1-ig az elhunyt mester zebegényi mütermében dolgozott. Munkáival rendszeresen szerepelt az Egri Vizfestmény Biennálékon, a Keszthelyi Kisgrafikai Biennálékon, a Keszthelyi Balatoni Nyári Tárlatokon. 1972-ben részt vett a Helsingöri Nemzetközi Exlibris Kiállitáson. Első önálló kiállitását 1959-ben Budapesten, a Május 1. moziban rendezte, legutóbbit 1977-ben a Simontornyai Vármuzeumban. Közben 1976-ban, a Derkovits Terem Pinceklubjában tartott bemutatót a Mügyüjtők és Mübarátok Köre rendezésében.
Eddig olaj- és vizfestmények, továbbá rajzok mellett mintegy 200 önálló grafikai lapot készitett az egészen kis méretü könyvjegyektől az 50x65 centiméter nagyságu karcokig, a maratásos és vegyes technikáju alkotások mellett a rendkivül biztos vonalvezetést és karcolást igénylő hidegtü eljárásig.
Munkái számos hazai és külföldi köz-, illetve magángyüjteményben is megtalálhatók.

Kiss Terézia müvészete a természetelvüség alapján áll. Témáit, tárgyait a mindennapok valósága szolgáltatja. Ebből az anyagból indul ki, ennek legfinomabb vonal-, szin-, tónus-, forma- és tömegértékeit kisérli meg visszaadni. Némelykor szinte a tudós tárgyilagosságával közeliti meg a valóságot, rendszerint azonban megragadó hangu-

latteremtő erővel és mély liraisággal közvetiti megfigyeléseinek eredményeit.

Müvészi problémáit maga a természet szolgáltatja sokoldalusságával, ujabb és ujabb megjelenési formájával. Munkái éppen ezért változatosak, még ugyanazon a tárgykörön belül is, gondoljunk Duna-kanyari képeire, az Anya gyermekével cimü rézkarcsorozatra vagy csendéleteire. Az egyik kép nyugalmat árasztó, a másik felülete csupa remegés, a harmadik már szemkápráztató vibrálás. Az egyiken a térbeliség domborodik ki erősebben, a másikon a sik jelleg, a harmadikon a tárgyak szilárd megépitettsége, a negyediken az elomlás, puhaság, szétáradás. És van ahol a grafika fehér-fekete ellentétén belül más

erők csapnak össze, vagy éppen egészítik ki egymást.
Ezek kifejező erejét felhasználni, állandó élvezet tárgyává tenni a nehezen, a ritkán láthatót, a nem mindenki által észrevehetőt és visszaadhatót - a művész dolga. E hivatásának tudatában alkot Kiss Terézia alázattal és tisztelettel közelitve meg a természetet, kiapadhatatlan szorgalommal igyekezve annak kincsesbányájából számunkra minél több festői, rajzi, grafikai értéket kiaknázni.

Horváth Béla
művészettörténész-iró

AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIA
AZ ÚJABB MŰVÉSZETI IRODALOMBÓL

ADY Endre: Az élet szobra. - - képzőművészeti írásai. (Szerk., bev. és jegyz. Varga József.) /Bp./ (1977, Corvina.) 120 l. 40 t.
/Művészet és elmélet./

AFANASZJEV, K. N.: Eszmék, tervek, épületek. Szovjet építészet 1917-1932. /Bp./ (1977, Corvina.) 86 l. 36 t.
/Művészet és elmélet./

ARADI Nóra: Munkásábrázolás a magyar képzőművészetben. (Bp.) 1976, Kossuth Kiadó. 238 l. illusztr.

BERGER, René: A festészet felfedezése. 2. kiad. (Bp.) 1977, Gondolat.
1. köt. (A látás művészete.) 399 l.
2. köt. (A megitélés művészete.) 369 l. illusztr.

GARAS Klára: A Szépművészeti Muzeum. (Bp. - Moszkva, 1976), Corvina-Izobraz. Iszszkusszstvo.) /12/ lev. 109 t.

GARAS Klára: A velencei settecento festészete. (2. jav. kiad.) (Bp. 1977), Corvina. 29 l. 48 t.
/Remekművek magyarországi gyűjteményekben./

GERŐ László: Régi orosz építészet. Bp. 1977, Műszaki Kiadó. 140, 143 l. illusztr. Har.

HAULISCH Lenke: A szentendrei festészet kialakulása, története és stílusa 1945-ig. Bp. 1977, Akad. Kiadó. 145 l. 40 t.

KATONA Imre: A habán kerámia Magyarországon. (2. jav. bőv. kiad.) Bp. (1976), Képzőműv. Alap. 227 l.

A képzőművészet iskolája. Bp. Képzőműv. Alap.
1. A festészet, grafika, szobrászat technikai eljárásai. (Sajtó alá rend. Solymár István.) (3. kiad. 1976), 276 l. illusztr.
2. A rajz, a festészet, a grafika és szobrászat újabb eszközei és eljárásai, a restaurálás, a térábrázolás, a fény- és színtan, a művészeti anatómia. (Szerk. és /bev./ Solymár István.) 1977./ 246 /10/ l. illusztr.
/Képzőművészeti zsebkönyvtár./

Kritikák és képek. Válogatás a magyar képzőművészet dokumentumaiból 1945-1975. (Összeáll. a M/agyar/ T/ud./ A/kad./ Művészettörténeti Kutató Csoport. Bp./ (1976, Corvina). 471 l. 50 t.
/Művészet és elmélet./

MIHÁLYFI Ernő: Művészek, barátaim. Válogatott képzőművészeti írások. (Bp. 1977, Corvina.) 306 l., 23 t.
/Művészet és elmélet./

MIKLÓS Pál: Vizuális kultúra. Elméleti és kritikai tanulmányok a képzőművészetek köréből. Bp. (1976), Magvető. 379 l. 12 t.
/Elvek és utak./

MORANT, Henry de: Az iparművészet története a kezdetektől napjainkig. (Bp. 1976), Corvina. 549 l. 24 t.

NAGY Endre: Modern művészet - szociális művészet. Adalékok a marxista esztétikai gondolkodás és kritika magyarországi kezdeteihez. Bp. (1977), Magvető. 332 l.
/Elvek és utak./

RÓZSA György: A Történelmi Képcsarnok legszebb festményei. (Bp.) 1977, M. Helikon - Corvina. 36 l. 27 t.
/A Magyar Nemzeti Múzeum kincsei./

SZÉKELY András: Irodalmi irányok - művészeti irányok. Bp. 1977, Tankönyvkiadó. 163 l.
/Műelemzések kiskönyvtára./

SZÉKELY András: Munkácsy. Bp. - Varsó - Berlin. (1977), Corvina - Arkady - Henschelverl. 13 l. 29 t.
/A művészet világa./

SZÉKELY András: Spanyol festészet. (2. jav. kiad.) (Bp. 1977), Corvina. 41 l. 29 t.

A Szépművészeti Múzeum legszebb rajzai. Szerk. Gerszi Teréz. (Bp.) Corvina.
(1. köt.) Gerszi Teréz: A németalföldi rajzművészet két évszázada. Válogatott mesterművek a Szépművészeti Múzeum XVI-XVII. századi anyagából. (1976.) 36 l. 64 t.

TOLNAY, Charles de: Minchelangelo. + Mű és világkép. /Utószó/: Beke László. (2. kiad.) (Bp. 1977), Corvina. 379 l. 68 t.

H. Drechsler Ágnes

a
GALÉRIA
eddigi kiállításai

1. SÁNTA LÁSZLÓ grafikus
   M. KISS JÓZSEF grafikus
2. DÁNIEL KORNÉL festő
3. ZEBEGÉNYI MŰHELY
   ARTNER MARGIT grafikus
   CSIPES ANTAL grafikus
   HALLER GÉZA grafikus
   KÜRTÖSI KLÁRA grafikus
   SZABÓ ANDRÁS grafikus
   SZÉL KÁROLY grafikus
4. MORVAY LÁSZLÓ grafikus
5. KONDOR LAJOS grafikus
   RÉBER LÁSZLÓ grafikus
   REICH KÁROLY grafikus
   SZÁNTÓ PIROSKA festő
   WÜRTZ ÁDÁM grafikus
6. NAGY MAGYAR FESTŐK
7. ÉSZT KISGRAFIKÁK
8. KISS TERÉZIA grafikus

   Előkészületben:
   PÁNCZÉL TIBOR FOTÓI

ZENEI, MŰSZAKI ÉS IDEGENNYELVŰ
KÖNYVÁLLOMÁNNYAL IS RENDELKEZŐ KÖNYVTÁRUNKBA
SZERETETTEL VÁRJUK!

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ
A KÖNYVTÁR NYITVATARTÁSI IDEJÉBEN

Hétfő:	10-19-ig	Csütörtök:	10-19-ig
Kedd:	10-19-ig	Péntek:	10-19-ig
Szerda:	15-19-ig	Szombat:	13-18-ig
		Vasárnap:	9-13-ig

Kissné Harpay Katalin

Szerepel a debreceni tavaszi táulata

Ma nyílik a tavaszi táulat

Hajdu-Bihari Napló, Debrecen

1970. ápr. 30.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Terézia festő- és grafikusművész

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1982 APR 17

1021

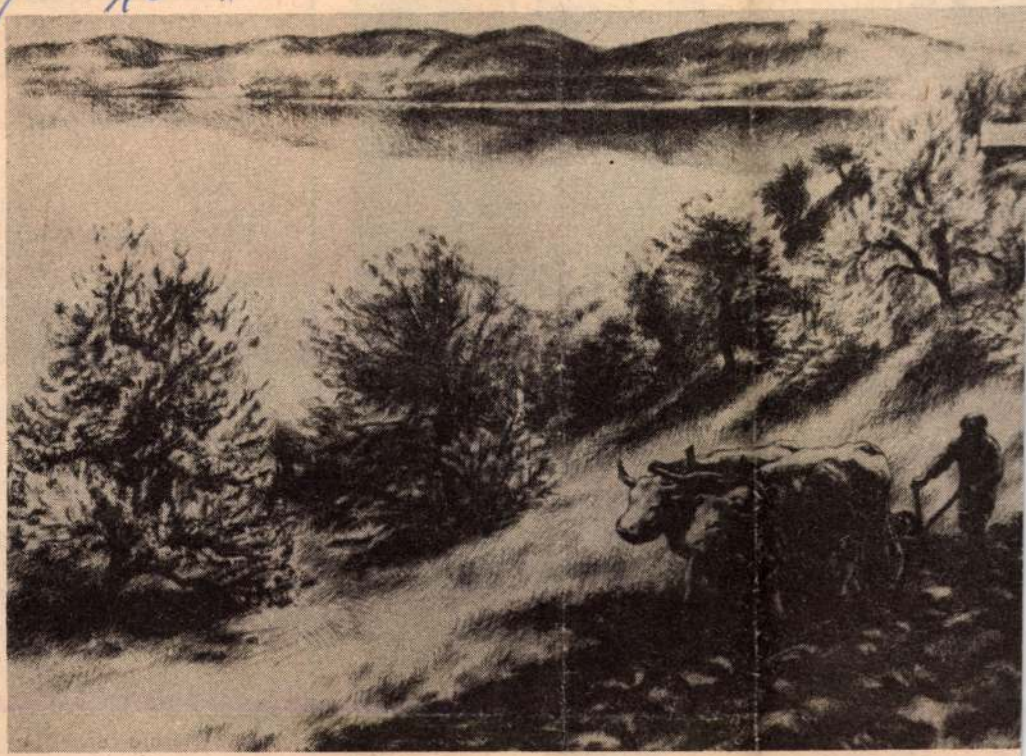

Kiss Terézia: Tavasz Tihanyban (rézkarc)

kisgépalkatrészek, s
kiállítasa és vás

ma április 17-én és holnap ápr

Sümegen, az áfész vasbo

Nyitva: mindkét napon 8–16 ó

ARUKINALATUNK:
mezőgazdasági kisgépekhez alkatrészek,
motoros rotációs kapák, kéziszerszámok, p
kazánok, csövek, öntözőberendezések, gumi- és műanyag
tömlők, fólia, műtrágyák, növényvedő szerek, faaruk
(kádak, szerszámnyelek)
REKLAMARON: Szu. ász 12.– Ft

SZOLGALTATASAINK:
megvásárolt áruk térítés ellenében történő házhoz szállítása,
növényvédelmi szaktanácsadás,
kisgépek működés közbeni bemutatója,
„Törpe" kombinált műtrágya,
valamint a „Titavit" árából 30 százalék árengedmény.

Mindenkit tisztelettel vár a
SUMEG ES VIDEKE AFESZ

Moszkva
V. 24–27.
repülővel
3.540.– Ft helyett 2.980.– Ft

Moszkva
VI. 11–15.
repülővel
3.950.– Ft helyett 3.300.– Ft

Utazzon OTP-hite

A gépjárművét nemcsak a forgalomban érheti kár. A lezúduló hótömeg, a hónyomás, a belvíz, a felhőszakadás, a szél-

A CSOPAK TÁJA MGTSZ

felvételt hirdet

Kiss Tibor, festő

A Pécsi Janus Pannonius Múzeumban rendezett művészeti kiallitasok 1945-1974 között:

1957-ben rendezett kiállitás: Lantos Ferenc, Kiss Tibor és Tillai Ernő képei 384.old

Sarkadi Eszter: A Jan.Pann.Múz.vázlatos története a felszabadulástól Napjainkig 373.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292
Kiss Tibor
DUNÁNTULI NAPLÓ
PÉCS

057 DEC 12

Három festő kiállítása

Kiss Tibor, Lantos Ferenc, Tillai Ernő közös kiállításán bizonyára sokakban merülnek majd fel kérdések. Talán hozzásegíthetünk a problémák megértéséhez azzal, ha e festők kezébe ecset helyett most tollat adunk és megkérjük őket, néhány mondattal közöljék művészi elgondolásaikat.

KISS TIBOR: Véleményem szerint a képzőművészetnek az absztrakt irányzat nem végcélja, hanem feltétlen szükséges kísérleti módszere. A zenében talán az összhangzattan felel meg ennek. Bár ezek az absztrakt tanulmányok általában keresés céljából születnek (ugyanúgy, mint a zenében a nagy mesterek keze alól kikerült etűdök), egy szűkebb probléma megoldásának különféle variációi, mégis műalkotásként foghatók fel.

E tanulmányok nagymértékben fejlesztik a kompozíciós készséget az alkotóban, akár tudatosan, akár ösztönösen nyilvánul ez meg.

LANTOS FERENC: 1952 óta foglalkozom rendszeresen a festészettel. Célom kezdetben az volt, hogy a képen egy-egy színskálára hozzam össze a látottakat. Tájképeim festésekor mindig megvolt a vágy bennem a leegyszerűsített formák, a lényeg egyszerűbb, de mégis kifejezőbb ábrázolására. Érdekelt a térbeliség viszonya. Azonban éreztem, hogy rengeteg művészi gátlás van bennem és elsősorban ezeket kell leküzdenem. Korunkban a tér problémája már másképpen vetődik fel, mint régen. Ma, amikor a fejlett technikai civilizáció lehetővé teszi más égitestek felé orientálódásunkat is, lehetetlen, hogy kizárólag az eddig megszokott formanyelven, a reneszanszban felfedezett és azóta már megoldott perspektívikus ábrázolásmódban fejezzük ki magunkat. Ezt a látásmódot — mely ma már általános iskolai tananyag és amelyet még az egyébként automatikusan természetelvűnek látszó fotóművészet is újabb, elsősorban dekoratív látásmóddal cserél fel — a képzőművészetben is változatosabb, szuggesztívebb, modernebb kifejezésmóddal gazdagítjuk.

TILLAI ERNŐ: A kép önálló törvényszerűségekkel rendelkezik és amikor a valóságot a leginkább akarjuk kifejezni, akkor vagyunk kénytelenek attól a leginkább elszakadni. A valóságos élmény nemcsak optikai síkon ragad meg bennünket, hanem akusztikai, plasztikai, időbeli és asszociatív vonatkozásban is, míg a képélmény kizárólag optikai síkon jelentkezik s ezt a néző alakítja át — a kép szuggesztív erejétől függően — valóságosnak tűnő élménnyé.

A korszerű festészet törekvései közé tartozik a képélmény szuggesztivitásának növelése, melyet a valóságelemek sűrítésével és szokatlan csoportosításával kívám elérni. Ezzel a nézőben asszociatív úton új, sohasem látott, a képből fakadó és mégis valóságosnak tűnő élményt kelt.

A kiállítók szeretnék, ha képeikkel és rövid eszmefuttatásukkal egészséges vitát indítanának el a pécsi képzőművészeti életben.

Sarkadiné Hárs Éva

Kanadából kétszáz disszidens tér haza

Bécs (MTI) Kétszáz magyar disszidens egy Montreal közelében lévő táborban éhségsztrájkkal kényszerítette ki hazatelepítését.

Az osztrák hatóságok átutazási vízumot adtak ki a 200 Kanadából Bécsen át hazautazó magyar disszidens részére.

A 200 hazatérő előreláthatólag december utolsó hetében érkezik meg Magyarországra. Kanadából további magyar disszidensek hazatérési szándékáról és átutazási vízum iránti kérelméről is értesítették az osztrák hatóságokat.

●

Sajtófogadás a román nagykövetségen

December 30-án lesz a Román Népköztársaság kikiáltásának 10. évfordulója. Ebből az alkalomból a Román Népköztársaság budapesti nagykövetsége szerdán délelőtt sajtófogadást rendezett, amelyen megjelent Szirmai István, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a kormány Tájékoztatási Hivatalának elnöke. Darvasi István, a Tájékoztatási Hivatal

A mandátumbizottság [illegible] az ENSZ közgyűlé[illegible]

New York (TASZSZ): Az ENSZ közgyűlésének mandátumbizottsága beszámolót terjesztett a teljes ülés elé. Ez a beszámoló többek között rosszindulatú megjegyzést tartalmaz, amely szerint a mandátumbizottság úgy döntött, hogy a magyar küldöttség meghatalmazására vonatkozólag *„nem hoz semmilyen határozatot"*. A beszámoló további része érvényesíti az összes többi küldöttségnek, köztük a csangkajsekisták küldöttségének a meghatalmazását is.

Sik Endre, Magyarország megbízottja tiltakozott a magyar küldöttségre vonatkozó rosszindulatú megjegyzés miatt, amelyet a mandátumbizottság az Egyesült Államok küldöttségének követelésére vett bele a beszámolóba. *E rosszindulatú megjegyzés elfogadása* — mondotta a magyar megbízott — *azt mutatja, hogy az Egyesült Államok az ENSZ szervei arra használja fel, hogy beavatkozzék Magyarország belügyeibe.*

[illegible] Egyesült Á[illegible] hagyására szavazott a mandátumbizottságban, de ez egyál[illegible] talán nem azt jelenti, hogy [illegible] szovjet küldöttség megváltoz[illegible] tatta volna álláspontját Kín[illegible] ENSZ-képviseletének kérdé[illegible] sében. A Szovjetunió küldött[illegible] sége ismét felhívja a közgyű[illegible] lés tagjainak figyelmét: nen[illegible] tekintheti normálisnak azt [illegible] helyzetet, hogy Kína helyét a[illegible] ENSZ-ben olyan személyei[illegible] foglalják el, akik saját ma[illegible] gukon kívül senkit sem kép[illegible] viselnek.

A szovjet megbízott ezután felhívta a közgyűlés figyelmét arra, hogy a Magyar Népköztársaság küldöttségének törvényes kormányától kapott meghatalmazása érvényességét kétségbevonni törekvő határozatot az Egyesült Államok sugalmazására hozták.

— A szovjet küldöttség határozottan tiltakozik a mandátumvizsgáló bizottságnak e határozata ellen, mert e határozat csak kárt okoz az ENSZ-nek, megmérgezi a légkört — mondotta a továbbiakban Szoboljev.

Iliss Tibor
festő

M.D.

2 társával kiállítást
rendezett Pécsett.

Sarkadine Hans Éva: Három festő kiállítása.
Dunántúli Napló, 1957. dec. 12 – 3 lap

M.D.K.

Kiss Tibor, épitész

az I.sz. kongresszusi téma /Az épitészi szakoktatás reformja/ albizottságának titkára.

XII. Congrès International des Architectes Budapest 193o. Compte-rendu. Bp. 1931. 19.old.

M.D.K.

Kiss Tibor

Az 1946/47 tanévben a Pécsi Képzőművészeti Szabadliceum zárkiállitáson szerepelt

Tájkép, vizf.
Szölőhegyen "

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 327.l.
A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI OKK KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 196[illegible]

M.D.K.

Kiss Tibor, építész

és Gotthardt Zsigmond közös terve ez egyik 3000 P-ös díjat nyerte el a Pénzintézeti Központ Szabadsajtéri új székházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf. jul. 1. sz. 10. old.

K.D.K.

dr. Kiss Tibor, építész

Henny Ferenc, valamint Frank és Goszleth építészek terveit fogadták el a fővárosi IX. Végőhid-u. és Nádasdy utcában építendő kislakásos bérházaira kiírt pályázaton

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

márc. 28. sz. 5. old.

M.D.K.

dr. Kiss Tibor, építész-tanár

harmadik díjat nyert a főváros TK. ker. Vágóhíd-utcában épitendő kislakásos bérházának terepályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1940. LXI. évf.

márc. 28. sz. 5. old.

Kiss Tibor, bpesti építész M.D.K.

Kalas Imrével közös terve 2600 p-ős harmadik díjat nyert a miskolci iparostanonc iskola pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bü. 1942. LXIII. évf.

máj. 28. sz. 5. old.

dr. Kiss Tibor, építész M.D.K.

és Juráz Jenő körös
tervé második díjat nyert
a MÁK (Magy. Ált. Kőszenbánya)
oroszlányi lakótelepének
eszmei pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.

máj. 28. sz. 5. old.

K.L.K.

Vallalkozók Lapja. Bp. 1912. XXIII. évf.

sz. old.

dr. Kiss Tibor, építés

M.D.K.

tervét harmadik helyen sorolta az egri egyházmegyei bizottság a Nag-út és Tithos telepes községek templomai nak zárthözű pályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

máj. 6. sz. 5. old.

Kiss Tibor

épületein Találkozunk a régi építészet alkalmazására irányuló kísérletekkel.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

89

Kiss Tibor

Károlyi Antal és Flach János tervei alapján építették ujjá a bp-i Vigszínház épületét.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

371

Kiss Tibor

Károlyi Antal és Flach János építették ujjá a Vigszínház nézőterét 1951. 15. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867–1967. Budapest, 1970.

261

Kiss Tibor

1937-ben épült bp.-i Cukor utcai bérháza, a kor európai színvonalon álló alkotása.

Mezényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

941

Kiss Tibor

teroczte u bp-i Cukor utcai bérházat 1935. 245. p. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967 Budapest 1970.

941.

M.D.K.

Kiss Tibor, épitész

terve második díjat nyert a MABI balaton-lellei üdülőjére kiirt pályázaton.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1936. LVII. évf, márc. 26. sz. 4. old.

M.D.K.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1936. XVII. évf.

sz. old.

Kiss Tibor, építész

MDK

A Néphadsereg Színháza egyik társtervezője.

~~4 repr.~~ Tervező Flach János
Társtervezők: Kiss Tibor
Károlyi Antal

MagyÉp 1945-55.

4 repr.

Kiss Tibor, dr
vitéz

épitész

Magyar Építőművészet.

1942. 68, 69. l.-
(Családiház a Sas-
hegy lejtőjén, képek-
kel és alaprajzokkal.)

Terverte fenti.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kiss Tibor, vitéz

Magyar Építőművészet

1942. 128–132. l.

(A Dreher Haggenmacher
Első Magyar Részvény-
sertőzöde R. T. K.
ker. Külső Jászberényi-
úti telepének építkezései.
I. Kereskedelmi és iroda-
épület; képekkel és
alaprajzokkal.)

Terverte fenti.

A fémszobrászat emlékei közé szán
kútjait is. Igaz mindkettőn a plasztikai dí
szorul, de éppen a technikai szempontok n

A XIV. századi bronzöntést az ércbe
de emlékek és írott adatok alapján egy sz
iskoláról beszélhetünk. Az előbbinek alap
származású volt és 1357-ben a visegrádi
testvérei számára adómentességet kap. Gá
Salamon veszi át, a műhely fennmarad egé

A harangok és keresztelőkutak öntésé
használtak és már korán ismerték mindkét
öntést és a viaszkiolvasztást is. Ez utóbbi
maradtak emlékek. Viszont a viaszkiolvasztá
sebb öntvények, így a prágai Szent Gyö
királyszobrok is.

A XIV. századi harangok formára nem
vagy mai társaiktól. Legfeljebb palástjuk
és átmérőjük viszonya (7 : 6) volt más. A szib
VENI CUM PACE" fohász legtöbbször n
forma falába préselt, rendszerint puszpán
öntésével egyidejűleg készült. Díszítő repe
akanthuszleveles, szőlőfürtös indát alkalma
jelképes állatalakokkal, a harang testét önálló

MDK

dr.vitéz Kiss Tibor

Kováts Arisztid: Pannonhalma. Magyar-olasz diak-otthon és gimnázium.

Magyar Építőművészet, 1941. 276.l.képekkel.

(Kiss Tibor dr)

epitén cikke

< > Keleti fóút.

kertjei a fővárosban. ME. 1941. 8. l.

Vegges

C. 56

1 Rôt. 8°

Leguay
Louis

Notice sur les monument (dits druidiques) et les sépultures de Maintenon (Eure-et-Loir)

(Extrait du Bulletin de la Société d'Archéologie, Sciences, Lettres et Arts, du département de

~~Kisbasi Lajos és~~ K

dr. vitéz Kiss Tibor

műépítész

Kovács Aristid:

Pannonhalma. Magyar-olasz diákotthon és gimnázium.

Magyar Építőművészet.

1941. 276. l.

képekkel

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kiss Tibor, dr. vitéz

tréd

Kemperes György dr.

Orvosi lakásépítések.

Magyar Építőművészet

1941. 115–117. l.

(Nyelvkel és alapraj z-

zal.)

Kiss Tibor dr, vitez

előadása a József mi-
egyetem Mérnöki To-
vábbképző Intézeté-
ben.
Magyar tájak épi-
tészeti jellegzetessége
(2 óra)

MMÉEKözl

1944. 72. 1

HELYSÉG Esztergom. VÁRMEGYE	SZAKCSOPORT Fu menyek.	ALCSOPORT
	KOR 1600 k.	SZÁRMAZÁSI HELY
ÖRZÉSI HELYISÉG Keresztény Muzeum. TULAJDONOS	MÉRET	MESTER
		SZEMÉLYI VONATKOZÁ
TÁRGY Evagotione Spiritus.		EGYEB ADAT
MILYEN KÉP VAN RÓLA?		

Kiss Tibor dr. ütéz

Nagyút és Titkos
telepes községek
templomaira kiírt
terop.

III. díj

MMÉEKözl

1943. 72. l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kiss Tibor dr vitéz

a Magy. Ált. Kőszénbánya Rt. oroszlányi munkástelepére kiírt terv. II. díj.

MMÉEKözl. 1

1942. 88. l.

Kiss Tibor dr

a pannonhalmi olasz gimnázium és internátus tervpályázatán (tervét) az I. csoportban első helyre minősítették

MMÉE közl

1940. 133. l.

VASÁRNAP

8

Kat. M. Nagya.
Prot. Etelka

Ó görög

25. Eufroz.

HÉTFŐ

9

Kat. Dénes pk.
Prot. Dénes

26. Nilusz

KEDD

10

Kat. B. Ferenc
Prot. Gedeon

27. Kallisztr.

SZERDA

11

M.D.K.

Kiss Tibor, építész, tanár

a pannonhalmi olasz gimnázium és internátus pályázaton
ezüst első díjat nyerte el.
[Az ő tervével valósult meg
a kivitel is.]

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1940. 74. köt. 133. old.

Nagy István
h. polgármester.

Építővállalkozók figyelmébe!

Szabadalmazott **zsinórvezetett függőablak** tömeges gyártásához
társ k ek
lődők o
Budap nő

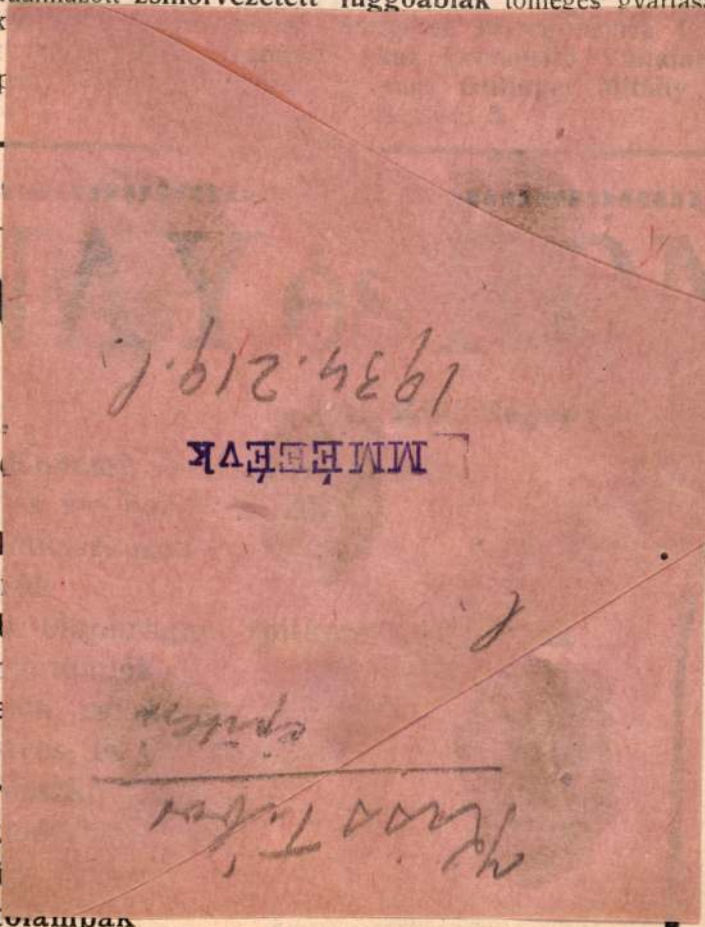

Min
Fa-
Szál
Faá
Szal
Gum
Eme
Hab
Mér
Lejt
Kitü
Építőlámpák
Gazolin-, acetylén- és petroleumfáklyák

BÉLA

i gyára

EST,

9. sz.

TELEFON
19—19.

rt:

akat, vastetőket,
t vasoszlopo-
gerendákat s
zeti munkákat.

Kőműves-, ács- és
épitőmesteri elő

vizsgára szavatosság mellett bizto
sikerrel készit elő

Csillag Ernát Béla

épitész és épitőmester

Budapest, VII., Thököly-ut 3. sz

(a központi pályaudvar szomszédságában

ART:

MŰKÖGYÁRTÁS

MINDENNEMŰ TERMÉSZETES KŐUTÁNZATBAN LÉPCSŐKET LÁBAZATOKAT, NAGYOBB NYILVÁNOS ÉS MAGÁN ÉPITKEZÉSEKNÉL ÉVEK ÓTA A LEGNAGYOBB SIKERREL ALKALMAZVA

VIZÉPITÉSZET:

VIZERŐMŰVEKET ZSILIPEKET, TURBINATELEPEK ÉS PARTBIZTOSITÁSI MUNKÁLATOKAT, SZÍVATTYUTELEPEKET SAJÁT RENDSZER SZERINT.

AZ ÉPITÉSI OSZTÁLY ELV

HIDÉPITÉSZET:

CSÖMÖSZÖLT BETON ÉS VASBETON HIDAK ÉS ÁTERESZEK ÉPITÉSÉT.

BETON ÉS VASBETON ÉPITKEZÉS:

FÖDÉMEK, BOLTOZATOK ÉS PILLÉREK KÉSZITÉSÉT VASBETONBÓL MONIER ÉS RABITZ RENDSZER SZERINT KULÖNÖSEN ÁRUHÁZAKAT, SILOS ÉS GAZDASÁGI ÉPÜLETEKET.

SÜRGÖN
CIM:
MELOCC
TELEFO

KNEK,
AVEZETŐ
ORNÁKHOZ,
LIVATTYUTE=
LEPEK CSATOR
NAZÁSÁRA.

MELOCCO PÉTER
CEMENTÁRU GYÁR ÉS ÉPITÉSI VÁLLALAT
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

EGÉSZ
MAG
IF
TELEP
PINCZE
EGYÉB
SÉGEK
LENITÉ

Kiss Tibor

építész

Arad

Építőmunka

1934. 2. sz. 43. l.

(Nyaralóhár Balatonkenesén.)

Ch. és Társa

nnyomata

Kiss Tibor

Építőmunka

1934. 2. 7 –

43 – 44. l.

(Nyaralóház

Balatonkenesén,

képekkel.)

<Kiss Tibor>

<> Városépítési
gondolatok kiállítása
a Gellért szállóban.
Építőmunka
1933. 147. l.

Kiss Tibor dr

Ünnegyetemi tanár

Szód

Tér és Forma

1948. 2. sz. 46, 47 l.

3931. Jan Da

Sz. Utrechtben 1606-b

Csendélet.

Rojtos és hímzésekkel
asztal, a melyen felfordított
két tányér osztrigákkal, zs
ellátott ezüstserleg, borral fé
pohár és fehér abrosz van
ságban, középütt és a poh
Heem f..

Fa, méretei 95·5 : 77 cr
10000 K. — Dr. Stern Ármin aj
910). — Az adományt elfogadt
(1110–910) eln. és az 1911
továbbá az 1911 szeptember
sz. leirat. — Bejelentetett 1911

III :

Aj. 1910.
Dr. Stern

Kiss Tibor

ivód
z

B. V. dr. Újabb írások
az építészetről –
Tér és Forma
1943. 52. l –

d in romanischer Zeit Gyulafehérvár die grosse zentrale Werk-
g diese Rolle von der gotischen Zeit an auf Kolozsvár über, und
auf, bis ins XVI. Jahrhundert hinein zu verbleiben, und zwar auf
sttätigkeit, in Baukunst, Plastik, Malerei und nicht zuletzt in
ürgischen Golgschmiedekunst. Von der Mitte des XV. Jahrhunderts
. und XVII. hindurch versah Kolozsvár halb Siebenbürgen mit
dschmieden, mit Meistern und Werken. Dieser Umstand verbürgte
t Mitte des XVI. Jahrhunderts, d.h. seit der Konstituierung des sie-
ums der Kunst des Landes eine gewisse stilistische Einheit, deren
des in Fetzen zerissenen Ungarn aber niemals völlig abgerissen

Kiss Tibor

Bérhár

Repr

Tér és Forma

1943. 1. 7.

(Visszapillantás.)

Kiss Tibor

Jel és Forma.

1939. 28. l.

(American Express
Comp. budapesti uta-
zási irodája,
képekkel.)

Bronz . . . . . 200.—

258. ISMERETLEN SZOBRÁSZ, XIX. SZ., Fejedelem. Bronz. (Hibás) . . . . . 150.—

259. ISMERETLEN SZOBRÁSZ, XIX. SZ. ELSŐ FELE, Atléta. Bronz. (Hibás) . . . . . 40.—

260. ISMERETLEN SZOBRÁSZ, XIX. SZ. ELSŐ FELE, Atléta. Bronz . . . . . 40.—

261. KISFALUDI STRÓBL ZSIGMOND, Mosó leány. Bronz . . . . . 350.—

262. MARKUP BÉLA, Vizsla fácánkakassal. Bronz, márványtalapzaton . . . . . 35.—

263. MURÁNYI GYULA (1881—1920), Mikszáth Kálmán emlékmű. Bronz, márványtalapzaton . . . 400.—

264. PÁTZAY PÁL, Fiú akt. Bronz . . . . . 100.—

(Illusztrálva a XX. táblán.)

265. —, Fiú kutyával. Bronz . . . . . 100.—

266. SÁMUEL KORNÉL (1883—1914), A kis szégyenlős. Bronz, márványtalapzaton . . . . . 150.—

267. —, Fürdő nő. Bronz, márványtalapzaton . . . 200.—

(Illusztrálva a XIX. táblán.)

268. SIDLÓ FERENC, Női akt. Bronz, márványtalapzaton 150.—

269. STRÓBL ALAJOS (1856—1926), Arany János szobra. Festett gipsz. (Hibás) . . . . . 30.—

MDK

Megvétel

Kiss Tibor

A Péti Nitrogénmüvek Rt. 3ooo vagon befogadóképességü sóraktárának tervpályázata. Tér és Forma 1947. 4.sz.

MDK

Kiss Tibor

Családi lakóház az Ecsed utcában. (Átalakitás és bővités) Repr.
Ecsed utcai lakóház tornáca. Repr.
Alaprajz.Repr. Tervezte: Kiss Tibor.

Épitőmunka, 1934. 3.sz. 56.l.

Kiss Tibor

Családi fakódex az Acsád utcában. (Átdolgozás és bővítés) Nagy.

Acsád utcai fakódex tornaca. Nagy.

Alkotás.Nagy. Tervezte: Kiss Tibor.

(pitömunka, 1934. 3.sz. 36.l.

Kiss Tibor

A lakóház kertje
címen tartott elő-
adást a Soproni
Nyári Egyetemen

MMÉE Közl
1938. 254 l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.

a alapu, peremén szines virágkoszoru, belül arany diszités
330 k.

Átm. 40 cm.

709. DISZTÁL, porcellán, rozsdavörös, k
Átm. 37 cm.

710. HAT TEÁS CSÉSZE ALJJAL, por

711. VÁZA FEDŐVEL, porcellán, türki
alakkal. Kina, XIX. sz.

712. NAGY VÁZA, porcellán, szines dis

713. KOSÁR, porcellán, áttört oldallal, k

714. EGYSZEMÉLYES KÉSZLET, kin
tartó és egy csésze aljjal. Herend, 1

715. TÁLKA, porcellán, félkörös, szines

716. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, négy
Herend, 1860.

717. KÉT DESSERTTÁNYÉR, herendi
és virágfüzérek. Capo di montei mi

718. DISZEDÉNY, festetlen, herendi p
kokon domboru virágfüzérek. XIX

Kiss Tibor

előadása a kert-
építészetről -

MMÉE közl -

1938. 36 i. l.

(A mű- és középi-
tesi szakosztályok
1938. jun. 20. tar-
tott ülésének jegyző-
könyvel.)

VASARNAP **21** Kat. Exaudi Prot. Konstant.	A hold kelte 4.11 nyugta 18.36 óra.	Ó görög 8. János e.
HÉTFŐ **22** Kat. Julia sz. vt. Prot. Julia	A hold kelte 4.43 nyugta, 19.48 óra	9. Izaiás
KEDD **23** Kat. Dezső pk. Prot. Dezső	A hold kelte 5.22 nyugta, 20.55 óra.	10. Z. Simon
SZERDA **24**		

< Kiss Tibor >

ród

< > Weekendház.
Elmélkedés a hétvégi
pihenőházakról.
MMÉE Közl

1934. 17-18. 17.
szerző tervrajzáival

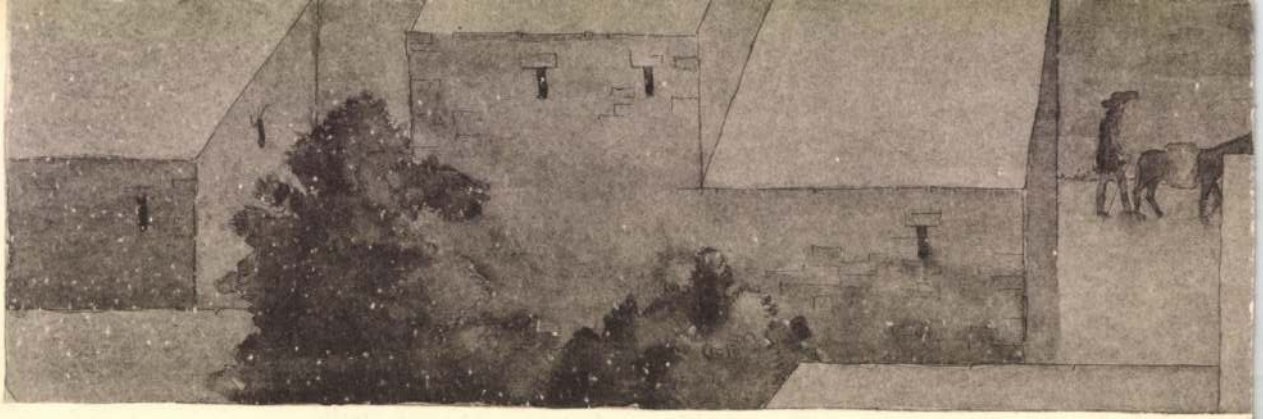

Kiss Tibor, építész

M.D.K.

weekend-házakról írt eikhéhez több saját elgondolásu tervét is közli és óva int attól, hogy népies elemek tetszetős csomagolásában rosszul elcsent és eltorzult értéktelen portékát lopjunk vissza.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp. 1934. 68. köt. 107-110. old. 4 terv, 6 á.

retációban gondolkodtam. Amikor az ember túljut egy bizonyos ponton, akkor már nem egyszerűen a terveit valósítja meg, hanem egy történés részévé válik. Az alkotás nem egyoldalú folyamat, hiszen a fokozatosan létrejövő kép is hat az alkotóra. Tehát kölcsönösen hatnak egymásra.

– Mi a szerepe az anatómiának a művészetében?

– Az emberi test felépítése elég korán kezdett el érdekelni. Főiskolás koromban az Anatómiai Intézetben találkoztam azokkal az objektumokkal, amelyek teljesen különböztek a főiskola unalomig ismert modellektől. Így újra kellett tanulni a rajzolást. Engedélyt kértem Gerzson mestertől, hogy bejárhassak az Orvosi Egyetem bonctanóráira és ott rajzolhassak. Máig megőriztem 100-120 rajzot az ekkor készült több mint háromszáz tanulmányrajzból. A preparátumok által egy szokatlan, új világot fedeztem fel, mint egy tengermélyi világot. Persze nem csak forma, látvány szempontjából volt fontos ez a élmény az életemben, hanem a halál hangulatával is találkoztam.

– Véleménye szerint mi az oka annak, hogy a reneszánszkori Itáliában olyan sok kiemelkedően nagy tehetség követte egymást?

– Amennyire én olvasott vagyok, az ember genetikai állománya többékevésbé átöröklődik. Nyilván nem oda teremtette Isten az összes értéket, aztán pedig megvonta az emberiségtől. Valószínűleg olyan légkör alakult ki ott és akkor, ahol még az irigység, a szakmai féltékenység is ösztönzőleg hatott mindenkire. Jó lenne, ha itt és most legalább fél évig így dolgozhatnánk. Itt az a visszatartó erő, hogy a huszadik század második felének alkotói letették a garast egy-egy irányzat mellett, és aki máshova tette le, azt ők tévúton járónak tartják. Azt kellene belátniuk, hogy mindenkinek van részigazsága, de ők ebben nem tudtak megegyezni. Az egyik azt mondja, hogy legyen tematikus a művészet, a másik szerint viszont ne legyen tematikus. Az egyik azt mondja, ábrázoljon a művészet, a másik viszont azt mondja, ne ábrázoljon. Széttöredezettség van. Itáliában pedig egység volt, ami először az emberek lelkében született meg. Akkor még az ember értelmét látta annak, hogy különböző anyagokat munkál meg a két kezével. Most éppen ez a felfogás hiányzik. Technikailag hitványabbul valósítják meg a képeket ma, mint akkor Itáliában. Kell egy szándék, ami vezérli az embert, ehhez keresi az ember a különböző módozatokat, hogy megvalósítsa azt. Például ahhoz, hogy azokat a hatalmas piramisokat fel tudják építeni, szükség volt egységes világszemléletre. A modern kornak az is jellemzője volt, hogy a művészek egyszerűen eldöntötték, milyennek kellene lennie egy embernek.

– Milyen a magyar művészet támogatottsága most?

– A két egykori mecénás réteget, az arisztokrácia és a papság társadalmi csoportjait kiirtotta legújabb kor. Így lett egy hiány, mert a polgárság, a proletariátus és a katonaság már három olyan társadalmi réteg, amelynek szükségletei vannak igények helyett. Nem az a lényeg számukra, hogy a legjobb, legszebb legyen például egy építmény. Nem építenek katedrálisokat, csak vasbeton-kápolnákat. Ez az igénytelenség rögzült azóta. Amíg nem alakul ki egy új arisztokrácia, addig a művészet és a művészek támogatása nem fog megoldódni. A támogatás most csak egy szűk réteget érint. Életképtelen irányzatok teremtik meg a saját epigontáborukat, amelyek egymást tartják életben.

– Meg tud élni egy művész pusztán a művészeti alkotótevékenységéből? Mire kell felkészülnie egy pályakezdő művésznek?

– Egy pályakezdő művésznek azt lehet csak mondani, hogy rendkívül bizonytalan egy művész megélhetése. Én azt tapasztaltam, hogy manapság egy könyvelő vagy közjegyző bátran élheti egy bohém életét, de egy művésznél ez önveszélyes kísérlet lenne. Egy könyvelő megkeresi azt, amit elmulat. Egyáltalán nem biztosított az, hogy mi miből fogunk jövőre megélni. Én a főiskolai tanítás nélkül is meg tudnék élni. Bármikor festek megrendelésre.

– Mennyire egészséges a művészetkritika ma Magyarországon?

– Nálunk a művészetkritika régóta kultúrpolitika. A művészetkritikus nem a szakmából nő ki. Durván sarkítva azt lehetne mondani, hogy aki nem tud semmit magáról az alkotásról, az elemzi a műalkotásokat. A művészetkritikusok csak kultúrpolitikusként avatkoznak bele a művészetbe. Eldöntik, hogy például mi a haladóképes. A kritika kijelöli a jövő zenéjét a múltban, jelenben. Egyfajta isteni feladatot vállalnak. Kritika nélkül van festészet, de festészet nélkül szerencsére nincs kritika.

Szalai Judit

A művészet fényűzés

Beszélgetés Kiss Tibor festőművésszel

1955. március 29-én Budapesten született, 12 éves korától tanult rajzolni, festeni. 1969-től 1973-ig a Budapesti Képzőművészeti Gimnáziumba, majd a Képzőművészeti Főiskola festő szakára járt 1975-től 1979-ig. 1979 óta művészeti anatómiát tanít a főiskolán.

– A családomban egyébként én vagyok az egyetlen művészi hajlamú ember, jogász, pap felmenőim vannak. „Proli" lettem a családban, de egyszerűen szeretem dolgoztatni a kezemet, szeretek nehéz feladatokat megoldani.

– *Ki volt a mestere, követendő példaképe?*

– A mesterem Gerzson Pál volt a Képzőművészeti Főiskolán. Példaképeimet úgy váltogatom, hogy ebbe a cikkbe valószínűleg nem férne, ha elkezdeném sorolni őket. Életem különböző szakaszaiban különböző nagy rátalálások követték egymást, az utóbbi tíz évben Velazquez festészetét tartom számomra aktuális példának. Velazquez festészetében az ragadott meg, amivel a XX. századi festészet adós maradt, vagyis hogy az ábrázoló festészet rendkívüli módon visszaszorult, illetve a század legnagyobb alkotásai nem ebben a régióban keletkeztek. Velazquez nem realista, nem is ellentéte annak, hanem vannak benne realisztikus elemek, és vannak benne teljesen önkényes, egyéni festészeti mozzanatok, olyasmik, amiket nem úgy lehet látni. Nem fest olyan dolgokat, amik nem láthatók. Csak olyat fest, ami látható. De nem mindent fest, ami látható, ezért meg kell különböztetni a realizmustól és főleg a naturalizmustól.

– *Realistának nevezhető a művészete?*

– A realizmus olyan magatartás a látvánnyal szemben, mint a blattolás. A látottakat azonnal, minden gondolkodás nélküli visszaadni, ez a lényeg. Nem biztos, hogy félreérti a művészetemet az a befogadó, aki realistának nevez, mert ő már valamit ért belőle. Nem sért meg ezzel. Örülök, ha valakinek egyáltalán van véleménye a képeimről.

– *Egyetért azzal, hogy a műalkotásnak laikus és szakmabeli befogadó számára egyaránt mondania kell valamit?*

– A közönség annyira elszakadt a művészettől a XX. században, hogy már annak is örülök, ha egyáltalán véleményük van a művészetről. A polgárpukkasztás elérte azt, hogy a polgár azt mondja, pukkadjon meg az a művész, aki ilyet fest. Érdekes módon a laikusok véleménye sokkal használhatóbb egy frissen elkészült képnél, mint a szakmabelieké. Én, az alkotó pedig csak elemeiben látom a képet. A művészek nem egymásnak festenek. A családon és a megnyitót mondón kívül senki nem lenne a kiállításon. A laikus-kontroll nélkül nagyon egészségtelenné, belterjessé válik ez a világ.

– *Hogyan fogalmazná meg az ars poeticáját?*

– Nincs ars poeticám. Nem is merek megfogalmazni ilyesmit. Számomra a festészet önmagában nem hivatás. Az én életemben sokszor fontos tevékenység, sok örömet okoz, de ez csak egy szegmentuma az életemnek, az életem ennél sokszínűbb, gazdagabb.

– *Valóban széttöredezett a művészet?*

– Igen, ez már kétszáz éve okoz problémákat, de a festészetben ez a hasadás fiatalabb. Az 1860-as '70-es években, a szecesszió tájékán a festőknek is dönteniük kellett, hogy melyik oldalra álljanak. Az impreszszionizmus még organikusan kialakult irányzat volt. Vannak dolgok, amiktől irtózom, ennek ellenére nem küzdök semmi ellen a festészetemmel. Nem akarok mindenbe beilleszkedni, de kiválni sem akarok. Volt és lesz olyan korszak, amikor a festészet iparművészeti produkciókat hoz létre, ezek a tárgyak a vizualitással alig érintkeznek. A zene mindenkié, mondta Kodály, de ez sajnos csak ábránd. A művészet mindig fényűzés, luxuscikk marad, amely csak a kiváltságosaknak adatik meg, s csak az ő számukra fontos.

– *Mi ösztönzi egy kép megalkotására?*

– Egyszerűen azt gondolom, hogy ez jól mutathat megfestve egy képen. Például a Mary Richardson című képemet egy valós történet ihlette. Egy szüffrazsett az első világháború előtt baltával megrongálta Velazquez Vénuszát National Galleryben tiltakozásul a mozgalom egyik vezetőjének letartóztatása ellen. Amikor megcsináltam a képet, kizárólag az interp-

Köznapi történet

■ MÁTHÉ JÓZSEF

Igen, ezúttal kisszerű, „köznapi" történetről lesz szó, és nem „szenzációs" eseményről, amin – az írott és az elektronikus hírszolgálatnak köszönhetően – az ország közvéleménye „elszórakozhatna". Mert való igaz (sajnos): az egyéni és társadalmi erkölcsiség, a közmorál értékei nap mint nap süllyednek, lavinaszerűen zuhannak a mély felé. Ám a döbbenetesen gyakori, felháborító és elszomorító rendőrségi stb. híreket, interjúkat (csecsemőrablások és -gyilkosságok, magányos kisnyugdíjasok megölése és kifosztása, zsebtolvajlások, sírgyalázások stb.) most mellőzve olyan pozitív és „jelentéktelen", de szívderítő eset kívánkozik tollhegyre, amilyen egyébként vonaton, autóbuszon, trolin, villamoson bárkivel megtörténhet...

Vonaton utazom, a másodosztályi Bp. Keleti–Újszász délutáni járatán Maglódra. Miként a velem szemközt ülő középkorú férfitól (kérdezetlenül) megtudom, ő Gyömrőre. Észrevehetően nyugtalan, feszült idegállapotban lehet, mert gyakran ki-kibámul a sötétedő tájra, az elmaradó fákat, épületeket, állingálló embereket figyeli. Aztán időnként zakója zsebeiben keresgél, kis csomagjában kotorász. Néha felém fordul, úgy tűnik, valamit mondani akarna, „kommunikálni" szeretne velem. Nem szól, de intésével tudtomra adja, hogy megtalálta a menetjegyet, s a közalkalmazotti igazolványt is. Jön az ellenőr – minden rendben van. Elnézést kér tőlem a „tolakodásért", és kissé lehalkított hangon meséli:

– Hát kérem, a nyár közepén ugyanezzel a járattal utaztam hazafelé. Rövid ujjú ing volt rajtam (zakóban túl melegem lett volna), ezért vonatjegyemet, igazolványaimat, még a megmaradt BKV-jegyeket is utazótáskám oldalzsebébe tettem és lezártam. Amikor jött a kalauznő, és menetjegyemet a táskám oldalzsebében kerestem, a nagy kapkodásban és izgalomban összes papírjaim a földre, az ülés mellé szanaszét hullottak. A vonatjegyet végül is megtaláltam, de a többi irat, ilyen-olyan papír szerteszóródott a gyengén megvilágított, félsötét ülések alatt. Velem szemben egy hangoskodó-vihorászó tizenéves fiú s egy lány ült; ők is segédkeztek egyet-mást nagy hirtelen összeszedni. De a személyi igazolványomat – ami a legfontosabb – sehol nem találtam, hiába kutattam továbbra is az ülés hajlataiban, nadrágom oldal- és farzsebeiben, újra meg újra a táskában s a földön, az ülések alatt. Önmagam pillanatnyi megnyugtatására hirtelen arra gondoltam – hátha nem is hoztam magammal, otthon felejtettem az asztalon. Reménykedve rohantam haza, órák hosszat keresgéltem, de a személyi igazolvány sehol. Másnap a Keleti jegypénztáránál, a hírlapárusnál, a pékáruboltban, még a rendőrségen is érdeklődtem, de igazolványomnak se híre, se hamva. Mit tehettem? Egyelőre tehetetlenül és tanácstalanul várnom kellett. Vártam.

KÁLLAY ZSOLT RAJZA

– Aztán három nap múlva, délelőtt telefonos örömhír érkezett a gyömrői vasútállomásról. Valaki Újszászról értesítést küldött, hogy miközben a vasút melletti kis földjén kukoricáját gyomlálta, egy gyömrői személyi igazolványt talált az árokban. Magához vette, és szeretné eljuttatni tulajdonosához. A legközelebbi vonattal természetesen Újszászra siettem, s a megadott lakcímen megkerestem id. K. Jenőt, aki gondozott, szép udvarán és lakásában megható szívélyességgel fogadott. Bemutatkozásom után többek között elmondta, hogy évtizedeken át a MÁV-nál dolgozott (az újszászi állomáson is jól ismerik); amikor az igazolványt megtalálta, előbb arra gondolt: tulajdonosát a vonaton megölték vagy kirabolták. Vagy ki tudja...? De bárki is tette, miért dobta ki a vonat ablakán; miért nem adta át a kalauznak vagy akár a vasútállomás személyzetének – ha már egyéb fajta, tisztességes megoldásra nem volt hajlandó? Megköszöntem önzetlen segítségüket. Feleségével a kapuig kísértek, és még annyit mondtak: nincs miért hálálkodnom, inkább ők örvendenek, hogy ismeretlenül is javamra lehettek. Elbúcsúztam tőlük, és visszautaztam Gyömrőre.

Én pedig – e sorok írója s a történet jegyzője – annyit tehetek hozzá: örvendetes, hogy még ilyen „köznapi" jó cselekedetek is akadnak; bárcsak minél több ilyen K. Jenő bácsi élne ebben az országban. Csalók, rablók, szélhámosok, becstelenek helyett.

családtámogatások volta[illegible]
kat tesz a kormányzat, vigyázni kellene: jelentős tömeg[illegible]
dulhatnak el tőle a mellőzöttség miatt. Hiba lenne elveszíteni a nyugdíjasok szavazatait, mert nagyon sokan vannak az országban. Időben gondoljanak erre, amíg nem késő. Lehet, hogy választási győzelem-vereség múlik azon, hogy a milliós nyugdíjast-társadalom kire adja szavazatát. SZEBELÉDI GYULA
BUDAPEST

Az oldalon megjelenő levelek és vélemények nem feltétlenül azonosak a szerkesztőség álláspontjával.

NAPI MAGYARORSZÁG

Főszerkesztő: **D. Horváth Gábor**
Főszerkesztő-helyettes: **Tarr Péter**
O. Kovács Attila
Lapszerkesztők: **Fekete Zoltán, Gajdics Ottó, Ludwig Emil**
Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 51.
Telefon: 216-1274, 06-30-916-3843, -44, -45, 06-30-916-3847
Telefax: 215-3197
Levélcím: 1450 Bp. 9. Pf. 74. • E-mail: mahir@mail.elender.hu
Internetcím: http://www.napimagyar.hu/
Kiadja a MAHIR Lapkiadó Korlátolt Felelősségű Társaság
Felelős kiadó: **dr. Győri Tibor** ügyvezető igazgató
Lapigazgató: **Lovas Lajos**
Terjeszti a Hírker Rt.,
a Nemzeti Hírlap-kereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok.
Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapelőfizetési
és Elektronikus Posta Igazgatósága (HELP). Előfizethető
a hírlapkézbesítőknél, vidéken
a postahivatalokban, Budapesten a HELP ügyfélszolgálati irodáinál,
valamint a Hírlap-előfizetési és Lapellátási Irodánál
(1089 Budapest VIII., Orczy tér 1.) Levélcím: Helir, 1900 Budapest,
Orczy tér 1. Telefon: 303-3441, 303-3442. Telefax: 303-3440, közvetlenül,
postautalványon vagy átutalással a Postabank és Takarékpénztár Rt.
11991102–02102799 pénzforgalmi jelzőszámon
Előfizetési díj egy hónapra 965 forint, negyedévre 2895 forint,
fél évre 5790 forint, egy évre 11 580 forint
Hirdetésfelvétel: MAHIR Press Média Kft.
1075 Budapest, Wesselényi u. 8.,
Telefon: 322-2448, 342-6164. Fax: 342-6132
1085 Budapest, Blaha Lujza tér 3.
Telefon/fax: 338-3723
Nyomtatás: Magyar Hivatalos Közlönykiadó Kft. Lajosmizsei Nyomdája
Felelős vezető: **Burján Norbert** igazgató
Vidék ISSN: 1418-0863; Budapest ISSN: 1418-04 3 X

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az
»OBSERVER«
OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest VIII., Auróra u. 11. Telefon: 303-4738, fax: 303-4744
http://www.observer.hu

...sokszor azt kérdik tőlünk, miért kevesebb a kortárs program, mint a klasszikus? A magyarázat az, hogy ez az Európália hagyománya. A fesztivál harminc éve az adott ország történetiségét igyekszik bemutatni, a nemzet műkincseit. Spanyolország tehát *Velázquez* munkáit, Mexikó több ezer éves halottkultuszát, Magyarország ...Európát az adott ország kultúrájával, múltjával, jelenével. Másrészt az ország saját népessége felé is üzenetet közvetít: esetünkben rávilágít értékeinkre, arra, hogy büszkék lehetünk a hazánkban egymás mellett élő, sokféle kultúrából fakadó identitásunkra.

– Milyen volt az együttműködés a belga szervezőkkel?

...ic. Nem kronológiai, hanem tematikus elrendezésű kiállításról van szó, melyben külön termet kaptak egyebek közt az egyházak, az etnikumok, a viseletek, a harc, a török kor, a magyar főúri család. Kuriózum az '56-os kiállítás is, mely Magyarországon a mai napig nem létezik, mi viszont készítettünk egyet az Európáliára. A zenei program összeállítása szinte adott volt, hisz a magyar zene méltán világhíres, ...ságát, ebből az összeg... csináltuk a legnagyobb kiállítást Magyarország történetéről, s hét egyéb tárlatot. Emellett megszerveztük a több mint százötven alkalomból álló zenei programot, bábszínházat, irodalmi eseményeket. Mindebből leszűrhető, hogy a kormánybiztosság tisztességesen dolgozott, a pénzt valóban arra fordították, amire szánták, ezért elegendőnek bizonyult. Igaz, nagyon sokat dolgoztunk azért, hogy elég legyen.

...is, akik nem tudtak jelen lenni. A lemezről *Wolfgang Amadeus Mozart* Requiemje szól, egy olyan halhatatlan remekmű, amelynek ...teljen nangoktól és neszektől körülölelve, a nap hajszálvékony sugara megcsillan egy esőcseppen (Point Music/Universal).

Bibliotheca Hungarica

■ MTI

A közelmúltban elhunyt szenvedélyes könyvgyűjtő, *Zsilka János* hagyatékában lévő mintegy 104 igen értékes, többségében első kiadású könyv került a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárának állományába a kultusztárca támogatásával. A tízmillió forintért megvásárolt gyűjteményt *Hámori József,* a nemzeti kulturális örökség minisztere tegnap nyújtotta át jelképesen a könyvtár vezetőjének.

A tegnapi sajtótájékoztatón Hámori József beszámolt arról is, hogy a minisztérium megbízásából elkészült a hazai könyvtárak művelődéstörténetben játszott szerepét, mai helyzetét, fejlesztési terveit bemutató CD-ROM. A Bibliotheca Hungarica A magyar könyvtárak egy ezredév tükrében című multimédiás információhordozó ötezer példányban készült, angol és német nyelven is olvasható. A Neumann János Kulturális és Szolgáltató Kht. munkatársai által fél év alatt kidolgozott CD-ROM-ot bemutatják a jövő héten kezdődő frankfurti könyvvásáron is, amelynek idén Magyarország a díszvendége.

A szabadságharc mártírjai

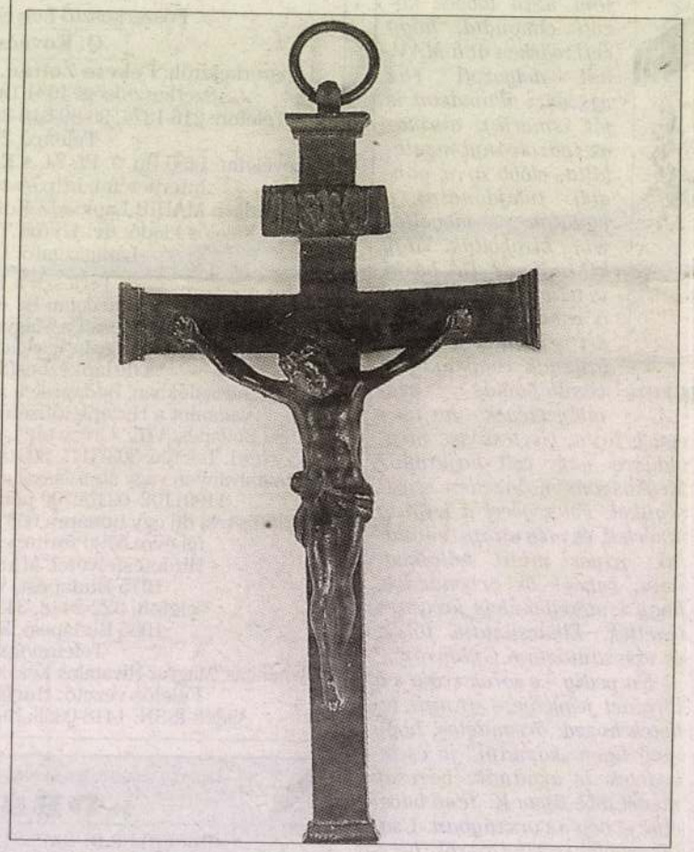

A mártírok előtti tiszteletadás jegyében

FOTÓ: ARCHÍV

■ FARKAS

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulója alkalmából Megtorlás, az 1848–49-es forradalom és szabadságharc mártírjai címmel a Hadtörténeti Múzeum új kiállítással várja a közönséget október 6-tól.

A világosi fegyverletétel után kivégzés, várfogság vagy emigráció várt a magyar katonai vezetőkre. A vérengzésnek mintegy 144 áldozata volt, 266-an sínylődtek várfogságban. A két nagy témát felölelő kiállítás a mártírok előtti tiszteletadás jegyében jött létre.

A tárlat egyik része bemutatja az egész folyamatot, azzal a céllal, hogy minél teljesebb áttekintést adjon a magyar történelem e keserű időszakáról. A kiállítás másik része azt mutatja be, hogy az áldozatok használati tárgyai miként értékelődtek át a különböző társadalmi berendezkedések változása során.

Az említett két tárlatot egészítik ki képzőművészeti alkotások, amelyek közül kiemelkedik *Kiss Tibor* festőművész 24 részből álló, a '48-as mártírokat hitelesen ábrázoló arcképsorozata.

A három termet megtöltő tárlat szorosan kapcsolódik a Hadtörténeti Múzeumban már látható Fényesebb a láncnál a kard című kiállításhoz.

Nemzetközi Mozgásszínházi Találkozó

Mítosz és játék

■ METZ

Köztudomású, hogy a nyugat-európai élvonal, mi több, a volt „keleti blokk" színművészetéhez képest a magyar „játékszín" bizony nemigen tartott lépést a kor kihívásaira választ kereső, új színházi áramlatokkal. Tisztelet ama kevés kivételnek. Okait taglalni itt most nincs mód, tény, hogy remek színészeinket meglehetősen elkényelmesedett képzelőerővel megáldott rendezők irányították, s még ma sem mondhatjuk el: ráléptünk a jó értelemben vett megújulás útjára. Természetesen mutogatja oroszlánkörmeit az újabb nemzedék egynémely tehetségesebb tagja, s igyekszik tartani formáját a „nagy generáció" egyikemásika, mások, akiknek fontos közlendőjük van kortárs világunkról. Ilyen körülmények között igen fontos minden olyan kezdeményezés, ahol új gondolatrendszerrel, művészi eszközökkel, a kifejezés korlátlanságával találkozhat a szakma (és mellesleg a közönség).

A Szkéné Színház és a Budapesti Műszaki Egyetem kulturális csoportja jó húsz esztendeje nyitott kaput a nagyvilág felé. A Nemzetközi Mozgásszínházi Találkozót 1978 óta megszakítás nélkül szervezi, s olyan világhírű együtteseket látott vendégül, mint például *Eugen Barba Odin* színháza. Egyúttal teret engedett az új színházi áramlatoknak is; tehát módot kínál arra, hogy lassacskán be-beszivárogjon – jobbára a fogékonyabb alternatív csoportokon keresztül – a „hivatalos" színjátszásba is a „korérzékeny" színházi gondolkodás.

Október 8–16. között a komikus műfajokra összpontosítanak (Komédiások a Szkénében – IMMT '99). Vendégeik Angliából, Bulgáriából, Olaszországból, Romániából, Japánból és Kanadából érkeznek. Ahogy áttekintem a műsorkínálatot, úgy tetszik, dominál a színjáték ősforrásaira való visszapillantás, amikor is a tánc, a zene, a szöveg, a játék elválaszthatatlanul összeforrott. E tekintetben nagy várakozással nézek elébe a Taichi-Kikaku (Japán) együttes produkciójának (Barát – A ragyogó utazás), amely a lét mélyén és mögött rejtező mítoszokig nyúl vissza, valamint a kanadaiak (Snell-Thouxin-project) előadásának (A „4" ember).

Az egyik legjelentősebb román pantomimszínház, a Teatrul Masca Gömböc úr című játékát hozza; a bohóctréfa és a pantomim uralja a Szatmárnémeti Északi Színház Tikk és takk című előadását; óriásmaszkokkal jelentkezik a fiatalok életét megjelenítő, Csavargás című szellemes produkciójával az angliai Trestie Theatre Company; az olasz Teatro del Chiodo Koncert nélkül című előadásában hivatásos muzsikusok zenélnek és „pantomi-meznek". Különleges Gogról-adaptáció látható majd a bulgárok Credo Theatre-jének játékában; mesés legendákkal jelentkezik az angliai Kaleidoscope Theatre (A távoli torony).

Kiss Tibor

1936. évi

Az Edilizia moderna 22. számában hosszabban ismerteti Kiss Tibor Cukor-utcai ferdetelken épült bérházát s behatóan tárgyalja annak előnyeit.

Tér és Forma
1937. 22. l.

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Kiss Tibor

Térés Forma

1930. 413. l.

Kiss Tibor: Nyaralóház a Balatonon
— Sommerhaus — Villa — Cottage

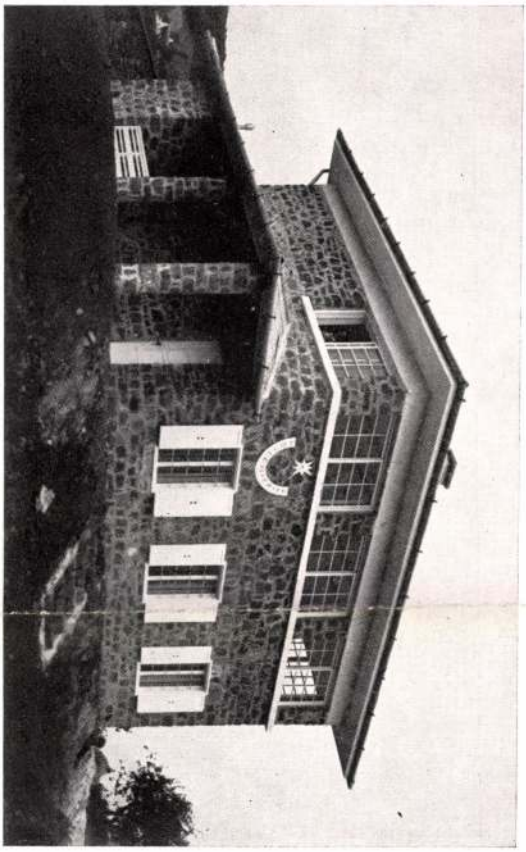

Kiss Tibor

1.

Építészek

1943.45.1.

FILM

TAUB

MAGYKA

T. EUROPA RT.

Budapest.

Kérem további intézkedésig kiadványaikból az alábbi példányszámokat küldeni:

Magyar Nemzet	15		
Független Magyarorsz.	20		
Film, Szinház, Irodal.	12		
Képes Sport	2		
Magyar Rejtvény Ujság	2		

TAUB HIRLAPIRODA
MAGYKÁRDLY

~~Hidasi Lajos~~

Kiss Tibor dr

Pesti Hirlap

1940. június 12.

— **A pannonhalmi olasz gimnázium építkezése.** Kelemen Krizoszton pannonhalmi főapát a miniszterelnökségen bemutatta gróf *Teleki Pál* miniszterelnöknek és *Hóman Bálint* kuluszminiszernek a pannonhalmi olasz gimnáziuminternátus-terypályázatára beérkezett pályaműveket. A miniszterelnök és a kultuszminiszter véleményének kikérése után a főapát úgy döntött, hogy a pannonhalmi olasz gimnázium és internátus végleges kiviteli terveinek elkészítésével a Hidasi-féle terv alapulvételével: *Hidasi Lajos* és dr. *Kiss Tibor* okl. építészmérnököket bizza meg.

4

Kiss Tibor, épitész

műegyetemi tanár

Bp.bérház,Cukor u.

Tér és Forma, 1936 IX. 34

Kiss Tibor írása

Ter és Forma 1939. 221.

Könyv az 1936. évi milánói
Triennaléról

Kiss Tibor épitèse

Tér és Forma 1939. 28.

An American Express Co utazási
irodája

Kiss Tibor épitèse

Tér és Forma 1939. 83-85.

A Neurzethói Vásárról

Kiss Tibor építész

Tér és Forma, 1930. III. évf.

382-420. o.

A XII Nemzetközi Építész-kongresszus alkalmával bemutatott magyar munkák

Építészet - világi

Balatoni nyaraló – Kiss Tibor

Tér és Forma, 1930. III. évf.

382-420.o.

A XII Nemzetközi Építész-
kongresszus alkalmával
bemutatott magyar munkák

Kiss Tibor

és Hidasi Lajos

épitészek

* Pannonhalmi uj
épitkezésekre vonat-
kozóan lásd
Hidasi Lajos
csomagját

Mihályi Ernő:

Művészi élet Pannon-
halmán -
Pannonhalmi Szemle
1943. 276, 277. l.
278. l -

úrnak

. előadója

Budapest

Műemlékek Országos Biz

IX. Hőgyes-Endre út h

~~Ilidasi Lajos~~

és Kiss Tibor

a négyemeletes új épület részt, melyben az újgimnáziumot helyezték el, tervezték –

Mihályi Ernő: Művészi

~~[illegible]~~élet Pannonhalmán.

Pannonhalmi Szemle.

1943. 276, 277. l.

278. l.

MDK

Kiss Tibor és Gotthárd Zsigmond építészek

Pénzintézeti közp. tervpályázata. Müvészet, 1937, lo.sz. 119. l.

~~Gotthard Zsigmond~~ és

Kiss Tibor

K

épitészek

95

mues céd

Pénzintézeti központ terepáljázata lásd

Művészet

1937. 10. sz. 119. l.

P

78. EROS KORONGON LEBEG.

Dombormű. Márvány. Magassága 26 cm. Szélessége 18·2 cm. Vastagsága 3·5 cm. Jobb oldalán megcsonkult. Eros jobb karja és balkeze letörött; arca, jobb lábszára, jobb lába és köpenye megsérült. Nápolyból származik; Rómában vásároltatott.

A hellenisztikus művészet fejlesztette ki Erosnak ezt az ábrázolását: kecses, pajkos gyermek alakjában Aphrodite fia inkább csak külső, dekorativ célokra szolgál, miként ezen a domborművön is, amelyen a mezítelen gyermektestnek és a körülötte lebegő ruhának szép ellentétét iparkodott a művész minél hatásosabban feltüntetni. Görög munka a Kr. e. III. vagy II. századból.

Paul Arndt: Eros auf einer Scheibe schwebend. Hellenistisch. Original.

Kiss Tibor
épitéz

l.

Forum 1937
(neinek rész) 3. l

Kiss Tibor
építész
iroda

Bierbauer Virgil:
Forum. 1937. jan. n.

Cukor utcai ház
nézőr.

Торговое

Kiss Tibor

l.

Művészet (Kende)

1939. 25-26 sz.

57, 58. l.

/folyt/.

Dobez. Pézsmás agátból vésve.Smarag
levélcsokordisszel.

Dobez. Korall-gyöngyökkel d
korállos és gyöngyös

Kis láda. Malachit. Vésett smaragd

Loretoi Madonna. szürke
alapon.Két arany pál

zafirokkal és gyöngyö

Függő. Kristály. Vésett rubinokkal

Függő. Agát test, vésett korál

Kis edény. Malachit.Berakott rubink

Serleg. Kova. Opac-kova kristályon

Kupa. Szürke agát. Zafir halakkal.

Kiss Tibor

Arch. 1897.

Magyar építészek modern törekvésű munkái:

Kanatórium terve, 1930.

Villa, Fürdő 1930

Építészkongr. 47. l.

~~Alsófehér megyei T. R. és Tud. Egyesület~~

~~III. 168, 233.~~

M.D.K.

KISS Tibor építész

Pannonhalma, gimnázium

Társtervező: Ilidasi Lajos

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961. 126.

Kiss Tibor

építész

a Erődi-Bodnár

20 l.

114. kép. *Rositi, Giovanni I*

MDK

Dr. Kiss Tibor

A IX. Vágóhid-utca 17-19.sz. kislakásos bérházak

Halász Á.: Bp. Szfv. középitkezései 1941. Bp. 1942. 58.l.képpel.

Kiss Tibor

balatoni villatervek

Repr.

Antal Balaton

15. l. - 16. l.

318. szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Budapest, II. Fő-
utcai Flórián Kà-
polna terveit meg-
küldi

A beadv

Mellékle

Egyúttal

Előirat s

Utóirat

Másolta

<Kiss Tibor>

épitész,
műegyetemi adjunktus

< > Balatoni szállodák

Antal Balaton

31 — 33. l.

leteken belül ingó emlékről az
liteni (lehetőleg a századot is,
melyben készült).

Rábaszentmiklós, t
Kehely, 1615.

A É 1915 14. 1.

Annak feltüntetésére, h
ról, nincs szükség, így a munka
3./ Ki kell irni m
valamennyit külön lapocskán, --
Nem kell feldolgozni : az általá
lényegeset nem mond az illető tá

< Kiss Tibor >

építész cikkel

< > A Szabadság-híd esztétikai kialakítása. Budapest 1946. 277 l.

A bpesti Ferenc József hidat akarja modernizálni, értsd eredeti díszítésétől megfosztani

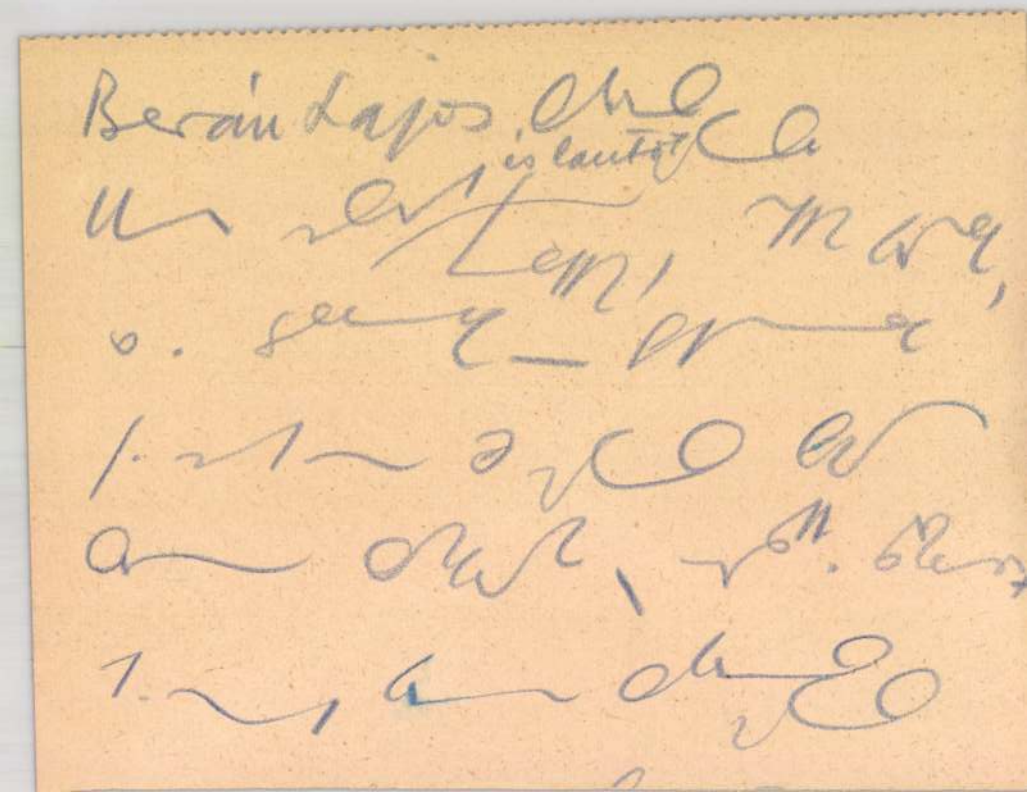

Kiss Tibor MDK

A pannonhalmi olasz gimnázium épitkezése

Pesti Hirlap 194o. jun. 12.

MDK

Kiss Tibor építész

Döntöttek a Pénzint. Közp. szabadságtéri székházának tervpályázatáról. Pesti Napló, 1937, jún. 26.

Kiss Tibor

l.

Építészet

1943.95.l.

Kiss Tibor

építész

Építészet

1942. 31. l

Szépművészet

BUDAPEST
42 III 24 11

Kiss Tibor

l.

Építészet

1942. 19. l. 25 l.

[Szépművészet]

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Kiss Tibor dr

A magyar falu épületeinek stílusa c. dolgozatának ism.

Technika
1945. 61. l.

1906 V I 824/4

Végzé

Dr Szaitz László javá
s jár. ir. ügyében az 1906
megkisérelt árverésről fel
vétetik s az eljárás körül
végrehajtói, 70 fill. koc
bór, 2 kor. 50 fill. árva
60 fillérben megállapitta

Miről a felek értesit
Révész Gyula bir. végreha
sa végett.

(Kiss Tibor dr)

( ) : A magyar falu
épületeinek ábrázása.
A Mérnöki Továbbképző
Intézet Kiadványai
É. 26. sz. füzet 40 l. 34
ábra.
Könyvben
Technika 1945. 247.
f. 61. 1.

1905 V,IV, 324/2

V É

Kemény Béla ja
s járulékai iránti végre
számu végzés következtéb
tásról felvett ezen jegy
körül felmerült költsége
végrehajtói és 2 korona
40 fillér bélyegköltségg
állapittatnak.

Miről a felek
dig irattárba ttetnek.

(Kiss Tibor dr)

Cikke

( ) Miskolczy László–
Vargha László:
A nagyfűmság vidék
népének építészete.
Könyvism. Tech-
nika. 1943 592,
594. l. képekkel

Kiadta a Dél-Magyarországi Történelmi és Régészeti Társulat

1.-91. ll.

Temesvár
Csanád-egyházmegyei nyomda
1873.

<Kiss Tibor dr>

könyve

<> Az európai kert-
művészet rövidre
fogott története.
Különlenyomat a
Technika 1940. évi
9. és 10. számából.
Bp. 1940.

...alot elfogadta, vagy beérkezte után — vasárnapokat
eket nem számítva — 48 óra alatt vissza nem utasította,
biztosítás kezdődésére nézve az ajánlatban későbbi
nem indítványoztatott, vagy a társaság részéről ki
etett volna, az ajánlatnak ama képviselőségnél való át-
következő déli 12 órakor, illetőleg a biztosítási ajánl
kir. postával ahhoz történt elküldését követő nap déli
kor.
biztosított fél köteles a díjat és illetéket a társaság-
den felszólítás nélkül kellő időben készpénzben hiány-
***lefizetni,** s a biztosítás csak a díj és illeték kellőleg*
***t lefizetése** után lép érvénybe. Az égés alatt vagy után*
örtént fizetés, a társaságot semmiféle kártalanításra
elezi.
nig a díj lefizetve nincsen, a biztosítási okmány kiszol-
sa nem követelhető.
díjfizetés, tartamengedmény-visszatérítés, kártérítési
ttség és általában minden néven nevezendő vagyonjogi
atás mindkét szerződő fél — tehát úgy a biztosított,
biztosító intézet — részéről Budapesten, mint a társulat
országi igazgatóságának székhelyén teljesítendő.
a valamely folyamatban levő több évi biztosítás után
*részlet, a díjkötelezvény lejárati napjának **déli 12 órá-***
g lefizetve nincsen, a társaság kötelezettsége — habár
ny vissza nem adatott volna is — azonnal megszünik és
ság nem köteles a díjat utólagosan elfogadni.
társaság azonban az esedékes díjrészletet bírói úton
atja, mely esetben a díjnak a társaság által való kéz-
tével a biztosítás ama biztosítási időköz leteltéig,
az illető díjkötelezvény vonatkozik, ujra hatályba lép.
ely, a díjfizetés teljesítése előtt előfordult kár nem tar-
tegítés alá.
Ha a biztosítás több évre köttetett és e cimen a biztosí-
élnek tartamengedmény adatott, köteles a biztosított az
ha a biztosítás a kikötött több évi tartam lejárata előtt
okból megszünnék, az elvezett összes tartamengedményt
egészében a társaságnak visszatéríteni.
§. A társaságnak joga van a biztosított tárgyakat képvi-
gy meghatalmazottai által bármikor megszemlélteni.
biztosított fél köteles ezeknek mindennemü felvilágo-
s bizonyítékot nyujtani.
Ha ilyen vizsgálat alkalmával a biztosítottnál cselekvések
étele, vagy a biztosítási ajánlat adatainak egyébként
volta, vagy az eredetileg számbavettnél nagyobbmérvü
élyesség létezése tünik ki, vagy ha a kivánt fölvilágo-
bizonyítékok szolgáltatása megtagadtatik, a társaság
elő arányú díjvisszatérítés mellett azonnal megszüntet-
biztosítást.

Ajánlat.

§. A biztosittatni kivánó fél köteles a biztosítási ajánl-
az ennek nyomtatott tartalma által nyujtott utasításnak
előleg és az ajánlaton kivül a társasághoz netán be-
t egyéb iratokban, mind a biztosítandó tárgyakat azok
nosi viszonylatát és a biztosításhoz kötött saját jogos
t, mind pedig a helyiségeket, melyekben ama tárgyak
tottakul tekintendők, valamint a biztosítási tárgyra nézve
már kötött minden biztosítást hiven bevallani s továbbá
eszélyességre befolyást gyakorolható minden körülményt
meretesen bejelenteni.

Változások.

7. §. Ha a biztosítás folyamata közben a tüzveszélyesség
nagára ama helyre nézve, hol a biztosított tárgyak létez-
kár pedig annak szomszédságára nézve, bármi módon

is csak az ezen határozmányok megt
ritendő meg, míg a kár többi rész
maga viseli.
Ha a biztosított tárgyak akár
a társaság beleegyezével (6. és 7. §§.)
vák, a kártérítés, az ezen tárgyakra b
nek a társaság által biztosított ös
számitandó ki.
10. §. A társaságnak joga van
vonatkozó minden vizsgálatot, kihallg
natosíttatni s a biztosított féltől az
tokra nézve nemcsak bizonyítékokat és
bizonyságot kivánhatni, hanem egysze
az azoknál közreműködött vagy o
részéről esküvel, avagy eskü gyaná
leendő megerősítését követelhetni.
Ha idegen tulajdon van biztosítv
biztosításhoz kötött érdekét, vagy ann
megbizatását, bizonyítani tartozik.
A biztositott fél a társasági meg
kezési okát, illetőleg minden felvilágos
adni s ide vonatkozólag rendelkezése
tékot előterjeszteni tartozik.

Épületkáro

11. §. Épületkároknak a 9. §.
pénzbeli mennyiség, — amennyiben a
egyezéssel meg nem állapittatik, két
elnök által közös költségen foganat
nézve kötelező erővel bíró részletes
meg.
Evégre mindenik fél egy-egy sz
egy harmadik szakértőt választanak e
Ha a biztositott fél a társasági
maga szakértőjét meg nem választja
az elnökválasztásban meg nem egyez
nevezi ki a szakértőt, illetőleg elnököt
A szakértőknek, illetőleg elnök
jelen biztosítási feltételek és nevezetes
kell eljárniok.
A becslésnek, az épület által a
épitményi értékét, az ebben esett ká
mennyiségét, továbbá a megmaradt
értéket kell megállapitania.
Ha a szakértok meg nem egyez
belül elnökük határoz a vitásan mara
A biztositott fél a megsérült é
nyei különbeni elvesztése mellett, a b
azon változatlan állapotban hagyni t

Betáblázott adósággal t

12. §. A betáblázott adóssággal
épületekre nézve kifizetett kártérítési
kizárólag azok ujra való felépítésére
iránt a társaság a betáblázott hitelez
kártérítési összeg visszatartását, ille
esetben vállal felelősséget, ha azok a
kében a társaságnak mind magyar
mind pedig a biztosítási okmányt kiál
kellő időben jelentkeztek és a kár
letiltatták.

Ingóságok

13. §. A biztositott fél köteles
kijelölve volt helyiségekben a kár tör

Kiss Tibor dr

Új magyar épületek.
5. Körl. Halcsarnok
az 1940. évi Mezőgaz-
dasági és Tenyészál-
latvásaron. Állandó
épület. Technika
1940. 135 l. képek-
kel és alapraj zzal

Terveste fenti.

Kiss Tibor

épitéz cikkei

cikkeivi

l.

Technika

1939. 120 l.

1939. 157. l.

II. 51. II

Folyóir.

4r

a.9.

Jahrbuch der Kaiserl. Königl. Central-Commission

zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale.

(1.) 1856. Mit 17 Tafeln und 26 Holzschnitten. I. – VI. + 1. – 146. U., 1 térkép, 16 képes tábla ——— Wien W. Braumüller 1856.

2. Mit 34 Tafeln und 156 Holzschnitten. Redigirt von Dr. Gustav Heider. I. – XLIII. + 1. – 265. U., 34 képes tábla ——— u. o., 1857.

Mit XLII Tafeln und 177 Holzschnitten.

3. I. – XXIV. + 1. – 289. U., 42 [illegible]

(Kiss Tibor)

cikke

(~ Az 1938. évi
Olaszlaba kiállítási
Technika
1938. 133, 134. l
képekkel

XLIV (5.série, tome 6) ibid. 1878.

— ou collection de mémoires et de renseignements sur la statistique monumentale de la France, dirigé par Léon Palustre — 1.–824. ll. 15 répes tábla

XLV. (5.série, tome 7) ibid. 1879.

— ou recueil de documents et de mémoires relatifs aux différentes branches de l'archéologie, publié sous les auspices de la Société française d'Archéologie pour la conservation des monuments historiques et dirigé par Léon Palustre — 1.–728. ll. 11 répes tábla

XLVI (5.série, tome 8) ibid. 1880 — 1.–870. ll. 12 répes tábla

(Kiss Tibor)
cikke

( ) A Fertő vidék
népének építészete.
Könyvism.
Technika
1938. 54 - 57. l.
kéziratból

Kiss Tibor
építész

l.
Építészet
1943. 32. l.

Kiss Tibor

építész

írod

Komor János: Hogyan építünk — és hogyan Kellene építeni a Balaton partján?

Tér és Forma - 1931. 50. l.

(Tervrajzokkal.)

(2449-161 2837 sg.)

ÁTOGASSA AZ ÁRVERÉSI CSARNOK

NAPI ÁRVERÉSEIT IS!

ÁRVERÉSEK:

Naponta délután 3 órától.
Az árverésre kerülő anyagot tartalmazó Árverési Közlöny a helyszínen 10 fillérért kapható

Kiss Tibor

írod

Tér és Forma

1935. 10. 7.

(Külföldi vélemény
napjaink magyar
építészetéről.)

Kiss Tibor

épitész

l.

Tér és Forma

1936. 34. 35. l.

36. l

Magy. Képt. 351.

áll. Jobb kezével kócsagforgós piros
ldalán lógó kardjának markolatát
möldöke barna, szeme sárgásbarna,
tvált. Nyakravalója fekete; dolmá-
ék; zsinorzása ezüst; ~~övé~~ piros és

– Magy. Képt. 351. – ~~Festője ismeretlen.~~

a 1876. december hó

atok.
II. 56. - 1880: VIII. 56. - 1881: VIII. 56. -
V. 70. - 1894: VII. 237.

HOGYAN ÉPITKEZZÜNK?

Építkezési, családiház-építési, belső-berendezési, parcellázási tanácsadó

A nyaralóépités alapvető elveiről

Irta: KISS TIBOR építészmérnök, müegyetemi adjunktus

A nyaralókról, — de általában minden házépitésről — sokat irtak és beszéltek már a laikus közönségnek. Legtöbb esetben azonban ugy, hogy mondanivalójukat egyenesen az épités müszaki ismertetésénél kezdték el. Nem helyes ez, mert nem itt kezdődik a probléma. Ennek szálai sokkal mélyebbre nyulnak visza, egészen a kérdés alapalkotórészeire. Meg kell *érnie* az épittetőnek, mielőtt épittethetne. Szerény véleményem szerint az vezet ehhez az állapothoz, ha meghanem a hálószobák mellé sorozni, mert akkor az vendégszobának, későbbi gyerekszobának is használható. Az árnyékszék mindig az épületben legyen. Ha egy van belőle, akkor az a többi üzemtől egyformán elérhetően helyezendő el, ha kettő, ugy a nappali és éjjeli tartózkodáshoz szolgáljon. Pöcegödröt ne készittessünk, hanem emésztőt. Ennek előnye a teljes zártsága és az a kellemes körülmény, hogy az épülettől el huzhatjuk. Hasonlóképpen minden idegen-

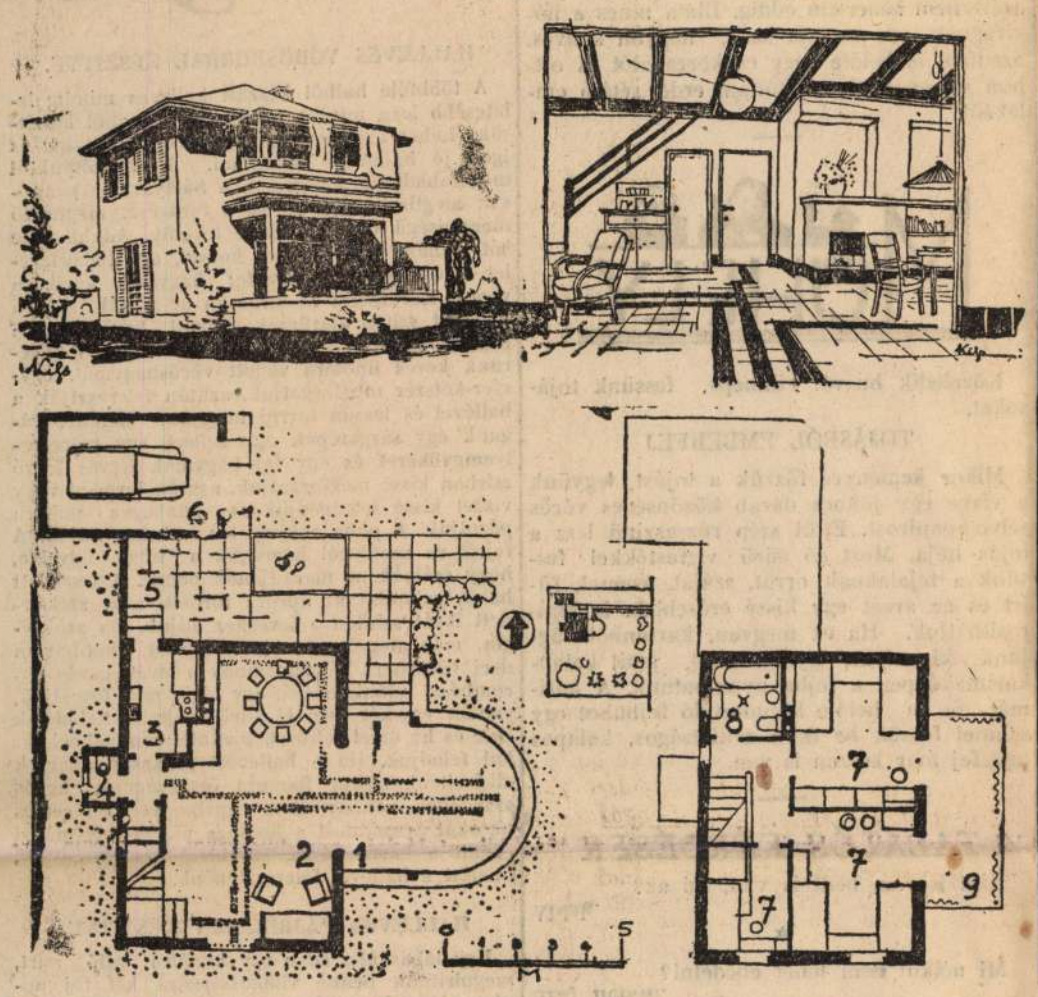

1933-ban épült nyaraló Balatonkenesén. Tervezte Kiss Tibor. Távlati kép (alaprajzok, nappaliszoba). 1. veranda, 2. nappaliszoba, 3. konyha, 4. WC nappalra, 5. konyhatornác gyermekjátszó homokkal, 6 garázs, 7. hálószobák, 8. fürdőszoba, 9. napozó terrasz.

tanulja e téren helyesen látni. Ha megtanulja, hogy szabatosan átérezze, mit is akar voltaképpen, mik azok a kivánságok, szükségletek, amiket azután müszaki tudással és szakmunkával meg kell valósitani. Izlés és tárgyilagosság tekintetében ugyanis ezen a téren tapasztalható a legnagyobb bizonytalanság, befolyásolhatóság és elfogultság. Az épittetőnek nem a mesteremberek és épiszek tudását jól-rosszul, hanem elsősorban az *épittetnitudás képességét*, a *megrendelés tudományát* kell elsajátitani. Ez az az érettség, amiben mi épitészek segitségére szeretnénk lenni laikus embertársainknak!

Tudni kell, hogy hol az ő helye mint nyaralónak, hol válasszon telket? Ha van telke, azon mit és milyen beosztás szerint épitsen és ültessen? Mi legyen a házában? (alaprajz). Hogyan épüljön az fel? (homlokzatok).

A telekválasztásról és kertrendezésről alkalomadtán külön fogunk elmélkedni, most mint legfontosabbról, magáról a házépitésről és annak elveiről szólok:

A nyaralóépület alapelrendezése, *alaprajza* három üzemet kell, hogy szolgáljon. 1. Nappali tartózkodás szellős, tágas árnyékos nagy helyre essen. Ezt kiegészti, sőt esetleg helyettesiti a veranda és a kert. Kapcsolatban van a háztartással. 2. Hálás hüvös helyen, jól szellőzött kis szobákban történjen. Bármily kicsinyek, tegyék lehetővé a szülők és gyermekek és azok nemenkénti szétválasztását. A szobákban való mosdás helyett igen hasznos a közös mosdószoba, ill. fürdőszoba-rendszer. Helyzete a többi üzemtől függően. 3. A háztartás a konyhában, kamrában, a hozzá közeleső pincében bonyolódik le. Tanácsos külön kijáratot adni a kertbe tornác alól, mely jó munkahely. Igen elfogadható elv az esetleges személyzeti szobát nem a konyhából nyitni,

kedés ellenére azt kell mondanom, hogy vizvezetékünk még akkor is legyen, ha a vizet magunknak kell reggeli tornagyakorlat formájában egy kis tartályba felhajtani. Ezek elkészitése nem oly költséges, mint hinnék, viszont kényelem és egészségügyi előnyünk felbecsülhetetlen. *A korunk által megkivánt modernség a külső formákat messze megelőzve ezekben a dolgokban parancsol ránk ellentmondást nem türő hangon.* A már kissé nagyobb épületeknél a nappali és háztartási helységek kapcsolódása és a hálószobák elszigeteltsége indokolttá teszik az emeleti tagozódást.

Végezetül a városi lakásokkal szemben meg kell állapitani, hogy a nyaralónál közlekedési helyiségek és előszobák természetes használatuk hiányában majd kivétel nélkül elhagyhatók.

Az épület *homlokzati* megjelenésében, tehát rajzában és anyagában a világért se kössük magunkat mereven előre valamilyen formához. A kész ruha szorit vagy lötyög, de mindenképpen csunya, még akkor is, ha „fazon"-ja egyébként tetszetős. Ne álmodjuk át valamelyik ismerősük villáját vagy az utazások során látott barokk-kastélyok valamelyikét, mert azok mind más és más igények számára, más és más méretben és környezetben épültek. Maradjunk csak a saját használatunkra készült alaprajzból és a helyi viszonyokból kifejlődő egyéni kialakitás mellett.

Két szabály inditson meg egyelőre bennünket a helyes uton:

1. Ne hajszoljuk a kinos szabályosságokat és épitészeti hazugságokat, amelyek a hasznos beosztásnak és kényelmes életnek mindenkor gátlói. Összhangot, arányosságot és tektonikus nyugalmat alkothatunk mi magunknak más uton is sokféleképpen.

De más szemszögből nézve a kérdést. Nagy változatosságot és tagozottságot már csak azért sem erőszakolhatunk a mi kis házunkra, mert hiszen alapvető esztétikai szabály, hogy minél kisebb a tömege egy épitménynek, annál egyszerübbnek kell a müvészi hatás elérése céljából lennie. Ilyenformán óvom a nyaralót épiteni szándékoló minden olvasómat attól, hogy egy-két szobás házát ki-beugró alaprajzi vonallal, vagy tetejét toronysisakkal át meg át döfködve engedje felépiteni még akkor sem, ha azt a kőmüvesmester olcsón hajlandó volna elkésziteni.

2. Ne cifrázzuk kis villánkat, mert az nem tarajos divánpárna, hanem ház. Amint ez merénylet az izlés ellen a „lakályosság" hamis fogalma mögé bujva, ugy az is megcsalása az igazán szépnek. Ne essünk tévedésbe, ez nem támadás az ember természetes diszitési hajlama ellen, csak harc azért, hogy nemes tényezők összesége juthasson szóhoz. Ez van hivatva arra, hogy diszitsen. Gondoljunk csak el egy ház sima fehér napsütötte falát, rajta a szines zsaluleveles ablak egyszerü négyszögét, amelyet átölel a falrakuszó folyondár hosszu árnyékot vető fürtös, leveles indája. Az ablak alatt felnyujtják a rózsaszin violák és sárga sarkantyuvirágok méhektől zsongó fejüket. Egy pillanatfelvétel volt csupán, amelyen nem látszik egyetlen vakolatpárkány, sem a falbaragasztott kályhacsempe, és mégis meggyőz benünket arról, hogy ez annak a háznak igazi disze.

Az imént nagyon röviden elmondottak megvilágitására példának bemutatok egy nyaralót, amelyet az elmult esztendőben épitettem a Balaton mellé.

Az élet célja a kertes otthon

melyet szerény eszközökkel is biztosithat, ha a kisipari munkaakció keretében

Sasad legszebb helyén épülő Tolnai-féle villatelepen építtet.

Autobusz és villamos közelében, rendkivül olcsón épit korszerü családi házakat a

Magyar Építőiparosok Szövetkezete

Budapest, VIII., Német-utca 22. szám, telefon: 37-3-05 (Kőmüvesmesterek Ipartestületének székházában.)

Budapest ingatlanforgalma

Budapesten az elmult héten a következő ingatlanok cseréltek gazdát:

I. kerület. *Mészöly-utca 5.* Eladó Waldhauser Gézáné dr.-né. Vevő Illyés István és neje. 300 ölnek 984/10.000-ed része 6297 pengő. Ház.

Kelenföldön 3483/11. Eladó Gergely Istvánné. Vevő Vencel Géza és neje. 162 öl, 11.500 P. Családiház.

Kissvábhegyi-uton 9833/12. Eladó Andrássy Gyuláné grófné. Vevő ifj. Vajna Ede dr. 330 öl, 10.560 P. Telek.

Orbánhegyen 8419/2. Eladó Krislovics Jánosné. Vevő Durák Józsa. 349 ölnek fele. 11.800 P. Telek.

Városmajor-utcában 6968/2. Eladó Braun Emilné. Vevő Bagosi Deák Tivadarné és társa. 219 ölnek 6/70-ed része. 3222 P. Házrész.

Széher-uton 11.008/15. Eladó Bene Ödön és neje. Vevő Győri Bertalanné. 219 öl. 12.000 P. Telek.

Hadnagy-utca 8—10, Horgony-u. 7 és Döbrentei-tér 1. Eladó Uznanszky Enstachné szül. Sztanovszky Lidia. Vevő Heinrich Frigyes dr., Marsovszky Iván dr. és Marsovszky Jenő. 1102, 1072 és 30 ölnek 167/16.632-ed része. Rácfürdő. Az ingatlanból 173 ölnek 259/18.480-ad részét, 1102 ölnek 233/16.632-ed részét és 30 ölnek 233/16.632-ed részét 1932 áprilisában a tulajdonos eladta 25.000 pengőért, 173 ölnek 647/18.480-ad részét, 1102 ölnek 583/16.632-ed részét és 30 ölnek 583/16.632-ed részét 17.000 pengőért.

Városmajor-utca 48. Eladó Szabó Aladárné dr.-né és társai. Vevő Basch Lóránt dr. és társa. 631 öl. 50.000 P. Félemeletes ház. 4008 P adóköteles bérjövedelemmel.

VITRAX üveg falburkolat üveg tapéta üveg butorburkolat

A legmodernebb szinekben készül és olcsóbb minden eddig ismert üvegburkolatnál

BALOG FERENC és Társa IV., Bécsi-utca 3. sz.

Fortuna-utca 15. Eladó ifj. Zichy Vladimir gróf és társa. Vevő Nemes Antal püspök. 144 öl. 39.500 P. Kétemeletes bérház. 6900 P. adóköteles bérjövedelemmel.

Horthy Miklós-ut 85. Eladó Wellisch Andor. Vevő Müller József 182 ölnek 16/300-ad részét 1800 P. Egyemeletes bérház. 4480 P. adómentes bérjövedelemmel.

Avar-utca 8. Eladó Schwartz Irma és Márta. Vevő Reich Milton Oszkár dr. és neje. 300 öl. 23.000 P. Földszintes ház 1600 P. adóköteles bérjövedelemmel.

Attila-utca 75. Eladó Vágó Rezső. Vevő Vágó Rezsőné. 252 öl. 34.000 P. Földszintes ház. 10.744 P. adóköteles bérjövedelemmel.

II. kerület. *Hattyu-utca 10/a.* Eladó Varga Ernő és neje. Vevő Vámos Géza és neje. 150 öl. 30.000 P. Földszintes ház. 2560 P. adóköteles bérjövedelemmel.

Hadapród-utcában 11.618/18. Eladó Lippmann Frigyesné és társa. Vevő Messinger Jenő. 312 öl. 65.000 P. Uj épitkezés.

III. kerület. *Testvérhegyen* 20.564. Eladó Tóháti Ágoston és neje. Vevő Tarnóczy Ernő és neje. 840 ölnek fele. 2200 P. telek.

Szőlő-utcában 17.482. Eladó Báthory és Klenovics cég. Vevő Edinger Boldizsár és neje. 111 öl. 7000 P. telek.

Óbudán 18.551/1. Mihályi Györgyné és társa. Vevő Pach Jánosné. 282 ölnek 10/12-ed része. 11.000 P. családiház.

Mocsárosdülőben 22.949/1—2. Eladó Csányi János. Vevő Gyenis Imre. 1445 ölnek 549.626/3611.000-ed része, 1650 P. Telek.

Mátyáshegyen 16.131/2. Eladó Kremmer Lajosné. Vevő Altai Nándorné. 267 öl. 15.000 P. Családiház.

Üröm-utca 38. Eladó Weisz Samu és Mór. Vevő Blum Jenő. 73 öl. 16.000 P. Földszintes ház. 2550 P. adóköteles bérjövedelemmel.

VI. kerület. *Szent László-ut 164.* Eladó Csereklye Sándor és neje. Vevő Petró Oszkár. 318 öl. 20.000 P. Földszintes ház 2208 P. adóköteles bérjövedelemmel.

Szív-utca 48. Eladó Kurzweil Bernátné és Ferenczi Izsóné dr.-né. Vevő Unterberger József és neje. 134 öl. 27.700 P.

VII. kerület. *Balázs-utca 13.* Eladó Szita Lajos és neje. Vevő Bartók Imre dr. és neje. 92 öl. 43.000 P. Telek.

Csantavér-utca 9. Eladó Brozsek P Lajos és neje. Vevő Székely László. 100 öl. 52.500 P. Uj épitkezés.

Alsórákosi réteken 30.779/63. Eladó Fővárosi Községi Takarékpénztár. Vevő Grünwald Elfrida. 131 öl. 9800 P. telek.

IX. kerület. *Vendel-utca 34/a.* Eladó Balog Károly dr. Vevő Galgóczy Jenő dr. és Zalka Ödön dr. 92 ölnek 9/20-ad része. 36.000 P. Háromemeletes bérház. 16.830 P. adómentes bérjövedelemmel. Eladó az ingatlant 1932 januárjában 100.000 P-ért vásárolta.

Fényes jövedelmet, értékálló befektetést,

legideálisabb otthont csak ugy biztosithat magának, ha Budapest Rivierájáin: a Gellértfürdőnél, ősparkok közepette, centrális, mégis csendes, pormentes fekvésben, befejezésükhöz közeledő legujabb (19—20-ik) szenzációs társasvilláinkban szerez névre telekkönyvezett páratlanul értékes lakrészt! Loggiák, tetőterrasz, remek körkilátás, versenyen kivüli épitkezés. Bérbeadásnál 8-9 % jövedelem! Még pár sajátkertes, déli fekvésü 2, 3, 4-szobás lakrész kapható. Dijtalan ismertető.

„CENTRUM" Házépitő Vállalat, Horthy Miklós-ut 15. Telefon 69-3-01

Öröklakások

Krisztina-tértől kiszakasznyira, Gébics-u. 5. villában juliusra eladók. 3 és 2 szoba hallos lakások, kedvező fizetési feltételekkel, hosszu lejáratu kölcsönnel, 30 éves adómentességgel. Felvilágositás helyszinen és 51-0-42 telefonon.

X. kerület. *Kalocsai-utca 41.* Eladó Budapesti Telekértékesitő és Épitő r. t. Vevő Szekeres Istvánné, Szekeres Lászlóné és Horváth Mihályné. 310 öl. 4345 P. Családiház.

Kalocsai-utca 41. Eladó Szekeres Lászlóné és Horváth Mihályné. Vevő Balogh Béni és neje. 310 ölnek fele. 1970 P. Családiház.

ÁTKÖLTÖZÉST

tiszta butorkocsikkal külföldre is felelősséggel, **beraktározást** olcsón vállalnak **RINGWALD** nemzetközi butorszállitmányozók, Teréz körut 1/a. — Telefon: iroda 223—88, lakás 245-49. Alapitva: 1892.

Örökség és ajándékozás. Böschatt Erzsébettől X., Jegenye-utca 17. számu, 1201 öles, Füzér-u. 38/a. számu, 250 öles, Füzér-utca 36/a 207 öles és Füzér-utca 36/b. 207 öles ingatlanainak 1/10-ed részét örökölte Böschatt Eleonóra, Schubert Rudolfné, Böschatt Károly és Borzsi Vilmosné.

Krammer Kászonyi Károly VIII., Práter-utca 4. 161 öles és Baross-utca 69. számu 289 öles ingatlanainak 1/36-od részét odaajándékozta vitéz Pilinszky Attiláné dr.-nénak.

Árverési naptár

Az elmult héten a következő árveréseket tüzték ki:

Budapesten:

Április 4-én délelőtt 9 órakor: I., Budakeszi-ut 28. és Kuruclesi-ut 1. Ház, 213 öl, 16.163 pengő.

Április 6-án délután 3 órakor VII., Istvánffy-utca 62. Telek fele, 1600 pengő.

Április 10-én délután 4 órakor: VII., Rombach-utca 13. Ház, 217.580 pengő.

Április 12-én délután 5 órakor: VII., Szőnyi-ut 25. Ház, 9200 pengő.

Április 13-án délelőtt 9 órakor: I., Sashegyen, 2651/23. hrsz. Ház, 135 öl, 5036 pengő.

Junius 5-én délelőtt 9 órakor: I., Gábor Áron-utca 43. Ház, 42.342 pengő.

Budapest környékén:

Junius 12-én délelőtt 11 órakor: Kispesten, Báthory-utca 20. Ház, 7200 pengő.

Butor és lakberendezés

Ujrendszerü butorhitel!

Lakását berendezheti minden közalkalmazott és minden más véglegesitett **harminc** egyenlő havi részletre, vagyis **minden 100 pengő után havi 3 pengős részletre** előleg nélkül. **Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük**

Kardos Testvérek butoráruháza Bpest VII., Wesselényi-u. **18** (Kazinczy-u. mellett)

Müasztalosnál modern-, styl- és kárpitozott ülőbutorok nagy választékban.

Ifj. Tóth Kálmán, IV., Kecskeméti-u. kileno

Kombinált butorok, hálók, ebédlők árban és minőségben utólérhetetlen. Kivánatra fizetési kedvezmény! **„EOG-MIL"** butoráruház rt., Vilmos császár-ut **43.** (Báthory-u. szemközt)

Modern konyhaberendezések,

szines kombinált szobák leszállitott áron **HIMMLER müasztalos,** Gróf Zichy Jenő u. 32

TÓTH BUTORCSARNOK megnagyobbitva **MEGNYILT**

VIII., SÁNDOR-TÉR 4. SZ. Teljes lakásberendezések nagy választékban, mélyen leszállitott árban, részletre is.

BUTOR árban, minőségben utólérhetetlen. **VIII., Baross-utca 47.** (József-körut saroknál) **Részletre is. Ernst Béla**

Képrejtvények (175)

1. 2.

Varga Zoltán (9). Szerencs

Ki tud többet?

Ki tud legtöbb olyan összetett magyar szót felsorolni, amelynek kettőzött kettős mássalhangzóját mindenkor feltétlenül ki kell irni, tehát nem csak akkor, amikor elválasztjuk. (Pl.: jegygyürü, nagygyülés stb.)

»MAGYARSÁG« KIS MAGYAROK

175. számu szelvény

A MULTHETI REJTVÉNYEK MEGFEJTÉSE

1. Igazságtalan. 2. A szorgalmas gyüjtőknek javára irtam az egy pont többletet, de a neveket ezután csak kivételes esetekben közlöm, mert nagyon sok üzenet vár közlésre s helyszüke miatt ezekre sohasem kerülne sor.

KIS MAGYAROK POSTÁJA

Bankó Nelly (29), Leveledet jópéldának ideirom: „Nagyon szépen köszönöm a **Színes nóták** cimü könyvet. Ágica nevében is a kis butorokat, nagyon örültünk neki. Ezután is igyekezni fogok tanulni és jól fogom magamat viselni, hogy a szüleim és Salamon bácsi szeretetét kiérdemeljem." Ágicával együtt ölellek.

Fraknói Vera (35). Rejtvényedet eltettem s alkalomadtán leközlöm. Ölellek.

Jeles Gyimesi Pista (31). A karácsonyi ajándékot még meg van s várom, hogy minél előbb eljöjj érte. Ugyanezt üzenem az alábbi gyerekeknek is: Biscsán Erzsébet, Gallatz Imi, Király Évike, jeles Papszt Duduska, jeles Rybarcz Amanda. Ha nem jöttök el érte, elajándékozom másnak.

Jeles Károly Ilonka és Irénke. Mind a két rejtvényeteket a közlendők közé tettem. Ölellek benneteket.

Jeles Stoll Gizike és Lóránt. Örülök, hogy a bizonyitványotokban csak egy 2-es van, de bizom benne, hogy év végére az is kierül onnan. Ölellek benneteket.

Stadtmüller-gyerekek. Az igért fényképet várom s majd örömmel helyezem el a Kis Magyarok albumában. Ölellek benneteket.

Jeles Ujfalussy Anna. Édesapádnak kereken 100 pontja van. Leveledet pedig szószerint ideirom, hogy a többi Kis Magyarok is okulhasanak belőle: „Kedves Szerkesztő Bácsi! Kérem, üzenje meg, hány pontja van Édesapámnak. Most már igy hivjuk szüleinket, még a kis öcsém is azt mondja, Édesapám, Édesanyám." Nagyon nagyon örülök ennek, gyerekek, ölellek benneteket.

K. Felker Zituka (29). Szeretettel fogadlak táboromba, a nevedet máris beirtam a Kis Magyarok törzskönyvébe. Csókollak.

Kis Magyarok jutalmai a szorgalmas rejtvényfejtésért

1. Egy darab három pengő értékü utalvány
Liebner bácsi
játékboltjába. Szent István-tér négy
Kapta: Unger Magduska (5—88).

2. Egy doboz
RÉTHY PEMETE CUKORKA
KÖHÖGÉS ELLEN
Kapta: Bárdi Lacika (58.—).

3. Egy doboz

OVOMALTINE
házhoz szállitva. Természetes tápszer a Dr. WANDER GYÓGYSZER- ÉS TÁPSZERGYÁR R.-T.-tól. X., Kereszturi-ut 30—34.
Kapta: jeles Beskó Endre (23—763).

4. Utalvány egy pár gyermekharisnyára
BIRÓ ERNŐHÖZ
Kamermayer Károly-utca 10. (Evangélikus épület.) Nagy választék leány és fiu fehérneműekben, mindenféle gyermek kötött- és szövöttárukban. Dus raktár Bébi kelengyékben. A Magyarság olvasóinak árkedvezmény.
Kapta: Károly Irénke (38—15).

5—7. Két-két darab belépőjegy a
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROSI ÁLLAT-ÉS NÖVÉNYKERT-be
Kapták: Vörös Gabika (26—718); Bodó Sanyi (50.—); Csónaki Magdolna (16—K. 328).

8. Egy kis doboz csokoládé házhozszállitva a
Dreher-Maulé
csokoládé és kakaógyár rt.-tól. X., Halom-utca negyvenkettő.
Kapta: Vastagh Karcsi (6—96).

9. Utalvány egy doboz szines irón és egy darab szinező könyvecskére
CILCER ÉS TÁRSA
papirüzletébe, V., Dorottya-utca 9.
Kapta: Pápai Bandika (7—411).

10. Egy darab játék
KRAUS KÁROLY és JÓZSEF
üzletéből. (VI., Andrássy-ut 43.) Óriási választék gyermekjátékokban. Gyermekkocsik, kerti butorok rendkivüli olcsó áron.
Kapta: jeles Saposnikoff Irén (6—R. 9).

11. Egy darab nagyitóüveg, fogóval
JUSZT GYULA látszerésztől
II., Margit-körut 6. és V., Lipót-körut 27. Mechanikai játékok, látszerek legolcsóbban.
Kapta: jeles Gaál Anti (2—113).

12. Egynegyed kilogramm közismert és kedvelt Készíti: Konrád cukrászda, Dunaföldvár.
»Rózsa« cukorka különlegesség
Kapta: jeles L. Sándor Ilonka (7—482).

Pályázatunk kibővitése

Pályázatunkat nagy örömmel és vállalkozó kedvvel fogadták ifju olvasóink; mutatják ezt azok a garmadával beérkezett levelek, amelyek mindegyikében okos, ügyes, igyekvő feleletek érkeznek a feladott kérdésekre.

Tekintettel és viszonzásul a nagy érdeklődésre, pályázatunkat kibővitjük, amennyiben módot adunk arra, hogy rajzzal is részt lehesen venni a pályázaton. A kicsik épp ugy részt vehetnek ezen, mint a nagyobbacska olvasók és tetszésük szerint akármit rajzolhatnak, virágot, állatot, embert, jelenetet, amit csak akarnak.

A pályázati tételek tehát ezek:

1.

Egy nyolcsoros vers az ibolyáról.

2.

Ha valaki a mai ismeretek birtokában ezelőtt háromszáz évvel élne, melyik három találmánnyal ejtené leginkább bámulatba az emberiséget?

3.

Röviden és világosan hogyan magyarázzuk meg a motor lényegét és jelentőségét egy olyan embernek, aki erről mit sem tud?

4.

Mi volt életem legmulatságosabb kalandja?

5.

Terszés szerinti rajz. (Lehet szinezett is.)

Elegendő egy pontra beküldeni a dolgozatot, de lehet többre is.

A legjob dolgozatok beküldői között 16 jutalom-utalvány kerül kiosztásra 200 pengő értékben, amelynek ellenében tetszésszerinti játékárut vásárolhatnak.

A pályázaton mindenki részt vehet, nevének, cimének és korának pontos megjelölésével. A beküldött levél boritékjára feltünően ráirandó a cimzésen kivül: „Ifjusági pályázat".

A pályázat kibővitésére való tekintettel az eredményt pünkösdi, május 20-iki számunkban tesszük közzé. Beküldési határidő május 11.

PETŐFI ÉDESATYJÁNAK EMLÉKE

Petőfi Sándor, mint tudjuk, Kiskőrösön született. Itt élt a nagy költő édesatyja, Petrovics István, akinek *a község vendégfogadójában mészárszéke volt.* Ezt a fogadót lebontották, az épület helyére szép parkot épittetett Kiskőrös és azon a helyen, ahol Petőfi atyjának boltja állott, most *márványemléktáblát állitanak.*

MAGYAR FECSKÉT FOGOTT EGY NÉGER GYEREK

A messzi, afrikai Belga-Kongóban él egy magyar orvos, aki *ugyancsak érdekes hirt közölt a budapesti madártani intézettel.* Megtudta az orvos, hogy Kashangai néger községben *egy bennszülött fiucska fecskét fogott,* aminek a lábán fémgyürüt találtak *„K. M. Hungária"* felirással. Az intézet most kutatja, hogy ki tett gyürüt a fecske lábára, *honnan jutott el a kis vándormadár Afrika közepébe?*

A LEGRÉGIBB AUTÓK

Száz évvel ezelőtt született *Daimler* mérnök, aki a legelső autókat készitette. Ezek a régi autók *még nagyon hasonlitottak a lovashintókhoz, fakerekük volt, a soffőr bakon ült és oldalt, a két lámpában faggyugyertya égett.* Mégis, nagyon megcsodálták az emberek az ördöngős látványt, a kocsit, ami — ló nélkül is halad.

MÓKUSKA HALÁLA

A belvárosi Károlyi-kertben sétáló gyermekeknek régi, jó ismerőse volt *egy kis mókus, amely a kert fáin vigan, szabadon ugrándozott.* Egy évvel ezelőtt bocsátotta el valaki a mókust és a kis állat boldogan élvezte a szabadságát. Ám néhány nappal ezelőtt *nagy baj történt.* A kert őreinek szemelátára *egy nagy macska megharapta a szegény kis mókust és a kis állat holtan bukott le a fa tetejéről.*

ARANYMONDÁS

Megbecsüld a tanitódat,
Aki oktat s annyi jót ad.

(Bezerédj Amália)

SÉTA A TERMÉSZETBEN

A HÓVIRÁG

Kint sétáltam az erdőben.

Az első virág, amit megpillantottam, egy kis, fehér hóvirág volt. Barna, száraz levelek közül bujt elő. Virágja, mint egy kis harang, csüngött a szárán. Levelei karcsuak, hosszuak voltak. Amikor le akartam tépni, a szárával együtt tövestől kijött a földből.

— Nini, — mondottam, — hiszen ennek hagymája van!

Szép, gömbölyded kis hagymából bujt ki a szára. A virágárusok persze ezt lecsipik, azért nem ismertem eddig. Illata nincs a hóvirágnak, de virágja szép, nagyon kedves. Szedtem is belőle egy csokorravalót és otthon vizespohárba állitottam erdei sétám emlékéül.

Közeledik husvét ünnepe, fessünk tojásokat.

TOJÁSBÓL EMBERFEJ

Mikor keményre főzzük a tojást, tegyünk a vizbe egy jókora darab közönséges vörös selyempapirost. Ettől szép rózsaszinü lesz a tojás héja. Most jó sürü vizfestékkel fessünk a fejalaknak orrot, szájat, szemet, fület és az arcát egy kissé erősebben is kipirosithatjuk. Ha ez megvan, kartonból vágjunk ki olyan gyürüalakot, amit kalapkarimaképpen a fejbe nyomhatunk. A karimát és a belőle kidudorodó fejbubot egy szinnel fessük be és a mulatságos, kalapos tojásfej már készen is van.

TALÁLÓS KÉRDÉSEK

Kint is van, bent is van, mi az?

Ablak.

*

Mi nélkül nem lehet ebédelni?

Szaj nélkül.

*

Mit csinál a gyertya?

Hamut.

PÉNZELREJTŐ

Körbeül a társaság és egy kétfillérest kézről-kézre adnak. Persze akkor is ugy lehet tenni, mintha adna valaki, amikor nincs is nála a pénz. Egy játékos a kör közepén áll és ki kell találnia, hogy kinél van a pénz. Ha három kisérlet után sem találja el, zálogot ad; ha igen, az megy a helyére, akinél a pénzt megtalálta.

NEVESSÜNK

— Mondd, apuka, — kérdi egy kisfiu, — a világ másik felén is vannak emberek?

— Igen.

— De hiszen akkor azok tótágast vannak?

— Olyanformán.

— De jó lehet ott! Nem kell nadrágtartót viselniök...

*

Nézi egy nagyétkü gyerek az Állatkertben a zsiráfot. Igy motyog:

— Hej, de jó is lehet annak, akinek a nyaka jut...

*

— Hoztál tojást, Margitka?

— Nem, anyukám, mert azt mondtad, hogy csak akkor hozzak, ha ötöt adnak harminc fillérért.

— És mennyit akartak adni?

— Hatot.

ÜZENET

Soós Kató. Mindenki pályázhat. Örülünk, hogy a „Mühely" tetszik. — *Kocsis Ferenc.* Mindkét vers résztvesz a pályázaton. — *Ujfalussy Anci.* Az előbbi üzenet neked is szól, Ancika. — *Ungár Gabi.* Jót nevettünk a kalandon! — *Szikra Gizike.* A pótlás is megjött. — *Többeknek.* A pályázók ne felejtsék el megirni, hogy hány évesek. Tintával irjunk!

Bednay Testvérek müasztalosok, — kárpitosoknál. — — Butorterem: Budapest, VII., István-ut 20. Hernád-utca sarok. — Telefon: 32-8-76.

HALLEVES VÖRÖSBORRAL KÉSZITVE.

A többféle halból készült halleves mindig izletesebb lesz, mintha csak egyféle halból készitjük. Lehet azonban magából csak pontyból is igen jó hallevest előállitani. A kopoltyuktól megszabaditott pontyfejet, a hártyáktól gondosan megtisztitott ikrát és a farkrészt megfelelő mennyiségü vizzel a tüzre tesszük. Adunk bele sót, néhány szem fekete borsot, egy babérlevelet, kevés ecetet és egy fej hagymát karikára vágva. Körülbelül negyedórán át főzzük, azután a levest szitán átszürjük. Zsirral kevés barna rántást készitünk, a megbarnult rántásba keverünk kevés finomra vágott vöröshagymát, egyszer-kétszer megforgatjuk, azután felereszt jük a hallével és lassan forrni hagyjuk. Metéltre vágunk egy sárgarépát, egy zellert, egy petrezselyemgyökeret és egy fej hagymát. Kevés forró zsirban kissé megforgatjuk, azután levessel vagy vizzel kissé felengedjük és letakarva puhára pároljuk. A puha zöldséget a leveshez adjuk. A fejről és uszályról leszedjük a hust, ügyelve, hogy szálkák ne maradjanak benne. A leszedett halat, valamint az apróra tördelt, azaz szétszedett ikrát szintén a leveshez adjuk. Ha szükséges, még megsózzuk, törött borsot, két-három deci vörösbort, fél citromnak a levét, kevés citromhéjat adunk hozzá, egy ideig még forraljuk, azután egy-két deci jó sürü tejfelt habarunk bele és ha ezzel felforrt, piritott zsemlyekockákkal feladjuk. Ha a hallevest pikánsan akarjuk elkésziteni, akkor finomra összevágunk kevés szardellát, néhány szem capribogyót, fél ecetes ugorkát és mindezt a finomra vágott hagymával együtt a barna rántásban kissé megforgatjuk, mielőtt a hallével felereszt enénk.

HALLEVES PAJRIKÁSAN KÉSZITVE.

Egy lábaskába adva egy kanálra való zsirt, megpiritunk benne világossárgára két fej apróra vágott hagymát. A megpirult hagymát meghintjük egy kávéskanálnyi lisztte l, egy gyenge evőkanálnyi édes nemes rózsapaprikát adunk hozzá, jól elkeverjük és felereszt jük mintegy háromnegyed liter vizzel. Beleadjuk a halfejet, az uszályt és az ikrát, megsózzuk és letakarva lassan pároljuk mintegy husz percig. Egy lyukas kanállal kiszedjük a haldarabokat. Leszedjük a csontokról a halat, az ikrát apróra szétszedjük és a haldarabokkal együtt visszarakjuk a lébe. Amennyiben szükséges lenne, kevés vizzel felhigitjuk és kevés forrás után két-három deci tejfelt habarunk hozzá. Csipetkével tálaljuk.

SAVANYUTOJÁSOK.

Kanál zsirt adunk egy gyorsforralóba, ha felolvadt két-három kockacukrot adunk bele és világosbarnára piritjuk. Lisztet keverünk a zsirba és jó barnára megpiritjuk a rántást, azután fél fej finom karikára vágott hagymát vegyitünk hozzá. Egyszer-kétszer megforgatjuk a hagymát a forró rántásban, azután késhegynyi pirospaprikát hintünk rá, elkeverjük és felereszt jük a szükséges mennyiségü vizzel. Sózzuk, ecetet, néhány szem fekete borsot, egy babérlevelet és fél citromnak a héját adjuk bele és mintegy huszonöt percig jól kiforraljuk a mártást. Ezután finom szőrszitán átszürjük, majd ismét a tüzre tesszük a mártást. Ha sürü lenne, felhigitjuk és ecettel kellően savanyitjuk. A jó forrásban levő mártáshoz óvatosan beleeregetjük a tojásokat, ügyelve arra, hogy a tojásokat egymásután és minél távolabb egymástól eregessük be. Három-négy percig forrni hagyjuk, majd kevés tejfellel meglocsoljuk és a tüzhely szélére huzzuk. Kevés citromlevet adunk még bele és leveses vagy főzelékes tálban feladjuk. A tojásokat ne hagyjuk egészben megkeményedni.

KONYHAÜZENETEK.

Fiatalasszony. I. Burgonya-püré. A megtisztitott rózsaburgonyát négyfelé vágjuk, hideg vizzel feltéve, kissé sózzuk és puhára főzzük. Jól leszürjük a vizet, finom szőrszitán keresztül egy meleg tálba törjük át a burgonyát, darabka vajat adunk hozzá és kanállal keverve fokozatosan és forrón a szükséges mennyiségü tejet. II. A „Legujabb Szakácskönyv" leszállitott ára hat pengő, engedményt tehát ebből nem adhatunk.

Podruzsik Béla.

Szerezzen örömet husvétra gyermekeinek és rendelje meg könyvosztályunkon **Szilárd János** nagysikerü diákregényét, a

Jópipák-at

Ára mindössze 1.- P

A Szigetvidék és Ormánység népének építészetét mintegy 90 képben és 100 oldalon mutatja be a Magyar Építőművészet kiadásában megjelent

A SZIGETVIDÉK ÉS ORMÁNYSÁG NÉPÉNEK ÉPÍTÉSZETE

című mű.

Irta és összeállította Dr. vitéz Kiss Tibor műegyetemi m. tanár, adjunktus.

Végigvezet képekben Szigetvár és Siklós vára között az apró falvakon, bemutatja a talpasház és telkesház részleteiben mutatkozó érdekességeket.

A műnyomópapiron készített könyv ára 10.— pengő.

Megrendelhető a csatolt levelezőlapon, a Magyar Építőművészet kiadóhivatalától, az összeg előzetes beküldésével.

431073 — Athenaeum, Budapest

CSALÁDI LAKOHÁZ AZ ECSED UCCÁBAN.

(Átalakítás és bővítés.)
Tervezte: Kiss Tibor.

Az ÉPITŐMUNKA legutóbbi számban vitát nyitott a középosztá'y családiházának problémájáról. Azt kéri a szerkesztő, hogy ehhez a témához minél többen szóljunk hozzá. Ugy érzem, hogy hiányos maradna az anyag, ha nem esne szó azokról a házakról, melyeket a tulajdonos nem újonnan építtet, hanem átalakíttat a maga szükségleteinek megfelelően. Gyakori eset s erre szeretnék a következőkben egy szerény példát bemutatni.

360 öles telken állott egy háromszobás „villa" és házmesterlakás. A villában nem volt előszoba, csak egy üvegezett veranda, amely helyzeténél és méreteinél fogva sem a szükséges közlekedésre, sem pihenésre nem volt alkalmas.

A felszerelési és kiviteli hiányok pótlásától eltekintve először az alaprajzi elrendezést kellett használhatóvá tenni, másodszor egy további lakó és személyzeti szobáról, terraszról, WC-ről stb. kellett gondoskodni. A feladat takarékosan úgy volt megoldható, ha a beépített alapterületet csupán egy nagy szobával bővítjük és a házat részben emeletesre építjük, a lépcsőt az amúgy is használhatatlan kerti szobába állítva fel. Ebből most az új nappali és az egyik, majd belőle a másik szülői lakószoba nyílik. Az új szoba fölé került a nagy terrasz úgy, hogy megközelítése a mindenki számára semleges emeleti folyosóról van biztosítva, elkerülve azt a kellemetlen helyzetet, hogy a család és vendégei csak egy családtag szobáján keresztül juthatnak szobájukba. (Szükségesnek tartom leszögezni azt a szabályt, hogy amint a családiház a család külön kis életét elhatárolja az emberi közösségtől, ugyanígy a családtag zavartalanságát is biztosítania kell a házon belül). Az emeleti kis folyosóról nyithatunk be a gyermekek szobájába, ez esetben két fiúhoz, azután a garderobba, a személyzeti szobába és a padlásra.

Az emeletes rész lefedése össze van foglalva a földszintes rész tetejével azért, hogy a meglevő cserép felhasználásával egyszerű, — vápáktól és egyéb törésektől mentes — tetőidomot nyerjünk. Ez a magyarázata a látható épületkörvonalaknak. Más haszna is van ennek. Igy volt a ház a viharoldal felől töretlen fedélsíkkal megvédhető és a déli irányban megnyitható. A déli ereszalja a terraszon tornácot alkot és alatta védetten lehet tartózkodni. Ez az alattalevő nappalinak ugyanesak délrenéző és teljesen megnyitható négy méteres ablakával együtt — merész és kissé torz hasonlattal — olyan emberhez fogható, ki fejével délfelé fordulva nyitott száján át tüdejébe szívja a jó levegőt, míg szemeivel hátratolt sapka ellenzője alól a nap felé tekint.

A meglevő házmesterlakásból, — erre nem lévén szükség — egy komfortos egyszobás bérlakást készítettünk.

A kert három részre oszlott. Virágos kertre, amelyben két virágos négyszög egy gyepnégyszöget zár körül, mindenütt kőlapok sora szolgál járásra; gazdasági udvarra, előzőtől napos fallal elválasztva és végül a gyümölcsösre.

Ezzel az igen szerény példával, de szöveg helyett rajzzal és fényképekkel óhajtok a családiházról szóló vitának feltett kérdéseire megfelelni. Mellesleg szólva az a tény, hogy általános szokás a megvásárolt ház átalakíttatása, cáfolja azt a laikus hiedelmet, hogy a ház is egy konfekciós használati tárgy.

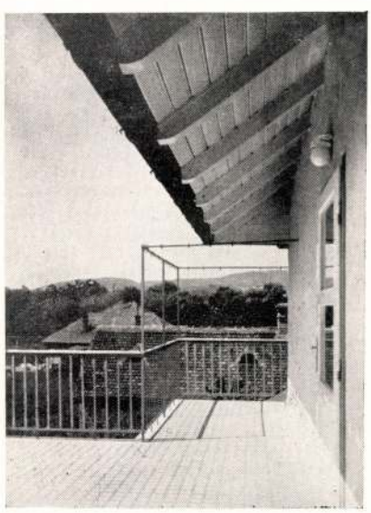

Ecsed uccai lakóház tornáca.

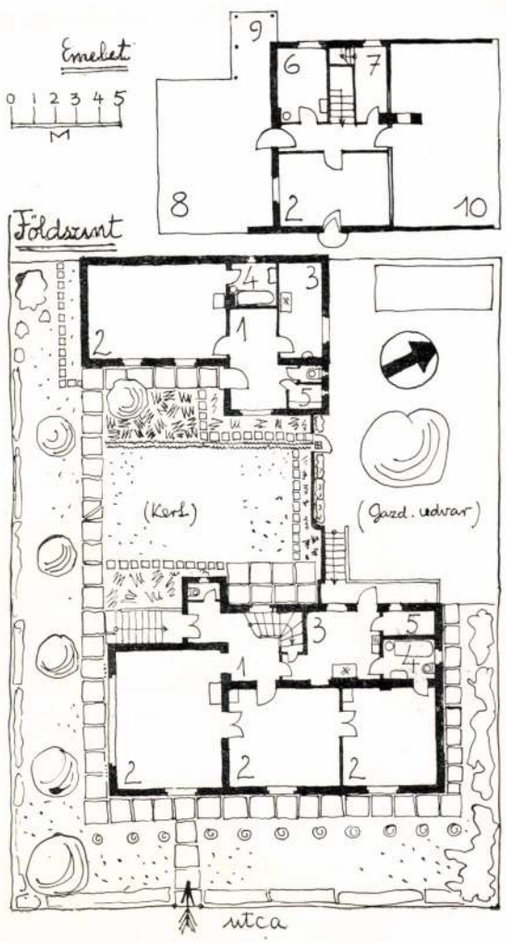

Építőmunka 1934. 3. 17.

CSALÁDI LAKÓHÁZ
BUDAPEST—MÁRTONHEGYEN

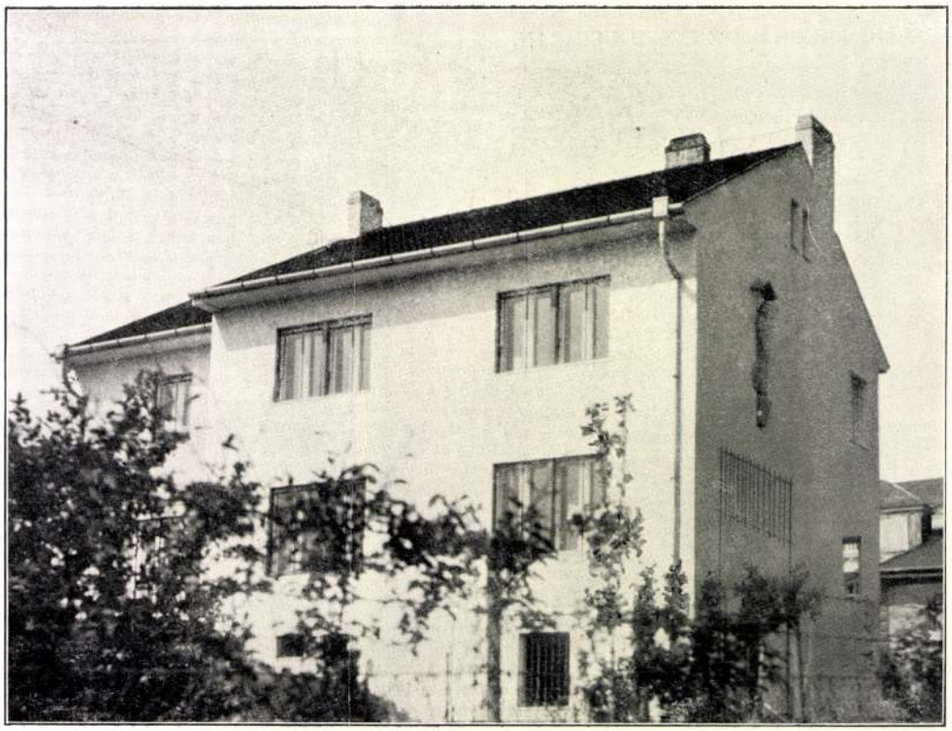

Dr. Kotsis Iván

Budapest—Mártonhegyi
családiház telkének alaprajza.

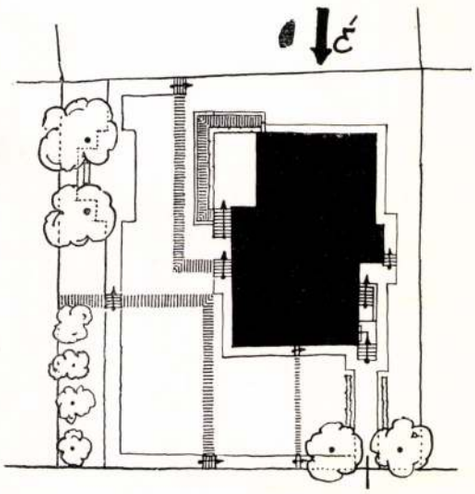

Foto Máté Olga

SZENT FERENC SZOBRA
a Mártonhegyi családi lakóház
északi falán. Ohmann Béla munkája.

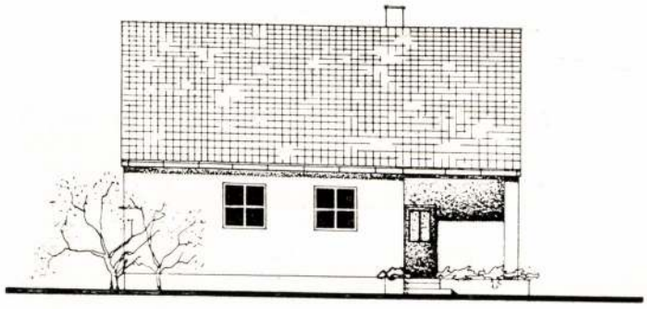

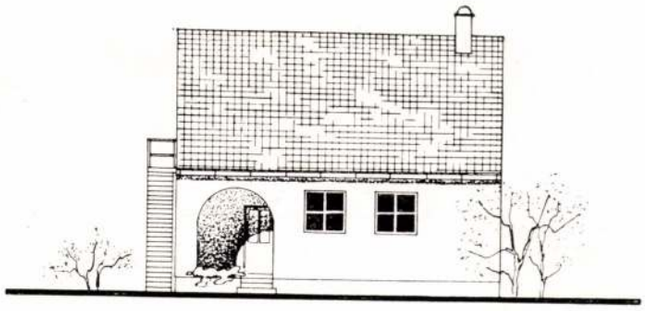

Ifj. Dávid Károly terve.

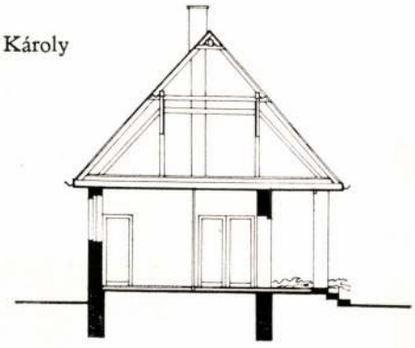

Ifj. Dávid Károly terve.

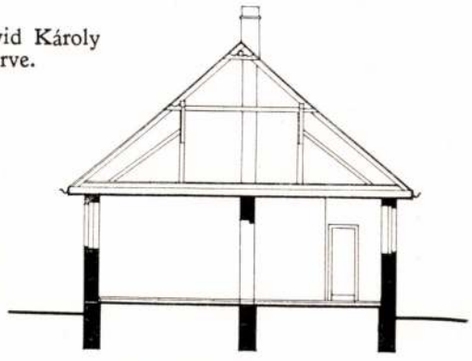

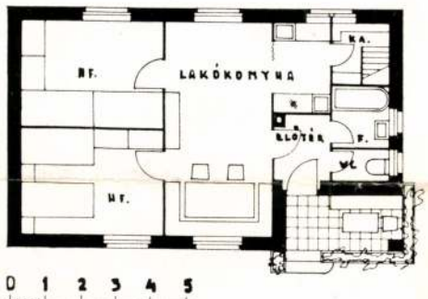

Lakókonyhás két hálófülkés szabadonálló ház. Beépítés 275 m³

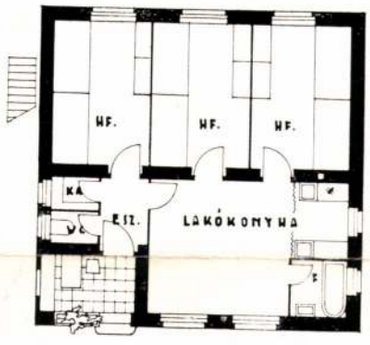

Lakókonyhás három hálófülkés szabadonálló ház. Beépítés 290 m³

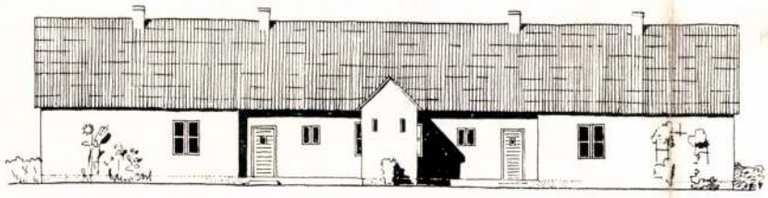

Dr. v. Kiss Tibor terve.

250 m³ beépítésű négyes ikerház. Két szobában, egyiknek ketté választásával 6 ágyhely. A kettéosztott szoba különnemű gyermekeknek van szánva, de a szekrények elhagyásával, mint nagyszoba is bútorozható. A lakókonyhában levő kályha fűti a szomszédos helyiséget is. Előtér és mosótér egyesítve. Árnyékszékek elválasztják a telekrészeket egymástól.

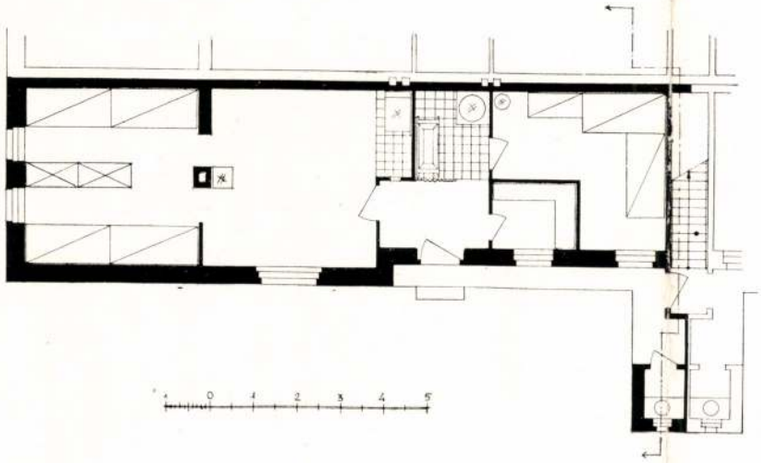

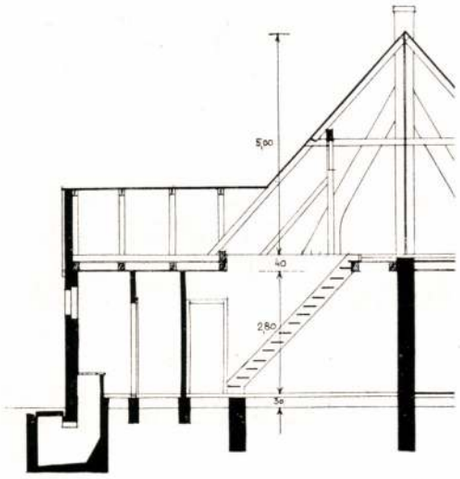

Dr. v. Kiss Tibor terve.

275 m³ beépítésű ikerház, négy drb. egyszínten lévő ágyhellyel. Konyha és mosó közös légtérben. Az épület egyetlen kályhával fűthető. Bejáró és árnyékszék nyílnak a szomszédtól izoláltan a tornácról. A két lakás tömbben elfordított tükörképben fekszik.

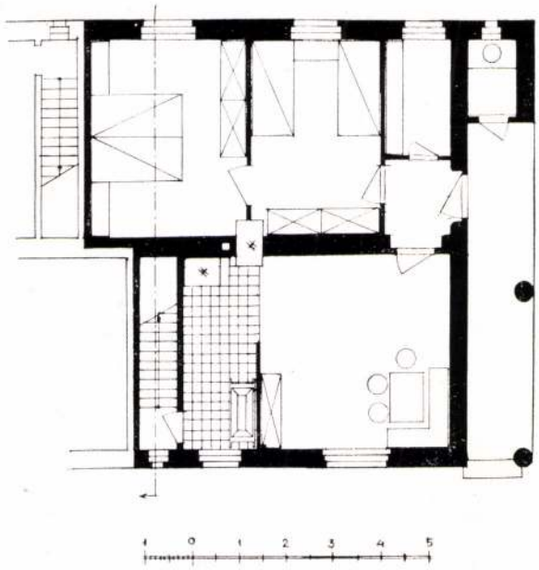

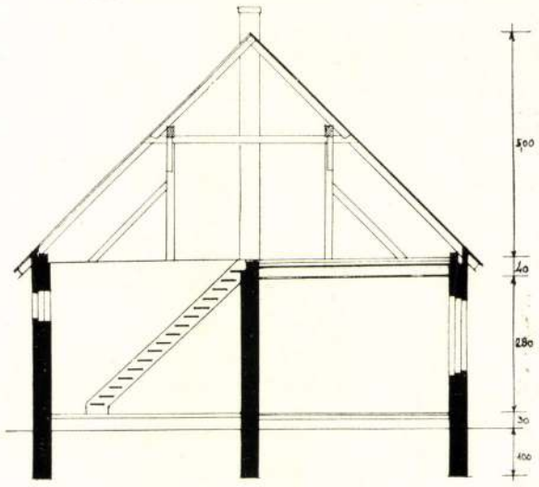

Dr. v. Kiss Tibor terve.

300 m³ beépítésű ikerház hat drb. egyszínten lévő agyhellyel. Mosdó vízöblítéses árnyékszékkel közös. (WC). A négy gyermek hálóhelye szekrényekkel elválasztott nagy szoba; szülők külön szobában. A konyha tűzhelye három helyiséget melegít.

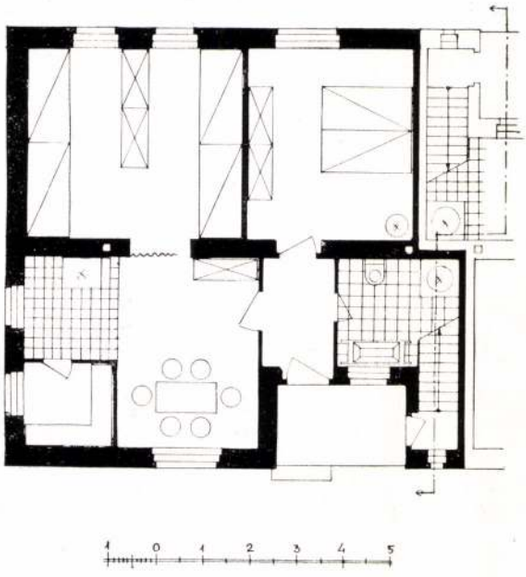

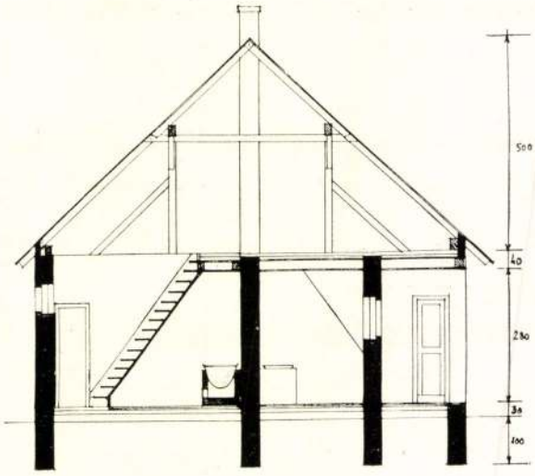

be szakszerű felhasználásban. Érdekesen volt megoldva a térelzárás nehéz kérdése csillogó, ónozott szalagjaival, átütőerejű propagandát jelentett az új gyártmánynak. A pavillon tervezője: **dr. Bierbauer Virgil** műépítész nemcsak műszaki, hanem kiállítástechnikai tekintetben is egészen elsőrangú művészi és szakmunkát végzett.

Nagy feltűnést keltettek az igen könnyű és kitűnően formálható csőszerkezetek gyors szerelhetőség és igen kis önsúlyuk folytán. Hasonlóan volna elképzelhető az üveg és egyéb térelzáró-anyagok propagandája a vásáron, amikor is a fentiekhez hasonlóan maga a pavillon lehetne az áru bemutatása.

A vásár állandó szükségleteit jelentő úgynevezett „kirendeltségi épületek", vendéglő, divatrevű, valamint a nagyobb szakmai pavillonok felépítésével kapcsolatban is felmerült már évekkel ezelőtt a terv új szerkezeti anyag bevezetésére. Ennek a kérdésnek megoldása igen fontos kiállítási, építészeti probléma, amely elsősorban a helyes kalkuláció függvénye. Tudni kell, hogy az egyszer felhasznált épületek költségkerete alapján végzett kalkuláció és az úgynevezett Märklin-rendszerű játék építéséhez hasonló elemek élettartama hogy viszonylik egymáshoz s ennek az aránya már igazolja is az új kiállítási építkezés irányának helyességét és jogosságát.

A munkaalkalom szempontiából az új kiállítási, építészeti irány nem jelent csökkenést, mert ugyancsak a munkanemek (ács, kárpitos, díszítő, festő, stb.) itt is megvannak, mint az egyszeri használatra szánt kiállítási épületeknél.

Véleményünk szerint — gyakorlati adataink alapján — érdekes foglalkozni a kérdéssel nemcsak építészeti, hanem nemzetgazdasági szempontból is.

Krasznay Károly,
okl. közgazdasági mérnök.

Terv: **Bereczky László.** Kivitel: Perge Sándor

Asztalosmunka: Molnár János

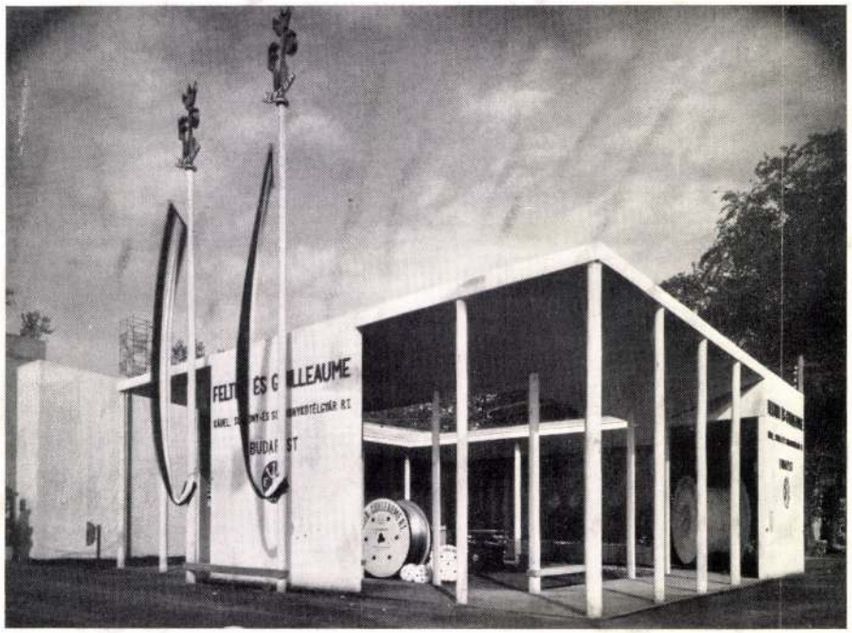

Felten és Guilleaume kábel-, sodrony- és sodrony-kötélgyár rt. pavillonja

Budapesti Nemzetközi Vásár
1939.

Tér és Forma
1939. 5. sz.

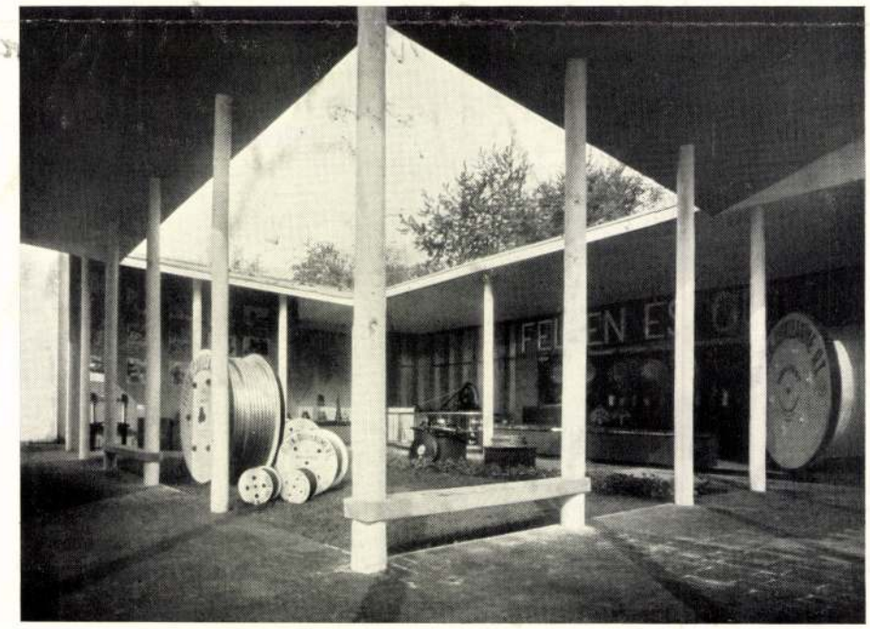

Tervezte: **Dr. Kiss Tibor**

Szakmai előkészítő munka: Hauser József

Iparművészeti munka: M. Lőrincz Magda

Felvételek: Belvárosi Fotóműhely

A szöveg a 93. oldalon.

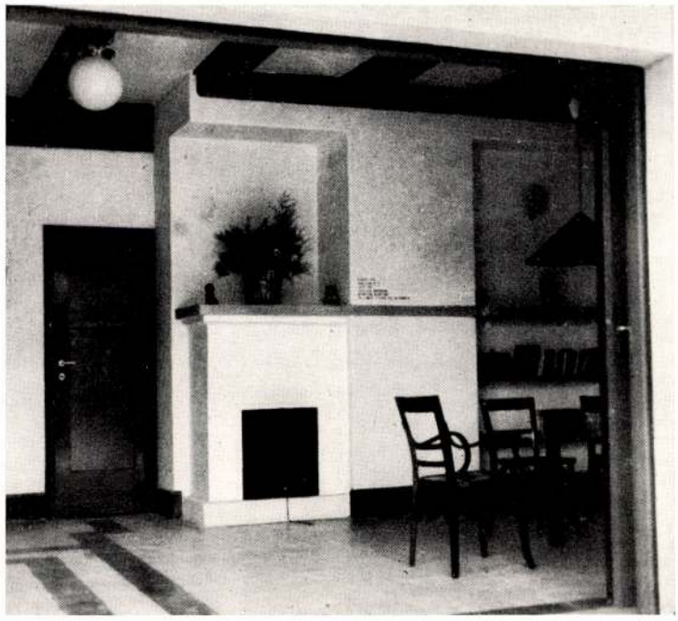

KISS TIBOR: VILLA A SÓSFÜRDŐNÉL. BALATONI VILLA NAPPALI SZOBÁJA
T. KISS: FAMILIENWOHNHAUS. ZIMMER IN EINEM LANDHAUSE — MAISON DE FAMILLE — DWELLING-HOUSE

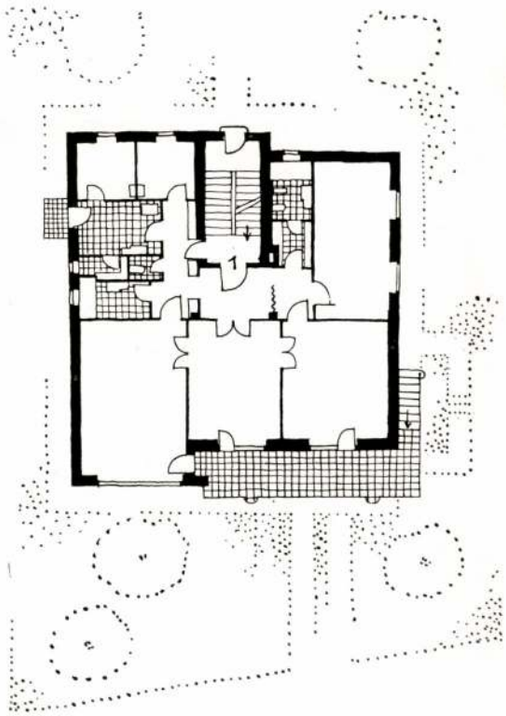

KISS TIBOR: CSALÁDI HÁZ A DARÁNYI IGNÁC-UTCÁBAN
T. KISS: FAMILIENWOHNHAUS — MAISON DE FAMILLE — DWELLING-HOUSE

Grafikai újmagyar II.

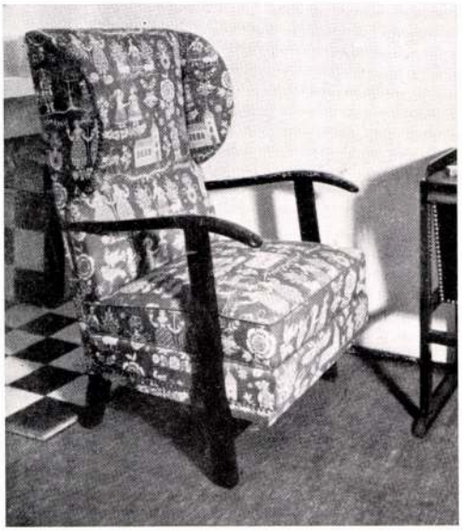

SZABÓ ÉVA EZÜSTKOSZORÚS TAKÁCSMESTER KÉZISZÖVÉSŰ ÉS KÉZINYOMÁSÚ BÚTORSZÖVETEI ÉS FÜGGÖNYANYAGAI

E. SZABÓ: MÖBEL- UND VORHANGSTOFFE. ARMSTUHL. ENTWURF: GY. KAESZ — TISSUS D'AMEUBLEMENT ET RIDEAUX. FAUTEUIL: PROJETÉ PAR GY. KAESZ — HAND-WOVEN FABRICS. COVERINGS CURTAINS. ARMCHAIR: GY. KAESZ

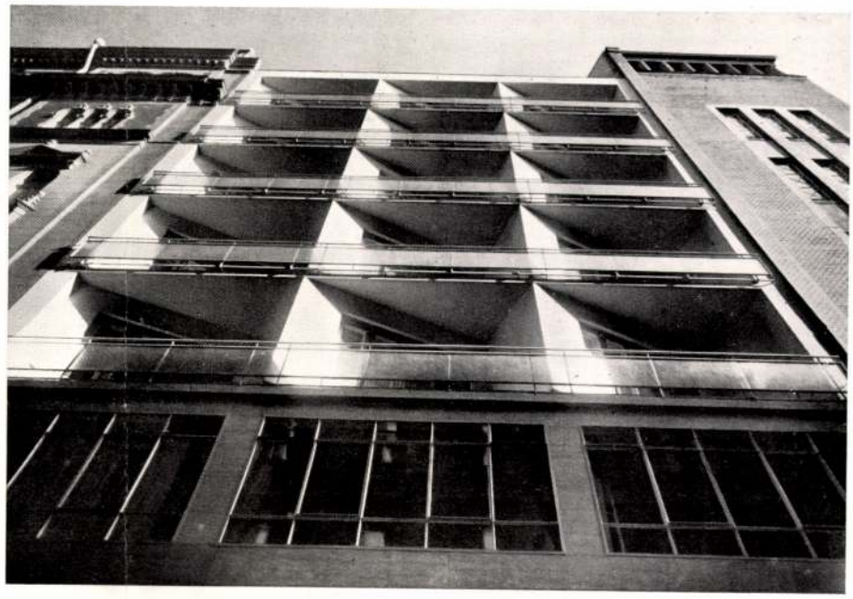

KISS TIBOR: BÉRHÁZ
A CUKOR-UTCÁBAN

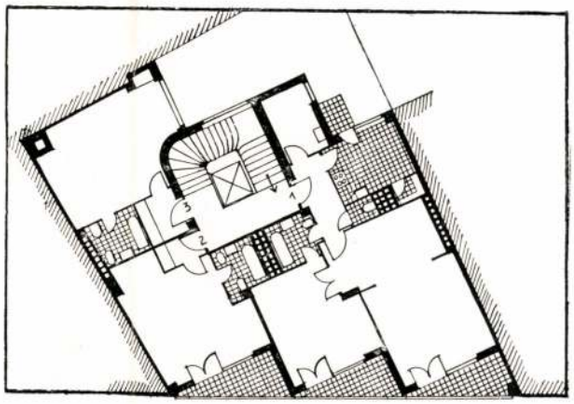

T. KISS: MIETHAUS
MAISON DE RAPPORT
BLOCK OF FLATS

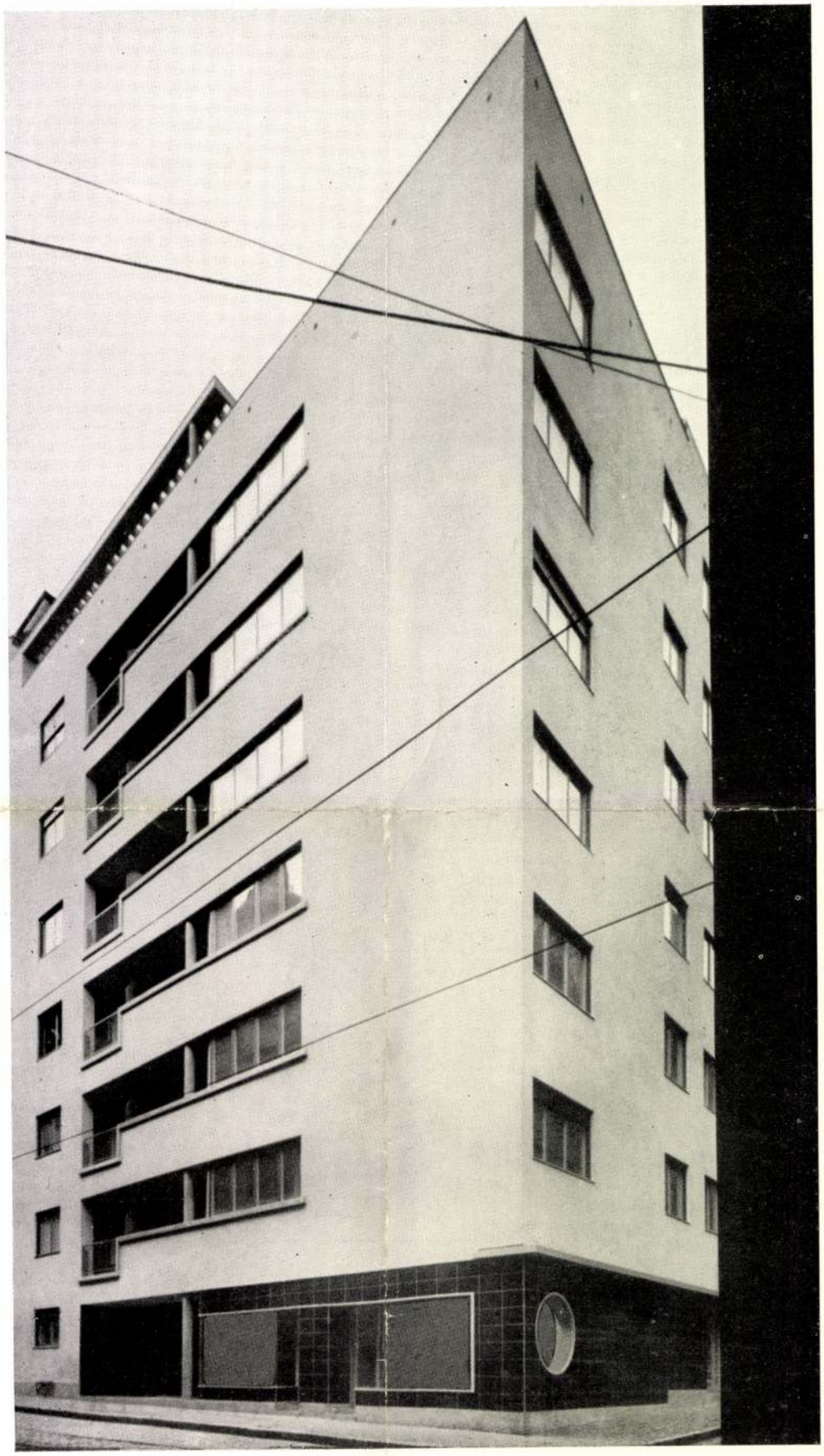

BÁLINT SÁNDOR ÉS LAUBER ÉS NYIRI: BÉRHÁZ AZ IRÁNYI-UTCÁBAN
S. BÁLINT & LAUBER & NYIRI: MIETHAUS — MAISON DE RAPPORT — BLOCK OF FLATS

Kiss Tibor, építész

MDK

Kaposvár városközpont rendezési c. pályamunkájának ismertetője.

– . Városközpont

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. május 9.

MDK

Kiss Tibor épitészmérnök

Az Uj Magyarság szerkesztőségéhez irott levélben tiltakozott a Névtelen Hős emlékművének átalakitása ellen.

Cikk: Ötvennyolc épitészmérnök tiltakozik a Névtelen Hős emlékművének átalakitása ellen.

Uj Magyarság, 1936.jan.5. 18.1.

MDK

Kiss Tibor dr. vitéz, műegyetemi adjunktus

A "Magyar népi épitészet" c. targykör magantanára.

Józsefnádor tajékozt. 1942/43. 14.1.

Kiss Tibor épitész MDK

a /Baranya/ megyei KISZ képzőmüvészeti és népm
müvészeti pályázatának biráló bizottságának
tagja volt.

--:E birálták a pályamüveket
Dunántuli Napló, 1963 jun 12.

MDK

Kiss Tibor dr.

Felten és Guilleaume kábel-, sodrony- és sodrony kötélgyár rt. pavillonja-. Tervezte: Dr.Kiss Tibor. Repr.

Cikk: Budapesti Nemzetközi Vásár 1939.

Tér és Forma, 1939. 5.sz. 92, 93.l.

MDK

Kiss Tibor

Bérház a Cukor-utcában. Repr.

Györgyiújmagyép, II. 89.l.

Kiss Tibor, építész MDh

Kiss Tibor építésztanár javasolta, hogy Ybl Miklós Fő utca 2. n. alatti sarokházának (elpusztult a háborúban) maradványát használják fel a Lánchíd Expresszó számára.

Gerő László: Ybl Miklós 8.1.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. ápr. 2.

MDK

Kiss Tibor

Nyaralóház Balatonkenesén. Tervezte Kiss Tibor. Repr.

Építőmunka, 1934. 2.sz. 43.lap és 44.lap

MDK

Kiss Tibor dr.vitéz

Dr.vitéz Kiss Tibor és Kalás Imre dr. nyerték a III.dijat a miskolci szakirányu iparostanonciskola tervpalyazatan.

MMEEKözl, 1942. 96.1.

MDK

Kiss Tibor (szül.1899) műegyetemi adjunktus épitész

Külföldi tanulmányutjának tapasztalatairól a Magyar Mérnök- és Épitész-Egyletben "Épitőművészeti mozaik" cimen tartott előadássorozatban számolt be.

Orszöszt 1933/34. 57, 58.l.

MDK

Kiss Tibor épitész

Mihályi Ernő: Művészi élet Pannonhalmán.

Pannonhalmi Szemle, 1934. 276, 277, 278. lap

MDK

Kiss Tibor dr. vitéz épitész

Munkáslakások. Dr.v.Kiss Tibor terve. Repr.

Épitészet, 1942. 2.füzet. 37, 38.l.

MDK

Kiss Tibor

Családi ház a Arányi Ignác utcaban. Repr.
Villa a sósfürdónél. Repr.
Balatoni villa nappali szobaja. Repr.

Györgyiújmagyép II. 88.1.

MDK

Kiss Tibor műegyetemi adjunktus

800 pengős ösztöndijat kapott épitészi külföldi utazásra.

Józsefműegy 1933/34. 66.l.

MDK

Kiss Tibor dr. vitéz épitészmérnök

A vallás- és közoktatásügyi miniszter vitéz Kiss Tibor dr. okl.épitészmérnök, müegyetemi szakelőadó és adjunktusnak a József nádor müszaki és gazdasagtudományi egyetem mérnöki és épitészmérnöki karán a "Magyar népi épitészet" c. tárgykörből egyetemi magántanárra történt képesitését jóváhagyolag tudomásul vette és ot ebben megerösitette.

Uj Magyarság, 1942.jan.13.

MDK

Kiss Tibor

Családi lakóház az Ecsed utcában. Átalakitás és bővités. Terv.: Kiss Tibor.
Képek az Ecsed utcai lakóházról, a lakóház tornácáról és az alaprajz.

Épitőmunka, 1934. 3.sz. 56.1.

Kiss Tibor, építész

M.D.K.

Előadásával nyílt meg a Bierbauer Virgil szervezésében megrendezett II. vidéki építészeti kiállítás Miskolcon, melynek anyagát később Szegeden, Debrecenben és Pécsett fogják bemutatni.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1930. LI. évf.

dec. 17. sz. 5. old.

Le. D. V.

KISS Sibor építész

Classzi 4 tantermes iskola (Reor.)

Magyar Épitőművészet 1960. 2. f. 20. l.

MDK

Kiss Tibor épitész

Gördonyi J: ...Petőfi híd budai hídfője...
Magyar Nemzet, 1952. aug. 8. 5.l.

...s Tibor MDK

Kiss Tibor, Lakatos Ferenc és Tillai Ernő
közös kiállitása

Sarkadiné Hárs Éva: Három festő kiállitása.
Dunántuli Napló , Pécs. 1957. dec. 12.

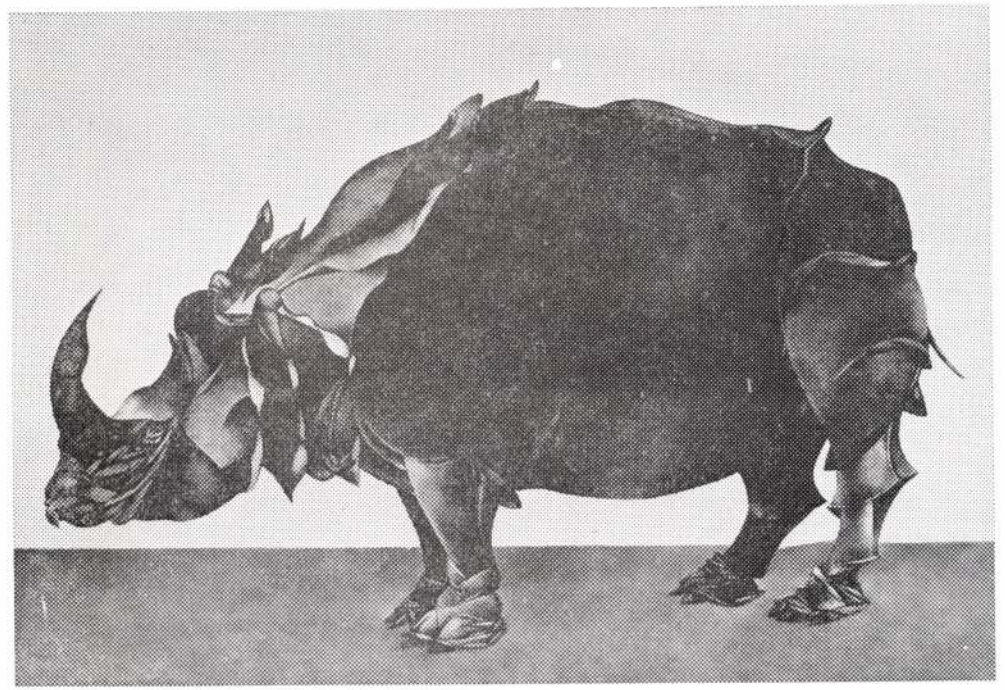

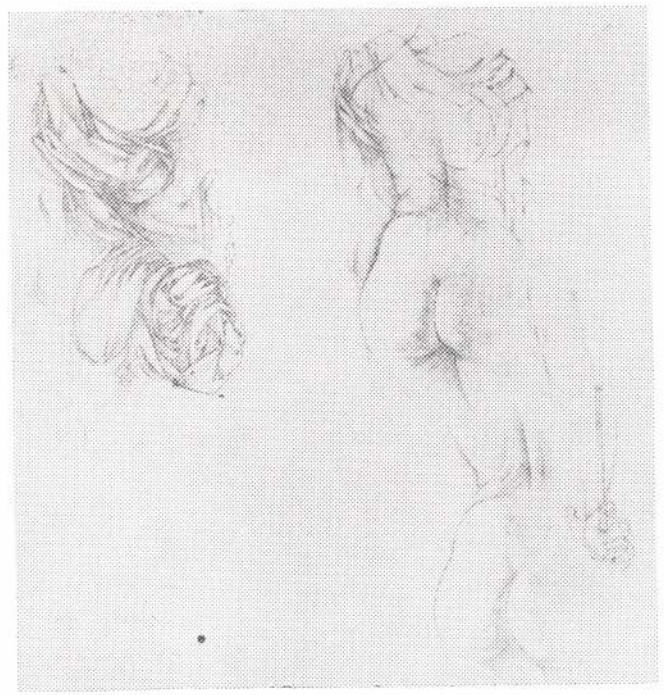

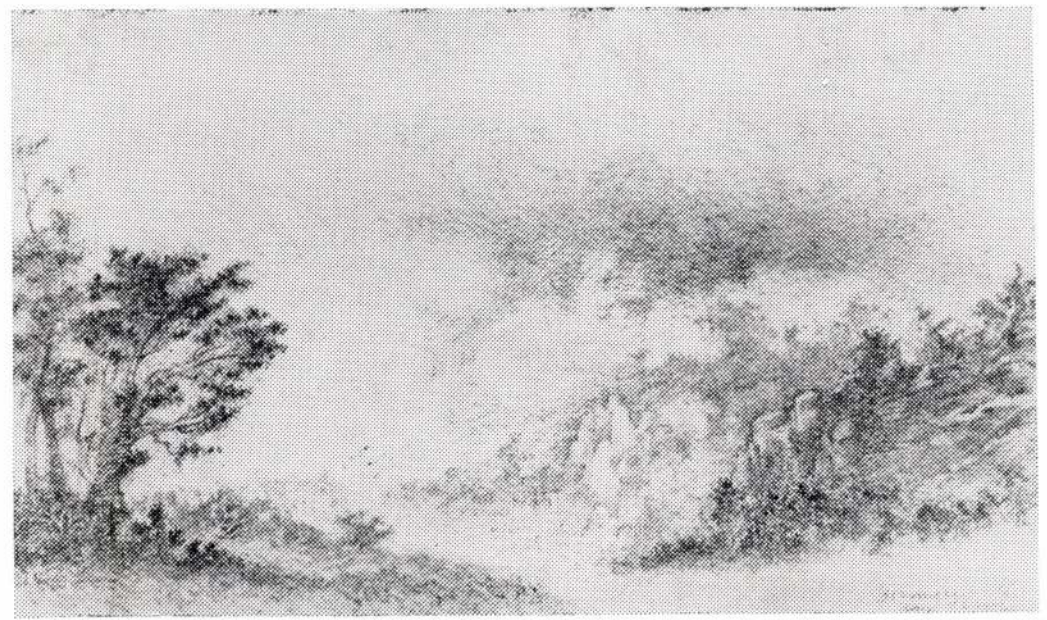

F. k.: Dr. Dömötör János – Szegedi Nyomda 89-2129

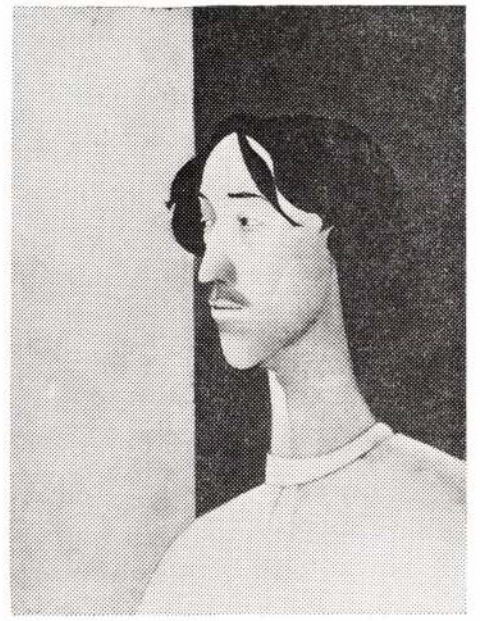

Kiss Tibor kiállítása

A Tornyai János Múzeum
szeretettel meghívja Önt és kedves családját

Kiss Tibor

festő- és grafikusművész

kiállítására

Megnyitja: Fábián László
író

1989. szeptember 3-án vasárnap déli 12 órakor
a múzeum emeleti termeiben.

A

CSEPEL GALÉRIA

szeretettel meghívja

KISS TIBOR festőművész
kiállításának ünnepélyes megnyitójára,
1990. május 24-én (csütörtök) 18 órára

A kiállítást megnyitja:
Patay László festőművész

A kiállítást rendezte, a katalógust tervezte:
Csorba Mária újságíró

A kiállítás helye:
XXI., Csepel, Tanácsház tér 3.
Telefon: 1589-516

Megtekinthető:
1990. május 24-től június 30-ig
keddtől vasárnapig 10—18 óráig
hétfőn zárva

Megközelíthető:
A Boráros téri gyorsvasúton két megálló
a Tanácsház térig.
Utazási idő a Boráros tértől 10 perc.

F. k.: Kratzl Béláné

Foto-Press 90.149

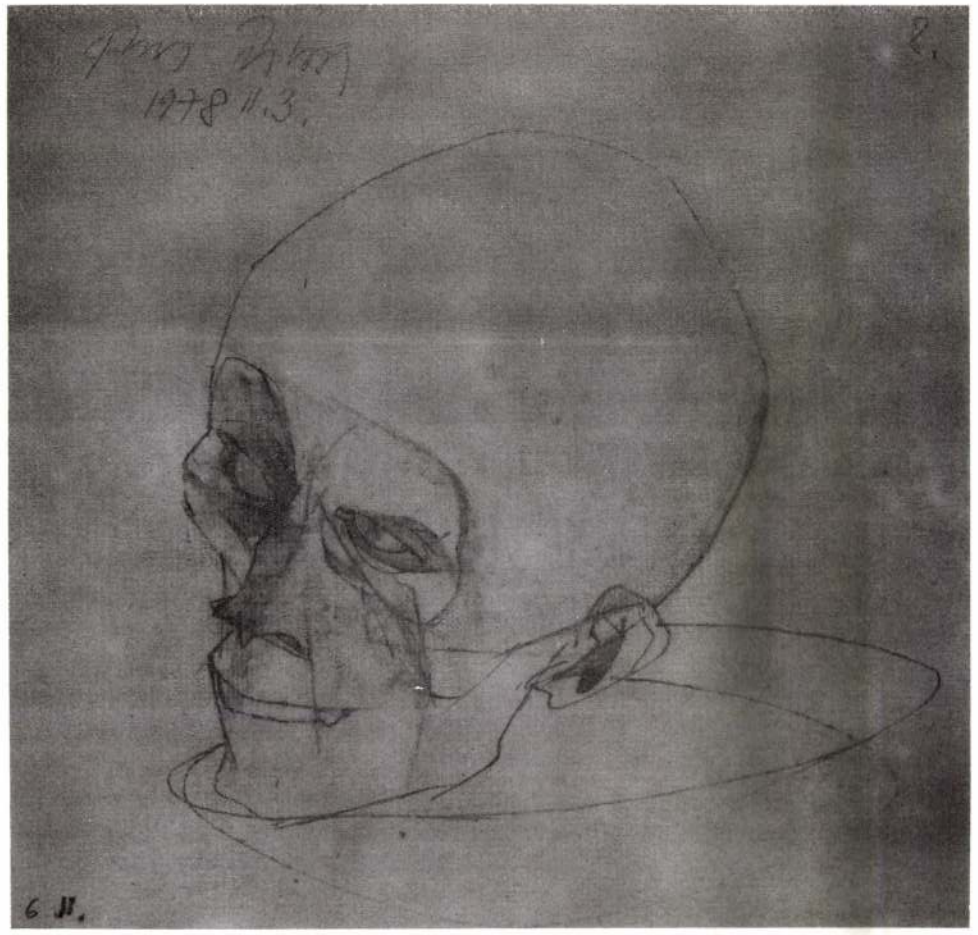

KISS TIBOR

festőművész

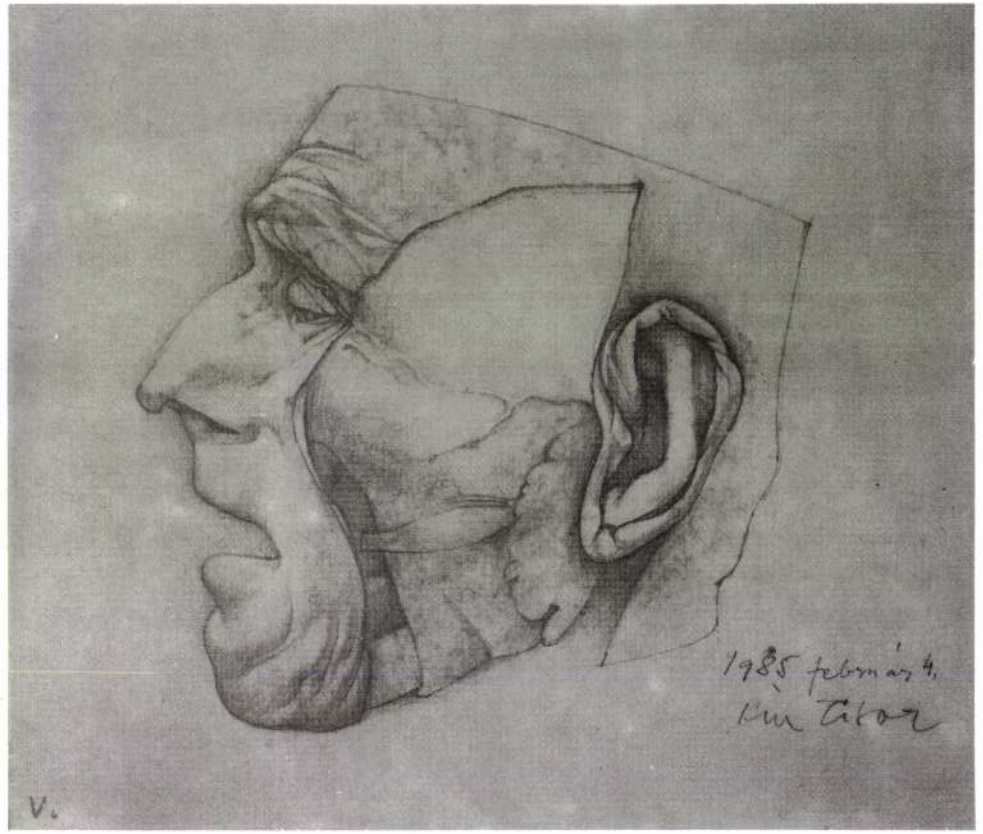

Sok festő azért lelkesedik, hogy ábrázolja azt, amit lát. Vannak, akiknek látott képek lobbantják lángra fantáziáját, törekvések és igazolások, ezért folytatják azt, vagy egyszerűen utánozzák a példaadójukat.

Vannak akiket a látott dolgok elemei és azok elrendeződése érdekel. Ezek elemző típusú festők. Az ilyenek nem valamilyen célért, hanem a bennük működő ok-keresés ösztönzésére dolgoznak. Ha azt mondom, hogy látszólag nincs céljuk, hozzá kell tennem, hogy a világnak van célja velük. Általuk mutatja meg magát. A pontosságuk, szabatosságuk, értékük mutatója. Munkásságuk öntudatos „rész az egészben". Tehát a nagy „Egész" jelentkezési formája az emberi tudat számára.

Mindazt, amit a közvélemény bámulatos individualizmusnak tart, ők feláldozzák az igazság — és csakis az igazság — feltárásáért vívott küzdelmükben.

Az igazság persze annyi ponton ragadható meg, ahány mozzanata van a világnak, és addig kutatható, ameddig a világ létezik. Az erre vállalkozók nem a véleményüket harsogják vagy éppenséggel nyafogják, hanem a tényeket mutatják meg pontosan, szabatosan. Vállalkozásukba beleoldódik a tehetség, a szenvedély, az egyéniség. Értéküket magukba zárják, siker, díjak, világhírnév elhanyagolható semmiségek. Dürer legnagyobb jutalma, hogy ő lehetett Dürer.

Az itt látható kiállítást nézve elgondolkozhatunk ezeken. Ne dícsérjük a művészt, csak kívánjuk, hogy minél tovább munkálkodjék.

Gerzson Pál

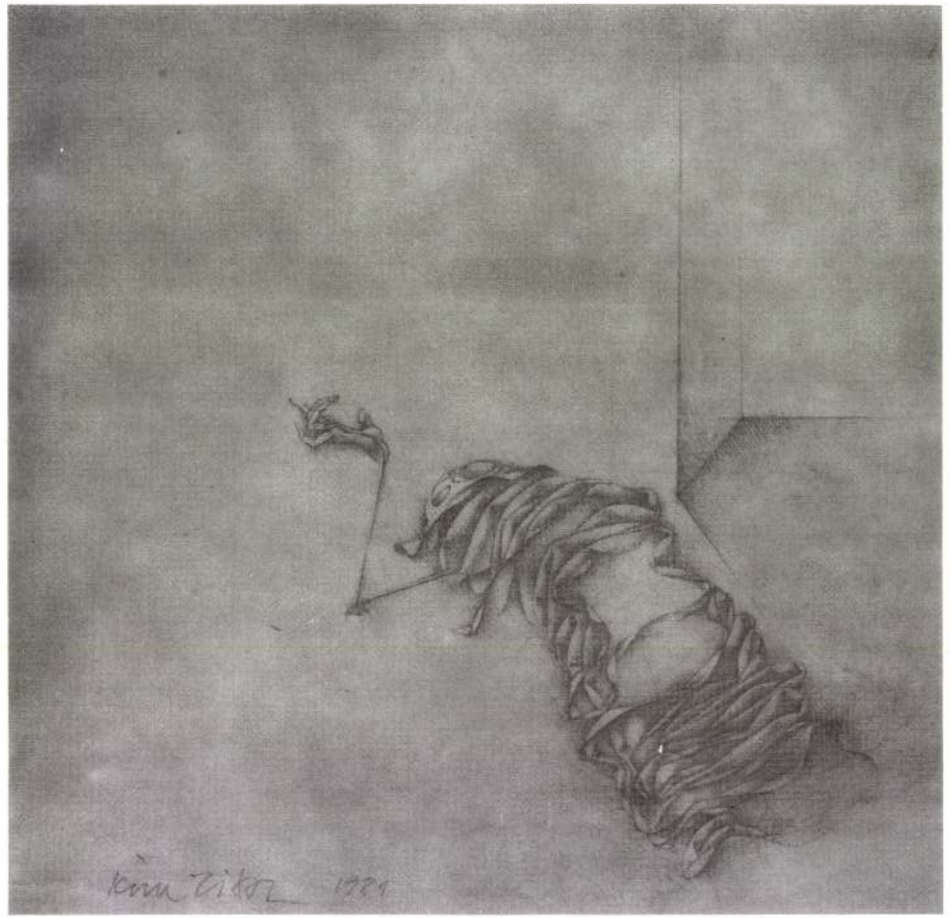

Száz éve született Kiss Tibor építész

Budapesten született 1899-ben. 1940-ben Hidasi Lajossal közös pályatervükkel elnyerték a pannonhalmi gimnázium tervezési megbízását. 1947-57 között a Műegyetem Középülettervezési Tanszékének vezetője volt. Több kiemelkedő munkája közül ki kell emelni az 1935-ben tervezett Cukor utcai bérházat. Könyvei is megjelentek: Kertépítészet (1935), Szigetvidék és Ormánység építészete (1938) és Falusi lakóépületek (1947). Hetvenhárom évet élt.

Dreher Haggenmacher Első Magyar Serfőzde Rt. irodaépülete, 1940.

NAPLÓRÉSZLETEK

„Előadásaink, úttörő módon, állandóan vetítettképesek voltak, a jegyzetelést erőltettük. Mert a jelszó: rajzolni, rajzolni. Divatba hoztuk a „skiccpauszt". Dobálni a vázlatokat. A hallgatók ugyanis ösztönösen húzódoztak a papír „bemaszatolásától". Csak akkor hozzányúlni, ha mindjárt kihúzni is lehet.

A „szomszédvárban" Hültl azt tanította: „Uraim! A tervezés azzal kezdődik, hogy az ember egy vonalat húz a rajzpapíron. Rámered hosszan – aztán kiradírozza." (Hencegés nélkül ide írom jelszóvá vált, egy kényeskedőhöz intézett meggondolatlan elszólásom: „Kollega úr! Vegye tudomásul, hogy tiszta kezű építész nincs!" Haláli siker!)

Szóval dolgoztunk jókedvűen, sokat, minden sunyi hátsó gondolat nélkül, az idővel nem takarékoskodva, mindenhez hozzányúlva, ami adódott. Prof is ragasztott, körülvágott fénymásolatot, szekrényeket tologatott, ha kellett. Éreztem, milyen jó vezetés alatt állunk. Magán munkásságom mindjárt a tanszéken kezdődött. A tihanyi Biológiai Intézet épületére festonok és vázák díszítésére gyönyörű stilizált tengeri herkentyűket alkottam. Összekötő oszlopos tornácot terveztem. Művezetések után professzorommal a szántódi réven át boglári villájába mentünk, kedves családjánál töltöttük az éjszakát. Útközben a Balaton közepén fogadott tegezős barátjává. Két kisfiának bemutattam frissen divatba jött „Gipsy" kis doboz-gramofonomat, melynek papírtölcsére volt. Reggel, a trieszti gyors étkezőjében reggelizve néztünk át Iván főhercegi villájára és a Biológia épülő tömegére.

Saját munkáim is szaporodtak. Pályáztam is, többet lecsúszva, néhányat nyerve.

Szorgalmasan jártam az Egyletbe, többet hallgatva, mint beszélve. Szerettem az Egyletet. Kapuja előtt mindig több autónk parkírozott. 1936-ban már az enyém is ott állt. Majdnem a Reáltanoda utcai iskolámig állt a sor. Ez bizony büszkeség volt – de bánat, mikor jó kis Kodakomat elemelték az ülésről. (Ki hitte, hogy lopni fognak?) A kapuval szemben állt Huber Antal pékmester üzlete. Ott vettünk ropogós pacsnit mise után, ha önképzőköri ülés volt az iskolában. Mellette Szapáry „Pali" gróf kis palotája, ahová ő reggel vérvörös arccal, de télen is zsakettban és cilinderrel a fején tért haza. (Télikabátja már nem volt.)

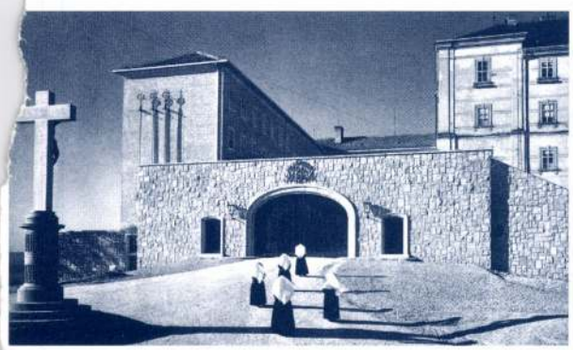

Pannonhalma, bencés gimnázium, 1940 (Hidasi Lajossal)

American Express Co. utazási iroda épülete, Budapest, 1938.

No de az Egyletben a legkellemesebb a vacsora volt. Ülés után a földszinti ebédlőbe sereglettünk és pár pengőért egységes adag sültet ettünk. Ha az elmúlt héten valaki pályázatot nyert, vagy egyéb jelentős pénzhez, kitüntetéshez jutott, felköszöntötték. Köszönettel vállalta a borgazdaságot. Így mindig volt ital is. (...)

Sikereim is voltak. A balatoni kongresszusi szereplésemet: A közlekedés megjavítására (Déli vasút, MÁV vonalainak rendezése, a déli part szállóinak Balatonra merőleges állítása a szél és kilátás miatt) készült munkáimat Klebelsberg kultuszminiszter a Budapesti Hírlap vezércikkében – nevem kiemelve – megdicsérte. A párizsi Gyarmatügyi Kiállításról tartott előadásomat pedig az év legjobb előadásáért a Magyar Mérnök és Építészegylet Cziegler-érmével tüntették ki. Bérházakat, villákat terveztem. Pesten a Cukor utcai cikk-cakk homlokzatú 7 emeletes annyira jól sikerült, hogy az „Architecture d'aujour d 'hui" és a belga „Batir" is leközölte. Horribile dictu, ma még a kommunista Major Máté akadémikus is elismerte „haladó" irányú jelentős úttörő mértéknek. Szakmai ínyencség, hogy az építtető közjegyző volt, szerződést sem velem, sem a vállalkozóval nem kötött, csak parolára vállaltuk. Szanálás-építés 9 hónap alatt elkészült. Fix áron.

Családi házakat és villákat jó eredménnyel és élvezettel terveztem. Az építtetők – úgy tudom – meg vannak elégedve. Szeretem a magánházakat, mert nevelő hatásúak, emberközelben van az építész. Lélek lélekhez szóla, hátha még jó a partner! Legkisebb Sibelka „Nyiszi" barátom szabadi kis weekendháza volt, 3x4 m alapterülettel, három emeletes. Alul két vasbeton futballkapu között nyílt a veranda, alárerősszakolt vécés lépcsővel. Felette favázas doboz, körüskörül üvegezett kilátó ablakkal, alatta fekvő matracokkal. Hágcsóval a meredek nyeregfedésű tetőtérben további fekvőalkalmak. Mindez közvetlen víz melletti homokon. A ház alatt még kútgyűrű is volt a homokba süllyesztve. Víz a házban, víz a panorámában. Ha jól emlékszem, az egész építkezés 1.500 pengőbe került. (...)"

Kismarty Lechner Kamill 85 éves

Március 15-én ünnepelte 85 éves születésnapját a híres építész család jeles tagja. A Lechner család 1690-ben költözött Budapestre Kismartonból, abból az ausztriai kisvárosból, amely Trianon előtt még Magyarországhoz tartozott. Kismarty Lechner Kamill édesapja építész volt, szintén az építészet volt egyik nagybátyjának hivatása, Lechner Ödön pedig nagyapjának öccse.

Kismarty Lechner Kamill elsősorban iskolaépületeiről ismert, de ez korántsem jelenti azt, hogy építészi munkássága csupán erre a szakterületre korlátozódott volna. Közvetlenül a háború után végezte el például a budai Várban a Dísz tér 4–6. szám alatti vatikáni nunciatúra átalakítását, tervezte meg udvari portikuszát. Ez az épület volt később a KÖZTI Janáky-műterme, egészen a nyolcvanas évekig a KÖZTI használta.

A negyvenes évek végén készített áruház és üzletterveket (Baja, Kiskunhalas, Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Eger, Miskolc, Komló, Ajka) és városrendezési terveket is (Aszód, Nagykőrös).

1948–1949-ben épült meg első iskolája Szikszón, melyet később olyan ismert, kiváló épületek követtek, mint a Sodronyos úti (1957, ez mint típus később más helyeken is fölépült), a Szárcsa utcai (1962) és az Alsóerdősor utcai (1965). De ezenközben épített középületet (Bolgár Kultúra Háza, Közvágóhíd utca, 1957), több lakásos társasházat és nyaralókat.

Munkásságának fontos része irodalmi tevékenysége. Ebből külön kiemelendő a biofunkcionális lakáselmélet (1946), amely azonban csak technikumi jegyzetként jelenhetett meg, vagy az általa kidolgozott „lakásteszt" a használhatósági érték meghatározására, aminek publikálás előtt még a kézirata is „eltűnt". Sajnos így ezen munkái nem válhattak úgy a szakma közkincsévé, mint az iskolaépületek fejlesztésében kifejtett elméleti és gyakorlati ténykedése.

Jelentős munkásságáért csak igen késve,1995-ben, 81 éves korában kapta meg az építész szakma legrangosabb kitüntetését, az Ybl-díjat.

PÁLYÁZAT

Graphisoft különdíj az idén diplomázók részére

A Graphisoft R&D Rt., az ArchiCAD építészeti szoftver fejlesztője és forgalmazója az idei tanévben különdíjként 1-1 db ArchiCAD 6.0 tervezőprogramot ajánl fel a Budapesti Műszaki Egyetem építész- illetve építőmérnök karán diplomázó hallgatók részére. A két kiosztásra kerülő díj értéke egyenként meghaladja az egymillió forintot.

A Diplomamunka-pályázat célja a CAD szoftverek kultúrájának népszerűsítése az egyetemi hallgatók körében. A győztesek a Graphisofttól egész szakmai pályafutásukat megalapozó tervezőeszközt kapnak kezükbe. A pályázatra azok az ArchiCAD szoftverrel készült diplomamunkák nyújthatók be, amelyek a lehető legjobban kihasználják az ArchiCAD Virtuális Épület koncepcióját (alaprajzok, anyaglisták, metszetek, homlokzatok, térbeli modellek és látványtervek tekintetében), továbbá élnek a szoftver nyújtotta egyedi prezentációs lehetőségekkel (film, VR) is.

A pályaműveket elektronikus formában kell leadni a Graphisoftban. Az elektronikus anyaghoz kiegészítésként mellékelhetők kinyomtatott tervek is.

Beadási határidő: 1999. július 7.

GRAPHISOFT PRIZE

A Graphisoft ismét meghirdette éves versenyét a Graphisoft Prize-ra. A verseny során megadott témákra virtuális környezetet kell kidolgozni ArchiCAD program felhasználásával. Idén először a verseny nem csak építész-hallgatóknak szól.

Az 1999. évi Graphisoft Prize témái:

1. "The Blue Sky Mine" a Midnight Oil együttes Blue Sky Mine című dalából
2. A kastély Franz Kafka Kastély c. regényéből
3. A Cheap Hotel William Gibson sci-fi regényéből, a Neuromancerből
4. Az ebédlő Edward Hopper Nighthawks c. festményéről
5. A hírnév háza és a szóbeszéd terme Chaucer „A Hírnév Háza" c. elbeszélő költeményéből
6. A Határtalan Boldogság Földje nyugaton a Hsi Yu Chi (Utazások Nyugaton) c. regény és a kínai mitológia alapján
7. Maggie Farmja Bob Dylan azonos c. dalából
8. Harun al-Rasid Palotája az 1001 Éjszaka meséjéből
9. A Fáraó palotája Thomas Mann József és testvérei c. tetralógiájából (negyedik kötet: József a kenyéradó)
10. Az üzletember bolygója Antoine de Saint Exupéry *A kis herceg* c. művéből
11. Rick Amerikai Kávézója Michael Curtiz „Casablanca" c. filmjéből
12. A zóna Tarkovszkij „Stalker" c. filmjéből

A versenyen nevezési díj nincsen, a résztvevőknek azonban regisztráltatniuk kell magukat a www.gsprize.com honlapon. 1998 óta külön kategóriában versenyezhetnek a diákok és a hivatásos építészek. A diák kategóriában indulhatnak építészhallgatók, táj- és kertépítész, várostervezés szakos, valamint egyéb rokon szakterületek hallgatói.

A benyújtott pályaműnek tartalmaznia kell egy teljes ArchiCAD archív file-t, legalább 5 renderelt VR képet, egy a VR csomópontjait megmutató rajzot, homlokzatokat, a terv lényegét ábrázoló metszeteket, kiegészítő számítógépes animációkat és állóképeket. A verseny kiaknázza az Internet adta lehetőségeket, és megköveteli a versenyzőktől a VR (virtual reality) technológia alkalmazását tervük bemutatásakor. Az ArchiCAD 1995-ben elsőként alkalmazta a VR technológiát az építészetben, és azóta is folyamatosan továbbfejleszti lehetőségeit.

Az 1999-es verseny részletes programja március 1-től olvasható és letölthető a Graphisoft weboldalán (www.graphisoft.com). A pályázatokat bármely Graphisoft irodába (Budapest, San Francisco, München, Tokyo, Hong Kong, London és Madrid) kell eljuttatni, a hivatalos leadási határidő: 1999.szeptember 22. A tavalyi gyakorlathoz hasonlóan ez évben is rendelkezésre áll majd egy internetes ftp oldal, amelyre a pályázók elkészült terveiket feltölthetik. A zsűri előreláthatóan október közepén ül össze (a pontos dátumot a Graphisoft a későbbiekben teszi közzé).

EUROPANDOM

Europan pályázat

Típusa: nyílt, nemzetközi
Regisztráció határideje: 1999. szeptember 15.
Beküldési határidő: 1999. október 29.
Jelentkezési feltétel: 45 évét be nem töltött építész
Nevezési díj nincs

A pályázat témája: négy francia kötődésű tengerentúli terület építészeti és urbanisztikai problémáinak megoldására várják a 45 évesnél fiatalabb építészek jelentkezését. Ötletpályázat, melynek alapján a későbbiekben megvalósítják a legjobban hasznosítható terveket a négy terület urbanisztikai fejlesztéséhez.

- Guadeloupe: Cour-Charneau Les Abymes – Városi autópálya urbanizálása
- French Guiana: Mont-Baduel in Cayenne – Egy szétszórt város összefogása
- Martinique: Le Vauclin – Külvárosi negyed modernizálása
- Réunion: Ravine Blanche in Saint-Pierre – Egy tengerparti lakótelep fejlesztése

További felvilágosítás, jelentkezési cím:
Europandom
53 Rue des Deux Communes
93100 Montreuil, France
Phone: +33 (0)1 55 86 95 55,
Fax: +33 (0)1 42 87 59 95
Email:e_pandom@club-internet
Website: http://www-europan.gamsau.archi.fr

SAN FRANCISCO KAPU PÁLYÁZAT

San Francisco Állami Egyetem

Típusa: nyílt, nemzetközi
Regisztráció határideje: 1999. augusztus 31.
Beküldési határidő: 1999. augusztus 31.
Jelentkezési feltétel: nincs
Nevezési díj nincs
Díjazás: összesen 1500 USD

A dizájn pályázatot az egyetem fennállásának 100 éves évfordulója alkalmából írták ki.

A feladat: a San Francisco Állami Egyetem főbejárata a Holloway Avenue és a Nineteenth Avenue kereszteződésében. A pályázóktól kérik gondosan megfogalmazni tervezési elképzelésüket maximum 500 szóban, angol nyelven, aláírás nélkül. A leírást kérik borítékba helyezve ráragasztani a tervlap hátára.

A tervet egy db 30"x40" (76,2x101,6 cm) méretű tábálán kérik beküldeni, fekvő elrendezésben, akár kézi, akár számítógépes rajzokon. Csak eredeti művet lehet benyújtani.

További felvilágosítás, jelentkezési cím:
Professor Rodger C. Birt
College Of Humanities
San Francisco State University
1600 Holloway Ave.
San Francisco, California94132
Phone: 415.405.0371
Email: rbirt@sfsu.edu
Website: http://www.hyperbore.com/sfgate/

KISS Tibor építész

1931-ben születtem Pécsett. A Nagy Lajos Gimnáziumban érettségiztem, majd a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karát végeztem el. 1955-től Pécsett dolgoztam tervező építészként. Az 1977/78-as tanévtől a Pollack Mihály Műszaki Főiskola tanára lettem, ahol építészeti ismereteket, tervezést és rajzot tanítok.

Diákkorom óta (40-es évek) foglalkozom rajzolással, festéssel - Martyn Ferenc rajziskolájában tanultam. Egyetemi éveim alatt is rendszeresen rajzoltam és festettem Pleidell János és Boros Géza festőművészek irányításával, ugyanakkor Ohmann Bélánál szobrászati stúdiumokon vettem részt.

1957 óta a dél-dunántúli képzőművészekkel többször állítottam ki (Kaposváron, Székesfehérváron, Pécsett). 1957-ben Lantos Ferenccel, Tillai Ernővel együtt állítottunk ki a pécsi Káptalan utca 2-ben.

Önálló kiállításaim:

1958. PÉCS, JANNUS PANNONIUS MÚZEUM
1972. PÉCS, KIS GALÉRIA
1975. BUDAPEST, ÉPÍTŐMŰVÉSZEK SZÉKHÁZA
1980. PÉCS, NEVELŐK SZÉKHÁZA
1990. SOPRON, KIS GALÉRIA
1990. SZOMBATHELY, OSVOS KLUB
1990. PÉCS, SZERB-HORVÁTHÁZ
1991. SZENTENDRE
1992. MOHÁCS
1992. GYŐR

F.K. BUDAHÁZY PÉTER

GRAFOTIP KFT, EGER

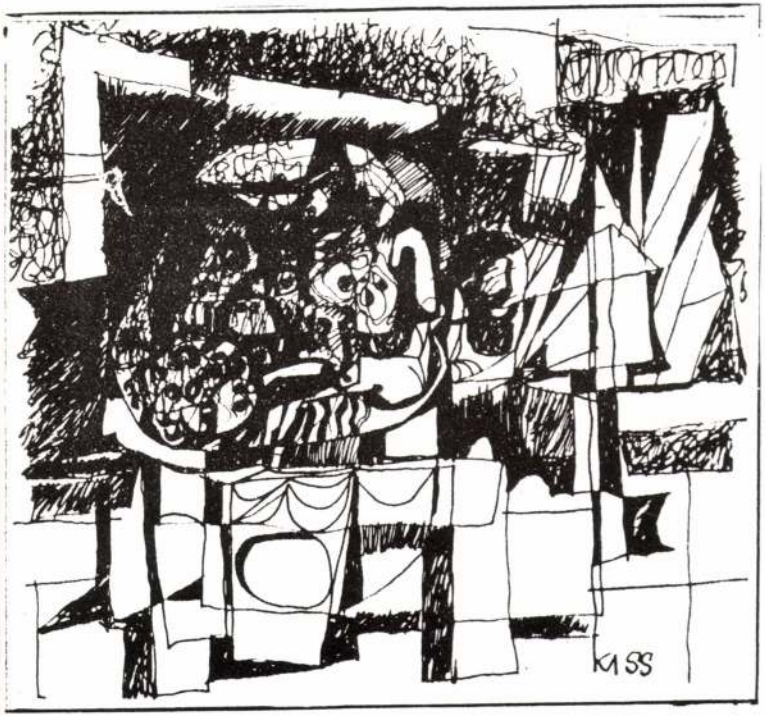

KISS TIBOR

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

KISS TIBOR

FESTŐMŰVÉSZ

ALKOTÁSAIBÓL RENDEZETT
KIÁLLÍTÁS
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1993. MÁJUS 27-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
MÁTHÉ ANDRÁS
BELSŐÉPÍTÉSZ

MEGTEKINTHETŐ
1993. MÁJUS 27–JÚNIUS 6.
FERENCZY GALÉRIA
PÉCS, KIRÁLY U. 29/31.

Kiss T.
Kotsis Iván
Kovács F.
Matula J.

Entwürfe der Studenten des Professors
Designs of buildings made by the students of Professor
Projets établis par les élèves du professeur
Progetti degli studenti del professore

I. Kotsis Dr.

tanár tanítványainak tervei

Adjunktus
Adjunkt
Assistant professor
Adjoint
Aggiunto

T. Kiss

Tanársegédek
Assistenten
Assistants
Assistants
Assistenti

D. Antal, E. Dörre

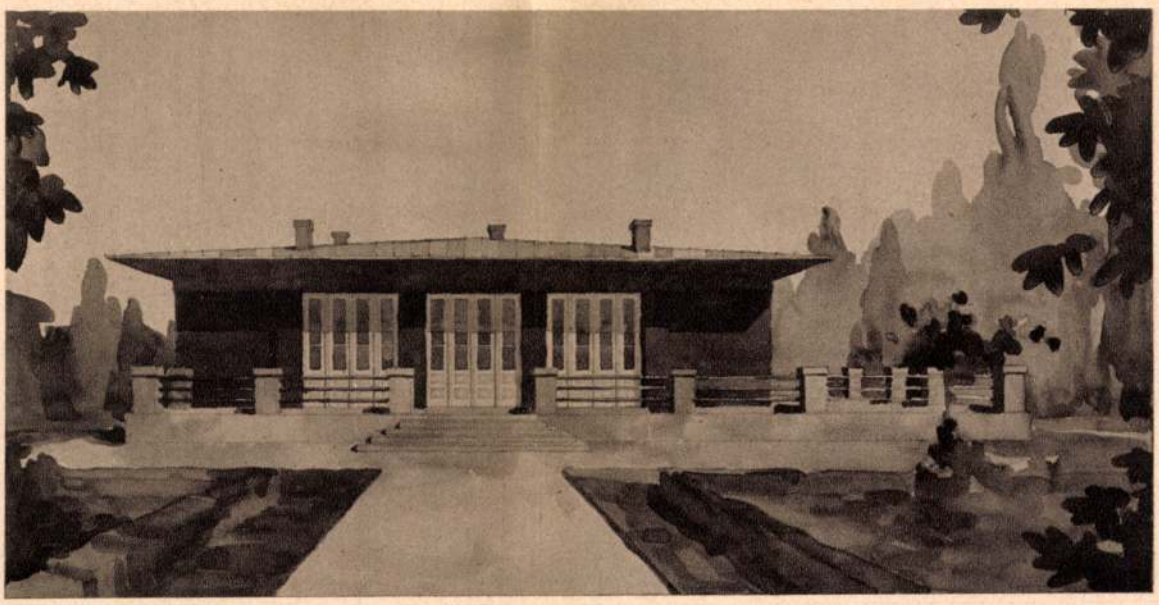

Kerti étterem — Garten-Restaurant — Garden restaurant — Restaurant estival — Ristorante estivale

Stud. Arch. J. Matula III. éves építészhallgató

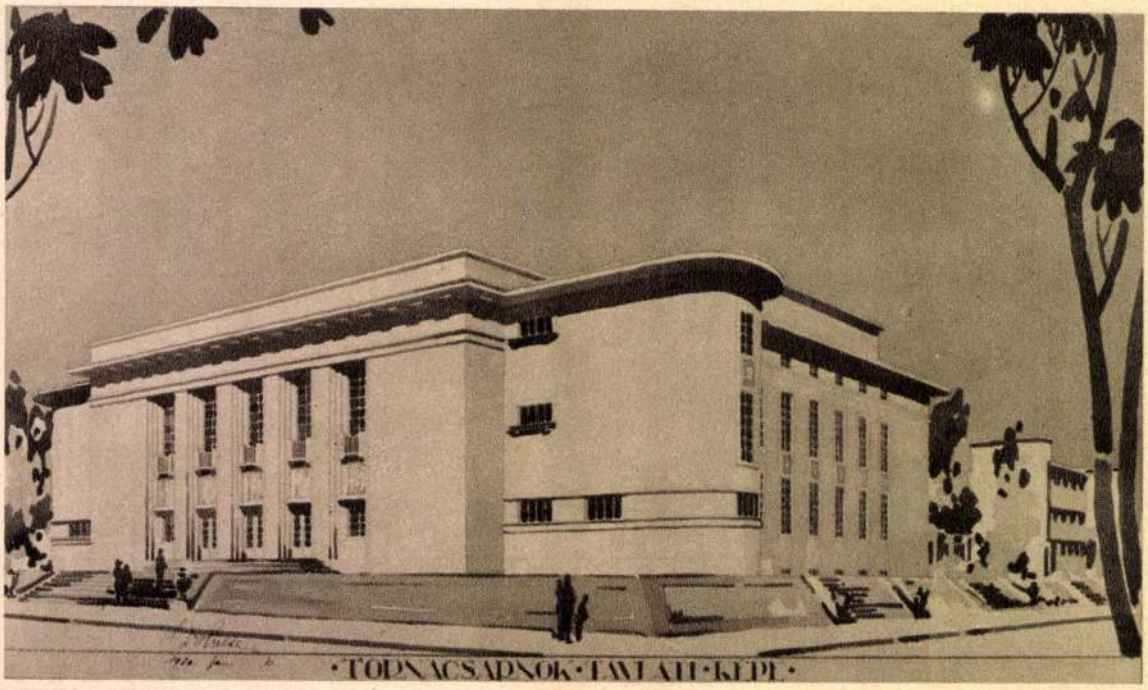

Tornacsarnok és sportépület — Turnhalle und Sportgebäude — Gymnasium and sporting hall — Salle de gymnastique et édifice de sport — Sala di ginnastica ed edificio per i sport

Stud. Arch. F. Kovács IV. éves építészhallgató

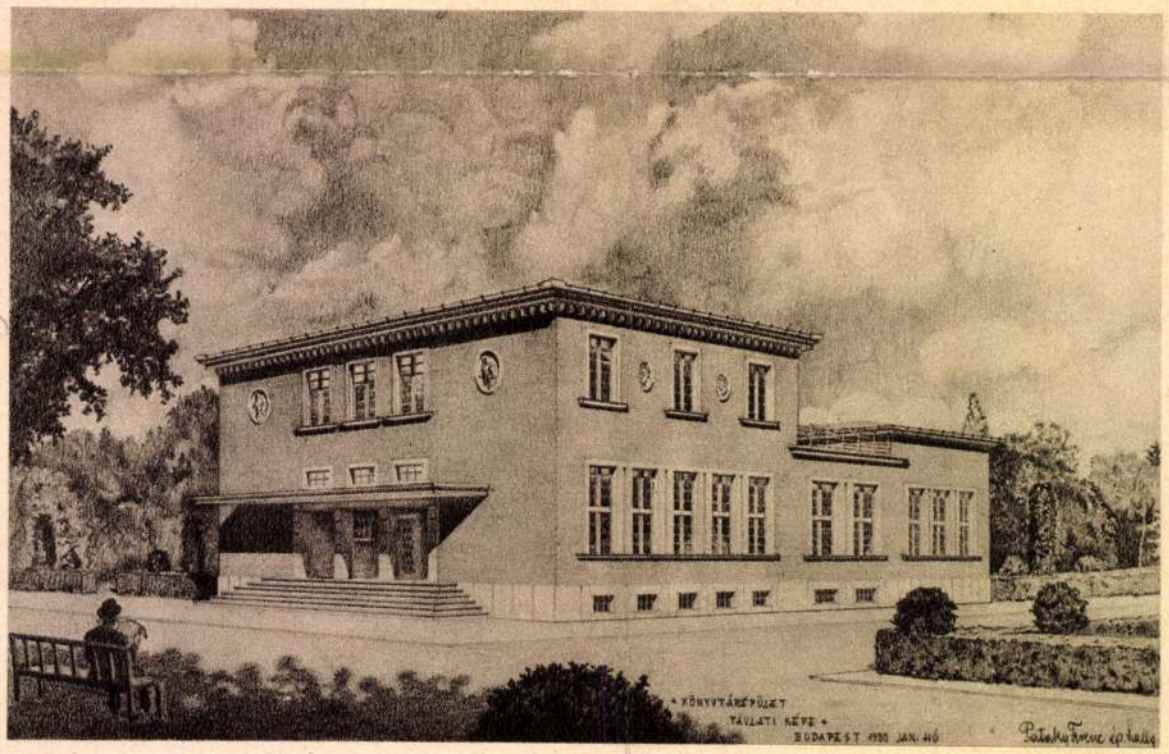

Könyvtár — Bibliothekgebäude — Library — Bibliothèque — Biblioteca

Stud. Arch. F. Pataky IV. éves építészhallgató

mei, bár elég szüks
ban, mint amit vár
jus elejéig, amig St
ridge szinte kizáról
mészetesen utasitás
menően annyi jelét
adott a magyar ügy
amelyeket felsoroln

Közel négy hó
István és a hozzá c
másrészt a konfere
Tanács kiküldöttje
kimeritőbb emlékira
gált a magyar kérd
péig kerültek sorr
szerződést előkészit
gyar, vagy Magyar

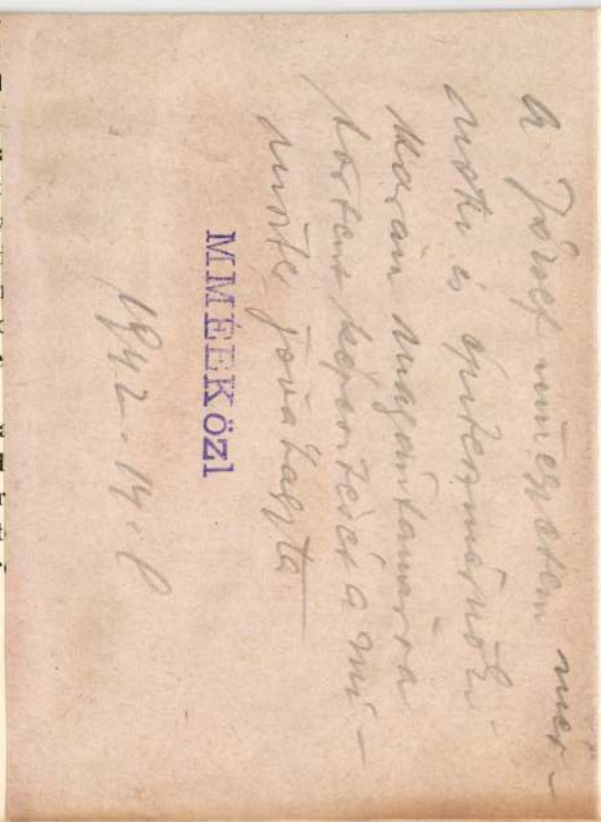

ban kiváltott. Az összes világlapok tipografiailag is kiemelve, óriási szenzációként hozták a magyar eseményeket és hosszu hasábokon keresztül ismertették azokat.

Ezalatt a párizsi konferencia nyugodtan tárgyalta a magyar békefeltételek kérdéseit is, tisztán és kizárólag a cseh, román és szerb információkra hallgatva, akiknek most már annyival is inkább nagyobb sikerük volt, mert komoly magyar részről alig láttak valami mozgalmat azirányban, hogy a magyar kaoszt önerejükből megoldani tudnák.

Ilyen körülmények között a Székely Nemzeti Tanács januári kiküldötte — Udvardy — volt az egyetlen, aki május elejéigközepéig, amig a konferencia a magyar feltételeket elkészitette, információival legalább némikép ellensulyozni tudta az ellenséges ferditéseket és hallatlan hazugságokat.

Az antant komoly államférfiai, elsősorban az angolok, bizonyosra vették, hogy a magyarság, mihelyt velük a békefelté-

Kiss Tibor

építész

— **Uj egyetemi magántanárok.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Papp János dr. ezredorvosnak a szegedi tudományegyetem orvosi karán „A gyomor-, bélhuzam betegségeinek kór- és gyógytana" című tárgykörből, továbbá vitéz Kiss Tibor dr. okl. építészmérnök, müegyetemi szakelőadó és adjunktusnak a József nádor müszaki és gazdaságtudományi egyetem mérnöki és építészmérnöki karán a „Magyar népi építészet" című tárgykörből egyetemi magántanárrá történt képesitését jóváhagyólag tudomásul vette és öket ebben a minöségükben megerösitette.

Uj Magyarság

1942. január 13

ÜVEGSZEKRÉNYBEN.

417. KASZAB KÁROLY: Leányakt. Patinázott gipsz.
418. SOMLÓ SÁRI: Apponyi Albert gróf. Bronzérem.
419. MARKUP BÉLA: Kakas-bajban. Patinázott gipsz.
420. SZÉKELY MÓRICZ: Leány korsóval. Bronz.
421. BŐDY KÁLMÁN: Vágy. Bronz.
422. TELCS EDE: Tharaud testvérek. Bronzplakett.
423. SZUHODOVSZKY MIHÁLY: Táncosnő. Terrazit.
424. PÉNTEK ISTVÁN: Madonna. Citromfa.
425. HIESZ GÉZA: »Bocsánat«. Bronz.
426. ZOMBORI KIS ISTVÁN: Női arcmás. Bronzplakett. Mgt.
427. KONKOLY SUGÁR JÓZSEF: Óváry Tiborné. Bronzplakett.
428. MAUGSCH GYULA: Prohászka Ottokár. Bronz.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest VII., Lenin körút 9—11
Telefon: 227-651, 221-285

Kiss Tibor

Dunántúli Napló, Pécs

1956 JUN 8

Restaurálás a Jókai téren...

A Jókai tér 11 számú házat a közeljövőben restaurálni fogják. A pécsi művészettörténészek megállapították, hogy ez az épület még valamikor a XVIII. század elején épült, az akkoriban elterjedt barokk stílusban. Később, körülbelül a század elején az épület új, hamis homlokzatot kapott. A műemlék-jellegű épületet most restaurálják majd. A terveket Kiss Tibor építészmérnök, a Pécsi Tervező Iroda munkatársa készíti.

összeget — mint ismeretes, — több mint egymilliárd dollárral akarják csökkenteni.

Az elnök a külföldi segélyprogramot kapcsolatba hozta azzal a ténnyel, hogy most van a második világháborúban végrehajtott normandiai partraszállás 12. évfordulója. Ezzel összefüggésben kifogásolta a segélyprogram csökkentését és azt hangoztatta, hogy Amerika, „amíg nem lövöldöznek, addig tizedannyi pénzt sem költ,

XIV.

NÉVJEGYZÉKE

azoknak, akik az 1938/39. tanévben a M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen doktorokká avattattak.

Sorszám	Név	Születési hely	Születési év	A doktorrá avatás éve	Az oklevél száma
	I. Műszaki tud. doktorok.				
1	Albert János okl. vegyészmérnök	Nagyenyed	1896	1939	24
2	Bardócz Árpád okl. gépészmérnök	Gyergyóújfalú	1909	1938	21
3	Falk Richárd okl. gépészmérnök	Sopron	1899	1939	22
4	Friedrich Loránd okl. építészmérnök	Budapest	1891	1939	27
5	Győrfi János okl. erdőm.	Keszthely	1905	1939	26
6	Kazinczy László okl. gépészmérnök	Szakálháza	1892	1929	29
7	Kiss Tibor okl. építészm.	Budapest	1899	1929	25
8	Magyar János okl. erdőm.	Csomád	1911	1939	30
9	Mohi Rezső okl. bányam.	Garamszentker.	1888	1939	23
10	Schedel Andor okl. építészmérnök	Alsókubin	1903	1939	28
	II. Mezőgazdaságtudományi doktorok.				
1	Barabás Ilona	Tapolca	1906	1939	72
2	kaplathi és csenedei Frideczky Ákos	Pozsony	1900	1939	73
3	Halmos Gyula	Esztergom	1906	1939	70
4	Mohr Bella	Mezőcsát	1896	1939	71
5	Molnár Imre	Budapest	1915	1939	74
6	Moskovits István	Nagyvárad	1901	1938	69

Kiss Tibor

József nádor 1938/39. 200. l.

Sorszám	Név	Születési hely	Születési év	A doktorrá avatás éve	Az oklevél száma
	III. Állatorvostud. doktorok.				
1	dr. Balla András	Nyíregyháza	1907	1939	156
2	Benkő Sándor	Nagykároly	1908	1939	153
3	Bernát József	Budapest	1908	1939	157
4	Bodrossy Leó	Temesvár	1913	1939	141
5	Buza László	Kolozsvár	1914	1939	158
6	Czitrónyi Tibor	Nagybánya	1913	1938	137
7	Fibik István	Hajdúbagos	1900	1939	155
8	Frics László	Tatabánya	1909	1939	145
9	Guoth Endre	Budapest	1916	1938	159
10	Horváth Imre	Győrszentiván	1901	1938	138
11	Horváthy László	Szentiván	1901	1939	146
12	Ipolyi Jenő	Dombóvár	1912	1939	160
13	Kárnik Tibor	Székesfehérvár	1911	1939	147
14	Kemény Armand	Taktaharkány	1914	1939	148
15	Kiss Elek	Kiskunfélegyháza	1892	1938	139
16	Kostyák József	Zákány	1911	1939	161
17	Kovács Loránt Lajos János	Kisszállás	1907	1938	135
18	Lőrincz József	Magyaróvár	1910	1939	149
19	Magyar József	Nagycenk	1904	1939	142
20	Marczell István	Pestszenterzsébet	1910	1939	143
21	Mohos József	Sümeg	1914	1939	162
22	Nemes Sándor	Vajta	1903	1939	163
23	Németh Sándor	Pánd	1905	1939	150
24	vitéz Penderi Gyula	Egyházasdengeleg	1913	1939	144
25	Sándor Albert	Bajna	1907	1939	151
26	Schvartz Erzsébet	Budapest	1915	1939	154
27	Szőke Dezső	Pápakovácsi	1910	1938	136
28	Szundy László	Budapest	1911	1938	140
29	Winiczai Géza	Székesfehérvár	1913	1939	164
30	Zsugovits Miklós	Berettyóújfalú	1902	1939	152
	IV. Közgazdaságtudományi doktorok.				
1	Almási Irma Julianna	Budapest	1916	1939	425
2	Arató László	Budapest	1909	1938	382
3	Barabás Levente	Kolozsvár	1909	1939	412
*4	Barta Gábor	Budapest	1912	1938	390
5	Bánhalmi Béla	Budapest	1913	1939	426

*-gal megjelöltek a közigazgatási, a többiek a közgazdasági és kereskedelmi osztályon végeztek.

Friedrich dr.

Kiss Tibor
Major Máté
Darvas

Megalakult a Magasépítési Tudományos Egyesület

Darvas József építés és közmunkaügyi miniszter szerdán délután megnyitotta a Magasépítési Tudományos Egyesület alakuló közgyülését.

— A legsürgősebb feladat most — mondotta — az építésügy, a meglehetősen elmaradott építőipar tudományos újjászervezése. Ma már a népi demokráciában, s még inkább *a szocializmusban, a tudományos munka nem csupán kevesek, vagy egyes intézetek ügye, hanem közügy.* A jó munka érdekében szükség van a legszélesebb nyilvánosság ellenőrzésére és minden szakember segítő, formáló hozzászólására. Ezért az egyesületben *helyet kapnak az élmunkások és újítók is*, akik az építőipar fejlesztésének kérdéseivel munkaterületükön foglalkoznak.

Az alakuló közgyülés Darvas József beszéde után megválasztotta az egyesület vezetőségét. Elnök: *Major* Máté miniszteri osztályfőnök, alelnökök: Dr. *Kis* Tibor egyetemi tanár, *Somogyi* Miklós elvtárs és *Perényi* Imre. Titkár: *Gábor* László.

Szabad Nép
1949. [illegible]

15
77

NYOMDA

SBOLTJA

. 18. POSTAFIÓK: 19. TEL.: 380-108

101

Műemlékek Országos Bizottsága

ldése mellett	Egységár		Összes ár		Összes ár	
	Ft	f	Ft	f	Ft	f
95				Ft	80.–	
28.–				"	89.60	
28				"	89.60	

latairól a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben „Építőművészeti mozaik" címen tartott előadássorozatban számol be.

Dr. Krompecher István (1905, Budapest, ág. ev.) a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr részéről 250 pengő tanulmányi segélyt élvezett, amellyel résztvehetett az 1934. évi áprilisi würzburgi nemzetközi anatómus-kongresszuson, ahol „Die Entwicklung der Knochenzellen und die Bildung der Knochengrundsubstanz bei der knorpelig und bindegewebig vorgebildeten sowie der primären reinen Knochenbildung" címen bemutatással kapcsolatos előadást is tartott. Az előadás a kongresszus értekezései között az Anatomischer Anzeiger 78. kötetének pótfüzetében nyomtatásban is megjelent.

Loschdorfer Anna (1909, Budapest, róm. kath.), okl. középiskolai tanár (prof. Petz) 300 pengő tanulmányi segéllyel október elejétől január közepéig dolgozott a freiburgi Volksliederarchivban J. Meier professzor vezetése alatt doktori értekezésén és egyben néprajzi vonatkozású egyetemi előadásokat hallgatott. A gyüjtött anyagot J. Meier és Kodály Zoltán professzorok útmutatása alapján dolgozta fel és különösen az énekkincs kialakulásának szociológiai feltételeit kutatta.

Dr. Puky Pál (1904, Kassa, ref.), a budapesti I. számú sebészeti klinika műtőorvosa (prof. Verebély) 300 pengő tanulmányi segéllyel folytatott orthopediai tanulmányokat október elejétől november végéig a berlini orthopediai klinikán Gocht professzor mellett, majd rövidebb időre Giessenbe utazott, ahol a Pitzen professzor vezetése alatt álló teljesen modern berendezésű orthopediai klinika munkásságát figyelte meg. Végül hasonló tanulmányok céljából néhány napot Port professzor würzburgi klinikáján töltött el. Tanulmányútján végzett munkássága alapján készült el „Die Bedeutung der Muskelüberdehnung bei Lähmungen" című értekezése, amely a Münchener Medizinische Wochenschrift 1934. évi 39. számában jelent meg, továbbá a MONE Orvostársadalmi Szemle 1934. évi 8—9. számában megjelent „Az orthopedia újabb fejlődése Németországban" című közleménye. Berlini tartózkodása alatt alkalma nyílott arra, hogy „A betegápolás elemei" című, azóta megjelent munkáját a legújabb irodalom figyelembevételével kiegészítse és a kérdés bibliográfiáját összeállítsa.

Dr. Reichert Róbert (1901, Budapest, róm. kath.), budapesti egyetemi ásvány-kőzettani intézeti adjunktus (prof. Mauritz) 400 pengős utazási ösztöndíjának felhasználásával két tanulmányutat tett. Először Selmecbánya—Hodrusbánya—Szklenó—Geletnek környékének kőzeteit, világhírű riolittípusait, a Magas-Tátra gránitjait és gneiszét, továbbá a Szepes-Gömöri-Érchegység keleti részének geológiai felépítését ismerte meg. Megtekintette Késmárkot, Lőcsét, Iglót és Kassát is. Második útja Németország felé irányult és Salzburg, München, Nürnberg, Mainz, Bonn, Köln, Hamburg és Berlin városokon vezetett át. Különösen az egyetemi intézeteket és gyüjteményeket tekintette meg, utóbbiakban a helyi nevezetességű és a magyar eredetű ásványokat, továbbá egyes zeolitfajtákat tanulmányozott. A Taunusban a bazalt-

A Wisconsin-egyetem tanulmányi kirándulásainak során nagyobb körutat tett a szomszédos államokbeli óriási méretű tejközpontok megtekintésére is. Hazautazásakor Jackson professzor ajánlása alapján alkalma volt Amerika legnagyobb vezető élelmiszerüzemeit is meglátogatni, így különösen a chicagói Bowman Dairyt. Emellett társadalmi téren is működött. Bekapcsolódott az egyetemi International Club munkájába is, másrészt különböző egyesületek, illetve iskolák meghívására 3 rádiós és 18 mozgóképes előadást tartott, amelyekben hazánkat ismertette amerikai közönség előtt.

Warlam Árpád (1909, Budapest, róm. kath.), 1933 októberétől 1934 májusáig a kaliforniai Berkeley-egyetemen folytatott főleg hídépítéstani tanulmányokat. Májustól kezdve az Egyesült Államok területén több helyen gyakorlatilag is résztvett mérnöki minőségben vasút- és hídépítéseknél. A következő tanévben is Amerikában folytatja tanulmányait.

XIV. KÉZI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Bella Lujza Mária (1909, Budapest, róm. kath.) hárfaművésznő, miután az önálló hivatásban dolgozó nők clubja útján nemzetközi ösztöndíjpályázaton elnyerte Mafalda olasz kir. hercegnő 3000 lírás pályadíját, a magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól összesen további 1250 pengő tanulmányi segélyben részesült, hogy ezzel a kiegészítéssel a tanév folyamán Rómában a „Principessa Mafalda" hárfaiskola tanfolyamán résztvehessen. Sikerült is e tanév alatt több tanévre előírt anyagot kitűnő eredménnyel elvégeznie. Emellett három alkalommal nyilvánosan is szép sikerrel szerepelt.

Kiss Tibor (1899, Budapest, róm. kath.), műegyetemi adjunktus (prof. Kotsis), 1934 június közepétől szeptember elejéig folytatta külföldi tanulmányútját az erre a célra nyert 800 pengő összegű (belföldi) ösztöndíjával. Hollandiában Amsterdam, Zaandam, Hilversum, Huisen, Muiderberg, Haarlem, Bloemendaal, Sandvoort, s'Gravenhage, Scheveningen, Delft, Rotterdam, Schiedam, Hoek van Holland nevezetesebb épületeit, a delfti műegyetemen pedig az ottani építészeti oktatás rendszerét ismerte meg. Belgiumban a következő helyeken tanulmányozta az újabb építkezéseket: Antwerpen, Mechelen, Gent, Brugge, Heyst, Het Zoute, Knocke, Blankenberghe, Ostende, Bruxelles, Tervueren, Leuven. Bruxellesben a következő évi világkiállítás előkészítő munkálatait is megtekintette. Végül Párizsban a svájci egyetemi hallgatóknak a Cité Universitaire telepén épült otthonát, az Üdvhadseregnek már üzembehelyezett hatalmas Asilumát és egy Auteuilben épített speciális bérházát, továbbá a postaminisztérium új székházát, valamint több más nevezetesebb épületet tekintett meg, így a Beaujon-közkórház felhőkarcoló-építkezését Clichyben. Mind a három országban számos kiemelkedő szakemberrel volt alkalma megismerkedni és megvitatni a legújabb építészeti kérdéseket. Tapaszta-

Ösztöndíjasok 1933/34.

Jutalomdíjas tanársegédek.

Cholnoky Tibor, fizetéstelen adjunktus a mechanikai tanszék mellett. I., Kléh István-utca 3/c.

Lőrincz Pál, az ábrázoló geometriai tanszék mellett. XI., Karolina-út 53.

Megbízott díjas gyakornokok.

(Betűrendben.)

Fogarasi Mihály, a geodéziai tanszék mellett. XI., Kende-utca 9.

Földi Endre, az I. vízépítéstani tanszék mellett. XI., Horthy Miklós-út 53.

Görög Jenő, a mezőgazdasági kémiai technologiai tanszék mellett. X., Maglódi-út 65.

Kafka László, az elektrokémiai tanszék mellett. III., Szentendrei-út 4.

Kovács László, a mechnikai technologiai tanszék mellett. IV., Báró Kaas Ivor-utca 12.

Monostori Gusztáv, a villamosművek tanszéke mellett. XI., Bibliautca 10.

Pohl Jeromos, a szervetlen kémiai tanszék mellett. IX., Lónyay-utca 9.

Régeni László, a villamos gépek tanszéke mellett. IX., Ferenc-körút 38.

Schwalm György, az általános kémiai tanszék mellett. XI., Horthy Miklós-út 10.

Szilvágyi Imre, a vasútépítés és a földművek tanszéke mellett. Dunakeszi, Bem-utca 33.

Uray Vilmos, a villamos gépek tanszéke mellett. Kispest, Fő-tér 15.

Fizetéstelen tanársegédek.

(Betűrendben.)

Bozóky László dr. (pilismaróti), a fizikai tanszék mellett. Felsőgöd.

Greschik Gyula, a III. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. XI., Szabolcska Mihály-utca 5.

Halmos László, a III. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. VII., Alpár-utca 8.

Herzog Ferenc, az aerodinamikai tanszék mellett. II., Fillér-utca 54.

Kiss Tivadar, a IV. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. XIV., Jávorka Ádám-utca 58/a.

Ifj. Kotsis Iván, az újkori építéstani tanszék mellett. XI., Kanizsai-utca 5.

vitéz Luby Pál, a villamosgépek tanszéke mellett. II. Keleti Károly-utca 23.

Mátrainé, Zempléni Jolán dr., a fizikai tanszék mellett. XI., Darányi-út 17.

Nagy Béla Zoltán, a magasépítéstani tanszék mellett. XI., Fadrusz-utca 2.

Kovásznay László, az aerodinamikai tanszék mellett. XI., Budafoki-út 9/11.

Pelikán József, az alkalmazott szilárdságtani tanszék mellett. I., Naphegy-utca 35.

Petur Alajos, a mechanikai tanszék mellett. III., Zaránd-utca 27.

Straub Gyula, a szervetlen kémiai tanszék mellett. XI., Szent Imre herceg-útja 60.

Bálint László, az általános kémiai tanszék mellett. IX., Hőgyes Endre-utca 1.

Csiky Gábor dr., az ásvány-földtani tanszék mellett. XI., Bercsényi-utca 8.

Vas Károly, az élelmiszerkémiai tanszék mellett. II., Ilona-utca 35.

Simek Rezső, az elektrokémiai tanszék mellett. VIII., Szigony-utca 14.

Herzog Antal, a szervetlen kémiai tanszék mellett. XII., Városmajor-utca 56.

Sigmond György, a kémiai-fizikai tanszék mellett. XI., Lenke-tér 12.

Gócza József, az I. sz. hídépítési tanszék mellett. XI., Horthy-Miklós-út 51.

Mezey Jenő, a kémiai technológiai tanszék mellett. XI., Szent Imre herceg-útja 4.

Kalcher Árpád, a vasútépítés és földművek tanszéke mellett. XI., Budafoki-út 41/b.

Salánki István, a mezőgazdasági kémiai technologiai tanszék mellett.

Csató Imre, a kémiai technologiai tanszék mellett.

Szirmai Kornél, a III. sz. gépszerkezettani tanszék mellett.

Janotti József, a geodeziai tanszék mellett. XI., Budafoki-út 10/b.

Lovass András, az út, vasút és közlekedési tanszék mellett. XI., Budafoki-út 10/b.

Farkas Mihály, a villamos művek tanszéke mellett. IX., Üllői-út 51.

Biró Béla, a II. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. X., Delej-utca 38.

Paulinyi Ernő, a kémiai fizikai tanszék mellett. Pestszenterzsébet, Alkotmány-u. 24.

Almássy György, a II. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. IX., Üllői-út 51.

Kismarty-Lechner Kamill, a magasépítéstani tanszék mellett. XI., Horthy Miklós-út 41.

Lenkei Tibor, a II. sz. vízépítéstani tanszék mellett. IX., Kinizsy-utca 27.

Vass Endre, az alkalmazott szilárdságtani tanszék mellett. IX., Üllői-út 51.

Seereiner Oszkár, a műszaki mechanikai tanszék mellett. XI., Horthy Miklós-út 17.

Székely Mihály, a fizikai tanszék mellett. XIV., Szt. Domonkos-u. 1.

Tanársegédek.

Papp György dr., az atomfizikai tanszék mellett. XI., Eszék-u. 7/b.

Ecsődi Tibor, a műszaki mechanikai tanszék mellett. XI., Péterhegyi-utca 610. hrsz.

Rácz Elemér, fizetéstelen adjunktus, az aerotechnikai intézet mellett. XI., Budafoki-út 15.

Wallner Gyula, fizetéstelen adjunktus, a II. sz. hídépítéstani tanszék mellett. XI., Bercsényi-utca 15.

Zech Konstantin br., a textilkémiai tanszék mellett. XI., Horthy Miklós-út 124.

Dely Gyula, a textilkémiai tanszék mellett. XI., Budafoki-út 5.

Gerő Lóránd dr., a fizikai tanszék mellett. Dunaharaszti, Petőfi Sándor-utca 6.

Turner Miklós, a mezőgazdasági iparok tanszéke mellett. I., Pauler-utca 1.

Radnai Loránd, fizetéstelen adjunktus, az ókori építéstani tanszék mellett. XI., Szüret-utca 9 .

Simonyi Károly, az atomfizikai tanszék mellett. II., Bólyai-utca 13.

Bozó János, a szerves kémiai tanszék mellett. Pestszenterzsébet, Kmetty-utca 3.

Stépán László, a II. sz. elektrotechnikai tanszék mellett. XI., Eszék-utca 7/a.

Petrich Géza, az ábrázoló geometriai tanszék mellett. XII., Királyhágó-tér 6.

Ifj. Szarvas Béla, az I. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. VI., Teréz-körút 54.

Kőrössy László dr., az ásvány- és földtani tanszék mellett. XI., Horthy Miklós-út 8.

Czobor Gyula, a mechanikai technológiai tanszék mellett. XI., Szüret-utca 19.

Szabó Árpád, az épületszerkezettani tanszék mellett. X., Pongrác-út 17.

Kovácsházy Ernő, a IV. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. XI., Lágymányosi-utca 17/a.

Szalágyi Géza, a városépítéstani tanszék mellett. VI., Izabella-utca 72.

Perneczky Béla, az I. sz. hídépítéstani tanszék mellett. XI., Ulászló-utca 22.

lovag Khloyber Walter, a II. sz. hídépítéstani tanszék mellett. X., Schuszter János-tér 1.

Sarkady László, az aërodinamikai tanszék mellett. I., Lógódi-utca 27/b.

Mester László, a szerves kémiai tanszék mellett. IX., Ráday-utca 28.

Krén Ferenc, az épülettervezési tanszék mellett. III., Keve-utca 60.

Papp Ágoston, a mezőgazdasági iparok tanszéke mellett. II., Fő-utca 28.

Szentpáli Gyula, a mezőgazdasági géptani tanszék mellett. XI., Zenta-utca 1.

Kopácsy József (kopácsi), a vasútépítéstan és földművek tanszéke mellett. I., Verbőczy-utca 14.

Pattantyús Á. Dénes, a II. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. XII., Németvölgyi-út 84.

Kégl János, a mezőgazdasági géptani tanszék mellett. XI., Horthy Miklós-körtér 3.

Gruber József, az aerodinamikai tanszék mellett. XI., Elek-utca 28/a.

Gáspár Ernő, a kémiai technológiai tanszék mellett. XI., Horthy Miklós-út 18.

Burgyán Aladár, az általános kémiai tanszék mellett. IX., Ferenc-körút 32.

Somogyi László, az alkalmazott szilárdságtani tanszék mellett. IX., Liliom-utca 1/a.

Sasvári Kálmán dr., a kémiai fizikai tanszék mellett. XI., Budaíoki-út 35.

Urbanek János dr., magántanár, a villamos gépek tanszéke mellett.

Doktorits István, a fizikai tanszék mellett. XI., Liptó-u. 19.

Komlósi Imre, az I. sz. vízépítéstani tanszék mellett, IX., Szobieszky János-u. 28.

Vastagh Géza, a II. sz. vízépítéstani tanszék mellett. XI., Lenke-tér 7.

Keller György, a mechanikai technológiai tanszék mellett. III., Kaszás-utca 4.

Vittay Győző, a IV. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. XI., Daróczy-út 43.

Jutalomdíjas adjunktus.

Dénes Emil, az I. sz. hídépítéstani tanszék mellett. X., Nyitra-u. 8.

Fizetéstelen adjunktusok.

(Betűrendben.)

Előri Fintor Zoltán, a III. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. IX., Bakáts-tér 6.

Lancsarics Alajos, a IV. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. II., Margit-rakpart 52.

Mészáros László dr., az alkalmazott szilárdságtani tanszék mellett. XI., Verpeléti-út. 20.

Nyul Gyula dr., a kémiai technológiai tanszék mellett.

Pokorny László az I. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. Budatétény.

Rupp Géza, a II. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. XI., Mihály-utca 10/b.

Zigány Ferenc dr., okl. középiskolai tanár, bölcsészettudományi doktor, az ábrázoló geometriai tanszék mellett.

11. Adjunktusok, tanársegédek és gyakornokok

(az 1942. évi augusztus hó 31-iki állapot szerint):

Mérnöki és építészmérnöki kar, valamint gépész- és vegyészmérnöki kar.

Adjunktusok.

Schwertner Antal dr., a II. sz. hídépítéstani tanszék mellett. XI., Bocskay-u. 63.

vitéz Kiss Tibor dr. (nemeskéri), meghívott szakelőadó, az épülettervezési tanszék mellett.

Papp Ferenc dr., magántanár és meghívott szakelőadó, az ásvány- és földtani tanszék mellett.

vitéz Lányi Béla dr., c. rk., helyettes és magántanár, az elektrokémiai tanszék mellett.

Sándor Zoltán dr. (lokodi), magántanár és meghívott szakelőadó, az élelmiszerkémiai tanszék mellett.

Schmid Rezső dr., tudományegyetemi magántanár, meghívott szakelőadó, a fizikai tanszék mellett.

Kürti Vilmos, a geodéziai tanszék mellett. IX., Ferenc-körút 39.

Sármezey István, az út- és vasútépítéstani tanszék mellett. IX., Ferenc-körút 28.

Hajós György dr., az I. sz. matematikai tanszék mellett II., Margit-körút 36.

Trautsch Kálmán, az I. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. VII., Wesselényi-u. 46.

Lux Géza dr., a középkori műépítéstani tanszék mellett. X., Szabóky-u. 40.

Neráth Vilmos, a szervetlen kémiai tanszék mellett. II., Ponty-u. 4.

Záborszky János, a villamosművek tanszéke mellett. Budafok, Tompa-utca 15.

Muttnyánszky Ádám, a III. sz. gépszerkezettani tanszék mellett. XI., Horthy Miklós-körtér 1.

Benedek Frigyes, a magasépítéstani tanszék mellett. XI., Bernáth Géza-u. 23. szám.

Széll László, az épületszerkezettani tanszék mellett. XII., Csendőr-u. 12.

Mados László dr., helyettes és magántanár, a mezőgazdasági kémiai technológiai tanszék mellett.

Bakó László, a mezőgazdasági géptani tanszék mellett. XI., Tarcali-u. 5.

Gillemot László dr., a mechanikai technológiai tanszék mellett. XI., Eszék-utca 3.

Bognár Rezső dr., a szerves kémiai tanszék mellett. IX., Liliom-u. 1/d.

József nádor 1941/42

Közgazdaságtudományi kar.

Kádár László dr., magántanár, a gazdasági földrajzi tanszéken.

c) *Beosztott gimnáziumi helyettes tanár:*

Rozgonyi László, a szabadkézi rajzi tanszéken;

d) *Beosztott gazdasági helyettes tanár:*

Jakab Bálint dr., a műegyetemi pályi tangazdaságnál.

---

8. Laboratorium-vezetők.

Komondy Zoltán dr., a gépészmérnöki géplaboratoriumban;

Richter Antal, a műszaki mechanikai tanszéken.

---

9. Fővegyész.

Szelényi Tibor dr., a közgazdasági geologiai tanszéken.

---

10. Lektorok és tanító

a mérnöki és építészmérnöki, valamint a gépész és vegyészmérnöki karon:

a) *Lektorok:*

Hartmann Rudolf dr., a német nyelvre;

Munkácsy Mihály, az orosz, szerb-horvát és tót nyelvre;

Gachot Ferenc, a francia nyelvre;

Pián Remigio dr., az olasz nyelvre.

b) *Tanító:*

Huber Sándor, megbízva az üvegtechnikai gyakorlatok tanításával.

---

kényes kérdést vetett fel, amely a választmány elé volna terjesztendő, mert azt így nyersen a jelentésbe felvenni nem volna kívánatos. Sürgették a tagok az építőipari törvényt is. Ha a munkafenntartási rendelet kiadatik, akkor kerülhet sor erre.

Kelemen Móric kamarai választmányi tag észrevételeire válaszolva megemlíti, hogy azok oly alárendelt jelentőségű módosításokra vonatkoztak, amelyek keresztülvezetésére már felhatalmazást kért az ülés elején. Györki József kamarai tag azon kívánságát, hogy a vegyészmérnöki munka terén hivatalos oldalról fennálló verseny megszüntetését sürgesse a jelentés, a választmány elé fogja terjeszteni és hozzájárulása esetén beilleszti a jelentésbe.

Maróthy Kálmán választmányi tag által a munkafenntartási rendelettel kapcsolatban felvetett kérdéseket nem lehet a jelentésben tárgyalni, hanem majd a rendelettel kapcsolatban külön.

Wopaletzky Károly kamarai tagnak a magánalkalmazottakra vonatkozó indítványából azt látja, hogy a magánalkalmazottak díjazásának kérdését a mérnöki munkák díjszabásával kívánja kapcsolatba hozni. Ez a két ügy nem függ össze; de nem is valósítható meg a kívánság, mert ezt tiltó rendelkezés van a rendeletbe felvéve. A kérdést nem így kell megoldani.

Gáti Béla kamarai tagnak a mérnökattasékra vonatkozó és nem a jelentésbe való indítványa beérkezett írásban is. A választmány elé fogja terjeszteni oly javaslattal, hogy külön felterjesztés intéztessék a kormányhoz.

Somló József kamarai tag az értekezleteket sürgette. Ennek is eljön az ideje, ha majd a legsúlyosabb alapvető kérdésekkel rendbejött a Kamara és azután a részletkérdésekkel foglalkozik. Alulról kell felfelé építeni és nem megfordítva.

Kemény Lajos kamarai tag kívánsága nem illik egy jelentés keretébe, mert az nagyon mélyreható törvénymódosítást igényel. Nem a Kamarától, se nem a kormánytól függ az, hogy a 12 évi gyakorlat, illetőleg a jelentkezési határidő mely időponttól számítandó. Ezt a törvény megállapította. Ennek megváltoztatása a törvényalkotóktól függ. Törvénymódosítást pedig a közgyűlésnek az elmult évben is elfoglalt álláspontja szerint a Kamara most nem akar.

László Domokos kamarai tagot kéri, hogy kívánságait adja be írásban, megjegyzi, hogy a jelentés elég bőségesen foglalkozik a kisvasutakkal. Ezekben válaszolva a felszólalásokra, ismételten felhatalmazást kér a jelentésnek megfelelő kiigazítására.

> Elnök kihirdeti, hogy a közgyűlés egyhangulag elfogadja a jelentést s a kért felhatalmazást a szükséges módosításokra megadja.

Balogh Ernő pénztárnok előterjeszti az 1927. évi záró számadást és mérleget. Kéri ennek elfogadását és a felmentvény magadását.

Elnök megállapítja, hogy hozzászólásra senki sem jelentkezett és kimondja, hogy

> a közgyűlés az 1927. évi zárszámadást és a mérleget egyhangulag elfogadta és a felmentvényt megadja.

Balogh Ernő pénztárnok előterjeszti az 1928. évi költségvetést, mely a tagok részére előzetesen szétküldetett.

Elnök megállapítja, hogy

> a közgyűlés a költségelőirányzatot felolvasottnak tekinti és annak felolvasását mellőzi.

Kertész Imre kamarai tag az egyik altiszti fizetési tétellel kapcsolatban azt az észrevételt teszi, hogy azt fel kell emelni. Ami a jutalmakra és segélyekre felvett előirányzatot illeti, errenézve azt tartja, hogy nem segélyezni kell az alkalmazottakat, hanem jól kell őket fizetni. Nem léphet fel a Kamara az alkalmazott mérnökök helyzetének javítása érdekében, ha a saját alkalmazottait sem fizeti jól.

Balogh Ernő pénztárnok felvilágosításképen közli, hogy az előirányzatban egy altiszt részére felvett 400 P 3—4 hónapra és nem egy évre szóló fizetés egy harmadik altiszt részére, akit a Kamara az új helyiségekbe költözés után fog alkalmazni.

Elnök megállapítja, hogy

> a közgyűlés egyhangulag elfogadta az 1928. évi költségelőirányzatot.

Balogh Ernő pénztárnok előterjesztést tesz a zárszámadások megvizsgálására kiküldendő bizottság tagjaira nézve. Javaslatára

> a közgyűlés kiküldi a zárszámadást megvizsgáló bizottságba *Méhes* Zoltán, *Orth* Ambrus és *Strasser* Miksa kamarai tagokat.

Elnök a tárgysorozatot indítványok beérkezésének hiányában kimerítettnek jelenti ki és a közgyűlést bezárja.

K. m. f.

Hitelesítik:
Pécli Kálmán s. k.
László Jenő s. k.
kamarai tagok.

Jegyezte:
Thoma Frigyes s. k.
titkár.

Látta:
Dr. Kossalka János s. k.
elnök.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya által felvett alábbi tagok felvétele ellen a törvényes határidő alatt fellebbezés nem adatván be, ezek felvétele jogerőre emelkedett. Új tagok tehát 1928. évi augusztus hó 2-től:

Árpád Gyula gépészmérnök, Bpest, V., Csanády-u. 21. — *Fekete Nagy* Ignác gépészmérnök, Szentes, I., Szemere B.-u. 20. — *Fritz* Alajos gépészmérnök, Bpest, VII., Murányi-u. 61. — *Kemény* László mérnök, Bpest, VI., Szondy-u. 28. — *Kertész* István erdőmérnök, Diósgyőr, Majláth-u. 67. — *Kiss* Tibor építészmérnök, Bpest, II., Bimbó-u. 9. — *Kovács* Zoltán vegyészmérnök, Nógrádverőce. — *Mester* Mór vegyészmérnök, Hatvan, Cukorgyár. — *Radványi* Tibor építészmérnök, Bpest, IV., Molnár-u. 24. — *Tóth* Bódog erdőmérnök, Szentdomonkos. — *Urbántsek* István erdőmérnök, Fehérvárcsurgó. — *Vi'ányi* Ferenc bányamérnök, Dorog. — *Wolf* József bányamérnök, Nagybátony. — *Zorkóczy* Béla gépészmérnök, Bpest, I., Kékgolyó-u. 15a.

A Kamara postatakarékpénztári cheque-számlájának száma: 28.844.

A Kamara telefonszáma: Aut. 855—06.

A kiadásért felelős: Majorossy Gyula. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda 1577—1928. Budapest, VIII., Múzeum-körút 6. (Dr. Czakó Elemér.)

elfogadják, de másrészt, minden kaució nélkül tehetnek ajánlatot. Ez a körülmény, amivel meg kell küzdeniök a többi szabadpályán lévő mérnököknek és vállalkozóknak, még alacsonyabb nívóra szorítja le az ajánlatokat. Igen sok versenytárgyalási eredmény van, amelynél — ha 25—30 százalékos eltérések vannak is — még a legdrágább sem üti meg azt a mértéket, amelyet normális időkben el kellene érni.

Feltétlenül szükség van egy független szervezet létesítésére. Egy Közszállítási Tanácsra, mely egyúttal bíróság is, és amely részben szabad pályán levőkből, részint nyugdíjas állami tisztviselőkből állana, akik már függetlenek. Ez végezné minden munkának az ellenőrzését. Minden munkának kiírásánál az illető közhatóság kénytelen lenne ehhez áttenni a kiírást és csak az ő ellenőrzése után kerülne az kivitelre. Így elkerülhetők volnának oly eltolódások, hogy a végleges leszámolás alapján az ember nem is ismer rá az előirányzatra. Másrészt, amíg bejutunk, megint az árak szempontjából a rendes időkbe, ugyanez a közszállítási tanács készítsen a kiírt pályázatokhoz egy árelemzéses költségelőirányzatot, amely a versenytárgyalás napján beadandó és ezzel hasonlítandók össze a beérkezett ajánlatok. Így azután elkerülhetők lennének azok a differenciák, amelyek a hatóságok, mint a munkaadók és a munkavállalók között napról-napra támadnak és súlyos veszteségeket, pereket okoznak. Mindkét fél ide fordulna ilyen differenciák esetében és a legrövidebb időn belül végérvényesen döntene ez a szerv. Amennyiben ez megvalósul, akkor legalább az a kevés munka, ami kínálkozik, megfelelő, rendes árak mellett, igazságosan mindenkiben megnyugvást okozva kerülne kivitelre.

Kifogásolja, hogy az állam pénzén, állami garanciával létesülő Talbot-centrálénál, azon a kvótán kívül, amelyet a kölcsön biztosítása miatt az angoloknak kellett juttatni, a gépeknek szállítását kizáróan egy gyár végzi és az építési rész szintén ennek a gyárnak a kezében van. Az útépítés tekintetében kifogásolja az utóbbi időben felmerült azon tervet, hogy az építési munkálatok elvégzése az útépítés hosszú lejárattal való finanszirozásával összekapcsolva adassék ki. Egy-két vállalkozó van csak az országban, aki nagybankokkal való összeköttetése folytán képes volna ezt elvállalni.

Kéri a Kamara vezetőségét, egészítse ki a jelentést a sajtóban megjelent cikkeinek és a MOSz-ban elhangzott javaslatainak figyelembevételével.

Utal a lakásépítés kérdéseire.

Dr. *Kossalka* János elnök kéri felszólalót, hogy a jelentéshez szóljon.

Somló József: Felveti a kérdést, hogy mi fog bekövetkezni, ha a kilátásba helyezett 1929 májusi lakásfelmondás érvénybe lép? A főváros eddig épittetett lakásokat, de kevesebbet, mint amennyire szükség volt. Utóbb végre rájöttek nálunk is arra, amit a külföldön már régen tudnak, hogy az állam és a községek saját maguk lakóházakat ne termeljenek. Mégis a Mérnöki Kamara és a különböző testületek előterjesztéseiben foglalt azon megoldásra vonatkozóan, hogy az állam évenkint öt millió pengő kamathozzájárulással segítse elő tizenötezer lakás kitermelését, nem történt semmi és a magánépítkezés is természetszerűen erősen megcsappant. Kéri a vezetőséget, hogy a jelentést azzal a javaslattal kiegészítse, hogy fordítsa az állam a hátralévő, a házbérek további kiegészítése után még várható adót a magánépítkezések támogatására, ami számítása szerint évenként nyolcvan millió pengőt tenne ki. Írásban is be fogja terjeszteni az erre vonatkozó javaslatot. Sajnálja, hogy az évi jelentés tervezetét nem kapta legalább is hetekkel előbb kézhez. A jelentést elfogadja.

Kemény Lajos kamarai tag Maróthy Kálmán felszólalása kapcsán igazságtalannak tartja azt a felfogást, amely Maróthy beszédjében végigvonult, hogy t. i. a 70. § alapján jelentkezők gyakorlati munkásságára előírt 12 évet a törvény életbeléptétől számítják, mert ezt a 12 évet helyesen a mérnöki rendtartás teljes életbeléptétől kellene számítani; amihez tartozik a mérnöki fenntartott munkakörök megállapítása is, ami pedig mindezideig nem történt meg. Kéri tehát Maróthyval szemben a jelentésbe annak bevételét, hogy az igazság elvi alapján állva kéri a Kamara, miszerint a 70. § alapján jelentkezés határideje ne a törvény, hanem a mérnöki munkafenntartási rendelet életbeléptétől számittassék.

László Domokos kamarai tag utalással a jelentésben előadottakra, a kisvasutak mezőgazdasági jelentőségét hangsúlyozza. Ugyanis Magyarországon 1,300.000 kataszteri hold a szikes területek nagysága. Ebből mintegy 800.000 kat. hold javítható meszezéssel. Az ide szükséges mésznek a fővasúti állomástól további 10—20 kilométerre fekvő helyszínre történő szállítására fontos a kisvasút. Ennek a kérdésnek közelebbi kiemelését a jelentésbe pótlandónak tartja.

Dr. *Kossalka* János elnök a jelentés feletti vitát hozzászólásra jelentkező hiányában bezárja és az elhangzottak egy részére válaszolni kíván. Ruzitska Lajos felszólalására kijelenti, hogy a legnagyobb körültekintéssel kezel minden olyan kérdést, amely arra vonatkozik, mintha különbség lenne a kamarai tagok között. Gondja lesz arra, hogy a jelentésbe olyasmi ne kerüljön bele, ami alkalmas arra, hogy éket verjen a magánmérnök és a köztisztviselő közé. Meggyőződése, hogy a Kamara a célját csakis a belső egység útján lesz képes elérni. Ha belül nincs egység, akkor a küzdelem eredménytelen, hiábavaló lesz. Ebből a szempontból vizsgálja a jelentést. A Ruzitska kamarai tag által kifogásolt szövegrészre megjegyzi, hogy az nem lehet sértő, mert nem azt jelenti, hogy akkor hiányzik a köztisztviselők gyakorlata, amikor arra éppen szükség lenne, hanem csak azt, hogy bizonyos speciális ügyek ellátására nincs, nem is lehet szakértője az államnak vagy a közhatóságnak. Csak azt a tényt állapítja meg a jelentés, hogy ha nincs valamely speciális munkára szakembere a közhatóságnak, úgy ne kényszerítsék a feletteseik a közhivatalnokokat oly munkák elvállalására, amelyben gyakorlatuk nincs. Távol állott a szándék a sértéstől. Éppen azért, mivel súlyt helyez arra, hogy félreértés ne keletkezzék, felkér mindenkit, hogy észrevételeit 3 napon belül nyujtsa be a Kamara titkárához megokolással együtt. Gondja lesz rá, hogy az esetleg bántó kifejezések a jelentésben benne ne maradjanak.

Ami László Jenő kamarai tagnak a sajtótámadásokkal kapcsolatos kritikáját illeti, megemlíti, hogy ahol a Kamara elleni támadó cikkek jogi helyreigazítása lehetséges volt, ott ez meg is történt. Ahol azonban a Kamara a hírlapok önkéntes helyreigazítási készségére volt utalva, ez esetben a sajtó legnagyobb része az ipari érdekekkel szemben a mérnöki érdekek védelmére nem állott rendelkezésre. A vezetőség megtett minden lehetségest és mulasztás vádja nem érheti.

Thoma Frigyes kamarai titkár is kéri a kamarai tagokat, hogy a jelentésre vonatkozó kifogásaikat és javaslataikat írásba foglalva 3 napon belül benyujtsák, hogy azokat a választmány útján a jelentésbe felvehesse. Az elhangzott észrevételekre az alábbiakban válaszol. László Jenő kamarai tag felvetette azt a gondolatot, hogy egy önálló, független szerv állíttassék fel a közszállítások kiadásának ellenőrzésére. Ezzel már foglalkozott is, de ez a gondolat nem a jelentésbe való. Ezt írásban kellene a választmány elé terjeszteni. A szövetkezetek tekintetében elhangzott kívánság is

Kiss Tibor (nemeskiskéri), okl. építész, az épülettervezési tanszék mellett. II., Keleti Károly-u. 15/b.

adjunktus.

Pr. József műegy. 1938/39. II.

88. l.

2.

DR. PROSZT JÁNOSNAK, A BÁNYA-, KOHÓ-, ÉS ERDŐMÉRNÖKI KAR
1940/41. TANÉVI DÉKÁNJÁNAK

BESZÁMOLÓ BESZÉDE.

3.

MODROVICH FERENCNEK, A BÁNYA-, KOHÓ- ÉS ERDŐMÉRNÖKI KAR
1941/42. TANÉVI DÉKÁNJÁNAK

SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE.

1024

Az építész kapcsolata a képzőművészettel

Kiss Tibor kiállítása

Fórumot biztosítanak a kísérleti jellegű vállalkozásoknak

Az építészetnek hagyományosan szorosak a kapcsolatai más művészeti ágakkal, elsősorban a képzőművészettel. Ezeket a kapcsolatokat reprezentálják Kiss Tibor építész képei is, melyeknek kiállítását tegnap délután nyitotta meg Erdélyi Zoltán építész, az Építőművészek Szövetsége Dél-dunántúli Szervezetének elnöke, a Pécsi Tervező Vállalat főmérnöke. Kiss Tibor egy éve tanít a Pollack Mihály Műszaki Főiskolán, előtte huszonhárom évet töltött tervezőmérnökként a PTV-nél. Az ő tervei alapján épült fel, készült például a sörgyár palackozója, a kesztyűgyár irodaháza, a KOJÁL székháza. Száznál több egyedi épület áll szerte az országban, amit ő tervezett. Kérdésünkre az építészmérnök elmondta, hogy a rajz, a festészet kezdettől, diákkorától fogva végigkísérte életét, és noha elsősorban építésznek tartja magát, a festészet, a rajz is fontos kifejezőeszköz számára. Maga is vallja az építészet és a festészet, e társművészetek közelségét, szoros kapcsolatát. Különböző törekvéseket, szándékokat bemutató grafikái, architektonikus tagoltságú festményei a Magyar Képzőművészek Szövetsége Dél-dunántúli Területi Szervezetének helyiségében tekinthetők meg (a Nevelők Háza udvarán) hétfői és csütörtöki napokon, délután 5-től 6-ig. Idekívánkozik az is, hogy a szövetség helyisége kamarajellegű kiállításoknak, egy-egy ehhez hasonló bemutatkozásnak, kísérleti jellegű vállalkozásoknak kíván fórumot biztosítani, és ez a kiállítás már a harmadik ilyen vállalkozásuk.

G. O.

Kiss Tibor egyik alkotása

...ival egyezményeket; írjon alá meg nem támadási szerződést a szomszédos Szovjetunióval; építsen ki szorosabb kapcsolatokat a haladó arab államokkal és bontsa fel mindazokat a szerződéseket, amelyek megszabják a nyugati olajtársaságok iráni olajvásárlásainak feltételeit.

A vendégeket a Ferihegyi repülőtéren Borbély Sándor, az MSZMP Központi Bizottságának titkára fogadta. Jelen volt Stefán Bodnár, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság budapesti nagykövetségének ideiglenes ügyvivője.

...tenként váltják egymást — elő... ször a műszakiak vették ... ba a Dráva Szállót.

A 205 ezer hektáron g... kodó BKR továbbképző ... lyamán bolgár vendége... fogad, ezúttal nyolcan ... tek Harkánybo. A re... 1978-as eredményeit figye... véve is hasznosnak ígérk...

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1979 JAN 16
SAJTÓHÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Ebben az évben mintegy ötmillió forint értékkel több terméket szállít a kereskedelemnek a Selyi Agrokémiai Ipari Szövetkezet. A közkedvelt növényvédő-, rovarölő-szerek, a festékek, valamint a háztartásvegyipari termékek zöme a „Kiváló Áruk Fóruma" kitüntető címet viseli. Képünkön a szövetkezet festékrészlege.

Szokolai felv.

...mot – fontosságát aligha kell hangsúlyozni – a szántóföldi növénytermesztéshez alkalmazott gépek helyzetéről, a takarékos gazdálkodásról, a műszaki főágazat üzemszervezéséről és ennek tervezéseiről, valamint a rendelkezésre álló gépi kapacitások ésszerű szervezéséről a mezőgazdasági üzemekben.

Az előadásokat és konzultációkat az AGROTROSZT, a Mezőgazdasági Gépellátó és Értékesítési Vállalat, a MÉM gödöllői Műszaki Intézetének kutatói, a gödöllői Agrártudományi Egyetem tanárai, a BKR, valamint a Bajai Mezőgazdasági Kombinát vezetői tartják.

L. J.

<Kiss Tibor>

cikke

c) Az építőművész-nevelésről. Alkotás 1947. 9-10 sz. 6-10. l.

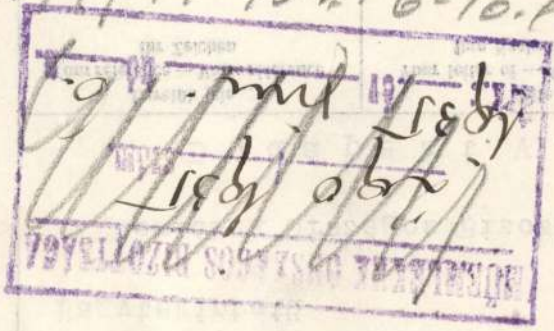

MARX

BUDAPEST

S-, ELEKTROMOS MÉRŐ-MŰSZE
FESZMÉRŐK GYÁRA

Giro-Conto:
onti Váltóüzlet r.-t., Budapest, IV. Apponyi-tér 1.
clearingforgalom a m. kir. postatakarékpénztárnál 10

Levélcim: Budapest 62. Postafiók 311.

Sürgönycim: Telegramme: Marx

Nagytekintetü

Müemlékek Országos Bizottsá

B u d a p e s t. VI. Á

Levelük jele .. Your reference — Votre référence Ihr Zeichen	Kelte: Your letter of — Votre l Ihre Nachricht vo

Tárgy: Filmdiapozitiv vetitőg

szives felszólitására, va

1 db hálózati filmdiapozi

100 W. fényerejü füg

< Kiss Tibor >

cikke

< > Az építőművészet nevelőiről. Alkotás 1947. 9-10. sz.

< Kiss Tibor dr >

Cikke

<> Az európai kertmüvészet rövidre fogott története. Technika 1940. 255–258, 303–307. l. képekkel.

Mün.

j. 59

1 Köt. 8°

Haupt

Albrecht

Die älteste Kunst, insbesondere die Baukunst der Germanen

I.–VIII. + 1. – 289. ll.,
I.–XLIX. képes tábla

<Kiss Tibor dr>

Cikke

< > A budapesti városhása 1940. évi terepályázata. Technika 1941. 24—31. l. képekkel.

1.–104. k.

Budapest

Franklin-Társulat

1887

(Kiss Tibor dr.)

cikke

(-) Rapaics Raymund:

Magyar kastek. Bp.
[1940.] Königsm.
Technika. 1940. 280. l.

1.–377. ll., I.–XLIX. képes
táblák

Strassburg
Ed. Heitz
1897

< Kiss Tibor >

cikke

( ) La maison hongroise. Műegyetemi Közlemények 1948.

2. 7.

Folyószámlára

Gr/r

MI NYOMDA
OLTJA
AJOS-UTCA 18
ALAPÍTÁSI ÉV 1577
K: 37.473 ÉS 57.124.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST

BÉLYEGMENTES
(11856/1879. P. M. sz. rende ettel megállapitott személyes illetékmentesség folytán.)

emlékek Országos Bizottsága

Budapest
Rákos-u 10

CSAK JELEN LEMBE	EGYSÉGÁR		ÖSSZES ÁR		ÖSSZES ÁR	
	AP	f.	AP	f.	AP	f.
					2	

< Kiss Tibor dr >

cikke

<> Építészeti tanulmányút a vinzacsatolt Felvidéken

Technika. 1939.

291–295. l. hámos tiszpel

(Kiss Tibor dr.)

cikke

( ) A műegyetemi építészoktatás reformja.

Építés - Építészet.

1949. I. évf. 1-2 sz.

40 — 44. l.

Tárgy

Címszám

Méret						Pénz									
m^1		m^2		m^3		Egységár				Összeg					
						frt		kr.		frt				kr.	

MDK

Kiss Tibor dr.

és Szabó Árpád közös pályaművét megvásárolták a Pesti Vigadó koncert-termének megtervezésére kiírtakt pályázatom. (repr.)

G. J.: Vita a Vigadóról.

Érdekes Ujság, Bp. 1952. október 5. 12-13. l.

Kiss Tibor épitész

MDK

Halászati pavillon a Mezőgazdasági Kiállitáson repr

Rácz György: "A régi lacikonyhás..." Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.1-2.sz.54.l.

M.D.K.-

dr. Kiss Tibor
építész

A Városi Tanács felszólítására a város építészeti koncepciója kérdésében javaslatot dolgozott ki. (Munkatársak: Hollós Éva, Pogány István, Vincze Kálmán, Wettstein János)

Budapesti Városi Tanács V.B. Ismertetője 1953. Bp. 30 l.

M.D.K

dr. Kiss Tibor
építész

A Városi Tanács 12 építészt szólított fel, hogy a város építészeti koncepciója kérdésében javaslatokat dolgozzanak ki. Ezek között szerepel Kiss Tibor, munkatársai: Hollós Éva, Pogány István, Vincze Kálmán, Wettstein János.

Budapest Városépítészeti Kérdései (1954.) 24 lap.

Kiss Tibor dr. (nemeskiskéri), okl. építészmérnök, műszaki doktor, műegyetemi adjunktus, a „Kertépítészet" című tárgy meghívott szakelőadója. *II., Keleti Károly-utca 15/b.* (L. a 16. pontnál is.)

József nádor tájék

1940/41. 81. l.

érési gyakorlati segélyben részesült					Gyógyszer-segélyben részesült		Szanatóriumi segélyben részesült	Lakbér-segélyben részesült	Ruhasegélyben részesült					Télikabát-segélyben részesült			Cipő- és fehérnemű-segélyben részesült	Cipő- és harisnya-segélyben részesült	Cipő és rovatharisnya-segélyben részesült	„Pro iuventute" ruhaakcióban részesült		
	16	12·20	10	6·20	20	10	60	27	68	65·50	45	35	25	76·50	56	45	38·70	31	26·20	télikabát	ruha	cipő és fehérnemű
pengő					pengő		pengő	pengő	pengő					pengő			pengő	pengő	pengő	pengő	pengő	pengő
									1	16				4			1	7	5			
12	12	2	8				1															

MDK

Kiss Tibor építészmérnök

A Budapesti Mérnöki Kamara új tagja, 1928. évi augusztus 2-tól.

Cikk: A Kamara új tagjai.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, 1928. VIII. 19. 260.lap

Kiss Tibor

lett az 1949 febr. 2-án megalakult Magasépitési Tudományos Egyesület de epitő alelnöke.

Major Máté: Húsz éves az épitészeti tervezés közösségi megszervezése. - Magyar Épitőművészet, 1969. 3.sz. 52-53. l.

MDK

Kiss Tibor dr. vitéz adjunktus

Meghivott szakelóadó, az épület tervezési tanszék mellett.

József nádor 1941/42. 70.l.

Kiss Tibor, építész

Kiállít az Építőművének
hövetségében. (VIII. ker.)

— :o Kiss Tibor

8.

EST I HIRLAP, Bp. 1975. ápr. 18.

Kiss Tibor, építész

l.: Kelle Sándor

Tóth T.: Képzőművészek .... 341-349.

JELENKOR, Pécs, 1976. április XIX/4.

MDK

Kiss Tibor dr. adjunktus

Az épülettervezési tanszék karöltve a középkori építéstani tanszékkel dr.Kiss Tibor és Lux Géza adjunktusok vezetésével tanulmányi kirándulást rendezett a IV.é.építészmérnök-hallgatók számára a Felvidéken, az ottani modern épületeknek és műtörténeti emlékeknek tanulmányozása céljából.

József nádor 1938/39. 174.1.

M. D. U.

KISS Tibor

Pécs, Mecsek enkrászda-telső

n. e. Vidéki tervező vállalatok épité-
szeti vándorkiállitása
Magyar Építőművészet 1960. 5. sz. 57-58. l.

422. n. Kiss Tibor, ép. MDK

Szül.: Budapest, 1899 Okl. kelte: 1923 Sz.: 7782

A m. kir. József Műegyetemen oklevelet, abszolutóriumot vagy oklevélhez hasonlítást nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

ÉP-IP - ÉP-MÜV. 1931. márc. 1. 41. l.

Kiss Tibor épitész /ÉM Pécsi Tervező V./ M.D.K.

Pécs Mecsek cukrászda.

Belsőépitész : Vida Gyula

Falfestmény: Lantos Ferenc

Épült : 1960.

repr.

Magyar Épitőművészet 1962 /6. 19.1.

Kiss Tibor, dr. viker

a Czigler-ér-met nyerte

cród

MMÉLKözl

1942. 15-2. l.

ZSIGMOND
hirlapbizomanyos
KESZTHELY

nemesbiskéri Kiss Tibor

építész.

Szül. Budapest 1899.
Oklevelet nyert 1923.

Műegyetem II. é.

T. 10529.

, kissé balra fordul, disz-
jének gallérja prém. Jelzése

cm.

265-902
-1758.

Kiss Tibor

epitéz.

Szefelflex. 312. l.

Életr. arch.

u. o. 752. l.

Kiss Tibor

építész

Kiss Tibor (nemeskiskéri),
építészet" című tárgy meghívc

ségi enciklopéd
osztály meghívc

Programmja, A m.
kir. József nádor mű-
szaki és gazdaságtud. egye-
tem — 1937/38. tanév
első félévén. 69. l.

Kiss Tibor dr

Kiss Tibor műszaki doktor, építészmérnök, műegyet. adj. szőv. árvaszéki hites szakértő, II. Keleti Károly-u. 15/b. 153-312

Budapest, 1940. sept.

kg
g
Könyv.

Kiss Tibor

műegyetemi m. tanár

építész

a balatonfüredi

Kisfaludy Szinháznak 1878-

ban történt lebontása után

megmaradt hat db oszlop

elhelyezésére és konzerválá-

sára vonatkozó tervét a

MOB műemléki szempont-

ból megfelelőnek

találta-

MOB irattár 441/1943. 7

Kiss Tibor

épitész

évod

Pica

ELSŐ RÉSZ

2. 800 pengős ösztöndíjat kaptak:

Prokopecz László műegyetemi tanársegéd és Szántó Emil műegyetemi kisegítő tanársegéd, továbbá Kiss Tibor műegyetemi adjunktus, aki építészi külföldi utazásra kapott 800 pengőt.

Kiss Tibor

József műegy 1933/34.
66. l.

FÜGGELÉKEK.

Kiss Tibor

épitész

Lázd

Orsz. Ösztöndíjtanács

1933-34. évi jelentése

57. l.

Kiss Tibor dr

Kotsis Iván tanítványa

adjunktus volt

1945-ben és

1946-ban

ás vétett jelentéstétel kötelezettsége

vi október hó 18 án

iróság.

kir. aljárásbiró.

Kiss Tibor, [grafikus ?]

MDK

Borsodnádasdi rajztanár.
Trópusi üvegházat rendezett be.

– : Házi trópus 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. okt. 30.

MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPITÉSZ- EGYLET

Budapest, IV., Reáltanoda-u. 13-15. Telefon: 185-330.

MEGHÍVÓ.

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉSZ EGYLET
MŰ ÉS KÖZÉPÍTÉSI SZAKOSZTÁLYAI

1938. május hó 2-án, hétfőn este ½7 órakor ülést tartanak, melynek tárgya:

KISS TIBOR ismertetése:

A Nemzeti Sportcsarnok tervpályázatáról.

(Vetített képekkel.)

Vendégeket szívesen látunk.

A Szakosztályok Elnöksége.

Kiss Tibor
épület

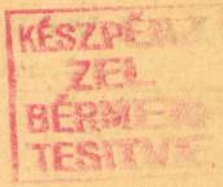

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Műemlékek Országos Bizottsága

BUDAPEST *úrnak*

IX. Rákos u. 11.

BUDAPEST,

Mérnökök Nyomdája. Budapest. 4893.

Kiss Tibor építész

A pannonhalmi iskolaszárnyat tervezte
(eml.)

Könyv és folyóiratismertetések
Levárdy Ferenc: Pannonhalma 1968

Műemlék védelem 1970 VII. 2 123 old.

<Kiss Tibor –
Lux Gera>

tovább

< > 1939. évi építé-
szeti tanulmányút a
vinzacsatolt Felvidé-
ken. Kny. Technika.
4-r. 46 kép 11 l.
Bp. 1939

Gent (1234)

<Kiss Tibor dr és

Lux Géza>

könyvé

tovább

<> 1939. évi építé-

szeti tanulmányút

a vizsgatolt fel-

vidéken.

Különlenyomat

a Technika 1939.

évi 7-8. számából

Bp. 1939.

Cód

Érk: 1911. VIII. 9.
Ikt: 1822-1911 exp.

A

Műemlékek Országos Bizott-
sága Méltóságos Elnökse
ugyanak

Budapest.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
636/911.
számhoz

Ulászatos Kérelme

Kiss Tibor dr

a budapesti Műszaki Egyetem 2. szám Épület-tervezési Tanszékén működő egyetemi ny. r. tanár.

Vrőd

Hidrológiai Közlöny

1950. jun.-jul. sz.

1

ön után havi utólagos részletekben évi

jét pedig 36 **havi** részletben tör-

a **tőketörlesztő részlet** 36

engő 74 **fillért tesz ki** és hogy

hó 1. napjától

ára hivatott számfejtő hivatal, illetve a

vonni és a tartozásom törlesztésére a

olgáltatni.

éb vonatkozásban is erre a kölcsönre a

abályok intézkedéseit kell alkalmazni.

nyleges szolgálatból végkielégítéssel tá-

Pénzintézeti Központ törlesztetlen

si összeg) egészében lesz visszatartandó.

(Kiss Tibor dr.)

cikkei

( ) A „Szabadság" strand-fürdő. Tervező: Darvas Lajos (Főti) Építés – Építészet – 1949. I. évf. 6-7 sz. 44-47. l. Képekkel.

U T I S Z Á M

A Visegrádra tett hivatalos utr

Tárgy: az őrlakás helyreállitá

alatti folyosó uj téglapadlójána

épitési vállalkozóval továbbá a

Pál és Mihalik Sándor muzeumi i

fényképész urral.

Uti költség autobusszal: 2 × 13,

Napidijak: 3 és félnap á 28,00 =

Összese

azaz szóval százhuszonöt forint,

ezennel elismerem.

Budapest, 1948 junius 24=én

Kiss Tib

Vigadó tér

Érdekes Ujság
1957 okt 5

Kiss Tibor dr. és Szabó Árpád megvásárolt pályaműve. A tervezők a földalatti vasút végállomását néhány méterrel meg akarják hosszabbítani és bevezetik a Vigadó alá, hogy a hangversenyeket látogató közönségnek ne kelljen áthaladnia a forgalmas téren. Az épület körül széles árkádokat kívánnak létesíteni. Fent tetőterasz épülne

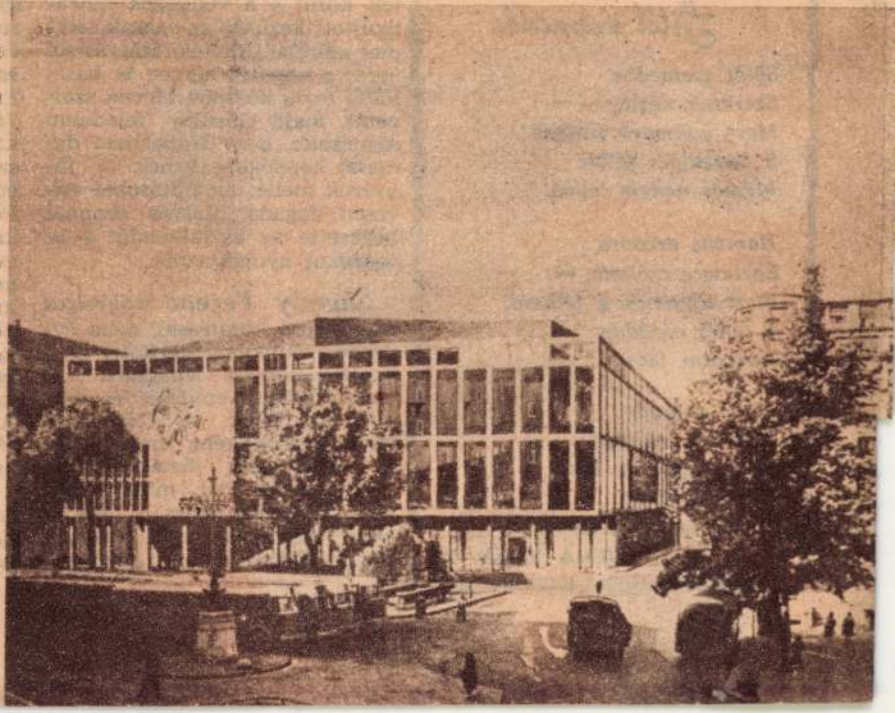

MDK

Kiss Tibor dr.

Dr.Kiss Tibor 15.500 forintot kapott a Vigadó újjáépitési tervpályázatáért.

Cikk: Milyen lesz a Vigadó?

Népszabadság, 1957.szept.18. (Képpel.)

Kiss Tibor

ANDREA

Cementárugyár és építőipari r.-t. Műkőmunkák, padló és falburkolatok Budapest, V., Vigszinház-utca 5
Telefon: Automata 298—37

PARAFAKŐGYÁR R.-T.

Ezelőtt: Kleiner és Bokmayer
Budapest, VIII. Főherceg Sándor-tér 4.
Telefonszámok: József 301-14, József 301-16

Készít sajtolt parafa, parketta padló burkolatokat. Kórházakban, szanatóriumokban, szállodákban, fürdőkben, torna- és vivótermekben, irodai helyiségekben, könyvtárakban, muzeumokban igen előnyösen alkalmazható
Rugalmas, zajtalan, pormentes és teljesen lábmeleg padló. Mosható, vízálló

INCZE GÁSPÁR MŰ-ÉSBÚTORASZTALOS
Készít egyházi, iskolai és irodai berendezéseket Bpest, I, Bertalan-u. 22 T. Lá 5-1

Központi fűtések, szellőztetési berendezések
Magyar Fűtési és Szellőztetési Berendezési Vállalat
Budapest, IX., Márton ucca 35/a. szám

BOSTWICK RENDSZ. TOLORÁCS

Speciális U vasakból
körforgó-ajtók, tűzbiztos vasajtók, vasszerkezeti munkák és üvegtetők
Kajtár Lajos
épület, műlakatos és vasszerkezeti gyára
Budapest, IX. Liliom-u. 26
Telefon: József 344—2

Templomberendezések
Aranyozás, fényezés, festés, szakszerű renoválás, ötvös- és bronzmunkák mintázása.
Ecclesia Részv.-Társ.
Budapest, VI., Csángó ucca 22
Telefonszám: Aut. 908-44

KRISZTIÁN SÁNDOR *iparművészeti és szobrászműterme, Bpest, VII., Gyarmat-utca 12. Tel.: Z. 70-80*
Készít úgy saját, mint megadott tervek alapján: épület külső és belső figurális és dekoratív szobrászmunkákat, homlokzatdiszeket, belső stukkómenyezeteket, kandallókat, oszlópokat. Kerti dísztárgyak, díszpadok, pergolák, virágtartók, díszkutak, síremlékek stb. úgy márvány, mint elsőrendű tartós fagyálló műkőből.

KRAUSZ LAJOS SZOBRÁSZ
Egyházi munkák, oltárok szobrok, keresztkutak, diszitmények stb. Profan épületi munkák, homlokzati diszitmény, specialista stukkó mennyezeti munkákban. Bronz- és famunkák. Művészi síremlékek márvány, gránit, mészkő, műkőanyagból. Elsőrangu referenciák.
Müterem: Bpest, VI., Lehel-u. 14. Telefonhivó Aut. 934-53

Oltárok, szószékek, gyóntatószékek teljes templomberendezések
OERBAUER A. UTÓDA
Magyarország legrégibb templomberendező vállalatánál
BUDAPEST, IV. KER., VÁCI UCCA 41. SZÁM
Alapitási év 863. Telefon: Aut. 833-44
Kelyhek, miseruhák, szobrok stb. stb. állandóan nagy választékban raktáron

FÖLDMUNKAIPAROSOK VÁLLALKOZÓ SZÖVETKEZETE
(KUBIKOS FÖLDMUNKÁSOK KÖZPONTI TELEPE
Földmozgosítás - Utépítés - Csatornatisztítás - Kordélyos fuvarozás - Ingyenes munkaközvetítés - Díjmentes költségvetés
VIII., MOSONYI-UTCA 1. Telefon: J. 360-88

MARGITTAI GYULA Bádogos-gáz, vízvezeték és csatornázási vállalata.
BUDAPEST, I., VERPELÉTI-ÚT 5. Telefon Lágymányos 9

PAULAY LÁSZLÓ elektrotechnikai és műszaki vállalat
BUDAPEST, VIII., KÖSZORU U. 4-16. TEL. JÓZSEF 401—76
Villamosvilágitási, villamos erőátviteli, optikai, akusztikai jelzőberendezések, magán- és házi telefonberendezések

Közönséges tömör faltéglákat árusító részvénytársaság
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 27. sz. Telefonszámok: Teréz 276-53, 276-54

Felelős kiadó: DR. FÁBIÁN GÁSPÁR Olympia-nyomda I., Bors-utca 24.

juttatni, hogy több építészt lehetne munkához juttatni, ha kimondanák, hogy inkompatibilis az építési kivitel a tervezéssel és az is, hogy az állami, városi és megyei fixfizetéses mérnökök bármilyen magánmunkát vállaljanak.

A főváros építési statisztikája. A gazdasági válság sohasem volt olyan mélyponton, mint most. Kitűnik ez a szomorú tény a fővárosi Statisztikai Hivatal most megjelent legújabb kimutatásából is, amely a jelen esztendő kilenc hónapjának, tehát a háromnegyed év adatait tartalmazza és hasonlítja össze az elmúlt év hasonló időszakával. Az adatok szerint az idei év kilenc hónapjában, szeptember végéig 784 új ház építésére adtak ki engedélyt, míg a mult évben ez idő alatt csak 642 új épület emelésére kértek engedélyt. Az idén 523 (tavaly 506) új földszintes házra, 173 (79) egyemeletes, 31 (16) kétemeletes, 28 (18) háromemeletes, 10 (12) négyemeletes, 15 (6) ötemeletes és 4 (5) hatemeletes bérház építésére adott engedélyt a főváros. Az emeletráépítések száma 53, a tavalyi 61 helyett. Ha kisebb a átalakításokat, toldaléképítkezéseket tekintetbe vesszeük, hajszálnyira ugyanannyi építési engedélyt adtak ki, mint a mult évben. Ezzel szemben a befejezett lakóházépítkezések száma emelkedett. Szeptember végéig 710 új ház épült fel, míg tavaly csak 607. Az új házakban 2893 lakás keletkezett, a tavalyi3265 lakással szemben, ami annak tulajdonítható, hogy az elkészült házak között sokkal több a családi ház, mint a bérház. Érdekes, hogy még most is építenek négy-, öt-, és hatszobás lakásokat. 187 négyszobás, 88 ötszobás és 32 hatszobás lakás létesült ebben az évben. Az új lakásban 7765 szoba van, míg tavaly 8844 szoba keletkezett az új lakásokban. Építkezések miatt 59 házat és 19 egyéb épületet bontottak le.

Dr. Szőnyi Ottó előadása a Mérnökegyletben. A Műemlékek Országos Bizottságának nagynevű előadója, dr. *Szőnyi* Ottó tanár rendkivül érdekes előadást tartott a Mérnökegyletben, egy fontos és korszerű kérdésről, a *„Liturgiai kivánalmakról"*, melyek a r. k. templom éptéséhez tartoznak. Dr. Szőnyi Ottó előadását főképen az teszi kimagasló jelenőségűvé, hogy oly egyén szájából hallottuk a legalapvetőbb igazságok feltárását egyik legnehezebb kérdésben, a katolikus plébánia templom szükségleteinek észszerű megoldása körül, akinek úgyszólván egész élete e problémák kutatása körül telt el és így ma legalaposabb ismerője nemcsak hazánkban, *de a külföldön is* a szakrális építkezéseknek úgy építészeti, mint kortörténeti és liturgiai szempontokból. Mint előadó is rendkívül rokonszenves, amit legjobban bizonyít az, hogy az építész hallgatóság, melyet általában igen szigorúan korholt, végül frenetikus tapssal jutalmazta a kitünő előadót. Rámutatott arra, hogy a tervezőknek nagy része nem vett fáradságot arra, hogy a *templom üzemét* megismerje, mert sajnos a tervező urak közül sokan még csak templomba sem járnak, jóllehet *jó templomot csak vallásos ember építhet.*

A templom feje és szíve *a szentély.* Itt áll Krisztus jelképe az *oltár.* Ez a centruma az egész épületnek. Ez *legyen tehát a legnagyobbszerű mindenek felett.*

A jó plébánia templom *nem téren van,* hanem az utca forgatagában, mint a most épült pompásan elhelyezett Szondy-utcai plébánia templom.

Érdekes dr. Szőnyi előadásának az a része, mely a *toronnyal foglalkozott. A torony a katolikus templomoknak egyáltalán nem integrans része.* A templom egyetlen célja: az *Isten dicsőségének szolgálata.*

A nagytudású, kitünő előadónak pompás előadásáért a szakosztály elnöke *Jakabffy* Zoltán mondott meleg köszönetet.

Előadás a gyarmatügyi kiállításról. *Kiss* Tibor műegyetemi adjunktus a párisi nemzetközi gyarmatügyi kiállításról a Mérnök- és Építész Egyletben mondotta el mondanivalóját vetített képek kapcsán.

A kiállítási pavillonok és építmények motivumait azokból a gyarmati, helyi részletekből vették, amelyek a gyarmatokat egyenkint jellemzik. De mindvégig európai felfogásban épültek. Kár, hogy a legmodernebb építészek nem vettek részt a tervezésekben.

Meglepő hűséggel másolták az indiai gyarmatok ősi művészetét az Angkori templom és a Cambozse-i pavillon épületeiben, tanulságot téve a hindu és buddha kulturák nagy fejlettségéről. A primitiv népek építőelemeiből francia elgondolásban alkottak itt a kiállíáson nagy architekturákat. Igen érdekes az észak-afrikai épületcsoport közepén az algiri pavillon, amelynek hatalmas tornya teljesen modern vasbeton konstrukció. Érdekesek Guyara, Guadeloup, az Antillák pavillonjai, az evangelikus és katholikus missziók épületei. A belsőségek kevésbbé sikerültek.

Az előadó kifogásolja a pavillonoknak egymáshoz való közelségét, amely miatt nem lehet nappal egyes épületeket hangulatteljesen élvezni. Annál élvezetesebbek az esti képek, amelyek a francia világító technika és művészet hatalmas fejlettségét tükröztetik. Igen bravuros az a néger vonatkozású hatalmas épület, amelyet Boileau építész ervezett Kamerun és Togo nevezetességeinek bemutatása céljából. Az igénytelen, kis néger viskók elemeiből nagyszabású monumentális épületet emeltek itt. Belga Kongó, Hollandia, Olaszország, Amerika valamennyien részt vettek e tündérváros felépítésében. A hollandus épületet tűz pusztította el, de eléggé fontosnak találták a hollandusok a kiállításon való részi vételt aneyira, hogy az épületet rövidesen újból felépítették.

A hallgatóság egy élménnyel gazdagodott a felolvasás révén, amelyért az elnöklő *Orbán* Ferenc fejezte ki a jelenvoltak köszönetét és elismerését.

A régi OTI tartozások és az iparosok járandósága. Fontos elvi határozatot hozott a Munkásbiztosítási Felsőbíróság. A felsőbíróság ugyanis kimondotta, hogy az OTI az iparosok korábbi keletű tartozásait nem vonhatja le az újabb munkaalkalmkból származó követelésekből, vagy építkezésekből eredő járandóságokból A Munkásbiztosítási Felsőbíróság határozata szerint csak a folyó építkezés folyamán előállott és be nem fizetett díjak, járulékok erejéig foglalhatja le az OTI az iparos követelését. Az OTI-nek tehát a Munkásbiztosítási Felsőbíróság határozata értelmében a jövőben ilyen építkezéseknél be kell érnie az iparosok számlakövetéseinek 6%-val és ezen felül nem támaszthatnak igényeket az iparosokkal szemben.

Hétfőn, december hó 7-én d. u. fél 7 órakor a **mű- és középítési szakosztályok együttes ülése.** Tárgyak: 1. Elnöki megnyitó. 2. *Schedel* Andor előadása: *Bérházakban fekvő tőke mobilizálása.* 3. Folyó ügyek, indítványok.

Kereskedelmi minisztérium Hévizfürdői rendőrotthon építési munkáira *dec. 29-én,*

M. kir. államépítészeti hivatal Budapesten versenytárgyalást tart a tahitótfalusi dunahid javítására (mázolás és szögecselés) *dec. 16-án.*

1021

KISS TIBOR KÉPEI ELŐTT

Végy egy kosfejet...

Pályája szabályos. Tehetsége révén a Képzőművészeti Gimnáziumba kerül, ahol *Sikuta Gusztáv* és *Szkok Iván* tanítványa. A Képzőművészeti Főiskolát 1979-ben végezte el, mestere *Gerzson Pál* volt. Jelenleg itt tanít —, az anatómia tanszék tanársegéde, *Patay László* professzor fontos alapozó munkájának segítője.

Különös alkat, különös ember. Ismeri, felhasználja a művészettörténet remekműveken áramló tanulságait, de leginkább *Leonardo da Vinci befejezetlen művei izgatják.* Az ő kiindulási pontja is az emberi test, a ráfeszülő drapéria lelkületet és nemcsak testet meghatározó ritmusa. Szerencsére a főiskolán az anatómiarajzok százait készítette el külön és saját feladataként is. *Rembrandt* Tulp doktor anatómiai leckéjében oldja a halál iszonyatát az élő figurák sokaságával. *Babits* is hasonlót akar Balázsolás című versében: „Nem is olyan nagy dolog a halál". Kiss Tibor is szelídíti a rettenetet, azt rajzolja, hogy „Nem is olyan csúnya a halál". Költői bonctan ez, esztétikus, esztétizált halottakat láttat, — a csönd személytelenségét a kihunyt emberi testben. Ez megnyugtató, mert szép. Széppé nemesített. Ha nem is a valóságban, de legalább a rajzok sokaságá-

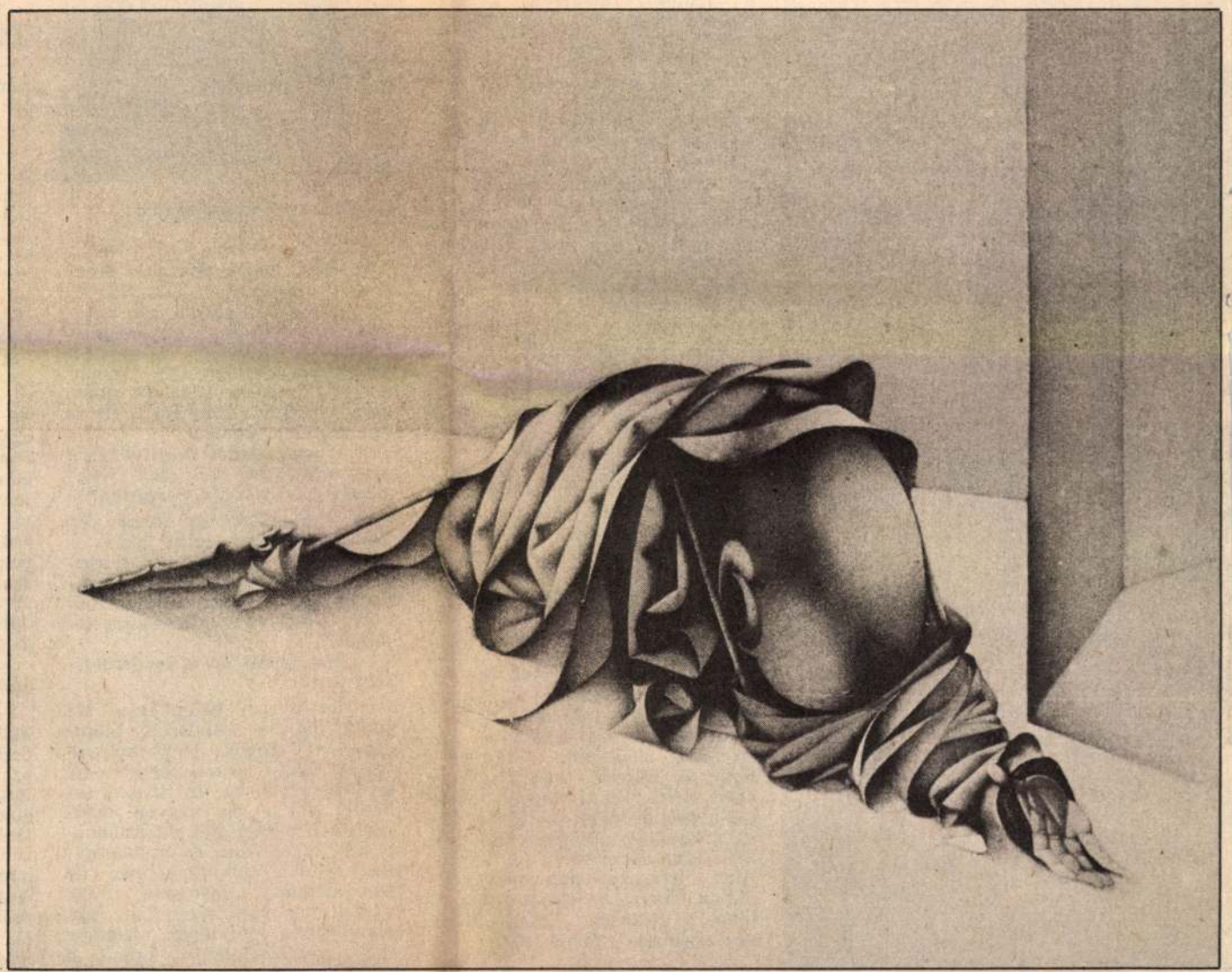

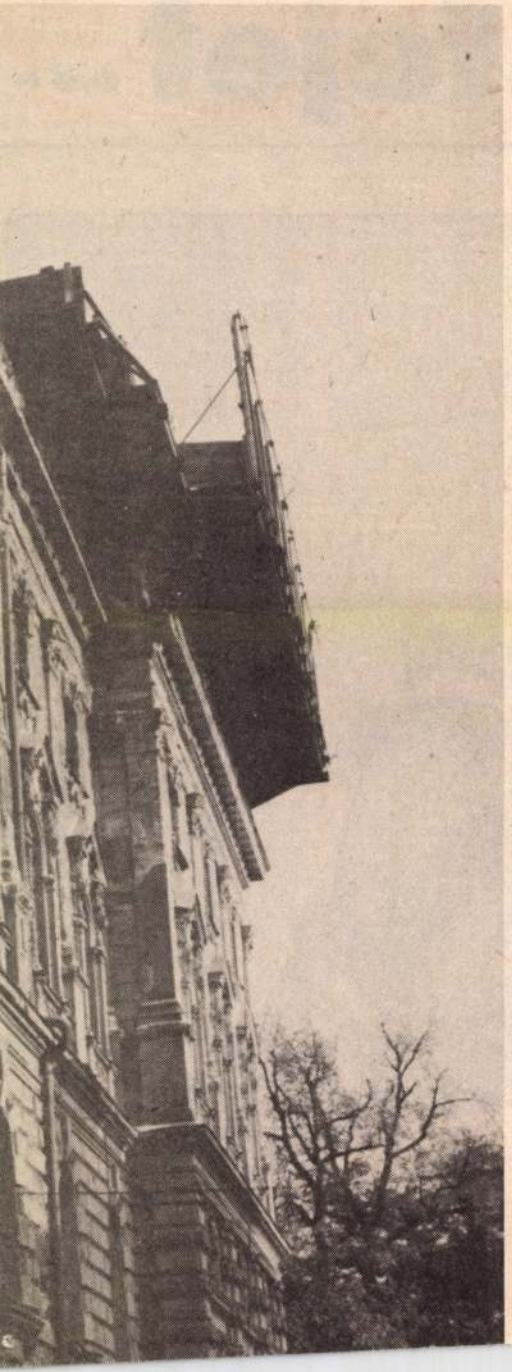

mükkel győződjenek meg: nemcsak fővárosi színház létezik, az úgynevezett „elkényeztetett" színházélet (ahol jegyhez sem lehet hozzájutni), hanem bőven van más is.

Itt beszélgettem fél éjszakát a pályáról, kollégákról *Barta Máriával*, aki tizenhat éve tagja a színháznak. Róla mindenki csak a legjobbat mondja. Villámhárító, nyugtató, csitító.

— A fiatalok azt hitték, hogy idejönnek és a hírükre megtelik a színház. Sokéves, kemény munka kell még ahhoz. Azt is magyarázom, hogy higgyék el, mindegy kis szerep, vagy nagy szerep. A fontos, hogy az örömüket megtalálják benne. A főszerepeket könnyebb eljátszani, az írók arra nagyobb gondot fordítanak, de élő embert varázsolni az epizódfigurákból...! Az ám a mesterség!

Azt hiszem, csak az képes igazán így beszélni a pályáról, aki valóban elhivatottságot érez iránta. Szinte elképzelhetetlen a polgári életben, hogy a férj egy távoli másik városban színészházban, „munkásszálló szinten" éljen.

— Én ide kötődöm Szegedhez, Pistám (Bozóky István) pedig máshova. Egymás premierjein ott vagyunk, levelezünk, telefonon beszélünk. Mit tehetnénk mást? Kár, hogy megkopott ma már a színházi pálya fénye. Nincs mindenkiben meg a feltétel nélküli lelkesedés. Habár meg lehet érteni. Kevésbé irigyelt foglalkozás ez ma már. Ezelőtt a színész jól öltözött, elegáns volt. Ő diktálta a divatot, jól megélt a fizetéséből. Ez ma csak Budapesten és csak egy-két művészről mondható el, akiket sűrűn hívnak rádiózni, tévézni, filmezni. Itt két órakor a próba után rohanunk a menzára, hogy fél háromig megkapjuk az ebédünket. Hiába megy aznap jól a próba, valaki a földön járva megszólal: „fejezzük be, mert nem kapunk ebédet!"... Egyébként a gyerekek sem panaszkodnának ennyit, ha Ruszt Jóska itt lenne közöttük. Megváltozna egy csapásra a hangulatuk.

Pál Tamás karnagy-igazgató

sok súlyát nem növesztik mítoszok: Rómeók és Júliák, Hamletek... A mindenáron való teljesítmény sokkjától kell megszabadítani a művészt. Meggyőződésem, hogy előbb egy társulatot kell megteremteni és utána már ki lehet állni, hogy itt is van Hamlet, Rómeó.

— *Hogyan lehet megteremteni egy társulatot, ha csak féligmeddig tartózkodik Szegeden?*

— Van ennek egy furcsa önjáró természete, mint akár az elefántnak. Megcsinálja az ember az elefántot, elindítja és akkor az elég nehezen áll le. Azonkívül azért én rendszeresen lejárok.

— *Mit jelent az a rendszeresség?*

— Két-három hetenként... Ha pedig darabot rendezek, állandóan ott vagyok. Mert álmaim vágya, hogy ismét legyen egy színházam. S ha az Szeged lehetne, akkor én nagyon örülnék. A színházi élet ott átmeneti állapotban van. A társulatépítési munka tulajdonképpen tíz éve stagnál. Lényegében most történt az idei szezonban egy komolyabb előrelépés. Amikor nagy vérátömlesztést kapott a társulat. Tíz fiatal pályakezdőt

— Másom sincsen. De nagyon küzdelmes magabiztosság ez.

— *Bizonyára millió kérdőjellel?*

— Az nem látszik, hogy mikor izzad a hátam, mert nekem az a dolgom; rajtam az lássék, amit közölni akarok. Eddig majdnem mindig sikerült. De az 1978-tól tartó időszakomban nem sikerült. S ez életemnek eddig legrejtelmesebb, legelemzőbb időszaka. Mióta Kecskemétről eljöttem, letepertek a körülmények.

— *Mi fogta vissza?! Hisz azért egymás után rendezett, dolgozott...*

— Azok sem fogadtatásukban, sem létrehozásukban nem voltak jók.

— *Magában kereste a hibát?*

— Igen, amikor észrevettem, hogy valami nem stimmel. Ültem a próbákon, ahelyett, hogy dolgoztam volna. Néztem és félórákat nem szóltam hozzá. Egyszerűen nem voltam aktív állapotban. Színházat csináltam, általában, konkrétan és szervezetileg. Ahelyett, hogy azzal a természetes gyermeki önzéssel foglalkoztam volna: az életet vigyem fel a színpadra. Én egyszerre törődtem a megszületendő gyerekkel és azzal, hogy az anya is életben maradjon. (A Népszínházra gondolok.) De ne gondolja, hogy mindez csak velem van így. Az egész pálya tele van iszonyú ellentmondásokkal, szorongásokkal. Nagyon rossz állapotban van az egész szakma. Kollégáim azt mondják, amikor én Szegedről beszélek: „minek, ma már nem divat, hogy csináljunk egy színházat".

— *Miért, mi a divat: produkciókat kell létrehozni?*

— Nem, nem is tudom. Élni kell talán. De ebben igazán nem őszinte senki. Szeged számomra azt jelenti: itt még tehetek valamit. Tele vagyok hittel, energiával... Noha igazán nincs jó kedvem, mert rémisztgetnek bizonyos harcok, problémák. Ez is nagyon sokrétű. Igazságtalan lennék, ha azt mondanám, roszszak a szociális körülmények. De nem elég a színészek helyzetét munkásszállószinten megoldani. A színházban kell a szí-

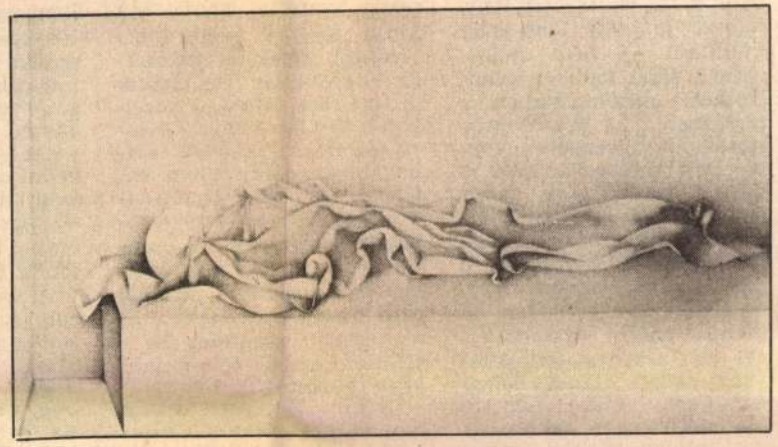

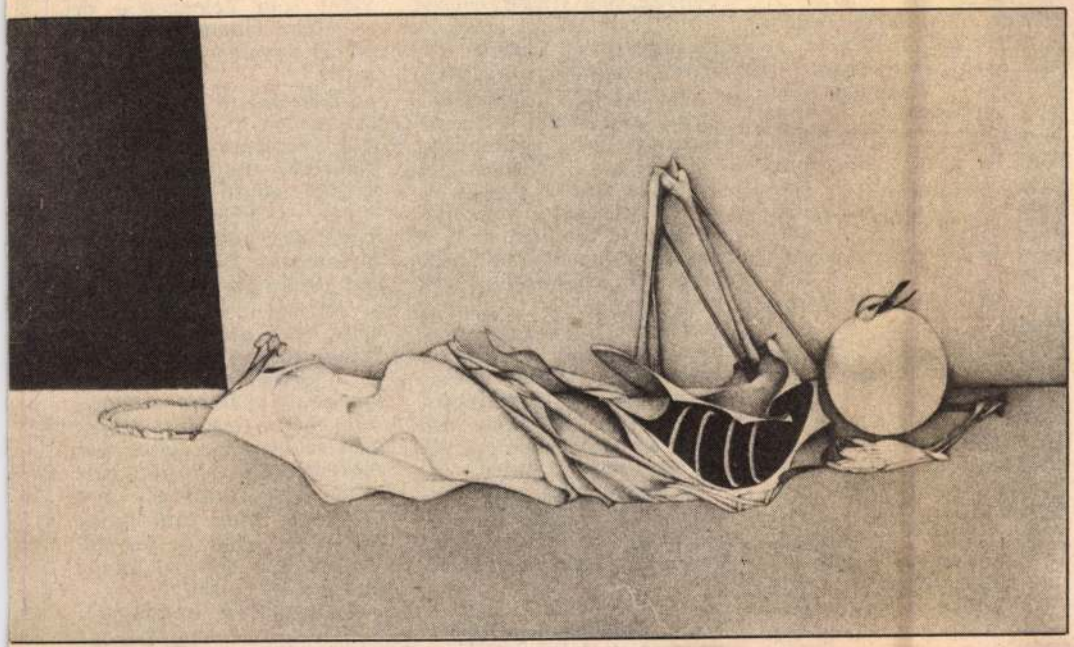

ban. Idézem önvallomását: „Az egész világot akartam leolvasni —, az élet kottája a halál is". Organikus szerkezet a majomcsontváz, a kos koponyája, mintegy annak tanúbizonysága, hogy ez is a lét törvénye, nemcsak tárggyá merevült élet, melyet ezerféleképpen lehet olvasni, látni.

Végy egy kosfejet, orrszarvút, macskahullát, rákot, madarat, nagyítsd fel a falra epidiaszkóp segítségével, s megkapod a kép forrását. Mindez ilyen egyszerű Kiss Tibor számára, ő így erjeszti képpé a gondolatot. Ezt a lenézett eseménysort elemzi mint fontos történéseket. Provokatív ez a festészet? Nem, csak nyílt, természetes és bátor —, az anatómiai rajz műszaki pontossága bizonyító erejű kép; a halál is élet, annak folytatása, dialektikus ellenpontja. Mindezt rajzmondatokkal igazolja.

Kiválasztja az orrszarvút, s formáival bizonyítja be a lét tökéletességét ebben a vaskos alakzatban is. *Ionesco* az ember „elaljasulását" jelezte az orrszarvúban, Kiss Tibor az észre nem vett erős esztétikumot. Más következtetésre jutott, s ezt festői érvekkel hatásosan igazolja is.

Elemzi a Badacsonyt is, *Egry*, Gerzson Pál látomásai nyomán, de egyéni nyomvonalon, újdonságokat felfedezve. Szigliget színes óriáskalap az ő értelmezésében, összegyűrt színes lepedő a felhőzet, s egy letakart ember a maga mozdulatlanságában olyan, mintha hernyó mászna ráncos drapériájával. Kiss Tibor ars poeticája az, hogy a mű a motívumok rendezésénél kezdődik, s ez jelzi, hogy a festészetben több perspektíva létezik, mint a valóságban. Az új kép ennek megfelelően nem más, mint törvényfejtő szótár, gazdája, használója maga az alkotó. Az egyiket névről is ismerjük: Kiss Tibor.

Losonci Miklós

Bűvészmutatvány a Sína

MAGYAR IFJÚSÁG
1981. DEC. 1
MSZMP SAJTÓFIGYELŐ
1091 Budapest, IX., Ul. 8.
Telefon: 337-738, 340-726

„Ahogy tetszik" — talán ebben a Shakespeare-től kölcsönzött vígjátékcímben summázható a legjobban négy közös piaci tagország — Nagy-Britannia, Franciaország, Olaszország és Hollandia — leutóbbi bejelentése, mely szerint készek elküldeni egységeiket a Sínai-félszigeten jövő tavasszal felállítandó nemzetközi békefenntartó erőkbe. A döntést tartalmazó nyilatkozat ugyanis több hetes kemény munka után eleve azzal a szándékkal készült, hogy elfogadható legyen minden érdekelt fél, az arab országok és a Palesztinai Felszabadítási Szervezet. Egyiptom és Izrael, valamint az Egyesült Államok számára is. Ki-ki a maga módján értelmezheti a döntést és láthatja benne akár Camp David folytatását, akár pedig a Camp David-i folyamatot lezáró, új utakon induló lépést.

A diplomáciai bűvészmutatvány — merthogy erről van szó, azt a négy ország nem is titkolja — nagyon is komoly, lényeges elemet takar: nemcsak az említett négy nyugat-európai ország, de tulajdonképpen az egész Közös Piac is, mint testület most először határolja el magát félreérthetetlenül — ha kissé „árnyaltan" is — az Egyesült Államok védnöksége és aktív közreműködésével Izrael és Egyiptom között létrehozott Camp David-i békeépítménytől.

A Camp Davidben aláírt szerződések szerint Izrael 1982. április 25-ig kivonja csapatait a Sínai-

lyét nemzetközi haderő foglalja el, szavatolandó a békét Egyiptom és Izrael között. Az Egyesült Államok a két és fél ezer főnyi haderő mintegy felét kész kiállítani — nem utolsósorban saját katonai jelenlétének megalapozására a térségben. Washington ugyanakkor kezdettől fogva arra törekszik, hogy a békefenntartó erőt nemzetközivé tegye. Ezzel elsődleges célja az volt, hogy demonstrálja: Camp David nem kudarc, hanem tény, amelyet nemzetközileg is szentesítenek. Másodlagos cél volt a szövetségesekkel való „közös teherviselés" ideájának kézzelfogható alátámasztása s az amerikai katonai jelenlét tényének enyhítése, jelentőségének csökkentése.

Az izraeli—egyiptomi—amerikai „békefolyamat" eddig erre a szűk, hármas körre korlátozódott. Sürgetővé vált a kibontakozás és a továbblépés, már csak azért is, mert a megoldatlan közel-keleti problémák — egyebek között — az Egyesült Államok és Nyugat-Európa amúgy sem problémamentes kapcsolatait is terhelték. A Közös Piac tagországai 1980 júniusában Velencében elfogadott nyilatkozatukban azzal fejezték ki egyet nem értésüket Washingtonnal, hogy leszögezték: A Palesztinai Felszabadítási Szervezetet is be kell vonni az átfogó rendezéshez vezető folyamatba.

Velence után jó ideig Nyugat-Európa nem tett látványos kísérletet Camp

hiszen a velencei nyilatkozatot az Egyesült Államok rosszallással fogadta, Izrael elutasította, az arab világ pedig szerette volna azt hinni, hogy a közös piaci országok kínálnak számukra alternatívát és elvetik az amerikai ihletésű közel-keleti békét. Nyugat-Európa azonban kínosan szabadkozott, kifejezetten cáfolta, hogy Camp David ellen lépne fel és arról igyekezett meggyőzni az érdekelt feleket, hogy kezdeményezése kiegészítő jellegű, nem pedig Washington törekvéseivel ellentétes. Ez a kísérlet egyik félnél sem aratott sikert.

Camp Davidet annak idején még *Jimmy Carter* hozta tető alá; közben elveszett Irán. Jött *Reagan* elnök, meghalt *Szadat* elnök és új, nagy barátja is akadt Washingtonnak, amely ezentúl fel is fegyverezhető: Szaúd-Arábia. Nem is szólva arról, hogy még Jimmy Carter exelnök is kijelentette: az Egyesült Államoknak előbb vagy utóbb tárgyalnia kell a PFSZ-szel.

A „Tízek" tehát elérkezettnek látták az időt, hogy megint lépjenek — még akkor is, ha közben kiderült: az arab országok Camp David támogatásaként fogják fel, ha Nyugat-Európa részt vesz a sínai ellenőrző erők tevékenységében. Izrael pedig leszögezte, hogy amennyiben Nyugat-Európa ragaszkodik ahhoz, hogy a „terrorista" PFSZ-t is be kell vonni a tárgyalásokba, úgy jobb, ha „otthon" marad,

tek,
25-é
érte
csú
lon
lénye
szesen hat nyilatk
tott napvilágot, egyet a Közös Piac, mint testület tett közzé; egy másik nyilatkozatot a sínai erőkben részt venni szándékozó négy ország közösen hozott nyilvánosságra és végül e négy ország kormánya külön-külön is nyilatkozott.

Az *első*, a „Tízek" nevében született nyilatkozatban a tagországok hangot adtak véleményüknek, amely szerint „Franciaország, Olaszország, Hollandia és Nagy-Britannia ama döntése, hogy részt vesznek a sínai nemzetközi erőkben, megegyezik az Európai Közösség tagjainak gyakorta hangoztatott óhajával, amely szerint elő kell segíteni bármilyen, a közel-keleti átfogó békerendezés irányába mutató lépést annak az elvnek a kölcsönös elfogadása alapján, hogy a térség minden államának joga van a létezéshez és a biztonsághoz, valamint szükséges, hogy a palesztinai nép teljes mértékben gyakorolja önrendelkezési jogát". Ez a nyilatkozat *nem* tesz említést sem Cam Davidről, sem a velencei nyilatkozatról.

A *második*, a négy ország által közösen megfogalmazott nyilatkozat legfontosabb része négy értel-

Camp Davidben még minden egyszerűnek látszott. Balról

mány
úgy értelmezi
ezáltal elkötelezik magukat a térségben már létrehozott, vagy a jövőben létrehozandó békerendezésben — de úgy sem, hogy kizárják magukat ebből; a négy kormány részvétele semmiképpen sem módosítja e kormányok a térség problémáinak más vonatkozásaival kapcsolatos, jól ismert politikáját. Ez a nyilatkozat sem említi Camp Davidet, sem Velencét — de az utolsó mondat világos utalás a velencei nyilatkozatra.

Végezetül a négy nyugat-európai fővárosban nyilvánosságra hozott *négy különálló* nyilatkozat már nyíltan említi Camp Davidet és Velencét. E tekintetben jellemző a brit nyilatkozat, amely világosan fogalmaz: „Üdvözöljük az Egyiptom és Izrael közötti béke eredményeit, és Izraelnek a Sínai-félszigetről történő kivonulását: ami pedig az izraeli—egyiptomi békeszerződés végrehajtásával kapcsolatos intézkedésekhez nyújtott brit támogatást illeti, ezt úgy tekintjük, mint ami teljes mértékben *eltér* és *független* a Camp David-i folyamat egyéb részétől".

Az amerikai külügyminisztérium azonnal „melegen üdvözölte" a négyek

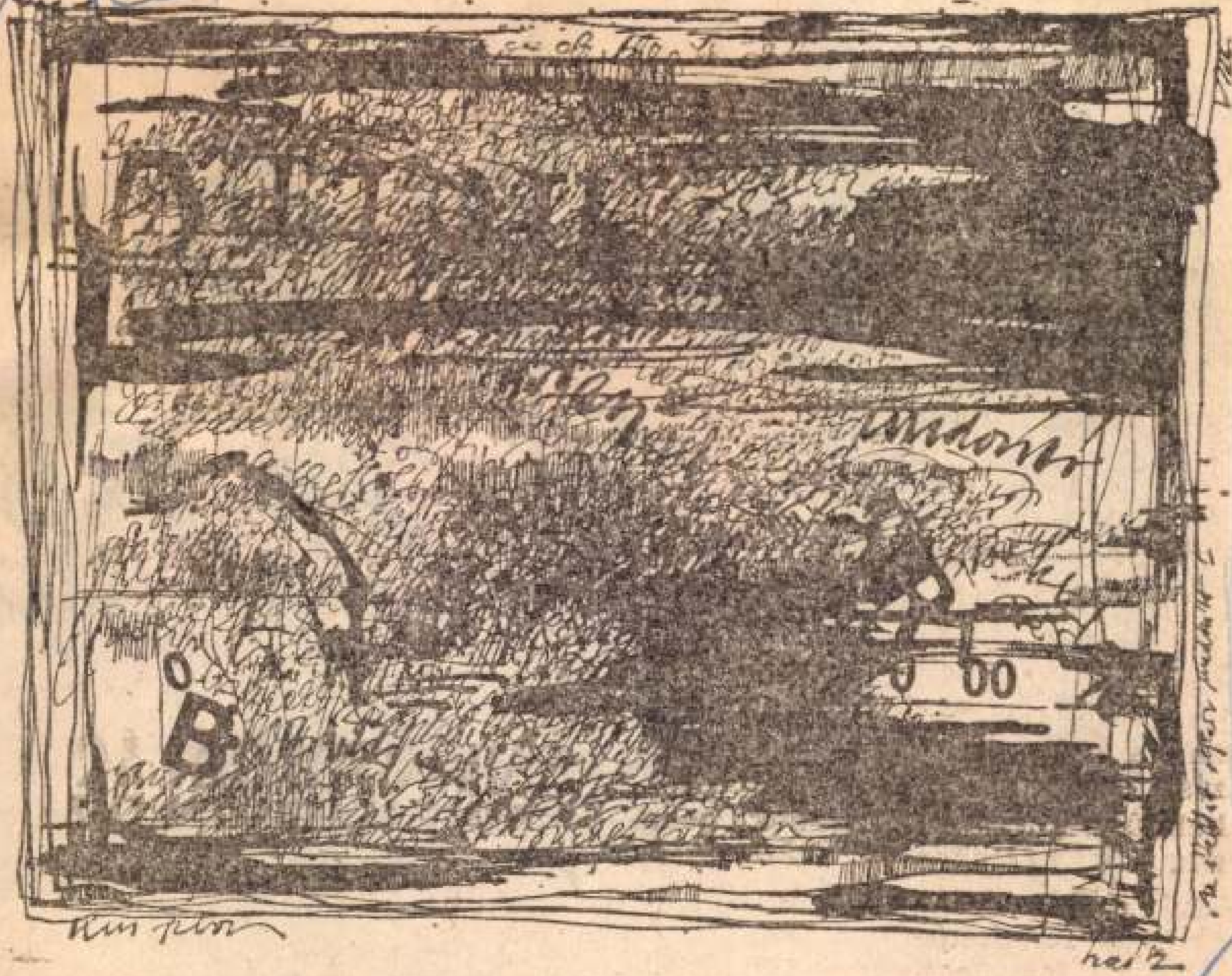

Kiss Tibor: Az ebéd itt olykor undorító

a levegőt! Abban a bizo
percben egyérintős ját
Egy másodpercre sem á

1983 JAN 1 4

ÉLET ÉS IRODALOM

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

B. Szabó Zoltán: 1 kg fehérkenyér

az ember! Nálunk itthon az edzésen időre dolgoznak. Egy perccel se

szer került be az országos belga fordulóválogatottba. Öt gólt rúgott

Kiss Tibor

Részlet a livingroomból. (Hollandiában tudatos ez az idegen elnevezés.) Kilátás a loggiára.
Ugyanaz a helyiség, de ellenkező oldalon és az alaprajz tükörképe. Balra lent a hálóban lévő ágy sarka a szoba elválasztó üvegfala. A lomtár ajtaja. Beépített szekrény. Minden darab a leghasznosabb és kipróbált polgári bútor!

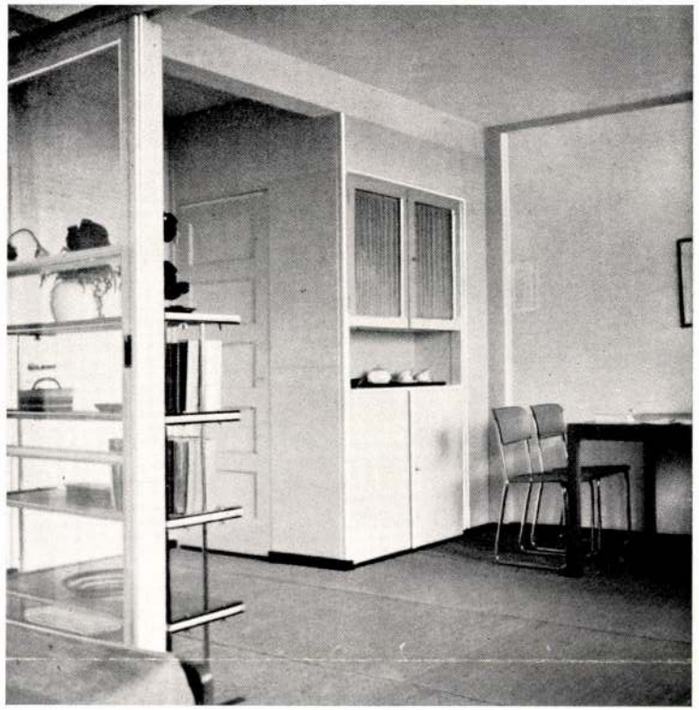

„Bergpolder" lakóépület. Rotterdam, Hollandia. Tervezte: Tijen, Brinckmann, van der Vlugt.

nem egy belül apróra eloszlott (lakásokból álló) egység; hanem egy ideálisnak elfogadott lakástípus sokszorozása egymásmellé és egymásfölé tekintélyes nagyságú rendszerré. Ez az egyik fontos alkotója, „modernsége" ennek a háznak.

A másikat, amely értékét befejezetten meghatározza, akkor érezzük meg, ha azt a mély hatást elemezzük, amelyet ez a hajmeresztően vékony vonalakból álló szerkezet a szemlélőre gyakorol. Az egésznek összhatása nem a házé, hanem egy karcsú fémállványé, nem is amelyben, hanem amelyen lakni lehet. A japániak könnyed és egzotikus épületszerkezetei, hallatlanul finom színezése és formajátéka lebeg a szemünk előtt a tradició kultuszának muzsikája nélkül; de gépies korszakunk mérnöki pontosságának és anyagbiztonságának művészettel kifejezett ritmusával. Ez a másik modernsége, értéke, fontossága és szépsége ennek az épületnek.

Műszaki jellemzésül kiragadom a következő adatokat:

Az épület vasbetonszerkezettel készült pincesora fölé, kilencemeletes vasszerkezetű vázzal. Alapozás hollandus módra cölöpsoron nyugszik. A vasszerkezet részben készen összeszerelve jött az épület helyszínére, ahol az elemeket összeállították. Amint látható, az épületben építőmesteri értelemben vett falazat egyáltalán nincsen. Az épület észak-déli tengelyű. Függőfolyosós elrendezésű, amelynél a mellékhelyiségek és a folyosó keletre, a loggia és a szobák nyugatra néznek. (Nálunk fordítva volna kívánatos!) Az épület 50 méter hosszú, 28 méter magas és 8(!) méter vastag. Kilenc emeleten nyolc lakás, összesen 72 lakás. 13 személyes lift, nappal kezelő ember, ezen túl pedig a lakók kormányzása mellett bonyolítja le a forgalmat.

Az épület két végén két lépcsőház van. Középen szemétgyűjtő csatorna. A folyosó mellvédje horganybádoglemez, míg a loggiáké és a tetőterraszé sodronyháló. Ez adja az oszlopokkal együtt a ház fémjellegét.

Hetvenkét pincerekesz van, amely egyúttal a kerékpárszín szerepét is betölti, a szokásos közös raktár helyett. Négy gőzszárító és három mosókonyha van, amelynek bájos függvénye az ugyanannyi gyermekjátszó fülke. (Anya szeme mindent lásson!)

Az imént kiemelt lakástípus részletezése a következő: Livingroom (nappali) 350×380=13.30 m², szülői háló 245×380=9.30 m². E két helyiség üvegfallal van szétválasztva egymástól, előtte teljes hosszban loggia 620×130=8.06 m². Konyha 140×230=3.22 m², zuhany és mosogató 160×80=1.28 m², WC 100×80=0.80 m², kis hálószoba (gyermek) 240×360=8.64 m², előszoba 265×130=2.91 m² és egy lomtár.

Kiss Tibor.

„Bergpolder" lakóépület. Rotterdam, Hollandia. Tervezték: Tijen, Brinckmann, van der Vlugt.

Keleti függőfolyós oldal, hátul a vészlépcsővel, középen a szemétgyűjtő csatornával. Elől az üvegezett lépcsőház a liftaknával közös légtérben. A folyosó bádoglemez mellvédje ezüstös fémszínével uralja a homlokzatot.

Nyugati loggiás oldal. Ennek az oldalnak a két szoba teleüvegfala ad jellegzetességet. Előtérben földszintes élelmiszerkereskedés, amelyen át (közben vásárolva) is be lehet a lépcsőházba jutni.

Egy rotterdami modern lakóházról.

Az ember Rotterdamban, a kikötővel ellentétes irányban, a szárazföld felé kószálva, könnyen eljut a város végére. Oda, ahol a házak sora megszakad, az utca minden átmenet nélkül a legelőkbe torkollik, akár a Róma körüli réteken. Ahol a villamos egy darabon még a beépített területeken is túlfut. Oda, ahol a végállomás ellenőrének házacskáját már a legelésző fekete tehenek sétálják körül. Ebben a környezetben találunk rá Tijen, Brinckmann és van der Vlugt csodálatosan érdekes lakóházára, a Schieweg-en álló „Huis Bergpolder"-re. Nem mindennapi látvány ez a laikus szemlélőnek sem, építésznek meg éppen a megszokott tanulságokon túlemelkedő, értékes élmény.

A hollandiai modern épületek túlnyomó része már első pillantásra merőben elüt attól, amit közönségesen — sajnos még gyakrabban divatból —, modern alatt érteni szoktunk. Mert általános jellegzetessége ezeknek a házaknak: a nyerstéglatömegek busa-barna színe; a nyílások asztalosmunkáinak sűrű, széles, nehézkes vonalozása, majdnem rácsozata; a költőieskedő hajlamról tanuskodó, szertelenné kicsipkéző tömeghatás; valamint az elnyúló horizontálitás, amelyet csak hangsúlyoz a gyakran felszökő, de minden nyugateurópai arányt tagadó vékony torony, vagy kémény. Már mostan az itt is megtalálható környezetből, magasan és feltűnően áll ki ez az épület.

Nagy telek közepén áll, gyepmezőben. Vékonyan, ezüstösen, fémszerűségében csillogóan nyúlik az ég felé. Magassági irányba szippantva fel azt a lakásmennyiséget, amelyet az általánosan megkívánt laksűrűség ezen a területen 2—3 emeletes házakba elhelyezni megengedne. Tehát nagykertben magasház, kiskertes alacsony házak helyett. Ez a magasház pedig

Tér és Forma
1935. 7. sz.

MÉRNÖKI TOVÁBBKÉPZŐ INTÉZET

BUDAPEST, XI., MŰEGYETEM. TÁVBESZÉLŐ: 258—688

FELHIVÁS

a József Nádor
Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetem

Mérnöki Továbbképző Intézetének 1947. évi tanfolyamaira való jelentkezésre

A tanfolyamok tárgykörei:

I. Matematika és fizika
II. Út-, vasút-, víz-, híd- és vasbetonépítés
III. Építészet
IV. Gépészet
V. Elektrotechnika
VI. Vegyészet

Az előadások

1947. évi április hó 14-től kezdve a Műegyetemen tartatnak 5—8-ig. *Az előadások pontosan 5, 6 és 7 órakor* kezdődnek.

Jelentkezni lehet

a tanfolyam összes tárgyaira vagy a különböző tárgykörök egyes előadásaira.

A jelentkezés
és a részvételi díj befizetésének határideje:

1947. évi április hó 12.

A részvételi díj:

a) A hat tanfolyam bármelyikének összes előadásaira és gyakorlataira: **70 forint.** Ez a hetven forintos általános belépőjegy érvényes a többi öt tanfolyam bármelyik előadására és gyakorlatára is.

b) Egyes előadásokra és a kapcsolatos gyakorlatokra **óránkint 2—2 forint.**

Az egyes előadásokra beiratkozók napi látogatójegyet kapnak, amely csakis az előjegyzett napra és előadásra érvényes.

Aki *tanfolyamdíjat* (70·— Frt) fizet, a tanfolyam (I., II., III., IV., V., VI.) számát adja meg, amelyre iratkozik, vagy ahol legtöbbet jelen kíván lenni.

Aki csupán *egyes órákra iratkozik,* a részletes órarendből kiválasztja a hallgatni kívánt órákat, azokat felsorolja a befizetési lap hátán (írógéppel), pl.:

II. 1.	6
IV. 7.	4
III. 3.	2
összesen:	12 óra = 24 Frt

A részvételi díj befizethető postautalványon vagy 5670. sz. postatakarékpénztári csekkszámlára, amelynek hátlapja jelentkezési lapul is szolgálhat. Jelentkezni még e füzet végéről kivágható *jelentkezési lapon* vagy *levelezőlapon* lehet.

Beiratkozni **jogi személynek nem lehet.**

Az Intézet a részvételi díj beérkezése után számozott, névre szóló belépőjegyet küld a beiratkozó megadott címére.

Budapest, 1947. február 1.

Dr. Mihailich Győző
műegyetemi ny. r. tanár
a Mérnöki Továbbképző Intézet
igazgatója

A Mérnöki Továbbképző Intézet

1947. ápr.-máj.-jún. havi előadásainak rövid tartalma.

I. MATEMATIKA ÉS FIZIKA.

1. Fizikai és műszaki feladatok matematikai tárgyalásának módszereiről. 6 óra. *Dr. Egerváry Jenő* műegyetemi ny. r. tanár.

Véges számú szabadsági fokú rendszerek dinamikája (centrifugális regulátor, *elliptikus függvények).* Egyméretű rugalmas kontinuumok mechanikája (szabad vezetékek statikája, *hiperbolikus függvények).* Kétméretű rugalmas kontinuumok mechanikája (gyorsan forgó tárcsák veszélyes fordulatszámai, *Bessel-függvények).*

2. Operátorszámítás. 6 óra. *Dr. Szentmártony Tibor* műegyetemi ny. r. tanár.

Klasszikus elemek. *Heaviside* módszerei. A megalapozás és általánosítás kérdése a *Laplace*-féle s az általános elsőfokú átalakítások elméletének tükrében. — Alkalmazások közönséges és parciális differenciál-egyenletek megoldására, különös tekintettel a hő- és villamos kiegyenlítődési jelenségekre.

3. Relativitás-elmélet. 6 óra. *Dr. Novobátzky Károly* egyetemi ny. r. tanár.

Klasszikus mechanika. Tér és idő. *Galilei*-féle relativitás. Klasszikus elektrodinamika. *Michelson* kísérlete. — *Lorentz* transzformáció. Hossz- és időmérés. Sebességek összetétele. *Fizeau* kísérlete. — Relativisztikus mechanika. Tömeg és energia. Tömegdefektus. *Minkowski* világa. Az *Einstein-féle* ekvivalencia elv. Geodetikus rendszer. Görbült világ. Gravitációs egyenletek. A Nap gravitációs tere. Bolygómozgás. Kozmologiai vonatkozások. *Einstein* és *de Sitter* világa. A gravitáció és elektromágnesség egységesítése.

II. ÚT-, VASÚT-, VIZ-, HÍD- ÉS VASBETONÉPÍTÉS.

1. Az új földnyomás elméletről. 6 óra. *Dr. Jáky József* műegyetemi ny. r. tanár.

A klasszikus földnyomás-elmélet új tételei. Tévedések a *Coulomb*-féle elméletben. A földnyomás nagyságának, irányszögének és támadási helyének analitikai képletei és grafikus meghatározási módjai. A nyomatéki tétel. Általános és különleges esetek törthátlapú és törttérszínvonallal bíró támfalak- és földtesteknél. Az izolált és megoszló erők hatása a földnyomási vektorra. Földnyomás a vízszintes és függőlegesen elmozduló támfalakon.

2. A mérnöki gyakorlat áramlástani kérdései. 12 óra. *Németh Endre* műegyetemi ny. r. tanár.

A problémák csoportosítása módszertani szempontból .Matematikai segédeszközök (konform ábrázolás, elliptikus integrálok, matematikai statisztika) összefoglaló ismertetése. — Folyadékáramlás és rugalmasközeg feszültségállapota közti analógia. I. Nyilt csatornákra vonatkozó feladatok.

Sebesség- és energiaeloszlás a keresztmetszetben. Irányváltozások vízszintes síkban: könyökök, kanyarok, elágazások, szűkületek, bővületek, akadályok. Irányváltozások függőleges síkban: esésváltozások, fenékküszöbök. Bukógátak, zsilipek. Árhullámok. Kis- és nagyamplitudójú turbulencia. Energiatörők. Hordalékmozgás áramlástani megvilágításban. Úszótestek. II. Kifolyási feladatok. III. Szivárgó vizek áramlása. Gátak, szádfalak alatti szivárgás. Szivárgás árkokba. Szivárgás talajcsövekhez. Szivárgás kutakhoz. Szivárgás csatornákból. Szivárgás töltésen át. Szivárgás falazatokon át. IV. A turbulens folyadékmozgás statisztikai vizsgálata. V. Csövekre vonatkozó feladatok. Sebesség- és energiaeloszlás. Csőzárók. Kosütés. Lengéstkiegyenlítő aknák. — Az áramlástani vizsgálatok eredményeinek gyakorlati értékelése. Kismintakísérletek szerepe.

3. **Kisesésü vizerőművek tervezése.** 8 óra. *Mosonyi Emil* műszaki tanácsos, a Magyar Vízerőügyi Hivatal vezetője.

Alapfogalmak. A vízerőművek csoportosítása. Kisesésű vízerőművek. A tervezés menete. A vízfolyás elméleti vízerőkészlete. A legkedvezőbb folyószakasz kiválasztása és az általános elrendezés megállapítása. Egyeztetés egyéb vízhasznosításokkal. Általános energiagazdálkodási szempontok figyelembevétele az alapvető terv rögzítéséhez. Vízerőművek és hőerőművek összeműködése. — A vízerőhasznosítás víztani és energiagazdasági számításai: Üzemvízcsatornás erőmű, mederbe telepített erőmű, folyócsatornázás csatlakozó erőművei, folyóág felső és alsó torkolatába telepített összeműködő erőművek. Tájékoztató kalkuláció. — A vízerőhasznosítás műtárgyainak tervezése. Az árvíz és hordalék levezetése. Téli üzem fenntartása. A turbinaház és szívócsőkiképzés. Esésnevelő megoldások. Kisesésű erőművekhez alkalmas turbinák. Egyéb gépészeti és villamos iberendezések. Költségszámítás. — Magyarország elméleti vízerőkészlete. — A hazai lehetőségek kihasználásának módja és sorrendje. — A vízerőhasznosítás mai állása külföldön.

4. **Völgyzárógátak építése.** 4 óra. *Németh Endre* műegyetemi ny. r. tanár.

A munkahely vizsgálata műszaki és munkaszervezési szempontból. A munkahely körülzárása, víztelenítése. A munkahely berendezése: munkástelep, iroda, laboratórium, műhelyek, energiaellátás, ivóvízellátás. Anyagbeszerzés, szállítás, előkészítés, szétosztás. Munkaterv. Alapozás. A gáttest építése. Árapasztó, fenékkiürítő, vízkivételi zsilip. Különleges műtárgyak. Felülvizsgálat.

5. **Cementhabarcs besajtolási eljárás.** 2 óra. *Lampl Hugó* az Országos Öntözésügyi Hivatal elnöke.

Cemenhabarcs besajtolási eljárás alkalmazásának különféle lehetőségei; az eljárás eszközei; az eljárás alkalmazását megelőző vizsgálatok módozatai és a besajtolás gyakorlati végrehajtása. — Gyakorlati példák és eredmények.

6. **Völgyzárógátak méretezése.** 4 óra. *Szilagyi Gyula* műegyetemi ny. r. tanár.

Földgátak szelvényében a feszültségállapot és csúszási biztonság vizsgálata és számítása. Falazott gátak szelvényének megállapítása, szilárdságtani vizsgálata és ellenőrzése.

7. **Vízművek tervezése.** 6 óra. *Mátyus Sándor* a Vízművek igazgatója.

A) Munkaterv. Előtanulmányok: a vízszükséglet, a vízszerzési lehetőségek, az ellátási terület terepviszonyai (magassági övezetek) és a csőfektetéssel kapcsolatos helyi adottságok vizsgálata. Az energiaellátás (áramcsatlakozás és árszabás). — Általános terv: a termelőtelepek kijelölése, a rendszer és az üzemmenet megválasztása. Az ellátási terület magas-

sági övezetei, a medencék helye és térfogata, valamint a főnyomócső nyomvonala és átmérője. Az átemelőtelepek helyének kijelölése. — Részletes terv: a víztermelő-, átemelő- és elosztóberendezések. *B) A vízművek berendezései:* Víztermelő berendezések (felszíni vízkivétel, forrásfoglalás, karsztvízfeltárás, kútrendszerek, víztisztítás). Termelőtelepek. Síkvidék vízellátása (medenceelhelyezés) hegyvidék vízellátása (átemelőtelepek elhelyezése). Főnyomócsövek méretezése. Gépházak, gépi berendezések, segédgépek, jelző-, mérő- és különleges berendezések, medencék, építmények. Házak elosztóberendezése.

8. Különleges vízemelő berendezések. 4 óra. *Dr. Pattantyus Á. Géza* műegyetemi ny. r. tanár (Részletesen l. *Gépészet* 15. alatt).

9. Szárnylapátos szellőzők és turbokompreszorok. 4 óra. *Dr. Grúber József* műegyetemi adjunktus. (Részletesen l. *Gépészet* 16. alatt).

10. Felrobbantott hidak helyreállítása. 2 óra. *Dr. Haviár Győző* műegyetemi magántanár.

A budapesti Szabadság Dunahíd újjáépítési munkái. A csongrádi Tiszahíd helyreállítása és az algyői Tiszahíd helyreállítása.

11. Roncskiemelési munkák általános ismertetése. 3 óra. *Ullrich Zoltán* miniszteri osztálytanácsos.

Hídroncsok keletkezése, árvíz, földrengés és harci cselekmények következtében. Roncsok káros hatása a vízfolyásra. Kisebb fa-, kő-, tégla-, beton-, vasbeton- és vashidak roncsainak elbontása. Kisebb vas- és vasbeton hidak roncsainak felemelése, kiegészítése. Tisza- és Duna-hidak roncsainak ismertetése. Roncseltávolítási eljárások, példák ez eljárások alkalmazására.

12. Búvármunkák és felrobbantások, hídroncskiemelési munkálatoknál. 3 óra. *Ugray Károly* szkv. alezredes, búvár és robbantási szakelőadó (gyakorlati bemutatásokkal).

Búvármunkák fizikai és fiziológiai előfeltételei. Búvármunkálatok minőségi felosztása. Búvárok felhasználása hídroncsok eltávolításánál, alkalmazási elvek, várható teljesítmények, különleges eszközök a vízalatti munkálatok végrehajtására. Hídroncsok eltávolításánál alkalmazott robbantóanyagok és azok felhasználási módjai.

14. Hidak esztétikája. 2 óra. *Weichinger Károly* műegyetemi ny. r. tanár (Részletesen l. *Építészet* 11. alatt).

15. Korszerű faszerkezetek. 6 óra. *Hilvert Elek* okl. mérnök.

a) Korszerű faszerkezetek különös jelentősége Magyarországon. Évi puhafa- (lenyőfa) és keményfatermelésünk; a szükségelt mennyiségekre és behozatalra vonatkozó adatok; a takarékosság fontossága, az építtető, a kivitelező (vállalkozó), a szakmunkások és tervezők feladatai. Kíséleti állomásaink (laboratóriumaink) fontossága és jelenlegi helyzete. *b)* A méretszámítás alapelvei; és a megengedett igénybevételek a faszerkezetek építésére vonatkozó új előírási tervezet szerint: általában; különlegesen hídszerkezetekre és állványszerkezetekre vonatkozóan. *c)* Korszerű kapcsolóelemek részletes ismertetése és számítása: tárcsás kötések, csavarolt kötések, szegezett kötések, enyvezett kötések. *d)* Szegezett fatartós szerkezetek részletes ismertetése: magas (ipari) építkezéseknél, hídépítéseknél (számpélda). *e)* Rácsos szerkezetek ismertetése. *f)* Vonóvasas könnyű ívszerkezet (tetőszerkezet) ismertetése és sztatikai számítása.

16. Korszerű faszerkezetek az északi országokban. 4 óra. *Pelikán József* műegyetemi adjunktus (Részletesen l. *Építészet* 8 alatt).

17. Keretszerkezetek IV. 8 óra. *Dr. Palotás László* műegyetemi magántanár.

Térbeli és síkbeli tartószerkezetek. Térbeli és síkbeli csomópont alakzatok. Elmozduló és el nem mozduló csomópont alakzatú keretszerkezetek. Térbeli erők és feszültségek. A csavarás problémája. Összetett igénybevételek. Térbeli keretek megoldására alkalmas eljárások alapelveinek taglalása. Közelítő eljárások térbeli keretek megoldására. A térbeli csomópont egyensúlya és merevsége. Merevségi tényezők hajlító nyomatékra és csavaró nyomatékra. Nyomaték hányadok, nyomaték osztók és erőosztók. Térbeli keretek pontos megoldása nyomatékosztás módszerével. Példák bemutatása a gyakorlat köréből.

18. Elmozduló sarku derékszögű keretek számítása. 4 óra. *Dr. Csonka Pál* műegyetemi ny. r. tanár. (Részletesen l. *Építészet* 6. alatt).

19. A kritikus erő meghatározása a mérnöki gyakorlat néhány fontos esetében. 6 óra. *Dr. Menyhárd István* műegyetemi magántanár.

A kritikus erő meghatározására szolgáló néhány eljárás ismertetése. A változó keresztmetszetű rúd. A rácsos tartó, s a *Vierendeel*-tartó kritikus erőinek meghatározása.

20. A meleg okozta károk nagyméretű betonépítményekben és azok megelőzése. 2 óra. *Dr. Gyengő Tibor* miniszteri osztálytanácsos.

A cement kötésmelege folytán keletkező hőmérsékletemelkedés a betonban; annak várható hőfoka. — A meleg okozta károk jellegzetességei és keletkezésük oka: felületi repedések, mély hasadások, munkahézagok káros elváltozásai. — Hőmérsékletkülönbségek csökkentésének módozatai a betonban: a kötésmeleg csökkentése, az adalékanyag térfogatsúlyának, fajmelegének és hővezetőképességének növelése, a betonkeverék előhűtése, a beton belső hűtése, a külső felületek védelme lehüléssel szemben. — Eljárások összefoglalása a meleg okozta károk megelőzésére: felületi repedések, mély hasadások és a munkahézagok káros elváltozásainak megelőzése.

21. Előfeszített vasbetétes vasbetonszerkezetek. 1 óra. *Dr. Mihailich Győző* műegyetemi ny. r. tanár.

(L. még a *Matematika* és *Fizika*, továbbá a *Gépészet* 21—26. előadásait.)

III. ÉPÍTÉSZET.

1. Kis lakóházak alaprajzai. 2 óra. *Dr. Kiss Tibor* műegyetemi ny. r. tanár

Kis lakóházak helyzete és szerepe a jövő lakásépítésben. — Helységek elemzése: előszoba, nappaliszoba, hálószoba, konyha-lakókonyha, személyzeti szoba, fürdőszoba, mosás-szárítás, kamra, lomtár, pince, padlás. — Az alaprajzból adódó szerkezeti és homlokzati követelmények.

2. A mai falusi lakóház alaprajzi kérdései. 2 óra. *Tóth Kálmán* okl. építészmérnök.

A falusi lakóház fejlődésének válsága. A ház, az ember és a táj együttes alkotása. Az égtájak szerinti település, beépítés és alaprajz egysége. A falusi lakóház alaprajzának fejlődése. Fejlesztési törekvések napjainkban:

a toldalékok. Az átalakulás indítékai, az új lakóigények. Új falusi lakóház-alaprajzok elemzése. A fejlődés útja: a fésűs beépítési mód kifejlesztése. A tájolási gondolat és a fésűs beépítési rendszer fejlődése. A falusi értelmiség lakóháza. A falun alkalmazott beépítési módok bírálata. — Ösztönös fejlődés eredményeinek felhasználása. A fejlődés irányításának eszközei. A jövő fejlődésének útja, s a hagyományok jelentősége.

3. Kórházépítési tapasztalatok. 2 óra. *Gerlóczy Gedeon* okl. építészmérnök, az Orsz. Képzőművészeti Főiskola ny. r. tanára.

Az építész bekapcsolásának szükségessége az előkészítő munkába. — Az orvosi feladat meghatározása után a legalkalmasabb építési hely és leggazdaságosabb épülettípus meghatározása. — A kórház gyógyászati és technikai üzemének az építészeti keretek által történő olyan irányú rendszerbe foglalása, mely a beteg gyógyítását a legrövidebb idő alatt biztosítja. A hazai kívánalmaknál legjobban bevált épületszerkezeti megoldások rövid ismertetése, különös figyelemmel a gyógyászati-, hő- és hangszigetelő és gépészeti feladatok legkorszerűbb megoldására.

4. A színpad gépészeti berendezése. 3 óra. *Tolnay Pál* okl. gépész- és közgazd. mérnök, az állami színházak műszaki főnöke.

A színpadtechnika történeti része. A korszerű színpad. A színpadtechnika feladata. A színpadi kép részei. Színpadi képek előkészítése. Színpadi képek cseréjére szolgáló berendezések. Színpad berendezése. Beépített segédeszközök. Díszletek és díszletépítkezési segédanyagok. Normalizálás. Színpadrendszerek és gépészeti megoldásuk. — A színpadvilágítás feladatkörei. Milyen követelményeket támasztunk a színpad világítási berendezésével szemben. Színpadvilágítás csoportjai. Természeti tünemények ábrázolása. Különleges színpadi hatások. Optikai és akusztikai hatások. Díszletvetítés elve és módszerei.

5. Előadótermek akusztikája. 3 óra. *Dr. Tarnóczy Tamás* műegyetemi tanársegéd.

A teremhangtan elemei: Geometriai, sztatisztikus és hullámelméleti teremhangtan. Az utánzengés. A levegő és a szilárd anyagok hangelnyelő és velerezgő tevékenysége. Gyakorlati példák a teremhangzás megjavítására: Geometriai javítási módszerek. Hangelnyelő és rezonáló elemek alkalmazása. Elektroakusztikai megoldások. Újabb vizsgálatok jelentősége.

6. Elmozduló sarku derékszögű keretek méretszámítása. 4 óra. *Dr. Csonka Pál* műegyetemi ny. r. tanár.

A keretek osztályozása: zárt és nyilt keretek. Egyszerű és összetett keretsávok. — Jellegzetes alakváltozási esetek: a tiszta elfordulás, tiszta eltolódás, tiszta elferdülés. Keretsávok elferdülése. — Iterációs eljárások elmozduló sarkú derékszögű keretek számítására. A Cross-Morris-féle eljárás és hibái. — Újabb iterációs eljárás ismertetése. Az új eljárás előnyei. Számpéldák.

7. Ujabb szerkezetek, tervezési és kivitelezési munkamódszerek az építkezés olcsóbbá tételére. 8 óra. *Dr. Kotsis Endre* műegyetemi ny. r. tanár.

Bevezetés: visszapillantás a tervezés és építés munkamódszereire. Az újabb igények és ezek kielégítésének útjai. — Szabványosítás, tipizálás, előregyártás és az ezekkel eddig elért eredmények ismertetése. — Újabb gazdaságos szerkezetek. — Régi és új módszerek alkalmazása a hazai viszonyok között, az építés olcsóbbá tételére.

8. Korszerü faszerkezetek az északi országokban. 4 óra. *Pelikán József* müegyetemi adjunktus.

Korszerű faszerkezetek alkalmazási területe, előnyei és gazdaságossága. — Alakítási és kapcsolási irányelvek. — Szegezett faszerkezetekről általában. — Enyvezett faszerkezetekről általában. — Dán és svéd példák.

9. Városképek megjavítása. 2 óra. *Dr. Kotsis Iván* müegyemi ny. r. tanár

Városképeink kedvezőtlen kialakulásának okai. — A megjavítások módjai, úgymint egyrészről fokozott esztétikai meggondolások új építések során, másrészről meglévő városképi hibák kijavítása. — Történelmi korból származó és időközben átépítéssel megrontott, valamint újabb korú és zavaró homlokzatok megjavítása. — A megjavítás során követendő eljárások: teljes átdolgozás a jelleg megváltoztatásával, hibás kiképzések eltávolítása, leegyszerűsítés a jelleg megtartásával, hozzáhangolás a környezethez. A háború során megsérült homlokzatok helyreállításának kérdése. Kivitelezett és tervezett példák bemutatása.

10. A szobrász és az építész. 2 óra. *Pátzay Pál* államtitkár.

Művészet a köztudatban és a bölcseleti tudományokban. — Keret és talapzat. — Képalkotó művészetek viszonya az architekturához.

11. Hidak esztetikája. 2 óra. *Weichinger Károly* müegyetemi ny. r. tanár

Nagy műszaki tárgyak esztétikai kialakítása a közelmult korokban és ma. Hidaknak, mint fontos városképalakító műtárgyaknak esztétikai kialakítása: nagyvárosi, kisvárosi és a szabad természetben létesített hidak. Különböző anyagú hidak: fa-, kő-, tégla-, vasbeton- és vashidak esztétikája.

12. Épületek természetes és mesterséges világításának térbeli feladatai. 3 óra. *Zipernovszky Ferenc* okl. gépészmérnök.

A felületi világosság jelentősége világítási berendezések tervezésénél. Vízszintes és függőleges síkok szerepe a fényelosztásban. Káprázás keletkezése, hatása, mérése és elhárítása. Az általános és helyi világítás kölcsönös vonatkozásai. A természetes nappali világítás erősségének és eloszlásának vizsgálata épületekben. A nappali világossági tényező. Az ablakok elrendezésének és méretarányainak befolyása a fényelosztásra. Árnyékos és árnyékmentes világítás. Térvilágosság. A mesterséges fény térbeli elosztásának korszerű módja és eszközei. Fényszóró- és szűrőanyagok sajátosságai. Fényelosztási veszteségek, világítást növelő hatások. Izzólámpák és fénycsövek fényeloszlása. Nagyfelületű világítók, közvetett világítás. A fényelosztás hatásfoka és gazdaságosságának tényezői. A helyiség-méretarányok befolyása a fényelosztásra. Önműködő fényszabályozás. A mesterséges világítás épületszerkezeti kapcsolatai. A fény térképző sajátosságai. Természetes és mesterséges világítás kiegészítő hatásai. Fényelosztási hibák.

13. Városépítés a Szovjetunióban. 4 óra. *Perényi Imre* okl. építészmérnök miniszteri osztálytanácsos, a Fővárosi Közmunkák Tanácsa építésügyi osztályának helyettes vezetője.

Az orosz városépítés rövid története 1917-ig. — Áttekintés a Szovjet-Unió városépítési tevékenységéről 1917-től 1940-ig. — A városépítés alapelvei a Szovjet-Unióban. — Példák a szovjet városépítési gyakorlatból 1930-tól 1940-ig. — Moszkva újjáépítése. — A Szovjet-Unió városaiban a háború által okozott károk és példák az újjáépítési tevékenységből (Sztalingrád, Leningrád). — A szovjet építészet esztétikája.

14. A magyar klasszicizmus építészete. 4 óra. *Dr. Rados Jenő* műegyetemi ny. r. tanár.

A történelmi és historizáló stílusok. A klasszicizmus fogalma és jelentősége az építészetben. A klasszicizáló későbarokk, a Louis XVI., a copf, a directoire, az empir, a biedermeier, a neogrec, az újklasszicizmus stílusmegjelölések pontosabb meghatározása. — Európai és magyarországi történelmi háttér. Új szellemiség szülte szükségletek, új építészeti problémák. Tipologia, mint rendszerező tárgyalási mód. Az építészeti alkotások rendeltetés szerinti csoportosítása és ismertetése: I. *Világi középületek: a)* Közigazgatási épületek: megye- és városházák, törvényszékek stb.; *b)* Kulturális célú épületek: színházak, múzeumok, könyvtárak, kollégiumok, iskolák, kaszinók stb.; *c)* Idegenforgalmi egészségügyi építkezések: vigadók, szállodák, kávéházak, vendéglők, fürdők, kórházak; *d)* Technikai alkotások: hidak, alagút, gyárak, lövöldék. II. *Magánépítkezés: a)* Városi építkezések: polgári lakóházak, villák és városi paloták; *b)* Vidéki alkotások: kastélyok, kúriák és a falu építészete. III. *Egyházi építkezés: a)* Nagy templomok; *b)* Kis templomok, kápolnák, mauzoleumok. IV. *Városépítés:* Mesterek: származásuk, iskolázottságuk, tanulmányútjaik, működésük, életmódjuk, alkotásaik. V. *Szépítőbizottság:* mint városfejlesztő és irányító szerv. A magyar klasszicizmus építészeti alkotásainak mérlege esztétikai, kiviteli, szerkezeti, célszerűségi, városfejlesztési és szociális szempontból.

15. Külföldi hatások Magyarország románkori építészetére. 4 óra. *Csányi Károly* ny. műegyetemi ny. r. tanár.

Különféle kölcsönhatások a történelem során a szobrászat, festészet és építőművészet terén. A középkorban a magyarországi építészet elsősorban francia és olasz befolyás alatt állott, ugyanúgy, mint Európa több államaiban is, amely befolyás nyomán az egyes műemlékeken szabatosan megjelölhető. — Románkori építményeink egyenkinti tárgyalása ebből a szemszögből nézve, éspedig elsősorban az esztergomi, székesfehérvári, pécsi és gyulafehérvári székesegyházak vizsgálata, másodsorban a bencés, premontrei és cisztercita szerzetesrendek kolostortemplomainak tárgyalása, mely utóbbiak során a következő helyeken lévő templomok ismertetnek: Lébény, Ják, Zsámbék, Ócsa, Kisbény, Deáki, Türje és Harina.

16. Az új földnyomáselméletről. 6 óra. *Dr. Jáky József* műegyetemi ny. r. tanár. (Részletesen l. *Út- és Vasútépítés* 1 alatt.)

17. Korszerű faszerkezetek. 6 óra. *Hilvert Elek* okl. mérnök. (Részletesen l. *Híd- és Vasbetonépítés* 15 alatt.)

18. Előfeszített vasbetétes vasbetonszerkezetek. 1 óra. *Dr. Mihailich Győző.*

IV GÉPÉSZET.

1. Fejezetek a kinetika köréből. 14 óra. *Muttnyánszky Ádám* műegyetemi ny. r. tanár.

Kinematikai alapfogalmak: sebesség, gyorsulás, szögsebesség, szöggyorsulás. Merev testek egyszerű mozgásai és a mozgások összetétele. Az anyagi pont kinetikája: a kinetika alaptörvénye, a tömeg fogalma és jelentősége. Mozgásmennyiség, perdület. Megszabott mozgás. Látszólagos

mozgás, Coriolis-gyorsulás. A föld forgásának befolyása a mozgásra. — A pontrendszer és a merev test kinetikája. Súlyponttételek, perdülettétel és alkalmazásai. D'Alembert-elv. Lendület és munkatétel. Mozgás álló tengely körül, szabad tengely; tömegkiegyensúlyozás. Mozgás álló pont körül, pörgettyű. Pörgettyűhatás a gépészmérnöki gyakorlatban.

2. Fejezetek a megmunkálások köréből. 8 óra. *Hornung Andor* okl. gépészmérnök.

I. rész: *A felületi megmunkálások finomságának jelentősége, tekintettel a legújabb megmunkálási módszerekre.* Bevezetés. Mi hozta felszínre a megmunkált felületek felületi finomságának fontosságát? A felületi finomság mérése. A különböző szokásos megmunkálási módszerekkel készített felületek felületi finomsága. A megmunkált felületek metallurgiája. A felületi finomság fontossága a kenés szempontjából. A különböző felületi finomságú felületek kopási viszonyai. Rajz-szabvány a felületi finomság előírására. Csapágyterhelési adatok.

II. rész: *A forgácsolás elemei.* Bevezetés. A forgácsolási megmunkálások rövid áttekintése. Különböző fémek forgácsolhatóságának megállapítására irányuló törekvések. Az esztergálásnál fellépő forgácsolási viszonyok, teljesítmények, alkalmazható vágósebességek és gyakorlati módszerek. A gyalulás levezetése esztergálásból és a gyalulás gyakorlati módszerei. A szerszámok anyagának figyelembevétele. A kemény vágófémek és azok alkalmazása. Gyémántesztergálás. Fúrás. A forgácsolási viszonyok fúrásnál és a gyakorlati módszerek. Különleges kivitelű fúrók. Marás és a marásnál fellépő forgácsolási viszonyok, teljesítmények, alkalmazható vágósebességek és gyakorlati módszerek. A korszerű marók. kiképzése. A betétkéses marók. Kemény vágófém élű marók újabb kiképzése különösen acél marásánál.

3. A munkatervezés főbb elvei a gép- és fémipari tömeggyártásban. 8 óra. *Lechner Egon* okl. gépészmérnök. A Danuvia ipari és kereskedelmi rt. igazgatója.

Bevezetés: a tömeggyártás fogalommeghatározása és a munkatervezés feladatköre.

A munkatervezés előkészítése: az anyag előírásának, kiinduló állapotának, a hőkezelésnek, felületi kezelésnek mérlegelése. — A szabványozás és módszerei. Az ISA tűrésszabványok alapelvei. A forgácsnélküli alakításoknál előálló szórások nagysága. A munkadarabrajzokon feltüntetett méretekkel és illesztésekkel szemben fennálló követelmények. — A szerszámgépek kiválasztása, a gépkönyv: A tömeggyártó forgácsnélküli szerszámgépek jellemzői. A tömeges forgácsoló, illetőleg szabatos megmunkálás módszere. A tömeggyártó forgácsoló szerszámgépek. — A forgácsoló műveletek megállapítása, készülékezés: Nagyolás és simítás. A forgácsvastagság és vágósebesség megállapítása. Esztergályos munkadarab művelettervének példája automatán. Az ülésfelületek megválasztása. A méretháló zat átszámítása. A forgácsolásnál betartható tűrések nagysága. Az ISA illesztések szabványai. A szilárd illesztés. Fúró- és dörzsölőkészülékekkel elérhető pontosság. A csoportos és váltókészülékek. — A tömeggyártó szerszámok jellemzői, szerszámozás: Keményfém szerszámok. Üregelőárak. Profilosköszörűkövek. — A tömeggyártás mérőidomszereinek feladatai, idomszerezés: A munkaidomszerek fajtái. A határmérők ISA méreteltérései. Ellenőrző, átvevő és vizsgáló idomszerek. Csavarmenet, fogaskerékmérés. — A művelet előírás: A műveletek sorrendje és előzési rendje.

Kiss Tibor

F.M.-K.T.: Mentőállomás, Kaposvár. - Építészek: Freivogel Mihály, Kiss Tibor; statikus Marnitz Péter, belsőépitész Vida Gyula. - Ismertetés.

46-47.l.

Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz.

dr. Kiss Tibor

dr. Kiss Tibor: Állami Szanatórium, Sopron. - Épitész Kun Attila, belsőépitészek Szabó György, Német Péter, statikusok Kovács János, Zámbó Gyula, - Ismertetés; emliti a I. vil.háború előtt épület, Tömböly Dénes tervezte "Ciklámen" szállót; ehhez előcsarnokkal kapcsolva épült Kun Attila szanatóriuma.

Magyar Épitőművészet, 1972. 1.sz. 48-5o.l.

dr. Kiss Tibor: Állami Szanatórium, Sopron. - Építész Kun Attila, belsőépítészek Szabó György, Német Péter, statikusok Kovács János, Zámbó Gyula, - -ismertetés; említi a I.-vil.háború előtt épület, Tömböly Dénes tervezte "Ciklámen" szállót; ehhez előcsarnokkal kapcsolva épült Kun Attila szanatóriuma.

Magyar Építőművészet, 1972. 1.sz. 46-50.1.

Kiss Tibor
építén

~ és tiszai hajós teroci nevint épült a pannonhalmi gimnázium.

Rados Jenő: Magyar építéstörténet B1.
Műszaki Könyvkiadó 1971.

dr. Kiss Tibor

cikke:

dr. Kiss Tibor: Tanácskozó- és előadóterem, Budapest. Belsőépitész: Garajszky József, munkatárs: Csobay Istvánné. - Ismertetés, képekkel.

Magyar Épitőművészet, 1971.2.sz.

48-49l.l.

dr. Kiss Tibor

dr. Kiss Tibor: Tornacsarnok, Budapest, IX. Vágóhid utca. - Épitész: Kun Attila, statikus Darvas Tibor, gépészek: Szőke Lajos, Ács Béla. - Ismertetés, Sági György és Mikusi László fotóival.

Magyar Ép.műv. 1971.3.sz.36-37.1.

dr. Kiss Tibor

dr. Kiss Tibor: OTP-lakóház, Budapest, XI. Vincellér utca. Építész Kiss Imre, statikus Vörszegi Katalin, viz-csatorna: Hangai László, parktervező Zimay János. - Ismertetés, Ságri György és Mikusi László fotóival.

Magyar Ép.müv. 1971.3.sz. 38-39.l.

dr. Kiss Tibor

dr. Kiss Tibor: Üdülő, Budapest-Pünkösdfürdő. - Építész: Ráday György, statikus Zámbó Gyula, gépészek: Buzási István, Kohlmann Miklósné. Belsőépitész Kigyóssy Ágnes, mélyépitő Győrffy Gyuláné. - Ismertetés, Ságri György és Mikusi László fotóival.

Magyar Ép.müv. 1971.3.sz.34-35.l.

KISS Tibor, dr. épitész M.D.K.

ÁÉTV

OTP lakóház Bp. I. Attila körut 18-22 . repr.

Épitésvezető: H uszár Ferne, Császár István
Kerámia: Somogyvszky Endre, és Gorka Géza
Terrakotta: Lux Alice

Magyar Épitőművészet 1962/3. 16-17.1.

M.D.K

KISS Tibor ar, építész

Részvétel a pályázaton (1957.) Reor.

Társtervező: Szabó Árpád III. díj

munkatársak: Batizan, Meisels, Spronitz, Vincze

Borosnyai Pál: A pesti Vigadó tervpályázata

Magyar Építőművészet 1958. (VII.) 1–3. sz.

95. l.

Kiss Tibor

K(iss) T(ibor): Siklós, MSzMP nékház (Kiss Tibor építén.) - Műszaki Tervezés, 1967. 12.n. 8-9.l.

K(iss) T(ibor): Siófoki Kőolajvezeték Vállalat Irodaháza (Kiss Tibor építén). Műszaki Tervezés, 1967. 12.n. 6-7.l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

74. l.

Kiss Tibor

1945 ben a Műegyetem újonnan szervezett II. épületszerkezeti tanszékének vezetője lett.

Szentkirályi Zoltán: Adatok a magyar építésznképzés történetéhez. - Építud. 1971 /XIII/. 4.sz. 439-465.l.
464.l.

Kiss Tibor

épülő műve: MSZMP székház, Siklós. — Magyar Építőipar, 1968. 1. sz. 30. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182. l./

155. l.

Kiss Tibor

60 lakásos lakóépület és 150 fős óvoda, Bp,XI. Siroki u. - Váli u. sarok. Építész Kiss Tibor, statikus Takácsi Béláné, parkterv Buday Béláné. - Ismertetés.

Magy.Ép.Ip.1972.1.sz.3.1.

Kis Tibor

nevét emliti pannonhalmai munkáival kapcsolatban ~~[illegible]~~

Borsos ~~[illegible]~~ László recenziója Levárdy Ferenc: Pannonhalma c. könyvéről. - Müemlékvédelem, 197o.2.sz.124. l.

dr. Kiss Tibor

dr.Kiss Tibor: Lakóépület és óvoda, Bp.XI.Siroki és Váli utca sarok. - Épitész Kiss Imre, statikus Várszegi Katalin, mélyépitő Budai Béláné. - Ism.

Magy.Ép.ipv. 1972. 6. sz.

34-35.l.

dr. Kiss Tibor

dr.Kiss Tibor: Agrotery szálloda, Budapest, XI. Budafoki út. - Építész Fodor László, belsőépitész Garejszky József, statikusok Zámbó Gyula, Kováts Gyula. - Ismertetés.

Magy.Ép.müv. 1972. 6. sz.

46-47.l.

Kiss Tibor

dr. Kiss Tibor: Kertészeti Kutató Intézet, Budapest, XXII, Park utca. Épitész V.Pázmándi Margit, belsőépitész Bánky Péterné, statikus Zámbó Gyula, mélyépitő Zimay János. /Ismertetés, fotók: Pázmándi, Sági/.

Magy.Ép.müv.1972.5.sz.40-42.l.

dr. Kiss Tibor

dr. Kiss Tibor: Pécs Városi Tanács Rendelőintézete. Építész: Fodor László, statikus Zámbó Gyula, belsőépítész Hornicsek Erika. - Ismertetés; fotók: dr. Szász János, Sági Károly. - 20-22.l.

dr, Kiss Tibor: Toronyház, Ujmecsekalja, Fő tér/Pécs/ Építész Fodor László, statikus Kovács János. - Ismertetés, fotók dr.Szász János, Sági Károly. 23-25.l.

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz.

Kiss Tibor
Major Máté

Megalakult a Magasépítési Tudományos Egyesület

Az építésügyi kormányzatnak a szocializmus felé haladó népi demokráciában egyre hatalmasabb méretű építési feladatokat kell elvégeznie. A termelőmunka sikeres fokozása érdekében építőiparunknak is nagyobb fejlődést kell elérnie. Olyan tudományos alapból kell táplálkoznia, amely mind a tervezés, mind a kivitelezés vonalán új módszerekkel, újfajta anyagok kikísérletezésének alkalmazásával, a munka racionalizálásával az önköltségcsökkentésen keresztül a termelékenység fokozására vezet.

Ez a szükséglet hívta életre a

Magasépítési Tudományos Egyesületet,

amelynek alakuló közgyűlését a legkiválóbb építési szakemberek jelenlétében szerdán délután nyitotta meg *Darvas* József építés- és közmunkaügyi miniszter a Mérnökök és Technikusok Szakszervezetében. *Darvas* miniszter megnyitó beszédében hangsúlyozta a haladó tudomány szerepét az építészetben.

— A tervgazdálkodás építészetének alapelve — mondotta a miniszter — az ember szolgálata,

a dolgozó tömegek életszínvonalának emelése.

Ennek megfelelően az építőmunkát is a többtermelés felé kell irányítani. A legsürgetőbb az építésügy, a meglehetősen elmaradott építőipar tudományos újjászervezésének, tudományos megalapozásának, tudományos eredményeken nyugvó korszerűsítésének feladata. Ma már azonban a népi demokráciában és még inkább a szocializmusban a tudományos munka nem egyesek, vagy egyes intézetek ügye, féltve őrzött titka, hanem

közügynek kell lennie.

A jó munka érdekében szükség van a legszélesebb nyilvánosság kontrolljára és minden szakember segítő, formáló hozzászólására. Ezt a szerepet kell betöltenie a Magasépítési Tudományos Egyesületnek is. Az egyesületben helyet kapnak az

élmunkások és újítók is,

akik munkaterületükön foglalkoznak az építőipar fejlesztésének problémáival. Az egyesületben olyan tudást sajátíthatnak el, amelyet mindennapi munkájukban gyümölcsöztethetnek, a többtermelés és minőségi termelés érdekében.

Gábor László főosztályvezető, *Perényi* Imre, az ÉPI igazgatója és *Török* János MÉMOSz-főtitkár hozzászólása után a közgyűlés megválasztotta az elnökséget és a választmányt. Elnök lett *Major* Máté miniszteri osztályfőnök, alelnökök dr. *Kiss* Tibor egyetemi tanár, *Somogyi* Miklós és *Perényi* Imre, titkár *Gábor* László főosztályvezető.

Tóth Géza

a Meteorológiai Intézet igazgatója húsz évvel ezelőtt mint fiatal műegyetemi tanársegéd lépett az intézet kötelékébe és az időjóslást — ezt az arányiag fiatal tudományt — korszerű tudományos vonalra állította. Tudományos tevékenységének egyik főiránya a modern időjáráselemzési módszereknek hazánkba való bevezetése. Nagy akadályokat kellett leküzdenie éppen az intézmény konzervatív szelleme miatt. A meteorológiának ez az utóbbi két évtizedes korszaka valóságos Sturm und Drang periódus volt, új módszerek, új technikai eszközök keletkeztek s e tudomány korszerűsítésében nemzetközileg is jelentékeny szerepe van a kiváló tudós

Sztálin második nyilatkozata

megnyitotta a találkozás lehetőségét Trumannal

Ma déli külpolitikai beszámolónkban *Sztálin* újabb nyilatkozatát és annak első visszhangját illeti meg a vezető hely. Mellette a Szovjet Tájékoztató Irodának az angolszász hatalmak szovjetellenes politikáját bíráló közleménye, valamint *Kosztov* bolgár miniszterelnökhelyettesnek a szovjet-bolgár barátságról szóló és *Titóékat* éles hangon bíráló cikke érdemel elsősorban figyelmet.

Sztálin

generalisszimusz Kingsbury *Smith*nek, az INS európai vezérigazgatójának arra a kérdésére, hajlandó lenne-e Washingtonba látogatni, vagy hol volna hajlandó Trumannal találkozni, így válaszolt:

»Február 1-én vettem táviratát. Hálás vagyok Truman elnöknek, hogy meghívott Washingtonba. Már régi vágyam, hogy Washingtonba utazzam, amiről annakidején Yaltában Roosevelt elnöknek és Potsdamban Truman elnöknek beszéltem. Sajnos, jelenleg meg vagyok fosztva attól a lehetőségtől, hogy kívánságomat valóra váltsam, mert az orvosok határolatkozata alapján — *tegyen kezdeményező lépést a világpolitikai helyzet enyhítése érdekében.*

Melnyikov

a Szovjet Tájékoztató Iroda egyik kommentátora a sztálini nyilatkozatban kifejezésre jutó békepolitikát méltatva, rámutat, hogy a nyugati hatalmak mai tömbpolitikája lényegében ugyanazokat a célokat követi, mint a régi müncheni politika: *a Szovjetunió teljes elszigetelését.* A szovjet kommentátor hangsúlyozza: »Az Atlanti Szövetség nemcsak a Szovjetunió részvétele nélkül jött létre, hanem egyenesen abból a célból, hogy felhasználhassák a Szovjetunió és az új demokrácia országai ellen«.

Melnyikov bizonyításképpen a többi között idézte *Lodge* amerikai szenátor kijelentését, amely szerint »a Szövetség feladatainak tartozik a kommunisták minden kormányból történő elűzése«, majd hozzáfűzte: »Az USA, Anglia és Franciaország vezetőkörei *újra felemelték az antikommunizmusnak Göbbels kezéből kihullott zászlaját*, hogy lángralobbanthassák az új világháborút«. A szovjet kommentátor ezután *Titóékat* »a nemzetközi imperializmus ügynökeinek« nevezte.

Me nyikov

zseniális vezetőjével, Sztálin elvtárssal az élén. *A népi demokratikus országok a Szovjetunió nélkül játékszer lennének az amerikai imperialisták kezében«.*

Tito

Jugoszláviáját bírálva, Kosztov miniszterelnökhelyettes sovinisztának és naivnak bélyegezi. Jugoszlávia jelenlegi vezetőit, majd így ír: »Teljesen tájékozatlannak kell lennie az embernek, aki azt hiszi, hogy a népi demokratikus országok megmenekülhettek volna az angol-amerikai imperialisták gazdasági elnyomása alól a Szovjetunió segítsége nélkül, amely testvéri támogatást nyujt a népi demokratikus országoknak«. *Kosztov* azzal vádolja *Titóékat*, hogy *lekicsinylik és tagadják a Szovjetunió szerepét az imperializmus elleni harcban, a népi demokrácia és a szocializmus építésében*, túlbecsülik az új Jugoszlávia szerepét és jelentőségét, megszédültek az elért eredményektől és »javítani« akarták a marxi-lenini elméletet«.

A cikk így folytatódik: »A Szovjetunió felépítette a szocializmust és ma kipróbált, kiváló hadsereggel rendelkezik. A népi demokrácia

Haza akarok menni

Mihalkov színművének bemutatója az Úttörő Színházban

Az Úttörő Színház egyik legsikeresebb darabja volt az elmult évadban a „Csodák országa". A boldog szovjet ifjúságról szólt s arról, hogyan növekszik hozzá ez a fiatalság népe nagyszerű törekvéseihez és eredményeihez, hogyan forr össze hazája történelmi feladataival. A most bemutatott műnek, *Szergej Mihalkov* Sztálin-díjas darabjának tárgya ugyancsak a szovjet ifjúság és a szovjet haza bensőséges kapcsolata, amit a háború után újjáéledő imperialista újfasizmus hiába igyekszik a maga hatalmi körében, a reá jellemző embertelen eszközökkel megzavarni. Hazájuktól elszakított, a fasisztáik által elrabolt gyermekek megrendítő tragédiáját mutatja be a darab s a Szovjetunió harcát azért, hogy jóvátehetetlenül tragikussá ne forduljon a fasiszta háború legártatlanabb áldozatainak sorsa.

Németország brit megszállási övezetében, egy árvaháznak nevezett börtönben tartják fogva az elrabolt szovjet gyermekeket. Az „intézetben" náci koncentrációs táborok emlékét idéző kegyetlenkedő fegyelem uralkodik. Megfélemlítéssel, igazságtalan büntetésekkel, a Dickens-regényekből jól ismert angol „nevelési" módszerekkel igyekeznek megölni a gyermekekben a szülőföldjükhöz kötő emlékeket, az anyanyelvet, magát a lelket. Hazátlan, gyökértelen emberekké, az imperializmus vak eszközeivé nevelnék valamennyit — ha tőlük függne. De a Szovjetunió számontartja a háború viharában elsodort gyermekeit, ugyanazzal a féltő gonddal és szeretettel, amellyel ifjúságát neveli. A szovjet tisztek nem kímélik a fáradságot, nem riadnak vissza az akadályoktól, amiket a gőgös és lelkiismeretlen angol-amerikai megszálló hatóságok állítanak jogot és igazságot kereső útjukba. Udvariasak, ahol és ameddig lehet, határozottak és erélyesek, ha kell, mert gyermekekért küzdenek, akiket nemcsak édesanyjuk, hanem az egész szovjet nép is hazavár.

Mihalkov darabja művészileg egységes hangulatba olvasztja össze a témából adódó költői szépségeket a valóság hiteles ábrázolásával. Mélyen megható és igaz, ahogy a darab gyermek-hősének, a kis Szásának rossz bánásmóddal, büntetésekkel riadttá tett lelkében az édesanya fényképének megpillantására feltör az emlékezés betemetett forrása, egy- és aljas szadista visszataszító, negatív szerepében példá mutat arra, hogyan kell megoldani az ilyen feladatokat, melyeket színészeink még hellyelközzel félreértenek. Ez a hibája az egyébként tehetséges *Sebők* Margit alakításának: karikírozza az amerikai újságírónőt, s éppen ezzel megfosztja hitetétől a nagyon is igaz figurát. *Gáti* József hideg, lelkiismeretlen angol tisztje még hatásosabb lenne, ha egyes jelenetekben nem akarná a mozdulatok színpadias hangsúlyával is alátesteni az alak romlottságát. *Komlós* Vilmos talán nem egészen a szerző szándéka szerint vegyít Cook ezredes alakításába enyhén vígjátéki elemeket. *Halasy* Mariska és *Pogány* Margit két szívtelen német polgárasszony kitűnő ábrázolásán át egy egész osztály hibáira vet éles fényeket.

Köpeczi-Boócz realista és művészi díszletei erőteljesen segítik elő a darab megragadó lényegének kibontakozását.

Az Úttörő Színház hivatásának megfelelő szép és hasznos munkát végzett azzal, hogy Mihalkov színművének jó előadásában megismerteti ifjúságunkkal a szovjet haza forró szeretetét minden gyermeke iránt.

Gy. I.

Opera-, szimfónia- és kantátabemutatók a Szovjet Zenei Héten a rádióban

November elsején kezdi meg *Szovjet Zenei Hetét* a rádió. Az ünnepi műsor még közelebb hozza a magyar rádióhallgatókhoz a haladó szovjet zeneművészetet, ami ösztönzi és fejlődésében segíti a mi új muzsikánkat.

A *Szovjet Zenei Héttel* a rádió egyben megünnepli a *Nagy Októberi Szocialista Forradalom* évfordulóját is, ünnepli november 7-e nagy jelentőségét, amikor felvonultatja a haladó szovjet zenei irodalom klasszikus értékeit, a népek testvériségéért, a kultúráért, a mindig jobb életért s a békéért küzdő új szerzeményeit.

A szovjet zene ünnepi hete a *Rádiózenekar* november elsejei hangversenyével kezdődik, amelyet *Somogyi* László vezényel. *Kadosa* Pál Kossuth-díjas zeneszerzőnk ünnepi beszéddel nyitja meg a *Szovjet Zenei Hetet* a koncert előtt. A megnyitó hangverseny műsorán *Zathureczky* Ede játssza *Hacsaturján* hegedűversenyét, a zenekar pedig *Sosztákovics* ötödik szimfóniáját adja elő.

Az ünnepi hét keretében *a Szovjetunióból érkezett új zenei anyag* hangzik el magasszínvonalú műsorokon. *Opera, szimfónia, kantáta bemutatók, balettrészletek, szvitek, szimfónikus költemények* szerepelnek majd a mikrofon előtt, sor kerül *gyermekopera*részletre s *könnyű szórakoztató muzsikára* is.

Csajkovszkij, Rachmaninov, Prokofjev, Sosztákovics, Hacsaturján, Kabalevszkij ismert nagy művei mellett egész sor olyan szerzeménnyel fognak megismerkedni a magyar rádióhallgatók, amelyek a *Szovjet Zenei Héten* hangzanak majd el *először* a mi rádiónkban.

A Szovjet Zenei Hét második hangversenyén például *Zsukovszkij* ukrán zeneszerző *„A népek barátsága"* című kantátája, *Kara-Karájev* azerbajdzsán komponista *„Leila és Medzsnun"* nyitányfantáziája, s a grúz *Taktasvili* első szimfóniája kerül bemutatóra.

Az egyes szerzők és műveik ismertetésére még vissza fog térni a *Kis Ujság*.

Ezúttal csak felsoroljuk, hogy az érdekes bemutatók között soron következik még *Mjaszkovszkij* XXV. szimfóniája, *Zsiganov* szvitje, *Niázi „Raszt"* című kompozíciója, *Bukija* műve, a *„Mindenki nél erősebb"* című gyermekopera több részlete, *Mejlusz „Ifjú gárda"* című operájának és *Kapp „A szabadság énekese"* című dalművének számos részlete. A két dalműrészlet *november 7-e* műsorán hangzik el s ugyanaznap halljuk *Manyevics* kantátáját is: *A békéért.*

Ünnepi hangversennyel végződik a *Szovjet Zenei Hét* november nyolcadikán. A Rádiózenekar és az énekkar szerepel *Koródi* András vezényletével. Bemutatják *Muravljov: Azov hegyei* című *Sztálin-díjjal* kitüntetett szimfónikus költeményét és *Stogarenko* monumentális kórus-szimfóniájának részleteit, amely *Ukrajna* tájait és népét viszi a hallgató elé.

Megnyílt a Bartók-hangversenyterem

A „Berlin eleste" I. és II. részét egy előadásban játssza a Vörös Csillag

A *„Berlin eleste"* I. és II. részét *csütörtöktől* egy előadásban játssza a *Vörös Csillag*. Ez az intézkedés a *dolgozók levelei nyomán* született meg. *„Hogy a nagyszerű történelmi filmalkotást* — írták a dolgozók — *teljes egészében, a maga egységében élvezhessük és tanulhassunk belőle, kérjük a MOKÉP vezetőségét, tegye lehetővé, hogy a „Berlin eleste" című filmet ne két különböző időpontban, hanem a két részt együtt forgatva, egyszerre tudják megnézni."*

A kérés nyomán a MOKÉP vezetősége elhatározta: csütörtöktől a Vörös Csillagban egyszerre vetítik a film mindkét részét. Természetes, hogy azok, akik egyszerre nézik meg a két részt, jegyükért annyit fizetnek, mintha *kétszer mennének moziba*. A bérletek a film Vörös Csillag-beli előadásaira is beválthatók. Kedvezményes csoportos látogatásokat is lehet szervezni. A Vörös Csillagban: hétköznap 5 és 8, vasárnap fél 3, fél 6, fél 9 órakor kezdődnek az előadások.

Az a lehetőség azonban, hogy a dolgozók két különböző moziban nézhessék meg a „Berlin eleste" I. és II. részét, a film két részét külön vetítő mozikban továbbra is fennáll.

Amiről nem szól Amerika hangja

A lokál-császár

Bao Daj, a franciák által kinevezett vietnami báburalkodó az egyik cannesi éjjeli mulatóhelyen kapta a hírt, hogy a szabadságharcok pozdorjává zúzták a francia zsoldosokat Indokínában. „Őfelségét" nem zavarta a híradás, tovább szórakozott és pezsgőzött. Ilyen „strómanokkal" dolgozik a francia gyarmati politika. Bao Daj dőzsölései egyébként már a saját híveit is felháborították. Az egyik udvari ember megkérte, hogy ne mutatkozzék nyilvánosan kétháromfélvilági nővel egyszerre. Cinikusan felelte a bábcsászár: „Nagyapámnak még százhatvan felesége volt. Valami átmenet kell, mielőtt a család áttér a monogámiára."

Spanyolország barátai

Amerikai mintára Angliában is megalakították a „Spanyolország Barátai" társaságot. Célja: visszacsempészni Francót az Egyesült Nemzetek Szövetségébe és nagyobb árukereskedelmet létesíteni Spanyolországgal. A Daily Worker leleplezi az új egyesülés vezetőit. Elnök: Sir Alexander Roger tizenkét villamossági vállalat főrészvényese. Választmányi tagok: Sir Patrick Hannon, Birmingham leggazdagabb gyárosa, Sir Edward Wilshaw a telegráf-társaság tulajdonosa, Sir Ronald Scobbie tábornok, egy textilgyár elnöke, Lord Selborne gyáros és más milliomosok. A cél: *üzletet kötni a fasiszta Spanyolországgal még azon az áron is, hogy rehabilitálják a gyilkosokat.* Az angol vagnak volt a rádióriportere és a Gestapo-állományába tartozott. Amikor 1938-ban Bécsben pogromot rendeztek Hitler pribékjei, „színes riportot" adott le a „megtorló intézkedésekről" és maga is résztvett az atrocitásokban. A lap nemcsak a náci-szpiker felelősségrevonását követeli, hanem a Rot-Weis-Rot rádió betiltását is.

Huszonötszázalékos áremelkedés

Sir Stafford Cripps távozásával az angol kormány feláldozott egy bűnbakot, de ezzel az ország gazdasági helyzete nem javult. A Board of Trade (kereskedelmi minisztérium) kénytelen volt bejelenteni a ruhaneműk árának huszonötszázalékos emelését. A textiláruk 15—35 percenttel drágultak *két hónap alatt.* Az élelmiszerpiacon is nagy áremelkedés mutatkozik Angliában és a jegyrendszerbe tartozó árucikkeknél csökkentették a fejadagokat.

Munkások koldusbéren

Spanyolország belügyminisztere nemrégiben azt a vakmerő kijelentést tette, hogy az országban a szabad szakszervezetek működése nélkül is ragyogó helyzetbe került a munkásság Franco uralma alatt. Ezt az állítását élesen megcáfolta most egy liverpooli bírósági tárgyalás. Egy spanyol hajó két matrózát, Juan Ibarrondot és Jose Bellidot tettenérték csempészésen. A matrózok azzal

Búcsú a falutól...

„A dolgozó nép ad fegyvert a kezünkbe"

A vonat *Budapest* felé futott. Mozdonyának füstje lassan beleveszett az őszi sötétségbe. Az út mentén a kis falvak s az utunkba kerülő állomások világosabbak, mint máskor. Mindenütt zeneszó, vidám ének, kisebbnagyobb tömeg búcsúzik az elutazóktól. Lassan megtelik a kocsi jókedvű, vidám fiatalokkal s akkor jut eszébe az utazónak, *hogy október van.* Októbernek azok a napjai, amikor

az ujoncok elindulnak a laktanyák felé.

A csomagtartókban, ülések alatt ott sorakoznak a katonaládák, a legtöbbje új, most készítették. De akadnak itt-ott régiek, öreg ládák, csak a festék friss rajtuk, nomeg az új monogram hirdeti büszkén tulajdonosának nevét.

A régi katonaládák, régi októberek bevonulásairól beszélhetnének. De emlékeznek még azokra az útunkban elmaradó kicsiny falvak is s nem felejtették el azokat itt, az utasok közül az öregebbek. Régen ilyenkor már azt keseregte a katonanóta:

„... Édesanyám, ne sirass..."

Mert akkor sírtak az édesanyák, ott zokogtak a távolbainduló vonat mellett. Sírtak, mert elvitték a gyereket egy olyan hadseregbe, *ahol megvetették a szegényt, lenézték a gyámoltalant s mesterségesen kiöltek minden szellemi érdeklődést, minden tanulnivágyást a fiatalokból.* Idegen tisztek, idegenek a parasztság és a munkásság fiaitól s idegen célokért küzdő hadsereg. Ezért sírtak az édesanyák és jogosan sírtak.

Ez juthat eszébe az egyik utasnak, meg a régi idők, amikor őt a császár katonájának hívták s ezt kérdezi az egyik bevonuló ujonctól, *Farkas* Jánostól:

— Aztán örülsz-e?

— *Nagyon örülök.*

— S miért?

— Mert a szomszédunkban a Pista gyerek, csak három évvel idősebb nálam,

most lett alhadnagy.

Hallottam, hogy sokat tanult és jól dolgozott, de meg is lett az eredménye. Tiszt lett. Pedig az apjának csak négy holdja van. Ezért örülök, hogy én is abba a hadseregbe mehetek. Azt mondta a DISZ-titkár, mikor búcsúztatott:

a Néphadseregbe.

A párbeszédnek szorítás, aztán búcsú a szülőktől, apró testvérektől. Az otthonmaradó fiatalok

jó munkát kívánnak,

az apák még egy-két tanácsot adnak és az édesanyák boldogan integetnek. A távolodó vonat homályából látják felcsillani a jövőt, a délceg, kemény katonafiat, akiből tiszt lehet és akit most, a fiatal ujoncok, a közülükvaló tisztek oktatnak és vezetnek.

Ezek a fiatalok másik kocsiba szálltak és itt, nálunk, tovább folyik a beszélgetés. *Fekete* Sándornak hat testvére van. Apja szegényparaszt volt, a földosztás során kapott földet s most azon dolgozik. A kisebbek otthon segítenek, a legöregebb fiú traktorista. Egy katona már a családból szolgált a Néphadseregben és így az nem ismeretlen Fekete Sándor előtt.

— *A dolgozó nép ad fegyvert a kezünkbe* — mondja úgy, ahogy unokabátyjától hallotta, aki nemrégen volt otthon szabadságon.

— S milyenek a tisztek? — kérdeztem unokabátyámat — folytatja *Farkas* Sándor.

— Azt válaszolta, hogy olyanok, mint mi.

A tisztek is a dolgozó nép fiai s a termelő munkából jöttek, hogy békénk védelmére kemény és edzett harcosokat neveljenek.

Lukács István ült fel a legkorábban erre a vonatra. A *Dunántúl* távoli részéről indul uj otthona, a laktanya felé. Őket is búcsúztatták a faluban s a búcsúbeszédből egy mondat maradt meg legerősebben a fejében:

— *Folytassátok a jó munkát* — mondta nekünk az állomáson a DISZ titkára.

Jó munkát végeztek a fiatalok otthon a faluban, sőt, a messze környéken. Ők irányították

a népnevelőket,

amikor a termelőcsoportokba toborozták az egyéni gazdákat, földnélküli parasztokat, ők irányították a munkát a Békekölcsön jegyzésénél és most a tanácsválasztásnál. Ezt folytatják most majd a Néphadseregben és

a jó munkájukkal erősödik dolgozó népünk fegyveres ereje.

Fut a vonat az őszi estében, apró

Békeharcosok a nagy kongresszusról

Kiss Tibor dr.,

egyetemi tanár, a Műszaki Egyetem épülettervezési tanszékének professzora:

— Két világháború pusztítása, borzalma és szenvedése tanít meg bennünket arra, hogy a háború: rombolás. Embertelenség. Vér, könny és jaj. Az emberi élet semmibevétele. A béke: biztosítja az építés és alkotás előfeltételeit.

— *Mi építészek különösen jól tudjuk ezt.* Csak békés életkörülmények között születhetnek házak, melyek otthonokat adnak százezreknek, vagy építészeti alkotások. Csak akkor születhetnek nagy dolgok, ha békében élünk.

— És éppen mert ennyire fontos számunkra is a béke — miként fontos minden dolgozónak s minden alkotásnak előfeltétele —, kívánjuk is.

Nekünk is az az óhajunk, hogy béke végre jusson osztályrészül az annyit szenvedett embereknek. *Hogy végre nagyot, hatalmasat létesíthessünk, minden dolgozó ember boldogsága érdekében.*

— Tudatában vagyunk azonban annak is, hogy nem elég óhajtani és kívánni a békét. *Dolgozni kell érte.* Sőt, ha másképpen megvédeni nem lehet, *harcolni is kell érte.* S mert ennek a gondolatnak jegyében ül össze a *II. Országos Békekongresszus,* mert ez a kongresszus lesz hivatva harcolni a békéért, *meleg szeretettel köszöntjük mi is, értelmiségiek, egyetemi tanárok, építészek, ki nek a béke holnap nagy és megtisztelő feladatot tartogat.* Magam is igérem, de úgy gondolom, hogy sok értelmiségi nevében mondhatom el: harcolok a békéért s bizonyos, hogy kemény erőfeszítésünknek meglesz az eredménye. *Minden támadással szemben megvédjük a békét!*

Fogarassy Ferenc

műszaki tanácsos, a Sztálin-híd építésvezetője:

— Elkészült a béke egyik hatalmas műve, a Sztálin-híd. Amit a mult nem tudott megépíteni, mert nem volt ereje hozzá, amit a mult nem tudott életrehívni, mert megakadályozta ebben egy bűnös háború, azt *a béke öt esztendeje megépítette.* Csodát művelt a népi demokrácia. Ujjá építette a háború pusztítása által rombadöntött hidakat, közben pedig *újat is épített,*

— November 7-én, a Sztálin-híd ünnepélye átadása napján a magyar hídépítők bebizonyítják, hogy a béke, a békés termelés lehetősége olyan alkotások létesítésére nyujt lehetőséget, amilyenről a mult álmodni sem mert.

— Át tudta hidalni a hídépítők serege az összes nehézséget s a dolgozók akarata, tudása s e kettővel párosult szervezettsége minden akadályt legyűrt. Ez nemcsak a hídépítésnél, hanem minden műszaki munkánál, sőt a termelés, a fejlődés, a kultúra minden területén megnyilatkozik.

— *Csak a békés fejlődés és a szocialista tervgazdálkodás mellett lehet biztosítani, hogy a műszaki emberek, a tudósok kifejthessék amire képesek és a fizikai dolgozók mindennapi munkájukon túl hasznosíthassák, ami bennük rejtett kincsként szunnyad.*

— Most, amikor a *II. Országos Kongresszusra* készül az ország, el kell mondanunk, hogy a termelést segíti a béke, előbbre viszi fejlődésünket. Akkor tehát, mikor a békét védjük, egyben a fejlődésünk lehetőségét is védjük. S mindenkinek, aki a fejlődésünket, a békénket veszélyezteti, *azt üzenjük mi, magyar értelmiségiek is, a tudósok, hogy békénkhez nem engedünk nyúlni, azt minden körülmények között, minden eszközzel megvédjük. Mert tudjuk, hogy a béke a mi életünket jelenti, a szebb holnapjainkat.*

Fekete Zoltán

egyetemi tanár, az Agrártudományi Egyetem kert- és szőlőgazdaságtudományi

Pillanatképek a béke-kisgyűlésekről

Abony. Harmincan ülnek a teremben. Az első sorokat inkább az asszonyok foglalták el. A férfiak hátrább figyelik az előadó szavait. Magukfajta parasztember az is. Szavai megtöltik a szíveket, pedig nem ünnepi beszédet mond ifj. *Kovács* Sándor, az egyik abonyi körzeti Békebizottság tagja, egyszerű beszéd hangzik szájából:

— Amerikában a gyárosok, tőkések uralkodnak. Hogy még több aranyat harácsoljanak maguknak, atombombát, tankot, repülőerődöket gyártanak ruha, cipő és traktor helyett. És gyűlölnek bennünket, mert mi már leráztuk nyakunkról a hasonszőrűeket. Ne feledjétek soha: a mi fejünknek szánják a bombákat. Ha csak rajtuk mulna, le is gyilkolnának mindannyiunkat, mint a békés koreai falvak parasztjait. Már pedig én nem engedem, hogy két szép gyermekem az ő bombáik martaléka legyen. Elvetettem már. Ezzel is a

Ezért vonjunk be új erőket a békeharcba. Keressünk fel minden dolgozó parasztot s mondjuk el nekik, amit itt a kisgyűlésen határoztunk: „Egyemberként harcolunk a békéért, az atomfegyver eltiltásáért a háborús gyujtogatók ellen."

A békebizottság tagjai felvilágosító munkája nyomában a béke tettrekész harcosai így zárják szorosabbra tömött soraikat.

*

A többi huszonnégy abonyi békebizottság is lendületes jó munkával segíti elő a Békekongresszus sikerét. Uj harcosokat mozgósítanak mindenütt a béke ügyének győzelméért. A legjobb kultúrgárdák bevonásával a békeharc fontosságát tudatosító szindarabokat adnak elő, béke-estéket rendeznek, a pedagógusok a tanulmányi versenyek kiszélesítését támogatják. A békebizottságok a községi hangszórón keresztül fokozottan közlik az abonyi dolgozó parasztokkal

Herrmann Miksa m. kir. kereskedelemügyi miniszter Úr Őexcellenciája és mindazok a műszaki, ipari és kereskedelmi kiküldöttek, akik az útkérdéssel kapcsolatban vannak.

I. nap. Május hó 4-én d. e. Elnök: Dr. Mihailich Győző. Jegyző: Hász Sándor. Elnök az ülést a következő beszéddel nyitotta meg:

Mélyen tisztelt Közönség!

Van szerencsém a megjelenteket a legszivélyesebben üdvözölni!

Üdvözlöm *Herrmann Miksa* kereskedelemügyi miniszter úr Önagyméltóságát, megköszönve kitüntető szíves megjelenését. Őexcellenciája nagy elődje *Baross Gábor* szellemében fogott hozzá a kor igényeinek megfelelő úthálózat létesítéséhez. Szabadjon ama reményemnek kifejezést adnom, hogy működése épp oly áldásos lesz az úthálózat kiépítése körül, mint amilyen korszakalkotó volt *Baross Gáboré* a vasúthálózat fejlesztése terén.

A *Magyar Mérnök és Építész-Egylet* örömmel tett eleget a *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara* ama felszólításának, hogy a *Budapesti Nemzetközi Árumintavásár* alkalmával *útügyi előadássorozatot* rendezzen.

Hivatásából folyó kötelessége volt ez, mert az útügy lehető legjobb és leggyorsabb megoldása döntő fontosságú harci tényező abban az idegölő, létért való küzdelemben, melyet kegyetlenül megcsonkított hazánknak meg kell vívnia. Nem lehet ugyanis egy percig sem szem előtt tévesztenünk, hogy gyilkos harcban állunk! Nincs ugyan ágyúdörgés, nem hallatszik harci zaj, sőt ellenkezőleg, félelmetes csend honol, a legkegyetlenebb gazdasági háború ijesztő csendje! Ebből a végnélkülinek látszó súlyos háborus helyzetből az epedve óhajtott igazi béke felé vezető különböző módok között fontos helyet foglal el egy valóságos jó úthálózat.

A meglévő úthálózatunknak az automobilforgalom igényeinek megfelelő modernizálása, a falút, a tanyát a gazdasági élet vérkeringésébe szervesen bekapcsoló új útak létesítése — mint a többtermelés elengedhetetlen eszközei — elsőrendű nemzetvédelmi munkát jelentenek.

A szóbanforgó feladatok azonban igen súlyosak, még pedig különösen azért, mert szegények vagyunk. Régi tapasztalat az útépítés terén is, hogy ily körülmények között végeredményben a leggazdaságosabb a lehető legjobb út építése, mely lehető kevés fenntartást kíván.

Azonban a legkülönbözőbb útépítési rendszerek, eljárások, mindenféle burkolatnemek óriási labirintusában eligazodni és a leghelyesebb megoldást kiválasztani igen nehéz és főleg rendkívüli felelősséggel járó feladat, tekintettel arra a nagy pénzáldozatra, mellyel az útépítés jár.

Az alapos műszaki és közgazdasági szaktudás hivatott arra, hogy ezt a feladatot megoldja, azonban teljesen megnyugtató sikerre csak akkor van kilátás, ha a döntésnél a közérdek szempontja a legszigorúbban érvényesül.

A *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet út-, vasút- és hídépítési szakosztálya* által rendezett jelen előadássorozat egyik célja éppen az, hogy a társadalom érdekelt rétegei egyrészt megismerjék az útügy fontosabb és főbb kérdéseit, teljesen tárgyilagos megvilágításban, másrészt pedig útmutatást kapjanak azokról az irányokról, melyeken haladni a legcélravezetőbb.

Az előadások a következők voltak: Forster Gyula: Közútaink jövő feladatai. Lappert Rezső: Útépítő anyagok vizsgálati módszerei. Méhes Zoltán: A kátrányos bitumenes és aszfalt-burkolatok. Sámy Sándor: A szilikát-, cement-, macadám- és betonutak építése.

II. nap. Május hó 5-én d. e. Ujhelyi László: Az állami próbautakról és az azokon szerzett tapasztalatokról. Schäffer István: A fővárosi kátrányos és bitumenes próbautakról. Király Kálmán: A keramit-, kocka-, kiskő- és zúzottkő-burkolatok. Buday Béla: Az új közúti törvény feladata.

Elnök az előadássorozatot a következő beszéddel zárja be:

Előadássorozatunk befejeztével legyen szabad néhány megjegyzést tennem.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni azt a közismert tényt, hogy az utak építéséhez, az utak javításához — sajna — sok pénzre van szükség. Amidőn a miniszterek vidéki utazásaik alkalmával megbotránkoznak az utak gödrösségén, amidőn a világtól elzárt gazda jogosan utat követel, válaszul szolgáljanak Forster államtitkár úr ékesen beszélő számadatai, melyek kétségbevonhatatlanul igazolják, hogy a főbaj a kellő anyagi eszközök hiányában van.

Az útügy elősegítése érdekében mindenesetre kívánatos, hogy a régi római mondás: *Via Vita* jelszóvá váljék, aminek már mi sem állja útját. Az útügy nemrég még mint hamupipőke szerepelt, ma azonban primadonnává lépett elő. Mindenki komolyan érdeklődik iránta. Gazda, iparos, kereskedő egyaránt átérzi az út nagy jelentőségét és kívánják az úthálózat kiépítését. Ezzel a kívánsággal logikus összefüggésben azonban át kell mennie a köztudatba annak a megismerésnek is, hogy ha mindenkinek szüksége van végeredményben az útra, úgy mindenki hozzon is érte áldozatot.

Úgy gondolom, hogy ebben az irányban is javulóban van a helyzet, csak egyet kell biztosítani: hogy az útépítésre felajánlott hozzájárulásokból *valóban út is legyen.*

Ha ez a bizalom meglesz, úgy a helyzet lényegesen meg fog változni. Szép példa erre a szabolcsi úthálózat kiépítése, midőn *Mikecz István* alispán vasenergiája és bámulatos szervezőképessége a községek hozzájárulásával 250 *km* új utat teremtett meg. Ez mutatja, hogy milyen bámulatos eredményeket lehet elérni ezen a téren.

Az útkérdés sikeres megoldása érdekében ezenkívül feltétlenül szükséges, hogy az *összes rendelkezésre álló szellemi erők együttműködése biztosittassék.* Az anyagi eszközök szűkös voltát ellensúlyoznunk kell mély tudással, leleményes ötletességgel, a helyi viszonyok alapos tanulmányozásával és a hazai energiák élelmes kihasználásával. Félretéve minden hiuságot, a hatóságoknak, a tudományos intézeteknek és testületeknek, az anyagot termelő és szállító érdekeltségeknek, az építő vállalkozóknak és az utat élvezőknek vállvetve együtt kell dolgozniok. E természetes szükségszerűségből fakadt a *Magyar Útügyi Társaság* gondolata, mely az előbb említett tényezőket a nagy cél érdekében közös munkára óhajtja egyesíteni. Kívánatos, hogy ez az alakulóban lévő társaság minden oldalról hathatós támogatásban részesüljön.

Ugyancsak fel kell hívnom a figyelmet a napokban megindult *Útügyi Szemle* című szaklapra, mely *Király Kálmán* tagtársunk kezdeményezésére és az ő irányítása mellett az útügy szolgálatában fog állani.

Végül legyen szabad köszönetet mondanom előadó kartársaimnak azért az önfeláldozó vállakozásukért, mellyel készek voltak megszabott, még pedig igen szűkre szabott keretben nagyterjedelmű, fontos kérdésekről beszámolni, még pedig nagy sikerrel.

Külön köszönetet kell mondanom *Forster Gyula* h. államtitkár úrnak, ki az egész előadássorozatot irányította és megszervezte.

Hálásan köszönöm az érdekeltségek nagy áldozatkészségét, mely lehetővé tette, hogy még békeidőben is szokatlan nagy tömege az érdeklődőknek vehessen részt az érdekes kirándulásokon. Köszönet illeti ezért *Vida Jenő* és *Koltai Mátyás* vezérigazgató urakat, mint a *Magyar Cementgyárak és Mészégetők Országos Szövetségének*, illetőleg a *Magyar Asphalt R.-t.*-nak elnökeit. Köszönetet mondok mindazoknak, akik szívesek voltak a kirándulások rendezésében résztvenni.

Hálás köszönettel tartozunk *Hász Sándornak*, a szakosztály jegyzőjének, valóban önfeláldozó munkásságáért, melylyel az előadássorozat és a kirándulások rendezési gondjainak oroszlánrészét magára vállalta.

Megköszönve a valóban örvendetes, nem remélt nagyfokú szíves érdeklődést, ama kívánság kifejezésével zárom be előadássorozatunkat, hogy vajha mielőbb kiépüljenek azok az utak, amelyek az integer Magyarországba visszavezetnek[1]

A szakosztály *május hó 4-én* délután *tanulmányi kirándulást* rendezett, amelynek keretében a Bécsi-út keramitburkolatát, a Nyergesújfalu—Tát-i 3 *km* hosszú betonutat és a lábatlani cementgyárat tekintették meg, továbbá egy kitonátitatást munka közben. A kiránduláson mintegy 400 személy vett részt 80 személyautomobilon, amit a *Magyar Cementgyárak és Mészégetők Országos Szövetségének* áldozatkészsége tett lehetővé.

A *II. napon, május hó 5-én*, egy másik tanulmányutat rendezett a szakosztály, amelyen mintegy 350 személy vett részt. Ennek a tanulmányútnak a megszervezését a *Magyar Asphalt R. T.* áldozatkészsége tette lehetővé. Megtekintették a Bokréta-utcai szintétikus aszfaltburkolatot; az országos vásártéren a hengerelt aszfaltanyag gyártását; majd a pestszentlőrinci állami próbautat, azután a főváros által a Városligetben készített különféle kátrányos burkolatokat. A továbbiakban a Sziget-utcában egy sheet-aszfaltburkolat fektetését nézték meg és végül a Budakeszi-úton egy makadámalapra helyezett Topeka-burkolatot és két makadámalapra helyezett sheet-aszfaltburkolatot tekintettek meg.

A helyszínen a szakszerű magyarázatokat az első napon *Sámy Sándor* miniszteri tanácsos, *Lukács József* vezérigazgató, *Kassai Pál* igazgató és a lábatlani cementgyár vezetősége szolgáltatták, több kartársunk segítségével. A második napon *Schäffer István* székesfővárosi műszaki tanácsos, *Thurzó Béla* kir. mérnök és a vállalkozói kar, köztük elsősorban *Koltay Mátyás* vezérigazgató és *Hollán Oszkár* igazgató adták meg a helyszínen a szükséges felvilágosításokat.

Május hó 6-án az *Aktiengesellschaft für chemische Produkte* rendezett, függetlenül a szakosztálytól, egy tanulmányi ki-

[1] *Az útügyi előadássorozat teljes anyaga valószínűleg némi bővítéssel, együttesen, külön könyv alakjában meg fog jelenni a közeljövőben.*

rándulást, mintegy 150 személy 30 automobilon körülutazta Budapestről kiindulva a Balatont és megtekintette a Balaton-ederics—Keszthely közötti kb. 5 *km* hosszú *Strassil* vízüveges útburkolatot. *Hász Sándor*, sz. o. jegyző.

A mű- és középítési szakosztályok f. évi június hó 18-án tartott ülése.

Elnök: *K. Császár Ferenc.* Jegyző: *Müller Pál.* Elnök az ülés megnyitása után megemlékezik a mai ünnepről, hálás és lelkes szavai után a szakosztályok és az előadásra egybegyűlt vendégek a kormányzó úr ő Főméltóságát születésnapja alkalmából felállással ünneplik. Ezután elnök a megjelent notabilitásokat, Makkay pécsi polgármesterhelyettest, Kalenda Lóránt pécsi műsz. tőtanácsost, Igaz kanonok, főrendiházi tagot, Madarász közjegyző, felsőházi tagot és Oberhammer pécsi képviselőt üdvözli, majd felkéri Rerrich Bélát előadása megtartására. Rerrich számos vetített kép kíséretében, történelmi visszapillantás során a városépítészeti főbb problémákat ismerteti, hangsúlyozva, hogy a városépítészet sok komponensből tevődik össze és e munka nem lehet a geometer alaprajzban megoldott utcavezetése, mert az esztétikai szempontok is döntő fontosságúak. Ez alapelvek leszögezése után ismertette előadó a díjnyertes pályaműveket, hosszasan és részletesen tárgyalva az első díjjal kitüntetett művet.

Előadás után elnök úgy az előadónak, mint a vendégeknek meleg szavakkal mondott elismerő köszönetet.

Az építészi kispályázatot dr. Bierbauer Virgil ismerteti. A beérkezett öt mű közül a *Metropolis* jeligéjű felel meg legjobban a pályázati kiírásnak, szerzője Árkay Bertalan. Elnök díjnyertes tagtársunkat szeretettel köszönti és lelkesíti további kitartó és eredményes munkára.

Bierbauer Virgil dr. tette meg jelentését a Comité permanent üléséről. A fontosabb viták a nemzetközi pályázatok körül voltak, és abban állapodtak meg, hogy a nemzetközi pályázatot kiíró ország ezt mindenkor jelentse a Comitének, hogy egységesen lehessen dolgozni. A szerzői jogvédelem ügyében jelenleg Bernben folyik konferencia. A Comité a kivitelezésnek a tervezéstől való teljes elválasztását követeli, és nem tartja megengedhetőnek, hogy a tervező és kivitelező egyazon testületnek tagja lehessen. Az 1930-as kongresszus tekintetében a Comité Budapest meghívását fogadta el.

Szakosztályok a bejelentést tudomásul veszik, azonban L. Fritz O., Schulek János és Körmendy Nándor hozzászólása után azzal, hogy az elnökség hasson oda, miszerint a tervezői és kivitelezői munkakörök széjjelválasztása még a nyári szünet előtt tárgyaltassék egy külön összehívandó rendkívüli ülésen. Elnök bejelenti, hogy amennyiben ez lehetséges, úgy a rendkívüli ülést összehívja, azonban dr. Bierbauer jelentését megfelelő kísérő sorokkal másolatban a Kamarának mindenképen megküldi. Szakosztályok tudomásul veszik.

Dr. Bierbauer bejelenti, hogy a Société Central des Architectes üléstermében a híres építészek plakettgyüjteménye van, amelyből a magyar mesterek plakettjei hiányoznak. K. Virágh Andor érdeklődése aziránt, hogy szívesen vennék-e a mi építészeink plakettjeit, a legmelegebb fogadtatásra talált. Szakosztályok egy szükebbkörű bizottságot küldenek: L. Fritz O., dr. Lux K., dr. Bierbauer V. és Rimanóczy Gy. személyében, amely bizottság őszig kikutatja a híres építészekről készült plaketteket és jelentése alapján ősszel az Egylet a további lépéseket fogja megtenni.

A munkakörök szétválasztásának újabb tárgyalása iránti hozzászólások után a püspökladányi szolgabírói lak bíráló bizottságába egyhangúlag megválasztva Weichinger Károly rendes és Pázmándy István póttagnak.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Müller Pál s. k., *Králik László* s. k., szakosztályi jegyzők.

A Budapesti Mérnöki Kamara közleményei.

A Mérnöki Kamara választmányának 98. és 99. üléséből. A választmány 1928. június hó 22-iki ülésében a közgyűlés előkészítésével foglalkozott. Julius hó 2-án tartott ülésében pedig örömmel vette tudomásul a mérnöki munkák díjszabására vonatkozó kereskedelemügyi miniszteri rendelet kiadását. Elhatározta, hogy az északamerikai Egyesült Államok által a háború folyamán lefoglalt szabadalmak magyar tulajdonosainak érdekei megvédésével kapcsolatos tárgyalások alkalmából egyes külügyi képviseleteinknek mérnöki attasékkal való kiegészítése kérdését sürgős tanulmány tárgyává teszi. Dr. Varsányi Emilt az 1928/29. évre ellenőrré választotta. Egyebekben a választmány önkormányzati ügyekkel és a mérnöki munkafenntartás ügyével foglalkozott.

A Kamara új tagjai. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya által felvett alábbi tagok felvétele jogerőre emelkedett. Új tagok tehát:

a) a törvényes határidő alatt beadott fellebbezésnek a Mérnöki Tanács által történt elutasítása folytán, 1927. évi október hó 14-től:

Eisenbach Hugó gépészmérnök, Bpest, X., Simor-u. 11.

b) felvételük ellen a törvényes határidő alatt felebbezés nem adatván be:

1928. évi július hó 2-től:

Biewald Antal gépészmérnök, Bpest, V., Váci-út 168. — *Bing* Béla mérnök, Bpest, V., Visegrádi-u. 40. — *Hollós* Márton mérnök, Bpest, VIII., Tömő-u. 27. — *Koller* Pál erdőmérnök, Mándok. — motesiczi és kesseleőkeői *Motesiczky* Hugó mérnök, Szentendre, Ferenc József-rakpart 11. — *Rácz* József erdőmérnök, Pér. — *Ruttkai* Sándor mérnök, Miskolc, Zsolcai-kapu 26. — *Sombor* Mihály mérnök, Baja, Szent János-u. — *Vágó* Gyula gépészmérnök, Bpest, II., Margit-rakpart 53.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1928. évi június hó 22-én tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Barcza Dezső, sz. 1875, okl. mérnök, Bpest, VII., Rákóczi-ut 30. — *Gohér* Mihály, sz. 1895, okl. gépészmérnök, Bpest, II., Garas-u. 3. — *Halmos* Dávid, sz. 1872, kat. mérnök, Pécs, Kiskereszt-u. 17. — *Lázár* Jenő, sz. 1897, okl. gépészmérnök, Kispest, II., Zsigmond-körút 7. — *Wigdorovits* Artúr, sz. 1895, okl. építészmérnök, Bpest, I., Budaörsi-út 18/B.

A felvételről szóló értesítés 1928. évi június hó 23-án kifüggesztetett.

Nevezettek felvétele ellen a Mérnöki Rendtartás 9. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1928. évi július hó 23-án déli 12 óráig *a Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

Hirdetés a mérnökök nyilvántartásába való felvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1928. évi július hó 2-án tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Mérnökök Nyilvántartásába felvette:

Árpád Gyula, sz. 1878, műsz. tisztv. (70. §), Bpest, V., Csanády-u. 21. — *Kovács* Zoltán, sz. 1887, műsz. tisztv. (70. §), Nógrádverőce. — *Mester* Mór, sz. 1886, nem hon. okl. vegyészmérnök, Hatvan, Cukorgyár.

A felvételről szóló értesítés 1928. évi július hó 3-án kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 70. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1928. évi augusztus hó 2-án déli 12 óráig *a Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

Hirdetés tagfelvételről. A Budapesti Mérnöki Kamara választmánya 1928. évi július hó 2-án tartott ülésében az alább felsorolt kérelmezőket a Kamara tagjai sorába felvette:

Árpád Gyula, sz. 1878, műsz. tisztv. (70. §), Bpest, V., Csanády-u. 21. — *Fekete Nagy* Ignác, sz. 1897, okl. gépészmérnök, Szentes, I., Szemere B.-u. 20. — *Fritz* Alajos, sz. 1900, okl. gépészmérnök, Bpest, VII., Murányi-u. 61. — *Kemény* László, sz. 1897, okl. mérnök, Bpest, VI., Szondy-u. 28. — *Kertész* István, sz. 1897, okl. erdőmérnök, Diósgyőr, Majláth-u. 67. — *Kiss* Tibor, sz. 1899, okl. építészmérnök, Bpest, II., Bimbó-u. 9. — *Kovács* Zoltán, sz. 1887, műsz. tisztv. (70. §), Nógrádverőce, — *Mester* Mór, sz. 1886, nem hon. okl. vegyészmérnök, Hatvan, Cukorgyár. — *Radványi* Tibor, sz. 1893, okl. építészmérnök, Bpest, IV., Molnár-u. 24. — *Tóth* Bódog, sz. 1895, okl. erdőmérnök, Szentdomonkos. — *Urbantsek* István, sz. 1895, okl. erdőmérnök, Fehérvárcsurgó. — *Vilányi* Ferenc, sz. 1898, okl. bányamérnök, Dorog. — *Wolf* József, sz. 1891, okl. bányamérnök, Nagybátony. — zorkóczi *Zorkóczy* Béla, sz. 1898, okl. gépészmérnök, Bpest, I., Kékgolyó-u. 15/a.

A felvételről szóló értesítés 1928 évi július hó 3-án kifüggesztetett. *Nevezettek felvétele ellen* a Mérnöki Rendtartás 9., illetve 70. §-a értelmében a kifüggesztés napját követő 30 nap alatt, tehát 1928. évi augusztus hó 2-án déli 12 óráig *a Kamara bármely tagja élhet fellebbezéssel a Mérnöki Tanácshoz.* A fellebbezés a Kamaránál nyujtandó be, annak címére küldendő.

A Kamarából kilépő tagok. A Kamara választmánya saját kérelmük, illetve önkéntes kilépésük folytán *Apor* József mérnök, budapesti, *Árva* Pál építészmérnök, miskolci, *Kende* Ignác építészmérnök, budapesti lakos kamarai tagok törlését 1928. évi június hó 22 i hatállyal, *László* Ernő vegyészmérnök és *Mann* Mihály építészmérnök budapesti lakos, kamarai tagok törlését pedig 1928. évi július hó 2-i hatállyal elrendelte.

A Kamara postatakarékpénztári cheque-számlájának száma: 28.844.

A Kamara telefonszáma József: 382—85.

A kiadásért felelős: Majorossy Gyula. — Királyi Magyar Egyetemi Nyomda 1923, Budapest VIII, Múzeum-körút 6. Dr. Czakó Elemér.

Vonjunk be minden becsületes embert a béke táborába!

Vasárnapi békegyűlések vidéken

Vasárnap az országszerte megtartott békegyűléseken nagy tömegek tüntettek a béke mellett.

Már kora délelőtt sűrű emberáradat vonult Kecskeméten a Katona József színházba, hogy meghallgassa *Keresztes* Mihály elvtárs, földmüvelésügyi államtitkár beszámolóját a varsói Békevilágkongresszusról.

Arról beszélt többek közt Keresztes elvtárs, hogy népünk törvényerőre emelte a béke védelmét, de ezzel még nem tettünk meg mindent a béke védelmére. Legdöntőbb most az, hogy a béke táborába minden becsületes embert bevonjunk.

A hozzászólások során *Szűcs* Ferencné dolgozó parasztasszony így beszélt:

— Elég volt nekünk a huszonötéves elnyomás és a két világháború. Azok, akik a harmadikat akarják ránkzúdítani, velünk, dolgozó parasztasszonyokkal is szembetalálják magukat. Mert a mi kezünk is megerősödött a hatesztendős szabad munkában.

Bangó Ferenc szakérettségizõ ezeket mondotta:

— Mi, fiatalok kaptunk talán a legtöbbet a népi demokráciától és a jövő is elsősorban nekünk épül. Én előttem is megnyílt a felsőiskola, az egyetem kapuja. Megkóstoltuk a szabadság ízét, nem kérünk többet a rabságból.

A dorogi bányászok a József Attila kultúrotthon hatalmas dísztermében rendezték meg békegyűlésüket. *Kocsina* Gyula elvtárs, a Rákosi Művek párttitkára a békegyűlés ünnepi szónoka, a csepeli dolgozók forró üdvözletét tolmácsolta a dorogi bányászoknak, akik a széncsata győztes megvívása során felemelt évi tervüket december 14-én a vállalt határidő előtt befejezték.

A békegyűlés másik szónoka: *Radics* János elvtárs, bányász, aki résztvett a varsói Békevilágkongresszuson, arról beszélt, hogy a bányászok legfontosabb feladata a béke megvédése terén a széntermelés további fokozása.

Székesfehérvár dolgozói a városi kultúrházban tartották békegyülésüket. A nagyszámú hallgatóság előtt Horváth Richárd, a Katolikus Papok Országos Békebizottságának titkára, a Varsóban járt magyar békeküldöttség tagja beszélt. A békeharc soronkövetkező feladatairól elmondotta: minden egyes békegyülés, minden a béke érdekében elhangzó szó hozzájárul ahhoz, hogy a békemozgalmat győzelemre vigye. A békéért minden becsületes embernek tettekkel kell harcolnia.

A kapuvári békegyülésre a járás legtávolabbi községeiből gyalog, kocsin, autón, kerékpáron jöttek be a dolgozók. — A Békevilágkongresszus küldötte különböző nyelveken beszéltek — mondotta *Ripka* Gézáné, a békegyülés előadója —, de egyben mindnyájan egyetértenek: minden népnek együtt kell a békéért harcolni.

Várpalotán a kulturotthonban megtartott békegyülésen *Prieszol* József elvtárs, közlekedésügyi államtitkár beszélt. Felhívta a várpalotai bányászokat, hogy termelésük emelésével válaszoljanak az amerikai imperialisták mesterkedéseire. *Szipka* Kálmánné felszólalásában arról beszélt, hogy a várpalotai bányászok, még fokozottabban kiveszik a részüket a béke védelméből s egyre jobban fokozzák termelésüket.

Emlékünnepély Misztótfalusi Kis Miklós születésének 300. évfordulóján

Vasárnap délelőtt a Magyar Irók Szövetsége és a Nyomda- és Papíripari Dolgozók Szakszervezete *Misztótfalusi Kis* Miklós, a nagy magyar nyomdász és nyelvújító születésének 300. évfordulója alkalmából emlékünnepélyt tartott a Magyar Irók Szövetsége székházában. Sok nyomdász, író, újságíró jelent meg az emlékünnepélyen.

Kozsik János élmunkás betüszedő elnöki megnyitója után dr. *Klaniczai* Tibor egyetemi előadó mondotta el ünnepi beszédét. Hangsúlyozta: *Misztótfalusi* Kis Miklós a haladás és a nép ügyéért küzdött egy olyan korban, amikor a hatalom minden képviselője a haladás és a nép ellensége volt. A dolgozó nép kulturális felemelkedésének programját hirdette, olyan nyomdaipart akart teremteni a XVII. században, amely a népet, a hazát, a haladást szolgálja. Eszméi napjainkban valóra válnak.

A szocializmust építő nép kezében ma már hatalmas erő a nyomtatott betű.

Évszázadokra volt szükség, hogy a könyvnyomtatás ezt a nagyszerű hivatását betölthesse. Keserves küzdelmekbe került ennek az iparnak a megteremtése, fejlesztése és büszkék lehetünk, hogy ebből a harcból a mi nyomdászaink is kivették részüket. Misztótfalusi Kis Miklós az elnyomatás legsötétebb éveiben, saját erejéből kísérelte meg a nyomdászat újjászervezését és ezen keresztül a nép kulturális felemelését.

Ezután rámutatott, hogy Kis Miklós tanítóból lett nyomdász, sokat tanult és dolgozott külföldön is és idehaza.

Harcolt az írástudatlanság ellen, küzdött azért, hogy a dolgozók széles rétegei megtanulják a betűvetést és elterjedjen közöttük a tudomány

Látta, az írástudatlanság és müveletlenség okait: a nyomort, azt, hogy a dolgozók nagy tömegeit kizárják az iskolázás lehetőségeiből. Másrészt a könyvek drágasága is eleve lehetetlenné tette, hogy a betű közkincsé váljék.

Misztótfalusi elsősorban iskolakönyveket adott ki. Hogy ezek minél olcsóbban jelenhessenek meg, javaslatot tett, hogy egységes tankönyvek készüljenek nagy példányszámban, de javaslata süket fülekre talált, mert az uralkodó osztálynak egyáltalában nem volt szándéka elősegíteni, hogy bárki olcsón hozzájuthasson a tankönyvekhez. Misztótfalusinak ezt a követelését csak a népi demokrácia váltotta valóra.

Kis Miklóst különféle kedvező ígéretekkel rávették, hogy új nyomda alakítása helyett vállalja el az erdélyi református egyház nyomdájának vezetését. Az ígéreteket azonban nem váltották valóra és állandó harcot kellett vívnia az egyháztanáccsal azért,

hogy nyomdáját korszerűsítse, a termelési költségeket csökkentse és lehetővé tegye, hogy nagy példányszámban, olcsó könyveket nyomtathasson.

Alkotó munka helyett, idejének jó részét a hivatalos közegekkel való harcok raboltak el, pedig minden percet fel akart használni új betűtipusok készítésére, a szedés korrigálására, a nyomdai munka irányítására.

Misztótfalusi úttörő munkásságot fejtett ki az egységes magyar helyesírás kialakítása terén is. Az idő igazolta a nagy magyar nyomdász helyesírási elveit. A nagy magyar nyomdász azért jutott el a nyelvi haladás szolgálatáig, mert nem valami szűk kasztnak, hanem a népnek az érdekeit tartotta szem előtt.

Misztótfalusi Kis Miklós példájából és írásaiból egész dolgozó népünk tanulhat. Hazaszeretete, a haladás és a nép ügyéért való áldozatvállalása példaképp lehet mindenki számára. Küzdelmes életét megismerve, megtanulunk még elszántabban harcolni azok ellen, akik népünk felszabadult alkotó erejét ismét guzsba akarják kötni.

A nagy nyomdász tiszteletet és megbecsülést várt kortársaitól, nekünk jutott osztályrészül, hogy ezt megadjuk számára.

A nagy tetszéssel fogadott előadás után *Galló* Ernő elvtárs, a Nyomda- és Papíripari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára rámutatott, milyen tanulságokat vonhatnak le a mai nyomdászok Misztótfalusi példájából. Kiemelte a szaktudás és a minőségi munka fontosságát.

Barabás Tibor elvtárs, író javasolta, hogy a magyar nyomdászok és írók közös munkájukkal adják ki Misztótfalusi Kis Miklós „Mentség"-ét. *Vadász* Ferenc, az Ujságíró Szövetség főtitkára hangoztatta: a mai ünnepség is igazolja, hogy csak mi becsüljük meg igazán azok munkásságát, akik saját korukban a haladást szolgálva, példát mutattak utódaiknak, gazdagították népünk szabadságharcos haladó hagyományait.

Kitüntetés a közlekedés, a hídépítés és a közoktatás élenjáró dolgozóinak

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a közlekedés- és postaügyi miniszternek a miniszertanács elnöke útján tett előterjesztésére a tárca területén értékes és eredményes munkát kifejtett dolgozók jó munkájának elismeréséül:

Katona Antal postavezérigazgatónak a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND** V. fokozatát;

Dr. Bárdos György főosztályvezetőnek, **Vass Henrikné** főosztályvezetőnek, **Jancsik Ferenc** főosztályvezetőnek, **Ullrich Zoltán** osztályvezetőhelyettesnek, **Zeke László** mérnöknek, **Kürti Gusztáv** gépészmérnöknek, **Koczka László** szakosztályvezetőnek, **Vermesy Sándor** szakosztályvezetőnek, **Kováts Alajos** szakosztályvezetőnek és **Arató Károly**, a budapesti MÁV Igazgatóság vezetőjének a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMÉREM** arany fokozatát;

Gerócs Ernő kovácsnak, **Móri Károly** osztályvezetőhelyettesnek, **dr. Benkó József** szakosztályvezetőnek, **dr. Hartai Gyula** főelőadónak, **Holló László** műszerésznek, **ifjú Lád Károly** mérnöknek, **Greilich József** vállalatvezetőnek, **Serf Egyed** hivatalvezetőnek, **Róna Károly** MÁV főfelügyelőnek, **Mészáros János** MÁV főfelügyelőnek, **Solymos János** MÁV osztálymérnöknek, **Kalló Imre** vállalatvezetőnek, **Lengyel József** főmozdonyvezetőnek, **Székely József** MÁV fűtőházvezetőnek és **Vörös Ádám** MÁV állomásfőnöknek a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMÉREM** ezüst fokozatát;

Keserű I. József, villamoskocsivezetőnek, **Veres I. Endréné** trolibuszvezetőnek, **Lorényi Gyula** postaműszaki tanácsosnak, **dr. Csik Pál** postatanácsosnak, **Zsuga Miklós** miskolci postaigazgatóság vezetőjének, **Trákhyák Brigitta** szekszárdi postahivatal vezetőjének, **Staub Károly** műhelyfőnöknek, **Szilágyi Mihály** gépkocsivezetőnek, **Tankina József** kövágónak, **Bittera László** mérnöknek, **Bruckner László** kőművesnek, **Szabó Lajos** kubikosnak, **Arkai András** mérnöknek, **D. Nagy Imre** géplakatosnak, **Diószeg István** segédmunkásnak, **Foki József**, az Árvédelmi Készenléti Szolgálat vezetőjének, **Solti József** MÁV forgalmi szolgálattevőnek, **Turóczi István** MÁV pályamesternek, **Kőhalmi Ernő** MÁV főmozdonyvezetőnek, **Simon János** lakatosnak, **Vilmányi Tibor** esztergályosnak, **Maczkó István** politikai munkatársnak, **Unyi Béla** osztályvezetőnek, **Sebők Imre** vasöntőnek, **Káplán Istvánné** zsinórjavítónak és **Dányi Ferenc** MÁV kocsirendezőnek a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMÉREM** bronz fokozatát adományozta.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a közlekedés- és postaügyi miniszternek a miniszertanács elnöke útján tett előterjesztésére a Lánchíd újjáépítése során kifejtett érdemes és eredményes munkásságuk elismeréséül **Szabó Sándor** lakatos csoportvezetőnek, **Bujdosó Géza** mérnöknek és **Bende Miklós** ács brigádvezetőnek, a **MAGYAR MUNKA ÉRDEMREND** ezüst fokozatát és az azzal járó 3000 forint pénzjutalmat;

Dr. Palotás László mérnöknek a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND V.** fokozatát.

Deák József lakatosnak, **Sávoly Pál** mérnöknek a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMÉREM** arany fokozatát;

Pálffy György ácsnak, **Kálmán Lajos** hegesztőnek, **Faltin Imre** mérnöknek és **Papp Mátyás** kohász brigádvezetőnek a **MAGYAR MUNKA ÉRDEMREND** bronz fokozatát és az azzal járó 1500 forint pénzjutalmat;

Ifj. Békési Ferenc ácsnak, **Kiss Tibor** müegyetemi tanárnak és **Méhes György** mérnöknek a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMÉREM** ezüst fokozatát;

Nagy Lajos szerelőnek, **Miklós Pál** mérnöknek, **Glück Aladár** kőfaragónak, **Fáber Gusztáv** mérnöknek, **Varsóczi Mihály** hengerésznek, **Borsos József** mérnöknek és **Venekei Imre** segédmunkásnak a **MAGYAR MUNKA ÉRDEMÉRMET** adományozza.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a miniszertanács elnöke útján tett előterjesztésére az iskoláknak tankönyvvel való ellátása és a beiskolázás sikeres végrehajtása terén kifejtett jó munkájuk elismeréséül:

Kellner Bélának (debreceni orvostudományi kar professzora) és **Sulek Elemérnek** (Eötvös Lóránd Tudományegyetem természettudományi kar vegyészprofesszora) a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND** IV. fokozatát;

Vass Tibornak (pécsi jogtudományi kar professzora), **Vörös Imrének** (Budapesti Müegyetem rektora), **Erdei Lászlónak** (budapesti vegyészmérnöki kar dékánja), **Polinszky Károlynak** (Veszprémi Nehézipari Müegyetem kurátora), **Gallai Tibornak** (budapesti müegyetemi tanár) és **Vadász Ferencnének** (VKM középiskolai főosztály vezetője), a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND** V. fokozatát;

Terpián Zémonnak (Miskolci Müegyetem tanára), **Muttnyánszky Ádámnak** (Budapesti Müegyetem gépészmérnöki kar pedagógusa), **Simonovics Istvánnénak** (VKM tankönyvosztály vezetője), **Szabó Sándornak** (VKM főosztályvezető-helyettesnek), **Kemény Jánosnak** (VKM egyet. főosztályvezetőhelyettes), **Winkler Páln.nak** (VKM személyzeti főosztály vezetője), **Király Istvánnak** (VKM tanügyigazgatási csoport főelőadója), **Stoll Gábornak** (Tihanyi Biológiai Intézet), **Orosz Ferencnek** (Szabolcs megye oktatási osztályának vezetője), **Szelei Józsefnek** (Békés megye oktatási osztályának vezetője), **Balogh Józsefnek** (Hajdú-Bihar megye oktatási osztály előadója), **Szatler Tamásnénak** (Ipari technikum tanára), **Bock Sándornak** (Textilipari technikum igazgatója), **Nánási Miklósnak** (Nagykőrösi tanítóképző igazgatója), **Arokszállási Zoltánnak** közgazdasági középiskolai tanár, Miskolc), **Karácsony Imrének** (Vas megye oktatási osztály előadója), **Kosztolányi Istvánnak** (általános iskolai igazgató Paks), **Farkas Ilonának** (általános isk. igazgató, Nagyvázsony), **Gantner Gézának** (tanító, Újfehértó), **Nagy Kálmánnak** (tanító, Potyond), **Tesléri Annának** (óvónő, Budapest), **Salák Jánosnénak** (óvónő, Békéscsaba), **Némedi Árpádnénak** (óvónő, Nagykovácsi), **Pelsőczy Lászlónak** (szakfelügyelő, Kiskunlacháza), **Lemhényi Jenőnek** (debreceni bölcsésztudományi kar tanulmányi osztályának vezetője) a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMÉREM** aranyfokozatát;

Leutenbach Sándornak (VKM főelőadó) **dr. Bite Pálnak** (VKM előadó), **Till Gyulánénak** (Győrmegyei Szülői Munkaközösségi előadó), **dr. Marosi Irmának** (általános gimnáziumi tanár, Budapest), **Homor Pálnak** (Tanítóképző Intézeti tanár, Esztergom), **Rácz Oszkárnénak** (általános gimnáziumi tanár, Komárom), **Czapári Endrének** (gimnáziumi tanár, Szombathely), **Száz Jánosnak** (közgazdasági gimnáziumi tanár, Szolnok), **Fiala Albertnek** (tanulmányi felügyelő, Budapest), **Varga Jánosnak** (tanító, Őriszentpéter), **Radó Tibornak** (tanár, Győr), **Makó Péternek** (tanító, Bűcsüszentlászló), **Oldal Annának** (tanító, Budapest), **Pál Elemérnek** (szaktanító, Budapest), **Hornyik Endrének** (tanító, Nagymágocs) a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMÉREM** ezüst fokozatát;

Novák Erzsébetnek (gyors- és gépíró, VKM) a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMÉREM** bronz fokozatát adományozza.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Magyar Szabadságharcos Szövetség Országos Központjának a miniszertanács elnöke útján tett előterjesztésére kiváló tömegszervezeti munkájuk elismeréséül:

Kocsis Zoltánnak (Országos Központ) a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND** V. fokozatát;

Kádár Albertnek (borsodmegyei titkár) és **Cser Józsefnek** (győrmegyei titkár) a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMÉREM** arany fokozatát; **Péter Sándornak** (budapesti kp. instruktor) a **MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMÉREM** ezüst fokozatát.

Az öntöde DISZ-titkára

1949 novemberében ünnep volt a MAVAG-ban. Az emberek egymás kezét szorongatták, az ifikkel pedig szinte birni sem lehetett. Sapkájukat dobálták a levegőbe s úgy járkáltak, mintha mindegyik egy fél fejjel megnőtt volna. Az öntödében fiatal, mindig kicsit mosolygós arcú fiatalembert állítak körül dolgozótársai. Az egyik élelődés mögé rejtette meghatottságát, a másik egyszerüen átölelte a fiatalember vállát, vagy jól hátbavágta. Eszlinger István öntőt, a 22 éves ifjúmunkást ünnepelték: 492 százalékkal egyike lett a MAVAG első sztahánovistá nak.

1950 novemberében az öntödei fiatalok újból ünnepelnek. DISZ-vezetőségválasztó taggyülés van. Mind itt vannak. Fiatal szivük szeretetével választják meg újra vezetőjüknek az öntöde legkülönb fiatalját: Eszlinger Istvánt.

Jól választottak az öntödei ifik. Eszlinger közel áll hozzájuk, ismeri mindnyájukat. Van egy különösen jó tulajdonsága — sokat foglalkozik velük egyénileg. Varga Mária sohasem felejti el az első beszélgetésüket. Pár napja volt csak az öntödében, mikor az Ifjú Gárdisták felkeresték. Beszéltek neki a DISZ-ről — aztán kitöltötte a belépési nyilatkozatot, így lett DISZ-tag. Két napra rá odajött hozzá Eszlinger István. Egy darabig csendesen nézte a munkáját, ha valamit nem csinált jól, magyarázni kezdte, hogyan kell jobban. Aztán kérdezgette, mit csinált eddig, hogy érzi magát, hogyan él otthon? Pár perc múlva úgy beszélgettek, mintha már régi barátok lennének: a DISZről, munkájáról, a DISZ-tagok feladatairól. Mikor elment, Máriát oldalbabökte a mellette dolgozó piszeorrú ifi. *„Tudod-e ki ez?"* Aztán kicsit feljebbrántotta a fejét, úgy nézett Máriára, felülről lefelé, nem is palástolt büszkeséggel: *„Eszlinger, a DISZ-titkár."* Azóta sokszor találkozott Eszlingerrel. Ez a DISZ-titkár szinte mindenhová eljut. Ott van a tanulókörön — ilyenkor az ifik különösen igyekeznek *„kitenni magukért"*.

És ott van, ha valakinek nem megy a munka úgy, ahogy kellene. Így tanította fáradhatatlanul Oszlányi Károlyt, akinek 90-ről 103 százalékra emelkedett a termelése. Ezért is szeretik a DISZ-titkárt a műhelyben.

Végtelenül szereti ő is a fiatalokat. Mindegyiket így nézi: mi lehet majd belőle, ha már a hibáiról leszokik, ha majd keményebb, harcosabb fiatallá nevelődik. Mert elhatározott célja, hogy ilyen embereket neveljen az öntöde fiataljaiból. Ezért segíti fejlődésüket olyan határtalan türelemmel. A többiek sokszor nem értik. Akad olyan ifi, akit ők már régen kizártak volna a DISZ-ből azzal, hogy — nem méltó a tagságra. Eszlinger nem adja ilyen könnyen. *„Nem lehet valaki egyik napról a másikra jó DISZ-tag"* — ilyeneket mond.

Ő sem volt mindig ilyen mint most. Valamikor ő is azok közé tartozott, akik kijelentették: *„hagyjanak nekem békét, elvégzem a munkámat és kész."* Feleki elvtársnak mondta ezt, az akkori párttitkárnak. Ha a párttitkár akkor türelmetlen, bizalmatlan lett volna vele szemben, talán most ő is azok közé tartozna, akit a fiatalok kizárásra javasolnak. De Feleki elvtárs bízott benne. Nem sajnálta a fáradságot, újból és újból beszélt vele — nem hagyta magára. Erős kézzel, de nagy szeretettel vitte őt a helyes útra. Egyszer — de sokszor eszébe jut ez — leültette maga mellé és úgy beszélgetett vele, mint ahogy még az apja sem tette. Így barátkoztak össze. Elmondta a párttitkárnak régi életét. Beszélt Békéscsabáról, ahol serdületlen gyermekfejjel kanászkodott, a népes kulákcsaládról, akik ebéd után lefeküdtek *„pihenni"*, neki meg odadobták a sáros csizmákat, hogy *„te se unatkozz"*. És mesélt lelkesen a felszabadulás utáni megváltozott életéről. Hogy milyen szép ruhái vannak, hogy mennyire szereti a gyárat, a munkáját, hogy büszke, mert megbecsülik jó munkájáért. És arról, menynyire szereti Rákosi elvtársat, a Pártot.

A titkár elvtárs mosolygott. Eszlinger mindig csodálta őt, hogy milyen sokat dolgozik. Egyszer szóvá is tette. Ezt a választ kapta: — *„mert én be is akarom bizonyítani, hogy szeretem a gyárunkat, a hazámat, a népet, a Pártomat."* Sokat gondolkozott ezen. Aztán maga sem vette észre, ő is megváltozott. Sztahánovista lett, tagjelölt és egy félév mulva párttag.

Ő is így bízik a fiatalokban, ahogy a párttitkár bízott benne. Ez a bizalom vitte a „hátsókhoz" is. Az öntöde végében dolgozó *„Farkas-klikket"* hívták így. Farkas, Sallai, Szele voltak a tagjai. *„Három reménytelen eset."* Legalább is így mondták az Ifjú Gárdisták, akik sehogysem boldogultak velük. Nem fizették még a tagsági díjukat sem. Ha hívták őket gyülésre, ifinapra, ilyen válaszokat kaptak: *„Most is gyülés, mindig gyülés, menjetek a fenébe." „Ezekből a fenegyerekekből nem lesz semmi"* — szögezték le végül az Ifjú Gárdisták, s csak a fejüket csóválták, mikor látták Eszlingert a *„hátsókhoz"* menni. *„Eh, Eszlinger azt hiszi, hogy ő csodatévő. Azokat ott hátul jól el kéne verni, nem pedig nevelni"* — legyintettek dühösen. Különösen a becsületes kis Zöldi tüzelt. De aztán Zöldi volt a legboldogabb, mikor látta, hogy a *„hátsók"*, a *„Farkas-klikk"* megemberelte magát. Először az elmaradt tagsági díjukat rendezték, aztán szép fokozatosan a *„Farkas-klikk"* megszünt — és helyébe az öntödei DISZ-szervezet három új, erős, fejlődőképes ifjú embert kapott, akik tanulnak, részt vesznek a szervezet életében, megbecsülik magukat, és megbecsüléssel beszélnek róluk. Eszlinger nem hiába bízott a *„hátsókban"*.

Eszlingert sokat látni a párttitkár elvtársnál. Vele beszéli meg a teendőket, tőle kér tanácsot minden problémájához. A titkár elvtárs sokszor alaposan megmossa a fejét, ha valami nem úgy megy, amint kéne. Különösen gyenge oldala a szervezés. Emiatt aztán sokszor gyengén vagy rosszul sikerül egy-egy feladat megoldása. A másik nagy hibája: nem osztja meg eléggé a feladatokat munkatársaival. Pedig egy kommunista vezető enélkül — nem jó vezető.

Ezekért a hibákért a párttitkár keményen bírálja a fiatal DISZ-titkárt — úgy, mint akitől sokat vár — mint kommunistát, a másik kommunistát. Eszlinger mindig megerősödve jön el tőle.

★

Eszlinger, a DISZ-titkár, tervet készít. Első: megnézni a fiatalok közül, melyik nem éri el a 100 százalékot. Akad még ilyen, például Móricz Gáspár, aki 50—60 százalékot ér el mindössze. Nem is viselkedik rendesen. Nyakátsöpri, hosszú hajat hord, mint egy lány. Meg itt van Jenei is, aki a multkor csőnadrágban ment az ifikkel a színházba. Úgy érezték, minden rendes ember rajtuk nevet. Szabó Péter vezetésével, aki 142 százalékot teljesít, egy erős brigádba kell szervezni őket. Meg kell erősíteni az Ifjú Gárdát. A kultúrfelelősnek több segítséget kell adni. Ellenőrízni kell fokozottabban, hogyan megy a fiatalok tanulása. Tovább kell folytatni a tagtoborzást, ne legyen az öntödében olyan ifjúmunkás, aki nem tagja a DISZ-nek.

A legfontosabbat veszi utoljára. Nevelni a Pártnak az utánpótlást. Eszébe jut Bortnyik Gizella, a kis Zöldi, meg a többiek. Egyikből a jövő hónapban, a másikból egy fél év mulva, a harmadikból jövőre már tagjelölt lehet. Erős segédcsapata lesz a Pártnak, az öntödei DISZ-szervezet.

(Remete)

Ratkó Anna elvtársnő szerdán előadást tart az egészségügyi dolgozók előtt

Szerdán, december 20-án délután fél hatkor a Városi Színházban *Ratkó* Anna elvtársnő, egészségügyi miniszter előadást tart *„Az egészségügyi minisztérium megalakulásával kapcsolatos új feladatok"* címmel.

Megalakult a Magyar Történelmi Társulat keletmagyarországi csoportja

A Magyar Történelmi Társulat vasárnap Debrecenben a központi egyetemen vándorgyülést rendezett, amelynek keretében megalakult a Társulat keletmagyarországi csoportja. A keletmagyarországi csoport elnökévé *dr. Szabó* István egyetemi tanárt, ügyvezető elnökké *dr. Varga* Zoltán intézeti tanárt, titkárrá *Veres* Géza tanársegédet választották.

Hatalmas sikerrel játsszák a Szovjetunióban a „Muszorgszkij" című új játékfilmet

A szovjet filmszínházakban hatalmas sikerrel játsszák a „Muszorgszkij" című új színes játékfilmet. A filmet Moszkvában négy nap alatt 450.000 ember tekintette meg. A film Muszorgszkij nagy orosz zeneszerzőről, a „Borisz Godunov" és a „Hovanscsina" operák halhatatlan alkotójáról szól. A filmet a közönség rendkivüli tetszéssel fogadta.

Visinszkij elvtárs nyilatkozata az ENSZ közgyűlésének ötödik ülésszakáról

Visinszkij elvtárs, a *Szovjetunió* külügyminisztere, a szovjet küldöttség vezetője, december 16-án, miután az ENSZ ötödik közgyűlése befejezte munkáját, hajón elutazott *New Yorkból*. Ugyanezzel a hajóval utaztak A. M. *Baranovszkij* és K. V. *Kiszelev* elvtársak, az *Ukrán*, illetve *Bjelorussz Szovjet Szocialista Köztársaságok* küldöttségének vezetői is. Az elutazókat *Malik* elvtárs külügyminiszterhelyettes, a *Szovjetunió* állandó képviselője az ENSZ-ben, *Panyuskin* elvtárs, a Szovjetunió washingtoni nagykövete, *Vu Siu Csuan* elvtárs, a *Kinai Népköztársaság* képviselője, valamint a népi demokratikus országok képviselői és más személyek búcsúztatták.

New Yorkból való elutazása előtt Visinszkij elvtárs a következő nyilatkozatot tette a sajtó képviselői előtt:

„Aki figyelemmel kisérte az ENSZ közgyűlése ötödik ülésszakának munkáját, annak lehetetlen volt fel nem fedezni ennek a munkának jellemző sajátosságait, amelyek abban rejlenek, hogy

nemcsak az ENSZ alapokmányának főelveit, hanem a közgyűlés eljárási szabályait is rendszeresen és durván megsértik, akkor, amikor azok alkalmatlannak bizonyulnak az amerikai küldöttség számára.

Az amerikaiak pórázán haladnak más országok küldöttségei is, azon országok küldöttségei, amelyek résztvesznek az északatlanti csoportban. Ezzel magyarázható, hogy *a közgyülés formális többsége elvetette a Szovjetunió küldöttségének olyan fontos, egész sor állam küldöttsége által támogatott javaslatait, mint az új háború veszélyének megszüntetéséről és a béke megszilárditásáról szóló javaslatát a Koreában elkövetett amerikai agresszió ellen, valamint a Kina elleni amerikai agresszió és az atomkérdés tárgyában,* s más kérdésekkel kapcsolatosan benyujtott javaslatokat.

Az ilyen magatartás durva ellentétben áll az Egyesült Nemzetek Szervezetének alapvető célkitüzéseivel és az egész világ embermillióinak azzal az elszántságával, hogy megszüntetik az új háború veszélyét és biztosítják a békét és a népek közötti együttmüködést.

A Szovjetunió küldöttsége több más — az ENSZ elveihez hü küldöttség támogatásával harcolt és harcolni fog a béke és a nemzetközi együttmüködés ellenségeinek ilyen magatartása és minden olyan törekvésük ellen, amelynek célja, hogy az ENSZ-et a béke eszközéből — amelynek szerepét betöltheti és be is kell töltenie — a háború eszközévé változtassák.

Az új év közeledésével kapcsolatban élek az alkalommal és

az amerikai sajtón és rádión keresztül békét, jólétet és boldogságot kívánok az amerikai népnek az új esztendőben.

Egyúttal üdvözlöm és legjobb kivánságaimat küldöm az amerikai nép azon képviselőinek, akik sok izben fordulva a szovjet küldöttséghez, elszántságukat nyilvánitották, hogy harcolnak a békéért és a népeink közötti együttmüködésért" — mondotta Visinszkij elvtárs.

A román nagy nemzetgyűlés megszavazta az ötéves tervről szóló törvényjavaslatot

Az ötéves terv utolsó évében az ipari termelés csaknem két és félszerese lesz az 1950. évinek

A román nagy nemzetgyűlés december 15-i ülése — amellyel a nagy nemzetgyűlés IX. rendes ülésszaka véget ért — *egyhangúlag elfogadta a Román Népköztársaság nemzetgazdasága fejlesztésének ötéves tervéről szóló törvényt.* Az ötéves tervről szóló törvényjavaslatot a *Román Munkáspárt Központi Bizottságának* 1950 december 12—13-i teljes ülésén hozott határozata értelmében nyujtották be a nagy nemzetgyűlésnek.

Az ötéves terv alapfeladata a szocializmus gazdasági alapjának lerakása a Román Népköztársaságban. Az ötéves terv az ország szocialista iparositását irja elő olymódon, hogy *az első ötéves terv végére a Román Népköztársaság nagyobb részben gépesített, szocialista mezőgazdasági ország legyen, fejlett szocialista iparral.*

Az ötéves terv utolsó évében az ipari termelés összértéke az 1950. év termelésének csaknem két és félszerese lesz.

Az ötéves terv során a többi között a következőket valósitják meg:

Nagyszabású ipari építkezések; *a mezőgazdasági összтermelés növelése 188 százalékkal, az 1950. évihez képest;* az állattenyésztés növelése; talaj- és erdőjavitási munkálatok; új vasútvonalak épitése; a duna—fekete-tengeri csatorna üzembehelyezése és új kikötők létesítése.

Az ötéves terv folyamán megvalósitják az ország villamositási tervében előirt munkálatok nagyrészét is, nevezetesen *felépitik az „V. I. Lenin" vizierőművet,* továbbá más vizierő- és hőelektromos-erőműveket. Ezenkívül *villamositanak kétezer falut.*

A dolgozó tömegek életszínvonala 1955-re nyolcvan százalékkal emelkedik az 1950. évihez képest.

A munkások száma ötszázhetvenezerrel nő.

December 21-re jelenik meg Sztálin műveinek negyedik kötete magyar nyelven

Sztálin összegyüjtött müveinek 1., 2., 3., 11. és 12. kötete után Sztálin 71. születésnapjára adja ki a Szikra a 4. kötetet. Ez a kötet Sztálin elvtárs irásait 1917 novemberétől 1920 végéig tartalmazza. E müvek a Szovjethatalom fennállásának első hónapjaiban, s a külföldi katonai intervenció és a polgárháború időszakában keletkeztek. Ennek az időszaknak a müvei főképpen a szocialista államrend megszilárditásának kérdéseivel, a Szovjethatalom nemzetiségi politikájának, a Vörös Hadsereg megteremtésének és megerősitésének, továbbá a külföldi katonai intervenció és a polgárháború éveinek stratégiai és taktikai kérdéseivel foglalkoznak.

Ünnepi Kodály-est a Zeneakadémián

Kodály Zoltán, Kossuth-dijas zeneszerzőnk 68. születésnapja alkalmából szombaton este ünnepi hangversenyt rendeztek a Zeneakadémián.

A Párt, a népmüvelési minisztérium és a Magyar Zeneművészek Szövetsége képviselői mellett megjelentek a hallgatóság soraiban a Magyar-Román Barátsági Hét alkalmából Budapesten tartózkodó román karmesterek, Alfred *Mendelssohn* és Constantin *Silvestri* is.

A hangverseny kétórás müsora hü képet adott Kodály Zoltán széleskörü zeneszerzői munkásságáról.

Három kiséretnélküli énekkari mü vezette be a hangversenyt. Vörösmarty „Liszt Ferenchez" irt ódájának nagyszerü megszólaltatása után a magyar énekkari művészet megujitásának minta példája: a tiszta népdalanyagon épülő „Mátrai képek" következett. Mindkét nagyméretü művet, s közbül a gyengéd lirájú „Esti dal"-t a Rádió Énekkara szólaltatta meg. A jelenlegi formájában csupán néhány hónapja működő vegyeskarnak ez volt az első nagyobbszabásu hangversenytermi bemutatkozása. A válogatott hanganyagú, képzett muzsikusokból álló kar Székely Endre vezényletével hatásosan tolmácsolta a „Liszt Ferenchez" ódai hangjának feszültségét és meleg kórushanggal énekelte az „Esti Dal"-t. A „Mátrai képek" szerkezeti kiválóságainak, az egymással ölelkező népdalok sokszinü ritmikájának és erőbeli árnyalatainak teljes visszaadása azonban még meghaladta erejét.

Az est zenekari műveinek sorát a „Nyári este" nyitotta meg. Az 1906-ban irt ifjúkori alkotás már erőteljesen különbözik az egykorú magyar müzene megszokott fordulataitól.

A „Galántai táncok", a mult század verbunkos zenéjének e remek mai zenekari életrekelése zendült meg ezután a Rádiózenekar tolmácsolásában, Ferencsik János vezényletével. Az 1933-ban komponált mű zenei anyaga a galántai cigányzenészek muzsikájának 1800-ban összegyüjtött dallamai, megragadó ízlelítőt adnak e kor-urali kodó magyar zenei stilusáról. A „Galántai táncok" megkapóan szines hangszerelése, élettelj lendülete, kemény táncos tartása a kitünő előadásban különösen hatásosan érvényesült.

A hangversenyt Kodály főműve, a magyar nép sok évszázados elnyomatását, multjának keservét oly megrendítő erővel megéneklő Psalmus Hungaricus gyönyörü előadása zárta le, a Rádiózenekar, a Fővárosi Énekkar és Rösler Endre tolmácsolásában, Ferencsik János vezényletével.

A hangversenytermet zsúfolásig megtöltő közönség az ünnepi est befejeztével nagy lelkesedéssel ünnepelte a 68 éves Kodály Zoltánt, a legkiválóbb élő magyar zeneszerzőt, a haladó művészt.

*

Vasárnap este a Bartók Béla-hangversenyteremben ugyancsak Kodály-estet rendeztek. Az esten különböző iskolai gyermekkórusok mellett fellépett *Török* Erzsébet hangversenyénekesnő és a *Tátrai*-vonósnégyes.

HARCBAN A VARSÓI HATÁROZATOK MEGVALÓSÍTÁSÁÉRT *

NÉMETORSZÁG

A Német Demokratikus Köztársaság békevédelmi törvénye

A Német Demokratikus Köztársaság népi kamarája pénteken békevédelmi törvényt fogadott el, melynek szövege a többi között a következőket mondja:

„Az, aki más népeket vagy fajokat gyaláz, ellenük uszit, vagy azok bojkottálására szólit fel, hogy ezzel megzavarja a népek között fennáló békés kapcsolatokat és a német népet új háborúba sodorja, fogházzal, vagy súlyosabb esetekben fegyházzal büntetendő. Ugyanigy büntetendő az, aki propagandát fejt ki valamely agressziós cselekmény — különösen támadó háború érdekében.

Aki a béke megőrzése és megerősítése, Németország demokratikus és békés alapokon történő fejlődése ellen uszit, aki a támadó szándékú német militarizmus és imperializmus újraélesztését, vagy Németországnak egy támadó jellegü katonai blokkba való bevonását propagálja, aki az atomfegyverek vagy más tömeggyilkolásra alkalmas eszközök alkalmazását dicsőiti, vagy propagálja, aki a háborús uszitás érdekében a béke fenntartására és megerősítésére irányuló mozgalmat becsmérli, lebecsüli, vagy a békéért folyó harc részvevői ellen uszit, fogházzal, súlyosabb esetekben fegyházzal büntetendő.

Különlegesen súlyos elbirálás alá esik, ha a cselekményt olyan államok közvetlen utasitására követték el, amelyek háborúra uszitanak, vagy támadó politikát folytatnak a békeszerető népek ellen. Ilyen esetekben halálbüntetésnek is helye van.

Az eljárás lefolytatására a Német Demokratikus Köztársaság Legfelső Birósága illetékes, *akkor is, ha a cselekményt német állampolgárok nem a Német Demokratikus Köztársaság területén követték el."*

KANADA

Nyolc városi képviselőtestület felhivása a kormányhoz: tiltsák be az atombombát, ne küldjenek kanadai csapatokat Koreába

Kanadában mindjobban terjed az a mozgalom, amely *az atombomba betiltását és a külföldi csapatok Koreából való kivonását és azt követeli, hogy Kanada ismerje el a Kinai Népköztársaságot. A Canadian Tribune* vezércikkében felhivja a kanadaiakat: álljanak azok közé, akik harcolnak a Kina elleni bünös háború elhárításáért, küzdjenek a békéért, a Kinával való barátságért, az ázsiai kérdések igazi békés rendezésének biztositásáért és azért, hogy Kanada haladéktalanul ismerje el a Kinai Népköztársaságot.

Torontóban az ifjúsági szervezetek az amerikai konzulátus elé vonultak és követelték az ázsiai béke helyreállitását. *Quebec* tartományban nyolc városi képviselőtestület határozatilag a kanadai kormányhoz fordult: *követelje az atomfegyver betiltását és felszólitotta a kormányt, ne adjon kanadai csapatokat a koreai agressziv háborúhoz. Vancouverben* a halászszakszervezet követelte a kormánytól: ismerje el a Kinai Népköztársaságot és tegyen lépéseket a béke helyreállitására Koreában. *Alberta* tartományban az acélöntők szakszervezetének évi konferenciáján határozatban követelték az atombomba betiltását.

ANGLIA

Az angol nép tiltakozik kormányának imperialista politikája ellen

Majevszkij, a Pravda londoni tudósitója, beszámol az erősödő angliai békeharcról.

A burzsoá sajtó nemrégiben még azon igyekezett, hogy az angol miniszterelnök és az amerikai elnök tárgyalásait úgy tüntesse fel, mint *fontos lépést a béke érdekében. Ma már inkább hallgatnak ezeknek a tárgyalásoknak békés jellegéről* — irja Majevszkij.

A lapok kommentárjai a *Truman-Attlee* tárgyalások eredményeiről nyugtalanitják az angol közvéleményt. *Különböző iparágak szakszervezetei határozatokat hoztak, hogy azonnal sztrájkba lépnek, ha kitör az új háború.* A Munkáspárt számos helyi szervezete határozatokat küldött a kormánynak azzal a követeléssel:

tiltsák el az atombombát, szüntessék be a koreai háborút és ne engedjék a Kina elleni háború kirobbantását.

Az utóbbi napok folyamán *Londonban* és más angol városokban gyüléseket tartottak, amelyeken sokezer angol erélyesen tiltakozott az amerikai háborús uszitók agresszív politikájának támogatása ellen.

Harry *Pollitt* elvtárs, az Angol Kommunista Párt főtitkára, felszólalt egy *Saint Pancrace*-i gyülésen. Leleplezte a háborús uszitók provokativ kijelentéseit a háború elkerülhetetlenségéről és *felhivta az angol népet a békeharc további erősitésére.*

Az angol békevédelmi bizottság nyilatkozatot tett közzé, amelyben felhivja az angol népet, hogy

szélesitse tovább a tiltakozó mozgalmat a kormány politikája ellen.

Anglia és az Egyesült Államok hivatalos képviselői nem sajnálják az erőfeszitéseket arra, hogy bizonygassák a „szoros együttmüködést" a két ország között és elrejtsék az ellentéteket. *Annál szembetünőbb azonban az Egyesült Államok távolkeleti kalandorpolitikájának kudarca és annál élesebben mutatkoznak az ellentétek az imperialista rablók között, közös agressziv törekvéseik ellenére is* — fejezi be cikkét Majevszkij.

SZIRIA

A varsói kongresszuson résztvett küldött nyilatkozata

Az *Al-Hadar* című lap közölte *Szalah-Ed-Din Zaim* sejk, békevilágkongresszusi küldött nyilatkozatát.

„A nemzetközi események — mondotta — minden józan gondolkodású és békeszerető embertől azt követelik: *emelje fel szavát a béke védelmében és csatlakozzék a világ sokmillió becsületes emberéhez, akik az atombomba felhasználásának megakadályozásáért és egy új világháború megelőzéséért harcolnak.* A Békevilágkongresszus különböző meggyőződésü, hitvallású és különböző nemzetiségü küldöttei azért gyültek össze, hogy megvédjék a béke ügyét, megfékezzék a háborús uszitókat és az imperialista atomlovagokat" — fejezte be nyilatkozatát.

Az athéni bíróság halálra ítélte Kokinoszt

A *Szabad Görög Rádió* jelenti, hogy az athéni monarchofasiszta bíróság halálra ítélte *Kokinosz* szakszervezeti vezetőt, az ismert görög hazafit.

Egy vájártanuló levele:

Az első nap a bányában

Kedves Elvtársak! Mikor néhány héttel ezelőtt vájártanulókat toboroztak, én is jelentkeztem. Gyakorlatban nem ismertem ugyan a bányamunkát és nehézségeit, csak azt tudtam, hogy nehéz és szilárd helytállást kivánó munkára jelentkezem. Kezdetben az osztályozóra kerültem. Több ifimunkás társammal, akik szintén önként jelentkeztek bányamunkára, a vasuti sineket takaritgattuk. Valamennyien szerettünk volna lekerülni a bányába, de ugyanakkor féltünk is tőle. En az első két hónapban alig egy-két esetben voltam lenn a bányában, akkor is csak azért, hogy körülnézzek. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulóján, november 7-én, ünnepi műszakon helyeztek le a bányába.

A szállitáshoz osztottak be és bár tudtam hogy a szállitáson dolgozók jó munkája a bányászok eredményes munkájának fontos feltétele, mégis egyre gyakrabban gondoltam azokra a tanulótársaimra, akik már csapaton dolgoztak és szép eredményeket értek el. Marin tanulótársam 14 csille szenet rakott egy müszak alatt. Szeles Béla pedig már 18 csillés eredménnyel büszkélkedhetett. Egyre jobban szerettem volna én is munkahelyre kerülni. December 6-án végre megtudtam, hogy az egyik vájárnak csillésre van szüksége. Azonnal jelentkeztem.

Elénken emlékszem az első napra. Először a biztositó munkálatokat végeztük el. Beácsoltunk. Ezután a vájár elvtárs a tövéshez készült fel. Figyelemmel kisértem munkáját. Jött a lőmester. Láttam, hogyan illeszti össze a gyujtózsinórt a gyutacscsal és a robbanóanyaggal. Még azt is megfigyeltem, hogyan gyujtja meg a zsinórt. Mikor mindez megtörtént, kimentünk a munkahelyről, hogy megvárjuk a robbanást és a nyomában keletkező füst eloszlását. Mikor tiszta volt a levegő, megkezdtük a munkát. En a szenet raktam a csillébe. A következő robbantásig hét csillét raktam meg, utána a vájár elvtárs segitségével újabb kilenc csillét. Az első napon tehát 16 csille szenet termeltünk. En elhatároztam, hogy nem állok meg itt és legközelebb egyedül rakom meg a tizenhat csillét. Ugy látom, hogy a Párt és a kormány messzemenő támogatására csak még jobb és még lelkesebb munkával adhatjuk meg a választ. Most, amikor nagy szüksége van országunknak a szénre, mi vájártanulók, tudjuk a kötelességünket. Dolgozunk és tanulunk, hogy jó szakmunkások legyünk és elősegitsük ötéves tervünk sikeres végrehajtását.

Vamperer József
vájártanuló, Várpalota.

Bányász-sztahánovistaiskola indul Dorogon

A bányaipari sztahánovisták elméleti és gyakorlati tudásának további emelésére bányász-sztahánovistaiskolát indítottak. Az iskola

január első hetében kezdi meg munkáját 45 bányász-sztahánovista részvételével.

Az iskola megindulása előtt a bányász-sztahánovisták nyolchetes előkészitő tanfolyamon vettek részt.

A hallgatók általános földtannal, a bányászat történetével és politikai gazdaságtannal is foglalkoznak.

A sztahánovisták az iskola tartama alatt ellátogatnak az ország több bányaüzemébe

és munkamódszereiket átadják a dolgozóknak.

Marcel Cachin elvtárs cikksorozata a l'Humanitében a Magyar Népköztársaságról

Marcel *Cachin* elvtárs, a Francia Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja, a *l'Humanité* főszerkesztője cikksorozatban ismerteti a lap hasábjain a Magyar Népköztársaságot. Cachin elvtárs cikkeiben bemutatja a magyar népi demokrácia hatalmas eredményeit, *méltatja és számos meggyőző példával ismerteti a Magyar Dolgozók Pártjának széleskörü épitő és nevelő munkáját és nagy tekintélyét.*

Itélet a lengyelországi angol kémek perében

A lengyel bíróság hétfőn itéletet hirdetett Henry Turner angol állampolgár és társai kémperében. Turnert másfélévi börtönre, társait hét hónaptól egy évig terjedő börtönbüntetésre itélték.

HAZÁNK, A BÉKE ORSZÁGA

ÚJ ÜNNEP: A VASUTAS NAP került naptárunkba egy esztendővel ezelőtt. Vasárnap másodszor üljük meg ezt a napot, amelyre országszerte folyik a készülődés. Miskolc, Pécs, Szeged és Debrecen pályaudvarain most állítják össze azokat a békevonatokat, amelyek a magyar vasutasok szocialista fogadalmait hozzák a fővárosba. A fogadalmakban felsorakoztatott ötletek, kezdeményezések, komoly feladatok vállalása elősegíti az őszi csúcsforgalom zavartalan lebonyolítását. Az idei csúcsforgalomban minden eddigit felülmúló feladatok hárulnak a vasutasokra; időben és hiánytalanul kell eljuttatni az anyagot hatalmas békeműveinkhez, a földek gazdag termését a raktárakba, fejlődő mezőgazdaságunk kincseit a dolgozók asztalára.

A vasút hőseit: sztahanovista mozdonyvezetőket és fűtőket, tudományos kutatókat és nehéz munkát végző pályamunkásokat, üzemi mérnököket és fagyban, kánikulában szolgálatot teljesítő váltóőröket, vagy a kereskedelmi szolgálat dolgozóit egyaránt szeretettel veszi körül a vasárnapi ünnepen a magyar dolgozó nép, s őszinte szívvel kíván nekik új munkasikereket, valamennyiünk közös nagy ügye, a szocializmus építése javára.

Verseny indul vasárnap »az őszi csúcsforgalom legjobb dolgozójáért«

A Vasutas Napon, vasárnap a vasút dolgozói számot adnak arról, hogyan teljesítették eddigi feladataikat és fogadalmat tesznek arra, hogy az idei őszi csúcsforgalomban még jobban helyt fognak állni. A feladatok igen jelentősek. Idén mintegy 23—24 százalékkal nagyobb forgalomra számíthatunk, mint tavaly. Bár a kocsipark is megnövekedett ezalatt, mégis sokkal jobban ki kell használni a vagonokat és a jelenlegi négy nap körüli kocsifordulót 3—3.5 napra kell leszorítani. A kocsifordulő *egytized nappal* való csökkentése már annyit jelent, mintha *400 új kocsit* állítanának üzembe!

A Vasutas Napra való előkészületek már hónapokkal ezelőtt megkezdődtek, bár az őszi forgalmi verseny még csak ezen a napon indul majd meg. Az előkészületek idején a *fűtőházak* dolgozói kiszélesítették a mozdonyokat jobban kihasználó *500 km-es mozgalmat*, a *pályafenntartás* dolgozói pedig vállalták, hogy a fenntartási munkákat idejében befejezik és így ritkábban kell a vonatoknak nyílt pályán fékezniök; eltüntetik a »lassú jeleket«. A járműjavító vállalatok dolgozói arra törekszenek, hogy az őszi csúcsforgalom kezdetére *minél több kocsit adjanak át* kijavított állapotban a forgalomnak.

Az *Északi Járműjavító* ma, pénteken kapja meg az *Élüzem* büszkeségét hirdető jelvényt és zászlót. Ebben az üzemben *már négyen teljesítették* ötéves tervüket: *Bánhidi* Oszkár marós, *Somogyi* József és *Fehérvári* József esztergályos és Peller István fúrós. A kocsijavítások idejét a műhelyek átlagban 9.3 óráról 7.8 órára csökkentették. A Landler Jenő Járműjavító Vállalat dolgozói ugyancsak csökkentették a kocsijavítási időt. A mozdonyok időszakos javításának meggyorsítására a Celldömölki Fűtőház vezetett be új munkamódszert az úgynevezett szalagszerű-munkamódot.

A Vasutas Napon indul meg a vasutas dolgozók nagy szocialista munkaversenye az *»Őszi forgalom legjobb dolgozója«* címért, amelyben mintegy tíz szolgálati ág áll versenyben.

Négyszázötven »Kiváló Vasutas« és »Érdemes Vasutas«

A Vasutas Nap előestéjén, szombaton este 40 vasutas részesül kormánykitüntetésekben, ezenkívül 150 kiváló és 300 érdemes vasutas-jelvényt nyujtanak át a legjobbaknak. A kitüntetéseken kívül többszáz vasutas dolgozót részesítenek rendkívüli előléptetésben. A kitüntetések és előléptetések azt bizonyítják, hogy a párt és a kormány elismeri és jutalmazza az éjt nappallá téve fáradhatatlanul dolgozó vasutasok munkáját.

Újabb üzemek jelentik Rákosi Mátyásnak, hogy becsülettel teljesítik adott szavukat

Az Alkotmány ünnepe tiszteletére vállalt szocialista kötelezettségek teljesítését jelentik az üzemek a magyar nép szeretett vezérének, *Rákosi* Mátyásnak. Tegnap adtunk hírt a Rákosi Művek leveléről, s azóta a Budapesti Villamosgép- és Kábelgyár dolgozói is jelentették, hogy becsülettel teljesítették adott szavukat.

A gyár dolgozói megfogadták, hogy a harmadik tervnegyedben 3.5 millió forint értékű árut termelnek terven felül és hárommillió forint értékű anyagot takarítanak meg. Most jelentik, hogy többtermelési felajánlásból augusztus 20-ig esedékes 1,886.000 forint értékű áru helyett máig 2.7 millió forint értékűt termeltek terven felül és több mint kétmillió forint értékű anyagot megtakarítottak, ami 25 százalékkal több a mai napig esedékes mennyiségnél.

Az *Április 4. Gépgyárnak* a November 7. Erőmű építésénél dolgozó szerelői is levelet küldtek Rákosi Mátyásnak, amelyben jelentik, hogy már teljesítették augusztus 20-i felajánlásukat; 6886 munkanapot, 293 ezer 326 forintot megtakarítottak hazánknak és már pótfelajánlásukon dolgoznak.

Versenyben a gépállomások

A kunszentmiklósi gépállomás felhívása nyomán már számos gépállomás túlteljesítette cséplési tervét. Első helyen változatlanul az egyeki gépállomás van, 125 százalékos terveljesítéssel. Körzetükben már befejezték a cséplést és most a polgári gépállomásnak nyujtanak segítséget.

Második helyen a jászszentandrási gépállomás áll 120 százalékos eredménnyel. Nemcsak cséplési tervüket teljesítették túl, hanem nyári talajmunkatervük teljesítésével 147 százaléknál tartanak. Harmadik a kiskunmajsai gépállomás 115 százalékkal.

VASÚTI KÉPZŐMŰVÉSZET! ÉS ÚJÍTÓ KIÁLLÍTÁS nyílik meg szombaton, a Vasutas Nap előestéjén a Képzőművészeti Főiskolán. Ugyanezen a napon a Lövölde-téren a MÁV kultúrtermében Gazda-mozgalmi kiállítást rendeznek.

A KELETI PÁLYAUDVARON a Vasutas Nap alkalmából szombaton avatják fel az ország legszebb kultúrvárótermét. Gorkij, Majakovszkij, Petőfi és József Attila üvegrefestett képeit helyezik el a kultúrteremben, ahol rendszeresen tartanak műsort s gazdagon felszerelt könyvtár áll a közönség rendelkezésére. A ceglédi vasútállomáson szintén szombaton avatják a kultúrvárótermet.

BUDA gyönyörű étterme

VÉN DUNA

XI. BUDAÖRSI-ÚT 7

BUDA hangulatos, táncos szórakozóhelye

E HÓ 9-ÉN, SZOMBATON MEGNYÍLIK!

MINŐSÉGI KONYHA! KITŰNŐ ITALOK! TÁNC-KERT!

Bánk Tamás zeneszerző és Milkó István gitárművész

61-es villamos, 40-es, 8-as autóbusz megállónál

Négymilliárd forint a vasút korszerűsítésére

Ötven esztendeig szinte egyáltalán nem épült *új vasútvonal* hazánkban, de most az iparosodó országban egyremásra létesítik az új összeköttetéseket. A közelmultban nyílt meg a 27 kilométeres *lakitelek—kunszentmártoni* új vasútvonal, s ugyancsak az ötéves tervben épült vasút *Vác és Aszód* között, valamint a *balinkai* mintabányához. *Ajka és Halimba*, a bauxitbányák egyik központja között most épül vasút, igen nehéz területen. Az Alkotmány ünnepére készül el a halimbai állomás három vágánya és rakodóvágánya, valamint az állomás rakodóterülete. Ezen a napon már *meg is indul a bauxitszállítás az új vonalon.* Most épül *Sztálinváros és Rétszilas között* is egy vasútvonal, mely 60 kilométer hosszú lesz s ezen szállítják majd a komlói bányák szenét a Sztálin Vasműbe.

A gazdasági kisvasutakat — amelyeknek jelentőségével *Gerő* Ernő az MDP kongresszusán részletesen foglalkozott — nagy mértékben fejlesztik s ezzel a falusi kultúrát és életszínvonalat is emelik. Tavaly Fegyvernek—Tiszabő, Nagyláng—Kálóz, Mezőhegyes—Battonya között létesült új gazdasági vasút és most épül hasonló Kisújszállás—Túrkeve szövetkezeti város között, valamint Balatonfenyves—Nagyberek vonalon. Meghosszabbítják a Dombiratos—Kunágota—Mezőkovácsháza közötti és a Kálóz—Kisláng közötti vonalat. A kisvasutak vontatóinak számát új motorosokkal egyharmaddal szaporítják, a teherkocsik számát 15 százalékkal, a személykocsikét 35 százalékkal növelik ebben az évben.

Az ötéves terv *négymilliárd forintot* biztosít a vasúthálózat korszerűsítésére. Ebből az összegből több másodrendű vonalat elsőrendűvé építenek át (így *Veszprém és a November 7 Erőmű* között), ezenkívül egyvágányú vonalakat kétvágányúvá fejlesztenek és korszerű, automatikus biztosító és jelzőberendezéseket építenek. Ilyen berendezés van már *Ferencváros és Kelenföld, Siófok és Balatonboglár* között és most épül a *hegyeshalmi* vonalon is. Második legnagyobb városunk: *Miskolc új rendező pályaudvarát* nemrég avatták fel és nyolc millió forintos beruházással ötéves tervünk egyik legszebb vasútállomása épül *Székesfehérváron.*

Erdősávok a főváros körül

Az országfásítás, a magyar természetátalakító terv szerves része Budapest fásítása. Mult ősszel megindult a fák ültetése, a nagyarányú erdősítés azonban csak most kezdődik. Az erdőtelepítésnél a szélirányokat veszik figyelembe; főleg a déli és délkeleti szelek ellen kell megvédeni Budapest belső területeit, mert ezek a homokpuszták felől sok port hoznak. Az ipari területeket szintén erdősávval veszik körül, hogy kiszűrjék a füstöt.

Budapesten jelenleg mintegy 3500 hektárnyi erdő van, ebből 775 Pesten, a többi Budán. A Fővárosi Tanács tervei szerint Budán 300, Csepel-szigeten 160 és a pesti oldalon több mint 1800, összesen 2300 hektár területet fásítanak. Budán elsősorban a kipusztult erdőket ültetik újra, Nagytétényben, a Gellérthegyen, a Zöldmálon és a Mátyáshegy oldalán is pótolják a kipusztult fákat. A pesti oldalon legfontosabb a Sashalom—Cinkota—Rákosszentmihály vidékén lévő határerdők szélesítése és felújítása, az északi gyárnegyedből érkező füst megszűrésére. A pesterzsébeti és kispesti erdősávok bővítésével a ferencvárosi gyárak, pályaudvar, gubacsúti büzös övezet levegőjét tisztítják meg. A csepeli Királyerdőt újratelepítik, mert már elhomokosodott.

A különböző területek erdősítésére alkalmas fajtájtákat nagy gonddal választják ki, de ahol csak lehetséges, fenyőféléket ültetnek. A homokot szőlővel kötik meg. Budapest utcáinak összes hossza 2895 kilométer, ebből jelenleg 1840 kilométeren vannak útmenti fák. A legközelebbi tervben szerepel 353 kilométernyi utcasor fásítása is.

Bővítik a budapesti vízhálózatot

A Fővárosi Vízművek adatai szerint júliusban a maximális napi ivóvízfogyasztás a tavalyihoz képest 15 százalékkal volt magasabb és így új rekordot ért el.

Az elmúlt félévben 10.5 millió forint költséggel, mintegy 12.000 méter vízcső lefektetésével újabb 20.000 budapesti lakos számára biztosítottak egészséges ivóvizet. Ujabb víztároló medencéket is építenek. Ezek közül a legnagyobb 30 ezer köbméteres lesz. Elkészülésük után éjszaka az olcsóbb villanyárammal töltik meg a víztárolómedencéket, amelyek a nappali fogyasztást biztosítják. A víztárolók építésére több millió forintot fordítanak. Négy különleges »csapos kutat« is építenek a Margitszigeten és Szigetszentmiklóson. Ezek a kutak ötszörannyi vizet adnak, mint a régitípusú aknakutak.

Milliós értékek a selejtfa selejtjéből

Siklós, augusztus hó.
(Pécsi tudósítónktól.)

Milliókat ment meg népgazdaságunknak az anyaggal való helyes gazdálkodás s ugyanakkor tág teret nyit az alkotó kezdeményezésnek is. Egy példa a sok közül erre a *Siklósi Faipari Vállalat*, amely *a selejtfa selejtjéből* állít elő hasznos dolgokat.

— Három készítménye van az üzemnek, amelyek közül kettő országos jelentőségű — mondja *Soós* János vállalatvezető, míg állunk az üzem előtti kis téren felhalmozódott silány *gömbfamáglya* előtt.

— Ez az egyik alapanyagunk — mutatja. — A másik meg a Dráva ártereit bőven borító *nád*. Fából, amit már semmire sem lehetne felhasználni, s nádból, amit kihasználatlanul hagynának heverni, *milliós értékeket* állít elő az üzem. Az egyik készítményünk a *nádpalló*. Nemcsak úgynevezett stukaturozásra, de kukoricagórék, istállók, nyári szárnyékok gyors felépítéséhez is alkalmas. Nem kell hozzá drága importdeszka, nem kell felcsavarni, szeget, drótot takarít meg a mi eljárásunk. A másik alkalmazása a náddal kombinált selejtfának az *újfajta méhkaptár*. A kaptárak alját és keretét hulladékdeszkából készítjük, belső részét pedig préselt nádból: ez nyolcvan százalékos megtakarítást tesz lehetővé deszkából. A harmadik »találmányunk« a kutrinca: a sertések fiaztatásánál igen fontos hordozható, háromoldalú kerítés: nem csupán anyagmegtakarítást jelent állandó kerítések feleslegessé válása révén, de a fialást is biztosabbá teszi.

1951. január 19-én alakult meg a vállalat 14 emberrel. Mult év decemberében létszámuk már elérte a 75 főt. Tavaly 65.000 négyzetméter *nádpallót* gyártottak s megrendelőik között a földművelési minisztérium tszcs építési főosztálya mellett ott van egész sereg termelőcsoport. Debrecen például 40 vagonnyit rendelt. Méhkaptárakból kb. 5 millió forint értékűt szállítanak le: havonta 720 kaptárt készítenek. A szépen fejlődő vállalat a fűrészporon kívül mindent hasznosít.

A SZÉNYI-ÚTI ÚJ VASUTAS SPORTSTADIONBAN rendezik a vasárnapi Vasutas Nap ünnepi nagygyűlését, amelyet sportműsor követ. A »Lokomotív« sportpályát az ötéves terv adta a vasutasoknak, akik a felszabadulás előtt működő 25 apró, egymástól elszigetelt sportkör helyett most egy nagy sportegyesületben tömörülnek. A közeljövőben 50x20 méteres úszómedencét is építenek a vasutas sportstadionhoz, másfélmillió forintos költséggel. Az úszómedence táplálásához a közeli Széchenyi-fürdő forrását használják majd fel.

ÉPÍTÉSZETI VITA *a Petőfi-híd budai hídfője körül*

A Petőfi-híd újjáépülésének gyors előrehaladása sürgetően napirendre tűzte a budai hídfő kialakításának és beépítésének problémáját. A budai hídfő egyik oldalán javában folynak a Műszaki Egyetem hatalmas építkezései, a budai Dunapartnak ez a szakasza *monumentális új városképet kap*, ugyanekkor azonban még tisztázatlan a hídfő déli részén elterülő Lágymányos sorsa, ahol még nagyjában rendezetlen, feltöltetlen telkek terülnek el. Különböző terveket dolgoztak ki e területek felhasználására.

KÉT IRODA KÉT TERVE

Két tervező iroda: a BUVÁTI és a KÖZTI egy-egy műterme kidolgozta a részletes terveket a lágymányosi terület *állandó kiállítás* céljára történő felhasználására és mindkét terv figyelembevette *a budai hídfő* kialakításánál felmerülő kívánalmakat. A két tervet és az ezek nyomán elképzelt hídfő távlati rajzait most vitaülés keretében mutatták be a Magyar Építőművészek Szövetségében. *Granasztói* Pál ismertette a kérdés történeti előzményeit és felhívta a figyelmet arra, hogy bár az eddig felmerült sok elgondolás közül valóban a lágymányosi terület látszik a legmegfelelőbbnek az állandó kiállítás elhelyezésére, ez a terv az igényeket mégsem elégítheti ki teljesen. Annakidején, amikor először került szóba az állandó kiállítás idehelyezése, ez a terület még a város széle volt, azóta azonban *Budapest fejlődése túlhaladt ezen a ponton.* A Műegyetem is állandóan terjeszkedik, a közelmultban arra gondoltak, hogy ide építik az új *Gépgyártó Egyetemet*, amely esetben az állandó kiállítás céljaira más területet kellene keresni. Egyébként is, ha az állandó kiállítás ide épül, az alacsony kiállítási épületek megbontanák a hídfő környékének építészeti egyensúlyát, mert a Műszaki Egyetem hatalmas épülettömegeivel szemben, rosszul hatna a hídfő másik oldalán az elszórt, alacsony kiállítási épületek sora. A tervezők átérezték ennek a helyzetnek építészeti lehetetlenségét, ezért a déli hídfő mellé egy hangsúlyt adó *magas toronyházat* akarnak építeni.

E bevezetés után a két terv alkotói ismertették elgondolásaikat. *Gerhardt* Béla a BUVÁTI tervét ismertette. Ez ötletesen oldja meg a 40 hektáros, részben már feltöltött terület beépítését. A kiállítási terület főbejáratát a Verpeléti-úttal szemben helyezi el, a terület centrumában sorakoznak *a népi demokráciák* kiállítócsarnokai, a tér főhelyén pedig *a Szovjetunió hatalmas csarnoka* kapna helyet. Előtérben a nehézipar, a gépipar számára biztosítanak kiállítási területet, a Dunapart, felőli oldalon a könnyűipar, az élelmiszeripar kiállító pavilonjai, éttermek, szabadtéri színpad, bemutatócsarnokok emelkednének. A parkozott területen *több mesterséges tavat is létesítenének*, szökőkutakat építenének.

A Budafoki-út felőli oldalon a tenyészállatvásár épületeit helyeznék el. A kialakult elgondolás szerint *az állatvásár és az ipari kiállítás is elfér* ezen a területen, sőt, miután a két kiállítás az év más-más időszakában szokott lebonyolódni, egyes kiállítási épületek *közösen* is igénybevehetők lennének.

Nagyjában hasonlóan, de az épületek más csoportosításával oldotta meg a feladatot a KÖZTI műterme, amelynek tervét *Paulheim* Ferenc ismertette.

MIT MONDANAK A PROFESSZOROK?

Széleskörű vita indult meg az ismertetések után. A vitában részt vett *Rimanóczy* Gyula, *Kiss* Tibor, *Benka* János, *Gádoros* Lajos, *Weichinger* Károly, *Benkhard* Ágoston, *Farkasdy* Zoltán és több más neves építész. A felszólalók túlnyomó része arra az álláspontra helyezkedett, hogy ez a terület több okból *nem alkalmas* az állandó kiállítás céljaira. Hivatkoztak a közelmultban nálunk járt *Orlov*, Sztálin-díjas szovjet építőművész véleményére is, aki, amikor bemutatták előtte a terveket, kijelentette, hogy a Műszaki Egyetem hatalmas épületтömbjének szomszédságában *nem lehet vásárterületet kiképezni.* Különösen a Műszaki Egyetemnek a vitában részt vevő professzorai keltek ki hevesen a terv ellen. Hangoztatták, hogy a városkép továbbvezetését a híd tengelyében folytatni kell és legalább az összekötő vasuti hídig, *a vasuti töltésig kell kiépülnie a városnak.* A kiállítási épületek megnyugtató módon nem alkalmasak a hídfő kialakítására.

Az egész kérdéskomplexum most végső döntés végett az Építésügyi Minisztérium elé kerül és az illetékes fórumok ép az idő sürgetésére való tekintettel, igyekeznek mielőbb kimondani a végső szót e nagy horderejű városrendezési kérdés felett.

Gárdonyi Jenő

RÁDIÓBÍRÁLAT

SZERDA. Milyen hosszú prózát »bír el« a rádióhallgató egyfolytában? A tapasztalat szerint általában 15—20 percet. Urbán Ernő Kossuth-díjas író elbeszélését hallgattuk az öreg Csetéről, meg a fiáról, aki hazajön a tsz. elnöki iskoláról és a falujabeli termelőszövetkezet élére kerül. Szeretné megizmosítani a szövetkezetet és rájön, hogy nem az időjárásban és a balszerencsében kell keresni a hibát. Elgondolásainak bankóját a tetek aprópénzére készül felváltani, — és mi bizony nagyon sajnáltuk, hogy a kitűnő írásmű felolvasása abbamaradt. Folytatása a hét végén. Irója válogatja! Éppen belemelegedtünk a novella meghallgatásába, amikor befejezték. Ebből is kiderül, milyen érdekes, időszerű és lebilincselő Urbán Ernő mondanivalója. Az ilyen prózából többet is lehet adni. — »Az ember, aki...« című sorozatban ízes és találó szatírát hallottunk Stella Adorján tollából, arról az emberről, aki ütközik az idővel és kivonja magát minden társadalmi munkából. A másik kis karcolat az »ámde«-típusról szólt, aki mindenre talál kifogást. Olthy Magda és Somló István kedves humorral tolmácsolták a csipkelődéseket. — A Mozart művészetét ismertető operasorozat szövegrésze elmaradt, de pompás lemezek hangzottak fel a »Don Juan«, »Varázsfuvola« és »Cosi fan tutte« című daliművekből. — Délután három: Berei (Berei Mária, a nagytehetségű dalénekesnő, Berei Ákos, a rádiózenekar hegedűszólistája és Berei Lívia zongoraművésznő) adott nívós hangversenyt a termelésben élenjáró fiatal dolgozóknak. A nyári hőségben kissé furcsán hatott, amikor Berei Ákos elhegedülte Zsolt Nándor »Őszi levelek« című búshangulatú szerzeményét. — Pet6fin délután hat órakor »Strauss« műveiből sugároztak hanglemezeket. Mondjuk be a teljes nevet, mert több Strauss zeneszerzőt ismer a zenetörténet. — Külön tanulmányt írhatnánk arról a tüneményes koncertről, melyet Ferencsik vezényelt a bámulatos muzikalitással hegedülő Galina Barinovával. (Brahms D-dur versenyműve!)

ÍGY TIPPELTEK

a fogadók az eddig beérkezett szelvényeken:

2 x 1

x 1 1

2 2 1

2 1 1

MI AZ ÖN VÉLEMÉNYE?

A Sportfogadási Osztály Kirendeltségei pénteken 20.30 óráig, szombaton 21.30 óráig, vasárnap délelőtt ½9—½12 óráig tartanak nyitva

Vásároljon tippszelvényt

Főszerkesztő: Boldizsár Iván
Felelős szerkesztő: Parragi György
A kiadásért felel a Lapkiadó Vállalat igazgatója.
Szerkesztőség: VII., Lenin-krt 9—11. Tel.: 221—285. Kiadóhivatal: VII., Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat Hirdetési Osztálya: VII., Lenin-krt. 9—11. Tel.: 221—285, 221—293. Állami Hirdető Vállalat csekkszámlaszáma: 91.843.001-47. — Terjeszti: Posta Központi Hírlap Iroda, Budapest, V., József nádor-tér 1. Tel.: 180—850. — Budapesti egyéni előfizetőket a területi kézbesítő hivatalok kezelik, vidéken a helyi postahivatal. — Központi előfizető szolgálat: 183—022. — Előfizetési díj egy hóra 12 Ft, negyedévre 36 Ft. — Előfizetések csekkszámlaszáma: 61.030. Athenaeum Nyomda. Fv.: Soproni Béla.

BÚTOR

Ágysodrony, összecsukóságy, vasbútor, gyermekágy gyermekkocsit készít: Prohászka. Javítást vállal. Zichy Jenő-utca 46.

Rekamié, fotel, fotelágy, stb. készítése Mintadarabok. — Fizetéskönnyítés! — Kárpitosnál, Horváth Mihály (Mária Terézia)-tér tizennégy (Templomnál.)

Egy hálószoba, kombinált, kétszemélyes epedás rekamié, konyha privátnak olcsón eladó. Landler Jenő-utca 14. — (Volt István-út) fszt.

Kombinált szobabútor sürgősen eladó. XV. Bezsilla-utca 105. d. u. 3-tól.

Kétszemélyes, egyszemélyes rekamiét, sezlont rendelésre olcsón készít. Üllői-út 65. Kárpitos.

Kombinált szoba 2 személyes rekamiéval sürgősen eladó. Rákóczi-út 27/a. I. 4.

Iróasztal, könyvszekrény, lexikon eladó. Varga, Tompa 14. III. 4. 2—7-ig.

Kombinált szekrény keveset használt eladó XI. Gellért-tér 3. Házfelügyelő.

Iróasztalok eladók. Három darab kilencfiókos, központizáras. Reggel 8—9-ig: 350—913. Városmajor-utca 35.

Alig használt modern dió teleháló eladó. Cím: Dohány 73—75. IV. 44/a.

Szekrény tölgyfából, kétajtós, príma 2.20, 1,50 m. 68 darab fiókkal eladó. III. Dereglye-u. 2/B. fszt. 3. Délután félhattól.

Férfiszoba kombinált szekrény, festett kombinált szoba rekamiéval eladó. Majakovszkij 91. I.em. 1. Megtekinthető 11-3-ig.

Kombinált, vagy hálóbútort hibásat is vennék. Pozsonyi-út 1. I. 1. Tel.: 113—754.

Kombinált szekrény eladó. Rökk Szilárd-u. 11. Fogel.

HANGSZER

Használt művészimezeket vásárol a 6. sz. Keravill bolt V., Kossuth Lajos-utca 2. Tel.: 188—038.

Egy majdnem új 80-as Hohner tangóharmonika eladó. — IX. ker. Kén-u. 3. IV. ép. III. em. 38. d. u. 18-tól megtekinthető.

80 basszusos tangóharmonika eladó. — VII. Garai-u. 35. II. 15. sz.

MOTORKERÉKPÁR

Harley oldalkocsis 750, 1942-es, üzembiztos. BMW terepjáró, oldalkocsis, szétszedett, generálozva, összerakva is eladók. Lágymányosi-utca 5. Polacsek.

350-es BMW szólóba, vagy oldalkocsival eladó. Erd. Fehérvári-út 14. Prága.

500-as OHV Sunbeam motorkerékpár eladó. Szalay, XI., Győrök-utca 6.

Eladó 250 kcm-es Zündapp motor, príma gumikkal. — XII. Agárdy-u. 12/a. Telefon: 361—617.

Gyönyörű 350 DKW prima állapotban eladó. Visi Imre 7. Fekete.

200 DKW eladó, v. 125-ösért elcserélhető, Stupinszki László, Rózsa-u. 17. Karcag.

100 Sachs-Dürkopf eladó, elcserélhető. Csáky 4. II. 12/a.

Kitűnő állapotban lévő, három sebességes Csepel 100-as motorkerékpár eladó! Cím: Hermina telep, Katona József-u. 22.

100 Victoria, jó állapotban eladó. — Vasárnaptól, II. k. Nyúl-u. 5. Varga, v. a. házfelügyelőnél.

350-es Ogár kitűnő állapotban eladó. — Laver, Thököly-út 64. sz.

125-ös Zetka kitűnő állapotban eladó. Váci-u. 58. Autóalkatrész 31. fiók.

DKW 350, újszerű, eladó, kisebb motorkerékpárt fényképezőgépet beveszek. — Csáky 4. II. 12/a.

46—47 kiadású 500 Ariel, príma állapotban, betegség miatt sürgősen eladó. Pestújhely, Zombor-utca 7.

500 kcm Méray motorkerékpár, teheroldalkocsival, olcsón eladó, Kamarás Ferenc, XIV. Gyarmat utca 40.

Jobboldalas oldalkocsi eladó. VII. Jósika-u. 24. Házfelügy.

125-ös Mátra kifogástalan eladó. Puhony, VIII. Balassa-u. 11.

Zündapp 600-as újszerű állapotban eladó. Megtekinthető szombaton délig, v. hétfő reggeltől. — Klauzál-u. 3. Demeter.

Eladó 250 Zündapp és egy 200-as gardános Zündapp, 100-as BMG. Vasárnap 8—12-ig: Garai-u. 29/31., másnapokon Dömsöd, Horogh Antalnál.

200-as DKW eladó, XX. Gárdonyi Géza utca 94.

Egy príma állapotban lévő 100-as Csepel motorkerékpár eladó. Cím: XVIII. ker. Széchenyi-u. 66. Megtekinthető: d. e. 10—14 óráig.

Motor és kerékpár zománcozó. Balogh, Vörösmarty-utca 40. Tel.: 310—059.

Kettőszázötvenes Zündapp eladó. — Szentesi Béla, Dunaföldvár.

100-as Ardie Sachs príma állapotban, Sturmey Archer sebességváltó 100 százalékos 500 motorhoz eladó. Vecsés, Vöröshadsereg-u. 167. szám.

Ardie 250, kifogástalan állapotban, sürgősen eladó. — Megtekinthető: Kertész-utca 41. (5-től.)

125-ös Csepel, pirosfekete tankkal, alig használt, jól felszerelve, igényesnek 7—16 óráig: Holló-u. négy.

Eladó régi százas Csepel motorkerékpár, százhetvenötös Jáwa alkatrészek, — csak vasárnap: Szt. László-utca 26.

Príma 100-as Csepel igényesnek sürgősen eladó. D. u. 4-től: XV. (Pestújhely) Molnár Viktor-u. 86.

125 Puch bejáratás alatt eladó. Mártírok-útja 62. órás.

Jókarban lévő 100-as Sachs eladó. Dob-u. 24. II. 33. 5—7 között.

DKW 125 kcm kitűnő állapotban. Hársfa-u. 29. f. 10. Osvárt. D. u. 4-től.

Jáwa 350 OHV, modern, gyors, eladó. VIII. Dankó 10.

125-ös DKW jó állapotban, príma gumikkal 5000.— forintért igényesnek eladó. Megtekinthető naponta 4—6 között: Rottenbiller-utca 52. udvarban.

600-as angol Japp, 2 hengeres generálozva és dukkózva olcsón eladó, vagy elcserélhető bútor, v. bőrkabátra. Nagymező-utca 45. Házfelügyelő.

Egy Wanderer 100-as Sachs eladó. VI. Nagymező-utca 32. — Hága.

Vennék új vagy kifogástalan állapotban lévő 125-ös BMW, DKW, Puch, vagy valamilyen jó motorkerékpárt 200-asig. Ajánlatokat: Sziládi József Középbogárd (Fejér m.)

250-es generálozott Ardie eladó. VIII. Lósy Imre-utca 3. — Asztalosműhely.

125-ös „Zetka", 125-ös „Csepel" kifogástalan állapotban eladó. Délután öttől Telefon: 330-356. — VIII. Szeszgyár-u. 1. 5. üzlet.

700-as Harley, 1944-es kiadású, személy oldalkocsis motorom eladom, vagy elcserélem 250-es NSU-ra, vagy 350 DKW-ra. Érdeklődni lehet pénteken 4—8-ig, szombaton 1—8-ig: XIII. ker. Reitter Ferenc-út 3. házfelügyelő.

125 kcm DKW eladó. Érdeklődni hétköznap 8—11-ig: Klauzál-tér 12. I 3.

100 Wanderer Sachs motor, jó gumikkal eladó. Szabó, VIII. Kálvária-tér 3. II.

125-ös Csepel jó állapotban eladó. T.: 403—989. Hétköznap 5—7-ig: Kiss József-u. 25.

125 Csepel elsőteleszkópos, új állapotban eladó. Csáky u. 33.

Williers 175-ös forgalomban, 2.200-ért eladó. Dankó-u. 10.

500 angol, 4 sebességes, oldalkocsis motoromat eladnám, vagy 125 re elcserélném. VIII. Koltói Anna-u. 49. Telefon: 140—781.

Eladó 750 Renault Gillet motorkerékpár darabokban, 2 darab 27x400 külső-belső, 90 százalékos első-hátsó, nyereg, 3 patentkerék Bosch magdinó, mágnes, Zündapp villa, két darab kipuffogó, Wehrmacht oldalkocsi gumival: Darabont, Kispest, Előtvös utca 18. sz.

500-as Gillet eladó. Lónyay-u. 40.

BMW R. 71-es oldalkocsis eladó. Szombat d. u., vasárnap egész nap. Erkel-u. 12. Mátlé.

350 kcm Puch, jó állapotban olcsón eladó. Megtekinthető szombat, vasárnap: XII. Alkotás-utca 37 Gruber.

Teheroldalkocsi új gumikkal eladó. — Cím: Teleki-tér 24. fszt. 2.

750 BMW oldalkocsis motorkerékpár, nagyteljesítményű, jó állapotban lévő, sürgősen eladó, esetleg kisebbre cserélhető. Guth, Pilisvörösvár, Sztálin-út 123.

175-ös Jáwa, kitünő állapotban eladó. — Megtekinthető hétköznap 5—8-ig. — Nagymező-u. 28. II. 37.

K. S. 600-as Zündapp Ferber oldalkocsival, vagy anélkül újszerű állapotban, igényesnek eladó. Népszínház-u. negyvenegy.

350 kcm királytengelyes Velocette olcsón eladó. Vasárnaptól 5 óra után: XI. Garami Ernő-tér 23. VI. 1.

125 kcm Csepel, új, első-hátsó teleszkóprugós eladó. Sashalom, Madách-u. 26

125 kcm-es Puch eladó. Megtekinthető hétköznap d. u. 5-től, Petneházy 63. sz.

125-ös NSU motorkerékpár igényesnek eladó. Tükör-u. 4. Házfelügyelő.

„NSU" 100-as, príma karban eladó 125-tel értékszerint cserélek. Megtekinthető 1/8—5-ig. VIII. Nagyfuvaros-utca 16. Motorműhelyben.

Eladó 500 kcm-es „Ariel" oldalkocsis. Bpest, XV. Gábor Áron-u. 58.

500-as királytengelyes speci Norton, príma, gumikkal eladó, vagy kisebbre cserélem. Mayer, Rákóczi-út 60.

Sürgősen eladó generáljavított, strapabíró 482 kcm motorkerékpár olcsón. Megtekinthető: VI. Szinyei Merse-u. 17.

Veszek 250 Jáwát régi típusút. Rossz állapotban is. Varga, II. Nyúl-u. 5.

Rudge 500-as sport, kitünő állapotban, új gumikkal 7000-ért. Lőrinc József Staffenberger-utca 15. — Szombaton 13—19-ig.

350 Relé oldalkocsis motor szólóban is eladó. Vasárnap is. XIV. kerület, Bonyhádi-út 26/b.

500-as oldalkocsis Sarolea OHV lábkapcsolós, príma állapotban. XIV. Czobor-u. 111. 67-essel Óv-utcáig.

200-as Méray-Puch eladó. Vasárnap 7-től: Bp., XVI. ker. Rákosszentmihály, Baross-út 120.

1 darab generálozott 750 kcm oldalkocsis R. 17. BMW motorkerékpár olcsón eladó. Cím: Bella István, Jászszentlászló, Bács-Kiskun megye.

Régi Csepel 3 sebességes, olcsón. 4 órától: I. ker. Dezső utca 8. Barolin.

125 teleszkópos Csepelem eladnám, v. cserélném 750-es teheroldal BMW-re. — Árkülönbözetet fizetem. Tóth Bálint, Budafoki-út 9—11. III. em.

17-es blokk, jobbraforgós dinamó, jobbos teheroldalkocsi eladó. XIII. ker. Gömb 36. Németi.

Eladnám vagy elcserélném 500 kcm oldalkocsis motorkerékpárra 259 kcm Zettka motoromat. Cím: Kondri Mihály Sashalom, Brassói-út négy.

Egy balos személyoldalkocsi, 125 export Csepel, 200 DKW eladó. XI. Budafoki-út 57/a. Telep.

125 kcm Puch kifogástalan sürgősen eladó. XII. Moszkva tér 14. sz. (v. Széll K.-tér) Hessz.

500-as Sunbeam, eredeti gyári állapotban, 44-es kiadású, lábváltós, tokozott, szelepes, patentkerekes eladó, vagy R. 51-es BMW-re cserélhető, megegyezés szerint. XII. Gaál-u. 11. Széll.

Sürgősen eladó 500 OHV Jap személyoldalkocsis motor. — Horváth, X. Hölgy-u. 19.

350-es DKW oldalkocsis, tízezerért eladó Vác, Kossuth-u. 31.

350-es szelepes Viktóriához felhúzott kipuffogócsövet, sebességváltó részeket keresek. Vác, Kossuth-u. 31

DKW 125-ös eladó. Gober, Bartók Béla-út 68. Megtekinthető egész nap.

BMW 500 R.-47. személyoldalkocsis motorkerékpár eladó, vagy kisebbre cserélhető. Kerepes, Vasuti Vendéglő, Hév-állomással szemben.

350 kcm régi Viktória eladó. 5.500.— Ft. Megtekinthető 5—7-ig. Hengermalom-u. 2/d. Somogyvári.

100-as Sachs hiánytalanul, szétszedett állapotban, levizsgáztatva, egy príma motoros bőrnadrág, eladók. Vasárnap déltől: XIII. Keszkenő-u. 39.

Eladó 350 BMW családi ügyből kifolyólag. Megtekinthető mindennap este 17-től. Cím: Újpest, Tinódi Sebestyén-u. 2. Hack József.

Kifogástalan 350 sivatagi DKW eladó. Vasárnap is, 16-tól: Marton Dénes, XIV. ker. Rpalota, Arany János-út 65.

Sachs 100-as príma eladó. Pénteken és hétfőtől: Horváth, Ó-utca 42. T.: 121-810

Sachs-Miele jókarban, sürgősen eladó. Gaál, Dohány-u. 83.

100 BMG eladó, nagyobbért cserélhető. Sárvári, IX. Gyáli-út 15/b.

100-as SHB Sachs motorkerékpár príma állapotban eladó. Budafok, Tóth József-u. 69. sz.

R. 71. BMW eladó oldalkocsival. XX. Soroksár, Tompa-u. 8. Wesselényi telep. — Hétköznap este 6-tól, vasárnap egész nap. Wagner.

350-es Royal Enfield motorkerékpár d. u. 6 órától. Kispest, Linhardt-út 135. — 43-as villamossal.

Ötszázas Rudge „Ulster" utolsó kiadású százhuszonötös DKW eladó. — VIII. Kisfuvaros-u. 9/a. fszt. 5.

Egy jó állapotban lévő 200-as Puch eladó. Bpest, II. ker. Fazekas-u. 12. fszt. 1.

Vennék motorkerékpárt, felruházom, részben kp. fizetek, (lehet papír nélkül is). Választ: Jókai-tér 4. Házfelügyelőhöz.

Eladó 750 kcm Zündapp motorkerékpár, vagy cserélhető kisebbre. Csak hétköznap d. u. 4—6-ig József-krt. 74. fszt. 3

Wehrmacht oldalkocsi jobbos eladó. — XIII. Szt. László-út 74/B. házfelügyelőnél.

175-ös Jáwa speciál, henger újonnan fúrva, dugattyúval, 350-es Victoria kuplung, hátsó agy. — Kiss József-utca 9.

125 NSU kitünő állapotban eladó. VII. Kertész 35. „Esetleg nagyobbra cserélek"

Komplett motorkerékpár seb. váltót és kuplungot veszek. — Márton, XI. Somlói 30. — 256—414.

800-as Puch oldalkocsis motorkerékpár eladó. Kispest, Szabó Ervin-utca 37. sz. T.: 146—946.

EGYÉB JÁRMŰ

Csónakmotor, kéthengeres, 250-es Pezsó, príma állapotban eladó. Tel.: 126—951. Zrinyi-u. 16 Házfelügyelő.

28-as női-férfi kerékpár és háromajtós fehér szekrény eladó. Este 7—9, — Krausz, Damjanich-u. 52. IV. 6.

Motorcsónaktest, 4 személyes eladó. — Érdeklődni: 201-780, Nagy XIII. Sziget-u. 15/b.

Igen jó állapotban lévő férfi műhelykerékpár eladó. VI. Paulay Ede-u. 21. — Éger.

VARRÓGÉP

Használt háztartási és szabóipari **varrógépet vásárol a 3. számú** Keravill bolt, VII. Rákóczi út 14. Telefon: 221—695.

Süllyesztős varrógép eladó. Bródy Sándor utca 27. Saroküzlet mellett.

EGYÉB ADÁS, VÉTEL

Fürdőkályha eladó. Gergely Győző-u. 1-I. 5. Tel.: 401—798.

Üzemképes állapotban lévő újabb típusú **használt porszívót és padlókefélőt, ventilátort és hajszárítót** teljes tartozékokkal vásárol a 11. sz. Keravill Bolt, VI. Lenin-krt. 101. sz. Tel.: 125—531.

Szlontakarót, paplant, bőrönd ot, gyermekágyat vennék. Majakovszkij-u. 34. III. 17. Telefon: 227—110.

Fürdőkályhát komplett rézhengerrel, használtat keresek. Hahn, Üllői-út 95. — Telefon: 139—636.

Iker sportkocsi jó állapotban és háromméteres üveges válaszfal eladó. — Géczy, VII. Nyár-u. 20. sz.

Movado fémkaróra eladó, 1500.— Ft-ért. Szombaton 15-től: IX. Tompa-u. 14. I. 4.

Mázsa tizedes súlyakkal 1000—1200 kg teherbírású, teljesen új eladó. Közért, vagy szövetkezetnek alkalmas. — Bacsó Béla-utca 45. I. 7.

Eladók fehérzománcos nagyméretű tűzhelyet, vennék háromfőzőlapos villanytűzhelyet esetleg cserélek. VII. Kertész-utca 24. I. 6/a.

Kerítésdrót, 30 méter új, 1.50 magas, eladó Tel.: 354—010. Kis altb.-u. 36.

50 literes frizsider eladó. 114—160. Soros, Kossuth-tér 16.

Gyönyörű két kárpitozott karosszék kilenc méter zöld bútorszövet eladó. Kiss József 14. III. 1/a.

Porszívó, amerikai nyolcezerért eladó. Maros-utca 14. Dudás: 158—958.

Gázradiátort szobafűtésre valót keresek. Majakovszkij (Király)-u. 11. Söntésben.

ÉPÍTÉSI ANYAG

Használt ajtók, ablakok kaphatók méretre is. Asztalos, XIV. Columbus-u. 60

Használt anyagból ajtók, ablakok olcsón kaphatók. — Detre asztalos. IX. Soroksári-út 65.

Parketta használt 25 négyzetméter eladó Megtekinthető 5 után: Szekszárdi-u. 22/c. Berda.

Vennék egy erős 190x80 faajtót tokkal: XIV. Gödöllői-u. 82.

ALBÉRLET

Két személy részére bútorozott szobát keresünk. Címeket: Astória szálló 430. sz. szoba címre kérünk.

Egyedülálló tisztviselőnő keres albérleti szobát bútorozottan vagy üresen. Telefon: 8—16 óráig: 358—394. Kerepesi-út harmincnyolc.

Egyedülálló vezető tisztviselő fiatalember keres különbejáratú bútorozott szobát kettőszázötvenig, esetleg baráttal. Lenin-krt. 19. III. 19. T.: 223—124.

LAKÁSCSERE

Megosztásra alkalmas nagylakását

jelentse be, azt saját költségünkön

leválasztjuk

FIK

V. Teleki Pál-utca 4

Tel. 113-871

Kertes villában egy szoba, személyzeti szobás társbérletem Németvölgyi-u. 71. elcserélem hasonlóra Budán. Előzetes tel.: 358—552. 12—2-ig: Fodorné. I/674

Garszon lakásokat azonnal készpénz kártalanítás ellenében átveszünk. FIK kirendeltségek: VI. Bajcsy Zsilinszky-út 65., VIII. József-krt. 67., I. Attila-u. 41., XI. Fehérvári-út 21/B., XIV. Bosnyák-u. 1.

XI. Böszörményi-út 44—46. IV. 8. Két szoba hall komfortos, modern, erkélyes lakásomat elcserélném Budán, kertes házrészre. Előzetes tel.: 126—720. — Mosonyiné, vagy: 358—456. I/454

II. Adyliget, Szabadság-tér 1. Önálló villában, kétszobás, komfortos, olcsóbérű lakásomat elcserélném Buda belterületén kétszobás komfortra. Megtekinthető bármikor. I/198

I. Pauler-u. 21. II. 1/b. 1 szoba alkóvos komfortos lakásomat elcserélném kétszobás budai kertesért. Megtekinthető: bármikor. I/391

Egyszoba alkovos, komfortos öröklakás, lakáscserével beköltözhető Hegyalja-úton kertes villában eladó. (Esetleg csak lakásként is cserélhető.) Ára 22 ezer. FIK kirendeltség, I. Attila-u. 41. I.

XI. Bercsényi-utca 7. II. 2. Háromszobás összkomfortos lakásomat budai oldalon négy vagy öt szobásra, magasföldszintig Megtekinthető: bármikor. II

XI. Albertfalva, Székely-utca 10. Háromszobás, kertes, komfortos villalakásomat elcserélném Németvölgyi-út, v. Körtér környéki 1 szoba hallos, összkomfortos, vagy 3 szobás komfortos lakásért. Megtekinthető délután 5 óra után. II

XI. Ormai-udvar 12. kertes házban 2 szobás komfortost hasonlóra, bérházban is, XII., II. kerületben: 468—297. II

XI. Radvány-utcai háromszobás erkélyes lakásomat elcserélném kétszobásra Vámház-tér környékén. Érdeklődni: Veres Pálné-utca 35. I. 6. II

IV. ker. Újpest, Április 4-tér 7—8. III. 1. Szilágyi Márton. 2 szoba hallos, központi fűtéses, 2 erkélyes lakást cserélnék, 1 szoba hallosra, vagy 1 szoba nagyméretű össz komfortosra. Budán, vagy Pozsonyi-út környékén. Megt.: d. u. 5 után. IV

Elcserélném egyszobás komfortos utcai lakásomat kettőszobás egymásbanyíló utcai vagy egyszobás hallosra. Előzőleg telefon: 115—320 Kresz Géza-u. 16. — V/451

Szekszárdon lévő háromszobás lakásomat sürgősen elcserélem budapesti lakással. Cím: Nagy tanárnő, Szekszárd, Augusz-u. V/452

Belvárosi kétszobás modern, komfortos lakásomat elcserélném háromszobásra, Böszörményi-út, Rózsadomb környékén. Galamb-utca 7. III. 3. T.: 184—316. V/453

Háromszoba összkomfortos utcai lakásomat Sziget-u. 38. elcserélném budai, zuglói, városligetkörnyéki három, vagy kétszobás összkomfortos, lehetőleg kertes lakásra. Tel.: 112—344. V/169

Elcserélném kisméretű egyszobás félkomfortos lakásomat hasonlóra, V., VI. kerületben nagyméretűre. Megtekinthető: reggel 1/2 10-ig, V. Bástya-u. 31. II. 1. V/441

4—5 szobás kertes lakásért cserébe adok kettőszoba hallos, összkomfortos lakást. V. Szép-u. 3. és 2 szoba komfortos kerteset. I. Szalag-u. 11. szám alatt. — Érdeklődni: Reg. 8—10-ig. Tel.: 151—373. V/444

Elcserélném pomázi két szoba, konyha, spejz kamra és istállóból álló lakásomat 400 n. öl gyümölcsös kerttel, Balatonkörnyéki hasonló lakásra. A lakás bére 30.— Ft. — Pestmegyei Ingatlanközvetítő Vállalat, V. Kálmán-u. 13 T.: 112—812. V/11

VI. Izabella-utca 82. fszt 5. Hajnal. Elcserélném udv. 1 sz. konyhás, kamrás lakásomat, 2 szobásért V., VI. kerületekben esetleg Budán. Megnézhető 8-3-ig. V/434

Elcserélném szép 3 szobás utcai, erkélyes, elsőemeleti, komfortos lakásom, kettőszobás komfortos utcaira második emeletig. Fried VI. Izabella-u. 92. I. 13. Tel.: 115—788. V/446

Bank-utca 6. II. 9. a. konyhából nyíló, egyszobás, komfortos, nagyméretű társbérleti szobámat elcserélném nagyobbra. Érdeklődés írásban Rédeiné, Vörösmarty-u. 44/b. V/442

V. Géza-u. 1. II. 2. sz. kétszoba összkomfortos, központi fűtéses utcai (liftvan) lakásom elcserélném napfényes, nagyméretű, egyszoba hallos komfortos, vagy garszon lakással. 125—976 V/447

VII. Kertész-u. 50. III. 19/a. sz. a. háromszoba összkomf. nagyméretű lakásomat elcserélem 2 sz. összkomfortra, kisebbméretűre bárhol Megt. bármikor, T.: 221—534. V/1569

Szentendre, Bartók Béla-u. 19. sz. a. 2 szoba konyha, erkélyes lakásomat elcserélem 1 szoba konyha kamrás lakásra Budán, v. Pesten. Megt. bármikor V/1606

VII. Kertész-u. 43. II. 9. 2 szoba komf. utcai lakásomat elcserélem 3 szoba komf.-ra. Megt.: bármikor. VI/1599

Törökszentmiklós, Szent István-u. 30. sz. a. 1 szoba konyhás, 2 ablakos utcai lakást elcserélek 1 szoba konyhásra Budapesten. VI/1573

VIII. Eszperantó-u. 10. III. 15. sz. a. kétszoba komf. lakásomat elcserélem 1 szoba komf.-ra, gázzal, bárhol, lehetőleg Budán. Megt.: péntek 10—5-ig. — VI/1589

INGATLAN

Rózsadombon bérvillában 3 szoba hallos, kertes, albetétes öröklakás, lakottan 20.000-ért eladó. FIK kirendeltség I. Attila-u. 41. 160-642. I.

Alagútnál nagyméretű kétszoba hallos emeletes családi ház beköltözhetőséggel Egyszázezerért eladó FIK kirendeltség: I. Attila-u. 41. 160-642. I

Diósárok-úton kis családi ház, 600 öles termő, 80 darab gyümölcsfával, 1 szoba konyhás cserelakással beköltözhető, 45 ezerért, FIK kirendeltség: I. Attila-u. 41. 160—642. I

Nagytétényben, 600 öles gyümölcsösben, egyszoba, konyha előszoba, kamra, W. C., beköltözhető, plusz egyszoba konyha lakott 25.000.—. Ugyanott több parcellából álló gyümölcsös, összesen 1600 öl ölenként 20.— Ft. — Érdeklődni: FIK, Bocskai-u. 1. Telefon: 258—160 II

Öröklakás. XI. Bercsényi-utcában — Egyszoba hall, garszon, lakott eladó. Cserével beköltözhető 15.000.—. FIK Bocskai-út 1. Tel.: 258—161. II

XI. Biblia utcában egyszoba hallos, kis konyhás, lakott öröklakás 11 000.— — Érdeklődni: FIK, Bocskai-út 1. Tel.: 258—161. II

Budatétényben Ilonatelepen, beköltözhető családi ház, 600 öles gyümölcsösben, egyszoba félkomfortos 60.000.—. FIK, Bocskai-út 1 Tel.: 258—161. II

Baross Gábor-telepen, beköltözhető családi ház egyszázötven négyszögöl gyümölcsösben, egyszoba konyha, előszoba, plusz egyszoba, konyha, kamra lakott, építési anyaggal 32.000.—. Érdeklődni: FIK, Bocskai út 1 Tel.: 258-161. II

Sasadi-úton 130 öles nagy utcafrontú telek 20.000.—. FIK, Bocskai-utca 1. Tel.: 258—160. II

XI. Etele-útnál, közlekedésnél, 60 és 120 öles telkek eladók. FIK, Bocskai-út 1. Tel.: 258—161. II

Békéscsaba központjában 3 szobás házamat elcserélném Budapest környékivel Cím: főkiadóban.

VII. Csengery-u. 7. 1/11 2 szoba félkomf. udvari, gázos lakásomat elcserélem 2 darab 1 szoba konyhásra VI., VII., VIII ker.-ben. Megt.: d. u. 5—7-ig. VI/1579

VII. Klauzál-u. 31. III. 7. sz. a. modern 1 szoba komf. udvari gázos lakásomat elcserélem 1 szoba hallosra, vagy 2 szoba összkomfortra, modernre utcai, v. kertesre bárhol. — **Tarsberlő ne jelentkezzen.** Tel. reggel 1/2 9-ig: 226—370. — VI/1534

Elcserélném XIV. ker. Erzsébet kir.-út 45. III. 2. sz. alatt lévő egyszobás komfortos lakásomat 2 szobásra, VIII., IX., XIV. kerületben. — Megtekinthető: bármikor. VII

Elcserélném XIV. k. Bácskai-u. 60. II. 3. sz. alatti 1 szoba komfortos lakásomat hasonlóra vagy 2 szobásra Újpesten, Árpád-út környékén, vagy Nyugati környékén. VII

Budakeszin subalpin fenyvesben, kétszobás zártverandás, kertes villalakásomat elcserélném hasonló budaira. — Pestmegyei Ingatlanközvetítő, Kálmán-u. 13. — 112—842.

Elcserélném XIV. k. Varsó-u. 4. félem. 2. sz. alatti kettőszobás összkomfortos lakásomat Zugló belterületén háromszobás nagyméretűre első emeletig. VII

Elcserélném XIV. Erzsébet királyné-útja 63. I. 3. kettőszoba hallos összkomfortos lakásomat, egyszoba hallos, gázos, komfortos lakásra, Megt. egész nap. VI., VII VIII., XIV. vagy budai részen. VII

XVI. Mátyásföld, Ady Endre-u. 10. sz. alatti kétszobás komfortos egyedülálló villalakásomat elcserélném kettőszobás összkomfortos elsőemeleti lakással, XIV., II. XI., XII. kerületben. Megtekinthető délelőtt 11 óráig és vasárnap. — VII

XIV. Miskolci-u. 75. magasföldszint 1 sz. alatti kettőszobás komfortos villalakásomat elcserélem I., II., XI., XII. kerületi hasonlóra, vagy 1 szoba hallos, komfortos lakásért. — Megtekinthető bármikor. VII

HELYISÉG

20 autó befogadóképességű garázst v. garázsnak alkalmas helyiséget keresünk, szerelőműhellyel együtt. Válasz: főkiadó „Meszhart" jeligére.

FÉRFI ÁLLÁS

Férfi segédmunkásokat felveszünk. Papírellátó V., V. Vigyázó F.-u. 3. III.

A Mélyfúrási Központi Javító Vállalat autókarosszéria lakatost és motorszerelőket felvesz. — Jelentkezés: Budapest, XX. Baross-u. 10. szám alatt.

Számlázásban, elő- és utókalkulációban jártas fiatalember elhelyezkedne. Temesváry, VIII. Bókay J.-u. 1.

Férfi segédmunkásokat állandó munkára felveszünk. Műszéntermelő Vállalat, Bpest, X., Gergely-utca 47.

Betonárugyártás és szállításhoz női és férfi segédmunkásokat azonnal felveszünk, szakmunkára betanítjuk. Épületelemgyár, Budapest, XI. Budafoki-út 78. sz. Vidéki dolgozók részére szállást biztosítunk, az összes dolgozók részére korszerű konyha, bőlcsőde, kultúrterem és sportpálya áll rendelkezésre.

Iparvállalati főkönyvelő 15-én, vagy IX. 1-én hozzájárulással kilép. Elhelyezkedést keres 43-as bérosztályban: Siposné, Győr Fürst Sándor-utca 7.

Pénzügyekben, tervezésben, számvitelben perfekt kereskedelmi vállalat főkönyvelője megfelelő elhelyezkedést keres. Munkakönyvének áthelyezéssel való kiadása biztosítva van. Leveleket: Astória szálló 430. sz. szoba címre kérek.

Gödöllő Királytelepen kétszobás, beköltözhető villaszerű ház, 330 négyszögöl gyümölcsösben eladó, 35.000.— Ft. — Pestmegyei Ingatlan közvetítő Vállalat, Budapest, V., Kálmán-u. 13.

Pestszentlőrincen főútvonal mellett villamosnál, Kistex közelében szépfekvésű 150 öles telkem 5.000.—. Felével átvehető, a hátralék kedvező fizetéssel törleszthető. FIK, Kispest, Kossuth-tér 1. VIII/29

Kis családi házat keresek Kispesten v. Lőrinc-en. Cserelakásul 2 szobás összkomfortos lakást és ráfizetést adok Kispesti FIK, Kossuth-tér 1. VIII/33

Pesterzsébet, Latinovics-u. 36. sz. alatt 3 szobás komfortos családi házamat, beköltözéssel sürgősen eladom. Jókarban van, a villamoshoz közel. Ára 55.000.— forint. Érdeklődni: Láposi Béla, XX. Ady E.-u. 100, és a Fővárosi Ingatlanközvetítő Vállalat Pesterzsébeti Kirendeltségénél. IX

Szőlőgyümölcsös házhely Pest mellett, 275 ölön (200 szőlő, 12 nagy fa) akácerdőségnél eladó Kisalagon. Pestmegyei Ingatlanközvetítő Vállalat Bp. V., Kálmán-u. 13. — III/041

Újpesten kilencvenöles, közműves, bekerített telek olcsón eladó. FIK kirendeltség Újpest, Bajcsy Zsil.-út 8. T.: 493—105. IV

Telek: Pozsonyi-útnál, 150 négyszögöl bekerített olcsón eladó. FIK, VI. ker Bajcsy Zsilinszky-út 65. — 128—893.

Pozsonyi-úton egyszobás beköltözhető öröklakás eladó — FIK, VI. Bajcsy Zsilinszky-út 65. 128-893 V/30

Telek a XIV. kerületben, 492 öles, közműves, részben bekerítve, közvetlen villamos megállónál, 15.000.— forintért. — Zuglói FIK kirendeltség. Bosnyák-u. 1. — T.: 296—493. VII

Tárnok-Újtelepen egyszobás modern villa, 500 négyszögöles gyümölcsösben, vaskerítéssel eladó. 40.000.— Ft. Érdeklődni: Pestmegyei Ingatlanközvetítő V., Budapest, V. Kálmán-u. 13.

Gyakorlattal rendelkező szerszámkészítőket és géplakatosokat felvesz: Orion Rádiógyár, Budapest, X. Jászberényi-út 29.

GÉPKOCSI-VEZETŐT, vagy VEZETŐNŐT gyakorlattal, meghatározott időre felveszünk. Jelentkezés: f. hó 8-án, 9 órakor: Lapkiadó Vállalat, VII. Lenin-krt. 9.

Elcserélném házfelügyelőségem hasonlóra, vagy szobakonyhás lakásért. — VII. ker. Munkás-u. hét.

Szövetkezetnél, vállalatnál elhelyezkedne kereskedő, munkában nem vánlogat, esetleg oldalkocsis motorkerékpárral, Izabella-utca 41. III. 21.

Vidéki vállalatnál, vagy termelőszövetkezetnél budapesti anyagbeszerzői állást keres bevezetett, több évtizedes gyakorlattal és nagy anyagismerettel rendelkező szakember, aki vas, fém, gép és műszaki szakmában ellenőrizhetően nagy jártassággal és beszerzési bevezetettséggel bír. Lévay illatszertár, Malinovszki-fasor 29.

Elcserélném két szoba konyhás budai házfelügyelőségemet budai lakással. I. Döbrentei-u. 9.

NŐI ÁLLÁS

Háztartási alkalmazottnak ajánlkozik kis családhoz, kisebb háztartásba, középkorú nő, 15-re vagy elsejére. Váci-u. 9. III. em. 8.

Gyermekszerető, minden munkát végző idősebb nő ajánlkozik dolgozó családhoz. I. k. Czakó u. 13. alagsor 3.

Megbízható magános nő takarításért lakást vállalna. Megbeszélés végett délelőtt lehet 1 óráig jelentkezni: Franciaút vasút melletti ház 50/bével szemben.

OKTATÁS

Angolul németül, franciául 3 hónap alat

VII.

Kirándulások és mérőgyakorlatok az 1938/39. tanév folyamán.

I. Mérnöki és Építészmérnöki Kar.

A) Mérnöki Osztály.

Oltay Károly ny. r. tanár a *III. éves mérnökhallgatókkal Nógrádverőce* község határában tartotta a kötelező geodéziai külső mérőgyakorlatokat. E gyakorlatok kiterjedtek alappont meghatározásokra (háromszögelés, pontkapcsolások, sokszögelés, továbbá szintezés) és részletmérésekre (derékszögű és poláris koordinátamérés, tahimétria, mérőasztalfelvétel).

A magassági részletmérés begyakorlására hossz- és keresztszelvényeket vettek fel, különböző redukáló tahiméterekkel rétegvonalas térképeket készítettek, továbbá barométeres magasságméréseket végeztek. A vízszintes mérés eredményeit, valamint a hossz- és keresztszelvényeket grafikusan is feldolgozták.

Ugyancsak Nódrádverőcén a *geodéziai tagozat* IV. éves mérnökhallgatói részletesen felmérték a Magyarma-dülő birtok- és kultura állapotát. Ebből a célból két rövidebb (200 m körüli) alapvonalból két teljes négyszöggel két hosszú alapvonalat fejlesztettek és ennek végpontjaiból a dülő határpontokat (töréspontokat) előmetszéssel felvették. Az így nyert alapponthálózatba sokszögeléssel, derékszögű és poláris koordinátamérésel határozták meg az összes birtok- és kultúra határpontokat. Az előmetszéseket két körfekvésben *Süss*-féle normál teodolittal végezték, a pontsűrítésben és részletpont meghatározásokban az egyszerű szalagmérésen kívül a tangens tahimétert, a Bosshard—Zeiss-féle redukáló tahimétert és Zeiss-féle Kipplodis berendezést használták.

Nógrádverőcén az önként jelentkező *II. éves építész-* és *IV. éves gépészmérnök*-hallgatók részre is tartottunk külső mérőgyakorlatokat, amelyeken kedvezőtlen (lejtős) terepen fekvő, szabálytalan alakú telkeket mértek fel különböző módszerekkel, kiterjeszkedve a tereppontok magasságának megállapítására és a felvétel grafikus feldolgozására is. Az általuk készített térképbe bejegyezték a magasságokat és megszerkesztették a rétegvonalakat. A telkek területét a koordinátákból számítással, a rajz után pedig méréssel (planiméterekkel) állapították meg.

Dr. Kossalka János ny. r. tanár vezetésével, illetőleg a tanszék segédtanszemélyzetének vezetésével a IV. éves mérnökhallgatók megtekintették az összekötő vasúti hidat és az állami gépgyár hídműhelyét. A tanulmányi kirándulásokon a hallgatók közvetlenül megismerték a hídszerkezeteket, a munkagépeket, a különböző megmunkálási módokat, az összeszerelést.

Dr. Mihailich Győző ny. r. tanár vezetése alatt a III—V. éves mérnök-hallgatók megtekintették a Lánchíd pesti aluljárójának vasbetonmunkáit.

Rohringer Sándor nyug. ny. r. tanár vezetésével a *C)* tagozatos mérnök-hallgatók május hó 21-én tanulmányi kirándulás keretében megtekintették a rajkai zsilipet, majd a Radvány gőzössel a Felső-Duna szabályozási munkálatait.

A IV. éves mérnök-hallgatók meglátogatták a Székesfővárosi Vízművek káposztásmegyeri telepét, a soroksári-úti szennyvíztelepet, a Kvassay-hajózózsilipet, a földmívelésügyi minisztérium Vízrajzi Intézetének hitelesítő állomását, A Budapesti Országos Kereskedelmi és Ipari Kikötőt, az építés alatt álló Szabad Kikötőt és a nyergesújfalusi Eternit-művek ipartelepét.

A III. éves mérnök-hallgatók külső gyakorlatokat végeztek. 1939. április 18—19-én vízsebességmérési műszergyakorlatokat a Dunán, a Műegyetem előtt; május 16-án mederfelvételt szondirtachigráffal a Műegyetem előtti Dunaszakaszon; június 1. és 2-án vízmennyiségmérést az óbudai Dunaágban és patakfelvételt az Aranyhegyi patakon; június 5-én és 6-án mederszelvény felvételt és vízmennyiségmérést Nagymaroson.

Méhes Zoltán ny. r. tanár a IV. éves mérnök-hallgatókkal 1939. évi május és június hónapokban a gödöllői határban fekvő Szárító-puszta mellett, út- és vasútnyomozó gyakorlatokat tartott. E gyakorlatok tárgyát az utak és vasutak nyomozásánál alkalmazott eljárások ismertetése és a már megállapított vonal nyomjelzési munkálatainak gyakorlati végrehajtása alkották.

A III. és IV. éves mérnök-hallgatókkal az 1939. évi június 23. és 24-én tanulmányozták a Fenyvesvölgy—Uzsok—Országhatárszéli vasútvonal vonalkifejtését.

B) Építészmérnöki Osztály.

Az épülettervezési tanszék karöltve a *középkori építéstani tanszékkel dr. Kiss Tibor* és *Lux Géza* adjunktusok vezetésével tanulmányi kirándulást rendezett a IV. éves építészmérnök-hallgatók számára a visszacsatolt Felvidéken, az ottani modern épületeknek és műtörténeti emlékeknek tanulmányozása céljából. Az utazás 7 napig tartott, útiránya Budapest—Kassa—Szepsi—Jászó—Torna—Krasznahorka—Rozsnyó—Kassa—Ungvár—Munkács—Beregszász—Nagyszőllős—Huszt—Rahó—Körösmező—Tatárhágó—Tiszaforrás—Budapest. (Részletes beszámoló a Technika című folyóirat 1939. évi 7. és 8. számában jelent meg.)

József nádor 1938/39.

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

SZABAD NÉP

A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJÁNAK KÖZPONTI LAPJA

VIII. ÉVFOLYAM, 303. SZÁM — ÁRA 50 FILLÉR — VASÁRNAP, 1950 DECEMBER 31

BOLDOG ÚJ ÉVET!

ÚJ ÉV KÜSZÖBÉN

Újév a visszapillantás és az előretekintés napja. Valamikor nem volt szomorúbb foglalkozás Magyarországon, mint az ilyen újévi mérlegkészítés. *„Multadban nincs öröm, jövődben nincs remény"* — ezt mutatta a mérleg évtizedeken, évszázadokon át. Népünk milliós tömegei számára az évek változása csak még jobban aláhúzta a szolgaság és a nyomor változatlanságát. Ma az év változása, az új év kezdete: hegycsúcs, ahonnan jól látni az elmúlt évben megtett hatalmas utat, a leküzdött nehézségeket, az elért eredményeket és ahonnan feltárul előttünk büszke céljaink teljes nagysága, ahonnan betekinthető a szocializmushoz vezető út következő szakaszának meredeksége is, szépsége is. Százezrek és milliók kérdezik ma maguktól: hogyan dolgoztunk, mit végeztünk az elmúlt évben? Milyen az ország belső helyzete? Milyen a magyar népi demokrácia híre és helye a világban? Nem azért kérdezik ezt, hogy a babérokon elpihenjenek, hanem azért, mert népünknek szüksége van arra az erőre, amit eredményeink, győzelmeink tudata ad; szüksége van azokra a tanulságokra, amelyeket munkánk hiányosságaiból kell levonnunk, hogy az egyszer elkövetett hibát a jövőben elkerülhessük. Azért kérdezik, mert az ország gazdáinak, az ország sorsáért felelősnek érzik magukat s az elvégzett munka felmérése — készülődés az új feladatokra.

Nem akármilyen év van mögöttünk. Hazánk történetében örökké ragyogni fog 1950, mint az az esztendő, amelyben megkezdtük ötéves tervünk végrehajtását, a szocializmus alapjainak lerakását Magyarországon. Az imperializmus történetében örökké feketélleni fog 1950, mint az az esztendő, amelyben az amerikai imperialisták rátértek az agresszió előkészítéséről a nyílt agresszióra; amelyben Korea városait és falvait tömegsírokkal népesítették be, amelyben az amerikai imperialisták Keleten a koreai nép vérében gázolva, Nyugaton Hitler volt légióinak és tábornokainak újrafelfegyverzésére készülve, megmutatták a világnak, milyen lenne a Wall Street „új rendje". A Szovjetunió történetében, a béketábor történetében örökké fényeskedni fog 1950, mint az az esztendő, amelyben megindultak a kommunizmus gigászi építkezései a Szovjetunióban; amelyben rohamosan növekedett a Szovjetunió vezette béketábor ereje és egysége, ellenállhatatlanul terjedt a békemozgalom; amelyben a hős koreai nép, a kínai népi önkéntesek, a nagy béketábor történelmi győzelmeket aratott Koreában az imperializmus fölött. 1950 az imperialista provokációk, a háborús veszély növekedésének esztendeje — de egyszersmind a béketábor s benne a magyar népi demokrácia diadalainak éve.

A béke védelme és a szocializmus építése: ez a két főfeladat állott a magyar nép előtt 1950-ben. *Két* feladat? Lehet-e a békét eredményesen, hathatósan védeni, ha nem növeljük az ország ipari, mezőgazdasági, honvédelmi erejét az ötéves terv sikeres végrehajtásával? És lehet-e a szocializmust építeni, az ötéves terv első évének előirányzatát teljesíteni, történelmünk legnagyobb alkotásait létrehozni — ha nem harcolunk minden erőnkkel a békéért, ha nem biztosítjuk a békét? A magyar nép egyre szélesebb tömegei értették meg, hogy a két feladat elválaszthatatlan egymástól, hogy nem szeretheti igazán a békét, nem lehet a béke ügyéhez hű az, aki nem szereti a hazát, aki nem hű a népi demokrácia ügyéhez. A magyar nép erejét és eredményeit az elmúlt évben megsokszorozta az a felismerés, hogy a békét védelmezve többet védelmezünk mint puszta életünket, hogy a tervszerű, gazdag, kulturált, boldog szocialista jövőt is védjük, hogy a termelés frontján helytállva, az ötéves terv végrehajtásán dolgozva, egyszersmind hazánkat is védelmezzük, a béke táborát is erősítjük, a békéért és szabadságért harcoló népek iránti kötelességünket is teljesítjük.

Eredményeink egy részét könnyű mérlegre tenni és számokkal kifejezni. Nehéz- és könnyűipari üzemeink, bányáink az elmúlt hetekben sorra-rendre jelentették Rákosi elvtársnak, hogy az ötéves terv első évének előirányzatát teljesítették. Gyáriparunk 1950 harmadik negyedében 36.1 százalékkal termelt többet, mint egy évvel ezelőtt. Ipari termelésünk meghaladja a háború előttinek kétszeresét. Épülnek az ötéves terv nagy művei, nemzetünk büszkeségei. A Dunai Vasműnél egy-két év múlva már 25.000—35.000 munkás dolgozik. Épül fővárosunk büszkesége, a földalatti gyorsvasút. A Mátravidéki Erőmű 1952-ben kétszerannyi áramot ad, mint ma a bánhidai centrálé. Hatalmas lendületet vett a munkaverseny, jelentékenyen emelkedett a termelékenység. Mezőgazdaságunknak a gépek és a fejlettebb agrotechnikai módszerek nagyobbfokú alkalmazásával messzemenően sikerült ellensúlyoznia az időjárás kedvezőtlenségét, bár némely mezőgazdasági termékben a termés gyengébb volt a tavalyinál. Állatállományunk gyorsan növekszik: a szarvasmarhaállomány 9 százalékkal, a sertésállomány 25 százalékkal magasabb, mint a háború előtt. A termelőszövetkezetekbe tömörült családok száma november végén meghaladta a 90 ezret, a termelőszövetkezetek területe a 770.000 holdat. Mezőgazdaságunk szocialista szektora — az állami gazdaságokkal együtt — megközelíti az országos vetésterület 14 százalékát. Több mint 360 gépállomásunk van, a traktorok száma — 35 lóerős traktorokra átszámítva — 6000 fölé emelkedett. A vasút utas- és áruforgalma ősszel elérte az 1938. évi forgalom kétszeresét. Népgazdaságunk hatalmas fejlődését mutatják az 1951. évi költségvetés számai is. Költségvetésünk 29.623 millió forint bevételt és 29.516 millió forint kiadást irányoz elő. A beruházások összege 11.7 milliárd forint, ami azt jelenti, hogy 1951-ben csaknem 80 százalékkal többet fordítunk népgazdaságunk fejlődését, népünk szociális és kulturális felemelkedését szolgáló beruházásokra, mint amennyit 1950-ben előirányoztunk és csaknem 45 százalékkal többet, mint amennyit 1950-ben ténylegesen beruháztunk.

Kulturális fejlődésünk is gyorsütemű. Amíg az Egyesült Államokban „iskolák és tanítók hiánya" miatt gyermekek milliói maradnak alapfokú oktatás nélkül, nálunk 1950 szeptemberében 30.000-rel többen jártak általános iskolába, mint a megelőző évben. Amíg Franciaországban fontos, nagymultú tudományos intézményeket zárnak be „pénzhiány" miatt, addig mi százmillió forintokban mérjük a tudományos kutatásra fordított összegeket. Amíg a nyugati országokban katasztrofálissá válik a diáknyomor, addig nálunk ugrásszerűen megnőtt a középiskolai és az egyetemi hallgatók létszáma és gyökeresen megváltozott a szociális összetétel. A középiskolások 36.3 százaléka munkás- és 23.3 százaléka dolgozó parasztszármazású, az elsőéves egyetemi és főiskolai hallgatók 39.5 százaléka munkás- és 18.2 százaléka dolgozó parasztszármazású. A tanév kezdetén hét és félmillió tankönyvet adtunk diákjaink kezébe. Hasonló eredményekről beszélnek könyvkiadásunk, kulturális tömegmozgalmunk, színházi és filméletünk számai is.

Jelentősen emelkedett a dolgozó nép életszínvonala. A tőkés országokban újra felüti fejét a tömeges munkanélküliség réme — de mi már csak hírből ismerjük a munkanélküliséget és egyik legkomolyabb problémánk éppen a munkaerőutánpótlás. A bérből és fizetésből élők száma 1950-ben 250.000-rel volt több, mint 1949-ben. Közben a bérek és fizetések 17 százalékkal emelkedtek, úgyhogy a munkások és alkalmazottak összjövedelme 35—40 százalékkal növekedett egy év alatt, ami részben abban jut kifejezésre, hogy magasabb lett az egy-egy keresőre jutó jövedelem, részben pedig abban, hogy többen keresnek a családban. Amíg Angliában decemberben újra leszállították a húsjegyadagot s ezzel „Anglia történetének legrosszabb minőségű és legkisebb húsadagjához" jutottak el, amíg Belgiumban július óta 18.6 százalékkal emelkedtek a megélhetési költségek, ezen belül pedig 20 százalékkal a sertéshús ára és 100 százalékkal a tojásé — addig nálunk 1950 nyarán 23.4 százalékkal több cukrot, 30 százalékkal több kenyeret és péksüteményt, 35.4 százalékkal több tejet, 10 százalékkal több pamutszövetet, 18.4 százalékkal több gyapjúszövetet fogyasztottak, mint 1949 megfelelő időszakában és lényegesen emelkedett a sörfogyasztás, a cigarettafogyasztás, stb. is. Amíg az USA dolgozó parasztságának jövedelme amerikai adatok szerint is mintegy 30 százalékkal csökkent a háború befejezése óta, nálunk az elmúlt esztendőben is sokszázmillió forinttal növekedett a falu vásárlóereje. A falusi szövetkezeti boltokban a kisgép- és vastömegcikkek forgalma 15 százalékkal, a textilipari cikkek forgalma 28 százalékkal, a trafikáru forgalma 53 százalékkal volt magasabb 1950 első nyolc hónapjában, mint 1949 tizenkét hónapja alatt.

1950: a magyar békemozgalom igazi fellendülésének éve. Az év elején Rákosi elvtárs még mindenekelőtt békemozgalmunk hiányosságait hangsúlyozta. *„Fokozni kell a béke védelméért folyó küzdelmünket is* — mondotta. — *E téren gyakran találkozunk olyan téves felfogással, hogy nálunk, ahol az imperialisták szervezett erői már vereséget szenvedtek, a béke védelme tulajdonképpen lényegében állami feladat és főleg honvédségünk megerősítésében nyer kifejezést. Ez a nézet azt vallja, hogy a béke megvédésére irányuló harcot elsősorban azoknak a progresszív erőknek kell megvívniok, amelyek az imperialista államokban küzdenek s mi ezen a téren is bizonyos fokig csak nézők vagyunk... Mind a két vélemény helytelen..."* De október 27-én már a békemozgalom komoly eredményeiről beszélt Rákosi elvtárs: *„A magyar békemozgalom egy sor jó teljesítménnyel léphet a világ közvéleménye elé. Sikerült egyhangúlag, egységesen a béke nagy ügye mellé felsorakoztatni a magyar dolgozó népet."* Ami közben van: a magyar nép ráébredése a békét fenyegető veszély teljes nagyságára s a felkészülés a békéért vívott harcra.

Mi nyitotta fel népünk legszélesebb tömegeinek szemét? Nem utolsó sorban maga az imperializmus. Vaknak kellett volna lennünk ahhoz, hogy a Vogeler- és Sanders-féle imperialista ügynökök gaztetteiben, a jobboldali szociáldemokraták aknamunkájában ne lássuk meg a szívünk ellen irányított tőrt. Süketnek kellett volna lennünk ahhoz, hogy a koreai városokra dobott amerikai bombák robbanásában, a déli határainkon ágáló Tito-banda szüntelen kardcsörtetésében ne halljuk meg a függetlenségünkre, békénkre, életünkre törő ellenség fenyegetőzését. A tömegekben növekedett a béke vágya s ezzel együtt a békéért vívott harcra való készség.

Hatalmas mozgalommá, határerővé mindezt a Párt szervezte. A béke védelme és a szocializmus építése egyaránt megkövetelte a legszélesebb tömegek mozgósítását: 1950 a Párt és a tömegek közötti kapcsolat megerősítésének, a népi egység megszilárdításának, a népi demokrácia bázisa kiszélesítésének, a munkás-paraszt szövetség szorosabbrafűzésének esztendeje lett. A Központi Vezetőség február 10-i ülésén bajokról és hiányosságokról volt szó, amelyek a Párt és a tömegek közötti kapcsolatok terén mutatkoztak. De a hibákat megkezdtük kijavítani. Elképzelhető volt-e valaha is a multban az olyan testvéri összeforrottság, amely kommunisták és pártonkívüliek között a tanácsválasztásokon megnyilvánult, az a sziklaszilárd egység, amelyben a dolgozó nép október 22-én felsorakozott Pártunk mögött? Elképzelhető volt-e valaha is a multban az öntudatnak olyan foka, a békének az a cselekvő szeretete, amelyről a Párttól távol álló tudósok, pártonkívüli parasztasszonyok tettek tanúságot a magyar békekongresszuson? Elképzelhető volt-e valaha is a multban az olyan szenvedélyesség és következetesség, amellyel a magyar nép magáévá tette a varsói Békevilágkongresszus határozatait s amellyel harcba indult megvalósításukért? Semmiesetre sem. Csak a népi demokrácia, csak a kommunisták pártja volt képes arra, hogy olyan célokat tűzzön ki, amelyek az egész dolgozó népet magukkal ragadják, csak a kommunisták voltak képesek arra, hogy a haza szenvedélyes szeretetére neveljék és a béke védelmére mozgósítsák az egész népet, hogy a mult legjobb magyarjainak örök álmát, a nép teljes egységét, az erő e kiapadhatatlan forrását létrehozzák.

Nagy utat tettünk meg az elmúlt évben. De mégsem elegendő, ha csak a termelési eredményekről, a kulturális forradalomról, az életszínvonalemelkedésről, politikai győzelmeinkről beszélünk. A legfőbb érték az ember. Milyen eredményeket értünk el az emberek átalakításában, népünk öntudatának fejlesztésében? Egyre inkább ez lesz a kérdések kérdése, egyre inkább a tömegek öntudatának fokán fog múlni, hogy miként oldjuk meg összes feladatainkat. Megszületett-e már nálunk az új ember? Bizonyos, hogy megszületőben van. Bizonyos, hogy munkásosztályunk, dolgozó parasztságunk értelmiségünk öntudatban, politikai-erkölcsi fejlettségben toronymagasan áll a régi munkásosztály, a régi dolgozó parasztság, a régi értelmiség felett. Vannak már munkásaink, akik maguk kérték az elavult normák felülvizsgálását, mert a köz érdekét, a szocializmus építését mindennél fontosabbnak tartják. Vannak már dolgozó parasztjaink, akik éjszaka tudományos könyveket tanulmányoznak, a földművelés mestereivé képezik magukat, a népi demokrácia állama iránti kötelezettségeiket sokszorosan túlteljesítik. Vannak már tudósaink, művészeink, értelmiségieink, akik a nép szolgálatát tartják életük céljának és tartalmának.

Vannak — de még távolról sem elegen. Ha komoly hiányosságok jelentkeznek a munkafegyelem terén, ha állami és pártszerveink nem mentesek még a bürokratizmustól, ha vannak még hiányosságok az éberségben, ha az ellenségnek sikerül a közellátás bizonyos nehézségeit a népi demokrácia elleni uszításra felhasználni: mindez szorosan összefügg azzal, hogy *„a régi, megvert kapitalista rend szellemének, gondolkodásmódjának, szokásainak"* sok maradványa él még a tömegekben és ezt az ellenség kihasználja a maga céljaira. *„A mi fejlődésünk mostani szakaszában* — mondotta Rákosi elvtárs a DISZ kongresszusán — *a legnagyobb kerékkötőnk, továbbhaladásunk egyik legsúlyosabb gátja a régi, tőkés időkből örökölt szokások és előítéletek tömkelege."* A tömegek öntudatának fejlesztésében, az új, szocialista közszellem kialakításában még sok a tennivaló. A Szovjetunió nemcsak a bilincseket törte le kezünkről, de az akadályok nagy részét is elhárította útunkból. Túlságosan is hozzászoktunk ahhoz, hogy különösebb áldozatok nélkül építettük a szocializmust. A vasfegyelem, az áldozatkészség és keménység helyett egy kicsit a lazaság, a kényelmesség, a túlságos igényesség is jelentkezett és jelentkezik sorainkban.

Csak akkor lesz boldog új évünk, ha ezen változtatunk. Csak akkor lesz boldog új évünk, ha szembenézünk feladatainkkal, amelyek az ötéves terv második esztendejében nem kisebbek, hanem nagyobbak lesznek, mint az elsőben; ha szembenézünk azzal, hogy a nemzetközi helyzet, a béke védelme nem kisebb, hanem nagyobb erőfeszítéseket követel népünktől mint a multban. Csak akkor lesz boldog új évünk, csak akkor készülünk fel méltón Pártunk kongresszusára, amelynek jegyében az új év kezdődik, ha kifejlesztjük és erősítjük Pártunk tagságában, dolgozó népünkben azokat a tulajdonságokat, amelyek nagy feladataink megoldásához szükségesek. A szocializmus építése és a béke védelme — harcot jelent. A harc pedig — harci szellemet, bátorságot, fegyelmezettséget, kitartást, önfeláldozást, áldozatkészséget követel meg.

Tanuljunk a dicső szovjet néptől, amelyben fényesen lobog ez a harci szellem. Tanuljunk a Bolsevik Párttól, amely a szovjet népet s vele együtt a Szovjetunió által felszabadított országok népeit a világtörténelem új korszakába vezeti el. Tanuljunk a nagy Szovjetuniótól, a dicső Sztálintól, akinek támogatása minden eredményünk és győzelmünk alapja. Az elmúlt esztendő arra tanít, hogy Pártunknak még az eddiginél is fokozottabb mértékben kell összpontosítania erőfeszítéseit, a tömegek politikai-erkölcsi nevelésére, öntudatának emelésére, mert csak így teljesíthetjük nagy feladatainkat, csak így építhetjük eredményesen ötéves tervünket és védelmezhetjük a békét, csak így teljesíthetjük kötelességünket a Szovjetunió, a béketábor, a haladás ügye, a magyar haza iránt.

A lenini Iszkra öröksége

Ötven esztendő telt el azóta, hogy megszületett a forradalmi munkássajtó dicső úttörője, a kommunista és demokratikus újságok nagy példaképe: a lenini Iszkra. Megjelenéséig nem ismert a történelem olyan újságot, amelynek szerepe és jelentősége hozzá fogható lenne. Fél évszázad távlatában a lenini Iszkra történelmi szerepe óriássá magasodik: valóságos lendítő kereke volt annak a diadalmas mozgalomnak, amely 17 esztendővel később a föld egyhatodán megdöntötte a kizsákmányolók hatalmát és megteremtette a szocializmus új, boldog, szabad világát.

De a lenini Iszkra jelentősége nemcsak a győzelmes fél évszázad távlatában óriási. Megjelenése és munkája közvetlenül előkészítette az orosz munkásmozgalom fejlődésének nagyjelentőségű fordulatát: a munkásosztály önálló, központosított forradalmi pártjának megalkotását.

Melyik az a láncszem, amelynek megragadása leginkább előreviszi a szervezetileg szilárd, egységes Párt megteremtését? Lenin politikai zsenialitása megmutatta ezt a láncszemet: *„... egy összorosz politikai lap megalapítása kell, hogy legyen tevékenységünk első kiindulási pontja, első gyakorlati lépése a kívánt szervezet megalakításának, s végül az a vezérfonal, amelyhez tartva magunkat, ezt a szervezetet egyre tovább fejleszthetnők ...”*

Az egységes politikai párt megteremtése szélesebb agitációt, erősebb és mélyebb tömegkapcsolatokat követelt. „Fel kell keltení a népnek minden, csak valamennyire is öntudatos rétegében a politikai leleplezések iránti szenvedélyt” — írta Lenin. De ez a feladat az agitáció új fegyveréért kiáltott! Eljuttatni egységesen mindenüvé a Párt szavát, összegyűjteni a mozgalom tapasztalatait és eredményeit, nevelni a munkásosztályt és szövetségeseit — mindehhez *kollektív agitátorra*, országos méretű politikai lapra volt szükség.

A központosított politikai párt nélkülözhetetlen alapja a szilárd eszmei egység. De ezt az egységet a burzsoázia párton belüli lakájainak: az ökonomistáknak ideológiai és szervezeti szétzúzása árán, harcban a forradalmi párt minden ellenségével, kellett kivívni. Leleplezni és szétverni a reformista befolyást, megismertetni és elfogadtatni a helyi szervezetekben a párt lenini tervét, vagyis megalapozni a párt eszmei egységét — mindez a propaganda új fegyverét: *kollektív propagandistát*, kommunista újságot követelt.

De a legjobb propaganda és agitáció is homokra épül ott, ahol a Párt kicsinyes helyi kérdésekkel pepecselő tankörökre aprózódik. A munkásmozgalom növekedése halaszthatatlanná tette e feladatot: egységes pártba egyesíteni és a politikai kontárkodás béklyóitól megszabadítani a helyi szervezeteket! A Párt illegális harcainak sajátos nehézségei között a szervezés új, messzehordó fegyverére volt szükség. Ez a fegyver *a kollektív szervező* munkát teljesítő politikai újság. *„Egy ilyen lap megbízottainak és levelezőinek hálózata — akik együttal a helyi szervezetek képviselői —, az a váz, amely köré a Párt szervezetileg tömörül.”* Lenin ennek kapcsán a lap szerepét így foglalta össze: *„... a lap nemcsak kollektív propagandista és kollektív agitátor, hanem kollektív szervező is.”*

Íme: ezért volt az Iszkra az a legfőbb láncszem, amelyet megragadva, az új Párt előkészítésének valamennyi fontos feladatát egyszerre előbbre lehetett vinni. *Lenin páratlan tömörségű meghatározása a kommunista újság feladatairól, azóta szerte a világon a forradalmi munkássajtó valóságos szállítójává és egyben munkaprogramja lett.* Fél évszázad alatt a történelem kereke nagyot fordult: a kommunizmust építő Szovjetunió és a többi felszabadult ország sajtója új célokért küzd, s nagyrészt megváltoztak a kapitalista országok forradalmi sajtójának harci körülményei is. De Lenin klasszikus meghatározása a sajtó hármas, egységes feladatáról *ma is irányadó* s egyben kritikai mértéke annak: mennyire sokoldalú és átfogó vala mely lap munkája a Párt harcának szolgálatában.

A mi sajtónk, a magyar kommunista sajtó hűsége a lenini Iszkra eszmei örökségéhez: hűséget jelent mindenekelőtt a forradalmi sajtóról szóló lenini tanításokhoz. Nagy és felelősségteljes feladatai vannak ma Pártunk sajtójának. Történelmünk legnagyobb tömegmozgalmát: a békeharcot további rétegek bevonásával kell szélesíteni, hogy a békemozgalom népünk egységének meg nem lazítható foglalata legyen. Ehhez pedig elengedhetetlen a sajtó szervező- és agitációs munkája.

Pártunk Politikai Bizottsága nemrég hozott határozatában feltárta az agitáció tartalmi és módszerbeli gyengeségeit és megmutatta a hibák kijavításának útját. De ma még korántsem tettünk meg mindent, hogy agitációnk a lehető legtöbbet merítsen az egyszerű, dolgos emberek életéből; hogy mindig és mindenhonnan felhozza a gazdaság, a kultúra, az új élet milliónyi építőinek szerény, de kincseket érő kezdeményezéseit. Még nem tanult eleget agitációnk a népi bölcsességéből, gondolkodásának egyszerűségéből, tapasztalatainak végtelen gazdagságából.

És nemcsak tanulnunk kell jobban — de tanítanunk is. Feladataink a káderek és a néptömegek marxista-leninista nevelése terén nagyot nőttek. Nem kevesebb, mint szocialista építésünk üteme függ tőle, hogy látják-e a dolgozó emberek a maguk egyéni munkája és az ország előrehaladása között az összefüggést; hogy látják-e az ipar, a mezőgazdaság parancsnokai, tisztjei, altisztjei: merre tartunk, hová kell eljutnunk munkájuk segítségével. Nagyobb erőt kell tehát fordítanunk a marxizmus-leninizmus forradalmi elméletének terjesztésére, az elméleti kérdések tisztázására, az ellenség ideológiai befolyásának felszámolására.

Erősíteni, fejleszteni a kommunista sajtó kollektív felvilágosító, propaganda és szervező munkáját! Ez az a program, amelynek jó végrehajtása új, hatalmas erőforrásokat nyit meg Pártunk és a dolgozó nép kapcsolatának megszilárdítása, szocialista építőmunkánk fokozása, a békéért, a hazáért való helytállás megacélozása számára. Nagy példaképünk: a lenini Iszkra öröksége ezekre a feladatokra szólít bennünket.

Megnyílt Moszkvában az országos művészeti kiállítás

Moszkvában az állami Tretyakov-képtár termeiben megnyílt az 1950. évi országos művészeti kiállítás. A kiállításon a Szovjetunió 16 szövetséges köztársasága festőművészeinek, szobrászainak, grafikusainak mintegy ezer munkáját mutatják be. A kiállított alkotások jelentős része ifjú, tehetséges művészek munkája, akik a háború utáni időszakban végezték el a művészeti főiskolát.

A festményeken, szobrokban és grafikai alkotásokban a művészek megörökítették a szovjet nép határtalan szeretetét Lenin és Sztálin, a Szovjet Állam alkotói iránt

Kitüntették a Lánchíd újjáépítésének legjobb dolgozóit

A Lánchíd újjáépítésénél kifejtett kiváló munkájuk elismeréséül az Elnöki Tanács a következő dolgozókat kitüntetésben részesítette:

A **Magyar Munkaérdemrend ezüstfokozatát** kapta, 3000 forint pénzjutalommal: **Szabó Sándor** lakatos, csoportvezető, MÁVAG, **Bujdosó Géza** mérnök, a részlettervek készítője, MÁVAG, **Bende Miklós** ács, brigádvezető, MÁVAG.

A **Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát** kapta: **dr. Palotás László** mérnök, a Lánchíd újjáépítésének központi felügyelője.

A **Magyar Népköztársasági Érdemérem aranyfokozatát** kapta: **Deák József** lakatos, MÁVAG, **Sávoly Pál** mérnök, a tervezés vezetője, Mélyépterv.

A **Magyar Munkaérdemrend bronzfokozatát** kapta, 1500 forint pénzjutalommal: **Pálffy György** ács, Hídépítő Vállalat, **Kálmán Lajos** hegesztő, MÁVAG, **Faltin Imre** mérnök, Közúti Hídberuházási Vállalat, **Papp Mátyás** kőműves, brigádvezető, Rimamurányi, Ózd.

A **Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüstfokozatát** kapta: **Ifj. Békési Ferenc** ács, Hídépítő Vállalat, **Kiss Tibor** műegyetemi tanár, Műszaki Egyetem, **Mélies György** mérnök, tervező, Ipari Épülettervező Vállalat.

A **Magyar Munkaérdemérmet** kapta: **Nagy Lajos** szerelő, MÁVAG, **Miklós Pál** mérnök, az alépítmények építésvezetője, Földalatti Vasút, Beruházási Vállalat, **Glück Aladár** kőfaragó, Közúti Hídberuházási Vállalat, **Fáber Gusztáv** mérnök, Mélyépterv., **Varsóczi Mihály** hengerész, DIMAVAG, **Borsos József** mérnök, Fővárosi Tanács, **Venekei Imre** segédmunkás.

Kitüntették a tanácsokban és a belkereskedelemben kiváló munkát végző dolgozókat

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a belügyminiszternek a minisztertanács elnöke útján tett előterjesztésére a helyi tanácsokban végzett eredményes munkájuk elismeréséül:

Nezvál Ferencnek, a budapesti városi tanács végrehajtóbizottsága elnökhelyettesének a **Magyar Népköztársasági érdemrend IV. fokozatát:**

Tatár Kis Lajosnak, a Hajdú megyei tanács végrehajtóbizottsága elnökének, **Papp Sándornak**, a Csongrád megyei tanács végrehajtóbizottsága elnökének, **Diósi Györgynek**, a Vas megyei tanács végrehajtóbizottsága elnökének, **Varga Andrásnak**, a Szabolcs megyei tanács végrehajtóbizottsága elnökének, **Blahut Jánosnak**, a Békés megyei tanács végrehajtóbizottsága elnökének, **Juhász Imrénének**, a Szolnok megyei tanács végrehajtóbizottsága elnökének és **Szegedi Albertnének**, a békéscsabai városi tanács végrehajtóbizottsága elnökének a **Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát:**

Varga Istvánnak, a budapesti városi tanács végrehajtó bizottsága pénzügyi osztálya vezetőjének, **Kiss Györgynek**, a budapesti városi tanács végrehajtó bizottsága igazgatási osztálya vezetőjének, **Werlein Ferencnek**, a budapesti XIII. ker. tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Balatoni Károlynak**, budapesti XI. ker. tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Bujtás Mihálynak**, a budapesti városi tanács végrehajtóbizottsága kereskedelmi osztálya vezetőjének, **Pesti Sándornak**, a terményszállítási járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Molnár Ferencnek**, a nagykanizsai városi tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Mikó Józsefnek**, a ceglédi járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Pandur Sándornak**, a pápai járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Füzi Gyulának**, a soproni járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Tárnok Lajosnak**, a tamási járás végrehajtó bizottsága elnökének, **Schiller Istvánnak**, a komárommegyei tanács végrehajtó bizottsága pénzügyi osztálya vezetőjének, **Monori Dezsőnek**, a bács-kiskunmegyei tanács végrehajtó bizottsága igazgatási osztálya vezetőjének, **Orosz Ferencnek**, a szabolcsmegyei tanács végrehajtó bizottsága oktatási osztálya vezetőjének, **Győri Jánosnak**, a borsodmegyei tanács végrehajtó bizottsága közlekedési osztálya vezetőjének, **Perl Ferencnek**, a bicskei járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének és **Iván Istvánnak**, a borsodmegyei tanács végrehajtó bizottsága pénzügyi osztálya vezetőjének a **Magyar Népköztársasági Érdemérem** aranyfokozatát:

Lapos Sándornak, a mohácsi járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Fülöp Tibornak**, a gyöngyösi járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Andó Lászlónak**, a salgótarjáni járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Oláh Imrének**, a debreceni járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Áldott Margitnak**, a szentgotthárdi járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Nagy Istvánnak**, a pestmegyei tanács végrehajtó bizottsága közlekedési osztálya vezetőjének, **Jagarics Mártonnénak**, a csurgói járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Kovács Margitnak**, a csongrádmegyei tanács végrehajtó bizottsága igazgatási osztálya vezetőjének, **özv. Nagy Sándornénak**, a keszthelyi járási tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Lajer Józsefnek**, a hevesmegyei tanács végrehajtó bizottsága építésügyi osztálya vezetőjének és **Gál Györgynek**, a hajdúmegyei tanács végrehajtó bizottsága osztályvezetőjének a **Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüstfokozatát:**

Mátyás Józsefnek, a szabási községi tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Kupi Rózának**, a siófoki községi tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Hidvégi Irmának**, a földesi községi tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Varga Gézának**, a hegyfalusi községi tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Kovács Mihálynak**, a peresztegi községi tanács végrehajtó bizottsága elnökének, **Csehi Lászlónak**, a porcsalmai községi tanács végrehajtó bizottsága elnökének és **Antal Ilonának**, a jászfényszarui községi tanács végrehajtó bizottsága elnökének a **Magyar Népköztársasági Érdemérem bronzfokozatát** adományozta.

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa a belkereskedelmi miniszternek a minisztertanács elnöke útján tett előterjesztésére a belkereskedelem terén dolgozók kiváló munkájának elismeréséül:

Dr. Petőházi Sándor, belkereskedelmi minisztériumi csoportfőnöknek, **Szemelka Ernő**, belkereskedelmi minisztériumi főosztályvezetőnek, **Salgó Andornénak**, az Áruházi Ker. Központi Igazgatójának és **Csillag Miklósnak**, a Szálloda és Élelmezési Ker. Központ igazgatójának a **Magyar Népköztársasági Érdemrend V. fokozatát:**

Dr. Adonyi Miklós belkereskedelmi minisztériumi osztály vezetőjének, **Tardos Béláné**, belkereskedelmi minisztériumi osztályvezetőnek, **Koltai György**, belkereskedelmi minisztériumi osztályvezetőnek, **Kovácsi József** belkereskedelmi minisztériumi előadónak, **Pallai Andornak**, a Terményforgalmi Egyesülés igazgatójának, **Sári Károlynak**, a Borkereskedelmi Központ igazgatóhelyettesének, **Seemann Bertalannak**, a Metallóglobusz Vállalat igazgatójának és **Szűcs Józsefnek**, a békésmegyei Terményforgalmi Vállalat igazgatójának a **Magyar Népköztársasági Érdemrend aranyfokozatát:**

Darabos Imrének, a Debreceni Textilnagykereskedelmi Vállalat igazgatójának, **Sági Vilmosnak**, a Sertésközpont keresk. főoszt. vezetőjének, **Szende Lászlónak**, a Ruházati Bolt Vállalat igazgatójának és **Arányi Istvánnak**, a Délpest megyei Népbolt igazgatójának a **Magyar Népköztársasági Érdemérem ezüstfokozatát:**

Barna Gézának, a Divatcsarnok Állami Áruház előadójának, **Szaniszló Sándor**, KÖZÉRT intézőnek, **ifj. Kandó József**, KÖZÉRT ker. segédnek és **Horváth Aladárné**, csomagolónőnek a **Magyar Népköztársasági Érdemérem bronzfokozatát** adományozta.

Bereczky Albert református püspök újévi levele

„Vagy — vagy!” cím alatt *Bereczky* Albert püspök, a református konvent lelkész-elnöke újévi levelet intézett a lelkipásztorokhoz a „Református Egyház” hasábjain. Többek között ezeket írja:

„Egyházunk a maga egészében döntött abban a nagy világátalakulásban, amelynek közepette él. Félreérthetetlenül az új magyar állammal való jó és testvéri viszony mellett döntött. Becsületesen igent mondott a szocializmus igazságára. Határozottan odaállt az első perctől fogva az új világháború veszélye ellen küzdő és a világ békéjét megóvni akaró népek sorába. Népünkért és a világ békességéért meg kell tennünk mindazt, amit csak megtehetünk.”

A FÉLSZÁZADFORDULÓN

A huszadik századból ötven év letelt.

Barátom, Ivan Szergejevics Guszev kolhozparaszt a napokban töltötte be életének 33. évét, lecélte az elmúlt ötven esztendő nagyrészét.

De barátom, életkora és megállapodottsága ellenére, csak könyvekből tudja, hogy mi is volt a cár, soha életében nem látott gyárost és fogalma sincs, milyen egy eleven földesúr...

Abban a korban, amelyben Guszev született, nagyszerű esemény játszódott le az emberiség történetében: Oroszországban lezajlott és győzött a Nagy Októberi Szocialista Forradalom.

Íme, ez tette gazdaggá és dicsőségessé ezt a félszázadot. A földkerekség embermilliói nem hiába tartják újévüknek, nemcsak január 1-ét, hanem november 7-ét is.

November 7-e arra késztette a földgolyót, hogy másképp forogjon, megrendítette a trónokat és palotákat, ledöntött alapzatukról felfújt tekintélyeket, elsöpört szánalmas törpéket, akik a népek legfőbb bíráinak képzelték magukat, és az emberiség számára megvilágította az utat, új távlatok, valóban új, nagy célok felé.

De voltak törpék, akik lábujjhegyre ágaskodva megpróbálták...

Emlékezzünk csak vissza röviden néhány nevetséges dologra.

A 17-es év novembere elmúlt. Utána december is. Az örökkévalóságba süllyedt a 18 as év januárja és februárja. És az egész idő alatt az osztrák jobboldali szociáldemokraták lapja, a *„Der Kampf”* egy árva szóval sem emlékezett meg az orosz országi Októberről. Mintha semmi sem történt volna, mintha ott, mint régen, zavartalanul tovább uralkodnának a gyárosok és földesurak.

A „Der Kampf” csak 1918 márciusában közölt *Otto Bauertól* egy cikket, amelyben nevezett nyilvánvaló keserűséggel közölte olvasóival, hogy Oroszországban körülbelül hat hónappal ezelőtt rendkívüli dolog játszódott le, a bolsevik forradalom.

A „Der Kampf” azért hallgatott, mert ugyanúgy, mint gazdái, abban reménykedett, hogy „két héten belül” a bolsevikok megbuknak Oroszországban.

Mr. *Francis*, Amerika oroszországi nagykövete annyira jó és előzékeny volt, hogy bőkezűen még két hetet ajándékozott: a szovjet hatalom bukását egy hónapra ígérte.

— Véleményem szerint — írta ez az „államférfiú” egyik jelentésében —, a szovjet rendszer egy hónapnál tovább nem maradhat fenn.

Azokban a napokban *Sommerset Maugham* angol drámaíró, különböző bulvár-darabok szerzője, aki mellékesen még a katonai kémszolgálatnak is dolgozott, parancsot kapott, hogy utazzék Pétervárra. El is utazott oda, nem mint drámaíró, hanem mint kém.

Maugham visszaemlékezéseiben így magyarázza meg kivezénylésének célját:

— *1917-ben Oroszországba utaztam. Azért küldtek, hogy akadályozzam meg a bolsevik forradalmat.*

Csekélység! A szúnyog elhatározza, hogy útját állja a viharnak. Megérkezik majd Pétervárra, büszkén megáll a Téli Palota mellett, jelt ad glasszé kesztyűjével — mire a Néva mindjárt visszafelé kezd folyni.

★

Nem járt sikerrel sok más hasonló kivezénylés sem. 1918-ban a beavatkozók, akiket Churchill küldött, szintén azért jöttek Oroszországba, hogy „véget vessenek” a bolsevik forradalomnak. Közülük még boldogoknak mondhatók azok, akik nagy ügygyel-bajjal elhordhatták magukat a fiatal szovjet köztársaságból...

Múlnak az évek — és Hitlert vezénylik ki a Szovjetunióba. *„Hitler egy hónapon belül meghódítja Oroszországot”* — hirdeti *Martin Dies*, az amerikai kongresszus tagja. A fasiszáló kongresszusi tagot tiszteletteljesen szajkózzák a *„Journal American”* dzsentlemenjei:

„Oroszország halálra van ítélve és Amerika Angliával együtt sem képes megakadályozni gyors összeomlását a nácik villámháborújának csapásai alatt.”

Sok ilyen irka-firka látott napvilágot. Ha ezeket most összeszednék, multatságos gyűjtemény lenne.

Ebbe a gyűjteménybe kellene bevonni a háború utáni jóslatokat is. Miközben a szovjet emberek nekivágtak a háborúutáni sztálini ötéves terv megvalósításának, a jövendőmondók nagy buzgalommal pergették nyelvüket.

— *Semmit sem fognak elérni!* — jelentette ki kategórikusan a londoni *„Economist”*.

— *Én is tudom, hogy semmit sem érnek el!* — erősítette meg *Mr. Campbell*, a mindentudó *Reuter* hírügynökség legtudósabb megfigyelője.

— *Oroszország teljesen kimerül, ha csak nem kap kölcsönöket!* — tette hozzá a tekintélyes Mr. Freund, az ugyancsak tekintélyes *„Sidney Morning Herald”* ausztráliai ujságban.

De hol vannak mindezek a jósok és jövőbe látók, mindazok, akik azt jövendölték, hogy rossz idők következnek a Szovjetunióra? Vajon milyen jóslatokat állítanak össze most, az 1951. év küszöbén?

★

Két nagy név árasztott világosságot a mindenségre az elmúlt ötven esztendő alatt: Lenin és Sztálin.

Milyen nevekkel örvendeztette meg ez alatt az idő alatt a Wall Street és környéke a világot? Még a legerősebb nagyítóüvegen keresztül nézve is a chamberlainek, churchillek, vilmosok, ferenc-józsefek, hitlerek, trumanok, jules-mochok, harrimanok és macarthurok csak parányi bolhák bolygónk testén.

A bolhák akarnak oroszlánoknak és tigriseknek látszani. Bömbölni próbálnak, világuralomról rikácsolnak, fenyegetődznek, liesztgetnek. Dicsekszenek, hogy segítségükkel a kapitalizmus már a koreai, a vietnami és malaji népek vérét ontja.

Világuralomról fecsegett Vilmos. Majd a kipödrött bajuszú császár felváltására a kisbajuszkás bohóc, a félnótás „gefreiter” jött. Szintén világuralomról álmodozott. Most ugyanerről a témáról álmodozik a bajusztalan ember a szemüveggel, amely azonban egyáltalán nem védi meg a rövidlátástól.

Zajonganak és a hiszékeny együgyűeket a „vörös veszéllyel” rémítgetik. Annakidején Al Capone, a hírhedt gengszter (aki szintén a kapitalista társadalom egyik hőse az utolsó ötven évben) csatlakozott ehhez a kampányhoz.

Egyszer a gengsztereknek ez a főnöke a divatos börtön fényűzően berendezett cellájában üdült. Ott fogadta az egyik amerikai újság munkatársát és nyilatkozatot adott neki:

— *Össze kell fognunk a kommunizmus ellen* — mondotta a bandita —, *vállvetve és erősen tartanunk kell magunkat. Meg kell védenünk Amerikánkat...*

Figyeljük csak meg, Al Capone többes szám első személyében beszélt. Nem saját személyében nyilatkozott, hanem az amerikai dollár nevében.

Al Capone azon a megszokott tolvajnyelven beszélt, amelyen az összes háborús gyujtogatók nyilatkoznak. „Vörös veszélyt” rikácsolnak csak azért, hogy ezzel a lármával álcázzák háborús készülődéseiket.

De bárhogy igyekeznek és bárhogy buzgólkodnak is, az emberiség nem megy utánuk. Nem engedi meg a harmadik világháborút! A távozó félszázad utolsó esztendejét nem hiába tette emlékezetessé még egy történelmi esemény: a béke híveinek Varsóban megtartott világkongresszusa. Ezen a kongresszuson a küldöttek közül felszólalt Vallatoi, öreg hindu költő is. A háborús gyujtogatók felé ezeket mondta:

„Ti pusztítjátok és elnyomjátok a népeket, nem a ti hivatástok az emberiség egyesítése és ezért egyedül fogtok maradni.”

Amikor pedig utána Fagyejev szovjet küldött köve kezett, a teremben mindenki felállt és ütemesen harsogta:

— *Sztálin — a béke! Sztálin — a béke!*

★

Képzeljük el egy pillanatra, hogy évszázadunk elmúlt felében nem ment volna végbe Oroszországban a Nagy Októberi Szocialista Forradalom. Hogyan lépne akkor az emberiség az 1951. évbe? Milyen nyomorúságos képet mutatna a földgolyó? Természetesen megszokásból tovább forogna tengelye körül, de milyen emberszörnyetegek forognának rajta, miközben azt hinnék, hogy az emberi sorsoknak ők a legfőbb bírái! Hiszen akkor a mindenfajta churchillek, trumanok, degaulleok és hasonlók korlátlanul rákényszeríthetnék a népekre dzsungeltörvényeiket!

És milyen lenne a világ térképe a nagy Szovjetunió, korunk progresszív döntő ereje nélkül!

Nem lenne demokratikus Lengyelország. Nem lenne szabad, független Csehszlovákia, nem lenne sem új Magyarország, sem új Románia, sem új Albánia. A császárok bíbelődnének vagy a fasizmus jármában vergődne egész Németország.

Kínában amerikaiak, japánok és Csang Kai Sek-i pusztító korrupt kalandorok garázdálkodnának.

.. Nem, lehetetlen ilyen képet elképzelnünk. Mi, a XX. század egyszerű emberei, boldogok és büszkék vagyunk, hogy éppen a mi életünkben emelkedett a világ fölé Október napja. Ezért mi hálásak vagyunk a távozó félszázadnak és ma keményen megszorítjuk egymás kezét.

— Boldog új évet, elvtársak! Boldog új évet, barátaim!

G. Riklin

CSALÁDI LAKOHÁZ AZ ECSED UCCÁBAN.

(Átalakítás és bővítés.)
Tervezte: Kiss Tibor.

Építőmunka. 1934. 3. sz.

Az ÉPITŐMUNKA legutóbbi számban vitát nyitott a középosztály családiházának problémájáról. Azt kéri a szerkesztő, hogy ehhez a témához minél többen szóljunk hozzá. Ugy érzem, hogy hiányos maradna az anyag, ha nem esne szó azokról a házakról, melyeket a tulajdonos nem újonnan építtet, hanem átalakíttat a maga szükségleteinek megfelelően. Gyakori eset s erre szeretnék a következőkben egy szerény példát bemutatni.

360 öles telken állott egy háromszobás „villa" és házmesterlakás. A villában nem volt előszoba, csak egy üvegezett veranda, amely helyzeténél és méreteinél fogva sem a szükséges közlekedésre, sem pihenésre nem volt alkalmas.

A felszerelési és kiviteli hiányok pótlásától eltekintve először az alaprajzi elrendezést kellett használhatóvá tenni, másodszor egy további lakó és személyzeti szobáról, terraszról, WC-ről stb. kellett gondoskodni. A feladat takarékosan úgy volt megoldható, ha a beépített alapterületet csupán egy nagy szobával bővítjük és a házat részben emeletesre építjük, a lépcsőt az amúgy is használhatatlan kerti szobába állítva fel. Ebből most az új nappali és az egyik, majd belőle a másik szülői lakószoba nyílik. Az új szoba fölé került a nagy terrasz úgy, hogy megközelítése a mindenki számára semleges emeleti folyosóról van biztosítva, elkerülve azt a kellemetlen helyzetet, hogy a család és vendégei csak egy családtag szobáján keresztül juthatnak szobájukba. (Szükségesnek tartom leszögezni azt a szabályt, hogy amint a családiház a család külön kis életét elhatárolja az emberi közösségtől, ugyanígy a családtag zavartalanságát is biztosítania kell a házon belül). Az emeleti kis folyosóról nyithatunk be a gyermekek szobájába, ez esetben két fiúhoz, azután a garderobba, a személyzeti szobába és a padlásra.

Az emeletes rész lefedése össze van foglalva a földszintes rész tetejével azért, hogy a meglevő cserép felhasználásával egyszerű, — vápáktól és egyéb törésektől mentes — tetőidomot nyerjünk. Ez a magyarázata a látható épületkörvonalaknak. Más haszna is van ennek. Igy volt a ház a viharoldal felől töretlen fedélsíkkal megvédhető és a déli irányban megnyitható. A déli ereszalja a terraszon tornácot alkot és alatta védetten lehet tartózkodni. Ez az alattalevő nappalinak ugyancsak délrenéző és teljesen megnyitható négy méteres ablakával együtt — merész és kissé torz hasonlattal — olyan emberhez fogható, ki fejével délfelé fordulva nyitott száján át tüdejébe szívja a jó levegőt, míg szemeivel hátratolt sapka ellenzője alól a nap felé tekint.

A meglevő házmesterlakásból, — erre nem lévén szükség — egy komfortos egyszobás bérlakást készítettünk.

A kert három részre oszlott. Virágos kertre, amelyben két virágos négyszög egy gyepnégyszöget zár körül, mindenütt kőlapok sora szolgál járásra; gazdasági udvarra, előzőtől napos fallal elválasztva és végül a gyümölcsösre.

Ezzel az igen szerény példával, de szöveg helyett rajzzal és fényképekkel óhajtok a családiházról szóló vitának feltett kérdéseire megfelelni. Mellesleg szólva az a tény, hogy általános szokás a megvásárolt ház átalakíttatása, cáfolja azt a laikus hiedelmet, hogy a ház is egy konfekciós használati tárgy.

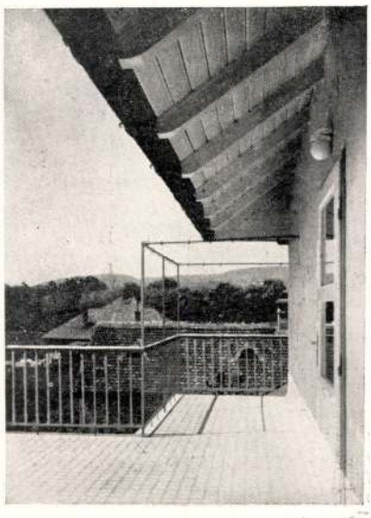

Ecsed uccai lakóház tornáca.

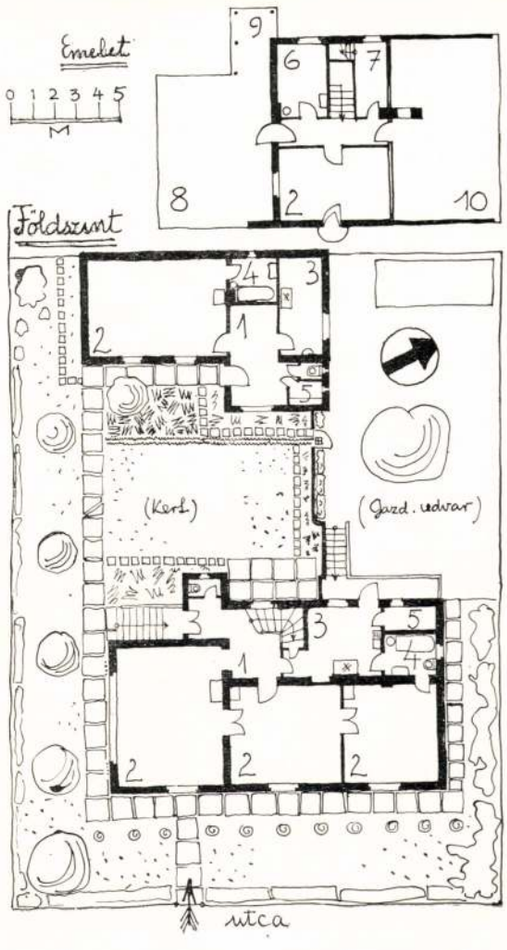

Kiss Tibor

K

CSALÁDI LAKÓHÁZ
BUDAPEST—MÁRTONHEGYEN

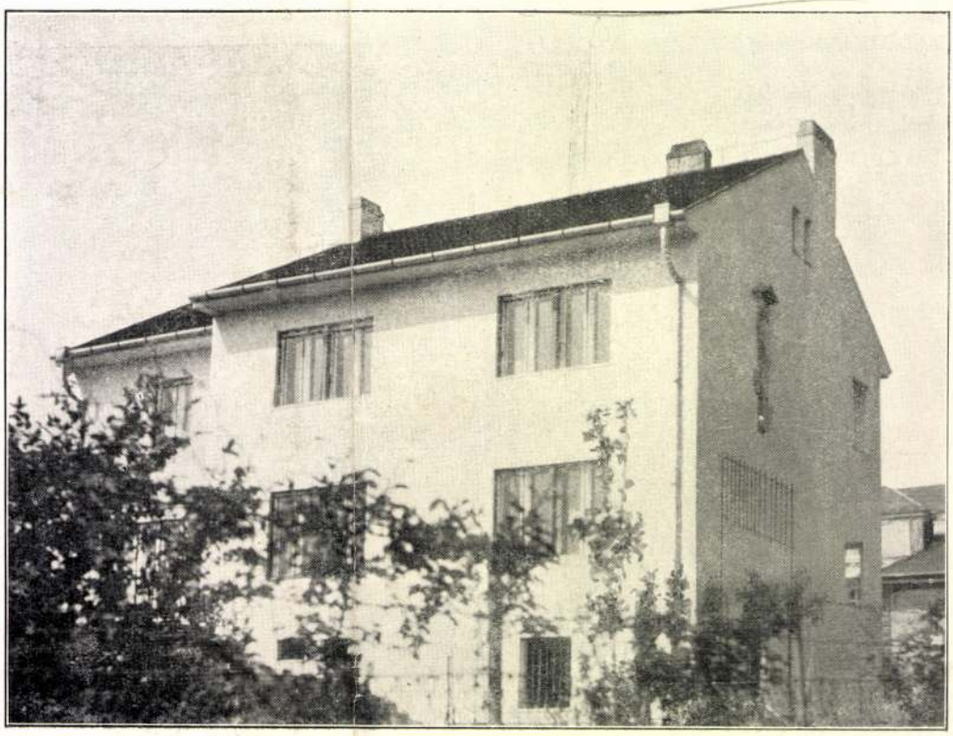

Dr. Kotsis Iván

Budapest—Mártonhegyi családiház telkének alaprajza.

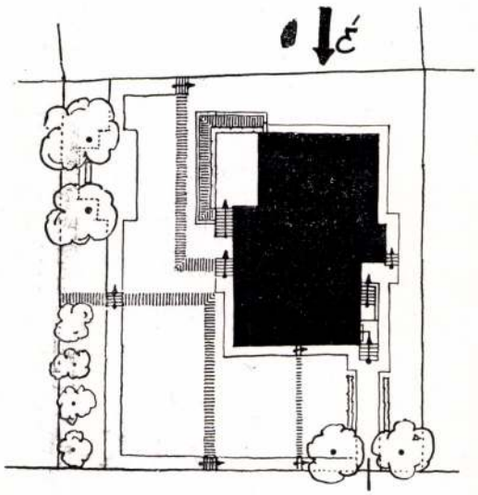

Foto Máté Olga

SZENT FERENC SZOBRA
a Mártonhegyi családi lakóház északi falán. Ohmann Béla munkája.

KISS Tibor épitész M.D.K.

-észtvett a pályázaton /III.dij, 20 000 Ft /

Társtervező: Köves Emil-Horváth Miklós

Döntöttek a tatabányai megyi kórház épitési pály zatról
Magyar Nemzet 1962. december 24. 15.l.

Kiss Tibor

MDK

Kiss Tibor, Lantos Ferenc és Tillai Ernő festőművészek kiállitása a Janus Pannonius Muzeumban.

Janus Pannonius Muzeum irattára.

M.Heil Olga-Kiss Dezső-Török Lajos: 1945 utáni művészeti életre vonatkozó adatok. Művészettörténeti adatok. XØ Bp.1960.221-250.l.

248.l.

MDK.

Kiss Tibor

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 ápr.8.lap 4.

MDK.

Kiss Tibor

Tervezte a pécsi ferences kolostor átalakítását

Gergelyffy András: Tájékoztató Műemlékvédelem 1963. 2n. 113. l.

d ő l v

ok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

KISS TIBOR

ÉPITÉSZ.

JELEN VOLT WALTER GROPIUS ~~BU~~ELŐADÁSÁN A MAGYAR MÉRNÖK ÉS ÉPITÉSZ EGYLET BUDAPESTI SZÉKHÁZÁBAN, 1934. FEBR. 5-ÉN.

BODRI FERENC: GROPIUS PESTI FÉNYKÉPE.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 54. LAP

Kiss Tibor építész (Pécsi Terv. Váll.)

A siófoki kórházat tervezte (Szepzák)
1968-ban

Bálint János: A siófoki és a
dombóvári kórház

Magyar Építőművészet 1970/2 46 old.

Kiss Tibor

aláírása is szerepel annak a fénytépest a hátlapján, amely Walter Gropius budapesti előadása alkalmából, 1934. febr. 5-én készült.

Dolzi Ferenc: Gropius pesti fénytépe. - Magyar Építőművészet, 1970.1.sz.54.l.

Kiss Tibor, építész

Kelle Sándor pécsi műtermében a háborút követően festészeti szabadiskola működött. Itt volt tanítvány Tillai Ernő, Kiss Tibor, az építész.

Tüskés Tibor: Beszélgetés Kelle Sándorral. Jelenkor, 1976. 4. 341. old.

Kiss Tibor, építész, festő, grafikus

„Hegyoldal" (90 x 52 cm.) olaj, 1973. (repr.)

„Toszkána" (85 x 110 cm.) olaj, 1974. (repr.)

Magyar Építőművészet, Budapest, 1976. 5.

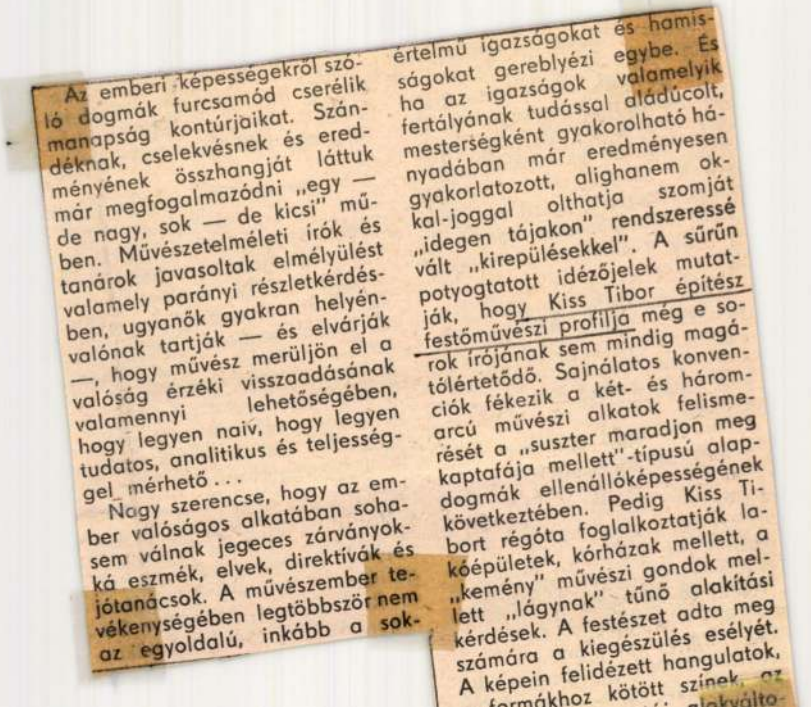

Az emberi képességekről szóló dogmák furcsamód cserélik manapság kontúrjaikat. Szándéknak, cselekvésnek és eredményének összhangját láttuk már megfogalmazódni „egy — de nagy, sok — de kicsi" műben. Művészetelméleti írók és tanárok javasoltak elmélyülést valamely parányi részletkérdésben, ugyanők gyakran helyénvalónak tartják — és elvárják —, hogy művész merüljön el a valóság érzéki visszaadásának valamennyi lehetőségében, hogy legyen naiv, hogy legyen tudatos, analitikus és teljességgel mérhető . . .

Nagy szerencse, hogy az ember valóságos alkatában sohasem válnak jegeces zárványokká eszmék, elvek, direktívák és jótanácsok. A művészember tevékenységében legtöbbször nem az egyoldalú, inkább a sokértelmű igazságokat és hamisságokat gereblyézi egybe. És ha az igazságok valamelyik fertályának tudással aládúcolt, mesterségként gyakorolható hányadában már eredményesen gyakorlatozott, alighanem okkal-joggal olthatja szomját „idegen tájakon" rendszeressé vált „kirepülésekkel". A sűrűn potyogtatott idézőjelek mutatják, hogy Kiss Tibor építész festőművészi profilja még e sorok írójának sem mindig magától értetődő. Sajnálatos konvenciók fékezik a két- és háromarcú művészi alkatok felismerését a „suszter maradjon meg kaptafája mellett"-típusú alapdogmák ellenállóképességének következtében. Pedig Kiss Tibort régóta foglalkoztatják lakóépületek, kórházak mellett, a „kemény" művészi gondok mellett „lágynak" tűnő alakítási kérdések. A festészet adta meg számára a kiegészülés esélyét. A képein felidézett hangulatok,

Julius Caesar Egyiptomban találkozott Sosigens alexandriai csillagásszal, aki feltárta előtte a naptár tökéletességének titkát, vagyis, azt, hogy egy évben 365 nap van és minden negyedik év „szökő"-év. Feltehető, hogy Sosigens adott magyarázatot a szökőévekre vonatkozóan, de a rómaiak nem figyeltek rá.

Az i. e. 44. évben Julius Caesar fogadtatta el Rómában Sosigens naptárát. 325-ben a niceai zsinat fogadta el a keresztény világ számára a Julianus-naptárt.

Pár évszázad elteltével kiderült, hogy ez a naptár nincs teljesen befejezve. Az év nem pontosan 365.25 nappal-éjszakából áll, hanem kicsivel kevesebből — 365.2422 nappal-éjszakából áll. Ami azt jelenti, hogy 128 év alatt a Julianus-naptár körülbelül egy éjjel-nappal marad el az időtől.

Elsőnek Nikifor Gergely bizánci tudós tette szóvá

Így jött létre a Gergely naptár. S, hogy abszolút tökéletes legyen, minden 4000. évben még egy szökőévet kell kihagyni.

A Gergely-féle naptár rövid időn belül bevezetésre került Olaszországban, Spanyolországban, Portugáliában, Lengyelországban; 1582. december 9—20-tól Franciaországban; 1583-tól Luxemburgban, Hollandiában; 1584-től Ausztriában, Svájcban; 1587. október 21-től illetve november 1-től Magyarországon; 1610-től Poroszországban; 1700-tól Németországban, Norvégiában, Dániában; 1752-től Nagy-Britanniában; 1753-tól Svédországban, Finnországban; 1873-tól Japánban; 1911-től Kínában; 1916-tól Bulgáriában; 1919-től Szerbiában és Romániában; 1924-től Görögországban; 1926-tól Törökor-

Kiss Tibor,
építész és festő-
művész.

1) Folytatás.

Akadi Tamás:
Szabó Zoltán képei
az IH-ban, és
Kiss Tibor festmé-
nyei a Nevelők Há-
zában.

Dunántúli Napló, 1949. febr. 11.

Kiss Tibor
Kozma Lajos
Major Máté
Kaesz Gyula
Borbíró Virgil
Fischer József
Granasztói Pál

voltak az 1945-ben alakult Magyar Művészeti Tanács építőművészeti szaktanácsának tagjai 1946-ban

Major Máté: A Szabadsag hid díszei

Budapest 1980/6 8.o.

(Kiss Tibor)

könyve

A magyar falu
épületeinek stílusa

A Műegyetem Mű-
vészi Továbbképző Intézet-
nek kiadványa

leendő megtartására határidőül 1906 évi _____ 19

2 _____ óráját tüzöm ki a mikor a bíróilag lefoglalt

_____

_____

s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénzfize

adatni.

Felhivom mindazokat, kik az elárverezen

megelőző kielégittetéshez tartanak jogot, a mennyiben

egrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tünik, elsőbbségi

vagy szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bi

Kelt Budapesten, 1906. évi _____

BUDAPESTI III. KER. KIR. J
REVÉS

< Kiss Tibor >

épitész Kömpe

<> A kertépítés tör-
ténete. 2. kiad.
Bp. 1947. 24 l.

Kiss Tibor

épitész

Mül. Bpest 1899 jun. 21.

lásd

Lex Magy Társ

292. b. l.

órút 48 Tel. hívó: 52-9-53
ád-út 98 Tel. hívó: 95-0-01

központi iroda:
geri-u. 3 Telefon: 94-2-12

KARDO

S. GÁBOR

Kiss Tibor

Gyiteit
nincgjetemi adjunk
l. sus.

Irsy László: Az én
házam — az én
váram. Bp. C. n.

fenti munkatársa volt
e munek.

589/1935.

Nagyméltóságu Minis

Kegyelmes Uram !

Bátor vagyok a Müem
1936-37. évi költségvetési ter
ve mély tisztelettel felterjes
laltatik az esztergomi vár, ki
ra és biztositására külön enge
tényi római ásatások és az o
sége, amiről Excellentiád külö

1./ A székesfehérvári bazilika
A Szent István által alapit
tavasszal haladéktalanul e
Szent István jubileumi évre, 1
sokkal együtt ezeket is befeje

Kiss Tibor

épitész

lásd okv.

Orsz. öszt. 1931/32

72. l.

Penge brourbót VII. 246.

Kiss Tibor

épitesz

1938. a Kotsis

Iván dr. tanszék

adjunktusa.

M. D. K.

KISS Tibor építész

206/P-jelű lakóházak a MNOT 200-as sorozatból átalakítva

Szende László: Pécs nyugati városrész építészeti elrendezése

Magyar Építőművészet 1959. 3/4. sz. 105. l.

(Kiss Tibor, dr. vitéz)

építési könyve

A kertépítészet története

A Mérnöki Továbbképző Intézet Kiadványai V. k. 7. f.

Bp. 1942

Könyvtárunkban

3790. Pietro Longhi.
Sz. Velencében 1702-ben.

Férfi képe.

Goldoni Károly ábrá

derékon alulig, ábrázo
fordult, de szembe néz. Jobbjá
szésű könyvre támaszkodik, mel
olvasható, míg baljában nagyit
kis ujján gyémántokkal kirakot
tott parókája rizsporos,
jusza és szakálla leberetvált.
ingének mellfodra csipke, aran
lénye és gallér nélküli kabátj

Vászon, mér. 93.5:73.3
Nemes Marczell ajándéka

Jegyzet. Gróf Berchtold
Scrigni palotában volt Berchtold St

Aj. 1908. Nemes Marcz

Kiss Tibor

– 1957-ben Lantos Ferenc, Tillai Ernő mellett állít ki a Jan. Pan. Múz-ban

A Jan. Pan. Múz. kiállításai

Jan. Pan. Múz. Évk. 1974 XIX

Kiss Tibor

a. j.: Mester és tanítványai

Művészet, 1982. november

Kiss Tivadar, ötvös-növendék MDh
[iparművész?]

Az Áll. Pénzverde tanműhelyében tanul.

— : (— szöveg — fénykép) 6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. nov. 27.

KISS Tibor
épitész

BUZA Péter: Sirkertet mérünk. [Kerepesi temető] = Budapest, 1983/8.

32.p., Tagja volt annak a bizottságnak mely a temető megmentendő értékeit mérte fel, az ő feladata volt az épületek felmérése.
34.p.

Kiss Tibor, ápítén

Lr Alpár Ignác

Pusztái L. A magyar ápítészeti múzeum 35

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983 83/2

s Tibor, épiki

L. Kozma Lajos

– : A homéroszi évek építészetének kronológiai táblázata 6-8

J. Lagyan

Építészet Bp. 1983 83/2

Kiss Tibor, grafikus

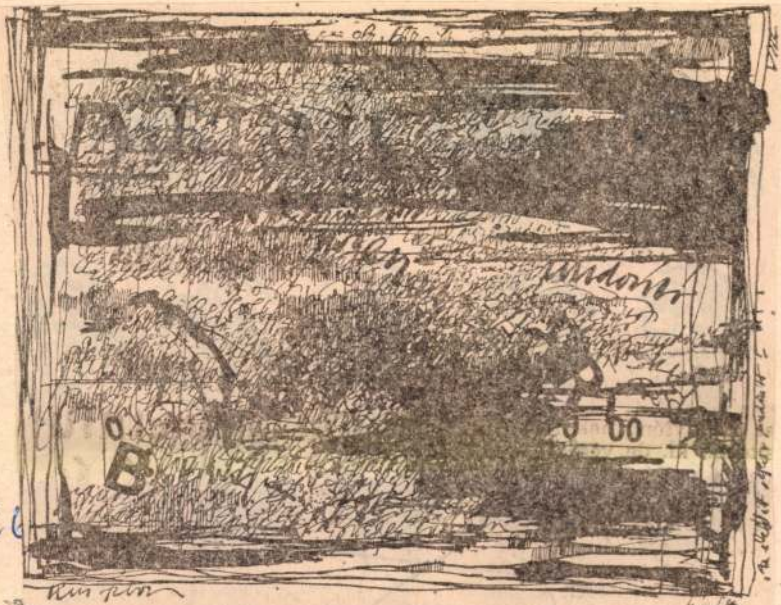

Kiss Tibor: Az ebéd itt olykor undorító

Kiss Ti

Élet és

8

XXVII/2

Kiss Tibor, építész és festőművész

5. Megyei Kórház rekonstrukciója, Szombathely, (Kiss Tibor)

Magyar Építőművészet, 1984, 4, 24- 25-old.

dr. Kiss Tibor, építész

Az Építész- és Közmunkaügyi Minisztérium által elfogadott típustervek

az alaprajzon 1 cm a valóságban 2 m.

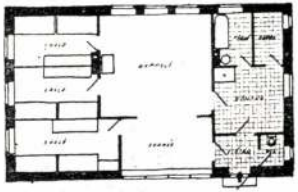

ÉRTELMISÉGI LAKÓHÁZ
Alapterület 109 m²

18
TÍPUS

Terv.: dr. Kiss Tibor

Magyar Építőművészet, 1984. 2. 14-old.

Kiss Tiborné Nagypál Judit

Horler Miklós: Šoproni lakóházak helyreállitása I., Caesar-ház. /Kiss Tiborné Nagypál Judit épitész/ Magyar Epitőművészet, 1966.15.évf. 1.sz. 42-45. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 251. l.

Kiss Tibor, festőművész

Nagy Imre: Féltelek, kincsem... a XXXIV hódmezővásárhelyi Ezzi Tárlatról.

Kiss Tibor: Academia '87, olaj, 70 × 90 cm, 1987

Művésnet, 1988. febr., 54-old.

Kiss Tibor, festőművész

Nagy Imre: a XXXIII. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlatról.

3

3 Kiss Tibor: Drapériák, olaj, 70 × 90 cm, 1986

Művészet, 1987, március, 38-old.

ben, a „tájhoz és a benne élő emberekhez kötődő humanista piktúrában" véli eszenciáját megtalálni.

Tévedés ne essék, jelen sorok írója nem a realizmus létét kérdőjelezi meg, pusztán annak bizonyítására törekszik, hogy e szó mögött korántsincs olyan egységes alkotói közösség, egységes művészi közeg, mint ezt gondolhatnánk, sőt – ha finomított és erősen szűrt formában is, de – érezhető az új expresszionista vagy új festői irányzatok jelenléte ezen a kiállításon is.

Az Őszi Tárlat realista vonulatának gerincét azon művészek alkotásai képezik, akik hűségesek maradtak városhoz, stílushoz, eszmeiséghez. Ők már megküzdötték a maguk csatáit, kivívták a maguk helyét a művészeti életben. *Németh József* kompozícióin tovább fokozza a szálkás festésmód alkalmazási lehetőségeit, formáit, alakjait feloldja egyfajta villódzó festőiségben, ám a képek erővonalrendszerei, a statikus és dinamikus tömegek jól kiszámított aránya továbbra is határ-

zott keretet ad témáinak. *Szalay Ferenc Október 6.* című festménye igazi telitalálat, melyen a nézőpontválasztás és a téma megközelítésének e szokatlan módja párosul a cím és tartalom kiváltotta asszociatív, érzelmi töltéssel. *Fejér Csaba* „finom naturalizmusa", mely bevallottan is *Munkácsy* és *Paál László* örökének továbbvivője, kissé az érzelmesség irányába látszik eltolódni. *Hézső Ferenc,* aki többéves próbálkozás után felhagyott a realizmus korszerűvé tételének kísérleteivel, visszatért a látvány alapú piktúrához, felhasználva az alföldi

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 5

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET

Budapest

Kiss Tibor:

„Tavaszváró" (22x28 cm) 1973

1021

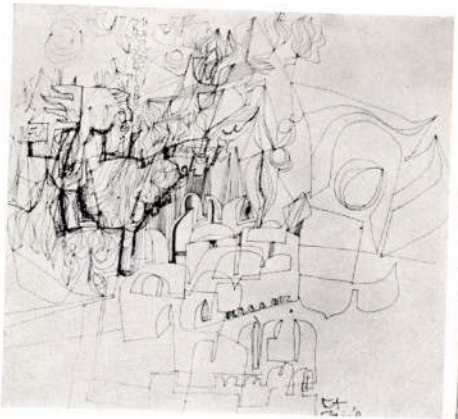

Kiss Tibor: Házak

Hogyan került az ürüfej Gergely pápa plakettjére?

XIII. Gergely naptár-reformja

A római naptár nem volt tökéletes. Innen ered Voltaire mondása is, hogy: „A rómaiak mindig győzelmet arattak, de

hatók 4-el, pl. 1600., 2000., 2400-ik évek szökőévek maradnak, de 1700., 1900., 2100., 2200., 2300. évek stb. „egyszerű"

Majom, Ürü, Kakas, Kutya. Az óbolgár uralkodók, nevükhöz fűzik a bolgár naptár szerinti év nevét, amelyben trónra kerül-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Kiss Tibor

1972 APR 29

Kiss Tibor kiállítása a Kisgalériában

Tegnap, március 28-án, kedden délután öt órakor a pécsi Kisgalériában megnyílt Kiss Tibor képkiállítása. A megnyitót Bizse János festőművész mondta, s utána kértük az alábbi nyilatkozatot Kiss Tibortól:

— Pécsi születésű vagyok, s a képzőművészettel gyerekkorom óta foglalkozom, párhuzamosan irodalommal és zenével. Sőt, kiskorom óta dédelgettem magamban azt a gondolatot, hogy építész leszek s ez az álmom meg is valósult. De — bár nem megszakítás nélkül — a képzőművészeti tevékenység folyamatosan végigkísérgette egész életemet. Ez az első önálló jelentkezésem. 1957-ben Tillai Enővel és Lantos Ferenccel volt már egy közös kiállításom is, ahol egyesek szerint feltűntem túl élénk színeimmel. Végül is a festészet nagyon szigorú, mondhatnám nagyon op-art építészet oldódása nálam. Kétségtelenül ez érződik ebben a hobby-szerűen űzött festészetben, mely azonban mégsem hobby, mert a hobbyt abba lehet hagyni, ezt meg nem.

0579	60										300
0581	20										300
0599											300
0599	80										300
0629											500
0629	501										300
0630	101										000
0635	601										300
0671	401										300
0675	901										300
0677	401										300
0679	401										100
0695	501										100
0695	001										300
0701	601										
0705	501—600	300	2057	001—100	300	4353	0574	100	000		
0740	001—100	300	2057	201—300	300						
0740	001—100	300	2071	401—500	300	4354	501—600		300		
0742	001—100	300	2131	101—200	300	4373	001—100		300		
0743	701—800	300	2132	201—300	300	4373	701—800		300		
0750	001—100	300	2172	301—400	300	4376	801—900		300		
0752	0848	5 000	2182	401—500	300	4404	101—200		300		
0752	801—900	300	2196	301—400	300	4406	201—300		300		
0766	501—600	300	2204	301—400	300	4407	801—900		300		
0768	101—200	300	2210	401—500	300	4409	501—600		300		
0769	301—400	300	2235	001—100	300	4418	701—800		300		
0770	201—300	300	2240	0500	25 000	4422	701—800		300		
0808	801—900	300	2240	501—600	300	4437	801—900		300		
0812	701—800	300	2257	101—200	300	4441	0536	10	000		
0822	801—900	300	2259	301—400	300	4441	501—600		300		
0840	0492	5 000	2272	401—500	300	4441	901—1000		300		
0840	401—500	300	2273	101—200	300	4443	301—400		300		
0842	301—400	300	2277	401—500	300	4454	401—500		300		
0844	201—300	300	2316	001—100	300						

A reneszánsz időszerűsége

Kiss Tibor művészetéről

„A helyes arány adja a szép formát, nemcsak a festményen, hanem minden dologban, ami csak elénk tárul."
(Dürer)

A helyes arányok, az isteni rend kutatása mára – úgy tűnik – lekerült a művészet „problémamegoldó" gondolkodásának napirendjéről. Egy olyan korban, amikor a művészet főáramában a gesztusok, a frissesség, az újtárgyiasság olykor meghökkentő hatásokra törekvő tendenciái az uralkodóak, szokatlan és – valljuk be – egyedülálló művészet az, amely „... minden dologban, ami elénk tárul...", a helyes arányt, a felszín alatti szerkezetet, a formák mélyén rejtőző lényeget oly eltökéltséggel kutatja, mint a régi reneszánsz nagy mesterek. Ma egy ilyen típusú művészetnek az ismérvei azért rejtőzőek, mert a fotószerű naturalizmus vagy a hiperrealizmus elszoktatta a szemünket attól, hogy egy festményen, amely a szó nemes értelmében véve csak festmény, olyan összefüggéseket keressünk, melyek a lét mélyebb és rejtettebb arcát tárhatják fel számunkra. Márpedig ma is létezik ilyen művészet. Ma is van olyan művész, ki a természet avagy a teremtett világ arányrendjét kutatja.

Kiss Tibor ritkán kiállító művész. Egyéni tárlatai fél kézen megszámlálhatóak. Kevés olyan kiállítási fórum van, amelyre rendszeresen küld be munkákat. Ezek egyike a Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat, melyen 1985 óta rendszeresen szerepel festményeivel és döbbenetes finomságú ceruzarajzaival. 1989 szeptemberében a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban rendezett egyéni kiállítást. Ennek kapcsán próbáljuk most föltérképezni életművét.

Kiss életének egyik meghatározó élménye az volt, midőn tizenegy éves korában szüleitől ajándékba megkapta *Barcsay Jenő Művészeti anatómia* című legendás könyvét. Az ebben látható rajzok, anatómiai tanulmányok egy életre megszabták azt a művészeti irányt, azt a szemléleti módot, amelynek beteljesítését a művész egész eddigi életműve példázza. Középiskolai tanulmányait 1973-ban, a budapesti Képző- és Iparművészeti Szakközépiskolában fejezte be. A Képzőművészeti Főiskolán *Gerzson Pál* festőosztályának növendékeként 1975–1979 között végezte tanulmányait, 1979 óta pedig ugyanitt az Anatómia Tanszéken tanít, adjunktusként.

Még a főiskolai tanulmányok közepette ébredt rá, hogy a több százszor lerajzolt idős emberek – akiket már a szakközépiskolába is rendszeresen hívtak modellnek – nem jelentenek elégséges alapot formai, anatómiai kutatásaihoz. Az unásig ismert redők, ráncok és arcvonások nem tudták a felszín alatti szerkezetek mibenlétét a maguk fizikai valójában feltárni. Megszületett hát benne az igény, hogy miként a reneszánsz nagy mesterei, ő is az emberi test anatómiájának rejtett – csakis a bonckés által megismerhető – régióiig hatoljon. A halottaskamrák rideg világában edződött mélységes tapasztalatai és élményei rögződtek azon a több száz rajzon, amelyeket az ember kutatásának szentelt. Ezek a rajzok nem puszta anatómiatanulmányok. A lét, az élet mibenlétére kérdez rá ott, ahol mindennemű életjelenség már megszűnt, ahol nem maradt más, csak a „true shell which contains the truth". Ebből az élményből, illetve vizsgálódásból fakad műveinek komor metafizikája. Az átmeneten túli állapot rögzítésével a halál innenső oldalán megtapasztalható folyamatok teljesebb és tökéletesebb ábrázolására vállalkozik.

A bonctermekben született rajzaiból bontakozott ki egyik legkorábbi *Figura* sorozata. Az 1976-ban megkezdett olajfestmény sorozatának leggyakoribb témája egy, esetenként két fekvő helyzetű alak, amelyek biológiai entitása néha elég nehezen határozható meg. Némely esetben az is tisztázhatatlan, hogy nyugvó, ám élő biológiai egységek-e ezek a lények, vagy már a lét túlsó oldalára, a halálon túli állapotba került lélek visszamaradt csonthéjai-e? E figurákon a drapériáknak is különös szerep jut. Helyenként fölfednek testrészeket az alakokból, s ilyenkor emberi csontvázrészletek tűnnek szemünkbe, figyelmeztetve a köztes lét könyörtelen jelenlétére bennünket. Máshol a leplek és drapériák fodrozódásai matematikai rendet követnek, hullámzásuk, gyűrődésük számszerű összefüggéseket rejt magában, hogy megszülethessék belőlük a lét alapformája: a tojás forma (*Figura*, 1981).

A létbevetettség különös megfogalmazásának tekinthetjük a *Drapéria* vagy az 1986-os Őszi Tárlatra beküldött *Drapériák* című festményeket is. Az utóbbin, a gazdagon redőződő textíliák és a háttér éjfekete foltja közötti ellentétet tovább mélyíti a két alak nehezen leírható, bizonytalan, sőt metafizikus kapcsolata. Sajátos léptékkülönbség is tapasztalható a két figura között, amely a teljes egynemű, mindent elnyeléssel fenyegető háttér előtt egy különös, „nem cselekvő" lét benyomását kelti.

Az anatómiai rajzok változást idéztek elő Kiss Tibor festői formanyelvében is. Már a főiskolai évek alatt készített portrékat. Ezekre az erőteljes, konstruktív megoldás volt jellemző. Minél kevesebb részlettel, pusztán a jellegzetes anatómiai főformák hangsúlyozásával, rendkívül rajzosan, „il designo" megoldott festmények voltak ezek. 1977-től kezdődően, a második portrésorozat – valamivel nagyobb méretben – az ábrázolt személyek karakterjegyeit nem közvetlen módon megrajzolt anatómiai formákkal adja vissza, hanem a bőrfelszín alatti csontozat, illetve arcizomzat rendkívül finom, szinte tapinthatóan érzékletes árnyalásával. Nem vész el a festmények „il designo" jellege, sőt a rajzosan tetszetős, díszítő vonások felerősödését is regisztrálhatjuk, de a tömeg a forma és struktúra érzékeltetésére a festői eszközök sajátos – csak reá jellemző – kombinációját tartalmazza. Arcképeinek kompozícióiban is a reneszánsz kori portrék szabályai a példamutatóak.

Tájképeinek ábrázolásában hasonló változást figyelhetünk meg, mint a portréin. A közvetlenül a főiskolás évek után készített kisméretű tájképekre az erős geometrizálás, a határozott konstruktív játék a jellemző. Képzelt tájak leképezésének tekinthetjük ezeket a festményeket. Azonban az anatómiatanulmányokkal párhuzamosan Kiss tájképeket is rajzolt. Ezek a kisméretű, ám rendkívül finoman cizellált rajzok, melyek szinte előírásszerűen követik *Leonardó*nak és *Dürer*nek a tájábrázolásról

Művésze, 1990.3.
KISS Tibor

nagy magányos *Bocz Gyula*, érett be *Kígyós Sándor* és *Pál Zoltán* művészete, vagy a Pécsre visszakívánkozott *Keserü Ilona*, az idetelepült *Bencsik István*, akik teljessé teszik, színesítik a pécsi képzőművészeti körképet, egyúttal emelik annak rangját.

A Pécsi Galéria kortárs kiállítása rendhagyó módon évtizedes bontásban taglalja a fél évszázadot. Így nem művészpályák lineáris fejlődésmenetének egymásmellettisége, hanem közel azonos évjáratú szellemi termékek párbeszéde ütközik egymással. A hasonlóságokat és különbözőségeket felszínre hozó, a kortárs művészet nagy egészébe való beágyazottságot egyaránt bizonyító metodikai elv egy értékorientált helyzetképet kívánt bemutatni.

Bevezető soraimban azt írtam, nagy vállalkozás e kiállítás megrendezése. Most még azt is hozzáteszem, csak elsődleges szándék volt maga a kiállítás. Ennél ugyanis több van benne. Alapjául szolgálhat művészettörténeti összegzéseknek, melyek megírása a közeljövő feladata kell hogy legyen. Tudományos katalógus készül, rögzítve az eddigi tapasztalásokat, véleményeket, tényeket és a kiállításon látottakat. Ugyanakkor bizonyítékul szolgálhat arra is, hogy önálló *Pécsi Képtár*nak is lenne már létjogosultsága a Modern Magyar Képtár szerves egységeként.

Romváry Ferenc

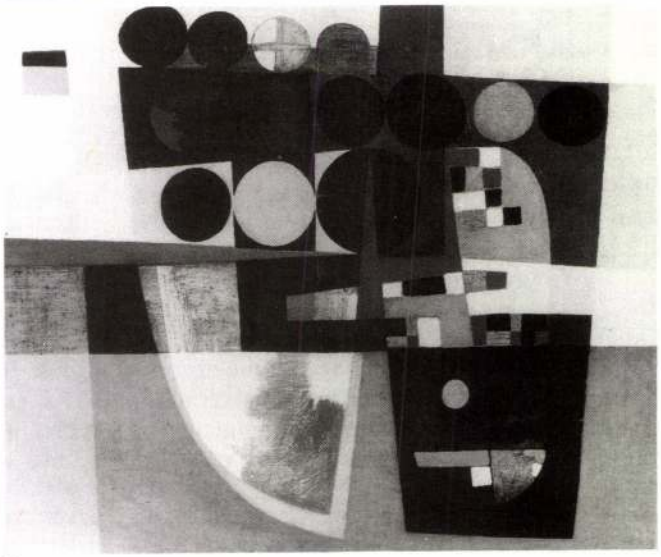

7

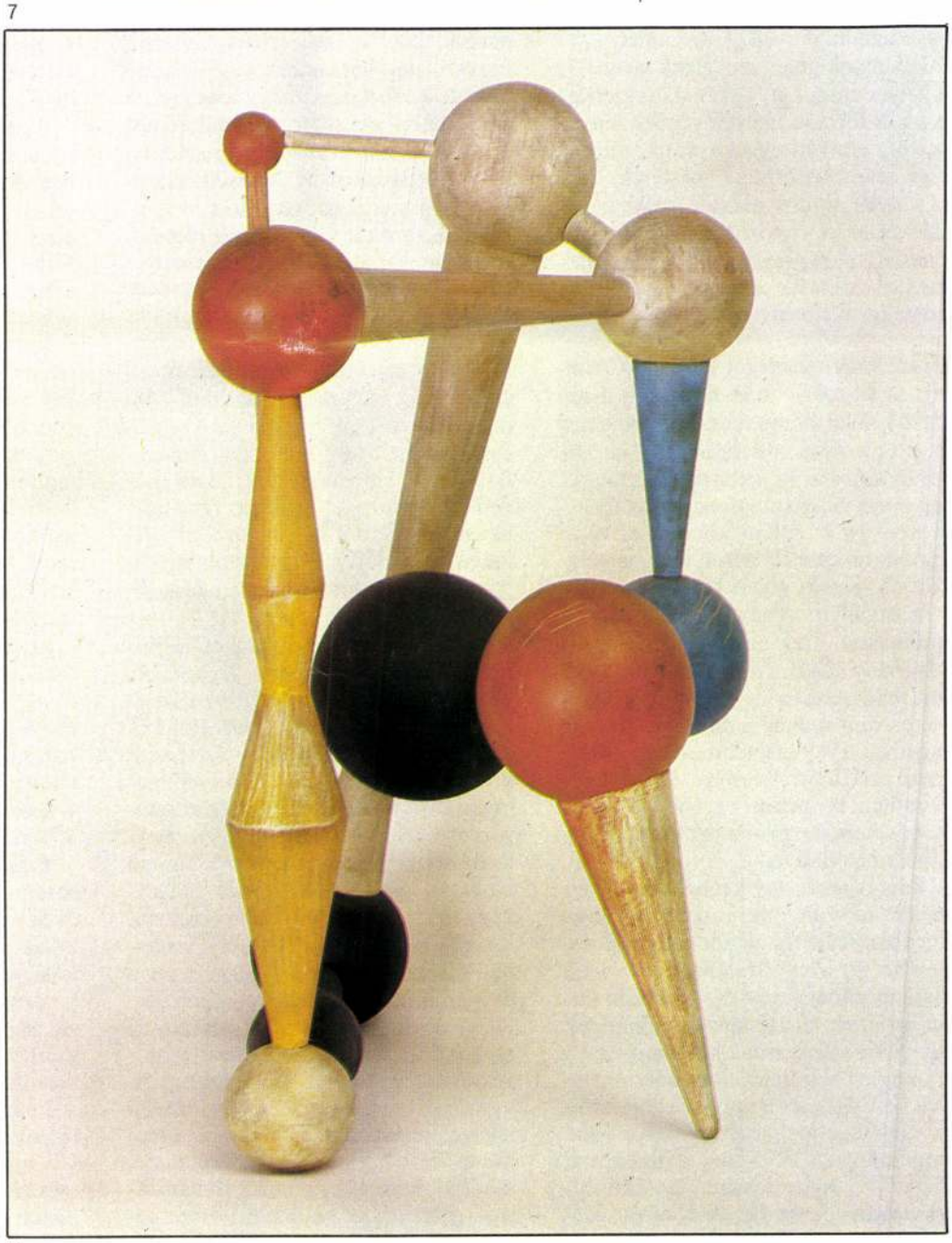

8

1 Molnár Farkas (1897–1945): Orvieto, 1921
2 Zsolnay Vilmos (1828–1900): Óriás csendélet, 1850 k.
3 Johann Hugó (1890–1951): Szicília, 1921
4 Gábor Jenő (1893–1968): Őskaján, 1935 k.
5 Simon Béla (1910–1980): Szülőföldem virágai, 1970 (fotók Füzi István)
6 Bencsik István (1931): E sorozat 6/2, 1981
7 Lantos Ferenc (1929): Körök és négyszögek, 1965 (fotók Nádor Katalin)
8 Martyn Ferenc (1899–1986): Térkonstrukció, 1946 (fotó Kőhegyi Zoltán)

adott tanácsait, ismét termékenyítően hatottak a művész festői eszköztárára. Az 1980-as években készített tájképein hiába keressük a korábbi képek erős rajzosságát és meghökkentő konstruktivitását. Az újabb tájábrázolásokat egyetlen, Leonardótól kölcsönvett szóval lehet legtökéletesebben leírni: sfumatós, a finom levegőperspektíva visszaadásában jeleskedő ábrázolások ezek.

Külön kell szólni az indiai orrszarvúakat ábrázoló sorozatáról. Ez egy nyolc darabból álló festménysor, melyet 70 × 100 centiméteres falemezekre festett. Fényképfelvételek és a budapesti állatkert orrszarvújának tanulmányozása után kezdett neki 1979-ben ezeknek a képeknek, melyek méltó folytatásai az Albrecht Dürer vagy *Pietro Longhi* képviselte művészettörténeti vonulatnak.

Végezetül két, az Őszi Tárlatokon szerepelt alkotást emelnék ki az életműből. Az *Academia* 1987-ben volt látható a Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlaton (lásd Művészet, 1988/2.). Ez is, miként az 1989-es Őszi Tárlatra beadott mű, az *Ébredezés*, a „kép a képben" hosszú művészettörténeti hagyományra építő kompozíciós megoldást alkalmaz. Azonban míg az Academián jól elkülöníthető kép és valóság, hiszen a fuvolázó alak szinte csak látomásszerűen van jelen a festményen, addig az Ébredezésnél éppen

1

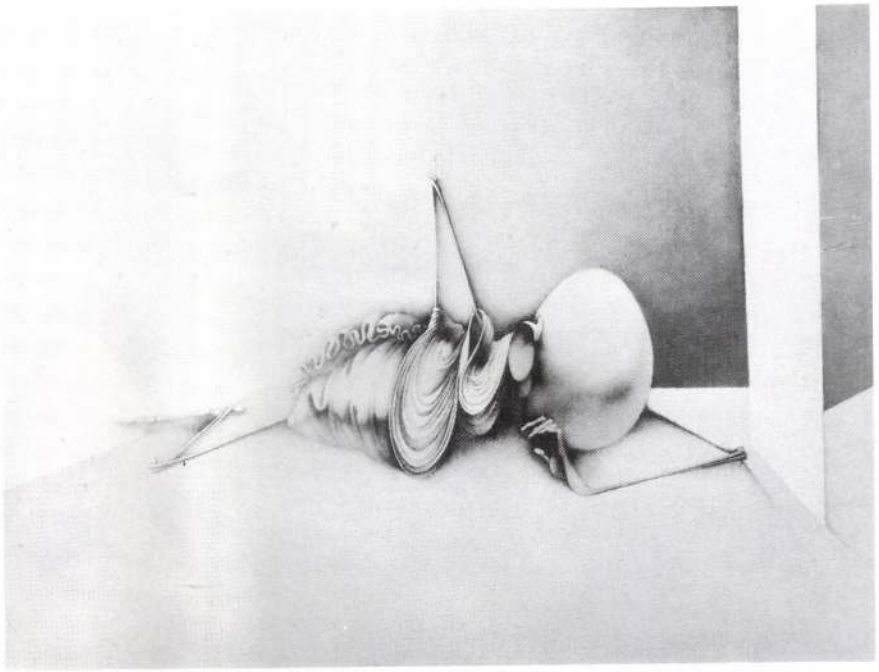

2

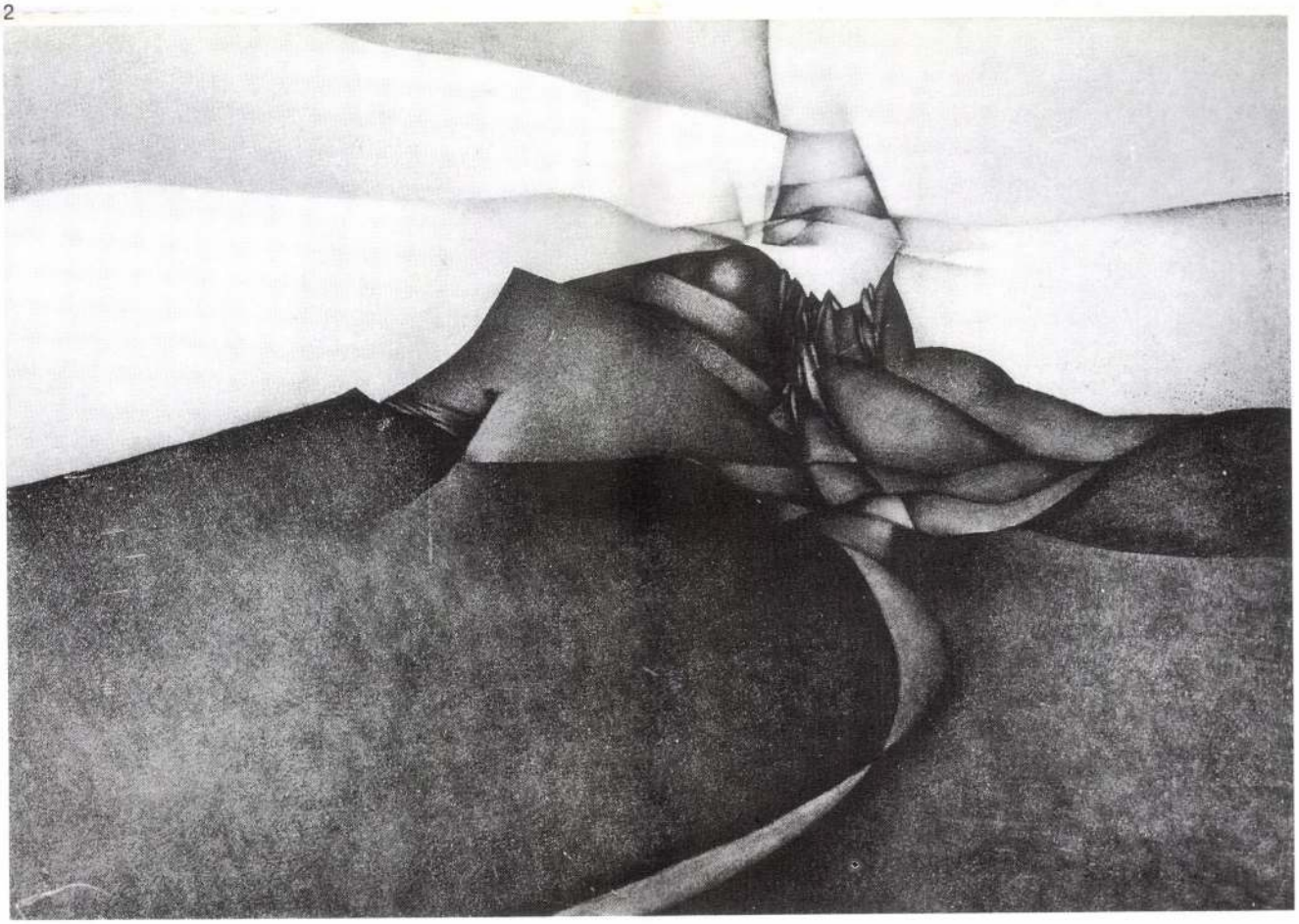

3

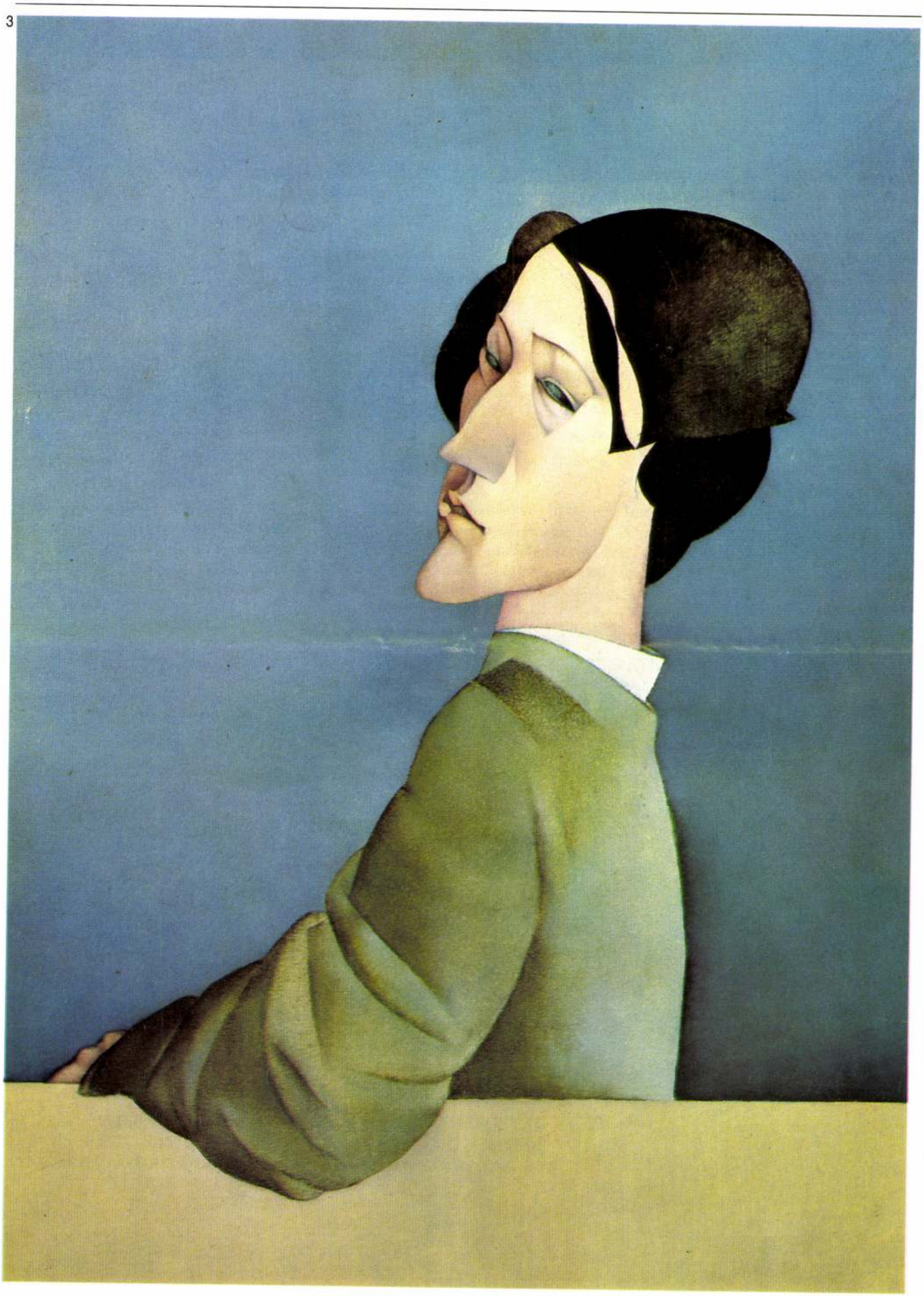

azzal a festői megoldással él, hogy az állványon látható képen az ébredező alak, sőt a macska is éppolyan hitelességgel és belső feszültséggel van megfestve, mint a festőállvány mellett ébredő ember. Kiss elbizonytalanítja a nézőt, hiszen nem tudhatjuk, melyikük ébredése szolgáltatta (melyik) kép címét! Mindkét alkotásnál figyelemre méltó az a szakmai tökély, amelyet az anyagszerű festés, az anatómia és perspektívaábrázolás együttes hatásaként kell befogadnunk.

Joggal kérdezhetné ezek után bárki, időszerű-e ma a reneszánsz művészet? Mint a bevezető sorokban már utaltam rá, manapság ennek az alkotói hozzáállásnak nincs általános létjogosultsága. Azonban éppen Kiss Tibor munkássága rá a példa, hogy a művészeti hagyományok átélése és megélése olyan biztos művészi, szellemi és etikai alapot nyújthat az alkotó számára, amely függetlenítheti őt divatok vagy irányzatok rövid életű befolyásától.

Nagy Imre

4

5

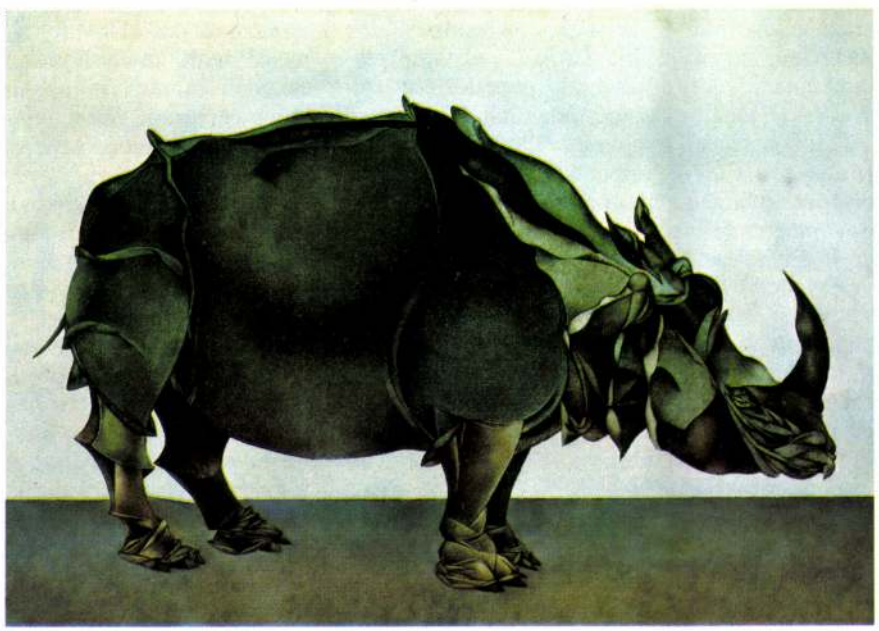

1 Kiss Tibor: Figura, olaj, farost, 50 × 70 cm, 1981
2 Kiss Tibor: Táj, olaj, farost, 34 × 50 cm, 1984
3 Kiss Tibor: Portré, olaj, farost, 49 × 34 cm, 1980
4 Kiss Tibor: Ébredezés, olaj, farost, 70 × 100 cm, 1989
5 Kiss Tibor: Orrszarvú, olaj, farost, 70 × 100 cm, 1980
(fotók Dömötör Mihály)

Négykezes parafrázisok

Nyerges Éva és Oláh Tamás gobelinjeiről

1

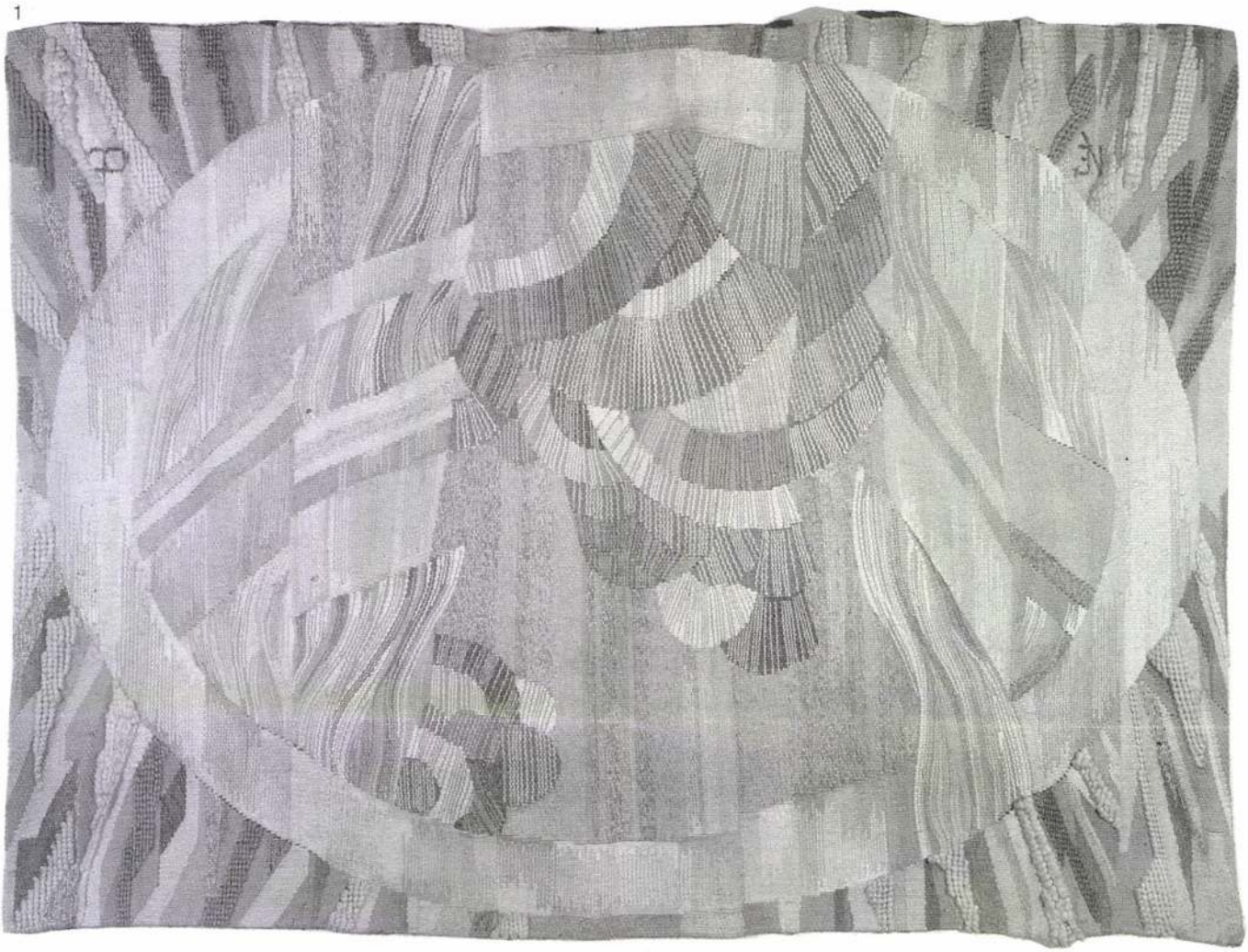

A gobelin a legtöbb esetben igényli a bőkezű pártfogót. A mecénás nem csupán fizet a kárpitért – nem a jó szíve miatt; számára ez befektetés, értékteremtés, kincsképzés vagy saját nagyságának átmentése –, hanem meghatározza a témát, a színt, a méretet, a kárpit, a gobelin legtöbb jellemzőjét. Így volt ez, amikor az apostolok cselekedetei vagy a főúri élet idillje volt a téma, és így, amikor a sarlós-kalapácsos ember. Folytathatnánk a sort az állami megrendelések közelmúltbéli témáival. Így azután ezeken a támogatott területeken elsősorban a kifejezésmód az, ami a kárpitkészítőket, a gobelintervezőket megkülönbözteti egymástól; nem elsősorban a (megrendelt) téma, hanem a megoldás mikéntje.

Nyerges Éva és *Oláh Tamás* abban az időben végeztek az Iparművészeti Főiskolán, amikor még bőven voltak állami megrendelések, pályázatok. Kivitelezett művekkel vagy tervekkel például részt vettek a borgazdasági kombinát, az újdelhi Magyar Nagykövetség, az Operaház pályázatán – az előbbieket megnyerték, az utóbbi terv maradt –, az Ezüstgerely pályázatokon, ahol első, második díjat is nyertek.

A gobelin virágkorában, amelyből több is volt, legalább három feladat élt egymás mellett: a festőművészé, akit *Raffaellónak* vagy *Picassónak* neveztek, a rajzolóé, aki mindebből egy szövésre alkalmas modellt, rajzot készített a megfelelő nagyságban, s a szövőé, aki mindezt kivitelezte, megszőtte. Nyerges és Oláh – a címben említett négykezes házaspárja – mindketten gobelin szakon végzett textilművészek, külön-külön is művelői mindhárom tevékenységnek. (Jóllehet kettejük munkáját többnyire újabban Nyerges Éva szövi.) A megbízásos feladatoknál jobban tükrözik művészi elképzeléseiket kisebb méretű gobelinképeik.

A szövés függőlegese és vízszintese az alapvető tényező, mód, amely Nyerges és Oláh minden munkájában megmaradt, és ezt a természetesen adódó rasztert máig szívesen és hangsúlyosan is használják, témáikban gyakran kap helyet a film vagy a fotó, az ugyancsak raszterrendszerrel bontott kép. Jellemző ezen a téren az *Andy Warhol*-parafrázis: Warhol *Monroe*-ról készült színes nyomatát szőtték meg gyapjúból. Majd egy bökverset vésték kőbe. Persze, a végiggondolásnál kiderül, hogy ez a „bökvers" korunk állandó jelképévé emelkedett, ám a szitanyomat – véltük – mégsem az örökkéva-

KISS Tibor épitész

ERÉNYI Iván: Menyhárd István. Bp. :
Akad.K., 1990 62,65.p.

Kiss Tibor festőművész

a Gongrád lepzei KIK bizottság
díját kapta a vásárhelyi őszi
tarlaton

Népszabadság, 1986. X. 6

KISS Tibor épitész

meghivásos pályázati terve a Sztálin téri állomásra

PRAKFALVI Endre: A budapesti földalatti gyorsvasút tervei és épitése.= Pavilon 6(1991) 71.p.

egybegyűltek között Ujfalussy József zenetörténészt, Szentágothai János akadémikust, Kerényi Imre színházrendezőt, Sinkovits Imre, Szabó Sándor, Tordy Géza színművészt, Gaál István, Jankovics Marcell, Lugossy László, Szabó István filmrendezőket, Csoóri Sándort, Esterházy Pétert, Mándy Ivánt, Mészöly Miklóst, Szabó Magdát, Vas Istvánt, Simándy Józsefet és másokat.

– Ma örömmel tapasztaljuk, hogy megszűnnek az ideológiai monopóliumok – kezdte az üdvözlő szavak után elmélkedését a szentatya –, s olyan új társadalom van kialakulóban, amely tiszteletben tartja a hit értékeit. A tudományok és a művészemára. Ezért ennek az alapítója joggal nevezt emberfőt" a teljes em legfőbb tényezőjének.

– Az egyház nagy m és tisztelettel tekint rát túra építői és terjesztői vékenységtek különleg kap már a teremtés ren tos szerepet játszik a k jében. Az egyház mind ban elismeri és követ nyos kutatás és a mű szabadságát és autonón nelem arra tanít ben igen káros, ha a szeller gét megbénítják azzal, kodó ideológia köve szolgálatába állítják.

KISS TIBOR festő

Szakad a (szociális) háló

(Folytatás az 1. oldalról)

munkanélküliek és pályakezdők számára a Fővárosi Munkaügyi Központ már *harminc* tanfolyamot szervezett, amelyek részben megkezdődtek, részben pedig indításra készek.

Milyen szakmákban szervezik ezeket? A többi között *kisvállalkozók gazdasági ügyintézője, közétkeztetési szakács, vámügyintéző, nemzetközi szállítmányozó, rendszerszervező, építőipari fenntartó szakmunkás, hegesztő, továbbá áruházi eladó* lehet, aki elvégzi a tanfolyamot.

A budapesti munkaközvetítő irodákban szeptemberben több mint 34 ezren jártak, ami az augusztusi forgalmat 23 százalékkal haladta meg. Az év első kilenc hónapjában csaknem *700 millió forintot fizettek ki járadékokra*, amelyeknek átlagos bruttó összege 9 ezer 613 forint, s ez a szám az országos átlag fölött van.

A zsúfoltság enyhítésére még az idén *három új kirendeltséget nyitnak:* az egyiket Budán, a másikat a IX., a harmadikat pedig a XVII. kerületben. Ebben az évben körülbelül 650-en jelentkeztek *előnyugdíjra*. Ennek összege megegyezik a megállapított öregségi nyugdíj összegével, ám a korhatár eléréséig a szolidaritási alapból fizetik. Azok a munkanélküliek kérhetik, akiknek legalább *három évük van hátra* a nyugdíjig, egy fél éve kapnak járadékot, és nincs semmiféle álláskilátásuk. Az előnyugdíjra jelentkezők száma a jövő év első felében elérheti a *nyolcszázat*.

Igazi gondba azonban azok kerülnek, akik a munkanélküli-járadék lejártáig sem találnak állást maguknak. Ezen a ponton ugyanis *a még össze sem bogozott szociális háló végképp megszakad*.

V. Zs.

Munkanélküliek Golf-árama

Munkát kínál különböző szakmákban állásnélkülieknek a *Golf Szolgáltató Iroda*, amelyet tegnap délután alapított meg a kőbányai Pataky István Művelődési Központban fél éve működő Új Álláskereső Klub. A vállalkozás célja: *összehozni a munka nélkül maradt szakembereket és a lakosság szolgáltatási igényeit.* Például vízvezeték- és villanyszerelésre, zárjavításra, szállításra, kőműves- és földmunkára, ruhaalakításra, cipőtalpalásra, gépelésre, gyermekmegőrzésre, takarításra nap mint nap sok megrendelő lenne, akadnának szolgáltatók is, *ha ismernék* az igényeket.

Az iroda munkatársa lehet bárki, aki jelentkezik, és bekerül a *szolgáltatási adatbankba*, s kétszáz forintot befizet az *„Alapítvány a munkanélküliség ellen"* nevű alapítvány javára. Felvilágosítást mától kezdve, munkanapokon 9—14 óra között lehet kapni a 181-0049-es telefonon (cím: 1117 Budapest, Schönherz Zoltán utca 17.). A Golf egyelőre Budapest területén vállal szolgáltatási tevékenységet, *november 1-jétől*, a beérkező — főként lakossági — igények alapján.

F. S.

A svájci befektetők szerint

Az Expo begyújthatná a városfejlesztés motorját

A *világkiállítás* finanszírozására létrehozott *nemzetközi befektetői csoport*, a bázeli székhelyű *Management Corporation* ajánlatát a budapesti Városháza dísztermében ismertették csütörtökön a társaság vezetői. (Magáról az ajánlatról a *Népszava* tegnapi számában közöltünk interjút.)

A résztvevők *kedvező előjelnek* vehették, hogy a rendezvényt személyesen *Demszky Gábor* főpolgármester nyitotta meg, üdvözölve a svájciak városfejlesztési ajánlatát, amely — mint mondta — *illeszkedik* a főváros elképzeléseihez is. Nem titkolta azonban, hogy a közgyűlés *elvetette az Expo gondolatát*, mégpedig finanszírozhatósági okokból. *Dél-Budapest* fejlesztésére viszont szükség van világkiállítás nélkül is.

A továbbiakban a társaságot alkotó tőkeerős nyugati — köztük holland és svájci — cégek ismertették, milyen *feltételek* teljesülése esetén vállalhatják az *első lépésben* az Expo, *10-15 éves távlatban* pedig a mintegy *300 hektáros dél-budapesti térség* fejlesztésének finanszírozását. Elengedhetetlennek mondták, hogy legkésőbb *1991 végéig* a kormány és a főváros együttesen határozza el olyan testület létrehozását, amely *független a politikától*, és felelősséget vállal a programért kormányváltozás esetén is. Ha a peremfeltételek teljesülnek, a befektető csoporttól az első lépcsőben körülbelül *70 milliárd forintra* lehet számítani.

Hallhattak a rendezvény résztvevői az 1992-es *sevillai világkiállítás* már most érzékelhető húzóhatásáról. És megszívlelendő tényeket hallhattak a *Wiener Bauunió* képviselőjétől a *bécsi világkiállítás elmaradásának következményeiről:* míg a népszavazás előtt nagy számban érkeztek befektetők, főleg *Angliából*, az *Egyesült Államokból* és *Japánból*, a bécsi polgárok *elutasítása* után a *külföldi beruházások erőteljesen visszaestek*, és az osztrák gazdaság is veszített növekedési impulzusokat.

A befektetőtársaság képviselői világossá tették, hogy vállalkozásukhoz azért lenne *elengedhetetlen* a világkiállítás megrendezése, mert ez *gyújthatná be* a folyamatot, és a szoros határidővel is *kikényszerítené* a fejlesztési program gyors megvalósulását, befektetéseik visszatérülését. Ennek hiányában hosszú évekre elhúzódna, elnyúlna a folyamat, és bizonytalanná válna a megtérülés.

A jelek szerint a fővárosi Főpolgármesteri Hivatal éppen *ellenkező irányból* közelíti meg ezt a kérdést: a rendezvény befejeztével alkalmunk volt néhány percig beszélgetni *Kristóf Lászlóval*, a Fővárosi Közgyűlés világkiállítási szakértőjével, aki a városfejlesztési program fokozatos, *hosszabb idő alatti* megvalósítása mellett érvelt, és éppen a *kötelezően* elvállalandó *határidő* miatt *ellenezte* a világkiállítást.

(F. T.)

★

A kormány csütörtöki ülésén úgy határozott: egyelőre *még nem dönt* az Országgyűlés elé beterjesztett, 1996-os világkiállításról szóló törvényjavaslat sorsáról, pontosabban annak módosításáról, illetőleg a visszavonásról.

(MTI)

Dornbach szociálliberális SZDSZ-t szeretne

Paktum csak egyszer volt

Soha semmit nem akartam mindenáron — mondta *Dornbach Alajos*, a parlament alelnöke, aki az SZDSZ elnöki bach úgy véli, az SZDSZ-nek a hazai és világpiaci versenyt álló *vállalkozók*, a tudását megújítani akaró *versenyké-*

együtt kell működnie a kormányzat racionálisan gondolkodó részével, de a jövőben semmilyen paktumnak nincs

Árulás vagy kompromisszum

Kiállítási kalauz

Fordulat Vásárhelyen?

Napjainkban, amikor a legkülönfélébb értékek egymás mellett élésének lehetünk szemtanúi, még a profilírozottnak ismert *Vásárhelyi Őszi Tárlattól* sem várhatjuk el a nagy múltú szemlét jellemző korábbi szemléleti kompaktságot. Vásárhely, ha nem is szűnt meg a realista törekvések egyfajta gyűjtőhelye lenni, az esélyegyenlőség jegyében megnyitotta kapuit az alapítók értékeszményeitől elütő, sőt azokkal konfrontáló tendenciák előtt is.

A nyitás lehetőséget adott például azoknak a fiatalabb generációknak a felzárkóztatására, akik a hetvenes-nyolcvanas évek társadalmi és politikai fejleményeinek eredményeként mind erkölcsi nézeteikben, mind realizmusértelmezésükben tágabb platformról indulhattak, mint a vásárhelyi műhelyt életre hívó törzsgárda. Ennek tagsága ugyanis a „fényes szellők nemzedékéből" verbuválódott, azaz a társadalmi elkötelezettség s a szolgálatetika szellemében nőtt fel. Mindez behatárolta realizmusfelfogásukat is.

Az utóbbi másfél évtized sokasodó válságjelei persze őket is rádöbbentették arra, hogy a kizárólagosan társadalomcentrikus személyiségkép elvesztette létjogosultságát, s ezért lépéseket tettek etikai világképük átépítésére, ekkorára azonban

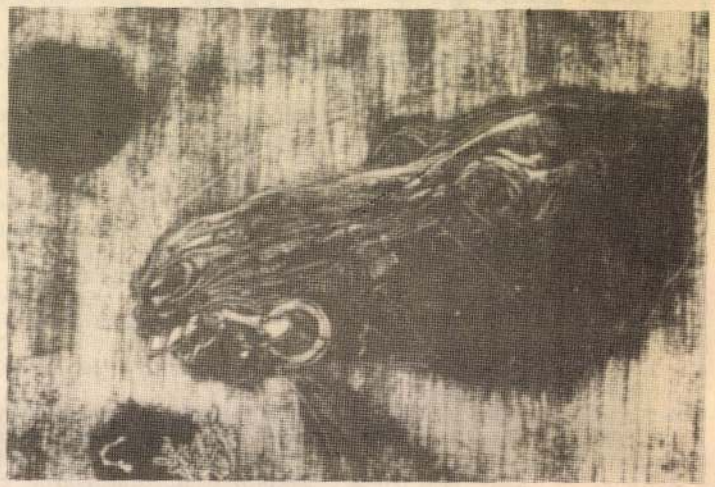

König Róbert: Nagykunság

művészetük már beérett, zenitjére ért, s így, ha sok mindenben változtak és változtattak is, ez műveikben — éppen kiforrottságuk miatt — nem, vagy alig tükröződött vissza.

A nyomukban fellépő fiatalok elfogulatlansága ezzel szemben *kézzelfoghatóan is megnyilvánult.* Az uniformizáló, elidegenítő, énleértékelő erőkkel az egyéniség, a másság, a különbözni tudás jogát szegezték szembe.

A társadalomcentrikus, illetve a személyiségcentrikus művészet vitája a nyolcvanas évek eleje óta érzékelhető Vásárhelyen, de egészen ez idáig a küzdelem döntetlenre állt. A *Németh József, Szalay Ferenc, Fejér Csaba, Vecsési Sándor* és kortársaik nevével fémjelzett törzsgárda eddig keményen tartotta magát, ezúttal azonban — lehet, hogy csak átmenetileg — „legyőzetett" a vásárhelyi alapelképzeléseket kitágítani igyekvők népes csapatától. A díszteremben elhelyezett nagyok művei természetesen most is meggyőzőek, de komolyabb tartalmi és formai izgalmakkal inkább az emeleti traktuson találkozik a szemlélő — és sokszor alig ismert, éppenséggel pályakezdő művészek jóvoltából.

Javára kell írnunk ezeknek a műveknek, hogy kisebb-nagyobb elvontságuk ellenére zömmel realisták maradnak, mert a megnyilatkozás egyediségén belül is *szociális érdeklődésről* tesznek bizonyságot. Bizonyos nemzeti jelleg — vagy mondjuk így: *az esztétikai különösséget biztosító regionális színezet* — sem tagadható meg tőlük.

A 170 kiállító mintegy 300 munkája zsúfolttá teszi a kiállítást, így a jelesebb darabok nem mindig fénylenek fel első látásra. *Bazsonyi Arany* gyöngéd *Petőfijét, Patay Lászlónak* a rendszerváltást szimbolizáló *Ítéletét* csak többszörös körbejárás után fedeztem fel. „Jól adja magát" viszont *Fodor József* markáns Kohán-portréja, *Kurucz István András* mitikus bikaábrázolása, és *Csáki Róbert* mélyértelmű képi metaforája, a demokrácia törékenységén elmélkedő *Szabadon.*

Igen beszédes a grafikai anyag, élén *Ágotha Margit, Klossy Irén* és *König Róbert* lapjaival, de még náluk is nyomatékosabb a szobrászok szereplése. *Eskulits Tamás, Jószai Zsolt, S. Hegyi Béla, Tihanyi Viktor* és *Muzsnay Ákos* szobrai és érmei a plasztika új lehetőségeit tapogató, szellemdús alkotások.

Az idei Tornyai-plakettet — ez is újdonság — egy posztmodern modorban dolgozó festő-grafikus, *Kiss Tibor* kapta.

Tasnádi Attila

A kultuszminiszter szóvivője

Riasztók és elriasztottak

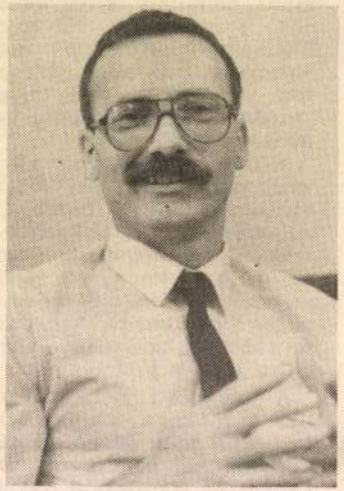

Havasi János (39) pécsi kulturális újságíró. Legutóbb a sajnálatosan rövid időt megélt *Helyzet*, az egyik első független hetilap főszerkesztője volt. A szintén pécsi hátterű *Andrásfalvy Bertalan* kultuszminiszter meghívására szeptember óta a *Művelődési és Közoktatási Minisztérium* szóvivője.

— Andrásfalvy Bertalant 1974 óta ismerem. Ugyan jogot végeztem, de hozzá is bejártam néprajz speciálkollégiumra. Idővel a tanár—diák kapcsolatból barátság lett. Beszélgetéseink során szóba került, hogy rendbe kellene hozni a minisztérium és a sajtó elmérgesedett kapcsolatát. Bizonyos vagyok benne, hogy ezért az „állóháborúért" a minisztérium is felelős: egyes inkorrekt újságírók akciói miatt olyan kollégákat is sikerült elriasztani, akik hátsó szándék nélkül közeledtek volna a tárcához.

— *Vállalható, képviselhető tehát a kultuszminisztérium oktatási, művelődési, művészettámogatási koncepciója?*

— Hát igen, a minisztérium nem azonos a miniszterrel. Egyelőre számomra is kérdés, hogy létezik-e a minisztériumnak egységes koncepciója, és ha igen, az a miniszter személyéhez kapcsolható-e? Andrásfalvy Bertalan koncepciójával egyetértek. Híve vagyok a tevőleges, művészetközpontú nevelésnek. A művészetet sokkal arra, hogy a tárca *„a lovak közé dobja a gyeplőt"*. Nem hiszem ugyanakkor, hogy nálunk központosított művészetirányításról lenne szó. A kultuszminisztérium mindössze azt a jogát gyakorolja, amelyen a világ demokratikus országaiban senki sem lepődik meg: a hatalomváltást bizonyos pozíciókban személyi változások kísérik. Jó, lehet vitatkozni *Ella István*, vagy *Ablonczy László* személyén, de olyan embert úgysem lehet találni ezekre a posztokra, akiket az egész művészvilág vita nélkül elfogadna. Viszont vitán fölül áll, hogy például a Nemzeti Színház igazgatójának kinevezése a minisztérium kompetenciája. Most ők kaptak megbízást — nézzük, mit

KISS TIBOR építész

Építészet és tervezés Magyarországon 1945-1956.
Bp.OMHv.Ép.Muz.,1992

24,56,

MIETH János egri kőműves. 1845-ben szerepel adóösszeírásban.

MIHALEK János ács. Az adókönyvekben 180 1814-ig mutatható ki az egri iparosok köz

MIHALIK János gyöngyösi kőműves. Gyöngyö 1737-ben szerepel a jobbágyösszeírásban.

MIHALIK János asztalos. Az istenmezejei templ építésénél szerepel 1854-ben. (EÁL ÉrsEgyh plebir.)

MIHÁLKOVITS Miklós rimaszombati „festész". borsodnádasdi — 1844—50-ig épült — r. k. ten lom Mindenszentek képét festi és aranyozza. → Streimmelwőger egri építomesterrel működ együtt. (EÁL ÉrsEgyh L borsodnádasdi pleb

MIHALOVICS József egri festő. Az 1780. adóöss írás említi, bővebb adataink működéséről nincsen

MIHÁLY mester a modenai számadáskönyvekb 1507-ben szereplő pallér az egri székesegyh helyreállításánál szerepel. (Détshy, Munkások 175. old.)

MIHÁLY pallér, németül és olaszul beszélő munk felügyelő 1554-től → Valtelina munkásai melle szerepel az egri várban. (Détshy, Munkások 177. old.)

MIHÁLY János ács. Egerben 1795-ben említik adóösszeírások.

MIKLÓS kőműves temetéséről az egri plébán halotti anyakönyvéből értesülünk 1708. júniu 5-én: „Mortuus est Nicolaus murarius aetate su annorum circa 40". (OL Filmtár. no. A. 1255. 902.)

MIKLÓSSY József eperjesi festő. Az egri városház levő Kovács Jánost ábrázoló kitűnő arcképe 1949-ben a múzeumba szállították át, ahol az egr képtárban helyezték el. (EÁL Eger v. ir. I. 390 1949.)

MIKOVINYI (MIKOVÉNYI) József egri arany ezüstműves és ötvös. 1827-ben, 26 éves korában bécsi Akadémia rézmetszési szaktanfolyamát láto gatta. (Fleischer, 65. old.) 1830-ban mint Beszter cebányához tartozó vidéki mestert írják össz

MDK

Kiss Valéria

Sárosi B.: A gödöllői iparművészeti telep.
Művészi Ipar 1905. I. évf. 2. sz. 18.l.

Kiss Valéria

Irod

Müvészi Ipar

1905. 1. sz. 12. l.

(A gödöllői szövőtelep.)

FORGALOMBA HOZZA: FOX FILM

LAJKA

LAJKA

LAJKA

LAJKA

DEZTE:

HOLD

ÜNZEL

etro-
dwyn-
ayer

g

za

zené

mai iz

ban ka

ajándékké

lenik meg d

17-én, kedden

két legelőkelőb

tató filmszinház

ROYAL AP

és

CORSO M

Kiss Valér

festő

Szentesről, 1827-ben 24 éves

Kiss Valér, festő, Szentesről, 24 éves korában, 1827 márc.-ban iratkozott be és 1830 jún.-ig a tört. festészet és rajz r. hallgatója volt.

lásd

Fleischer Béla. SZ. 1.

Temesvár.

E lapon Temeswar látképe
jük a csapatok elhelyezésével
sével. Felirata fölül balra a

DELINEA
Der Vestung Te
welche von der Keiser
Printz Eugeni von Sav
Commando attaquirt, u
Sept. 1716. das Trenc
geöffnet worden.

magyarázó szövegének kezdete:
Landwehr.

Rm., mér. a vk.

Kiss Valdemar

Brestt könyvkötő

l.

Ráth György 1896

222. l

ább kettő és legfeljebb öt tagból
három évre választ.
feladata hatóságoknak, bíróságok-
désekben a szakosztályhoz intézett
elintézni.
tagjai a szakosztály tagjai által
igénybe vehetők.
a szükséghez képest saját magát
zakosztályon kívülálló szakértővel

rsenyügyekben döntő zsüri.
felmerülő, tisztességtelen ver-
setekben a tagok, mielőtt még bi-
ügyüket választott zsüri véle-
sztott zsüri három rendes és há-
zerv állandó tagjai. Ezekből, va-
yik szakosztályi tag személyében
ll /A négy tagból tehát kettő a
Az állandó zsüritagokat a szak-
éggel választja.
vélemányadása csak arra szoritkoz-
sztességtelen verseny, vagy sem
t cselekmény abbahagyandó-e, vagy
l a választott zsüri véleményét
s az igazgatóság elé terjesztendő
tja-e, hogy a választott zsüri ál-
nek minősitett esetben az egyesü-
t a panaszlott ellen tisztességte-
amatba.
atósága tisztességtelen verseny-
i jár el. Bármely tagnak jogában
lános szakmai vonatkozású ver-
li megkereséseket intézni, amiként
endre tüzhet eldöntés céljából,
.

Kiss Valdemár

Könyvkötő

Közlezrkiáll

1423. l.

ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Kiss Viktor

A. család c. olaff.
repr.

Csákos ~~10~~ 11. l

Kat. Bonifác
Prot. Bonifác
Ó-g. 1. Május Jer.

(Esti Ujság) =
Pest =

CSÜTÖRTÖK
15
Kat. Szál. Sz. Ján.
Prot. Zsófia
Ó-g. 2. N. Atanáz

3

Izr. 18. Lag Beomer

PÉNTEK
16
Kat. Nep. János
Prot. Mózes
Ó-g. 3. Teodor

3 1/2

SZOMBAT
17
Kat. Paskál hv.
Prot. Paskál
Ó-g. 4. Pelágia sz.

Izr. 20. S. Em. 4. P.

Kiss Viktor

festő, szül. Késmárk 1902.
Budapesten, Münchenben,
Bécsben tanult, Pozsony-
ban el.
2 arcképe felsorolva.

Kösz E Zips 36-l.

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szálltam
mely a mai veszedelmes külpolitik
vezetett. Nem sikerült. Ezért még
pártjából.

Az ország sorsáért való mély
kapcsolatom arra kötelez, hogy tová
érdekeit, a polgárság nyugalmát és

Én tehát felveszem a harc
ki az országot a mai szörnyű helyze

kibontom a legitimi

„Istenért,

Kiss Viktor

Szerepel a szepesi művészek kiállításán a Nemzeti Szalonban

Új Nemzedék 1937 III. 12

MDK

Kiss Viktor festő

Lelki vagy, olajfestmény
Élettársak, "
Gyöngédség, " gróf Degenfeld Miksané
tul.

Nemzeti Szalon, 1937.marc. Szepesi művészek.

MDK

Kiss Viktor

Lelki vágy, olajfm.
Élettársak, "
Gyöngédség, ", gróf Degenfeld Miksáné tul.

Nemzeti Szalon, 1937. Márc. Szepesi művészek

Kiss Viktor

harapal a Neuvrati szalonban a
szepesi művészek kiállításán

Neuvrati Lyság 1937 III ~~[illegible]~~ 14.

Kiss Viktor

Nevét Kőszegby-Winkler Elemérnel

kapcsolatban említi.

Ladislav Sančin: Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 18.

MDK

Kiss Viktor

K.E.: A Szepesség ujabbkori festői és szobrászai. Szepesi müvészek. N. Szalon 1937. márc.

M.D.K.

Kiss Viktor

"Németh Mária portréja" c. a müvész alkotásána
repr.-ját bemutatja a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1934. május 6-12. XXIV.
évf. 2o. sz. 22. lap

Kiss Viktor

Képekkel nézepel a Nemzeti Szalonban a szepességi művészek kiállításán

Magyarság 1937 III. 13

KISS VIKTOR:

194. Lelki vágy, olajfestmény .... 700.— P
195. Élettársak, olajfestmény .... 500.— P
196. Gyöngédség, olajfestm., gróf Degenfeld Miksáné tulajdona.

Nemzeti Szalon 1937. márc
Szepesi Művészek.

Kiss Viktor
festő

BINDER DEZSÖNÉ

Tabáni részlet.

Kiss Viktor

1918 után Késmárkon él.

Ladislav Saučin: Výtvarné umenie na východnom Slovensku 1918–1938. Košice 1964. 18.

Kiss Viktor

1933-ban Bártfay Gyulával

közös kiállítása volt Brnoban.

Ladislav Saucin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 47.

KISS VIKTOR

Katona Ferdinánd és Szent-Iványi J. (Gyula?) tanítványa volt. 1928-ban kiállítása volt Ó-Tátrafüreden.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 47.

Kiss Viktor

Koll. Eiäll. Porsonz-
ban

l.

Forum

1933. 365. l.

~~Csont jáséhkocka, római VI. 268~~

Kiss Viktor

Árverési Csamok aukciós kat.

34. sz. 1926. okt.

kissé jobbrafordultan áll,
őjére támasztotta, leeresz-
ját tartja. Középütt el-
és szeme barna, bajusza
ek gallérja lehajtott, nyak-
aranyzsinórzású mellénye
szürke, atillája és budája
ggöny lóg és jobbról az
nyerünk kiáltást.

n. — Lelt. sz. 597. — Értéke
h-féle ereklyemúzeumból. —
tokat l. a 62. lapon az 593
lis 23-án (107–95). — Átvételi
omásul vette az 1896 április

Kiss Viktor
festő

1.
Forum. 1934. 37-l

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Kiss Viktor

Forró

l.

Forum. 1933. 75. l.

77. l.

Kis Viktor

l.

Forum

1935. 178. l.

5f
MAGYAR KIR. POSTA
5f
MAGYAR KIR. POSTA
5f
MAGYAR KIR. POSTA
5f
MAGYAR KIR. POSTA

Kiss Viktor

festő; Tátra-Matlárház

l.

Forum. 1931. 309. l.

318. l. 321. l.

Kiss Viktor

Pozsony, Késmárk

Koll. kiállitása az alabbi tárlaton, arc-táj-képek, kompozíciók és másolatok. Érdekes hogy az utóbbiak voltak a legdrágábbak.

Verzeichniss der modernen Gemäldeausstellung Zipser Maler-Lyceal-Jubiläum. Kesmark 1933.

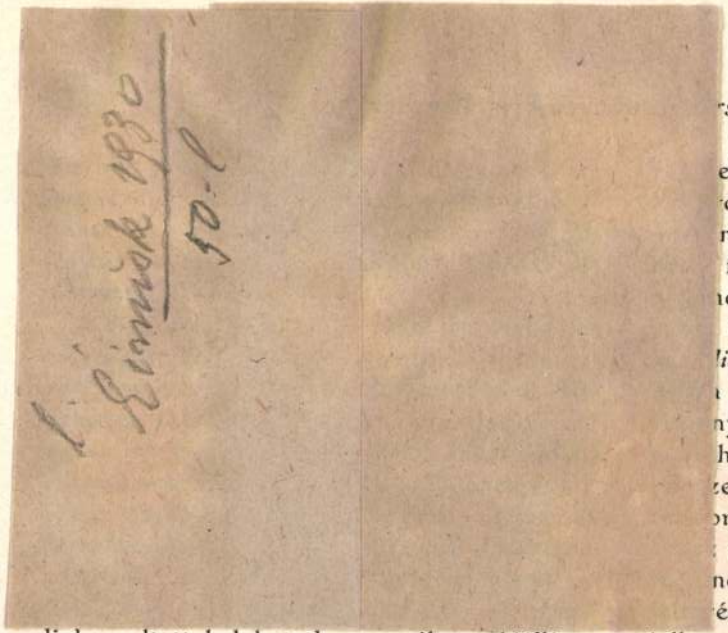

Kiss Viktor
v. c. d. festő

L. Simák 1930
50-l

rsz. *Főfelügyelősége*

elyezték el, ahol e czímen az
okkal 21.798 K 66 f. van együ
múzeumot hivatalosan *dr. Horv*
felügyelő vizsgálta meg s a r
ndozást kifogástalannak találta.
KÉSMÁRK. A késmárki ág.
liceum nagykönyvtárának 1913.
1403 látogatóval és 3926 kö
nyok mérlegelése mellett, kielégí
ható, mert bár az előző évi ki
zemben, amikor 1582 egyén 42
orgatott, tetemes csökkenés és
apadás csak mulandó jelenség
nem képes megingatni azt
ést, hogy a könyvtár, amióta

stemető feltárását s a város közelé-
gyar sírok után kutatnak.
iségtár 1913-ban 71 darabbal gyara-
amiből 60 őskori, 5 középkori és 6
i eredetű. 65 darabot ásatás útján
k, 6 darabot vettek. Erre a gyüjte-
760·74 K-t költöttek, 252·69 K-t
508·14 K-t pedig városi segélyből.
rajzi gyüjtemény 506 tárgygyal gya-
; 490 darabot vettek, 16 darabot
a kaptak.
váhagyott gyüjtési terv szerint a
leti gyüjteményt igyekeztek kiegé-
sikerült is 163 tárgyat szerezniök.
i tárgyaikat 52 új darabbal s több

a már meglévő tudományos folyóiratok sorozatainak antiquár úton történt kiegészítésében és másrészről a múlt évben beszerzett Neumann-féle 12 kötetes nagy madártani munka beköttetésében nyilvánult meg a tevékenység.

A *régiségtárnál* egy balatonparti szőlőben hírszerint felszínre jutott kőkoporsó ügyében a helyszínen nyomozást végeztek s balatonfüredi tulajdonosánál lépéseket tettek annak megszerzése ügyében, aki a kiásatást az 1914. év tavaszán teljesítendő forgatás alkalmára helyezte kilátásba.

Ásatást végeztek *Zalavárott*, az ottani 1019-ben alapított benczésrendi kolostor

Kiss Zelma

II. é.

Ferkèpzomfoiskòvk

1933-34. 44. l.

n.

A m. kir.vallás- és közo
ügyszám alatt a keb. szá
rendeletének másolata:

Költségvetési év: 1929/30.
támogatása". Műemlékek Ors
járandóságok. Alrovat: 2. 1
ték: nincsen.

Utasitom,
/:Budapest, VI. Állatkerti-
ságánál végzett altiszti mu

Z. Kiss

érem művész

Gömbös Gyula

plakettje 1930

l.

Num. Körl

1943-67.l.

vegyes

h. 30

1 köt. 8r

Trau,

Franz

Unedierte römische Goldmünzen
des dritten und vierten Jahrhunderts

Kiszaratabdruck aus dem I. Bd. d. Numismatischen
Zeitschrift 1869

1.–11. ll., 1 képes tábla

Kiss Vilma festő

Meghalt Párisban az első magyar filmrajzoló művésznő

Párisból kaptuk a hírt: Meghalt Kiss Vilma festőművésznő és grafikus. Neve ismeretlen a nagyközönség előtt, de annál többet tudnak róla művészkörökben.

Élete hasonlított a mesebeli vándor életéhez, aki hegytetőre vágyott, hogy megfürdesse arcát a fényben. Ezért egész életében mászta a hegyoldalt, küzdött az akadályokkal, legyőzte a szakadékokat s amikor felért, elkínzott arcát odatartotta a nap meleg sugarának és a fáradtságtól — meghalt.

Igen. Ez a sors jutott osztályrészül a különös egyéniségű Kiss Vilmának, aki vérében hordozta székely apja minden aprólékosságot érzékenyen felfogó tárgyilagos szemlélelét és magyar anyja álmodó természetét. Fiatalon menekült el Nagyszebenből a románok elől. Szüleivel *Budapesten* telepedtek le s amikor beiratkozott a Képzőművészeti Főiskolára, úgy érezte, hogy megtette az első lépést álma — a művészi dicsőség felé. A növendék szokatlan lénye, sokoldalú tehetsége hamar feltűnt. Ki is vált társai közül. Talán megalkuvást, fejhajtást nem ismerő egyénisége volt az oka, hogy *az iskola befejezése után elementáris erővel kibontakozó tehetsége nem érte el a megfelelő elismerést.* Úgy látta, hogy nem tud boldogulni s elhagyta az országot, hogy egyszer visszatérjen mint külföldön elismert művész.

Első állomás *Berlin* volt. Még a megélhetése sem volt itt biztosítva, pedig folytatni akarta tanulmányait is. Bizott mint művész finom ízlésében és — habár soha nem tanult varrni — *ruhaszalónt alapított.* A sors kedvezett. Mire befejezte tanulmányait, a jólmenő üzlet valósággal gazdaggá tette. Mást talán ez eltérítette volna az útjáról, de Kiss Vilmát *cél felé törő fanatikus akarata tovább vezette Amerikába.*

Pest, 1943. máj. 10.

A rajzolt filmek korszakat eltük akkor. A fiatal művésznő nagy lehetőségeket látott a rajzolt film készítésében és Amerikában egyedül ezt tanulta.

Az Amerikában eltöltött rövid idő után már egy berlini iskola tanára lett, szép sikereket ért el. *Berlin* után *Páris* következett. Itt elkészítette *Kiss* Vilma első rajzolt filmjét s ezzel *Páris* egyik kedvence lett. A dicsőség híre még el sem érkezett hazánkba, amikor régóta húzódó vesebaja elragadta az élők sorából.

Kiss Vilma

* **Meghalt Párisban egy magyar grafikusnő.** Mint jelentik, Párisban nagy érdeklődéssel várják „A mennyország gyermekei" című rajzos film bemutatását, amely a hírek szerint Walt Disney mesefilmjeivel vetekszik. Ez a mű egy romantikus életű magyar festőművésznő, Kiss Vilma alkotása. A szerző nem érhette meg a bemutatót, mert néhány nappal ezelőtt egy párisi kórházban meghalt. Az érdekes tehetségű grafikusnő Szegeden született 1893-ban; Réti és Csók mesterek tanítványa volt s több évfolyamon a legtehetségesebb és legegyénibb művésznek tartották. Itthon nem voltak sikerei, ezért 1925-ben Berlinbe költözött, ahol egy művésziskola tanára volt. Később Amerikában, majd Párisban telepedett le s amerikai tapasztalatainak felhasználásával megkezdte a francia rajzosfilmek feljavítását. A sokévi küzdelem és nélkülözés aláásta egészségét s néhány hete kórházba kényszerült, ahol testben fáradtan, de lélekben fiatalon érte a halál. Temetésén a magyar főkonzulátus is képviseltette magát.

Új Magyarság 1943. ápr. 18.

Tétel	Szerző	Mi a cime?
19.	Keszeg Ilona	Fra Angelico és a beuroni bencés művésziskola. 4⁰ kötve.
20.	Kraumann Erik	Felsőmagyarországi renaissance stílusú építészeti emlékeink Eperjesen és Sáros megyében. 4⁰ fűzve.
21.	Lizony E. László	Gondolatok a magyar művészetről és a magyar művészi öntudatról. 4⁰ fűzve.
22.	Maksay László	Individuális művészeti kritika. 8⁰ kötve.
23.	Marsovszky Endre	Formai és spiritualis törekvések a szobrászatban. 4⁰ fűzve.
24.	Nagy Paula	A stílus. 4⁰ fűzve.
25.	Németh László	Egyiptom halottkultusza. 4⁰ fűzve.
26.	Olajos Béla	A modern festészet kialakulása. 4⁰ fűzve.
27.	Párkányi Károly	Az újabb magyar vallásos-művészet kialakulása, szelleme és mai állása. 4⁰ fűzve.
	[illegible]	Mozaikok a mozaikról. 4⁰ fűzve.

Kiss Vilma

Est, 931. X. 30.
8. O. U. 931. X. 30
N. U. 931. X. 28.
E. K. 931. X. 30.
P. H. 931. X. 30.
P. N. 931. X. 30.
N. U. 931. X. 30.

N. U. 931. X. 30

A képzőművésznők uj csoportjának bemutatkozása a Nemzeti Szalonban

A Képzőművésznők Egyesületében *uj csoport* alakult és most mutatkozik be a *Nemzeti Szalonban*. A nyolc fiatal hölgy kollektivnek nevezhető bemutatkozása nem nőies kacérkodás a művészettel, hanem teljes sullyal, helyenként férfiasan nyers erővel való kiállás a kivalatért és a tudomásul vevésért. Különböző művészi meggyőződések, eltérő temperamentumok és nyolcféle stilus vonul fel az öt teremben és mégis van valami egységes atmoszférája a kiállitásnak, mert azonos bennük az a törekvés, hogy a józanság határain belül szeressék az ujat s hogy a maguk hangján kiáltsák el, amit az ecset nyelvén mondani akarnak. Az alkotni akarás ilyen fanatikus megszállottságával, az őszinteség ilyen morális erejével régen láttunk fellépni művészcsoportot. Természetes, hogy a nagy buzgalomban néhol kisiklik az ecset és máshová ér el a művész is, mint ahová akart, de hiszen a művész értékét nem a hibái, hanem az erényei alapján szabad csak megitélni. Az a fegyelem, amely a fiatal művésznőket megóvta a stilushullámzások örvényeitől, biztató igéret arra is, hogy fejleszti bennük a kritikai érzéket és önkritikát. Ha még nem jöttek rá, hamarosan reá fognak jönni, hogy a torzitás csak addig érdekesség, amig nincs tul adagolva, hogy a jellemábrázolás inkább irói, mint festői feladat és könnyen átsiklik a zsáner-hatásokba, hogy a szinek egy-egy finom akordja, egy-egy szin erőteljesebb megszólaltatása beszédesebb, mint ha egyszerre kiabálnak, hogy az egyszerüségnek nem szabad szárazsággá válni és hogy a kompozició értéke nem a részletekben rejlő ötlet, hanem az összhatás, hogy a hangszerelésnél semmivel sem kevésbbé fontos a ritmus és hogy az erőnek és a dinamizmusnak szertelen hajszolása nem erő, hanem barokk.

Mindezek után pedig megállapitjuk, hogy ha vannak hibák, rokonszenves hibák, amelyek inkább a méretekben, semmint a lényegben jelentkeznek.

A kiállitó művésznők közül *Kiss* Vilma anyagát vártuk a legnagyobb érdeklődéssel: sajnos, nem mindenben igazolta a fejlődéséhez füzött várakozást. Ereje most is az, hogy jelentőséget tud adni a dolgoknak, de félő, hogy a korai német festőkre emlékeztető kompozicióiban végkép a borzalmak festőjévé és manikussá válik. Futásfalvi *Márton* Piroska virtuális szinei, rajzbéli biztossága figurálisait érdekessé teszik, de nekünk jobban tetszenek lefokozott és mély kulturára valló kompozicióí és néhány meglepően mély derüt árasztó akvarell tájképe. *Endresz* Aliz impresszionásztikus karakter portréi rendkivül érdekesek, folthatásában is jól megfogottak, csak éppen folytatni nem szabad őket. Ő is akvarelljeivel lep meg leginkább, egy-egy kevés eszközzel operáló, jól sommázott tájképe már-már nagyvonalu. Muzsnai *Kampis* Margit minden képe megérdemli azt a megállapitást, hogy: — artisztikus. Finom, rezervált és mégis van benne meggyőző erő. *Szuly* Angela főleg a tájképekben erős, lokális szinei, mély zöldjei sokkalta szebbek, mint a korai és felhigitott Aba-Novákra emlékeztető aktjai. *Lóránt* Erzsébet utolsó kiállitása óta fejlődött, de teljesen ki kell szabadulnia a fogalomfestészet büvköréből. Ha kevesebbet kivánna magától, — többet tudna adni, noha temperáin és tussrajzain teljes erővel érvényesül érdekes tehetsége. *Bartoniek* Anna szigoruan megkomponált képeit a „*Sachlichkeit*" jellemzi. Szonorus szinskálája és főleg 5. számu képe nemcsak elmélyedést bizonyit, hanem olyan tehetséget is, amely pályájának meglepő lendületet adhat. *Hranitzky* Ilona kompozicióí megoldatlanságukban és keménységükben is tehetségesek, vallásos tárgyu képei, átélésben és belső tartalmukban is meggazdagodnak, alighanem ebben az irányban fogják elkötelezni.

A kiállitást kitünően rendezték. — eseménye és nyeresége az idei idénynek.

Márjás Viktor

tette és hosszu vita után elhatározták, hogy a rendeletnek a kereskedőkre sérelmes intézkedéseinek módositására akciót inditanak.

Fizetésképtelen lett a Marmarosch Bank két alvállalata. Bukarestből jelentik: A máramarossziget i *Gazdasági Bank* és egy kisenevi *Kisbank* tegnap fizetésképtelenséget jelentettek. Mindkettő szoros együttmüködésben volt a Marmarosch, Blanc & Co. bankkal.

A kamatláb kérdésében a tanácsnak képviseleti kiküldöttek csak

Az országos hitelügyi tanács megalakulása eddig késett, mert *Popovics* Sándor, a Nemzeti Bank elnöke, aki hivatalból elnöke a hitelügyi tanácsnak is, néhány napig nem volt Budapesten. A mult hét végén Popovics Sándor Bécsbe utazott az osztrák államvasuttársaság igazgatósági ülésére, azután pedig néhány napot Badenben töltött. Visszaérkezése után még ezen a héten megtörténik az Országos Hitelügyi Tanács formai megalakulása is.

A tanács első feladata *a bíróilag érvényesithető kamat maximumának és a pénzintézeteknél elhelyezett takarék- és folyószámlabetétek kamatlábának megállapitása lesz.* A TÉBE, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara és az Országos Mezőgazdasági Kamara kiküldöttei *csakis véleményt nyilvánitó kérdésekben* birnak szavazati joggal, igy tehát olyan esetekben, amikor a hitelügyi tanács döntést hoz, *az elnök mellett csak a Pénzintézeti Központ elnöke és a kormány által kinevezett hitelügyi szakember szavazhat.* A határozat meghozatala előtt természetesen a tanács többi tagjai is kifejthetik véleményüket, csak éppen a döntésben nem vehetnek részt. *A kamatmaximumot és a betétek kamatlábát tehát Popovics Sándor, Korányi Frigyes báró és Elischer Viktor fogják eldönteni.* M. U. 931. X. 30

A *kamatmaximum* nem lehet több a Nemzeti Bank hivatalos kamatlábának másfélszeresénél és a tanács előreláthatóan a mai viszonyok alapján *a legmagasabb megengedett kamatot* fogja megállapitani. A pénzintézetek szempontjából sokkal fontosabb a *betéti kamatláb* megállapitása. A betéti kamatlábat eddig Budapesten a *bankkartel* állapitotta meg, mig a vidéki pénzintézetek között semmiféle megállapodás sem volt. A vidéken

---

Londonban a Népszövetség pénzügyi bizottságának jelentése nyomán erősen javult a magyar népszövetségi kölcsön. Londonból jelentik: Az összes angol pénzügyi lapok egyhanguan kiemelik, hogy a Népszövetség pénzügyi bizottsága Ma-

Plebános beiktatás Budapesten. Seredi Jusztinián bíboros, Magyarország hercegprimása, Budapest Székesfőváros, mint kegyur bemutatása alapján *Peisz* Lajost nevezte ki a Szentendrei-uton lévő ujonnan szervezett Szüz Mária Szive-plebánia első plebánosává. Az uj plebános beiktatása február 21-én, vasárnap délelőtt 10 órakor lesz. A beiktatási szertartást *Molnár* László pápai kamarás, c. apát, kerületi esperes végzi.

INDEXRE TETT NÉMET KÖNYV. Horváth Győző püspök, kalocsai káptalani helynök, apostoli kormányzó most megjelent körlevelében közli a Szent Officium Kongregációjának ezt a rendeletét, amely a tiltott könyvek jegyzékébe (index) veszi fel a következő munkát: Stephanos Johannes: „Christliche Einheit im Zeichen des Kreuzes" (Keresztény egység a kereszt jegyében.).

Veszprémegyházmegyei Plebános urak szives figyelmébe

Keresem nagyanyám, Kerschner Mária vagy Anna, vagy Anna Mária keresztlevelét és házassági levelét. Született 1833 körül, Pápa v. Zirc vidékén. Ugyanott esküdött Szell Mihály szücsi lakossal 1853 körül. Kerem utánvéttel küldeni: Királydaróc, Szatmár m., Róm. kat. Plebánia.

Családi nap Pécelen február 21-én, vasárnap. *Indulás:* Keleti-pályaudvarról reggel 6.38-kor, visszautazás Pécelről este 19 óra 9-kor. Megérkezéskor szentmise, utána délelőtt és délután két beszéd. *Előadók:* Dr. Csaba Margit orvosnő, dr. Bochkor Ádám egyetemi m. tanár, dr. Oetter György pápai kamarás és P. Csávossy Elemér S. J. Részvételi dij személyenkint 1.70 P, családonkint 2,70 P. Résztvehetnek 17 éven felüli ifjak, hajadonok, atyák és anyák. Étkezési lehetőséget a Lelkigyakorlatos ház nyujt. Napi kenyéradagját mindenki hozza magával. Meghivottak elsősorban a már családi napon résztvettek, de bárkit szivesen látnak. Jelentkezni előre kell. *Cim:* Lelkigyakorlatosház, Pécel. Telefon: Pécel 10.

A szentimrevárosi A. C. Sajtóhölgybizottság Ifjusági Csoportja február 21-én, vasárnap délután félhat órai kezdettel az egyházközség kulturtermében (XI., Lágymányosi-ut 3, I. em.) tartja a *Fiatal irók és művészek III. estjét.* Kerékgyártó Árpád tanügyi főtanácsos a modern könyvekről beszél. A müsor keretében szerepel dr. Geszler Ödön ifjusági elnök előadása, Bárány Tamás novellája, Csóry Henriette énekszáma, Kalabay József versei, Légmán Lia táncszámai, Marsovszky László zongorakisérete, ifj. Schaffáry László hegedüszámai. Légmán Lóránt: dr. Zádor N., dr. Horváth Richárd, dr. Huzly Imre, dr. Tóth László könyveit ismerteti. Belépődij nincs. Vendégeket szivesen lát a rendezőség.

A Collegium Marianum Egyetemi és Főiskolai Nőhallgatók Egyesülete most tartotta rendes évi közgyülését. Az elnöklő dr. Mészáros János protonotárius kanonok bevezető szavaiban néhai Ruffy Pálnénak, a Collegium alapító elnökének és az elnökségben utódainak: Zichy Sarolta grófnőnek és Samassa Désy Annienak emlékét idézte, akik felismerték a kornak sürgető igényét, hogy ugy, amint az egyetemi férfi ifjuság számára vannak Szent Imre kollégiumaink, az egyetem és főiskolák nőhallgatóinak is legyen otthonuk. A Collegium Marianumban a soproni Isteni Megváltó Leányainak vezetése alatt 120 egyetemi és főiskolai nőhallgató nyerhet jutányos feltételek mellett elhelyezést. A József-utca 11. szám alatti háromemeletes nagy épületet, amely az Egyetemi Alapok tulajdona, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium bocsátotta az egyesület rendelkezésére. A szülők megnyugvással küldik leányaikat a Collegium Marianumba s a jelentkezők száma oly nagy, hogy azoknak csak egy részét tudja befogadni az intézet. Ezért legfőbb törekvése az egyesületnek, hogy az otthon céljának mindenben megfelelő uj épületet emelhessen és azt teljes célszerüséggel rendezhesse be. Ebben az irányban az elmult évben jelentős lépést tett az egyesület, amidőn a budai Lövőház-utcai telkeinek értékesitése kapcsán jól jövedelmező négyemeletes bérházhoz jutott. Az egyesület vezetősége nem adja fel a reményt, hogy az idők jobbrafordultával sikerül majd az egyetemi és főiskolai nőhallgatók számára modern és tökéletesen megfelelő otthont létesitenie.

Dr. Marczell Mihály egyetemi tanár havi konferenciáit minden hónap 20-án tartja az egyetemi templomban. A konferenciák tárgya a női élet legégetőbb problémáit foglalja magában *„Lélekviharzás sodrában"* — címmel. A pontosan 5 órakor kezdődő konferenciákra, melyekre belépődij nincsen, minden érdeklődőt szivesen lát a Szociális Missziótársulat budapesti szervezete.

Konferencia beszéd. P. Szabó József S. J. február 18-án, csütörtökön este fél 7 órakor tartja második konferenciabeszédét „Az egyén és a közösség röntgenképe" címmel az egyetemi templomban a főiskolai ifjuság számára.

Honvéd imakönyvet küldünk (Szemény kötés 128 old.) a HARCTÉRRE, ha a címet és 80 fillért küld be kiadóhivatalunknak. „SZENT VAGY, UEAM!" Bpest XII., Fery O.-ut 55.

Felvétel a Jezsuita-rendbe. Azok a VIII. osztályu jeles vagy jó előmenetelü és jeles magaviseletü gimnáziumi tanulók, akik tökéletesebb életre vágyódnak és Istentől kapott képességeiket katolikus egyházunk és magyar népünk javára kivánják nagylelküen forditani, felvételüket kérhetik a Jézustársaságba. Levelüket, melyben rövid életrajzot adnak magukról s tájékoztatást nyujtanak egészségükről és félévi bizonyitványukról, mielőbb küldjék be erre a cimre: Jézustársasági Tartományfőnökség, Budapest, VIII., Mária-u 25. Válaszból megtudják a további teendőket. A Rend komoly érdeklődőket szivesen lát 1—2 napra vendégül Budapesten a Manréza mellett épült noviciátusban.

SZINHÁZ-MŰVÉSZET

Hazatértek tábori szinészeink

A *Nemzeti Ujság* nemrégiben hirt adott a *Tábori Szinház* művészei egy csoportjának hazatéréséről. Való, hogy január 18-ikán mindössze nyolcan jöttek haza, a Tábori Szinház tagjainak nagyobbik része azonban továbbra is folytatta működését, hogy sokszor igen sulyos körülmények között, 30—40 fokos hidegben és hófuvásban teljesitse a „frontszinész" áldozatos kötelességét vitéz honvédeink iránt.

Ez a csoport *Lászlóffy* Lajos karnagy és megbizott igazgató helyettes vezetésével közel egy hónappal később, február 14-én érkezett meg Budapestre, a többi között *Anday* Béla, *Bertold* József, *Gulácsy* Albert, továbbá négy kitünő magyar artista is.

A lelkes gárda három hónapot töltött odakint, ebből kettőt az első vonalakhoz közel, a különböző ezredparancsnokságok területén, ahol az állásokból visszatérő alakulatokat szórakoztatták. A *Lászlóffy*-csoport csak január közepén, a hadihelyzet alakulása folytán tette át működési területét hátrább fekvő falvakba és városokba. Mindvégig töretlen lélekkel végezték vállalt szolgálatukat, nélkülözve az otthon megszokott kényelmét, játszva sokszor a legkezdetlegesebb körülmények között: falusi házakban, pajtákban, fészerekben és megosztva a háboru minden viszontagságát küzdő honvédeinkkel.

(—)

Hegedű-est

Országh Tivadart kiváló muzsikusnak ismerjük, éppen ezért némi csalódást keltett keddi hegedüestje. Fáradtnak és szintelennek érezzük művészetét, pedig az mélyen gyökerezik a legkomolyabb zeneiség talajában. Gondoljunk például *Országh* kamarazenei stilusérzékére: ez egymagában sokat mond, talán mindent. Valószinü, hogy mostani önálló estjének előkészületeire nem tudott magának kellő időt szakitani, ami — hangsulyozzuk — nagy kár, mert az őszintén érző és komolyan gondolkodó zenészlélek önmagának teljes kifejezésével adósunk maradt.

Müsorát *Bach Chaconne*-jával kezdte, majd *Mozart, Francoeur-Kreisler* és *Paganini* művei után magyar ujdonságokat mutatott be. *Gárdonyi* Zoltán II. hegedüzongora szonátája még a folyamatos előadásban is nélkülözte a három tételt összeforrasztó stilusegységet (nem a játékra, hanem a müre értjük ezt). Sok jó gondolat kallódik el benne. Szerzőjéről szinte nehéz elhinni, hogy *Kodály* és *Hindemith* neveltje. Dallamossága azonban részben kárpótolta a hallgatót. Különösen nagy sikere volt. *Országh* feldolgozásában hallottuk Bartók tizenöt magyar parasztdalának egy sorozatát. Igen sikerültnek tartjuk. Kevéssé tetszettek az ugyancsak *Országh* által adoptált Magyar táncok. *Hubay* Csárdajeleneteire emlékeztető, virtuózitásra épitett kompozició. *Franck* gyönyörü, bensőséges A-dur szonátája, valamint *Schubert* Rondo brillant-ja szerepelt még müsoron. A zongoránál ülő *Dániel* Ilonka megértő társa volt a jeles hegedüsnek. **(Sz. I.)**

Anda Géza hangversenye

Február 13-án érkezett haza *Anda* Géza Berlinből, hogy magyarországi kötelezettségeinek is eleget tegyen. Külföldön *Furtwängler* vezényletével háromszor játszott, majd *Jochummal*, a hamburgi filharmonikusok karnagyával, továbbá van *Kempennel* és *Kabastával* szintén fellépett. Németország valamennyi nagy városában szóló-estet adott, Hollandiában oly nagy sikert aratott, hogy a *Concertgebouw*-zenekar felkérésére májusban *Brahms B-dur* koncertjét lemezre játssza. Február 14-én a *Székesfővárosi Zenekar* hangversenyén hegedült, szólóestjét 19-én tartja a Vigadóban. Müsorán *Bach-, Mozart-, Chopin*-szonáták, valamint *Debussy*- és *Ravel*-müvek szerepelnek.

— A mozik zenejogdija a játszott filmek után. A Mozgóképipari Eengedélyesek Országos Egyesülete hosszas tárgyalások után megállapodást kötött a Zeneszerzők Szövetkezetével a mozikban játszott filmek után fizetendő zenejogdijak ügyében. A megállapodás szerint a budapesti elsőhetes és monopol utánjátszó filmszinházak minden film kölcsöndija után 2 százalék szerzői jogdijat fizetnek. A budapesti másodhetes mozik és a vidéki premiermozik 1.5 százalék, a fővárosi későbbjátszó mozik és a vidéki másodhetes filmszinházak 1 százalék, a vigalmiadót nem fizető kismozik félszázalék, a keskenyfilmszinházak ugyancsak fél százalék zenejogdijat fizetnek a film mindenkori kölcsöndija után. Olyan esetekben, amidőn a mozi a filmet részesedésre játssza, a kölcsönzőt megillető részesedés után kell számitani a megfelelő százaléku zenejogdijat. A szövetkezet azon mozi ellen, amely a szerzői jogdijfizetési kötelezettségét nem teljesiti, szerzői jogbitorlási pert indit.

— Olasz művészek hangversenye Baján. Baján a vármegyei népmüvelési bizottság az olasz-magyar művészcsere akció keretében hangversenyt rendezett, amelyen Michelangelo *Abbado* hegedümüvész, Gilberto *Crepax* gordonkaművész és Carlo *Vidusso* zongoraművész lépett fel nagy sikerrel.

Vegye meg a **Képes Krónika** legujabb számát!

— Meghalt Párisban egy kiváló magyar grafikusnő. (A Nemzeti Ujság tudósitójától.) A francia filmvilág nagy érdeklődéssel várja *„A mennyország gyermekei"* cimü rajzos film bemutatását. Amely arányaiban, kivitelében vetekszik Walt Disney hires mesefilmjeivel. Ez az utjelző, a filmet, grafikusművészetet és költői képzeletet egybeszövő filmalkotás Kiss Vilmának, a romantikus életü magyar festőművésznőnek műve. Kiss Vilma, sajnos, nem érhette meg a bemutatót, néhány nappal ezelőtt egy párisi kórházban meghalt. Az érdekes tehetségü művésznő 1893-ban Szegeden született, a Képzőművészeti Főiskolán *Réthy* és *Csók* mestereknek volt a tanitványa. Több évfolyam legtehetségesebb, legegyénibb, művészének tartották, körülbelül az volt a rangja után, mint Szönyi Istvánnak, Aba-Novák Vilmosnak, akik már fiatal korukban mestereknek számitottak. Otthon nem voltak sikerei. *Kiss* Vilma egy darabig küzdött, aztán vállalta a szegénység, az ismeretlenség minden nehézségét és 1925-ben kiment Berlinbe. Ott nemsokára tanára lett egy művésziskolának. Közben a filmgrafikával is foglalkozni kezdett és — 1930-ban áthajózott Amerikába, hogy a rajzos filmek technikáját elsajátitsa. 1932-ben Párisban telepedett le, azóta itt élt. Gárdát szervezett maga köré, és amerikai tapasztalatai felhasználásával megkezdte a francia rajzos filmek feljavitását. Az volt a hite, hogy el lehet érni ezen a téren is az amerikai szinvonalat, sőt művészi szempontból, szellemi érték dolgában meg lehet és meg is kell haladni a primitivebb szellemü, művészi kulturában szegényebb amerikai nivót. Egy esztendővel ezelőtt vesebaj támadta meg. A sokszok évi nyomor, és nélkülözés megbosszulta magát. Kiss Vilma már régen magában hordozta a halált, de még mindig lankadatlanul dolgozott. Néhány hete annyira erőt vett rajta a betegség, hogy ágyba kényszerült. Testben fáradtan, de lelkében fiatalon 49 éves korában meghalt. A temetésen a magyar főkonzulátus és képviseltette magát. Barátai, művésztársai megrendült lélekkel kisérték utolsó utjára, mindenki ugy érezte: a nemesszivü, művészlelkü Kiss Vilma, mint a film, amelynek meséjét nemcsak rajzolta, hanem irta is, ő maga is a Mennyország gyermeke lett.

— Tömörkény István: Gerendás szobák. Gulácsy Irén bevezetésével az Alföld s a szegedi tanyavilág nagy mesemondójának legszebb elbeszéléseit foglalja magában ez a kötet. Halála után huszonöt évvel művészetének jelentősége teljes gazdagságával bontakozik ki. Tömörkény egyedülálló jelenség volt irodalmunkban — irja róla Gulácsy Irén. — Eszközei teljesen eredetiek. Irásmódszere is merőben uj. Fordulatai rajtérhetetlenek, ahogy az egyik gondolatkörből a másikba siklik át. Szeretet, tisztaság, mély humor, az emberi összetartozás gyökerekig ható átérzése, tökéletes egyszerüség, az eseményeken kivül maradó személytelenség és páratlan jelenitő erő: ezek volnának azok a nyomjelzések, amelyek alapján értékelését elvégezhetjük. Háromezer uj, néphasználta szóval gazdagitotta irodalmunkat; szellemi hagyatéka 13 kötet, amelyekből egy szines világkép bontakozik ki. (Singer és Wolfner.)

HARMÓNIA
ANDA GÉZA zongoraestje
febr. 19. Vigadó fél 7. (Mesterbérlőknek kedvezm.)
Február 21. 4-kor FERENCSIK
vezényel, közr.: SZERVÁNSZKY, Strawinsky: Tűzmadár, Debussy: Gigues, Mozart: A-dur hegedűverseny, Bach: H-moll suite. SZFÖV. ZENEKAR. Vigadó.
BÉCSI FILHARM. FURTWENGLER
vezényletével febr. 22. Vigadó 7.
GIESEKING zongora-est
febr. 25. Vigadó fél 7. Mesterb. „A" VII. est.

MESEORSZÁG vidám gyermekdélután
VASÁRNAP, 21-ÉN 1/3-KOR a MAGYAR MÜVELŐDÉS HÁZÁBAN.
CSIPKERÓZSA
Káprázatos mesejáték három képben. Előadják: DIENES VALÉRIA DR. orkesztikai iskolájának MÜVÉSZNÖVENDÉKEI. Fellépnek még: LATABÁR KÁLMÁN és ÁRPÁD, FELEKY CAMILL, GERARD, ZOLI, MISOGA, FELKAY. Csöpp.-PRÁDER Pisi, BOHÓCOK, ZSONGLŐRÖK, BÜVÉSZEK, AKROBATÁK. Konferál: RÁTONYI Róbert.
Jegyek 1 P-TÓL TOBORZÓNÁL, Kossuth L.-u. 12., tel.: 189—554, a MAGY. MÜV. HÁZÁBAN és jegyirodákban.

Ma érkezem
a Nemzeti Apollo filmszinházba uj filmemmel:
Fények az éjszakában
Partnereim: CLARA CALAMAI FOSCO GIACHETTI MFI-film

SPORT

MAGYAR ÉS SVÁJCI FŐISKOLÁSOK SIVERSENYE

A főiskolások szombaton és vasárnap Mátrában, a Kékestetőn rendezik meg a magyar—svájci nemzetek közötti válogatott főiskolai siversenyt. A viadal rendezősége mindent elkövetett, hogy méltó keretet adjon az év egyetlen nemzetközi siversenyének, amit teljes mértékben sikerült is elérnie. A viadalt a következő számokkal rendezik: lesiklás, mülesiklás és összetett lesiklás egyéni és csapatverseny. A magyar csapat már hetek óta lelkiismeretesen készülödik a nagy találkozóra. A főiskolások szövetségi kapitánya már összeállította a válogatott keretet amely a következő: Szikla, Libik, Boros, Méray-Horváth, Lóránd és Endre (MAFC), Székely, Szász (BEAC), Haberl, Méray-Horváth (PEAC). Ezekből szombaton állitják össze azt a hét versenyzőt, akik a magyar szineinket Svájc ellen képviselik majd. A svájci csapatot Hodler Max kiséri és a következő tagokból áll: Schmid Rudi, Witmer Ruedi, Niggli Luc, de Lavallaz Bernard, Hodler Jürg és Girardet Ernest.

HETVEN BIRKÓZÓ KÜZD BUDAPEST BAJNOKSÁGÁÉRT

A Magyar Birkózó Szövetség vasárnap kezdi meg *Budapest birkózó bajnoki küzdelmeit.* Ugy a *görög-római*, mint a *szabadfogásu rendszerben* küzd birkózóink elgárdája a bajnoki cimért. A nevezések kitünően sikerültek. *Hetven birkózó jelentette be indulását szándékát.* A WMTK 15, a BSzKRt 8, a MAC, Testvériség és a Debreceni VSC 6—6, a Törekvés 5 nevezést adott le. *A fővárosi versenyzőkön kivül a vidék is képviselteti magát.* Székesfehérvár, Győr, Kecskemét, Szeged, Kolozsvár, Nagyvárad, Debrecen, Cegléd, Kassa, Érsekujvár, Zombor, Szabadka bajnokai jelennek meg a szőnyegen, hogy megküzdjenek a főváros elgárdájával. Most vasárnap a lég-, könnyü-, közép- és nehézsulyban a görög-római, a pehely-, váltó- és félnehézsulyban a szabadfogásu szabályok alapján folyik majd a küzdelem. A bajnoki viadal második részét március 7-én bonyolitja le a szövetség, amikor *három görög-római és négy szabadfogásu versenyszámban viaskodnak birkózóink.*

△ **A BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ EGYLET SZOMBAT ÉS VASÁRNAP ORSZÁGOS GYORSKORCSOLYÁZÓ VERSENYT RENDEZ. Ezt a versenyt a BKE eredetileg nemzetközi junior gyorskorcsolyázó versenynek irta ki, azonban a meghivott német és svájci versenyzők részvételüket lemondták, igy a viadal országos jellegü lesz. Szombaton reggel az 500 és 3000 méteres, vasárnap reggel pedig az 1500 méteres versenyszámot bonyolitják le. A 10.000 méteres jubileumi szövetségi országos versenyt február 23-án, kedden reggel rendezik meg.**

△ **Sportrepülők zárttéri modellversenye.** A Müegyetemi Sportrepülő Egyesület modellező csoportja vasárnap délelőtt 10 órakor a *Nemzeti Sportcsarnokban* budapesti és vidéki repülőmodellezők részvételével *zárttéri modellversenyt* rendez.

△ *SZOMBAT ÉS VASÁRNAP RENDEZIK SZABADKÁN AZ ASZTALI-TENISZ-CSAPATBAJNOKI KÜZDELMEKET Szabadka város bajnokságáért. Ez a bajnoki viadal az egész Szabadka asztali tenisz társadalmát megmozgatta, mert 12 csapat több mint 90 versenyzővel indul a versenyen. A bajnokságot előreláthatólag a magyar bajnokcsapat, a SzATC nyeri, mig a helyekért a SzAFC, KLE és a leventék vivnak majd nagy harcot.*

△ *A KOSÁRLABDA BAJNOKI KÜZDELMEK PÉNTEKEN FOLYTATÓDNAK. Pénteken délután 5 órától a Nemzeti Sportcsarnokban női mérkőzéseket, szombaton délután pedig 4 órától I. o. férfi mérkőzéseket bonyolitanak le. A férfi mérkőzések közül a Kistext—Kassai FSC, MAFC—MOVE TE, BBTE—TFSE, BEAC—BSzKRt mérkőzés kerül sorra.*

TÁNCOSPÁR

IRTA:
LOVASS GYULA

A gyerek olyan hirtelen ébredt, mint ahogy az az ijedtség szokott felverni bennünket, melyet akkor érzünk, ha megsejtjük, hogy elkéstünk valamiről. Már világos volt, érezte, késő, megint elmulasztotta. De azért félrehajtotta a pokrócot, kibujt a vackáról, nadrágot huzott, óvatosan lenyomta az ajtót, mely az üzletbe vezetett, óvatosan, nehogy fölkeltsen valakit, átsiklott a pult mellett s odaállt az ajtó sarkába. Ott ép a feje magasságában négyszögü nyilás volt a redőnyön. Nem is ébredt föl senki, csak az öregasszony ült föl az ágyon, ahol reggel felé már inkább csak pihenni szokott, — ahogy öregedett, egyre éberebb és álmatlanabb lett, — fölkelt s bosszusan öltözni kezdett. Korán volt, az üzletet még nem lehetett kinyitni, ha a gyerek nem szökik el mellőle, még pihenhetett volna egy órát.

— Az ördög akárhova tegye azt a koránkelő, tanyás mivoltát, — dörmögte — ez csak nem tud beleszokni a városi életbe. Kell neki ilyenkor fölkelni! Most kiment a boltba, mégsem hagyhatom egyedül, még megzabál valami drága holmit. Annyit tud egy ilyen kölök falni. A Gézám is falujabelit akart elvenni; mit bánom, de mért éppen ezt az özvegyet, aki porontyot is hozott a nyakára.

Megállt fázósan a pult mögött, vigyázta a gyereket, arrább rakott valamit, megtörölte az élesztővágó drótot, egy paradicsomkonzervet beljebb lökött. Nem volt sok munka ezzel a kis bolttal, nem is ment a legjobban. A Belváros kis mellékutcájában ki fog éppen a szatócsnál vásárolni, meg sem találják a vén házba beszorult ütött-kopott boltot. Legföljebb a cselédség vásárol náluk. Az sem sokat. — Még tán két órát is aludhattam volna, — gondolta, — egyszer a fiam is nyithatna, vagy a felesége.

— Mit tudsz bámulni annyit azon az utcán? — kérdezte rosszkedvüen a gyereket és sóhajtva leült a pénztárfiók elé, nem is várta a feleletet. Olyan bámész tud lenni az ilyen falusi gyerek.

Jani sem igen tudott volna felelni neki. Este érkeztek meg Pestre, anyjával és Géza bácsival, az uj apukával, a magas házak, zaj, fényesség, sok ember szinte elkábitotta. Hogy is lehet igy élni, örökké falak közé zárva, hogy eget sem lát naphosszat az ember? Nyár volt, de sehol zénaboglya, szalmakazal, cséplőbugás, csak a tespedt, nehéz melegen érzett a nyár, a forróságon, mely nem is a földről áradt, vagy a napsütésből, hanem a meleg házfalakból.

Eleinte ugy érezte, sohasem szokja meg a boltot, kesernyés, füszeres szagával, az ellott kel és zöldség rothadásfelhőivel, savósságszagu süteményeivel meg a sót szobát mögötte és azt a kicsi udvart, hova nem is szabad kimenni. De aztán elmult néhány hét, az utca még mindig ismeretlen volt, csodálatos, de már nem olyan barátságtalan. Még nem merészkedett tul a sarki trafikon, de a szeptembert csöndes izgalommal várta, milyen is lesz a pesti iskola, merre kell menni, milyenek lesznek a fiuk, mit is tanulnak a második osztályban...

Az érkezésüket követő második reggel korán ébredt. Kinn aludt a konyhában az öregasszonnyal — az már az első este is görbén nézegetett rá s keményen vetette oda a szót —, nem is a tanyai koránkelés, inkább az öregasszony korai motoszkálása ébresztette föl. Egy darabig nézte az öregasszonyt, ahogy sóhajtozott, forgott az ágyban, egy kicsit félt is, amikor az asszony elcsöndesedett, ő nem mert elaludni, trikót vett, nadrágot s találomra benyitotta az első ajtót: ott volt a boltban.

Akkor még nem ismerte a járást. Félhomály volt a boltban, a redőnyök szélén tavevés fény szürődött be, a szürkület még csak akkor ereszkedett le az utca szakaszékába, a földszintre még nem sok jutott belőle, csak az ajtónál világitott a redőnyön vágott négyszögü lyuk, a szellőztető. Jani önkénytelenül tartott a világos négyszög felé. Kinézett rajta, szemben velük az utca másik oldalán egy ajtó fölött még világitottak sápadt fényükkel a villanybetük: DANCING. És egyszerre kicsapódott az ajtó, ott a fényes betük alatt, városi urak és hölgyek tódultak ki rajta, urak, olyan fényes, kékesfekete ruhában, milyent Jani még sohasem látott, az urinők pedig selymes, csipkés, hosszu fehér ruhában, olyan volt, mint az álom. A bennszédük, nevetésük ugy döngött a kis utcában, mintha az is egy csodálatos halk és finom világból jönne, a tündérek világából, a tündérekéből, akikről a tanitónéni mesélt. Aztán két autó gurult elő és olyan hamar elröpitették ezt a csillogó ruhája urí népet, hogy Jani meg sem tudta számolni, hányan voltak. Nem látott egyetlen férfi vagy női arcot, ugy suhant el hirtelen az egész látomás, olyan hirtelen, ahogy a tóba dobott kő összezavarja a tükörképet. Még a világitó betük is kihunytak fenn az ajtó fölött.

Ezeket az elmenő csodálatos urakat és hölgyeket szeretné Jani még egyszer látni. Néha felül éjjel az ágyban, elgondolkozik, hova mehettek azok az urak, csodaszép nők drága ruháikkal s olyankor kiosonna a boltba, lesni őket, hátha ujra megjelennek, visszajönnek vagy elmennek még egyszer... De nagyanya olyan ébren alszik mostanában, forog, forog az ágyon s amikor az ember azt hinné ujra elaludt, csak rámordul:

— Ugyan, nyughass már! Hol van még a reggel!

Ahogy jobban megbarátkozott az utcával, megnézte jobban a kaput is, ott velük szemben, mely napközben mindig zárva volt, nem is látta nyitva csak akkor éjjel, rózsaszines pára volt mögötte, abból jöttek elő a fehérruhás nők és azok a szépruháju urak. A kapu alacsony volt, keskeny, nem sokban különbözött más kapuktól, de mellette a fal egy kis mélyedésében üveg alatt volt egy nagy kép: fehérruhás, nyulánk igen szép nő s félig átöleli egy olyan ruháju férfi, mint amilyent akkor reggel látott s azóta sem. És a kép alatt nagy cikornyás betük: IRÉNE AND RAMON.

Ha nagy leszek s egyszer ilyen ruhám lesz... — gondolja Jani, végigsimit a trikóján, elképzelte a feketén csillogó szövetet és mosolygott. És kezdte elfelejteni a pusztát. Már nem hiányzott a szénaboglya, nem fájt, hogy nem látni az eget. Mennyivel szebb és kivánnivalóbb volt ezeknek a titokzatos hölgyeknek és uraknak az élete. A gazdagoké. Mert Géza bácsi azt mondta egyszer anyunak: „Én nem vagyok olyan gazdag, hogy oda vihetnélek, de... És közben odamutatott, átellenben arra az ajtóra. Jani nem tudta pontosan mi is a gazdagság, de a szegénységről tudta, hogy rossz: mennyit panaszkodott anyu, amikor apa meghalt, mennyit panaszkodott, hogy nincs pénze, hogy szegények lettek...

Két vagy három nappal később — Janinak ugy tetszett, hogy már nagyon régen vannak Pesten — egy este záráskor bekopog egy zsinóros sapkás ember, hogy: „Kovács ur, küldjön át tiz deka parizert meg fél kiló kenyeret".

Géza bácsi morgott valamit, abbahagyta a pénzszámlálást, még a kezét is megtörölte, leszelte a parizert.

— Jani, vidd át!

— Hová?

— Hát oda a dancingba. Nyissad be az ajtót, ott szemben!

Az utcán ugy tántorgott át, az izgalom minden tagjába beférkőzött. Bemenni oda, csak igy, tiz deka parizerrel a kezében, mezitláb, trikóban, oda, ahonnan rózsaszinü fényből kijöttek azok az urak, meg azok a nők, a gazdagok... Beengedik-e egyáltalán?... Megfogta az ajtókilincset s elöntötte a veriték. Végre benyomta mégis. Sötét volt mögötte, betántorgott, a félhomályból egy cigányképü férfi botlott elő:

— Na, mit akarsz?

Nem tudott szólni, csak elébetartotta a zsirpapirba csomagolt parizert meg a kenyeret a tenyerében átizzadt selyempapirral.

— Ja, a Ramon parizerje. — mondta a cigányképü. Megvakarta a fejebubját. — Az az ajtó ott balra, az a Ramon úré, na lódulj, várják már.

A hosszu és szük szobában a tükör előtt ült egy ingujjas, kopaszodó férfi. Nem volt ablak a szobán, csak a tükör fölött égett egy erős körte, sápadt fényében lisztesen fakó volt a férfi arca, ahogy az állát babrálta. Fáradt képét odafordította a gyerekre, üres szemmel bámult rá egy percig, aztán hátraszólt:

— Irén, a parizer...

A diványról, a szoba sötéten maradt részéből fölkecmergett valaki, papir volt a hajába csavarva, szakadt, piszkos virágos pongyoláját összerántotta magán, elkapta Jani kezéből a csomagot:

— Esse valami sok... — mondta dühösen s rábámult a gyerekre: — Na, mit állsz még itt, te bamba.

A betük akkor gyulladtak föl a kapu fölött, ahogy kitámolygott az utcára. Felhős volt az ég, a falmélyedésben az árnyék eltakarta a képet, csak a cikornyás betük látszottak: IRÉNE AND RAMON. Boltjuk redőnye félig le volt már huzva, Jani meglátta a négyszögletes nyilást, melyen mint valami mesevilág hasadékán át olyan szépet látott egyszer, meglátta és zokogva sirni kezdett.

Biztos siker, gyors eredmény, ha hirdet a Nemzeti Ujságban

Február 18. Csütörtök

Vizállás:

A földm. minisztérium vizrajzi intézete jelenti: A Duna Passaunál és Bajától lefelé apad, máshol árad; alacsony vizállásu. Szerdai vizállások: Schärding 222, Passau 439, Aschach 201, Linz 214, Struden 298, Krems 285, Bécs 260, holnap 256, Pozsony 304, Komárom 211, Esztergom 169, Budapest 216, holnap 236, Paks 137, Baja 284, Mohács 326, Bezdán 380, Gombos 315, Palánka 205, Ujvidék 398. — A magyar Dunán álló jég nincsen. Bezdánnál zajlik. — A Rába Szentgotthárdnál minusz 1. — A Dráva Varasdnál 108, Barcsnál 64, Drávaszabolcsnál 60, Eszéknél 14.

A Tisza Máramarosszigetnél, Tiszaujlak és Vásárosnamény között, valamint Tokajnál árad, máshol apad; alacsony vizállásu. Szerdai vizállások: Máramarossziget 126, Tekeháza 56, Tiszaujlak 98, Vásárosnamény 223, Tokaj 243, Tiszafüred 250, Szolnok 220, Csongrád 274, Szeged 354, Zenta 302, Titel 309. — A Tiszán a jég Vásárosnamény és Tiszafüred között áll, máshol zajlik. — A Szamos Désnél minusz 30, Szatmárnémetinél minusz 93. — A Bodrog Bodrogszerdahelynél 192. — A Sajó Bánrévénél 90. — A Hernád Hidasnémetinél 25. — A Berettyó Margittánál 38. — A Körösök Csucsánál 60, Nagyváradnál minusz 129, Békésnél 30, Gyománál 32. — A Maros Marosvásárhelynél minusz 58, Makónál 5. — A Balaton Siófoknál 76. — A Velencei-tó Agárdnál 100.

Napirend:

CSÜTÖRTÖK:

Róm. kat.: Simon pk. vt. — Gör. kat.: Leó p. — Prot.: Konrád. — Középeurópai időszámitás szerint Budapesten a Nap kel 7 óra 01 perckor, nyugszik 17 óra 27 perckor, a Hold kel 15 óra 48 perckor, nyugszik 6 óra 01 perckor

Élelmiszerpiac

Az élelmiszerpiacon szerdán a forgalom közepes volt. A zöldség- és főzelékfélék piacán egyes cikkek kinálata fokozódott. A gyümölcsfélék piacán almából nagyobb mennyiség érkezett, ami kisebb árlemorzsolódást idézett elő. Csökkent a sárgabélü narancs ára is. A baromfipiacon közepes volt a felhozatal.

Az élelmiszerpiacon a következő cikkek árában történt változás: (Nagyvásártelepi árak.)

Zöldség és főzelékfélék: Fejeskáposzta 30—40, kelkáposzta 36—46, kalárábé 20—55, petrezselyem 35—54, sárgarépa 24—32, sütőtök 55—80, leveles karfiol 60—120, tisztitott karfiol 70—300, fejessaláta 30—120, sóska 300—500, paraj 100—300, csiperkegomba 500—800 fillér.

Gyümölcs: Alma nemes 180—390, alma közönséges 140—230, narancs sárgabélü 240—350, narancs vörösbélü 230—500, mandarin 300—430, gesztenye külföldi 440—560, dió 500—540, citrom 20—28 f.

Olvassuk a Képes Krónikát

Szinházak müsora:

OPERAHÁZ. Csütörtök: Szöktetés a szerályból (B. — 6). Péntek: Aida (Népm. Biz. V—I. a Magyar Művelődés Házában — jegyek nem vált. — fél 6). Szombat: Garabonciás (bemutató — 6). Vasárnap d. e.: Rigoletto (11). Este: A sevillai borbély (Népm. Biz. V—III. a Magyar Művelődés Házában — jegyek nem vált. — 6).

NEMZETI SZINHÁZ. Csütörtök: A kassai polgárok. Péntek: A vén bakancsos és fia, a huszár (N). Szombat: Hatalom (6). Vasárnap délelőtt: A fösvény (akad. vizsg. — 10). Délután: A bolond Ásvayné (fél 3). Este: A kassai polgárok (fél 7).

NEMZETI KAMARA SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Bolero (3, fél 7).

MAGYAR MÜVELŐDÉS HÁZA. Csütörtök: Nincs előadás. Péntek: Aida (az Operaház V—I. előadása — fél 6). Szombat: Toronyzene és madrigal-est (fél 7). Vasárnap délelőtt: Magyar honvéd cserkész (matiné — 11). Délután: Meseország — gyermekdélután (fél 3). Este: A sevillai borbély (Operaház V—III. előadása — 6).

VIGSZINHÁZ. Minden este és szombat délután is: A Manderley-ház asszonya. Vasárnap délután: Az utód (péntek E, szom. délután: szom. d. u. bérl. II. sor. — 3, fél 7).

PESTI SZINHÁZ. Minden este, szombat és vasárnap délután is: Méreg (5, fél 7).

UJ MAGYAR SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Udvarolni felesleges (csütörtök E, péntek M. — 3, fél 7).

MADÁCH SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Képzelt beteg (3, fél 7).

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Mária főhadnagy (fél 3, 6).

ANDRÁSSY SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Egy nap a világ (3, fél 7).

VIDAM SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Patyolatkisasszony (3, fél 7).

NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK. Vasárnap, szerda, csütörtök és szombat: Az ügyvéd és a férje. Hétfő, péntek: Az ember nincsen fából. Kedd: Toldi. Minden délután, péntek, szombat és vasárnap délelőtt: A róka csinálta király (11, fél 4, fél 7).

ROYAL REVÜSZINHÁZ. Mindennap: Utazás a holdba (fél 7, csütörtök, szombat fél 4, fél 7, vasárnap 11, fél 4, fél 7).

KAMARA VARIETÉ. Mindennap: Görbe tükör (fél 7, csüt., szom. fél 4, fél 7, vas. 11, fél 4, fél 7).

KOMÉDIA ORFEUM. Mindennap: Csecse-becse (fél 4, szerda szombat fél 4, fél 7, vasárnap 11, fél 4, fél 7).

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Csókos regiment (3/45, 1/48, vasárnap 3/43, 5, 1/48).

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Marica grófnő (3/45, 1/48, vasárnap 3/43, 5, 1/48).

KISFALUDY SZINHÁZ. Csütörtökig: Becskereki menyecske (3/45, 1/48, vasárnap 3/43, 5, 1/48).

Rádióműsor:

A VATIKÁNI RÁDIÓ FEBRUÁRI HIRSZOLGÁLATA

Csütörtök: 19.30 óra: Ukrán hirszolgálat 49.96 m. hullámhossz. 20 óra: Lengyel hirszolgálat 49.96 m. hullámhossz. 20.30 óra: Olasz hirszolgálat 49.96 m. hullámhossz.

CSÜTÖRTÖK, FEBRUÁR 18.

5.40: Üzen az otthon. — 6.40: Ébresztő, torna, hirek, reggeli zene. — 10: Hirek. — 10.15: Hanglemezek. — 11.40: Tut-Enk-Amen fáraó sirja. (Előadás.) — 12: Harangszó, Fohász, Himnusz. — 12.10: Rádiózenekar. — Közben 12.40: Hirek. — 13.20: Időjelzés, vizállás. — 13.30: Honvédeink üzennek. — 14: Szalonötös. — 14.30: Hirek. — 14.45: Müsorismertetés. — 15: Árfolyamhirek. — 15.15: Rendőrzenekar. — 16: Milyen iskolába adjam gyermekemet? (Előadás.) — 16.20: Hirek német, román, szlovák és ruszin nyelven. — 16.45: Időjelzés, hirek. — 17: Rossini: Hamupipőke, nyitány. — 17.10: Gyüjtsünk gyógyfüveket. (Előadás.) — 17.35: Cigányzene. — 18.15: Legkedvesebb verseit elmondja Tasnády Ilona. — 18.30: Jazz-zongoraszámok. — 18.50: Hirek. — 19.05: Harc az élelmiszerhamisitók ellen. (Közvetités a Székesfővárosi Vegyészeti és Élelmiszervizsgáló Intézetből. Hangfelv.) — 20.40: Rádiózenekar. — 21.40: Hirek. — 22.10: Nicolaus Hübner gordonkázik. — 23.40: Hanglemezek. — 23.45: Hirek. — **BUDAPEST II.** 17: Kassa müsora. — 19.05: Francia nyelvoktatás. — 19.30: Rosita Serrano müsorából hanglemezek. — 19.50: Előadás Mátyás királyról. — 20.15: Ritkán hallott operaáriák hanglemezről. — 20.45: A Dunántul épitészete. (Előadás.) — **KASSA,** 5.40: Budapest I. — 9: Hanglemezek. — 10: Budapest I. — 11.40: Hirek magyar és szlovák nyelven. — 12: Harangszó, Rákóczi fohásza, Himnusz. — 12.10: Budapest I. — 15.15: Előadás Zrinyi Ilonáról. — 15.45: Cigányzene. — 16.20: Budapest I. — 17: Ruszin költők verseiből, utána ruszin népdalok. — 17.30: Egy cseh irónő utazása a mult században Magyarországon. — 17.45: Hires karnagyok lemezei. — 18.25: Hegedüs Miklós hegedül. — 18.50-től végig: Budapest I.

Mozik müsora:

ADRIA. (T.: 353—707.) **Házasság.** — **Hiradó.** 1/4, 3/46, 1/48, vas. és ün. 11 és 1/42-kor is.

ALKOTÁS. (T.: 355—374.) **Bécsi vér.** — **Hiradó.** 1/4, 1/46, 1/48, szom. 1/42-kor, vas. és ün. 11 és 1/42-kor is.

ATRIUM. (T.: 153—034, 154—024.) **Néma tanu.** 1/4, 1/46, 1/48, vas. és ün. 1/42-kor is.

BARLANG. (T.: 422—722.) **Egy asszony visszanéz.** — **Magyar hiradó.** Mindennap: 1/42, 1/44, 1/46, 1/48. Első előadás mindennap mérsékelt helyárral.

BELEZNAY. (T.: 225—276.) Kilencedik hétre prolongálva! **Keresztuton.** — **Hiradók.** Mindennap: 11, 1/42, 1/44, 1/46, 1/48.

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 181—244.) **Nyereg és gyeplő** (kulturfilm). — **Zürrapszódia** (szines rajzfilm). — **Magyar, Ufa, Luce és Külön hiradók.** Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig.

A SZEZON NAGY FILMSIKERE:

FÉRFIHŰSÉG

PÁGER — TOLNAY — BULLA

UJBUDA • CSABA
BETHLEN • DUNA

2-IK HÉTRE PROLONGÁLVA.

BETHLEN. (T.: 225—003.) **Férfihűség.** — **Hiradó.** 1/44, 1/46, 1/48, szo., vas. és ün. 1/42-kor is. Első előadás mindennap mérsékelt helyárakkal.

BUDAI APOLLO. (T.: 351—500.) **Lidércfény.** — **Hiradók.** 1/44, 1/46, 1/48 vas. 1/42-kor is.

CORVIN. (T.: 130—958, 339—584.) **A titkos parancs.** — **Hiradó.** Mindennap: 1/43, 5/45, 7.

CSABA. (T.: 146—040.) **Férfihűség.** — **Hiradók.** 1/44, 1/46, 1/48, szom. és vas. 1/42-kor is.

DAMJANICH. (T.: 425—644.) **Styx kapitány leszámol.** — **Hiradó.** 1/44, 1/46, 1/48, vas. és ün. 11 és 1/42-kor is.

DEÁK (Décsi). (T.: 121—343, 125—952.) **Katyi.** — **Hiradók** Mindennap: 1/42, 1/44, 1/46, 1/48.

DUNA. (T.: 111—894.) Második hétre prolongálva! **Férfihűség.** — **Hiradó.** 1/44, 1/46, 1/48, vas. és ün. 1/42-kor is.

FORUM. (T.: 189—707, 189—543.) Második hétre prolongálva! **Az uszó város.** — **Hiradó.** 3, 5, 1/48, vas. és ün. 11-kor is.

GLÓRIA. (T.: 427—521.) **Házasság.** 1/44, 1/46, 1/48, vas. és ün. 1/42-kor is.

HIRADÓ FILMSZINHÁZ. (T.: 222—439.) **Bálnavadászat** (kulturfilm). — **Ej, tyukanyó!** (szines rajzfilm). — **Magyar, Ufa, Luce és Külön hiradók.** Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig.

HOMEROS. (T.: 496—178.) **Bécsi vér.** — **Világhiradók.** 1/44, 1/46, 1/48, vas. és ün. 1/42-től.

JÓZSEFVÁROSI. (T.: 131—316.) **Az én lányom nem olyan.** — **Hiradó.** 1/44, 1/46, 1/48, szo., vas. és ün. 1/42-kor is.

KAMARA. (T.: 423—901.) **Gyávaság.** — **Hiradó.** Mindennap: 11, 1/42, 1/44, 1/46, 1/48. Első két előadás olcsó, a harmadik mérsékelt helyárakkal.

KASZINÓ. (T. 185—329, 383—102.) **Katyi.** 1/44, 1/46, 1/48, szom. 1/42-kor is. vas. és ün. d. e. 11-kor is.

KORZÓ. (T.: 182—818.) **Két asszony.** 1/44, 1/46, 1/48, vas. és ün. d. e. 11-kor is.

MESEVÁR. (T.: 114—502.) Második hétre prolongálva! **Halálos csók.** — **Hiradók.** 1/44, 1/46, 1/48, vas. 1/42-kor is.

NEMZETI APOLLO. (T.: 222—002.) **Fények az éjszakában.** — **Hiradó.** 1/44, 1/46, 1/48, szom. 1/42-kor, vas. és ün. 11 és 1/42-kor is.

OMNIA. (T.: 130—125.) **Anna Mária.** — **Hiradók.** 1/44, 1/46, 1/48, szom. 1/42-kor is, vas. és ün. d. e. 11 és 1/42-kor is.

OTTHON. (T.: 146—447.) **Házasság.** — **Hiradók.** 1/44, 1/46, 1/48, vas 1/42-kor is.

PÁTRIA. (T.: 145—673.) Második hétre prolongálva! **A hegyek leánya.** — **Premier Magyar és Ufa Hiradók.** 10—1-ig folytatólagos és 1/42, 1/44, 1/46, 1/48, szom. 1/42-kor is. vas. és ün. d. e. 11-kor is.

PEST. (T.: 221—222.) **Négylovas hintó.** Mindennap: 11, 1/42, 1/44, 1/46, 1/48. Első két előadás olcsó, a harmadik mérsékelt helyárakkal.

RADIUS. (T.: 122—098, 120—564.) Harmadik hétre prolongálva! **A nőnek mindig igaza van.** — **Hiradó.** 1/44, 1/46, 1/48, szom. 1/42-kor is, vas. és ün. d. e. 11 és d. u. 1/42-kor is.

SCALA. (T.: 114—411.) **Családunk szégyene.** Bohózat. (Goll, Turay, Vaszary, Mály.) 1/44, 1/46, 1/48, szo., vas. és ün. 1/42-kor is.

SZÉKELY. (T.: 226—425.) Második hétre prolongálva! **Bécsi vér.** — **Hiradó.** Mindennap: 11, 1/42, 1/44, 1/46, 1/48. Első két előadás mérs. helyárakkal.

TISZTI KASZINÓ ZÁRTKÖRŰ FILMSZINHÁZA. Febr. 18. és 21-én: **Férfihűség.** — 23-án: **Pofon az éjszakában.** Előadások kezdete: 1/43 és 8/47 órakor.

UGOCSA. (T.: 154—422.) **Örségváltás.** — **Trükkfilm.** — **Hiradó.** 1/44, 1/46, 1/48, szom., vas. és ün. 1/42-kor is.

UJBUDA. (T.: 268—999.) **Férfihűség.** — **Hiradó.** 1/44, 1/46, 1/48, vas. és ün. 1/42-kor is.

URÁNIA. (T.: 146—046.) **Rombadőlt álmok.** — **Hiradó.** Mindennap: 1/43, 5/45, 7.

XXV. ÉVF. 39. SZÁM. **NEMZETI UJSÁG** 1943 febr. 18. CSÜTÖRTÖK

Főmunkatárs: TURI BÉLA † 1919—1936.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Honvéd-utca 10. Telefon: 119-660, 119-668 és 119-669
Budapesti és környéki cimváltozások és reklamációk 113-006.
Előfizetési pénztár: Báthory-utca 5. Hivatalos órák 8—4-ig. Telefon: 116-935.
Belvárosi kiadóhivatal: IV., Kossuth Lajos-utca 5. Telefon: 189-533 és Christophoros utazási és menetjegyiroda. Telefon: 187-502
Szinházjegyiroda a Cristophorosban. Telefon: 189-533 és 187-502.
Fiókkiadóhivatalok: (Vidéki előfizetési és árusitási osztály) V., Báthory-utca 8. Telefon: 119-660 és a Pázmány könyvkereskedésben, Baross-utca 82. Telefon: 135-479.
Előfizetési ára egy hóra 4.— P, negyedévre 11.60 P,
A Nemzeti Ujság postatakarékpénztári csekkszámlája: 2090

Nyomatott a PALLAS IROD. és NYOMDAI R.-T. körforgógépein, Budapest, V., Honvéd-utca 10. sz. (Felelős: Győry Aladár igazgató.)

Kiss Vilma

Kiss Vilma : Önarckép

Új művészet 1927.
2 füzet.

Rabinovszky Máriusz dr:
Poszt expresszionizmus.
Új művészet. 1927. 8. l.

Kiss Vilma

szül. Szegeden 1885 febr. 4.
Rk. 4 folgári
1916/17. I. elsőéves művesz-
nőv. Bosznay Istvan
1916/17 II. elsőéves u. o.
1917/18. I. másodéves u. o. és
Glatz o.
1917/18 II. másodéves u. o.
1918/19. I. harmadéves u. o.
(szül. 1893 febr. 4)
1918/19. II. harmadéves
(szül. 1893 febr. 4.
1919/20 I–II. negyedéves)
(szül. 1893 febr. 4)
1920/21. I–II. ötödéves,
Vaszary János

Honfoglalás kori temető, bezdédi

VIII. 204, 205

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET

Müvészkörökben

Párisban érdeklődést keltett Nagy Zsigmondnak megjelenése. Nagy Zsigmondot a párisi művészvilág jól ismeri még háboru előttről. Ez az érdekes székely származásu magyar, festő korában kalotaszegi szinekkel telerakott vásznait éppen George Petit kiállitótermében mutatta be, amikor a háboru kitört.

Nagy Zsigmond Spanyolországba ment,

ahol élete és müvészete uj fordulathoz jutott el. A mély, erős spanyol szinek a székely festő palettájára uj szineket varázsoltak. A spanyol táj, a spanyol levegő, a spanyol lélek valósággal felfrissitette Nagy Zsigmond müvészetét. Franciaországból egyetlen sou nélkül, igazán csak palettájával és festékes dobozaival ment át a határon, ahol a müvészi egzisztenciát ujra kellett kezdenie. San Sebastianoba érve már a második napon észrevették a fürdővendégek a magyar müvészt és nemsokára sikerült ott festett képeit eladnia és Madridba költöznie. Itt a magyar festő müvészete és hirneve mindinkább növekedett. Megrendelésekkel halmozták el, muzeumok veszik képeit. A magyar alattvalók nagy pártfogója, az anyakirályné figyelme ráterelődik, az ő segitségével sikerült kiállitást rendeznie, amelynek igen nagy erkölcsi és anyagi sikere volt.

A spanyol lapok arcképét és életrajzát közlik

és bőven ismertetik azt a magyar müvészetet, amit a spanyol müvészet hagyományaival teljesen kongeniálisnak találnak. Müvészete a legnagyobb méltánylást akkor érte el, amikor a spanyol anyakirálynő modellt ült arcképéhez, az egyik infánsnő pedig tanitványul szegődött hozzá. Ez a képe ujabb sikert jelent pályáján és a spanyolok már ugy beszélnek róla, mint nemzeti festőjükről.

Akkoriban jutott Nagy Zsigmond arra a gondolatra, hogy a délamerikai spanyol államokba, nevezetesen

Argentinába megy.

Hire megelőzte és anyagi elismerésben sohasem volt hiány. De ott hiányzott neki a spanyol városok szine és levegője és a müvészi inspiráció. A hatalmas délamerikai ország, ugy látszik, nem festőknek való föld. Nagy Zsigmond visszavágyott, de annyira elhalmozták megrendelésekkel, hogy még egy évig ott kellett maradnia.

Most ujra visszajött Párisba,

A háboru előtt zár alá vett képeit szerencsére jókarban találta. De hol vannak ezek a kalotaszegi szinek az ő mostani goyaszerü szineitől! Párisból Nagy Zsigmond átment Londonba, mert először ott akar régi és ujabb képeiből kiállitást rendezni. Még vagyunk győződve arról, hogy az angol közönség valóságos revelációként fogja fogadni ennek a magyar festőnek érdekes müvészetét.

Egyébként pár fiatal festőmüvész is állitott ki mostanában Párisban. Az egyik

Diener Dénes Rudolf,

akinek névrokonsága ellenére semmi köze sincsen a Károlyi-kormány volt államtitkára-hoz, aki szintén Párisban él, rajzokat és akvarelleket mutatott be, melyek a fiatal magyar festőmüvésznek szép erkölcsi sikert biztositottak. A másik

Zilcer Gyula,

aki a Galerie du Zodiaque-ban állitotta ki igen tehetséges kézre valló litográfiáit és rajzait.

Nemcsak festők és szobrászok, hanem zenészeink közül is sokan dolgoznak Párisban. Valamikor Páris zenei szempontból egyáltalán nem volt fontos, a háboru előtt azonban

Páris zenei élete igen magas szinvonalra emelkedett,

ugyhogy a francia főváros most már nemcsak festőink, hanem zenészeink Mekkája is lett és fontossága Bécscsel vetekedik.

Azok közül, akik már a háboru előtti években is itt képviselték a magyar szellemi életet, elsősorban meg kell emlitenünk

Szántó Tivadart,

aki Páris zenei életének már 1905 óta régi ismerője és mint magyar müvész igen tiszteletreméltó nevet szerzett magának. Már a háboru előtt az összes nagyobb hangversenyeknek és különösen a Philippe Gaubert, a párisi Nagyopera karnagyának vezetése alatt álló Conservatoir-koncerteknek egyik erőssége volt a magyar müvész. Ezek a koncertek Páris zenei életének legfontosabb eseményei közé tartoznak. Száz évvel ezelőtt vezették meg ezeknek alapját és valamikor maga Liszt és Paganini is szerepeltek bennük. 1911-ben Messager francia zeneszerző, az Operaház akkori karnagya Liszt-ünnepélyeket rendezett Szántó Tivadar közreműködésével. A háboru előtt Debussy kezdeményezésére felkérték Szántót, hogy az itteni Conservatoire-ban egy Liszt-kurzust tartson. Ennek a megtisztelő meghivásnak azonban a háboru kitörése miatt már nem tehetett eleget a magyar müvész. Szántó különben egyike volt azoknak, akik a

Société de la Musique Indépendente

megalapitásában résztvettek és a legujabb francia muzsika legkiválóbb mestereit, mint Maurice Ravel, a legnevezetesebb modern francia zeneszerző, valamint Florent-Schmitt, mind baráti köréhez tartoznak. A magyar müvész körülbelül egy éve költözött Párisba és szalonjában a francia zenei és szellemi élet legkiválóbbjai adnak találkozót. Szántó kezdeményezésére különben Gaubert, az Opera karnagya nemsokára Budapestre fog érkezni, ahol egy francia-estét fog dirigálni. Szántó a magyar zene és zeneszerzők érdekében elismeréreméltó tevékenységet fejt ki. Egyébként szó van arról, hogy operáját,

a Tajfunt Párisban is be fogják mutatni.

A Tajfunt tudvalevőleg a budapesti Operaház is lekötötte és szerződés szerint még ebben a szezonban szinre is fogják hozni. Ugyancsak lekötötte a mannheimi német opera és tárgyalások folynak a berlini, lipcsei és müncheni operákkal is. Szántó operájáról tudomást szerzett egy

Fabian May nevü amerikai énekesnő

akinek annyira megtetszett a női főszerep, hogy most szó van arról, hogy a chicagoi opera, vagy a newyorki Metropolitain is szinre fogja hozni. Szántó Párisban az Opera Comiquekal tárgyal. Az Opera Comique Páris második operaszinháza most igazgatóváltság alatt áll. A kiszemelt igazgató, Masson, folytatja a tárgyalásokat a magyar müvésszel, amelyek ma már ugy állanak, hogy a Tajfunt a jövő szezonban valószinüleg elő fogja adni. A háboru óta ez lenne az első magyar opera, amely Párisban előadásra kerül.

ROYAL-APOLLO ◆ TIZPARANCSOLAT PROLONGALVA

* **(A Kamaraszinház két nagysikerü darabja.)** Szombaton és vasárnap délután négy órai kezdettel ismét gyermekelőadás lesz a *Kamaraszinházban* s ezen a két délutánon is *Sas* Ede nagysikerü gyermekvigjátéka, a *Vásárfia* kerül szinre, amelynek kedves és mulatságos történetét *Ligeti* Juliska, *Hegyesi* Mari, *Somogyi* Erzsi, *Gál* Gyula, *Gömöri* Vilma és *Sugár* Károly játsszák. Szombaton ugyanott kerül szinre másodszor *Schöpflin* Aladárnak *Vége a szép nyárnak* cimü szinjátéka. A magyar szerző nagysikerü kamaradarabjának ez ugyszólván a második bemutatója, mert a darab a bemutató óta *N. Tasnády* Ilona betegsége miatt nem kerülhetett szinre. A szerepeket most is, mint a bemutató alkalmával, *N. Tasnády* Ilona, *Beleznay* Margit, *Iványi* Ilona, *Gál*, *Abonyi*, *Mihályffy* Béla, *Pethes* Sándor, *Harasztos*, *Szőke* Sándor és *Losonczy* játsszák.

* **(Plagizálták-e A császárnő apródját?)** Amint megirtuk, *Bus Fekete* László a birósságnál keresetet inditott Butykayék és a Király Szinház ellen, mert állitásai szerint a Császárnő Apródja cimü operettet abból a szövegkönyvből plagizálták, melyet Buttykay Ákos felkérésére *Király* Ernő közveti tésével készitett a *Buzavirág* cimü darabjából. Elmondta keresetében, *hogy egy-egy részletet szóról-szóra* vettek át az ő szövegkönyvéből. Nemcsak kártéritési pert inditott, hanem kérte a darabra a zárlat elrendelését is. Az ügyet ma tárgyalta a büntetőtörvényszéken Tődi tanácselnök. A tárgyaláson a Király Szinház ügyvédje a zárlat elutasitását kérte. Indokolásában előadta, hogy A császárnő apródja április 5-én ugyis lekerül a müsorról, mert *már nem vonzza a közönséget.* A biróság *Heltai* Jenőt és *Gál* Gyulát hivta meg szakértőkül, nekik adta ki a két szövegkönyvet annak megállapitására, csakugyan plagizálták-e Bus Fekete szövegét.

* **(Pólya Iván festőmüvész mütermi kiállitása.)** Mint értesülünk, Pólya Iván festőmüvész legujabb müveiből mütermi kiállitást rendez II., Tudor-utca 5/c alatti mütermében. A kiállitás vasárnap nyilik meg és két héten át diitalanul megtekinthető.

* **(Nagybéjti estély.)** A *Józsefvárosi Keresztény Nemzeti Néppárt* (Friedrich-párt) e hó 5-én, virágvasárnap este 6 órakor a Wenckheim-palota nagytermében müvészi müsoru nagybéjti estélyt rendez. A müsor keretében *Birgmeyer* Győző hittanár megnyitóbeszédet mond. *Koroda* Pál kir. tanácsos, iró, irodalmi előadást tart, *Vécsey* Aurél dr. báró tiszteletbeli kanonok, teológiai tanár ünnepi beszédet tart, *Baán* Gabriella énekmüvésznő, az Operaház tagja, énekel, *Forster* Stefánia és *Klökker* Stefánia zongoramüvésznők hangversenyeznek és *John* Agoston énekel. Az estélyre a pártvezetőség minden keresztény testvért szeretettel meghiv.

* **(Kodály Zoltán szerzői estje)** mindig eseményszámba megy a hangversenyek sürü során. A tegnapi est különösen érdekes müsort hozott, amelynek legnagyobb részét a vokális muzsika tette ki. Két ragyogó gyermekkar nyitotta meg a sort, melyeknek szinességét és ötletes fordulatait nem győztük eléggé csodálni. Minden elismerést megérdemel a Wesselényi-utcai polgári fiuiskola gyermekkara, amelyen meglátszik, hogy nagyszerü kezekben van *Borus* Endre tanár veztése alatt. A bemutatott énekszámok egyrésze a régi, Balassától Amadéig terjedő irodalmi lira népajkon élő maradványa, a többi valódi népdal; egytől-egyig gyöngyszemei a magyar muzsikának. Lassan-lassan kiderül, hogy milyen fölbecsülhetetlen szolgálatokat tett a tudományos pontossággal végzett népdalkutatás a magyar zenetörténetnek. Eredményei mindinkább nélkülözhetetlenek a további vizsgálatoknál. Szomoru, hogy ennek belátása elől irodalmi és zenei szakköreink legnagyobbrészt még mindig mereven elzárkóznak. Az est közönsége szinte kizáróan fiatalokból állott, akik azonban annál nagyobb lelkesedéssel, valósággal ittasultan hallgatták ezt a szinmagyar, vagy legalább is magyarrá vált muzsikát, amelynek ujszerü, de mindig stilusos feldolgozásai valósággal iskolát teremtettek, utat nyitottak egy uj, a réginél sokkal inkább fejlődésre képes magyar zenei irányzatnak. A dalokat Sz. *Marschalkó* Rózsi, *Székelyhidy* Ferenc dr. és *Palló* mutatták be nagy sikerrel. A zongorakiséretet és a két szóló-zongoraszámot (a zongoramuzsikából) *Kentner* Lajos játszotta lelkesen, áthatva az uj magyar muzsika jelentőségétől. A közönség az előadókkal együtt a szerzőt is viharosan ünnepelte. *(m. i.)*

* **(Orgona-hangverseny a Kálvin-téri református templomban.)** Orgona-hangverseny lesz a Kálvin-téri református templomban április 13-án, husvét másodnapján, fél hat órai kezdettel, az orgona-alap javára. Az estélyen beszélni fog *Göde* Lajos püspöki másodlelkész. A zenei rész abszolut müvészi nivóját biztositja a közreműködő *Ákom* Lajos orgonamüvész, *Sebestyén* Endréné oratórium-énekesnő, *Molnár* Imre dr. dalénekes és *Németky* Ferenc hegedümüvész. Jegyek 10.000, 20.000, 30.000 és 40.000 koronáért kaphatók a Kálvin-téri lelkészi hivatalban.

* **A Burgtheater vendégjátéka.)** Ma este ismét bécsi szinészek szerepeltek a Vigszinházban, ugy, hogy valósággal állandósul vendégjátékuk. Örömmel vesszük, hogy le-lerándulnak Budapestre, de legalább a legjavát hoznák müsoruknak. A multkori *Brocner*-darab igazán nem reprezentálta őket és a mai *Mirbeau* vigjáték *(Geschäft ist Gescheft)* is alig pár fokkal jelentett jobb nivót. Kitünő volt Albert *Heine* és Lotte *Medelsky* játéka.

Színházak heti müsora		Operaház (7)	Nemzeti Szinház (3, 7)	Kamara-Szinház (½8)	Városi Szinház (3, ½8)	Vigszinház (½8)	Királyszinház (3, ½8)	Magyar Szinház (3, ½8)	Fővár. Operett-szinház (3, ½8)	Renaiss.Szinház (¼4, ½8,	Belvár. Szinház (3, ½8)	Blaha Lujza-Szinh. (3, ½8)	Terézkörúti Színpad (¼9)
Szomb.	d. u.	—	—	Vásárfia	—	—	Vizsgaelőadás	—	—	—	—	—	—
	este	Sevillai borbély	A nászinduló	Vége a szép ny.	Cigányprimás	Ezüstlakodal.	A csász. apr.	Magnetic	Halló, Amerika	Őszi szerelem	A nagys. assz.	A feles. babája	Uj müsor
Vasár.	d. u.	—	Süt a nap	Vásárfia	Mályvácska	Bunbury	Marica grófnő	Altona	A nótás kapit.	Szeretni...	Fel vagy irás	Szulamit	Uj müsor
	este	Karenin A.	Juss	Vége a szép ny.	Frasquita	Csillagok	A csász. apr.	Magnetic	Halló, Amerika!	Őszi szerelem	Én már ilyen v.	A feles. babája	Uj müsor

Film-színházak heti müsora	Apollo-Szinház 8 órakor	Royal-Orfeum (¼4, 8) Papagály (11)	Capitol-film-palota h. 5, 7, 9, v. ¼4, ½6, ½8, ½10	Corso 4, ¼8, ½8, ½10	Corvin h. ½7, 9, v. ½4, ½6, ½8, ½10	Elit-mozgó Vigszinh. mell. h. 5, ½8, ½10, v. ½4, 5, ½7, ½8, ½10	Kamara ½5, ¼7, 8, 10	Mozgókép-O. 4, 6, 8, 8	Omnia h. 5, ½8, ½10, vas. 4, 6, 8, 10	Royal-Apollo ½8, ½8, ½10	Turán-mozgó v. 3, 5, 7, 9 h. 5, 7, 9	Uránia h. 5, ½8, ½10, v. ¼4, ½6, ½8, ½10
Szombat	Leánygimnázium. Buckóné lyánykérőb. stb	Nemzetk. var. müsor. Okito. 9 nemzetk. attr.	A vészhajó. Zoro és Huru: Ausztr. menya.	Cleo. Magdaléna két élete	Fél dollár. Vagy a boldogs. után. Dick a fellegek.	Dante pokla Nyári örömök	Cleo. Egy leány és három vén bolond	A montmartrei farkasok	Cleo. Magdaléna két élete	Tizparancsolat	Niebelungok II. rész	A montmartrei farkasok. A bányászapostol
Vasárnap	Leánygimnázium. Buckóné lyánykérőb. stb	Nemzetk. var. müsor. Okito. 9 nemzetk. attr.	A vészhajó. Zoro és Huru: Ausztr. menya.	Cleo. Magdaléna két élete	Fél dollár. Vagy a boldogs. után. Dick a fellegek.	Dante pokla Nyári örömök	Cleo. Egy leány és három vén bolond	A montmartrei farkasok	Cleo. Magdaléna két élete	Tizparancsolat	Colette. Max Aroni páchan	A montmartrei farkasok. A bányászapostol
Hétfő	Leánygimnázium. Buckóné lyánykérőb. stb	Nemzetk. var. müsor. Okito. 9 nemzetk. attr.	A vészhajó. Zoro és Huru: Ausztr. menya.	Cleo. Magdaléna két élete	Fél dollár. Vagy a boldogs. után. Dick a fellegek.	Dante pokla Nyári örömök	Cleo. Egy leány és három vén bolond	A montmartrei farkasok	Cleo. Magdaléna két élete	Tizparancsolat	Uj müsor	A montmartrei farkasok. A bányászapostol
Kedd	Leánygimnázium. Buckóné lyánykérőb. stb	Nemzetk. var. müsor. Okito. 9 nemzetk. attr.	A vészhajó. Zoro és Huru: Ausztr. menya	Cleo. Magdaléna két élete	Fél dollár. Vagy a boldogs. után. Dick a fellegek.	Rosita. Luftüzlet a levegőben	Cleo. Egy leány és három vén bolond	A montmartrei farkasok	Cleo. Magdaléna két élete	Tizparancsolat	Uj müsor	A montmartrei farkasok. A bányászapostol
Szerda	Leánygimnázium. Buckóné lyánykérőb. stb	Nemzetk. var. müsor. Okito. 9 nemzetk. attr.	A vészhajó. Zoro és Huru: Ausztr. menya	Cleo. Magdaléna két élete	Fél dollár. Vagy a boldogs. után. Dick a fellegek.	Rosita. Luftüzlet a levegőben	Cleo. Egy leány és három vén bolond	A montmartrei farkasok	Cleo. Magdaléna két élete	Tizparancsolat	Uj müsor	A montmartrei farkasok. A bányászapostol
Csütörtök	Leánygimnázium. Buckóné lyánykérőb. stb	Nemzetk. var. müsor. Okito. 9 nemzetk. attr.	A vészhajó. Zoro és Huru: Ausztr. menya.	Cleo. Magdaléna két élete	Fél dollár. Vagy a boldogs. után. Dick a fellegek.	Rosita. Luftüzlet a levegőben	Cleo. Egy leány és három vén bolond	A montmartrei farkasok	Cleo. Magdaléna két élete	Tizparancsolat	Uj müsor	A montmartrei farkasok. A bányászapostol

* **(Battistini.)** Budapest mostanság a világhirü baritonisták találkozóhelye. Alig néhány napja Helge Lindberg énekelt nálunk, tegnap másodizben Battistini, holnap Titta Ruffót fogja hallani a közönség. Az öreg mester, vagy inkább az örökifju mester: Mattia *Battistini* tegnapi koncertjén is csodákat mivelt gyönyörü orgánumával, felülmulhatatlan énekmüvészetével, előadásának nagyszerü stilusával. A belkanto egész kora elevenedik meg és él ebben a páratlan müvészben. Tegnapi müsora talán nem volt oly népszerü, mint az első este: Marchetti, Paisiello, Donizetti, Bellini, Gomez félig-meddig feledésbe ment nevek, de egyszerre tündökölnek, csillognak, amikor Battistini müvészetének fénye éri őket. A hangversenyt egészen szokatlan időben tartották meg: éjjel féltizenegy óra után kezdődött s éjfél után ért véget. Annyi kis tizedrangu csillagocska foglalja le a főváros termeit, hogy a nagy csillagnak már csak a késő éjszaka jutott. A publikum nem törődött ezzel. Zsufolva volt a Vigadó valamennyi helyisége, kétezer áhitatosan hallgató ember fölött szárnyalt diadalmasan a nagy olasz énekes csodálatos hangja. S mikor vége volt a müsornak, az óriás tömeg meginti a dobogó felé tódult, tapsolva, éljenezve, ráadásokat kérve. Battistini pedig adta a ráadásokat, egy igazi fejedelem bőkezüségével.

* **(Hangversenyek.)** *Burmester* Villy régóta a legismertebb, sőt legelismertebb nevek közül való a müvészi világban. Stilusos átiratai régi mesterek müveiből koncerttermeken kivül is sokat beszéltettek róla. Vigadóbeli hangversenye egy kis csalódást okozott rajognó hivei táborának. Fáradtan és élettelenül játszotta a Bach és Brahms A-dur szonátát és a Mendelssohn hegedüversenyt, sőt népszerü apróságaival sem tudott fölmelegiteni. Külön elismerés illeti azonban kisérőjét, *Kris* Emmerich zongoramüvészt. — Hosszuhetényi *Sántha* János, az augsburgi operához szakadt hazánkfia önálló dalestén mutatkozott be a kitünő *Mittler* Ferenc zongorakiséretével. Szépen összeállitott müsorával sem énektudása, sem előadási készsége nem állottak arányban. — Tegnap este egy fiatal amerikai hegedüs, Sol *Rudon* tartotta első hagnversenyét. Izléses, muzsikális játékán meglátszik a Hubay-iskola minden erénye.

* **(A szászvárosi Kuun-kollégiumért!)** Szombat délután határai kezdettel a református teológia disztermében (Rádayutca 28.) tartják meg a nagymultu szászvárosi református Kuun-kollégium volt hallgatói jótékonycélu hangversennyel egybekötött vallásos estélyüket. Mindenkit szivesen lát a rendezőség, kit a diákélet el nem mosódó emlékei füznek e régi kulturközponthoz, mig az onnan származó müvészek és irók, az estély sikeréért kezesek. A megnyitó beszédet *Ravasz* László püspök mondja. Szerepelnek *Bihoy* Zóra, G. *Muzsnay* Bella, *Garamszeghy* Sándor, *Damokos* László, *Sámy* Gyula, *Karátsonyi* István s az intézet három volt növendéke és később tanára, *Tankó* Béla debreceni egyetemi professzor, *Bodor* Aladár iró és *Mayer* János főgimnáziumi tanár.

* **(Kiss Vilma grafikai kiállitása.)** Holnap nyilik meg a *Mentor* könyvkereskedés állandó grafikai kiállitása során *Kiss* Vilma festőmüvész rajzaiból rendezett miniatür tárlat. Kiss Vilma a *KUT* kiállitásán tünt fel néhány alkotásával és most kerek *félszáz* rajzával lép elénk, hogy meggyőzzön tiszta és komoly szándékairól, értékes célkitüzéseiről. Müvészi látása a primitivek hitteljes formavilágához hajlik és ebben rokon *Ferenczy* Noémi müvészetével. Legtisztábban ott érvényesül minden raffináltságtól ment formát alkotó fantáziájának ereje, ahol *biblikus* témákat ragad meg kompoziciós törekvéseinek megvalósitására: *Getzemanikert, Krisztus meggyógyitja a vakot, Krisztus a keresztfán, Pieta, Szent Ferenc* stb. Megalkuvást nem ismerő müvészi egyénisége a legteljesebb figyelmet érdemli. *(n. a.)*

* **(Növendék-hangverseny.)** A Zeneművészeti Főiskola legutóbbi növendékhangversenyén *Koós* Margit szép hanganyagával, *Zipernovsky* Fülöpke rendkivül muzsikális hegedüjátékával, *Bertók* Erike csillogó koloraturájával, *Kókai* Rezső érett zongorajátékával tünt ki. Szép sikert arattak.

* **(Varró Margit)** növendékeinek hangversenye [illegible] április 1-én Z., fél 7 órakor. **(Rózsavölgyi.)**

* **(Magyar Est.)** Értékes müvészi eseménynek igérkezik a Zeneművészeti Főiskola nagytermében Virágvasárnapján este fél hat órakor megtartandó *Magyar Est*. Az est iránt nemcsak a nagyközönség körében, hanem a müvészvilágban is élénk érdeklődés nyilvánul meg. A müsor keretében M. *Némethy* Ella s *Nagy* Margit, az Operaház tagjai, T. *Mátray* Erzsi, az Unió Színházak müvésznője, *Ptasinszky* Pepi, az Operaház primaballerinája, *Palló* Imre, az Operaház tagja, *Tarnay* Lajos és *Zsámboky* Miklós, a Zeneművészeti Főiskola tanárai, valamint *Molnár* Imre, a Nemzeti Zenede tanára, továbbá *Károlyi* Gyuszi, a nemrégiben feltünt gyermekmuzsikus, végül *Barabás* Sári és *Bubos* Évi, a kis gyermekmüvésznők szerepelnek. *Ptasinszky* Pepi Brahms »Magyar Tánc«-át *Brada* Rezsővel, az Operaház müvészével táncolja. Külön érdekessége lesz a müsornak, hogy a népszerü *Tarnay* Alajos egy ismeretlenségbe merült régi magyar muzsikusnak, *Palotásinak*, nemrégen napvilágra került szerzeményeit is bemutatja. Olcsóbb jegyek még kaphatók a *Magyar Távirati Iroda* kiadóhivatalában (IV., Városház-utca 10.), valamint a *Zeneművészeti Főiskola* portásánál (VI., Liszt Ferenc-tér 8.).

* **(Szavalóest.)** *Holló* Klára, a Renaissance Színház tagjának chanson- és szavalóestje *Baló* Elemér, a Renaissance Színház tagjának közreműködésével szombat este fél 9 órakor lesz a Zeneművészeti Főiskola nagytermében.

A Kamara uj müsorának nagy sikere
Pola Negri fellépte
CLEO
Pola Negri fellépte
7 fejezet egy hires táncosnő életéből
Főszerepben Pola Negri
Radius Paramount film
EGY LEÁNY ÉS HÁROM VÉN BOLOND
Amerikai filmregény 7 felvonásban
Fél 5, egynegyed 7, 8 és 10 órakor.

* **(Cholnoky Jenő)** egyetemi tanár Velencét (Kalandos utazások XXXVI.) ismerteti vasárnap délelőtt 11 órakor az *Urániában*.

* **(»Leánygimnázium«.)** Szőke Szakáll szenzációs bohózata az *Apollóban*.

Glória Swanson
legnagyobb sikere
A montmartrei farkasok
Uránia Mozgókép-Otthon

* **(Rozgonyi fényképei)** leszállitott árakon.

* **(»Buczkóné lyánykéröben«.)** Török ragyogó humoru parasztkomédiája az *Apollóban*.

* **(»Tungsram«.)** Karinthy szellemes tréfája az *Apollóban*.

A LEGJOBB MÜSOR:
A VÉSZHAJÓ
Izgalmas amerikai történet 7 felvonásban
ZORO és HURU
Az ausztráliai menyasszony főszerepeiben
CAPITOL FILMPALOTA
Előadások 5, 7, 9 Telefon: József 142—09

* **(A nagy szines passiójáték)** az *Urániában ma*, szombaton fél 4 órakor.

* **(»Faji kaland«.)** Zágon pompás humoru aktuális tréfája az *Apollóban*.

* **(»Oh, boldog ifjuság!«.)** Kőváry szenzációs színészkarrikaturája az *Apollóban*.

* **(»Gewehr heraus!«)** szenirozott játék az *Apolló* nagy sikere.

Békeffi László
Sarkadi Aladár
Kőváry Gyula
Sárossy Mihály
Kedd, április 7-től a
„Rakétában"
Nagymező-utca 17. (Telefon 17—97)
Főv. Operett Szinház épület. Kezdete 9 órakor

* **(»A moziban«.)** Radó Sándor szenirozott humoros jelenete az *Apollóban*.

* **(Fritz Ödön.)** a kitünő előadóművész az *Apollóban*.

* **(Az Apolló-Szinház vasárnap délutáni előadásán)** is a szenzációs sikerü uj müsor kerül szinre olcsó helyárakkal. Már csak néhány jegy kapható. József 150—01.

KÖZGAZDASÁG

A Giró hatmilliárdos jövedelméből az igazgatók két és fél milliárdot utaltatnak ki maguknak

A *Giró és Pénztáregylet* már körülbelül egy esztendeje sulyos pénzügyi válsággal küzd és azóta többször folytak tanácskozások avégből, hogy rendbehozzák az intézetet, melyet részint az aláhanyatlott tőzsdei konjunktura, részint pedig a vezetőség rövidlátó üzletpolitikája juttatott válságba. A bajok tulajdonképpen már 1923 második felében jelentkeztek, de azokat a jó tőzsdei konjunkturában el tudták leplezni és a nehézségek csak egy évvel ezelőtt éreztették kellemetlen következményeiket. Az intézet 1923 szeptemberében *Bányai* Aladár személyében uj vezérigazgatót kapott. Akkoriban — mint emlékezetes — a Giró és Pénztáregylet erősebb tőzsdei hausse — periodusokban egyik napról a másikra mondta föl a szolgálatot és mérhetetlen károkat okozott a tőzsde közönségének és lászólag a kontremin hadjáratait támogatta. Az uj vezérigazgató többféle reformot léptetett életbe, az akciónak egész sorát kezdeményezte, azonban ezek az akciók a Giró- és Pénztáregyletre nézve kivétel nélkül *balul ütöttek ki*.

Tizmilliárdos kamatmentes kölcsön

Amikor a bajok akuttá váltak, a Giró- és Pénztáregylet vezetősége a pénzügyminisztériumban kieszközölte, hogy az időközben megszünt *Állami Jegyintézettől tizmilliárd kamatmentes kölcsönt kapjanak*. A Jegyintézet ezt a horribilis összeget tényleg rendelkezésére bocsátotta az intézet vezetőségének, mely 20—30 milliós havi részletekben ma is törleszti a kölcsönt, miből többek között *hárommilliárd koronáért telket vásároltak*, hogy azon egy palotát épitenek, *ötszázmilliőért kibérelték az Országház-kávéházat és néhány százmilliót fizetnek a tőzsdepalotában levő postahelyiség bérletére*, a többit az adminisztráció emésztette föl. A Giró igazgatósága ma már nem beszél az épitkezésről, nem az Országház-kávéházról, még kevésbé a postahelyiségről, mert hisz ezeknek az objektumoknak, illetve bérleteknek időszerüségét erősen tulhaladták az események és ezek az improduktiv beruházások a Giró mérlegében ma sulyos tehertételként jelentkeznek.

Hogy az intézet vezetősége mennyire nem számolt az esetőségekkel, az a következő adatokból tünik ki. Azelőtt egy kasszanap forgalma átlag 800 milliárd volt, ma 90 milliárd, a rendezésben igénybe vett csekkek darabszáma 17.000-rel szemben most 1400 drb (kb.: 8%), *a kötések száma pedig 700.000-ről leolvadt negyvenezerre*. A csekkrendszert *Bányai* Aladár honositotta meg és ez alapon tudvalevően 12 bank veszi át a részvényeket. *Ez az üzlet a Giro és Pénztáregyletnek havonta kilencvenmilliójába kerül*, mert a bankok kötésenkint 1000 koronát számitanak a Girónak. A rossz gazdálkodás hamarosan éreztette hatását és — hogy az intézet pénzügyi egyensulyát helyreállitsák — pumpoló hadjáratot inditottak a bankok és bankcégek ellen. A bankok havonta körülbelül százmilliót »adományoznak«, a tőzsdecégek pedig kiki tehetsége szerint egy-kétmilliós hozzájárulást biztositanak, ami természetesen nem megy simán, mert már a bankok is torkig vannak a Giro gazdálkodásával, a tagok pedig legtöbb esetben most már megtagadják a hozzájárulást és az intézettel nem akarnak közösséget vállalni. Ez év január havában körülbelül hatszáz Giro-tag volt, közülük azonban huszonöt már kilépett és előreláthatóan még többen fognak kilépni, mert a mai tőzsdei konjunkturában számukra a Giro-tagság nem üzlet, sőt sulyos tehertétel.

A vezérigazgató a bevételek tiz százalékát viszi el

Bányai Aladár vezérigazgató a Giro válságát akként óhajtja megoldani, hogy *sorra dobálja ki a kishivatalnokokat*. 1923 szeptemberében még 450 tisztviselő dolgozott az intézetben, ma már alig száz. Nyilvánvaló, hogy a tulságba hajtott létszámredukció — miután többnyire a kishivatalnokokat parancsolják ki az intézetből — a Giro anyagi helyzetén alig javit, mert azok az emberek, akik az intézet bevételeit legjobban igénybe veszik, *most is bennülnek a hivatalban*, noha tudják, hogy a bankot csak pumpolásból tartják fönn. A vezérigazgatót és vezérkarát mindez nem zavarja. A Giróban eddig vagy tizennégy igazgató müködött, közülük öt kisebb fizetésü főtisztviselőt (*Trebitscher* Zoltánt, *Kürschner* Markust, *Kunst* Árpádot, *Hirschl* Somát és *Falvay* Gézát) elbocsátottak, kikkel a Giro manapság is pereskedik. Megmaradt azonban még kilenc darab igazgató, akik *a Giro és Pénztáregylet* havi, körülbelül ötszázmilliós bevételéből különböző illetmények cimén havonta a következő összegeket veszik föl:

Bányai Aladár vezérigazgató	K	50,000.000
Prager Gyula ny. »	»	30,000.000
Klein Dezső ügyv. igazgató	»	20,000.000
Russ Andor dr. » »	»	20,000.000
Gyulai Miksa igazgató	»	14,000.000
Wirth Ernő »	»	14,000.000
Kepes Ernő »	»	12,000.000
Heller Gyula »	»	12,000.000
Zoltán Emil »	»	12,000.000
Összesen	K	184,000.000

Az igazgatók a Giró- és Pénztáregylet évi hatmilliárdos bevételéből tehát közel két és félmilliárdot tartanak meg maguknak, mig a hátralékos kb. három és félmilliárd koronából kell »fedezni« száz alkalmazott megélhetését és a Giró dologi kiadásait. Ha figyelembe vesszük, hogy a Girónak a Bányay-féle csekk-patent miatt a 12 banknak havonta 90 milliót kell kifizetni, az alkalmazottaknak és az intézet egyéb dologi kiadásaira vajmi kevés marad. *A Giró-tagok tulnagynak tartják a vezérigazgató ötvenmilliós havi fizetését* és emlékeztetnek arra, hogy a béke éveiben a legelőkelőbb budapesti pénzintézet *üzletszerző vezérigazgatója sem kapott kétezer aranykoronánál magasabb fizetést*, holott a Giró egy *segédhivatal* szerepét játssza, melynek megszabott bevételei vannak. Jellemző, hogy *Prager* Gyula, az intézet volt vezérigazgatója már két esztendő óta nyugdijban van és ő »administraten delegue« minőségben müködik az intézetnél. Ezen a cimen kap 30 milliót, ami mindenesetre szép penzió egy olyan részvénytársaságtól, mely enyhén szólva, tagjainak pumpolásából él. De azért az április 22-én tartandó közgyülésen, melyen az intézet elnökévő *Scitovszky* Tibor dr.-t fogják megválasztani, — hála a brilliáns mérlegtechnikának! — egy olyan zárószámadást fognak előterjeszteni, mely nyereséggel zárul.

Kiss Vilma

grafikus

25.

M. 1925. IV. 4.

Magyarság

* **(Kiss Vilma grafikai kiállitása.)** Holnap nyilik meg a *Mentor* könyvkereskedés állandó grafikai kiállitása során *Kiss* Vilma festőmüvész rajzaiból rendezett miniatür tárlat. Kiss Vilma a *KUT* kiállitásán tünt fel néhány alkotásával és most kerek *félszáz* rajzával lép elénk, hogy meggyőzzön tiszta és komoly szándékairól, értékes célkitüzéseiről. Müvészi látása a primitivek hitteljes formavilágához hajlik és ebben rokon *Ferenczy* Noemi müvészetével. Legtisztábban ott érvényesül minden raffináltságtól ment formát alkotó fantáziájának ereje, ahol *biblikus* témákat ragad meg kompoziciós törekvéseinek megvalósitására: *Getzemanikert, Krisztus meggyógyitja a vakot, Krisztus a keresztfán, Pieta, Szent Ferenc* stb. Megalkuvást nem ismerő müvészi egyénisége a legteljesebb figyelmet érdemli. *(n. a.)*

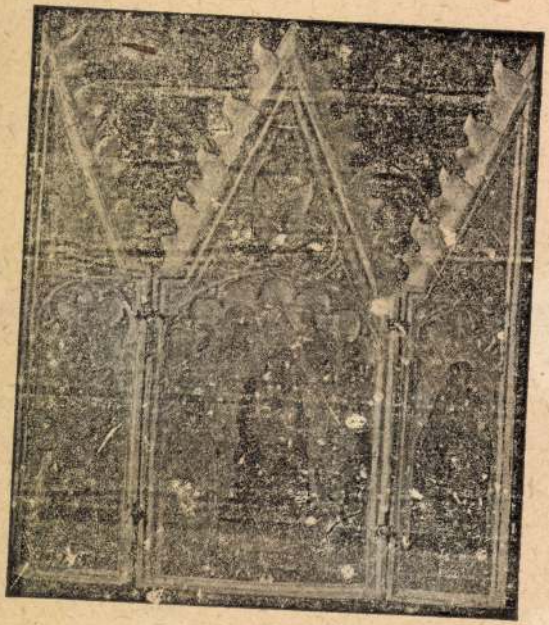

104. kép. *Paolo di Giovanni Fei:*
Szárnyasoltárka.

Kiss Vilma

Kut 1929. jan. kiáll.
2 kompozíciós

Fejér József Numizmatikai Irodája

IX. 174.

Kiss Vilma

N. 4111.

Zalamegyei pásztor munkák

X. 103.

Kiss Vilma

Sz MPT-tól dicsérő elis-
merés.

~~Ásatás, városházi IX. 115.~~

Kiss Vilma

1923. márc. Alkotás-mű-
vészház önarckép kiáll.
önarcképe kiállítva -

Rákóczi Ferenc, II-ik, nejének, Hessen

Sarolta Amáliának arcképe

IV. 191

Kiss Ottmar

rajkoli

koll. kiállítása a Mentor-
ban. Ismertetés

Magyar Grafika

1925. 106. l.
(Kiállítások ismer-
tetése.)

L DE PLASARE
TELE, RESTAURANTE
RDEAL ȘI BANAT

TI SZÁLLODAI
ALKALMAZOTTAK
ZVETÍTŐ IRODÁJA

CLUJ, KOLOZSVÁR,
SZENTEGYHÁZ UCCA
24

Szedte: Steiner Béla

Kiss Vilma

Brod

R. Ausstellung Vilma Kiss. Neues Politisches Volksblatt 1925. apr. 4

BAROSS SZ

Kereskedő-, Iparos- és Rokons
Budapest, IV. Bástya-utca

Igen tisztelt Szakos

Kedves E

A Baross szövetség 197. sz. viselő tályének emelése céljából a nemzetközi bíró s itt Budapesten (Gödöllőn) augus Jamboree-n szerepeltetni akarjuk. A csapat sajnos szövetségünk, a mai nehéz viszon miért is tagjaink szives áldozatkészségét ke

Tekintettel erre a nemes célra, a gyen szíves a mellékelt csekk-lap felhaszı tehetségének megfelelő kegyes adományát

Midőn még szives áldozatkészségé Baross testvéri üdvözlettel hive:

Budapest, 1933. junius 15.

a

Kiss Vilma

MAGYAR MŰVÉSZET

1926. 60

1931. 402

Kiss Vilma

Tanulmányait a Képzőmű-
vészeti Főiskolán végezte.
Mesterei voltak Glatz Oszkár
és Vaszary János. Több ízben
kitüntetésben részesítették.
1929 - 1931 - ig Berlinben, jelen-
leg New Yorkban dolgozik.
Gyűjteményes kiállítása volt
Budapesten és Berlinben.
Résztvett a „Kut" kiállításain.
1926-ban Rabinovszky Máriusz
~~műtör~~ műtörténetíró bemutatta
műveit és jellemezte művé-
szetét előadás keretében.
1931. okt. Koll. Kiáll. a
Nemzeti Szalonban. Olajf.
Kompozíciók -

60. Marco Palmezzano. Élt

Szt. Katal

A

Madonna

Jézust, ki

lin felé fo

megfogva

teste [fátyol

kendő omlik

ruhája megy

lin pedig

ruhát és lil

övezi. A fölü

nyugvó Trónr

Fa, me

Pyrker

23

[részben

KISS Vilma festőnő

1939 Párisz, diszlet és jelmeztervek

LŐRINC László: Egy hajdani szivárvány színei : Klattner Géza párizsi bábszínháza. = Művtört. Ért,1991.1-2. 23.p.

25.p.

(EÁL Eger v. ir. 1764 : 140. XXXVIII/b.) 1755-ben pedig az egri brigadéros generális kvártélyházát — az ún. tábornok-házat — építi (EÁL Eger v. ir. miscel. 166, 1756, no. 57.), amelynek munkái 1758-ig tartanak. Ugyanezen évben szerepel Glazer orvos házának becsüseként. (EÁL Eger v. ir. 1745 : 77.) Szintén 1758-ban építi az új hatvani kaput, s számláit → Roessel Ferdinánd igazolja. Szobrok → Singer szobrász özvegyétől, címerek → Schmidt János szobrásztól. Pichler renoválja a rezidenciát, a felnémeti templomban új szobrokat helyez el. (EÁL Eger v. ir. 1758. szdm.) 1758-ban a Kossuth Lajos u. 11. sz. ház, ún. Oroszlán vendéglő egyes szobáit és folyosóját is kijavítja. (EÁL Eger v. ir. szdm. 87.) 1759-ben is Barkóczy Ferenc püspöknek dolgozik, ekkor pallérja → Trethon András. (EÁL ÉrsGazd L szd. test. 1759. V. cl.) Hasonlóképpen ekkor készül a felnémeti püspöki malom, majd az egri Kallómalom melletti ház. (EÁL ÉrsGazd L 1759. szdm.) 1760-ban építi a felsőtárkányi paplakot s Egerben a Szt János városnegyedben új vendégfogadót emel. (EÁL ÉrsGazd L 1760. szdm.) 1761-ben találkozunk vele utoljára, amikor a Fuorcontrasti kastély „jáger"-házánál és a kutyák óljánál dolgozik.

PICTOR egri festő. Az 1689. évi kamarai összeírás szerint Egerben „apud Pictorem Johannes László ex Szikszó" házában húzódik meg.

PICTOR (PIKTOR) Bálint gyöngyösi festő. Gyöngyösön 1699-ben szerepel feleségével, Rizei Annával, mint keresztszülő. (Gyöngyösi Szt Bertalan templom II. sz. akve. p. 34.)

PICTOR (PIKTOR) Ferenc gyöngyösi piktor. Gyöngyösön 1704. július 23-án keresztapaként szerepel. (Gyöngyösi Szt Bertalan templom II. sz. akve. p. 137.)

PILÁT Jakab borsodnádasdi kőműves. 1827-ben helyreállítja a tűzben megsérült templomot → Hirundovits ácsal együtt Borsodnádasdon. (EÁL

Kiss Vilma

művészetéről, munkásságáról szóló Genthon-tanulmányok, cikkek felsorolása:

Kovács Éva: Genthon István megjelent müveinek jegyzéke. - Művtört.Ért. 1970. 4.sz. 253-257. l.

253. l.

Kis Vilma.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1931-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MDK

Kiss Vilma

Illés Szekere, of.

Kálvária I. of.

Kálvária II. of.

N.Szal. 73.csop.kiáll. 1931. okt.

MDK

Kiss Vilma

Kompozició, of.

Nő jácinttal, "

85-88. Rajz kompoziciók

M.Szal. 73.csop.kiáll. 1931. okt.

MDK

Kiss Vilma

Önarckép I. of.

Önarckép II. of.

N.Szal. 73.csop.kiáll. 1931. okt.

MDK

Kiss Vilma

Díszérő oklevélben részesült.

Nemz.Szal.333.kiáll. -1925. márc.15.-29. Kat.
A Szinyei Műv.Társ.által díjazott művészek kiáll.-a.

MDK

Kiss Vilma

Arckép I. of.

Arckép II. of.

N.Szal. 73.csop.kiáll. 1931. okt.

MDK

Kiss Vilma

Getsemani kert, komp. olaj
Siratő asszonyok, olaj
Pieta, olaj
Apacsulatók, cer.
Kisértő, cer.
Lovasok, cer.

KUT II. kiáll. N. Szal. 1925. márc.

11 l.

Kiss Vilma.

A "Kut" által rendezett kiállitáson részt vett
1925-ben.

BendeJ:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

MDK

Kiss Vilma

Rabinovszky Mariusz cikke. KÚT 1927. II. 2.sz.

5 l.

MDK

Kiss Vilma

Mária és Márta, olaj

Önarckép, olaj

KUT kiáll. N.Szal. 375. kiáll. 1927. ápr.

MDK

Kiss Vilma

Zsófi arcképe, olaj

Piéta, grafika

Krisztus a tengeren jár, grafika

KUT kiáll. N.Szal. 375. kiáll. 1927. ápr.

Kis Vilma festönö.

KUT.1927.2.sz.2-6.1..

Kiss Vilma Lestő

8 órai Zsigáp

1925 Feb. 28.

Kiss Vilma

M.D.K.

1918-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.....Bp. 1954.333.l.

MDK

Kiss Vilma

Önarckép, festm.

Az önar kép. Alkotás Művészház, 1923. márc.

18. l.

MDK

Kiss Vilma

Rokinovszky

KUT kiáll. N.Szal.ban. Nyugat,1929.jan.16. 146.l.

Kiss Vilma

Festészetéről

Angyal Endre: Rabinovszky Máriusz:
Két korszak határán

Jelenkor 1965 11. sz. 1042. l.

rdőiv

ások művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

MDK

Kiss Vilma

Dicsérő elismerést nyert

N.Szal. 333. kiáll. Dijazott müvészek. 1925. márc. 9 l.

MDK

Kiss Vilma

KUT II. kiáll. N.Szal. 1925. márc.

Kiss Vilma

festő

Czillich Anna festőnő barátnője

Interjut ad a fiatalon elhalt Czillich Annáról.

Ma Este 1925 dec. 24. (B. M.:

A magyar Baskirtsev Mária, mint bildogtalan másai – írt, festett, muzsikált és huszonnégyéves korában halt meg.)

k tek. Igazgatóságának

Budapest

f Tudományegyetem tanára
való előadások tartására
ender ülésében meghívott,
kir. vallás és Közoktatási ügyi
kelt rendeletével jóváhagyólag
anév második felére ~~jóváhagyólag~~
Mivel jelenleg budapesti
g tartására hetenkint Szegedre

Kiss Vilma

festőművész

KUT Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Igen nagy egyik kompozicióját

Nemzeti Ujság
1929.I.6.

Kiss Vilma

Önarckép /repr./

Rabinovszky Márius: Két korszak határán Bp.1965.
képjegyzék

Kiss Vilma

Grafikus

koll. kiáll- a Mentorban

1925. apr.-ban

Részletes katalogusa

a Fővárosi Képtárból

jelenleg nálam

1950. okt

Marco: Szent Sebestyén.

Kiss Vilma

Részt vett a KUT 1929-es kiállitásán a Nemzeti Szalonban.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán 1965.Bp. 2001.

Kiss Vilma

Tépelődő, kinlódó müvész. Faszerüen torzitott testek. Szinei fanyarak.

1927. KUT kiállitásán müvei.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán 1965. Bp. 192-97.l.

Kiss Vilma

festőművész

Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Magyarság
1929.I.6.

Kiss Vilma

Önarcképét az aszkétikus egyszerüség jellemzi.
Mint a magyar postexpresszionizmus példáját jellemzi
Rabinovszky.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp . 1965. 103

Kiss Vilma.

Munkáját szerepel a „Kut" tavaszi kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Pesti Hírlap, 1927. ápr. 20.

Kiss Vilma.

Estrinénye szerepel a Nemzeti Szalonban rendezett KUT tavaszi kiállításán.

Nemzeti Ujság. 1924. ápr. 17.

Kiss Vilma.

Művei szerepel a KUT tavaszi kiállításán szerepel a Nemzeti Szalonban.

Ujság, 1927. ápr. 14.

Kiss Vilma.

A Nemzeti szalonban rendezi a KUT tavaszi kiállítását, melyen minkarikatu-rái szerepelnek.

Esti Kurir, 1927. ápr. 17.

Kiss Vilma

festő

rendelte sajtó

alá Czillich Annának

(barátnőjének)

naplóját 1924-ben.

Lásd a Naplót

Könyvtárunkban.

Kiss Vilma

Járitz Józsa megismerkedik Kiss Vilmával,

Oszillich Annával, Derényi Lenkével.

Forrás 1969/5-6/114

Járitz Józsa: Egy művész életutja

Kiss Vilma

[illegible]

1917

Éimisk 1930. 85. l.

Kiss Vilma

112. *Kiss* Vilma:*Kompozició* (olajf.) 800 pengő.
113. *Kiss Vilma: Kompozició II.* (olajf.) Eladó.

Nemzeti Szalon

1929. jan.

Kut

KATALÓGUSA

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1939. MÁRCIUS 5-TŐL MÁRCIUS 13-IG.

Kiss Vilma

kiáll.

Nemzeti Szalon

1931. okt.

Főv. Kéjt.

Kiss Vilma

festő

Kall. kiáll. Élet.

12 mű

l.

Nemzeti Szalon 1931. okt.

73. csop. kiáll.

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Kiss Vilma

1925(?)

Mentor. ápr.gyüjt.kiáll.:

Jákob álma, Mennybemenetel, Lovak, Mária és Márta, Szt.Ferenc prédikál a madaraknak, Lázár feltámasztása, Szt.Antal megkisértése, Mária mennybemenetele, Getsemane-kert, Krisztus megkisértése, Illés szekere, Menekülés, Krisztus meggyógyitja a vakot, Égő csipkebokor, Lovak, Krisztus a keresztián, Krisztus a tengeren jár, Apacs-mulató, Lovas, kompoziciók ; Akt-tanulmány I-XXIII., Virágzó mandulafa, Önarckép, Sashegy tavasszal, Fatanulmány, Tél a Logody-utcában, Felkelő nap, Napsütés és boglyák, Tájkép, Pieta, rajzok.

Kiss Vilma

Ausstellung Vilma Kiss. Neues Politisches Volksblatt, ápr. 4. Írta: R.

1925

Magyar Művészet

1926. 59-60 l.

Kiss Vilma

12/16/17 - 1922/23 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

101-2.

Kiss Vilma

Magyar költőnő

1926. 60

EMKE VII. 290

KISS VILMA, festő

Debrecenben az Ady Társaság 1927.évi kiállitásán Rabinovszky Máriusz előadást tartott.-Ennek menete:Bevezetés, az impresszionizmus,a szintézis,Expresszionizmus.Ezen képekben Munch,Meidner,mint visszapillantás egy gótikus miniatúra,továbbá Csontváry,Kernstok,Kiss Vilma,Vaszary,Egry,Márffy,Lehmbruck,Hötger,Csáky művészetét mutatta be. 754.old. 9.jegyz

Sz. KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőművészei 751. old

A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve, 1974.

Debrecen, 1975.

ja a fesztivált FORRÁS: MAGYAR NEMZETI FILMARCHÍVUM

dukciója a Titanic katasztrófáját dolgozza fel – egy évvel a tragédia után és nyolcvanöt évvel James Cameron szuperprodukciója előtt. További kuriózum, hogy a film felvételeinél az éppen Dániában tartózkodó Kertész Mihály (a Casablanca rendezője) asszisztált, és kisebb szerepben színészként szintén részt vett.

Természetesen a némafilmekhez – a tradícióknak megfelelően – zene is jár: Kecskeméti Gábor, Mezei Gábor zongoraművészek, valamint a Bálványos társulat és a német Two Tones együttes garantálja a múlt századi hangulatot.

Cs. G.

ko-
ki-
eje-
gust
pu-

A dánok találták ki a „hosszú filmcsókot" is, és – Asta Nielsen személyében – a vamp ma is divatos típusát. A híres színésznő előtt tiszteleg Kőniger Miklós plakátokból, karikatúrákból, műsorújságokból és más relikviákból álló kiállítá-

A Kelet ihletése

Az élő természet selyemfestményeken

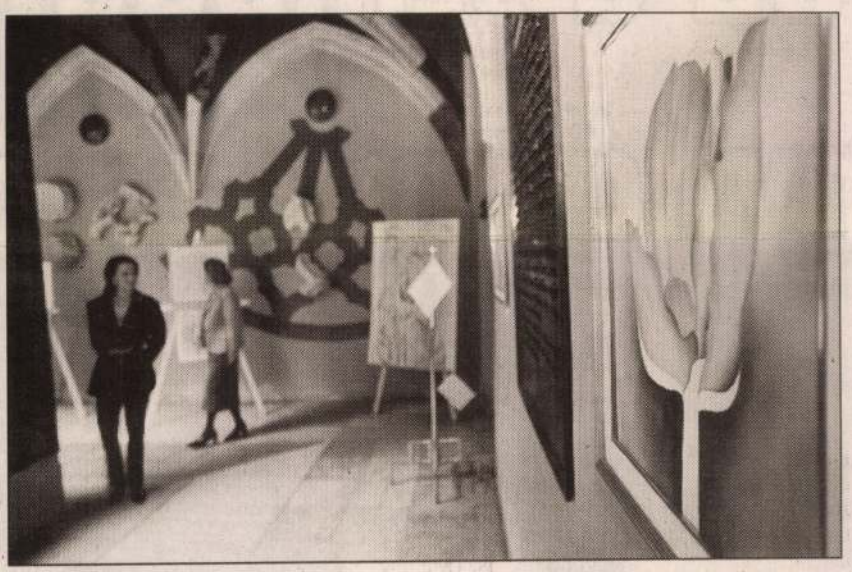

FOTÓ: SZABÓ BERNADETT

Halványpasztell színek, harmonikus formák, finom anyagon még finomabb technika – talán így lehetne tömören jellemezni az 1975 óta Szíriában élő Kiss Viola kiállításának selyemfestményeit. Neve damaszkuszi művészkörökben már ismerősen cseng, de ez az első alkalom, hogy Magyarországon is – a Hiltonban – bemutatja alkotásait.

– Budapesten ismerkedtem meg a férjemmel, aki damaszkuszi, és Magyarországon szerzett diplomát. Akkoriban sokat rajzoltam, de miután kiköltöztünk Szíriába, egy időre alábbhagyott ez a szenvedély – mondja a festőnő. – Amikor nagyobbak lettek a gyerekeim, ismét elkezdtem rajzolni, és ekkor próbáltam ki először a selyemfestést. Nagyon megtetszett ez a technika. Hazalátogatva mindig megmutattam képeimet hajdani tanáromnak, akitől buzdítást kaptam.

A művésznő elsősorban a természetből meríti témáit, rengeteg virágot, fát ábrázol, sokszor felbukkan műveiben a tenger motívuma. Alkotásaiban mindig az összhangra és a nyugalomra törekszik.

– Az arab országokban az emberek nagyon szeretik a természetet. A keletiek-nek sokkal fontosabb a nyugalom, mint az anyagi jólét. Ez a nyugatiak számára sokszor lustaságnak tűnik. Talán kicsit naiv vagyok, de én is mindig az egyensúlyt, a harmóniát keresem – olyanok a képeim, amilyennek a világot szeretném látni. Meggyőződésem szerint a keleti és a nyugati kultúrára azonos égbolt borul.

Kiss Viola szerint alkotásaira hatással van az arab kultúra és a társadalom is.

– Egy időben sokat foglalkoztam a nő témájával, számos híres keleti nőalak inspirált. Érdekes volt tanulmányozni a nők helyzetét is: sokan gondolják, hogy az arab országokban el vannak nyomva, pedig ez nem így van. Saját magam tapasztaltam: ha egy nő tehetséges, akkor ugyanúgy ki tudja vívni magának az elismerést.

Négy damaszkuszi kiállítás után döntött úgy a festőnő, hogy Budapesten is bemutatja képeit. A Hilton Szállóban mandolinjátékkal fűszerezve nyílt meg a tárlat, amely két hétig tekinthető meg. Mivel már számos galéria érdeklődött a selyemfestmények iránt, várhatóan Kiss Viola képeit a kiállítás után is megtalálják a fővárosban az érdeklődők.

Al Ghaoui Hesna

...szinvonalának emelésére – ad áttekintést *Tóth József* polgármester. A jelszó a partneri és méltányos várospolitika, ami lefordítva annyit jelent, hogy a befektetők igényeit az adott jogszabályi keretek között maximálisan figyelembe vegyék, ugyanakkor a kerületiek a lehető legteljesebb mértékben részesüljenek a fejlődés hatásaiból.

A program alapvetően sikeres: a konkrét feladatként meghatározott tennivalókat szinte kivétel nélkül teljesíteni fogják a választási ciklus végére, Angyalföld de-

A középtávú pr... a rászorulók mindig szamíthatnak a közösség, az önkormányzat támogatására. Ennek szellemében alkották meg az új szociális rendeletet, amelynek egyik fontos új eleme volt az együttműködési kötelezettség: azaz a közösség segítségére az tarthat igényt, aki a tőle elvárható mértékben maga is tesz valamit helyzetének megváltoztatása érdekében. Az egészségügy fejlesztése is a kiemelt feladatok között szerepel, mivel egy felmérés kedvezőtlen, néhány betegségtípus esetén pe-

má... me... re é... zalé... mér... zött... mog... kede... as 1... száz... anna... önk...

KISS Viola

Népszab. 2001 Szept 20.

abad a színpad!
– nyitás ma 10 ó
Gazda
környe
közpo
Paula
kávézó
és gyors
wellness
multiple
Min

1969 OKI 1-2

1021

Művelődés
IRODALOM
Művészet

A Forrást ajánljuk

A Forrást immár megismerték; figyelik, számontartják. A legutóbbi számról több fővárosi lap közölt recenziót, s többek között a Népszabadság is olvasói figyelmébe ajánlotta.

A Forrás,megyénk idén alapított irodalmi, művészeti és tudományos folyóirata már a 4. számnál tart. Nemrégiben még annak a reményünknek adtunk kifejezést, hogy bizonyára fokról fokra javulni fog, bővül témaköre, szélesedik horizontja és emelkedik színvonala. A 4. szám ismét azt bizonyítja, hogy reményeink indokoltak voltak. Hallatlanul sokrétű az a kép, ami az új kötetből kibontakozik.

Mindenekelőtt fel kell figyelni a tudatos szerkesztői törekvésre, amely mindig fontos, közérdekű kérdéseket vesz célba. A 4. szám ilyen központi témája a tanyaprobléma. A Hazai tükör rovatban Zoltán Zoltán Sorsok a homokon című cikke próbálja összefoglalni a tanyavilág jelenlegi helyzetét, a mezőgazdaság szocialista átszervezése előtti törekvések és tévedések következményeit, valamint a várható jövőt. A cikk számos megállapítása természetesen vitatható, hiszen Zoltán Zoltán nem is titkolja, hogy véleménye sokkal inkább magánvélemény, semmint hivatalos álláspont. Mint utal rá, már korábban különbözött a felfogása a hivatalos irányzattól és lényegbevágó pontokon az idő őt igazolta. Érvelése meggyőző, az elkövetett hibák ma már köztudottak és többet-kevesebbet tettünk is annak érdekében, hogy helyrehozzuk őket. Ezzel kapcsolatban aligha támadnak ellentétek a szerző és a tanyakérdés elismert szakemberei, valamint a hivatalos szervek között. Sokkal inkább vitathatók viszont a jövőt illető megállapítások. Zoltán Zoltánnak abban igaza van, hogy a tanyák felszámolását nem lehet erőltetni. Egyrészt azért nem, mert nincs hozzá elég pénzünk, (új lakások egymillió embernek!). Másrészt pedig azért, mert a mezőgazdaság ma még nem olyan fejlett nálunk, hogy lemondhatna a jelenlegi munkaerő-állomány tekintélyes részéről, s ugyanakkor a közlekedés megszervezésé ekkora tömegnek szintén rendkívül költséges volna. A szerző azonban mintha mindezeknek a nehézségeknek a hatására — s a háztáji gazdaságok ma még jelentős termelő tevékenységére hivatkozva is — az ellenkező és végletes álláspontot képviselné. Olyan lehetőségeket akar teremteni, amelyek módot adnak a tanyavilág fennmaradására. Legfontosabb javaslata: az útviszonyok olyan mértékű megjavítása (a villamosság kiterjesztésével együtt), amely úgyszólván eltüntetné a különbséget a tanyai és a falusi életforma között. Ez azonban fantasztikus terv. Legfeljebb tanyabokrok esetében valósítható meg; a szétszórt, magányos tanyákhoz hogyan építhetnénk elegendő utat? Nem is szólva arról, hogy ekkora mértékű út. és villamoshálózat-bővítés aligha kerülne kevesebbe, mint egy nagyszabású lakásépítési program.

Más-más oldalról világítják meg a tanyakérdést a kötet hasonló témájú cikkei. F. Tóth Pál Tanyán élni című írása izgalmas nyomozás a szubjektív tényezők után. Érthetővé teszi, hogy miért ragaszkodik a mai középkorú és idősebb nemzedék sokszor indokolatlanul is még mindig a tanyai életformához. Ezt a szempontot feltétlenül bele kell számítani az elképzelésekbe, amikor a jövőről beszélünk. F. Tóth Pál cikkével szemben viszont a tanyai elmaradottságra világít rá Turcsányi Ervin Tanyai évszakok című vallomása arról az időről, amikor „istenhátamögötti" kis iskolában küszködött mint kezdő pedagógus a szellemi sötétséggel, közönnyel és mostoha viszonyokkal.

Zoltán Zoltán cikkéhez hasonlóan vitákra számíthatunk Varga Mihály Amire van idő, és amire nincs című írása körül is. Varga őszinte hévvel szól az értelmiség korszerű műveltségének problémáiról. Szemükre veti azoknak, akiket illet, hogy nem olvasnak nem tájékozódnak, sőt még szakmájuk új eredményeiről sem igyekeznek friss értesüléseket szerezni. A szerzőnek voltaképpen igaza van, de példáit látva azt kell mondanom, hogy az általa támasztott követelmények túlzottak. Mindaz, amit számonkér, nehezen érhető el, s bizonyos, hogy csak az átlagosnál jóval érdeklődőbb és felkészültebb emberek képesek úgy megszervezni az idejüket, s annyi munkát áldozni műveltségük fejlesztésére, ahogyan a cikk követeli. Ma még a nagy átlag esetében jóval szerényebb eredményekkel is beérnénk. Varga Mihály mindenesetre töprengésre késztet követeléseivel és írása mindenképp hasznos azáltal, hogy megpróbálja felmérni az űrt a valóság és az ideális helyzet között.

Csak utalásként említjük a továbbiakban a legérdekesebb írásokat. Török Sándor a két honfoglalás kérdésében végzett kutatásairól számol be, új megvilágításba helyezve a magyarság történetének e máig sem véglegesen tisztázott szakaszát. Nagy Piroska roppant érzékletesen és a tőle megszokott felelősséggel ír a cigánykérdésről halasi tapasztalatai alapján. Elgondolkoztató írás Gál Farkas Miért idegen Bartók világa? című cikke.

Legutóbb szemére vetettük a Forrásnak, hogy kevés benne a szépirodalom. A legújabb szám négy novellát tartalmaz és nyolc költő verseit olvashatjuk. Ismét a felelősség és az egyénnek a világmindenségben elfoglalt helye a témája Hatvani Dánielnek (Belvárosi délkörök) és Gál Farkasnak (Magtalan gyümölcsök alatt). Meghökkentőek és formailag többnyira bravúrosak Simonyi Imre groteszkjei. Új oldaláról mutatkozik be Polner Zoltán Babonák, hiedelmek című ciklusának három versével.

A novellák közül Zám Tibor Asszonykérés Sodomában című írása gyakorol mély hatást az olvasóra modern hangvételével, túlfűtöttségével. Kunszabó Ferenc ismét az ötvenes évekről szól éles kritikával Békaügetés című elbeszélésében. A novella szereplője is ugyanaz, mint a múlt számban olvasott elbeszélésé. A Békaügetés jobban megformált írás, mint az előző volt. Munkások a szereplői Nagy Faddi Éva Életünket és vérünket? című keserű hangú elbeszélésének. Nagy Faddi Éva ismét érzékeny tollú elbeszélőnek bizonyult. Érdekes kísérlet végül Lázár István A hiba című novellája a krimi irodalmiasítására.

A Forrás 4. száma a már hagyományosnak számító képriportban mutatja be Erdei Ferenet és Bozsó Jánost. A fotók Tóth Sándort dicsérik, Goór Imre, Gál Farkasról készített portrét, ezenkívül Pálfy Gusztáv szobrát, Bozsó János, Tóth Menyhért és Michnai Andrea képeit, grafikáit közli a Forrás legújabb száma.

Egy mondatot még a tipográfiáról: küllemében, tördelésében, formai megoldásaiban is érezhető a Forráson a törekvés a fokozatos megújulásra.

Mester László

Borisz Szerman:

Mindez — Ő

Találkoztam Leninnel sokszor
kölyökkorom vad mélyein
s akkor is, midőn hadi ösvényt
róttak már felnőtt éveim.

Perron alól, huszonháromban
ki emelt ki? Az ő keze.
Pontosan emlékszem, a testét
csekista ruha fedte be.

Honnan jövök, mivégre élek?
Kínzó rémképet oszlatott.
Gyermekotthoni nevelőként
miattam ő nem alhatott.

Mint jó atya vitt magasabbra,
hogy ne lepjék utam ködök.
S ő volt, ki mesterem szemével
vigyázott rám a gép mögött.

Létemet tette teljesebbé
s szívemben folyton nőtt a hit:
mindig olyankor gondol én rám,
míg magáról feledkezik.

Dolgozott, nem számlálva órát,
nem ismert nyugodt perceket.
Iljics vállára a Föld, Oroszhon
s az én sorsom nehezedett.

Találkoztunk nem tudni hányszor,
de tudom, míg év évre nő:
minden jó, mi az életben volt,
és ami lesz — az ő, az ő.

Hatvani Dániel fordítása

Borisz Szerman testvérmegyénknek, a Krim-félszigetnek egyik legismertebb költője.

Életútja küzdelmes volt. A polgárháború éveiben vesztette el szüleit, otthontalan árva gyermekként csavargott, s az egyik szimferopoli gyermekotthon nyújtott számára menedéket. Építkezéseken kezd dolgozni, majd Komszomol-munkás lesz. 1934 óta újságíró. „Erre vagyok a legbüszkébb, ez adja életem értelmét..." — vallotta egyik írásában.

Harcolt a Nagy Honvédő Háborúban, részt vett hazánk felszabadításában.

Nemrégen járt Magyarországon. Ez a turistaút több versét ihlette. Ezek közül az „Este a Balatonnál" című versét néhány hete közölte lapunk.

Több önálló kötete jelent meg, verseit rendszeresen közlik a különféle időszakos kiadványok. A „Küzdelem és győzelmek évei" című, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója tiszteletére kiadott gyűjteményben jelent meg alábbi verse, mely különösen időszerű, most a Lenin-centenárium előkészületének időszakában.

S. B.

Antalfy István:

Tarts meg tiednek!

Ha lemenőben van a nap,
már szembe tudok nézni véle.
Az ég alja, ha pirosul,
szemem erősebb, mint a fénye.

Messzire dobom a követ,
— csak gondolatom száll utána,
nincsen iránta szeretet
szívemben. Se bánat, se hála.

De minden napom a tiéd,
vagy így, vagy úgy,
épp, mert szeretlek
hazám, s a követ se dobom, hogy
ne bántsalak.
— Tarts meg tiednek!

Zelk Zoltán:

Törli a bút homlokáról

Öregeknek ifjú voltam,
fiatalok közt öreg,
nem is széna, nem is szalma
volt a sorsom, de törek.

Ha fennhangon nem is mondták
hallottam én, hogy „Mi fán
termett ez?" és: „Ha nem kérik,
minek húzza a cigány?"

Nyírettyűmből vándorbot lett,
hátamon a hegedű,
nem húztam én, mégis szólt a
vidám is, meg keserű.

Így bolyongtam, vándoroltam,
kótám lett a nagyvilág,
rétek hátán, patak habján
olvastam a muzsikát.

Ezért volt, hogy fű ha biccent,
ág ejtette levelét;
hegedűm már tovább búgta
ezt a hangjasincs zenét.

Ezért éhét ha üvölté,
fagyhalálát, farkas, eb:
hegedűm is égre sírta
vele ezt az éneket!

Halkan, mint a fűvek tánca,
máskor vonított a húr —
csoda-e ha ily cigánynak
nem fizetett senki úr?

Most, hogy éltem alkonyulna,
hajnalodik a világ,
törli a bút homlokáról,
mint ablakról a homályt.

Hegedűmről is letörli
ezt a hosszú éjszakát?
Ne szakadjon, jaj, ne mondjon
húrja mégis jóéjszakát!

Benyovszky István halálára

Meghalt Benyovszky István. 71 éves volt, távozásával ismét szegényebb lett a megyeszékhely művésztársadalma. Mert ő is kecskemétinek számított.

Révész Imrével, Prohászka Józseffel és másokkal együtt ő is részt vett 1920-ban a Művésztelep újjászervezésében, s az elkövetkező években részese volt a város művészeti mozgalmainak. Különösen Szabó Kálmán néprajztudós, a neves múzeumigazgató pártolta művészetét. Ez érthető, hisz a lovak művészi ábrázolásának „specialistája" lelki-szellemi rokonává lett a népi élet és népi múlt tudósának. Jól emlékszem még a Kálmán bácsival folytatott meghitt esti beszélgetésekre, amikor az évtizedekkel ezelőtti idők hangulatát idézte eltűnődve. Kada Eleket, Erdélyi Józsefet, Benyovszky Istvánt emlegette legtöbbször és legnagyobb szeretettel. Róla, Benyovszkyról Prohászka József és Kiss J. Zoltán festőművész is lelkesen beszélt mindig. Jó kolléga volt, jó barát, segítő és türelmes — így jellemezték.

Neve nem válhatott szélesebb körben ismertté — noha voltak esztendők, amikor rendszeresen kiállította műveit —, mégis: Kecskemét város múltjához szervesen hozzátartozik. Két hónappal ezelőtt járt Kecskeméten, betegen. Barátai nem sejthették akkor még, hogy utoljára van itt. Ránk vár most a feladat: amit élete utolsó éveiben eléggé elmulasztottunk, tegyük ismertebbé a mai érdeklődő nagyközönség előtt életét és munkásságát.

Varga Mihály

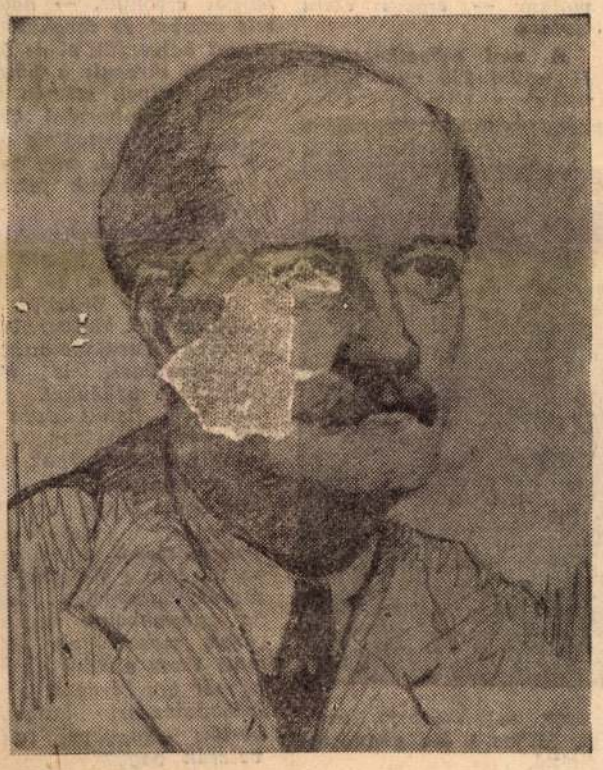

Kiss J. Zoltán rajza Benyovszky Istvánról.

Kiss J. Zoltán

SAJTÓIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774
PETŐFI NÉPE
Kecskemét

A Szabadság 25-ik országában

AZ ELSŐ

Megyénkben Csikéria szabadult fel elsőnek.

25 éve már... S amilyen megragadó egyszerűséggel kezdődött, az ma is — költészet. Látják a képen azt a szembejövő utat, a barátságos lombú faóriással? Azon — arról Szabadka felől — érkeztek az első vöröscsillagos katonák... Katonák? — talán nem egészen így kellene mondani — többesszámban... Mert... nos, ez is versbe, festménybe illő...

Tíz nappal előtte partizánok jártak a faluban — a szomszéd Jugoszláviából... Már egész közel a felszabaduláshoz egy teherautó verte fel a főutca porát, s megállt a község közepén. Csendőrökkel volt tele. Mielőtt leugráltak volna, egy ponccsá vert embert dobtak le maguk elől... Behurcolták a „hatóságra". Majd vissza a kocsira. Nem tudtak „túladni" kényes terhükön a kakastollasok... A félholt ember sorsa az ismeretlenbe tűnt, de a pribékek az utolsó órában is szörnyű emléket hagytak a szívekben — a fasizmusról...

Előtte való nap a kiskunhalasi állomáson lemészárolt gyerekemberek — leventék — vére „kiáltott" erre dél felé: „Vigyázzatok, még dühöngenek a fenevadak! A horogkereszt, nyilaskereszt jegyében arat még a halál!"

1944. október 12. Az egyik jobbmódú gazda házában napszámban dolgozik egy fiatalember. Egy a proletárok közül. Otthon — náluk —, mint a többi szegénynél, nincs se cukor, se só, se petróleum a lámpába. Célozgat is erre, de a gazda elereszti a füle mellett. Magában örül, hogy nekik van, „jó helyen". A fiatalember fojtott hangon kifakad.

— Na, majd lesz, mikor megérkeznek az oroszok!

— Az oroszok?! — visszhangozza a tehetős paraszt, a hangjában aggodalom bujkál.

A munka megy tovább...

Egyszerre finom reszketést éreznek a talpak, remeg a föld. Folyamatosan... S a talajnak ez a mozgása szinte gyöngéd jeladásnak tűnik, a szegény ember számára: „Mi jövünk!"

Már a levegőt is remegteti a távolról közeledő moraj. Hatalmas, egyenletes dübörgés... Más, mint a német fasiszták gépesített csoportjainak hisztérikus, kapkodó-kihagyó zúgása.

— Jönnek az oroszok! — így a napszámos.

— Az oroszok?! — akadozik a hangja amannak. — Legjobb lesz akkor lemenni a pincébe... Gyere!... Igyunk abból a jó kis borból...

— Ha eddig nem ihattam belőle, — most már nem kell. Én nem megyek a pincébe... Inkább megnézem, mi van odakint.

— Nem félsz?

— Én?!

A fiatalember kiment az utcára, s fejét Szabadka irányába fordítva fülelte a páncélosok átható morgását. Várta, mikor érnek egészen közel, s mikor tűnnek fel az első harcosok, homlokukon az ötágú csillagos sapkákkal. A zúgás azonban egyelőre nem erősödött, de érezni, hallani lehetett, hogy tömör falként zárja el a határt arrafelé.

Aztán a várakozó fiatalember szíve hevesebben kezdett dobogni. Szeme rezzenéstelenül nézte... Nézte azt az egy szál szovjet katonát, aki biciklije pedálját taposva, nyugodtan, mégis minden idegszálával kétoldalra figyelve — hajtott a falu közepe felé.

Egyes-egyedül...

Persze, akkor mások is álldogáltak az útfélen, s talán csak órák, napok múlva kezdtek el jobban gondolkozni az esemény mélységes egyszerűségén.

Ennek a magányos, szerékpáros szovjet katonának a „bevonulásával" kezdődött el Csikéria felszabadulása. Ő szólt a falubeliekhez először — a lakosság 70 százaléka beszéli a délszláv nyelvet —, érdeklődött, nincsenek-e megbújva fasiszták? Kérte, segítsenek, míg a sereg a környéken beássa magát... Hogy majd tovább űzzék a nácikat.

Később — természetesen — a csapatok is jöttek. Riasztólövések is estek, de ott, a faluban harcra nem került sor... A vidéken viszont jóideig tartott a csata...

...Azért mondom, tiszta költészet volt, ahogy a megye első községének felszabadulása ellenződött... Egyetlen vöröskatona, a legbékésebb időkre emlékeztető módon, karikázik be a faluba, az út mellett... Ő is fiatalember volt...

...Hatalmas, megrendítő élmény lehetne a mai felnőtt és idősebb csikériaiak számára, ha a televízióban látott „csoda", valamiféle időalagút révén — felszabadulásuk 25. évfordulója napján — mai létükben, helyzetükben „visszaérezhetnék", „visszaláthatnák" magukat az akkori viszonyokba. Meg a még régebbi időkbe, no és a két és fél évtized egy-egy fontos állomására...

De minek is ide „időalagút"! Épp most tesz elém egy fotoalbumot Vizin elvtárs.

— Községünk története — képekben — kezdi lapozni... Iskolai kép — 1910-ből... Hogy meglepődtek, örültek, akik felismerték rajta valakit... Magukat. Bizony — ők már a nyugdíj körül járnak. Ha nincs ez a kép, talán feledésbe megy, hogy a legelső pedagógus Karácsonyi Berta volt nálunk. Ő is rajta van... Így már könnyebb volt „visszanyomozni" az első iskolára, 1899-re. Rossz nádas ház volt... De benne vannak a mai iskolák fotói is. A tanulók 95 százaléka jelentkezett továbbtanulásra... Vizin József lánya Szegeden egyetemista...

Képek 1929—30-ból. A régi Koncz-iskola, a község egyetlen kulturális központja... Ezen Narancsik György fedezte fel magát — következik újabb régi fénykép —, mikor a Sárgacsikó-t adták elő. Ő is szerepelt; kovácsinas volt akkor. „Hát még ez is megvan?" — csodálkozik...

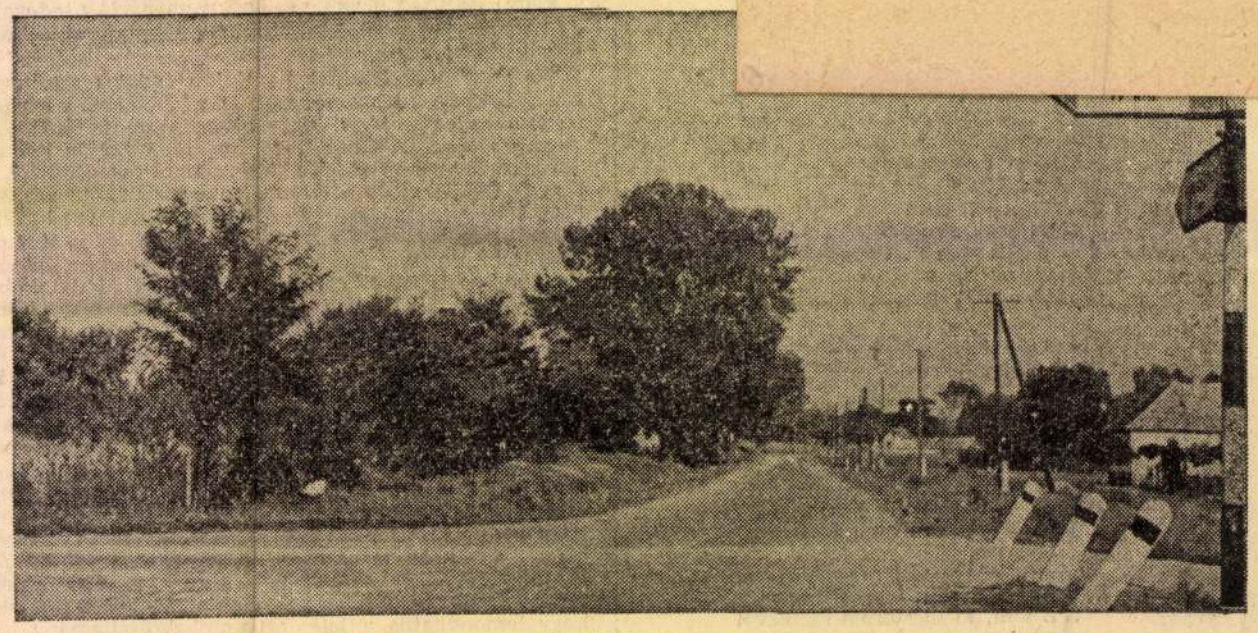

Erről jöttek...

Vizin Gergellyel, a csikériai tanács vb-elnökével izgalmas lelgetjük annak a napnak ma is szívmelengető élményeit. Ő is részese volt ezeknek... Ő is ott állt ahol sohasem járt még. Jelkép: a szabadsággal együtt érkezett hazánkba — megyénkbe — a béke...

Vizin Gergely vb-elnök és fia, Vizin Miklós, a megyei pártbizottság ipari osztályának munkatársa a kiállítás egyik tablója előtt.

sok is, hadd nézzék meg őket. „Csináltassanak másolatokat, nem bánom, akármibe kerül, megveszem a képeket" — kérte Mátyási Istvánné... De ott van az új művelődési otthon ábrája is, mely a mostani tág művelődési, szórakozási lehetőségekre utal...

Természetes, nemcsak a seregnyi fotó felnagyított képe ösztökéli a kiállítás látogatóit visszapillantásra, összehasonlításra, a jelen értékelésére. Grafikon emlékeztet rá — hiteles okmányok kivonatai —, hogy a felszabadulás előtt mindössze 27 tulajdonos kezében összpontosult a 4 482 holdas határból 1 132 hold, a legjobb területek, — 904 családnak viszont 1—3—5 holdas parcellák jutottak csupán, s 379-nek egy kh-nál is kisebbek... Zömmel ők napszámoskodtak a gróf Telekiek birtokain... S milyen megható visszaidézni, hogy a vöröscsillagosok nyomában a föld azé lett, aki megműveli... Az első szövetkezet: 16 tag — 160 holdon. Két ló, egy tehén volt a jószágállomány, s a takarmányt úgy adták össze...

— Tudom, én is tsz-tag voltam — erősíti Vizin elvtárs.

A mai szövetkezetnek 15 millió 256 ezer forint [illegible]

Felhő Ferenc és ifj. Narancsik János állatgondozó csak azt sajnálja, hogy nem fejés közben fényképezzük a szép marhaállományt. Május 1 óta gépesítették ezt a munkát. Háttérben a 96 férőhelyes új tehénistálló.

(Kovács János felvételei)

mellett. A fotós: Vizin Mihály nyugdíjas, a néni özv. Petrics Péterné.

— A hagyományok gyűjtésével is összekapcsoljuk a felszabadulási emlékévet — magyarázza a vb-elnök. Magyar, délszláv, német népviselettől kezdve a dalokig — minél többet szeretnénk megörökíteni. Az idős néniket, bácsikat megkérjük, dalolják magnóra az ősi nótákat. Jövő április 4-én — az ő részvételükkel hallgatjuk vissza őket a művelődési házban...

Tengernyi írás lenne abból, ha mindazt elmondanánk most, ami több, jobb, szebb — mint volt 1944. október 12 előtt. Hogy a belterület villamosított, s a külterületből is, ahol sorban épültek a házak. Hogy villamos háztartási berendezések tartoznak mindehhez.. Hogy az egykori napszámosok, agrárproletárok feleségei, lányai tisztelt és becsült szószólói a köz érdekének, hiszen 23 százalékos az arányuk a tanácstagságban...

S amikor ma, 25 év után újból peregnek az ősz levelei a hatalmas fáról, amely alatt az az első s a többi vöröscsillagos harcos elvonult, — hálatelt szívvel és meghatottsággal helyezzük el az ősz legszebb virágait a hősök sírján, melyek szintén itt kezdtek domborulni Csikérián, s folytatódtak végig, mindenfelé, míg megyénk — hazánk felszabadult...

Az élő harcosokkal együtt köszönjük annak a 19 éves — most már örökifjú — kiskatonának, Matvej Makszimovics Kurdjavcsev szakaszvezetőnek is mai életünket, békénket. Ott halt hősi halált azon a kis vasútállomáson. Köszönjük édesanyjának, aki ma is gyászolja őt... Ha nem volna olyan öreg Jekatyerina Kgjanobsza Kudrjavcseva, eljött volna közénk, s fia nevében velünk ünnepelne.. Örülne gyermekeink egészségének, mosolyának. Akik, mint Vizin elvtárs unokája, már így kérdezik a felszabaduláskori fiatalembertől: „Nagyapa, te is veterán vagy?"

Tóth István

PETŐFI NÉPE

Kiss J. Zoltán kecskeméti

1973 MÁR 11

1021

Mozitárlat

● **Kiss J. Zoltán rajza.**

Négy évvel ezelőtt kezdtek képző- és iparművészeti kiállításokat rendezni a kecskeméti Városi Mozi előcsarnokában. Arra gondoltak a kezdeményezők, hogy így olyanok is közelebbi kapcsolatba kerülnek majd a művészettel, akiknek az érdeklődési köre különben nem terjed ki erre a területre.

Nem tévedtek. Az a tény, hogy így hetenként több ezren láthatják — ha olykor csupán néhány futó pillantással is — a műveket, beszédesen magyarázza a módszer életrevalóságát.

Az első két évben csak két-három alkalommal rendeztek tárlatot, de később ezek száma növekedett. Ma már havonta általában egy alkotó műveit viszik ilyen módon közönség elé.

Eddig Kátai Mihály, Túri Endre, Pálfy Gusztáv, Cseh Éva és mások léptek munkáikkal a mozilátogató közönség elé.

Az idei tervek között szerepel — többek között — a helyi művésztelep, a Képzőművészeti Főiskola és a kecskeméti fotoklub csoportos kiállítása, valamint Faluhelyi József és Bálványos Huba tárlata.

A vendégkönyvek tanúsága szerint is jó ez a gyakorlat, dícséret illeti érte a Bács-Kiskun megyei Moziüzemi Vállalat vezetőit. S külön is Zoboki Lászlóné üzemvezetőt és Akucs László igazgatót, akik mindketten igazi pártolói a művészeteknek, és ezzel a sorozattal is kedveskedni akarnak a filmek kedvelőinek.

Jelenleg Kiss J. Zoltán festőművész és Imre Gábor szobrászművész közös tárlatát láthatja a közönség.

V. M.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

● **Fiúk, nézzük meg kit fogunk. Ba Karácsonyi és Baumert.**

Lobogtak a kék-fehér zászlók, zúgott a „hajrá KSC" másfél órán át szüntelenül. Igazi, hamisítatlan rangadó hangulat uralkodott csütörtök este a kecskeméti sportcsarnokban. A kecskeméti kosarasok régebben sem panaszkodhattak a közönségre. Való igaz, hogy a nagy iramú, változatos játék, az odaadó és lelkes küzdelem, a különben talán csendesebb természetű szurkoló vérét is megpezsdíti, s a kosárlabda ilyen játék. Az sem számított, hogy a pályán két, nem tulságosan nagy formában levő csapat mérkőzött. Vagy inkább talán csak küzdött?

Valójában milyen is volt ez a KSC—BSK mérkőzés?

Tax Imrével, a bajai csapat edzőjével kétszer is beszéltünk. A mérkőzés előtt, míg a két csapat melegített, a sportcsarnok volt a téma.

— Sokan azt kérdezték tőlem, hogy nem irigyeljük-e ezt a valóban pompás létesítményt. Miért tenném? Nekünk is van Baján ami megfelel a célunknak, sőt már épül a második. Inkább valamiféle örömöt éreztem amikor beléptünk ide, s arra gondoltam: abban, hogy itt és nálunk is ilyen nagyszerű csarnok épülhetett, benne van az a hosszú és lelkes munka, amit a kecskeméti és a bajai kosarasok, mi valamennyien végeztünk. Kezdve onnan, amikor még játszottunk, egészen mostanig, amikor veze-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-088, 337-748, 340-176

Kiss J. Zoltán

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

1079 DEC 17.

1021

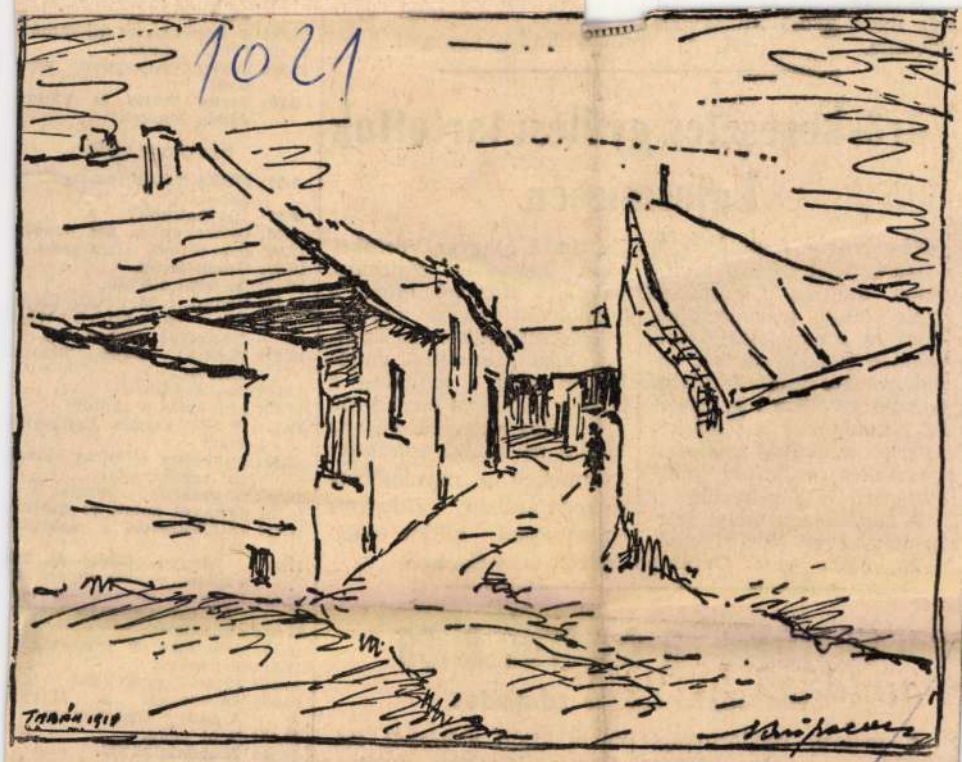

Kiss J. Zoltán: Tabán

telt ilyen gyors intézkedés követne. K. A.

mén

Vöröskeresztes gyű Lajosmiz

Négyéves munkájukról adtak számot tegnap, szombaton délután Lajosmizse nyolc helyi szervezetének küldöttei a nagyközségi művelődési házban tartott vöröskeresztes csúcsvezetőségés küldöttválasztó gyűlésen. Ez alkalommal a Vöröskereszt témaköréből rendezett gyermekrajz-kiállítás megnyitására is sor került.

A nagyközségi helyi szervezetek évet záró eseményén részt vett *Ortutay Zsu* reszt helyettes főtitkára, valamint *Horváth Ignác*, a kecskeméti járási pártbizottság első titkára is. Egyebek közt szeretettel emlékeztek meg a gyűlésen a község sokszoros véradóiról, a véradás szervezőiről, valamint az állami gondozott gyermekek nevelésében, patronálásában áldozatos emberséggel kitűnt családokról, személyekről

Vasrúddal a sógornő ellen

Letartóztatták a támadót

A megyei rendőrfőkapitányság emberölés kísérletének bűntette miatt előzetes letartóztatásba helyezte Kárász Vince 54 dásra kijött a házból. Kárász a közelébe ment, s vasrúddal feléje ütött. Az asszony ezt a csapást felemelt karral kivédte, s la-

11.05: Az első 100 év.
11.45: Yehudi Menuhin (hegedű) és André Watt (zongora) lemezeiből.
13.07: Puskin: Mese Szaltán cárról.
14.00: Táskarádió.
15.00: Mit üzen a rádió?
15.35: Pablo Casals gordonkázik.
15.49: Mikrofon előtt az irodalmi szerkesztő.
16.05: A vasárnap sportja.
16.35: Spanyol dalok és táncok
17.01: Találkozások a Színházzal.
17.21: A Magyar Rádió és Televízió énekkara éneke
17.44: Hogyan mérték az idő az ősi kultúrák népei
18.05: Sporthírek.
18.10: Ösönként 60 pfenning.
18.22: Népdalok.
18.51: Jóestét, gyerekek!
19.00: Kapcsoljuk a Magyar Állami Operaházat.
22.20: Népi zene.
23.10: Táncdalainkból.

URH

8.09: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek.

Kiállítás a konzervgyárban

— A tiszta akvarell technikai bravúrjait láthatjuk művein; alkotásait a közvetlen természeti szemlélet jellemzi többek között; friss, üde a látása, szemlélete; a legtöbben, akik e műfajban festettek idáig, leginkább megmaradtak a vázlatoknál. Nem „elaggott" tájképeket alkot; városképein lüktet az élet, gyönyörűen és finoman érzékeli a valóságot, mely naponta felkínálja néki a megörökítésre várót.

A fenti szavakat *dr. Hernády Gyula*, a Katona József Társaság titkára mondta el tegnap délután, amikor a Kecskeméti Konzervgyár I. telepén megnyitották a megyeszékhelyen élő *Kiss J. Zoltán* festőművész tárlatát, a művész jelenlétében.

A gyár kívül-belül szép, impozáns irodaházában erre az alkalomra egybegyűltek az örökké fiatal — csupán évei számát tekintve idős — alkotó tisztelői, barátai. A népes közönség előtt elhangzó megnyitó beszédet a gyár dolgozói (többek között a szocialistabrigád-vezetők) érdeklődéssel hallgatták végig, majd megtekintették a kiállított képeket. Legtöbben elismeréssel nyilatkoztak a látottakról.

Megtudtuk, hogy a művész nem először találkozik ilyen formában a város ipari üzemeinek dolgozóival. Nemrégiben például a LAMPART Zománcipari Művek kecskeméti gyárában volt alkalma közelebbi kapcsolatba kerülni azokkal, akik a gyárban végzik cseppet sem könnyű, de szép munkájukat. S ő a jövőben is — mint mondta — szívesen tesz eleget a hasonló felkéréseknek.

—a —y

(Tóth Sándor felvétele.)

es edző: Kerék Csaba), 2. Enek- és edző: Farkas Ferencné), 3. Alt. Iskola (testnevelő: Gellért ács József).

detéskor a díjakat Farkas Fe- ető testnevelési szakfelügyelő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148,340-726
1974 APR 26
Petőfi Népe

Csak Csala...

A kecskeméti SC ökölvívói Békéen szerepeltek az elmúlt hét végén a II. osztályú vidék magyar bajnokságon. Nehézsúlyban Csala második lett, de a 2. menetben kéz- középcsonttörést szenvedett és így érülten bokszolta végig a döntőt. A könnyűsúlyban indult Laczinak bedig már az első mérkőzésen el- örrt a foga. Az első találkozón ki- apott Kertli és Ulveczky is, így nem jutottak az elődöntőbe.

20.25: A rock mesterei.
20.55: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek.
Közben:
21.33: Katedra.
22.30: Félóra sanzon.
23.15: Magyar előadóművészek felvételeiből.

3. MŰSOR

18.05: Iskolarádió.
18.25: Ray Charles felvételeiből.
18.40: Különben csak torzult és suta kő lenne.
19.03: Mozart-művek.
20.33: Arabella.
21.33: Rendezte: Solymosi Ottó.
22.30: A Magyar Néphadsereg Művészegyüttesének énekkara magyar szerzők műveiből énekel..

Férfi NB II Keleti csoport

1.	Miskolci B.	9	7	—	2	47:25 14
2.	Egri Sp.	9	6	1	2	44:28 13
3.	Ceglédi BEM	9	6	—	3	43:29 12
4.	Salg. Üveg.	9	6	—	3	41:31 12
5.	Z. Dunavia	8	4	1	3	30:34 9
6.	KSC	9	4	1	8	35:37 9
7.	Debrecen	8	4	—	4	34:30 8
8.	Bp. Postás	8	4	—	4	33:31 8
9.	Ormosbánya	8	4	—	4	32:32 8
10.	Miskolci ÉMTE	9	3	2	4	35:37 8
11.	Cs. Papír	9	3	1	5	31:41 7
12.	V. Ikarus	8	2	2	4	30:34 6
13.	Debr. Volán	9	3	—	6	27:45 6
14.	SZAK	8	—	—	8	14:50 —

Az NB I női ifjúsági bajnokság

II. forduló értékelése: 1. Kecskeméti MÁV (Turi E., Czira P.) 710 pont. 2. Csepel 689. 3. BKV Előre 677. 4. RF. Építők 656. 5. K. porcelán 636. 6. SZAK 625.

Az I—II. forduló után összesített állás: 1. BKV Előre 1413. 2. Csepel 1379. 3. Kecskeméti MÁV 1370. 4. RF. Építők 1361. 5. SZAK 1282. 6. K. Porcelán 1287.

Az egyéni összetettben Turi Edit jelenleg 759 fával az első helyen áll. Czira Paula 611 fával a hatodik.

NB III-as eredmények

Kecskeméti TE—Battonya 1:7 (2374—2464) Orosháza—K. Sütőipar 7:1 (2509—2437) K. MÁV—Szentes 8:0 (2590—2354)

Megyei bajnokság

Vasas „B"—KTE „B" 1:7 (2218—2334), Sütőipar—Vasas „A" 3:5 (2100—2431), K. Építők—Vörös Meteor 5:3 (2293—2236), K. MÁV „B"—KSC „B" 1:7 (2281—2494).

1021

Kiss J. Zoltán: Portré

termelőszövetkezeti tag?

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE
1972 MÁJ 7

Kiss F. Feltáu

csóbban épültek ... Ésszerűbb megoldásokkal több mint 20 ezer forint megtakarítást értek el lakásonként.

Ez az akció ... an csa egy része azoknak az erő feszítéseknek, amelyek a életkörülmények javításá

Több mint 30 éven át gyógyította Kunszállás betegeit. Sőt, működése első harmadában a jakabszállásiakat is. Most megy nyugdíjba dr. Gyöngyösi Mátyás, 67 éves korában.

Idevalósi. Élete a tanyavilágban teljesedett ki. Hogyan sikerülhetett ez?

— Megtanultam becsülni a szülőföldet. Miután majdnem Perzsiában rekedtem. A feleségem, a három gye-

Házi vízve Jakabszállás komfortnak keleti ország sem nélkülö sével viszont

Nyu

1021

● **Kiss Zoltán: Új iskola**

MÁR MOST BIZTOSÍTSA AZ SZK—4 és E—512 TÍPUSÚ
ÜZEMELTETÉSÉHE

SZK—4 JELŰ KO
BIZTOSÍTJUK:

a motorikus (CMD-
erőátviteli, járószer
vágó- és cséplőszer
meghajtószíjakat és
Külön rendelés ala
szükséges komplett

AZ E—512 TÍPUSÚ
ÁTFUTÁSI IDŐVEL

alkatrészeket,
meghajtószíjakat,
gumiabroncsokat bizt

MEZŐGAZDASÁGI ELLÁTÓ VÁLLALAT
(AGROKER) Kecskemét, Halasi út 29.

Telefon: 12-550/12.
Telex: 4606

PETŐFI NÉPE

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kiss Zoltán festőművész

R:

1021

Téli románc

„Málnaszedés"

Kiss Zoltán kecskeméti festőművész akvarellje

NAP 23

1969 MÁR 5
ORSZÁG VILÁG
Magyar Hírlapkiadó Szövetkezet
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1919. július 3. Az északi fronton elrendelt visszavonulás miatt lemond Stromfeld Aurél — helyére Julier Ferencet nevezik ki a Hadseregparancsnokság vezérkari főnökévé. Képünkön: Szántó Béla hadügyi népbiztos, a Ganz-gyári munkásszázlóalj katonái között, politikai felvilágosító körúton.

„Bejelentem, hogy a Kormányzótanács elhatározta, hogy csapatainkat a Clemenceau-jegyzékben megjelölt határokra visszavonja a cseh-szlovák fronton, aminek konzekvenciája az lesz, hogy csapataink meg fogják szállni a Tiszántúlt, egészen addig a vonalig, amelyet a Clemenceau-féle sürgöny, mint Magyarország határát megjelölt. A Kormányzótanács nehéz szívvel hozta meg ezt a határozatot, nehéz szívvel és alapos, hosszas megfontolás után. Nem is külpolitikai indokai voltak ennek a határozathozatalnak . . . őszintén elmondom az elvtársaknak: engem arra, hogy ehhez az állásponthoz csatlakozzam, nem a külpolitika, nem a nemzetközi forradalom állása késztetett, hanem a belső dezorganizáltságunk. Nekem az a reményem, hogy ezzel a lépésünkkel meg fogjuk teremteni a lehetőségét annak, hogy itt belsőleg gazdasági organizációt és főleg köz-

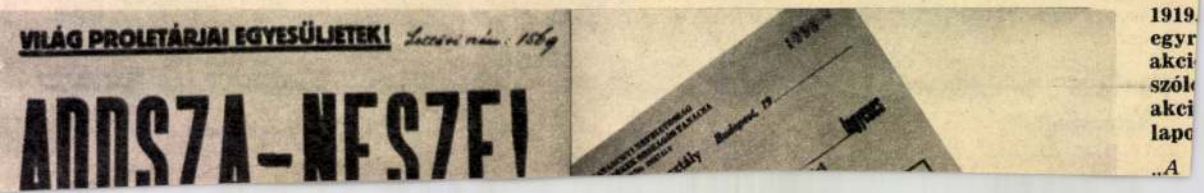

1919. egyr akci szól akci lapo

„A

Kiss Zoltán, építész
Papp László FAIA építész, New Canaan, CT, USA: Egyetemes építészet.

Az Arbutus lakótelep bevásárlóközpontja Vancouverben (British Columbia, Kanada), 1979.
Építész: Kiss Zoltán

Magyar Építőművészet, 1984. 4-5 szám, 24-old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1963 SZEP 22.

Kiss J. Zoltán

1021

Kiss J. Zoltán: Dalmácia

UNK

lás haszna

A folyamatos ellenőrzésnek még az a haszna is megvan, hogy

év elejétől látjuk, melyik az a tantárgy, vagy anyagrész, amelyet a gyermekünk nehezen sajátít el,

amelyben esetleg segítségre van szüksége. Ekkor vagy magunk magyarázzuk meg, ha tudjuk vagy a szaktanárral megbeszélve a tanár, vagy egy jobb tanuló segítségét kérhetjük a gyermekünk számára.

A folyamatos tanulás nem utolsósorban rendszerességre, a feladatok feltétlen elvégzésére szoktatja a gyermeket.

Különben csak az az osztály tud igazi, jó közösségé formálódni, ahol az állandó tanulást nem

Kézimunka

Horgolt ruha

A kívánt szélességnek megfelelő láncszemsort készítünk.

1. sor: 2 láncszem után egyráhajtásos pálcát öltünk a kezdő sor harmadik láncszemébe és ezt ismételjük a sor végéig.

2. sor: 3 láncszemmel fordulunk és egy egyráhajtásos pálcával kezdünk, * a láncszem és egyráhajtásos pálca a következő pálcára, 2 láncszem és 2 egyszerre befejezett kétráhajtásos pálca ugyanoda. Egy pálca kimarad, két egyszerre befejezett kétráhajtásos pálca a második pálcára, két láncszem és egy egyráhajtásos pálca ugyanoda. *-tól ismétlés

1021

Bildhauer Zoltán olcsai Kiss

1895–1981

Zoltán olcsai Kiss, Bildhauer, Kossuth-Preisträger, Verdienter Künstler, Kämpfer der Arbeiterbewegung und Träger des Verdienstordens für das Sozialistische Ungarn sowie der Gedenkmedaille der Räterepublik, verstarb am 3. Januar 1981 im 86. Lebensjahr.

Mit dem Tod von Zoltán olcsai Kiss ging ein kämpferisches und äußerst produktives Leben zu Ende.

Zoltán olcsai Kiss hinterließ in fast allen Genres der Bildhauerei Bleibendes. Denkmäler, Porträts, Kleinplastiken, Münzen und Plaketten zeugen von seiner Vielseitigkeit. Seine Werke spiegeln sein künstlerisches Engagement und seine politische Überzeugung wider. Mehrere Skulpturen des Bildhauers setzten bedeutenden Revolutionären ein Denkmal, andere wieder schilderten den Alltag der Arbeiter. Seine realistischen Werke — zum Puritanischen neigend — zeugen von echter Menschlichkeit, Nächstenliebe und einer Denkweise, die den Menschen in den Mittelpunkt stellt.

BUDAPESTER RUNDSCHAU
1981 JAN 12
Kohrányi Vilmos Zoltán
SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DA
NDS
NG FÜR POLITIK, WIRTSCHAFT UND

Versorgung,
en,
rzeuge

men, sondern vielmehr die in Entwicklung der Lebensbe- der Wohlstand der Bevölke- ünfjahrplanperiode erhöht hat, n und kultivierteren Verhält- ren.

Auch die Mieterzahl in den einzelnen Wohnungen ging zurück. 1970 wohnten in 100 Wohnungen noch 124 Familien, 1980 waren es 108, und in diesem Jahr ist damit zu rechnen, daß in nur drei von 100 Wohnungen jeweils zwei Familien zusammenwohnen.

Es werden auch mehr Familien als geplant mit Gas versorgt. PB-Gas gibt es heute bereits in 2 180 000 Haushalten, an das Gasnetz sind 920 000 Wohnungen angeschlossen. Das bedeutet, daß zur Zeit in 218 000 Haushalten mehr dieses moderne Heizmaterial benutzt wird

Programm des Weltbund

180 000 B

Olcsai Kiss Zoltán

Rákosi elvtárs 1919-ben /mmel szobor/ terr.
Mao-Ce-Tung mellszobra, gipsz

III.M.Képzőművészeti Kiállítás 1952. dec.
1953. március katalogusa, 19 lap

Olcsai-Kiss Zoltán

A jövőnket épitjük 1919-ben /álló alak/
terrakotta

III.M.Képzőművészeti Kiállitás 1952. dec.
1953. március katalogusa, 19 lap

MDK

Kiss Zoltán, Olcsai

l.: Olcsai Kiss Zoltán

Nők Lapja, Bp. 1952. május 22. [10-11.l.];
december 25. [10-11.l.]

KISS ZOLTÁN László

CHIKÁN Bálint: A kontinuitás jegyében : Kiss Zoltán László festészetéről.= Művészet, XXV.évf.10.sz. 1984 20 - 23.p.ill.

MDK

Kiss Zoltán, Olcsai

l.: Olcsai Kiss Zoltán

Érdekes Ujság, Bp. 1957. október 5. 17. l.

MDK

Kiss Zoltán, Olcsai

l.: Olcsai-Kiss Zoltán

Érdekes Lapság, Bp. 1958. április 2. 7. l.

MDK

Olcsai Kiss Zoltán

Megkezdte működését a Képzmüv.Alap. Magyar Nemzet,
1952. jun. 13.

MDK

Kiss Zoltán, Olcsai

l.: Olcsai Kiss Zoltán

Érdekes Ujság, Bp. 1957. október 26. 17. l.

Kiss Zoltán, épitész MDK

Bp. Délibáb utca, lakóház tervezője

Repr. alaprajz. Előtér és lépcsőház.

MagyÉp 1945-55

M D K

Kiss Zoltán szobrász

Gereblyés László: Magyar képzőművészek Franciaországban. Uj Épitészet 1947. 1.sz. 13,14. l. arcképpel.

MDK

Kiss János, Pándi

l.: Pándi Kiss János

Nők Lapja, Bp. 1952. május 22. [10-11.l.]

MDA

Kiss Zoltán, Olcsai

l.: Olcsai-Kiss Zoltán

Érdekes Ujság, Bp. 1958. július 26. 5. l.

Kiss Zelma

1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk

101.l.

766

Kiss J. Zoltán

Kecskemét, Kossuth-szobor (vers)

(A jelen és jövő célkitűzései — Egy József, Fodor Gábor)

Magyar Hírlap, 1969. február 12. 4. l.

Kiss S. Zoltán [építész:]

Megemlítve.

/Modern amerikai építészet./

Bordi Ferenc: Művészeti Könyvtár

348-352.

JELENKOR, Pécs, 1974. április XVII/4.

Kiss J. Zoltán
szobrász

A hecskeméti Fegyveres Erők Klubjában rendezte kiállítását Imre János és Kiss J. Zoltán szobrász.

—: Sterek

Művészet, 1972. december – 45. oldal.

Kiss J. Zoltán
festő

Két akvarelljét mutatta be a
tárlaton.

Oszalós Endre: Bács-Kiskunmegyei képzőművészek
Művészet, 1972. junius - 43 oldal

Kiss Zoltán
kecskemeti festőművész
festménye
Gyümölcsszedés.

Ország-Világ 1969/23 13 old.

Kiss Zoltán

Kecskeméti festőművés akvarellje:

„Málnaszedés"

Ország-Világ 1969/10 12 old.

MDK

Kiss J.Zoltán, Kecskemét

Cigányleány, szinrajz

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N.Szal.
1928.jan. 6 l.

Kiss Y. Zoltán

A Kecskeméti Katona József Múzeumban megnyílt megyei téli tárlaton munkája szerepelt.

Sümegi György: A megyei tárlatról.
Petőfi Népe, 1993. jan. 4.

Kiss J. Zoltán

A Bács Kiskun meggyei képzőművészek téli tárlatán szerepelt Bózsó János, Bényi László,-fővárosi művész, a tárlat vendégművésze-,Kiss J. Zoltán,Gál Sándor /idősebb nemzedék képviselője/Éber Sándor pasztelekkel Palkó Józsefmtanyai metszetsorral.

Forrás 1975-4-62

Kiss Gy. Zoltán festőművész

„Kecskemét művészetéért" emlékérmet nyújtott át a művésznek Kecskemét Város Tanácsának Klubja, tegnap.

K. Gy: Kecskeméti művészek kitüntetése.
Tetőfi Népe, 1943. dec. 9.

Kiss Y. Zoltán képzőművész

Imre Gáborral közös kiállítását
febr. 26.-án rendezték a Városi Moziban
előcsarnokában, mely márc. 10.-ig
tekinthető meg.

Petőfi Népe, 1943

Kiss J. Zoltán festő

új épületeket és munkásokat megörökítő vajzai (említve).

Sümegi György: Sorok a munka- és munkás-
ábrázolásról.
Petőfi Népe, 1974. jún. 10.

Kiss J. Zoltán (Kecskemét)
festő

Bács-Kiskun megye képzőművészei
közé tartozik.

Pap Gábor: Kincsek és műkincsek a Barbariumból.
művészet, 1975. június - 7. oldal

Kiss J. Zoltán

Kecskeméten, a Bács-Kiskun m.-i Téli Tárlaton szerepelnek a művész, művei, cigányromantikájú művei. (említve)

Halász Ferenc: Egy kiállítás leltára.
Petőfi Népe, 1975. dec. 21.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KISS J. ZOLTÁN

PETŐFI NÉPE

1970 OKT 27

— AZ ÖTVEN esztendős művészi jubileumát a napokban ünneplő Kiss J. Zoltán festőművésztől Kecskemét felszabadulásának egyik mozzanatát ábrázoló festményét megvásárolta a városi tanács.

1024

Kiss Z. József

festő Kassa

Hemerka Ulrich
archépé, repr.

Művészet (Kende)

1939. 30 sz

129. l.

Heti naptár

1942

R. J. E.

Kiss Vince

Jelegyházi 1806?
Nülétés

Kolozsvári asztalosok

3. l.

kereskedése
KIRÁLYHELME

Kiss Vilmos

rapóló

l.

Kuerfeleón

100 l

1908.

622-ben. Eltemettetett ugyanott

deszka-
stag fafedelű és jobbról ~~egy~~ roj-
takart asztal, amelyen ~~egy~~ baraczkmag,
araczk, ~~egy~~ barokk diszitésű ala-
al, ~~egy~~ befelé forditott onix-
ú alma látható a hátul elhelye-
egpohár előtt, a melynek egyiké-
héjjal és a melyek mögött ~~egy~~
hár van piros borral. Jelzése a-

m.
ovember 7-iki 121584 sz. leirat alap-
G. Ritter Hoschek. Prag 1907. No 67

Kiss

K. 20. *Vilmos*, festő, * Szeged 1893 febr. 4. A bpesti képzőm. főiskolán Glatz Oszkárnál és Vaszary Jánosnál tanult. 1923—31. Berlinben, azután New-Yorkban dolgozott. 1925. és 1926. Budapesten kollektív kiállítást rendezett műveiből, 1931. a Nemzeti Szalónban volt gyüjt. kiállítása. Expresszív erejű neoprimitív formatorzítása mögött bensőséges élet lüktet.

Ec. Gy. I. 567.1

H. van Steenwyck: Das Innere einer Kirche in Antwerpen. — 1865, 1866, 1867, 1869: XII. 8. *H. van Steenwyck:* Az antwerpeni templom belseje.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XII. 8. *H. van Steenwyck:* Az antwerpeni templom belseje. — 1873: XII. 8. *H. van Steenwyck:* Das Innere einer Kirche in Antwerpen. — 1876, 1878, 1879: XI. 369. *H. van Steenwyck:* Egy templom belseje Antwerpenben. — 1881: 483. *H. van Steenwyck:* Templom. — 1888: XVII. 579. *H. van Steenwyck:* Az antwerpeni székesegyház. — 1896, 1897: XVII. 579. *H. van Steenwyck:* Az antwerpeni székesegyház. — 1897: XVII. 579. *H. van Steenwyck:* Der Dom zu Antwerpen. — 1898: XVII 579. *H. van Steenwyck:* La cathédrale d'Anvers. — 1901, 1904: XVII. 579. *H. van Steenwyck:* Az antwerpeni székesegyház.

Kiss Zoltán festőművész

Júniusban ünnepli festőállásának tizedik évfordulóját a halasi Szilády Galéria, amely Kiss Zoltán festőművész és Katona Tamás szobrászművészt állítják ki.

Kiállítási tervek.

Petőfi Népe, 1983. febr. 9. 5. old.

MDK

Kis J. Zoltán, Kecskemét

Gál L.: Képzőművészek Vidéki Szöv. 1. kiáll. Képzőművészet, 1928. 6.sz. 23 l.

Árnyalatok, lendületes gesztusok

P. Szabó Ernő

Árnyalatok – ezt a címet viseli *Kiss Zoltán* kiállítása az Újlipótvárosi Klubgalériában. Az alkotások vegyes technikával készültek, meghatározó részüket, az alapréteget ceruzarajzok jelentik, amelyek esetében ez a nagy méret meglehetősen szokatlan.

Legalábbis így tűnt ez néhány éve, ma azonban reneszánszát éli az egyedi rajz. S talán már nem konzervatív, aki rajzol, fest, nyomatokat készít, mint a régi korok mesterei, aki szereti, ismeri az anyagot, tudja, milyen alapozás, milyen alá-festés hogyan befolyásolja az egymásra kerülő festékrétegek hatását. Kiss Zoltán jó helyen tanult: a milánói Brera Szépművészeti Akadémián végzett 1995-ben, ott, ahol még az ezredvégen is fontosnak tartották az anyagot és annak megmunkálását.

Paradox módon azonban mindig azzal az anyaggal, technikával dolgozik, amely új lehetőségeivel, számára még ismeretlen megoldásaival kihívást jelent számára. Az elmúlt években éppen ezért foglalkoztatták a színbeli megoldások, a gesztusfestészet lehetőségei, amire az Árnyalatok sorozat is utal. A művész 1999-ben készült Óriásrajzai sorozatában felvetett problematikáját boncolgatja tovább e lapokon. Az egynemű, egyszínű, akrillal felvitt alaprétegre kerül a rendkívül finom háló- vagy rácsszerű szerkezetet alkotó ceruzarajz, amelyre újabb, egy-egy gesztus eredményeként megszülető kompozíciós elemek kerülnek, nemcsak strukturális, de színbeli ellentétet is képezve az alattuk lévő rétegekkel.

A művészt a vonal kifejezőereje, sokfélesége ragadja meg A SZERZŐ FELVÉTELE

A műveken mesteri módon ellenpontozzák egymást a különböző rajzi minőségek, kifejezési lehetőségek. Kiss Zoltán látszólag egészen szűk körre korlátozza eszköztárát, megsejteti a mű nézőjével a rajzi alapelem, a vonal kifejezőerejét, sokféle minőségét. Miközben az egymásra felvitt rétegek mintegy eltakarják, lefedik egymást, egyik mintegy a másiknak a hatását szüntetve meg, létrejön egy olyan sűrű, olyan egységes, s mégis végtelen számú, egymástól különböző elemekből összeálló halmaz, amely intenzitásával szinte szétfeszíti a művet, s nemcsak a sík két dimenziójában, de a térben is terjeszkedik. Újabb ellenpontként pedig a részek végtelen sorából összeálló halmaznak az egységét is megbontja, beledolgozik a rajzba, a gesztusfestő széles, lendületes ecsetvonásával.

Magyar Nemzet. 2005. júl. 16. 15.o.

Északnyugat felől egy gyenge hidegfront érinti a Kárpát-medencét. Előtte a nappali órákban még meleg lesz. Időnként megnövekszik a felhőzet, de mindenütt várható többkevesebb napsütés. Késő délutántól nyugat felől ismét egyre több felhő érkezik fölénk, nyugat felől záporok, zivatarok kezdődnek. 27, 32 fokig emelkedik a hőmérséklet.

Vízhőmérséklet

Duna	15-18 °C	Északi-ten.	10-21 °C
Tisza	20-23 °C	Balti-ten.	17-22 °C
Rába	17-19 °C	Atlanti-óc.	15-24 °C
Balaton	21 °C	Adriai-ten.	23-25 °C
Velencei-tó	20 °C	Fekete-ten.	23-27 °C
Tisza-tó	21 °C	Égei-ten.	24-26 °C
Fertő-tó	20 °C	Földközi-t.	20-27 °C
Szelidi-tó	21 °C	Vörös-ten.	27 °C

Városok időjárása

Budapest	31 °C
Bécs	28 °C
Pozsony	29 °C
Kassa	25 °C
Ungvár	25 °C
Kolozsvár	24 °C
Temesvár	22 °C
Zágráb	29 °C

Orvosmeteorológia: Melegfront jellegű hatás

Légnyomás: alig változik.

Hőmérsékleti szélsőértékek Magyarországon:

Min:	5.0 °C	Tata	1922
Max	39.8 °C	Kecskemét	2001

Csillagászati adatok

Napkelte	5.03
Napnyugta	20.36
Holdkelte	15.34
Holdnyugta	0.18

Készítette:

OMSZ

www.met.hu

névből jött létre. Jelentése: uralkodó sereg. Az **Endre** valószínűleg a német Endres alakváltozatából származik. Az **Elek** az ismeretlen eredetű régi magyar Velek személynévből rövidült.

Ezen a napon történt:

II. József elrendelte az első népszámlálást: Magyarországon 6,5 millió, Horvátországban 650 ezer, Erdélyben 1,5 millió, összesen több mint 8,5 millió állampolgárt regisztráltak (1784). – Az Egyesült Államok végrehajtotta az első kísérleti atomrobbantást az Új-Mexikó államában lévő Alamogordo sivatagban (1945).

Ezen a napon született:

Assisi Szent Klára itáliai katolikus rendalapító (1194); – Ginger Rogers Oscar-díjas amerikai színésznő (1911); – Mészöly Kálmán labdarúgó (1941).

Ezen a napon halt meg:

Benczúr Gyula festő (1920); – Heinrich Böll Nobel-díjas német író (1985); – Herbert von Karajan osztrák karmester (1989).

FORRÁS: MTI–SAB

serült hajóból

MUNKATÁRSUNKTÓL

Tűz ütött ki csütörtökön egy tartályhajón, miután japán felségvizeken összeütközött egy vegyi anyagokkal megrakott teherszállítóval. Arról, hogy mi okozhatta a Kyokuyo Maru tanker és a Nikkomaru hajó balesetét, a hatóságoknak állítólag elképzelésük sincs. Egyelőre annyit közöltek, hogy a szerencsétlenség Tokiótól 320 kilométerre nyugatra történt – adta hírül a Libération című lap. Egy matrózt holtan találtak, egy másikat megmentettek, de nem derült ki, hogy melyik hajóhoz tartoztak. Az olajszállító öttagú legénységéről nincs hír, a teherhajón szolgáló túlélők egészségesek. A parti őrség első jelentései szerint a tanker fedélzetén látható sűrű, fekete füst a belsejében szállított nagy mennyiségű üzemanyaggal lehet összefüggésben.

A Nikomaru vegyi árut szállított, de az még nem derült ki, hogy pontosan mit. A parti őrség hangsúlyozta: nincs kizárva, hogy mindkét hajó szivárog, a tankerből gázolaj, a teherhajóból pedig vegyi anyagok jutnak a tengerbe.

Vácnál estefelé ezüstösen csillog a Duna, kétoldalt a partot benépesítő, estére szürkésfeketébe hajló zöld természet sötét keretbe foglalja a hatlmas víztükröt, a lassan áramló folyót. A vízben sötét, a sodrástól amorf formájú vagy éppen ellenkezőleg, valami élőlényre emlékeztető farönkök úsznak, egy pillanatra megtörik a folyamatos mozgásban lévő fénylő, sőt helyenként csillogó, lágyan síma, tükröződő vízfelületet.
Olykor feltűnik egy hosszúkás test, egy-egy teherhajó, s a víz felszíne megmozdul, a víz mozgás, folyamatosság, dinamizmus hordozójává válik, életlendületet kap.
Az alapvetően sötét tónusú vaslemezeken erős csillogású, már-már tükörfényű ezüstfelületek ragyogással töltik meg a táblákat, s egyben megerősítik a fekete-szürke-fehér színskála belső dinamizmusát. A művek reliefhatású sötét területei mélységérzetet keltenek a síkon, amelyen a tudatosan erőteljes lendülettel vagy éppen érzékien gyengéd, finom [illegible] vezetett különböző vastagságot mutató gesztuselemek mozognak, nonfiguratív formákat alkotva, az ezüstkeretes kép-mezőben. A keret tiszta és egységes ezüstje fénybe fogja és fénnyel tölti meg a fekete mélységes sötétjét, de megerősíti a szürke és a fehér gazdag árnyalatiságát, amelyek behatolnak a mélység elveszejtő feketeségébe. Ez a sötét tónus a meghatározó, a fekete az uralkodó szín, a fekete formák már magukban hordozzák azt a szín- és gesztusképet, amelyet belőlük a művész kibont, s ugyanakkor beléjük visszavezet. A gesztusok létrehozta jelek egymáshoz való viszonyulása és egymással való kapcsolata a képmezőben nyugodt és nyugtalan, teli és hézagos felületek egymásmelletiségét eredményezi. Olyan belső dinamizmus képződik, amelyet felerősít, de egyben meg is állít a nemes homogén ezüstfelület, ami rendkívüli tisztaságot kölcsönöz a képnek. A vaslemez ezüstsíkja így telik meg érzelemmel és élettel, bizonytalanság-gal teli bizonyossággal.

Vác, 1999. március 13.

ORDASI Zsuzsa

Toward evening, the river Danube near Vác has a silver shimmer. The banks, lined with green nature, turn to grey-black shadows as night falls, setting the slow-flowing river, the mighty surface of the water into a dark frame. In the water, floating logs, reminiscent of dark amorphous forms or, conversely of living being, break the calm of the continuously moving, shining at places even glittering, softly smooth surface. Occasionally, a long body, a cargo-boat appears, and the surface stirs, the water the becomes a dynamic medium of movement and continuity, charged with life.
The profoundly dark-toned iron-plates are brimming with the brilliance of intensively shimmering, mirror-polished silver surfaces that simultaneously enhance the inner dynamic of the black-grey-white tones on the plates surfaces. With an impression as if they were reliefs, the darker textured areas of the works evoke sentiment of deepness on the plane. The variedly intensive motions emerging from the artists consciously powerful impulses or fine movements of sensual mildness create non-figurative forms inside the silver-framed field. The pure and uniform silver of the frame attracts light and fills the deep darkness of black with it, but at the same time enhances the rich palette of the white and grey shades, that break into the devastating blackness of depth. This dark tonality is determinative, black is the ruling colour, and these black forms are already carrying in themselves that image of colour and motion which the artist creates from and turns back into them.
The relationship of signs derived from the artists motions are that of a coexistence of rest and restlessness, of concrete and inconcrete. This evokes an inner dynamic enhanced but also stabilised by the noble homogeneous silver surface which gives the picture an extraordinary purity. Thus the silvery iron-plate is filled with emotion and life, with insecuritiful security.

Vác, 13 March 1999

Zsuzsa ORDASI

A la tombée de la nuit, à Vác, le Danube prend une couleur argentée. La nature verte sur les deux côtés le soir devient gris-noir, encandrant ainsi dans un cadre sombre l'immense miroir de l'eau - le fleuve qui se traîne lentement. Dans l'eau voyagent des bois - amorphes ou au contraire ressemblant à des être bizarres grâce au courant - ils brisent pour un instant la surface de l'eau coulant continûment, miroitante, même lisse et brillante à certains endroits. De temps à autre apparaît une forme oblongue - c'est un bateau de charge qui fait bouger la surface de l'eau - et l'eau devient porteuse de mouvement, de continué, de dynamisme, elle reçoit de la vitalité.
Sur les plaques de fer d'une teinte sombre, les surfaces argentées remplissent les tableaux d'une forte brillance, d'un lustre éclatant en renforçant en même temps le dynamisme intérieur du coloris noir-gris-blanc.
Les parties sombres des oeuvres, qui donnent un effet de relief sur la surface, évoquent une sensation de profondeur. Dans le cadre argenté des tableaux les éléments des gestes de largeur variée, dessinés avec un fort élan ou bien avec des mouvements tendres, bougent en créant des formes non-figuratives. La couleur argentée pure et homogène des cadres enrobe et en même temps remplit de lumière l'obscurité profonde du noir, tout en renforçant les nuances riches du gris et du blanc qui pénètrent le noir infini de l'abîme. Cette tonalité sombre détermine les oeuvres, le noir est la couleur domiante. Les formes noires portent en elles l'image de geste et de couleur que l'artiste déploie de ces formes et qu'il y ramène.
Les relations des symboles créés par les gestes résultent sur le champ de l'image la coexistance des surfaces tranquilles et inquiètes, remplies et incomplètes. Un dynamisme intérieur se crée qui est renforcé et à la fois arrêtée par la surface argentée - noble et homogène - et qui donne une clarté extraordinaire au tableau. C'est ainsi que la surface argentée de la plaque de fer se remplit de vie et de sentiments, de certitude pleine de l'incertitude.

Vác, le 13 mars 1999

Zsuzsa ORDASI

Visual Concept, Design and Layout: ZLATANOFF DESIGN • VERY NICE • Copyright © 1999

A Tragor Ignác Múzeum tisztelettel meghívja Önt

A kiállítás megtekinthető 1999. június 20-ig hétfő kivételével 10:00 - 18:00 óráig

H-2600 VÁC
Március 15. tér 19.

The exhibition is open until 20th June 1999, except on Mondays daily from 10 a.m. to 6 p.m.

AT FIRST SIGHT

DOMIÁN Gyula
és
KISS Zoltán
képzőművészek
kiállításának
megnyitójára
a
Görög
Templom
Kiállítótermébe
1999.
május
22-én,
szombat
17:30-ra

The Tragor Ignác Museum requests the pleasure of your company at the opening of the exhibition

by
Gyula DOMIÁN
and
Zoltán KISS
artists
in
the Greek
Church
Exhibition
hall
on
22nd May
1999,
Saturday
at
5:30 p.m.

Kiss Zoltán

A

KORTÁRS
ALKOTÓK
STÚDIÓJA

tisztelettel meghívja Önt

Kiss Zoltán

Óriásrajzok

című kiállításának megnyitójára
2002. október 7-én,
hétfőn 18 órára.

Megnyitja:
P. Szabó Ernő
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető:
2002. október 24-ig
hétköznap 12.00- 17.30-ig

K.A.S. Galéria
1056 Budapest, Váci utca 36.
telefon/fax: 318-2084

Cette exposition a été réalisée avec le soutien de
l'Agence Grey Budapest et de la société Magyar Export-Import Bank RT.

Ez a kiálllítás a Grey Budapest Reklámügynökség
és a Magyar Export-Import Bank RT támogatásával jött létre.

GREY
BUDAPEST

INSTITUT FRANÇAIS EN HONGRIE
FRANCIA INTÉZET

EXIMBANK
MAGYAR EXPORT-IMPORT BANK RT

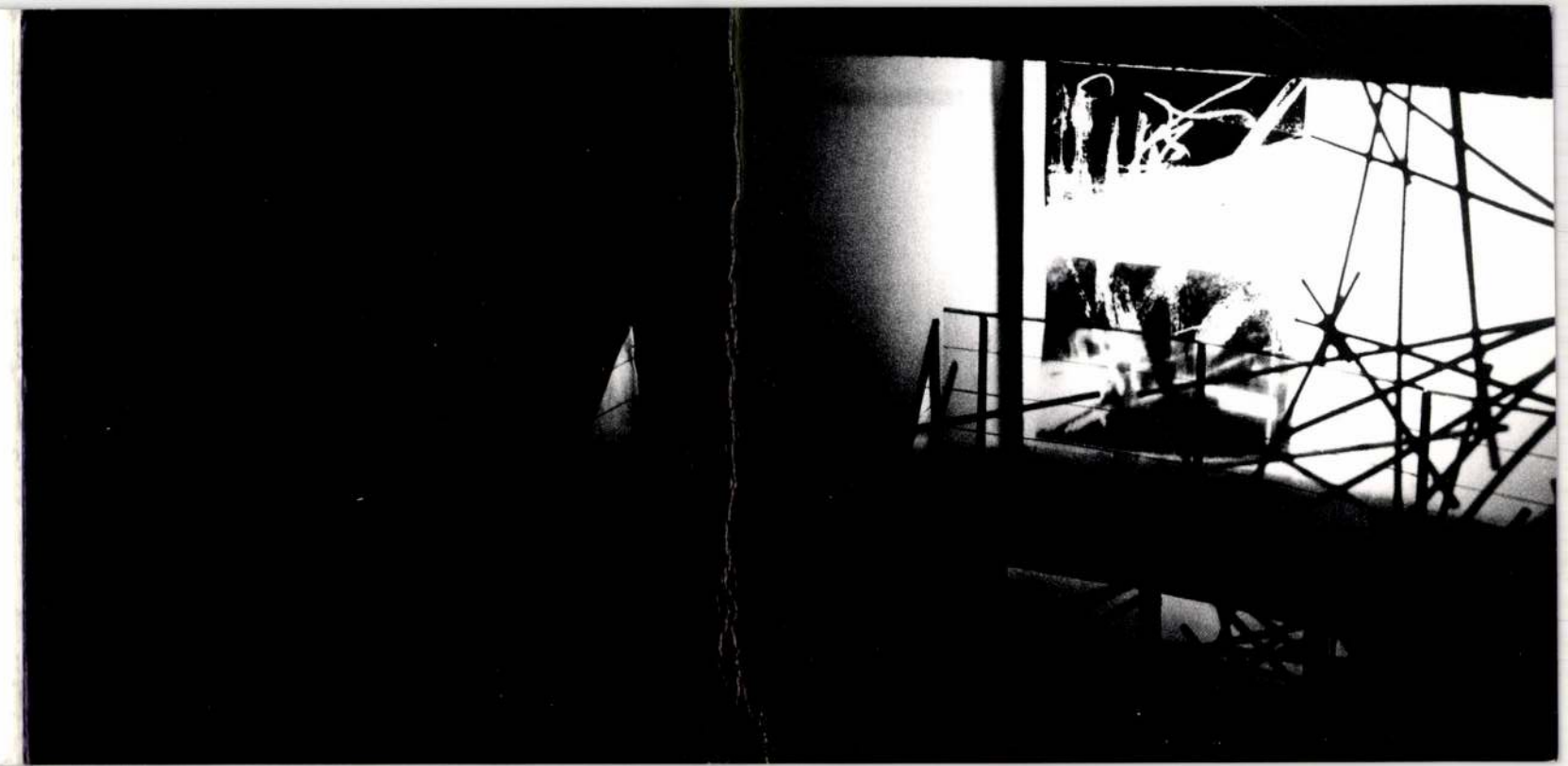

Jean-Luc Soulé,
Directeur de l'Institut Français en Hongrie,
a le plaisir de vous inviter au vernissage de l'exposition intitulée

CHARPENTE DE LUMIERE
réalisée par
ZOLTÁN KISS et GYULA DOMIÁN

le mardi 18 mars 1997 à 18 heures à l'Institut Français.
L'exposition sera inaugurée par Miklós Erhardt.

L'exposition est ouverte jusqu'au 11 avril 1997,
du lundi au vendredi de 9h à 21 h et le samedi de 9h à 13h.
(Institut Français, Budapest I. Fő u.17.)

Kiss Zoltán

Jean-Luc Soulé
a Magyarországi Francia Intézet Igazgatója
tisztelettel meghívja Önt

KISS ZOLTÁN és DOMIÁN GYULA
FÉNYVÁZ

című kiállítására, amelyet
1997. március 18-án kedden 18 órakor a Francia Intézetben
Erhardt Miklós nyit meg.

A kiállítás megtekinthető 1997. április 11-ig,
hétfőtől péntekig 9-21 óráig és szombaton 9-13 óráig.
(Francia Intézet, Budapest I., Fő utca 17.)

Vonalkultusz

Kiss Zoltán rajzairól

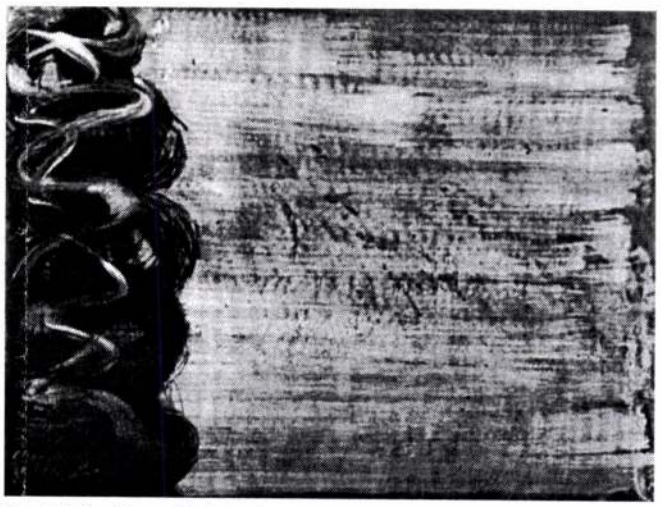

Kiss Zoltán: Hangsúlyok 1., 2003
papír, tempera, akryl, ceruza, 115×151 cm

FURCSA VONALAK

Amikor először láttam *Szirtes János, Kalmár István és Gémes Péter* munkáit, úgy éreztem magam, mint gyerekkoromban, amikor először hallottam ízes tájszólást. És ugyanezt éreztem *Kiss Zoltán* grafikáit látva, azaz, valami olyan képi kifejezéssel találkoztam, amit ismerek, de ez mégsem pont az. Később persze kiderült, hogy a felsoroltak külföldön végezték művészeti tanulmányaikat. KZ jórészt Olaszországban, Paolo Scirpa mellett töltötte tanuló éveit. A véletlen úgy hozta, hogy előbb találkoztam képei reprodukcióival, mint a szokatlanul nagy méretű grafikáival, amelyek rögtön a nagy talján autodidakta, *Antonio Vedova* erőteljes rajzait juttatták eszembe. Egész pontosan, azt a képi nyelvet, azt a formakultúrát — és most már KZ-ról „beszélek" —, amely ennyire tudatosan és következetesen egyetlen hazai életműben sem bontakozott ki. Képi nyelvezete modern, méghozzá 20. századi értelemben, olyan rajzkultúra, amelyet nem érintett sem a 80-as évek ún. érzéki festészete, sem a médiakép. A modernség és következetesség azt is jelenti, hogy a kifejezés a képzőművészet sáncain belül marad: néhány vonal, néhány vonal találkozása, illetve vonalak és erőteljes gesztusok egyszerű képi viszonyára minimalizált kifejezés.

FRONTVONALAK

Mit lehet mondani még a vonalról? A beszélő számára vannak hálás és hálátlan dolgok. Az a fajta szikár és következetes vonalkultúra, amelyben csak néha-néha villan meg egy-egy gesztus, mint KZ képein, nem nevezhető hálás beszédtémának. Tudjuk, hogy a fiatal szovjet állam kezdetben lelkesen foglalkoztatott olyan képzőművészeket, mint Liszickij, Malevics, Jawlenszky, stb. A hatalom egy idő után azonban nem találta elég hatékonynak, hogy vonalakkal, körökkel és nyilakkal — vagy is geometrikus, absztrakt és szuprematista módon — jelenítették meg a világot, például a vörösök és a fehérek csatáit. Ekkor jött Majakovszkij, aki egy egészen másfajta, dilettáns rajzkultúrával, de egyértelműen „lerajzolta" az elpusztításra ítélt embertípusokat, azonban a biztonság kedvéért még az *„Üsd agyon"* felirattal pontosította a teendőt.

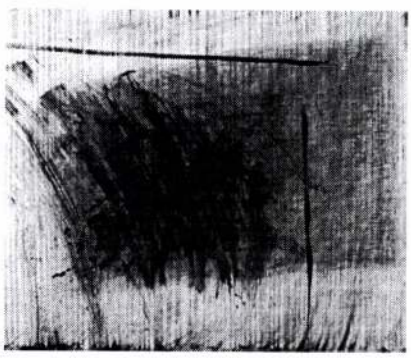

Kiss Zoltán: Hangsúlyok 2., 2003
papír, fémbevonat, 100×100 cm

Persze, ha vonalról, rajzról van szó, ismerünk más, megnyugtatóbb példát is. Mikor Apelles, a festőfejedelem Rhodoson járt, rögtön felkereste Prótagonest, a híres festőt. Azonban ő nem volt otthon, csak egy hatalmas, előkészített tábla, amelyre egy öregasszony vigyázott. Mit mondjak, ki kereste, kérdezte tőle az öregasszony. Ezt, válaszolta Apelles és felkapva egy ecsetet hallatlan finom színes vonalat húzott a táblára. Prótagones visszaérkezve látta a vonal tökéletes finomságát és kijelentette, hogy ez Apelles volt, és erre a vonalra más színben egy még finomabb vonalat húzott. Apelles visszatérve szégyenkezett, hogy alulmaradt, ezért egy harmadik színnel úgy vágta át (hosszában) az előbbi kettőt, hogy több hely nem maradt a művészi finomság fokozására. Ekkor előlépett rejtekéből Prótagones és belátta, hogy Apelles a legnagyobb mester.

VONAL VAGY NEM VONAL

Sokat beszélő ismerősnek könnyen odavetjük, hogy szószátyár. Képeket nézegetve nem tesszük ugyanezt, pedig okkal tehetnénk. Képi, esztétikai értelemben egyesek „hetet-havat" összehordanak a vászon felületén, pazarolják, koptatják a formát, a jelet, a gesztust. Mint látjuk, KZ grafikáira ez nem igaz. Ő azok közé tartozik, akik indokolatlanul még egy vonalat sem pazarolnak. És milyen ez a vonal? A nem figurális képet könnyen absztraktnak nevezik, azonban nem mindig absztrakcióról van szó. A képzőművészeti absztrakció egyrészt gondolati folyamat, másrészt formai gondolkodás eredménye. Amikor KZ rajzol, fest, akkor nem valahonnan valahova halad, hanem teljes értékű, önmagát jelölő, önmagát képviselő esztétikai nyomot hagy a felületen. És ha a pontok, vonalak, gesztusok önmaguk helyett állnak, akkor nincs szimbolika, nincs absztrakció, szerencsésebb a dolgot nonfigurális, informel vagy bármi más kifejezéssel illetni. Még azt is tegyük hozzá, hogy nem új keletű dologról van szó, amikor a rajzi jelek absztrakt vagy mimetikus problémájával találkozunk. Teljesen mindegy, hogy a művész fejében lezajlott folyamat eredményével mint képpel szembesülünk, vagy fordítva. Képet nézve az absztrakt jeltől-formától eljuthatunk a mimetikus illúzióig, de fordítva is.

KELETI VONAL

Befejezésül álljon itt egy másik példa a vonalról: *„Ez az igazi hat szabály* — írja Tang Hou *A festészet elmélete* című írásában — *ha szemügyre veszünk egy tájképet, tussal festett bambuszt, szilvafa vagy orchidea képét, kiszáradt fa vagy különös alakú szikla ábrázolását, tussal festett virágokat, tussal festett madarakat és más hasonlókat, amelyeken ecset és tus játéka azért gyönyörködtet bennünket, mert emelkedett szellemű, kiváló férfiak örömét közvetíti s érzelmeit örökíti meg számunkra, akkor nagyon óvakodjunk attól, hogy a külső formák hasonlóságát kérjük számon tőlük. Elsőnek a természet igazságát igyekezzünk felfedezni bennük, aztán az ecsetvonások jelentését keressük, és ha szemtől szembe a képpel el tudunk feledkezni az ecset és a tus működéséről, akkor a festményt már meg is értettük."* Tang Hou szavaival bocsátom útjára a kiállítást, hisz kínai elődeink már évszázadokkal előttünk megértették a jel-jelelő-jelentés igazságát és az igazság reciprokát is.

BÁRDOSI JÓZSEF

(Elhangzott Kiss Zoltán kiállításán a váci Hincz Galériában szeptember 25-én.)

ÚM 2003/12

KISS Zoltán

1997

FÉNYVÁZ
DOMIÁN GYULA ÉS KISS ZOLTÁN KÖZÖS KIÁLLÍTÁSA

Március 18 - április 11.

Olyan kiállításra kerül most sor, mely egyszer már létrejött, igaz, kicsiben, és a nyilvánosság kizárásával. A két művész, tiszteletre méltó alázattal, elkészítette a kiállítótér makettjét, és berendezte a kiállítandó művek modelljeivel. "Kiss Zoltán grafikái, mint egyedi kivitelű reluxák, strukturálják a beeső fényt, bemerészkednek a tér határairól annak centrumába, Domián Gyula vázszobrai pedig belenőnek ennek a térnek a testébe és belülről feszítik azt. A látvány a kétféle mozgás találkozásának eredménye: a tér fény-képe." Erhardt Miklós

A kiállítás a Grey Budapest reklámügynökségtámogatásával jött létre

CHARPENTE DE LUMIÈRE EXPOSITION COMMUNE DE GYULA DOMIÁN ET ZOLTÁN KISS

18 mars - 11 avril

Cette exposition a déjà eu lieu précédemment, mais à une échelle plus réduite et sans public. Les deux artistes, avec une modestie admirable, ont préparé une maquette de l'espace d'exposition et l'ont aménagée avec les modèles réduits des oeuvres qu'ils destinaient à y être exposées. „Les oeuvres graphiques de Zoltán Kiss, stores originaux, structurent la lumière traversant la baie vitrée et pénètrent ainsi dans l'espace qu'ils délimitent jusqu'à son centre tandis que les sculptures-chassis de Gyula Domián emplissent le corps de cet espace et lui donnent carrure depuis l'intérieur. L'effet total résultant de la rencontre de ces deux types de mouvement forme la *photo-graphie* de l'espace." Miklós Erhart

Avrec le soutien de l'Agence Grey Budapest

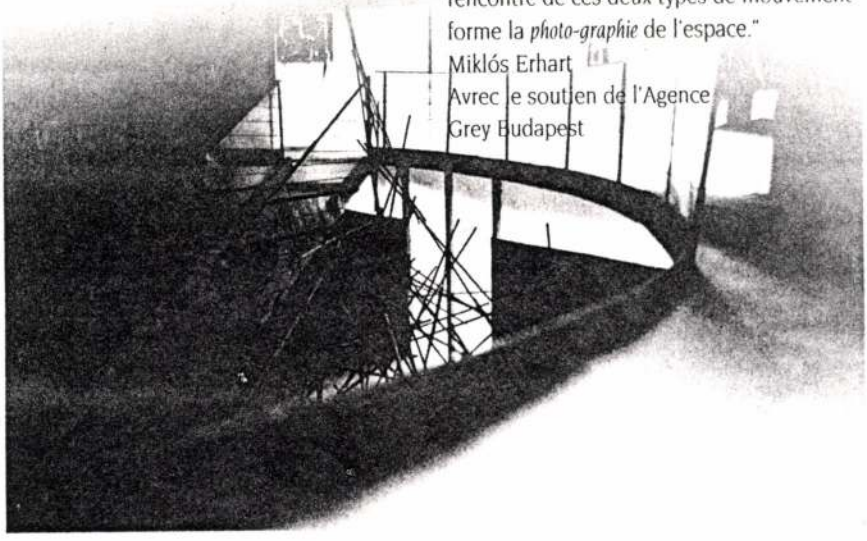

Kiss Zoltán László

TOLERANCE 1983

Pécs, 2001. aug. 14.

Kedves Ági! Küldöm a korrektúrát.
A magyar növeg végén egy mondatot nem
fordítottam le – ti. hogy a „Mozgás 70" kiállí-
tás létrejöttével inspirálta a kinetikus
törekvések legalizálását. – Ezt Rád bízom,
hogyha nem fontos, maradjon ki. Szégyenlem
magam a fordításbeli primitivségeimért:
lásd „horvátische" – de a munkahelyemen kellett
anonnal gépbe fogalmaznom, h. még elmehessen
és ott toporoptak mellettem, h. mikor végzek.
Az 1964-es interjú is elkerülte a figyelmem.
Látod az ilyen kis feladatoknál is milyen felületes
vagyok! Az Informel nevinlem a gesztusfestés minoniumája
üdv. Juzsa

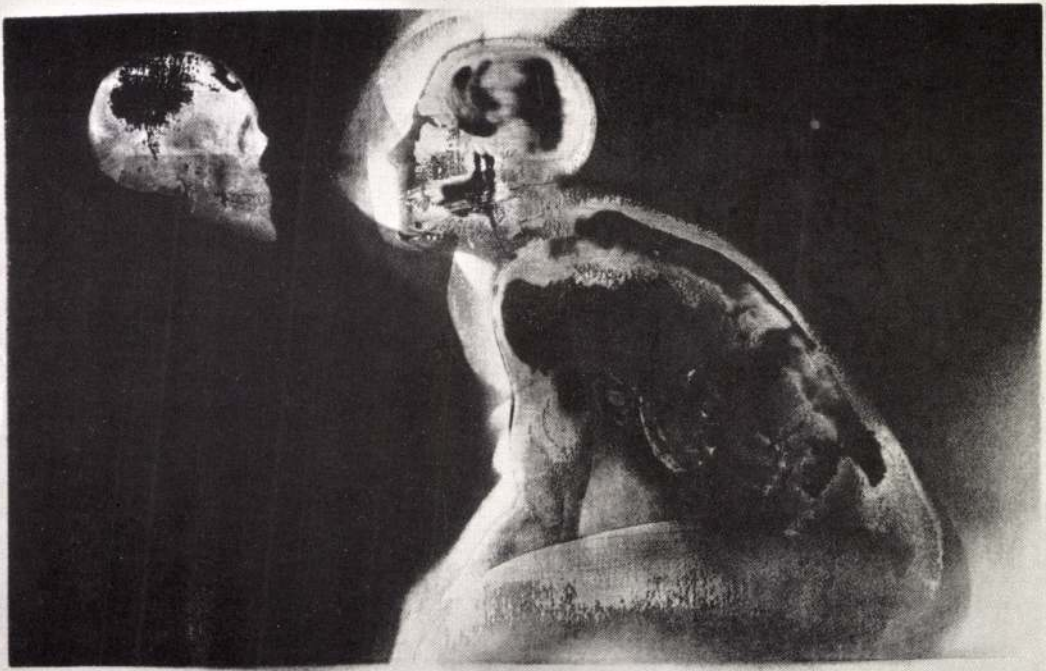

KISS ZOLTÁN
FESTŐ

Moldvay Győzőnevét vette fel az általalapitott galéria.

Heves Megyei Hirlap 1997 dec. 1

Név	A mű címe	Méret, anyag, technika	Ár
André Kertész	1 fotó		150.
André Kertész	119 kép		eszmei forgalmi érté tizm
André Kertész	3 kép		300.
André Kertész	5 fotó		100.
André Kertész	portré-rajz		40

Kiss Zoltán

Új Mův. 2003. 12. p. 41.

800	3100	2010
280	bql	1200
730	1970	3370
590	2230	2740
560	bql	1950
920	bql	1440
010	1480	1760
180	bql	2150
330	1580	1760
230	1160	2800
660	1990	4040
600	2460	3430
610	bql	2090

Kiss Zoltán László

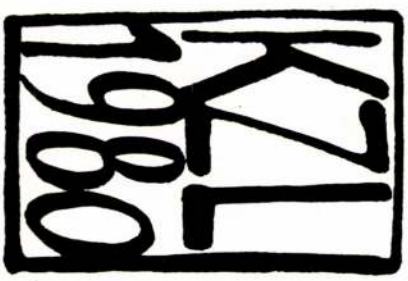

MŰTEREM: BP. XIII., RAJK LÁSZLÓ U. 91. T.: 406-538

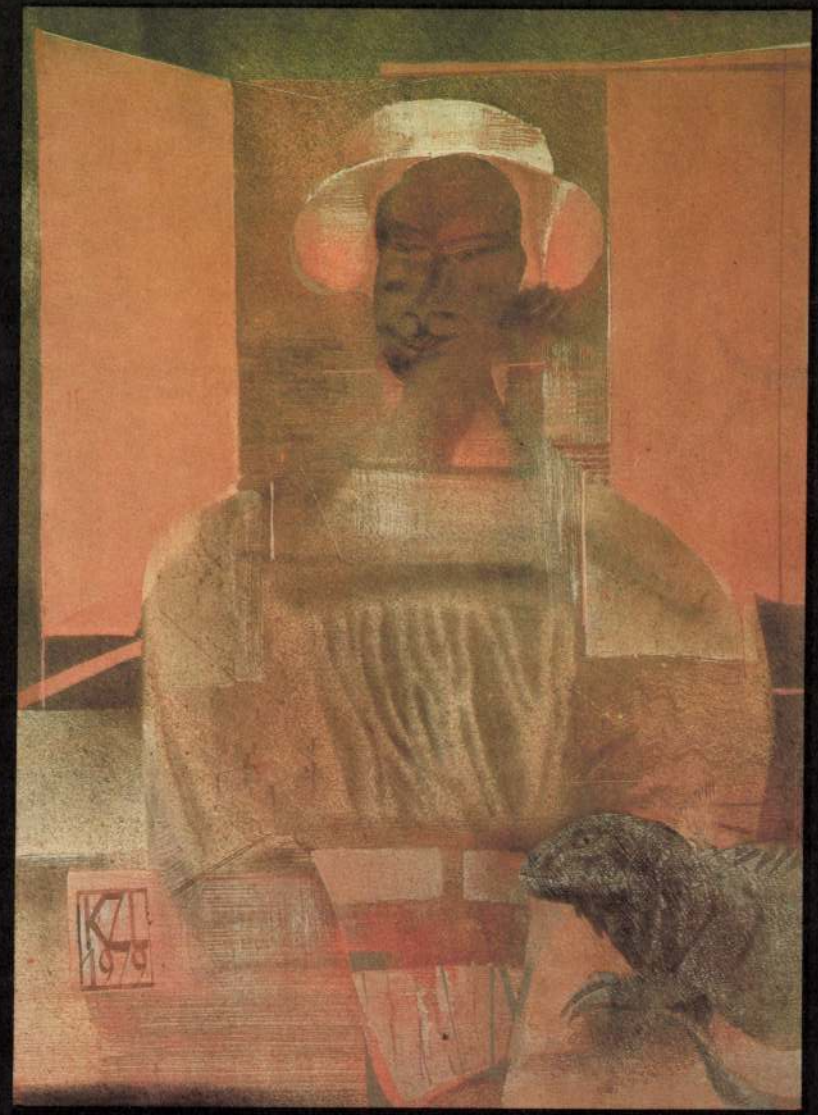

EGYSZER VOLT EGY SZÉP ÁLMOM.
NAGY CSATA SZÍNHELYÉN DERES KÖKÉNY-BOKROS
MÖGÜL LÉPTÜNK KI NÉHÁNYAN.
MEGLŐTTEK BENNÜNKET (IRDATLAN SOROZAT VOLT)
SOHA NEM ÉRZETT MELEGSÉG ÖNTÖTTE EL
BELSŐMET.
LEROGYVA, MEGSEBEZVE, VÖRÖS CSÍKOT HÚZVA
MAGUNK UTÁN, MOSOLYOGVA EGYMÁS
FELÉ NYÚJTOGATTUK KEZEINKET.

DIENES GÁBOR

Felelős kiadó: Chikán Bálint. Fotók: Klimó Balázs — 80. 05118 Petőfi Nyomda, Kecskemét

KISS ZOLTÁN LÁSZLÓ FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA A STÚDIÓ GALÉRIÁBAN

MEGTEKINTHETŐ: 1980. IX. 3—20-IG
HÉTKÖZNAP: 9.30—18
SZOMBATON: 9—14 ÓRÁIG

BP. V., BAJCSY-ZSILINSZKY ÚT 52.

KISS ZOLTÁN VÁLOGATÁS
KIÁLLÍTÁSA
A RAJK LÁSZLÓ SZAKKÖZÉPISKOLÁBAN
(VIII. MAKARENKO U. 20.)
1984.
OKT. 31 – NOV. 14

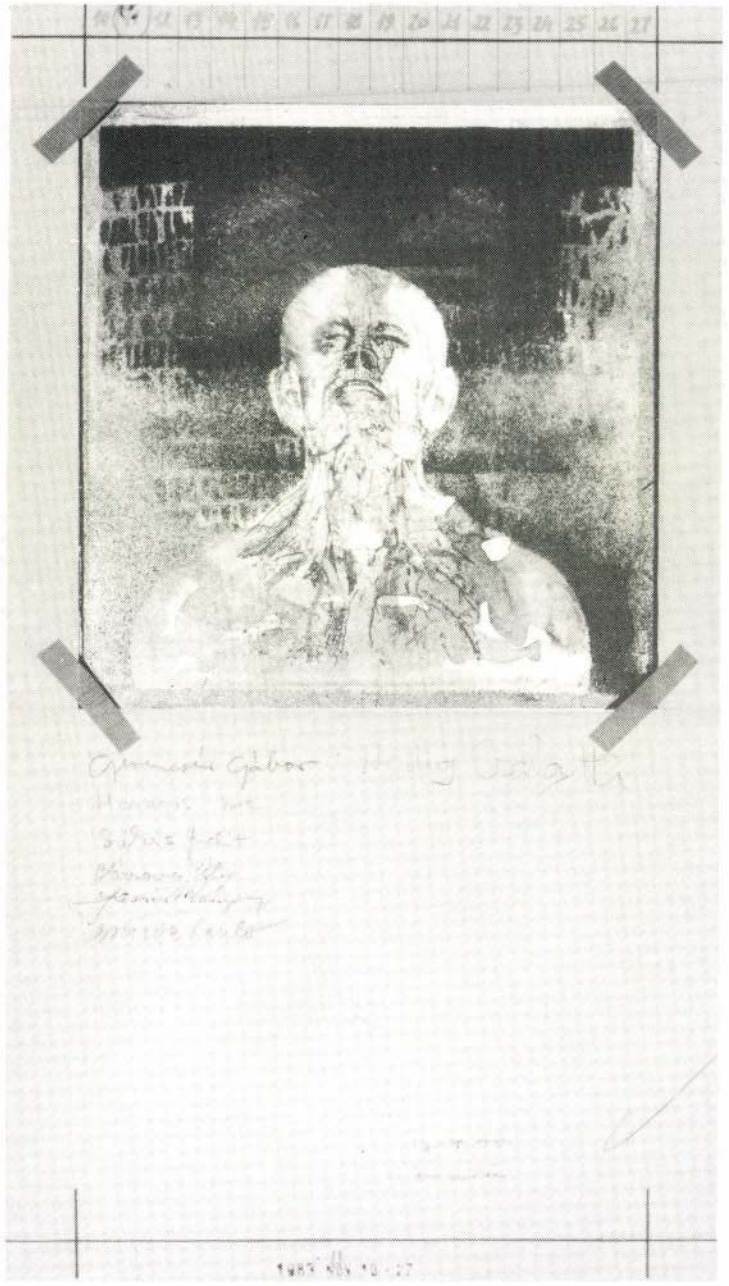

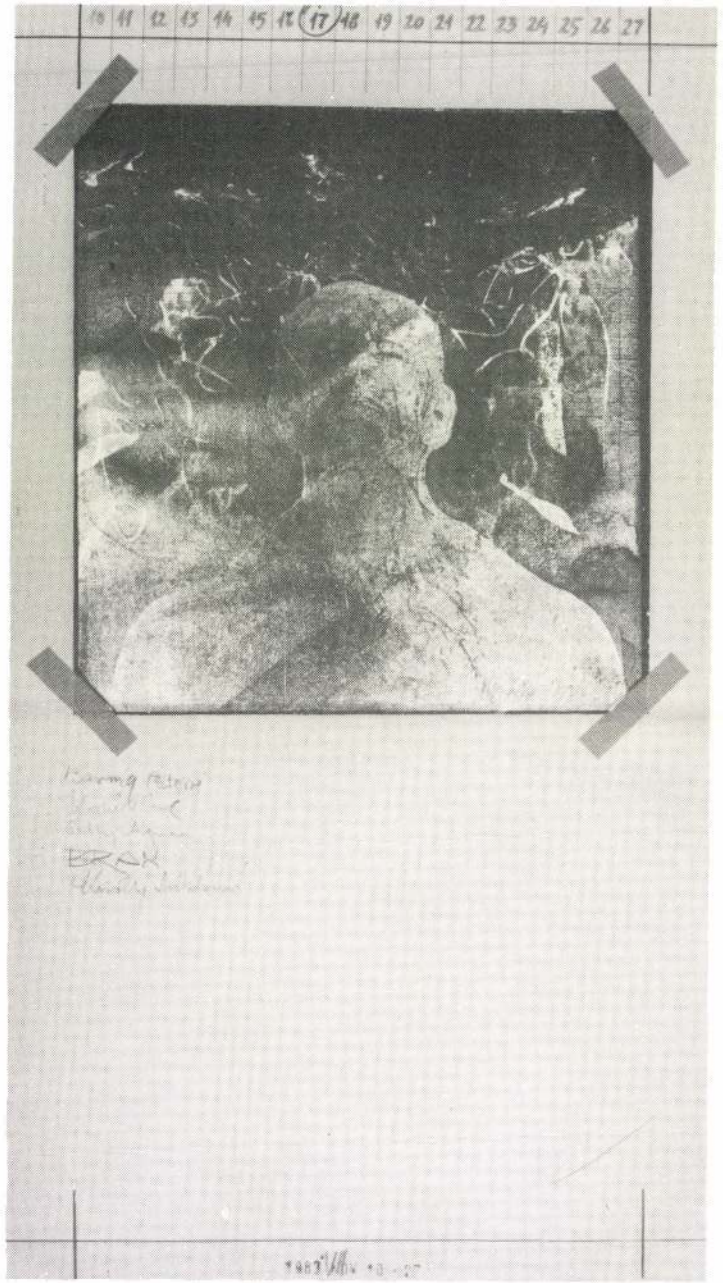

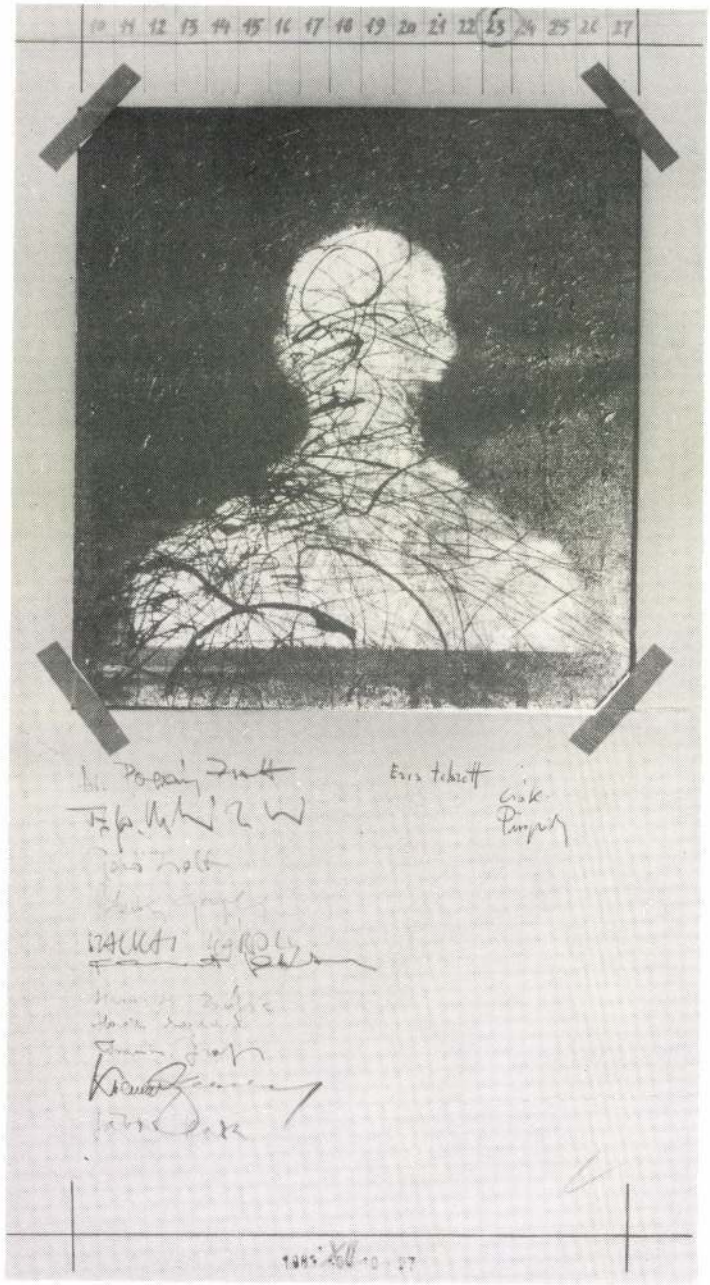

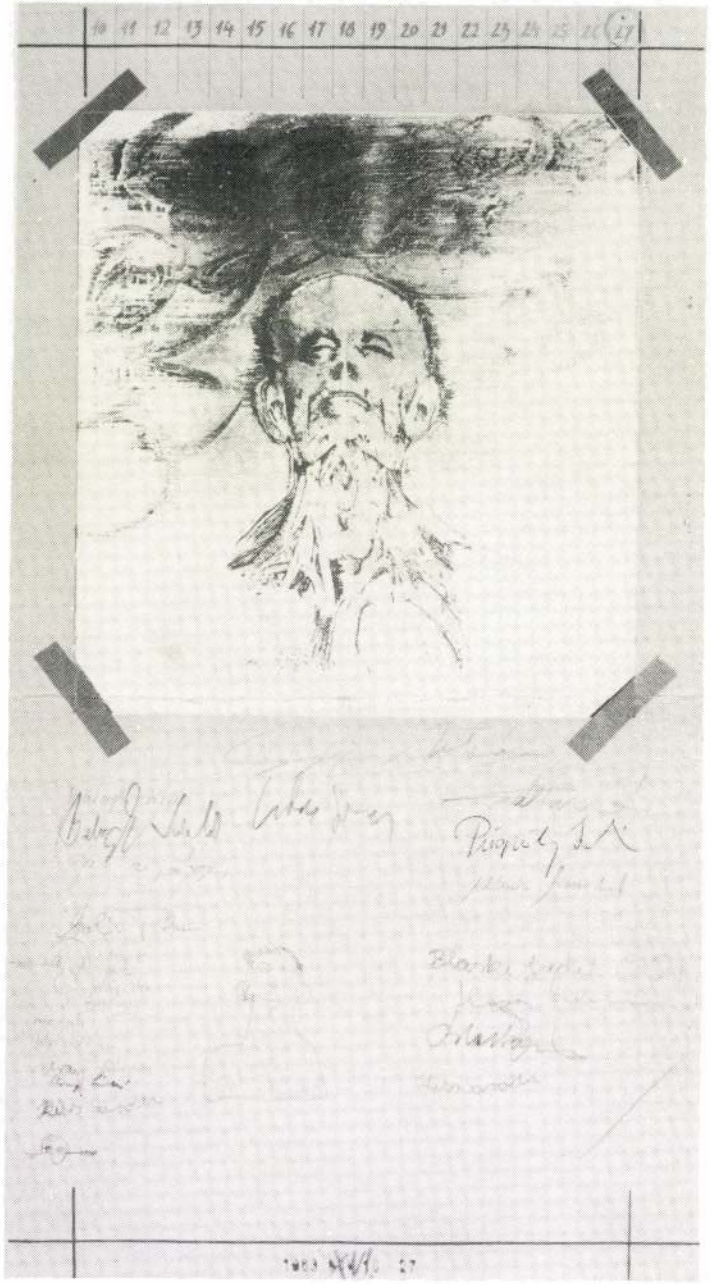

Felelős kiadó: Sárközi Zoltán
A fotókat Vargóczki Judit készítette

MSZH Nyomda

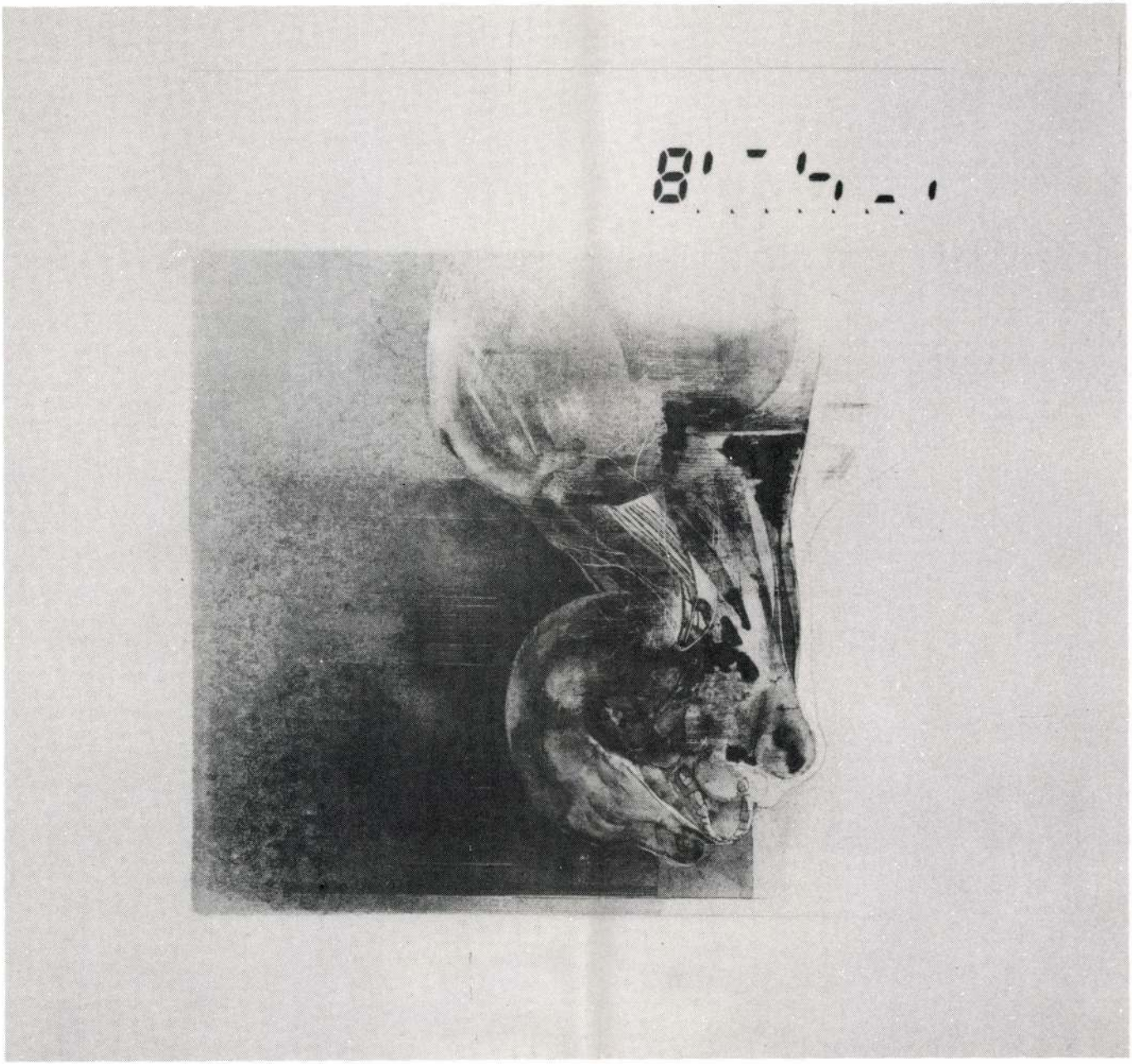

Kiss Zoltán épitész

MDK

Ajkai játszópark tervrajzai repr.

A Mesteriskola tervei, Magyar Épitőművészet, 1955. IV.évf.1-2.sz. 13.l.

KISS Zoltán

és Molnár Sándor Viall.

Bp. Mester Galéria, 1998. máj 22.

MU.

Moholy-Nagy László 47, 63
Molnár-C. Pál 68
Nádai Pál 23, 48, 64, 65, 66
Nádasdy Ferenc 29
Nagy Balogh János 42
Nagy István 69
Nemes Lampérth József 111
Nyergesi János 83
Pátzay Pál 111
Paul, Bruno 66
Péri László 47
Perlrott-Csaba Vilmos 27
Petrovics Elek 33
Podolini Volkmann Arthur 84
Poll Hugó 57
Pogány Kálmán 24, 41, 49, 67, 8
Prudhon, Pierre Paul 11
Rabinovszky Márius 25, 26, 50,
78, 79, 80, 104
Reichenthal J. Ferenc 81
Rembrandt, Harmensz van Rijn 5
Renoir, August 51
Rippl-Rónai József 82
Révészné Alexander Magda 52, 53
Rózsaffy Dezső 51, 81, 82, 83,
Rudnay Gyula 74
Runge, Philipp Otto 36
Scheiber Hugó 73
Schmidt, Paul Ferdinand 36

Kis Zoltán épitész MDK

Bélibáb-utcai lakóházak belső tervezése

Kovács Zsuzsa: Villányi-uti lakóházak
Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.1-2.sz.36.l.

MDK

Kiss Zoltán építész

Délibáb-utcai lakóház tervrajzai repr.

Fórum.Délibáb-utcai lakóház Magyar Építőművészet
1955.IV.évf.1-2.sz.48-49.l

MDK

Kiss Zoltán, Olcsai

l.: Olcsai-Kiss Zoltán

Ország-Világ, Bp. 1958. április 9. 20.l.

Kiss Zoltán

Rés tvesz a kiállításon

Ünnepi kiállítás
Magyar Nemzet, Bp. 1970. nov. 11.

Kiss Zoltán építész

MDK

Délibáb-utcai egyedi tervezésü lakóház repr.

Hámor István:A lakástervezés tiz éve Magyar Épitő-művészet 1955.IV.évf.3-4.sz.108.l.

MDK

Kiss Zoltán épitész

ajkai játszópark terve

Gebhardt Béla:Hozzászólás a Mesteriskola kiállitásához Magyar Épitőmüvészet 1955.IV.évf.6.sz.190.l.

Kiss Zoltán

Farekosmester Hódmezővásárhely Újvárosában 1897-től dolgozik önállóan

Kresz Mária: Farekos, kosszós, tábos Bp. 1960.

337.o.

Kiss Zoltán
építész

Délibáb utcai lakóház

Raolos: Magyar építészettört. 362.
Művészeti Kiadó 1971.

KISS ZOLTÁN,fazekasmester

---- .

Hódmezővásárhelyen dolgozott.Maksa Mihály,hódmezővásárhelyi"tálas" műhelyében dolgozott.Maksa korongja hozzá került. 115.old

KRESZ MÁRIA: Maksa Mihályl,tálas,/1851-1908/ 115.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

KISS ZOLTÁN,fazekasmeater

Hódmezővásárhelyi"tálas".egy évig dolgozott Maksa Mihálynál,1908-ban,amikor Maksa már beteg volt.Darabszám fizetett,nyolcá tiz forintot keresett egy héten Kiss, ez volt a rendes munkabér máshol is."Jó ember volt" mondta Kiss.Akkor János fia is dolgozott Maks Mihály mühelyében.Korábban ugylátszik nem volt Maksának soha segédje. 134.old

KRESZ MÁRIA: Maksa Mihály,tálas,/1851-1908/ 115.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

Kiss Zoltán

1925/26 - 1928/29

Kecskeméti Ref.

Ferkèpzomfoiskèvk
101.(

Kiss Zoltán

1914/15 I.

Ferkèpzomfoiskèvk

101. l.

Kiss Zoltán

Nobran

Vul. „Szalafo."
Expose à la Société
Nationale des Beaux-
Arts.

Ed Dict II 250 l.

Kiss Zoltán

festő

— A kormányzó arcképének leleplezése a Mozdonyvezetők Szakkörében. A Mozdonyvezetők Országos Szakkörében diszközgyülés keretében leplezte le székházában *Horthy Miklós* kormányzó arcképét. A lelkes hangulatban lefolyt diszközgyülésen megjelentek *Bessenyey Zénó* titkos tanácsos, a Közmunkatanács elnöke, vitéz *Tóth András* kormányfőtanácsos, a kerület országgyülési képviselői, *Vargha László* üzletigazgató helyettes, *Özvegyi Béla* műszaki főtanácsos, az üzletigazgatóság részéről, *Valavszky Dezső* és *Tóth Ferenc* osztályfőnökök, valamint a mozdonyvezetők családtagjaikkal. *Somos Jenő* elnök megnyitója után vitéz *Tóth András* országgyülési képviselő mondott nagyhatásu ünnepi beszédet. *Bernáth József* vette át a székház gondozásába az arcképet, amely *Kiss Zoltán* festőművész alkotása.

— Kánya Kálmán [illegible]

Pesti Hírlap

1938. ápr. 27.

Kiss J. Zoltán

festő Kecskeméten

Cigányhaány c. „Zin-
rajz"-ával nyerek a
Képzőművészek Vidéki
bővetsége 1928. évi
tárlatán -

DMKE X.68

Kiss Zoltán József

festő

szül. 1905.

Kassán él -

Architektus

Nemesvári 72. I

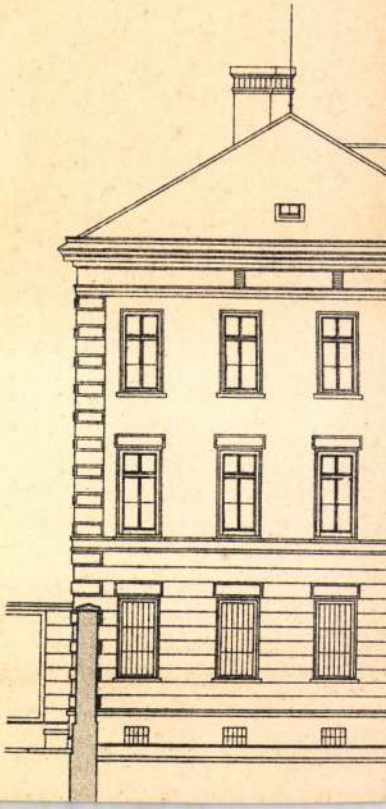

Kiss J. Zoltán

1021

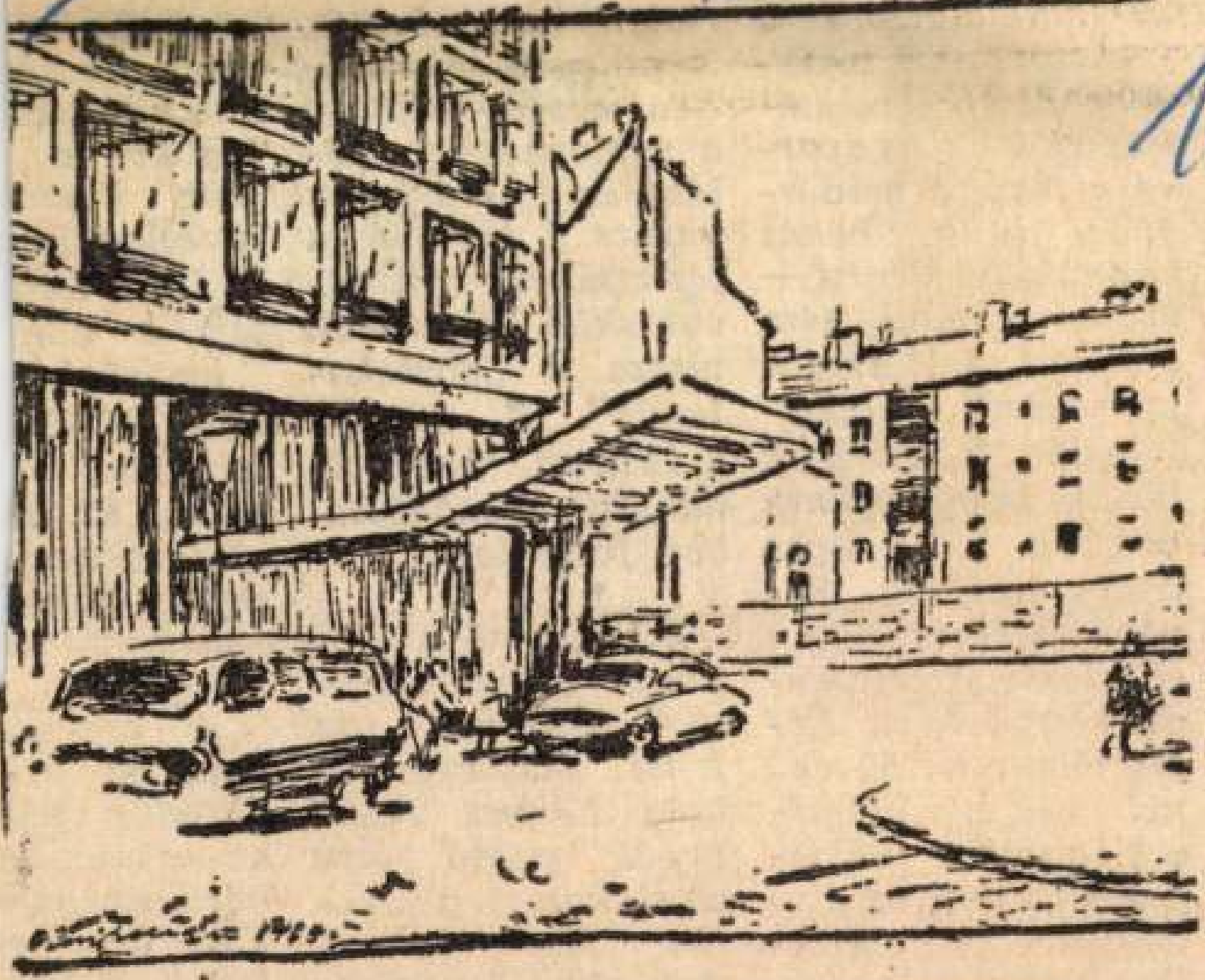

Kiss J. Zoltán: A kecskeméti Aranyhomok

A Kecskeméttől denre elszánt vö- meglepte
10 kilométerr
fehértói erdő
jain át fény
kat vetített a
va a Nap, a
fütty idilli,
hangulatot idé
szóval semm
emlékeztetett
természettel
fonódó jele
közül, hogy
egészen külö
dolog történik
véve természetesen
a jelenlevő kecskeméti úttörőket. Lejátszódott az 50 évvel ezelőtti történet, amikor válságosra fordult az első magyar proletárállam sorsa. A pajtások tegnap min-

Elhangzott a „toborzó parancsnokság" felhívása. Az I. sz. általános iskola Fényes Adolf nevét viselő őrse csatlakozott a „Vörös Hadsereghez". Az akadályverseny egyik állomásánál

megsemmis
szolgálta.

A szakasz
don, az őrs
állomás felé
az irányt. A
ból kiforgato
kók, amelyel
lett elhaladt
égnek me

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1021 Kiss Zoltán

Gyümölcsszedés

KISS ZOLTÁN
KECSKEMÉTI FESTŐMŰVÉSZ FESTMÉNYE

ORSZÁG VILÁG

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1963.

1953 III.
1021

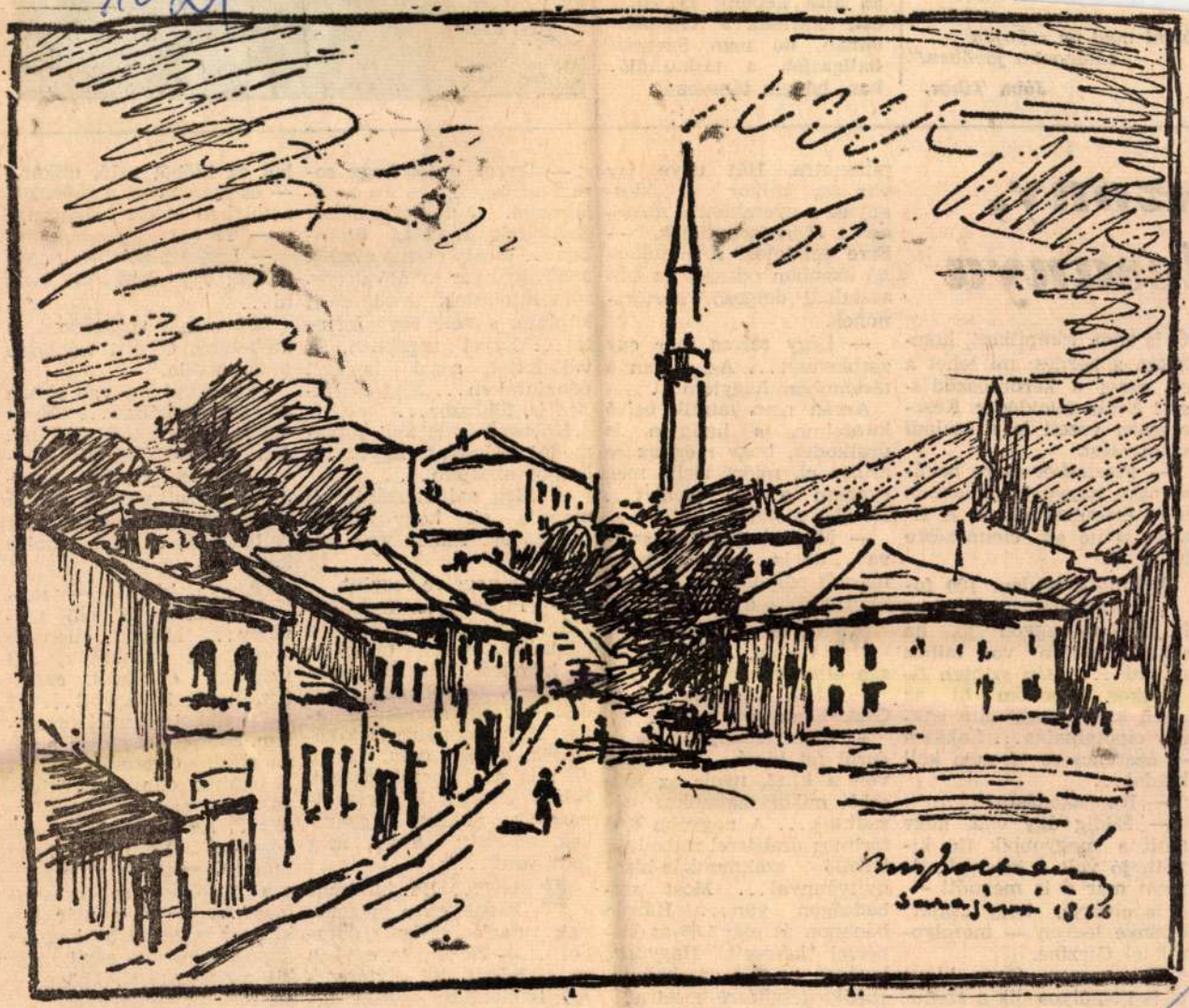

Kiss J. Zoltán jugoszláviai útinaplójából.

csepegett bőven,
bízni meg ne szűnjön
boldogabb jövőben!"

Jóba Tibor

az alsó képünk tanúsítja ezt, akárcsak a Népstadionban, de nem Szepesit hallgatják a táskarádióban, hanem tánczenét.

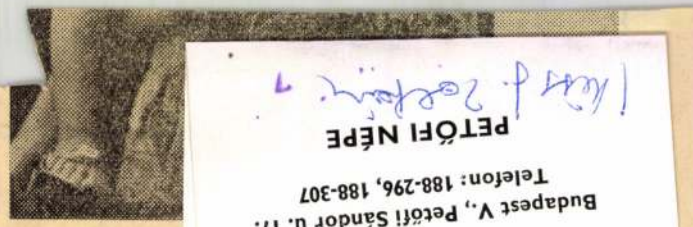

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
PETŐFI NÉPE

szony, lesanya

Ő is rám, rámpillant, homlokán a kérdés: mi lehet a cél ezzel a kérdezősködéssel? Aztán feloldódik. Készségesen vezeti le a családi számvetést.

— Fizetéskor előre bevásárolok, nagyobb tételekben a fő élelmicikkekből. A fizetés zöme az élelmezésre megy el.

Mindig leadom 100 forintjaimat a KST-be is, hiszen nagyon jó, ha szükség esetén van mihez nyúlni... Aztán szintén fizetéskor szorítom ki az ilyen kiadásokat, mint egy-egy cipőtalpalás.:. Lakásra — szerencsére — nem kell kiadni...

— Ruházkodásra?

— Eddig úgy volt, hogy amit a nagyobbik fiú kinőtt, jó volt a kicsinek, de most már ő is megnőtt —, ő is elvárja, hogy „saját" öltönye legyen — mosolyodik el Gicziné.

Úgy veszem észre, kicsit el is homályosodik a szeme, mikor most elhallgat pár pillanatra. Hát ugye így van az, mikor az édesanyák a gyerekükről mesélnek. Elérzékenyülnek. — Erre gondolok. A munkásnő azonban odaszól az íróasztalnál dolgozó kartársnőnek.

— Légy szíves már egy zsebkendőt... Az enyém a táskámban hagytam.:.

Arcán nem látszik belső küzdelme, s hangján is uralkodik, hogy még az se árulja el, miért törli meg gyorsan a két szemét... Később mondja.

— Meg..: őszintén szólva... az is segített, hogy maradt pár öltöny az apjuk után, aki..: disszidált...

Most én hallgatok zavartan. Majd gyorsan elterelem a szót.

— Most már a nagyfiú..:; Csak könnyebb lesz...

— Igen. Könnyebb:.. — derül fel kissé... Kétéves volt a kicsi, nyolc az idősebb, mikor magunkra maradtunk... A nagyobb 6,60 forintos órabérrel szabadult. Kiváló szakmunkás-bizonyítvánnyal... Most szabadságon van..: Három hónapon át már 4,60-as órabérrel keresett. Hagytam, legyen az ő zsebpénze, ebédkiegészítésre, mozira... Lehalkítja hangját.

— De az a jó, sem voltam egyed jaimmal. Jutalm gondoltak ránk a ben... Most máj... elsején a Könnyűipar kiváló dolgozója miniszteri kitüntetést kaptam, s vele 600 forintot...: Egyet régebben, a vállalattól, azzal is járt pénzjutalom... Meg évközben is, többször...

Kölcsönhöz is kell folyamodni időnként. Egyik rokontól szoktam...

— Még sajátmagáról is mondja el, hogy pihen, szórakozik. Mikor vesz ruhát?

Szinte nevetve legyint.

— Pihenés... Szórakozás... Ott van nekem a háztartás, mosás, takarítás — kikapcsolódásnak. Nem mondom, egyből nem engedek. Olvasni nagyon szeretek. Akármennyire is kiszülök, addig nem alszom el, míg a Népszabadságot, Képes Újságot ki nem olvasom... Sokszor a gyerekek szólnak: „Anyu, még fent van?..."

Ruha?... Ha jutalmat kapok, azon magamnak veszek egy-egy darabot... — Nekem is, egyben az asztalnál ülő elvtársnőnek is mondja: — Ami rajtam van például, még ab-

— Legközelebb a nagyfiúnak egy fekhelyet venni...

Mikor már visszament a műhelybe, Gyulai Lászlóné mondja róla.

— Mennyi erő van ebben az asszonykában... Évek óta szakszervezeti bizalmi. Jön ide, ha valakit igazságtalanság ér; ha segítségre szorul valaki; ha a munkakörülményeken kell változtatni; elintézi, amire kérik..:.

Anya, küzdő — másokért is élő asszony... Milyen ellentéte annak az embernek, aki 1956-ban elszökött, családot, hazát itthagyott..: Él — valahol Franciaországban. Életjelt rég nem adott magáról. Gyerektartás?..: A papírok elindultak útjukra, hogy egyszer megtalálják... Az apát, aki... Aki gondol-e arra néha, hogy már 20 esztendős a nagyfia, s a kisebbet se ismerné meg?... Látott-e már ott, idegenben magára hagyott anyát, s jutott-e eszébe egy kis zsebkendőről, könnyes szempárról — Egyvalaki?...

Tóth István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kiss J. Zoltán
PETŐFI NÉPE
1981 FEB 19

Magyar volt-e Árpád?

A tudomány is megszólal a művésztelepen

A Kecskeméti Műkertben szépen megépített aszfaltút — reméljük — kiegészül már a tavasszal a Képzőművészeti Alap által minden évszakban benépesített Alkotóházig. Szükség van erre az útra, mert most, tél közepén is, „telt ház" van itt, a festők, szobrászok fél lábszárig süppednek hóba-sárba, ha közlekedni akarnak a külvilággal.

Imre Gábor, a Kecskeméti Művész Klub elnöke és Kiss J. Zoltán festőművész társaságában gázoltunk át a jeges hókupacokon, amíg eljutottunk az egyébként szépen eltakarított környezetű, s belső világában rendtől és tisztaságtól ragyogó művészházig. Ennek az országosan ismert s hivatását ma is érdemes múltjához méltóan betöltő intézménynek Szentiványi István tíz év óta viseli gondját.

— Sejtettem, hogy László Gyula professzort keresitek — feleli kérdésünkre. — Még éppen itt találhatjátok, de már készülődik elfelé tőlünk.

Érdekesebb, vonzóbb környezetbe nem is tessékelhetett volna bennünket, mint abba a műterembe, amelyben a kiváló tudós fogadott bennünket.

László Gyula egyetemi tanár, a népvándorlás és a középkor régészetének tudós professzora, képzőművészet-történész és esztétikus, a magyar múlt lankadatlan kutatója — s mindezek mellett, vagy mindezeken túl szelleme pihenő óráiban, léleküdültetésül: festőművész.

— Mint piktor pihenek és dolgozgatok most itt, s igyekeznék másra nem is gondolni, ha sikerülne — mondja, amint az igazán kiváló emberek kedves és bölcs szerénységével nyújtja üdvözlésre kezét, s mi meglepődve nézünk körül a meleg hangulatú szép műteremben.

Álmokat látunk a falakon, a tudós, a művész és az esztétikus álmait. Mert mi másnak nevezhetnénk azt a gyengéd erőt, amely László Gyula kompozicióin és portréin lebeg és mutatja meg azt, hogy milyen éltető fények világítják meg a tudomány emberének lelkivilágát.

De ő kitér örvendő éljeneink elől — s most már, talán akaratlanul, mégis csak a nagyszerű kutató őstörténész nyilatkozik meg szavaiban:

— Nemcsak ilyen álmaim vannak nekem. Itt, szerény képeim között is, éjjel-nappal felfelködlik előttem honfoglaló Árpád alakja, az ő török hadai élén.

Elámulva figyeljük a szót, amelyet így még Vámbéry Ármin se mondott ki soha.

— Árpád? Török hadak élén?

— Nono — int barátságosan —, nem kell megijedni, de ez a történelemlátomásom talán nem is érett még meg a vitaindító publikálásra. Mégis ki merem már mondani, hogy kutatásaim alapján bátran föltehető: maga Árpád is török volt. Tudom: izgató föltevés, de mit mondjak, ha már-már az is kimutatható: nem 896-ban jelentek meg magyar őseink a Kárpátok medencéjében, hanem mintegy háromszáz évvel előbb, 670 körül, itt megtelepedtek — s Árpád később tőlük vette el és szervezte meg a hatalmat, Árpád, a török vezér, ismétlem: török hadaival. Ennek a bizonyítása azonban még igen komoly kutatómunkát igényel, tehát egyelőre még marad — studium... Különben pár éve már írtam ilyen irányú tanulmányt az akkori Népnevelés című folyóiratba, de még nem olyan megalapozott igénnyel, mint aminővel talán nemsokára előállhatok.

László Gyula nagy történelmi és néprajzi műve „A honfoglaló magyar nép élete" — alapvető tudományos munka. Nem kétséges, hogy most kimondott megállapitásai sem alaptalanok. Ennek majd el kell válnia.

S hogy mint művészhez és műtörténészhez visszatérjünk hozzá, említsük meg a következő ismert műveit: Botticelli, Leonardo, Michelangelo, Raffaello, Barcsay. — Most kerül piacra az Ősember művészete és Medgyessy Ferenc művészete. — Pedagógiai szempontból is fontos, és jelentős könyvek ezek, átmelegítve azzal a finom és hangulatos szeretettel, amely Kecskeméten festett mostani képei fölött is ott lebeg.

Simonka György

... és a fogak ... is, s ugyanakkor csonthár-
a alatti vérzés is fölléphet. Az
nberi szervezetnek jelentős meny-
viségű C-vitaminra van szüksége,
ülönösen fizikai megerőltetéskor,
rhesség idején, fertőző betegsé-
ek és gyomorfekély esetén. Magas
znál a vér C-vitamintartalma a
lére csökken.

A D-VITAMIN bizonyos élelmi-
erek fogyasztásával jut a szerve-
etbe, de a napsugarak hatására
stünk maga is előállítja. D-vita-
int tartalmaz a tej, a vaj, a to-
s és a halzsír. A D-vitaminhiány
ermekeknél angolkórt, felnőttek-
l pedig csontlágyulást okoz, mely
resztcsont fájással jár. A D-vita-
n szabályozza a szervezet fosz-
- és mászforgalmát. Túladagolá-
esetén fogyással és étvágytalan-
gal járó emésztési zavarok lép-
nek fel.

-VITAMINT a gabonacsíra, a
dség, a növényi olajok, a tej, a
és a sertészsír tartalmaznak.
z E-vitamin elősegíti a gyerme-
k növekedését. Hiánya károsan
mindkét nem szaporodási ké-
ségére. Az E-vitamint gyógy-
rként a terhesség fenntartására
némely bőrbajok kezelésére
sználják.

A Hi-VITAMIN a májban, a ve-
ben, a tejben, az élesztőben és
hüvelyesekben fordul elő. Rész-
ges hiánya a haj őszülését okoz-
.

H-vitamint a máj, a velő, a tej,
lamint a kamilla (orvosi székfű)
rága tartalmaznak. A H-vitamin
bőr működését irányítja. Hiánya
ermekeknél az úgynevezett fagy-
úár fellépését okozza (zsírcsomók
arcon és a fejen).

K-VITAMINT a paradicsom és a
raj tartalmaz. A K-vitamint az
talmatlan bélbaktériumok terme-
. Csak az epesavak segítségével
ívódik fel, ezért hiánya leggyak-
bban máibetegségek esetén for-
l elő. A K-vitaminnak vérzésgát-
hatása van.

Amint láthatjuk, a vitaminok
ntos szerepet játszanak a szer-
zet életfolyamatainak szabályo-
ásában. Ha a szervezetben elég
tamin van, nem fordulhatnak elő
ros zavarok. A szervezet vita-
infelvételét részben magunk is
ányíthatjuk az ételek váltakozta-
ival, a zöldségfélék és más élel-
lszerek megfelelő elkészítésével.

DR. P. H.

körülményeik miatt — nem jutnak meleg ételhez. Egyik vendégük például külterületi iskolában tanítónő és eddig csak akkor evett főtt ételt, ha késő este főzött magának. Étterembe ugyanis nem szívesen jár. De segítséget jelent a vacsorakihordás a többgyermekes családanyáknak is. A főtt étel általában olcsóbb, mintha felvágottakat vagy egyéb hideg ételt vásárol valaki, ráadásul a férjek egy része a meleg ételhez esténként akkor is ragaszkodik, ha munkahelyén van üzemi konyha. És ha azt is figyelembe vesszük, hogy az előfizetéses vacsora olyan olcsó, hogy otthon sem lehetne kevesebből megfőzni, akkor máris indokolt az étterem fel-

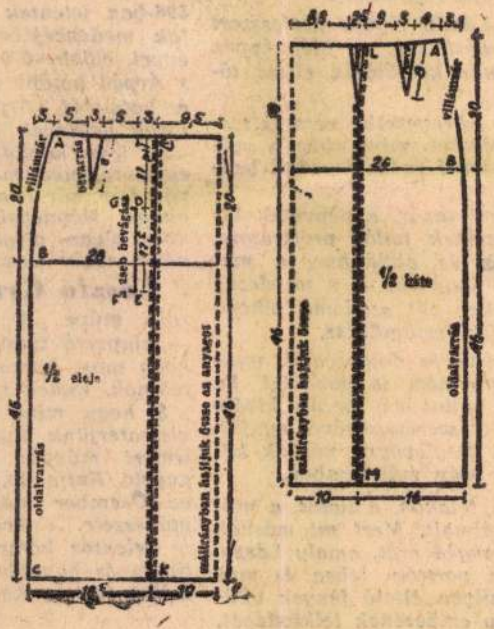

... szabásmi
gítséget
megtaka
el a csa

A sz
140 cm
2 cm
ripszszal
villámzá

Munkamenete
a szabásrajzot a szükséges méretben keményebb papíron. A megadott méretek 42-s, 44-es nagyságnak felelnek meg, a szabásmintát helyezzük a felébe hajtott anyagra.

Először a bevarrásokat csináljuk meg, s ezeket nedves ruhán keresztül azonnal le is vasaljuk. Összevarrjuk a szoknya elejét és hátát az A—C (jobb oldal) és a B—C (bal oldal) vonalon. Felvarrjuk a szoknya hosszát. Hajtsuk össze a szoknyát az L—M és a J—K vonalban, a visszáját a visszájára fektetve, és nedves ruhán keresztül vasaljuk le ezeket a hajtásokat, még mielőtt közvetlenül a szélén (1,5 mm-nyire) letűznénk. Rádolgozzuk a szoknyát az övszalagra és a ripszszalagra, belevarrjuk a villámzárat, s felvarrjuk a kapcsokat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1967 MÁR 29.

Kiss J. Zoltán

1021

Kecskeméti kulturálisprogram

„Csak tiszta forrásból"
Jancsó Adrienne előadóestje. (Úttörőház, 18.30)

Kiállítás
Kiss J. Zoltán festőművész bemutatójának megnyitása. (Művészklub, 19 óra.)

Erő, ügyesség, szépség
Sportfilmek vetítése az MTS és az MSZBT rendezésében. (Művelődési ház, 15, 17, 19 óra.)

Mesefilm
Hagymácska története, A róka és a farkas. (Gyermekszínház, délelőtt 10 óra.)

t, Klap-

2296

telre jelen
munkaügyi

különjá-
3-án

—

Fém

szak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1967 MÁR 2 6.

1021

— KISS J. ZOLTÁN festőművész bemutató tárlata szerdán este 7 órakor nyílik meg a kecskeméti művészklubban.

— ÚJ SZAKASZÁHOZ érkezett a budapesti metro építése budán: megkezdték a Déli-pályaudvar és a Moszkva tér között a vonalalagutak kialakítását. A Déli-pályaudvari mélyállomást — amely a metro budai végállomása lesz — még az 1950-es években kiképezték.

az 1967. évi

gyümölcsértékesítési
szerződések kötését
megkezdte.

kéri a termelőket, hogy
ÉK kecskeméti kiren
eltségén (Rákócziváro
5.) a szerződéseket hala
ék nélkül kössék meg

Vezetőség.

232

---

iatal, motorozni tudó
özgazdasági érettségive
endelkező

1021

Kiss J. Zoltán: Óbudai utca.

nagába. Ezt mondja a felfedező, igen tisztelt kollégám, Zimányi Ottó... Én azonban ezt kétségbevonom, és azt állítom: Semmi összefüggés nincs a kettő között. X-ben akkor is felébredt volna a szocialista lelkiismeret — különböző erők hatására — ha előzőleg nem szív magába Lefu-gázt. Zimányi vélt összefüggéseket tudományos eredményeknek tüntet fel... Ha megkérdeznék azt az építésvezetőt a Ló utcai építkezésen, vagy a főmérnököt, hogy a gáz hatására volt-e lelkiismeretes, egészen biztos azt felelné: nem, ő mindig ilyen lelkiismeretesen végzi a munkáját... Summa summárum: a Lefu 156 Zimányi fantáziájában létezik... Lehet, hogy nincs igazam, ez esetben kérem Zimányi kollégát, bizonyítsa be nekem, hogy tévedem...

Éjfélig tartott a vita, végül is abban egyeztek meg: néhány nap múlva ismét összeülnek.

A vegyész fáradtan, zúgó fej-
jel, elkeseredett
zaf
A
vel.
A
gott
és
Efe

Eg
koss
főnö
nek
ta, 1
gyar
Kisst
és M
mondott búcsút hazánknak.

— Uraim — mondta Mr. Chippendale —, rendkívül fontos és kényes megbízást kapnak.

A két kém tisztelettudóan csodálattal és megrettenve bámult főnökére, akit a kémkedés Paganinijének neveztek.

1964 AUG 30.
PETŐFI NÉPE
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE
Kiss J. Zoltán
1965 SZEP 5.

1021

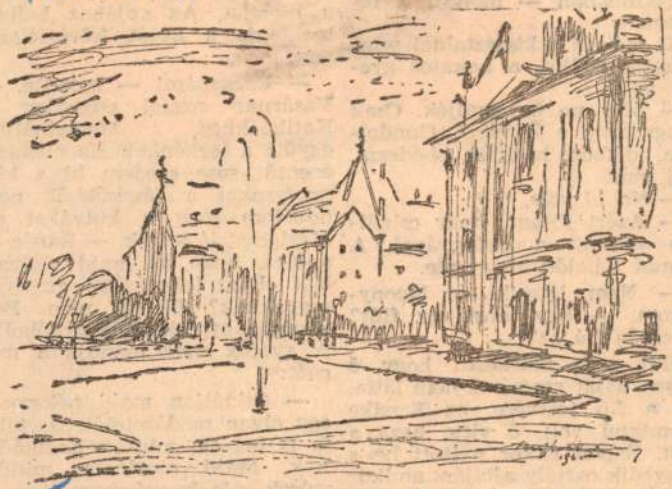

Kiss J. Zoltán: Kecskemét főtere.

delni. E
kapunk előtt.
nagyszobában -
leségem.

Ki más ül a
Lakatos Bálint,
rek apja:

— Már ne

beugrottam a Zetorról. Gondoltam, délben hazajön ebédezni. Baj van.

— No, ki vele.

— Azért jöttem, hogy csináljon valamit a kislányával. A fiamat délelőtt megverte.

— Nem létezik —, bizonygatom. — Egy lány egy fiút? Micsoda fiú az?

Hát erre belekezd: hogy ő ugyan saját szemével nem látta, de a fiú testvére, az Erzsike szemtanú volt, ő vitte haza a hírt. Éppen akkor nyitott be a negyedik osztály ajtaján, amikor az én kislányom nagyot ütött az ő fiára.

két
emét.
előbb
állag,
ilsze-

a. —
n el
áljuk

együtt a leckénket. Ha elenged, ezentúl sose szedem ki a kismadarakat a fészkükből, nem dobálom meg a kutyákat se. Meglássa, jó leszek. — Ránéz az apjára, hogy az majd elolvad. Hát ellent lehet állni az ilyen szavaknak? Bizony nem. Felkapja a gyereket, összecsókolja. A gyerek meg mondja a magáét:

— Csináljon majd nékem is egy olyan madáretetőt. De tetője is legyen, mint a Katikáéknak. Majd meglássa, mindig szórok rája kenyérmorzsát.

Dénes Géza

1021

Kiss Zoltán, Arabia

SZOVJETSKAJA KULTURA 1977. IX. 30.

БУДАПЕШТ. Вместе с другими деятелями культуры и искусства страны лауреат премии Кошута, известный венгерский скульптор-интернационалист Золтан Олчаи Кишш готовится отметить в своем творчестве славный 60-летний юбилей Великой Октябрьской социалистической революции. Сейчас он работает над несколькими произведениями, которые будут представлены на выставке, посвященной знаменательной дате. Эта скульптура всадника революции—экспонат будущей выставки.

Скульптор Золтан Кишш.

Фото МТИ — ТАСС.

Olcsai Kiss Zoltán, Kossuth-díjas

1978.IX.19.Televizió 19.3o
TV Hiradó szobrászművész

-Olcsai Kiss Zoltán Kossuth-díjas szobrászmüvész minden valószinüség szerint legismertebb munkája a Budapesti Munkásmozgalmi panteon előtti emlékmü. Régi kedves barátként üdvözölte a 83 éves mestert ma délelőtt megnyilt mühely kiállitásán Pogány Ödön Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója.

- Olcsai Kiss Zoltán festményeket, grafikákat kisplasztikákat felsorakoztató mühely kiállitása a Nemzeti Galériában látható.

Kiss Zoltán fotóművész

"Erdő szélén" c. c. képét hozza a lap.
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. febr. 21. I. évf.
8. sz. 243. lap.

Kiss Zoltán, festő

L. Mátis Sz.

Goór S.: Művésztelep ... 75.-89

Torrás, Kecskemét, 1980. márc. XII/3

Kiss Zoltán László, [ ]

L.: Kokas J.

Tanári L.: Kiállítási jegyzetek 108–112

Tiszatáj, Szeged, 1980. nov. XXX 10/11.

Kiss Zoltán László
festő

Kiss Zoltán László, Lacza Márta festők és Gábor István nyertek a III. díjat a Zánhán az Utbíróváros felvonulás terén lévő dívotrikán melvédjen elhelyezendő kompozícióra hirst pályázaton.

------:Köztéri munkák.

Müvészet, 1976. augusztus - 48. oldal.

Kiss Zoltán László

4 festő közöttük a művész is
közös kiállítást rendezett a
Kaposvári Képtárban.

Bán András: Négy festő,
Tiebor, 1977. május 26 – 4 lap.

Kiss Zoltán András

Duna Galériában közös tárlaton szerepált

... Am némiképp utánérzéseként hat *Kiss Zoltán László Kopasz asszonya* — főleg ebben a környezetben.

Magyar Hirlap 1980/5/27/8

Wagner9örém és örüm

Kiss Zoltán Lányló festő

Szerepelt a Fiatalok Studiójának kiállításán, neve említve

Bereczky Lóránd :A Fiatalok Studiójának kiállítása
Kritika 1979/3 37-38.o.

Kiss Zoltán László, festő

● TÁRLATOK. Kiss Zoltán László festőművész alkotásaiból Budapesten, az V. kerület, Bajcsy-Zsilinszky út 62. szám alatti Stúdió Galériában, Peti János festőművész képeiből a X. kerületi, Gyömrői út 103. szám alatti Kiállítási Csarnokban nyílt kiállítás.

- o Tárlatok

Esti Hírlap, 1980. szept. 4. 8.

01

Kiss Zoltán Lóvló, festő

L. Szalay Lajos

-: A hétvégi kult. prog.

9

Nep. szabadság, Bp. 1980 szept. 5

Kiss Zoltán László, festőművész

a Csongrádi Művésztelep alkotói mindegyn aug.-
ban tárlaton mutatkoznak be a város előtt.-
a művész égő, meleg fényben merülő alakjai
tavaly óta mit sem változtak. /említve/

J. Szóráth Gyula: Nérjegyek.

Csongrád Megyei Hírlap, 1979. aug. 28.

Kiss Zoltán László, festőművész

Hódmezővásárhelyen a TV-adás alkalmi kiállításán szerepelnek a művész festményei, melyeket ikon-szerű, ábrátatos stílus jellemez. /említve/.

Művészeti Magazin

1979. VI. 5. TV. 20.50 /D./.

Kiss Zoltán László, festőművész

Az őér utolsó hónapjában rendezett bemutatkozást a Fiatal Képzőművészek Stúdiója. Érdemes nevekkel jelezni, hogy kik azok, akik elsősorban igérik a kortárs festészet körének egészséges bővülését: Kelemen Károly, Kiss Zoltán László és még többen.

Bereczky Loránd: a fiatalok stúdiójának kiállítása.

Kritika, Budapest, 1979. 3.

Kiss Zoltán László, festőművész

Püspöky István a főiskolán kötött ismeretséget Kárpáti Tamással, aki mindmáig barátja, több mint testvér. Tanultak egymástól, beszélgettek, nézelődtek, együtt cihelődtek a velük, vagy korábban indulókkal: Dienes Gáborral, Babos Lászlóval, Kiss Zoltán Lászlóval, Nagy Gáborral. Tiszteletre méltó csapat ez már ma is.

Molnár Zsolt: Püspöky István.
Magyar Ifjúság, 1981. máj. 15.

Kiss Zoltán, festőművész

a XXI. Szegedi Nyári Tárlaton szerepel-
nek a művész munkái.

Tasnádi Attila: Ideális egyensúlyra törekedve
Népszava, 1980. aug. 29.

Kiss Zoltán László festőművész képeiből nyílt kiállítás csütörtökön a Helikon Galériában. A tárlat november 27-ig tekinthető meg.

◆

Magyar Nemzet 1983. XI. 11.

Kiss Zoltán, festőművész

akvarell, pasztell, guas és olajpasztell kiállítás nyitt Bpesten, a General Art Studióban. Szerepelnek a kiállításon Kiss Zoltán művei.

TV-Híradó.

1984. VI. 19. TV 2. 21.15

Kiss Zoltán László, festőművész

Kiss Zoltán László festőművész kiállítását a Helikon Galériában 1983. nov. 10.-27.-ig lehet látogatni, melyet Csemniczky Zoltán nyitja meg.

Műcsarnok és Kamaratermei, 1983. november.

Kiss Zoltán László, festőművész

a Műcsarnokban rendeztek meg az országos tárlatot, melyen szerepelt a művész műve.

Wagner István: Élményre várva.
Magyar Hírlap, 1982. máj. 1. 7. old.

Kiss Zoltán László gr.

A festmény és a grafika között helyezkedik el *Kiss Zoltán László* tizenegy kiállított műve. A Helikon Galéria *Vendégkönyve*ként készült sorozata, valamint az *Asia system* című alkotása meggyőzően mutatta a meditatív embertípus iránti rokonszenvét, továbbá azt a képességét, hogy anatómiai indíttatású műveivel az orvosi ábrák tartalmas átköltését tudja elénk állítani.

Művészet 1985. jan. 57.o.

Kiss Zoltán László

-> Barabás Márton

MŰVÉSZET 1985/7/61

Kiss Zoltán László fm

1 műnének elemzése

→ Dienes Gyákor fm

MŰVÉSZET 1985/11-12/44/45 ill.

Kiss Zoltán László

Menyhárt László: Kilóg a lóláb
Rajzbiennalé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

KISS ZOLTÁN LÁSZLÓ

említve

P. Szabó Ernő: Képzőművészet és építészet. Miskolci Galéria

UJ TÜKÖR 1980/XVII/39.sz.4.o.

HINDEMITH: I. szonáta

FARKAS FERENC: Canephorae

ANTALFFY—ZSIROS DEZSŐ: Karácsonyi dal
Festa Bucolica

Jegyek 30—60 forintos áron válthatók az Országos Filharmónia jegypénztárában (V., Vörösmarty tér 1.), tel.: 176-222, a Zeneakadémián, tel.: 420-179, és az üzemi közönségszervezőknél.

A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

85-7285 KmNyV., K. — GENERÁLPRINT

Kiss Zoltán
/Budapest/

"Csendélet" /repr/

Rajztanitás 1964. II. 13.1.

MDK

Kiss Zoltán

1925-26. a kecskeméti művésztelepen dolgoztak.
Képzőm.Főisk. évk. 1925-27. 21. l.

Kiss J. Zoltán

Részvesz a kecskeméti „Téli tárlat 1964" c. kiállításon

Téli tárlat, 1964
Petőfi Népe, Kecskemét 1964. ix. 13.

MDK

Kiss Zoltán

/cs:A képzőművész körök országkiállításán./
Szabad Művészet 1954.49.o.

Kiss Zoltán

A ma nyíló képzőművészeti kiállítás főszereplői.

Bácskiskunmegyei Képújság, Kecskemét
1956. május 27.

Kiss Zoltán

folvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1972. 10. számát

Kiss Zoltán

Részt vett a kereskedelmi, pénzügyi és vendéglátóipari vállalatok Eötvös uteai kulturházában megrendezett kiállitáson.

Péter Imre: A KPVDSZ budapesti képzőművészeti kiállitása
Rajztanitás 1963. VI. 31.l.

MDK.

Kiss Zoltán

Rövid riport a müvészről

Petőfi Népe 1965.márc.24. lap -

tovább

Kiss J. Toltán

~~Bernyomi István~~

~~Döbrentei Gábor~~

~~Erdős János~~

~~Geissler Vilma~~

~~Györös Gyula~~

~~Hagyik István~~

~~Horváth Dezső~~

Kiss J. Toltán

Kohn Sándor

Mátis Kálmán

Mészáros Sándor

Nagy Béla

a kecskeméti művesztelep hallgatói

Képzőm. Főisk. Évk

1927 – 28. 22. l.

K

27-33

P

A m.kir. vall.és közokt. m
alatt l./ a keb. számv. VI
János müépitészhez intézet
solata.

Költségvetési év: 1929/30.
mogatása. Müemlékek Ország
t.c. oltalma alatt álló mü

Utasitom a
J á n o s müépitésznek /:
segrádi Salamon-tornyon, a
munkálatok költségeire /:5
számu kiadási csekkszámla

Kiss Zoltán, szobrász MOK

Fonyódon, máj. 1-én szobrot leplezuek le, Kiss Zoltán alkotását
4 3,5 m. magas szobor Balatonra néző férfit és nőt ábrázol.

—: Hír 10.1

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1961. ápr. 13. [Vidéki]

Kiss Zoltán, szobrász MDk

Művét fonyódon máj. 1-én leplezik le.
A 3½ m. magas szobor Balatonra néző
férfit és nőt ábrázol.

– : Hír

6.

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. ápr. 18.

M. D. K

Kiss Zoltán szobrász

Bécsben abban ~~az~~ a csontfaragó
műhelyben (eserügő bogantyú) dol-
gozott, mint Bernáth A. festő és
Kiss Zoltán szobrász

Bernáth Aurél: Utaz Pannoviából
Bn. 1960. 340. l

MDK

Kiss Zoltán, Olcsai

l.: Olcsai Kiss Zoltán

Ország-Világ, Bp. 1960. 50. sz. 3. l.

M. F. K.

Olcsai Kiss Lóránt szobrász

1895 –

„1943"

Rákosi 1919-ben, mellszobor

A M. N. Galéria állagjegyzéke I. fa. v.

Bp. 1959. 265-266. l.

M.D.K.

Kiss Zoltán.

Szobrászmüvész.

Hollós Korvin Lajos:
A magyar forradalmi müvészet kiállitása a Mücsarnokban
Népakarat 1957. nov.7. 11.old. 261.szám.

Kiss Zoltán szobrász.

Szab.Nép.1951.26o.sz.nov.6. 6.l.

Kiss Zoltán szobrász.

Szab.Nép.1951.26o.sz.nov.6. 6.l.

Kiss Zoltán

olcsai

nobán

l.

Olcsai Kiss Zoltán

alatt.

~~[illegible]~~
~~Bleöthy [illegible]~~
~~Dunavölgyi Géza~~
~~Gömöry [illegible]~~ *
~~Grossova Elisabeth [illegible]~~
~~felvidéki [illegible]~~
Kiss Zoltán szobrász

(8)

Pór Bertalan

Váli-Weisz Zoltán
grafikus
Varga Ferenc
reszt vesz a francia ellen-
állásmozga-
lomban

Gerebly és László: Magyar
kérvényüvészek Francia ornaban.
Uj Emlékes 1947. 1. sz. 13, K14.C archéped

* Grenoble vidéken független
segi mozgalmat szervez a nemet
megszállás alatt Franciaornaszban

tovább

MDK

Kiss Zoltán, Kecskemét

Tanya, of.

Vidéken 613 képzőm.kiáll.II. N.Szal. 1955.

15. 1.

MDK

Kiss Zoltán, építész

Gárdonyi J: Az Építőművészek Szöv. őszi munkaterve.
Magyar Nemzet, 1955. szept. 14. 5.l.

MDK

Kiss Zoltán, ip.müv.

Kivitelezte Major István /13./ezüstvázáját.

OMIP.Tíz. Év. -Művészet az iparban. 1943. Üveg- és Fémkiállítás. Kat.

Kis Róz haigt
iparművész

M.D.K

A Szot Fehérvári uti kulturházában
rendezett kiállitáson részt vett.

B.S.: A lakásdiszitő művészet.
Nők Lapja, 1962. szept 8 — 21 lap.

MIK

Kiss Zoltán

szerepelt a XIII. kerületi képzőművészek kiállitásán.

"Öreg fal"

-Gyuris-:"Angyalföldi Montparnasse"

SZERSZÁMGÉPIPAR 1964 jun. 8.

MDK

Kiss Zoltán

szerepelt a tiszakécskei művelődési házban rendezett kiállításon.

--:Képzőművészeti kiállítás falun.
Szövetkezet. 1963. nov. 4.

Kiss Zoltán

festő

Kecskemét

l.

Szabad Művészet

1948. 305. l.

borítók

EDÉNY,

hevederes, két csőrrel és a heveder végeinél egy egy fejjel.
XV. század.
Réz, mag. 25 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Simor prímás vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomban. Egyházművészeti Lap, V., 1884., 363. l.

CÍMERTARTÓ IFJÚ,

XV. század(?).
Bronzdombormű, mag. 11 cm.

MDK.

Kiss Zoltán festő, Kecskemét,

"Tanya" /olaj/

Vidéken élő képzőművészek kiállitása
Nemzeti Szalon.1955. 15.1.

KISS ZOLTÁN/ Kecskeméti festő

Tanya olaj 40x50

Vidéken élő képzőművészek kiállitása 2. Bp., 1955.
/Kat./

15

Kiss J. Zoltán
festő
Kecskemét
VII. Rigó u. 10.

MKSz 1947

Kiss J. Zoltán

Akvarelekkel szerepel az alábbi háslaton

Heltai Nándor: Megyei téli háslat 1970

Petőfi Népe 1971 I. 1 5 old.

Kiss Zoltán László festményei

a Stúdió Galériában

Tejszerű ködből kibontakozó *Táj* (1980), fáradt rózsaszínben derengő önarckép (*Ego*, 1980) fogadja az érdeklődőt *Kiss* Zoltán László kiállításán a Stúdió Galériában. Sietős pillantást vetve körbe a falakra, a szürke és a rozsdabarna árnyalataival dolgozó fiatal festő „rózsaszín korszak"-ának alkotásait vélhetjük lajstromozni; a finom eltérések, fokozatok vizsgálatához elmélyedőbb figyelem és több idő kell (továbbá az egyes képekre irányított fény is kellene).

A legkorábbi festmény 1977-ből való, az *Ülő nő*, ki körül a darabokra tört világ tört színei még mindig teltebbek, mint a későbbi munkákon. Kitűnő kép, melyen a látszólag semmiféle eszközzel ki nem fejezett, halk szomorúság valahonnan talányosan ismerős. A későbbi képeken már nem titkolja előlünk a festő, honnan idéződik ez a titokzatos, nemesen tartózkodó, lírai bánat: Leonardo da Vinci az előkép, akit Kiss Zoltán László újraértelmezni igyekszik, akihez talán visszamenekült egy darabokra tört világból. *Hölgy, varánusszal* (1979) című képe a krakkói menyétes hölgy „szabad elmondása", miközben a kalapos (ál-kalapos...) nőalak inkább Mona Lisa-idézet, noha van szemöldöke, noha arcvonásai megcsúsztak, noha inkább csúnya, mint szép... — a nyugalma tenné? a belső tartása?

Ugyanakkor a háttér fakó rózsaszínen üres hármasoltártáblái, melyekről tehát az imádott hölgy, az Imádott Mester Hölgye lelépett, elidegenítően hatnak ránk, hisz a háttérben kanyargós utakhoz, szelíden sziklás tájhoz vagyunk szokva. De ha azután magunk elé idézünk egy másik Leonardo-képet, a Louvre-ban őrzött női arcképet, a patkolókovács szép leányáét, meglepve észleljük, hogy annak a képnek az alján is húzódik egy „üres", látszólag oda nem tartozó elem, egy szokatlanul elnagyoltan odafestett fa(?)-korlát, azaz megint magyarázhatjuk magunknak, hogy a művészet előzményei végtelenek hátrafelé az időben.

S persze itt van már ama Belle Ferronniere maga is, a *Kopasz asszony* (1980) portréján, koponyájára simított haja eltűnt, csak egész figurájának méltóságteljes komolysága maradt meg, miközben sugallatos tekintete mégis inkább a Giocondáé? Arra hogy idéz, a festő is utal: a kopasz nő ruhájának négyszögletes kivágásával. A *Donna* (1980) már egyértelműen Madonna Lisa-parafrázis; *Ezüstlakodalom* (1979) című vásznára is követhetetlen nézésű nőalakot festett Kiss Zoltán László; zárkózott, magába zárt jellem a férfialak is ezen a helyenkénti rózsaszín beszüremlések ellenére sivár hangulatú képen; a két figurának, egymás mellé rendelve, nincs kapcsolata egymással — akárcsak a firenzei Uffiziben a Krisztus megkeresztelését ábrázoló korai Leonardo-képen az egymás mellett térdeplő két fiatal angyalnak.

Másfelé is kitekint a festő, másfajta mély élményeit is rögzíti, mintegy idézetformán (*Vénkisasszony* című képén keményített németalföldi nyakfodor sejlik fel, *Férfi arckép*-én nehéz posztó magiszterköpeny; *Farsang*-ján is klasszikus példák bomlanak szét). Talán nem tévedünk nagyon nagyot, ha *Szemléltető IV.* (1980) című munkájából irodalmi idézetet vélünk kiolvasni, a Radnóti-féle „Így végzed hát te is"-t. *Tiszavidék*-én (1979) az ártér sűrűségéből kibontakozó fatörzsek látomása, a *Lápvilág* (1980) nehéz hajnali gőzölgésének rögzítése arra vall, hogy tájképfestészetében sem a járt utat kívánja járni, mint ahogyan erre mutat önmagában az a tény is, hogy vegyes technikák alkalmazásával nehezíti s könnyíti meg magának egyszersmind a kifejeződni akaró belső világ kivetítését.

Ember Mária

Magyar dirigense lesz a bagdadi szimfonikus zenekarnak. Károly Róbert, a Pécsi Nemzeti Színház karnagya és huszonkét muzsikus egy évig tartózkodik Bagdadban, hogy a klasszikus zenével és a Kodály-módszerrel megismertessék a Közel-Kelet közönségét.

MN 1980. IX. 19.
Magyar Nemzet

raiba, s még abban az évben a Szovjetunióba küldték

lógia feladatainak a megvalósításában.

Najef Hawathmeh nyilatkozata a palesztin nép harcáról

A Magyar Szolidaritási Bizottság meghívására érkezett hazánkba Palesztina Felszabadításának Demokratikus Frontja négytagú küldöttsége. A szervezet tevékenységéről, céljairól, magyarországi látogatásuk tapasztalatairól Najef *Hawathmeh* főtitkár, a delegáció vezetője a következőket nyilatkozta lapunk munkatársának:

— Palesztina Felszabadításának Demokratikus Frontja a palesztinai forradalom egyik alapvető ereje, a Palesztin Felszabadítási Szervezet *egyik alapító tagja*. E szervezet a palesztinai forradalom marxista—leninista szárnyát képviseli; a másik alapvető erővel, a nemzeti burzsoáziára támaszkodó Fatah szervezettel ellentétben. A PFSZ politikai és harci tevékenysége alapvetően e két csoportra támaszkodott. A demokratikus frontban a palesztinai nép jelenleg a nemzeti felszabadítás fázisában van, küzdve az imperializmus, a cionista expanzió és az arab reakció ellen. Ez a harc megköveteli, hogy egység legyen a palesztinai forradalom valamennyi ereje és osztálya között, ezért alapul a demokratikus front politikája a lehető legszélesebb tömegbázison. Célja: az önrendelkezés, a függetlenség megvalósítása, s ennek érdekében a demokratikus front kezdettől fogva a szövetségi politika megvalósításán munkálkodik. Küzd a forradalom minden jobboldali és baloldali gyermekbetegsége ellen. Harca *sikerrel járt*, amikor megakadályozta, hogy a nemzeti burzsoázia monopolizálja a PFSZ-t a maga számára; de ezzel párhuzamosan küzd a baloldali túlkapások ellen is.

A szervezet programja: biztosítani a palesztinai nép önrendelkezési jogát, az ENSZ határozatának megfelelően a megszállt területek visszaszerzése, független palesztinai állam felépítése, s küzdeni azért, hogy Izrael kivonuljon a megszállt arab területekről. Programjuk megvalósításához — a független, demokratikus állam kialakításához — számítanak minden haladó erő, közöttük a szocialista országok szolidaritására.

Najef Hawathmeh főtitkár elmondta, hogy a közeljövőben Szófiában megrendezendő Népek Világparlamentje a Békéért konferencián a PFSZ jelentős delegációval vesz részt, s e küldöttség soraiban ott lesznek a demokratikus front neves képviselői is. Nagy reményeket fűznek e tanácskozáshoz: az imperializmus békeellenes politikájának leleplezését, a palesztinai nép elleni izraeli agresszió elítélését várják tőle.

A magyarországi látogatásról így nyilatkozott a szervezet főtitkára:

— Megbeszéléseket folytattunk a Hazafias Népfront, az MSZMP Központi Bizottsága, a Magyar Szolidaritási Bizottság vezetőivel. E tárgyalások alapján optimisták vagyunk, bízunk abban, hogy ez a látogatás tovább fejleszti a két nép és vezetői közötti jó viszony elmélyítését, s az elvtársi kapcsolatok kiépítését. Reméljük, e találkozó segít abban, hogy a magyar vezetők még mélyebben megismerjék a palesztinai ellenállás körülményeit, népünk harcát.

— rácz —

Egy hét múlva kapunyitás az őszi BNV-n

Egy hét múlva, szeptember 26-án megnyitja kapuit a kőbányai vásárközpontban az őszi BNV, s a vele egyidőben megrendezett nemzetközi kereskedelemtechnikai és vendéglátóipari kiállítás.

Az idei őszi BNV szeptember 26-tól október 5-ig tekinthető meg. A nyitás napján 13 órától, a szakmai napokon — szeptember 29-én, 30-án és október 1-én — 14 órától, a többi napokon pedig 10 órától este 7 óráig fogadja a nagyközönséget a vásár, amely 36 ország és Hongkong több mint 1200 kiállítója vonultatja fel fogyasztási cikk-kínálatát.

A termékszerkezet-váltást reprezentáló kiállítással mutatkozik be az őszi Budapesti Nemzetközi Vásáron a Pamutnyomóipari Vállalat. A csütörtökön megtartott sajtótájékoztatón *Mikesi* György kereskedelmi igazgató elmondotta: gyártmányaik teljes választékát bemutatják a vásár otthon, öltözködés és szabadidő szekciójában. A vállalat 160 négyzetméter kiállítási területén látható szövött, illetve kötöttkelmék jelentős részével a vásárlók a hazai üzletekben méteráruként és konfekcionáltan is találkoznak.

1021 Kiss Zoltán László, festőművész. 1) Folytatás

Chikán Bálint: 5

A kontinuitás jegyében

Kiss Zoltán László festészetéről

Művészet, 1984. 10., 20-old.

1 Kiss Zoltán László: Elektra, plextól, 60×90 cm, 1975

Első és meghatározó inspirációiról lelkesülten beszél a megújított Magyar Építőművészet első számában. Elmondja, hogy a posztmodern építészet milyen nagy hatást tett rá. A racionálisan szerkesztett formák helyén archaikus motívumokat, keleti ornamenseket fedezett fel, az elrendezés eddig logikusnak hitt formáit meglepő téri kapcsolatok váltották fel, vagyis a fantáziának, a dogmákkal leszámoló szabad művészi formálásnak a jogai tértek vissza. Ez Bakot örömmel és felszabadultsággal töltötte el.

Elfogadja az eklektikát, amely évtizedeken keresztül a megbélyegzés, az elítélés

Kiss Zoltán László, kstb

Egy kalap alatt

Kiss Zoltán László kiállítása a Stúdió Galériában

A címben említett kalap ősét Pisanello képén lehet látni a bécsi Kunsthistorisches Múzeumban: Zsigmond császár fehér szakállas fejét teszi még pompázatosabbá. A kalap továbbfejlesztett példányai a Gulácsy-festmények bohócain és abbéin, karneváli maskaráin és babonás varázslóin töltenek be figyelemre méltó szerepet.

Mostanában több fiatal festő köszönti nézőjét ilyenféle kalapokkal. Dienes Gábor például kopottas méltóságú, gyűrötten is gyönyörű képzeletbeli patríciusok fejébe nyomja a különös föveget. Nagy Gábor például vonzóan illanni kész, szélcibálta garabonciásait jutalmazza a kiváltságos ruhadarabbal. Hepp Edit inkább nőknek adományozza e szép művészettörténeti relikviát, de rajtuk is nyugtalanítóan fest, ők sem mehetnének így adjusztálva büntetlenül a Duna-partra sétálni.

Ezúttal *Kiss Zoltán László* a *Stúdió Galériában* vágja a kalapot rózsaszín-szürke plextollal fújt és hegyes végű szerszámmal megkapirgált alakjainak a fejébe. Ha egy motívum ilyen makacs és ennyiszer visszatér, annak bizonyára oka van. Miért éppen az északolasz quattrocento, miért éppen a század végi szimbolizmus hazai zsenijének festménylírája ihleti ezeket a harmincvalahány éves művészeket? Miért menekülnek valamennyien ugyanazokhoz a forrásokhoz, akkor is, ha bánatos eleganciájukat teszik közszemlére (Dienes), akkor is, ha a szerkesztett szerkezetlenségek kínjaival küszködnek (Nagy), akkor is, ha a félmúltra fogékony formaélményük tömör színfelületekben keres feloldódást (Hepp)? És még akkor is, ha festői adottságuk, képességük majdhogynem ellentétes a felsorolt művészettörténeti és kortársi törekvésekkel. Kiss Zoltán László munkái az utóbbira nyújtanak példát.

Igaz, túlságosan szimpla lenne így fogalmazni — noha igaz —; a nosztalgizmus a levegőben van, a nosztalgizmus új formáival találkozunk a harmincévesek művein. Többről van szó. Az elirigyelt művészettörténeti pillanatok ugyanis egy generáció, de legalábbis egypár rokon törekvésű művész esztétikájára, alkotómódszerére utalnak. Arra, hogy a képcsinálás értelmébe vetett hit megingása, a műtárgy tárgytalanná válásának kísértete nemcsak a vad módszereknek kedvez. Nemcsak a hökkentésnek és a rútnak, a végsőkig egyszerűsítettnek és az elméletbe kapaszkodónak. Kedvez az ellentábornak is. Annak a nálunk jelentkező új képzőművész-vonulatnak, amely kikereste a maga számára okulásul a múlt „legmunkaigényesebb", „legtechnikásabb" és egyúttal az érzelmek vizuális közvetítésére leginkább alkalmas előképeit. Nyilván azért, hogy bebizonyítsák: az ember elidegeníthetetlen sajátja a mesterség bizonyos számú szabályaitól vezetett, manuálisan megoldott mű létrehozása.

Vészhelyzetben született ez a fajta artisztikumkeresés, így szelíd harci tettként értelmezendőek ezek a Pisanello-emlékképek és a Gulácsy-szellemek. Annak ellenére így értelmezendők, hogy e látomások meglehetősen kiegyensúlyozatlanul, kétértelműen, ironikus-félszegen viselkednek a számukra szerkesztett vakkereten. Mintha az időjárás, a történelem viharai és a művek természetes enyészete már eleve belekomponáltatott volna archaikus szépségükbe. Mintha egyszerre állítanának és gyorsan mindjárt meg is tagadnák önnön artisztikumukat.

Jelen esetben persze nem mindegy, hogy a Dienes—Nagy—Hepp-féle kalapos urak-hölgyek egyéni invencióval, jól megkülönböztethető, érett festőt sejtető kézzel készültek, Kiss Zoltán László képein pedig inkább a csapathoz tartozni akarás, a kalapnak mint tagsági jelvénynek a felmutatása érződik. Akkurátus vizsgálódás meg éppen kimutatná azt is, hogy *Lápvilágán, Táján, Tiszavidékén*, tehát azokon a képein, amelyeken fel sem tud tűnni a beöltözött kísértet, a félig felismerhető jelek szemlátomást jobban érzik magukat. Kár lenne hát, ha a többiek finom technikáján nevelt nosztalgiája, kinek-kinek az egyéniségére mért vizuális iróniája évjárathoz kötött új módivá válnék. Ha csak egy kalappá egyszerűsödne, mint a nonkonformista konform új jelképe.

P. Sz. J.

P. Sz. J.

7

1. 12.

nak, az [illegible]
győznék a tennivalókat.

A leggyakoribb az elmevizsgálat

— A hozzánk kerülő ügyek ötven százaléka a büntető ügyszakba tartozik — tájékoztat *dr. Szabó Árpád*, az intézet igazgatója. — Közismert — mondja —, hogy az élet és testi épség ellen elkövetett bűncselekmények igen sok orvosi természetű kérdést vetnek fel. Választ kell adni többek közt arra, milyen eszközzel követhették el a bűncselekményt, mikor állt be a halál, milyen az elkövető elmeállapota stb. A polgári jogban a *kártérítési perek* során gyakran kell nyilatkoznunk arról, milyen mértékű és természetű egészségi károsodást szenvedett a károsult; ugyanez a kérdés a munkaügyi perekben, az üzemi balesetekkel, foglalkozási megbetegedésekkel kapcsolatban is felmerül.

Büntető Törvénykönyvünk szerint nem büntethető az, aki a cselekményt elmebetegségben, gyengeelméjűségben, szellemi leépülésben, tudatzavarban vagy személyiségzavarban követte el, ami képtelenné tette *a cselekmény következményeinek* felismerésére. Érthető, hogy az orvosszakértői intézethez érkező kérelmek tekintélyes része éppen az elmeműködés esetleges zavarainak megállapítására irányul.

— Ha olyan személy követ el bűncselekményt, aki korábban — esetleg évtizedekkel azelőtt — ideggyógyászati kezelés alatt állt, szinte mindig kérik az elmevizsgálatot. Sokszor fölösnek látszó

nem gyakran maguk is gazdagít-
ják a tudományt a munkájuk vég-
zése során szükségesnek ítélt ku-
tatások eredményeivel.

— Egyik munkatársam azt vizsgálta, milyen gyakorisággal fordulnak elő hazánk egyes részein egyes tenyér- és talplenyomat minták — említ egy érdekes példát dr. Szabó Árpád. — Egyebek közt arra a következtetésre jutott hogy az úgynevezett örvényminta egyes területeken nagyon gyakori így az *öröklésbiológiai vizsgálatokban* semmiféle következtetés sem szabad erre alapozni.

A tévedések elkerüléséért

Mindez fontos célt szolgál *a minimumra csökkenteni* a téves orvosi vélemények lehetőségét. Teljesen persze nem zárható ki a tévedés kockázata, így felmerül a kérdés: mit tehetnek az érdekeltek, ha a szakértői vélemény szerintük nem a valóságot tükrözi?

— Ha a hatóság aggályosnak tartja a véleményt, másik szakértőt is meghallgathat — mondja az intézet igazgatója —, és a második esetben már *csak állandó szakértőt* vehet igénybe. Ha az érdekeltek nem értenek egyet az orvosi véleménnyel, indítványozhatják más szakértő meghallgatását, és végső soron maguk is beszerezhetnek más orvostól származó szakvéleményt. Ha a két orvosi álláspont eltérő, a hatóságok kötelesek ezt figyelembe venni. A helyes döntéshez segítségükre van az *Egészségügyi Tudományos Tanács* is, amely felül

Kiss Zoltán László, festőművész 2. Folytatás.

Chikán Bálint: A kontinuitás jegyében. Kiss Zoltán László festőmetéről.

2 Kiss Zoltán László: Komédiás, plextol, 60×50 cm, 1978 (fotó Markovits)

Művészet, 1984. 10., 20-old.

Kiss Zoltán László, festőművész 3.) Folytatás.

Chikán Bálint: A kordinuitás jegyében. Kiss Zoltán László festészetéről.

3. Hölgy varánusszal, vegyes technika, 80x60cm, 1979. /repr./

3 Kiss Zoltán László: Hölgy varánusszal, vegyes technika, 80×60 cm, 1979 (fotó Markovits)

Művészet, 1984. 10., 21-

Kiss Zoltán László, festőművész 4.) Folytatás

Chikán Bálint: A kontinuitás jegyében. Kiss Zoltán László festészetéről.

4 Kiss Zoltán László: Stressz, szitanyomat felhasználásával készült „Vendégkönyv", egyenként 50×27 cm (fotó Somfai)

Művészet, 1984. 10., 22 old

félmosoly a minden lehet állapotát jelzi, mivel a mindennapos más-arcúság, a mindennap új élet és új halál komédiás játéka miatt a Komédiás maga téren és időn kívülivé válik.

1979. Hölgy varánusszal

1979-től kezdve jelennek meg az alkotásokon a figurák mellett olyan motívumok, amelyek az alakot körülvevő tér absztrakt általánositásának tökéletes ellentételeként a maguk teljesen konkrét realitásukban idéződnek fel. Természetesen a látvány értelmezése ezáltal újabb rétegekkel gyarapszik, ám mégsem mondhatjuk azt, hogy e motívumok segítségével az alapmondandó egyértelműbb lesz.

E képen a nő és a gyík között semmiféle kapcsolat nincs. A hüllő a kompozíció jobb alsó sarkában mindössze félig látható, de a megfestett fej és törzs sokkal plasztikusabb, mint a nő mellképe. Ez utóbbi inkább sík, kétdimenziós kiterjedésű.

A fej kidolgozása hasonlatos a Komédiásnál leírthoz, csak itt éppen az orrüregek hangsúlyosabb és szélesebb állása miatt az arckarakter inkább negroid típusú embert mutat, mint eurázsiait. És bár ebből következhetne a varánuszábrázolás, de semmilyen kompozicionális kapcsolat nem utal erre.

A varánusz ugyanis a kép előterében (ideg-) hálózat. A kék háttér foltja rátelepedni látszik az egyébként előbbre komponált fejre.

A Stressz az átvezető mű a fiktív portrék és az anatómiai szemléltető ábrákból indított festménysorozat darabjai között. Hiszen motívuma az emberi fej – de már nem az arc jelenik meg a képen, hanem ami mögötte van, s nemcsak áttételesen, hanem szó szerint értve kijelentésünket.

3

Kiss Zoltán László festőművész 5.) Folytatás.

Chikán Bálint: a kontinuitás jegyében. Kiss László Zoltán festészetéről.

5 Kiss Zoltán László: „←",
vegyes technika, 58×77 cm, 1982
(fotó Vargóczki)

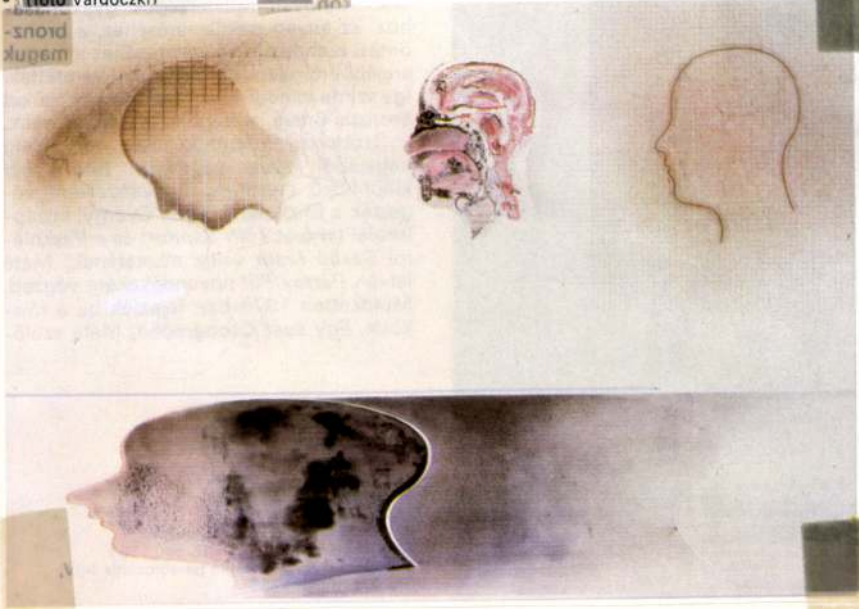

Művészet, 1984. 10., 23-old.

MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kiss Zoltán László,
festőművész 6.) Folytatás.

MŰVÉSZET

1984 -10- - - 23-old.

Chikán Bálint: A kontinuitás jegyében, Kiss Zoltán László festeszetéről.

6

6 Kiss Zoltán László: Tolerance, vegyes technika, 57×78 cm, 1983 (fotó Somfai)

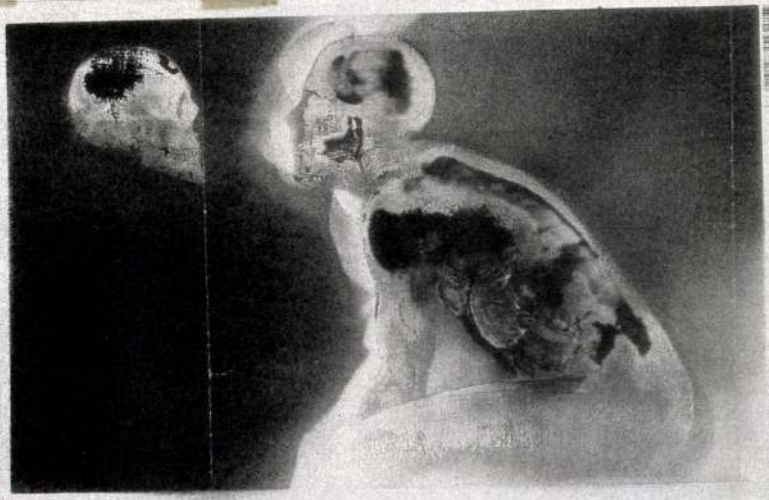

Vásárhely peremén

Lantos Györgyi és Máté István műhelyében

Jó másfél évtizede tart már művészeti életünkben az a sajátos folyamat, amelynek eredményeként a realisztikus ábrázolásmód egyre inkább háttérbe szorul minden képzőművészeti műfajban. Defenzívába került ennek során a „vásárhelyi iskola" néven emlegetett képzőművészeti mozgalom, és veszített jelentőségéből a nagy múltú szegedi Őszi Tárlat is. Megfogyatkoztak azok a fórumok is, amelyeken nemcsak megtűrik, de esetleg szívesen is látják a hagyományosabb ábrázolásmódokat követő alkotókat. Hovatovább csak a megújulási és koncepcionális zavarokkal küszködő Őszi Tárlat maradt az egyetlen fórum, amely körül gyülekezhetnek azok a festők, szobrászok, grafikusok, akik – elkötelezettségükből eredően vagy kirekesztettségükben – vállalják a sorsközösséget bizonyos hagyományok továbbvitelében.

Nincsenek tehát könnyű helyzetben azok, akik mernek realisták maradni, különösen akkor, ha fiatalok, pályakezdők, akiknek nemzedéke manapság tömegesen

1

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 JUN 23

ÉLET ÉS IRODALOM

Kiss Zsuzsanna

Grafikumüvész

1021

Kiss Zsuzsanna: Chartres

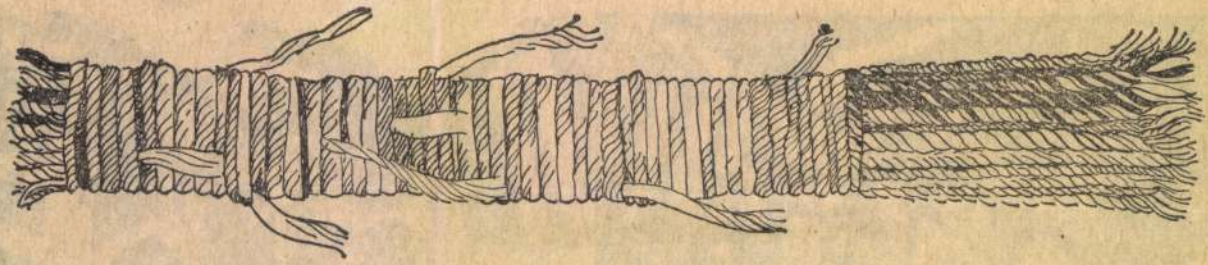

Tóth Sándor: Köteg

SZÁRAZ GYÖRGY ROVATA

NAPTÁR

IBN BATTUTA, 1353.: „Ha egy néger utazásra indul... nem visz elemózsiát, csupán sótömböket, üvegdiszeket és illatos fűszerféléket... Ha betér egy faluba, a néger asszonyok odajön-

Kiss Zsuzsanna

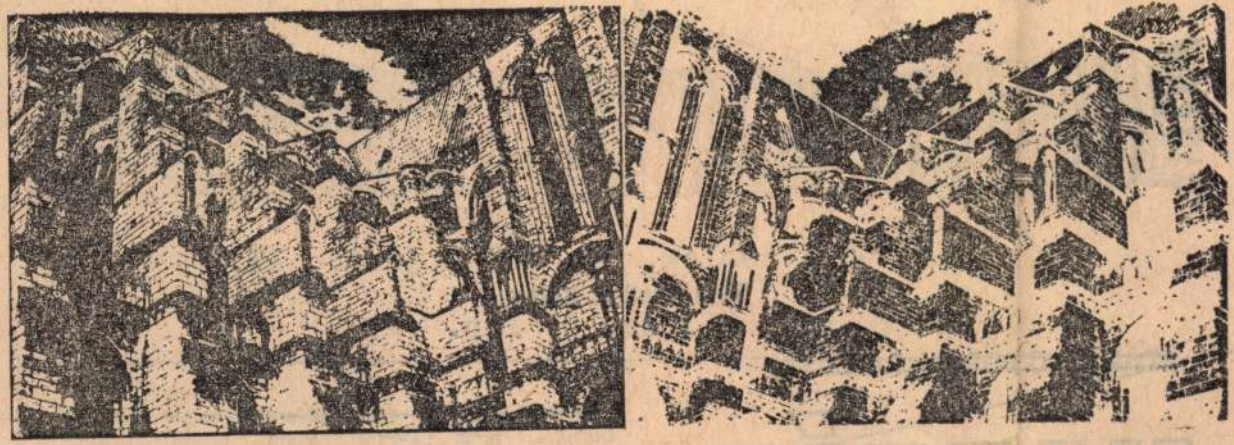

Kiss Zsuzsanna: Chartres

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni. 23.

[redacted] XXIII. évf. 25. sz. 4. lap.

A tuloldalon lásd: Tóth Sándor: "Köteg" c. rajzát.

Tóth Sándor

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juni. 23.
XXIII. évf. 25. sz. 3. lap.

Tóth Sándor: Köteg

SZÁRAZ GYÖRGY ROVATA

NAPTÁR

IBN BATTUTA, 1350.: „Ha egy néger utazásra indul... nem visz élemózsiát, csupán sótömböket, üvegdíszeket és illatos fűszerféléket... Ha betér egy faluba, a néger asszonyok odajönnek, és hoznak kölest, tejet, baromfit... és az utazó kedve szerint vásárolhat tőlük."

NÉPSZABADSÁG, 1973. V. 27. RUDNYÁNSZKY ISTVÁN: „A gyarmatosítók érdekében monokultúrás gazdaságot kényszerítettek több afrikai országra. Így például Szenegálban és Maliban föl-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HAJDÚ-BIHARMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1957 APR. 6.

Jegyzetek az I. iparművészeti kiállításról

AZ ELSŐ vidéki iparművészeti csoport megalakulása és első közös kiállítása mindenképpen komoly kezdeményezésnek számít. Annál is inkább, mert az iparművészet az a terület, amely legközvetlenebbül részese mindennapjainknak, azt leginkább formálja. Különösen időszerű volt tehát intézményesen is összefogni a megyében eddig egyénileg dolgozó művészek, alkotók tevékenységét, hiszen a csoportos forma mind az egyéni fejlődésre, mind a közönséggel való kapcsolatra egyaránt jó hatással lesz. Mindenképpen örömmel kell tehát üdvözölnünk az első közös megmozdulásukat, de a kiállítás nem szorul elnéző örömre. Az alkotások komoly művészi igényről tanúskodnak, és többnyire meg is felelnek ennek az igénynek.

Ami a látogatót azonnal megragadja, az a tematikai gazdagság. A kissé zsúfoltan rendezett teremben lakberendezési tárgyaktól selyemfestésig és érmékig az iparművészet szinte teljes egészét felölelő alkotásokat találunk. Többször kiállító művészek mellett, mint Kissné Herpai Katalin, vagy Prim Zoltán először kiállító művészeket is találunk szép számmal. Szemléleti frissesség, eredetiségre törekvés a jellemző, ha ennek megvalósítása néha elmarad is az igény mellett. Néhány művész máris komoly igéret, így elsősorban a fiatal Bartha József. Hangvétele, lásátmódja, motívumrendszere egyéni, de ugyanakkor mélyen a magyar folklorban gyökerezik. Tujafából készült asztala és lócája méltán lett a kiállítás egyik legszebb összeállítása. Kenderfonással készült vas ülőkéi olcsóságukkal, egyszerűségükkel, ízlésességükkel hívják fel magukra a figyelmet, s ha a lakásban nem is, de esetleg tömeges várakozóhelyeken, víkendházakban, erkélyeken hasznosak és szépek. Kisplasztikái (Figura I—II., Madár) anyagszerűségükkel a primitivitás legjobb értelmezésében, járható művészi utat mutatnak.

Bakó Ilona függönyei, terítői egyéni ízlésről vallanak. Visszafogottságában is gazdag színkultúrával, harmonikus, rendkívül kellemes alkotások. Egyéni hangja értéket jelent.

Kissné Herpai Katalin az érettebb művész hangján, de ugyanakkor több rutinszerűséggel is jelentkezik. Tematikai igényesség enyhíti a néha szokványosabb megoldást. Selyemeinek hangulatában szorosan kötődik a selyemfestés hagyományaihoz, megoldásaiban az emberábrázolás képszerűségére törekszik. Hangulata az ikonok érzelmi mélységét idézi, bár néha azok igazi mélysége nélkül.

KÜLÖN kell szólni Prim Zoltán ötvösművész alkotásairól. Nagy, bár egészében véve egyenetlen anyaggal jelentkezett ezen a kiállításon. Igazán sajnálatos, hogy nagyszerű ólomdomborításai, igényes érmei mellett olyan alkotásai is szerepelnek, mint a Hortobágyi csikós vagy az Ugrató lovas, amelyek e provinciális témát, még átgondolatlan művészi megoldással, a felület egybemosódó, lényegkiemelés nélküli megmunkálásával a szokvány színvonalára süllyesztik. Ólomdomborításai közül viszont a Torreádor vagy a Halak az egész kiállítás egyik legkiemelkedőbb teljesítményét jelentik. Mély művészi átélés, igény, színvonal jellemző érmeire is, csakúgy, mint tálainak (Pegazus) rajzára.

Berki Nándor szobrászművész ezúttal a kerámiában kereste kifejezési lehetőségeit. Az anyagszerűség még nem tökéletes nála, alkotása így kissé külsőlegesebb eszközökkel történik, bár Bika figurájában expresszív érzékről tesz tanúbizonyságot. Erőteljes egyénisége néha ellentmond a kerámia simulékonyabb fogalmazásmódjának. Berkiné Simonfalvi Gizella az először kiállítók csoportjához tartozik. Még nem érett alkotó, vázái néhol fölöslegesen nyugtalanok, igazán egyéni jelleget még nem mutatnak. Ennek ellenére ez a nyugtalanság sajátos belső izgalommá „szelidülve" a későbbi kiállítások kellemesen üde színfoltjait jelenthetik.

Incze Sándor paddal és irha ülőkékkel jelentkezett. Ökonomikusabb, férfiasabb egyszerűséggel még sokat gazdagodhat. Ízlésére finomság jellemző, ami könnyen modorossá is válhat, bár legutóbbi kiállításához képest, a most kiállított tárgyai jelentős előrelépést jelentenek. Már kilépett egyfajta belterjes formakultuszából a lehetséges fejlődés irányába.

Horváth Istvánné fa—műbőr pihenőszéke szemre is, de mindenképpen is kényelmetlen alkotás. Dicséretére szolgál viszont a jó formaérzék, a merevségében is harmonikus térbeosztás. Ugyanaz a jó anyagismeret is jellemző rá, mint Papp Miklós gémfiguráira, amelyek viszont témájukban alig lépik túl a szokvány kereteit.

Géder Sándor szőlőgyökér figurái a művészet egy sajátos divatát követik. Meglátni a természet esetleges, véletlenszerű formáiban a szépet, a művészileg törvényszerűt. Bebizonyítani azt, hogy egy talált gyökér is lehet az emberre jellemző, értékes. És nem kell hozzá más, csak jó szem, művészi érzék, fantázia. Sajnos a fantázia mellett Géder alig mutathat fel valamit. A Cumi című figurája öncélú, értelmetlen alkotás. A Magányban az egység marad el, a szimbólum értékű formát a következetlen alapozás rontja, s még címével együtt sem eléggé kifejező.

Tóth Gyula faragásai kétségtelenül gazdagok, de néhol a zsúfoltság érzetét keltik, ami rontja a gondos megmunkálás értékét. Szoboszlai Gábor falipolca és újságtartója jó gyakorlati érzékről, kevesebb fantáziáról tanúskodik.

GAZDAG gyertyatartókollekciót láthattunk a kiállításon. Nagy többségükben nem lépik túl a szokványos megoldásokat, gyakran ellentmondanak a célszerűségnek is. Pedig az iparművészet, még egy olyan anakronisztikus tárgynál sem mondhat ennek ellent, mint a gyertyatartó, ennek gyakorlati igényét legalább az alkalmasság szintjén ki kell elégíteni. Ez különben minden iparművészeti alkotásra egyaránt jellemző kell, hogy legyen. Technikai megoldásban csakúgy, mint formailag.

Egészében nézve a kiállítást, dicséretes kezdeményezésnek vagyunk tanúi. Láthatunk néhány nagyon jól sikerült alkotást, és a kiállítás mint egész is feltétlenül többet mutat már, mint egy hasznos kezdeményezést. Követendő utat jelent.

Thoma László

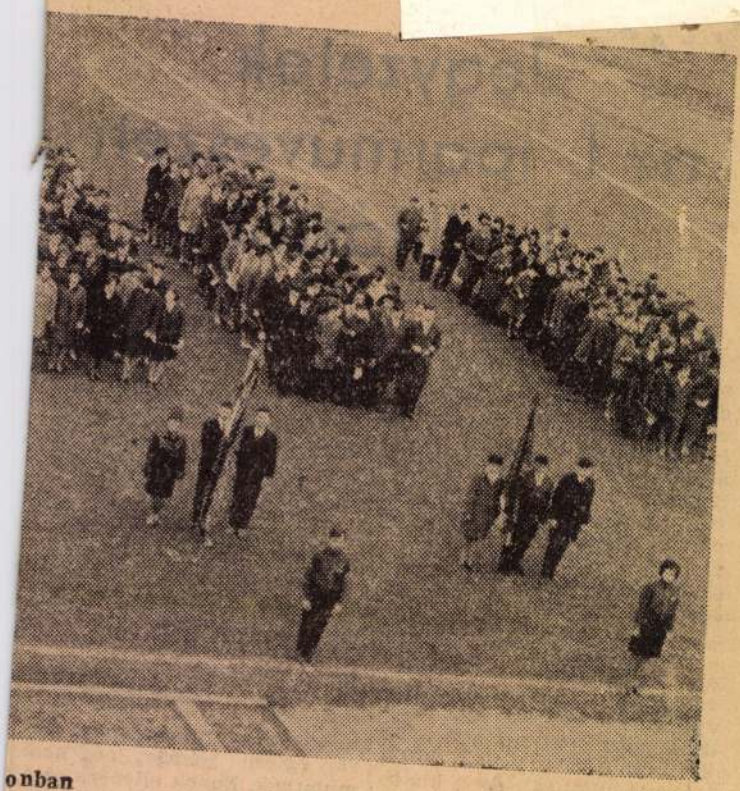

onban

gy út után, hetőségek előtt

s múltra tekint
zeti mozgalom.
ozás a paraszt-
természetesen
ayezett. A kis-
lapuló gazdál-
egyszersmind
tta fel, a szo-
s. S az új for-
eredményezte
n a parasztsá-
ment. A válto-
a magával, hi-
eredmények, a
k a tényezők
zeti parasztsá-
nléletét.

gy a termelő-
rmészetesen a
i fordulópont-
viseleti szerv

zeti tag gyült
ogy Hajdú-Bi-
eddig megtett
ukról, jövőjük-

ről szóltak a
tt a tartalmas
ozása a terme-
választották az
i kongresszus
zlet. Olyan jel-
ordultak elő a
k, s jelentősé-
k. Történelmi
ondani, hiszen
lődés eredmé-
énk termelő-
non, a szövet-
sszes formáját
sze és tárgyal-
alókat.

foglalkozott
zeteinek fej-

mondta egyik
ozzászólásában.
megkezdődött
átszervezése,
rövid néhány
lni, hogy sor-
be vehetik, s
ik további te-

öknek. Akkor
ozás, az önálló
en hamar meg
mindannyian
bizalommal
gáló új terme-
lása elé.

lentős szerepet
zatainak arán-
elelően eddig
mezőgazdaság
a parasztság
is helyzetének
a szerep még
övetkezménye,
bet is várha-
gtól. Erre az
fel bennünket
mindenki lát-

szocialista nagyüzemek módjára dolgozni, még nagyobb ütemű fejlődést biztosítani.

Az önállóság a következő időszak egyik legfontosabb tézise a mezőgazdaságban is. Új gazdaságirányítási rendszer bevezetésére készülünk a mezőgazdaságban is. Ez kifejezésre jut nyilván akkor, amikor egyes üzemek szabadabban tervezhetnek, amikor maguk szabják meg — a kenyérgabonán kívül —, hogy mit termelnek, amikor egyenrangú partnerként tárgyalnak a vállalatokkal. De a legnagyobb önállóságot talán éppen az biztosítja, hogy külön érdekképviseleti szervük lesz, s az egész termelőszövetkezeti mozgalom irányítása, fejlődési lehetőségének biztosítása egy saját szerv kezében összpontosul.

Egy másik felszólaló arról beszélt, jó és megnyugtató azt tudni, hogy az országos kongresszusra olyan emberek mennek, akik nagyon jó ismerői a mezőgazdasági problémának. De ezenkívül egy nagyon lényeges tulajdonsággal is rendelkeznek a megválasztandó küldöttek: érzik is és átérzik ezeket a problémákat. Tehát nemcsak ismerik, hanem érzik is, mit kell megoldani a mezőgazdaságban, a termelőszövetkezeti parasztság érdekében. S ez a hozzászóló nagyon lényegesnek tartotta az érzelmi momentumot. Biztos, hogy igaza van. Ezt igazolták maguk a felszólalók, mert mondataikat érzelmi tényezők is irányították. Minden hozzászólásból kicsendült a szövetkezeti tagság életszínvonalának további emelését célzó indíték. S akik közülük bekerültek az országos kongresszus küldöttei közé, azok bizonyára e legmagasabb fórumon is méltóan fogják képviselni azokat, akik odaküldték őket.

Hogy milyen lényeges szerepet tölt be a mezőgazdaság népgazdaságunkban, azt a IX. kongresszus is méltatta. Azok az intézkedések, amelyek itt születtek, azt kívánják szolgálni, hogy a mezőgazdaságot ezután egyenrangú munkaterületnek tekintsék a népgazdaság más területeivel; a mezőgazdasággal foglalkozó emberek életszínvonala, szociális ellátása közelítse meg a bérből és fizetésből élő dolgozókét. Nos, ezek az intézkedések — köztudomású — nagyon jó visszhangot keltettek, és a mezőgazdaságban dolgozók nagy örömmel fogadták ezeket. S kétségtelen, hogy ennek az eredménye látszik már most is, amikor sok felszólaló arról számolhatott be, hogy az eddigi elvándorlási folyamat megfordult; a faluba most már vissza és nem elmennek.

Az eddigi intézkedések helyesek és szükségesek is voltak. De feltétlenül látni kell, hogy bevezetésük nyilván egy bizonyos szintű — méghozzá elég magas szintű — termelést tételezett fel, hogy ezekhez az intézkedésekhez egy olyan alap kellett, amely elbírja például a hitelelengedést, az amortizációs alap képzését, az SZTK-járadékot stb. S a mi mezőgazdaságunk ezt megteremtette, a szocialista nagyüzem bizonyított: megvannak azok az alapok, amelyekre a következőkben — most már még kedvezőbb viszonyok között — támaszkodni lehet. S bizonyára ezek az alapok adnak lehetőséget arra is, hogy a szövetkezetekben az új gazdaságirányítási rendszer előfutáraként már most is egyre nagyobb önállóságról beszélhetünk, szabadabb tervezéssel, szabadabb elképzelésekkel gazdálkodhatnak.

Nagy út áll mögöttünk, és nagy lehetőségek állnak előttünk — talán ez a leg-

Kissné Herpai Katalin

AZ ÜZEMI TÁRLAT 1975 ANYAGÁBÓL

Hajdu-Bihari Napló, 1975. okt. 24.

böszörmény, Újfehértói u. 71.

EGYÉB

Olajkályha eladó. Lahner u. 37.

Karácsonyfatelep létesítéséhez 8—13 cm-es növényegészségügyileg, államilag ellenőrzött ezüstfenyő (Glauca) csemete százanként háromszáz Ft. Díjmentes, szakszerű csomagolás, postai utánvétes szállítás. Német Jenő fenyőkertészete, 9444, Fertőszentmiklós, Petőfiházi u. 1.

Körtefarönköt veszünk. Szalaggyár, Bethlen u. 32.

Eladó 3 db üzemképes német gázkonvektor, 3 db új gáz falimelegítő. Dara-

lvával szem
14-885, reg

Piros mél
kiságy, járd
adó. Érde
u. 26. Bere

Mély gyer
Mester u.

Veress
mény, 60×8
terfia u. 30

Parkettázá
csiszolást,
ranciával
Kinizsi u.
14-134.

Dunyha,
toll felvás
Zsilinszky u

Szobafesté
garanciával
gári Sándor

TENK LÁSZLÓ:
PORTRÉ
(Bal alsó kép)

MENYHÁRT JÓZSEF:
CIGARETTASZÜNET
(Bal felső kép)

KISSNÉ HERPAI KATALIN:
ÉLETFA
(Jobb felső kép)

MDK

Kissné Kende Judit

Tamás Calória, 1931. dec. 29.kiáll.

Kissné Kende Judit.

kerámikus

I. Ipolyművészeti Kiállításon szerepel szorjet népmesét megelevenítő kútterve. (emlétve.)

Magyar Nemzet, 1952. aug. 3.

MDK

Kissné Kende Judit keram.

Dutka M: A m. iparm. első seregszemléje, Magy.Nemz.
1952. aug. 12. 4.l.

MDK

Kissné Kende Judit

Kerámiái az Orsz.Magy.Iparműv.Társ.kiállitásárol. Repr.

Magy.Iparművészet, 1931. 139.lap

MDK

Kissné Kende Judith

Lakatos A.: Az első országos magyar iparművészeti tárlat. Művészet 1938. III. ßß 22. sz. 158.l.

MDK

Kissné Kende Judit

Az Orsz.Magy.Iparműv.Társ. nyári kiállitásairól. Vázák, készitette Kissné Kende Judit. Repr.

Magy.Iparművészet, 1931. 7-8.sz.

Kissné Kende Judit

szerepelt a Nemzeti Szalon iparművészeti kiállításán.

Est 1932. XI. 8.

MDK

ip. mű

Kissné Kende Judit

gyermekjátszótér - kútmodellje szerepel az első magyar iparművészeti kiállitáson.

Fedor: Az első magyar iparművészeti kiállitás.

Nők Lapja, Bp. 1952. augusztus 14. [8. l.]

Kissné Kende Judit
Kutterv, kerámia
Vázák, "
Tálak, "

Ernst Museum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.
8 l.

Salgótarján /Baranyainé/

pt innen

Története: A Kacsics-nemze
nembeli Illés ágból szárm
1348 évi oklevél emliti.
osztozik Salgó sorsában é
ből való az első emlités,
török után a helység gr.
majd a XVIII. század elej
ben 17, 172o-ban 2o magya
század második felétől a

Plébániáját már az
liti.

Ujabban Nógrádmegye
vidék központja, a mint i
lepülés forgalmi ut mentén
több ujabb település ágaz
zárt beépités. A körülvev
Az 1821-es nagy tüzvész

Kiss György Sándor, [építész]

MDK

Díjat nyert az óbudai
tervpályázaton

– : Elkészült Y-híd a Flórián tér
felett 1.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. nov. 24.

Kissné Herpay Katalin

1971 óta több tucat bemutatón láthatták a debreceni nagyüzemnek dolgozói a megyei művészek munkáit. Ebben az évben a nézők a művész alkotásaival ismerkedhettek meg.

Sz. E.: Üzemi tárlatók '77.
Hajdusági Munkás, 1977. okt. 14.

Kissné Herpay Katalin batikja

A 31. Hajdu Bihar megyei Őszitx Tárlaton szerepelt.

Alföld 1977-1-94
Szabó Ernő:Egy őszi terem

Kiss Józsefné

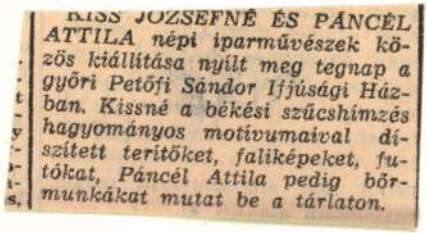

KISS JÓZSEFNÉ ÉS PÁNCÉL ATTILA népi iparművészek közös kiállítása nyílt meg tegnap a győri Petőfi Sándor Ifjúsági Házban. Kissné a békési szűcshimzés hagyományos motívumaival díszített terítőket, faliképeket, futókat, Páncél Attila pedig bőrmunkákat mutat be a tárlaton.

Magyar Hirlap 1978/296/1o

MDK

Kisné Kende Judith keramikus

Magyar Iparművészet, 1931. 39. l.

MDK.

Kissné,Herpai Katalin

Kiállitási hir

Hajdubiharmegyei Népujság 1967 márc.19.

MOK

Herkai Katalin, Kissné

l.: Kissné Herkai Katalin

Alföld, Debrecen, 1955 tavaszán, VI. évf. 1-2. sz. 49. l.

Kissné Hegyi Katalin

Művei szerepelnek a Kelet-magyarországi képzőművészek tárlatán a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1973 január 9,
4.old.

Kissné Herpay Katalin

Virágos Debrecen, sekyem batik
83×62

Debrecen Rönyéke és Hortobágy
tájképkiállítás

KISSNÉ HERPAY KATALIN

Iparművész. Batik-munkái szerepelnek az őszi tárlaton, Derecskén és Debrecenben.

Thomas László: Jegyzetek az őszi tárlatról.

Hajdú-Bihari Napló, 1971. dec. 14.

Kissné Herpay Katalin

Szerepe a megyei táslaton

M. M.: Az ősi táslat debreceni bemutatója

Hajdu Bihari Napló 1970 XII. 19

Kissné Herpay Katalin

Batik faliképeivel szerepelt a kiállításon.

Solymár István: Kelet-magyarországi képzőművészek kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában.

Alföld 1973/2 83 old.

Kissné Herpay Katalin:

Pávák (batikolt falikép)

Népművelés 1973/2 Borító 4.

Kissné Harpay Katalin

1. Virágok 57 x 70 vánoubatik

2. Piros virág 44x56 — " —

Tavaszi Tárlat 1972
Nyíregyháza — Debrecen

Kissné Herpay Katalin

Bábolc rep.

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M. N. G. 1972.

Kissné Harpay Katalin

Piros virágok rep.

Tavaszi Tárlat 1972
Nyíregyháza – Debrecen

Kissné Herpay Katalin

Pásák rlpr.

Kelet – Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M. N. G. 1972.

Kissné Herpay Katalin
iparmüvész

A művésznő fegyelmezetten szerkesztett munkáit ismerik, úgy a budapesti, mint a debreceni kiállításokról.

Losonci Miklós: Iparmüvészeti élet Debrecenben.
Müvészet, 1974.október - 22.oldal.

Kissné Herpay Katalin
iparmüvész

A müvésznő hiszelete finoman
árnyalt, nemes szinvilága hat-
ja át „Mesebert"-jét.

Losonci Miklós: Iparmüvészeti élet Debrecenben.
Müvészet, 1974.október - 22.oldal.

Rissné Kerpay Katalin
Iparművész

A művésznő beszélgető asszonyai a stilizált természet részét képezik, nem szakadnak ki a nyárból.

Losonci Miklós: Iparmüvészeti élet Debrecenben.
Müvészet, 1974.október - 22.oldal.

Kissné Herpay Katalin
ipar művész

A művésznő reklámrajzoló-
volt, 1952 óta foglalkozik ba-
tikkal. Vonzódik a növényi ör-
namentikához.

Losonci Miklós: Iparmüvészeti élet Debrecenben.
Müvészet, 1974.október - 22.oldal.

Kissné, Herpay Katalin

grafikus

Kissné Herpay Katalin 1928-ban végette el az Iparmüvészeti Iskolát Haranyhy Jenő és Sinay Imre tanítványaként.

Losonci Miklós: Iparmüvészeti élet Debrecenben.
Müvészet, 1974.október - 22. oldal.

Kissné, Herpay Katalin

Grafikus

„Batik" (repró)

Losonci Miklós: Iparmüvészeti élet Debrecenben.
Müvészet, 1974.október - 22.oldal.

Kissné Herpay Katalin

1. Párák selyem batik 50x40
2. — " — vászon — " — 50x40

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M. N. G. 1972.

Kissné Herpay Katalin

1. Bábok vásznon tatík 50x30
2. Piros virágok —"— 40x40

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M. N. G. 1972.

Kissné Hopay Katalin

Virágok vásznon tatík 30x30

Kelet-Magyarországi Képzőművészek
Kiállítása M.N.G. 1972.

Kissné Herpay Katalin

a Hajdu-Bihari "őszi tárlaton „Mesekert" - „Rend a mindenségben" c. sebjemképei szerepeltek. (említve)

Székelyhidi Ágoston: Hajdú-Bihari Őszi Tárlat 1971.

Alföld, Debrecen, 1972. 2.

Kissné Herpay Katalin

Bemutatott műve:

„Talvédő", lenvászon batik.

Tilles Béla: Őszi tárlat 1970.

Hajdúszoboszló, 1970.

Kissné Herpay Katalin

Bemutatott művei:

„Mesekert", batik, 55 x 80 cm (reprodukció)

„Rend a mindenségben", batik, 50 x 55 cm.

Kabó László: Őszi tárlat 1971.

Debrecen, 1971

Kissné, Herpay Katalin

1. Keskert batik 55 x 80

2. Rend a mindenségben batik 50 x 55

Őszi Tárlat 1971 Debrecen

Kissné Herpay Katalin

Falvédő lenvászon batik

Őszi Tárlat 1970. Hajdúszoboszló
Műv. Kőp.

Kissné Herpay Katalin

a Képcsarnok Vall. Medgyessy Termében rendezett kiállításon ivrepelt műve, egy sehjem batik (emlitve)

Szabó Ernő: Kiállítás a Medgyessy Termében, Hajdúbihari Napló, 1974. júl. 3.

Kissné Kerpay Katalin
textilgrafikus

Részt vett a tárlaton

Tóth Béla: A Hajdu-Bihar megyei képzőművészek....
Művészet, 1971. április - 37. oldal.

Kissné Herpay Katalin

Szerepel a meggyei őszi tarlaton

Magyari Vilmos: Őszi tarlat 1970

Hajdu Bihari Napló 1970 XII. 16

Kissné Herpai Katalin

Batikolt textilekkel

Arezepel az arábbi tárlatom

Debrecenben

Tóth Ervin: Üzemi tárlat a
Radnóti Klubban

Hajdú Bihari Napló 1971 Tx.10

Kissné Herpay Katalin

Batik munkával

szerepel az alábbi tárlatok

a debreceni Déri Múzeumban

N.N.: Holnap nyílik a tavaszi tárlat

Hajdu Bihari napló 1971 IV. 28

Kissné Herpay Katalin minsége

Szerejmel a hajdusági minsérek
tokaji tavlatan

N.N.: Hajdusági hatek Tokajban

Hajdu Bihari Napló 1971 IX.16

Kissné Herpay Katalin

Batikmüvekkel szerepel
a megyei táslatom
Hajdu bőszörményben

N. N.: Megnyitották az idei
őszi táslatot

Hajdu Bihari Napló 1970 XII.1

Kissné Herpay Katalin

Batik munkákkal

szerepel az alábbi tárlaton

Magyari Vilmos: Tavaszi Tárlat
1969

Hajdu Bihar megyei Nézőpont 1969 Ü. 11

Kissné Herpay Katalin operaénekes

Batikmunkákkal szerepel a
tavaszi tárlaton a debreceni
Déri Múzeumban

M. N.: Megnyílt a tavaszi tárlat

Hajdú-Bihar megyei Népújság 1969 IV. 29.

M.D.K.

Kissné Herpay Katalin, textil-iparművész

„rutinos, motivumorban gazdag egyéniség. Batikolt képei az ikonok emberábrázolásait ismétlik, debreceni és hortobágyi részleteket ábrázoló terítői izléseset..." a déri hu-zemu műre. 18-31. hört rendezett iparmű vészeti kiállításán.

Sz. Kürti Katalin: Három kiállítás

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII.évf. 6. sz, 76. old.

MDK

Kissné Herkai Katalin

Népi együttes c. batikjával a fővárosban rendezett kiállításon III. díjat nyert. Selyem-batikmunkákkal szerepelt az 1954-ben rendezett megyei kiállításon.

Kádár Zoltán: Debrecen művészi fejlődése a felszabadulás után.
Alföld, Debrecen, 1955 tavaszán, VI. évf. 1-2. sz. 49. l.

HDK

Kissné Herpay Katalin (iparmű-
vész)

Batikmunkával szerepelt a debre-
ceni szőttesművészek első bemutat-
kozásán a Déri Múzeumban.

Tóth Ervin: A kiállítások tükrében.

Alföld, Debrecen, 1960. 2. sz. 81. l.

MDK

Herpay Katalin, Kissné

l.: Kissné Herpay Katalin

Alföld, Debrecen, 1960. 2. sz. 81. l.

Kissné Herpai Katalin Ipamnicón

Noskopi: 3 kiállítás; csók. J. Galéria

Nejszava 1955 okt. 30. 83 évf. 256 u.

Ye.

Kissné Duschnitz

Piroska

iparm.

Ert. 1928

77

jobb alsó X

Kissné Beöthy Mária építész

Terverőcsoportjának tervét 40.000 ft-ért megvették az alábbi pályázatou

Kovács Ferenc: A tabáni Rácz gyógy fürdő terv pályázata 1969

hagyat Építőművészet 1970/4 2 old.

Kissné Beöthy Mária építész

– Rimanóczy Gyula – Czeh Imre

45 ezer forinttal jutalmaztát

pályaművüket az esztergomi Várhegy és

Vármúzeum építészeti Zialakítására Zírt

pályázaton

Magyar Nemzet 1972 október 4

6. old.

Kissné Balázs Éva
és Szentkirályi Zoltán

az Uri u. 62-64. épület

helyreállitásának tervező épitésze
1969-72

Magyar Müemlékvédelem 1971-72

Bp.Akadémiai Kiadó 1974 72.old.

Kiss Ernő

a Képzőművészeti Kör jubileumára megnyílt „Húsz év alatt történt" c. kiállításon szereplők munkái.

(g. b.): Alapítás és beérkezés.
Kisalföld, 1943. nov. 22.

Kiss Z suzsa M.D.K.

Illusztráció és arckép /Major János/ repr.

Pest megyei H irlap 1963. május 12. 7.1.

M.D.L.

Kiss Z suzsa M.D.K.

Szelelés. rjaz. repr.

Pest Megyei Hirlap 1963. április 28. 8.l.

Kiss Zsigmond

szürszabó

Derecske

l.

Größfyszür 52. l

MOB 1976. 59. l.

Kiss Zsigmond

szürszabó Derecske

lásd

Györffy szür

131 l. képpel.

Kiss Zsigmond
rajztanár
Székely Erzsébet

l.

Rajzoktatás
1943. IV. évf. 9. sz.
66. l.

A m. kir. vallás- és közok
ügyszám alatt a keb. számv.
deletének másolata:

1927/28. évi kezelés. "Müvé
adások. Rovat: 1. Alrovat 2
/1.109 P.60 f./ Rovat: 4. A
/367 P.94 f./ Rovat: 6. Az
Bélyegilleték: nincs.

Utasitom, hog
sület berlini-téri fiókjának
Orsz. Bizottsága 1927/28.jav
kező összegeket utalja ki:

Kiss Zsigmondné

1901. tav. kiáll. Nemzeti Salon

Tanulmányfej, olajf.

600 kor.

Vassisak, római X. 141.

MDK

Kiss Zsigmond Székelykeresztur

Beszámoló a rajztanárok nyári továbbképző tanfolyamáról. Rajzoktatás. 1943. 9.sz. 66 l.

Lyka Károly : Történeti festészetünk az elnyomás korában. Uj Idők 1942. nov. 7. 45.sz. 1.

KISS Zsigmond írás

Komárom, ref. tpl.
toronyóra, 1850 u.

B Bartal M: Komárom
templomai. K., 2001 49

H-1126 BUDAPEST, MÁRVÁNY U. 28.
TELEFON/FAX: 06(1) 214-08-58
E-MAIL: MESMDESIGN@ADAM.HU

8. kép. A rot

ben már nem csak a szentély körüli a
megújítását is terveztük. *(6-7. kép)* A mu
reállítások Szervezési és Koordinációs
Megváltozott teljesen a felújítás kivi
ben kutató, tervező, kivitelező, szakrest
szervezet tagjai voltak. Személyes és na
között. Nyilván így is adódtak tévedés
hettek az egyes helyreállítások közötti
a helyreállítás menetéről történő gond
hatvanas, hetvenes évek nem éppen id
és nemzetközi érdeklődést is kiváltó, t
bak a lehetőségek, de az eredmény, úg
tó. A szalonnai munkák kivitelezője eg
műszaki felkészültségét nem vonhatom
rendelkeznek. A műszaki ellenőr Szen
ga mondta el, hogy műemléki kérdés
nincs szükség, még csak művezetési sze

Kiss Zoltán Lávló festő

„Napkelet" a Zépe (plextol, 50 x 30 cm)

szerepel az 1978-as Studió Ziállitáson

– Zatalógus a Zönyvtárban –

Kiss Zoltán László

A müvész alkotása szerepelt 1979ben először a baseli nemzetközi müvészeti vásáron a Müvészeti Alap és az Artex Müvészeti Iroda szervezésében.

Magyar Hirlap 1981/4/12/9

Borbély: Basel előtt Budapesten

Kissling Adám

Ötvös Kőmagyötvi

Nagyszeben 261. l

A
1458

Adam Kissling, M 1731, †1773. (B : III,22. Gy : 124.) Műve

nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

L Paszomántszegésű kalapja háromszögletű,

en. F 1743-ban.

Tanül

ordul, de visszanéz. Jobb kezében,
etet tart és baljával a szalma-
a. ~~Háromszöglettű kalapot visel,~~
möldöke fekete, szeme szötétbar-
asitott ujjú kabátja szétáll,
isnyája fehér, köténye sárga.
tett.

tei 92: 73 cm.
00 lirán. (358 frt. 80 kr.) A. Glisentitől,
17-én. (279/94.) 717 E°
a 12620/95. és a 22919/95 min. számot.
Lotz K., Schickedanz A. és Za-
.

Kissling Adam

ötvös 1731

laid

Gyárfás Nagyneben

Arch. Ért. 1910 416

Kiszling Ádám

Obr.

1738. Nagyneben
a communitás tagjá-
vá választatik

Irod

Htch 386 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírá

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Kissling Adam

Obr

Nagyneben, XVIII n. elsöf

wod

HHSz 526 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök va
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Kissling Ádám

ötv.

l.

Kőmagyötvj.

1458 A. 17.

Athozat

1935.

IV.	26.	1599.	m. kala	S
VII	3.	2606.	" "	S.
VIII	24.	2934.	" "	S.

A-NEO Budapest, Károly-körut 8.
Tel. T. 107—57.

Átvitel

Kissebesz szárnyasoltár

XVI. sz. eleje

Repr.

Pásztortúz 1930 jun. 29

Une Cor

L'envoi du catalogue

Messieurs Barabás et

Messieurs,

Par ce même co

dernier catalogue. Permettez-

bonne qualité de nos mar

Si vous faites une commande

possible pour vous satisfaire

KISSÁROSI KISS FERENC, éremművész, író, stb

Szül. 1791. Bécs. Ügyvédi vizsgát tett, Budára költözött. régiségbuvár volt. Akadémiai lev. tag. A pesti Egyetemen a régiség és éremtan helyettes tanara. 1852-től haláláig, 1859-ig. 27.old. Érmet készitett Kiss Ferenc Gáborról atyjáról 1843-ban. Vö. 26-27 old.

SZIGETI ISTVÁN: Kiss Ferenc Gábor régiségbuvár és numizmatikus érme 1843-ból 26.old.

Az ÉREM, Az Éremtani Társ. Éremtani Szakosztályának folyóirata. XXV. évf. 1969. 47-48. szám. Bp.

KISSÁROSI KISS FERENC, vésnök, író, stb.

Atyjáról készült érme 1843-ból. Átm: 43 mm. Bronzlemezből, belül üres. E/. Farkába harapó kígyó által képzett gyöngykörben 8 sor írás. H/ Farkába harapó kígyó által képzett gyöngykörben 6 ágú csillag alatt 11 sor írás. 26-27.old. Kép. 26-27.old.

SZIGETI ISTVÁN: Kiss Ferenc Gábor régiségbúvár és numizmatikus érme 1843-ból 46,old.

AZ ÉREM, Az Éremtani Társ. Éremtani Szakosztályának folyóirata. XXV. évf. 1969. 47-48. szám. Bp.

KISSÁROSI KISS FERENC, vésnök, iró, stb.

Atyjáról készült érme 1843-ból: Atm. 43 mm. bronzlemezből, belül üres. E/. Farkába harapó kigyó által képzett gyöngykörben 8 sor irás: H/. Farkába harapó kigyó által képzett gyöngykörben 6 águ csillag alatt 11 sor irás. 26-27.old. Fekete repr. 26-27.old.

SZIGETI ISTVÁN: Kiss Ferenc Gábor régiségbuvár és numizmatikus érme 1843-ból 26.old.

Az ÉREM, Az Éremtani Társ. Éremtani Szakosztályának folyóirata. XXV. évf. 1969. 47-48. szám. Bp.

SZIGETI ISTVÁN: Kiss Ferenc Gábor régiségbuvár és numizmatikus érme 1843-ból 26.old.

Az ÉRÉM, Az Érmtani Társ. Érmtani Szakosztályának folyóirata. XXV.évf. 1968. 47-48.szám. Bp.

Kissárs

(Bars vm)

Reviczky-kúria 199.l

Zádor – Rados

XII. Kelemen pápa archépe. Vászon, olaj, 67 × 54 cm.

Most: XIII. Ince. 1730

Mazzlaghy II. 412. szám.

Kissné Karspál Judit

volt a soproni belváros és vár falak helyreállitásának épitész-tervezője.

Gerő László: Váraink műszaléki védelmáról. Magyar Építőművészet, 1972.2.sz. 34-43.1.

Kissné Nagypál Judit

készítette a soproni Hátsókapu utca 2. sz. alatti műemlék lakóház helyreállításának tervét. Ő végzi a soproni rekonstrukciós munka műemléki irányítását.

Sedlmayr János: Soproni műemlék-lakóházak helyreállításának és kutatásának kérdései.
Magyar Építőművészet, 1971. 1.sz 50-54. l.

Uiszné Nagypál Judet

Sopron város 700. évfordulójára
készülő emlékmüleszvezésére kiszt
pályázaton részt vett a művész.

----:Képzőmüvészeti pályázatok.

Müvészet, 1976. december - 48.oldal.

dr Kiss Tiborné Nagypál Judit, építén

Az Országos Műemléki Felügyelőség és a gyászoló család, leányai Kiss Judit és Kiss Júlia mély megrendüléssel tudatják, hogy **dr. Kiss Tiborné Nagypál Judit** építészmérnök, a műemlékvédelem szolgálatában eltöltött alkotó évtizedek után 1980. december 4-én, 56 éves korában munkájának végzése közben elhunyt. Az Országos Műemléki Felügyelőség saját halottjának tekinti. Temetése 1980. december 18-án 14 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

-: Kodálozás

23

Népszabadság, Bp. 1980. dec. 14.

KISSNÉ NAGYPÁL JUDIT

Történelmi város-rekonstrukció és rehabilitáció Sopronban c. cikke

Müemlékvédelem, 1974. 4. sz. 13-22. l.

KISSNÉ NAGYPÁL JUDIT

építész

Sopron belső városfal Szt. György utcai szakaszának helyreállitását tervezte

Kissné Nagypál Judit: Történelmi városrekonstrukció és rehabilitáció Sopronban

Müemlékvédelem, 1974. 5. 1. sz. 13-22. l.

Kissné Nagypál Judit

tervei szerint állítottak helyre a Kor-
csai ref. templomot.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,
Merényi Ferenc: Magyar műemlékvéde-
lem V. (1967-68) Budapest 1970.

357 l.

Kissné Nagypál Judit

a soproni Elő kapu helyreállítására vonatkozóan tervet kémitett.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem V (1967-68) Budapest, 1970.

355 l.

M .D.K.

Kiss Tiborné Nagypál Judit épitész
OMF

Soproni lakóházak helyreállitása , I. Caesár-
ház, repr.

Magyar Építőművészet 1966/1. 42-45.l.

Kiss Tiborné Nagypál Judit

Sedlmayr János: Ref. templom helyreállitása, Karcsa. - Épitész: Kiss Tiborné Nagypál Judit, statikus: Mayer József, kerttervező: Örsi Károly, kőfaragó-restaurátor: Csiszovszky György, fotók: Dobos Lajos.

Magyar Épitőművészet, 1970.5ssz.46-49. l.

Kissné Nagypál Judit

tervei alapján a középkori részletek bemutatásával, modern részletekkel 1966-ban készült el a fehérvárcsurgói r.k. plébániatemplom helyreállítása.

Horler Miklós: Az Országos Müemléki Felügyelőség építészeti helyreállitásai /1963-1966/. Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

234. l.

dr. Kissné Nagypál Judit

Tervei nesint kérült el a soproni, Hátsókapu u. 2. sz. alatti Caesar-ház helyreállítása, kornerűsített ha-násokkal, borozóval.

Horler Miklós: Az Országos Műemléki Felügyelőség építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar műemlékvéd lem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

241. l.

Kissné Nagypál Judit

Serve nesint restauráltál soproutban a Bástya u. 42. sz. alatti copf hezti házat.

Horler M.klós: Az Országos Műemléki Felügyelőség építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l.,369 kép, 229-247. l.

241. l.

Kissné Nagypál Judit

1967-68-ban tervet készített a korcsai ref. templom restaurálásához.

Horler Miklós: Az Országos Müemléki Felügyelőség építészeti helyreállitásai /1963-1966/. Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

239. l.

Kiss Tiborné Nagypál Judit

Jervei szerint hémült el a pácini volt Mágodny-hasely szerszámz sgaraffittodíszes homlokzatának helyreállítása 1963-ban.

Horler Miklós: Az Országos Műemléki Felügyelőség építészeti helyreállításai /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai K., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

239. l.

M.D.K.

Kissné Nagypál Judit

Sopron, városfalak helyreállitása

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966 238.1.

M.D.K.

Kissné Nagypál Judit

Fehérvárcsurgó, r.k. plébániatemplom helyreállítása,

Magyar műemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 239.l.

M.D.K.

Kissné Nagypál Judit

Sopron , Caesar-ház helyreállitása,

Magyar müemlékvédelem 1961-1962, Bp. 1966. 242, 1.

Kisné Polyák Erzsébet, [bábtervező ?]

L.: Bódy Irén

8.

— :o A prágai ....

Esti Hirlap, Bp. 1978 dec. 7.

KISS TIBORNÉ NAGYPÁL Judit
építész

Dr. Kissné Nagypál Jakit

~~[illegible]~~ [illegible] karsai ref. templom
helyreállításának tervét. Az épület képét közli:

Horler Miklós: Műemlékvédelem és mai építészet.
Magyar Építőművészet, 1972.2.sz. 26-33.1.

KISSNÉ NAGYPÁL Judit

HORLER Miklós: In memoriam Nagypál Judit (1924-1980) - Magyar Müemlékvédelem, IX (1984) 467 -469.p. ill.

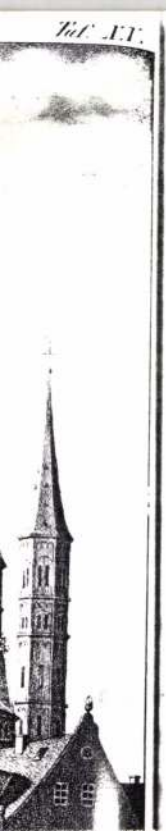

DER MARIENALTAR IM MAINZER DOM

Eine Stiftung des Bischofs Wilhelm Emmanuel Frhr. v. Kettele zu seinem silbernen Jubiläum am 25. Juli 1875

Wilhelm Jung

Bei meinen Domführungen geleite ich die Teilnehmer nach einer Ein am Marktportal in die Marienkapelle mit dem Marienaltar. Kein and im vielgestaltigen Dom bietet eine so intensive, augenfällig sichtbare rungshilfe in seine Geschichte, seine kunsthistorische Bedeutung u religiöse Dimension. Von hier aus erkennen wir Baugestalt und Raum des salisch-staufischen Südseitenschiffs und Hochschiffs. Von hier aus l wir den dramatischen Wandel vom Staatsdom des ersten Reichs der D während der Kaiserzeit der Ottonen, Salier und Staufer zur Kathe Mainzer Erzbischofs und seines mächtiger werdenden Domkapitels. sonderung von Räumen für Privatgottesdienste, das ist der Bau der auf der Nordseite beginnend im Osten mit der St. Victorkapelle 1279, uns etwas vom dramatischen Ringen der beiden Universalmächte Pap Kaisertum, dem Untergang der Staufer, dem Aufkommen neuer Orde Frömmigkeitsformen und neuer theologischer Systeme im 13. Jahr Gestalten wie Friedrich II., Franziskus, Elisabeth und Thomas v. Aqu vor unsere geistigen Augen. Diese dynamischen Wandlungen der alte schen und kirchenpolitischen Strukturen, des Religiösen, des Mensch

Kisspré Nagypál Judit

terve alapján helyreállított karcsai ref. templom. 167. p. reprodukció.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest 1972

2041

Kissné Nagypál Judit

emeleti alaprajza a soproni Hátsókapu

2. p. Caesar házról. 133. p. reprodukció.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Havassy

Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlék-

védelem, 1969. 70. Budapest 1972

1871

Kisspé Nagypál Judit

Készítette a soproni várfal kisrondellás szakaszának helyreállítási tervét. 194. sz. reprodukció.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest 1972.

2181

Dr. Kiss Tiborné Nagypál Judit

Készítette a soproni római és középkori
városfalainak, az Előkapu és Tűztorony kör-
nyékének rekonstrukciós tervét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál,

Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem,
1969-70. Budapest, 1972 . 418 p

Kissné Nagypál Judit

---

képzitette a karcsai ref. templom helyre-
állítási tervét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy

Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlék-
védelem 1969-70. Budapest 1972

3821

Kissné Nagypál Judit

Készítette a soproni Tűztorony és Előkapu védőrendszerének helyreállítási tervét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest, 1972

3810

Dr. Kissné Nagypál Judit

tervei alapján állították helyre a soproni Tűztorony és Előkapú környékét

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest, 1972

2971

Kissné Nagypál Judit

és H. Sallay Marianne készítették a soproni védett terület rekonstrukciós tervét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest 1972

281

dr. Kissné Nagypál Judit

irányítása alatt kezdték meg 1964-ben a celldömölki volt bencés apátsági templom maradványainak konzerválását.

Dercsényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

2331

dr. Kissné Nagypál Judit

teroci alapján állitottók helyre a fehérvár-
csurgói rk. plébánia templomot 1966.

Dercsényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar
műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

2341

Kissné Nagypál Judit

tervei alapján állítják helyre a Karcsai ref. templomot 1965-66.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

2381

dr. Kissné Nagypál Judit

tervei alapján alakitották át a soproni Hátsókapu 2. sz. a. házat 1966.

Dercsényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

2411

Kissné Nagypál Judit

tervei szerint állitották helyre a soproni a Bástya u. 42. sz. kerti házat.

Dercsényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

2411

dr. Lisspé Nagypál Judit

tervei alapján kezdték meg a soproni városfalak helyreállítási munkálatait 1964-ben.

Derecskényi Dezső, Entz Géza okl.: Magyar mű-emlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

dr. Kissné Nagypál Judit

bénítette a soproni kit Mór-ház és a római vásorfal helyreállítása
nak tervezt

Dr. Kissné Nagypál Judit: Sopron "falai". -A városmag-
rekonstrukció gondjairól. - Magyar Építőművészet,
1972. 2.sz. 18-25.l.

Kissné Nagypál Judit

a Zarcsai ref. tpl. helyreállításának
építésze. Kép (167.)

Magyar Műemlékvédelem 1969-70
Bp. 1972 Akadémiai Kiadó 204. old.

Kissné Nagypál Judit

Sopron, Hátsó Lapu u. 2. Caesar Ház
emeleti alapzajz – helyreállítás – zepr.

Magyar Műemlékvédelem 1969-70
Mad. Kiadó Bp. 1972

187. old.

Kisspé Nagypál Judit

Tervezte a soproni Hősök kapu utcai ház pincebarjóját. 1963. 312. p. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1171

Kissné Miklai Katalin, pedagógus grafikus

A megyei művelődésügyi osztály és a pedagógusok szakszervezete tanévzáró ünnepi tárlatként megyei kiállítást rendezett a Somogyban élő pedagógus festők alkotásaiból a megyei könyvtárban.

Kissné Miklai Katalin „Csendélet" c. krétarajza erőteljes, dinamikát sugárzó, a „Koratavasz" c. lírai hangvételű ellentéte az előbbinek. (említve).

H.B.: Pedagógus képzőművészek tárlata.
Somogyi Néplap, 1980. jún. 18.

tetéses oklevelet nyert. Oklevelének megszerzése után tiz évig mint a Kecskeméti Gazdaegyesület titkára müködött. Közben a világháboru alatt a cs. és kir. 8. huszárezredben teljesitett szogállatot. 1928 óta az Alsódunántuli Mezőgazdasági Kamara igazgatója. Gazdasági és kereskedelmi tanácsos. Széleskörü szakirodalmi tevékenységet fejt ki. Számos társadalmi és kulturális egyesület vezetőségében foglal helyet.

Kiss Ferenc, szinmüvész, a Nemzeti Szinház tagja. Született Székesfehérváron, 1892-ben. Elvégezte a szinlakadémiát, majd bevonult katonának. A csatatérről 1917-ben Kolozsvárra hivták vendégszerepelni. Előbb Debrecenbe szerződik, 1919. évben a Vigszinházban játszik, a Tanitónőben nagy sikerrel. 1919 szeptemberben Ambrus Zoltán, a Nemzeti Szinház akkori igazgatója szerződteti, ahol május 13-án volt az első fellépte a „Vizkereszt"-ben. Első nagy sikere a „Liliomfi"-ban volt. 1924-ben állandó vendége a Király Szinháznak. 1925-ben „Marica grófnő" cimü operettben, Tasziló szerepében, ismét nagy sikert arat. A következő esztendőben ismét visszatér a Nemzeti Szinház kötelékébe és ugyanez év nyarán a Budai Szinkör vendége. 1927 őszétől megvált a Magyar Szinháztól és a Fővárosi Operettszinháznál müködött. Számos előkelő szerepet kreált és európai viszonylatban is ritka szinészi tehetség, született drámai szinész. Tragikai szerepeiben a legnagyobb sikert Madách Ádámjában és Rostand „Cyranó"-jában aratta. „Bánk-bán"-ja, „Szegény Tamása", „Hunyadi László"-ja, „Sámson Mihálya", „Karakán ezredese", „Kent grófja", a kritika és a nagyközönség együttes verdiktje alapján, a drámai szinjátszás tökéletes megnyilatkozásai. Ámbár nagy operettsikerei is voltak, mégis csak a dráma a terrénuma, a komoly népszinmü, a szinmagyar alakok megtestesitése igazi feladata, amelyet a müvész lelki és testi adottságával legjobban tud visszaadni.

Kiss Gyula dr. *(nemes)*, ny. tisztiorvos. Született Turkevén, 1874-ben. Édesapja néhai Gyula, postafőtisztviselő volt. Középiskoláit Kiskőrösön és a mezőturi református főgimnáziumban végezte, ahol érettségit is tett. A budapesti tudományegyetemen orvosi diplomát szerzett. Debrecen városa kórházi, majd tisztiorvosának, később a közegészségügy terén szerzett érdemei elismeréséül a város képviselőtestületének állandó tagjául választotta. A világháboru alatt bevonult és a debreceni kórházaknál teljesitett szolgálatot. A trachoma ellen mint kormánybiztos több vármegyébe, több izben lett leküldve és sajnos ezen orvosi hivatásának lett tragikus áldozata. Felesége zádorfalusi Katona Vilma. Számos szakcikke és dolgozata jelent meg a különböző szaklapokban. Több előadást tartott különböző orvosi egyesületekben. Meghalt 1931-ben.

Kiss Gyula, ny. Máv. főfelügyelő. Született Siklóson, 1866-ban. Középiskoláit Pécsen végezte. A Budapest—pécsi vasut megnyitásakor, 1882 októben 15-én lépett a vasut szolgálatába. Már 1885-ben alig 20 éves korában előbb Nagy-Dorog, majd Ercsi állomás főnöke volt. 1913-ban a pécsi üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályfőnökhelyettese, hamarosan pedig az osztályfőnöke lett. Állását mint főfelügyelő 1924-ig töltötte be. Negyvenkét évi szolgálat után, saját kérelmére, felsőbbségének elismerése mellett vonult nyugalomba. Hosszu érdemekben gazdag müködése során, több kitüntetésben is részesült. Tulajdonosa a Koronás Érdemkeresztnek a vitézségi érem szalagján és a Schaumburg Lippe uralkodó herceg házirendje III. oszt. kiskeresztjének.

Kiss János, ny. posta szv. igazgató. Született a zalamegyei Bocfölde községben, 1862-ben. Középiskoláit Szombathelyen végezte. Eleinte papi pályára készült, majd igazságügyi szolgálatba lépett Kőszegen, később Szombathelyen nyert beosztást. 1890-ben posta-távirda számtiszttté nevezték ki és Sopronba osztották be, majd 1908-ban Budapestre helyezték át, ahol a távbeszélő számvevőségnél mint főnökhelyettes 1910-ig müködött. 1910-ben számtanácsossá nevezték ki és Kolozsváron a számvevőség vezetésével bizták meg. A román megszállás miatt Kolozsvárról el kellett távoznia. 1919-ben a budapesti József távbeszélő igazgatóság mellé rendelt számvevőség vezetését vette át. Negyvenegy évi közszolgálat után, 1925-ben, nyugállományba vonult. Szolgálatából 25 évet vezető állásban töltött el. 1917-ben a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntették ki. 1918-ban soronkivül megkapta a főszámtanácsosi cimet. Kolozsváron, mikor az oláhok az imperiumot átvették, a személyzettel együtt a hivatalból eltávolitották. Minthogy a román postaigazgatóság utasitásait nem teljesitette, azon ürügy alatt, hogy a személyzet ellen-

lásából és ekkor Szegeden nyert beosztást. Itt a postaigazgatóság elszámolási osztályát vezette postaigazgatói minőségben.

Kisné Kende Judit, kerámikus ipar-művésznő. Született Iharosban. Gimnáziumi tanulmányait Győrön végezte. Jaschik Álmosnál tanult rajzolni és kerámiát Wienben Hertha Buchernél. 1927-ben férjhezment Kis Imre mérnökhöz. 1930-ban a Magyar Orsz. Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállításán szerepelt először. Azóta számos kiállításon vett részt az Ernst Muzeumban és Tamás Galériában, továbbá az 1932. évi Budapesti Nemzetközi Vásáron. Az Orsz. Iparegyesület 1932. jubiláris kiállításán ezüstéremmel lett kitüntetve. A Magyar Mühelyszövetség tagja. Tanit az Atelier mühelyiskolában.

Kiss Árpád *(nagysitkei)*, ny. á. altábornagy. Született Dürnkrutban. 1859-ben. Meghalt 1921-ben, Budapesten. Középiskolai tanulmányainak befejezése után Wienben elvégezte a müszaki katonai akadémiát, majd a felsőbb akadémiai tanfolyamot. Két évig matematikai és fizikai tanulmányokat folytatott a wieni egyetemen. Katonai pályafutását a temesvári tüzérezrednél kezdte meg, ahonnan mint főhadnagyot a wieni arzenálba helyezték át, ahol öt évig mint hadapródiskolai tanár müködött. Ebben a beosztásában nevezték ki soronkivüli századossá, később ujból csapatszolgálatra vonult be a temesvári tábori tüzérezredhez, ahol három évet töltött. Ezután Wienbe rendelték, ahol a steinfeldi Cropacsek Müvek gyárából kikerült ágyuk kipróbálását vizsgálta felül. Háromévi müködés után a wieni hadiiskolába osztották be, ahol öt évig volt tanár, közben soronkivül lépett elő őrnaggyá. Szolgálatának ez az ideje egybeesik irodalmi tevékenységével. Szakkönyveit még ma is használják a felsőbb iskolákban. Három évet töltött Sarajevóban, ahol elérte az alezredesi rangot. Később Steyerországba helyezték át, ahol a 14. tábori tüzérezred parancsnoka volt. 1910 novemberében a cs. és kir. hadügyminisztériumhoz osztották be, ahol a tüzérségi osztályban osztályvezető volt, 1917-ben pedig a müszaki osztály csoportfőnöke lett és ebben a beosztásában maradt meg 1920-ig. Katonai kitüntetései: a Szent István-rend kiskeresztje, Vaskorona-rend II. osztálya, a Lipót-rend, III. o. Vaskorona-rend, katonai érdemkereszt, I. és II. oszt. német Vaskereszt, I. oszt. kir. bajor érdemrend, a bolgár királyi katonai érdemrend nagykeresztje a kardokkal, a württembergi kir. Friedrich-rend nagykeresztje a kardokkal, stb.

Kiss Árpád, okl. elektró- és gépészmérnök, a budapesti és budapestvidéki kir. törvényszékek hites szakértője. Született Szolnokon, 1880-ban. Atyja néhai László, Szolnok vármegye árvaszéki elnöke volt. Középiskoláinak elvégzése után a budapesti kir. József-müegyetemen és a németországi Charlottenburgban folytatott gépészmérnöki tanulmányokat és 1902-ben gépészmérnöki oklevelet nyert. Mérnöki pályáját Berlinben a Siemens-Schuckert-müveknél kezdte meg, ahol mint mérnök 1910-ig volt alkalmazásban, innen a szolnoki villamos- és vizmüvekhez hivták meg és ennek igazgatója volt 1914-ig. Ekkor mint tanácsadó mérnök telepedett le Budapesten és ezidőszerint is ilyen irányu tevékenységet fejt ki. Elektrotechnikai kérdésekben a különböző szaklapokban fejt ki szakirodalmi tevékenységet. Tagja a Mérnök-Kamarának, a Magyar Mérnök- és Épitész-Egyletnek, a Magyar Mérnökök Nemzeti Szövetségének, a Magyar Elektrotechnikai Egyesületnek, a Baross Szövetségnek, a Magánmérnökök Országos Szövetségének és a Biztositó Tudományi Társaságnak.

Kiss B. Mihály, főjegyző. Született Békésen, 1879-ben. Középiskoláit szülővárosában és Békéscsabán végezte. Ezután Budapesten közigazgatási tanfolyamot hallgatott, majd Pest vármegye szolgálatába lépett mint segédjegyző. Innen Békésre került ugyanebben a minőségben, ahol 1908-ban jegyző, 1924-ben pedig főjegyző lett. 1914-ben bevonult a z. honvédgyalogezredhez és ott teljesitett szolgálatot 1915 december végén bekövetkezett felmentéséig. Ezután ujból a közigazgatás szolgálatába lépett és városának érdekében eredményes munkásságot fejtett ki. Nevéhez füződik az uj községi iskola felépitése, a Békés—Kondoros közötti müut elkészitése, a békési hősi emlékszobor felállitása és az önkéntes tüzoltó-egyesület fejlesztése, amelynek parancsnoka is. A város társadalmi és kulturális életében élénken résztvesz.

Kiss Elemér, az Alsó-Dunántuli Mezőgazdasági Kamara igazgatója. Született Csurgón, 1890-ben. Középiskoláit Pápán, jogi tanulmányait a kecskeméti jogakadémián, gazdasági tanulmányait pedig a debreceni gazdasági akadémián végezte, hol 1910-ben kitün-

Rát Sz.

Kissné Kende

Judith

Keramikus

l.

MAGYAR IPARMUVESZET
1937. 21. l

Kissné Kende Judit

keramikus
népművészeti eleme-
ket dolgoz fel

cród

Magyar Iparművészet

1931. 132. l. (A Társu-
lat nyári kiállitásáról.)

Fecske Pál, Hatvan és Ujszász között Szentimre

Kisné Kende

Judit

keramikus

Bp. III. Zsigmond

u. 70

vöd

Szokolay iparm

Sz. Firenzében 1499 junius
Romában 1547 oktober

1222. Pierino del Vaga (Buonaccorsi)

Angyal:

Vállig ~~van~~ látható és ~~ábrázolva, és~~ fejét lasztott, de kibontott ~~és~~ vállai ~~na.~~ Ruhája csak részben látszik.

Frescó, méretei ~~52~~ 65 : ~~36~~ 49 cm
Vétetett E. Costantinitó
Elszámoltatott 1895: VII
Az elszámolásra nézve l.
1894: XII. 18-án Szalay
a vételhez hozzájárultak.

904: IV. 25.

1895

MDK

Kisskovács Géza

Jáky A: Székelyföldi ösztöndíjas festők kiáll. a Szépm.Muz.ban. Fiatalok, 1944. márc.hó. 5.l.

Kissling András

varosi ~~épitéz (?)~~

~~vag~~ varosi épitéstekre

felügyelő

1721. Nagyszeben

Herbert

396.1

nem kell épitésnek

lennie

BUDAPEST
42 VI 10 2

MDK

Kissling Rudolf, csillárgyáros

Seenger Béla által készitett müvészi kivitelü márványburkolat, és Kissling Rudolf készitette csillárok a vesztibül szépségét emelik.
Falus Elek és Péter János müvészi izlését dicsérik a lépcsőházak, az előterek, a kisterem, az elsőemeleti folyosó festése és bereniezése.

Bernády György dr.: A Marosvásárhelyi Közmüvelődési Ház.
Magyar Iparmüvészet. 1913. 395-404.l.

MDK

Kissling Rudolf

Csillárokat állitott ki az Iparműv.Társ. kiáll.-án.

Ybl Ervin: Az Iparműv.Társ.jub.kiáll.

Magyar Iparművészet, 1925. 173.lap

MDK

Kissling Rudolf

Az O.M. Iparművv.Társ.jub.kiállitásából.
A csillár Kissling Rudolf és fiától való.
Repr.

Magyar Iparművészet, 1925. 177.lap

MDK

Kissling Rudolf

Művészet 1938. III. évf. 22.sz. 159.l.

Kissling Rudolf

csillárgyáros

l.

Szefelslex. 396. l.

406. l.

KISSLINGER, Michael, pozsonyi kőműves

M.K., Maurer, 48 éves feleségé meghalt. (1836, 5841)

Preuburger Zeitung
(Genthon)

Kissling Rudolf.

Művészet. 1905. III. 406. l.

MDK

Kissling Rezső

Csiilár az ülésteremben, repr.

Wellisch A.: A salgótarjáni rt. palotája. Magyar Építőművészet 1907. 11. sz. 15.1.

MDK

Kissling R./csillár/
a turunu nemzetközi iparmüv. kiáll.on
kitüntetést kapott.
ezüstérem.

Kitüntetések. Müvészet, 1902. 254.l.

MDK

Kissling Rudolf
1900. Páris, aranyérem
1902. Torino, ezüstérem

Az Iparm. Társ. kiállitásainak kitüntetettjei.
M.I. 1903. 153.l.

MDK

Kissling Rudolf és fia

Kitüntetései:
1900. Páris, arany-érem.
1902. Torino, ezüst-érem.

Cikk: A magyar iparművészek törzskönyve.

Magyar Iparművészet, 1903. 153.l.

Literatur.

Bibliographie:

Jahn-Kerig, Bruno-Otto.

Jahn-Kerig, Bruno-Otto.

Otto: A magyar irodalom bibliográfiája.

Magyar Bibliográfia, 1901. 123.1.

Kisslin g Rudolf MDK

cég

dicsérüleg kell megemlékeznünk csillárairól.

St.-Louisi kiállitásunk.

Magyar Iparmüvészet. 1904. 208-15.1.

MDK

Kissling Rudolf

Aranyérem kitüntetést kapott a st. louisi világkiallitason.

Művészet, 1904. 406.l.

Kitüntetések

Ezüst érem a torinoi nemzetközi iparművészeti kiállitáson:
- Kisslieg R. -

M Ű V É S Z E T
I.évf. 1902.
354.
"A turini nemzetközi ..."

MDK

Kissling Rudolf és fia

Aranyérem kitüntetés a párisi világkiállitason.
/Művészi bronz- és vasöntvények oszt./

Cikk: Kitüntetések a párisi világkiállitason.

Magyar Iparművészet 1900. 357.l.

Kissling R. és fia

csillárgyárós

l.

Ráth György 1896

204. l.
205. l.
206. l.

Zala György szobrász pályaműve.
homloknézete.

MDK

Kisskovács Géza

53-54. Alsócsiki táj I-II. vf.

Székelyföldi Ösztöndíjban részesült festők kiáll.
Kolozsvár város Műcsarnoka. 1944. febr.

12 l.

KISSLER, Veit

Galavics Művtört.Ért. 1988 3-4 147.

La Documentation Arts Plastiques
juin 1973, la création d'un fonds
dans les pays d'Europe de l'Est :
Roumanie, Tchécoslovaquie, U.R.S.
dre à des nécessités d'ordresdive

. développer d'une part la connai
ques du début du siècle dont le r
ultérieure de l'art moderne inter

. élargir le champ d'investigatio
de l'art du XXè, à l'intense acti
pays d'Europe de l'Est, qui fut t

. permettre enfin à un public plu
vophiles...) d'appréhender dans l
d'un certain type de société.

A ces motivations diverses, corre
trois niveaux d'investigation :

- la recherche sur le passé : futu
tivisme polonais, hongrois, yougo
Ce secteur encore très modeste, e
collection de catalogues et de re
Moderne (dons Larionov, Pougny, S
complété par l'acquisition de mic

- La Documentation sur l'art offi
rite par son importance historique
qu'il a eu et a encore sur la créa
de faire l'objet d'une étude. Ce
théoriques sur le rôle de l'art da

Kisskovács Géza
festő

35. KISSKOVÁCS GÉZA: Tasnádi táj. Olajfestmény.
36. KISSKOVÁCS GÉZA: Alcsíki táj. Vízfestmény.
37. KISSKOVÁCS GÉZA: Alcsíki táj. Vízfestmény.
38. KISSKOVÁCS GÉZA: Alcsíki alkony. Olajfestmény.
39. KISSKOVÁCS GÉZA: Csíki táj. Vízfestmény.
40. KISSKOVÁCS GÉZA: Alcsíki táj. Vízfesmtény.

195. KISSKOVÁCS GÉZA: Alsócsíki hegyek. Olajfestm.

Vk. min. székelyföldi
öszd. kiáll. 1943-44

nz, akantuszlevelekkel. XIX. sz. — Drei Wandarme, ter. XIX. Jh.

olt vas és öntött bronz. Neorokokó. — Feuerzeug, mit s. Neorokoko.

ágyazott zománccal, u. n. „Flötenvase", bordás testtel a. — Zwei grosse Vasen, s. g. Flötenvasen, Bronzeguss, gerippt und hat zwei schlangenartige Henkeln. China.

Louis XVI. stilusban. — Luster, Bronzeguss, mit sechs

vel. Modern. — Stehlampe, Messing, mit rotem Schirm.

Grosse ovale Schüssel, Plated.

lt vas. Olasz, XIX. sz. — Türschloss, Bronzeguss und

el. XVIII. sz. — Türschloss, Schmiedeisen mit Barock-

tt bronz. Jelezve: P. I. MÈNE (1810—1879). Francia, Französisch, XIX. Jh.

F.K.: ESTI BÉLA
7986-80. NP.

Kissitzky Ilona, festőművésznő

MEGHÍVÓ

A MAGYAR MUNKÁSMOZGALMI MÚZEUM

tisztelettel meghívja Önt

KASSITZKY ILONA

festőművész,

a Magyar Népköztársaság érdemes művésze

kiállításának megnyitására.

A kiállítást

dr. MÓRÓ ISTVÁN

az MSZMP VI. Kerületi Bizottságának első titkára

nyitja meg

1980. augusztus 8-án 15 órakor

a múzeum aulájában (Budavári Palota A/épület)

Kisselmeci kastély

Dörre Tivadar rajza

Repr

Om V. 341. l.

Sztrecsnó

A középtérben emel
látjuk, a háttért magas
lő patak partján a csón
kodó hajóssal beszélgető
kedő domton vannak. A
zet karján s kissé előbb

„Sztrecse

s a felső jobb sarkon: „

Fametszet, méret

4122

Kissinki templom-
kastély
(Kleinschenk, Nagy Eü-
kullő vm)

kepe repr.
Sigerus.

KISSITKE (Vas)

Kissitke

RMV 5, 375 l.

FELSŐBÜKI NAGY-KASTÉLY, egyher Dorffmeister-freskókkal, ma bemeszelve.

szív, szándékolt torzításnak tartotta s ebből kifolyólag hibásan értékelte.[1] Az objektív kritikának itt még fontos feladatai vannak s a kutatás tisztázni fogja az erdélyi festészet szerepét és a fejedelemség piktúrája, bár a kor művészetei sorában valószínűleg akkor is a legkevésbbé jelentékeny helyet fogja elfoglalni, áttekinthetőbben, stilisztikai elemzésre alkalmasabban fog előttünk állani.

[1] V. ö. Gerevich Tibor bírálata. Arch. Ért. 1913. 275—76 ll.

fenn, köztük nem egy megkap a kék égboltra kirajzolódó alak monumentalitásával, a formák tömeges egyszerűségével és a körrajz nagyvonalú, előkelő vezetésével. Lehetetlen, hogy Erdélyben, ahol sok nagy és kiváló egyéniség és a fejedelmek éltek, ne lett volna ehhez hasonló fejlett arcképművészet. A Nemzeti Múzeumban őrzött Haller nemzetségkönyv egy-egy képecskéje fogalmat nyujthat róla. Haller Gábor tömzsi kis alakja[1] ugyanazon stílus festészeti párhuzamát tünteti fel, amit a síremlékplasztika. A körvonalak mértani egyszerűséggel határolják, vállai majdnem vízszintesek, ezzel párhuzamosak a dolmányszegély és a zsinórozás vonalai, a mente pedig oly töretlen függőlegesben hull alá, mintha kontúrjait léniával vonták volna meg. A rendszeresség és szigorú fegyelem azonban nem vált a jellemzés kárára, a zömök, félrecsapott fövegű, pedrett bajuszú emberke összbenyomása élénk és életteljes.

A XVII. századból néhány szász oltárkép is fennmaradt (például a kissinki oltár a nagyszebeni Ferulában), de ezek inkább néprajzilag és nem művészettörténetileg érdekesek. Rajzuk, formaadásuk primitív, szinte gyerekes. A népies asztalosmesterektől művelt templomi mennyezetfestészetnek az architektúra keretében van a feladata és értelme, ezért azokkal az építészettel kapcsolatban foglalkoztunk.

A XVII—XVIII. századi erdélyi és magyar festészet legnagyobbrészt még felkutatásra vár. Át kellene tanulmányozni a családi arcképgyüjteményeket, a fejedelmek címeres nemesleveleit, szerteszórtan kallódó képeket. Elemezni kellene a kuruc csatajelenetek stílusát, összehasonlítani az idegen festőknek, mint Rugendasnak külföldi és a Rákóczi-harcokkal kapcsolatos magyarországi képeit, s a különbségből következtetni lehet majd a kuruc kornak egyéni késő-barokk stílusára. A XVII. századi magyar festészet még feldolgozatlan, a művészettörténet eddig még figyelmen kívül hagyta, csak Lehel Ferenc, többször idézett munkájában, foglalkozott velük, azonban a maga expresszionista, modern szemszögéből vizsgálva e művek stílusát, nem vette észre művészi kvalitásukat, hanem épp elrajzolásait, tudatlanságokból származó hibáit tévesen expresz-

[1] Lukinich i. m. 173. ábra.

Kissinki oltár
1655

d.

Arch. Ert 1917

98-l.

MDK

Kissinger rajzoló, 1804.

Kazinczy Ferenc, arcképe.

Szinyei V. k. 1284-5 l. - Kazinczy Ferenc különböző technikájú arcképei. Felsorolva.

Kissing

lásd
v
Gohl Bujabb 90 l.

...agyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Kissinger

festő

l.

Szilágyi: Magy. nemzet

tört. VIII. 499. l.

Kistelyk. N. Kükülló.

Samuel Stadt. ev. Pfarrer 1874.

1/ alapvajz. vázlat. $9^{III} = 1^{öl}$

2/ tárlati kép. dél oldal.

3/ felírás ok és leírás

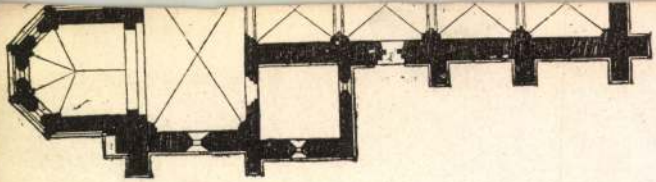

31.

51.

50.

49.

47.

Kissebyki templom-
eröd
(Szeben vm)

l.
Hadtört. Közl
1915. 207–212.
l.
képekkel

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Kisselyki kehely

l.

Balog Erdélyiren

I. 335. l.

KUEHL. Rokkantak háza.

Kissolyki erődtemplom

l.

Arch. Ért

1913. 371.

Rég. Tais. Ért I

1920-22. 142. l.

és IV. tábla

5./ Az ungvári vár felmérésére és

6./ A deáki templom és középkori

7./ A veleméri templom középkori

ra és restaurálására II. és u

8./ A szombathelyi ásatások során

szeti emlékek biztositására é

II. Kisebb helyreállitási

III. Fenntartási munkálat

9./ A zsámbéki templomrom biztosit

10/ A feldebrői altemplom konzerv

11/ A kisnánai vár további biztosi

12/ Az esztergomi vár maradványai

13/ A székesfehérvári romkert fen

./

A Nagyméltóságu Vallás- és Közoktat

Kisselyki templom-erőd

Halaváts Gyula: A kisselyki templom és templomerőd

Kny. Archaeologiai Értesítő
8°, K, L, Budapest, év nélkül (1913)

< Kisselyki templom és
templomerőd >

Hlavács Gyula A
< > Arch. Ért.
1913. 368-373. l.

3.

4.

Kisselyki oklár

1661

1.

Arch. Ért. 1917

98. l.

1/2 1

Dr Szentiványi Gyula
urnak.

Budapest

XI Lágmányosi u. 16.

<Kisselyki templom

és templomeröd>

gótikus

Halavátsgyula:

A< >. Arch.-Ert.

1913. 368 és

kv. ll. kejek-

Ecl és alaprajz-

zal.

1021

Kisdéginé dr. Kirimi Irén művészettörténész

1984.VIII.31.Kossuth 18.30.

Esti Magazin

- Holnap nyilik meg a Bizományi Áruház őszi árverésének bemutató kiállitása, Szatmári Ilona már ma körülnézett a MOM-Művelődési Központban.

- Ezuttal is a kis Millói Vánusz fogadott bennünket itt a MOM Művelődési Központjának emeleti lépcsőfordulójában. Ugyanis holnap délelőtt nyilik meg a 64. művészeti képaukció, a X. ékszer aukció, és a 11. nunizmatikai aukció kilencnapos kiállitása. Kisdéginé, dr. Kirimi Irén szaktanácsadó, művészettörténész kisért végig bennünket a festmények, a grafikák és az akvarellek sokasága között.

- A külföldiek közül mindjárt elsőnek ezt a XV. századi ismeretlen spanyol mester művét emelem ki, amelyik itt a körteremben, a kupola teremben látható, trónoló Szent Anna Máriával, és a kis Jézussal cimet viselő képet.

- Több, mint ötszáz esztendős.

- Több mint ötszáz esztendős, igen. A kép már 1921-ben szerepelt nálunk az Ernst Muzeum aukcióján Budapesten, 1946-ban pedig a Szépművészeti Muzeumban rendezett magán gyüjtők kiállitásán is ott volt.Kilényi gyüjteményből kapta kölcsön a Szépművészeti Muzeum. Egyébként nemzetközi szakirodalomban is ismert remekmü. Itt még egy másik igen érdekes képet is bemutathatok, Szent József álma a cime, 1928-ban már szerepelt az Ernst Muzeum aukcióján, ez a remek festmény még ismeretlen spanyol festő, vagy olasz festő müveként szerepel a katalógusban...

- De látom hogy tartogat nekünk valami érdekes meglepetést.

- A különböző festészeti jegyekből arra gondolunk, mi művészettörténészek, hogy esetleg Muriónak egyik szép alkotásával állunk szembe. A magyar képanyag is bővelkedik jeles alkotásokban, az az érdekes különösebben,hogy ismert művészek eddig kevéssé ismert, vagy mondhatnánk lappangó, kitünő alkotásai kerültek elő. Ilyen például Györök Leónak a XIX. századi romantikus festőnknek egy nagyon szép képe, Folyóparti táj, vagy nézze meg például Hollósi Simonnak Öreg fa cimet viselő alkotását, ismeretlen ez is.

-A mostani müvészeti árverésen hány kép szerepel?

- 181 kép, hárommillió forint értékben.

Kis-Varsó

Magyar Nemzet

Galériák együtt a közönségért

MEO Art Fair – Kortárs művészeti kiállítás és vásár klasszikusokkal és fiatalokkal

P. Szabó Ernő

Mit ér a műtárgy, ha magyar? És mit ér akkor, ha ráadásul kortárs alkotás? Nem kevesen keresték a választ ezekre a kérdésekre az elmúlt tíz-egynéhány évben, mióta lebomlott a centrális állami művészetirányítási rendszer, amelyben nem a mű valódi értéke, hanem az ideológiához, napi politikához való viszonya döntötte el a kérdést. Ahogy az angolok mondják: a puding próbája az evés; azt tehát, hogy mit ér az alkotás, az dönti el, hogy mennyiért lehet eladni. Látszatra. Mert ott, ahol éppen csak megkezdődött – négy évtizedes szünet után – a galériák újraszerveződése, az új gyűjtőkör kialakulása, ott még sok minden másként van, mint lennie kellene. Az, hogy a műpártolás polgári erény, mintha elfelejtődött volna, mint ahogyan az is, hogy a kortárs művészek azok, akik olyan élményekről beszélhetnek, amelyeket a vásárlók is megéltek.

A kortárs művészet és közönsége egymáshoz való közelítése, a művek körüli széles nyilvánosság megteremtése érdekében hívta életre egy évvel ezelőtt a MEO Kortárs Művészeti Gyűjtemény a Kortárs képzőművészeti kiállítást és vásárt, amelyet szerdán este nyitottak meg, s amely várhatóan ebben az évben is számos érdeklődőt vonz majd az egykori újpesti bőrgyárból művészeti intézménnyé átalakított, önmagában is izgalmas vizuális élményt kínáló épületbe. A vasárnap estig nyitva tartó kiállítás és vásár területén huszonkét kortárs galéria vállalkozott rá, hogy bemutatja a mai magyar művészet különböző törekvéseit, műfaji, technikai újdonságait. Vannak közöttük olyanok, mint például a Julius Art nevű galéria, amely a klasszikus magyar avantgárddal való összefüggésekre utal, világszerte ismert magyar alkotók, mint például *Moholy-Nagy László*, *Kassák Lajos* munkáit is szerepeltetve a kortársaké mellett, s van olyan, mint például a szentendrei Erdész Galéria, amely egyetlen fiatal alkotó, *Ottó László* festményeit prezentálja. Az Artéria Galéria a már klasszikussá vált *Korniss Dezső* művei mellett középgenerációs és fiatal szentendrei művészek műveit mutatja be; a Deák Erika Galéria a nemrégen a berlini Art Forumon sikeresen szerepelt művészek munkáit. Szerepelnek festmények, szobrok, grafikák, de vannak installációk, s a legújabb médiumokat, a videó, a számítógépes művészet eredményeit is szemügyre lehet venni vagy éppen haza lehet vinni, hiszen világszerte gyűjtik az új médiumok segítségével készült műveket is. Igen jelentős művek is szerepelnek a vásáron, például az egyik legjelentősebb kortárs magyar festő, a Párizsban élő *Csernus Tibor* festménye, amely 6,38 millió forintos ármegjelöléssel látható a Blitz Galéria standján, vagy *Birkás Ákos* Fej 121-e, amelyet a Knoll Galéria kínál 1,8 millió forintért, de van számos sokszorosított grafika, művészkönyv, amely néhány ezer forintos árával bárki számára elérhető.

Mit ér a műtárgy, ha magyar?

Évente egyszer együtt – e motto jegyében találkoznak a MEO Art Fair kiállítói és látogatói, hogy azután a galériák tovább formálják saját arculatukat, folyamatos lehetőséget biztosítsanak az érdeklődőknek az általuk képviselt törekvések alkotásaival. A vásár érzékelteti, hogy kezd kialakulni az a sajátos profil a magyar galériáknál is, amely világszerte hitelt ad egy-egy galériának, műkereskedőnek. Mégpedig azzal, hogy nem egyszerűen műtárgyakat adnak és vesznek, hanem értékek megszületését segítik elő, s gondoskodnak arról, hogy azok megfelelő módon közvetíthessék a művészi üzenetet. Ennek a folyamatnak az állomásairól, a műkereskedelem, műgyűjtés izgalmas kérdéseiről szól a kiállítás és vásár ingyenes lapjának több írása is, de több találkozó, kerekasztal-beszélgetés is.

Közelebb jutunk-e a vásár végére annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy mit ér a kortárs műalkotás? A MEO-ban látható alkotások némelyike kifejezetten ezt a problémakört feszegeti. Például a legutóbbi velencei biennále magyar pavilonjában szerepelt Kis–Varsó művészpáros Jó föld című alkotása, egy színaranyból készült búzakalász, amely azt a kérdést teszi föl, hogy mi adja meg a műtárgy értékét: az anyag, vagy éppen a forma, a megmunkálás, a belefoglalt gondolat? Kissé profánabb megközelítésben azt is mondhatjuk, a MEO Art Fair újabb választ adhat arra a kérdésre, bírja-e már a mély vizet a kortárs magyar művészet, vagy egyelőre inkább csak Béka békatalppal, ahogyan a Várfok Galéria egyik művésze, *Király András* festményének a címe mondja.

Komptragédia Kongóban

A hivatalos közlés szerint több mint kétszázan fulladtak meg a Mayi Ndombe tavon

Több mint 200 ember vesztette életét a Kongói Demokratikus Köztársaságban, amikor összeütközött két utasszállító hajó a viharos Mayi Ndombe tavon. A szerencsétlenséget 220-an élték túl, a zavaros vízből eddig 163 holttestet emeltek ki a helybéliek.

MN-ÖSSZEÁLLÍTÁS

Legalább kétszázan meghaltak a Kongói Demokratikus Köztársaságban, amikor a Mayi Ndombe tavon egymásnak ütközött két utasszállító hajó egy viharban. A szerencsétlenség még a hét elején történt, a fővárostól körülbelül 450 kilométerre, ahonnan igen lassan jutnak el a hírek Kinshasába – írta a BBC. A helyi kormány tájékoztatása szerint a Mayi Ndombe mélyéből eddig 163 holttestet emeltek ki a helybéliek.

A szerencsétlenséget állítólag 220-an élték túl. A baleset körülményei nem tisztázottak: egyes források szerint egyetlen komp úszott és borult fel a tó vihartól fodrozott vizén, a kongói kormány azonban azt közölte, hogy a tragédia két hajó összeütközésének eredménye; a vízi járműveken 450-500, főként kereskedéssel foglalkozó ember utazott.

A térségben jelen lévő egyetlen nem állami szervezet, a karitatív küldetést teljesítő Medecins Sans Frontieres szakemberei úgy tudják, 118-an vesztették életüket, miután egy komp felborult. Hivatalos források bejelentették: a szerencsétlenség helyszínéhez orvosi egységeket küldtek. Mivel a baleset napokkal ezelőtt történt, nem valószínű, hogy a mentőalakulatok túlélőket találnak – jelentette *Arnaud Zajtman*, a brit televízió kinshasai tudósítója. Elmondta: a kongói kompok és hajók állandóan túlzsúfoltan, a biztonsági előírások mellőzésével közlekednek. Az ország szegényes infrastruktúrája, kiépítetlen telefonos hálózata miatt a kommunikáció lassú és nehézkes – tette hozzá.

Az utak hiánya miatt a folyók a kongóiak életében központi szerepet játszanak. A hatalmas Kongó-folyó az egyik legfontosabb hajózási útvonal.

Az afrikai országban szerdán egy másik szerencsétlenség is történt: egy férfi meghalt, miután egy vonat rászaladt egy földcsuszamlásra és egy folyóba zuhant. A mozdonyszerelő holttestét megtalálták, tíz munkatársa eltűnt – írta a Reuters. A vasúttársaság a Matadi város közelében bekövetkezett szerencsétlenségben két mozdonyt és két kocsit is elvesztett. Kongó állami tulajdonú vasúttársaságának a baleset előtt mindössze öt mozdonya volt.

IDEI SÚLYOS HAJÓSZERENCSÉTLENSÉGEK

Március 1.: Elsüllyedt egy komphajó a Niger-folyón. Nyolcvanan eltűntek, a balesetet öten élték túl.

Március 22.: Elsüllyedt egy kongói hajó a Tanganyika-tavon, a szerencsétlenségben 150-en haltak meg.

Július 8.: Bangladesben felborult egy komp a Meghna folyón. A 700 utasból 500-an vesztették életüket. (MTI–SAB)

Száznegyvenhat év a mexikói gázolónak

HÍRÖSSZEFOGLALÓ

Mexikóban száznegyvenhat év börtönt szabtak ki tegnap arra a férfira, aki két kisgyereket halálra gázolt, húsz óvodást és két nevelőt pedig megsebesített, amikor másfél éve szándékosan egy óvodáscsoportba hajtott kisteherautójával Mexikóváros közelében – adta hírül a San Francisco Chronicle.

Az 57 éves *Jose Luis Nietót* Ecatepecben, abban a városkában

közelíteni műhelyét. Elmondta: korábban többször is a gyerekek felé hajtott teherautójával, hogy megijessze őket, de az utolsó pillanatban mindig a fékpedálra lépett.

A végzetes napon egy amatőr videós épp felvételeket készített a ceremóniáról: a képeken jól látható egy Nietóhoz kísértetiesen hasonlító férfi, amint megpróbál szót érteni a zászlófelvonást figyelő felnőttekkel. A férfi később beül teherautójába, kicsit hátratolat, majd teljes

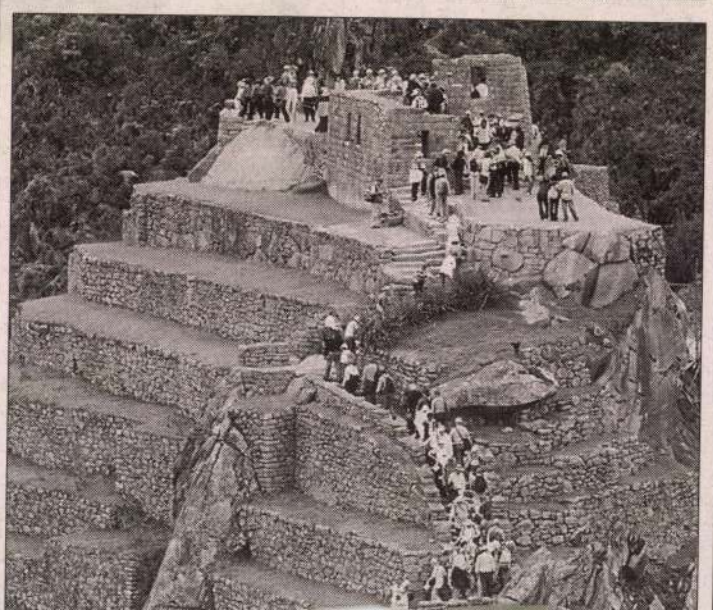

KISSNÉ TÓTH KLÁRA

Heves Megyei Nap NAPRA-FORGÓ 1998.07.07.

Rajztanárok kiállítása Sirokban

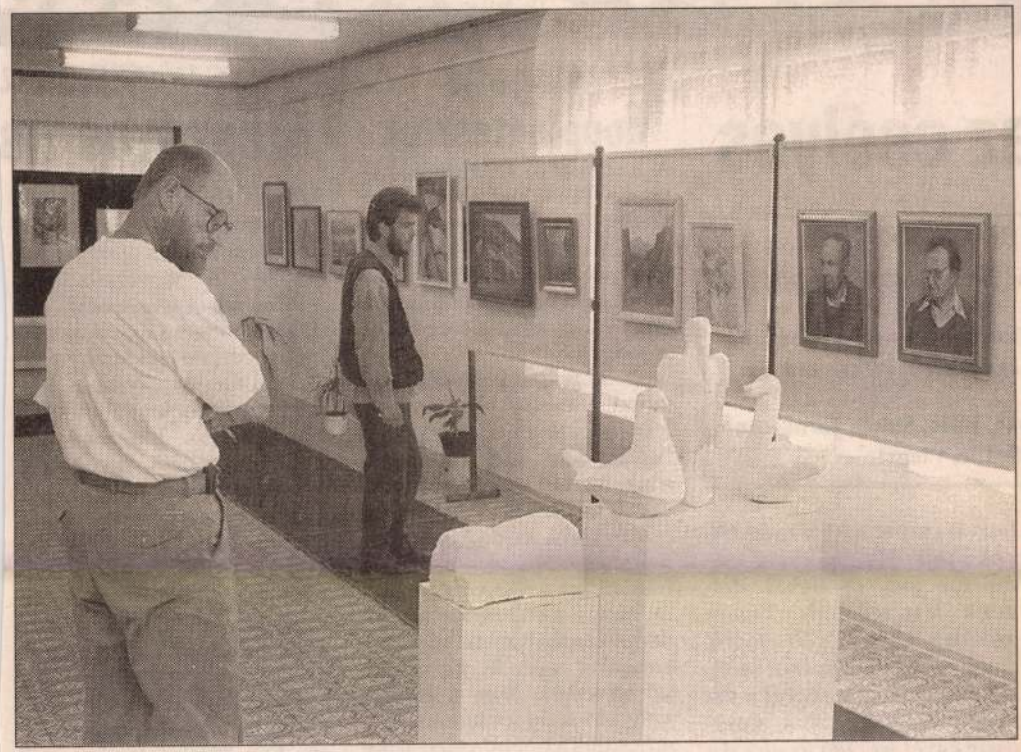

Zömében Heves megyei alkotók mutatkoztak be a tárlaton FOTÓ: GÁL GÁBOR

BARNA

Dr. Vass Géza, a Heves Megyei Önkormányzati Hivatal főjegyzője nyitotta meg tegnap délután a *rajztanárok siroki alkotótáborának* nyitókiállítását, melyen huszonöt, főleg Heves megyei alkotó mutatkozott be. Főleg Sirok és a megye természeti szépségei ihlették a képeket, köztük *Kissné Tóth Klára* Kékes című akvarelljét, *Tóth László* Siroki pincelakásokat ábrázoló olajfestményét, *Czipóné Balczár Magdolna* csendéleteit és téli erdejét, *Környei Zsuzsanna* grafikáit, valamint *Tóth László* Szarvaskő és *Bereczki Elvira* Siroki sírok című olajfestményeit. A polgármesteri hivatal tanácstermében (Borics Pál u. 6.) megrendezett tárlatmegnyitón közreműködött a Siroki Általános Iskola Kamarakórusa is. A Megyei Pedagógiai Intézet és a Megyei Művelődési Központ által szervezett kiállítás július 18-ig, naponta 8-16 óráig látogatható.

Az élet habos olda

az esélyes

HORVÁTORSZÁG

a játékvezető a spanyol *José*

Thuram, Desailly, Blanc, Li-
Djorkaeff, Pires, Zidane –

ıac, Bilic, Simic, Jarni – Sol-
Suker, Vlaovic

horvát csapat sokkal erősebbnek tűnik. Horvátország lendületbe jött, és nehéz dolgunk lesz ellenük. Érzem azonban, hogy gólt fogok rúgni – nyilatkozta Djorkaeff, aki eddig 18 gólt rúgott a válogatottban, de ebből mindössze egyet szerzett az idei vb-n, azt is büntetőből.

A francia válogatott szemléletmódját *Stéphane Guivarch* nyilatkozata tükrözi a legpontosabban:

– Nem érdekel, hogy szerzek-e gólt vagy sem. A legfontosabb a védelmünk megbízhatósága és a világbajnoki cím megszerzése – nyilatkozta az elmúlt két francia bajnokság

Negatív doppingtesztek

A Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) keddi bejelentése szerint az eddig elvégzett összes – szám szerint 240 – doppingteszt negatív eredményt hozott a franciaországi világbajnokságon – adta hírül a szervezőbizottság.

– Nagy megelégedésünkre szolgál a mérleg, bár százszázalékos győzelmet majd csak a vb befejeződése után hirdethetünk. Biztató lehet, hogy a hátralévő találkozókon pályára lépő játékosok legnagyobb része már átesett vizsgálaton a vb folyamán, így reményünk van arra, hogy a torna egésze a FIFA doppingszabályainak teljes betartásával zajlik le. Egyébként azt tervezzük, hogy a 2002-es világbajnokság selejtezőire is kiterjesztjük a doppingvizsgálatokat – jelentette be *Michel D'Hooge*, a FIFA sportorvosi bizottságának belga elnöke.

Az előírásoknak megfelelően a vb eddigi 60 összecsapásán csapatonként 2-2 labdarúgót sorsoltak ki a két félidő között, és őket a mérkőzéseket követően ellenőrizték. A vb-döntők történetében eddig három játékost tiltottak el doppingolás miatt: a haiti *Ernst Jean-Josephet*

AGRIA SAKKFESZTIVÁL

Mészáros tis

Az egri Hotel Flórában zajló Agria Sakkfesztivál harmadik fordulójának partijait játszották le. A legváratlanabbb eredményt a sárospataki színekben versenyző, de korábban Egerben sakkozó nemzetközi mester, *Mészáros András* veresége jelentette a jóval alacsonyabb Élő-pontszámmal rendelkező német *Kopitschtól*. Mészáros a szoros küzdelemben tisztet nézett el, ami megpecsételte sorsát ebben a partiban, s két pontjával nincs az élbolyban. A megyebeliek közül a füzesabonyi *Hajnal Zoltán* áll a legjobban, aki 2,5 pontjával a kilencedik helyen tanyázik. Az egrieknél eddig két ifjúsági korú sakkozó, *Kun Márton* és *Szurovcsik Antal* szereplése érdemel említést, hiszen mindketten közvetlenül az élbolyban helyezkednek el az ötvennyolc fős mezőnyben.

Az érdekesebb eredmények: Taskovits–Kerek Cs. 0:1, Veres–Borsos 0:1, Kopisch (német)–Mészáros 1:0, Beszterczényi–Hajnal 0,5:0,5, Do-

minden oldalról megkérdőjelezhető. A mai kiterjedt borravaló-rendszerben már illúzió az ingyenesség. S ma már minden középiskolás tudja, hogy az egészségügyi ellátást a dolgozó nem kapja, hanem elvonják munkájának megtermelt értékéből, s az újraelosztás során központi csatornákon visszajuttatják.

Másodszor: a magas színvonalú ellátás ködös fogalom. Nincsenek kritériumai. Akkor is „magas színvonalról" beszélünk, ha az étel ehetetlen, ha az ápolónő órákig hagyja a magatehetetlen beteget saját ürülékében feküdni, ha a zsúfoltság miatt a folyosón ágyaznak. Egy példa: a Bethesda utcai gyermekkórházban a szélső ágyak közvetlenül érintkeznek a télen tűzforró fűtőtesttel. A kisgyerek éjszaka forog, s megsüti a lábát a forró vas. Ez magas színvonal?

Ismét az előbbi beszélgető partnerem:

— Az egészségügy mai felépítése lényegileg az 1968 előtti gazdasági sémának felel meg. Azóta sok minden megváltozott társadalmunkban, de ez a felépítés megmaradt. Pedig nem kellene okvetlenül így lennie. Elképzelhető, hogy a dolgozó, az állampolgár többféle társadalombiztosítási forma között válasszon. Betegsége esetén utalványokat kaphatna, s szabadon kereshetné fel a neki tetsző körzeti orvost, szakorvost, kórházat. S az egészségügyi dolgozók, intézmények a bizosító(k) által fizetett pénzből egészséges konkurrenciában állnának egymással. A beteg „fizetne" a biztosító utalványával. S aki fizet, az ismeri jogait, lehetőségeit. Ki kell tehát dolgozni a „magas színvonal" követelményrendszerét.

Egy sokat eláruló cikk jelent meg a Népszabadságban tavaly tavasszal, *Borsod megyében ismét több a táppénzes* címmel. Idézet: „Meglepő tapasztalat, hogy egyes gazdasági nehézségekkel küzdő vállalatok egyenesen abban érdekeltek, hogy minél több dolgozójuk legyen táppénzen. Ugyanakkor a betegségi segélyt saját nyereségük terhére folyósító szövetkezeteknél ugrásszerűen megnőtt a készség az együttműködésre az egészségügyi szervezetekkel." Tehát: ha a gyógyításban is érvényre jut a társadalom egészséges gazdasági érdekeltsége, még a betegek számában is meglátszik ez. Ha pedig nem, akkor nem. Akkor több a táppénzes, akkor borravalót, paraszolvenciát adunk és kapunk, akkor zsúfolt a kórház és mindez drágább a társadalomnak is, az egyénnek is.

Álldogálok a Szántó Kovács utcában, a lépcső alján. Figyelem a mentőket. Két ápoló éppen hordágyastul visz föl egy beteget, oldalazva, billegve, a lépcsőkön. Azon gondolkozom, hogy e riport minden szereplője, ha az egészségügyhöz tartozott, szigorúan elzárkózott nevének közlésétől. Ő mondta, de nem vállalja.

Mit tükröz a hallgatás?

SÓS PÉTER JÁNOS

ÉJSZAKI FÉNY

Ezzel a címmel jelent meg az egyik első magyarországi híradás a 80 éve lezajlott orosz forradalomról, a *Székesfehérvár és Vidéke* című napilapban. Névtelenségbe rejtőzött szerzője — akinek kilétét máig is csak találgatjuk — zseniális érzékkel „hibázott rá" néhány olyan momentumra, amelynek lényegét történeti távlatból sem lehetne sokkal pontosabban megfogalmazni. (Az x szignó mögött egyébként — műveltsége, bátorsága, stílusa okán — a német—magyar szótár készítőjeként ismert pedagógus Kelemen Bélát, tartalmas esszék, okos tankönyvek szerzőjét gyanítom, aki — nem számítva néhány budapesti évet — haláláig (1944) szociáldemokrata újságíró, tanár, igazgató Székesfehérvárott.)

Az iskolában már megtanultuk, hogy az oroszországi első polgári demokratikus forradalom a „véres vasárnap" tragikus eseményeivel kezdődött. A cári birodalom belső válsága elmélyült az 1904—05-ös japán—orosz háborúban elszenvedett vereségek alatt. Az általános elégedetlenség forradalmi megnyilvánulásához az adta a végső lökést, hogy a karhatalom január 9-én (a mi Gergely naptárunk szerint 22-én) tüzet nyitott a kérvényt vivő, templomi zászlók alatt fohászkodó tömegre. A golyókkal nemcsak soraikat, hanem a „cár atyuskába" vetett hitüket is szétlőtték. Az országot sztrájkhullám öntötte el, amely az év végén Moszkvában fegyveres felkelésben tetőzött.

A távoli hír igen gyorsan, a „véres vasárnap"-ot követő második, harmadik napon érkezett hazánkba, éppen a kormányzati válság, illetőleg a politikai pártok választási kampányának közepén. Hatására az egész Monarchia nagyvárosaiban kibontották a vörös zászlót. A január 24-i Népszavában olvashatjuk: „Ennyi önfeláldozást, ennyi lelkesedést még egyetlen küzdelem sem váltott ki... Az elnyomottak bizalommal, reménnyel tekintenek Oroszország felé." A főváros munkássága néhány nappal később, tömeggyűlésen tiltakozik „a cárizmus állatiassága ellen". Az egyetemisták Gorkij kiszabadítását követelik. A Párizsból nemrég hazatért Ady február közepén a Budapesti Naplóban így fogalmaz: „Oda kell figyelnie, ott kell lennie az egész világnak. Beteljesedtek az idők". A polgári közvélemény annak örül, hogy „a muszka cároknak, szabadságunk eltipróinak a trónját megingatja a muszka forradalom". Az uralkodó körök — az ellenzékkel együtt — az orosz példával Ferenc Józsefet szeretnék engedményekre szorítani.

Lapozzuk fel a Székesfehérvár és Vidéke 1905. január 26-i számának második oldalát:

„Mikor a szemhatár *Éjszak* felől gyúlad föl; a szemlélő megdöbbenéssel tekint a csodás természeti tüneményre; mi borítja lángba a csillagok mezejét, ha nem a kelő vagy áldozó nap sugarai?"

A hatáskereső bevezetés gyors tempóban átvált közérthetőbb nyelvre: „Az Aurora borealis (sarki fény) félelmes tüneménye lángolt föl Európa politikai látkörének éjszaki egén és a kik látják, méltán kérdhetik babonás félelemmel vajjon mit jelent?"

A szónoki kérdést költői képekkel színezett, de még sejtelmes válasz követi: „A hideg éjszakák titokzatos világának lekötött erői felcsaptak a magasba, és fenyegető villanással rémítik a nyárspolgárias opportunizmust, amely esküszik az idők állandóságára, s nem hiszi, nem óhajtja a meglévő viszonyoknak, melyekhez hozzátörődött, a változását. Tényleg ijesztő kép az odafönn Északon, mert nem a békés civilizáció delejes áramainak színes sugárkévéi festik azt pirosra, hanem valóságos vér, a szabadságra törő nép kiontott vére, és fényét sem a magasságok hideg áramai adják, hanem a zsarnokság lángra borult világának tüzei".

A barokkra emlékeztető ünnepélyesség a tények sorolásakor se csökken:

„Forradalom tüze világítja be Oroszország felől Európát, olyan forradalomé, mely a betelt idők avulttá lett világait perzseli föl, mely társadalmakat temet romjai alá; olyan forradalomé, melynek zsarátnokai tengereken átrepülnek és gyújtanak, és amely a Nagy forradalom (a francia) minden jellegét magán hordja; és ha csakugyan itt van az ideje, nem is lesz kisebb hatású amannál, mert míg az a Nyugatot gyúrta át, emez a Keletnek fog új formát adni."

A kijelentő módban fogalmazott állításon kívül történetiségében vizsgálja a kérdést:

„Nem lepték meg a világot a Néva melletti események, mert a japán fegyverek döntő győzelmének első híreire mindenki tisztában lehetett vele, hogy az orosz autokrácia egyetlen fönntartó momentumának, a hatalmi tekintélynek megdőltével utána kell buknia a zsarnoki önkényuralomnak is, a *mikor* és a *miként* kérdései csak másodsorban állottak."

Való igaz: a forradalom kirobbanásának gyökerei messze nyúltak! Megkerülésük — a japán—orosz háború — csak halogatás, önámító ostobaság volt, hiszen a forradalom fája a századforduló és a megelőző évek Oroszországának földjéből nőtt ki; az ottani gazdasági, társadalmi, politikai viszonyokból fakadtak az események.

A jövőre — azon belül a forradalom jövőjére — vonatkozó értékelés feltételes módja is találó:

„Lehet, hogy a mostani kitörés csak epizódikus, hogy sikerülni fog az orosz Haynaunak, Vlagyimir nagyhercegnek a terve, és vérbe fogja fojtani a munkások százezrei által támasztott mozgalmat. Nagyon meglehet, hogy ezen sikerével egy időre elodázza a katasztrófa beállását, de elhárítani nem fogja."

A jövő festése mellett tárgyilagos a jelen vázolása is. A tárgyilagosságon kívül rámutat a tanulságokra:

„Amilyen nagyszerű, éppoly tanulságos az Oroszországban folyó mozgalom. Mit ért az orosz *népnek* a nagyhatalmi politika, és mit értek annak óriási sebei? Mit ért neki a félvilág uralma, melyet az ő pénzén és fiai életén szereztek? Ő csak a rabbilincs törte nyitott sebek sajgását érezte, ő csak szabadságra vágyott, és most is csak a szabadságot követeli. Ez a népek legnagyobb, a népek *igazi* kincse, ezért szegzi mellét fegyvertelenül is a zsoldosok szuronyainak, és ontja vérét készségesen érte."

Mindez figyelmeztetést is tartalmaz: „Mert sajna, sehol sem adják azt ingyen a népnek, vérét kell érte áldoznia, a legdrágábbat a legdrágábbért, és ha nem tud vele élni, még vissza is veszik tőle".

A körülmények belső okainak felsorakoztatásában „megkapja" az őt megillető helyet az egyház, a papság is:

„Oroszországban a militarizmus, a papi hyerarchia és különösen a közigazgatás teljes depravációja (romlottsága) szította lángra azt az elégedetlenséget, melyet az abszolutizmus szégyenteljes zsarnoksága amúgy is folyton ébren tartott. A katonai hatalom százezrével hurcolta a fiatalságot a mandzsúriai vágóhídra; a papság gondoskodott róla, hogy butaságban maradjon a nép, melyet a bürokratizmus a bölcsőtől a sírig minden ügyes-bajos dolgában lépten-nyomon zsarolt, zsebelt, s ha mukkanni mert, rövid úton börtönbe, a legsanyarúbb száműzetésbe került."

Tüntetők és lovas rendőrök 1905-ben Budapesten

A cikkíró az egyetemessé szélesített példát a korviszonyokra alkalmazza, és vele a magyar helyzetre vonatkozóan aktualizál:

„De hát csupán Oroszországban és éppen ott szolgál botránykövül, csak ott szolgál a nép elégedetlenségének, keserűségének okául a militarizmus, a papi uralom és a bürokrácia elfajulása? Nem nyomja-e a népet másutt is tűrhetetlen súllyal? Még ott is, ahol az úgynevezett alkotmányosság külső formái megvolnának?"

A kérdésben ott a válasz, de a nyomaték kedvéért hozzáteszi:

„Bajos volna e kérdésre nemmel válaszolni.

Mert bizonyos, hogy például nálunk is másként lehetne, ha az államjövedelmek legnagyobb részét a katonai célokra nem kellene fordítani, hogy ha a klerikalizmus hatalmi törekvéseit letörnék, a holt kéz alól a földet felszabadítanák. Nálunk is, másutt is ez a baj, nemcsak Oroszországban, és éppen ebben rejlik a kitört vagy akár az ezután kitörendő orosz forradalom jelentősége, hogy tudniilik esetleg ebben az irányban is ki fog hatni a világra, és nemcsak az abszolutizmus megtörésére fogja a hatását korlátozni."

*

Kell-e, szabad-e valamit hozzátenni az idézett újságcikkhez? Hangsúlyozzam-e újra, hogy a borotvaéles logikával egy pár napos eseményből számtalan pontos, konkrét gyakorlati útmutatásig eljutó publicista nem fehér holló volt, azonos értékű szöveggel azonban én nem találkoztam. Túlzásokba esés helyett és félreértések kikerülése végett mégsem árt hangsúlyozni, hogy az „orosz példa" nem „önmagában" volt hatással a magyarországi eseményekre. Továbbá: a Monarchia számos pontján (például Bécsben is, Prágában is) lényegesen több történt, mint a Kárpát-medencében. Ugyanilyen tény viszont — és a dokumentumértékű forrásanyag, az elvi fejtegetés, a körülmények jelzése ezt van hivatva demonstrálni —, hogy az itteni tömegmozgalom *formájában* és *módszerében* jelentős *ösztönzést* kapott az oroszországi események fontos epizódjainak megismerésével.

PESTI JÁNOS

KISSNÉ NAGYPÁL Judit

AZ IGAZI KARCSA

Lapcsinálók közt a karácsony nem számít egyértelműen kellemes ünnepnek. Még ha nem is készül nagyobb terjedelmű különszám, akkor is két-három hét munkája sűrűsödik egy hétbe a nyomdák szabadnapjai miatt, s ezért január elején az egész sajtóban gyakori a hibaigazítás. A „tömörített" munkájú héten történt, hogy a karcsai templomról szóló cikk a művészeti rovat *nihil obstat*ja nélkül ment nyomdába; és sajnos, a szöveg- és képfeldolgozás elkülönül egymástól. Így azután csak a kész lapból derült ki, hogy Karcsa helyett a szlovákiai Ruský Potok görög katolikus temploma lapult a nyomdának szóló borítékban. S nem csoda, hogy megszólaltak a telefonok, befutottak a helyreigazító levelek! (Hogy felsoroljunk néhányat a levélírók közül: dr. Bárth János múzeumigazgató Kalocsáról, Varga Zoltán Erdről, Lázár Márta Sárospatakról, Kárpáti László muzeológus Miskolcról, Matula Zsuzsa Budapestről. Helyreigazításukat ezúton is köszönjük.)

A karcsai templom valóban megérdemli, hogy — immár helyesen — bemutassuk. Fontos emlék, írja róla a fiatalon elhunyt sokoldalú műtörténész, Gervers-Molnár Vera, a magyarországi körtemplomok *(rotundák)* legjobb ismerője. Dercsényi Dezső, a középkori építészet európai hírű kutatója és műemlékvédelmünk atyamestere éppenséggel a legszebb román kori emlékek egyikének nevezi Karcsa templomát. Divald Kornél már 1927-ben felvette tömör műemlékalbumába, két képpel. Sőt, már a millenniumi készülődés idején tekintélye volt, ezért bízták helyreállítását a Halászbástya tervezőjére, Schulek Frigyesre.

A karcsai templomot valamikor Szent László idejében kezdték építeni. Körtemplom volt, hat „karéj"-jal tagolva. Ezek a régi körtemplomok különös épületek: eredetük valahol a bizánci birodalom közel-keleti tartományaiban kereshető, és „divatjuk" egészen a dán szigetig, Bornholmig követhetők az ezredforduló körüli időkben. Van olyan — igaz, általánosan elfogadottnak korántsem nevezhető, de nem is érdektelen — elmélet, amely szerint a körtemplomok a keleti természetkultuszok (Nap-tisztelet) illegális szentélyei voltak, tovább folytatva a pogány hagyományt a kereszténység uralma alatt is. Mivel e kultuszok titkosak voltak, ha voltak, aligha lehet létüket bizonyítani.

A körtemplomhoz később hozzáépítettek, szentély lett belőle, de a tervezett nagy mű sohasem készült el. Talán a tatárjárás következtében, talán a többszöri tulajdonosváltozás miatt... Mindenesetre már korán a reformáció szolgálatába állították a szerény és férfiasan tömör épületet. Hiszen ez a Sárospataktól keletre fekvő falucska ott volt a magyar „kálomizmus" központjában. 1970-es, legutóbbi restaurálása óta a Bodrogköz nevezetességei közé tartozik ismét. Már csak különös, ritka faragványai (küzdő sárkányok, asszonyért viaskodó férfialakok) miatt is.

SZÉKELY ANDRÁS

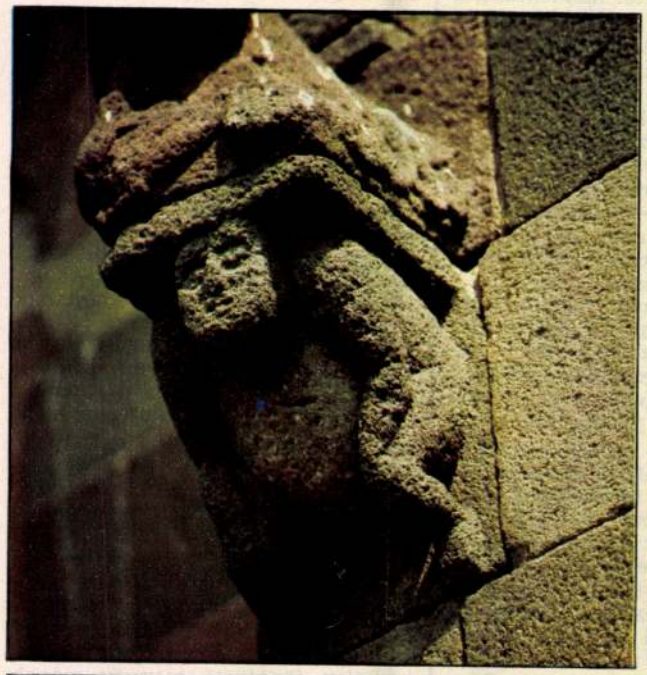

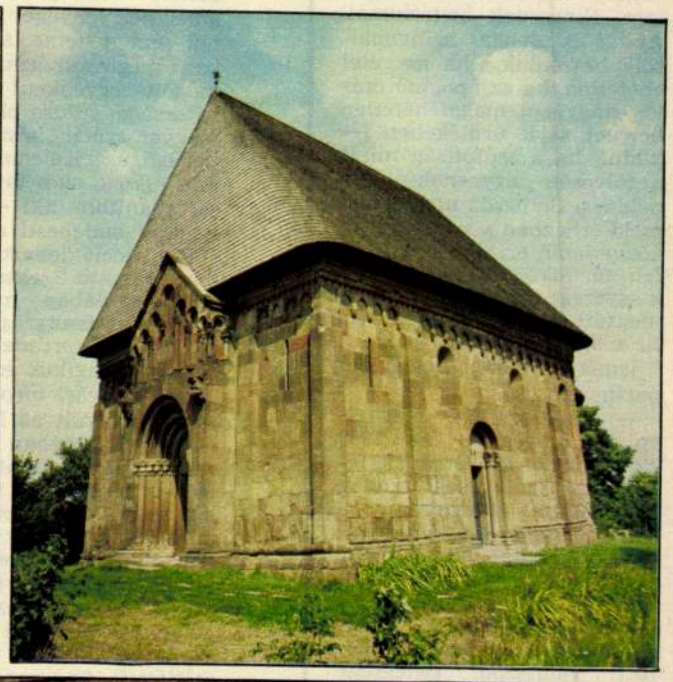

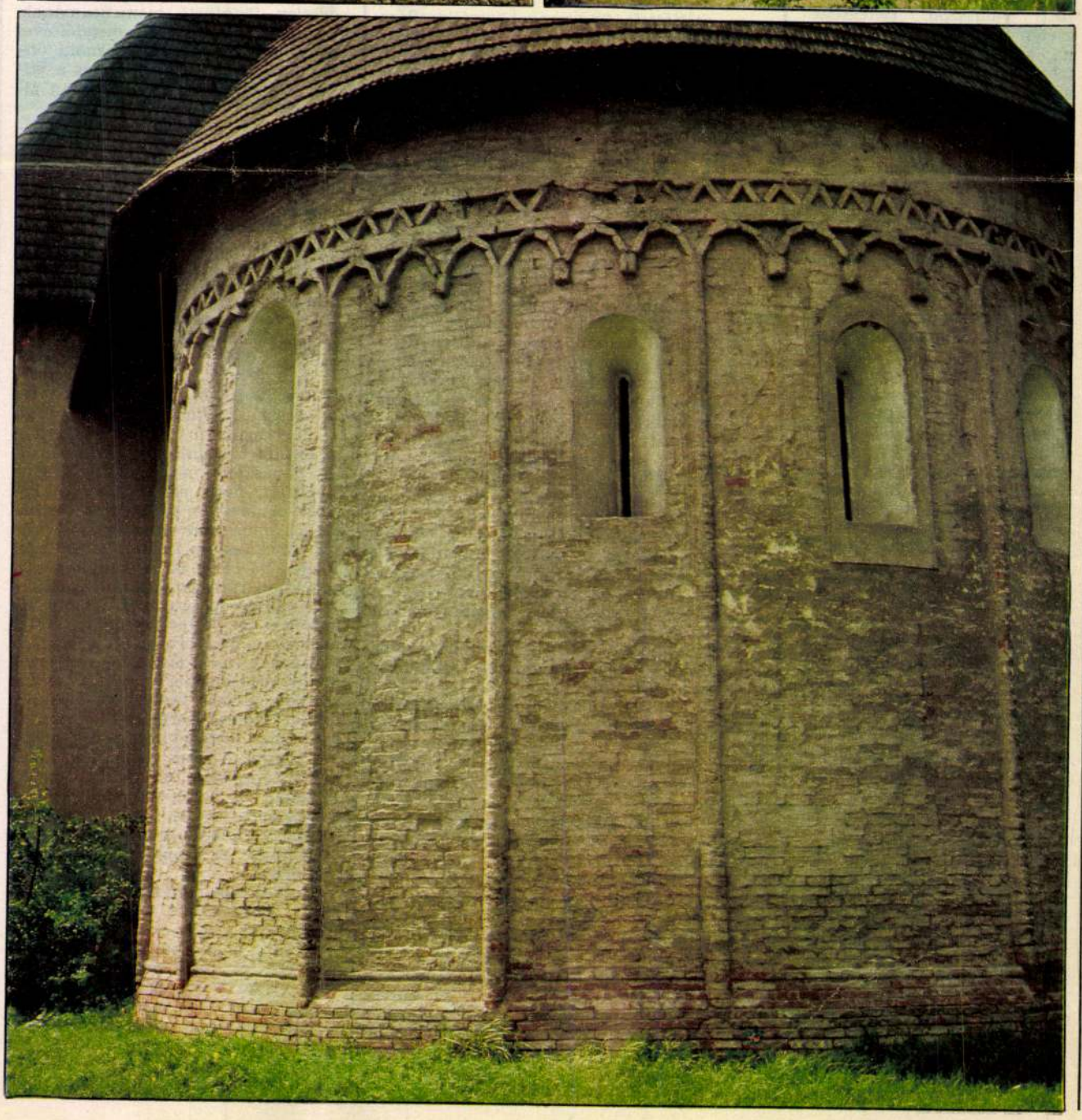

LITVIN JÓZSEF FELVÉTELEI

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat nyári kiállításairól.
Kovács Margit kerámiái. — Aus den Sommer-Ausstellungen der Ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe. Keramik der Margit Kovács. — From the Summer-Exhibitions of the Hungarian Society for Applied Art. Ceramics by Margit Kovács.

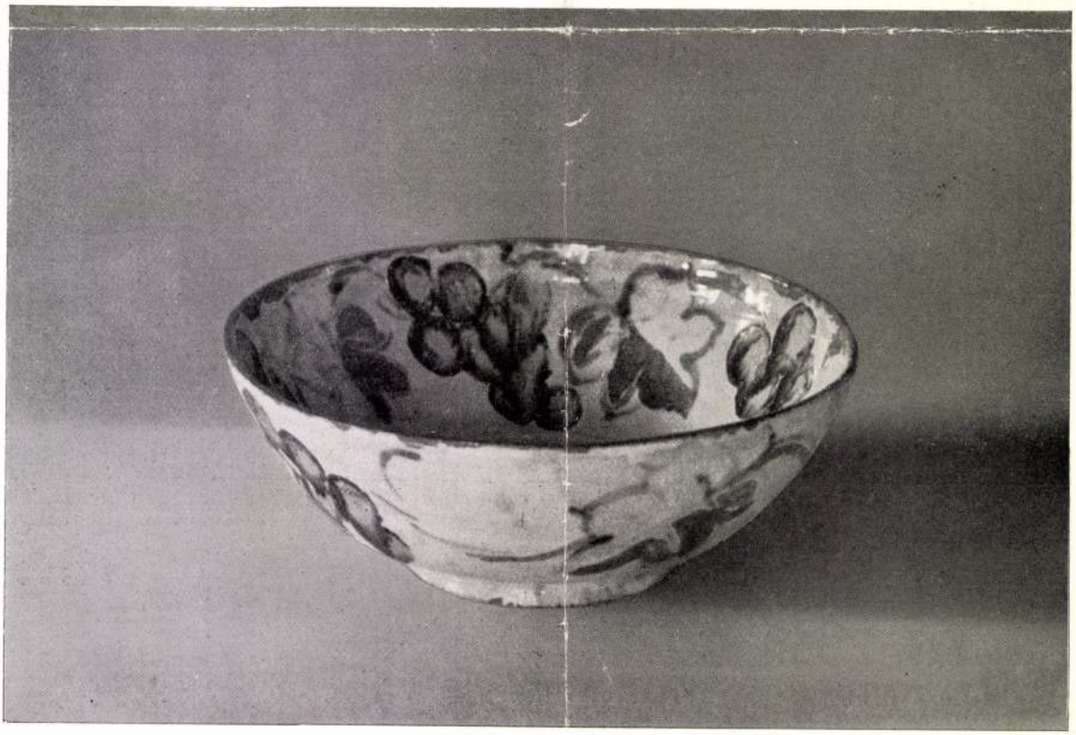

Az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat nyári kiállításairól. Kissné Kende Judit kerámiái. — Aus den Sommer-Ausstellungen der Ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe. Keramik der Frau Judit Kende-Kiss. — From the Summer-Exhibitions of the Hungarian Society for Applied Art. Ceramics by Madame J. Kende-Kiss.

Magyar Iparművészet
1931.

Kisné Nagy Pál Judit

1021

1970 .14./Sné

ESti krónika

Beszélgetés egy épitészeti érdekességről ,amely ma is talány.

Szatmári Ilona tudósitását halljak.

- Árpádkori templomokat,történelmi nevezetességü várakat és vár-kastélyokat látogatott meg észak-Magyarországon a Tudományos Akadémia Épitészettörténész Bizottsága.

Feldebrőn,Kisnánán,Diósgyőrött,Sárospatakon, és Karcsán sorra jártak a legfrissebb müemléki helyreállitásokat.

Karcsán az egyik lehiresebb Árpádkori emlékét,a 8oo éves müemlék templomot.

Kisné Nagy Pál Judit épitészmérnök a restaulás és kiegészitő tervezője mutatta be a bizottságnak.

Erről a bodrogközi idegenforgalmi gyöngyszemről a monda azt tartja hogy egyetlen éjszaka alatt vizitündérek épitették.

Ám bárhogy is siettek a hajnali kakasszóra nem készültek el.

A tündéreknek távozniuk kellett.

A templom befejezetlen maradt.

De mit mondd a történettudomány,a müvészet és a szakember?

- Már első tekintetre is azt hiszem a templom tömege elárulja, hogy Karcsán hazánknak egyik legrégibb,legértékesebb ,és

1021

197[illegible].14./Sné

DSti krónika

Meszélgetés egy építészeti érdekességről ,amely ma is talány.

Szatmári Ilona tudósítását hallják.

- Árpádkori templomokat,történelmi nevezetességü várakat és vár-
kastélyokat látogatott meg észak-Magyarországon a Tudományos
Akadémia Építészettörténész Bizottsága.

Feldebrőn,Kisnénán,Diósgyőrött,Sárospatakon, és Karcsán sorra
járták a legfrissebb müemléki helyreállításokat.

Karcsán az egyik lehiresebb Árpádkori emléket,a 800 éves müemlék
templomot.

Kisné Nagy Pál Judót építészmérnök a restaulás és kiegészitő
tervezője mutatta be a bizottságnak.

Erről a bodrogközi idegenforgalmi gyöngyszemről monda azt tartja
hogy egyetlen éjszaka alatt vizitündérek építették.

Ám bárhogy is siettek a hajnali kakasszóra nem készültek el.

A tündéreknek távozniuk kellett.

A templom befejezetlen maradt.

De mit mondd a történettudomány,a müvészet és a szakember?

- Már első tekintetre is azt hiszem a templom tömege elárulja,
hogy Karcsán hazánknak egyik legrégibb,legértékesebb ,és

és talán épitéstörténetileg a legizgalmasabb müemléki templomát találhatjuk

A szentéj valajkor egy önálló körtemplom volt, amély formájában belső 6 karéjos megoldásával Magyarországon szinte egyedülálló. És mint ilyen feltehetőem a XI.sz.első felében épült.

-Mondja Kisné Nagy Pál Judit épitészmérnök.

- A templom bővitésének története a johanita rend magyarországi letelepedésével kapcsolatos.

A Karcsára vonatkozó első irásos adatok már 1187.-ből ismerjük. A második Ismert irásos forma IV.Béla nevéhez füződik, aki a johanita rendet 1238.ismét megerősiti jogaiban,és Karcsai birtokaiban is.

A köetkező adatunk vizsont már 1282.-ből arról szól,hogy a johaniták feladják Karcsát,és főrend házuk nagymesterée, eladja a templomot a Baksa nemzetségenek.

- Tehát a karcsai templom nagyvonalu épitését a XI.sz,.-i körtemplom kiegészitését még jóval a tatárjárás előtt kezdték el,és a tatárdulás után folytatták.

Jellegzetes románkori nyugati főkapuja ,állatszobrai dalmát és lombart hatást mutatnak.

A templom hajón belül a pillérek gazdagon faragott oszlopfői és a déli kiskapu vizsont középkori francia épitészeti stilusra utal.

A szakbemrek ma sem tudják teljes bizonyossággal,hogy a karcsai templomot a középkori tervezők milyennek is tervezték? Ha egyáltalán voltak tornyai mi pusztitotta el azokat? Igy azután a tegnapi templomszentelésreis a 17 m magas különálló barangláb messzezengő harangjai hirták a karcsaikat a 8oo éves müemléktemplom ünnepi eseményére.

Kissné Kende Judith

Kiáll. 292. f

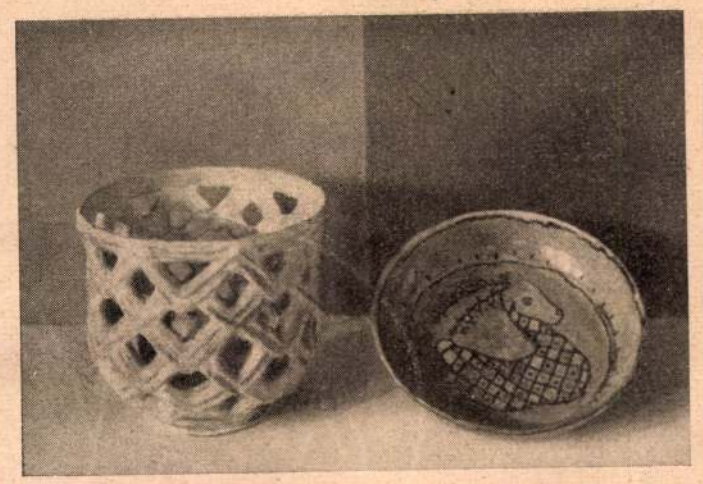

Kissné Kende Judith: Kerámia.

Kissné Kende Judith

Kissné Kende Judith: Kerámia.

Rátk. 277. l.

Kissné Nagypál Judit
Magyar Építőművészet 1975/5

A Várostorony és környéke helyreállítása Sopronban

Tervező: Kissné Nagypál Judit (OMF)

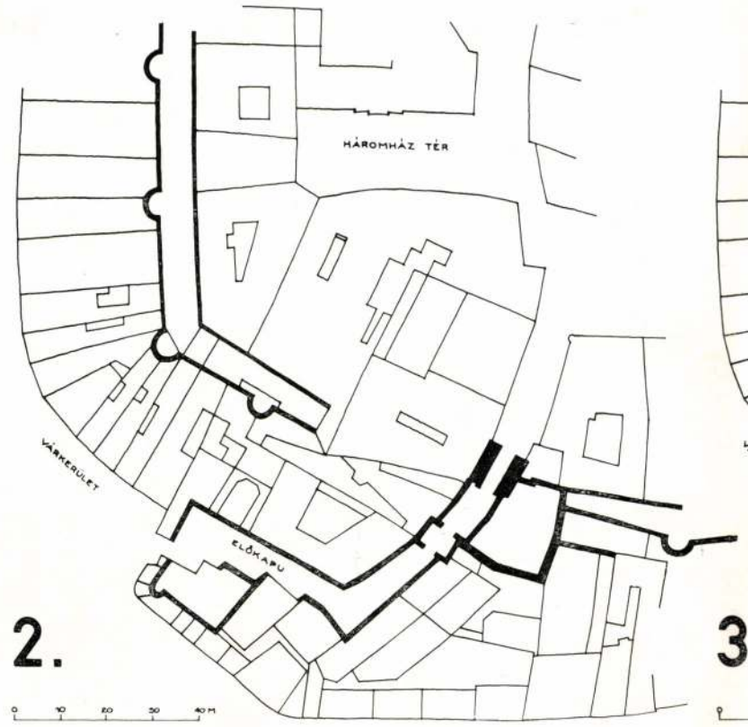

2.

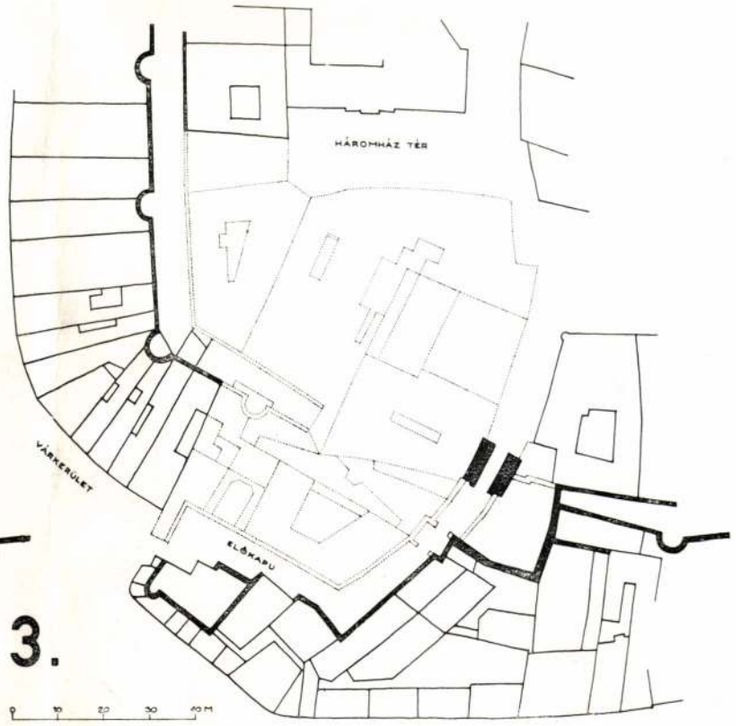

3.

6

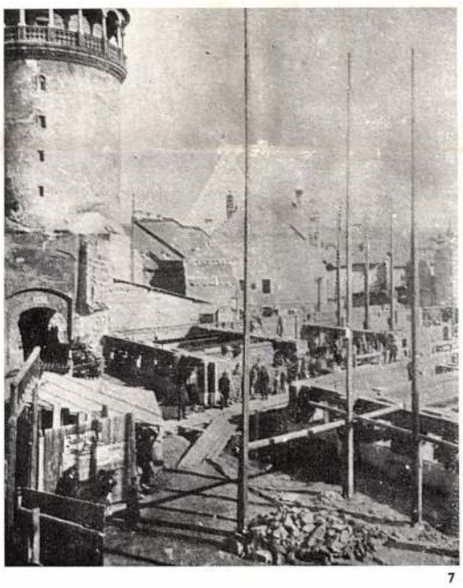

7

8

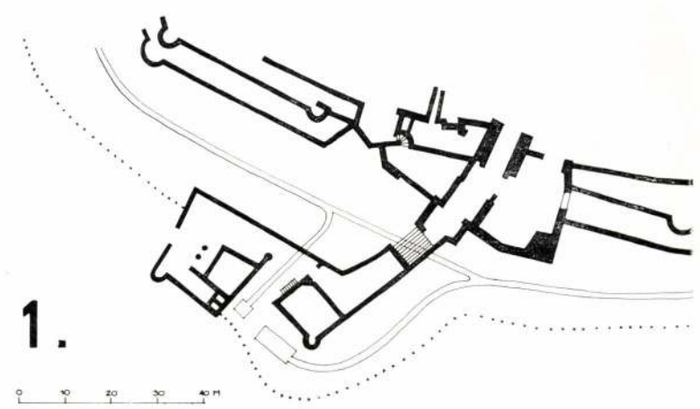

1.

1. Sopron középkori védőművei az Előkapunál (id. Storno F. rekonstrukciója), 1 : 1500
2. Előkapu és környékének beépítése a századfordulóig, 1 : 1 500. (Szervesen illeszkedő a középkorban kialakult szerkezethez).
3. Bontások az új Városháza építésének érdekében (1894—1900), 1 : 1500
4. Az új beépítés „idegen test" a városszerkezetben, 1 : 1500
5. Helyreállítási terv, 1 : 1500
   a) Gyalogos bevezető út a városmagba;
   b) Gyepesített szintsüllyesztés az egykori vizesárok területén;
   c) Új beépítés a lebontott toronyőrház helyén;
   d) A feltárt római maradványok helyreállított bástya védőépülete, teraszán eszpresszó;
   e) Tervezett új beépítés;
   f) Célforgalmi út a városmagba;
   g) Az áthelyezett Nep. Szt. János kápolna eredeti helye
6. A Várostorony és környezete a régi Városházával a Főtér felől nézve
7. Bontás — építés az új Városháza érdekében
8. Nézet a Főtér felől az új Városházával. (A toronymegerősítés érdekében beszűkített városkapu melletti sikátor a kényelmesebb közlekedést biztosítja)
9. Új beépítés az egykori toronyőrház helyén
10. A toronyőrház belső részlete: a lépcsőtér, mely a római szinthez, a bástyateraszra és a torony középkori bejáratához vezet

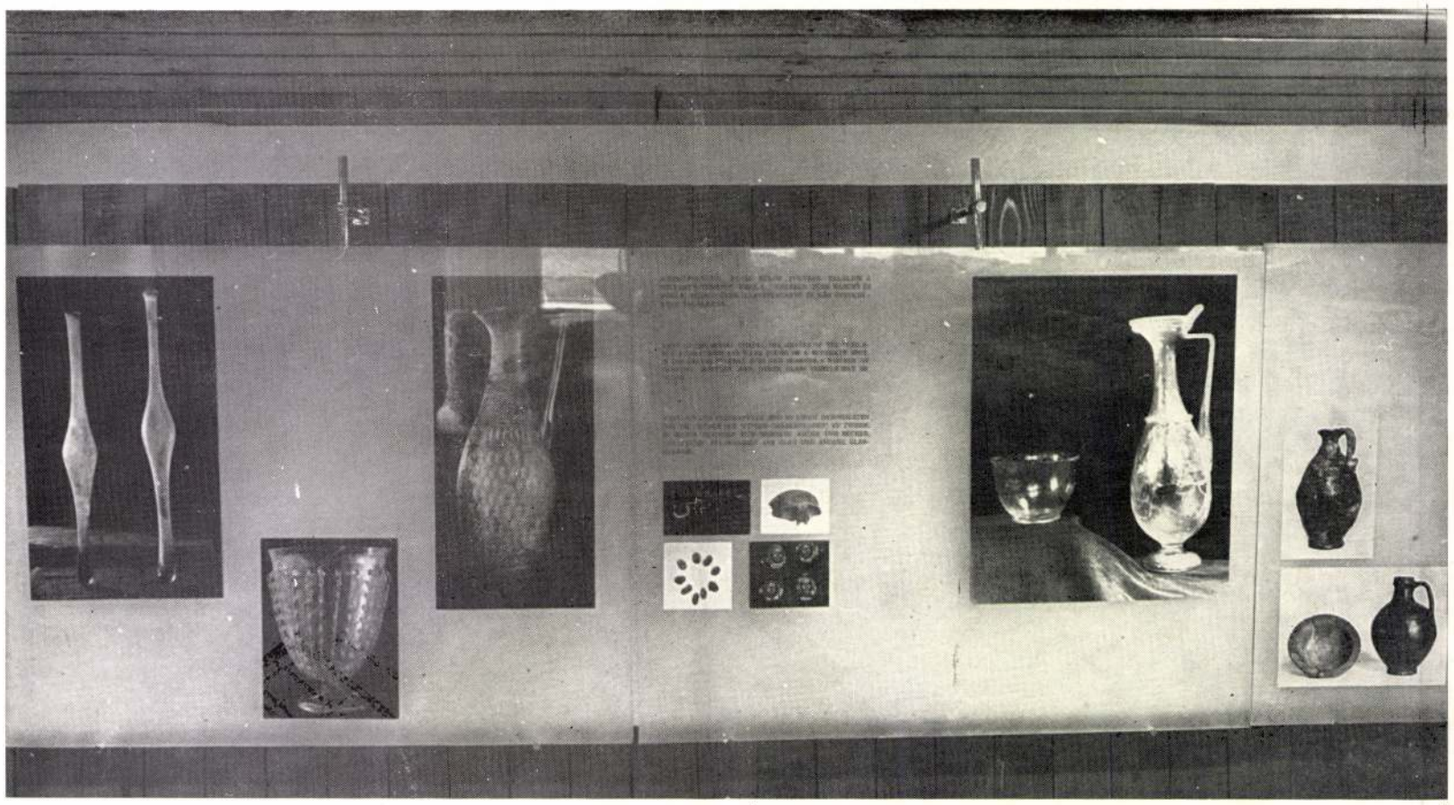

3 4 2

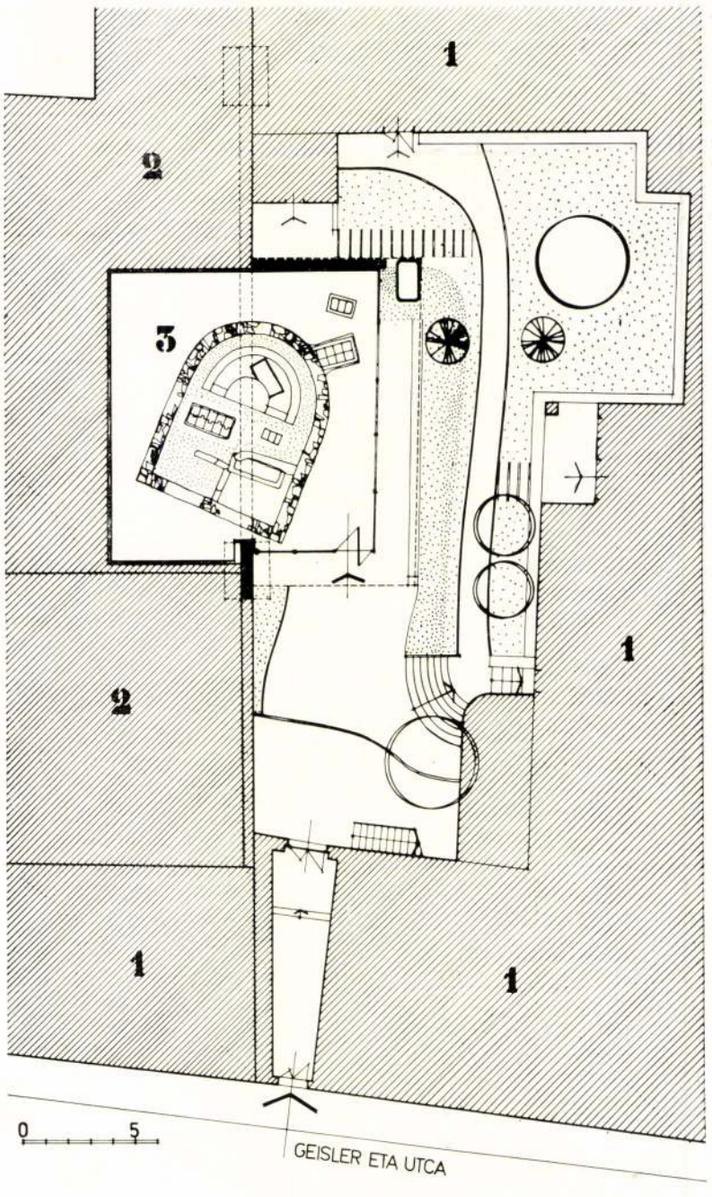

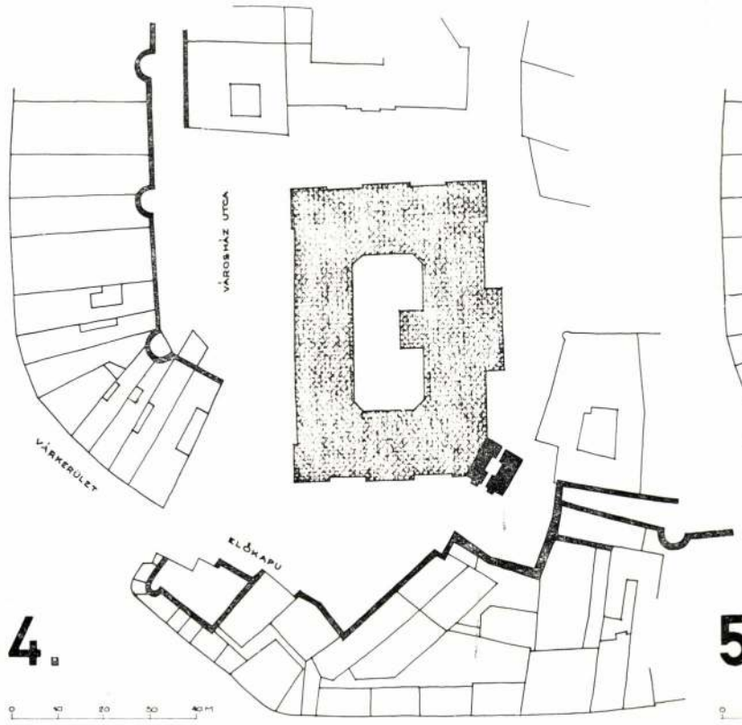

4.

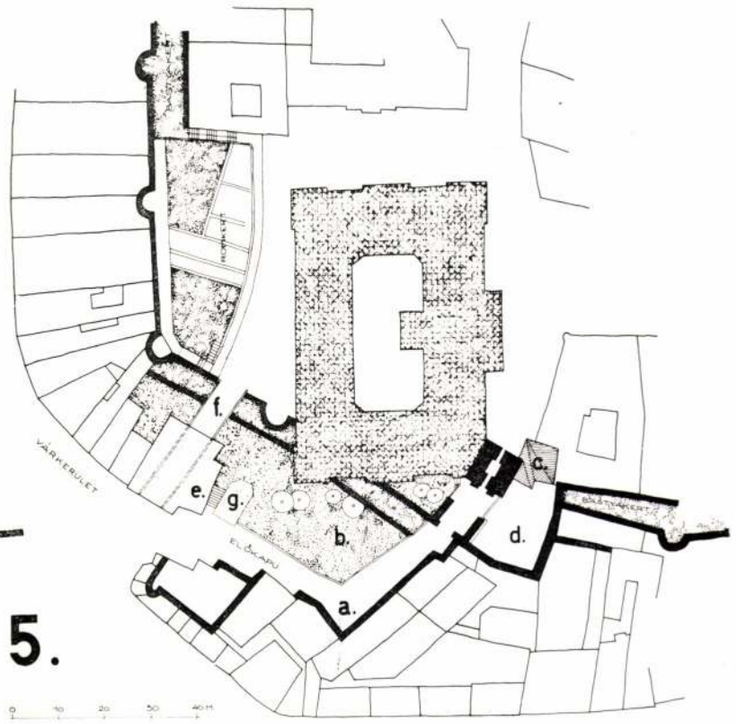

5.

9

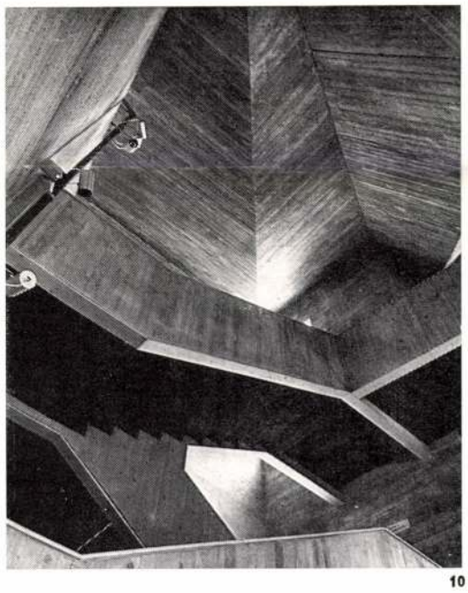

10

Régészek:	Gömöri János Holl Imre Sz. Póczy Klára Tóth Sándor
Művészettörténész:	Dávid Ferenc
Statikusok:	Mayer József dr. Urbán István
Statikus szakértők:	†dr. Pelikán József dr. Bölcskey Elemér
Kerttervező:	Örsi Károly
Világítási szakértő:	Debreczeni Gábor
Kiállítási vitrinek:	Múzeumi Igazgatóság Kiállítás-rendező Osztálya (Boreczky L.)
Lámpatestek:	Házi Tibor
Kivitelező:	OMF Soproni Építésvezetősége
Főépítésvezetők:	†Szalay József Varga Béla
Fényképek:	Dobos Lajos Mihalik Tamás

Történeti összefoglaló

A városmagot zömében ma is körülvevő várfalgyűrűk feltárásán, kiszabadításán és bemutatásán 1962 óta dolgozunk. A régészeti kutatások tisztázták a városfalak főbb építési periódusait és a város történetéről, fejlődéséről jelentős új adatokkal gazdagították ismereteinket.

Ma már tudjuk, hogy Sopron városelődjének, az I. században alapított Scarabantiának központját az ismétlődő barbár támadások ellen — a III—IV. század fordulóján — ellipszis alakú városfallal vették körül. A ritmikusan tornyokkal tagolt, átlagosan 3 m vastag és kb. 8—9 m magas kváderfalazat a római birodalom bukása után — sérülten, romosan is — még tekintélyes védelmet nyújthatott. E meglevő szerencsés adottságot használták fel az államalapító magyarok az ispáni vár (földsánc) védelmi rendszerének kiépítéséhez, és jelentős maradványai nyilvánvalóan determinálták a középkori város kialakulásának helyét és kiterjedését is. Sopront 1277-ben IV. László király szabad város rangjára emelte. Ezt követően királyi adományok, kiváltságok segítették Sopron korszerű védelmének kiépítését és szigorú rendeletekkel szorították a várost és polgárait az építés befejezésére, később a falak karbantartására.

A háromszoros falgyűrűvel, vizesárokkal kialakított középkori védőmű építésekor hatalmas anyag-, munka- és időmegtakarítást jelentett az elődök örökségének továbbfejlesztése. Középső falgyűrűnek a római városfalat és védőtornyait használták fel. Sérüléseit kipótolva újraburkolták, majd pártázatos tetejű ráfalazással magasították. Az egységes falszövet eltakarta — később elfeledtette a városfal jóval korábbi eredetét. A belső városfalgyűrűt a római falnak támaszkodó ispáni földsánc dombjának tetején, a palánk helyére építették. A belső és középső városfal között falszoros alakult ki. Minden korábbi előzmény nélkül épült a külső, harmadik falgyűrű, mely a középső városfalat 5 m távolságban körbekíséri. Előtte a széles várárok is a védelmet segítette. A XIII. század végén megkezdett védőmű-építkezés a XIV. század közepére készült el.

*

Az Előkapu — a város bejárata volt. A hely mindenkor — ma is — a város legjelentősebb csomópontja. Korabeli felmérések mutatják, hogy szűk, védelmi okokból tört irányú, fűrészfogas elrendezésű, vizesárkot átszelő falszoros vezetett egykor a városhoz. Kisebb felvonóhidas kapuépítményen keresztül, a belső városfal által közrefogott torony csapóráccsal védett kapuján át lehetett a városba bejutni. Az érkezőt a Főtér fogadta. A szép arányú teret a rangadó Ferences- (majd Bencés-) templom uralta. Köréje tekintélyes középületek, patrícius- és polgárházak épültek.

A védelmi feladatát bevégzett Előkapu falszorosának mindkét oldala a XVIII. században fokozatosan beépült. A beépítés azonban — az eredeti, jellegzetes nyomvonal megtartásával — utalt a terület korábbi szerepére. A most már épületektől kísért szűk, szívó hatású középkori út a Városkapu felé vezette az érkezőt. A torony „elállta" az utat, de széles tárt kapuja barátságosan invitált.

Kevés fényképen kívül ma már csak múlt századi térképek képzeletmozgató segítségével idézhetjük a védőművekkel szervesen egybefonódott épületszövevények, útvezetések harmonikus szépségét, melyet egy szerencsésnek nem mondható századfordulói építőszándék rombolt szét.

A múlt század nyolcvanas éveiben a Városháza rossz állapotba került. A középkori eredetű szép barokk homlokzatú épületek restaurálása helyett új, „reprezentatívabb" városháza építését igényelték — természetesen a régi helyén, annak bontása után. — Bár levéltári iratok bizonyítják, hogy a városukat szerető polgárok tiltakoztak a tervek ellen (melyhez a MOB sem adta hozzájárulását), mégis az új városháza építésének gondolata győzött.

Az építés első áldozatai: a Várostoronyhoz tapadó épületek sora, az intim hangulatú Háromház tér két épülete s a torony előtti kapuépítmény. Az épületek foglalatában rejtőző hatalmas városfalak, bástyák elbontását robbantással végezték, melynek következtében a Várostorony is veszélyeztetett állapotba került. Az Előkapu és a Főtér közötti letarolt területen az új épület viszonylag hatalmas tömege már befejezés előttállt, amikor úgy döntöttek, hogy az épület még több „levegőt" kíván. Ekkor áldozták fel az Előkapu teljes déli házsorát, a szép rokokó Nepomuki Szent Jánoskápolnával együtt. Utóbbi kváderköveit a bontáskor beszámozták s a Lőverekben újból felállítva mentették meg a soproni polgárok.

Az erőszakos bontás nyomán sérült torony statikai biztosítását a széles ívű átjáró hevedereinek alápalazásával oldották meg. Az átjáró beszűkítése után a kényelmesebb beközlekedés kedvéért utolsóként a Városkapu délkeleti oldalához tapadó toronyőrházat is elbontották.

A városmag léptékében nem illeszkedő épülettömeg elhelyezése jóvátehetetlen rombolásokat követelt s az örökölt „eredmény" városképileg is súlyos veszteség.

2

1

3

4

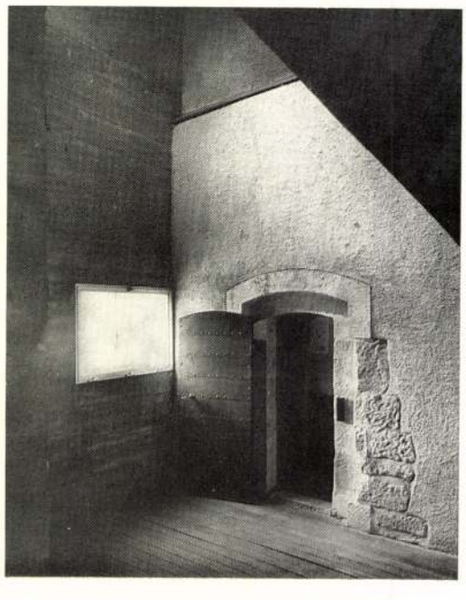

1. A torony és az Előkapu képe helyreállításunk előtt
2—3. Részletek a torony belső szintjeiről
4. A várostorony bejárata
5. Az Előkapu helyreállítás utáni képe
6. Középkori védőművek és barokk beépítések feltárása az Előkapu területén

A várkerület felől — e bontások után már csak nevében „Előkapu" felé — befordulva az új városháza takaratlanul az élével áll szemben a nézővel. Mindkét hátsó homlokzata egyszerre kerül látómezőbe, s ez még jobban megnyújtja az amúgyis nagy tömeget. Előtte a bontás során keletkezett bizonytalan teresedés egyik oldalát a kapuhoz vezető valamikori falszoros északi oldalának elárvult házsora zárja. Szemben a várkerület felől forduló házak a bontások következtében takaratlan tűzfalaikkal csodálkoznak a városháza hátára. Természetes következmény, hogy a közlekedés is összeolvadt, gyalogosok és járművek keresztezték egymást. Az emberek a városmagba igyekezve átlósan vágtak át a területen s érthetően már nem követték az Előkapu megmaradt házsora előtti hosszabb útvonalú járdát. Legabszurdabb részlet a Városkapu melletti toronyőrépület és a várfalszakasz bontása után keletkezett. Az egykori zártságon belüli ellenőrzést, bevezetést biztosító Várostorony tekintélyétől fosztottan, értetlenül állt a mellette nyitott sikátor szomszédságában. Bár a kapujára applikált emlékmű hírt ad a város hovatartozását 1921-ben népszavazással eldöntő polgárok hűségéről („Hűségkapu") — az erre járók hűtlenekké váltak a beszűkítés miatt kényelmetlen ősi bejárathoz, s inkább mellette, a toronyőrház elbontása árán nyert szélesebb úton át közlekedtek.

A történeti előzmények vázlatos ismeretében indult meg 1966-ban a nagy területre kiterjedő, hét éven át tartó feltárás. A Várostorony kutatásával kezdtük a munkát.

A kutatásról

A toronytest alsó, négyzetes alaprajzú tömegének nyugati oldalán, az I. emelet magasságában előkerült a befalazott középkori toronybejárat. Ettől kissé nyugatra egy függőleges irányú fallenyomatból az elbontott belső városfal becsatlakozási helyére következtettünk, melyet később a régészeti feltárások igazoltak.

A belsőben folytatott falkutatás során megbizonyosodhattunk arról, hogy a toronytest hengeres felépítménye a jelenlegi loggia magasságáig középkori eredetű. A belső felületeken a gerendafészeksorok feltárásával pontosan rekonstruálhatóvá váltak korábbi fafödémes szintjei.

Az egykori fagaléria — a torony 1676 utáni helyreállítása óta — kőből faragott karcsú oszlopokon nyugvó árkádos körüljáró pótolja. Áttört, derűs architektúrájával feloldja az alsó zárt tömegek komorabb hatását. A loggia felett visszaugratott síkokkal nyolcszögletűre váltó, óraszámlappal ellátott felépítményre került a szépen megformált toronysisak.

Az egykori toronyőrház alapterületének feltárásakor a torony egy korai s eddig ismeretlen részletére bukkantak régészeink. A belső városfal folytatásában, azzal nyugat felől közös falat képezve, kis alapterületű építmény falai kerültek elő. Pinceszerű helyiségének belső falsíkjai másodlagosan felhasznált római kváderekből készültek s esetleg korábbra datálhatók a jelenlegi toronytestnél. Az előkerült helyiség belsejét a puha kőbe sűrűn bekarcolt, naiv megfogalmazású rajzok díszítik. A helyiség börtönként szolgált. Feltöltéséből zömmel XVI—XVII. századi leletanyag került elő, ami bizonyítja, hogy a Várostorony részeként még a XVII. században is fennállt.

Az új Városháza hátsó homlokzata előtti területen — szinte közvetlenül az útburkolat alatt — az Előkapu védőműveinek minden lényeges, karakterisztikus határfala napvilágra került. A maradványok 50—70 centiméterrel a járószint alatt bukkantak elő, ami a középkori ároktól mérve 2—2,5 m ma is meglevő falmagasságot jelent.

Vékony földréteg-takaró lefejtése után a Várostorony északi bejárata előtt, a kapuudvar belső falának támaszkodó kapuépítmény „alaprajza" vált leolvashatóvá. Széles ívű bejáratának küszöbe és kerékvetői is megmaradtak. A bejáró előtt feltárt verem felvonóhídra utalt. A városba bevezető s a várárkon keresztülvágó út a kapuépítmény bejáratának tart. Egykoron mindkét oldalról védőfalak határolták, melyek maradványait a feltáráskor megtaláltuk.

Várostörténeti szempontból különösen izgalmas várakozás előzte meg a torony nyugati oldala melletti mélyebb szint feltárását. E munka volt hivatva eldönteni, hogy a korábbiakban tapasztalt római-középkori kontinuitás a városbejárat helyére is érvényes-e.

A toronytest szint alatti szakaszának csak a kapunyílástól nyugatra eső része volt kutatható. Közvetlenül a járószint alatt a kapu kissé kiszélesedő alapozása vált láthatóvá. A toronyalapozás a vizsgálható oldalakon 2 m mélységben már több sornyi hatalmas kváderekben ül. E kváderfalazat — a pusztulás-bontás következtében — már nem képez határozott homlokzati síkot. A feltárt tekintélyes méretű rom a római falgyűrűn átvezető Borostyánkő utat közrezáró — kaputornyok maradványa, mely a IV. század elejétől Scarabantia északi városbejáratát védte. Az út és a nyugati kaputorony találkozásánál kőbevájt persely-lyuk jelzi egykori kapujának helyét.

A római kapu és út körüli terület a későbbiekben többszörösen alakított, bolygatott. A periódusok szétválasztása, megértése nem könnyű feladat. A Borostyánkő út kapuk közötti szakaszának eredeti szélességét a rómaiakat követő telepesek nyilván a könnyebb védhetőség érdekében — beszűkítették. A X—XI. századra tehető — s az ispánsági vár kiépítéséhez fűzhető —, hogy az útra merőlegesen épített zárófallal megszüntették a Borostyánkő útról a városba jutás lehetőségét. E módosítást a rómaihoz képest kissé északkeleti irányban eltolódó — máig élő — kora-középkori útvezetés indokolhatta.

5

6

A helyreállításról

Bár az Előkapu és környékének önálló, kiemelkedő jelentősége van, ugyanúgy része is a várost körülölelő egész védőrendszernek. Ezért a helyreállítás-bemutatás megtervezése rokongondolatok, -elvek alapján készült. A feladat az előzőhöz képest gazdagabb volt. Módot adott a torony közvetlen szomszédságában — a múlt századi bontásokat pótló — új beépítésre s az Előkapu környezetének városképi javítására.

A torony előtti beépítetlen területen a feltárt falak pontosan kirajzolták az ábrázolásokból ismert középkori védőműveket; mennyiségükkel, kvalitásukkal szinte provokálták a bemutatás megoldásának lényegét.

A kapu előtti árokrendszer érzékeltetésére itt is szintsüllyesztéshez folyamodtunk. Ezt kívánta mindenképpen a bevezető út (=falszoros) kiemelése s a térburkolat alatt megőrzött maradványok bemutathatósága is. Az árokrendszerből kiadódó negatív terektől s az azokat kontúrozó városfalaktól vártuk a Városháza körüli — korábban elmosódó határaival egymásba folyó — terület értelmező tagolását. Az organikusan fejlődött városszerkezetet figyelmen kívül hagyó, városfalakat átvágó, árokra ráterpeszkedő XIX. századi épület a eltárt s bemutatott maradványok összefüggésében — okulásul (?) — magyarázatot ad a környezet épülethiányaira, bontásokra.

A területrendezés eredményeként, a vizesárkot határoló contra escarp ismét kirajzolja eredeti szélességében a középkori útvonalat az Előkapu megmaradt házsora előtt. Közérthetővé vált az egykori védőműveket követő, jellegzetes fűrészfogas beépítés.

Gondot okozott a bevezető gyalogút (falszoros) egykori zártságának újbóli érzékeltetése. A hiányzó határt képező beépítések a közelmúlt bontásaikor megsemmisültek. Az ezt megelőző középkori védőfalak magasságára az alacsony maradványok nem adhattak útbaigazítást. A falszoros mindenkori zártságára emlékeztetve, a megoldás célja: a Városháza ide nem illő tömegéről a figyelem elterelése, tehát a 70 méternyi bevezető úton a városmag atmoszférájához igazodó hangulat előkészítése. Több alternatíva után, az OMF Tervtanácsa az elkészült sűrűn állított, változó magasságú, fagerendákból képzett térfal mellett döntött. Sajnálatos tervezői tévedés alacsony „magassága", mely átlag 80 centiméterrel megemelve, szerencsésebben szolgálta volna a célt.

A bevezető utat egykor a Várostornyot védő kapuudvar zárta. Bejáratát a hozzátapadó kapuépítmény feltárt kerékvetőjétől induló — s a rekonstruálható nyílás méreteinek megfelelő — vasbeton ív jelzi. Előtte fapalló burkolás figyelmeztet a farkasveremre.

Itt érkeztünk a Várostoronytól nyugatra eső, s csak a századforduló óta szabad átjárást biztosító sikátor területéhez. Ennek újbóli zárása, s ismét kizárólag a kapun át vezető bejárás biztosítása a tervezés egyik leglényegesebb szempontja volt. A „foghíj" — mint tudjuk — a toronyőrház, a belső városfal elbontásával, valamint a kapuudvar (utolsó periódusában bástya) részleges megszüntetésével keletkezett. Utóbbi területén húzódtak a 2—2,5 m mélyről induló római és népvándorlás kori emlékek. Az előkerült alapfalak pontosan jelölték a hiányzó beépítések egykori határait. A középkori falak nyomvonalát követő és szerepére utaló új beépítéssel e torony melletti bántó városmegnyitást kívántuk megszüntetni.

A bástya (=kapuudvar) hiányzó oldalainak kiegészítését rekonstruálható járószintjéhez igazodó vasbeton födémmel zártuk. A mintegy 220 m²-nyi belső tere őrzi-óvja a város I—XI. századi életének feltárt értékes bizonyítékait. A fedett tér változó, 12—15 m fesztávjának áthidalására a vasbeton födémet két pengepillér támasztja alá. Egyik a Borostyánkő út hiányzó és rekonstruált szakaszának peremét kíséri. Falsíkja mentén függesztett pallóhíd vezet át a romterület felett. Felülnézetből a római kaputorony maradványai, a közrezárt út és a későbbi — különböző építési periódusok szövevénye — jobban szétválasztható, könnyebben értelmezhető. A hídról lépcsőn jutunk le a római szintre, ahonnan az in situ romok impozáns méretei érzékelhetők. A bástya tömegeként rekonstruált védőépület keskeny résablakokkal néz a falszorosra.

A városmag felől is új épület tapad a Várostoronyhoz. Bejáratánál ma már toronyőrök helyett múzeumőrök fogadják a látogatót. Földszintjén a torony tövében feltárt börtön maradványai láthatók. Az épületből kétkarú lépcső vezet

— a bástya „gyomrában" látható római maradványokhoz;
— az eszpresszóként kialakított „bástyateraszra", ahonnan szép kilátás nyílik az Előkapu felé, s végül
— a kaputorony I. emeleti eredeti bejáratához.

Az épület északi zárófala egykor a belső városfal volt, melynek magasságát rekonstruáltuk. A Storno-ház és Várostorony közé ékelt épület utcára néző oldalának párkánymagasságát — városképi és belső térkialakítási szempontok alapján — ennél lényegesen alacsonyabbra terveztük. Fedése: a szabálytalan alaprajz miatt többszörösen törő, vízelvezetés miatt egy pontba igyekvő vápaélekkel képzett, meredek lejtésű tető, kívülről rézlemez borítású. Erős kiülésű, kalapkarimaszerű csatorna gyűjti az aránylag nagy tetőfelületről hirtelen lezúduló csapadékot.

Az új beépítések szerkezeti falai nyers felületű vasbetonból készültek, a nyílászárók alumíniumból, a járófelületek fából. A helyreállítás:

— a beépítés idejét datáló anyagok felhasználásával,
— az új funkciót szolgáló belső elrendezéssel, s a történelmi előzményekre is utaló tömegformálással, a környezettől eltérő, de abba simuló tervezői törekvésekkel készültek.

A Várostorony-helyreállítás egyik célkitűzése: új, korszerűbb szerkezeti megoldással helyettesítve a torony megerősítését szolgáló századforduló kori aláfalazást — az átjárónak újbóli megnyitása, de legalábbis szélesítése volt. Az előzetes szakvélemény támogatta ezt a törekvést. Későbbi részletesebb vizsgálatok ahhoz a megfontoláshoz vezettek, hogy pár éves megfigyelés-mérés eredményei alapján döntsük el az átjáró kiszélesítésének lehetőségét.

A torony hengeres szakaszán a feltárt gerendafészek alapján a fafödémeket visszaállítottuk. Középkori bejáratán át az I. szintre jutva, falépcső vezet a II. szintig. Innen falvastagságba rejtett csigalépcsőn jutunk tovább. A már barokk boltozattal fedett térből magas fellépésű „megszuszogtató" lépcsőkar vezet a galériára, ahonnan szép kilátás nyílik a városra. Feljebb a — már ipari műemléknek számító múlt századi óraszerkezethez — majd a négy égtáj felé ablakkal megnyitott őrszobába jutunk. A városra vigyázó, tüzet figyelő őrök unaloműző szórakozásának kedves tanúiként

1

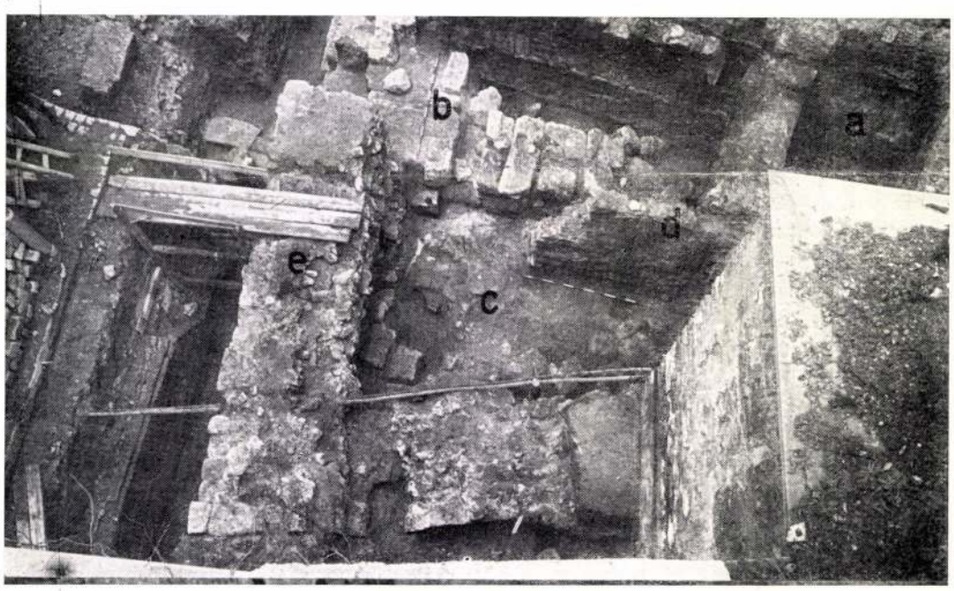

2

a falakat borító — tűzvészt, vadászjeleneteket ábrázoló — naiv festett rajzokat tárhattunk fel s konzerváltunk. A torony tölgyfából készült barokk fedélszéke a kiváló ács-szerkezet ritka szép példája. A legfelső erkélyen a torony harangjai függnek. Innen lenézve a városszerkezet történeti kialakulása, fejlődése közérthetően kirajzolódik.

A toronytest hengere három helyen vasbeton koszorúval — belsőben előforduló kisebb repedések pedig vasalt-betonozott varratokkal — összefogott.

A torony — galériaszintig — kiállítás. Tereiben a várost ábrázoló egykorú metszetek, rajzok, látképek láthatók. A toronyban és a védőépületekben elhelyezett kiállításokat az új lépcsőtér kapcsolja össze. Rövidesen realizálható elképzelés szerint az eszpresszóteraszról pár lépcsővel a bástyakerten át a Storno-házban, Tábornok-ház falszorosra néző tornyában s a Fabricius-házban elhelyezett múzeumok, kiállítások közelíthetők meg. Az útvezetés nem kényszerít minden bemutatás „kötelező" megtekintésére. Az új „toronyőrházból" elindulva az eszpresszó-teraszon megpihenve, a bástyakertben sétálgatva, válogathatunk a látnivalókban.

Jelenleg a falszoros zöme, de a várárok visszaállításának még csak egy része készült el. Rendezésre vár a Városháza előtti teresedés keleti fele. Kialakítására a terv — az új beépítési javaslattal — elfogadást nyert.

A bevezető út a Városkapun át kizárólag a gyalogosokat szolgálja. Bár a történeti városmag gyalogvárossá nyilvánított, az elengedhetetlen célforgalom érdekében ki-bevezető autóútról is gondoskodnunk kellett. Helyének kiválasztását forgalmi, városképi és műemléki kívánalmaknak egyaránt megfelelő szempontok irányították.

A kijelölt célforgalmi útvonalra a Lenin körút mindkét irányából kedvező sugarú a befordulás. A várárkon keresztül hídként vezető autóút az Előkapu védett műemléki területének egy pontját sem érinti. A gyalogos- és autóforgalom iránya szétfésült; egymást nem keresztezi.

A Városház utca 12. szám avult épülete helyén új beépítést javasoltunk, mely a kötelező űrszelvény kihagyásával — a híd fölé nyúlik s emeletén zárt sort alkot a csatlakozó épületekkel. Az osztott tömegű új épület mindhárom oldalán egyenértékű homlokzataival már jogosult befejezni a házsort, s a Lenin körút felől csökkenti a rálátást a Városházára.

A városmag revitalizációs törekvéseit is szolgálva — az igények ismeretében — itt a turistaforgalom szempontjából is leglátogatottabb helyen: a város bejáratánál idegenforgalmi hivatal létesítését javasoltuk. Ennek alapján kiírt tervpályázat is erre kért és kapott 1968-ban megoldást. A bizonyára tényleges nehézségeket okozó beruházás akadályaiba fogódzkodó (s nem áthidalni igyekvő) szűklátókörűség miatt ez s ennek alternatívái is (Autóklub, Volán stb.) meghiúsultak. Korunk dicsőségére az Állami Biztosító fogadja majd a történeti városmagba igyekvőket; a beruházás „olcsósítására" az emeletek OTP-lakásokkal megfejeltek; — e dagasztott programmal kényszerítve a tervezőt az épülettömeg nemkívánatos felmagasítására.

Az Előkapu és környékének helyreállítási terve — vázlattervi szinten — még egy objektumot kívánt az előbb említett új beépítés mellé. Sopron polgárainak közös vállalkozásával a területen dúló esztelen bontásokból kimentett, beszámozott kövenként szétszedett s a Lőverekben újból felállítva megőrzött Nepomuki Szent Jánosról elnevezett kápolnáról van szó. Miután visszahozatalát városképileg és műemléki szempontból is kulcskérdésnek tartom, szeretném ezt az alkalmat is felhasználni arra, hogy fontosságát bizonyítsam.

A kis alapterületű kápolna — visszaállítása esetén — még bőségesen biztosítani tudja a mögötte terpeszkedő Városháza „légterét" Elérné, sőt kissé túlhaladná az Előkapu meglevő, szemközti házsorának indítását. A Várkerület felőli nézetből az egykori zártság illúzióját nyújtaná. Ez eredeti helyre való visszatéréséhez az elkészült rendezés biztosít jogot és lehetőséget. Szerepe: a XIII. századi bevezető út kialakulásának tovább élő kontinuitását a maga XVIII. századi példájával is igazolni; környezetének kialakítását hitelesíteni. Egyházművészeti kiállítás céljaira felhasználva — megjelenésével, tartalmával egyaránt gazdagítaná az együttes.

N. J.

3

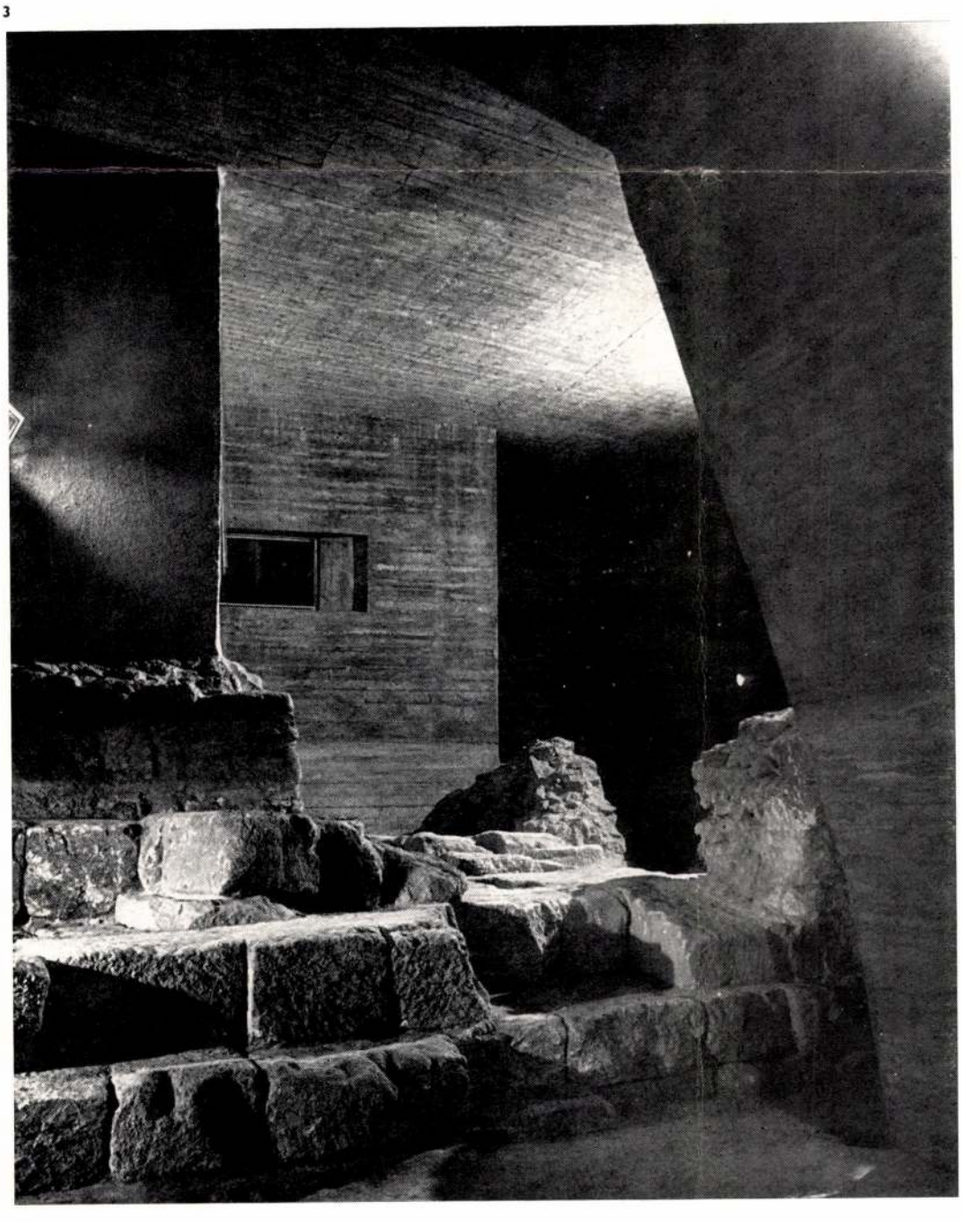

4

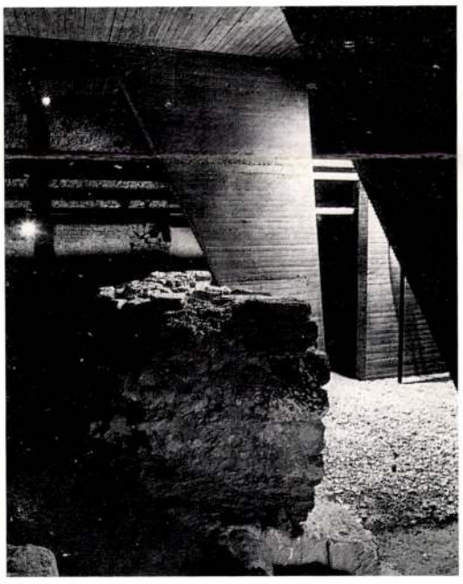

1. Feltárás a Városlorony tövében:
a) A torony melletti börtön;
b) Római kaputorony alapfalai (IV. sz.)
c) Borostyánkő út (I. sz.)
d) V—VI. századi útbeszűkítés
e) A római út elzárása (XI. sz.)
2. Munkálatok a bástya „gyomrában"
3—4. A kiállítótér részlete a bástya „gyomrában"

Szennai néprajzi gyűjtemény

Tervező: L. Szabó Tünde (Somogyterv)

„Mint édestejű tömlők íve, oly kerekhátú hullámos puhák e dombok, és
duzzadt mellükön, mint jóllakot gyerek
pár istállós puszta dorombol,
s hogy nyaggatja ajtajuk a völgy szele,
ijedten izzik a tetők cserepe."

(Takáts Gyula: Zselicség)

Néprajzos tanácsadó: Dr. Knézy Judit

1

2

3